

Tibetan Buddhist Resource Center

Text Scan Input Form - Title Page

Work:	W1KG22236	ImageGroup:	I1KG22293
LCCN:	2003310524	ISBN:	n/a

Title:	ཡན་ལག་བརྒྱད་པའི་སྟིང་པོ་བསྟན་པའི་འགྲེལ་པ་ཚིག་ཉུང་དོན་གསལ། yan lag brgyad pa'i snying po bsdu pa'i 'grel pa tshig nyung don gsal/
Author:	རྟ་དབྱངས་ rta dbyangs
Descriptor:	n/a
Original Publication:	bibliotheca indo-tibetica series;40
Place:	sarnath, varanasi, u.p.
Publisher:	central institute of higher tibetan studies
Date:	2002
Volume:	1
Total Volumes:	1
TBRC Pages:	2
Introductory Pages:	n/a
Text Pages:	n/a
Scanning Information:	Scanned at M/S Satluj Infotech Images, E-45, Sector 27 Noida, District Gautam Buddha Nagar, U.P. 201301 via New Delhi, IN for the Tibetan Buddhist Resource Center, 150 17th st., New York, NY 10011, U.S.A 2006. Comments: 8/2015

D29802

D29802

भोट-भारतीय ग्रन्थमाला - ४०

आचार्यवाग्भट्टविरचितस्य
अष्टाङ्गहृदयस्य पदाल्पस्फुटार्थः वृत्तिः
[प्रथमो भागः]

ॐ श्रुतं द्रष्टुं दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं
श्रुतं दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं दत्तं
[दत्तं दत्तं दत्तं]

सम्पादक एवं वृत्तिकार
डॉ० दोर्जे डादुल
लोसङ्ग नोरबु शास्त्री

केन्द्रीय उच्च तिब्बती शिक्षा संस्थान, सारनाथ, वाराणसी

बुद्धाब्द : २५४६

ख्रीस्ताब्द : २००२

བོད་ཀྱི་དབེ་མཚོ་ཁམས་ཀྱི་

Glass No. 331

Acc. No. 29802 ✓

अष्टाङ्गहृदयस्य पदाल्पस्फुटार्थः वृत्तिः

ཡན་ལག་བརྒྱད་པའི་སྟེང་པོ་བསྟུས་པའི་འགྲེལ་བ་ཆོག་ཉུང་དོན་གསལ།

BIBLIOTHECA ĪDO-TIBETICA SERIES - 40

Aṣṭāṅgahrdayah
of Ācārya Vāgbhaṭṭa

Succinct & Clear Meaning : A Tibetan Commentary
on Ayurvedic Medical Text
[Part One]

Edited and Commented
by
Dr. Dorjee Damdul
Losang Norbu Shastri

CENTRAL INSTITUTE OF HIGHER TIBETAN STUDIES
SARNATH, VARANASI

B.E. 2546

C.E. 2002

BIBLIOTHECA INDO-TIBETICA SERIES - XL

Chief Editor: *Prof. Geshe Ngawang Samten*

Publication Incharge: *Samten Chhospel*

First Edition: 550 copies, 2002

Price: Hardback: Rs. 260.00
Paperback: Rs. 200.00

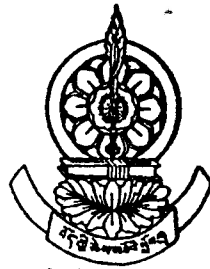
Central Institute of Higher Tibetan Studies, Sarnath -221007
Varanasi (U.P.) India 2002. All rights reserved.

Publisher:

Central Institute of Higher Tibetan Studies,
Sarnath, Varanasi-221007, India.

आचार्यवाग्भट्टविरचितस्य
अष्टाङ्गहृदयस्य पदाल्पस्फुटार्थः वृत्तिः
[प्रथमो भागः]

༢༡། སློབ་དཔོན་དཔའ་བོས་མཛད་པའི་ཡན་ལག་བརྒྱད་པའི་
སྒྲིང་བོ་བསྟུས་པའི་འགྲེལ་པ་ཆོག་ཉུང་དོན་གསལ།
[བོད་དང་ཕོ།]

भोट विद्या संस्थानम्

सम्पादक एवं वृत्तिकार
डॉ० दोर्जे डादुल
लोसङ् नोरबु शास्त्री

केन्द्रीय उच्च तिब्बती शिक्षा संस्थान, सारनाथ, वाराणसी

बुद्धाब्द : २५४६

ख्रीस्ताब्द : २००२

प्रधान सम्पादक : प्रो० गेशे नवङ समतेन

प्रकाशन प्रभारी : श्री समतेन छोस्फेल

प्रथम संस्करण : ५५० प्रतियाँ, २००२

मूल्य : सजिल्द : २६००००
अजिल्द : २०००००

© केन्द्रीय उच्च तिब्बती शिक्षा संस्थान,
सारनाथ, वाराणसी - २२१००७, २००१
प्रकाशक सम्बन्धी सभी अधिकार सुरक्षित ।

प्रकाशक :
केन्द्रीय उच्च तिब्बती शिक्षा संस्थान,
सारनाथ, वाराणसी-२२१००७

मुद्रक : सत्तनाम प्रिंटिंग प्रेस, पाण्डेयपुर, वाराणसी ।

དཔར་སྐྱོན་ཆེད་བཟླ་།

རྒྱལ་བའི་ལུང་གིས་ཟིན་པའི་རྒྱ་གར་འཕགས་ཡུལ་གྱི་མཁས་པའི་གཙུག་རྒྱན་སློབ་
དཔོན་ཆེན་པོ་དཔའ་བོ་ཞེས་མཆན་སྟན་གྱི་བ་དན་རྒྱུད་ལྟར་གྲགས་པ་དེ་ཉིད་དང་པོར་ཕྱ་
སྟོགས་པའི་གཞུང་ལ་མཁས་པའི་ཕུལ་དུ་སྦྱོན་ཏེ་ནང་བའི་བསྟན་པར་གྲོལ་བར་ཞུགས་
ཀྱང་སྦྱིས་ནང་བའི་བསྟན་པ་ལ་ཤེས་ནས་དད་པ་ཐོབ་སྟེ་ནང་བ་སངས་རྒྱས་པའི་ཆོས་
མོར་གཞུགས། སློབ་དཔོན་གྱི་སྤྱོད་ཡེ་སྤྱོད་ཀྱི་དགོངས་བཅུད་མཐའ་དག་བྱམ་པ་གང་
ཤུའི་ཚུལ་དུ་བྱགས་སུ་ཆུད། སྦྱོར་ནང་གི་གྲུབ་མཐའི་གནད་རྣམས་ལེགས་པར་རྒྱབ་པའི་
སྦྱིས་བྱ་ཆེན་པོ་དེས་སྤར་ནང་བའི་བསྟན་པ་ལ་མ་འབྲིན་པ་ལ་བྱགས་འབྲོད་ཆེན་པོས་སློ་
གསུམ་གྱི་སྦྱིག་བཤགས་སུ་བསྟན་བཅོས་ཇི་སྟེད་ཅིག་མཛད་པ་ལས་ལུས་གྱི་སྦྱིག་སྦྱོང་གི་
ཚུལ་དུ་ཡན་ལག་བརྒྱད་པ་ཆེན་པོ་དང་། ཡན་ལག་བརྒྱད་པ་ལ་འཇུག་པ་དང་། ཡན་
ལག་བརྒྱད་པའི་སྟོང་པོ་བསྟུས་པ་དང་། ཡན་ལག་བརྒྱད་པའི་རང་འགྲེལ་བཅས་བསྟན་
བཅོས་ཆེན་པོ་འདི་རྣམས་མཛད་པར་གྲགས།

ཡན་ལག་བརྒྱད་པའི་སྟོང་པོ་བསྟུས་པ་འདི་ཉིད་འཕགས་པོད་ཡུལ་གྱི་རྒྱན་དུ་དར་
བྱབ་ཆེ་ཞིང་དུས་ད་ལྟའི་བར་འགྲོ་དོན་རྒྱན་མི་ཆད་པར་བཞུགས་ཡོད་པ་འདི་ཉིད་ད་ལ་མ་
འདི་ག་ཆེས་མཐོའི་གཙུག་ལག་སློབ་གཉེར་ཁང་གི་སྟན་གྱི་སྟེ་ཆོན་གྱི་སློབ་ཆོན་ཁོངས་སུ་
ཡོད་པས་འགྲེལ་བ་གོ་བདེ་ཞིག་འབྱུང་སྟེ་སྟན་གྱི་རིག་སྟེའི་སྟན་དགེ་རྩི་དགྲ་འདུལ་
ལགས་དང་། སློ་བསྟུར་སྟེ་ཆོན་གྱི་ཞུ་མཆན་པ་སློ་བཟང་མོར་བྱ་བུ་སྦྱོར་རྣམ་གཉིས་ཀྱིས་
ལེགས་སྦྱར་གྱི་ཙ་འགྲེལ་ལ་བྱུངས་གཏུགས། རྒྱ་འགྲེལ་གཞན་ཨ་རུ་ཅ་དཀྱུས་བཅས་
པ་སྤྲུལ་བྱུང་དང་། ཁ་ཆེ་དཔལ་ལྷན་ཅན་གྱིས་མཛད་པའི་རྒྱ་ཟེར་དང་། ཉེ་མཁའ་སྤྱི་
བྱས་པའི་ཆེའི་རིག་བྱེད་བཅུད་ལེན་གྱི་ཁྱེ་ཀ་དང་། དེ་བཞིན་གཞུང་འདིའི་ཉི་མའི་འགྱུར་
རང་འགྲེལ། འདིའི་འགྲེལ་པ་རྒྱ་གར་མཁས་པ་ཚུ་རྣམས་དང་ལོ་རྒྱུ་བ་རིན་ཆེན་བཟང་པོ་

གཉིས་ཀྱིས་བསྐྱར་བའི་སྒོ་བ་དཔོན་ཆུང་པ་ལ་མཛད་པར་དགའ་བས་མཛད་པའི་ཆོག་གི་
དོན་གྱི་ཆུ་ཐེང་དང་། དེ་བཞིན་དཔལ་ལྷན་གྱི་དཔེ་མཛོད་ལོ་ལྔ་ལ་འཁུངས་བཅོལ་དེ་མ་
ཆང་བ་རྣམས་ཁ་བསྐྱར་ཞིང་། ཆད་ལྷག་དང་། མ་དག་གྱུར་འབྱམས་སུ་སོང་བ་རྣམས་
ཅི་རུས་ཀྱི་བཅོས་པའི་སྒོ་ནས་ཡན་ལག་བརྒྱད་པའི་འགྲེལ་བ་ཆོག་ཏུ་དོན་གསལ་ཞེས་
བ་བཅུམས་བ་དང་། གཞུང་དངོས་གཞིའི་ཆུ་དཔེ་དང་པོ་དཔེ་མན་ཚུན་ཞིབ་བསྐྱར་གྱིས་
མ་དཔེ་གཉིས་ཀར་དག་བཅོས་ཏུ་ང་ཆེན་པོས་རྩ་འགྲེལ་མཉམ་བསྐྱེད་བས་དང་། ཁ་སྐོང་གི་
ཆུ་ལ་དུ་མ་ཁོལ་གྱིས་མཛད་པའི་སྒྲིང་པོ་བསྐྱར་བ་པོ་ད་སྐད་དུ་བསྐྱར་བའི་ནང་མེད་ཀྱང་ད་
ལྟ་ཆུ་དཔེ་ཐོབ་པའི་གཞུང་གི་མཐར་ཡོད་པའི་སྒྲན་གྱི་མན་རུས་པོ་ད་སྐད་དུ་བསྐྱར་བ་དང་།
ལེགས་སྐྱར་དང་པོ་ད་སྐད་ཀྱི་སྒྲན་གྱི་མ་སྐད་མན་སྐྱར་སྒྲིགས་བསྐྱེད་པས། དེ་བཞིན་གཞུང་གི་
ལེགས་སྐྱར་དང་པོ་ད་སྐད་ཀྱི་ཆོགས་བཅད་ཀ་མད་གོ་རིམ་འཆོམ་བའི་ཐབས་སུ་བཞོད་
བ་བཅས་ཀྱིས་བརྒྱན་པའི་འགྲེལ་བ་ཆོག་ཏུ་དོན་གསལ་འདི་ཉིད་དངོས་ཡོད་ལ་ཆོག་
ཆོགས་ཏུ་ཁྱིམ་དོན་གོ་སྐྱེའི་དག་གིས་སྒྲེལ་བ་ཞིག་ཏུ་སྐྱང་བ་འདི་དེས་དཔར་སྐྱན་ཞུ་
ཐུབ་པར་དགའ་སྐྱབས་སུ་གྱུར། ཆུ་གར་རང་དབང་རང་བཅོན་ཐོབ་ནས་ལོ་ལྔ་བཅུ་རྒྱུ་
པོ་ལ་ཁོར་བའི་དུས་ཆོགས་དང་སྐབས་བསྐྱར་དེ་གཙུག་ལག་སྒོ་བ་ཁང་ནས་དཔེ་དེ་བ་ལྟ་
བཅུ་དཔར་འགྲེམས་བྱ་རྒྱུའི་ཁོངས་དེ་བ་འདི་ཉིད་ཀྱང་དཔར་སྐྱན་ཞུ་རྒྱ་ཆུ་དེ་ལྟར་ཡང་རྒྱ་
མཚན་དུ་མ་ཞིག་ལ་བཞེན་དཔར་དཔར་སྐྱན་ཞུ་མ་ཐུབ་པར་ལུས་ཀྱང་། ད་ལས་གཞུང་
འདི་ཉིད་དཔར་སྐྱན་ཞུ་ཐུབ་པས་འདི་གའི་སྒོ་བ་གཉིས་བ་རྣམས་དང་། སྒྲིགས་མཛུངས་སྒོ་
གསལ་དོན་གཉིས་ཅན་དུ་མར་མན་ཐོགས་ཆེན་པོ་ལྷན་སྐྱེད་ཀྱི་མ་ཐབས་རྩིས་བ་པོ་
དག་ལ་བསྐྱེད་བཞེད་དང་འགྲེལ་གཞུང་པའི་སྐོར་ལོ་ལྔ་ལ་འཁུངས་བཅོལ་གཞུང་གི་ཐབས་
འདེགས་དང་། འགྲོ་བ་ཉམས་ཐབས་འདི་ལྟ་བུ་གྱི་ལོ་ལྔ་ལ་འཁུངས་བཅོལ་སྐྱར་ལམ་བཅས་༥
ཁ་དབུས་པོ་དུ་ཆེས་མཐོའི་གཙུག་ལག་སྐྱེད་ཀྱི་ལོ་ལྔ་ལ་འཁུངས་བཅོལ་སྐྱར་ལ། དགོ་བཤེས་དག་
དཔར་བསམ་གཏན་གྱིས། བྱེ་ལོ་ ༢༠༠༢ ལོ་ལྔ་ལ་འཁུངས་བཅོལ་སྐྱར་ལ།

Preface

Buddhist tradition classified learning into five major sciences¹; among them, Cikitsā was used as an antidote to all diseases, freeing from the untimely grip of the Lord of death, granting protection to life. Illness was traced to the imbalance of the three bodily constituents (tridoṣa). This results from five poisons, relating to negative emotions and various concomitant conditions. In ancient India many Rsis and scholars wrote exegetical treatises on Ayurvijñāna—another epithet for Cikitsā. Most famous among them are undoubtedly Caraka, Suśruta and Vāgbhaṭṭa, the ‘three sages’ (mūṇitrāya)—in analogy to the trinity of Sanskrit grammatical writing.

In the Dege Tibetan Tangyur collection under Cikitsā head, there are seven treatises translated from Sanskrit texts. Among them Yogaśataka of Ācārya Nāgārjuna² was translated by the Indian Paṇḍita Jetakaṃ, Buddhaśrījñāna and the Tibetan counterpart Nyima Gyaltsen; Jīvasūtra of Ācārya Nāgārjuna,³ Ācārya Nāgārjunābhaṣitavabheṣajakalpa⁴ and Vaidyāṣṭāṅgahrdayavṛtti of Candranandana⁵ were translated into Tibetan but no mention of any translator is recorded; Aṣṭāṅgahrdayasamhitā of Ācārya Phakhol⁶ (Vāgbhaṭṭa) was translated by the Indian Paṇḍita Jarandhara and the famous Lotsawa Rinchen Sangpo; Aṣṭāṅgahrdaya-nāma-vaidūryakabhāṣya of Ācārya Phakhol⁷ (Vāgbhaṭṭa) was translated by the Indian Paṇḍita Dharmasrīvarma

-
1. विद्यास्थाने पञ्चविधे अंगमकृत्वा
सर्वज्ञत्वं नैति कथञ्चित् परमार्थः।
इत्यन्येषां निग्रहणानुग्रहणाय
स्वाज्ञार्थं वा तत्र करोत्येव स योगम्॥ (महायानसूत्रालंकार पृ० ६८)
 2. Dege Tangyur: He [Tohoku 4306 1b1-8b1]
 3. Dege Tangyur: He [Tohoku 4307 8b4-12a7]
 4. Dege Tangyur: He [Tohoku 4308 12a4-13a7]
 5. Dege Tangyur: He [Tohoku 4309 13b1-44a7]
 6. Dege Tangyur: He [Tohoku 4310 44b1-335a7]
 7. Dege Tangyur: He [Tohoku 4311 335b1-410a7]

and the Tibetan translator Śākya Lodoe and later re-translated by Rigpa Shonu Yig gi Rinchen and Padārthacandrikāprabhāsa of Candranandana⁸ was translated into Tibetan by the Indian Paṇḍita Jarandhara and the famous Lotsawa Rinchen Sangpo. Later in the supplementary edition of Tangyur more treatises on Āyurveda were translated as follows; Sarveśvara rasāyana rogaharṇaśārīra pustaka nāma of Iśvara translated by Śivadāsa of Haridvāra and Rinchen Pal; Vaidhya Siddhasāra of Ravigupta was translated by Jinamitra and Atirāgya Varma; Ārya-rāja-nāma-vaṭika of Ācārya Nāgārjuna, no mention of translator's name; Ārya-mulakoṣamahauśadhāvalī of Ācārya Nāgārjuna, translated by Chokyong Sangpo; Nāḍiparikṣa virnyaprakāra of Dānendra, no mention of translator's name; Āurveda-sarvasāra-saṁgraha of Brahmaputra Hāsavajra translated by Khyim-pang-sachod, Ngawang Phuntsok Lhundrup and Lobsang Chosdak; Āryadeśa-phahha-bhiṣagdāna-dāsa bheṣaja samskāra of Dānadāsa, no mention of any translator; Brahma-vedaśāṅgdharacakra-nāma of Sarvahitāmṛta-daṭṭa, no mention of translator's name; Deśvarādiṣṭa-niyamagaṇapati-samudraphala-prayoga, anonymous author translated by Ngawang Phuntsok Lhundrup; Āryadeśa-magadha-amathurākṣatriya-bhiṣaka Rakunāthāmnāya of Ragunātha, no mention of translator's name; Amogha-darśinetra-vibhanga of Manaha (Manthāna) translated by Ngawang Phuntsok Lhundrup; Rasa-siddhi śāstra-nāma of Bhalipa (Vyāḍipāda) translated by Śrīnarendrabhadra and Oddyanapa Rinchen Pal; Rasayāyana-śāstroddhṛti of Bhalipa (Vyāḍipāda), translated by Orgyanpa (Ratnaśrī); Śālihotriya-aśvāyureda saṁhitā-nāma of Śālihotra translated by Dharmaśrībhadra. Buddhaśrīśānti and Rinchen Sangpo are included in the Tangyur. In the Narthang Tangyur edition they are found in the volumes Se, He, E, Ko, Kho, No, Mo and Do. In Peking editions of Tangyur they appear in the volumes He, E, Ko, Kho, Go and miscellaneous and No.

The tradition of Aṣṭaṅghṛdaya entered into the Land of the Snow around the first of eleventh century. Richen Sangpo came to India for ten years to learn Buddhist science, including medicine. He offered one hundred gold coins to the Kaśmīra Paṇḍita Janārdana and learnt from him 120 chapters of Aṣṭaṅghṛdaya

8. Dege Tangyur: Ko [Tohoku 4312 1b1-296a7]

along with its Candrika commentary by Candranandana. His tradition survived in the land of Snow until the advent of Tibetan Gyud bShi. After that, it seems to have been assimilated into the latter system, which was based on it. Nevertheless, many scholars would disagree with this view; the Aṣṭangahr̥daya tradition survived as a dormant lineage, an under lying current to this very day. Prior to that, many Tibetan scholars had visited India to study the ancient sciences, including Āyurveda medical system. In the 9th century Paḍmasambhava's disciple Vairocana came to India and learnt medicine from twenty-five scholars, including Candranandana. Furthermore, ample evidence from the earliest Bon literature, indicates the influence of Āyurveda in pre-Buddhist medical tradition, as a secular branch of learning.

The present Tibetan commentary entitled 'Succinct and clear meaning' on Aṣṭangahr̥daya (the first six chapter on Sutrasthāna) is a modest work, featuring a clear but concise meaning. It is based on authoritative Sanskrit commentaries, viz., Sarāṅgasundarā of Arunadatta; Padārthacandrikā of Candranandana of Kaśmīra and Āyurvedarasāyana of Hemādri, along with annotations by Vaidyaratna Ramprasada of Patiala.⁹ We also consulted various editions, with Hindi translation along with annotations by eminent scholars: Aṣṭangahr̥daya with annotations entitled 'Bhāgīrthī' by Paṇḍita Tārādatta Pant Āyurvedācārya¹⁰ and Aṣṭangahr̥daya with Hindi translation entitled 'Vidyotinī' along with annotations by Kavirāja Atrideva Gupta, edited by Vaidya Yadunandan Upadyāya.¹¹ Furthermore, it is enriched with annotations from the Tibetan version of acclaimed auto-commentary, and from the Tibetan Gyud-gshi, wherever it seemed necessary: so that, Tibetan traditional scholars can be benefited from this work. This work will be useful for beginners in the field of āyurvijñāna, particularly to the āyurvijñāna students of the Institute—as this text is kept in their syllabus. Till now it is hard for the students to understand the text, although Tibetan translation and other allied texts are extant: It is an up-hill task to understand the text as a whole, as no

9. Published by Kṣemarāja Śrīkr̥ṣṇadāsa, Bombay, 1928

10. Published by Caukhamba Sanskrit Series Office, Caukhamba Press, Varanasi

11. Published by Caukhamba Sanskrit Sansthāna, Varanasi.

direct lineage is alive in the Tibetan tradition. In such an atmosphere some students came to me, in the hope to receive some knowledge about this treatise. At first, I did not know what to tell them, as I do not have even a beginner's knowledge of the subject., I openly confessed that I am no good at the subject, but I tried to read the text, along with the Tibetan translation, in order to gain some knowledge that may help them. ~

In the meantime, Dr. Dorjee Damdul, lecturer in the Faculty of Tibetan Āyurvijñāna and Astrology, was kind enough to collaborate with me in writing a Tibetan commentary on this important text. We could therefore take advantage of his vast knowledge of traditional Tibetan Āyurvijñāna science, and back it with material drawn from authoritative Sanskrit commentaries. Our joint project materialized by spending an hour every day, after usual office hours, or more, whenever time permitted. Through this venture, we gained wider knowledge of technical terms both in Sanskrit and Tibetan. As there is no comprehensive technical dictionary on the subject, we composed a vocabulary of the terms, kept as an appendix for the text. Going through the different Sanskrit editions, we found different readings, and comparison with the Tibetan translation showed many difference from the Sanskrit, by addition or omission. It seems that the Tibetan translation was based on a different edition. For instance the mention of Śatamula vegetable ¹² is not found in any edition of the existing Sanskrit editions. There are also few scribal mistakes in the Tibetan translation— an understandable short coming, as many of the scribes had little knowledge of Sanskrit. Apart from that, there happen to be some overlapping of pa instead of ba and confusing mistakes of ma yin (not) into yin (yes), sometimes baffled us; referring to the original Sanskrit helped to sort out the problem. In the present work we have edited the Sanskrit version with all different editions we could procure, and also edited the Tibetan main text with foot-notes and annotations, consulting the Tibetan version of acclaimed auto-commentary on Aṣṭāṅghr̥daya and the Gyud-gshi. We have also tried to indicate those common plants, which are not familiar in Tibet but normally used here (India). We have also translated the last portion of the

12. See: Śloka 6/129

sixth chapter, describing the attribute of gold and so forth, which is found in all the authoritative Sanskrit commentaries but not found in the Tibetan translation —see appendix 1. Furthermore, we have included a glossary of vocabulary of technical terms in Sanskrit and Tibetan in appendix 2, Tibetan verse-order in appendix 3, and Sanskrit verse-order in appendix 4—to facilitate easy consultation.

The present work was completed in 1998, but could not be published till today, due to manifold reasons. It is still a matter of great satisfaction for us to see the book come out after a lapse of two years. We wish to acknowledge our gratitude to several people, without whom the completion of this work would have been impossible. We highly commend to all those young, promising students, who helped to see through this book's in completion. Their inquisitive force was a great inspiration, indeed a 'spiritual friend' in the real sense of the term. We also acknowledge the good services of the members of Shantaraksita library, and thank the members of Publication units for their kind cooperation in bringing out this book. Our special thank goes to Mr. Samten Chhophel, incharge of Publication Unit and his colleague Mr. Pema Choedan for resetting the whole document from Microsoft Word 6 to QuarkXPress application, by which the whole document was face-lifted with precise justification, neat and tidy finish up. We are immensely grateful to Prof. Lobsang Tenzin for going out through the work and giving valuable suggestions for improvement. We also acknowledge the helping hand of those individuals who showed their inspiration and encouragement indirectly in accomplishing this 'Succinct and Clear Meaning' commentary, one of the important texts of ancient ayurvedic medical system. Last but not the least, we are also indebted to Mr. Mattia Salvini, a post-graduate of Vivekānanda College, Chennai for helping us in checking the preface as well as giving helpful suggestions. We earnestly hope this work will help to disseminate this philanthropic tradition far and wide.

Sarnath
6th July, 2002

Dr. Dorjee Damdul
Losang Norbu Shastri

དཀར་ཆག

དཔར་སྐྱོན་ཆེད་བཟོད།	vii-viii
Preface (དབྱིན་སྐད་ཐོག་ཐུན་སྒྲིང་།)	ix-xiv
དཀར་ཆག	1-36
སྒྲིང་བཟོད།	37-44
གཞུང་དངོས།	1-502
མདོ་གནས་ལེའུ་དང་པོ།	
ཆེ་རིང་བར་འདོད་པའི་ལེའུ།	
ཀ བསྐྱོན་བཅོས་རྩམ་པའི་ཡན་ལག	
༡ མཆོད་བཟོད།	1
༢ མདོ་གནས་ལེའུ་དང་པོའི་རྩམ་པར་དམ་བཅའ།	5
༣ བསྐྱོན་བཅོས་ཁྲུངས་བཅུན་པར་བསྐྱོན་པ།	6
༤ བསྐྱོན་བཅོས་ཀྱི་དགོས་པ།	6
༥ ཆའི་རིག་བྱེད་ཀྱི་བརྒྱུད་རིམ།	7
༦ བསྐྱོན་བརྩོས་འདིའི་རྩམ་པར་དམ་བཅའ།	10
༧ བཟོད་བྱ་ཡན་ལག་བརྒྱུད།	11
ཁ ལུས།	
༨ ཉེས་པ་གསུམ་མདོར་བསྐྱོན་པ།	13
༩ ཉེས་པའི་ལས།	14

༡༠	ཉེས་པའི་གནས།	15
༡༡	ཉེས་པའི་ལྡང་དུས།	15
༡༢	ཉེས་པའི་མེ་དྲོད་གྱི་དབྱེ་བ།	16
༡༣	ཉེས་པའི་ལྟོ་བ་སྤྲི།	17
༡༤	ཉེས་པ་མངལ་དུ་གྲུབ་ཚུལ།	18
༡༥	ཉེས་པའི་རང་བཞིན།	18
༡༦	ལྡང་གི་མཚན་ཉིད།	20
༡༧	མཁྲིས་པའི་མཚན་ཉིད།	20
༡༨	བད་ཀན་གྱི་མཚན་ཉིད།	20
༡༩	ལྡན་འདུས་ཀྱི་མཚན་ཉིད།	21
༢༠	གནོད་བྱ་ལུས་བྱངས་བདུན།	21
༢༡	གནོད་བྱ་དྲི་མ་གསུམ།	22
༢༢	ལུས་བསྐྱུང་ཐབས།	23
ག།	སྤྲོད་པ།	
༢༣	རྩ་ལི་དབྱེ་བ།	23
༢༤	རྩ་ལི་ལས།	24
༢༥	སྤྲོད་པ་གྱི་དབྱེ་བ།	25
༢༦	སྤྲོད་པ་གྱི་རྩ་སྟོབས།	26
༢༧	སྤྲོད་པ་གྱི་ཞུ་ཇེས།	26
༢༨	སྤྲོད་པ་གྱི་ཡོན་ཏན།	27

ད	ནད།	
༢༩	ནད་དང་ནད་མེད་ཀྱི་རྒྱ་རྒྱུན།	28
༣༠	ནད་ཅན་དང་ནད་མེད་ཀྱི་མཚན་ཉིད།	30
༣༡	ནད་ཀྱི་དབྱེ་བ།	31
༣༢	ནད་ཀྱི་གནས།	31
༣༣	སེམས་ཀྱི་ཉེས་བ།	32
ཅ	བརྟག་ཐབས།	
༣༤	ནད་སྤྱི་བརྟག་ཐབས།	33
༣༥	ནད་བྱེ་བྲག་ཏུ་བརྟག་ཐབས།	33
༣༦	ནད་བརྟག་བའི་ཡུལ་སྤྱིར་བསྟན་བ།	35
༣༧	ནད་བརྟག་བའི་ཡུལ་ས་བྱེ་བྲག་ཏུ་བསྟན་བ།	36
ཆ	གཉེན་པོ་སྤྲན།	
༣༨	ནད་ལ་སྤྲན་སྦྱར་བའི་དུས།	36
༣༩	སྤྲན་གྱི་སྦྱར་བ་མཛོར་བསྟན་བ།	37
༤༠	ལུས་ཀྱི་ཉེས་བའི་སྤྲན་མཚོག།	38
༤༡	སེམས་ཀྱི་ཉེས་བའི་སྤྲན་མཚོག།	39
ཇ	གསོ་ཐབས།	
༤༢	ནད་གསོ་བའི་ཡན་ལག་མཛོར་བསྟན་བ།	39

༧༩	སྤྲན་པའི་ཡན་ལག	40
༨༠	སྤྲན་གྱི་ཡན་ལག	41
༨༡	ནད་གཡོག་གི་ཡན་ལག	42
༨༢	ནད་པའི་ཡན་ལག	43
༨༣	གསོ་སྦྱ་བའི་ནད་ཀྱི་མཚན་ཉིད།	44
༨༤	གསོ་དཀའ་བའི་ནད་ཀྱི་མཚན་ཉིད།	47
༨༥	གསོ་ཙམ་པའི་ནད་ཀྱི་མཚན་ཉིད།	48
༩༠	གསོ་ཐབས་མེད་པའི་ནད་ཀྱི་མཚན་ཉིད།	48
༩༡	གསོ་ཐབས་ཡོད་ཀྱང་སྤང་དགོས་པའི་མཚན་ཉིད།	49
ན	ལེའུའི་རྣམ་གྲངས་དཀར་ཆག	
༩༢	ལེའུའི་རྣམ་གྲངས་མདོར་བསྟན་བ།	50
༩༣	གནས་དང་པོ་མདོ་གནས་ལེའུའི་རྣམ་གྲངས།	51
༩༤	གནས་གཉིས་པ་ལུས་གནས་ལེའུའི་རྣམ་གྲངས།	52
༩༥	གནས་གསུམ་པ་ནད་ཀྱི་གནས་ཀྱི་ལེའུའི་རྣམ་གྲངས།	53
༩༦	གནས་བཞི་པ་གསོ་བའི་གནས་ཀྱི་ལེའུའི་རྣམ་གྲངས།	54
༩༧	གནས་ལྔ་པ་ཚོ་ག་གྲུབ་པའི་གནས་ཀྱི་ལེའུའི་རྣམ་གྲངས།	55
༩༨	གནས་དྲུག་པ་བྱི་མའི་གནས་ཀྱི་ལེའུའི་རྣམ་གྲངས།	56
༩༩	གྲངས་གྱིས་མཚུག་བསྟུ་བ།	58
༡༠༠	མཚུག་དོན་བསྟུ་བ།	59

མདོ་གནས་ལེའུ་གཉིས་པ།

ཉིན་རེ་ཞིང་སྤྱོད་པའི་ལེའུ།

༡	མདོ་གནས་ལེའུ་གཉིས་པའི་ཚྭ་བར་དམ་བཅའ།	60
༢	ལངས་དུས་བསྟན་པ།	60
༣	སོ་ཤིང་བཅའ་བའི་ཆོ་ག།	61
༤	སོ་ཤིང་བཅའ་མི་རུང་བའི་ནད་གཞི།	63
༥	མིག་སྒྲན་བྱུག་པའི་ཡོན་ཏན།	63
༦	མིག་སྒྲན་བྱུག་པའི་ཡོན་ཏན།	64
༧	སྒྲན་སོགས་བསྟན་པ།	65
༨	སོ་ཅི་བསྟན་མི་རུང་བའི་ནད་གཞི།	65
༩	བསྟན་བྱུག་གི་ཡོན་ཏན།	66
༡༠	བསྟན་བྱུག་བྱུང་བར་དུ་བསྟན་པའི་གནས།	66
༡༡	བསྟན་བྱུག་མི་རུང་བའི་ཡུལ།	67
༡༢	ཚྭ་བའི་ཡོན་ཏན།	67
༡༣	ཚྭ་བ་བསྟན་མི་རུང་བའི་ལུས།	68
༡༤	ཚྭ་བ་བསྟན་རུང་བའི་ལུས་དང་དུས།	68
༡༥	ཚྭ་བ་བསྟན་ཇེས་ཀྱི་ཆོ་ག།	69
༡༦	ཚྭ་བ་བྲགས་པའི་ཉེས་སྒྲིན།	70
༡༧	ཚྭ་བ་ཤིན་དུ་བྲགས་པའི་སྒྲིན་གྱི་དཔེ་དོན།	70
༡༨	དྲིལ་ཕྱིས་ཀྱི་ཡོན་ཏན།	71

༡༩	བྱས་ཀྱི་ཡོན་ཏན།	72
༢༠	ཚུ་དོན་བྱས་ཀྱི་དགོ་སྒྲིན།	72
༢༡	བྱས་མི་རུང་བའི་ཡུལ།	73
༢༢	ཟས་སྦྱོད་ཀྱི་ཆོ་བ།	74
༢༣	ཆོས་ལ་འབད་དགོས་པར་བསྟན་པ།	75
༢༤	བཤེས་གཉེན་བསྟེན་ཚུལ།	75
༢༥	མི་དགོ་བ་བཅུ་སྒྲར་དགོས་པ།	76
༢༦	ཉམ་ཐག་ལ་ཕན་གདགས་བྱ་བ།	77
༢༧	བདག་གཞན་མཉམ་པར་བལྟ་བ།	77
༢༨	མཆོད་ཅིང་བསྟེན་བཀུར་བའི་ཡུལ།	78
༢༩	ངན་སྒྲོང་སྒྲོང་ཚུལ།	78
༣༠	དགྲ་བོ་འདུལ་ཚུལ།	79
༣༡	བསམ་བའི་ལས།	79
༣༢	ངག་གི་བྱ་བ།	80
༣༣	ངག་གིས་སྒྲ་བའི་ཚུལ།	80
༣༤	གཞན་དང་འགྲོགས་ཚུལ།	81
༣༥	སྒྲ་བར་མི་རིགས་པ་བསྟན་པ།	81
༣༦	མཛངས་བའི་ཡོན་ཏན།	82
༣༧	དབང་པོའི་སྒྲར་བྱ།	83
༣༨	ཚུམ་བ་དོན་མེད་དུ་མི་བྱ་བ།	83

༣༩	འཇུག་སྒྲིའི་ལམ།	84
༤༠	གཙང་སྤྱིར་བསྟན་པ།	84
༤༡	ཁྱེད་དང་བསྟོན་པ་བསྟན་པ།	85
༤༢	སྤྱང་བ་བཙང་བར་བྱ་བ།	85
༤༣	འགྲོ་དུས་ཀྱི་ཆོག་ག།	86
༤༤	མཚན་མོར་འགྲོ་བའི་ཆོག་ག།	86
༤༥	འགོམ་མི་རུང་བའི་ཡུལ།	87
༤༦	ཐེ་ཆོམ་དང་བཙས་བར་ཞུགས་མི་རུང་བ།	88
༤༧	ཁ་གདངས་མི་རུང་བ།	89
༤༨	མི་རུང་བའི་བྱ་བ་གཞན།	89
༤༩	སྒོ་གསུམ་གྱི་ལས་ཀྱི་ཆོད།	90
༥༠	བསྟེན་མི་རུང་བའི་གནས།	91
༥༡	བལྟ་མི་རུང་བའི་ཡུལ།	91
༥༢	ཆང་སྤང་དགོས་པར་བསྟན་པ།	92
༥༣	སྒོ་གསུམ་གྱིས་སྤང་བའི་ཐས་སྒྲིང།	92
༥༤	སྒོ་དང་ལྟན་བའི་སྒྲོད་པ།	95
༥༥	དམ་བའི་སྒྲོད་པ།	96
༥༦	ཤེས་བཞིན་སྤང་བ།	96
༥༧	འབྲས་བྱ་མདོར་བསྟུས་ཏེ་བསྟན་པ།	97
༥༨	མཇུག་དོན་བསྟུ་བ།	98

མདོ་གནས་ལེའུ་གསུམ་པ།

དུས་སྤ་སྤོད་པའི་ལེའུ།

༡ མདོ་གནས་ལེའུ་གསུམ་པའི་རྩོམ་པར་དམ་བཅའ། 99

༢ དུས་ཀྱི་ངོས་འཛིན། 99

༤

༣ ཉི་མ་བྱང་བཟོད།

༤ ཉི་མ་བྱང་བཟོད་ཀྱི་དུས་བསྟན་པ། 101

༥ བྱང་བཟོད་ཀྱི་ལམ་གྱི་ངོ་བོ། 101

༦ བྱང་བཟོད་དུས་ཀྱི་རོ་སྟོབས། 102

༧ བྱང་བཟོད་དུས་སྤ་མཐུ་སྟོབས་འབྲོག་ཚུལ། 103

༨ ཉི་མ་ལྟོ་བཟོད།

༩ ཉི་མ་ལྟོ་བཟོད་ཀྱི་དུས་བསྟན་པ། 103

༡༠ ལྟོ་བཟོད་དུས་ཀྱི་རོ་སྟོབས། 104

༡༡ དུས་སོ་སའི་ལུས་སྟོབས་སྤྱིར་བསྟན་པ། 104

༡༢ དགུན་སྟོད།

༡༣ དགུན་སྟོད་ཀྱི་རང་བཞིན། 105

༡༤ དགུན་སྟོད་སྤྱད་པར་བྱ་བའི་ཆོག། 106

༡༥ དགུན་སྟོད་སྤྱད་པར་བྱ་བའི་བྱས་དང་བསྐྱབས་བྱུག། 107

༡༦ དགུན་སྟོད་ཀྱི་བཟའ་བཏུང་སོགས། 108

༡༥	དགུན་སྟོང་གི་གྲོན་གོས་དང་མལ་སྟན།	109
༡༦	དགུན་སྟོང་བསྟེན་འོས་བའི་ཆུང་མ།	110
༡༩	དགུན་སྟོང་གི་གནས་ཁང་།	110
ང	དགུན་སྟོང་།	
༡༧	དགུན་སྟོང་དུས་གི་ཆོ་བ།	111
ཅ	དབྱིད་ཀ།	
༡༨	དབྱིད་དུས་གི་ཆོ་བ།	111
༡༩	དབྱིད་དུས་གི་ཟས་སྟོན།	113
༢༠	དབྱིད་དུས་གི་གནས།	114
༢༡	དབྱིད་དུས་སྤང་དགོས་བའི་ཟས་སྟོང་།	116
ཆ	སོ་བ།	
༢༢	སོ་བར་སྤང་དགོས་བའི་ཟས་སྟོང་།	116
༢༣	སོ་བར་བསྟེན་དགོས་བའི་ཟས་གི་རོ་རྒྱས།	117
༢༤	སོ་བའི་དུས་གི་བྱས།	117
༢༥	སོ་བའི་དུས་ཆང་སྤང་དགོས་བ།	118
༢༦	སོ་བའི་དུས་ཆང་མ་སྤང་བའི་ཉེས་སྟོན།	118
༢༧	སོ་བའི་དུས་གི་གཡོས་སྤྱ་བྱས་བའི་བཟང་བ།	119
༢༨	སོ་བའི་དུས་གི་གཡོས་སྤྱ་བྱས་བའི་བཟང་བ།	119

28	སོ་གའི་དུས་ཀྱི་བདུང་བ་ཟུ།	120
29	སོ་གའི་བཟའ་བདུང་བ་སྟེན་དུས།	121
30	སོ་ག་ཉི་མེད་ཆ་དུས་ཀྱི་སྟོད་གནས།	121
31	སོ་ག་ཆ་དུས་གནས་སའི་རྩ་ཁང་།	123
32	སོ་ག་མཚན་མོ་ཉལ་བའི་གནས།	124
33	སོ་གའི་དུས་ཀྱི་གོས་རྒྱན་སོགས།	124
34	སོ་ག་སྟོམས་བ་སེལ་བྱེད་ཀྱི་ཆོ་ག།	125
35	དབྱར་ཁ།	
36	དབྱར་དུས་ཀྱི་ངོ་བོ།	126
37	དབྱར་དུས་ཀྱི་མེ་བོད།	127
38	དབྱར་དུས་ཀྱི་ཟས་སྟོམ།	128
39	དབྱར་དུས་འགྲོ་འདུག་གི་སྟོད་བ།	129
40	དབྱར་དུས་སྤང་དགོས་བའི་ཟས་སྟོད།	130
41	སྟོན་ཁ།	
42	སྟོན་དུས་ཀྱི་ཆོ་ག།	130
43	སྟོན་དུས་ཀྱི་ཁ་ཟས།	131
44	སྟོན་དུས་ཀྱི་བདུང་བ།	132
45	སྟོན་དུས་ཀྱི་མཚན་མོའི་གནས་ཁང་།	133

༧༥	སྟོན་དུས་སུ་སྤང་དགོས་པའི་ཟས་སྟོན།	134
༨	དོན་བསྟུ་བ།	
༧༦	དུས་དྲུག་སོ་སོར་བསྟེན་དགོས་པའི་རྟོ།	135
༧༧	དུས་དྲུག་སོ་སོར་བསྟེན་དགོས་པའི་རྟུས་བ།	136
༧༨	དུས་དྲུག་སོ་སོའི་རོ་བསྟེན་ཚུལ།	136
༧༩	དུས་མཚམས་ཀྱི་ཆོ་ག།	137
༨༠	དུས་མཚམས་ཀྱི་ཆོ་ག་མ་བསྟེན་པའི་ཉེས་སྟོན།	138
༨༡	མཚུག་དོན་བསྟུ་བ།	138

མདོ་གནས་ལེའུ་བཞི་བ།

ནད་མི་འབྱུང་བར་བྱ་བའི་ལེའུ།

༡	མདོ་གནས་ལེའུ་བཞི་པའི་རྩ་མ་པར་དམ་བཅའ།	139
༢	གནས་སྐབས་ཀྱི་སྟོང་ལམ་མདོར་བསྟེན་བ།	139
༣	འབྲེན་བཀག་པའི་ནད།	140
༤	འབྲེན་བཀག་པའི་ནད་ཀྱི་བཅོས་ཐབས།	141
༥	བཤང་བ་བཀག་པའི་ནད།	142
༦	གཅིན་བཀག་པའི་ནད།	143
༧	འབྲེན་དང་བཤང་གཅིན་བཀག་པའི་ནད་ཀྱི་སྟོང་གི་བཅོས་ཐབས།	143
༨	བཤང་བ་བཀག་པའི་ནད་ཀྱི་བཅོས་ཐབས།	144

༩	དྲི་ཚུ་བཀག་བའི་ནད་ཀྱི་བཅོས་ཐབས།	145
༡༠	ཐྲེགས་བ་བཀག་བའི་ནད་དང་བཅོས་ཐབས།	146
༡༡	ཐྲིད་བ་བཀག་བའི་ནད།	146
༡༢	ཐྲིད་བ་བཀག་བའི་ནད་ཀྱི་བཅོས་ཐབས།	147
༡༣	སྒོམ་བཀག་བའི་ནད་དང་བཅོས་ཐབས།	148
༡༤	བཀྲེས་བ་བཀག་བའི་ནད་དང་བཅོས་ཐབས།	148
༡༥	གཉིད་བཀག་བའི་ནད་དང་བཅོས་ཐབས།	149
༡༦	ལུད་བ་བཀག་བའི་ནད་དང་བཅོས་ཐབས།	150
༡༧	ངལ་དྲུབ་བཀག་བའི་ནད་དང་བཅོས་ཐབས།	151
༡༨	གྲུལ་བཀག་བའི་ནད་དང་བཅོས་ཐབས།	151
༡༩	མཆི་མ་བཀག་བའི་ནད་དང་བཅོས་ཐབས།	152
༢༠	སྐྱགས་བ་བཀག་བའི་ནད།	153
༢༡	སྐྱགས་བ་བཀག་བའི་ནད་ཀྱི་བཅོས་ཐབས།	154
༢༢	ཁུ་བ་བཀག་བའི་ནད།	155
༢༣	ཁུ་བ་བཀག་བའི་ནད་ཀྱི་བཅོས་ཐབས།	155
༢༤	གསོ་མི་རུང་བའི་བྱགས་བཀག་གི་ནད།	156
༢༥	བྱགས་བཀག་བ་སོགས་ལས་ནད་ཀྱན་འབྱུང་བ།	156
༢༦	བྱགས་བཀག་བའི་ནད་སྤྱིའི་བཅོས་ཐབས།	157
༢༧	ཡིད་ཀྱིས་བཀག་དགོས་བའི་ཉེས་བ།	158
༢༨	དྲི་མ་རྣམས་མ་སྦྱང་བའི་སྦྱོན།	158

མཆ	སྤངས་པའི་ཡོན་ཏན།	159
མཇ	བཅུད་ལེན་དང་རོ་ཙའི་ཆོག་	160
མཉ	སྤྲོབས་སྤྱེད་བརྟ་བའི་ཟས་སྤྱོད།	161
མཊ	སྤྲོབས་སྤྱེད་བརྟ་བའི་ཡོན་ཏན།	162
མཋ	སྤྱོ་བྱར་གྱི་ནད།	163
མཌ	སྤྱོ་བྱར་ལ་སོགས་པའི་ནད་གྱི་བསྐྱོག་ཐབས།	164
མཌྷ	དུས་ལས་བྱུང་བའི་ནད་བསལ་བའི་ཐབས།	165
མཎ	ཟས་སྤྱོད་ཚུལ་བཞིན་བསྟེན་བའི་འབྲས་བྱ།	166
མཏ	མཆུག་དོན་བསྟུ་བ།	167

༡༠༧

མདོ་གནས་ལེའུ་ལྔ་བ།

ཆུ་སྒྲ་ཆོགས་བ་ལ་སོགས་བ་གཤེར་བའི་རྩ་གྱི་

སྤྱེ་བྲག་ནམ་བར་ཤེས་བར་བྱ་བའི་ལེའུ།

༡	མདོ་གནས་ལེའུ་ལྔ་བའི་རྩ་བར་དམ་བཅའ།	168
---	-----------------------------------	-----

༡༡ ཆུའི་སྤྱེ་ཆོས།

༡	གཞུང་ཆུའི་ཡོན་ཏན།	169
---	-------------------	-----

༢	གཞུང་ཆུའི་མཆན་ཉིད།	170
---	--------------------	-----

༣	ཆུ་མཆོའི་ཆུའི་མཆན་ཉིད།	170
---	------------------------	-----

༤	བདུང་བྱང་བའི་ཆུའི་མཆན་ཉིད།	171
---	----------------------------	-----

༩	བདུང་མི་རུང་བའི་རྒྱུ་མཚན་ཉིད།	172
༡༠	རྒྱ་ཁྱུང་གི་རྒྱ་སྤྱིའི་མཚན་ཉིད།	173
༤	གངས་ཅན་དང་མ་ལ་ཡ་ལས་འབབ་བའི་ཁྱུང་རྒྱུ་ཉིད་དག་སྟོན།	174
༡༡	རི་བོ་སྤྲ་ཚོགས་ལས་བབས་བའི་ཁྱུང་རྒྱུ་ཉིད་དག་སྟོན།	175
༡༠	ཁྲོན་པ་དང་ཇིང་བྱ་སོགས་ཀྱི་རྒྱུ་ཉིད་སྟོན་ཡོན།	176
༡༡	རྒྱ་བདུང་མི་རུང་བའི་ནད་གཞི།	177
༡༢	ཟས་ཀྱི་སྒྲུབས་རྒྱ་འབྲང་རྒྱལ།	178
༡༢	རྒྱ་བསིལ་གྱི་ཡོན་ཏན།	179
༡༣	རྒྱ་བསྐྱོལ་གྱི་ཡོན་ཏན།	179
༡༤	རྒྱ་བསྐྱོལ་གྲང་གི་ཡོན་ཏན།	180
༡༥	རྒྱ་སྤྲ་གྱི་རྒྱུ་ཉིད་ཡོན་ཏན།	181
༡༦	དབྱར་དུས་ཀྱི་རྒྱུ་ཉིད་བཟང་ངན།	182
༡༧	དོན་བསྐྱུ་བ།	182
ཁ	འོ་མའི་སྤྲེ་ཚན།	
༡༨	འོ་མའི་དབྱེ་བ།	183
༢༠	འོ་མ་སྤྱིའི་ཡོན་ཏན།	183
༢༡	བ་ཡི་འོ་མའི་ཡོན་ཏན།	184
༢༢	མ་ཉེའི་འོ་མའི་ཡོན་ཏན།	186
༢༣	ར་ཡི་འོ་མའི་ཡོན་ཏན།	186

༡༩	རྩ་མོང་གི་འོ་མའི་ཡོན་ཏན།	187
༢༠	བྱད་མེད་གྱི་འོ་མའི་ཡོན་ཏན།	188
༢༡	ལྷག་གི་འོ་མའི་ཡོན་ཏན།	188
༢༢	གྲང་མའི་འོ་མའི་ཡོན་ཏན།	189
༢༣	མིག་པ་གཅིག་པའི་འོ་མའི་ཡོན་ཏན།	189
༢༤	འོ་ཚྭ་སྐྱེས་ཏེ་གྱི་ཡོན་ཏན།	190
༢༥	བཞུགས་མ་ཐག་པའི་འོ་མའི་ཡོན་ཏན།	191
༢༦	ཞོ་ཡི་ཡོན་ཏན།	191
༢༧	དར་བའི་ཡོན་ཏན།	194
༢༨	ཞོ་ཁ་ཆུའི་ཡོན་ཏན།	195
༢༩	མར་གསལ་གྱི་ཡོན་ཏན།	195
༣༠	འོ་མའི་མར་གྱི་ཡོན་ཏན།	196
༣༡	ཞུན་མར་གྱི་ཡོན་ཏན།	197
༣༢	ཞུན་མར་རྩྱུང་བའི་ཡོན་ཏན།	199
༣༣	ལྷ་མ་རིགས་གྱི་ཡོན་ཏན།	199
༣༤	དཀར་གྱི་མཆོག་དམན།	201
༣༥	དོན་བསྐྱེད་བ།	201
ག	བྱར་རམ་ཤིང་གི་བྱ་བའི་སྡེ་ཆན།	
༣༦	བྱ་རམ་ཤིང་བྱ་སྡེའི་ཡོན་ཏན།	202

༧༢	བྱར་ཤིང་གི་ཅེ་མེད་ཡོན་ཏན།	202
༧༣	བྱར་ཤིང་ཁྱ་བའི་སྒྲོན།	203
༧༤	ཁར་དཀར་མེད་ཤིང་ལ་སོགས་བའི་ཡོན་ཏན།	203
༧༥	བྱར་ཤིང་སྒྲ་ཚོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན།	204
༧༦	བྱ་རམ་ལྷ་བ་ཅན་གྱི་ཡོན་ཏན།	205
༧༧	བྱར་དཀར་སོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན།	205
༧༨	བྱ་རམ་གསར་རྟེན་གྱི་ཡོན་ཏན།	206
༧༩	ཀ་རའི་དབྱེ་བ་དང་ཡོན་ཏན།	207
༨༠	ཡ་བ་ཀ་རའི་ཡོན་ཏན།	208
༨༡	ཀ་ར་སྒྲིའི་ཡོན་ཏན།	208
༨༢	བྱར་ཤིང་གདུས་ཁྱའི་མཚོག་དམན།	209
༨༣	དོན་བསྟུ་བ།	209
༨	སྒྲ་ཅིའི་སྒྲ་ཚན།	
༨༤	སྒྲ་ཅིའི་ཡོན་ཏན།	209
༨༥	སྒྲ་ཅི་ཚ་བའི་ཉེས་སྒྲོན།	211
༨༦	སྒྲ་ཅི་དྲོ་བ་གཏོང་རུང་བའི་ཡུལ།	211
༨༧	དོན་བསྟུ་བ།	212

ཅ་ ལྷ་མ་གྱི་སྒྲིལ་ཆེན་

༡༤ ཏིལ་མར་གྱི་ཡོན་ཏན་ 213

༡༥ དན་རྒྱ་མར་གྱི་ཡོན་ཏན་ 215

༡༦ ལེན་རྒྱ་མར་གྱི་ཡོན་ཏན་ 216

༡༧ ལྷ་མ་མར་གྱི་ཡོན་ཏན་ 216

༡༨ བ་རྩའི་སྒྲིལ་གྱི་ཡོན་ཏན་ 217

༡༩ རིམ་མར་གྱི་ཡོན་ཏན་ 217

༢༠ ཟར་མ་དང་ལེ་བཞན་ཅིའི་མར་གྱི་ཡོན་ཏན་ 218

༢༡ ལྷ་མ་དང་ལྷ་མ་གྱི་ཡོན་ཏན་ 218

༢༢ ལྷ་མ་ཆེན་གྱི་ཡོན་ཏན་ 219

༢༣ རྒྱ་བཟུང་བ་ 219

ཆ་ ཆང་གི་སྒྲིལ་ཆེན་

༢༤ ཆང་སྒྲིལ་ཡོན་ཏན་ 220

༢༥ ཆང་གསལ་སྒྲིལ་གྱི་ཡོན་ཏན་ 222

༢༦ ཆང་གི་སྒྲིལ་བ་ 223

༢༧ ལྷ་མ་ཆང་གི་ཡོན་ཏན་ 223

༢༨ ཆང་དང་སྒྲིལ་གྱི་ཡོན་ཏན་ 224

༢༩ བ་རྩའི་ཆང་གི་ཡོན་ཏན་ 225

༣༠ རྒྱ་མ་ཆང་གི་ཡོན་ཏན་ 226

ཡྲ	སྤྲ་ཆང་གི་ཡོན་ཏན།	226
ཡ༩	གྲན་ཆང་གི་ཡོན་ཏན།	227
ཡེ	འབྲ་གོའི་ཆང་གི་ཡོན་ཏན།	228
ཡུ	ཤུཀ་རའི་ཆང་གི་ཡོན་ཏན།	228
ཡེ	བྱར་ཆང་གི་ཡོན་ཏན།	229
ལ༠	བྱ་རམ་ཤིང་ཆང་གི་ཡོན་ཏན།	229
ལ༡	སྤང་ཆང་གི་ཡོན་ཏན།	230
ལ༢	ཚ་ཆང་གི་ཡོན་ཏན།	230
ལ༣	ཚ་ཆང་གི་དབྱེ་བ་དང་ཡོན་ཏན།	231
ལ༤	མནན་བྱས་སྤྲར་པོའི་ཡོན་ཏན།	232
ལྱ	དུས་ཀྱི་སྤྲར་ཅ་བས་ཀྱི་ཡོན་ཏན།	233
ལ༩	འབྲས་ཁྲའི་རང་སྤྲར་གྱི་ཡོན་ཏན།	233
ལེ	དོན་བསྟུ་བ།	235
ལ	གཅིན་གྱི་སྤྲ་ཚན།	
ལལ	གཅིན་གྱི་དབྱེ་བ་དང་ཡོན་ཏན།	235
ལེ	དོན་བསྟུ་བ།	236
ལ༠	བཏུང་བ་སྤྲའི་དོན་བསྟུ་བ།	237
ལ༡	མཐུག་དོན་བསྟུ་བ།	237

མདོ་གནས་ལེའུ་དྲུག་པ།

ཁ་ཐས་ཀྱི་ཚུལ་བཏག་ཅིང་ཤེས་པར་བྱ་བའི་ལེའུ།

༡ མདོ་གནས་ལེའུ་དྲུག་པའི་རྩོམ་པར་དམ་བཅའ། 238

འབྲུའི་སྡེ་ཚན།

༡ བྲ་མ་ཅན་གྱི་འབྲུའི་སྡེ་ཚན།

༢ འབྲས་བཟང་ཡོ་སྤྱིའི་དབྱེ་བ་དང་ཡོན་ཏན། 239

༣ འབྲས་ཙ་སྒར་གྱི་ཡོན་ཏན། 241

༤ འབྲས་མཆོག་དམན་གྱི་རིམ་པ། 242

༥ འབྲས་ནས་འདྲ་སོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན། 243

༦ འབྲས་དྲུག་ཅུ་བའི་ཡོན་ཏན། 244

༧ འབྲས་སྒྲ་ཆོགས་ཀྱི་མཆོག་དམན་རིམ་པ། 244

༨ འབྲས་མ་སྒོས་བ་གཞན་ནམས་ཀྱི་སྤྱིའི་ཡོན་ཏན། 246

༩ རྩ་ཅན་འབྲུ་ཡི་ཡོན་ཏན། 246

༡༠ བྲེ་ཡི་ཡོན་ཏན། 248

༡༡ བྲེ་ཚོད་ཀྱི་ཡོན་ཏན། 249

༡༢ སྤེའུ་འབྲས་སོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན། 249

༡༣ ནས་ཀྱི་ཡོན་ཏན། 250

༡༤ ནས་ཚོད་ཀྱི་ཡོན་ཏན། 250

༡༥ སྤྱུག་མའི་ནས་ཀྱི་ཡོན་ཏན། 251

༡༩	གྲོའི་ཡོན་ཏན།	251
༡༧	གྲོ་ནམྱི་ཐུགས་འཛིན་ཡོན་ཏན།	252
༡༨	དོན་བསྟུ་བ།	252
ཁ	གང་བྱ་ཅན་གྱི་འབྲུའི་སྡེ་ཚན།	
༡༩	གང་བྱ་ཅན་གྱི་འབྲུ་སྡེའི་ཡོན་ཏན།	252
༢༠	ཐུང་དང་མ་ཤར་མོན་སྤན་དཀར་པོ་གསུམ་གྱི་ཡོན་ཏན།	254
༢༡	ཁྱ་སྤན་ནག་པོའི་ཡོན་ཏན།	255
༢༢	སྤན་ཚོད་གྱི་ཡོན་ཏན།	256
༢༣	མོན་སྤན་གྲུ་ཡི་ཡོན་ཏན།	256
༢༤	སྤན་མ་ཀླ་ཀློང་ལ་སོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན།	257
༢༥	ཉིལ་འབྲུའི་ཡོན་ཏན།	257
༢༦	ཟར་མ་དང་ལེ་བཅན་ཅིའི་འབྲུའི་ཡོན་ཏན།	258
༢༧	འབྲུ་མཚོག་དམན་གྱི་བྱད་བར།	259
༢༨	འབྲུ་གསར་རྩིང་སོགས་ཀྱི་རྣམ་བ།	260
༢༩	དོན་བསྟུ་བ།	261
ག	གཡོས་སུ་བྱས་པའི་ཟས་ཀྱི་སྡེ་ཚན།	
༣༠	འབྲས་ཐུག་སྡེའི་དབྱེ་བ་དང་ཡོན་ཏན།	261
༣༡	འབྲས་ཐུག་སྡེ་བའི་ཡོན་ཏན།	262

༣༢	འབྲས་ཐུག་སྐྱ་བའི་ཡོན་ཏན།	264
༣༣	འབྲས་ཐུག་གར་བའི་ཡོན་ཏན།	264
༣༤	འབྲས་ཆན་གྱི་ཡོན་ཏན།	265
༣༥	རྩ་སྟོན་གྱི་བྱང་པར་ཤེས་དགོས་པ།	266
༣༦	ཤ་བྱའི་ཡོན་ཏན།	268
༣༧	མོན་སྒན་སྤུའི་བྱ་བའི་ཡོན་ཏན།	269
༣༨	ཁྱི་སྒན་ཀུལ་རྩི་ཡི་བྱ་བའི་ཡོན་ཏན།	269
༣༩	ཏིལ་གྱི་འབའ་ཆ་སྟོན་ལས་གཡོས་སུ་བྱས་པའི་ཡོན་ཏན།	269
༤༠	དྲི་འཛིན་གྱི་ཡོན་ཏན།	271
༤༡	གྱན་ཆུའི་བརྒྱུད་པའི་ཡོན་ཏན།	271
༤༢	འབྲས་ཡོས་གྱི་ཡོན་ཏན།	272
༤༣	སྤུས་ལེབ་གྱི་ཡོན་ཏན།	273
༤༤	ནས་ཡོས་གྱི་ཡོན་ཏན།	274
༤༥	ཙམ་པའི་ཡོན་ཏན།	274
༤༦	ཙམ་པ་བཟའ་བའི་སྤང་བ།	275
༤༧	འབའ་ཆའི་ཡོན་ཏན།	276
༤༨	ཤ་གཡོས་སུ་བྱས་པའི་ཡོན་ཏན།	276
༤༩	མོན་སྒན་སྤུ་སྟོན་ལས་གཡོས་སུ་བྱས་པའི་ཡོན་ཏན།	276
༥༠	བྱང་པ་བཙོ་བསྟེན་གྱི་རྣམ་གྲངས་དང་ཡོན་ཏན།	277
༥༡	དོན་བསྟུ་བ།	278

ང	ཤ་ཡི་སྡེ་ཚན།	
ལ༢	རི་དྲགས་ཀྱི་སྡེ།	279
ལ༣	ཁྲོན་གྱིས་ཤོ་བའི་བྱའི་སྡེ།	280
ལ༤	མཆས་ཤོ་བའི་བྱའི་སྡེ།	281
ལ༥	ཁྲུང་ན་གནས་བའི་སྡེ།	282
ལ༦	རྩལ་མཐུས་ཟ་བའི་སྡེ།	283
ལ༧	རི་དྲགས་ཆེ་བའི་སྡེ།	284
ལ༨	རྩལ་གནས་བའི་བྱའི་སྡེ།	285
ལ༩	རྩུར་གནས་ཉ་རིགས་ཀྱི་སྡེ།	286
ུ༠	ཤའི་དབྱེ་བའི་རྣམ་གྲངས།	287
ུ༡	དབྱེ་བར་མ་ངེས་པའི་ར་ལུག།	288
ུ༢	གནས་ཀྱི་ཁྲད་པར།	288
ུ༣	སྐམ་སའི་ཤ་སྦྱིའི་ཡོན་ཏན།	289
ུ༤	རི་བོང་གི་ཤའི་ཡོན་ཏན།	290
ུ༥	སྐམ་སའི་ཁྲོན་གྱིས་བཤོ་བའི་ཤ་སྦྱིའི་ཡོན་ཏན།	290
ུ༦	རྩུ་བྱའི་ཤའི་ཡོན་ཏན།	291
ུ༧	མ་བྱའི་ཤའི་ཡོན་ཏན།	291
ུ༨	བྱིམ་བྱའི་ཤའི་ཡོན་ཏན།	291
ུ༩	གོང་མོ་ལ་སོགས་པའི་ཤའི་ཡོན་ཏན།	292
ུ༠	ཐི་བ་ཞར་བའི་ཤའི་ཡོན་ཏན།	292

༡༡	བྱུང་ཁྱེད་ལོན་ཏན།	293
༡༢	ཁྱེད་གནས་སྐབས་སྐྱེ་ཆོན་ཕྱི་མ་ལྷ་སྐྱེད་ལོན་ཏན།	293
༡༣	རི་དྲགས་ཆེ་བའི་ཤ་སྐྱེད་ལོན་ཏན།	294
༡༤	ཅལ་མཐུས་ཤ་སྐྱེད་ཐ་བ་ནམས་ཀྱི་ཤ་སྐྱེད་ལོན་ཏན།	294
༡༥	ར་ཤི་ལོན་ཏན།	295
༡༦	ལྷོ་ཤི་ལོན་ཏན།	296
༡༧	བ་ལང་གི་ཤི་ལོན་ཏན།	297
༡༨	མ་དྲི་ཤི་ལོན་ཏན།	297
༡༩	མག་ཚོད་ཀྱི་ཤི་ལོན་ཏན།	298
༢༠	ཉ་ཤ་སྐྱེད་ལོན་ཏན།	298
༢༡	ཉ་ཅི་ལི་ལྷོ་མའི་ཤི་ལོན་ཏན།	298
༢༢	སྐྱེ་ཆོན་སྐྱེ་ཆོན་ཤི་མཆོག།	299
༢༣	བཟའ་རུང་བའི་ཤ།	299
༢༤	བཟའ་མི་རུང་བའི་ཤ།	300
༢༥	ཤ་སྐྱེ་ཡང་གི་ཁྱེད་བར།	300
༢༦	དོན་བསྐྱེད།	302
༣	ཆོད་མའི་སྐྱེ་ཆོན།	
༤༧	ཆོད་མ་སྐྱེ་ལ་སྐབས་སྐྱེད་ལོན་ཏན།	302
༤༨	སྐྱེ་ཉི་ཤུ་ལོན་ཏན།	303

༤༩	རྒྱ་མཚོ་ཡི་ཡོན་ཏན།	304
༥༠	གྲི་སྒྲུའི་ཡོན་ཏན།	304
༥༡	མོན་སྒྲུའི་ཡོན་ཏན།	304
༥༢	ཕྱོད་རིའི་ཡོན་ཏན།	305
༥༣	བ་ལྡོལ་ལ་སོགས་བ་སྡོམ་སྒྲིའི་ཡོན་ཏན།	305
༥༤	བ་ལྡོལ་འི་ཡོན་ཏན།	308
༥༥	བྱི་ཏ་ཏིའི་ཡོན་ཏན།	309
༥༦	བ་གྲ་ཀ་ཡི་ཡོན་ཏན།	309
༥༧	ཀ་རེ་ལའི་ཡོན་ཏན།	310
༥༨	ཐེང་གན་གྱི་ཡོན་ཏན།	310
༥༩	ཀ་རྩེ་རམ་གྱི་ཡོན་ཏན།	311
༦༠	སོ་མ་རྩེ་དང་གྲོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན།	311
༦༡	ཏུ་ལྡོལ་འི་ཡོན་ཏན།	311
༦༢	ཐུ་ལྡོལ་འི་ཡོན་ཏན།	312
༦༣	བུ་ལག་གི་ཡོན་ཏན།	313
༦༤	ཕྱུ་ལྡོལ་འི་ཡོན་ཏན།	313
༦༥	ཅུ་ལྡོལ་འི་ཡོན་ཏན།	314
༦༦	ཐུ་ལྡོལ་འི་ཡོན་ཏན།	314
༦༧	རྩེ་ལྡོལ་འི་ཡོན་ཏན།	315
༦༨	འབྲས་བུའི་ཆོད་མ་སྒྲིའི་ཡོན་ཏན།	315

༡༥༩	འབྲས་བུའི་ཚོད་མའི་ནང་གི་མཆོག །	317
༡༦༠	ག་གོན་གྱི་ཡོན་ཏན།	317
༡༦༡	ཀྱ་བ་སོགས་གྱི་ཡོན་ཏན།	318
༡༦༢	ཀྱ་བ་ལ་སོགས་བ་སྒྲིན་བའི་ཡོན་ཏན།	318
༡༦༣	འབྲས་བུའི་ཚོད་མ་རྟེན་བའི་ལུང་གི་ཡོན་ཏན།	319
༡༦༤	ཡལ་འདབ་གྱི་ཚོད་མ་སྒྲིན་ཡོན་ཏན།	319
༡༦༥	ཀ་ལ་སྒྲ་ལ་སོགས་བའི་ཚོད་མ་སྒྲིན་ཡོན་ཏན།	320
༡༦༦	བཙུག་བའི་སྒྲ་ཚོད་སྒྲིན་ཡོན་ཏན།	323
༡༦༧	སེང་ཁྲོམ་འདབ་ཁྲ་ཅན་གྱི་ཡོན་ཏན།	323
༡༦༨	ཏཱ་ལྷ་རྒྱུ་དང་བ་རྩ་ཆ་གཉིས་གྱི་ཡོན་ཏན།	323
༡༦༩	བུན་ན་བ་རྩ་མ་གཉིས་སོགས་གྱི་ཡོན་ཏན།	324
༡༧༠	ཀ་རུའི་ཡོན་ཏན།	325
༡༧༡	ཉི་ཤིང་གི་ཡོན་ཏན།	325
༡༧༢	སྒྲིག་མའི་སྒྲ་བུའི་ཡོན་ཏན།	325
༡༧༣	བརྩ་རའི་ཡོན་ཏན།	326
༡༧༤	ཀླས་མཛོད་ཡི་ཡོན་ཏན།	326
༡༧༥	ལེ་བཞན་ཅིའི་ཚོད་མའི་ཡོན་ཏན།	326
༡༧༦	ཡུངས་དཀར་གྱི་ཚོད་མའི་ཡོན་ཏན།	327
༡༧༧	ལ་ཕུག་གཞན་བུའི་ཡོན་ཏན།	327
༡༧༨	ལ་ཕུག་ནར་སོན་གྱི་ཡོན་ཏན།	328

༡༢༩	ལ་ཐུག་བཙུག་པའི་ཡོན་ཏན།	329
༡༣༠	ལ་ཐུག་སྐྱམ་པའི་ཡོན་ཏན།	329
༡༣༡	ལ་ཐུག་རྒྱན་པའི་ཉེས་བ།	329
༡༣༢	ཡུངས་མའི་ཡོན་ཏན།	330
༡༣༣	ག་ཏ་མུ་ལའི་ཡོན་ཏན།	330
༡༣༤	ལྷམ་བྱ་སྤྱིའི་ཡོན་ཏན།	330
༡༣༥	བྱིའུ་བྱ་གི་ཡོན་ཏན།	332
༡༣༦	སྤ་ཐུ་ཁའི་ཡོན་ཏན།	332
༡༣༧	ཏུ་སྤའི་ལོ་མའི་ཡོན་ཏན།	333
༡༣༨	སྒོག་སྤའི་ཡོན་ཏན།	333
༡༣༩	བཙུང་གི་ཡོན་ཏན།	335
༡༤༠	ཀའུ་ཡི་ཡོན་ཏན།	335
༡༤༡	སྤར་ཏ་གྱི་ཡོན་ཏན།	336
༡༤༢	སྤང་ཐུག་གྱི་ལྷམ་བ།	337
༡༤༣	ཚོད་མ་ལྷུ་ཡང་གི་བྱང་བར།	337
༡༤༤	ཚོད་མའི་མཚོག་དམན།	337
༡༤༥	དོན་བསྟུ་བ།	338
ཆ	འབྲས་བུའི་སྤེ་ཚན།	
༡༤༦	གྲན་འབྲས་གྱི་ཡོན་ཏན།	338

༡༥༧	སེ་འབྲུའི་ཡོན་ཏན།	339
༡༥༨	འབྲ་གོ་ལ་སོགས་པ་འབྲས་བུའི་ཡོན་ཏན།	340
༡༥༩	རྒྱ་གྲི་འབྲས་བུའི་ཡོན་ཏན།	343
༡༦༠	ཀླུ་འབྲས་བུའི་ཡོན་ཏན།	344
༡༦༡	བུ་རྒྱ་གྲི་ཡོན་ཏན།	344
༡༦༢	བྱི་ཡུ་ལའི་འབྲས་བུའི་ཡོན་ཏན།	344
༡༦༣	ཁྱ་ཤུག་གི་ཆོ་གའི་ཡོན་ཏན།	345
༡༦༤	བེལ་འི་འབྲས་བུའི་ཡོན་ཏན།	345
༡༦༥	ཀམ་རྒྱའི་འབྲས་བུའི་ཡོན་ཏན།	346
༡༦༦	འཛམ་བུའི་ཤིང་འབྲས་ཀྱི་ཡོན་ཏན།	357
༡༦༧	ཨ་འབྲས་ཀྱི་ཡོན་ཏན།	348
༡༦༨	བྱི་ཨ་སྒྲིའི་ཡོན་ཏན།	349
༡༦༩	ཤ་ལྷུའི་འབྲས་བུའི་ཡོན་ཏན།	349
༡༧༠	བྱི་ལུའི་འབྲས་བུའི་ཡོན་ཏན།	349
༡༧༡	ལྷ་ཏུ་ལྷ་འབྲས་བུའི་ཡོན་ཏན།	350
༡༧༢	སྒྲིང་ཅི་ཆུང་བུའི་ཡོན་ཏན།	352
༡༧༣	བསེ་ཤིང་གི་འབྲས་བུའི་ཡོན་ཏན།	352
༡༧༤	ཀྱ་ཤུའི་ཡོན་ཏན།	353
༡༧༥	ཁམ་བུའི་ཡོན་ཏན།	354
༡༧༦	ཤུན་འབྲུམ་ལ་སོགས་པ་མ་སྒྲིན་པའི་ཡོན་ཏན།	354

༡༥༧	རྒྱ་ཤུག་ལ་སོགས་པའི་ཡོན་ཏན།	355
༡༥༨	ཨ་མྲི་སོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན།	357
༡༥༩	འབྲས་བུའི་ནང་གི་ཐ་ཆད།	357
༡༦༠	དོན་བསྐྱབ	358
༡༦༡	སྤང་བུའི་འབྲ།	358
༡༦༢	སྤང་བུའི་ཚོད་མ།	359
༡༦༣	སྤང་བུའི་འབྲས་བུ།	360
Ε	ལན་ལྔའི་སྡེ་ཚན།	
༡༦༤	ལན་ལྔ་སྤྱིའི་ཡོན་ཏན།	361
༡༦༥	ལྷེ་ལྷང་ལྔའི་ཡོན་ཏན།	362
༡༦༦	ཅའས་རུ་ལྔའི་ཡོན་ཏན།	363
༡༦༧	ཁ་རུ་ལྔ་བཅས་མའི་ཡོན་ཏན།	364
༡༦༨	རྒྱ་མཚོའི་ལན་ལྔའི་ཡོན་ཏན།	365
༡༦༩	བཀོད་མའི་ལན་ལྔའི་ཡོན་ཏན།	365
༡༧༠	ཁ་རུ་ལྔ་ནག་པོའི་ཡོན་ཏན།	366
༡༧༡	མཚོ་ལྔའི་ཡོན་ཏན།	367
༡༧༢	སྐམ་ལྔའི་ཡོན་ཏན།	367
༡༧༣	ལན་ལྔའི་སྤྱོད་བ།	367
༡༧༤	ནས་ཚེག་འབྲས་པའི་ཡོན་ཏན།	368

༡༥༥	ཐལ་ཚུ་སྤྱི་ཡོན་ཏན།	369
༡	སྤྱི་ཡོན་སྤྱི་ཡོན་ཏན།	
༡༥༦	ཐལ་ཚུ་སྤྱི་ཡོན་ཏན།	371
༡༥༧	ཐལ་ཚུ་སྤྱི་ཡོན་ཏན།	371
༡༥༨	སྤྱི་ཡོན་སྤྱི་ཡོན་ཏན།	374
༡༥༩	བ་ཚུ་སྤྱི་ཡོན་ཏན།	375
༡༦༠	འབྲས་བུ་གསུམ་ཐུན་མོང་གི་ཡོན་ཏན།	376
༡༦༡	དྲི་བཟང་ནམས་ཀྱི་ཡོན་ཏན།	377
༡༦༢	ཐོ་རིལ་གྱི་ཡོན་ཏན།	378
༡༦༣	ཐི་ཐི་ཐི་ཐི་ཡོན་ཏན།	379
༡༦༤	དོང་གཞི་ཡོན་ཏན།	381
༡༦༥	སྤྱི་ཡོན་གསུམ་ཐུན་ཡོན་ཏན།	381
༡༦༦	ཐོ་བ་གསུམ་ཐུན་ཡོན་ཏན།	382
༡༦༧	དབྱི་མོང་ཐོ་གསུམ་ཐུན་ཡོན་ཏན།	382
༡༦༨	ཐོ་ཐོ་ཡོན་ཏན།	383
༡༦༩	ཐོ་བ་ཡོན་ཏན།	384
༡༧༠	ཐོ་བ་ཆེན་ཐོ་ཡོན་ཏན།	385
༡༧༡	ཐོ་བ་ཆུང་བ་ཡོན་ཏན།	385
༡༧༢	ཐོ་བ་འབྲིང་ཐོ་ཡོན་ཏན།	387

༢༠༩	འཆོ་བྱེད་གྱི་ཙ་བ་ལཱའི་ཡོན་ཏན།	388
༢༠༧	ཙཱའི་ཙ་བ་ལཱའི་ཡོན་ཏན།	389
༢༠༥	ཟས་གྱི་དོན་བསྟུ་བ།	390
༢༠༤	མཇུག་དོན་བསྟུ་བ།	391

ཁ་སྐོང་གྲེ་ཆོན་དང་བོ།

༡	གསེར་གྱི་ཡོན་ཏན།	393
༢	དངུལ་གྱི་ཡོན་ཏན།	393
༣	ཟངས་གྱི་ཡོན་ཏན།	394
༤	རག་གི་ཡོན་ཏན།	395
༥	ཞུ་ཉེ་སོགས་གྱི་ཡོན་ཏན།	395
༦	ལྷགས་གྱི་ཡོན་ཏན།	396
༧	བད་རག་སོགས་ནོར་བུ་རིན་ཆེན་གྱི་ཡོན་ཏན།	397
༨	དྲུང་དང་གྲུ་མཆོའི་ལྷ་བའི་ཡོན་ཏན།	398
༩	འིག་པན་གྱི་ཡོན་ཏན།	398
༡༠	བཙན་གྱི་ཡོན་ཏན།	399
༡༡	མ་རྒྱུ་རྒྱུ་ཡོན་ཏན།	399
༡༢	བ་སྒྲའི་ཡོན་ཏན།	400
༡༣	མིག་སྒྲན་གྱི་ཡོན་ཏན།	400
༡༤	སྒྲེར་བའི་ཡོན་ཏན།	401

༡༥	བྲག་ཞུན་གྱི་ཡོན་ཏན།	401
༡༩	སྤྱུག་ཅུ་གང་གི་ཡོན་ཏན།	402
༡༧	ཅུ་གང་གི་ཡོན་ཏན།	402
༡༤	ཟེ་ར་ནག་པོ་སོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན།	403
༡༩	ཤིང་ཀུན་ལོ་མ་སོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན།	403
༢༠	ཡུངས་དཀར་སོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན།	404
༢༡	ལྷ་ཤིང་ཤུག་པ་སོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན།	405
༢༢	སེར་ཡག་གི་ཡོན་ཏན།	405
༢༢	གཟེ་མའི་ཡོན་ཏན།	406
༢༥	བོང་དཀར་གྱི་ཡོན་ཏན།	406
༢༥	སྤྲེ་རྟེས་སོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན།	406
༢༩	བར་བཏ་སོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན།	407
༢༧	ནི་སྤྲེའི་ཡོན་ཏན།	408
༢༤	གྲུ་གུལ་གྱི་ཡོན་ཏན།	408
༢༩	དུང་གི་མེ་ཏོག་གི་ཡོན་ཏན།	409
༣༠	ཨ་ག་རུ་ཡི་ཡོན་ཏན།	410
༣༡	ཅན་དན་གྱི་ཡོན་ཏན།	410
༣༢	བུ་ཤེལ་ཅེ་སོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན།	411
༣༢	ཤིང་མངར་གྱི་ཡོན་ཏན།	411
༣༥	ཡུང་བའི་ཡོན་ཏན།	412

34	བསྐྱེད་པའི་ཡོན་ཏན།	413
35	བ་ལུ་རྣམ་གསུམ་གྱི་ཡོན་ཏན།	413
36	སོ་ཕྱི་ཡོན་ཏན།	414
37	གྲུ་ཡུའི་ཡོན་ཏན།	414
38	ལི་ཤི་སོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན།	415
39	ག་བྱར་གྱི་ཡོན་ཏན།	415
40	ལ་ཏུ་ཀུལ་ཅིའི་ཡོན་ཏན།	416
41	བསྐྱེད་པའི་ཡོན་ཏན།	416
42	ལྷན་ལ་སོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན།	416
43	ཅམ་བ་ཀའི་ཡོན་ཏན།	417
44	ཀེཏུ་ཀ་སོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན།	417
45	རྣ་ག་གེ་སར་སོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན།	417
46	རི་ཤི་མེ་ཏོག་གི་ཡོན་ཏན།	418
47	བརྩ་ཀ་སོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན།	418
48	ཁ་ཆེ་བྱར་ཀུམ་གྱི་ཡོན་ཏན།	419
49	སོ་མ་རྩ་རྩ་སོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན།	419
50	ལུས་དལ་བ་དང་བཅག་བའི་ཡོན་ཏན།	420
51	ལྷན་གྱི་ཡོན་ཏན།	421
52	གཏུགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན།	421
53	མདུན་གྱི་བསེར་བུའི་ཡོན་ཏན།	422

ལྷ	ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་རྒྱུང་གི་ཡོན་ཏན།	422
ལྷ	རྩལ་ཕྱོགས་ཀྱི་རྒྱུང་གི་ཡོན་ཏན།	423
ལྷ	ལྷོ་ཕྱོགས་ཀྱི་རྒྱུང་གི་ཡོན་ཏན།	423
ལྷ	བྱང་ཕྱོགས་ཀྱི་རྒྱུང་གི་ཡོན་ཏན།	424
ལྷ	ཕྱོགས་མཚམས་ཀྱི་རྒྱུང་གི་ཡོན་ཏན།	425
ལྷ	ཉི་མོ་དང་གྲིབ་མའི་ཡོན་ཏན།	425
ལྷ	ཆེ་འོད་སྟོན་ཀྱི་ཡོན་ཏན།	426
ལྷ	ཁ་སྐོང་གི་དོན་བསྟུ་བ།	426

ཁ་སྐོང་གི་ཡོན་ཏན་གྱི་སྟེན་འགྲུལ་

གསོ་བ་རིག་པ་དང་འབྲེལ་བའི་ཐ་སྙད་ལེགས་སྦྱར་དང་བོད་སྐད་

ཤན་སྦྱར་ཕྱོགས་བསྟེན་ཉུང་བསྟུ་བ།

༡	ཡན་ལག་བརྒྱུད།	429
༢	ཉེས་པ་གསུམ།	429
༣	ལུས་བྱུངས་བདུན།	429
༤	དྲི་མ་གསུམ།	429
༥	རྒྱུང་གི་མཚན་ཉིད།	429
༦	མཁྱིམ་པའི་མཚན་ཉིད།	429
༧	བད་ཀན་གྱི་མཚན་ཉིད།	430
༨	སྟོན་གསུམ།	430

༩	དུག་གསུམ།	430
༡༠	གནས་དུག།	430
༡༡	སྒྲོད་ལམ་བཅུ་གསུམ།	430
༡༢	དུས་དུག།	430
༡༣	བགྲོད་བ་གཉིས།	431
༡༤	ལྷ་དང་བྲམ་ཟེའི་མཚན།	431
༡༥	ལུས་ཀྱི་ཡན་ལག།	431
༡༦	རོ་དུག།	432
༡༧	ཞུ་ཐེས་གསུམ།	432
༡༨	ཡོན་ཏན་ཉི་ཤུ།	432
༡༩	རྣམ་སྟོབས་གཉིས།	433
༢༠	འབྲས་བུ་གསུམ།	433
༢༡	ཆ་བ་གསུམ།	433
༢༢	ཆ་བ་ལྷ།	433
༢༣	དྲི་བཟང་གསུམ།	433
༢༤	དྲི་བཟང་བཞི།	433
༢༥	ཙ་བ་ཆེན་པོ་ལྷ།	433
༢༦	ཙ་བ་འབྲིང་པོ་ལྷ།	434
༢༧	ཙ་བ་ཁྱུང་བ་ལྷ།	434

24	འཛོ་བྱེད་ཙ་བ་ལ།	434
25	ཕྱེ་ཙ་བ་ལ།	434
26	ཕྱེ་ཙ་བ་ལ།	434
27	ཕྱེ་ཙ་བ་ལ།	434
28	དཀར་ཆག་གི་སྒྲུབ་པ།	436
29	བྱ་རམ་ཤིང་ཁྱེད་ཀྱི་སྒྲུབ་པ།	436
30	སྒྲུབ་ཀྱི་སྒྲུབ་པ།	437
31	ཆང་གི་སྒྲུབ་པ།	437
32	འབྲུ་ལི་སྒྲུབ་པ།	437
33	གཞི་སྒྲུབ་ཀྱི་སྒྲུབ་པ།	438
34	གཞི་སྒྲུབ་ཀྱི་སྒྲུབ་པ།	439
35	ཆོད་མའི་སྒྲུབ་པ།	441
36	འབྲུ་བྱེད་ཀྱི་སྒྲུབ་པ།	442
37	འབྲུ་བྱེད་ཀྱི་སྒྲུབ་པ།	442
38	སྒྲུབ་ཀྱི་སྒྲུབ་པ།	443
39	ནད་དང་ནད་ཉགས་ཀྱི་སྒྲུབ་པ།	443
40	གསོ་ཐབས་ཀྱི་སྒྲུབ་པ།	446
41	སྒྲུབ་ཀྱི་སྒྲུབ་པ།	447
42	སྒྲུབ་ཀྱི་སྒྲུབ་པ།	448-461

ཁ་སྐོང་སྡེ་ཚན་གསུམ་པ།

བོད་སྐད་གྱི་ཚིགས་བཅད་གོ་རིམ་ཀ་མད་ལྟར་

བསྟར་ཆགས་སུ་བསྒྲིགས་པ།

462-482

ཁ་སྐོང་སྡེ་ཚན་བཞི་པ།

ལེགས་སྦྱར་གྱི་ཚིགས་བཅད་གོ་རིམ་ཀ་མད་ལྟར་

བསྟར་ཆགས་སུ་བསྒྲིགས་པ།

483-502

...

སྒྲེང་བཟླ་

ཨོ་སྤྲེལ་

སྒྲེང་མཛོད་ཀྱི་མདུན་བསྐྱེད་ཀྱི་སྐབས་དོན་སྒྲེང་བར་བྱ་བ་དངོས་ནི། འཛམ་གླིང་

གཏུལ་བྱའི་ཁམས་མོས་ཇི་བཞིན་སྒྲོང་མཁས་པའི།

བསྐྱེད་འགྲོ་སྒྲི་དང་བྱུང་བར་གངས་ཅན་མགོན།

བསྐྱེད་འཛིན་གྱི་མཆོའི་ཞབས་བྱུང་སྒྲི་བོས་མཆོད།

ཞེས་མཆོད་བཟླ་གི་མདུན་བསྐྱེད་ཀྱི་སྐབས་དོན་སྒྲེང་བར་བྱ་བ་དངོས་ནི། འཛམ་གླིང་
སྒྲི་དང་བྱུང་བར་སྐྱེན་རས་གཟིགས་ཀྱི་གཏུལ་བྱའི་ཞིང་ཁམས་སུ་གྱུར་བ་བོད་གངས་ཅན་
སྒྲོངས་སུ་ཁ་རྒྱན་སྒྲོང་གོམས་ཀྱི་ནད་བཅས་སྒོལ་ཙམ་ཆེས་སྒྲ་མོ་ནས་དར་ཡོད་ཅིང་། དེ་
ནས་བོན་སྒྲོན་གཤེན་རབ་ཀྱི་སྤྱོད་དབྱེད་བྱ་བྱི་ཤེས་ནས་བརྒྱུད་དེ་བོན་ལུགས་ཀྱི་གསོ་བ་
རིག་པ་དར་བ་ཡིན་ནོ།

དེ་ཇེས་ཆོས་རྒྱལ་ལྷ་མོ་མོ་འཛི་སྐབས་ཀྱི་གར་གྱི་སྐྱེན་པ་བའི་ཇི་དགའ་བྱེད་དང་། བེ་
ལ་དགའ་མཛེས་མ་ལུ་སྤང་གཉིས་བོད་དུ་བྱོན་པར་རྒྱལ་བོས་གསོ་བ་རིག་པ་དར་བའི་
ཆེད་དུ་རང་གི་སྤྱོད་མོ་ལྷ་ལུ་ཡིད་ཀྱི་རོལ་ཆ་བཅུན་མོར་བྱུལ་ཏེ་སྤྱོད་དུང་གི་མོར་གཙུག་
འབྱུངས་པ་ནས་བཟུང་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་བོ་དང་སྤྱོད་སྐྱེན་ཐབས་ཤེས་བྱུང་འབྲེལ་དུ་བྱོན་པའི་
གཏུང་བརྒྱུད་གཡུ་ཐོག་གསར་རྒྱུང་སོགས་ཐམ་མ་ཆད་པར་བྱོན། འདི་ནི་རྒྱ་གར་ཆོས་ཀྱི་
ལུལ་ནས་བྱུང་བའི་གསོ་རིག་གི་རྒྱན་སྒོལ་ཐོག་མར་དབྱེད་བརྒྱེས་པར་བཞེད་དོ།

དེ་ཇེས་ཆོས་རྒྱལ་སྒྲོང་བཅུན་སྐྱེས་བོའི་སྐུ་དུས་སུ་རྒྱ་དཀར་ནག་སྐྱེད་གཟིགས་གསུམ་
ནས་སྐྱེན་པ་གདན་དྲངས་ཏེ་བོད་ཀྱི་གསོ་བ་རིག་པ་དེ་ལུགས་སྒོལ་ཆེན་པོ་གསུམ་དུ་
གཏན་ལ་མཐག། དེ་ནས་ཆོས་རྒྱལ་བྱི་སྒྲོང་གི་སྐབས་སུ་གཡུ་ཐོག་ཡོན་ཏན་མགོན་པོ་རྒྱུང་
མ་དང་། རྒྱུགས་ཀྱི་སྤྱོད་དབྱེད་གདན་དྲངས་ནས་བསམ་ཡས་མི་འགྱུར་ལྷན་གྱིས་གྲུབ་

པའི་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་བསྐྱོད་མཛད་པ་སོགས་དར་བྱབ་ཆེ་མོད། བསྟན་པ་སྤྱི་དེར་
 རྒྱད་ལ་གཞིགས་ཏེ་དུས་དེའི་གཞུང་ཚོམ་གྲངས་མཐའ་ཡས་པ་ཡོད་ཀྱང་མིག་ལམ་དུ་
 བྱུང་བ་ཆེས་དཀོན་ནོ།

དེ་ནས་བོད་སིལ་བུའི་དུས་རབས་ནང་གངས་ཅན་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་གདུང་བརྒྱད་ཇི་
 མ་མེད་པ་ལྷ་སྤྱ་མ་ཡེ་ཤེས་འོད་ཀྱི་སྒྱུ་ཆའི་སྒྲོན་གྱི་ཆར་བརྒྱུ་ཏེ་རྟམ་མཆོ་དང་། སྟེ་བོ་ལོ་ན་
 བ་དབྱིག་གི་རིན་ཆེན་དང་། མར་ལོ་རིག་པ་གཞོན་ནུ་དང་དབྱི་གུ་དག་སྒོར་སྒྲུ་མོ་གྲོས་
 རྣམས་ཀྱིས་ཡན་ལག་བརྒྱད་པའི་སྤྱིང་པོ་བསྐྱས་པའི་རང་འགྲེལ་བསྐྱར། དེ་ནས་གུ་གའི་
 ཆ་སྤྱང་མམ་རྒྱ་བྱ། ཕྱི་ལོ་ ༡༧༤༤ རབ་གནས་ས་རྟ་ལོར་སྐུ་འཁྲུངས་པ་སྟེ་གསུམ་དུས་ཀྱི་ལོ་
 ཅ་བ་ཆེན་པོ་རིན་ཆེན་བཟང་པོ་དགུང་ལོ་བཅུ་བདུན་ནས་འཕགས་ཡུལ་དུ་ལོ་བཅུ་
 བཅུགས། རྩོ་བོ་ན་རོ་ཏེ་བ་ལ་སོགས་པའི་པརྟེ་ཏེ་བདུན་ཅུ་ཅ་ལྔ་བསྟེན་ནས་མཁས་པའི་
 སྤུལ་དུ་བྱུར་ཏེ་བོད་དུ་ཕེབས། ལྷ་སྤྱ་མ་ཡེ་ཤེས་འོད་ཀྱིས་མཐུན་སྟེན་སྤྱར་ཏེ་གསང་སྟགས་
 ཀྱི་གཞུང་དང་། བཀའ་བསྟན་བཅོས་མཐའ་ཡས་པ་བསྐྱར། ལྷག་བར་དུ་ཁ་ཆའི་པརྟེ་ཏེ་རྟམ་
 གཞུ་ལ་གསེར་སྤང་བརྒྱ་སྤུལ་ནས་ཡན་ལག་བརྒྱད་པ་འདི་དང་འགྲེལ་བ་སྤྱི་ཟེར་སོགས་
 བསྐྱར་ཏེ་གང་གི་སྒོ་བ་མ་སྐུ་རངས་སྟན་བ་བཞི་སོགས་བརྒྱད་དེ་ཡན་ལག་བརྒྱད་པའི་
 འཆད་ཉན་དར་བྱབ་ཆེ་བ་བྱུང་བར་མ་ཟད། དུས་རབས་བཅུ་གཅིག་པའི་ནང་གཡུ་ཐོག་
 གསར་མ་ཡོན་ཏན་མགོན་པོས་གསོ་བ་རིག་ཀུན་གྱི་ཡང་སྤྱིང་རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་དཔལ་ལྷན་
 རྒྱུད་བཞི་ཚོམ་སྤྱིག་མཛད་སྐབས་ཀྱང་འདི་ནས་སྤྱིང་བཅུད་མི་ཉུང་བ་བསྐྱེད་མཛད་
 གནང་ཡོད།

ཕྱིས་ཀྱི་རྒྱུད་དོན་འགྲེལ་བྱེད་པ་ཀུན་གྱིས་ལུང་འདྲན་ཆེས་མང་བར་མཛད་པའི་བསྟན་
 བཅོས་འདི་ཉིད་རྒྱ་གར་གྱི་སྒོ་བ་དཔོན་ཆེན་པོ་དཔའ་བོས་མཛད་པ་ཡིན་ལ། རྒྱལ་བའི་ལུང་
 གི་ཟེན་པའི་སྐྱེས་བུ་ཆེན་པོ་དེ་ནི་ཉུམ་སྟོགས་ཁ་ཆའི་ཡུལ་དུ་ཡབ་སྤྱད་གུ་སྟེ་སེང་གེ་
 གསང་བ་དང་། ཡུམ་རྒྱ་སྟེ་སྟེ་རིན་ཆེན་དངོས་བྱུང་གཉིས་ཀྱི་སྐས་སུ་སྐྱབས་པའོ།

བསྐྱེད་བསྐྱེད་ཏེ་རིང་པོར་མ་ལོན་པར་བྱས་ཐེདི་རིག་བྱེད་བཞི་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ལ་
 མཁས་པར་སྦྱངས། ཡབ་ལས་གསོ་བ་རིག་པ་བསྐྱབ་སྟེ་ཆོགས་མེད་དུ་མཁྱེན། ཡུམ་ནང་
 བའི་བསྟན་པ་ལ་གུས་པས་རྟོན་གྱིས་བསྐྱལ་ཡང་མ་གསན་པར་ཐུ་སྟེགས་ཀྱི་གྲུབ་མཐར་
 བཞུགས། རུབ་སྟོགས་མུ་རྒྱན་དུ་དབང་ཕྱག་ཆེན་པོའི་རྟོན་དུ་དབང་ཕྱག་མ་གྲུབ་ཀྱི་
 བར་དུ་གནས་དེ་ལས་མི་ལྡང་བའི་དམ་བཅས་ཏེ་བཙོན་པ་ཆེན་པོས་བསྐྱབས་པས་ཞག་
 བདུན་གྱི་མཐར་དབང་ཕྱག་ཆེན་པོས་ཞལ་དངོས་སུ་བསྟན་ཏེ་མངལ་སྟེས་གང་གིས་ཀྱང་
 མི་སྦྱབ་བའི་དངོས་གྲུབ་དག་བྱིན་ཏེ་རྟོན་པ་སངས་རྒྱས་པའི་བསྟན་པ་མིང་གི་ལྷག་མེད་
 དུ་གྱིས་ཐིག་གསུངས་པ་ལྟར་རུབ་སྟོགས་ཀྱི་བརྗེ་ཏ་རྣམས་ཚོད་པས་པམ་པར་བྱས་ཏེ་བྱི་
 རོལ་བའི་རིང་ལུགས་སུ་བསྐྱར། སྐར་མས་བསྐྱལ་བ་ལྟར་དབུས་སྟོགས་སུ་བྱོན་ཏེ་
 རྣལ་འབྱོར་དགེ་འདུན་རྣམས་དང་ཚོད་པར་བཅམས་པ་ན་བརྗེ་ཏ་སུས་ཀྱང་ཁྲགས་རྟེན་པར་
 དཀའ་བར་བརྟེན་གསང་གྲོས་བྱས་ཞེས་ཟེར་བ་དང་། འགས་བརྗེ་ཏ་ཞིག་གི་མནལ་ལམ་
 དུ་སྐྱལ་བའི་བྱ་རོག་ཞིག་གིས་སྟོ་སྟོགས་དཔལ་གྱི་རིར་སྐྱ་སྐྱབ་ཡབ་སྐས་ལ་འཕྱིན་སྟེལ་
 བའི་མི་ལྷས་བྱང་ཟེར་བ་ལྟར་འཕྱིན་ཡིག་བྲིས་ཏེ་གཏོར་མའི་ནང་དུ་བཞག་པར་ནག་པོ་
 ཆེན་པོའི་ཐུགས་ཀ་ནས་བྱ་རོག་ཞིག་ཐོན་ཏེ་འཕྱིན་ཡིག་མཆུ་ཏོས་ཁྱེར་ཏེ་སྐྱད་ཅིག་ལ་
 སྟོབ་དཔོན་སྐྱ་སྐྱབ་ཡབ་སྐས་ཀྱི་བཞུགས་གནས་སུ་སྟེབས། དེར་སྟོབ་དཔོན་སྐྱ་སྐྱབ་ཀྱིས་
 ཏ་དབྱངས་ཀྱིས་བསྟན་པ་ཉམས་པར་བྱས་པ་དེ་བསྟོག་པར་འགྲོ་གསུངས། འཕགས་པ་
 ལྷས་སྟོབ་དཔོན་མེབས་མི་དགྲོས་བདག་གིས་འདུལ་ཞུས་པར། ཁྱོད་ཀྱིས་རྩལ་མིན་ལྟོ་
 ཞེས་སྟོབ་དཔོན་ཉིད་ཏ་དབྱངས་ཀྱི་གྲུབ་མཐར་བཟུང་སྟེ་འཕགས་པ་ལྟ་དང་བཅུད་པས་
 སྟོབ་དཔོན་བྱི་རོལ་བའི་གྲུབ་མཐར་མཁས་པས་འཕགས་པ་ལྟ་ཡིད་གཉིས་སུ་གྱུར་ཏེ་
 མཆིལ་ལྷམ་ཞུས་པ་སྟོབ་དཔོན་གྱི་སྟུན་ལ་སོག་ དེ་མ་ཐག་འགྲོད་དེ་བཟོད་པ་གསོལ་བ་ན།
 ཁྱོད་ཀྱིས་བདག་བྱི་རོལ་པར་མཐོང་བ་ཡིན་པས་ཉེས་པ་ཆེར་མེད་མོད། ལམ་དུ་སྟོང་བ་པོ་
 བྱང་ན་མ་ཆགས་པར་བྱིན་ཅིག་ཅེས་གསུངས། འཕགས་པ་ལྷས་ཐུ་སྟེགས་པ་དེ་བདག་
 གིས་བཏུལ་མི་རུས་སམ་དགོངས་པའི་ཆོ། སྟོབ་དཔོན་གྱིས་ཁྱོད་ཀྱི་དེ་འདྲ་བའི་ཡིད་

གཉིས་བྱེད་མི་དགོས། རྩོན་རྩོན་བ་འོད་མའི་ཚལ་དུ་འཁོར་འདུས་པའི་དབྱས་སུ་ཆོས་
 གསུངས་པའི་དུས་བར་སྤང་ནས་བྱ་རོག་ཞིག་གིས་དབྱར་བྱ་ཐལ་དོར་ཀྱང་མཐར་དང་པའི་
 སེམས་སྦྱོར་ནས་སོང་བས། འཁོར་ནམས་ཀྱིས་ཅིའི་ལྟས་ལགས་ཞུས་པས། བྱ་རོག་འདི་
 ལུ་སྟེགས་ཐུབ་དཀའ་ནག་པོ་ཞེས་བྱ་བར་གྱུར་ནས་ངའི་བསྟན་བ་ལ་མ་ཆེན་པོ་འབྲིན་ཅིང་
 མངལ་སྦྱོར་གང་གིས་ཀྱང་འདུལ་བར་མི་རྣམས་གསུངས། དེའི་ཆེ་འཁོར་གྱི་ནང་ནས་ལི་ཙ་
 བི་ལག་ན་མེ་ཏོག་ཅན་བྱ་བའི་བྲིའུ་ཞིག་གིས་བདག་དེའི་ཆེ་བརྟུན་ཏེ་སྦྱོར་ནས་སུ་
 སྟེགས་དེ་ཡང་དག་བརྟུལ་ནས་ནང་པའི་བསྟན་བ་ལ་འཇུག་བར་ཤོག་ཅེས་སྦྱོན་བདེ་བའི་
 རྩོན་པས་ཀྱང་ཅང་མི་གསུང་བར་ཞལ་གྱིས་བཞེས་པའི་གང་ཟག་བྱེད་བར་ཅན་དེ་བྱོད་
 ཡིན་པས་རང་གི་སྦོན་ལམ་གྱི་དབང་དང་། མཐར་བྱ་རོག་དང་བ་སྦྱོར་པའི་མཐུས་ཐུལ་ཏེ་
 ནང་པའི་བསྟན་བ་ལ་འཇུག་ཐུབ་པ་འདུག་པས་སོང་ཞིག་གསུངས་པ་ལྟར་ཆུ་འཕྱུལ་གྱིས་
 རྒྱལ་ཁྲོར་བྱོན། ལམ་དུ་སའི་ལྷ་མོས་བུམ་ཟེར་བརྟུས་ཏེ་སྦྱོན་ཡ་གཅིག་སྦོང་བ་ལྟར་བྱིན།
 ཡོངས་གྲགས་ལྟར་རྒྱལ་ཁྲོར་ཙོད་པ་དང་ཆུ་འཕྱུལ་གྱི་སྦོན་ནས་ཏེ་དབྱངས་པམ་བར་བྱས་ཏེ།
 རལ་བ་བྲེགས་ཏེ་སྤེ་སྦོད་གསུམ་བཞུགས་པའི་གཙུག་ལག་ཁང་གཅིག་ཏུ་བཅུག་སྟེ་
 བཞག་པས། ཏེ་དབྱངས་ཀྱིས་མདོ་རྒྱུད་བསྟན་བཅོས་རྣམས་སུ་བཞུས་པས་རང་གི་ལྷ་བ་
 འོག་བ་དང་བཅོས་ཤིང་རྒྱ་འབྲས་བྱེད་བསད་ཀྱིས་དཔྱུལ་བར་སྦྱེ་བར་གོ་ནས་འགྱོད་པ་
 དྲག་པོ་སྦྱོས། ཉེས་བ་ལྷེས་བྱས་པས་ལྷེ་གཙོད་ཟེར་ནས་སུ་གྲི་སྤངས་བར་མ་ཆེར། དེ་རྣམ་
 གྱི་མི་ལམ་དུ་སྤར་བྱས་ལ་འགྱོད་པས་སྤྲིག་བ་སྤབ་བ་འགྱུར་ལ། ད་ནང་བ་སངས་རྒྱས་
 པའི་བསྟན་བར་ཞུགས་ནས་ལས་རྒྱ་འབྲས་སོགས་ལས་བཅུམས་ཏེ་བསྟན་བཅོས་མཛད་
 ན་སྤྲིག་བ་རྣམས་དག་གོ་ཞེས་རྩེ་བཙུན་སྦོལ་མས་ལུང་བསྟན་བ་ལྟར་ལུས་ཀྱི་སྤྲིག་
 བཤགས་སུ་ཡན་ལག་བརྒྱད་བ་ཆེན་པོ། ཡན་ལག་བརྒྱད་བ་བསྟུས་བ། ཡན་ལག་བརྒྱད་
 པའི་སྤྲིང་པོ་བསྟུས་བ་དང་། དེའི་རང་འགྲེལ་དང་བཞི། དག་གི་སྤྲིག་བཤགས་སུ་སྦྱོས་
 རབས། ཡིད་ཀྱི་སྤྲིབ་སྤྱང་དུ་ཙ་ལུང་བསྟུགས་འོས་བསྟུགས་བསྟོད་སོགས་བསྟོད་བ་བརྒྱ་
 ཙ་ས་མཆོན་རིག་པའི་གནས་ལྟར་བསྟན་བཅོས་ཀྱང་མང་དུ་མཛད་པར་གྲགས། དེ་དག་གི་

ནད་ནས་ཡན་ལག་བརྒྱད་པའི་སྤྲོད་པོ་བསྐྱུས་པ་འདི་ཉིད་ཙམ་པའི་དུས་སུ་འོག་སྒྲུ་ཡུལ་
 དུ་དགེ་ལེགས་ཀྱི་མཆན་མ་གསུམ། ས་སྒྲ་ལྟའི་ཡུལ་དུ་དགེ་ལྟས་གསུམ། ས་སྤྲོད་མི་ཡི་
 ཡུལ་དུ་དགེ་ལྟས་བཅུ་གཉིས་བཅས་ས་གསུམ་དུ་ཙམ་པའི་ནམ་འབྲུལ་བཙོ་བརྒྱད་
 གསལ་བར་བྱུང་བའི་བསྐྱེད་བཙུགས་མཛད་བྱུང་བ་འདིར་གནས་དུག་ལེའུ་བརྒྱ་དང་ཉི་ཤུའི་
 བུདག་ཉིད་ཅན་དུ་གནས་པ་ཡིན། སྒྲོབ་དཔོན་ཆེན་པོ་འདི་ཉིད་ཐོག་མར་སྤྱི་རོལ་པའི་གྲུབ་
 མཁུན་རྒྱ་མཆོའི་མཐར་མོན་ནས་ཇེས་སུ་ནང་པའི་བསྐྱེད་བར་ཞུགས་ཏེ་དབལ་མགོན་
 འཕགས་པ་སྒྲུ་སྒྲུབ་ཡབ་སྲས་ཀྱི་སྒྲོབ་མ་མཛད་ནས་སྤྱི་ནང་གི་རིག་པའི་གནས་མཐའ་
 དག་ལ་མཁའ་པར་གྱུར་བས། སྒྲོབ་དཔོན་འདིའི་མཆན་དུ་བཙུན་པ་དཔའ་པོ། ཉ་དབྱངས།
 ལྷ་སྤྲེགས་ཐུབ་དཀའ་ནག་པོ། ས་ཁོལ། མ་ཁོལ། དབལ་ཆེན་དགེ་བ། དགའ་བྱེད། དབྱེ་ལས་
 རྣམ་གྲུལ། རྟོ་རྟེན་མཆོད་ཆ་སོགས་མཆན་གྱི་རྣམ་གྲངས་གྲགས་ཆེ་བ་ཉི་ཤུ་ཙམ་གཅིག་
 ཙམ་ཡོད་པར་གྲགས་སོ།

གང་གི་ཆེས་ཟབ་པའི་དགོངས་བཅུད་ཇི་ལྟ་ཇི་སྟེད་གཉིད་དཔོག་དཀའ་ལ་དུས་ཆོད་
 ཆ་རྒྱན་སོགས་ཀྱིས་རེ་རེ་ནས་ཞིབ་འཇུག་བཟླ་བསྐྱར་བྱ་རྒྱུ་མ་བྱུང་ཡང་ཅི་ཙམ་ཐུབ་པ་
 གོ་གང་བདེར་བྲིས་ཡོད། གཞུང་འདི་ཉིད་འབྲི་ཙམ་ཆེད་བསྒྲིགས་བྱེད་རྒྱུའི་དགོས་
 དམིགས་དང་སྒྲིགས་ལུགས་ནི། མང་ཆེ་བའི་དགོངས་ཚུལ་ནང་སྤྲོད་མེད་ལེགས་བཤད་
 གསར་ཙམ་དང་། གསར་བསྐྱར་བྱས་ཆེ་གཟེ་བཟེད་ཆེ་བར་མཛོན་པ་གལ་འགངས་ཆེ་ཞིང་
 ཐུལ་དུ་སྤྱིན་པ་ཞིག་ཡིན་པ་ནི་གཏོན་མི་ཟ་ཡང་། འོན་ཀྱང་སྒྲོ་བློས་མཆོག་དམན་ཀུན་གྱིས་
 གོ་ཞིང་ཤེས་ཐུབ་པ་ཞིག་མ་བྱུང་ན་དེ་ནི་མཁས་པ་པན་ཚུན་དགྲེས་ཙམ་ལས་རྒྱ་ཆེ་བའི་
 པན་ཐོགས་མ་བྱུང་སྤྱིན་དགོས་གཤམ་ཆེར་མ་མཆིས་པས་འདིར་མཆོག་དམན་ཀུན་གྱིས་གོ་
 གང་བདེ་ཡོང་བའི་ཆེད་དུ་སྐྱར་ཞིང་། དེར་མ་ཟད་ད་ལམ་འདི་ག་ཆེས་མཐོའི་གཙུག་ལག་
 སྒྲོབ་གཉེར་ཁང་འདིའི་སྒྲོབ་ཆོན་དུ་གཞུང་འདི་ཉིད་བཀའ་འབྲིད་གནང་བཞིན་ཡོད། བཀའ་
 འབྲིད་གནང་མཁན་ལེགས་སྐྱར་གྱི་གསོ་བ་རིག་པའི་སྒྲོབ་དཔོན་ཞིག་དགོས་ཀྱང་ཆ་རྒྱུན་
 གྱིས་མ་སྒྲིགས་པར་ལེགས་སྐྱར་སྐྱ་རིག་པའི་སྒྲོབ་དཔོན་གྱིས་བཀའ་འབྲིད་གནང་བས་

གནད་དོན་མང་པོ་དེ་མུར་ཚིག་དོར་འགྲེལ་བ་རེ་གནང་སྟེ་བཏང་སྟོམས་སུ་ལུས་བས་དོན་
 གཉེར་ཅན་གྱི་སྟོབ་གཉེར་བ་འགའ་བྱང་དེས་མ་ཚེམ་མར་སྐྱ་བསྐྱར་སྟེ་ཚན་དུ་དྲོགས་
 གཙོད་ཆེད་ལྟགས་བས་རིག་བ་ཉིད་ལ་དད་བས་ལག་སྟོང་དུ་མ་བཏང་བར་གཞུང་འདིའི་
 ཉིན་སྐད་ཀྱི་འགྲུར་མང་ཡང་གནད་འགག་ཆེ་སར་ནི་དེ་མུར་འགྲེལ་བ་རེ་མཛད་དེ་ཅང་མི་
 སྐྱ་བའི་བརྟུལ་བཞུགས་མཛད་པ་ཤ་སྟག་སྐྱར་བས་དོན་བཙོ་ཆེར་མེད་པར་མཐོང་། དེར་
 བརྟེན་བསྟན་འགྲུར་དུ་བཞུགས་པའི་རྒྱ་གར་མཁས་པ་ཨར་རྒྱན་དང་ལོ་རྩ་བ་རིན་ཆེན་
 བཟང་པོ་གཉིས་ཀྱིས་བསྐྱར་བའི་སྟོབ་དཔོན་རྒྱ་བ་ལ་དགའ་བས་མཛད་པའི་ཚིག་གི་དོན་
 གྱི་རྒྱ་ཟེར་ལ་གཏུགས་བས་ཆེས་གསལ་ཡང་། སྐབས་འགའ་ལེགས་སྐར་དང་། རེ་འགའ་
 བོད་འགྲུར་མི་མཐན་བ་དང་། ཡང་ཅ་བའི་འགྲུར་དང་། འགྲེལ་བའི་ནང་གི་ཅ་བ་གཉིས་
 སྐབས་མང་པོར་མི་འདྲ་བ་མཛོད་ཞིང་། ལྟག་བར་དུ་ཆོགས་ཀྱང་མང་པོ་གཞུང་འདི་བའི་མ་
 ཡིན་པར་ཁ་གཡར་བ་མང་དུ་བྱུང་བ་རྣམས་དག་བཙོས་གསལ་བཤད་དང་། བོད་འགྲུར་
 བར་མི་གསལ་བ་ལེགས་སྐར་རྒྱ་ཟེར་སོགས་རྒྱ་འགྲེལ་རྙིང་བ་མང་པོར་ཡོད་པའི་ལེའུ་
 དུག་པའི་མཐར་བསྐྱས་པ་ལས་བྱངས་པའི་གསེར་སོགས་རིན་པོ་ཆའི་ཡོན་ཏན་རྣམས་
 གསར་བསྐྱར་བྱས་པ་སོགས་དཔོན་མཁོའི་ཁ་སྟོང་སྟེ་ཚན་བཞི་རྣམས་རིམ་བཞིན་བཀོད་
 ཡོད། ལྟག་བར་དུ་གཙུག་ལག་སྟོབ་ཁང་འདིར་ལེགས་སྐར་དང་བོད་འགྲུར་གཉིས་ཀའི་
 བཀའ་འབྲིད་གནད་གི་ཡོད་པར་བརྟེན་སྟོགས་གཉིས་ཀའི་གོ་དོན་ལ་བསམ་གཞིགས་
 ཀྱིས་ནང་དོན་གོ་སྟོན་ཞིང་སྟོན་གྱི་ཅལ་གསར་བ་ཐོབ་རེར་དམིགས་བ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་
 རྒྱ་ཆའི་གཞུང་ལ་ལྟ་ཁོམ་མི་རྣམས་ཤིང་སྟོན་དམན་ལ་གོ་རྟོགས་ཞན་པ་རྣམས་ལ་མན་
 ཐོགས་ན་སྟུམ་སྟེ་ཆོག་རྟོག་གི་སྟོས་བ་དོར་ནས་གོ་གང་བཤེར་བྲིས་བ་ཡིན། ཡུལ་གྱི་
 གཤིས་དང་ཡུལ་དུས་གནས་འབབ་ཀྱི་ཐོན་སྐྱེད་དང་། གོམས་གཤིས་མཁོ་སྟོད་ལམ་
 ལུགས་སོགས་ཀྱི་བྱུང་བར་ལ་བརྟེན་ནས་བརྒྱ་ཐག་མང་པོའི་སྟོན་ནས་སྟོད་བཞིན་པའི་
 ཟས་སྟོད་སྟན་རྫས་སོགས་མང་དག་དུས་ཀྱི་འགྲུར་འགྲོས་སྟེན་བས་རིམ་གྱིས་མཁོ་སྟོད་
 མེད་པར་གྱུར་པའི་རིགས་དང་། བྱུང་བར་དུ་འདིའི་ནང་བོད་ཀྱི་ཐ་སྙད་ལ་ཡོངས་གྲགས་

མཁའ་མེད་མེད་པའི་རིགས་མང་དག་ཅིག་འདུག་པ་རང་སོར་འཛོམས་སྒྲིལ་སྒྲིལ་བྱ་ཐབས་མ་
 མཆིས་ཀྱང་ཐ་སྙད་ཡོད་རིགས་དང་གོ་དོན་མཐུན་རིགས་གསལ་དགོལ་བྱས་ཡོད། སྐབས་
 འགར་འགྲེལ་བཤད་དུ་གོ་བདེ་གསལ་ཁ་མེད་པ་དང་། རྒྱ་གཞུང་མན་ཚུན་ཀྱང་མི་མཐུན་
 པ་སོགས་འདུག་པ་དེ་དག་མཐུན་པ་གང་མང་གི་སྒྲིགས་དང་བསྐྱུན་ཏེ་བཞག་ཡོད། ཡང་
 འགའ་རེ་ཆད་པ་དང་ཡིག་ནོར་གྱུར་པ་དང་གོ་དོན་འབྲུགས་པ་སོགས་འདུག་པ་གང་ཐུབ་
 དགོ་བཅས་བྱས་ཡོད། གཞུང་འགྲེལ་འདི་ཉིད་ཀྱི་མདོའི་གནས་ལེགས་སྒྲུབ་དུ་བཞགས་པ་
 ཡུལ་ཆད་ཀྱི་འགྲེལ་པ་ས་སྐད་སྐད་ཀྱི་སྒྲིལ་ལག་ཐམས་ཅད་མཛེས་མ་ཞེས་བྱ་བ་དང་།
 ཁ་ཆེ་སྒྲིལ་བ་མཛོན་དགའི་འགྲེལ་པ་སྒྲིལ་ཐེར་དང་། རྟེན་མེད་འགྲེལ་པ་དང་། སྒྲིབ་དཔོན་
 དཔལ་བོས་མཛད་པར་བྲག་གསལ་པའི་རང་འགྲེལ་དང་། ཀམ་མེད་དཔལ་ལྷན་ཨུའི་དཔལ་གྱི་
 སྒྲིལ་ཉི་མའི་འགྲེལ་པ་བུ་ཉི་མའི་དང་། དཔལ་ལྷན་ཏུ་རྒྱ་དཔལ་ལྷན་མཛད་པའི་མཆོན་འགྲེལ་
 སྐལ་ལྷན་ཤིང་ཏེ་མ་བཅས་སྒྲིལ་དཔེ་མ་དཔེ་མི་འདྲ་བ་རྣམས་དང་། དཔལ་ལྷན་སྒྲིལ་བཞི་
 བཅས་པན་ཚུན་ཇི་སྒྲིགས་བཞུ་བསྐྱར་དང་ཁྱེད་སྐྱེད་ཀྱི་མཛོན་ལྷན་ཏེ་གོ་དོན་གསལ་ཞན་པའི་སྒྲི་
 དམན་པ་དག་ལ་གཙོ་བོར་དམིགས་ཏེ་སྒྲིལ་ཡོ་ཅེས་སྒྲིལ་བ་ ༡༢ རྣམ་བཅུམས་ཏེ་ལས་གསལ་
 དུ་ཉིན་རེར་ཆུ་ཆོད་གཅིག་ཅུ་རེ་གོ་བསྐྱར་གྱིས་ཚོམ་འབྲི་བྱས་པ་ཡིན། སྒྲི་རིག་མཆོག་
 དམན་ཀུན་གྱིས་གནད་དོན་དང་། རྒྱ་དོན་འབྲེལ་བཅའ་བདེ་བའི་སྒྲིལ་དཀར་ཆག་གི་རིམ་
 པ་གོ་བདེར་བཀོད་ཡོད། འདིར་སྐྱེད་ཇུས་སོ་སོའི་སྒྲིལ་བྱེ་བྲག་གི་རྣམ་པའི་ཁྱད་པར་དང་།
 གསར་ཉིད་སྐམ་སྒྲིལ་གཡོས་སྒྲིལ་ལ་སོགས་པ་སྒྲིལ་པས་རྣམས་སྒྲིལ་སོ་གཞན་དུ་གྱུར་བའི་
 ཁྱད་པར་གྱུར་བ་རྣམས་མཁྱེན་ལཱ་གཞིགས་པ་པོ་རྣམས་ནས་ཁོངས་ཡངས་བོས་
 གཞིགས་ཞིབ་བཞུ་བསྐྱར་གྱིས་སྒྲིལ་བའི་ཁྱད་པར་དཔེ་ཞིབ་དགོས་ངེས་ཤིག་ཡིན་པས་དེ་
 དོན་དགོངས་ཚུབ་དང་། ལྷག་པར་འདི་ལོ་རྒྱ་གར་རང་དབང་རང་བཅུན་གྱི་སྒྲིལ་ཁ་ཐོབ་
 རྣམས་ལོ་ལྷ་ཅུ་འཁོར་བའི་དུས་དྲན་དང་སྐབས་བསྐྱུན་འདི་ག་དུས་སོད་ཀྱི་ཆེས་མཐོའི་
 གཙུག་ལག་སྒྲིབ་གཉེར་ཁང་ནས་དམིགས་བསལ་དཔེ་གྲངས་ལྷ་ཅུ་ལྷག་དཔར་སྐྱུར་བྱ་
 སྒྲིལ་བྱས་པའི་དགོངས་དོན་བཞིན་ངེས་སྒྲིལ་པ་ཆེན་པོ་མཐུབས་མཆོག་ཐམ་གཏོང་

རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་ནས་ད་ལམ་གསོ་བ་རིག་པའི་ཁོངས་ཡན་ལག་བརྒྱད་པ་སྟིང་པོའི་
 འགྲེལ་བ་ཚིག་ཉུང་དོན་གསལ་གྱི་པོད་སྒྲུང་དང་པོ་འདི་བཞིན་དཔར་སྐྱུན་ཞུ་གྱུརི་ཁོངས་
 དུས་ཐོག་ཏུ་ཐོན་གྱུརི་འབད་བཙོན་ཞུས་བ་ཡིན་པས་ངེས་སྟོན་བ་མཆོག་ལ་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་
 ཞུ་གྱུ་དང་། འདི་གའི་དཔར་སྐྱུན་སྡེ་ཚན་གྱི་འགན་འཛིན་བསམ་གཏན་ཆོས་འཕེལ་སོགས་
 ལས་བྱེད་ནམས་ཀྱིས་གྲོགས་དན་གནད་བར་ལེགས་གསོ་དང་བཀའ་དྲིན་རྗེས་བྲན་ཞུ་གི་
 ཡོད། དུས་ཚོད་དང་ཉམས་སྤྱོད་ཤེས་ཚད་སོགས་དམན་པས་གོ་དོན་དང་ཐ་སྙད་ནོར་
 འཛེལ་བྱུང་བ་སོགས་ནོངས་འཁྲུལ་གྱི་རིགས་ཅི་མཆིས་བ་གཟུ་བོར་གནས་པའི་མཁས་
 བ་ནམས་ལ་འཆགས་ཤིང་བྱེད་ར་མཛད་གནད་ཡོང་བ་དང་། སྤྱད་ཀྱང་སྤྱད་དོར་འཕྱག་
 སྟོག་ལ་སྐྱན་པའི་ལེགས་ཆའི་དགོངས་འཆར་ཐད་ཀར་གནད་སྟོང་ཡོང་བ་ཞུ་གྱུ་བཅས་ཕ་
 སྐད་བྱས་པོད་ཀྱི་ཆེས་མཐོའི་གཙུག་ལག་སྟོབ་གཉེར་ཁང་གི་སྐྱ་བསྐྱར་སྡེ་ཚན་གྱི་ཞུ་
 མཆན་བ་སྟོ་བཟང་ནོར་བུ་ཤུ་དང་སྐྱུ་དང་སྐྱུ་དགེ་རྟེན་དེ་དབྱེ་འདུལ་བྱུང་གིས། སྤུ་ལོ་ ༢༠༠༢
 ཟླ་ ༧ ཆོས་ ༦ ལ་དགེ་བཤམ་སྐྱར་བའོ། །འདིས་ཀྱང་གསོ་བ་རིག་པའི་འཆད་ཉན་དར་
 གྱས་ཡུན་རིང་དུ་གནས་པའི་རྒྱར་འབྱར་ཅིག་ག། དགེ་ལེགས་འཕེལ། ॥

ཡན་ལག་བརྒྱད་ཀྱིས་བཞེད་བྱའི་གནས་སྟོན་བ།
 བརྒྱད་པ་ལ་སོགས་གྲུ་ཆའི་གཞུང་དག་གི།
 སྟིང་པོའི་གནད་དོན་ཆང་ལ་མ་ནོར་བའི།
 བསྐྱས་པའི་དགོངས་བཅུད་སྟོག་འཆོའི་དབལ་དུ་ཤར།
 འཆད་ཚོད་ཚོམ་པའི་གསོག་བསྐྱར་མི་མཁས་ཀྱང་།
 གཟུར་གནས་མཁས་པ་དབྱེས་པའི་མཆོད་སྟོན་དང་།
 གསར་བུའི་སྟོ་ལ་ཐུར་དུ་འཕྱག་བདེ་ཞིང་།
 རང་གི་ཡིད་ལ་གོམས་སྦྱར་ངལ་བས་བཅུམས།

༢༡ །ཡན་ལག་བརྒྱད་པའི་སྣང་པོ་བསྐྱུས་པའི་
འགྲེལ་པ་ཆེན་ཉུང་དོན་གསལ།

सूत्रस्थानम्
आयुष्यकामीयोऽध्यायः
མདེའི་གནས།
ཆེ་རིང་བར་འདོད་པའི་ལེན།

འཇམ་དཔལ་གཞོན་ནུར་གྱུར་པ་ལ་ཕྱག་འཆོལ་ལོ།

མ་རིག་འཁྲུལ་པའི་དབང་གིས་ལུས་ཅན་ཀུན།
ཐོག་མ་མེད་ནས་འཁོར་བའི་བཙོན་དུ་འབྱན།
དུག་གསུམ་རྒྱ་འབྲས་ནད་དབྱང་འཛིམས་མཛད་པའི།
སྟོན་མེད་སྤྲན་པའི་རྒྱལ་པོར་སའོས་ཕྱག་འཆོལ།

ཉམ་ཐག་འགྲོ་བའི་ནད་རྩ་དབྱེད་འབྱེད་པའི།
སྒྱ་སྒྱབ་དཔའ་བོ་ཆེ་བ་མངོན་དགའ་སོགས།
གཡུ་ཐོག་བྱང་ཕྱར་ས་ར་བརྒྱད་བཅས་པ།
འཕགས་བོད་གསོ་རིག་རྒྱས་མཛད་ཕྱག་གི་ཡུལ།

གནས་ལྡ་རིན་ཆེན་འཕགས་པའི་ཡུལ་གང་ནས།
དག་གསལ་མ་ཞོར་ལམ་གྱི་གནད་མཐའ་དག།
གྲུ་འཛིན་ཞིང་དུ་ངལ་བས་འབྲེན་མཛད་པའི།
མཁས་གྲུབ་ལོ་བཅའ་ཆོགས་རྣམས་སྤྱི་བོས་བསྟེན།

མི་མཛད་ཞིང་དུ་བསམ་བཞིན་སྲིད་པ་བཞེས།
 འབྲིན་ལས་རྣམ་བཞིས་འགྲོ་བའི་དོན་མཛད་པ།
 བསྟན་འགྲོ་སྲིད་ཁྱད་པར་གངས་ཅན་མགོན།
 སྙིང་མེའི་དེད་དཔོན་བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཚོས་སྦྱངས།

གང་ཞིག་བསྟན་པས་སློ་ཐུན་རབ་སེལ་ཞིང་།
 དགོས་འདོད་འབྲས་བྱ་ཆར་དུ་བསྟེལ་མཛད་པའི།
 བཀའ་དྲིན་གཞལ་བར་དཀའ་བའི་བཤེས་གཉེན་ལ།
 སློ་གསུམ་གྲས་པས་སྙིང་ནས་དད་བྱག་བཙུགས།

སྟོན་སྟོན་མཁས་པའི་བཞེད་གཞུང་རྒྱ་མཚོ་ལས།
 ཡན་ལག་བརྒྱད་པའི་སྙིང་པོ་བསྟུས་པའི་དོན།
 ཚིག་ཉུང་གནད་བསྟུས་ལུང་རིགས་དབྱུང་གསུམ་གྱིས།
 གོ་སྤེའི་ངག་གི་ཐེང་བར་འགོད་པར་བྱ།

དེ་ལྟར་མཛོད་པར་བཛྲོད་ཅིང་ཚོམ་པར་དམ་བཅའ་བ་སྟོན་དུ་སོང་ནས་སྐབས་
 དོན་འཆད་པར་བྱ་བ་ནི། རྒྱལ་བའི་ལུང་གིས་ཟིན་པ་འཕགས་ལུལ་གྱི་སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་
 བཞུགས་ལམ། ཉ་དབྱེད་སྤྱོད་དཔའ་པོ། རྒྱ་སྟེགས་ཐུབ་དཀའ་ནག་པོ་སོགས་སྤྱི་ནང་གི་
 མཆོན་གྱི་རྣམ་གྲངས་གྲགས་ཆེ་བ་ཉི་ཤུ་ཙུ་གཅིག་ཙམ་མངའ་བ་དེ་ཉིད་སྟོན་གྱི་ཉེན་
 འབྲེལ་དང་སྟོན་ལམ་གྱི་དབང་གིས་རྒྱ་སྟེགས་པའི་གྲུབ་མཐར་ཞུགས་ཏེ་ཕྱི་རོལ་བའི་
 ལུགས་གྱི་མཁས་པའི་བ་མཐར་སོན་མེས་སྤྱར་ནང་བའི་བསྟན་པར་ཞུགས་ཏེ་སློ་གསུམ་གྱི་
 སྤྱིག་བཤགས་སུ་བསྟན་བཅོས་ཇི་སྟེད་ཅིག་མཛད་པ་ལས་ལུས་གྱི་སྤྱིག་སྦྱོང་དུ་ཡན་ལག་
 བརྒྱད་པ་ཆེན་པོ། ཡན་ལག་བརྒྱད་པ་བསྟུས་པ། ཡན་ལག་བརྒྱད་པའི་སྙིང་པོ་བསྟུས་པ།

༡ ལེགས་སྤྱར། རྒྱ་གར་སྟེ་དག་གི་བཙུན་པ་ཞེས་འཕགས་ལུལ་ན་ཉི་ཐུ་ལྟར་གྲགས་སོ།

བརྒྱད་པའི་རང་འབྲེལ་རྣམས་མཛད་པར་གྲགས་པ་ལས་ཡོངས་སུ་གྲགས་པའི་ཡན་
 ལག་བརྒྱད་པའི་སྒྲིབ་པོ་བསྟུས་པ་ཞེས་གནས་དྲུག་ལེའུ་བརྒྱད་པ་ཉི་ཤུའི་བདག་ཉིད་ཅན་
 གྱི་བསྟན་བཅོས་འདི་ཉིད་ཙམ་པའི་སྐབས་ས་གསུམ་དུ་དགེ་བའི་རྣམ་འབྲུལ་བཅོ་བརྒྱད་
 ཙམ་བྱུང་བར་གྲགས་ཤིང་། གང་དེའི་འབྲེལ་པ་འདི་ཉིད་ལེགས་སྦྱར་གྱི་རྒྱ་དཔེ་དངོས་ལ་
 བྱངས་གཏུགས། རྒྱ་འབྲེལ་གཞན་འགའ་ལའང་གཞི་བཅོལ། བོད་སྐད་དུ་བཞུགས་པའི་
 འབྲེལ་པ་སྐྱ་ཟེར་སོགས་ལའང་སྒྲོ་བསྟན་ནས་སྤྲ་འབྲེལ་མ་ཚང་བ་རྣམས་ཀྱང་ཁ་བསྐྱང་
 ཞིང་ཆོག་རྩོག་རྒྱས་སྒྲོས་རིགས་དོར། ཆོག་ཉུང་ལ་དོན་ཚང་བ་མཆོག་དམན་ཀྱན་གྱིས་གོ་
 སྤའི་དག་གིས་སྦྱར་བ་བྱུང་།

མཚད་བཟོད།

रागादिरोगान् सततानुषक्ता नशेषकायप्रसृतानशेषान्
 औत्सुक्यमोहारतिदाञ्जघान योऽपूर्ववैद्याय नमोऽस्तु तस्मै ॥ १ ॥

འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་མ་ལུས་པ་ཡི་ནད།

རྒྱན་དུ་འབྲེལ་བས་ལུས་ཀྱན་མ་ལུས་བྱེད།

འདོད་དང་གཉི་ཟུག་ཁྲོ་བ་སེལ་བ་ཡི།

སྟན་པ་སྟོན་མེད་དེ་ལ་བྱུག་འཆལ་ལོ། ༡ ॥

ཞེས་བ་ནི། ཉོན་མོངས་པ་འདོད་ཆགས་དང་ཞེ་སྤང་དང་གཉི་ཟུག་ལ་སོགས་པ་
 རྣམས་ནི་ལུས་དང་སེམས་ལ་གཞོད་པས་ནད་ཡིན་ལ། ནད་དེ་ནི་རྟག་ཏུ་འཕ་རྒྱན་དུ་རང་
 རང་ལ་ཡེ་གཞོད་མ་ནས་ལྷན་ཅིག་དུ་འབྲེལ་བའི་ཕྱིར་ལུས་ཅན་ཇི་སྟེད་པ་ཀྱན་གྱི་རང་རང་
 གི་ལུས་སེམས་ལ་གནས་ཤིང་བྱེད་པས་གདུང་བར་བྱེད་དོ། །དེ་ལྟ་བུའི་འདོད་ཆགས་དང་།
 གཉི་ཟུག་ཁྲོ་བ་འཕ་ཞེ་སྤང་རྣམས་སེལ་བར་མཛད་ནས་པ་དེ་འདྲ་བའི་ངོ་མཚར་མད་དུ་
 བྱུང་བའི་ཚུལ་ཅན་གྱི་སྟན་པ་སྟོན་དུ་མེད་པའམ་སྟོན་ཆད་མ་བྱུང་བ་དེ་ལ་བྱུག་འཆལ་ལོ་
 ཞེས་པའི་དོན་ཡིན།

དེ་ཡང་སྤྲན་བ་གཞན་གྱིས་ནི་རིམས་ལ་སོགས་བ་རགས་པའི་ནད་སེལ་རྒྱས་བ་ཚམ་
ལས་ལྟན་ཅིག་སྦྱེས་པའི་འཁོར་བའི་ཙ་བར་གྱུར་བ་དུག་གསུམ་དང་བཅས་བ་ནི་སེལ་
བར་མི་རྒྱས་ལ། སྤྱག་འཆལ་བའི་ཞིང་སྤྲན་བ་སྤྲན་མེད་དེ་ནི་ལུས་ཅན་རང་རང་དང་ལྟན་
ཅིག་སྦྱེས་པའི་ཚུལ་ཅན་རྟག་ཏུ་འབྲེལ་ཞིང་བྱུང་བའི་དུག་གསུམ་དང་བཅས་བ་སེལ་
རྒྱས་བ་ཡིན་པས་བྱུང་བར་དེ་དང་ལྟན་བ་དེ་ལ་སྤྱག་འཆལ་བ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་དང་པོར་
སྤྱག་འཆལ་བ་ནི་བསྟན་བཅོས་རྩོམ་བ་ལ་འཇུག་བ་ཐམས་ཅད་རིང་པོར་མ་ཐོགས་པར་
བགགས་མེད་པར་རྫོགས་ཤིང་འབྲས་བྱ་དང་བཅས་པར་འགྱུར་བའི་ཆེད་དུ་ཡིན་ནོ།

སྤྱག་འཆལ་བའི་འོག་ཏུ་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་ཉེ་བར་ཐན་པའི་དོན་དུ་སྤྲན་
དབྱེད་གྱི་རྒྱུད་རྩོམ་བ་ལ་འཇུག་བ་ཡིན་ཅིང་། འདིར་འབྲེལ་བ་ལ་སོགས་པའི་དགོས་
སོགས་ཆོས་བཞིའང་དགོས་པས།

དང་པོ་འབྲེལ་བ་ནི། ཐབས་དང་ཐབས་ལས་བྱུང་བའི་མཚན་ཉིད་གཉིས་པན་ཚུན་དུ་
འབྲེལ་བ་ནི་འབྲེལ་བ་ཡིན། དེ་ཡང་ཐབས་ནད་གྱི་མཚན་ཉིད་དང་། ཐབས་ལས་བྱུང་བ་
ནད་དེ་ཉེ་བར་ཞི་བའི་ཆེད་རིག་བྱེད་ཞེས་སྒྲ་ཟེར་དུ་གསུངས་ཀྱང་རྒྱ་དཔེ་དངོས་ལ་ཐབས་
ཆེད་རིག་བྱེད་དང་། ཐབས་བྱུང་ནད་ཉེ་བར་ཞི་བ་ཞེས་གསལ། རྒྱུད་བཞིའི་ཡོངས་གཏད་
ལེའུར། ཐབས་དང་ཐབས་བྱུང་འབྲེལ་བ་ཅི་སྟེ་མེད། །འགྲོ་བའི་ལུས་འདི་འབྱུང་བ་བཞི་
ལས་བྱུང་། །གསོ་བྱའི་ནད་ཀྱང་འབྱུང་བ་བཞི་ཡིས་སྦྱེད། །གཉེན་པོའི་སྤྲན་ཡང་འབྱུང་
བཞིའི་ངོ་བོ་ཉིད། །ལུས་ནད་གཉེན་པོ་བདག་ཉིད་གཅིག་པར་འབྲེལ། །གནོད་བྱ་གནོད་བྱེད་
རྟེན་དང་བརྟེན་པར་འབྲེལ། །གསོ་བྱ་གསོ་བྱེད་བསོད་ནམས་ལས་ཀྱིས་འབྲེལ། །རིན་པོ་ཆེ་
དང་ལྷ་ཡི་འོར་བྱ་འདྲ། མི་ཤེས་ཤེས་བྱེད་གསོ་རིག་ཐབས་སུ་འབྲེལ། །ཐབས་ལས་བྱུང་བ་
འདུ་བ་སྟོམས་པར་འབྲེལ། །འདུ་བ་སྟོམས་བ་ནད་མེད་བདེ་བར་འབྲེལ། །ཐབས་དང་

ཐོབ་སོ་བྱུང་དེ་ལས་བྱུང་བར་འབྲེལ། ཅི་ཕྱིར་དོན་བྱེད་ནུས་ཕྱིར་རག་ལུས་ཕྱིར། ཞེས་གསུངས་སོ།།

གཉིས་པ་དགོས་པ་ནི། ཁམས་དང་རང་བཞིན་གྱི་བྱ་བ་སྟོན་པ་ནི་གཞུང་འདིའི་དགོས་པ་ཡིན་ཞེས་སྒྲ་ཟེར་དུ་གསུངས་ལ། ཅེར་ཀ་ལས། ཁམས་མཉམ་བྱ་བ་སྟོས་པ་ནི། འདི་ནི་རྒྱུད་ཀྱི་དགོས་པ་ཡིན། ཞེས་གསུངས་སོ།།

གསུམ་པ་ཉིང་དགོས་ནི། ཆོས་ནོར་འདོད་པ་རྣམས་ཇོགས་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ལ།

བཞི་པ་གཞུང་གི་བཟོད་བྱ་ནི། རྒྱ་དང་མཚན་ཉིད་སྟོན་ལ་སོགས་པ་རྣམས་བསྟན་བཞི།^༢

མདོ་གནས་ལེའུ་དང་པོའི་རྩ་པར་དམ་བཅའ།

अथात आयुष्कामीयमध्यायं व्याख्यास्यामः ॥ २ ॥

དེ་ནས་ཆེ་རིང་བར་འདོད་པའི་ལེའུ་བཤད་པར་བྱའོ། ༢ །

ཞེས་པ་ནི། དེ་ནས་ཞེས་པ་ལ་ལེགས་སྒྲར་དུ་ཨ་ཐ་བྱུང་ལ། ཨ་ཐ་ནི་བཟླ་ཤིས་པ་དང་། དབང་དུ་བྱ་བ་དང་། དེ་མ་ཐག་པ་རྣམས་ལ་འཇུག་པ་ཡིན་ཅིང་། དེ་ཡང་བཟླ་ཤིས་པ་ནི་བསྟན་བཅོས་འདོན་པར་བྱེད་པ་རྣམས་ལ་བར་བཞག་གས་མེད་པར་རབ་དུ་འཇུག་ཅིང་མངོན་པའི་འདོད་དོན་བསྐྱབ་པར་འགྱུར་བ་དང་། དེ་ཡང་ཡི་གེ་ཨོ་དང་དེ་ནས་སམ་ཨོ་ཐའི་སྒྲ་དེ་གཉིས་སྟོན་ཆངས་པའི་མཁུར་ཆོས་བརྟེན་ནས་བྱུང་བས་བཟླ་ཤིས་པར་བཤད། དབང་དུ་བྱ་བ་ནི་གང་ཉི་བར་བརྩམས་པ་ནས་གཞུང་ཡོངས་སུ་མ་ཇོགས་པར་དེ་ཐམས་ཅད་ཆེ་རིང་བར་འདོད་པ་རྣམས་ལ་ཐན་པའི་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་པ་དང་། དེ་མ་ཐག་པ་

༢ ལེགས་སྒྲར་སྐད་དུ། བཟོད་བྱ་ནི་རྒྱ་དང་མཚན་ཉིད་སྟོན་རྣམས་ཤེས་བཞི། ཞེས་པ་སྒྲུང་།

ནི་གོང་དུ་སྤྱག་བྱས་པའི་རྗེས་ཐོགས་ཉིད་ལ་ཞེས་སྔ་སྤྱི་མཆམས་སྦྱར་བར་བྱེད་པའི་དོན་
 དུ་གོ་བ་ཡིན། གཞན་ཡང་ལེགས་སྦྱར་དུ་དེ་ནས་ཞེས་པ་འགོ་རྩམ་པ་དང་། ཇི་བའི་དོན་
 ཐོགས་གཞན་མང་པོ་ལ་འང་འཇུག་པར་བཤད། ཤེས་བར་བྱེད་པས་ན་ལེའུ་ཞེས་བྱ་ཞིང་།
 དེ་ཡང་ཡི་གེ་འམ་ཆོག་མང་དུ་བསྐྱས་པས་ནི་ངག་ཡིན་ལ། ངག་བསྐྱས་པས་རབ་དུ་བྱེད་
 བ། རབ་དུ་བྱེད་པ་བསྐྱས་པས་ནི་ལེའུ། ལེའུ་བསྐྱས་པས་གནས། གནས་བསྐྱས་པས་སྦྱར་
 ཅེས་བྱའོ། ། མདོར་ན་གོང་དུ་སྤྱག་བྱས་པའི་རྗེས་ཐོགས་ཉིད་ལ་ཆེ་རིང་བར་འདོད་པ་
 རྣམས་ལ་ཕན་པའི་ལེའུ་གང་འདི་བཤད་པར་བྱའོ་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་ཡིན་ནོ། །

བསྐྱན་བཅོས་ཁྱེད་ས་བཅུན་པར་བསྐྱན་པ།

इति ह स्माहुरात्रेयादयो महर्षयः ॥ ३ ॥

ལྷན་ཤེས་ཀྱི་བྱ་ལ་སོགས་པ་དྲང་སྟོང་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་
 འདི་ལྟར་བཤད་དེ། ३ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། ལྷན་ཤེས་ཀྱི་བྱ་ལ་སོགས་པ་འཆད་པར་འགྱུར་བའི་དྲང་སྟོང་ཆེན་པོ་
 རྣམས་ཀྱིས་འདི་སྐད་བཤད་པ་ཡིན་ཅེས་ཆའི་རིག་བྱེད་ཀྱི་བསྐྱན་བཅོས་འདི་ཉིད་རང་བཟོ་
 མ་ཡིན་པར་ལྟེང་གི་ཆོད་མ་དྲང་ལྟན་བ་སྟོན་པ་ཡིན་ནོ། །

བསྐྱན་བཅོས་ཀྱི་དགོས་པ།

आयुः कामियमानेन धर्मार्थसुखसाधनम् ।
 आयुर्वेदोपदेशेषु विधेयः परमादरः ॥ ४ ॥

ཆེ་ནི་རིང་བར་འདོད་པ་ཡིས།

ཆོས་དང་མོར་དང་བདེ་བ་བསྐྱབ།

༤ བོད་འགྱུར། ལེའུ་བསྐྱས་པས་གནས། གནས་བསྐྱས་པས་སྦྱར་ཅེས་མི་སྦྱང་།

ཆེ་ཡི་རིག་བྱེད་ལུང་པ་བཤད་པ།

རབ་དྲུག་གས་པར་བྱ་བར་གྱིས། ུ །

ཞེས་པ་ནི། ཆོས་དང་ནོར་དང་བདེ་བ་རྣམས་ཆེ་རིང་ཐུང་ལ་ལྟོས་པས་དེ་ལྟ་བུའི་ཆེ་
རིང་བར་འདོད་ཅིང་ཆོས་ནོར་བདེ་བ་དེ་དག་བསྐྱུས་པར་བཅོན་པའི་སྒྲིམ་བྱ་རྣམས་གྱིས་
ཆེ་རིག་བྱེད་སྟོན་པར་བྱེད་པའི་ལུང་ངམ་མན་ངག་གི་བསྟན་བཅོས་བཤད་ཅིང་སྟོན་པ་
གང་ལ་རབ་དྲུག་གས་ཤིང་འབད་པས་གཞན་ལས་ཉན་པའམ་རང་གི་སྟོག་ནས་དོན་གོ་བར་
གྱིས་ཤིག་ཅེས་བྱ་བའི་དོན་ནོ། །དེ་ཡང་བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་དང་པོར། འགྲོ་དྲུག་གཙོ་བོར་
འགྱུར་བའི་མི་ལུས་ལ། མི་ན་གནས་དང་ན་བ་གསོ་བ་དང་། ཆེ་རིང་ཆོས་ནོར་བདེ་བ་
བསྐྱུས་པའི་ཕྱིར། ཞེས་དང་། ཙ་རྒྱུད་ལེའུ་གཉིས་པར། སྟོན་པས་འཁོར་རྣམས་ལ་མདུན་
བསྐྱུ་བའི་སྐབས་ཆེ་རིང་བར་འདོད་པའི་གང་ཟག་གིས་གསོ་བ་རིག་པའི་མན་ངག་ལ་
བསྐྱུས་པར་བྱའོ། ཆོས་དང་ནོར་དང་བདེ་བ་བསྐྱུས་པར་འདོད་པའི་གང་ཟག་གིས་གསོ་བ་
རིག་པའི་མན་ངག་ལ་བསྐྱུས་པར་བྱའོ་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།

ཆེ་རིག་བྱེད་ཀྱི་བརྒྱུད་རིམ།

ब्रह्मा स्मृत्वायुषो वेदं प्रजापतिमजिग्रहत् ।
सोऽश्विनौ तौ सहस्राक्षं सोऽत्रिपुत्रादिकान्मुनीन् ।
तेऽग्निवेशादिकांस्ते तु पृथक् तन्त्राणि तेनिरे ॥ ५ ॥

ཆངས་པས་ཆེ་ཡི་རིག་བྱེད་དྲན།

སྒྲིམ་དགའི་བདག་ལ་བཤད་པ་ཡིན།

དེ་ཡིས་ཐ་སྐར་དེས་བརྒྱ་སྟེན།

དེས་རྒྱན་ཤེས་བྱ་སོགས་དྲང་སྟོང་ལའོ།

དེ་ཡིས་མེ་བཞིན་འཇུག་ལ་སོགས།

དེ་ནམས་ཀྱིས་རྒྱུད་སོ་སོར་བྱས། ། །

ཞེས་བྲུ་བ་ནི། ཆེད་རིག་བྱེད་ཀྱི་བསྟན་བཅས་ཇི་ལྟར་བརྒྱུད་པའི་རྩལ་སྟོན་བ་ཡིན་ཏེ།
 དེ་ཡང་མེས་སོ་ཆངས་པས་ལོ་རྒྱུས་སུ་མོང་དུ་བྲགས་བ་ལྟར་ཆེད་རིག་བྱེད་བྱ་བ་དང་།
 དེའི་དཔེ་རྩལ་སོགས་སྟོན་པའི་རིག་བྱེད་ཀྱི་གཏམ་རྒྱུད་ལ་བཤད་སྟོན་མི་འདྲ་བ་མང་
 ཡང་འདིར་གསོ་བ་རིག་བ་དང་འབྲེལ་བའི་དགོངས་བཅུད་སྟོན་པོར་འདྲིལ་ཏེ་མདོར་
 བསྟུས་ཁོག་འབྲགས་ལྟར་ན། སྟོན་གྱི་དུས་སུ་སྤྱོད་གཅན་སྤྱིར་བཞིན་བསྟོར་ཞིང་རྒྱ་བ་ལས་
 རྒྱ་མཚོ་ཆེན་པོའི་དབྱུག་ན་བདུད་ཅིས་གང་བའི་ནོར་བུ་རྒྱ་མེད་བྱམ་བ་ཞིག་མཐོང་སྟེ་ལྟ་
 དང་ལྟ་མིན་ནམས་ལ་སྤྱས་བ་ལས་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་དེ་འདོད་ནས་རི་རབ་ཀྱིས་བསྟུབ་
 བྱིང་སོགས་བྱས་ཏེ་བསྟུབས་བ་ལས་ཉི་མ། སྤང་བོ་ཆེ་ས་སྤྱང་། བྱིང་ཡོངས་འདུ་ས་ཏྟོལ།
 ལྟ་མོ་དཔལ་མོ། ཆང་། ནོར་བུ་རིན་པོ་ཆེ་སྤྱོད་ཆོགས། ཏྲ་མགྲིན་རིང་ལ་སོགས་བ་རིམ་བཞིན་
 ཐོན་བ་བརྒྱ་སྟོན་སོགས་ལྟ་དང་ལྟ་མིན་ཅི་རིགས་པས་ཁྱེད་ཀྱི་མཐར་དུག་གི་སྟེས་བྱ་ནག་པོ་
 བཅེགས་བ་ཞེས་བྲུ་བ་གདོང་དགུ་བ་སྤྱོད་སེར་མིག་ནས་མེ་འབར་བ་ཞིག་བྱུང་བ་བྱབ་
 འཇུག་གིས་མིད་པས་ཁྱེད་པར་མ་གྱུར་ནས་དཔེ་བ་གཏོར་ཞིང་འབྲེལ་བ་དང་། ལྟ་ཆེན་སོས་
 དེ་ལས་དངས་ཏེ་མགྲིན་པར་བཞག་པས་དེའི་མགྲིན་བ་སྟོན་པོར་གྱུར་བ་སོགས་ཀྱན་གྱིས་
 མ་སྟུལ་བར་ལྟ་ཆངས་བ་ལ་གསོལ་བ་བཏབ་པས། ཆངས་པར་སྟོན་སངས་རྒྱུས་སྤྱུ་
 ཐུབ་བ་ཆེན་སོས་སྟེས་བྲུ་དེ་འདྲ་བྱུང་ན་རྩྱུ་ཞེས་པའི་རིག་སྟགས་ཀྱིས་སྟུལ་ཞིག་ཞེས་པའི་
 ལུང་བསྟན་ཡོད་བ་དཔེ་ཏེ་རྩྱུ་ཞེས་བཞིན་ཅིང་སྟོན་མཐུན་གཏོངས་པས་དེའི་ལུས་ཞིག་
 ནས་དུག་སྟུལ་སོགས་རྒྱ་བ་དང་། བོང་ང་ཐང་ཁྲོམ་སོགས་མི་རྒྱ་བའི་དུག་རིགས་གཉིས་
 ལ་ཐེམ། སྤང་བསྟུབ་པས་དེའི་རྩལ་ལ་བདུད་ཅི་བྱུང་བ་ལྟ་མ་ཡིན་ནམས་ཀྱིས་ཁྱེད་པས་
 ལྟ་ནམས་ཡིད་སྟུག་པས་བྱབ་འཇུག་གིས་ཡིད་དུ་ཡོང་བའི་བྱུང་མེད་ཀྱི་གཞུགས་སུ་
 བསྟུར་ཏེ་ལྟ་མ་ཡིན་གྱི་གནས་སུ་སོང་ཞིང་བརྒྱ་སྟོན་ཡང་མི་སྤྱང་བའི་གཞུགས་ཀྱིས་ནམ་

མཁའ་ལ་འདུག །ལྷ་མ་ཡིན་ནམས་བྱས་ལ་སོང་བའི་ཤུལ་དུ་བདུད་ཅིའི་སྤང་མར་བྱད་
 མེད་དེ་བཞག་པས་བྱད་མེད་དུ་སྒྱུལ་པའི་བྱབ་འཇུག་དང་བརྒྱ་སྒྲིན་གཉིས་ཀྱིས་བདུད་
 ཅིའི་བྱམ་མ་ནི་བརྒྱས་ནས་བརྒྱ་སྒྲིན་གྱི་ཁང་བཟང་ནམ་པར་བྱལ་བྱེད་དུ་བྱེད་པོ། །ལྷ་མ་
 ཡིན་ནམས་བྱས་བྱས་ནས་སྤྲོད་ལོག་པའི་སྐབས་བདུད་ཅི་ལྷ་ནམས་ཀྱིས་བྱེད་བ་ཤེས་ཏེ་
 ལྷ་མ་ཡིན་སྒྲིག་གཅན་ལྷའི་ཆ་ལུགས་སུ་བསྒྱུར་ཏེ་ལྷ་ནམས་བདུད་ཅིར་ལོངས་སྤྱོད་པའི་
 སྤྲོད་འདུས་པ་དེའི་མཉམ་དུ་ཞུགས་པས་སྒྲིག་གཅན་ལ་སྐལ་བ་ཐོབ་པ་དང་། ལྷའི་བྱ་རྒྱ་
 བས་མཐོང་སྟེ་ལྷ་ནམས་ལ་བད་སྟོན་བྱས། དེ་མ་ཐག་སྒྲིག་གཅན་གྲོས་པར་ལྷ་ནམས་ཀྱིས་
 སོ་སའི་མཆོན་ཐོགས་ཏེ་རྫོང་དེད་བྱས་པས་ཐེན་ལ་ཁད་པ་དང་། བྱབ་འཇུག་གིས་བྱང་
 སྤྱོད་ཞོ་འཐུང་གི་རུས་པ་ལས་བྱས་པའི་འཁོར་ལོ་དམ་བཅའ་བཞི་ལྷན་དེ་འཕངས་པས་
 སྒྲིག་གཅན་གྱི་སྟེ་བཅད་དེ་ལུས་བྱེདས་ཤི་ཡང་བདུད་ཅིས་མཐུས་མགོ་བོ་མ་ཤི་བར་སྤྲར་
 འཁྱོར་ལོ་སྤྲོད་འཕངས་པས་ཆངས་པའི་མཁུར་ཆོས་ལ་ཕོག། ཆངས་པ་རང་གི་མའི་བྱག་
 རྩ་དང་སྒྲིག་གཅན་སྟེ་བཅད་པའི་སྤྱིང་རྫོང་ཞི་བའི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་སྟོམས་པར་བཞུགས་
 བས་སྟོན་སངས་རྒྱས་ཤུག་བྱབ་པ་ཆེན་པོ་ལས་སྤྲན་གྱི་རྒྱུད་ཐོས་པའི་རྒྱུན་བྱས། མ་ནང་
 ནས་ཆེད་རིག་བྱེད་ཀྱི་ཐོག་མ་ཨོ་ཨམ་ཞེས་བྱ་བ་ཐོན་པ་ལ་བརྟེན་ནས་ཆེད་རིག་བྱེད་དང་
 རིག་བྱེད་གཞན་བཞི་ཡན་ལག་དང་བཅས་པ་བྱུང་ཞིང་། མཁུར་ཆོས་བསྐྱད་པའི་རྒྱུན་ལས་
 སྟོན་བྱབ་པ་ཆེན་པོའི་གསུངས་པའི་གསོ་དབྱེད་བྱམ་པ་ཆངས་པས་བྲན་ཞེས་དེ་ལྷའི་ཆེད་
 རིག་བྱེད་དེ་ལྷ་ཡུལ་དུ་དར་བ་ཡིན།

ཆེད་རིག་བྱེད་དེ་མེས་པོ་ཆངས་པས་སྟེ་དགའི་བདག་པོ་སྤྲར་བ་ལ་བཤད་ཅིང་འཛིན་
 དུ་བཅུག་ལ། དེས་ཐ་སྐར་གྱི་བྱ་གཉིས་ལ་བཤད། དེ་གཉིས་ཀྱིས་བརྒྱ་སྒྲིན་དང་། བརྒྱ་སྒྲིན་
 དེས་རྒྱུན་ཤེས་ཀྱི་བྱ་དང་། ནབས་སོ་སྟེས་དང་། ཐང་ལ་འབར་དང་། ཀྱང་གཉིས་སྤྱོད་དང་།
 ལྷ་འཇུག་དང་། འོད་སྤྱང་དང་། འགྲོ་བ་སྤྱོད་གི་བྱ་ལ་སོགས་པ་ནམས་ལ་བཤད་ཅིང་དེ་

དག་གིས་བཟུང་ངོ་། །རྒྱན་ཤེས་ཀྱི་བྱ་ལ་སོགས་པ་བརྒྱ་སྟེན་གྱི་སྟོབ་མར་གྱུར་པའི་དྲང་
 སྟང་དེ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་དྲང་སྟང་མེ་བཞིན་འཇུག་དང་། དྲང་སྟང་ལྷག་དང་། རྒྱ་སྟེགས་སྣ་
 དང་། མདའི་མཆོག་དང་། ལན་ཚཱི་ལག་བ་ཞེས་པའི་བར་ལ་བཤད་ཅིང་འཛིན་དུ་བཅུག་
 པ་ཡིན། དྲང་སྟང་མེ་བཞིན་འཇུག་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཆེད་རིག་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུད་ལ་
 འཇུག་པའི་སྟེན་དབྱེད་ཀྱི་གཞུང་རེ་རེ་སྦྲར་ཞིང་བཙམས་སོ་ཞེས་པའི་དོན་ནོ། །ཙ་རྒྱུད་
 ལེའུ་དང་པོར། རྩན་ཆོགས་ལྷ་ལྷན་ལས་འཁོར་རྩན་སྦྲུམ་ཆོགས་པ་བཤད་པའི་སྐབས། ལྷའི་
 འཁོར་ནི་འདི་ལྷ་སྟེ། ལྷའི་སྟེན་བ་སྟེ་དགྲའི་བདག་པོ་སྦྲུར་བ་དང་། ལྷའི་སྟེན་བ་ཐ་སྐར་དང་།
 ལྷའི་དབང་པོ་བརྒྱ་བྱིན་དང་། ལྷ་མོ་བདུད་ཅི་མ་ལ་སོགས་པ་ལྷའི་འཁོར་མང་པོ་དང་
 ཐབས་ཅིག་ཏུ་བཞུགས་སོ། །དྲང་སྟང་གི་འཁོར་ནི་འདི་ལྷ་སྟེ། དྲང་སྟང་ཆེན་པོ་རྒྱན་ཤེས་
 ཀྱི་བྱ་དང་། མེ་བཞིན་འཇུག་དང་། རྩ་བུ་འཛིན་དང་། འགྲོ་བ་སྦྱོང་གི་བྱ་དང་། གཤེལ་འགྲོ་
 སྟེན་དང་། དཀའ་གཉིས་སྦྱོང་དང་། ཐང་ལ་འབར་དང་། ཉབས་སོ་སྟེན་ལ་སོགས་པ་དྲང་
 སྟང་གི་འཁོར་མང་པོ་དང་ཐབས་ཅིག་ཏུ་བཞུགས་སོ། །ཁྱི་པའི་འཁོར་ནི་འདི་ལྷ་སྟེ། རྩ་
 སྟེགས་ཀྱི་མེས་པོ་ཆངས་པ་དང་། མདྲ་དེབ་སྟེ་རལ་བ་ཅན་དང་། རྩབ་འཇུག་དང་། གཞོན་
 རུ་གཏོང་དུག་ལ་སོགས་པ་སྦྲུ་སྟེགས་ཀྱི་འཁོར་མང་པོ་དང་ཐབས་ཅིག་ཏུ་བཞུགས་སོ། །
 ཉང་པའི་འཁོར་ནི་འདི་ལྷ་སྟེ། འཕགས་པ་འཇམ་དབལ་དང་། རྩན་རས་གཟིགས་དབང་
 རུག་དང་། རུག་ན་དོ་ཇི་དང་། ཀུན་དགའ་བོ་དང་། འཆོ་བྱེད་གཞོན་རུ་ལ་སོགས་པ་ཉང་པའི་
 འཁོར་མང་པོ་དང་ཐབས་ཅིག་ཏུ་བཞུགས་སོ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

བསྟན་བཅོས་འདིའི་ཚུལ་བར་དམ་བཅའ།

तेभ्योऽतिविप्रकीर्णैभ्यः प्रायः सारतरोच्चयः ।

क्रियतेऽष्टाङ्गहृदयं नातिसंक्षेपविस्तरम् १ ॥ ६ ॥

ཤིན་དུ་འཐོར་བ་དེ་རྣམས་ལས།
 རབ་གཅེས་པལ་ཆེར་བདུས་པ་ནི།
 ཤིན་དུ་རྒྱས་མིན་བསྟུས་མིན་པར།
 ཡན་ལག་བརྒྱད་པའི་སྙིང་པོ་བྲུས།^ཁ ཨ །

ཞེས་པ་ནི། སྤྱོད་གྱི་དང་སྤོང་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་མཛད་པའི་གཞུང་རྣམས་ཡོད་བཞིན་
 དུ་རྒྱད་འདི་མཛད་པའི་དགོས་པ་ཅི་ཡིན་ཞེ་ན། གཞུང་གཞན་དུ་ནི་ཆོག་དོན་སྙིང་པོ་འཕ་
 གཅེས་པ་ཙམ་བསྟུས་ཡོད་པ་དེ་རྣམས་ཀྱང་ཤིན་དུ་འཐོར་ཏེ་གནས་ཤིང་འདིར་ནི་རབ་དུ་
 གཅེས་པའཕ་ཡང་སྙིང་རྣམས་གཞུང་འཐོར་བ་དེ་རྣམས་ལས་བདུས་ཏེ་སློ་མཆོག་དམན་
 ཀྱན་གྱིས་གོ་སྤྱོད་ཞིང་ཉམས་སུ་ལེན་བདེའི་ཆེད་ཤིན་དུ་བསྟུས་པ་དང་ཤིན་དུ་རྒྱས་པ་མ་
 ཡིན་པར་རྒྱས་བསྟུས་འཆམས་པའི་ཡན་ལག་བརྒྱད་པའི་སྙིང་པོ་འདི་སློབ་དཔོན་དཔའ་བོ་
 བདག་གིས་བྱའོ་ཞེས་པའི་དོན་ནོ། །

བཛྲོད་བྱ་ཡན་ལག་བརྒྱད།

कायबालग्रहोर्ध्वाङ्गशल्यदंष्ट्राजरावृषान् ।
 अष्टावंगानि तस्याहुश्चिकित्सा येषु संश्रिता ॥ ७ ॥
 ལྷས་དང་བྱིས་པ་གདོན་ལྷས་སྟོད།
 མཆོན་དང་མཆེ་བ་གས་རོ་ཙ།
 གསོ་དབྱད་གང་ལ་གནས་པ་ཡི།
 ཡན་ལག་བརྒྱད་དུ་དེ་བཤད་དོ། ། ༧ ॥

ཞེས་པ་ནི། བཛྲོད་བྱ་ཡན་ལག་བརྒྱད་མདོར་བསྟན་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་དག་ནི་ལྷས་དང་

ལ བོད་འགྲུར། བསྟུས་ཞེས་སྟངས།

ཁ ལེགས་སྟུར། བྱེད་ཅེས་སྟངས།

བྱིས་པ་དང་། གདོན་དང་། ལུས་སྟོང་དང་། མཚོན་དང་། མཆེ་བ་དང་། ཀས་པ་དང་། རོ་ཙ་
 བ་བཅས་བརྒྱད་ནི་གསོ་བའི་དབྱུང་གང་ལ་གནས་ཤིང་བཏེན་པའི་ཡན་ལག་བརྒྱད་དུ་བྲང་
 སྟོང་ནམས་ཀྱིས་བཤད་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སོ། དེ་ཡང་ལུས་གསོ་བ་ནི། ཡན་ལག་ཐམས་
 ཅད་ལ་བཏེན་པའི་ནད་རིམས་ལ་སོགས་པ་ཉེ་བར་ཁི་བའི་དོན་དང་། བྱིས་པ་གསོ་བ་ནི།
 རྩ་ཞོ་སོགས་ལས་བྱུང་བའི་ནད་ཁི་བར་བྱ་བའི་དོན་དང་། གདོན་གསོ་བ་ནི། ལྷ་དང་། ལྷ་
 མིན་དང་དྲི་ཟ་སོགས་ཀྱིས་སེམས་ཟིན་པ་གསོ་བར་བྱ་བའི་དོན་དང་། ལུས་སྟོང་གསོ་བར་
 བྱ་བ་ནི། མིག་སོགས་ནམ་ཚེང་ཡན་ཆད་ཀྱི་གནད་ཆེད་ནད་གསོ་བའི་དོན་དང་། མཚོན་
 བྱིས་མས་པ་གསོ་བ་ནི། མདའ་དང་གྱི་ལ་སོགས་པ་མཚོན་སྒྲ་ཚོགས་ཀྱིས་གཟུང་བའི་མ་
 མི་བཟད་པའི་བྲག་རྩ་དབྱུང་བའི་དོན་དུ་བྱ་བ་དང་། མཆེ་བ་གསོ་བ་ནི། སྦྱུལ་དུག་ལ་
 སོགས་པ་རྒྱ་བ་དང་མི་རྒྱ་བའི་དུག་སྒྲ་ཚོགས་ཀྱིས་བཏབ་པ་དུག་ཅན་མཆེ་བ་སོགས་ཀྱི་
 ནད་ཁི་བའི་ཕྱིར་དང་། ཀས་པ་གསོ་བ་ནི། ལང་ཚོལ་གནས་ཤིང་། ཆེ་དང་སྟོ་འཕེལ་བ་དང་།
 ཡིད་གཞུངས་པ་དང་། སྟོབས་སྐྱེད་པ་སོགས་ནས་ནད་རབ་དུ་ཁི་བར་བྱེད་པ་བཅས་ཀྱི་
 ཕྱིར་དང་། རོ་ཙ་བར་བྱ་བ་ནི། ས་སོན་ཟད་པ་འཕེལ་ཞིང་། དགའ་བ་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར་བྱ་བ་
 ཡིན་ནོ། རྩ་རྒྱུད་ལེའུ་གཉིས་པ་སྟེང་སྟོང་ལས། ལུས་དང་བྱིས་པ་མོ་ནད་གདོན། མཚོན་
 དུག་ནས་དང་རོ་ཙ་བ། ཡན་ལག་བརྒྱད་དུ་ཤེས་པར་བྱ། ཞེས་མིག་སོགས་ལུས་སྟོང་ཀྱི་
 ནད་ནམས་ཀྱང་ལུས་སྐྱིད་ཁོངས་སུ་བསྟུས་ནས་མོ་ལུས་ལ་ཆེས་ལྷག་པའི་མོ་ནད་ཟུར་དུ་
 བྱུང་སྟེ་བཞེད་བྱའི་ཡན་ལག་དུ་བཞག་ཡོད་ཀྱང་། སྟིང་པོ་བསྟུས་པའི་ལེགས་སྦྱར་དུ་ནི་མོ་
 ནད་ལུས་ནད་ཀྱི་སྐབས་ལུས་ཀྱི་བཞེད་བྱའི་ཁོངས་སུ་བཏང་ནས་མིག་ལ་སོགས་པའི་
 ནམ་ཚེང་ཡན་གྱི་གནད་ཆེད་དབང་པོ་ལ་སོགས་པ་གལ་ཆེད་གསོ་བ་ཟུར་དུ་བཞེད་བྱའི་
 ཡན་ལག་ཞིག་དུ་བཞག་ནས་ཡན་ལག་བརྒྱད་ལས་ལུས་སྟོང་གསོ་བའི་ཡན་ལག་ཞེས་
 བྱུང་བ་ཡིན་ནོ། དེའི་སྟོར་རྒྱས་པར་ཤེས་འདོད་ན་ཙོང་བཟློག་གོགས་སེལ་འཁོར་ལོ་
 སོགས་ལས་ཤེས་པར་བྱས་ཏེ་དབྱུང་པར་བྱའོ། འདིར་མངས་ཀྱིས་དྲོགས་ནས་ཞིབ་པར་
 འགོད་པའི་ངལ་བ་མ་བྱས་སོ།

ཉེས་པ་གསུམ་མདོར་བསྐྱུས་པ།

वायुः पित्तं कफश्चेति त्रयो दोषाः समासतः ॥ ८ ॥

རླུང་དང་མཁྲིས་པ་བད་ཀན་ཡང་།

ཉེས་པ་རྣམ་གསུམ་མདོར་བསྐྱུས་ཡིན། ༤ ॥

ཞེས་པ་ནི། རླུང་དང་མཁྲིས་པ་དང་བད་ཀན་གསུམ་ནི་ལུས་ལ་གནོད་ཅིང་གཏུང་བའི་
ཉེས་པ་རྣམ་པ་གསུམ་ཞེས་གསོ་བར་བྱ་བའི་ཉེས་པ་མདོར་བསྐྱུས་ཏེ་བསྐྱུས་པ་ཡིན་ནོ། །
འོ་ན་ཉེས་པ་གཞན་མེད་དམ་ཞེ་ན། ཡང་སྐྱུས་འདོད་ཆགས་དང་། ཞེ་སྤང་དང་། གཏི་ཐུག་
དག་ཀྱང་ཉེས་པ་ཡིན་ཅིང་། ལ་ལ་དག་ཁྲག་ཀྱང་ཡིན་པར་བཤད་མོད་འོན་ཏེ་དེ་དག་
གཅིག་ཟུས་ནད་བསྐྱེད་མི་རུས་ཏེ། དེ་དག་ཉེས་པ་གཞན་གྱི་དབང་གིས་བྱུང་བས་དེ་
རྣམས་ལ་ཉིལ་མར་ཆོག་པ་ལྟར་ནད་ཀྱི་མིང་ཙམ་དུ་བྱས་པ་ཡིན་ནོ།

ཉེས་པ་གསུམ་གྲངས་དང་གོ་རིམ་འདི་ལྟར་གནས་པ་ཡང་རླུང་གིས་ནད་ཀྱན་འབྲུག་
ཅིང་བྱུང་བར་བྱེད་པ་དང་། ཉེས་པ་ཀྱན་གྱི་སྒྲ་འདྲེན་མཐུག་སྐྱུང་དང་། སྤོང་བར་བྱེད་པ་
སོགས་གཞན་ལས་རླུང་ནི་སྒྲོ་བས་དང་ལྡན་པ་ཡིན་པས་དང་པོར་བསྐྱུས། དེ་ཡང་མན་ངག་
རྒྱུད་ལེའུ་གཉིས་པར། དེ་ལ་རླུང་ནི་ནད་ཀྱན་འབྲུགས་པའི་རྒྱ། །སྒྲ་འདྲེན་མཐུག་སྐྱུང་འཁོར་
དང་བྱུང་བར་བྱེད། །རང་རྒྱུད་གདུག་ཅིང་ནད་མང་རྩལ་བའི་ཕྱིར། །ཐོག་མར་རླུང་གི་བཙས་
ཐབས་བཤད་པར་བྱ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ན། རླུང་དེའི་འོག་ཏུ་མཁྲིས་པ་བྱུང་བས་
བར་དུ་མཁྲིས་པ་དང་། བད་ཀན་ནི་ནད་དང་རུས་སྒྲོ་བས་རྒྱུང་ཞིང་བྱལ་བའི་ཕྱིར་ཐ་མར་
བསྐྱུས་ཏོ། །ཡང་བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་ལྟ་བུ་ལས། རྒྱུ་དང་འོ་བོ་དཔེ་དང་འབྲས་བྱ་དང་། །གཉིན་
པོའི་སྒྲོ་ནས་གྲངས་དང་གོ་རིམ་བསྐྱུས། ཞེས་རྒྱུ་འདོད་ཆགས་ཞེ་སྤང་གཏི་ཐུག་གསུམ།
རོ་བོ་བཏང་སྒྲོ་ནས་ཆོ་བསེལ་གསུམ། དཔེ་དབང་པོ་སྤྲོ་ལྟེ་སྤྲོ་ལྟེ་གསུམ། འབྲས་བྱ་
རྣམ་འབྲུར་གྱི་རླུང་མཁྲིས་བད་ཀན་གསུམ། གཉིན་པོ་ས་སྤོན་རྩ་སྤོན་མེ་སྤོན་གསུམ་
བཙས་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་རླུང་མཁྲིས་བད་ཀན་གསུམ་གྱི་གྲངས་དང་གོ་རིམ་དེ་ལྟར་བྱུང་བར་

གསུངས་སོ།

གོང་གི་ཉེས་བ་གསུམ་སྟོས་བ་མདོར་བསྐྱས་པའི་ཚུལ་དུ་བསྟན་བ་ལས་གཞན་དུ་ན་
 རྒྱུང་མཁྲིས་བད་ཀན་གསུམ་རྒྱུང་བ་སྟན་འདུས་དང་འཕེལ་ཟད་དུ་འགྱུར་བའི་དབང་ལས་
 རྣམ་གངས་མཐའ་ལས་སོ། ཚ་རྒྱུད་ལེའུ་གསུམ་པར། ནད་ནི་རྒྱུང་དང་མཁྲིས་བ་བད་ཀན་
 གསུམ། སྟོག་འཛིན་གྲེན་རྒྱ་བྱུང་བྱེད་མེ་ཐུར་སེལ། འཕུ་བྱེད་མདངས་སྦྱར་སྦྱབ་མཐོང་
 མདོག་གསལ་ལ། རྟེན་སྟག་སྟོང་ཆེན་འབྱོར་བྱེད་བཙེ་ལཱོ། ཞེས་རྒྱུང་ལ་སྟོག་འཛིན་
 སོགས་ལྟ་དང་། མཁྲིས་བ་ལ་འཕུ་བྱེད་སོགས་ལྟ། བད་ཀན་ལ་རྟེན་བྱེད་སོགས་ལྟ་སྟེ་
 ཉེས་པའི་དབྱེ་བ་བཙེ་ལྟ་ཡང་བཤད་དོ།

ཉེས་པའི་ལས།

विकृताऽविकृता देहं छान्ति ते वर्तयन्ति ॥९॥

དེ་ནི་རྣམ་འགྱུར་མ་འགྱུར་བས།

ལུས་ནི་འཛོམས་དང་གནས་བ་ཡིན། ཅ ॥

ཞེས་བ་ནི། རྒྱུང་དང་མཁྲིས་བ་དང་བད་ཀན་རྣམས་རང་རང་སོ་སོའི་རང་བཞིན་དང་
 ལྟངས་ཚད་ལ་ཆ་མཉམ་པར་མ་གནས་པར་འཕེལ་ཟད་སོགས་རྣམ་བ་གཞན་དུ་འགྱུར་ན་
 ཉེས་བ་རྣམས་རྣམ་པར་འགྱུར་བ་ཞེས་བྱ་སྟེ། དེས་ལུས་ལ་གནོད་ཅིང་ལུས་འཛོམས་བ་
 ཡིན་ལ། ཡང་ཉེས་བ་དེ་རྣམས་རང་རང་གི་རང་བཞིན་དང་ལྟངས་ཚད་སོགས་ལས་རྣམ་
 བར་མ་འགྱུར་བར་ཐ་མལ་དུ་མཉམ་པར་གནས་པས་ལུས་གནས་ཤིང་འཆོ་བར་བྱེད་བ་
 ཡིན་ནོ། ཁ་དོར་ན་གོང་དུ་བཤད་པའི་ཉེས་བ་དེ་རྣམས་རྣམ་པར་འགྱུར་བས་ལུས་འཛོམས་
 ཤིང་། རྣམ་པར་མ་འགྱུར་བས་ལུས་གནས་པར་བྱེད་བ་ཡིན་ནོ་ཅེས་པའི་དོན་ནོ། ཚ་རྒྱུད་
 ལེའུ་གསུམ་པར། རྣམ་པར་མ་འགྱུར་བ་དང་གྱུར་བ་ལས། ལུས་ནི་གནས་དང་འཛོམས་
 བར་བྱེད་བ་ཡིན། ཞེས་གསུངས་སོ།

ཉེས་པའི་གནས།

ते व्यापिनोऽपि ह्यनाभ्योरधोमध्योर्ध्वसंश्रयाः ॥ १० ॥

དེས་ཁྱབ་གྱུར་གྱང་སྒྲིང་ག་དང་།

ལྷེ་བའི་འོག་བར་སྒྲིང་ན་གནས། ༡༠ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། སྒྲིར་ཉེས་པ་གསུམ་པོ་དེས་ལུས་ཀྱི་ཆ་ཤས་ཀུན་ལ་མ་ལུས་པར་ཁྱབ་
བར་གནས་ཡོད་ཀྱང་གྲེ་བྲག་ཏུ་ལུས་ཀྱི་ཆ་ཤས་གསུམ་ཏུ་བྱས་པའི་སྒྲིང་ག་དང་ལྷེ་བའི་
འོག་མན་ཆོད་ལ་རྒྱུང་གནས་ཤིང་། ལྷེ་བ་དང་སྒྲིང་གའི་བར་གྱི་ཆ་ལ་མཁྲིས་པ་གནས། ལྷེ་
བ་དང་སྒྲིང་གའི་ཡན་ཆོད་བད་ཀན་གྱི་གནས་ཡིན་ནོ་ཞེས་སོ། སྒྲིང་ག་དང་ལྷེ་བའི་བར་དེ་
མཁྲིས་པའི་གནས་ཡིན་པར་མ་ཟད་བད་རྒྱུང་གཉིས་ཀྱི་གནས་ཀྱང་ཡིན་པ་ལྟ་བུ་གསུངས་
འདུག །ཙ་རྒྱུད་ལེའུ་གསུམ་པར། བད་ཀན་སྒྲུང་པ་ལ་བརྟེན་སྒྲོད་ན་གནས། །མཁྲིས་པ་
མཆིན་མཁྲིས་ལ་བརྟེན་བར་ན་གནས། །རྒྱུང་ནི་དབྱི་ཤིང་ལ་བརྟེན་སྒྲུང་ན་གནས། །ཞེས་
དང་། བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་ལྟ་བུར། གནས་ས་ལུས་ཁྱབ་གྱུར་གྱང་སྒྲིང་ག་དང་། ལྷེ་བའི་འོག་
བར་སྒྲིང་ན་མས་རིམ་གནས། །ཞེས་གསུངས་སོ།

ཉེས་པའི་ལྷང་དུས།

वयोऽहोरात्रिभुक्तानां तेऽन्तमध्यादिगाः क्रमात् ॥ ११ ॥

ན་ཆོད་ཉིན་ཞག་ཟས་ཐོས་ལ།

དེ་ཡི་མཐའ་དབུས་སོགས་ཤོགས་ཀྱི་རིམ། ༡༡ ॥

ཞེས་པ་ནི། ན་ཆོད་དང་། ཉིན་ཞག་དང་། ཟས་ཐོས་རྣམས་ཀྱི་མཐའ་དབུས་ཐོག་མ་
གསུམ་ལ་གོ་རིམ་བཞིན་རྒྱུང་མཁྲིས་བད་ཀན་གསུམ་འཕེལ་ཁིང་ལྷང་བར་བསྐྱར་པ་ཡིན་
ཏེ། དེ་ཡང་རྒྱུང་ནི་མཐའ་སྒྲེ་ན་ཆོད་ཀྱི་མཐའ་མ་གས་པ་དང་། ཉིན་ཞག་ལས་ཉིན་མའི་

མཐའ་དགོང་དྲོ་དང་། མཚན་མོའི་མཐའ་ནམ་སྤང་ཐོ་རངས་དང་། ཟས་ཟོས་ནས་ཁྱ་ཟིན་པ་
མཐའ་མ་ཁ་བར་འགྱུར་བའི་དུས་རྒྱུས་སུ་རྒྱུང་འཕེལ་བར་འགྱུར་ལ།

མཁྲིས་པ་ནི་དབྱས་སྟེ་ན་ཚོད་ཀྱི་དབྱས་དར་མ་དང་། ཉིན་ཞག་ལས་ཉིན་མོའི་དབྱས་
ཉིན་གྲང་དང་མཚན་མོའི་དབྱས་མཚན་གྲང་དང་། ཟས་ཟོས་ནས་ཁྱ་བཞིན་པའི་བར་གྱི་
སྐར་བར་འགྱུར་བའི་དུས་རྒྱུས་སུ་མཁྲིས་པ་འཕེལ་བར་བྱེད་ཅིང་།

དེ་བཞིན་དུ་སོགས་ཁོངས་ཀྱི་ཐོག་མ་ལ་བད་ཀན་འཕེལ་བ་ཡིན། དེ་ཡང་ན་ཚོད་ཀྱི་
ཐོག་མ་བྱིས་པ་དང་། ཉིན་ཞག་ལས་ཉིན་གྱི་ཐོག་མ་སྤྲོད་དང་། མཚན་གྱི་ཐོག་མ་ནམ་
སྤང་སྤོང་དང་། ཟས་ཟོས་མ་ཐག་པ་ཐུག་བྱེད་ཀྱི་སྟོབས་རྒྱས་ཏེ་མངར་བར་འགྱུར་བའི་
དུས་ཐོག་མ་རྒྱུས་སུ་བད་ཀན་ལྡང་ཞིང་འཕེལ་བར་བྱེད་དོ་ཞེས་སོ། ཅ་རྒྱུད་ལེའུ་གསུམ་
བར། སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་དར་མ་མཁྲིས་པའི་མྱི། བྱིས་པ་བད་ཀན་མི་ཡིན་ན་སོས་གཉིན། ཞེས་
དང་ཡང་། རྒྱུང་ནད་དབྱར་དུས་དགོངས་དང་ཐོ་རངས་ལྡང་། མཁྲིས་པ་སྟོན་དུས་ཉིན་
དགྲང་མཚན་དགྲང་ལྡང་། བད་ཀན་དབྱིད་དུས་སྤོང་དང་སྤྲོད་ལྡང་། ཞེས་དང་། བཤད་རྒྱུད་
ལེའུ་བཅུ་གཅིག་བར། རྒྱུང་ལ། སྟོ་འཁྲོག་དགོངས་དང་ཐོ་རངས་ཁྱ་རྒྱུས་ན། མཁྲིས་པར།
ཉིན་དགྲང་མཚན་དགྲང་ཁྱ་བའི་དུས་ན་ན། བད་ཀན་ལ། ནམ་ཞོད་སྤོང་དང་སྤྲོད་ཐོས་ཐོག་
ལྡང་། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།

ཉིས་པའི་མེ་དྲོད་ཀྱི་དབྱེ་བ།

तैर्भवेद्विषमस्तीक्ष्णो मन्दश्चाग्निः समैः समः ॥ १२ ॥

དེས་ནི་འཇུ་བ་མི་སྟོམས་ནི།

རྒྱུང་དང་མཉམ་པས་མཉམ་པར་འགྱུར། १२ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། རྒྱུང་མཁྲིས་བད་ཀན་གསུམ་རང་རང་གི་འཇུ་བའི་མེ་དྲོད་སྟོབས་ཆེ་
རྒྱུང་དང་མཉམ་པ་བཅས་ཀྱི་དབང་གིས་སོ་བའི་མེ་དྲོད་ཀྱང་བཞིར་འགྱུར་བ་ཡིན་ཏེ། དེ་

ཡང་རྒྱུད་གིས་ནི་འཇུ་བའི་མེ་དྲོད་མི་སྟོམས་པར་སྐྱབས་རེ་འཇུ་སྤྱོད་ཞིང་སྟོབས་ཆེ་ལ།
 སྐྱབས་རེ་འཇུ་དཀའ་བས་ཡུན་རིང་ཐོགས་པ་དང་། མཁྲིས་པས་ནི་འཇུ་བའི་མེ་དྲོད་
 སྟོབས་ཆེ་ཞིང་ནོ་བར་འགྱུར་ཏེ་ཐས་ཐོས་པ་སྤྱར་དུ་འཇུ་བ་དང་། བད་ཀན་གྱིས་ནི་མེ་དྲོད་
 རྒྱུད་བར་འགྱུར་སྟེ་རན་པར་ཐོས་ཀྱང་འཇུ་དཀའ་བས་ཡུན་རིང་འགོར་བ་ཡིན། ཉེས་པ་
 གསུམ་འཕེལ་གྱི་བ་མེད་པར་མཉམ་པས་སོ་བའི་མེ་དྲོད་ཀྱང་སྟོབས་ཆེ་རྒྱུད་མཉམ་པར་
 འགྱུར་བས་བདེ་བར་འཇུ་རྒྱས་སོ་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་ནོ། བཤད་སྐྱུད་ལེའུ་ལྟ་བུར། དེ་བཞིན་
 སོ་བའི་མེ་དྲོད་བཞིར་འགྱུར་ཏེ། རྒྱུད་གིས་མི་སྟོམས་མཁྲིས་པས་ནོ་བ་དང་། བད་ཀན་རྒྱུད་
 ལ་འདུས་པ་མཉམ་པར་འགྱུར། ཞེས་པས་བསྟན་ནོ།

ཉེས་པའི་སྟོ་བ་སྤྱོད་པ།

कोष्ठः कूरो मृदुर्मध्यो मध्यः स्यात्तैः समैरपि ॥ १३ ॥

དེ་ནི་སྟོ་བ་སྤྱོད་པ་སྟེ་རན།

མཉམ་པས་ཀྱང་ནི་བར་མར་འགྱུར། ༡༣ ॥

ཞེས་པ་ནི། ཉེས་པ་རྒྱུད་མཁྲིས་བད་ཀན་གསུམ་ཤས་ཆེ་རྒྱུད་དང་། དེ་དག་མཉམ་པ་
 བཅས་གྱིས་སྟོ་བ་ཡང་འབྱུ་བའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་གོ་རིམ་བཞིན་སྤྱོད་པ་དང་། སྟོ་བ་དང་།
 རན་པ་དང་། བར་མ་བརྒྱུན་བཞི་རུ་འགྱུར་བ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཡང་རྒྱུད་ཤས་ཆེ་བའི་སྟོ་བ་ནི་
 འབྱུ་དཀའ་བས་སྤྱོད་པ་དང་། མཁྲིས་པ་ཤས་ཆེ་བའི་སྟོ་བ་ནི་རྒྱུན་རྒྱུད་ཀྱང་ཀྱང་འབྱུ་རྒྱས་
 པས་སྟོ་བ་དང་། བད་ཀན་གྱི་རང་བཞིན་ཤས་ཆེ་བའི་སྟོ་བ་ནི་འབྱུ་དཀའ་བས་སྤྱོད་པ་དང་།
 འབྱུ་སྤྱོད་པས་སྟོ་བ་གང་ཡང་མ་ཡིན་པར་སྤྱོད་པ་དང་། ཀྱང་སྤྱོད་པར་ཀན་གྱི་སྟོ་བ་
 སྤྱོད་པར་འགྱུར་བར་མ་ཟད་ཉེས་པ་གསུམ་ཆོ་མཉམ་པས་ཀྱང་སྟོ་བ་སྤྱོད་པར་མར་
 འགྱུར་རོ་ཞེས་སོ། །དེ་བཞིན་དུ་ཉེས་པ་རྒྱུད་མཁྲིས་དང་། བད་མཁྲིས་དང་། བད་རྒྱུད་ལྟ་བུ་
 ལྟན་པ་ནམས་ཀྱང་གོང་གི་ཉེས་པའི་སྟོ་བ་སྤྱོད་པ་དག་འདྲེས་པ་ལས་དཔགས་ཏེ་བྱུད་པར་
 འགྱུར་བ་ཤེས་དགོས་སོ། །བཤད་སྐྱུད་ལེའུ་ལྟ་བུར། སྟོ་བ་རྒྱུད་གིས་སྤྱོད་པ་མཁྲིས་པས་སྟོ་

བད་ཀན་གྱིས་ནི་སྟོ་བ་བར་མར་འགྱུར། ཞེས་གསུངས་སོ།

ཉེས་བ་མངལ་དུ་གྲུབ་ཚུལ།

शुक्रार्तः^१ वस्थैर्जन्मादौ विषेणोव विषक्रिमेः ॥ १४ ॥

སྟེ་བའི་དང་པོ་ཁྱེ་བྲག་གནས།

དུག་ཅན་སྲིན་བྱའི་དུག་དང་མཚུངས། ༡༥ ॥

ཞེས་བ་ནི། སྟེ་བའི་དང་པོ་སྟེ་མངལ་དུ་ཆགས་པའི་དུས་དང་པོར་ཉེས་བ་རྒྱུར་མཁྲིས་
བད་ཀན་གསུམ་ནི་ཁྱེ་བ་དང་བྲག་ལ་གནས་ཡོད་ཅིང་། དེས་ན་གནས་སྐབས་དེའི་དུས་སུ་
ཉེས་བ་གསུམ་ལས་གང་ཡང་རུང་བ་ལྷག་པར་འགྱུར་ན་མངལ་ཆགས་མི་རྒྱས་ཤིང་རང་
བཞིན་གྱི་རྒྱར་མི་འགྱུར་བར་རྣམ་པར་འགྱུར་ཏེ་གནས་སོ་ཞེ་ན། དེ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན།
དུག་ནི་སྟོག་ལ་གནོད་ཅིང་འཇིག་པར་བྱེད་པའི་རང་བཞིན་ཡིན་ཀྱང་རང་བཞིན་གྱི་རྒྱ་དུག་
ལས་སྟེས་ཤིང་དེ་ལ་བརྟེན་པའི་སྲིན་བྱ་ལ་དུག་གིས་མི་གནོད་པར་མ་ཟད་དུག་དེ་ཉིད་
ཀྱིས་སྟེད་བསྐྱེདས་པ་ལྟར་འདྲིར་ཡང་མངལ་ཆགས་པའི་དང་པོའི་དུས་ཀྱི་ཉེས་བ་གང་
ཞིག་ལྷག་པ་སོགས་ནི་འགལ་སྟེན་དུ་མི་འགྲོ་བར་རང་གི་རང་བཞིན་གྱི་རྒྱར་གྱུར་པ་གོང་
གི་དུག་ཅན་སྲིན་བྱའི་དུག་གི་དཔེ་དང་མཚུངས་སོ། བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་ལྔ་པར། སྟེ་བའི་དང་
པོ་ཁྱེ་བ་བྲག་ལ་གནས། དཔེར་ན་དུག་ཅན་སྲིན་བྱའི་དུག་སྟེད་མཚུངས། ཞེས་བ་ལྟར་རོ།

ཉེས་པའི་རང་བཞིན།

तैश्च तिस्रः प्रकृतयो हीनमध्योत्तमः पृथक् ।

समधातुः समस्तासु श्रेष्ठा निन्द्या द्विदोषजाः ॥ १५ ॥

དེ་ནི་རང་བཞིན་རྣམ་གསུམ་སྟེ།

རྒྱུང་འབྲིང་ཆེན་པོ་སོ་སོར་བཞུགས་པ།

མ་ལུས་པ་ལ་ཁམས་མཉམ་པ།

མཆོག་ཡིན་ཉེས་པ་གཉིས་བྱུང་སྟོན། ༡༥ །

ཞེས་པ་ནི། ཉེས་པ་རྒྱུང་མཁྲིས་བད་ཀན་གསུམ་ཁྲ་བ་དང་ཁྲག་ལ་གནས་པའི་སྐབས་
སྒྲིང་དང་། ཁྲུང་བར་དུ་མ་ཡི་ཟས་སྒྲིང་གི་དབང་གིས་ཉེས་པ་གང་རུང་ལྷག་པས་རང་བཞིན་
རྒྱུང་པ་གསུམ་དང་། ཉེས་གསུམ་ཆ་མཉམ་པས་འདུས་པ་གཅིག་ ཉེས་པ་གཉིས་ཤས་ཆེ་
བའི་རང་བཞིན་ལྡན་པ་གསུམ་བཅས་བདུན་དུ་འགྱུར་བ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཡང་རྒྱུང་གི་རང་
བཞིན་ཤས་ཆེ་བ་ལས་གྲུབ་པའི་ལུས་ནི་རྒྱུང་བའི་མཉམ་དམན་པ་དང་། མཁྲིས་པའི་རང་བཞིན་
ཤས་ཆེ་བས་འབྲིང་ངམ་བར་དང་། བད་ཀན་གྱི་རང་བཞིན་ཤས་ཆེ་བ་ལས་ལུས་ཆེན་
བོའམ་མཆོག་ཡིན་པར་བཞུགས་པར་བྱའོ། ཉེས་པ་གསུམ་ག་མ་ལུས་པར་ཁམས་ཆ་མཉམ་
པར་འདུས་པའི་ལུས་གྱི་རང་བཞིན་ནི་ཀུན་ལས་མཆོག་དུ་གྱུར་བ་ཡིན་ལ། ཡང་ཉེས་པ་
གསུམ་ལས་གཉིས་ལྷག་ཅིང་འདྲེས་པ་ལས་བྱུང་བ་རྒྱུང་མཁྲིས་ལས་བྱུང་བ་དང་། བད་
མཁྲིས་ལས་བྱུང་བ་དང་། བད་རྒྱུང་ལས་བྱུང་བ་ལྷ་བུའི་ལྡན་པའི་རང་བཞིན་གསུམ་ནི་སྟང་
བ་སྟེ་འདུས་པའི་རང་བཞིན་ལས་ཆེས་ཞན་ཅིང་ནད་མང་བའི་གཞིར་འགྱུར་རོ་ཞེས་སོ།
མདོར་ན་འདུས་པའི་ལུས་གྱི་རང་བཞིན་ནི་མཆོག་ཡིན་ལ། ལྡན་པ་གསུམ་ནི་འདུས་པ་
ལས་དམན་ཅིང་རྒྱུང་པ་ལས་ལེགས་པ་ཡིན། རྒྱུང་པ་གསུམ་ནི་ལྡན་འདུས་ལས་དམན་
ཡང་རྒྱུང་པ་ནང་ཆགས་སུ་རྒྱུང་དམན་མཁྲིས་པ་འབྲིང་བད་ཀན་མཆོག་ཡིན་ནོ། བཤད་
རྒྱུད་ལེའུ་ལྟ་བུར། ཁྲ་ཁྲག་མངལ་གནས་ཟས་དང་སྒྲིང་ལམ་གྱིས། ཉེས་པ་ལྷག་འགྱུར་
རང་བཞིན་བདུན་དུ་འགྱུར། རྒྱང་རྒྱུང་མཁྲིས་པ་འབྲིང་ལ་བད་ཀན་ཆེ། འདུས་པ་མཆོག་
ཡིན་ལྡན་གསུམ་བར་མར་འགྱུར། ཞེས་པ་ལྟར་རོ།

རྒྱུང་གི་མཆན་ཉིད།

तत्र रूक्षो लघुः शीतः खरः सूक्ष्मश्चलोऽनिलः ॥ १६ ॥

དེ་ལ་རྒྱུང་ནི་རྒྱུ་བ་ཅིང་ཡང་།

གྲང་ཞིང་སྒ་ལ་སྒ་ཞིང་གཡོ། ༡༩ ॥

ཞེས་བ་ནི། དེ་ལ་ཞེས་བ་ངེས་བཟུང་སྟེ། ཉེས་བ་གསུམ་ལས་རྒྱུང་ནི་རྒྱུ་མ་དང་།
ཡང་བ་དང་། གྲང་བ་དང་། སྒ་བ་དང་། སྒ་བ་དང་། གཡོ་བ་བཅས་ཀྱི་མཆན་ཉིད་དྲུག་དང་།
ལྷན་བ་ཡིན་ནོ། རྒྱུང་ནི་མཐའ་གཅིག་ཏུ་གྲང་བ་དང་དྲོ་བ་ཉིད་མ་ཡིན་པར་གྲང་དྲོ་ཟུང་དུ་
འཇུག་བ་ཡིན་ཀྱང་རྒྱུང་ཉིད་དྲོ་བས་ཞི་བར་འགྱུར་བས་གྲང་བའི་མཆན་ཉིད་དུ་བཤད་བ་
ཡིན་ནོ། བཤད་རྒྱུང་ལེའུ་ལྔ་པར། རྒྱུང་གི་མཆན་ཉིད་རྒྱུ་བ་ཅིང་ཡང་བ་དང་། གྲང་ཞིང་སྒ་ལ་
སྒ་ཞིང་གཡོ་བ་ཡིན། ཞེས་གསུངས་སོ།

མཁྲིས་པའི་མཆན་ཉིད།

पित्तं सस्नेहतीक्ष्णोष्णं लघु विस्त्रं सरं द्रवम् ॥ १७ ॥

མཁྲིས་བ་སྦྱུམ་བཅས་རྫོ་ཞིང་དྲོ།

ཡང་ཞིང་དྲི་མནམ་འབྲུ་ཞིང་གཤེར། ༢༠ ॥

ཞེས་བ་ནི། མཁྲིས་བ་ནི་སྦྱུམ་བཅས་དང་། རྫོ་བ་དང་། དྲོ་བ་དང་། ཡང་བ་དང་། དྲི་
མནམ་བ་དང་། འབྲུ་བ་དང་། གཤེར་བ་བཅས་མཆན་ཉིད་བདུན་དང་ལྷན་བ་ཡིན་ཞིང་།
སྦྱུམ་བཅས་ཞེས་བ་ཅུང་ཟད་སྦྱུམ་བག་ཡོད་པ་ལ་བཤད་དོ། བཤད་རྒྱུང་ལེའུ་ལྔ་པར།
མཁྲིས་པའི་མཆན་ཉིད་སྦྱུམ་བཅས་རྫོ་ཞིང་ཆེ། ཡང་ཞིང་དྲི་མནམ་འབྲུ་ཞིང་གཤེར་བ་ཡིན།
ཞེས་གསུངས་སོ།

བད་ཀན་གྱི་མཆན་ཉིད།

स्निग्धः शीतो गुरुर्मन्दः श्लक्ष्णो मृत्तनः स्थिरः कफः ॥ १८ ॥

བད་ཀན་སྐྱུམ་བསིལ་སྤྱི་བ་དང་།

བརྟུལ་ཞིང་འཇམ་བརྟན་¹³འབྱར་བག་ཅན། ༡༥ ॥

ཞེས་བ་ནི། བད་ཀན་ནི་སྐྱུམ་བ་དང་། བསིལ་བ་དང་། སྤྱི་བ་དང་། བརྟུལ་བ་དང་།
འཇམ་བ་དང་། བརྟན་བ་དང་། འབྱར་བག་ཅན་བཅས་མཚན་ཉིད་བདུན་དང་ལྔ་ན་བ་ཡིན་
ཞེས་སོ། བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་ལྔ་པར། བད་ཀན་མཚན་ཉིད་སྐྱུམ་ཞིང་བསིལ་བ་དང་། སྤྱི་བརྟུལ་
འཇམ་བརྟན་འབྱར་བག་ཅན་དུ་གནས། ཞེས་གསུངས་སོ།

ལྔ་འདུས་གྱི་མཚན་ཉིད།

संसर्गः सन्निपातश्च तद्विद्विषयकोपतः ॥ १९ ॥

དེ་གཉིས་གསུམ་ཟད་འབྲུགས་བ་ལས།

ལྔ་བ་དང་ནི་འདུས་བའང་¹⁴ཡིན། ༡༦ ॥

ཞེས་བ་ནི། ཉེས་བ་རྒྱང་མཁྲིས་བད་ཀན་འདི་གསུམ་གྱི་ནང་ནས་གཉིས་འཕེལ་ཟད་
འབྲུགས་བ་གང་རུང་དུ་གྱུར་ཏེ་འདྲེས་པར་འབྱུར་ན་ལྔ་ན་བ་ཞེས་བྱ་ཞིང་། ཡང་ཉེས་བ་
གསུམ་ག་འདྲེས་ཏེ་འཕེལ་ཟད་འབྲུགས་པར་འབྱུར་ན་དེ་ལ་འདུས་བ་ཞེས་བྱ་ལོ། འང་
སྐྱུས་ལྔ་ན་བ་བཞིན་དུ་འདུས་བའང་འཕེལ་ཟད་འདྲེས་བ་ལས་བྱུང་བར་སྟོན་བ་ཡིན་ནོ།

གཞིད་བྱ་ལུས་བྱངས་བདུན།

रसासृङ्मांसमेदोऽस्थिमज्जशुक्राणि धातवः ।

सप्त दूष्याः----- ॥ २० ॥

13 ལེགས་སྐྱར། བརྟན་པའི་སྤྱིན་དུ་འབྱར་བག་ཅས་སྤྱང་།

14 བོད་འབྱུར། འང་སྐྱུ་མི་སྤྱང་།

ལུས་ཟུངས་དྲངས་མ་བྲག་དང་ཤ།

ཆོལ་དང་རུས་རྒྱ་བྲུ་ཆུ་སྟེ།

གནོད་བྱ་བདུན་ཡིན་ ॥ ༢༠ ॥

ཞེས་བ་ནི། གནོད་བྱེད་ཉེས་བ་རྣམས་བཤད་ཟིན་ནས་ལུས་ཟུངས་དྲངས་མ་དང་།
བྲག་དང་། ཤ་དང་། ཆོལ་དང་། རུས་བ་དང་། རྒྱ་བྲུ་ཆུ་སྟེ་འཕྲི་བདུན་ལ་
གནོད་བྱ་ཁམས་བདུན་ཞེས་སྟོན་བ་ཡིན། དེ་ཡང་ལུས་འཛིན་བར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་ལུས་
ཟུངས་དང་། རྒྱ་ལ་སོགས་པས་ཁམས་རྣམས་ལ་གནོད་བར་བྱེད་པས་ན་གནོད་བྱེད་ཉེས་
བ་ཞེས་བྱ་ལ། ཉེས་བ་དེ་རྣམས་ཀྱིས་གནོད་བར་བྱ་བའི་གཞི་ལུས་ཟུངས་དང་དྲི་མ་
རྣམས་ཡིན་པས་གནོད་བྱ་ཞེས་པའི་མིང་འཛོལ་སོ། །གནོད་བྱེད་ཉེས་བ་དང་གནོད་བྱ་
ཁམས་རྣམས་ཀྱང་པན་ཚུན་གཅིག་ལ་གཅིག་སྟོན་པའི་ཚུལ་དུ་གནས་སོ། །བཤད་སྐད་
ལེའུ་ལྔ་པར། ལུས་ཟུངས་དྲངས་མ་བྲག་དང་ཤ་དང་ཆོལ་རུས་བ་རྒྱ་བྲུ་བ་བདུན་དུ་
བཤད། ཞེས་དང་། ཙ་སྐད་ལེའུ་གསུམ་པར་ཡང་དེ་ལྟར་གསུངས་ཡོད་དོ།

གནོད་བྱ་དྲི་མ་གསུམ།

..... मला मूलशकृत्स्वेदादयोऽपि च ॥ २१ ॥

..... དྲི་མ་གཅིན།

བཤད་བ་རྩལ་ལ་སོགས་པ་འང་ཡིན། ༢༡ ॥

ཞེས་བ་ནི། ལུས་ཀྱི་གཅིན་དང་། བཤད་བ་དང་། རྩལ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་དྲི་མ་ཡིན་
ལ། སོགས་སྟུས་རྣ་སྟབས་དང་། མིག་གི་རྩ་མ་དང་། སྟབས་ལ་སོགས་པ་དྲི་མ་སྟོང་མེད་
ཡོད་པར་སྟོན་ལ། འང་སྟུས་གོང་དུ་བཤད་པའི་ལུས་ཟུངས་བདུན་གནོད་བྱ་ཡིན་པར་མ་
ཟད་དྲི་མ་རྣམས་ཀྱང་གནོད་བྱ་ཡིན་པར་སྟོན་བ་ཡིན། བཤད་སྐད་ལེའུ་ལྔ་པར། དྲི་མ་
བཤད་གཅི་རྩལ་ལ་སོགས་པ་འང་ཡིན། ཞེས་དང་ཙ་སྐད་དུ་ཡང་དེ་ལྟར་གསུངས་སོ།

ལུས་བསྐྱུང་ཐབས།

वृद्धिः समानैः सर्वेषां विपरीतैर्विपर्ययः ॥ २२ ॥

ཐམས་ཅད་མཉམ་པས་འཕེལ་འགྱུར་ཞིང་།

དེ་ལས་བསྐྱོག་པས་གཞོན་པར་འགྱུར་༥ २२ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། ཉེས་པ་དང་། ལུས་བྱུངས་དང་། སྤྱི་མ་དང་བཅས་པ་ཐམས་ཅད་རང་
 རང་དང་ཆ་མཉམ་ཞིང་མཚུངས་པའི་རང་བཞིན་དུ་གྱུར་པའི་རྣམས་ལ་སོགས་པ་རྣམས་
 གྱིས་འཕེལ་ཞིང་བརྟན་པར་འགྱུར་ལ། དཔེར་ན་ཁྱེད་ཀྱིས་ཁྱེད་ཀྱི་འཕེལ་བ་དང་། སྦྱོར་
 བཅིལ་ལྟེ་བས་བད་ཀན་འཕེལ་བ། ལྷ་དང་གྱིས་སྦྱང་འཕེལ་བ་ལྟ་བུའོ། དེ་ལས་བསྐྱོག་པ་
 ཆ་མི་མཉམ་པའི་རྣམས་སོགས་གྱིས་ཟད་པར་བྱས་ནས་གཞོན་པར་འགྱུར་བ་ཡིན། དཔེར་ན་
 བད་ཀན་དང་ཁམས་མི་མཐུན་པའི་ཡང་ལ་རྩལ་བའི་ཟས་སྦྱོད་གྱིས་བད་ཀན་ཟད་པ་ལྟ་
 བུའོ། དེ་ཡང་རྣམས་དང་ཡོན་ཏན་བྱ་བ་གསུམ་གྱི་སྒྲོན་པ་ཁམས་དང་ཉེས་པ་དངོས་པོ་
 རྣམས་ཁམས་རང་མཐུན་རྣམས་གྱིས་འཕེལ་ཞིང་བསྐྱེད་པར་བྱེད་ལ། མི་མཐུན་སྦྱོགས་
 གྱིས་ཟད་ཅིང་འགྲིབ་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། ཅ་རྒྱུད་ལེའུ་གསུམ་པར། དེ་ལྟར་རྣམ་གྲངས་ཉི་
 སྟེ་ཅ་ལྟ་པོ། རོ་དང་རྟུས་པ་སྦྱོད་ལམ་རྣམ་གསུམ་པོ། ཐམས་ཅད་མཉམ་པར་གནས་པས་
 འཕེལ་འགྱུར་ཞིང་། དེ་ལས་བསྐྱོག་པ་གཞོན་པར་འགྱུར་བ་ཡིན། ཞེས་གསུངས་སོ།

རྩ་ལེ་དབྱེ་བ།

रसाः स्वाद्वम्ललवणकितोषणकषायकाः ।

षड् द्रव्यमाश्रितास्ते यथापूर्वं बलावहाः ॥ २३ ॥

རྩ་མི་མངར་སྐྱུར་ལན་ཚྭ་དང་།

ཁ་དང་ཚྭ་དང་བསྐྱེད་པ་སྟེ།

ཇས་དྲུག་ལ་གནས་དེ་ནྟམས་ཀྱང་།

གོ་རིམ་བཞིན་དུ་སྟོབས་ཆེན་ཡིན། ༢༩ །

ཞེས་པ་ནི། རོ་ཡི་དབྱེ་བ་ལ། མངར་བ་དང་། སྐྱར་བ་དང་། ལན་ལྟ་དང་། ཁ་བ་དང་། ཚ་བ་དང་། བསྐྱར་བ་སྟེ་དྲུག་ཡོད་པ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་རོ་དེ་ནྟམས་ལྟའི་དབང་བོས་འཛིན་པའི་
ཡུལ་ཡིན་པས་ན་རོ་ཞེས་བྱ་ཞིང་། དེ་ནྟམས་ཀྱང་འབྱུང་བ་ལྟའི་བདག་ཉིད་ཆེན་གྱི་ཇས་
རིགས་ནྟམས་ལ་བརྟེན་ཅིང་གནས་ལ། འབྱུང་བ་དེ་ཡང་ཤས་ཆེ་ཆུང་གི་དབང་གིས་ཇས་
ནྟམས་རོ་དྲུག་ཏུ་གནས་པ་ཡིན། རོ་དེ་དག་གོ་རིམ་བཞིན་དུ་སྟེ་མ་སྟེ་མ་ནྟམས་སྟོབས་ཆེ་
ལ། སྟེ་མ་སྟེ་མ་ནྟམས་སྟོབས་ཞན་པ་ཡིན་ནོ། །མདོར་ན་ལུས་ཅན་ནྟམས་ཀྱི་ལུས་སྟོབས་
བསྐྱེད་པ་ལ་བསྐྱར་བ་ལས་ཚ་བ་སྟོབས་ཆེ། ཚ་བ་ལས་ཁ་བ་སྟོབས་ཆེ། ཁ་བ་ལས་ལན་ལྟ་
བ་སྟོབས་ཆེ། ལན་ལྟ་བ་ལས་སྐྱར་བ་སྟོབས་ཆེ། སྐྱར་བ་ལས་མངར་བ་སྟོབས་ཆེ་བ་ཡིན་
ནོ། །བཤད་སྐྱད་ལེུ་བཅུ་དགྲུ་བར། རོ་ནི་མངར་སྐྱར་ལན་ལྟ་ཁ་ཚ་བསྐྱར། གོ་རིམ་བཞིན་དུ་
འཆོསྐྱེད་སྟོབས་ཆེན་ཡིན། ཞེས་གསུངས་སོ།

རོ་ཡི་ལས།

तत्राद्या मारुतं घन्ति त्रयस्तिक्तादयः क्रफम् ।
कषायतिक्तमधुराः पित्तमन्ये तु कुर्वते ॥ २४ ॥

དེ་ལས་^{१६}དང་པོ་གསུམ་པོ་ནི།

རླུང་འཛོམས་ཆ་སོགས་བད་ཀན་སེལ།

བསྐྱར་དང་ཁ་དང་མངར་བ་ནི།

མཁྲིས་སེལ་གཞན་དག་བྱེད་^{१७}པ་ཡིན། ༣༠ །

ཞེས་པ་ནི། རོ་མངར་བ་དང་། སྐྱར་བ་དང་། ལན་ལྟ་བ་དང་། ཁ་བ་དང་། ཚ་བ་དང་།

१६ ལེགས་སྐྱར། དེ་ལ་ཞེས་སྟེང་།

१७ རླུང་ཆེ། བསྐྱེད་ཅེས་སྟེང་།

བསྐྱེད་པའི་དུག་སོ་དེ་ནས་སྤྱི་ནང་ནས་དང་སོ་མངར་སྐྱར་ལན་ཚུ་གསུམ་གྱིས་རྒྱང་འཛེམས་
 པར་བྱེད་ལ། བྱི་མ་ཁ་ཚ་བསྐྱེད་པ་གསུམ་གྱིས་རྒྱང་བསྐྱེད་པ་ཡིན་ཞིང་། དེ་བཞིན་དུ་བྱི་མ་ཁ་
 ཚ་བསྐྱེད་པ་གསུམ་གྱིས་བད་ཀན་སེལ་ལ། སྤྱི་མ་མངར་སྐྱར་ལན་ཚུ་གསུམ་གྱིས་བད་ཀན་
 བསྐྱེད་པར་བྱེད་ཅིང་། ཡང་བསྐྱེད་པ་མངར་བ་གསུམ་གྱིས་མཁྲིས་པ་སེལ་ཞིང་། ལྷག་མ་
 གཞན་དག་སྐྱར་པ་ལན་ཚུ་ཚ་བ་གསུམ་གྱིས་མཁྲིས་པ་བསྐྱེད་པ་ཡིན་ཞེས་པའི་དོན་ནོ། ཅ་
 རྒྱུ་ལེའུ་ལྟ་བུར། རྒྱང་ལ་མངར་སྐྱར་ལན་ཚུ་སྐྱུ་ལྱི་འཇམ། མངར་ཁ་བསྐྱེད་པ་སེལ་སྤྱི་
 བརྒྱལ་མཁྲིས་པའི་སྐྱེད། ཚུ་སྐྱར་བསྐྱེད་ཚུ་བ་ཡོང་བད་ཀན་ནོ། ཞེས་གསུངས་སོ།

སྐྱེད་པའི་དུག་སོ་དེ་ནས་སྤྱི་ནང་ནས་དང་སོ་མངར་སྐྱར་ལན་ཚུ་གསུམ་གྱིས་རྒྱང་འཛེམས་པར་བྱེད་ལ།

शमनं कोपनं स्वस्थहितं द्रव्यमिति त्रिधा ॥ २५ ॥

དེ་ལྟར་ཇས་ནི་ནས་པ་གསུམ།

ཞི་འབྲུགས་མ་མལ་གནས་ལ་ཕན། ༢༥ ॥

ཞེས་པ་ནི། རྒྱུ་སོ་སོས་ཉེས་པ་འཛེམས་པ་དང་བསྐྱེད་པའི་ཚུལ་གོང་དུ་སྤང་བའི་
 ཚུལ་དེ་ལྟར་འབྱུང་བ་ལས་བསྐྱེད་པའི་རོའི་ཉེན་དུ་གྱུར་པའི་ཇས་དག་གིས་ནད་ཞི་བ་དང་།
 འབྲུགས་པ་དང་། མ་མལ་དུ་གནས་པ་གསུམ་ལ་གྲོགས་སུ་འབྱུང་རོ།

དེ་ཡང་ཉེས་པ་གང་ཞིག་འབྲུགས་པ་དེའི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་ཀྱི་གཉེན་པོའི་ཇས་ཀྱི་
 ཡོན་ཏན་གྱིས་རང་གནས་སུ་ཞི་བར་བྱེད་ལ། དཔེར་ན། ཉིལ་མར་སྐྱུ་བྱོ་ལྱི་བ་དང་ལྷན་
 པས་རྒྱང་ཞི་བར་བྱེད་ཅིང་། མར་གསར་མངར་བསེལ་ལྷན་པས་མཁྲིས་པ་སེལ་ཞིང་། སྤྱང་
 ཅི་ཚུ་བ་རྣེས་གསུངས་པ་ལྷན་པས་བད་ཀན་སེལ་བར་བྱེད་པ་ལྟར་རོ།

ཡང་ཟས་སྦྱོང་མི་འཕྲོད་པའི་བདག་ཉིད་ཅན་གྱི་ཇས་སོགས་ཀྱིས་ཉེས་པ་དང་། ལུས་
 རྒྱངས་ཀྱི་མ་ནས་ཇས་འབྲུགས་ཤིང་འཕེལ་བར་བྱེད་ལ། དཔེར་ན་མི་འཕྲོད་པ་ཉ་དང་འོ་མ་
 ལྷན་ཅིག་བཟས་ནས་ཉེས་པ་འབྲུགས་པ་ལྟ་བུ་རོ།

གང་ཟས་སྤྱོད་འབྲོད་ཅིང་ཚུལ་བཞིན་ལོགས་པར་སྤྱོད་པས་ཉེས་པ་དང་གནོད་བྱ་
 རྣམས་རང་རང་གི་རང་བཞིན་དང་ལྡང་ཆད་ལོ་མཉམ་པར་ཐོ་མོལ་དུ་གནས་པར་བྱེད་དོ། །
 དེས་ན་ནད་ཞི་བར་བྱེད་པའི་ཚུལ་དང་། འབྲུགས་པར་བྱེད་པའི་ཚུལ་དང་། ཐ་མལ་དུ་
 གནས་པར་བྱེད་པའི་ཚུལ་བཅས་སྟོན་ཚུལ་གྱི་དབྱེ་བ་རྣམས་པ་གསུམ་དུ་བཤད་བ་ཡིན་ནོ།

སྟན་ཚུལ་གྱི་རྣམས་སྟོབས།

उष्णशीतगुणोत्कर्षात्तत्र वीर्यं द्विधा स्मृतम् ॥ २६ ॥

དེ་ལ་ཆ་བསིལ་ཕུལ་བྱང་བས།

རྣམས་པ་རྣམས་པ་གནིས་སུ་བཤད། २६ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། ཚུལ་དེ་རྣམས་ལ་སྤྱིར་རྣམས་པ་འཇོ་ཡོན་ཏན་རྣམས་པ་ཉི་ཤུ་ཡོད་པའི་ནང་
 རྣམས་ཆ་བ་དང་བསིལ་བ་གནིས་ནི་རྣམས་པ་ཐམས་ཅད་ལས་ཁྲད་པར་དུ་འཕགས་ཤིང་ཕུལ་
 དུ་བྱང་བ་ཡིན་པས་དེ་གནིས་ལ་རྣམས་པ་རྣམས་པ་གནིས་སུ་བཤད་དོ། །[ཚུལ་རྣམས་པ་སྟ་
 ཚོགས་པ་ཡོད་ཀྱང་ཉི་ཁྲའི་བདག་ཉིད་ཅན་གྱི་ཆ་བ་དང་བསིལ་བའི་རྣམས་པ་གནིས་སུ་
 བཤད་པར་སྟངས་སོ། །གཞན་དུ་རྣམས་པ་སྟེ་སྟུམ་བསིལ་རྣམས་ལ་ཡང་རྩལ་ཆ་རྩེ་བརྒྱད་ཀྱང་
 བཤད་བ་ཡིན་ནོ། བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་ཉི་ཤུ་པར། གངས་ཅན་འཕྲིགས་བྱེད་ཆེན་ཉེན་སྟོབས་ཅན་
 ལས། །བསིལ་བྱེད་ཕུལ་དུ་བྱང་བས་སྟོབས་ཞེས་བྱ། །དེ་ལ་ཆ་བས་བྱང་བའི་ནད་རྣམས་
 སེལ། །བསིལ་བས་ཆ་བའི་ནད་རྣམས་སེལ་བར་བྱེད། །ཞེས་གསུངས་སོ།

སྟན་ཚུལ་གྱི་ཞུ་ཚུལ།

त्रिधा विपाकौ द्रव्यस्य स्वादुल्लक्षणात्मकः ॥ २७ ॥

ཚུལ་གྱི་ཞུ་བ་རྣམས་གསུམ་སྟེ།

མངར་སྤྱར་ཆ་བའི་བདག་ཉིད་ཅན། २७ ॥

ཞེས་པ་ནི། རོ་དྲུག་གི་རྟོན་དུ་གྱུར་བའི་རྣམས་པོ་བའི་མེ་དང་སྤྲད་པའི་ཆོ་རོ་
 རྣམས་རང་གི་རང་བཞིན་ལས་ལེགས་དུ་འགྱུར་བའི་གནས་སྐབས་ཀྱི་བྱ་རྒྱུས་ནི་རྣམ་པ་
 གསུམ་དུ་འགྱུར་རྟེ། དེ་ཡང་རྣམས་མངར་བ་དང་ལན་ཚུ་མོས་བའི་བྱ་རྒྱུས་ནི་མངར་བའི་
 བདག་ཉིད་ཅན་དུ་འགྱུར་ཞིང་། དེ་བཞིན་སྐྱར་བའི་བྱ་རྒྱུས་སྐྱར་བ་ཡིན་ལ། ཁ་ཆ་བསྐྱ་བ་
 གསུམ་གྱི་བྱ་རྒྱུས་ནི་ཆ་བའི་བདག་ཉིད་ཅན་དུ་འགྱུར་བའི་དོན་ཡིན་ནོ། བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་
 བཅུ་དགུ་པར། མངར་དང་ལན་ཚུའི་བྱ་རྒྱུས་མངར་བར་ཞུ། སྐྱར་བ་རོ་མཚུངས་ཁ་ཆ་བསྐྱ་
 གསུམ་ཁ། ཞེས་དང་ལེའུ་ལྔ་པར། མེ་དོད་ཀྱིས་ཁ་ཟས་འཇུ་ཚུལ་སྐབས་སུ་ཡང་བྱ་རྒྱུས་
 མངར་སྐྱར་ཁ་བ་གསུངས་ཡོད། སྐབས་འགར་ནི་ལན་ཚུ་ཡང་གྱུར་ངོ་། ལྷུ་ཡི་རྣམས་དང་
 འབྲས་བུའི་ཉེས་པ་སྦྱེད་ཚུལ་གྱི་གནས་སྐབས་སོགས་ཀྱི་སྟོན་ནས་བྱ་རྒྱུས་མི་འདྲ་བའི་
 དཀྱོངས་ཚུལ་འདྲ་མེན་ཡོད་ཀྱང་རེ་ཞིག་མངས་ཀྱིས་དྲོགས་ནས་མ་སྦྱོས་སོ།

སྐར་རྣམས་ཀྱི་ཡོན་ཏན།

गुरुमन्दहिमस्निग्धं श्लक्ष्णं सान्द्रमूर्तुस्थिराः ।

गुणाः समूक्ष्मविशदा विंशतिः - सत्रिपर्ययाः ॥ २८ ॥

ཡོན་ཏན་ལྷུ་རྟུལ་བསིལ་དང་སྐྱམ་།

འཇམ་དང་བསྐྱ་བ་མཉེན་དང་བརྟན་།

ཕ་དང་བཅས་ཤིང་སྐམ་བག་ཅན་།

དེ་བརྟོག་པ་ནི་ཉི་ཤུ་ཡིན། २८ ॥

ཞེས་པ་ནི། རྣམས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ལྷུ་བ་དང་། རྟུལ་བ་དང་། བསིལ་བ་དང་། སྐམ་
 པ་དང་། འཇམ་པ་དང་། བསྐྱ་བ་དང་། མཉེན་པ་དང་། བརྟན་པ་དང་། ཕ་བ་དང་། སྐམ་བག་
 ཅན་བཅུ་དང་། ཡང་དེ་དག་ལས་བརྟོག་པ་བཅུ་སྟེ། ལྷུ་བའི་བརྟོག་སྟོགས་ཡང་བ་དང་།
 རྟུལ་བའི་བརྟོག་པ་རྩོ་བ་དང་། བསིལ་བའི་བརྟོག་པ་ཆ་བ་དང་། སྐམ་པའི་བརྟོག་པ་སྐྱ་བ་
 དང་། འཇམ་པའི་བརྟོག་པ་རྩུབ་པ་དང་། བསྐྱ་བའི་བརྟོག་པ་སྐྱ་བ་དང་། མཉེན་པའི་བརྟོག་

བ་སྤྱ་བ་དང་། བཏན་པའི་བསྐྱོག་བ་གཡོ་བ་དང་། སྤྱ་བའི་བསྐྱོག་བ་སྤྱོམ་བ་དང་། སྤྱམ་བག་
 ཅན་གྱི་བསྐྱོག་བ་སྤྱ་བག་ནལ་ནལ་པོ་བཅས་བཅུ་པོ་དེ་དག་གོང་དང་བསྐྱོམས་པས་ཡོན་
 ཏན་ནི་ཤུ་ཡོད་བ་ཡིན་ཞེས་པའོ། བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་ནི་ཤུ་པར། ཡོན་ཏན་འཇམ་དང་ལྷོ་ཕོ་
 སྤྱམ་དང་བཏན། །བྱང་དང་བརྒྱལ་བ་བསེལ་མཉེན་སྤྱ་དང་སྤྱམ། །སྤྱ་དང་ཆོ་བ་ཡང་དང་ནོ་
 རུབ་གཡོ། །བཅུ་དང་བདུན་གྱིས་མཆན་ནིད་ནི་ཤུ་འཇོམས། །ཞེས་ཡོན་ཏན་བཅུ་བདུན་
 བྱུང་བ་དེ་དག་གིས་ནད་གྱི་མཆན་ནིད་ནི་ཤུ་འཇོམས་ཚུལ་སྤྱབས་སྤྱམ་པས་རྒྱུད་གི་སྤྱ་བ་
 དང་སྤྱ་བ་གཉིས། རུབ་པས་བད་ཀན་གྱི་འཇམ་མ་དང་འབྱར་བག་ཅན་གཉིས། སྤྱམ་པས་
 མཁྱིས་པའི་འབྲུ་གཤེར་གཉིས་བཅས་ཡོན་ཏན་རེ་རེས་མཆན་ནིད་གཉིས་རེ་འཇོམས་
 པར་གསུངས་སོ།།

ནད་དང་ནད་མེད་གྱི་རྒྱ་རྒྱུ།

कालार्थकर्मणां योगो हीनमिथ्याउतिमात्रकाः ।
 सम्यग्योगश्च विज्ञेयो रोगाऽरोगैककारणम् ॥ २९ ॥

དུས་དོན་ལས་གྱི་སྦྱོར་བ་རྣམས།

དམན་དང་ལོག་བ་ལྷག་བ་དང་།

ཡང་དག་སྦྱོར་བས་ནད་དང་ནི།

ནད་མེད་རྒྱ་གཅིག་ཡིན་ཞེས་བྲ། २९ ॥

ཞེས་པ་ནི། དུས་དང་། དོན་དང་། ལས་གསུམ་གྱི་སྦྱོར་བ་རྣམས་ཆོད་ལས་ཉུང་བས་
 དམན་པའོམ། ཆེས་ཐལ་བྲགས་པས་ལྷག་པ། ཕྱིན་ཅི་ལོག་བ་ལོག་པའི་སྦྱོར་བ་དང་གསུམ་
 ནི་ནད་བསྐྱེད་པའི་རྒྱ་ཡིན་ལ། དེ་ལས་བསྐྱོག་བ་དམན་ལྷག་ལོག་པའི་སྦྱོར་བ་གསུམ་དང་
 བྲལ་ཞིང་ཆོད་ཇི་ལྷ་བ་བཞིན་ཡང་དག་པར་སྦྱོར་བ་ནི་ནད་མེད་པར་གནས་པའི་རྒྱ་ཡིན་
 པར་བསྟན་དོ།།

དེ་ཡང་དང་པོ་དུས་དམན་ལྷག་ལོག་པ་ནི། ཚ་པའི་དུས་སོས་ཀ་དང་། གྲང་དུས་
དགུན་ཁ། ཆར་དུས་དབྱར་ཁ་གསུམ་ལ་ཆ་དུས་ཆ་བ་རྩུང་བ་དང་། གྲང་དུས་གྲང་བ་ཉུང་
བ་དང་། ཆར་དུས་སྐྱ་ཆར་བ་ཉུང་བ་བཅས་ནི་དམན་པ་དང་། ཡང་ཆ་དུས་སྐྱ་ཆེས་ཆ་བ་
དང་། གྲང་དུས་ཆེས་གྲང་བ་དང་། ཆར་དུས་སྐྱ་ཆར་མ་མེད་བས་ཆད་ལས་བཀལ་བ་
གསུམ་ནི་ལྷག་པ་ཡིན་ལ། དེ་བཞིན་དུ་ཆ་དུས་སྐྱ་ཆ་བ་མེད་པ་དང་། གྲང་དུས་སྐྱ་གྲང་བ་
མེད་པ་དང་། ཆར་དུས་སྐྱ་ཆར་མ་མེད་པ་གསུམ་ནི་ལོག་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ནོ།

གཉིས་པ་དོན་དམན་ལྷག་ལོག་པ་ནི། མིག་སོགས་དབང་པོ་རྣམས་སོ་སོའི་སྒྲིང་ཡུལ་
གཞུགས་སོགས་ལ་སྒྲིང་ཅིང་སྒྲིར་བ་ཆད་ལས་ཉུང་དྲགས་པས་དམན་པ་དང་། ཆད་ལས་
ཐལ་དྲགས་པས་ལྷག་པ་དང་། མི་འོས་པའི་ཡུལ་ལ་འཇུག་པ་རྣམས་ནི་ལོག་པའི་སྒྲིར་བ་
ཡིན། དཔེར་ན་མིག་གིས་རང་གི་སྒྲིར་ཡུལ་གཞུགས་ལ་ལྟ་ཞིང་སྒྲིང་བ་ཆད་ལས་ཉུང་བ་ནི་
དམན་པ་དང་། ཆད་ལས་བཀལ་བར་ལྟ་ཞིང་སྒྲིང་བ་ནི་ལྷག་པ་དང་། དབང་པོས་མི་བཟོད་
པ་གིན་དུ་རྩུང་བར་ལྟ་ཞིང་སྒྲིང་བ་ལ་སོགས་པ་ལྟ་བུ་ནི་ལོག་པའི་སྒྲིར་བ་ཡིན། དེ་ལྟར་
དབང་པོ་ལྷན་ཡུལ་ལྟ་ལ་སྒྲིར་ཚུལ་ཀུན་ལ་རིགས་བསྐྱེ་ནུས་སོ། །འདི་སྐབས་སྐྱ་ཟེར་དུ་
དོན་ཞེས་པ་འབྱུང་བ་ཆེན་པོའི་ཡོན་ཏན་གཞུགས་སྤྱི་དེ་རོ་རིག་བྱ་ལ་བཞེད་པ་ལྟར་དང་
བཅས་གསུངས་སོ།

གསུམ་པ་ལས་དྲམན་ལྷག་ལོག་པ་ནི། ལུས་ངག་ཡིད་གསུམ་གྱི་སྒྲིང་ནས་འཇུག་ལྟེ།
དེ་ཡང་ལུས་ཀྱི་ལས་རྩིས་པ་སོགས་དང་། ངག་གི་ལས་སྒྲིང་བཟོད་སོགས་དང་། ཡིད་ཀྱི་
ལས་བསམ་ཞིང་དཔྱོད་པ་ལ་སོགས་པ་རང་རང་གི་སྒྲིར་ཡུལ་རྣམས་ལ་སྒྲིར་སྐབས་
འཇུག་པ་ཆད་ལས་ཆེས་ཉུང་བས་དམན་པ་དང་། ཉ་ཅང་འཇུག་པ་ཆེས་བས་ལྷག་པ་དང་།
ཚུལ་དང་འགལ་བའི་ཤུགས་བཀག་བཅོར་གཙུག་དང་། ངན་འཆང་སྒྲིང་ཞིང་ངག་འབྲུལ་
འདོད་ཁྲིས་ཟིན་པ་སོགས་ལུས་ངག་ཡིད་གསུམ་སྤྱིན་ཅི་ལོག་པ་མི་དགའི་སྒྲིར་བ་རྣམས་
ནི་ལོག་པའི་སྒྲིར་བ་ཡིན།

དེ་ལྟར་གོང་དུ་བཤད་པའི་དུས་དང་། དོན་དང་། ལས་གསུམ་དམན་ལྷག་ལོག་པའི་
 སྒྲོར་བ་རྣམས་ནད་བསྐྱེད་པའི་རྒྱ་ཡིན་པར་གསུངས་ལ། དེ་ལས་བསྐྱོག་པ་དུས་དོན་ལས་
 གསུམ་དམན་ལྷག་ལོག་པའི་སྒྲོར་བ་དང་བྲལ་ནས་ཡང་དག་པར་རང་རང་གི་མཆན་ཉིད་
 ཇི་ལྟ་བུའི་ཆད་དང་མཐུན་པར་སྒྲོད་བའམ་བྱུང་བ་ནི་ནད་མེད་པའི་རྒྱ་ཡིན་ཅོ་ཞེས་སོ།
 བཤད་རྒྱུ་ལེན་དགུ་བར། སྒྲེ་མཆེད་དུས་དང་དབང་པོ་སྒྲོད་ལམ་རྣམས། ཞེས་པ་ནས།
 ལྷག་པ་བཀག་བཅོར་གཙུག་མི་དགོ་ལོག་སྒྲོར་རོ། ཞེས་པའི་བར་གྲིས་བསྐྱོན་པས་དེར་
 གཟིགས་པར་འཆལ་ལོ།

ནད་ཅན་དང་ནད་མེད་ཀྱི་མཆན་ཉིད།

रोगस्तु दोषवैषम्यं दोषसाम्यमरोगता ॥ ३० ॥

ནད་ནི་ཉེས་པ་མ་སྟོམས་ཡིན་ལ།

ཉེས་པ་སྟོམས་པ་ནད་མེད་ཉིད། ३० ॥

ཞེས་པ་ནི། ནད་ཅན་དང་ནད་མེད་ཞེས་པ་གང་འདྲ་ཞིག་ལ་བྱ་ཞེ་ན། ཉེས་པ་སྐྱེད་
 མཁྲིས་བདག་ཀན་གསུམ་ཆ་མ་སྟོམས་པར་འཕེལ་ཟད་དུ་འགྱུར་བ་ཞིག་ལ་ནད་ཅན་ཞེས་
 བྱ་ཞིང་། ཡང་ཉེས་པ་གསུམ་རང་གི་རང་བཞིན་དང་ལྡང་ཆད་ལ་ཆ་སྟོམས་པར་གནས་པ་
 ནི་ནད་མེད་པ་ཉིད་ཡིན་ཅོ།

མདོར་ན་ཉེས་པ་གསུམ་མ་སྟོམས་པ་ནི་ནད་ཅན་དང་། ཉེས་པ་རྣམས་ཆ་སྟོམས་པར་
 གནས་པ་ནི་ནད་མེད་ཉིད་ཡིན་ཞེས་པའི་དོན་ཅོ། བཤད་རྒྱུ་ལེན་བརྒྱུད་པར། ཉེ་རྒྱ་རྒྱུང་
 དང་མཁྲིས་པ་བདག་ཀན་གསུམ། རྣམ་པར་མ་འགྱུར་ནད་ཀྱི་རྒྱུར་འགྱུར་ལ། རྣམ་འགྱུར་མ་
 སྟོམས་ནད་ཀྱི་ངོ་བོ་ཡིན། ཞེས་གསུངས་སོ།

༥ ནད་ཀྱི་དབྱེ་བ།

निजागन्तुविभागेन तत्र रोगा द्विधा स्मृताः ॥ ३१ ॥

དེ་ལ་ནད་ནི་རང་བཞིན་གནས།

སྒོ་བྱར་ཆ་ཡིས་གཉིས་སུ་བཤད། ༣༡ ॥

ཞེས་པ་ནི། ནད་དང་ནད་མེད་དེ་དག་གི་ནད་ནས་ནད་དེ་ལ་རང་བཞིན་ཁོང་དུ་གནས་
བའི་ཉེས་པ་རྒྱང་མཁྲིས་བད་ཀན་གསུམ་འཕེལ་ཟད་འབྲུགས་པ་ལས་བྱུང་བའི་ནད་དང་།
སྤྱི་སྤྱོད་མཚོན་མདོའ་གྱི་སོགས་ལས་སྒོ་བྱར་དུ་བྱུང་བའི་ནད་བཅས་དབྱེ་བ་རྣམས་པ་གཉིས་
སུ་ཡོད་པར་བཤད་དེ། དེ་ཡང་རང་བཞིན་གནས་པ་ཁོང་གི་ཉེས་པ་ནི་དང་པོ་ཟས་སྒྲོད་
སོགས་ཀྱི་དབང་ལས་ཉེས་པ་རྣམས་འཕེལ་ཟད་འབྲུགས་ཏེ་མ་སྒྲིམས་པར་གྱུར་ཏེ་སྤྱིས་
བྱུག་གཟེར་བསྐྱེད་པར་བྱེད་ལ། སྤྱི་རོལ་ལས་སྒོ་བྱར་དུ་བྱུང་བའི་ནད་རྣམས་ནི་དང་པོ་ཁོ་
ནར་བྱུག་གཟེར་བསྐྱེད་ལ། དེ་ནས་ཉེས་པ་གསུམ་ལ་གཞོན་ཅིང་དེ་དག་འབྲུགས་པར་བྱེད་
དོ། །བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་བཅུ་གཉིས་པར། རང་བཞིན་གནས་པ་ཁོང་གི་ཉེས་པ་དང་། སྤྱི་སྤྱོད་
ལས་བྱུང་སྒོ་བྱར་ཉེས་པ་གཉིས། དང་པོ་རྒྱང་མཁྲིས་བད་ཀན་གསུམ་ཡིན་ཏེ། གཉིས་པ་
དུག་མཚོན་གདོན་དང་རྣམས་པ་གསུམ། ཞེས་དང་། མན་རྒྱུད་ལེའུ་བརྒྱད་ཅུ་ཙ་གཉིས་པར།
སྤྱི་སྤྱོད་རྒྱང་དང་མཁྲིས་པ་བད་ཀན་ལ། །ཟས་སྒྲོད་མི་འཕྲོད་གདོན་གྱིས་སྤྱོད་པ་ཡིས།
།ལྷན་ཅིག་སྤྱོད་པའི་སྤྱི་རྒྱུར་བ་ཡིན། །མདོའ་རྩོམ་གྱི་མདུང་རྩ་གིང་མཚོ་བ་མོ། །ལྷན་ལ་
བསྐྱེད་པས་སྒོ་བྱར་སྤྱོད་པར་འགྱུར། །ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ།

ནད་ཀྱི་གནས།

तेषां कायमनोभेदादधिष्ठानमपि द्विधा ॥ ३२ ॥

དེ་རྣམས་ལུས་སེམས་དབྱེ་བ་ཡིས།

གནས་ཀྱང་རྣམས་པ་གཉིས་ཡིན་ནོ། ༣༢ ॥

ཞེས་བ་ནི། རང་བཞིན་དུ་གནས་པའི་ནད་དང་སྟོ་བྱར་དུ་བྱུང་བའི་ནད་དེ་རྣམས་ནི་
 ལུས་དང་སེམས་གཉིས་ལ་གནས་པས་ན་ནད་ཀྱི་གནས་ཀྱང་ལུས་དང་སེམས་རྣམ་བ་
 གཉིས་སུ་བསྟན་བ་ཡིན་ནོ། དེ་ཡང་རིམས་དང་། བྲག་དང་། བཟིན་བ་ལ་སོགས་པའི་
 ནད་རྣམས་ནི་ལུས་ལ་གནས་པའི་ནད་ཡིན་ལ། སྟོས་བ་དང་། བཏོན་དང་། འབྱུང་བོ་དང་།
 བརྒྱལ་བ་དང་། འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ནི་སེམས་ལ་གནས་པའི་ནད་ཡིན་པར་
 སྟོན་ནོ། རྟན་དེ་རྣམས་ལུས་སེམས་ཀྱི་ཆ་ཤས་དེ་དག་ལ་གནས་བ་ཡིན་པས་ན་གནས་
 ཞེས་བྱའོ། བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་བཅུ་གཉིས་པར། གནས་ཀྱི་སྟོན་ན་དེ་ལུས་དང་སེམས། །
 སེམས་ལ་གནས་བ་སྟོ་བྱེད་བཟླ་བྱེད་གཉིས། ལུས་ལ་གནས་བ་སྟོད་སྟོད་བྱི་ནད་བཞི། །
 བྱི་ནད་ཀུན་བྲབ་ནད་དང་རྣམ་བ་ལ། ཞེས་གསུངས་སོ།

སེམས་ཀྱི་ཉེས་པ།

रजस्तमश्च मनसो द्वौ च दोषावुदाहृतौ ॥ ३३ ॥

འདོད་ཆགས་གཉི་ཟུག་གྱང་ཡིད་ཀྱི།

ཉེས་བ་གཉིས་སུ་བསྟན་བ་ཡིན། ३३ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། མ་རིག་བ་ལས་བྱུང་བའི་འདོད་ཆགས་དང་། གཉི་ཟུག་གཉིས་ཀྱང་
 རྒྱུ་ལ་སོགས་པ་བཞིན་དུ་སེམས་སམ་ཡིད་ཀྱི་ཉེས་བ་གཉིས་སུ་ཆའི་རིག་བྱེད་རྣམས་
 སུ་བསྟན་བ་ཡིན་ཞིང་། ཀྱང་སྟོས་རྒྱུ་ལ་སོགས་པའི་ཉེས་བ་རྣམས་སམ་ཡིད་ཀྱི་
 ཉེས་པའི་རྒྱ་ཡིན་པར་བསྟན་བ་སྟོན་པར་མ་ཟད་འདོད་ཆགས་གཉི་ཟུག་གཉིས་ཀྱང་ཡིད་
 ཀྱི་ཉེས་པའི་རྒྱ་གཉིས་སུ་བསྟན་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སོ། བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་བཅུད་པར། རིང་བའི་
 རྒྱ་སྟོ་མ་རིག་བ་དང་དེ་ལས་སྟེས་པའི་བྲག་པར་གྱི་རྒྱ་འདོད་ཆགས་ཞེ་སྟངས་གཉི་ཟུག་
 གསུམ། ཉེ་རྒྱ་དུག་གསུམ་གྱི་འབྲས་བུ་རྣམ་པར་མ་འགྱུར་བའི་རྒྱང་མཁྲིས་བད་ཀན་
 གསུམ་ཡིན་པར་གསུངས་ཡོད་དོ།

ནད་སྒྲིའི་བརྟག་ཐབས།

दर्शनस्पर्शनप्रश्नैः परीक्षेताथ^{१०} रोगिणम् ॥ ३४ ॥

ནད་པ་བཟླ་དང་རེག་པ་དང་།

དྲིས་པ་ཡིས་ནི་ཡོངས་སུ་བརྟག། ३८ ॥

ཞེས་པ་ནི། ནད་པ་རྣམས་ལ་ནད་གང་དང་ཇི་ཡོད་བརྟག་པའི་ཐབས་ནི་མིག་གིས་
བཟླ་བ་དང་། ལག་པས་ནད་པ་ལ་རེག་པ་དང་། ངག་གིས་དྲིས་པ་བཅས་གསུམ་གྱི་སྒོ་
ནས་ནད་ཡོངས་སུ་བརྟག་པར་བྱ་དགོས་ཤིང་། དེ་ཡང་མིག་གིས་ནད་པའི་ཁ་དྲོག་དང་།
དབྱིབས་དང་། མདངས་དང་། བཤད་གཅི་འབྱུ་སྐྱགས་སོགས་ལ་བཟླ་ཞིང་བརྟག་པ་དང་།
ལག་པས་རེག་པ་ནི་ཙ་དང་། སྒྲན་དང་། ཚྲ་བྱང་འཇམ་རྩལ་ལ་སོགས་པ་རེག་པས་བརྟག་
པ་དང་། ངག་གིས་ནད་སྒྲོང་བའི་རྒྱ་དང་། ནད་རྟགས་སོགས་ནད་པ་ལ་དྲིས་པའི་སྒོ་ནས་
ཡོངས་སུ་བརྟག་པར་བྱའོ་ཞེས་སོ། ཙ་རྒྱུད་ལེའུ་བཞི་པར། ནད་ལ་བཟླ་རེག་དྲི་བས་
ཡོངས་ཤེས་བྱ། ཞེས་སོགས་དང་། བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་ནི་ཤུ་ཙ་བཞི་པར། བརྟག་རྒྱུ་ལ་བཟླ་
དང་རེག་པ་དྲི་བས་བརྟག་། བཟླ་བ་མིག་ཡུལ་བོང་དབྱིབས་ཁ་དྲོག་བརྟག་། བྱང་པར་ལྷེ་
དང་རྒྱུ་ལ་བརྟག་པར་བྱ། ཡང་། དྲི་མ་ལུང་པ་འབྱུ་སྐྱག་རྒྱ་བརྟག་། ཞེས་དང་། རེག་
པ་ལུས་ཡུལ་ཚྲ་བྱང་འབྱར་འཇམ་བརྟག་། བྱང་པར་བད་སྒྲོར་འཇམ་པ་ཙ་ལ་བརྟག་། ཞེས་
དང་། དྲི་བས་བརྟག་པ་རྣ་བའི་ཡུལ་ཀུན་ཏེ། ཁང་གིས་གང་ལྟར་གང་ན་གང་དུ་གང་། །
བྱང་པར་རྒྱ་གནས་མཚན་ནི་དྲིས་ལ་བརྟག་། ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ།

ནད་བྱེ་བྲག་ཏུ་བརྟག་ཐབས།

रोगं निदानप्राग्रूपलक्षणोपशयाऽपत्तिभिः ॥ ३५ ॥

ནད་ཀྱི་གཞི་ཡི་དང་པོའི་རྒྱུ་ལ།

མཚན་ནི་ད་ཉེར་བསྟེན་སྟོབ་པ་ཡིན། ३५ ॥

ཞེས་པ་ནི། ནད་རང་རང་གི་སྒོར་བར་བྱེད་པའི་རྒྱལ་མ་ནད་གཞི་དང་གཅིག་དང་པོའི་
མངོན་ཚུལ་དང་གཉིས། ནད་རྟོགས་སྐྱེ་མཚན་ཉིད་དང་གསུམ། ཉེ་བསྟེན་ནམ་པན་
གནོད་བསྟེན་པ་དང་བཞི། ནད་མཐར་ཐིམ་བར་ཤེས་པའི་ཐོབ་པ་དང་ལྔ་བཅས་ཀྱི་སྒོ་ནས་
ནད་པ་ལ་ཡོངས་སུ་བརྟགས་ནས་ནད་ཀྱི་བྱེ་བྲག་ཤེས་པར་བྱ་དགོས་ལ། བརྟག་པ་དེ་
དག་གིས་ནད་མ་ཞོར་བར་ཤེས་ནས་བཅོས་པས་བདེ་བར་འགྱུར་བ་ཡིན་ཞོ་ཞེས་སོ།

དང་པོ་ནད་གཞིའམ་ནད་ཀྱི་རྒྱ་དེ་ལ་ཡང་རིང་བ་དང་། ཉེ་བ་དང་། སིན་ཏུ་ཉེ་བ་
གསུམ་དུ་སྒྲ་ཟེར་འགྲེལ་བ་རྣམས་སུ་བཤད་ཅིང་དེ་ཡང་རིང་བ་ནི་མྱིས་འབྲུང་བའི་ནད་ཀྱི་
དང་པོའི་དུས་ཉིད་དུ་ཉེ་བར་གནས་ཤིང་རྒྱུ་འབྲུར་བ་ཞིག་ལ་ཟེར་རོ། ཉེ་བ་ནི་ཡང་རྩལ་
ལ་སོགས་པའི་རྣམས་ཀྱི་རྩལ་པ་དང་འདྲེས་པས་རྒྱང་སོགས་ཀྱི་ནད་དུ་འགྱུར་བར་ངེས་པ་
ལ་བྱ་ལ། སིན་ཏུ་ཉེ་བ་ནི་རྣམས་གང་ཞིག་བསྟེན་པའི་རྣམས་སོགས་ཉིད་ལ་ནད་འབྲུང་ཞིང་
འབྲུགས་པར་འགྱུར་བ་ལ་བྱ་ལོ། །བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་ཉེར་བཞི་བར། སྒོར་བ་རྒྱ་རྒྱེན་ཟས་དང་
སྒོར་ལམ་རྣམས། གང་ཟོས་གང་བྲས་ནད་ཀྱི་རྟོགས་པར་རྩལ། བྲད་པར་སྒོར་བའི་རྒྱེན་
གྲིས་ཤེས་པར་བྱ། ཅི་ཐུར་རྒྱ་ལས་འབྲས་བྱ་འགལ་མི་ཤིང་། ཞེས་གསུངས་སོ།

དང་པོའི་རྒྱུ་ཞེས་པ་ནི་ནད་རྟོགས་ཡིན་པ་གང་ཞིག་མྱིས་འབྲུང་བར་ངེས་པའི་ནད་
ཀྱི་བྲད་པར་དངོས་སུ་མི་སྒྲོང་ལ་རྟགས་མངོན་དུ་མ་འགྱུར་ཞིང་མི་གསལ་བའི་སྐབས་
ཞིག་ལ་ཟེར། །བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་བརྒྱ་གཉིས་བར། སྒར་རྒྱུ་ཞེས་བྱ་བྱེ་བྲག་གསལ་མིན་པ།
ཞེས་གསུངས་སོ།

མཚན་ཉིད་ནི་ནད་བྱེ་བྲག་གི་རྟོགས་གསལ་བར་མངོན་པ་ཡིན་ནོ། །བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་
བརྒྱ་གཉིས་བར། ནད་རྟོགས་གསལ་བར་གྱུར་བ་རྒྱུ་ཞེས་པ་རང་གནས་མཐར་ཐིམ་
ཤུགས་རྟོགས་དཀྱེལ་ཡུར་རྟོ། ཞེས་དང་། བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་ཉེར་བཞི་བར། མཚན་ཉིད་
རྟོགས་ལ་བརྟག་གཞི་བརྟག་ཡུལ་དང་། བརྟག་སྒོ་བརྟག་པའི་རྒྱུ་དང་རྣམ་པ་བཞི། ཞེས་
སོགས་རྒྱས་པར་གསུངས་སོ། །རྒྱ་གཞུང་དུ་ནད་རྟོགས་ལ་སྒྲ་ཐུ་བར་གསུམ་བྱུང་བར་

བཤད་དཔེར་ན་ནད་རྒྱལ་པོ་ལྟ་བུར་མཆོད་ན་འཁོར་འགའ་ཤས་སྒྲིལ་དོང་། ཁྱེད་ཤེས་སྒྲིལ་
དུ། ཁ་ཤས་ཤེས་སྒྲིལ་བྱེད་པ་ལྟར་ནད་རྒྱལ་སྒྲིང་ཉེ་ལྟར་བྱུང་བར་གསུངས་འདུག།

ཉེར་བསྟེན་ཞེས་པ་ནི་ཟས་སྒྲིང་བསྟེན་ཞིང་སྒྲིང་པ་ལས་ཕན་གནད་གང་བྱུང་བ་དེ་
ལས་ནད་ཀྱི་བྱེད་བྱ་གཤེས་པར་འགྱུར་བའོ། །བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་ཉེར་བཞི་པར། ཕན་གནད་
བསྟེན་པ་ཟས་སྒྲིང་སྒྲིང་བཞི། རྒྱུད་ནད་ཀྱི་ངོ་བོ་མཐུན་མི་མཐུན། འཕྲོད་མི་འཕྲོད་
ལས་ནད་ཀྱན་གཤེས་པར་འགྱུར། ཞེས་གསུངས་སོ།།

ཐོབ་པ་ནི་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་དུ་ནད་རྒྱུ་སྒྲིལ་བའི་རྒྱལ་པོ་ལ་བརྟགས་པ་ལས་
ནད་རྒྱུ་གས་པར་གཤེས་ཤིང་ཐོབ་པའོ། །དེས་ན་ནད་སྒྲིང་བའི་རྒྱལ་པོ་ནད་གཞི་དང་། དང་བའི་
མཛོད་རྒྱལ། ནད་རྒྱལ་སམ་མཆན་ཉིད། ཉེར་བསྟེན་ཕན་གནད་གང་བྱུང་བ། ཐོབ་པ་
བཅས་ཀྱི་སྒྲིལ་ནད་རྒྱལ་ཡོངས་སུ་བརྟག་པར་བྱ་དགོས་སོ། །བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་ཉེར་
བཞི་པར། སྒྲིང་བ་རྒྱུ་ཡི་སྒྲིལ་བརྟག་པ་དང་། མཆན་ཉིད་རྒྱལ་ཀྱི་སྒྲིལ་བརྟག་པ་
དང་། ཕན་གནད་བསྟེན་པའི་སྒྲིལ་བརྟག་པའོ། །ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟ་བུའོ། །དེ་ལ་
སོགས་པའི་ལུང་མང་དུ་ཡོད་ཀྱང་མངས་ཀྱིས་རྟོགས་ནས་མ་སྒྲིལ་སོ།།

ནད་བརྟག་པའི་ཡུལ་སྒྲིང་བསྟེན་པ།

भूमिदेहप्रभेदेन देशमाहुरिह द्विधा ॥ ३६ ॥

ས་དང་ལུས་ཀྱི་བྱེད་བྱ་གོས།

འདི་ལ་ཡུལ་ས་རྣམ་གཉིས་བཤད། ༡ ༣༦ ॥

ཞེས་པ་ནི། ནད་བརྟག་ཐབས་ལ་མཁོ་བའི་ཡུལ་གཉིས་ཡོད་དེ། ནད་པའི་གནས་ཡུལ་
ཀྱི་ས་དང་། ནད་པ་དེའི་ལུས་ཀྱི་ཡུལ་བཅས་བྱེད་བྱ་འདི་གཉིས་ལ་ཡུལ་ས་རྣམ་གཉིས་

ཞེས་སྟོན་གྱི་སློབ་དཔོན་རྣམས་ཀྱིས་ཆེད་རིག་བྱེད་རྣམས་སྤྱོད་བཤད་དོ། །དེ་ལ་གནས་
ཡུལ་གྱི་ས་ནི་གཤམ་དུ་བཤད་ལ། ལུས་ཀྱི་ཡུལ་ནི་མགོ་དང་བྱང་ཁོག་ཡན་ལག་ལ་
སྟགས་པའི་མཚན་ཉིད་ལྡན་པའི་ལུས་འདི་ཡིན་ནོ། །

ནད་བདག་པའི་ཡུལ་ས་བྱེ་བྲག་ཏུ་བསྟན་པ།

जाङ्गलं वातभूयिष्ठमनूपं तु कफोत्वणम् ।
साधारणं सममलं त्रिधा भूदेशमादिशेत् ॥ ३७ ॥

སྐམ་ས་པལ་ཆེར་རྒྱུད་ཅིང་།

སྒྲོན་ཅན་བད་ཀན་འཕེལ་བ་ཡིན་༥༥

ཆ་མཉམ་ཉེས་ས་མཉམ་པ་སྟེ།

ས་ཡི་ཕྱོགས་ནི་གསུམ་དུ་བཤད། ༣༧ །

ཞེས་པ་ནི། གནས་སའི་ཡུལ་ནི་སྐམ་ས་དང་། རྩན་ཅན་དང་། སྐམ་ཚིན་འདྲེས་ཤིང་ཆ་
 མཉམ་པའི་བར་མ་བཅས་གསུམ་དུ་བཤད། དེ་ཡང་སྐམ་ས་ན་མས་སུ་སྐྱན་ཅུབ་པ་ལ་
 སོགས་པ་སྐྱེ་ཞིང་ཤས་ཆེར་རྒྱུད་བར་བྱེད་ལ། རྩན་ཅན་དུ་སྐྱེས་པའི་སྐྱན་ནི་སྐམ་པ་ལ་
 སོགས་པ་དང་ལྷན་བས་བད་ཀན་འཁེལ་བ་ཡིན་ཞིང་། སྐམ་ཚིན་གཉིས་ཀའི་མཆན་ཉིད་
 དང་ལྷན་བ་འདྲེས་པའི་ས་ནི་རྒྱུད་ལ་སོགས་པ་ནི་ཉེས་པ་ན་མས་མཉམ་པར་བྱེད་དོ། དེ་
 ལྟར་ས་ཡི་སྟོགས་ནི་སྐམ་ས་དང་། རྩན་ཅན་དང་། དེ་གཉིས་ཆ་མཉམ་པ་བཅས་གསུམ་དུ་
 བཤད་པ་ཡིན་ཞེས་པའི་དོན་ནོ། ཅ་སྐྱེད་ལེའུ་གསུམ་པར། དྲན་ཅན་གྲང་བ་རྒྱུད་གི་ཡུལ་
 ཡིན་ཏེ། སྐམ་ས་ཆ་གདུང་ཆེ་བ་མཁྲིས་པའི་ཡུལ། རྩན་ཅན་སྐམ་པ་བད་ཀན་ཡུལ་དུ་
 བཤད། ཞེས་གསུངས་སོ།།

ནད་ལ་སྒྲུབ་སྒྲོལ་བའི་དུས།

क्षणादिव्याध्यवस्था च कालो भेषजयोगकृत् ॥ ३८ ॥

སྐད་ཅིག་ལ་སོགས་ནད་ཀྱི་སྐབས།

དུས་སུ་སྤྲོད་ནི་སྦྱོར་བར་བྱེད། ༣༥ །

ཞེས་བྱ་བ་ནི། སྤྲོད་པ་སྤྲོད་པའི་གཏོང་བའི་དུས་ནི་སྐད་ཅིག་ལ་སོགས་པ་དང་།
ནད་ཀྱི་གནས་སྐབས་བཅས་འདི་གཉིས་སུ་སྤྲོད་པ་སྤྲོད་པའི་དགོས་པོ། ཞེས་
པའི་དོན་ཡིན་ལ། སོགས་སྐབས་ཐང་ཅིག་དང་། ཡུད་ཅོམ་དང་། སྤྲོད་ཅིག་དང་། ཉིན་ཞག་
དང་། རྒྱ་བྱེད་དང་། རྒྱ་བ་དང་། དུས་དང་། ལྟོ་བཟོད་དང་། བྱང་བཟོད་དང་། ལོ་རྒྱུས་སུ་
གཞུང་དགོས་ཤིང་།

དེ་ལྟ་བུའི་དུས་སུ་སྤྲོད་པའོང་ཚུལ་དཔེར་བཤེད་སྟེ། སྤྲོད་པ་སྤྲོད་པ་
སྤྲོད་པ་སྤྲོད་པ་དང་། ཉིན་གྲངས་ལྟ་སྤྲོད་པ་མཁུས་པ་ཆ་བའི་སྤྲོད་པ་དང་། ཉིན་གྲང་
ཡོལ་ནས་མས་གཏོང་དང་རྒྱང་སྤྲོད་པའོང་དགོས་པར་བཞེད་པ་ལྟ་བུ་ཡིན།

ནད་ཀྱི་གནས་སྐབས་སུ་སྤྲོད་པའོང་བ་ནི་དུས་ལོ་མ་ལྟོས་པར་མ་ཞུ་བ་སོགས་ནད་
གང་དང་གང་ཡིན་པ་དེ་དང་དེ་ལ་འཆམས་པའི་སྤྲོད་ཀྱི་སྦྱོར་བ་གཏོང་དགོས་པ་ཡིན་ནོ།
བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་ཉིན་བརྒྱད་པར། ཡང་ན་སྤྲོད་པའི་མོས་བཅོས་པའམ། ཡང་ན་ལྟག་པ་
སྤྲོད་ལ་དུས་གཅིག་གཞོན། ཞེས་དང་། ལེའུ་ཉིན་བརྒྱན་པའི་སྤྲོད་པའོང་ཚུལ་བཅུ་ལ་
སོགས་པ་ལྟར་རོ།

སྤྲོད་ཀྱི་སྦྱོར་བ་མདོར་བསྟན་པ།

शोधनं शंभनं चेति समासादौषधं द्विधा ॥ ३६॥

མདོར་ན་སྤྲོད་ནི་རྣམ་གཉིས་ཏེ།

སྤྲོད་པ་དང་ནི་ཞི་བ་ལོ། ༣༦ །

ཞེས་པ་ནི། འཛིག་རྟེན་དག་ན་སྤྲོད་པའི་སྤྲོད་ཅིག་ཡོད་པ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱང་མདོར་

བསྐྱུས་ན་སྤྱང་བ་དང་ཞི་བ་གཉིས་སུ་བཤད་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཡང་ཉེས་པ་འབྲུགས་པ་གང་
 ཞིག་བཤལ་སྐྱུགས་སོགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་བྱི་ཤིལ་དུ་དབྱུང་ནས་ནད་གང་འཛུམས་པར་བྱེད་པ་
 ཞིག་ལ་སྤྱང་བ་ཟེར་ཞིང་། ཡང་སྤྱན་གང་ཞིག་གིས་ནད་ནམས་རང་གནས་སུ་ཆ་མཉམ་
 ནས་ཞི་བར་བྱེད་པའི་ཚུལ་ཅན་ཞིག་ལ་ཞི་བ་ཞེས་གྲགས་སོ། རྩེ་མ་རྒྱུད་ལ་མཚོན་ན། ལེའུ་
 གསུམ་པ་ནས་བཅུ་གཉིས་བར་ཏེ་ཐང་དང་། བྱེ་མ། སིལ་བྲ། རྩེ་བྲ། སྤྱན་མར། ཐལ་སྤྱན།
 ཁམ་སྤྱན་ཆང་། སྤྱན་པོ་ཆེ། སྤྱ་སྤྱོད་བཅས་ལེའུ་བཅུ་གསུངས་ཡོད་པ་ནམས་ཞི་བྱེད་ཀྱི་
 སྤྱོད་བ་ཡིན། ཡང་བཤལ་དང་། སྐྱུགས་སྤྱ་སྤྱན། འཇམ་ཅི། བྱི་ཐུ་ཉ་ནམས་སྤྱོད་བྱེད་ལས་
 དངོས་ལྔ་དང་། དེ་དག་གི་སྤྱན་འབྲོ་སྤྱུམ་འཛུམས་དང་། ལོག་གཞན་ཅ་སྤྱོད་སྤྱེ་ལེའུ་བཅུ་
 གསུམ་ནས་བཅུ་དགུ་བར་ལེའུ་བཅུ་ན་གྱིས་སྤྱོད་བྱེད་ཀྱི་སྤྱོད་བ་ནམས་བསྐྱན་ཡོད་དོ།

ལུས་ཀྱི་ཉེས་པའི་སྤྱན་མཚོན།

शरीरज्ञानां दोषाणां क्रमेण परमौषधम् ।
 अस्तिविरक्तो वमनं तथा तैलं घृतं मधु ॥ ४० ॥

ལུས་ལས་བྱུང་བའི་ནད་ནམས་ཀྱི།

སིམ་གྱིས་སྤྱན་གྱི་དམ་པ་ནི།

མས་གཏོང་བཟུ་སྤྱན་སྤྱོན་སྤྱན་དང་།

དེ་བཞིན་ཉིལ་མར་མར་སྤྱང་ཅི། ༥༠ ॥

ཞེས་པ་ནི། ལུས་ལས་སྐྱེས་ཤིང་བྱུང་བའི་ནད་རྒྱུང་མཁྲིས་བད་ཀན་ནམས་ཀྱི་སྤྱན་
 གཅི་བོའམ་མཚོན་དམ་པ་ནི་གོ་སིམ་བཞིན་དུ་སྤྱང་བའི་ཆེ་རྒྱུང་ལ་མས་གཏོང་དང་།
 མཁྲིས་པར་བཟུ་སྤྱན་ཏེ་བཤལ་དང་། བད་ཀན་ལ་སྤྱོན་སྤྱན་ཏེ་སྐྱུགས་སྤྱན་བཅས་དེ་དག་
 གསུམ་ཡིན་ལ། དེ་བཞིན་དུ་ཉེས་པ་གསུམ་ཞི་བ་ལ་ཡང་གོ་སིམ་བཞིན་དུ་རྒྱུང་ལ་ཉིལ་
 མར་དང་། མཁྲིས་པར་མར་གསར་དང་། བད་ཀན་ལ་སྤྱང་ཅི་ནམས་མཚོན་དམ་པར་འབྲུར་
 ར་ཞེས་སོ། ཅ་རྒྱུད་ལེའུ་ལྔ་པར། སྤྱོད་བྱེད་རྒྱུང་གི་ནད་ལ་འཇམ་ཅི་སྤྱེ། མཁྲིས་པ་བཤལ་

ལ་བད་ཀན་སྟགས་ཀྱིས་སྤྱང་། ཞེས་དང་། བཤད་ཀྱིད་ལེའུ་སྟུང་ཕ་ར། ཟུང་འཇུག་སྤྱང་།
ལ་ཉི་ལ་མར་མཆོག་ཡིན་ཏེ། ཞེས་དང་ཡང་། མཁྱིས་པའི་ནད་ལ་མར་གསར་མཆོག་ཡིན་
ཏེ། ཡང་། བད་ཀན་ནད་ལ་སྤྱང་ཅི་མཆོག་ཡིན་ཏེ། ཞེས་གསུངས་སོ།

སེམས་ཀྱི་ཉེས་པའི་སྟན་མཆོག།

धीधैर्यात्मादिविज्ञानं मनोदोषौषधं परम् ॥ ४१ ॥

སྟོ་དང་བརྟན་བདག་སོགས་ཤེས་བ།

སེམས་ཀྱི་ཉེས་པའི་སྟན་མཆོག་ཡིན། ༥༡ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། སེམས་ཀྱི་ཉེས་པ་འདོད་ཆགས་ཞེ་སྤང་གཉི་ཟུག་ལ་སོགས་པ་སེལ་
བར་བྱེད་པའི་སྟན་གྱི་མཆོག་ནི་སྟོ་དང་། བརྟན་བ་དང་། བདག་སོགས་ཤེས་བ་རྣམས་
ཡིན་ཞིང་། དེ་ཡང་སྟོ་ནི་ཆོས་རབ་ཏུ་རྣམ་པར་འབྱེད་པའི་སྟོ་གྲོས་སམ་ཤེས་རབ་ལ་ཟེར་
བ་དང་། བརྟན་བ་ནི་སེམས་མི་འགྱུར་ཞིང་གཡོ་བ་དང་བྲལ་བས་བརྟན་བ་དང་། བདག་
སོགས་ཤེས་བ་ནི་རྣལ་འབྱོར་གྱིས་ཉིང་ངེ་འཛིན་སྟོན་སྟོབས་ཀྱིས་དོན་དམ་པའི་བདག་
ཉིད་ཤེས་བ་ལ་བཤད། སོགས་སྟུག་ཡུལ་དུས་ཡེ་ཤེས་སོགས་ཀྱང་ཤེས་བ་ཡོངས་སུ་བསྟུ་
བར་བསྟན་ཞིང་། དེས་ན་སྟོ་དང་ལྷན་བ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ནི་སེམས་ཀྱི་ཉེས་པ་སེལ་
བའི་སྟན་གྱི་མཆོག་ཡིན་ནོ་ཞེས་པའོ།

ནད་གསོ་བའི་ཡན་ལག་མདོར་བསྟན་པ།

भिषग् द्रव्याण्युपस्थातां रोगी पादचतुष्टयम् ।

चिकित्सितस्य निर्दिष्टं प्रत्येकं तच्चतुर्गुणम् ॥ ४२ ॥

གསོ་བ་དག་ཏུ་བསྟན་པ་ནི།

སྟན་དང་སྟན་བ་ནད་གཡོག་དང་།

ནད་བ་ཡན་ལག་རྣམ་བཞི་སྟེ།

རེ་རེའང་རྣམ་པ་བཞི་བཞི་ཡིན། ༥༢ ॥

ཞེས་བ་ནི། ནད་གསོ་བ་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་ཡན་ལག་བསྟན་བ་ནི། ནད་གསོ་བ་པོ་
སྟན་བ་དང་། གསོ་བྱེད་ཀྱི་སྟན་དང་། གྲོགས་ནད་གཡོག་དང་། ནད་ཀྱི་གདུང་བའི་གང་ཟག་
ནད་བ་བཅས་འདི་རྣམས་ལ་ནད་གསོ་བའི་ཡན་ལག་རྣམ་བ་བཞི་ཟེར་བ་ཡིན་ཏེ། ཡན་
ལག་བཞི་པོ་དེ་དག་རེ་རེ་ལ་འང་གསོ་སྟབས་འདི་ཡོན་ཏན་རྣམ་བ་བཞི་རེ་སྦྱར་བས་བསྟན་པ་
བཅུ་དྲུག་ཚོགས་དགོས་བར་བསྟན་ལ། །ཡན་ལག་སོ་སོའི་ཡོན་ཏན་དེ་དག་རེ་རེ་བཞིན་
འོག་ནས་འཆད་བར་འགྱུར་རོ། །བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་ཉེར་དྲུག་པར། །ཡན་ལག་སྟོན་ནས་གསོ་
བར་སྟབས་ནི། །སྟན་བ་སྟན་དང་ནད་གཡོག་རྣམ་བ་གསུམ། །ཞེས་དང་། གང་ཟག་ནད་བ་
ཞེས་ནད་བ་ཟུར་དུ་གསུངས་ཡོད་དོ།

སྟན་བའི་ཡན་ལག་

दक्षस्तीर्थात्तिशास्त्रार्थो दृष्टकर्मा शुचिर्भिषक् ॥ ४३ ॥

སྟན་བ་མཁས་སྟེགས་གཞུང་དོན་ཤེས།

ལས་རྣམས་མཐོང་ཞིང་གཙང་བ་ཡིན། ༥༣ ॥

ཞེས་བ་ནི། སྟན་བ་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་ཞིང་ཆད་དགོས་བའི་ཡན་ལག་བཞི་ནི་མཁས་
བ་དང་། སྟེགས་གཞུང་དོན་ཤེས་བ་དང་། ལས་རྣམས་མཐོང་བ་དང་། གཙང་བ་བཅས་འདི་
བཞི་ཡིན་ལ།

དེ་ཡང་སྟན་བ་གང་ཞིག་རིག་བའི་གནས་སྟེ་དང་། བྱད་བར་གསོ་བ་རིག་བའི་ལས་
རྣམས་ལ་བྱང་ཞིང་མཁས་བར་གྱུར་བས་མངོན་བར་མཐོ་བ་དང་། རྒྱ་འགྲེལ་འགར་མཁས་
བ་སྟེ་རང་གཞན་གྱི་དོན་བྱེད་བ་ལ་སྦྱར་བོ་དགོས་ཞེས་འགྲེལ་བཟླ་དུས་འདུག །

སྟེགས་གཞུང་དོན་ཤེས་ཞེས་བ་ནི་བསྟན་བཅས་ཇི་སྟེད་ཡོད་བ་དེ་དག་གི་གཞུང་དོན་
ཐམས་ཅད་དཔྱིས་སྟོན་བར་ཤེས་ཤིང་ཁོང་དུ་རྒྱུད་བའི་སྟེགས་ལ་འཛེགས་བ་དང་།

ལས་རྣམས་མཐོང་ཞིང་ཞེས་བ་ནི་ནད་གསོ་བའི་ལས་རྣམས་སྟོན་དགོན་དག་ལས་

ལན་དུ་མར་མཐོང་ཞིང་རང་གིས་ཉམས་སུ་ཁྱོང་ནས་གོམས་པ་དང་།

གཙང་བ་ནི་ལུས་ངག་ཡིད་གསུམ་གྱི་བྱ་བ་མཐའ་དག་སྟེག་པའི་བྱི་མས་མ་གོས་
མར་གཙང་བ་བཅས་འདི་བཞི་སྟེན་པ་ལ་མཁོ་བའི་ཡན་ལག་ཡིན་པར་བསྟན་ཏོ།

དེ་ཡང་ལེགས་སྒྲུབ་དུ་མཁས་པ་དང་། སྟེགས་གཞུང་དོན་ཤེས་ཞེས་སྟེགས་ནི་ཕྱི་མ་
གྲིང་དོན་ཤེས་ཞེས་པ་ལ་སྒྲུབ་བར་སྒྲུབ་། དེ་ཡང་མཁས་པ་ནི་ལས་རྣམས་ལ་བྱང་བ་
དྲིང་། སྟེགས་ནི་མཁའ་པོའི་ལུང་གི་དོན་ཤེས་པ་ལས་བསྟན་བཅོས་གྱི་གཞུང་དོན་ཤེས་པ་
གང་ཡིན་པ་དེ་ལ་དེ་སྐད་ཟེར་ཞེས་པ་སྒྲུབ་དོ། བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་ཉེར་དྲུག་པར། སྟེན་པ་
མཁས་པའི་སྟེགས་ལ་འཛེགས་པ་དང་། གཞུང་གི་དོན་ཤེས་ལས་རྣམས་མཐོང་ཞིང་
གཙང་། ཞེས་འབྲེལ་ཚུལ་བྲན་བྱ་མི་འདྲ་བ་ཡོད་དོ།

སྟེན་གྱི་ཡན་ལག་

बहुकल्पं बहुगुणं सम्पन्नं योग्यमौषधम् ॥ ४४ ॥

སྟེན་ནི་ཚོ་ག་མང་པོ་དང་།

ཡོན་ཏན་མང་ལྡན་ཕུན་སྡུག་འབྲོད། ༧༧ ॥

ཞེས་པ་ནི། སྟེན་གྱི་ཡན་ལག་ནི་ཚོ་ག་མང་པོ་དང་ལྡན་པ་དང་། ཡོན་ཏན་མང་དུ་ལྡན་
པ་དང་། ཕུན་སྡུག་འབྲོད་པའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་པ་དང་། འབྲོད་པར་སྒྲུབ་མ་བཅས་འདི་
བཞི་ཡིན་ཞིང་།

དེ་ཡང་དང་པོ་ཚོ་ག་མང་པོ་དང་ལྡན་པ་ནི་སྟེན་གང་བསྐྱོལ་ནས་བཅུད་དབྱུང་བ་
སོགས་ལས་བྱས་པའམ་ཐང་ཕྱེ་རིལ་བྱ་ལ་སོགས་པ་སྒྲུབ་པའི་ཚོ་གའི་རྣམ་གྲངས་མི་
འདྲ་བ་མང་པོ་ལྡན་པ་དང་།

གཉིས་པ་ཡོན་ཏན་མང་བའི་སྟེན་དེ་ལ་སྟེ་སྟེམ་ལ་སོགས་པའི་ཡོན་ཏན་མང་དུ་ལྡན་

པའམ། ཡང་ན་ནད་མང་པོའི་ཚོགས་སེལ་བའི་རྒྱས་བ་དང་ལྡན་བའོ།

གསུམ་བ་སྤྱན་སྤྱུལ་ཚོགས་བ་ནི་སྤྱན་རྒྱུས་ས་གཞི་བཟང་ཞིང་བསིལ་དྲོད་སོ་སོར་
སྤྱེས་ཤིང་དུས་སྤྱུ་བདུས་བ་ལ་སོགས་མ་སྤྱན་སྤྱུལ་ཚོགས་བའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་བ་དང་།

བཞི་བ་འཕྲོད་བར་སྤྱར་བ་ནི་ནད་གང་དང་གང་ལ་འོས་ཤིང་འཕྲོད་བའི་སྤྱན་དེ་དང་དེ་
མ་ནོར་བར་རོ་སྤེབས་རྒྱས་སྤེབས་སྤྱུ་འཕྲོད་བར་སྤྱར་བ་བཅས་འདི་བཞི་སྤྱན་ལ་ཆང་
དགོས་བའི་ཡན་ལག་ཡིན་ནོ། །བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་ཉིར་དུག་བར། སྤྱན་ནི་ཆོ་ག་ཡོན་ཏན་མང་
དུ་ལྡན། སྤྱན་སྤྱུལ་ཚོགས་ཤིང་འཕྲོད་བར་སྤྱར་བའོ། །ཞེས་གསུངས་སོ།

ནད་གཡོག་གི་ཡན་ལག

अनुरक्तः शुचिर्दक्षो बुद्धिमान् परिचारकः ॥ ४५ ॥

ནད་གཡོག་ཇེས་བརྩེ་གཙང་སྤྱ་ཅན།

སྤྱིམ་ཞིང་སྤྱོད་དང་ལྡན་བ་ཡིན། ལ། ॥

ཞེས་བ་ནི། ནད་བའི་ནད་གཡོག་དེ་ནད་བ་ལ་ཇེས་སྤྱ་བརྩེ་བ་དང་གཙང་སྤྱ་ཅན་དང་
སྤྱིམ་བ་དང་སྤྱོད་དང་ལྡན་བ་བཅས་འདི་བཞི་ནད་གཡོག་ལ་མཁོ་བའི་ཡན་ལག་ཡིན་ཏེ།

དེ་ཡང་དང་པོ་ཇེས་བརྩེ་ཞེས་བ་ནི་ནད་བ་ལ་བྱམས་ཞིང་བརྩེ་བ་དང་ལྡན་བའི་བྱ་
སྤྱོད་ཞིག་ལ་ཟེར་བ་ཡིན་ནོ།

གཉིས་བ་གཙང་སྤྱ་ཅན་ནི་ལུས་ངག་ཡིད་གསུམ་ངན་བའི་དྲིས་མ་གོས་བར་བྱ་སྤྱོད་
གཙང་ཞིང་ཟས་སྤྱོད་སོགས་བྱ་བ་ཀུན་ལ་གཙང་སྤྱ་ཆེ་བ་དང་།

གསུམ་བ་སྤྱིམ་བ་ནི་ནད་བའི་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་ལ་ལོ་ལོ་དང་བྲལ་ནས་སྤྱིམ་ཞིང་
བརྩོན་བ་དང་།

བཞི་བ་སྤྱོད་དང་ལྡན་བ་ནི་བྱ་བ་གང་ཡང་ཤེས་ཤིང་དཔྱོད་བའི་སྤྱོད་གྲས་བྱང་བར་ཅན་གྱི་

ཅལ་དང་ལྡན་པའོ། །བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་ཉིར་བྱུག་པར། །ནད་གཡོག་སྒྲིན་བཅེ་གཙང་སྒྲ་མོ་
དང་ལྡན། །ཞེས་གསུངས་སོ།།

ནད་པའི་ཡན་ལག།

आढ्यो रोगीं भिषग्वश्यो ज्ञापकः सत्त्ववानपि ॥ ४६ ॥

ནད་པ་ཕྱག་ཅིང་བསྒྲོ་བ་ཉན།།

ཤེས་པར་རྒྱས་ཤིང་སྒྲིང་སྒྲོ་བས་ལྡན།། ༥༤ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། ནད་ཀྱིས་མནར་བའི་གང་ཟག་ནད་པ་དེ་ཕྱག་པ་དང་། སྒྲན་པའི་བསྒྲོ་བ་
ཉན་པ་དང་། ཤེས་པར་རྒྱས་པ་དང་། སྒྲིང་སྒྲོ་བས་ལྡན་པ་བཅས་འདི་བཞི་ནི་ནད་པ་ལ་ཆང་
དགོས་པའི་གསོ་སྒྲ་བའི་ཡན་ལག་བཞི་ཡིན་ཏེ།

དེ་ཡང་དང་པོ་ནད་པ་དེ་འབྱོར་བས་དབྱལ་བ་མ་ཡིན་པར་སྒྲན་བཅོས་བྱ་བའི་མཐུན་
ཁྱེན་ཇས་སམ་རྒྱ་ལོར་གྱིས་ཕྱག་ཅིང་འབྱོར་བ་ཆེ་བ་དང་།

གཉིས་པ་བསྒྲོ་བ་ཉན་པ་ནི་སྒྲན་པས་བཀའ་གང་གནང་ཞིང་བསྒྲོ་བ་ཉན་པ་དང་།

གསུམ་པ་ཤེས་པར་རྒྱས་པ་ནི་ནད་འབྱུང་བའི་རྒྱ་ཁྱེན་ཟས་སྒྲོད་ལ་སོགས་པ་ཤེས་
རྒྱས་ཤིང་ནད་ཇི་ལྟར་བྱུར་བའི་ལོ་རྒྱུས་སྒྲན་པ་ལ་བད་སྒྲོད་རྒྱས་པ་དང་།

བཞི་པ་སྒྲིང་སྒྲོ་བས་ལྡན་པ་ནི་ནད་ཡུན་དང་སྒྲན་དབྱུང་འཇམ་རྩལ་ལ་སོགས་པ་ཇི་
འདྲ་ཞིག་བྱ་དགོས་ཀྱང་ཞུས་པ་མེད་པར་སྒྲིང་སྒྲོ་བས་དང་ལྡན་པ་བཅས་འདི་བཞི་ནི་ནད་
པ་ལ་ཆང་དགོས་པའི་གསོ་སྒྲ་བའི་ཡན་ལག་ཡིན་ནོ། ། བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་ཉིར་བྱུག་པར།
གང་ཟག་ནད་པ་སྒྲེས་བྱ་གཞིན་ཞིང་འདུལ། །སྒྲིང་སྒྲོ་བས་ལྡན་ཞིང་སྒྲན་ཀྱན་བཟོད་པའི་
ལུས། །ཇས་ཕྱག་བསྒྲོ་བ་ཉན་ལ་ཤེས་པར་རྒྱས། །དྲིས་པའི་ནད་རྟགས་སྒྲོས་མཁས་གསོ་
སྒྲའི་ལུལ། །ཞེས་བཤད་རྒྱུ་དུ་ནད་པའི་ཡན་ལག་དགུ་གསུངས་ཀྱང་སྒྲིང་པོ་བསྐྱུས་པ་

འདིར་ནད་བའི་ཡན་ལག་བཞི་གསུངས་བའི་སྒྲིག་མ་རྣམས་གསལ་དུ་ནད་ཀྱི་ཁོངས་སུ་
གསུངས་ཡོད་དོ།

གསོ་སྦྱ་བའི་ནད་ཀྱི་མཚན་ཉིད།

सर्वोषधक्षमे देहे यूनः पुंसो जितात्मनः ।
अमर्मगोऽल्पहेत्वग्रूपरूपोऽनुपद्रवः ॥
अतुल्यदूष्यदेशर्तुप्रकृतिः पादसम्पदि ।
ग्रहेष्वनुगुणेष्वेकदोषमार्गो नवः सुखः ॥ ४७ ॥

སྦྱན་ཀྱན་བཟོད་བར་རུས་བའི་ལུས།
སྦྱེས་བྱ་གཞིན་ཞིང་བདག་ཉིད་བྱལ།
གནད་དུ་མ་སོང་སྒྱུ་སྤར་ཚུལ།
མཚན་ཉིད་ཚུང་དང་གཞོད་བ་མེད།
གཞོད་བྱ་ཡུལ་དུས་རང་བཞིན་རྣམས།
མཚུངས་མིན་ཡན་ལག་སྤྱན་སྤུམ་ཚོགས།
གཟའ་ནི་རྗེས་སུ་མཐུན་བ་ལ།
ཉེས་བ་ལམ་གཅིག་གསར་གསོ་སྦྱ། ༥༧ ॥

ཞེས་བ་ནི། སྦྱར་ནད་ལ་གསོ་སྦྱ་བ་དང་། གསོ་དཀའ་བ་དང་། གསོ་བ་ཅམ་དང་། སྦྱང་
བར་བྱ་བ་བཅས་རྣམ་བ་བཞི་ཡོད་བ་ཡིན།

དང་པོ་གསོ་སྦྱ་བའི་ནད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ནི། སྦྱན་དབྱུང་འཇམ་རྩ་བ་ཀྱན་བཟོད་ཅིང་
བསྟེན་པར་རུས་བའི་ལུས་ལ་བྱང་བའི་ནད་དང་། ཡང་བྱང་མེད་ལས་བསྐྱོག་བ་སྦྱེས་བ་ལ་
བྱང་བའི་ནད་དང་། གཞིན་ཞིང་ལང་ཚོད་ར་ལ་འབབ་བའི་མི་ལ་བྱང་བའི་ནད་དང་། དེ་བཞིན་
དུ་བརྟམ་ཆགས་ལ་སོགས་བ་མེད་པར་རང་བཞིན་བཟང་ལ་ཞི་ཞིང་དུལ་བའི་གང་ཟག་ལ་
བྱང་བའི་ནད་རྣམས་ནི་གསོ་སྦྱ་བའི་ནད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་ཡིན་པར་བསྟན་དོ། །འདིར་སྦྱ་

རབས་ཀྱི་རྒྱུད་ཀྱི་འགྲེལ་བྱེད་པལ་མོ་ཆེས་སྤྲན་ཀྱན་བཟོད་པའི་ལྷས་དང་། སྤྲེས་བྱ་དང་།
གཞོན་པ་དང་། བདག་ཉིད་དུལ་བ་བཅས་འདི་རྣམས་གང་ཟག་ནད་པའི་ཡན་ལག་ཏུ་
བསྟན་པར་མ་ཟད་དཔལ་ལྷན་རྒྱུད་བཞིར་ཡང་དེ་ལྟར་གསུངས་ཀྱང་བརྒྱད་པའི་སྒྲིང་པོ་
བསྟུས་པའི་རྒྱ་དཔེའི་ཅ་བ་དངོས་ལ་སྤྲན་དང་། སྤྲན་པ་དང་། ཉན་གཡོག་དང་། ཉན་པ་བཞི་
ལ་གསོ་སྤྲེས་པའི་ཡོན་ཏན་བཞི་རེ་སྤྲར་ཏེ་བཅུ་དྲུག་བྱུང་བའི་ལྷག་མ་ཐ་མའི་ཡོན་ཏན་བཞི་
པོ་དེ་གསོ་སྤྲེས་པའི་ནད་ཀྱི་མཆན་ཉིད་དུ་བཤད་འདུག་པ་ལྟར་སྒྲིང་པོ་བསྟུས་པའི་བཞེད་པ་
དང་མཐུན་པར་བཀོད་དོ།

གནད་དུ་མ་སོང་བ་ནི་ནད་གང་ཡང་ལྷས་ཀྱི་གནད་ཆེ་བའི་གནས་མགོ་དང་། སྒྲིང་ལ་
སོགས་པར་མ་འབབ་ཤིང་མ་སོང་བ་དང་།

རྒྱ་དང་སྤར་ཚུལ་མཆན་ཉིད་གསུམ་རྒྱུང་བ་ནི་ནད་འབྱུང་བའི་རྒྱ་རྒྱེན་རྒྱུང་བ་དང་།
ནད་དེ་སྤར་དང་པོ་ཇི་ལྟར་ལྷང་བའི་མངོན་ཚུལ་རྒྱུང་བ་དང་། ནད་ལྷང་བའི་མཆན་ཉིད་དམ་
ནད་ཉགས་རྒྱུང་བ་གསུམ་ནད་པ་གང་ལ་བྱུང་བ་དེ་གསོ་སྤྲེས་པ་ཡིན་པར་བསྟན་ཏོ།

གནོད་པ་མེད་ཞེས་པ་ནི་ནད་ཡོད་པའི་སྤྲེད་དུ་སྤྲར་ཡང་སྤྲེས་གཉན་གྱི་ནད་གསར་པ་
མེད་པའམ། དེ་ལྟ་བུའི་སྤྲེས་གཉན་གྱི་ནད་གསར་པའི་རིགས་ཀྱི་གནོད་པ་མ་བྱུང་བ་ཡང་
གསོ་སྤྲེས་པ་དང་།

ཡང་གནོད་བྱ་ཡུལ་དུས་རང་བཞིན་རྣམས་མཚུངས་མིན་ཞེས་པ་ནི་སྤྲེས་བྱ་གང་ཞིག་
ན་བའི་ཆེ་ནད་ཉེས་པ་རྒྱུང་མཁྲིས་བད་ཀན་ལ་སོགས་པ་གང་ཡིན་པ་དེ་དང་། གནོད་བྱ་
ཡུལ་དུས་རང་བཞིན་རྣམས་མི་མཚུངས་པ་ནི་གསོ་སྤྲེས་སྟེ། དཔེར་ན། གནོད་བྱ་ཆོལ་ལྟ་བུ་
བད་ཀན་གྱི་གནས་ལ་རྒྱུང་ཞུགས་པ་ལྟ་བུ་ཉེས་པ་དང་གནོད་བྱ་མི་མཚུངས་པ་དང་། དེ་
བཞིན་ངད་ཅན་གང་བ་རྒྱུང་གི་ཡུལ་ཞིག་ལ་མཁྲིས་པ་ན་བ་ལྟ་བུ་ཡུལ་མི་མཚུངས་པ་
དང་། རྟོན་དུས་དང་ཉིན་དགུང་མཆན་དགུང་མཁྲིས་པ་ལྷང་བའི་དུས་ལ་བད་ཀན་གྱི་ནད་
སྤྲེས་པ་ལྟ་བུ་དུས་མི་མཚུངས་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་བད་ཀན་གྱི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་མི་ལ་

སྤྱི་ན་བ་ལྟ་བུ་རང་བཞིན་མི་མཚུངས་བ་ཡིན། འདི་དག་ཉེས་བའི་ཁམས་དང་གོད་བུ་
 ཡུལ་དུས་རང་བཞིན་རྣམས་མི་མཚུངས་བས་ནད་ཀྱི་སྒྲོབས་འབར་བ་ལ་གོགས་བྱས་ཏེ་
 གཉེན་སྦྲིལ་འཛུམས་བདེ་ཞིང་གསོ་སྤྱོད་བ་ཡིན། འོན་ཀྱང་རིམས་ལ་ཡུལ་དུས་མཚུངས་བ་
 དང་། གཅིན་འགགས་ནད་ལ་གོད་བུ་མཉམ་བ་དང་། ཁྲག་སྤྱོད་ཉིང་བ་རྣམས་གསོ་སྤྱོད་བ་
 ཡིན་གསུངས་སོ།།

ཡན་ལག་ཕུན་སུམ་ཚོགས་བ་ཞེས་བ་ནི་གོང་དུ་བཤད་ཟིན་བའི་སྤྱོད་བ་དང་། སྤྱོད་
 དང་། ནད་གཡོག་དང་། ནད་བ་བཅས་གསོ་སྤྱོད་བའི་ཡན་ལག་རྣམས་ཕུན་སུམ་ཚོགས་བར་
 ཚང་བ་དང་།

གཟའ་ནི་རྩེས་སུ་མཐུན་ཞེས་བ་ནི་ཉི་མ་ལ་སོགས་བའི་གཟའ་རྣམས་རང་རང་གི་
 ཁམས་དང་རྩེས་སུ་མཐུན་བའི་སྤྱོད་མའི་བྱིས་དུ་གནས་བ་དང་། དེ་ཡང་གཟའ་དང་སྤྱོད་
 མའི་བྱིས་བྱི་མ་བུ་དག་གོགས་དང་། སྤྱོད་བ་དང་། ནད་བ་དང་། ནད་གཡོག་གི་སྒོག་ལུས་
 དབང་ཐང་ཁྱེད་ཏེ་སོགས་མཐུན་བསྐྱེབས་སུ་གྱུར་བའང་གསོ་སྤྱོད་བའི་ཡན་ལག་ཡིན་བར་
 སྤྱོད་འགྲེལ་འགར་སྤྲང་ངོ་།།

ཉེས་བ་ལམ་གཅིག་ཞེས་བ་ནི་ཉེས་བ་སྤྱི་མཁྱིས་བད་ཀན་གསུམ་ལས་གང་རུང་
 རྒྱུད་བ་ཞིག་ཡིན་བ་དང་། དེ་ཡང་ལམ་གྱི་ནང་བར་གསུམ་སོགས་ལམ་གཅིག་ལ་ཞུགས་
 བར་བསྐྱན་ཏེ། དཔེར་ན་ཉེས་བ་སྤྱི་ལྟ་བུ་རྒྱུད་བ་ཞིག་ལམ་ནང་ལྟ་བུ་གཅིག་ཁོ་ན་ལ་
 ཞུགས་བ་ནི་གསོ་སྤྱོད་བ་ཡིན་ཞིང་། ཡང་ཉེས་བ་ལྟ་བུ་འདུས་ལྟ་བུ་མང་དུ་ཚོགས་བ་དང་།
 ལམ་གྱི་ནང་བར་གསུམ་ཚང་མར་ཞུགས་ཤིང་བྱུང་བ་ནི་གསོ་དཀའ་བ་ཡིན།

གསར་གསོ་སྤྱོད་ཞེས་བ་ནི་ནད་དེ་ལོ་ལ་སོགས་བ་དུས་ཡུན་རིང་སོ་མ་ལོན་བར་
 གསར་བ་ཡིན་ན་གསོ་སྤྱོད་བར་བསྐྱན་བ་ཡིན་ནོ།།

མདོར་ན་གོང་དུ་གསལ་བའི་ནད་ཀྱི་མཚན་ཉིད་རྣམས་གང་ལ་བྱུང་བ་དེ་ནི་གསོ་སྤྱོད་

བ་ཡིན་ཞེས་པའི་དོན་ནོ། །བཤད་རྒྱུ་དེ་ལེའུ་ཉི་ཤུ་ག་པར། ནད་ཀྱི་སྒྲིབ་པོ་ནས་གསོ་བར་སྦྱ་བ་
ནི། །རྒྱ་དང་ཐུར་ཚུལ་མཚན་ཉིད་རྒྱུ་བ་དང་། །ཁ་གཏོད་བྱ་ཡུལ་དུས་རང་བཞིན་མི་
མཚུངས་དང་། །གཏོད་མེད་ལམ་གཅིག་རྒྱུ་བ་མཁས་པ་གསོ་སྦྱ། །འོན་ཀྱང་རིམས་ལ་ཡུལ་
དུས་མཚུངས་པ་དང་། །རྒྱ་འགགས་ནད་ལ་གཏོད་བྱ་མཉམ་པ་དང་། །ཁྲག་སྒྲན་རྟིང་བ་
གསོ་བ་སྦྱ་ཞེས་བྱ། ཞེས་གསུངས་སོ།།

གསོ་དཀའ་བའི་ནད་ཀྱི་མཚན་ཉིད།

शस्त्रादिसाधनः कृच्छ्रः संकरे च ततो गदः ॥ ४८ ॥

ནད་ནི་མཚོན་སོགས་ཀྱིས་གདབ་ཅིང་།

གསོ་བ་དཀའ་ཞིང་དེ་ལས་འདྲེས། ༥༤ ॥

ཞེས་པ་ནི། །ནད་གང་ཞིག་ལ་སྒྲན་བཅོས་བྱེད་པའི་ཆེ་མཚོན་ལ་སོགས་པ་དབྱེད་ཀྱིས་
བཅོས་དགོས་པ་དེ་དག་ནི་གསོ་དཀའ་བ་ཡིན་ལ། སོགས་སྦྱས་མེ་བཅའ་དང་། ཐལ་སྒྲན་
ནོན་བོས་བསྦྱ་བ་ལ་སོགས་པ་བྱེད་དགོས་པ་དག་ཀྱང་གསོ་དཀའ་བར་བསྦྱ་བ་བསྒྲན་ཏོ།།

དེ་ལས་འདྲེས་ཞེས་པ་ནི་གོང་གི་གསོ་སྦྱ་བའི་ནད་ལ་སོགས་པའི་མཚན་ཉིད་འགའ་
ཤས་ཆང་ལ་འགའ་ཤས་མ་ཆང་བར་གསོ་དཀའ་སྦྱ་འདྲེས་པ་ནི་གསོ་དཀའ་བ་ཡིན་པས་
ཐབས་མང་ཞིང་ཡུན་རིང་པོ་གསོ་དགོས་པར་བསྒྲན་བ་ཡིན། དཔེར་ན་གསོ་སྦྱ་བ་སྒྲན་ཀུན་
བཟོད་པའི་ལུས་དང་ལྷན་ཡང་ནད་དེ་གསོ་དཀའ་བ་སྦྱིང་སོགས་གནད་ཀྱི་གནས་སུ་སོང་
བ་དང་། སྒྲན་བ་མཁས་པ་ལ་སོགས་པའི་ཡན་ལག་དང་ལྷན་ཡང་སྒྲན་དང་། ནད་གཡོག་
ལ་སོགས་པའི་ཡན་ལག་མ་ཆང་བ་ལྟ་བུ་ཡིན་ནོ། །བཤད་རྒྱུ་དེ་ལེའུ་ཉི་ཤུ་ག་པར། གསོ་
དཀའ་བ་ནི་སྦྱ་བ་དེ་དག་འདྲེས། །ཐབས་མང་ཡུན་རིང་གསོ་བ་དགོས་པའོ། །ཞེས་
གསུངས་སོ།།

གསོ་ཙམ་བའི་ནད་ཀྱི་མཆན་ཉིད།

शेषत्वादायुषो याप्यः पथ्याभ्यासाद्विपर्यये ॥ ४९ ॥

ཆོ་ཡི་ལྷག་མ་ལྟུང་བྱེད་འཁོ།

གོ་བསྐྱོག་བ་ལ་གོམས་པན་ཉིད། ༧༩ ॥

ཞེས་བ་ནི། ནད་བ་གང་ཞིག་ཆོ་མ་ཟད་བར་ཆེད་ལྷག་མ་ཙམ་ཞིག་ཡོད་བ་ལས་དེ་
མིན་གསོ་སྤྱོད་བ་ལས་གོ་བསྐྱོག་བའི་གསོ་བར་མི་རྒྱས་བའི་ནད་ཀྱི་མཆན་ཉིད་མང་དུ་
ཆོགས་བ་རྣམས་ལ་ཆེད་ལྷག་མ་ཙམ་ཞིག་མ་ཇོགས་བར་བརྟེན་སྤྲན་པས་ཡོངས་སུ་མ་
སྤང་བར་རེ་ཞིག་རྒྱན་དུ་གོམས་ཤིང་འདྲིས་སྤྲི་ཟས་དང་སྤྱོད་ལམ་པན་བ་དག་གིས་གསོ་
བར་བྱའོ། །གསོ་ཙམ་བ་འདི་དང་གཤམ་དུ་འཆད་བར་འགྱུར་བའི་སྤང་བར་བྱ་བ་གཉིས་ཀྱི་
ཁྱད་བར་ནི་ཆེད་ལྷག་མ་ཡོད་མེད་ཙམ་ཡིན་བ་ལས་གཞན་པལ་ཆེར་མཆུངས་བ་ཡིན་ནོ། །
བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་ཉིར་དུག་པར། དེ་ལས་གོ་སྤྱོག་གྱུར་ལ་གོམས་པན་ཉིད། ཆོ་ཡི་ལྷག་མ་
ལྟུང་བྱེད་གསོ་བ་ཙམ། ཞེས་གསུངས་སོ།

གསོ་ཐབས་མེད་བའི་ནད་ཀྱི་མཆན་ཉིད།

अनुपक्रम एव स्यात्स्थितोऽत्यन्तविपर्यये ।

औत्सुक्यमोहारतिकृद् दृष्टरिष्टोऽक्षनाशनः ॥ ५० ॥

བཅོས་བའི་ཐབས་མེད་ཉིད་དུ་འགྱུར།

ཤིན་དུ་སྤྱིན་ཅི་ལོག་པར་གནས།

འདྲོད་དང་སྤངས་དང་ཁྲོ་བར་བྱེད།

འཆི་ལྷས་སྤང་ཞིང་དབང་པོ་ཉམས། ༥༠ ॥

ཞེས་བ་ནི། སྤྲན་པས་གསོ་བ་སྤང་བར་བྱ་བའི་ནད་ལ་གསོ་ཐབས་མེད་པས་སྤང་བར་
བྱ་བ་དང་། གསོ་ཐབས་ཡོད་ཀྱང་སྤང་དགོས་བའི་ནད་གཉིས་ཡོད་བའི་ནད་ནས་དང་པོ་

འདིར་གསོ་ཐབས་མེད་པ་ཉིད་ཏུ་གྱུར་པས་སྤང་བར་བྱ་བ་ནི། རྟན་གང་ཞིག་སྤྲུལ་པས་
གསོ་ཙམ་པའི་ནད་ལ་སོགས་པ་ལས་འདས་ཤིང་ཤིན་ཏུ་སྤྱིན་ཅི་ལོག་སྟེ་གནས་པ་རྟུར་
བ་དང་། དེ་བཞིན་ཏུ་ནད་པ་གང་འདོད་ས་ཅན་དང་། སེམས་སྤངས་བ་དང་། ཁྲི་བར་བྱེད་
བ་ལ་སོགས་པའི་སེམས་ཀྱི་ཉེས་པའི་སྦྱོན་དང་ལྷན་ལ། འཆི་བའི་ལྷས་སྤང་ཞིང་ཡོད་པ་
དང་། མིག་ལ་སོགས་པའི་དབང་པོ་རྣམས་ཀྱང་རང་རང་གི་ཡུལ་ལ་འབྱུག་པའི་རྒྱས་
སྟོབས་ཉམས་པ་བཅས་ནད་དྲགས་འདི་རྣམས་ཡོད་པའི་ནད་པ་རྣམས་ཀྱིས་མར་སྤྲུལ་
པས་ནད་དེ་རིགས་ལ་བཙོས་ཐབས་མི་བྱེད་པར་སྤང་དགོས་པར་བསྟན་ཏོ། །བཙོས་མར་སྤྲུལ་
ནས་པའི་ནད་གསོ་སར་བྱས་ན་ནད་མི་སོས་པར་གྲགས་པ་དང་ན་པ་འབྱུང་པར་འབྱུར་རེ་
ཞེས་པའི་དོན་ནོ། །བསྟན་ཆུང་མེའུ་ཉིར་བྱུག་པར། གསོ་ཐབས་མེད་པས་སྤང་བར་བྱ་བ་ནི།
ཤིན་ཏུ་སྤྱིན་ཅི་ལོག་དང་འཆི་ལྷས་སྤང་། ཤོག་གཅོད་ནད་དྲགས་དེ་ལྷས་བཟུང་བ་སྤང་།
ཞེས་གསུངས་སོ། །

གསོ་ཐབས་ཡོད་ཀྱང་སྤང་དགོས་པའི་མཆན་ཉིད།

त्यजेदार्तं भिषग्भूपैर्द्विष्टं तेषां द्विषं द्विषम्
हीनोपकरणं व्यग्रमविधेयं गतायुषम्
चण्डं शोकातुरं भीरुं कृतघ्नं वैद्यमानिनम् ॥ ५१ ॥

སྤྲུལ་པ་སྤྱིང་པོ་ལ་སྤང་དང་།

དེ་དང་མི་མཛེས་སྤང་བ་དང་།

ཡོ་བྱད་མི་འབྱོར་གྲེལ་བ་དང་།

“ ཉན་ཏུ་མི་བདུས་ཆེ་ཟད་དང་། ”

གཏུམ་ཞིང་སྤྱིང་ན་ལ་མེན་པ་འཛིགས་།

བྱས་པ་མི་གཞོ་སྤྲུལ་བརྟུས་སྤང་། ༥༡ །

ཞེས་བྱ་བ་ནི། རྟན་གསོ་ཐབས་ཡོད་ཀྱང་སྤང་དགོས་པ་ནི། རྟན་པ་གང་ཞིག་སྤྲུལ་པ་

དང་ཡུལ་གྱི་རྒྱལ་པོ་དག་ལ་སྤང་ཞིང་མི་མཛེས་བ་དང་། ཡེང་སྤྲོན་དབྱེད་རིམ་གྱི་སོགས་
 བྱེད་པའི་ཡོ་བྱད་ཀྱི་འབྱོར་བ་མི་ལྷན་པོས་དབྱེད་བ་དང་། ལས་མང་པོས་ལུས་སེམས་
 བྲེལ་བ་དང་། སྤྲོན་བ་སོགས་ཀྱི་པན་པའི་བསྐྱབ་བྱ་གནང་ཞིང་བསྐྱོ་བ་མི་ཉན་བ་དང་། ཆེ་
 ཟད་བ་དང་། གཏུམ་བ་དང་། ཉིག་ཏུ་བྱ་ངན་གྱིས་མནན་བ་དང་། འཇིགས་སྐྱབ་ཅན་དང་།
 བན་བཏགས་བྱས་ཀྱང་བྱས་བ་དེའི་དྲིན་ལྷན་མི་གཞོ་བ་དང་། སྤྲོན་བ་མིན་བཞིན་དུ་སྤྲོན་
 པའི་རྒྱལ་འཆོས་བྱེད་བ་སོགས་སྤྲོན་བ་ལ་བརྟུས་པར་བྱེད་བ་བཅས་གོང་གསལ་འདྲི་
 རྣམས་ནི་གསོ་བའི་ཐབས་ཡོད་ཀྱང་སྤང་བར་བྱའོ་ཞེས་པའི་དོན་ནོ། །སྤྲོན་སྤྲོན་པོས་ནད་བ་
 གསོ་བ་ལ་ཉེ་རིང་མེད་པར་སྤྲོད་མེས་འབྱུག་དགོས་ཀྱང་སྤྲོན་པོས་དོན་དགག་དགོས་ཀྱི་
 དབང་ལས་གསོ་ཐབས་ཡོད་ཀྱང་སྤྲོད་དགོས་པ་འདྲ་ཡོད་དོ། །བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་ཉེར་དུག་
 པར། སྤང་བར་བྱ་ལ་གསོ་ཐབས་ཡོད་མེད་གཉིས། །རྒྱལ་པོ་དག་པའི་བཤེས་དང་འགྲོ་ལ་
 སྤང་། །སྤྲོན་པའི་བྱས་བ་མི་གཞོ་བརྟུས་བ་བྱེད། །བྲེལ་དང་འབྱོར་བ་མི་ལྷན་ཉན་མི་བཏུབ།
 ཆེ་ཟད་བྱ་ངན་གྱིས་མནན་བསྤྲོན་བ་བཤིག། །སྤྲོ་བའི་ཡ་ག་ངན་བ་འབྱུང་བའི་ཕྱིར། །གསོ་
 ཐབས་ཡོད་ཀྱང་སྤང་བར་བཤད་བ་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་སོ།

ལེའུ་རྣམ་གྲངས་མདོར་བསྟན་པ།

तन्त्रस्यास्य परं चातो वक्ष्यतेऽध्यायसंग्रहः ॥ ५२ ॥

དེ་ནས་གཞན་ཡང་རྒྱུད་འདི་ཡི།

ལེའུ་བསྐྱུས་བ་བཤད་བྱ་སྟེ། ༥༢ ॥

ཞེས་བ་ནི། ལེའུ་དང་པོ་འདིར་གཞུང་མ་ལུས་པའི་དོན་མདོར་བསྐྱུས་བཤད་ཟིན་ནས་
 དེའི་འོག་ཏུ་བདེ་སྐྱབ་ཏུ་བྲན་ཅིང་བཅལ་བདེ་བའི་ཕྱིར་རྒྱུད་འདིའི་ལེའུ་རྣམ་གྲངས་
 བསྐྱུས་པའི་དཀར་ཆག་བཤད་པར་བྱའོ་ཞེས་སོ། །དེ་ཡང་ཆེའི་རིག་བྱེད་ཀྱི་དོན་རྒྱུད་འདིས་
 འཛིན་ཅིང་སྤྲོད་པས་ན་རྒྱུད་ཅེས་བྱ་ཞིང་། །ལེའུ་བསྐྱུས་བ་ནི་ལེའུ་རྣམས་བསྐྱུས་ཤིང་བྱང་
 པོ་གཅིག་ཏུ་བྱས་བའོ།

གནས་དང་པོ་མདོ་གནས་ལེའུའི་རྣམ་གྲངས།

आयुष्कामदिनत्वीहारींगाऽऽनुत्पोंदनद्रवोः ॥ १ ॥
 अन्नज्ञानानसुरक्षामात्राद्रव्यरसाश्रयाः ॥ ॥
 दोषादिज्ञानतद्भेदतच्चिकित्साद्युपक्रमः ॥ ॥
 शुद्ध्यादिस्नेहवस्वेदरेकाऽऽस्थापननावनम् ॥ ॥
 धूमगण्डूषदृक्सेकृतृप्तिप्लवकशस्तकम् ॥ ॥
 शिराविधिः^{२२} शल्यविधिः शस्त्रक्षाराग्निकर्मकाः^{२३} ॥
 सूत्रस्थानमिमेषध्यायास्तिशत शारीरमुच्यते ॥ ५३ ॥

ཆེ་རིང་ཉིན་རེ་དུས་སྤྱིད་དང་།
 བད་མེད་བྱ་དང་བདུང་བ་དང་།
 ཟས་ཤེས་བྱ་དང་ཟས་བསྐྱེད་བྱ།
 ཟས་ཆོད་སྒྲན་དང་རོ་ལ་གནས།
 བད་ཤེས་བྱ་དང་དེའི་དབྱེ་བ།
 དེ་གསོ་བ་དང་གསོ་ཐབས་གཉིས།
 སྦྱང་སོགས་སྦྱུང་འཆོས་བྱས་བཏུ་བ།
 དུགས་སྦྱོན་མས་གཏོང་སྒྲ་ནས་གཏོང་།^{२ॣ}
 སྒྲ་དུང་ཁར་དོར་མིག་བཟུ་དང་།
 གསོ་དང་དབྱུང་ཐབས་བྱག་རྩ་མཆོན།
 གཏོར་དབྱེད་བྱག་རྩ་དབྱུང་བའི་དབྱུང་།
 མཆོན་དང་ཐལ་སྒྲན་མེ་བཙའི་ལས།

२२ 'सिराविधि' इति पाठान्तरम् ।

२३ 'क्षाराग्निकर्मकैः' इति पाठान्तरम् ।

२ॣ ལེགས་སྦྱར། ཆོགས་ཀྱང་འདི་པོད་འགྱུར་དུ་མི་སྦྱང་ངོ་།

མདོ་གནས་ལེའུ་སུམ་ཅུ་ནི།

འདི་ཡིན་ །། ༡༢ །།

ཞེས་བ་ནི། གནས་དྲུག་གི་དང་པོ་མདོ་ཡི་གནས་ལ་ལེའུ་སུམ་ཅུ་ཡོད་པ་ཡིན། དེ་
དག་ནི་ལེའུ་དང་པོ་གཞུང་གི་མདོ་དོན་ཅ་ཆུང་ལྟ་བུ་ཆོ་རིད་བྱར་འདོད་པ་དང་། གཉིས་པ་
ཉིན་རེའི་སྟོད་པ་དང་། གསུམ་པ་དུས་སྟོད་དང་། བཞི་པ་ནད་མེད་པར་བྱ་བྱ་དང་། ལྷ་པ་
བདུང་བའི་རྣམས་དང་། དྲུག་པ་ཟས་ཀྱི་ཚུལ་ཤེས་པར་བྱ་བ་དང་། བདུན་པ་ཟས་བསྐྱམ་
ཚུལ་དང་། བརྒྱད་པ་ཟས་ཚོད་རན་པར་བཟའ་བ་དང་། དྲུག་པ་སྤྲོད་ལ་སོགས་པའི་རྣམས་
ཤེས་པར་བྱ་བ་དང་། བརྒྱད་པ་མོ་རྣམས་བཤད་པ་དང་། བརྒྱ་གཅིག་པ་ནད་ཀྱི་ཚུལ་དང་།
བརྒྱ་གཉིས་པ་ནད་ཀྱི་བྱེ་བྲག་དང་། བརྒྱ་གསུམ་པ་ནད་གསོ་བ་དང་། བརྒྱ་བཞི་པ་གསོ་
ཐབས་རྣམས་པ་གཉིས་བསྟན་པ་དང་། བཙོ་ལྷ་པ་སྤྲུང་བ་ལ་སོགས་པའི་སྤྲོད་ཀྱི་ཐེ་ཚན་སྤྱོ་
ཚོགས་བསྐྱམས་པ་དང་། བརྒྱ་དྲུག་པ་སྤྲོད་འཆོས་དང་། བརྒྱ་བདུན་པ་དྲུགས་དང་། བཙོ་
བརྒྱད་པ་སྟོན་ཁུས་དང་། བརྒྱ་དགུ་པ་མས་གཏོང་དང་། ཉི་ཤུ་པ་སྤྲོད་དང་། ཉི་ཤུ་གཅིག་
པ་དྲུད་པ་དང་། ཉི་ཤུ་གཉིས་པ་མཁུར་བཞུང་སོགས་དང་། ཉི་ཤུ་གསུམ་པ་མིག་སྤྲོད་སྟུགས་
ཉི་མིག་ནད་བཟུ་བ་དང་། ཉི་ཤུ་བཞི་པ་མིག་གསོ་བ་དང་། ཉི་ཤུ་པ་ཆ་དབྱེད་ཀྱི་ཆོ་ག་དང་།
ཉི་ཤུ་དག་པ་གཏར་དབྱེད་དང་། ཉི་ཤུ་བདུན་པ་གཏར་ཁ་གཏམ་པ་དང་། ཉི་ཤུ་བརྒྱད་པ་བྱུག་
རྩ་དབྱུང་བ་དང་། ཉི་ཤུ་དགུ་པ་གཏར་ཁའི་ལས་དང་། སུམ་ཅུ་པ་ཐལ་སྤྲོད་རྟོན་པོ་དང་མེ་
བཙའི་ལས་ཀྱི་ཆོ་ག་བཅས་འདི་རྣམས་མདོ་གནས་ཀྱི་ལེའུ་སུམ་ཅུ་ཡིན་ནོ། །འདི་རྣམས་
ནི་ཆུད་ཀྱི་དོན་མ་ལུས་པ་མདོར་བསྟན་པ་ཡིན་པས་མདོ་ཡི་གནས་ཞེས་བྱའོ།

གནས་གཉིས་པ་ལུས་གནས་ལེའུ་རྣམ་གངས།

गर्भावक्रान्तिरद्वयापदङ्गममविभागिकम् ।

विकृतिर्दूतजं षष्ठम् ॥ ५४ ॥

..... ལྟུང་གི་བཅོད་བྱ་སྟེ།

མངལ་དུ་འཇུག་དང་དེའི་ནད་དང་།

ཡན་ལག་གནད་གི་བྱེ་བྲག་དང་།

རྣམ་འགྱུར་བར་ཆེན་ལས་བྱུང་དུག།

ཞེས་བྱ་བ་ནི། མདོ་གནས་ལེའུ་སྐུ་ཅུའི་རྗེས་སུ་ལུས་གི་གནས་གི་ལེའུ་རྣམས་བཅོད་
པར་བྱ་སྟེ་ཞེས་ལོག་མ་འདྲེན་པའི་དོན་དུ་ལྷག་བཅས་གི་སྟེ་སྐྱར་བ་ཡིན་ནོ། །གནས་གཉིས་
པ་ལུས་གི་གནས་ལ་ལེའུ་དུག་ཡོད་དེ། དེ་ཡང་དང་པོ་མངལ་དུ་འཇུག་པ། གཉིས་པ་
མངལ་དེའི་ནད། གསུམ་པ་ལུས་གི་ཡན་ལག་གི་བྱེ་བྲག །བཞི་པ་ལུས་གི་གནད་གི་བྱེ་
བྲག །ལྔ་པ་ལུས་གི་རྣམ་འགྱུར་གྲེས་པར་བྱ་བ། དུག་པ་ལྟུང་གི་བར་ཆེན་སོགས་གྲེས་པར་
བྱ་བ་བཅས་དེ་ལྟར་གནས་གཉིས་པ་ལུས་གནས་ལས་བྱུང་བའི་ལེའུ་དུག་ཡོད་པ་ཡིན་ནོ།

གནས་གསུམ་པ་ནད་གི་གནས་གི་ལེའུ་རྣམ་བྱངས།

----- निदानं सार्वरोगिकम् ।

ज्वरामृक्श्वसासयक्ष्मादिमहाद्यर्थोऽतिसारिणाम् ।

मूलघातप्रमेहाणां विद्रव्याद्युदरस्य च ।

पाण्डुकुष्ठानिलातानां वातास्रस्य च षोडश ॥ ५५ ॥

ནད་ཀྱུན་འབྱུང་བའི་ནད་གཞི་དང་།

རིམས་ཁྲག་དྲུགས་མི་བདེ་གཙོང་སོགས།

ཆང་དང་གཞང་འབྲུམ་ཆད་པའི་ནད།

ཚུ་འགགས་གཅིན་ནི་སྟེ་བ་དང་།

ཁོང་འབྲས་དུམ་རྗེང་དག་དང་ནི།

སྒྱི་ཐོབ་མཐོ་ནད་རྒྱུད་གིས་གཟིར།

དྲེག་ནད་དང་བཅས་བཅུ་དུག་ཡིན། ལྟོ ॥

ཞེས་པ་ནི། གནས་གསུམ་པ་ནད་ཀྱི་གནས་ལ་ལེའུ་བརྩ་དྲུག་ཡོད་པ་ཡིན་ཏེ། ལེའུ་
 དང་པོ་ནད་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ནད་གཞི་དང་། ལྷནིས་པ་རིམས། གསུམ་ས་ཁྲག་མཐིས་ལུང་
 བའི་ནད་གཞི། བཞི་པ་དབུགས་མི་བདེ་བ། ལྷ་པ་སྒྲོ་གཙང་སོགས། དྲུག་པ་ཆང་ནད།
 བདུན་པ་གཞང་འབྲུམ། བརྩ་དྲུག་པ་ཆད་འབྲུ། དབྲུ་པ་གཅིན་འབྲུགས། བརྩ་པ་གཅིན་སྟེ།
 བརྩ་གཅིག་པ་ཁོང་འབྲས་དང་སྒྲན། བརྩ་གཉིས་པ་དམུ་ཇིང་། བརྩ་གསུམ་པ་སྒྲ་ཐབ་དང་
 འོར་དང་མེ་དབལ་སོགས། བརྩ་བཞི་པ་མཛེ་དང་ཤ་བཟླ་དང་སྟོན་བྱའི་ནད་གཞི། བཙོ་ལྷ་པ་
 རྒྱུང་། བརྩ་དྲུག་པ་རྟོག་ནད་བཅས་གནས་གསུམ་པ་ནད་ཀྱི་གནས་ལ་ལེའུ་བརྩ་དྲུག་ཡོད་
 པ་ཡིན་ནོ།

གནས་བཞི་པ་གསོ་བའི་གནས་ཀྱི་ལེའུ་རིམ་གྲངས།

चिकित्सितं ज्वरे रक्ते कासे श्वासे च यक्ष्मिणि ।
 वमौ मदात्ययेऽर्शःसु विशि द्वौ द्वौ च मूत्रिते ॥
 विद्रथौ गुल्मजठरपाण्डुशोफविसर्पिषु ।
 कुष्ठश्चित्रानिलव्याधिवातास्त्रेषु चिकित्सितम् ।
 द्वाविंशतिरिमेऽध्यायाः ----- ॥ ५६ ॥

རིམས་ནད་གསོ་དང་ཁྲག་དང་ནི།

ལུང་པ་དབུགས་མི་བདེ་དང་གཙང་།

སྒྲོན་དང་ཆང་ནད་གཞང་འབྲུམ་དང་།

ཆད་ནད་སོ་པ་གཅིན་ནད་གཉིས།

ཁོང་འབྲས་སྒྲན་དང་དམུ་ཇིང་དང་།

སྒྲ་ཐབ་འོར་ནད་མེ་དབལ་དང་།

མཛེ་ནད་ཤ་བཟླ་རྒྱུང་ནད་དང་།

རྟོག་ནད་གསོ་བའི་དབྲུད་རིམས་ཏེ།

ལེའུ་རིམ་གཉིས་འདི་ཡིན་ནོ། ། 5 ॥

ཞེས་པ་ནི། གནས་བཞི་པ་ནད་གསོ་བའི་གནས་ལ་ལེའུ་ཉི་ཤུ་ཙ་གཉིས་ཡོད་དེ། དེ་
 དག་གང་ཞེ་ན། ལེའུ་དང་པོ་རིམས་ནད་ཀྱི་གསོ་བ་དང་། གཉིས་པ་བྲག་དང་མཁྲིས་པའི་
 གསོ་བ། གསུམ་པ་ལུད་པའི་གསོ་བ། བཞི་པ་དབུགས་མི་བདེ་བའི་གསོ་བ། ལྷ་པ་གཙང་
 ཆེན་ཟད་བྱེད་ཀྱི་གསོ་བ། འུག་པ་སྒྲོན་ནམ་སྒྲུགས་ཀྱི་གསོ་བ། བདུན་པ་ཆང་ནད་ཀྱི་གསོ་
 བ། བརྒྱད་པ་གཞང་འབྲུམ་ཀྱི་གསོ་བ། དབྱ་པ་ཆད་འབྲུའི་གསོ་བ། བཅུ་པ་སོ་བའི་ནད་ཀྱི་
 གསོ་བ། བཅུ་གཅིག་པ་གཅིན་འགགས་ཀྱི་གསོ་བ་དང་། བཅུ་གཉིས་པ་གཅིན་སྒྲིལ་གསོ་བ་
 སྒྲིལ་གཅིན་ནད་གཉིས་དང་། བཅུ་གསུམ་པ་ཁོང་འབྲས་ཀྱི་གསོ་བ། བཅུ་བཞི་པ་སྐྱན་ནད་ཀྱི་
 གསོ་བ། བཅོ་ལྷ་པ་དམུ་ཇིང་གི་གསོ་བ། བཅུ་དྲུག་པ་སྐྱ་ཐབ་ཀྱི་གསོ་བ། བཅུ་བདུན་པ་འོར་
 གསོ་བ། བཅོ་བརྒྱད་པ་མེ་དབལ་ཀྱི་གསོ་བ། བཅུ་དབྱ་པ་མཛེ་ནད་གསོ་བ། ཉི་ཤུ་པ་ཤ་
 བཟ་སོགས་ཀྱི་གསོ་བ། ཉི་ཤུ་ཙ་གཅིག་པ་རླུང་ནད་ཀྱི་གསོ་བ། ཉི་ཤུ་ཙ་གཉིས་པ་དྲེག་
 ནད་གསོ་བའི་ལེའུ་བཅས་དེ་ལྟར་ནད་གསོ་བའི་གནས་ལ་ལེའུ་ཉི་ཤུ་ཙ་གཉིས་ཡོད་དོ།

གནས་ལྷ་པ་ཆོ་ག་གྲུབ་པའི་གནས་ཀྱི་ལེའུ་ཉི་ཤུ་ཙ་གཉིས་ཡོད་དོ།

----- कल्पसिद्धिरतः परम् ।
 कल्पो वमेविरिकस्य तत्सिद्धिर्वस्तिकल्पना ।
 सिद्धिर्वस्त्यापदां षष्ठो द्रव्यकल्पो----- ॥ ५७ ॥

དེ་ལས་གཞན་ཡང་ཆོ་ག་གྲུབ།
 སྐྱགས་སྐྱན་བཟུ་སྐྱན་ཆོ་ག་དང་།
 དེ་གྲུབ་མས་གཏོང་ཆོ་ག་དང་།
 མས་གཏོང་ཉེས་གྲུབ་དྲུག་པ་ནི།
 སྐྱན་ཡིན་ ॥ ༥༧ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། བོད་གི་གནས་ཙམ་དུ་མ་ཟད་དེ་ལས་གཞན་པའི་གནས་ཆོ་ག་གྲུབ་པ་
 ཞེས་པ་ཞིག་ཀྱང་ཡོད་པ་དེ་ལ་ལེའུ་དྲུག་ཡོད་དེ། དེ་དག་གང་ཡིན་ཞེ་ན། ལེའུ་དང་པོ་

སྐྱུགས་སྦྲན་གྱི་ཆོག་དང་། གཉིས་པ་བཟུ་སྦྲན་གྱི་ཆོག་། གསུམ་པ་སྐྱུགས་སྦྲན་དང་བཟུ་
 སྦྲན་དེ་དག་གྲུབ་པར་བྱ་བའི་ཆོག་། བཞི་པ་མས་གཏོང་གི་ཆོག་། ལྷ་པ་སྦྲན་མས་གཏོང་
 ཉེས་པ་གྲུབ་པའི་ཆོག་། འདྲུག་པ་ནི་སྦྲན་གྱི་ཆོག་བཅས་དེ་ལྟར་གནས་ལྷ་པ་ཆོག་གྲུབ་
 བའི་གནས་ལ་ལེའུ་དྲུག་འདི་དག་ཡོད་དོ་ཞེས་སོ།

གནས་དྲུག་པ་སྐྱེ་མའི་གནས་གྱི་ལེའུ་རྣམ་གྲངས།

----- ཏཏ ཏཏ ཏཏ ཏཏ
 बालोपचारे तदव्याधौ तदग्रहे द्वौ च भूतगे २५ ।
 उन्मादेऽथ स्मृतिभ्रंशे द्वौ द्वौ वर्त्मसु संधिषु ॥
 दृक्तमोलिङ्गनाशेषु तयो द्वौ द्वौ च सर्वगे २६ ।
 कर्णनासामुखशिरोव्रणे भग्ने २७ भगन्दरे ॥
 ग्रंथ्यादौ क्षुद्ररोगेषु गुह्यरोगे पृथग्द्वयम् ।
 विषे भुजङ्गे कीटेषु मूषकेषु रसायने ॥
 चात्वरिंशोऽनपत्यानामध्यायो बीजपोषणः ॥ ५ ८ ॥

..... དེ་ནས་སྐྱེ་མ་ནི།

བྱིས་པ་ཉེར་སྦྱོད་དེའི་ནད་དང་།
 དེའི་གདོན་འབྱུང་པོར་གདོགས་པ་གཉིས།
 སྦྱོད་དང་བཟླ་དེ་སྦྱོད་སོགས་གཉིས་གཉིས།
 མིག་ཚུ་རྩི་མ་གྲ་ཡི་མཆོམས།
 མིག་འབྲས་རབ་རིབ་མཐོང་ཉམས་གསུམ།
 གཉིས་གཉིས་ཀུན་ལ་འགྲོ་བ་ཡིན།
 མིག་ནད་རྣམ་པ་སྦྱ་ཆོགས་དང་།

२५ 'भूतगौ' इति पाठान्तरम् ।

२६ 'सर्वगौ' इति पाठान्तरम् ।

२७ 'भङ्गे' इति पाठान्तरम् ।

རྩ་ནད་སྣ་དང་ཁ་དང་མགོའི།

མ་དང་ཆག་གྲུགས་མཚན་བར་བདོལ།

འབྲས་སོགས་སྤ་མའི་ནད་རྩ་མས་དང་།

གསང་བའི་ནད་ནི་ཐ་དད་གཉིས།

དུག་དང་སྣལ་དང་སྤྲིན་བྱའི་དུག །

བྱི་བ་དང་རྩི་བཅུད་ཀྱི་ལེན།

བྱ་མེད་ས་སོན་གསོ་བ་སྟེ།

ལེའུ་བཞི་བཅུ་ཉིད་ཡིན་ནོ། ། ༥༧ །

ཞེས་བ་ནི། གནས་དུག་པ་བྱི་མའི་གནས་ལ་ལེའུ་བཞི་བཅུ་ཡོད་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཡང་གང་ཞེ་ན། ལེའུ་དང་པོ་བྱིས་པ་ཉེར་སྦྱོད་དང་། གཉིས་པ་བྱིས་པའི་ནད། གསུམ་པ་བྱིས་པའི་གདོན། བཞི་པ་འབྱུང་བའི་གདོན་གྱི་ནད་དམིགས་ཤེས་པར་བྱ་བ། ལྷ་པ་འབྱུང་བའི་གདོན་ནད་གསོ་བ། དུག་པ་སྦྱོ་བའི་ནད་གསོ་བ། བདུན་པ་བཟེད་བྱེད་ཀྱི་ནད་གསོ་བ། བརྒྱད་པ་མིག་ཆུའི་ནད་དམིགས་ཤེས་པར་བྱ་བ། དགྲ་པ་མིག་ཆུའི་ནད་གསོ་བ། བཅུ་པ་མིག་བྱར་དང་མིག་འབྲས་དཀར་ནག་གི་ནད་དམིགས་མཉམ་པར་བྱ་བ། བཅུ་གཅིག་པ་མིག་ནད་དེ་དག་གསོ་བ། བཅུ་གཉིས་པ་མཐོང་བར་བྱེད་པའི་མིག་འབྲས་ཀྱི་ནད་དམིགས་ཤེས་པར་བྱ་བ། བཅུ་གསུམ་པ་མིག་ནད་རབ་རིབ། བཅུ་བཞི་པ་མཐོང་བ་ཉམས་པ་གསོ་བ། བཅུ་ལྔ་པ་མིག་ནད་སྣ་ཚོགས་ཤེས་པར་བྱ་བ། བཅུ་དྲུག་པ་མིག་ནད་སྣ་ཚོགས་གསོ་བ། བཅུ་བདུན་པ་རྩ་བའི་ནད་དམིགས་ཤེས་པར་བྱ་བ། བཅུ་བརྒྱད་པ་རྩ་ནད་གསོ་བ། བཅུ་དགུ་པ་སྣ་ནད་ཤེས་པར་བྱ་བ། ཉི་ཤུ་པ་རྩ་ནད་གསོ་བ། ཉེར་གཅིག་པ་ཁ་ནད་ཤེས་པར་བྱ་བ། ཉེར་གཉིས་པ་ཁ་ནད་གསོ་བ། ཉེར་གསུམ་པ་མགོ་ནད་ཤེས་པར་བྱ་བ། ཉེར་བཞི་པ་མགོ་ནད་གསོ་བ། ཉེར་ལྔ་པ་མ་གསོ་བ། ཉེར་དྲུག་པ་སྦོ་བྱར་འབྲལ་དུ་བྱུང་བའི་མ་གསོ་བ། ཉེར་བདུན་པ་རྩ་ལག་ཆག་གྲུགས། ཉེར་བརྒྱད་པ་མཚན་བར་དོལ་བ། ཉེར་དགུ་པ་འབྲས་དང་

མོར་བྱ་རྒྱུ་འབམ་མེན་བྱ་རྣམས་ཤེས་པར་བྱ་བ། ལྷུ་ཙུ་པ་འབྲས་དང་མོར་བྱ་ལ་སོགས་
 བའི་གསོ་བ། སོ་གཅིག་པ་འབྲས་བྱ་སྒྲ་མོའི་ནད་ཤེས་པར་བྱ་བ། སོ་གཉིས་པ་འབྲས་བྱ་སྒྲ་
 མོའི་ནད་གསོ་བ། སོ་གསུམ་པ་གསང་གནས་ཀྱི་ནད་ཤེས་པར་བྱ་བ། སོ་བཞི་པ་གསང་
 གནས་ཀྱི་ནད་གསོ་བ། སོ་ལྔ་པ་དུག་སྒྲ་ཚོགས་ཀྱི་གསོ་བ། སོ་དུག་པ་སྒྲུལ་དུག་གསོ་བ།
 སོ་བདུན་པ་སྲིན་བྱའི་དུག་གསོ་བ། སོ་བརྒྱད་པ་བྱི་བ་དང་ཨ་ལའ་དེ་གའི་དུག་གསོ་བ། སོ་
 དགུ་པ་བརྒྱད་ལེན། བཞི་ཙུ་པ་བྱ་སྒྲུག་མེད་པའི་སྒྲིས་བྱའི་ས་བོན་གསོ་ཞིང་རྩ་ཙུ་བ་སྒྲེ། དེ་
 ལྷར་གནས་དུག་པ་རྒྱུད་བྱི་མ་ལ་ལེའུ་བཞི་བརྒྱ་ཡོད་པ་ཡིན་ནོ། དེ་ཡང་བྲིས་པ་ཉེར་སྦྱོང་
 དང་། དེའི་ནད་དང་། དེའི་གདོན་གསུམ་ལ་ལེའུ་རེ་རེ། འབྲུང་པོར་གཏོགས་པ་གཉིས་ཞེས་
 པ་འབྲུང་པོའི་གདོན་དང་དེའི་གསོ་བ་སྒྲེ་ལེའུ་གཉིས། སྦྱོ་བྱེད་དང་བཟེད་བྱེད་ལ་ལེའུ་རེ་རེ།
 ཇི་མ་དང་མིག་མཆུའི་ནད་དང་མིག་རྒྱར་གྱ་མཚམས་དང་མིག་འབྲས་དཀར་ནག་གི་ནད་
 སོ་སོར་ལེའུ་རེ་རེ་སྒྲེ་བཞི། མིག་འབྲས་དང་རབ་རིབ་དང་མཐོང་ཉམས་གསུམ་ལ་ལེའུ་རེ་
 རེ། ལེའུ་གཉིས་རེ་ཡོད་པ་མིག་ནད་སྒྲ་ཚོགས་དང་། རྩ་ནད་དང་། སྒྲ་ནད་དང་། ཁ་ནད་དང་།
 མགོ་ནད་དང་། མ་རྣམས་ཡིན་ནོ། །ཆག་ཤུགས་དང་མཚན་བར་དོལ་བ་གཉིས་ལ་ལེའུ་རེ་
 རེ། འབྲས་སོགས་ཀྱི་ནད་དང་སྒྲ་མོའི་ནད་དང་གསང་གནས་གསུམ་ལ་ལེའུ་གཉིས་
 གཉིས། དུག་དང་སྒྲུལ་དང་སྲིན་བྱ་དང་བྱི་བ་དང་བརྒྱད་ལེན་དང་རྩ་ཙུ་བ་རྣམས་ལ་ལེའུ་རེ་
 རེ་སྒྲེ་གོང་གསལ་བསྐྱམས་ལེའུ་བཞི་བརྒྱ་ཐམ་པ་ཡོད་དོ།

གྲངས་ཀྱིས་མཆུག་བསྟུ་བ།

इत्यध्यायशतं विंशं षड्भिः स्थानैरुदीरितम् ॥ ५९ ॥

དེ་ལྷར་ལེའུ་ནི་བརྒྱ་ཉི་ཤུ།

གནས་ནི་དུག་ཏུ་བཤད་པ་ཡིན། ॥ १७ ॥

ཞེས་བ་ནི། གོང་དུ་གནས་སོ་སོའི་ལེའུའི་རྣམ་གྲངས་བཤད་པ་ལྷར་རྒྱུད་འདིར་ལེའུ་
 བརྒྱ་དང་ཉི་ཤུ་དང་གནས་དུག་ཏུ་བཤད་པ་ཡིན། དེ་ཡང་གོང་དུ་སྦྱོས་པ་ལྷར་གནས་དང་པོ་

མདོ་གནས་ལ་ལེའུ་སྟུམ་ཅུ་དང་། གནས་གཉིས་པ་ལྟས་གནས་ལ་ལེའུ་དྲུག །གནས་
གསུམ་པ་ནད་གཞིའི་གནས་ལ་ལེའུ་བཅུ་དྲུག གནས་བཞི་པ་ནད་གསོ་བའི་གནས་ལ་
ལེའུ་ཉི་ཤུ་ཅུ་གཉིས། གནས་ལྔ་པ་ཆོག་གྲུབ་པའི་གནས་ལ་ལེའུ་དྲུག །གནས་དྲུག་པ་སྟེ་
མའི་གནས་ལ་ལེའུ་བཞི་བཅུ་བཅས་སྟིང་པོ་བསྟུས་པ་འདིར་མདོ་དོན་གནས་དྲུག་ལེའུ་
བརྒྱ་དང་ཉི་ཤུའི་བདག་ཉིད་ཅན་དུ་བཤད་པ་ཡིན་ནོ།

མཇུག་དོན་བསྟུ་བ།

इति अष्टाङ्गहृदयस्य सूत्रस्थाने अयुष्कामीयो
नाम प्रथमोऽध्यायः समाप्तः ॥

ཡན་ལག་བརྒྱད་པའི་སྟིང་པོ་བསྟུས་པ་ལས་མདོའི་གནས་ཀྱི་
ཆོ་རིང་བར་འདོད་པ་ཞེས་བྱ་བའི་ལེའུ་སྟེ་དང་པོ་ལོ། ॥

སྟོབ་དཔོན་དབང་པོས་མཛད་པའི་ཡན་ལག་བརྒྱད་པའི་སྟིང་པོ་བསྟུས་པའི་ཆོག་དོན་
གསལ་བར་བྱེད་པའི་འགྲེལ་པ་ཆོག་ཉུང་དོན་གསལ་ཞེས་བྱ་བ་ལས་མདོ་གནས་ལེའུ་
དང་པོ་ཆོ་རིང་བར་འདོད་པའི་ལེའུའི་འགྲེལ་པ་རྫོགས་སོ། ॥

दिनचर्योऽध्यायः
ཉིན་རེ་ཁིང་སྟོད་པའི་ལེའུ།

མདོ་གནས་ལེའུ་གཉིས་པའི་ཚཱ་པར་དམ་བཅའ།

अथातो दिनचर्याऽध्यायं व्याख्यास्यामः ॥ १ ॥

དེ་ནས་ཉིན་རེ་ཁིང་སྟོད་པའི་ལེའུ་བཤད་པར་བྱོལ། ༡ ॥

ཞེས་པ་ནི། དེ་ནས་སྟེ་ལེགས་སྐྱར་དུ་ཨ་ཐ་ཞེས་པ་བཀྲ་ཤིས་པ་དང་། དབང་དུ་བྱ་བ་
དང་། དེ་མ་ཐག་པ་དང་། ཚཱ་པ་སོགས་ལ་འཇུག་པ་ལེའུ་སྤྲ་མར་བཤད་ཟིན་པ་ལྟར་དང་།
གོང་དུ་ཆེ་རིང་བར་འདོད་པའི་ལེའུ་བཤད་ནས་དེ་ལྟར་ཆེ་རིང་བར་འདོད་ན་ཇི་ལྟར་བྲང་
སྟོང་ན་མས་ཀྱིས་གསུངས་པ་ལྟར་ཆེ་རིང་བ་ལ་ཕན་པའི་ཟས་སྟོད་བསྟེན་ཁིང་སྟོད་པར་བྱ་
བ་གལ་ཆེ་བས་ཉིན་རེ་ཁིང་སྟོད་དུ་བསྟེན་ཁིང་སྟོད་པར་བྱ་བའི་ལེའུ་གང་དེ་བཤད་པར་
བྱོལ་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་ནོ། ཉིན་རེའི་སྟོད་པ་ཞེས་པ་འདིར་ཉིན་མཚན་གཉིས་ཀའི་སྟོད་
པར་བྱ་བ་བསྐྱས་ཀྱང་མཚན་མའི་སྟོད་པར་བྱ་བ་དེ་དག་ལས་ཉིན་མའི་སྟོད་པ་དག་གཙོ་
ཆེར་བྱུར་བས་ལེགས་སྐྱར་དུ་ཉིན་མའི་སྟོད་པ་ཞེས་བསྟེན་ཡོད་དོ།

ལངས་དུས་བསྟན་པ།

ब्राह्मे मुहूर्तं उत्तिष्ठेत्तवस्थो रक्षार्थमायुषः ॥ २ ॥

བདེར་གནས་ཆེ་ནི་བསྐྱང་བའི་ཕྱིར ॥

ཡུད་ཙམ་ཆངས་ཕྱིར་གནས་ཏེ་ལངས། ༢ ॥

ཞེས་པ་ནི། ཉིན་རེ་ཁིང་སྟོད་དུ་སྟོད་པའི་ལས་ལ་ཐ་མལ་ནད་མེད་བདེ་པར་གནས་

१ 'मुहूर्त' इति पाठान्तरम् ।

२ ལེགས་སྐྱར། ཆངས་པའི་ཡུད་ཙམ་ལ་ནི་ལངས། “གནས་”ཞེས་མི་སྤྲང་།

པའི་སྐྱབས་ཀྱིས་འབྲུག་པར་བྱ་བ་དང་། ནད་ཀྱིས་མནར་བའི་སྐྱབས་ཀྱིས་འབྲུག་པར་བྱ་
བ་བཅས་གཉིས་སྤྱོད་པ་ལས། དང་པོ་བདེ་བར་ཐ་མལ་དུ་གནས་པའི་སྐྱབས་ཆེ་མིང་དུ་
གནས་ཤིང་ཆེ་སྟོག་དེ་བསྐྱུང་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་ཆངས་པའི་ཡུད་ཙམ་ལ་ལངས་བར་བྱའོ་
ཞེས་པའི་དོན་ནོ།

དེ་ཡང་མཚན་མའི་བྱན་ཐ་མ་ཐོ་རངས་ཀྱི་ཆུ་ཚོད་གཉིས་ལཱ་འདི་སྐྱབས་ཀྱི་ཡུད་ཙམ་
ཞེས་བྱ་ཞིང་། ཆངས་པ་ཞེས་པ་ནི་ཤེས་པའི་དོན་ནམ་ཐར་བ་དང་། གཙང་མ་དང་། ལྷ་
ཆངས་པ་རྣམས་ལ་གོ་བ་ལས་འདིར་ཐར་བ་ཐུང་འདས་ཐོབ་པའི་དོན་དུ་དེ་ལྷ་བྱའི་དུས་
ལ་ལངས་ཤིང་ལྷང་བར་བྱའོ་ཞེས་པའི་དོན་ནོ། རྩ་ཐེར་དུ་ཆངས་པའི་ཞེས་པ་ཐུང་ན་ལས་
འདས་པ་ལ་བྱའོ། ཞེས་གསུངས་འདུག །དེས་ན་ཐོབ་བྱ་ཐུང་འདས་ཀྱི་དོན་དུ་ཐ་མལ་
བདེར་གནས་ཀྱི་སྐྱེས་བྱས་ཆེ་སྟོག་དེ་བསྐྱུང་བའི་ཕྱིར་བྱ་བ་དང་འཆམས་པའི་ཐོ་རངས་
ཀྱི་ཡུད་ཙམ་དེ་ལ་ལངས་དགོས་པར་བསྐྱན་པའོ།

སོ་ཐིང་བཅའ་བའི་ཆོག་ག།

शरीरचिंतां निर्वर्त्य कृतशीचविधिस्ततः ॥
अर्कन्यग्रोधखदिरकरंजककुभादिकर्म^३ ।
प्रातर्भुक्त्वा च मृद्वग्रं कषायकटुतिक्तकम् ॥
कनीन्यग्रसमस्थौर्ल्य^४ प्रगुणं द्वादशाङ्गुलम् ॥^५
भक्षयेदन्तधवनं^६ दन्तमांसान्यबाधयन् ॥ ३ ॥

ལུས་ཀྱི་བྱ་བ་རྫོགས་བྱས་ནས།

དེ་ནས་གཙང་སྤྱིའི་ཆོག་བྱ།

३ 'ककुभादिजम्' इति पाठान्तरम् ।

४ 'समस्थूलं' इति पाठान्तरम् ।

५ केचन ग्रन्थे नास्ति चरणद्वयमिदम् ।

६ 'दन्तवनं' इति पाठान्तरम् ।

ཨཱཀ་ཉུའོ་མེད་ལྡོང་།
 ཀར་ལྷུ་ཀྱུ་ལ་སོགས།
 བསྐྱ་དང་ཚེ་དང་ཁ་བ་དག།
 ཅེ་འཇམ་ནངས་བར་ཟས་སྤྲད་ནས།
 སྤྲིན་ལག་བཞིན་དུ་སྦྲོམ་ཕྱ་ལ།
 རབ་མཚོག་སོར་སོ་བཅུ་གཉིས་ཅན།
 སོ་དང་རྩི་ལ་མ་གཞོད་བར།
 སོ་ཡི་དག་བྱེད་བཅའ་བར་བྱ། ༢ །

ཞེས་བ་ནི། མོ་རངས་ལངས་ནས་བཤང་གཅི་དོར་བ་ལ་སོགས་བ་ལུས་ཀྱི་བྱ་བ་
 རྫོགས་བར་བྱས་ལ་དེ་ནས་སོ་ཤིང་བཅའ་བ་ལ་སོགས་བ་གཅང་སྤྲི་ཚེ་ག་རྣམས་བྱ་
 དགོས་ལ། དེ་ཡང་ཤིང་ཨཱཀ་དང་། ཉུའོ་དང་། མེད་ལྡོང་དང་། ཀར་ལྷུ་དང་། ཀྱུ་སྤྲེ་
 ཨཱཀ་ལ་སོགས་བའི་ཤིང་སྤྲིན་རོ་བསྐྱ་བ་དང་། ཚེ་བ་དང་། ཁ་བ་དག་ལས་བྱས་བའི་
 སོ་ཤིང་ཅེ་སོ་འཇམ་བ་བར་ལྷ་དུ་སྦྲོམ་ཕྱ་སྤྲིན་ལག་ཅམ་ལ་རིང་ཐུང་སོར་བཅུ་གཉིས་ཅམ་
 ཡོད་བ་ནི་མཚོག་ཡིན་བས་དེ་ལྟ་བུའི་སོ་ཡི་དྲི་མ་དག་བར་བྱེད་བའི་སོ་ཤིང་དག་སོ་དང་
 རྩི་ལ་མ་གཞོད་བར་བྱས་ཏེ་ནངས་བར་མོ་རངས་དང་ཟས་ཟོས་ཟེན་མ་ཐག་བའི་དུས་
 རྣམས་ལ་བཟའ་ཞིང་བཅའ་བར་བྱའོ་ཞེས་བའོ། །སོགས་སྒྲས་ཨའི་མེད་དང་། ཨའམག་
 ལ་སོགས་བའི་ཤིང་རྣམས་ཀྱང་སོ་ཤིང་བཅའ་བྱེད་དུ་བསྐྱན་བ་ཡིན་ནོ། །དེ་དུས་སོ་སྤྲིན་
 དང་བཅས་སོ་འབྲུད་ཀྱི་ག་བ་ལྷར་སྤྲེ་ཁ་སོའི་དྲི་མ་གཅང་མ་བཟོ་བའི་ཕྱིར་གོང་གསལ་
 ཤིང་རྣམས་ལྟར་ཅིང་བཅའ་བའི་ལུགས་སོ་ལ་ཡོད་བ་ལ་སོ་ཤིང་བཅའ་བ་ཞེས་ཟེར་ཞིང་ཀྱ་
 གར་དུ་དེང་སང་ཡང་དངོས་སུ་བེད་སྤྱོད་བྱས་དང་བྱེད་བཞིན་བ་ལྷར་རོ།

སོ་ཤིང་བཅའ་མི་རུང་བའི་ནད་གཞི།

नाद्यादजीर्णवमथुश्र्वांसकासज्वराऽऽर्दिती ।
तृष्णाऽऽस्यपाकहन्नेतशिरःकर्णामयी च तत् ॥ ४ ॥

མ་ཁྱ་སྒྲོན་བོ་དབྱུགས་མི་བདེ།
ལྷུང་བ་ལུ་རིམས་ཁ་ཡོན་ཅན།
སྒྲོམ་ཞིང་ཁ་སྐྱམས་སྒྲིང་མིག་ན།
མགོ་བོན་བས་འདི་མི་བཅའ། ལ །

ཞེས་བྱ་བ་ནི། སོ་ཤིང་བཅའ་མི་རུང་བའི་ནད་གཞི་ནི་མ་ཁྱ་བ་དང་། སྒྲོན་བོ་བ་སྒྲེ་
ལྷུགས་བ་དང་། དབྱུགས་མི་བདེ་བ་དང་། ལྷུང་བ་ལུ་བ་དང་། རིམས་ནད་དང་། རུང་གིས་
ཁ་ཡོན་བོར་གྱུར་བ་དང་། སྒྲོམ་དད་ཅན་དང་། ཁ་སྐྱམས་པའི་ནད་དང་། སྒྲིང་ནད་ཅན་དང་།
མིག་ནད་དང་། ན་ནད་དང་། མགོ་བོན་བ་རྣམས་ཀྱིས་སོ་ཤིང་བཅའ་བར་མི་བྱ་ཞིང་སྐྱང་
བར་བྱའོ་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་ནོ།

མིག་སྐྱན་བྱུག་པའི་ཡོན་ཏན།

सौवीरमञ्जनं नित्यं हितमक्ष्णोस्ततो भजेत् ॥ ५ ॥

རྟག་ཏུ་མིག་སྐྱན་སྦྱར་ཁར།
མིག་ལ་སྐྱན་བས་དེ་བྱིར་བསྐྱེན། ་ །

ཞེས་བ་ནི། ཏུས་རྟག་ཏུ་སྦྲ་བྱོ་མིག་གཉིས་ཀྱི་བྱར་འཁོར་ལ་སྦྱར་བའི་ཁར་བྱུགས་ན་
མིག་གི་ཆ་འབྲུབ་སོགས་ལ་སྐྱན་བ་ཡིན་བས་དེའི་བྱིར་རྒྱན་ཏུ་སྦྱར་བའི་ཁར་དེ་བསྐྱེན་
བར་བྱའོ། །ལེགས་སྦྱར་དུ་དེ་ལ་སོབྱིར་རྒྱན་ཞེས་འབྲུང་ལ། འགས་དེ་ནི་སིན་རྒྱ་དང་སུབྱིར་
གཙང་པོ་དག་གི་བརྒྱད་ལས་བྱུང་བར་མ་ཟད། དེ་བརྒྱད་ཁ་ཆེའི་ཡུལ་ལུང་རྣམས་སུ་ད་
ལྟའི་བར་མི་རྣམས་ཀྱིས་སྦྲ་བྱོ་མིག་ལ་བྱུག་སྟོལ་ཡོད་བར་བཤད། རྒྱུད་གཞན་ཏུ་རྒྱ་བྱུག་

གི་རིགས་ཤིག་ལ་བཤད། རང་འགྲེལ་དུ་སྤང་ཟེལ་ཞེས་གསུངས་པ་སྤང་ངོ་། །འོན་ཀྱང་སྒྲི་
ཟེར་བོད་འགྲུར་དུ་ནི་སྒྲིར་བའི་ཁྲུ་ཞེས་གསུངས་སོ།།

མིག་སྒྲན་བྱ་བའི་ཡོན་ཏན།

चक्षुस्तेजोमयं तस्य विशेषाच्छ्लेषतो^८ भयम् ।
योजयेत्सपतरत्रेऽस्मात्स्त्रवणार्थे^९ रसाञ्जनम् ॥ ६ ॥

དེ་ནི་མེ་ཡི་རང་བཞིན་ཏེ།

ལྷག་པར་བད་ཀན་ལ་འཛིགས་པས།

མཆི་མ་འཛིག་སྒྲིར་ཁྲུ།

ཞག་བདུན་ཞིང་ནི་སྒྲིགས་པར་བྱ། ༦ ॥

ཞེས་པ་ནི། མིག་དེ་ནི་སྒྲིར་འབྱུང་བ་ལྡེའི་བདག་ཉིད་ཅན་ཡིན་ཡང་བྱུང་བར་དུ་མེའི་
རང་བཞིན་གསུང་བ་ཡིན་ལ། མིག་མེའི་རང་བཞིན་དེ་ལ་མི་མཐུན་བའི་བད་ཀན་ས་ཆུའི་
རང་བཞིན་གྱིས་གཞོད་བ་ཡིན་པས་མིག་དེ་ཉེས་པ་གཞན་ལས་བད་ཀན་དེ་ལ་ལྷག་པར་
དུ་འཛིགས་ཤིང་སྒྲིག་པ་ཡིན་ནོ། །དེས་ན་མིག་མེའི་རང་བཞིན་དེ་དང་མི་མཐུན་བའི་བད་
ཀན་གསེར་བའི་མཆི་མ་དེ་འཛིག་ཅིང་དབྱུང་བར་བྱ་བའི་སྒྲིར་ཞག་བདུན་བདུན་ནས་
རྒྱུན་སྒྲིར་ཁྲུ་ཟེར་ས་ཅེ་སྒྲིགས་པར་བྱའོ་ཞེས་བའོ། །ཁ་གསུང་གིས་ལུས་ཀྱི་ཆ་གསུང་
ཀུན་ལ་ལྷ་གནས་པ་ལས་མིག་ལ་ཉི་མ་གནས་པས་ཉི་མས་ཀུན་མ་འགྲིབ་པར་གསལ་བ་
ལྷན་མིག་གིས་ཀྱང་མཐོང་བྱ་བ་ཅིང་མེའི་རང་བཞིན་དུ་འགྲེལ་བཅོང་བྱས་འདུག །བཤད་
ལྟར་ལེའུ་བཅུ་གསུམ་པར། མིག་ནི་མེའི་རང་བཞིན་བད་ཀན་འཛིགས་ལ། མཆི་མ་འཛིག་
སྒྲིར་མིག་སྒྲན་སྒྲིར་ཁྲུ། །ཏག་དུ་ཞག་བདུན་ལོན་ཆེ་ཉིན་ཅེ་སྒྲིགས་ །ཞེས་གསུངས་སོ།།

८ 'श्लेषणो' इति पाठान्तरम् ।

९ "स्त्रवणार्थ" इति पाठान्तरम्

སྒྲ་སྒྲན་སོགས་བསྒྲན་པ།

ततो नावनगण्डूषधूमताम्बूलभाग्भवेत् ॥ ७ ॥

དེ་ནས་སྣ་སྟེན་མཁུར་བཀའ་དོར།

དུད་པ་སོ་ཅི་བསྟེན་པར་བྱ། ཡ །

ཞེས་བྱ་བ་ནི། མིག་སྒྲན་བསྟན་བའི་རྗེས་སོགས་དེ་ནས་སྒྲ་ནས་གཏོང་བའི་སྒྲ་སྒྲན་
 དང་། སྒྲན་བསྟོལ་བའི་ཁྱ་བ་ལ་སོགས་པ་འཕྱང་ནས་མཁྱེར་བ་བཀའ་ལ་ཅུང་ཟད་བཞག་
 གྱེ་སྒྲར་སྒྲིར་འདོར་བ་མཁྱེར་བཀའ་དང་། སྒྲ་ནས་གཏོང་བའི་དྲུག་བ་དང་། ཁ་ནང་དྲུ་བཅའ་
 སྒྱའི་སྒྲན་རྗེས་ཀྱི་རིགས་སྒྱ་གར་ན་ཡོངས་སུ་གྲགས་པའི་དྲུ་སྒྲུལ་སྟེ་སོ་མི་ཞེས་པ་འདི་
 རྣམས་བསྟན་པར་བྱའོ་ཞེས་སོ།།

སྔ་ཕྱི་བསྟན་མི་རུང་བའི་ནང་གཞི།

ताम्बूलं क्षतपित्तास्त्ररूक्षोत्कुपितचक्षुषाम् ।

विषमूच्छ्रमदार्तानामपथ्यं शोषिणामपि ॥ ८ ॥

སོ་ཅི་ལྟོ་འགྲམས་མཁྱིས་པ་བྲག་།

ཕྱབ་པས་མིག་ནི་ན་བ་དང་།

དག་གིས་བརྒྱལ་ཞིང་ཆང་ནད་གཟིར།

ལུས་སྒྲིམ་གྲུང་ལ་གཞིད་བ་ཡིན། ༥ །

ཞེས་པ་ནི། བོད་དུ་གསལ་པའི་སོ་རྩེ་དེ་བརྟེན་མི་རུང་པའི་ནད་གཞི་ནི་སྟོ་འགྲམས་སམ་སྟོ་
 འོལ་གྱི་ནད་དང་། མཁྱིས་པ་ལས་གྱུར་པའི་ཁྲག་དང་། ཟས་སྦྱོར་རུབ་པའི་རྩུས་མིག་ན་བ་དང་།
 རྩུབ་པར་གྱུར་པ་དང་མིག་ན་བ་ཞེས་སོ་སོར་གསུངས་པ་ཡང་འདྲག། །དེ་བཞིན་དུ་དྲག་གིས་ན་བ་
 དང་། དྲན་མེད་དུ་བརྒྱལ་བ་དང་། ཆང་ནད་ཀྱིས་གཟེར་བ་དང་། ལུས་སྐྱེམ་པར་གྱུར་བ་བཅས་
 འདི་དག་རྣམས་ལ་སོ་རྩེ་བརྟེན་ན་གཞོད་པ་ཡིན་པས་སྤང་དགོས་པར་བརྟན་པ་ཡིན་ནོ།།

བསྐྱེད་བྱུག་གི་ཡོན་ཏན།

अभ्यङ्गमाचरेन्नित्यं स जराश्रमवातहा ।
दृष्टिप्रसादपुष्ट्यायुःस्वप्नसुत्वक्त्वदार्ढ्यकृत् ॥ १ ॥

རྟག་ཏུ་བསྐྱེད་བྱུག་སྦྱོང་བྱེད་ན།

དེ་ནི་ཆས་ངལ་རྒྱང་འཛམས་ཡིན།

མིག་གསལ་ལུས་རྒྱས་ཆེ་འཕེལ་ཞིང་།

གཉིད་འོངས་སྐྱགས་འཇམ་བརྟན་བྱེད་ཡིན། ༡ ॥

ཞེས་བ་ནི། ལྷམ་ལ་སོགས་བ་ལུས་ལ་བསྐྱེད་བའམ་བྱུག་པའི་རིགས་ལ་བསྐྱེད་བྱུག་ཟེར་
བ་ཡིན། དུས་རྟག་ཏུ་ལུས་ལ་བསྐྱེད་བྱུག་བྱས་ན་ཆས་སྤྱོད་ཞིང་། ངལ་དུ་བ་དང་རྒྱང་འཛམས་
བར་བྱེད་བ་ཡིན། མིག་གསལ་བར་བྱེད་བ་དང་། ལུས་རྒྱོབས་རྒྱས་ནས་ཆེ་རིང་དུ་འཕེལ་
བར་བྱེད་ལ། རྒྱང་ཞི་བས་གཉིད་མང་དུ་འོང་ཞིང་རེག་བྱའི་བགས་བ་འཇམ་ལ་ལུས་ཀྱི་ཆ་
ཤས་རྣམས་བརྟན་ཤིང་རྒྱས་བར་བྱེད་བ་ཡིན་ནོ། །བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་བཙུ་གསུམ་པར། རྟག་
ཏུ་བསྐྱེད་བྱུག་སྦྱོང་བྱེད་ཆས་ངལ་རྒྱང་། འཛམས་བྱེད་.....། ཞེས་དང་། བྱི་མ་རྒྱུད་ལེའུ་
ཉེར་བཞི་བར། །.....བྱུག་མཉེ་སྐྱམས་ནས་བྱེད་ཡིས་བྱི། ཞེས་དང་། བསྐྱེད་མཉེ་ཀུན་ལ་དེ་
ལྟར་ཤེས་བར་གྱིས། ཞེས་དང་པོར་བསྐྱེད་བྱུག་དང་། བར་དུ་རྣམ་བ་སིམ་སྤྱིར་འཕྱར་མཉེ།
མཐར་བད་ཆོལ་མི་སྤྱོད་བའི་ཆེད་བྱེད་ཡིས་བྱི་དགོས་པར་གསུངས་ཡོད་དོ།

བསྐྱེད་བྱུག་ཁྱད་པར་དུ་བསྐྱེད་པའི་གནས།

शिरःश्रवणपादेषु तं विशेषेण शीलयेत् ॥ १० ॥

དེ་ནི་མགོ་དང་རྩ་བ་དང་།

ཀླང་པར་ཁྱད་པར་དག་ཏུ་བསྐྱེད། ༡༠ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། ལུས་སྤྱིར་བསྐྱེད་བྱུག་བྱས་ན་ཕན་བ་གོང་དུ་བཤད་བ་ལྟར་དང་། ཁྱད་པར་

དུ་བསྐྱེད་བྱུག་དེ་མགོ་བོ་དང་། རྩ་བ་དང་། ཀྱང་བ་དག་དུ་བསྐྱེད་ཞིང་གོམས་བར་བྱ་དགོས་
པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སོ། །བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་བརྒྱ་གསུམ་པར། །.....མགོ་རྩ་རྩ་བ་ལ་བསྐྱེད་
བྱ། ཞེས་གསུངས་སོ། །

བསྐྱེད་བྱུག་མི་རུང་བའི་ཡུལ།

वर्ज्योऽभ्यङ्गः कफग्रस्तकृतसंशुद्धयजीर्णिभिः ॥ ११ ॥

བད་ཀན་སྐྱེས་དང་མ་ཞུ་དང་།

བཟུ་སྐྱན་སོགས་བཏང་བྱ་བསྐྱེད་བྱུག་སྤང་། ११ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། བསྐྱེད་བྱུག་དེ་སྤང་དགོས་པའི་ཡུལ་ནི་བད་ཀན་སྐྱེས་པའི་མི་དང་། ཁ་
ཟས་མ་ཞུ་བ་དང་། བཟུ་སྐྱན་དང་སྐྱུགས་སྐྱན་སོགས་བཏང་ནས་ཡུན་རིང་པོ་མ་ལོན་བ་
ནམས་ལ་བསྐྱེད་བྱུག་སྤང་དགོས་པ་བསྐྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །སྤྱི་མ་རྒྱུད་ལེའུ་ཉེར་བཞི་བར། མ་ཞུ་
བརྒྱ་རེངས་དབྱིག་དུག་ཡི་ག་འཆུས། །དུས་ཇིང་བད་ཀན་ནད་ལ་སྐྱེས་བྱུག་སྤང་། ཞེས་
གསུངས་སོ། །

ཚུལ་བའི་ཡོན་ཏན།

लाघवं कर्मसामर्थ्यं दीप्तोऽग्निर्मेदसः क्षयः ।

विभक्तघनगात्रत्वं व्यायामादुपजायते ॥ १२ ॥

ཡང་ཞིང་ལས་ནི་རྒྱས་པ་དང་།

མེ་ཡི་རྒྱུད་སྤྱི་མ་འབྱེད་ལ།

ལུས་ཀྱི་སྐྱབས་ཕྱེད་མཁྱེགས་པ་ཉིད།

ཚུལ་བ་ལས་ནི་འབྱུང་བར་འགྱུར། १२ ॥

༡༠ ལེགས་སྒྱུར། བཟུ་སྐྱན་བཏང་བས་བསྐྱེད་བྱུག་སྤང་། ཞེས་པ་ལས་སོགས་སྐྱེ་མི་སྤང་ངོ་།

ཞེས་བྱ་བ་ནི། ལུས་ངག་ཡིད་གསུམ་གྱི་ལས་ལ་ཚྭ་ལ་ཞེས་བྱ་ལ། དེས་ན་ལུས་ཀྱི་
 ཚྭ་ལ་བ་ལ་ཞུགས་པས་ནི། ལུས་ཡང་ཞིང་ལས་གང་ཡང་རུས་པའི་རུས་པ་བརྟམ་བ་དང་།
 མེ་དྲོད་སྐྱེད་ཅིང་། ལུས་ཀྱི་ཆོལ་འབྲི་བ་དང་། ལུས་སྒྲོད་སྒྲེད་ཀྱི་ཆ་དང་ལུས་བྱངས་མ་
 འདྲེས་བར་སྐབས་སོ་སོར་བྱེད་ཅིང་ཤ་གྲིམས་ལ་མཁྲིགས་པ་བཅས་འདི་རྣམས་ལུས་ཀྱི་
 ཚྭ་ལ་བ་སྦྱད་པ་ལས་འབྱུང་བར་འབྱུར་རོ། །བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་བཙུ་གསུམ་པར། ལུས་ཡང་
 ཆོལ་འབྲི་སྐབས་བྱེད་མེ་དྲོད་སྐྱེད། །མཁྲིགས་ནང་ལས་རུས་ཡང་དག་ཚྭ་སྦྱད་འབྱུང་།
 །ཞེས་གསུངས་སོ།།

ཚྭ་ལ་བ་བསྟེན་ཅིང་བའི་ལུས།

वातपित्तामयी बालो बृद्धोऽजीर्णी च तं त्यजेत् ॥ १३ ॥

རླུང་མཁྲིས་ནད་ཅན་བྱིས་བ་དང་།

གས་ཤིང་འཁོགས་པས་དེ་སྦྱང་བུ། १३ ॥

ཞེས་བ་ནི། རླུང་ནད་ཅན་དང་། མཁྲིས་ནད་ཅན་དང་། བྱིས་པ་ལོ་བཙུ་བྱག་མ་ལོན་བ་
 དང་། གས་འཁོགས་ལོ་བདུན་ཅུ་ཡན་ཆོད་རྣམས་ཀྱིས་ལུས་ཀྱི་ཚྭ་ལ་དེ་སྦྱང་བར་བྱ་
 དགོས་པ་ཡིན་ནི་ཞེས་པའོ། །བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་བཙུ་གསུམ་པར། ཅན་བྱིས་རླུང་མཁྲིས་ནད་
 ཅན་དེ་སྦྱང་བུ། །ཞེས་གསུངས་སོ།།

ཚྭ་ལ་བ་བསྟེན་ཅིང་བའི་ལུས་དང་དུས།

अर्धशक्या निषेव्यस्तु बलिभिः स्निग्धभोजिभिः ।

शीतकाले वसन्ते च मन्दमेव ततोऽन्यदा ॥ १४ ॥

སྟོབས་ལྡན་སྦྱུམ་བག་ཟ་བ་དང་།

གང་བའི་དུས་དང་དབྱིད་དུས་དང་།

རུས་ལྡན་དག་གིས་དེ་བསྟེན་བུ།

དེ་ལས་གཞན་ཆོ་དལ་བ་ནིད། ༡༥ ॥

ཞེས་པ་ནི། ཚྱུ་ལ་བ་གང་བསྟེན་དུ་རྒྱུ་བའི་ལུས་ནི་སྦྱོར་བུ་སྦྱོར་བས་དང་ལྡན་པ་དང་།
ཁྱེན་དུ་ཟས་སྦྱུ་མ་བག་ཟ་བ་དང་། དུས་ཀྱང་གང་བའི་དུས་དགུན་སྟོད་དགུན་སྟོད་གཉིས་
དང་། དཔྱིད་དུས་དང་། རྒྱས་ཤུགས་མ་རྩོགས་ཤིང་ཚྱུ་ལ་བ་བསྟེན་རྒྱས་པའི་རྒྱས་པ་དང་ལྡན་
པ་དག་གིས་རི་སྟོན་དུ་བ་པར་མ་གྱུར་བ་དེ་སྟོན་གྱི་བར་དུ་ཚྱུ་ལ་བ་དེ་བསྟེན་བར་བྱའོ། །
གོང་གི་དུས་དེ་ལས་གཞན་པའི་ཆོ་འཕ་དུས་སོ་ག་དང་། དབྱར་དང་། སྟོན་གྱི་དུས་རྣམས་
ལ་དལ་བ་ཁོ་ན་བསྟེན་བར་བྱ་དགོས་ལ་ཚྱུ་ལ་བ་དེ་རན་ཞིང་ཅུང་ཟད་ཅམ་ལས་བསྟེན་
བར་མི་བྱའོ་ཞེས་སོ། །འཕྱད་རྒྱུ་ལེའུ་བཅུ་གསུམ་པར། སྟོན་པས་ལྡན་སྦྱུ་ཟ་དགུན་དང་
དཔྱིད་དུས་དང་། །བད་ཀན་ཅན་གྱིས་ཚྱུ་ལ་བཅག་བསྟེན་བར་བྱ། ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཚྱུ་ལ་བ་བསྟེན་རིམ་གྱི་ཆོ་ག

तं कृत्वाऽनुसुखं देहं मर्दयेच्च समन्ततः ॥ १५ ॥

དེ་བྱས་ཅི་བདེར་ལུས་དག་ནི།

ཀྱན་ནས་ཡོངས་སུ་མཉེ་བར་བྱ།

ཚྱུ་ལ་བ་དེ་བྱས་ཟིན་ནས་ནི།

བདེ་བར་ལུས་ཀྱན་གནས་པར་བྱ། १॥

ཞེས་པ་ནི། ཚྱུ་ལ་བ་དེ་བསྟེན་ཅིང་བྱས་པའི་རིམ་ཐོགས་སུ་མགོ་ནས་རྒྱང་བའི་བར་
ལུས་ཀྱན་ཡོངས་སུ་མཉེ་ཞིང་འཕྱར་བར་བྱའོ། །དེས་ཚྱུ་ལ་བའི་ངལ་དུ་བ་སེལ་བར་རྒྱས་
ཞེས་གསུངས་སོ། །འཕྱར་མཉེའི་ཚྱུ་ལ་བ་དེ་བྱས་ཟིན་ནས་ལུས་ཀྱན་སྟོད་ཅིང་བདེ་བར་
གནས་པར་བྱའོ་ཞེས་པའོ། །

ཚྭ་བ་དྲགས་པའི་ཉེས་སྒྲིན།

तृष्णा क्षयः प्रतमको रक्तपित्तं श्रमः क्लमः ।
अतिव्यायामतः कासो ज्वरश्छर्दिश्च जायते ॥ १६ ॥

ཤིན་ཏུ་ཚྭ་བ་དྲགས་ལུང་བ་དང་། །
སྒྲིམ་དང་གཙང་ཅན་མི་དན་ལུན། །
བྲག་དང་མཁྲིས་རྒྱས་ངལ་དང་དུབ། །
རིམས་དང་སྒྲོན་པ་འབྱུང་བར་འགྱུར། ॥ १७ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། ཚྭ་བ་དེ་ཤིན་ཏུ་མང་བས་ཚད་ལས་ཐལ་དྲགས་ན་ནད་བསྐྱེད་པར་
བྱེད་ལ། ནད་གང་དག་བསྐྱེད་དམ་ཅེ་ན། ལུང་བ་དང་། སྒྲིམ་དང་དང་། གཙང་ཅན་ཟད་བྱེད་
དང་། དན་བ་སྒྲོར་ཁིང་ལུན་འཐིབས་སྒྲིམ་སེམས་པའི་མི་དན་ལུན་དང་། བྲག་རྒྱས་པ་དང་།
མཁྲིས་པ་རྒྱས་པ་དང་། ངལ་ཁིང་དུབ་པ་དང་། རིམས་ནད་དང་། སྒྲོན་ནམ་སྐྱགས་པ་
བཅས་ནད་འདི་རྣམས་ཚྭ་བ་ཤིན་ཏུ་མང་དྲགས་པ་ལས་འབྱུང་བར་འགྱུར་རོ་ཞེས་སོ།

ཚྭ་བ་ཤིན་ཏུ་དྲགས་པའི་སྒྲིན་གྱི་དཔེ་དོན།

व्यायामजागराध्वस्त्रीहास्यभाष्यादिसाहसम् ।
गजं सिंहं इवाकर्षन् भजन्ततिविनश्यति ॥ १७ ॥

ཚྭ་བ་མི་ཉལ་ལམ་བྱུང་མེད།
བགད་དང་སྒྲིམ་སྒྲིམ་གྲགས་འབྱེན་པ།
སང་གེས་གླང་པོ་དངས་པ་བཞིན།
ཤིན་ཏུ་དྲགས་པས་མ་རུང་འགྱུར། ॥ १८ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། ཚྭ་བ་རྣམས་ཀྱི་ནད་ནས་གཉིད་མི་ཉལ་བ་དང་། ལམ་ལ་བྲགས་ཏེ་
མང་དུ་བྱེན་པས་དུབ་ཅིང་ཆད་པ་དང་། བྱུང་མེད་བསྐྱེད་དྲགས་པ་དང་། གད་མོ་བགད་པ་

དང་། སྤྱོད་པ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ཆད་ལས་ཐལ་བའི་ཤུགས་ཆེར་འབྱེན་པ་ནི་ཚྱུ་ལ་བ་ཤིན་
 ཏུ་བྲགས་པའི་སྤྱོད་ཏུ་འགྱུར་བ་ཡིན་ནོ། །དཔེར་ན་སེང་གེ་སྤྱོད་པས་ཅལ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་
 བར་གཞོན་པ་དང་ལྡན་ཡང་སེང་གེ་དེ་ཉིད་ལས་སྤྱོད་པས་ཆེ་བའི་སྤྱང་པོ་ཆེ་གནས་གཅིག་
 རྣམས་གཅིག་ཏུ་བྲངས་ཤིང་འབྱེར་བར་མི་རྩུས་པ་མ་ཟད་སེང་གེ་ཉིད་འཛུམས་པར་འགྱུར་
 རེས་པ་བཞིན་ཏུ་སྤྱོད་པ་ལ་སོགས་པའི་ཚྱུ་ལ་བ་རྣམས་བསྐྱེན་འོས་མེད་ཀྱང་ཆད་ལས་ཏེ་
 ཅངས་ཐལ་བྲགས་ན་མ་རུང་བའི་སྤྱོད་ཏུ་འགྱུར་བ་བསྐྱེན་ནོ། །བཤད་ཀྱང་ལེའུ་བཅུ་གསུམ་
 བར། །ཐལ་བྲགས་ལོག་ཤས་དེ་ལས་མ་རུངས་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་སོ།

དྲིལ་བྱིས་ཀྱི་ཡོན་ཏན།

उद्धर्तनं कफहरं मेदसः प्रविलापनम्^{१२} ।
 स्थिरीकरणमंगानां त्वेकप्रसादिकेरे परम् ॥ १८ ॥

དྲིལ་བྱིས་བད་ཀན་སེལ་བ་དང་།

ཆོལ་ནི་རབ་ཏུ་ཞུ་བྱེད་ཅིང་།

ཡན་ལག་བརྒྱན་པར་བྱེད་པ་དང་།

བགས་པ་གསལ་བར་བྱེད་པའི་མཆོག་། ༡༨ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། ལུས་ལ་རོ་བསྐྱེད་པ་ལ་སོགས་པའི་སྤྱེ་མཁའ་ལྡེ་གའི་འབྲུག་ཇས་
 བྱགས་ཤིང་འདྲིལ་བྱིས་བྱས་པ་དག་གིས་བད་ཀན་གྱི་ནད་སེལ་བ་དང་། ལུས་ཀྱི་ཆོལ་
 རབ་ཏུ་འབྲི་ཞིང་ཞུ་བར་བྱེད་པ་དང་། མགོ་ནང་རྒྱང་ལག་ལ་སོགས་པའི་ཡན་ལག་རྣམས་
 བརྒྱན་པར་བྱེད་པ་དང་། བགས་པ་ཤིན་ཏུ་གསལ་ཞིང་དྲི་མ་མེད་པར་བྱེད་པའི་མཆོག་ཡིན་
 རོ་ཞེས་པ་ལོ། །བཤད་ཀྱང་ལེའུ་བཅུ་གསུམ་པར། དྲིལ་བྱིས་བད་ཀན་སེལ་ཞིང་ཆོལ་འཇུ་
 བྱེད། །བྲགས་གསལ་ཡན་ལག་བརྒྱན་པར་བྱེད་པའི་མཆོག་ །ཞེས་གསུངས་སོ།

ཁྱུས་ཀྱི་ཡོན་ཏན།

दीपनं वृष्यमायुष्यं स्नानमूर्जाबलप्रदम् ।
 कण्डूमलश्रमस्वेदतद्रतुड्दाहपाष्मजित् ॥ १९ ॥

ཁྱུས་ནི་བྱོད་སྦྱོང་རོ་ཙ་དང་།
 ཚེ་དང་མདངས་དང་སྦྲོབས་རབ་བསྦྱོང་།
 གཡལ་དང་བྱི་མ་ངལ་དང་རྩལ་།
 སྦྲོམ་སྦྲོམ་ལུས་ཚ་མི་ཤིས་སེལ། ༡༩ ॥

ཞེས་བ་ནི། ལུས་ཀྱི་ཆ་ཤས་གང་ཡང་རུང་བ་རྒྱས་བརྟུ་བ་ནི་ཁྱུས་ཀྱི་བྱ་བ་ཡིན། དེ་ལྟ་
 བུའི་ཁྱུས་ཀྱི་རེག་བ་གྲང་བའི་རང་བཞིན་གྱིས་བ་སྦྱུའི་བྱ་བ་ན་མས་བཀག་སྦྱེ་བྱོད་ནང་དུ་
 ཞུགས་ནས་སོ་བའི་མེ་བྱོད་འབར་ཞིང་ལུས་ཀྱི་བྱོད་ལྟག་བར་བསྦྱོང་བ་དངོས་པོའི་ཆོས་
 ཉིད་ཡིན་ལ། དེ་བཞིན་ཁྱུས་བྱས་བས་རོ་ཙ་བ་དང་། ཚེ་དང་གཟེ་མདངས་དང་ལུས་སྦྲོབས་
 ན་མས་རབ་དུ་སྦྱོང་བར་བྱེད་ཅིང་། དེར་མ་ཟད་ལུས་གཡལ་སྦྱེ་བ་འཕུག་དང་། ལུས་བྱི་
 ངན་བ་དང་། ངལ་དུབ་དང་། ལུས་ཀྱི་རྩལ་དང་། གཉིད་གྱིས་ནོན་ཅིང་འཐིབས་བར་གྲུར་བ་
 ལྟ་བུའི་སྦྲོམ་བ་དང་། སྦྲོམ་དང་དང་། ལུས་ཚ་བྱོད་ཆེ་བ་དང་། མི་ཤིས་བ་བཅས་འདི་དག་
 ན་མས་ཁྱུས་བྱས་ན་སེལ་བར་བཞེད་དོ། །རྒྱ་དཔེར་མི་ཤིས་བ་ཞེས་བ་སྦྲིག་བ་ལ་གོ་བ་དང་
 ཁྱུས་བྱས་ན་སྦྲིག་བ་སེལ་བར་གསུངས་འདུག་བ་སྦྱི་རོལ་བའི་འདོད་ཚུལ་སྦྲིགས་བ་
 འདྲའོ། །བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་བཅུ་གསུམ་བར། །ཁྱུས་ནི་རོ་ཙ་བྱོད་སྦྲོབས་ཆེ་མདངས་སྦྱོང་། །
 གཡལ་རྩལ་བྱི་ང་སྦྲོམ་སྦྲོམ་ལུས་ཚ་སེལ། ཞེས་གསུངས་སོ།

ཁྱུ་བྱོན་ཁྱུས་ཀྱི་དགེ་སྦྱོང་།

उष्णाम्बुनाऽथः कायस्य परिषेको बलावहः ।
 तेनैव चो^{१३} त्तमाङ्गस्य बलहृत्केशचक्षुषाम् ॥ २० ॥

ཅུ་དྲོན་གྱིས་ནི་ལུས་ཀྱི་སྤྲད།

སྤྲུགས་ཤིང་བཀྱས་ན་སྤྲོབས་སྤྲེད་ཡིན།

དེ་ཉིད་མཁོར་སྤྲུགས་ཀྱིས་བྱས་ན།

སྤྲ་དང་མིག་གིས་སྤྲོབས་འབྲོག་ཡིན། ༢༠ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། ཀྱིས་བྱེད་པའི་སྤྲུགས་ལུས་ཀྱི་སྤྲད་ལ་ཅུ་དྲོན་མོ་སྤྲུགས་ཤིང་བཀྱས་ན་
 སྤྲོབས་སྤྲེད་པར་བྱེད་པ་ཡིན། འོན་ཀྱང་ཅུ་དྲོན་མོ་དེ་ཉིད་གྱིས་ལུས་སྤྲོད་མགོ་བོ་བཀྱས་ན་
 སྤྲ་དང་མིག་གི་སྤྲོབས་ཉམས་ཤིང་འབྲོག་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །ལེགས་སྦྱར་དུ་མགོ་འི་ཆ་བ་
 ཉུ་ལུས་སྤྲོད་ཞེས་དང་། རང་འགྲེལ་དུ་མགྲུལ་བ་མན་ཆད་ལུས་ལ་སྤྲུགས་ཤིང་བཀྱས་ན་
 སྤྲོབས་སྤྲེད་པར་འགྱུར་ལ། མགོ་བཀྱས་ན་ཆེས་མི་བཟང་བས་ལུས་ཀྱི་སྤྲོབས་འབྲོག་པ་
 དང་སྤྲ་འབྲེལ་ཞིང་མིག་ལ་གཞོད་པར་གསུངས་སོ། །བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་བཅུ་གསུམ་པར། ཅུ་
 དྲོན་མགོ་བཀྱས་སྤྲ་མིག་སྤྲོབས་འབྲོག་ཡིན། ཞེས་གསུངས་སོ།

ཀྱིས་མི་རུང་བའི་ཡུལ།

स्नानमर्दितनेत्रास्यकर्णरोगातिसारिषु ।

आध्मानपीनसाजीर्णभुक्तवत्सु च ग्रहितम् ॥ २१ ॥

ཀྱིས་ནི་འགྲམ་ཆགས་མིག་ནད་དང་།^༡ ॥

ན་བའི་ནད་དང་ཆད་པས་འབྲུ།

སྤྲོ་སྤྲོས་ཆམ་པ་མ་ཞུ་དང་།

ཐོས་མ་ཐག་པ་ན་མས་ལ་སྤྲད། ༢༡ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། ཀྱིས་དེ་ཡང་རྒྱུད་ནད་འགྲམ་ཆགས་དང་། མིག་ནད་དང་ ན་བའི་ནད་

^༡ ལེགས་སྦྱར། ཀྱིས་ནི་འགྲམ་ཆགས་མིག་དང་ཁ། ཞེས་ཁ་ནད་ཀྱང་བྲངས་པར་སྤྲད་འོ།

དང་། ཚད་པས་འབྲུ་བ་དང་། ལྷོ་བ་སྤྲོས་པ་དང་། ཆམ་བ་དང་། ཁ་ཟས་མ་ཞུ་བ་དང་།
 ཟས་ཟོས་མ་ཐག་པ་རྣམས་ལ་བྱས་བྱས་ན་གཞི་དཔས་སྤྲད་པ་ཡིན་ལ། ནད་གཞི་དེ་དག་
 དང་ལྡན་བ་རྣམས་ཀྱིས་བྱས་དེ་སྤང་དགོས་པར་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ། །ལེགས་སྦྱར་དུ། བྱས་ནི་
 འགྲམ་ཆགས་ཁ་མིག་དང་། ཞེས་ཁ་ནད་ཀྱང་སྤང་རོ། །བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་བཅུ་གསུམ་
 པར། །ཚད་འབྲུ་ལྷོ་སྤྲོས་ཆམ་བ་མ་ཞུ་དང་། །སྤྲོ་མིག་ནད་ཅན་ཟོས་མ་ཐག་ལ་སྤང་།
 ཞེས་གསུངས་སོ།

ཟས་སྦྱོད་ཀྱི་ཆོག་ག

जीर्णं हितं मितं चाद्यान् वेगानीरयेद्वलात् ।

न वेगितोऽन्यकार्यः स्यान्नाऽजित्वा साध्यमामयम् ॥ २२ ॥

ཞུ་ནས་པན་ཞིང་རན་པར་བཟུང་།

བཤད་སོགས་ནན་གྱིས་བརྟག་མི་བྱ།

ཤུགས་མ་བྱུང་བར་གཞན་མི་བྱ།

གཞི་དཔས་མི་བདེ་བར་མ་ཡིན། २२ ॥

ཞེས་པ་ནི། ཁ་ཟས་བཟས་བ་རྣམས་ཞུ་ནས་སྤང་བྱངས་ལ་པན་ཞིང་གཞི་དཔས་མེད་
 པའི་ཁ་ཟས་རྣམས་རན་པར་བཟུང་ཞིང་སྤྲད་པར་བྱ་དགོས་པ་ཡིན་ལ། བཤད་གཅི་ལ་
 སོགས་བ་རྣམས་ཀྱང་མེད་བཞིན་དུ་བཅོར་བ་དང་། ཡང་རང་གིས་རང་གིས་བཤད་གཅི་ལ་
 སོགས་བ་མྱིར་འབྱུང་བར་འབྱར་ན་ཡང་དེ་ཤུགས་ནན་གྱིས་བརྟག་ཅིང་བཀག་པར་མི་བྱ་
 ཞིང་། མྱིར་རང་བཞིན་དུ་བྱུང་བའི་བཤད་གཅི་ལ་སོགས་བ་རྣམས་མྱིར་མ་བསལ་བར་ལས་
 གཞན་བརྟམ་པར་མི་བྱའོ། །ཤུགས་བཀག་པ་དང་བཅོར་བ་སོགས་ཀྱིས་གཞི་དཔས་ཅིང་ནད་
 སྦྱོད་པར་བྱེད་ལ། ནད་སྦྱོས་ན་མི་བདེ་བའི་ནད་དེ་ཡོད་བཞིན་དུ་བྱ་བའི་ལས་གཞན་མི་བྱ་
 པར་དང་པོ་ནད་དེ་གསོ་བར་བྱ་དགོས་སོ། །གང་ཡིན་ཞེ་ན། གསོར་རུང་བའི་ནད་དེ་བཏང་
 སྟོམས་སུ་བཞག་ན་རིམ་གྱིས་གསོ་མི་རུང་བར་འབྱར་རོ།

ཆོས་ལ་འབད་དགོས་པར་བསྐྱེན་པ།

सुखार्थाः सर्वभूतानां मताः सर्वाः प्रवृत्तयः ।
सुखं च न विना धर्मात्तस्माद्धर्मपरो भवेत् ॥ २३ ॥

སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་བདེ་འདོད་ཕྱིར།

ཚུམ་བ་ཀུན་ལ་འཇུག་པར་འདོད།

བདེ་བ་ཆོས་མེད་པར་མ་ཡིན།

དེ་བས་ཆོས་ལ་བརྩོན་པར་བྱ། २३ ॥

ཞེས་བ་ནི། ཇི་སྟེང་བའི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་སྐྱབས་བསྐྱེད་པའི་འདོད་ཅིང་བདེ་བ་
འདོད་པའི་ཕྱིར་ཚུམ་བའི་བྱ་བ་སྤྲོ་ཆོགས་བ་ཀུན་ལ་འཇུག་པར་འདོད་ཅིང་ཞུགས་པས་
བདེ་བ་མི་འབྱུང་བར་སྐྱབས་བསྐྱེད་བ་ཡིན་ལ། བདེ་བའི་ཆོས་མེད་པར་འབྱུང་བ་མ་
ཡིན་པས་རྒྱ་མཚན་དེའི་ཕྱིར་བདེ་བ་འབྱུང་བར་འདོད་ན་གཙོ་བོ་ཆོས་ལ་བརྩོན་པར་བྱའོ་
ཞེས་སོ། །བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་བརྒྱ་གསུམ་པར། །སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་བདེ་བ་འདོད་པའི་
ཕྱིར། ཚུམ་བ་ཀུན་ལ་འཇུག་ཀྱང་ཆོས་མེད་ན། །བདེ་ཉིད་སྐྱབས་བསྐྱེད་པའི་ཆོས་ལ་
འབད། ཞེས་གསུངས་སོ།

བསྐྱེས་གཉིན་བསྐྱེན་ཚུལ།

भक्त्या कल्याणामिताणि सेवेतेतदुदरगः ॥ २४ ॥

མོས་པས་དགོ་བའི་བསྐྱེས་གཉིན་བསྐྱེན།

ཅིག་ཤོས་རིང་དུ་སྤང་བར་བྱ། २४ ॥

ཞེས་བ་ནི། དགོ་བའི་བསྐྱེས་རྒྱམས་རྟེན་ས་གོགས་བཟང་པོ་རྒྱམས་སོ། །དེ་ཡང་
གང་དག་ཤེས་རབ་ལ་སོགས་པའི་མན་ངག་སྟོན་པར་བྱེད་པ་འཇིག་རྟེན་གཉིས་ཀར་པན་
འདོགས་པའི་ཀན་པོ་སྤྲོ་མ་བྱམ་ཟེ་ལ་སོགས་པ་རྒྱམས་སོ། །དེ་རྒྱམས་ལྟས་ངག་ཡིད་

གསུམ་གྱིས་འབད་བའི་སྒྲོ་ནས་དད་ཅིང་མོས་བས་བསྐྱེན་བར་བྱ་ཞིང་། དེ་ལས་བསྐྱོག་བ་
མི་དགེ་བའི་གྲོགས་བསེས་ངན་བ་རྣམས་རིང་དུ་སྤང་སྟེ་སྤྱབ་གྱིས་སྤྱོགས་དགོས་བར་
བསྐྱེན་ཏོ། །བཤད་སྤྱད་ལེའུ་བཅུ་གསུམ་པར། མོས་བས་བསྐྱེན་ཅིག་ཤོས་རིང་དུ་
སྤང་། ཞེས་གསུངས་སོ།།

མི་དགེ་བ་བཅུ་སྤང་དགོས་པ།

हिंसास्तेयाऽन्यथाकामं पैशुन्यं पुरुषानृते ।
सम्भिन्नालापं व्यापादमभिध्यां दृग्विपर्ययम्^{१५} ।
पापं कर्मेति दशधा कायवाङ्मानसैस्त्यजेत् ॥ २५ ॥

འཆོ་དང་རྒྱ་དང་འདྲོད་ལོག་སྤྱོད་།

སྤྱ་མ་ངག་རྩལ་རྩལ་ཆོག་སྤྱ།

མི་འབྲེལ་སྤྱ་དང་གཞོད་སེམས་དང་།

བརྣལ་སེམས་ལྟ་བ་བྱིན་ཅི་ལོག།

དེ་ལྟར་སྤྱིག་བའི་ལས་རྣམས་བཅུ་།

ལུས་ངག་ཡིད་གྱིས་སྤང་བར་བྱ། २५ ॥

ཞེས་བ་ནི། མི་དགེ་བ་བཅུ་རྣམས་སྤང་དགོས་བར་བསྐྱེན་བ་ཡིན། དེ་ཡང་མི་དགེ་བ་
བཅུ་གང་ཡིན་ཞེ་ན། ལུས་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་སེམས་ཅན་གཞན་གྱི་སྤྱོག་གཅོད་བའི་འཆོ་བ་དང་།
གཞན་ནོར་རྒྱ་བ་མ་བྱིན་བ་ལེན་བ་དང་། བཞོད་བྱ་མ་ཡིན་བར་འདྲོད་བས་ལོག་བར་སྤྱོད་
བ་ལོག་གཡེམ་དང་གསུམ་ཡིན། ངག་གི་སྒྲོ་ནས་གཞན་གྱི་ཉེས་པ་སྤྱོགས་ཤིང་དབྱེན་སྤྱོར་
བའི་སྤྱ་མ་དང་། གཞན་གྱི་ཡིད་ལ་མི་འབབ་བའི་ངག་ཚིག་རྩལ་མོ་དང་། གཞན་མགོ་སྐྱོར་
བའི་མི་བདེན་བར་སྤྱོད་བའི་རྩལ་ཆོག་དང་། དུག་མེད་མི་འབྲེལ་བའི་གཏམ་མང་བར་སྤྱོད་
བའི་ངག་འབྲེལ་དང་བཞི་ཡིན། ཡིད་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་གཞོད་སེམས་དང་། གཞན་རྣམས་ལ་རེ་བ་

ལྷ་བྱའི་བརྒྱབ་སེམས་དང་། ལྷ་བ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་པའི་ལོག་ལྷ་དང་གསུམ་ཡིན། དེ་ལྷར་ལུས་
 གྱི་གསུམ། ངག་གི་བཞི། ཡིད་གྱི་གསུམ་སྟེ་སྒྲིག་པ་མི་དགེ་བའི་ལས་རྣམས་པ་བཅུ་པོ་འདི་
 དག་ལུས་ངག་ཡིད་གསུམ་གྱིས་སྤང་བར་བྱ་དགོས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་པའི་དོན་ནོ། །བཤད་
 རྒྱུད་ལེའུ་བཅུ་གསུམ་པར། སྒོག་གཅོད་རྒྱ་དང་ལོག་པར་གཡེམ་པ་དང་། རླུན་དང་ངག་
 འབྲུལ་ཆོག་རྩལ་དབྱེན་སྦྱར་དང་། །བརྒྱབ་སེམས་གནོད་སེམས་ལྷ་བ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ །སྒྲིག་
 པའི་ལས་བཅུ་ལུས་ངག་ཡིད་གྱིས་སྤང་། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྷར་ཡོངས་སུ་གྲགས་པས་
 སེས་སྒྲུབོ།

ཉམ་ཐག་ལ་ཕན་གདགས་བྱ་བ།

अवृत्तिव्याधिशोकांऽर्ताच्चिनुवर्तेत शक्तितः ॥ २६ ॥

ཐོངས་དང་ནད་པ་སྤྱ་ངན་གཟེར།།

ཅི་རྒྱས་པར་ནི་ཕན་གདགས་བྱ།། २७ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། འཆོ་ཐབས་གྱིས་དབྱུལ་ཞིང་ཐོངས་པ་དང་། ནད་གྱིས་གཟེར་བ་དང་།
 སྤྱ་ངན་གྱིས་གཟེར་ཏེ་ཉམ་ཐག་པར་གྱླར་བ་རྣམས་ལ་རང་གིས་ངེ་ལྷར་རྒྱས་པ་བཞིན་ཕན་
 གདགས་པར་བྱའོ། །དེ་ཡང་འཆོ་བའི་ཐོངས་པ་ལྷ་སྦྱིན་པ་གཏོང་བ་དང་། ནད་གྱིས་གཟེར་
 བ་ལ་ནད་གསོ་བ་དང་། སྤྱ་ངན་གྱིས་གཟེར་བར་སྤྱ་ངན་བསལ་བ་ལ་སོགས་པའི་སྒོ་ནས་
 ཕན་གདགས་པར་བྱ་དགོས་སོ། །བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་བཅུ་གསུམ་པར། །སྤྱ་ངན་ནད་འཐོངས་
 སྤྱལ་ལ་རྒྱས་ཕན་གདགས། །ཞེས་གསུངས་སོ།།

བདག་གཞན་མཉམ་པར་བལྟ་བ།

आत्मवत्सततं प्रश्येदपि कीटपिपीलिकम् ॥ २७ ॥

འབྱ་སྒྲིན་གྲོག་སྦྱར་དག་ལ་ཡང་།།

རང་དང་འདྲ་བར་ཉག་ཏུ་བལྟ།། २८ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། རང་ཉིད་བདེ་བ་འདོད་ཅིང་སྤྲུག་བསྐྱེད་མི་འདོད་པ་དང་འདྲ་བར་སྤྲུག་
 ཆགས་འབྲུ་སྤྲིན་གྲོག་སྤྲུར་ཕྱ་མོ་ལ་སོགས་པ་དེ་དྲག་རྣམས་ཀྱང་བདེ་བ་འདོད་ཅིང་སྤྲུག་
 བསྐྱེད་མི་འདོད་པ་སོགས་རང་ཉིད་དང་སྤྲོ་ཀླན་ནས་མཚུངས་ཤིང་མཉམ་བ་ཡིན་པར་དུས་
 ཉལ་ཏུ་བསམ་ཞིང་བཟླ་བར་བྱཏོ། །བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་བཅུ་གསུམ་པར། འབྲུ་སྤྲིན་སོགས་
 ཀྱན་ཉལ་ཏུ་རང་འབྲས་བཟླ། ཞེས་གསུངས་སོ།

མཆོད་ཅིང་བསྐྱེན་བཀུར་བའི་ཡུལ།

अर्चयेद् देवगोविप्रवृद्धवैद्यनृपाऽतिथीन् ॥ २८ ॥

ལྷ་དང་དགེ་སྤྱོད་^༡བླ་མ་ཟེ་དང་།

སྤྲན་པ་གྲན་རྒྱལ་འགྲོན་འོང་མཆོད། ༢༨ ॥

ཞེས་བ་ནི། དུས་ཐམས་ཅད་དུ་ལྷ་དང་། དགེ་སྤྱོད་དང་། བླ་མ་ཟེ་དང་། སྤྲན་པ་དང་།
 གྲན་པ་སྤྲེན་མོད་དང་ཤེས་རབ་དང་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་དཀའ་ཐུབ་དང་ཚངས་སྤྱོད་ཀྱི་བརྒྱལ་
 ཞུགས་རྣམས་ལ་གྲན་པ་དང་། རྒྱལ་པོ་དང་། གསར་འོང་གི་འགྲོན་པོ་བཅས་འདི་རྣམས་
 ལ་མཆོད་ཅིང་བསྐྱེན་བཀུར་བྱ་དགོས་པར་བསྐྱེན་ཏོ། །བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་བཅུ་གསུམ་པར།
 སྤྱོད་དཔོན་པ་ཁྲ་ལ་སོགས་གྲན་རིགས་ཕུད་དུ་ཁྲར། ཞེས་གསུངས་སོ།

དན་སྤྱོད་སྤྱོད་རྒྱལ།

विमुखानार्थिनः कुर्यान्नाऽवमन्येत नाऽक्षिपेत् ॥ २९ ॥

སྤྱོད་ལ་རྒྱབ་ཀྱིས་སྤྱོད་པ་མི་བྱ།

བརྟམས་པར་མི་བྱ་ཆར་མི་གཙོད། ༢༩ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། ཟས་གོས་གནས་མལ་སོགས་ཀྱིས་སྤོངས་ཤིང་སྤྱོད་དུ་ཡོང་བའི་མི་

རྣམས་ལ་རྒྱབ་ཀྱིས་སྤྱོད་ཀྱིས་ཏེ་རེ་བ་སྒྲོང་ཟད་དུ་མི་བྱ་བར་ཅི་ལྟས་སྦྱིན་དགོས་པ་མ་ཟད།
 སྒྲོང་མི་རྣམས་ལ་བརྟམས་བཅོས་དང་། བྱེད་ཅག་གིས་ཐོས་སམ་ཤེས་སམ་བསྐྱབས་སམ་
 ཞེས་ངྲི་བ་ལ་སོགས་པའི་ཚུལ་གྱིས་སྦྱོས་ཤིང་ཅི་ངྲི་བའི་སྒྲོ་ནས་ཚར་གཅོད་པའི་རིགས་
 གཏན་ནས་མི་བྱའོ། །བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་བཅུ་གསུམ་པར། ལུས་ངག་ཡིད་དུལ་པངས་མེད་
 གཏོང་སེམས་ལྷན། ཞེས་གསུངས་སོ།།

དགྲ་བོ་འདུལ་ཚུལ།

उपकारप्रधानः स्यादपकारपरैऽप्यरौ ॥ ३० ॥

གཞོན་པར་བྱེད་བཙོན་དགྲ་གཞན་ལའང་།

ཕན་གདགས་པ་ནི་གཙོ་ཆེར་བྱ། ३० ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། སོ་སོ་རང་ཉིད་ལ་རྩུར་གཞོན་པར་བྱེད་པ་ལ་བཙོན་པའི་དགྲ་བོ་ལ་ཡང་
 ཕར་གཞོན་ལན་ཕན་གདགས་ལ་གཙོ་ཆེར་བཙོན་པར་བྱའོ། །གང་གི་སྤྱིར་ཞེ་ན། རྩུར་གཞོན་
 པར་བྱེད་པའི་དགྲ་ལ་ཕར་གཞོན་པར་བྱས་ན་ཞེ་འབྲས་པར་འབྱུར་ལ། འོན་ཏེ་ཕན་པར་
 བྱས་ན་གཞོན་ཅིང་སྤང་བའི་སེམས་ཞི་ཞིང་ལྷོག་པར་འབྱུར་བ་ཡིན་ནོ། །བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་
 བཅུ་གསུམ་པར། གཞོན་བཙོན་དགྲ་ལའང་ཕན་གདགས་གཙོར་བྱས་ཏེ། ཞེས་དང་། དགྲ་
 བོ་ཡན་པར་མི་བརྟུང་འདམ་རིང་ཐབས་ཀྱིས་འདུལ། ཞེས་གསུངས་སོ།།

བསམ་པའི་ལས།

सम्पद्विपत्तवेकमना हेतावीर्येत् फले न तु ॥ ३१ ॥

འབྱོར་དང་རྒྱུ་ལའང་ཡིད་གཅིག་བྱ།

རྒྱུ་ལ་སྤྲུག་དོག་འབྲས་བྱ་མིན། ३१ ॥

ཞེས་བ་ནི། འབྱོར་བའི་སྤུན་སྤུམ་ཚོགས་པ་དང་། རྒྱུ་པའི་ཉམ་ཐག་པ་གཉིས་གང་

འབྲ་ཞིག་བྱུང་ན་ཡང་ཉ་ཅང་སེམས་འབྱོར་བ་དང་ལྡན་ན་རྟེན་པ་དང་། རྒྱུད་ན་ཞུས་པར་
 འགྱུར་བ་སོགས་མེད་པར་ཡིད་གཅིག་ཁོ་ན་ལ་མཉམ་པར་གནས་པར་བྱའོ། དེ་བཞིན་
 གཞན་གྱི་བྱན་སྤྲུམ་ཆོགས་པ་སྦྱེད་པར་བྱེད་པའི་རྒྱ་ཐོས་པ་དང་གཏོང་བ་སོགས་ལ་སྤྲུག་
 དོག་བྱ་ལ། བྱན་སྤྲུམ་ཆོགས་པར་བྱེད་པའི་རྒྱ་ལས་བྱུང་བའི་འབྲས་བྱ་བདེ་བ་ཐོབ་པ་
 སོགས་ལ་ནི་སྤྲུག་དོག་མི་བྱའོ། །བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་བཙུ་གསུམ་པར། བཤས་ན་རྟེན་ས་བ་
 སྦྱང་ཞིང་སྤྲུག་ན་ཆོག་ཤེས་བྱ། མི་བྱན་བྱུང་དུ་མི་གསོད་མཐོ་ལ་སྤྲུག་དོག་སྦྱང་། ཞེས་
 གསུངས་སོ།།

དག་གི་བྱ་བ།

काले हितं मितं ब्रूयादविसंवादि पेशलम् ॥ ३२ ॥

དུས་སྤྱི་མན་དང་རན་པར་སྦྱ།

སྦྱ་བ་མེད་ཅིང་དེས་པར་བྱ། ३२ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། གཞན་ལ་གཏམ་སྦྱ་བར་བྱེད་པ་དེའི་ཆེ་གཏམ་སྦྱ་བའི་དུས་ཤེས་པར་
 བྱས་ནས་གཏམ་དེ་བཤད་དགོས་པའི་གནས་སྤྲུལ་ས་ལ་འབབ་པའི་དུས་སྤྱི་སྦྱ་དགོས་ཤིང་།
 དེ་ཡང་རང་གཞན་ལ་མན་བ་ཤ་སྤྲུག་སྦྱ་བར་བྱའོ། །མན་པའི་གཏམ་དེ་ཡང་མང་རྒྱུད་རན་
 པར་སྦྱ་བ་དང་། སྦྱ་བ་མེད་པའི་བདེན་པ་དང་། དེས་པ་ནི་མཉམ་ན་ཡིད་དུ་འོང་ཞིང་དགའ་
 པར་བྱེད་པའི་འཇམ་ཞིང་བདེ་བའི་གཏམ་སྦྱ་བར་བྱའོ་ཞེས་སོ། །བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་བཙུ་
 གསུམ་པར། བསྐྱེད་མེད་དེས་པས་འཇམ་ཞིང་བྱང་པོར་སྦྱ། ཞེས་དང་། སྦྱ་དགུ་བསམ་ལ་སྦྱ་
 ཞིང་རང་གི་མདོ་དོན་བསྐྱེད། ཞེས་གསུངས་སོ།།

དག་གིས་སྦྱ་བའི་ཚུལ།

पूर्वाभिभाषी सुमुखः सुशीलः करुणामृदुः ॥ ३३ ॥

བཞིན་འཇུམ་སྤྱོད་པོར་སྤྲོ་བ་དང་།

སྤྱོད་པ་བཟང་ཞིང་སྤྱིང་ཇེ་འཇུམ་། ༣༢ །

ཞེས་པ་ནི། ཏྲག་རྩ་སྤྱད་འགྲོགས་ཀྱང་སྤྲོ་བའི་ཆོ་བཞིན་འཇུམ་ཞིང་ཁྲོ་གཉེར་མེད་
པ་དང་། དང་པོ་ཉིད་སྤྲོ་བར་བྱེད་པའི་གཏམ་གསོང་པོར་སྤྲོ་བ་དང་། སྤྱོད་པའི་རང་བཞིན་
བཟང་བ་དང་། སྤྱིང་ཇེ་དང་ལྡན་ལ་རྒྱད་དག་ཅིང་འཇུམ་པ་དང་ལྡན་པའི་སྤྲོ་ནས་སྤྲོ་བར་
བྱའོ་ཞེས་པའོ། །བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་བཅུ་གསུམ་པར། །.....འཇུམ་ཞིང་དང་པོར་སྤྲོ། ཞེས་དང་།
བྱམས་ལྟོས་མི་ལ་ཆོག་དྲོན་མི་བཞུག་ལྷག་པར་སྤྲོ། ཞེས་གསུངས་སོ།

གཞན་དང་འགྲོགས་ཚུལ།

नैकः सुखी न सर्वत्र विश्रब्धो न च शंकितः ॥ ३४ ॥

གཅིག་བྱ་བདེ་མིན་ཐམས་ཅད་ལ།

ཡིད་མི་བརྟན་ཞིང་དོགས་མི་བྱ། ༣༣ །

ཞེས་པ་ནི། སྤྲོས་བྱ་ནམས་ཀྱིས་བདག་ཉིད་གཅིག་བྱ་བདེ་བ་དང་ལྡན་པ་ཙམ་ཞིག་
མི་བྱ་བར་གཉེན་འདུན་དང་། མཛའ་བཤེས་དང་། བླན་གཡོག་ལ་སོགས་པ་ཐམས་ཅད་
དང་བླན་མོང་དུ་བདེ་བར་ཡོངས་སྤྱད་ཅིང་གནས་པར་བྱའོ། །ཡང་མི་ཐམས་ཅད་ལ་ཡིད་
བརྟན་སྤོས་འགོལ་མི་བྱ་ལ། ཡིད་བརྟན་དུ་རུང་བའི་མི་ནམས་ལ་དོགས་པ་ཡང་མི་བྱའོ་
ཞེས་སོ། །རྒྱ་དཔེ་གཞན་དྲུ་ལྷལ་ཀྱན་དུ་འཕམ་མི་ཐམས་ཅད་ལ་དོགས་པར་ཡང་མི་བྱ་
ཞེས་འབྱུང་ངོ་།

སྤྲོ་བར་མི་རིགས་པ་བསྟན་པ།

न कञ्चिदात्मनः शत्रुं नात्मानं कस्यचिद्विपुम् ।

प्रकाशयेन्नापमानं न च निःस्नेहतां प्रभोः ॥ ३५ ॥

སུ་ཡང་བདག་གི་དགྲ་ཡིན་དང་།

བདག་ནི་སུ་ཡང་དགྲ་ལྟར་དང་།

བརྟམས་དང་བདག་ལ་གཙོ་བོ་ནི།

མི་བྱམས་ཞེས་ནི་སྤྲ་མི་བྱ། ༣༡ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། གང་སུ་ཡང་རུང་བ་དེ་ནི་བདག་གི་དགྲ་ཡིན་ཞེས་དང་། ཡང་བདག་ནི་
སུ་ཡང་རུང་བ་ཞིག་གི་དགྲ་ཡིན་ཞེས་བ་ལྟ་བུ་མི་སུ་འདྲ་ཞིག་ལ་ཡང་སྤྲ་ཞིང་བཟོད་བར་
མི་བྱའོ། །གལ་ཏེ་སྤྲ་བར་བྱས་ན་གཞན་དང་ཞེ་འགྲས་བར་འགྱུར་ནས་དགྲར་འགྱུར་རོ། །དེ་
བཞིན་དུ་གཞན་གྱིས་བདག་ལ་བརྟམས་བཙོས་བྱས་སོ་ཞེས་དང་། ཡང་བདག་ལ་གཙོ་བོ་ནི་
མི་བྱམས་ཤིང་མི་བཙོའོ་ཞེས་བ་ལྟ་བུ་རྟམས་གཙོ་བོ་དང་འབྲེལ་བའི་མི་སོགས་ལ་ནམ་དུ་
ཡང་སྤྲ་བར་མི་བྱའོ།

མཛོངས་བའི་ཡོན་ཏན།

जनस्याऽशायमालक्ष्य यो यथा परितुष्यति ।

तं तथैवाऽनुवर्तेत पराराधनपण्डितः ॥ ३६ ॥

འགྲོ་བའི་བསམ་བ་ཤེས་ནས་ནི།

གང་ཞིག་ཇི་ལྟར་ཡོངས་མགྲ་བ།

དེ་ལ་དེ་བཞིན་རྗེས་འརྱུག་ཅིང་།

གཞན་དག་དགའ་བྱེད་མཛོངས་བ་ཡིན། ༣༦ ॥

ཞེས་བ་ནི། འཇིག་རྟེན་བའི་འགྲོ་བ་ཇི་སྟེད་བ་རང་རང་གི་བསམ་བ་ཇི་འདྲ་ཡོད་བ་
ཡོངས་སུ་བརྟགས་ཤིང་དབྱེད་བའི་སྤྲོ་ནས་དེའི་རང་བཞིན་ཤེས་བར་བྱས་ཏེ། སྤྲེ་བོ་གང་
ཞིག་ལ་རྩལ་ཇི་ལྟར་བྱས་ན་ཡིད་ཡོངས་སུ་དགའ་ཞིང་མགྲ་བར་འགྱུར་བ་དེ་ལ་ཐབས་

རྣམ་པ་དེ་བཞིན་དུ་དེ་ཉིད་ཀྱི་རྒྱུ་བཞིན་དང་བསྟུན་ནས་གནས་ཤིང་རྗེས་སུ་འཇུག་པར་
བྱེད་ཅིང་། སྤྱི་པོ་གང་ལ་ཐབས་བྲུང་བཟང་བ་དེ་ལ་དེའི་རང་བཞིན་དང་བསྟུན་ཏེ་འཇུག་
པས་གཞན་དག་དགའ་བར་བྱེད་ཀྱས་པ་དེ་ནི་མཛེངས་ཤིང་མཁས་པ་ཡིན་པར་བསྟན་ཏོ།
བཤད་རྒྱུ་དེ་ལེའུ་བཅུ་གསུམ་པར། ཡུལ་མི་མཛེང་བཤེས་འགྲོགས་དགོས་རྣམས་དང་སྤོ་
སེམས་བསྟུན། ཞེས་གསུངས་སོ།

དབང་པོའི་སྤང་བ།

न पीडयेदिन्द्रियाणि न चैतान्यतिलालयेत् ॥ ३७ ॥

དབང་པོ་གཟེར་བར་མི་བྱ་ཞིང་།

འདི་རབ་ཉམས་བདེར་བྱ་བའང་མིན། ३७ ॥

ཞེས་པ་ནི། སྤྱི་པོ་སོགས་པའི་དབང་པོ་རྣམས་ཁ་ཟས་ཤིན་ཏུ་ངན་པ་ལ་སོགས་པས་
གཞོད་ཅིང་གཟེར་བར་འགྱུར་བ་ཡང་མི་བྱ་ལ། ཡང་དབང་པོ་འདི་དག་རང་གི་ཡུལ་ལ་
འབད་པས་བདེ་བ་ཆེས་རབ་ཏུ་ཉམས་བདེར་ཞུགས་ཤིང་སྤྱད་པར་བྱ་བ་ཡང་མི་རུང་ཞིང་།
མདོར་ན་དབང་པོ་རྣམས་དམན་ལྷག་ལོག་པ་དང་བྱལ་ཞིང་མཐའ་གཉིས་སུ་མ་སྦྱང་བར་
རང་རང་གི་ཡུལ་ལ་རན་པར་འཇུག་དགོས་པར་བསྟན་ཏོ། །བཤད་རྒྱུ་དེ་ལེའུ་བཅུ་གསུམ་
པར། སྤྱི་པོ་སོགས་དབང་པོ་མནར་དང་ཉམས་བདེར་མིན། ཞེས་གསུངས་སོ།

རྩོམ་པ་དོན་མེད་དུ་མི་བྱ་བ།

त्रिवर्गशून्यं नाऽरम्भं भजेत्तं चाविरोधयन् ॥ ३८ ॥

རྩོམས་གསུམ་མེད་པའི་རྩོམ་པ་ལ།

མི་བསྟེན་དེ་དང་འགལ་མི་བྱ། ३८ ॥

ཞེས་པ་ནི། ལས་གང་དང་གང་རྩོམ་པ་དེ་དང་དེར་ཆོས་དང་ནོར་དང་ལོངས་སྤྱོད་སྟེ་

ཆོས་སྐུམ་འདི་དག་མེད་ན་དོན་མེད་ཅིང་སྤོང་བའི་རྩོམ་བ་ཡིན་ལ། དེ་ལྟ་བུའི་ཕན་
 ཐོགས་མེད་པའི་སྤོང་བའི་རྩོམ་བ་ལ་ནམ་དུ་འང་བསྟེན་ཅིང་འདུག་པར་མི་བྱ། དེ་བཞིན་དུ་
 ཆོས་དང་ནོར་དང་ལོངས་སྤྱོད་སོགས་སྡེ་བཞིའི་འབྲུང་གནས་ཀྱི་སྤྱོད་བ་དག་དང་འགལ་
 བའི་ལས་རྒྱམས་མི་བྱའོ། །ཡང་ཆོས་སོགས་གཅིག་ལ་བརྟེན་བ་ན་དེ་ལས་གཞན་བའི་
 ཅིག་ཤོས་ནོར་སོགས་དང་འགལ་བར་འགྱུར་བའི་ལས་ལྟ་བུ་ཡང་མི་བྱའོ་ཞེས་བྱ་བའི་དོན་
 ཅོ། །ཆོས་ནོར་འདོད་བ་ཐར་བ་སྟེ་སྟེ་བཞི་ལས་འདིར་ཐར་བ་ཆོས་ཀྱི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་བ་
 དང་། འདོད་བ་ནི་གོང་གི་ལོངས་སྤྱོད་དང་མཚུངས་བ་ཡིན་ནོ།

འདུག་སྒྲིའི་ལམ།

अनुयायात्प्रतिपदं सर्वधर्मेषु मध्यमाम् ॥ ३९ ॥

ཆོས་རྒྱམས་ཀྱན་གྱི་ལམ་ལ་ནི།

དབྱ་མའི་ལམ་གྱི་རྗེས་འདུག་བྱ། ३९ ॥

ཞེས་བ་ནི། ཆོས་རྒྱམས་ཀྱན་གྱི་བསྐྱུབ་ཅིང་བྱ་བའི་གནས་ལམ་ཞེས་བྱ་བ་མང་པོ་
 ཡོད་བ་ལས་ཤིན་ཏུ་མཐོ་དམན་གྱི་མཐའ་གཉིས་སུ་མ་ལྷང་བར་དབྱ་མའི་ལམ་གྱི་རྗེས་སུ་
 འདུག་ཅིང་ལམ་དེ་སྤྱད་བར་བྱའོ། །བཤད་སྤྱད་ལེའུ་སུམ་ཅུ་སོ་གཅིག་པར། ལྟ་བ་ཆོས་
 རྒྱམས་ཀྱན་ལ་དབྱ་མར་རྟོགས། །དམན་མཐའ་ལྟག་མཐའ་ལོག་པའི་མཐའ་སྤངས་པའི། །
 ཡང་དག་དབྱ་མར་བལྟ་བ་ལྟ་བའི་མཆོག་ཞེས་གསུངས་སོ།

གཙང་སྤྱིར་བསྟན་བ།

नीचरोमनखण्डमश्रुनिर्मलाङ्घ्रिमलायनः ॥ ४० ॥

སྤྱི་སེན་ཁ་སྤྱི་རིང་མི་གཞག།

སྤྱི་དགུ་རྒྱང་བ་དྲི་མེད་བྱ། ४० ॥

ཞེས་པ་ནི། སྒྲ་དང་། མེན་མོ་དང་། ཁ་སྒྲ་རྣམས་རིང་པོ་མི་བཞག་པར་བྲེགས་དགོས་པ་
 དང་། ལྷས་ཀྱི་དྲི་མ་བྱང་བའི་སྒྲོ་དགུ་སྟེ། མིག་གཉིས་དང་། རྩ་བ་གཉིས་དང་། སྒྲ་བྲག་
 གཉིས་དང་། ཁ་དང་། བཤང་བའི་སྒྲོ་དང་། གཅི་བའི་སྒྲོ་སྟེ་འདི་དགུ་ལ་སོགས་པའི་དྲི་མ་
 བསལ་ཞིང་བཀྲུས་ལ་དྲི་མ་མེད་པར་བྱ་ལ། དེ་བཞིན་དུ་རྒྱང་བ་གཉིས་ཀྱང་བཀྲུས་ཏེ་དྲི་
 མ་བསལ་དགོས་སོ་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་ནོ།

ཁྱུས་དང་བསྒྲོ་བ་བསྟན་པ།

स्नानशीलः सुसुरभिः सुवेषोऽनुल्लवणोज्ज्वलः ॥ ४१ ॥

ཁྱུས་ལ་དགའ་ཞིང་དྲི་ཞེས་བསྒྲོ།

ཆ་ལུགས་བཟང་ཞིང་མི་འཕྱར་སྟེ། ༥༡ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། དུས་ཉག་དུ་ཁྱུས་བྱ་བ་ལ་དགའ་བར་བྱ་ཞིང་། དེ་བཞིན་དུ་ག་བྱར་ལ་
 སོགས་པ་དྲི་མ་ཞེས་པོ་རྣམས་ལྷས་ལ་བསྒྲོ་ཞིང་བྲུགས་པར་བྱ་བ་དང་། གཞན་གྱི་མིག་
 སྒྲར་མཛེས་པའི་ལྷས་རྒྱན་གོས་སྒྲ་ཚོགས་ཀྱིས་བརྒྱན་ཏེ་ཆ་ལུགས་བཟང་ཞིང་ཉམས་དང་
 ལྷན་ལ་ཁེངས་ཤིང་འཕྱར་ཆེས་མ་ཡིན་པར་མདངས་དང་ལྷན་ལ་མཛེས་པའི་སྒྲ་བར་བྱ་ལོ། །
 ཞེས་གསུངས་སོ།

སྒྲ་བ་བཅང་བརྟེན་བྱ།

धारयेत्सततं रत्नसिद्धमन्त्रमहौषधीः ॥ ४२ ॥

རིན་ཆེན་གྲུབ་པའི་གསང་སྟེན་གསུང་དང་།

སྒྲ་རིན་ཆེན་ཉག་དུ་བཅང་བར་བྱ། ༥༢ ॥

ཞེས་པ་ནི། གསེར་དང་དོ་རྩེ་མ་ལས་དང་མར་གད་དང་བེད་ཀྱི་དང་པར་རྒྱ་ལ་སོགས་
 པའི་རིན་པོ་ཆེ་རྣམས་དང་། རྩན་གྱིས་རྒྱབས་ཤིང་མཐུ་སྟོན་དུ་སོང་བའི་སྒྲོ་ནས་རབ་དུ་

གྲུབ་བར་གྲགས་པའི་གསང་སྤྲུགས་ཀྱི་སྤྱང་བ་དང་། ཡང་སྤྱ་དག་དང་ཡུངས་དཀར་ལ་
 སོགས་པའི་སྤྲན་ཆེན་བཅས་དེ་འདྲའི་རིན་པོ་ཆེ་དང་གྲུབ་པའི་གསང་སྤྲུགས་དང་སྤྲན་ཆེན་
 རྣམས་མགོ་དང་མགུལ་བ་དང་དབྱང་བ་སོགས་ལ་བཏགས་ཏེ་དེ་ལྟ་བུའི་སྤྱང་བ་རྟག་ཏུ་
 ལུས་ལ་བཅང་བར་བྱའོ་ཞེས་པའོ། །བཤད་སྤྱད་ལེའུ་བཅུ་གསུམ་པར། རྟག་ཏུ་བདེ་གནས་
 འདོད་ཅིང་ཆོ་བསྲིང་ཕྱིར། །སྤྲན་མཚོག་རིན་ཆེན་གྲུབ་པའི་གསང་སྤྲུགས་བཅང་། །ཞེས་
 གསུངས་པ་ལྟར་རོ།

འགྲོ་བུས་ཀྱི་ཚོགས།

साऽतपत्रपदत्राणो विचरेद्युगमात्रदृक् ॥ ४३ ॥

གདུགས་དཀར་ལྷམ་དང་ལྷན་པ་ནི།

གཉའ་ཤིང་གང་ཙམ་ལྟ་ཞིང་འགྲོ། ༥༣ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། ཉི་མ་དང་ཆར་བ་སོགས་ལས་སྐྱོབ་བྱེད་ཀྱི་གདུགས་དཀར་དང་། ཀླང་
 བ་སྐྱོབ་བར་བྱེད་པའི་ལྷམ་རྣམས་དང་ལྷན་བར་བྱས་ཏེ། གཡེང་བཞིན་ཤིན་ཏུ་མཐོ་དམན་
 ཅན་དུ་མ་ཡིན་པར་མདུན་ནམ་སྔོགས་རྣམས་སུ་ལག་པ་བཞིའི་རིང་ཆད་ཅན་དུ་གཉའ་
 ཤིང་གང་ཙམ་དུ་བལྟ་ཞིང་འགྲོ་བར་བྱ་དགོས་ཤིང་། དེས་ནི་གཞན་གྱིས་གཞོད་པར་མི་
 འགྱུར་རོ། །མདོར་ན་ཉི་ཆར་དང་། སྤྱལ་དང་། འབྲུ་སྲིན་སོགས་ཀྱི་འཇིགས་བ་ལས་བསྐྱང་
 ཞིང་སྐྱོབ་པའི་གདུགས་དཀར་དང་ལྷམ་རྣམས་ལྷན་ཞིང་། གཉའ་ཤིང་གང་ཙམ་གྱི་ཆད་
 མདུན་སོགས་སུ་བལྟ་ཞིང་འགྲོ་བར་བྱ་དགོས་སོ། །རྒྱ་དཔེ་གཞན་དུ། གཉའ་ཤིང་གང་ཙམ་
 ཏུ་མདུན་དུ་བལྟ་ཞིང་འགྲོ་བར་བྱ་སྟེ་དེས་སྤྱལ་སོགས་ཀྱིས་གཞོད་པར་མི་འགྱུར་ཞེས་
 གསུངས་སོ།

མཚན་མོར་འགྲོ་བའི་ཚོགས།

निशि चाऽत्यधिके कार्ये दण्डी मौली सहायवान् ॥ ४४ ॥

མཚན་མོ་དོན་ཆེན་དག་ལ་ནི།

དབྱུག་ཐོགས་མགོ་དགྲིས་གྲོགས་ལྡན་གྱ། ལ། ལ། ལ།

ཞེས་བྱ་བ་ནི། དོན་གྲན་ཆེན་པོ་མེད་ན་མཚན་མོ་འགྲོ་བར་མི་བྱ་ཞིང་། གཤམ་ཏེ་
མཚན་མོ་ངེས་པར་འགྲོ་དགོས་པའི་དོན་ཆེན་པོ་ཡོད་ན། མཚན་མོར་འགྲོ་བའི་དུས་དེ་
དག་ན་མས་ལ་དབྱུག་པ་ཐོགས་ཤིང་། མགོ་དགྲིས་པ་དང་། གྲོགས་པ་ཞིན་དང་ལྡན་དུ་འགྲོ་
བར་བྱ་དགོས་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་དབྱུག་པ་ཐོགས་ཤིང་སྐྱོད་དང་བཅས་བསྐྱོད་པས་སྐྱུལ་ལ་
སོགས་པ་སྐྱག་ཅིང་བྲོས་པར་གྱུར་ལ། གཞན་ཡང་ལུས་བརྟེན་པ་དང་། དབྱུག་ལས་བསྐྱོག་
པར་བྱེད། །མགོ་དགྲིས་པས་སྐྱོང་ནས་འབབ་པའི་བྱ་དང་འབྲུ་སྤྱིན་སོགས་ལས་བསྐྱུང་བ་
དང་། །དེ་བཞིན་གྲོགས་དང་ལྡན་པས་རྒྱན་པོ་ལ་སོགས་པའི་འཛིགས་ས་ལས་བསྐྱུང་ཞིང་
སྐྱོབ་པར་བྱེད་དོ། །བཤད་སྤྱད་ལེའུ་བཅུ་གསུམ་པར། །མཚན་མོ་དོན་ཆེན་དབྱུག་ཐོགས་
གྲོགས་ལྡན་གྱ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

འགོམ་མི་རུང་བའི་ཡུལ།

चैत्यपूज्यध्वजाऽशस्तच्छयाभस्मत्तुषाऽशुचीन् ।

नाऽक्रमेच्छर्करालोष्टबलिस्नानभुवोऽपि^{१८} च ॥ ४५ ॥

མཚོད་རྟེན་མཚོད་བྱ་གྱུ་ལ་མཚོན་དང་།

མི་ཤིས་གྲིབ་མ་ཐལ་ལུས་དང་།

མི་གཙང་གསེག་བོང་གཏོར་མ་དང་།

བྱས་བྱས་ས་ནི་འགོམ་མི་གྱ། ལ། ལ། ལ།

ཞེས་བྱ་བ་ནི། འགྲོ་བའི་ཆེ་འཛིག་རྟེན་པོ་ངས་སུ་གྲགས་པའི་མཚོད་རྟེན་གྱི་གྲིབ་
མ་དང་། མཚོད་པར་བྱ་བའི་གནས་སྤྱོད་མ་ལ་སོགས་པ་གོང་མ་ན་མས་དང་། གཙུག་ལག་

१८ 'बलिभुक्तावो न च' इति पाठान्तरम् ।

ཁང་ལ་སོགས་པའི་སྤྲོང་གི་རྒྱལ་མཆན་གྱི་གྲིབ་མ་དང་། བཀྲ་མི་གྲིས་པའི་དངོས་པོའི་
 གྲིབ་མ་དང་། ལྷི་བ་ལ་སོགས་པའི་ཐལ་བ་དང་། འབྲས་ཤུན་ལ་སོགས་པའི་ཕུབ་མ་དང་།
 བཤང་གཅི་ལ་སོགས་པའི་མི་གཙང་བ་དང་། རྫོང་ལྷ་གྲུགས་ལ་སོགས་པའི་གསལ་མ་
 དང་། སའི་རང་བཞིན་ལ་རྫོང་འདྲ་བའི་ཐོང་བ་དང་། འབྲུང་པོ་སོགས་ལ་གཏོར་མ་སྦྱོན་
 པའི་གནས་དང་། བྲུས་བྲུས་པའི་གནས་བཙས་གོང་གསལ་འདྲི་རྣམས་ལ་རྣམ་པ་ཐམས་
 ཅད་དུ་ཀླང་བ་དྲག་གིས་འགོམ་ཞིང་བཟི་བར་མི་བྱ་བར་བསྐྱོར་ཏེ་འགྲོ་བར་བྱའོ་ཞེས་པའོ།

ཐེ་ཆོམ་དང་བཙས་པར་ཞུགས་མི་རུང་བ།

नदी तरेन बाहुभ्यां नाऽग्निस्कन्धमभिब्रजेत् ।

सन्दिग्धनावं वृक्षं च नाऽरोहेद् दुष्टयानवत् ॥ ४६ ॥

ཆུ་བོར་རྒྱལ་ཏེ་འགྲོ་མི་བྱ།^{༡༥}

མེ་ཆན་སྤང་པོར་འགྲོ་མི་བྱ།

ཐེ་ཆོམ་བཙས་པའི་བྱ་ཤིང་ལ།

བཞོན་པ་མི་སྦྱོན་བཞིན་མི་འཛེག། ༥༦ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། ཆུ་སྤང་ཆེན་པོ་རྣམས་ལ་བཀལ་ཏེ་བརྒྱལ་ཞིང་འགྲོ་བར་མི་བྱ་ལ། ཆུར་
 ཕུབ་བ་དང་ཆུ་སྦྱོར་ལ་སོགས་པའི་འཛེགས་པ་ཡོད་པར་གསུངས་འདུག །དེ་བཞིན་དུ་མེ་
 ཡི་སྤང་པོ་ཆེན་པོ་ཡོད་སར་ཡང་འགྲོ་བར་མི་བྱ་ཞིང་། ཡང་བྱ་ལ་སོགས་པར་ཞུགས་ཏེ་
 འགྲོ་བའི་ཆེ་བྱ་རྣམས་ཞིང་ཞན་པའི་ནང་དུ་སྦྱོན་ན་ཆུའི་པ་རོལ་དུ་སྦྱེལ་ཐུབ་མིན་ཐེ་ཆོམ་དུ་
 འགྱུར་བ་དེ་ལྷ་བྱའི་བྱའི་ནང་དུ་འགྲོ་བར་མི་བྱ་ལ། དེ་བཞིན་ཤིང་ཆག་དུ་ཏེ་བའམ། ལྷ་སྦྱ་
 སོགས་གནས་པའི་ཤིང་ལ་སོགས་པ་དེ་ལྷ་བྱའི་ཐེ་ཆོམ་དང་བཙས་པའི་ཤིང་ལ་འང་
 འཛེགས་ཤིང་གནས་པར་མི་བྱའོ། །གལ་ཏེ་ཐེ་ཆོམ་དང་བཙས་པའི་བྱ་དང་ཤིང་ལ་སོགས་

¹⁵ ལེགས་སྦྱར། ཆུ་བོར་ལག་གིས་རྒྱལ་མི་བྱ། ཞེས་ལག་པ་དག་གིས་ཞེས་སྒྲུང་ངོ་།

བར་འཛེགས་པར་འགྱུར་ན། དཔེར་ན་རྟ་ལ་སོགས་པའི་བཞོན་སྡེ་མི་སྲུང་ཞིང་གོད་པ་ལ་
བཞོན་མི་རུང་བཞིན་དུ་བཞོན་པ་དང་མཚུངས་སོ། །ཤུགས་ཀྱིས་མི་སྲུང་པའི་བཞོན་པ་
དག་ལ་འང་བཞོན་མི་རུང་ཞིང་སྤང་དགོས་པར་བསྟན་ཏོ། །བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་བཙུ་གསུམ་པར།
ཐེ་ཚོམ་གྱུ་འམ་མི་སྲུང་བཞོན་པ་དང་། །གསོད་ས་ཚུ་ཆེན་མོ་ཡི་སྤང་པོ་དང་། །གད་སྤང་
ཤིང་ཅེར་དབྱར་དབྱན་འཛེག་འགོ་སྤང་། །སྤོང་ན་ས་བརྟག་འགོ་ན་ལམ་བརྟག་ཅིང་། །
ཞེས་གསུངས་སོ།

ཁ་གདངས་མི་རུང་བ།

नासंवृतमुखः कुर्यात्क्षुतिहास्यविजृम्भणम् ॥ ४७ ॥

སྤྲིང་པ་གད་མོ་སྤྲུལ་བ་ལ།

ཁ་ནི་གདངས་པར་མི་བྱའོ། ལ། །

ཞེས་པ་ནི། སྤྲིང་པ་དང་གད་མོ་དྲུང་སྤྲུལ་བ་དེ་དག་འབྱུང་བའི་ཆེ་ཁ་ལག་བའམ་
གོས་སོགས་ཀྱིས་མ་བཀལ་བར་ཁ་གདངས་བཞིན་དུ་སྤྲིང་པ་ལ་སོགས་པ་མི་བྱའོ་ཞེས་
སོ། །དེ་ཡང་རྒྱ་དཔེ་གཞན་དག་དུ་མཆིལ་མ་འཐོར་ཉེན་དང་། ཁ་ནང་དུ་ཐལ་རྩལ་དང་
འབྲུ་སྲིན་འཛུལ་ཉེན་ཡོད་པར་གསུངས་སོ།

མི་རུང་བའི་བྱ་བ་གཞན།

नासिकां न विकुष्णीयान्नाकस्माद्विलिखेद् भुवम् ।

नाङ्गैश्छेद्येत विगुणं नाऽसीतोत्कटकस्थितः^{२०} ॥ ४८ ॥

སྤྲུ་ནི་བྱུད་པར་མི་བྱ་ཞིང་།

དོན་མེད་ས་རིས་མི་བྱའོ།

ལུས་ཀྱི་ཡན་ལག་མི་གཙུག་ཅིང་།^{༢༡}

ཙོག་ཙོག་པོར་ཡང་འདུག་མི་བྱ། ལ། །

ཞེས་བ་ནི། ལུས་ཀྱི་ཡན་ལག་གཉིས་ནི་མཐུས་མོ་ལ་སོགས་པས་བྱུང་ཅིང་བསྟོག་པར་མི་
བྱ། ལུས་བྱུང་བ་ལ་སོགས་པས་བྱ་བ་དང་ཐོར་བྱ་ལ་སོགས་པའི་གཞི་དཔེ་ལ་འབྱུང་བར་འགྱུར་
རོ། །ཡང་དོན་གང་ཡང་མེད་པར་བག་མེད་ཀྱིས་ས་ལ་རི་མོ་འབྲི་བར་མི་བྱ། ལུས་ཀྱི་རྒྱ་
ལག་ལ་སོགས་པའི་ཡན་ལག་རྣམས་འཁྱོག་པོར་མི་གཙུག་ཅིང་། གལ་ཏེ་ཡན་ལག་གཙུག་
ན་ཡན་ལག་ཆག་བ་དང་། གཟེར་ལ་སོགས་པའི་གཞི་དཔེ་ལ་འབྱུང་བར་འགྱུར་ལ། དེ་བཞིན་
དུ་ཙོག་ཙོག་པོར་ཡང་ཡུན་རིང་འདུག་པར་མི་བྱ་ཅིང་། ཅི་སྟེ་དེ་ལྟར་ཡུན་རིང་བསྐྱེད་ན་
གཞུང་འབྲུམ་ལ་སོགས་པའི་ནད་འབྱུང་བར་བཤད་དོ།

སྟོག་སྐྱུལ་གྱི་ལས་ཀྱི་ཆད།

देहवाक्चेतसां चेष्टाः प्राक् श्रमाद्विनिवर्तयेत् ।

नोर्ध्वजानुश्चिरं तिष्ठेन्नक्तं सेवेत न द्रुमम् ॥ ४९ ॥

= ལུས་དག་ཡིད་ཀྱི་སྟོད་པ་ནི།

སྒྲ་ནས་ངལ་ལས་བསྟོག་པར་བྱ།

བུས་བསྐྱེད་ཡུན་རིང་གནས་མི་བྱ།

མཚན་མོ་ཤིང་བྱང་བསྟེན་མི་བྱ། ལ། །

ཞེས་བྱ་བ་ནི། ལུས་ཀྱི་ལས་འགྲོ་བ་ལ་སོགས་པ་དང་། དག་གི་ལས་གཞུང་སྟོག་པ་
སོགས་དང་། ཡིད་ཀྱི་ལས་མང་དུ་བསམ་སྟོག་གཞི་དཔེ་ལ་སོགས་པའི་ལུས་དག་ཡིད་
གསུམ་གྱི་སྟོད་པའི་ལས་རྣམས་ཐང་ཆད་པའི་ཤིང་བྱང་དུ་བ་པར་མ་འབྱུར་བའི་སྟོན་
ཙམ་ནས་ཆོད་བཟུང་སྟེ་མཚན་པ་བཞག་སྟེ་བསྟོག་པར་བྱ་དགོས་སོ། །ཡང་བུས་མོ་བསྐྱེད་

21 ལེགས་སྒྲུར། ཡན་ལག་མི་མཐུན་མི་གཙུག་ཅིང་། ཞེས་ལུགས་མི་མཐུན་པ་ཞེས་སྒྲུང་རོ།

ཞིང་ཡར་ལངས་ནས་ཡུན་རིང་གནས་པར་མི་བྱེད། ཡང་ན་གན་རྒྱལ་དུ་གནས་ནས་རྒྱང་
པའི་བྱས་མོ་བྱེད་དུ་བསྐྱེད་ཞིང་བརྒྱུད་སྟེ་ཡུན་རིང་གནས་པར་མི་བྱེད། རང་འགྲེལ་དུ།
ཡུན་རིང་དུ་མལ་གཅིག་ན་མ་འགྲེང་ཞིག་གསུངས་སོ། །མཆན་མོར་ཤིང་ཆེན་པོ་དག་གི་
དྲུང་དུ་ཡང་གནས་ཤིང་བསྐྱེད་པར་མི་བྱེད་ཞེས་པའི་དོན་ནོ།

ཁྱེད་མི་རུང་པའི་གནས།

तथा चत्वरचैत्यांस्तुषुथसुसुल्लयान् ।
सूनाऽटवीशून्यगृहंमशानानि दिवाऽपि ॥ ५० ॥

སུམ་མདོ་མཆན་རྟེན་དྲུང་བཞི་མདོ།

ལྷ་ཡི་ཁང་པའང་དེ་བཞིན་ནོ།

གསོད་ས་འབྲོག་སྟོང་ཁང་སྟོང་དང་།

དུར་ཁྲོད་དུ་ནི་ཉིན་མོའང་མིན། ༥༠ ॥

ཞེས་པ་ནི། དེ་བཞིན་དུ་ལམ་གསུམ་འདུས་པའི་ས་སྐྱམ་མདོ་དང་། མཆན་རྟེན་གྱི་དྲུང་
དང་། ལམ་བཞི་འདུས་པའི་བཞི་མདོ་དང་། ལྷ་ཁང་གི་དྲུང་ན་མས་སྐྱ་བོད་དུ་སྟོས་པ་བཞིན་
མཆན་མོ་གནས་པར་མི་བྱེད། ཡང་སྟོགས་ཆགས་གསོད་པའི་ས་གནས་དང་། དཔེན་པའི་
གནས་འབྲོག་སྟོང་དང་། ཁང་པ་སྟོང་པ་དང་། རོ་བསྐྱེད་པའི་གནས་དུར་ཁྲོད་ན་མས་སྐྱ་
མཆན་མོ་ལྷ་ཅི་སྟོས་ཉིན་མོ་ཡིན་ཀྱང་བསྐྱེད་པར་མི་བྱེད་ཞེས་སོ།

བལྷ་མི་རུང་པའི་ཡུལ།

सर्वथेक्षेत नाऽदित्यं न भारं शिरसा वहेत ।
नेक्षेत प्रततं सूक्ष्मं दीप्ताऽमेध्याऽप्रियाणि च ॥ ५१ ॥

ནམ་ཀུན་ནི་མ་ལ་མི་བཟླ།
 མགོ་ཡིས་བྱར་ནི་བསྐྱར་མི་བྱ།
 ཐེན་ཏུ་སྤྲ་དང་འཆར་བ་དང་།
 མི་གཙང་མི་སྤྱག་སྤྱན་མི་བཟླ། ༥༡ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། རྣམ་ཀུན་དུས་ཐམས་ཅད་དུ་ནི་མ་ལ་བཟླས་ན་མིག་ལ་གནོད་པས་ནི་
 མ་ལ་བཟླ་བར་མི་བྱ། །དེ་བཞིན་མགོ་འཕྲ་སྤྱི་མེར་བྱར་བསྐྱར་དེ་གནས་གཅིག་ནས་གཅིག་
 ཏུ་འགོ་བར་མི་བྱ། །ཡང་ཐེན་ཏུ་སྤྲ་ཞིང་རྒྱང་ལ་མིག་གིས་བཟླ་བར་མི་བཟོད་བ་དང་། །མི་
 ལ་སོགས་བ་འཆར་བའི་འོད་དང་། །སྤྲ་གཅིང་ལ་སོགས་བའི་མི་གཙང་བ་དང་། །ཡིད་མི་
 དགའ་བའི་ཡུལ་མི་སྤྱག་བ་བཅས་འདི་རྣམས་ལ་སྤྱན་དུ་བཟླ་བར་མི་བྱའོ་ཞེས་བའི་དོན་
 ཡིན་ནོ།

ཆང་སྤང་དགོས་པར་བསྐྱན་པ།

मद्यविक्रयसन्धानदानाऽदानानि नाऽचरेत् ॥ ५२ ॥

ཆང་འཆོར་བ་དང་སྤྱོར་བ་དག།

སྤྱིན་དང་ལེན་དང་སྤྱད་མི་བྱ། ༥༢ ॥

ཞེས་བ་ནི། ཆང་འཆོར་བ་དང་། ཆང་སྤྱོར་ཞིང་བཟོ་བ་དང་། གཞན་ལ་སྤྱིན་བ་དང་། རང་
 གིས་གཞན་ལས་ལེན་ཞིང་སྤྱད་བ་ལ་སོགས་བ་ནམ་དུ་ཡང་མི་བྱའོ་ཞེས་བའི་དོན་ཡིན་ནོ།

སློ་གསུམ་གྱིས་སྤང་བའི་ཐས་སྤྱོད།

पुरोवाऽतातिपरजस्तुषारपरुषकाऽनिलान्^{२३} ।

अनृजुः क्षवथूद्गारकासस्वप्नान् मैथुनम् ।

कूलच्छ्रयां नृपद्विष्टं व्यालदंष्ट्रिविषाणिनः ।

ཆང་སོགས་ཆགས་པ་དང་བྱད་མེད་ལ།

ཡིད་ཉོན་ཆང་དབང་གྱུར་བ་སྤང་། ། ༥༢ །

ཞེས་པ་ནི། མདུན་གྱི་སེར་བྱ་ལ་སོགས་པ་འདི་དག་སྤང་དགོས་སྟེ་བསྟན་པ་ཡིན་ཏེ།
དེ་ཡང་རྒྱང་བསེར་བྱ་དང་། ཉི་ཆོན་ལ་སྟོད་པ་དང་། ཐེལ་རྩལ་གྱི་ཆོགས་སུ་གནས་པ་
དང་། བ་མོའི་སྤང་དང་། རྒྱང་དག་ཅིང་རྩལ་པ་ལངས་སའི་ས་སྟོགས་བཅས་འདི་དག་
ནམས་སུ་འདུག་པ་སྤང་བར་བྱའོ།

ཡང་སྟོད་པ་བྱང་བའི་ཆོ་དང་། སྟེགས་པ་བྱང་བའི་དུས་དང་། ལུང་བ་ལུ་བ་དང་།
ཟས་ལ་སྟོད་པའི་སྐབས་དང་། གཉིད་ལོག་པའི་སྐབས་དང་། ཉལ་པོ་བྱེད་པ་བཅས་འདི་
ནམས་ཀྱི་སྐབས་ལུས་དང་ཡན་ལག་གཏུ་ཞིང་ཡོན་པོར་གྱུར་པ་ནམས་སྤང་བར་བྱའོ།

ཅུ་འགྲམ་གྱི་གད་ཀའི་ཤིང་སོགས་ཀྱི་གྲིབ་མ་དང་། རྩལ་པོ་ལ་སྤང་བའི་མི་དང་།
རྩལ་སོགས་གདུག་པ་མཆེ་བ་ཅན་དང་། གཅན་གཟན་དང་། རྩ་ཅན་གྱི་སེམས་ཅན་བ་
སྤང་ལ་སོགས་པ་བཅས་འདི་ནམས་ལ་ཉེ་བར་བག་གཞན་བྱ་དགོས་སོ།

ཡང་རིགས་དང་ཚུལ་བྱིམས་སོགས་ཀྱིས་དམན་པའི་སྟེས་བྱ་དང་། འཕགས་པ་
མིན་པ་སྟེ་དམ་པ་མིན་པའི་སྟེས་བྱ་དང་། གཡོ་སྐྱེའི་བྱ་བ་སོགས་ལ་ཤིན་ཏུ་མཁས་ཤིང་
རྒྱང་གྲང་འཛོམས་པའི་སྟེས་བྱ་དང་། ལྷ་ཆོག་གམ་དམ་པ་ནམས་ལ་མཐོ་འཆོམས་པའི་
སྟེས་བྱ་བཅས་འདི་དག་ནམས་བསྟོན་པར་མི་བྱའོ།

དུས་མཆོམས་ཐམས་ཅད་དུ་ཟས་ལ་སྟོད་པ་དང་། བྱད་མེད་ལྟན་དུ་ཉལ་པོ་བསྟན་
པ་དང་། གཞུང་གྲོག་ཅིང་འདོན་པ་དང་། ཐེས་བསམ་ལ་སོགས་པའི་སེམས་ལས་བཅས་
འདི་དག་ནམས་ཀྱི་སྐབས་སུ་ཟས་བསྟེན་པ་ལྟ་བུ་དུས་མིན་དུ་ཟས་ལ་སྟོད་པ་ཡིན་པས་
དེ་སྤང་བར་བྱའོ།

༥༢ ལེགས་སྐྱར། ཆང་དགས་ཆགས་དང་ཞེས་དགས་པ་གསལ་ཞིང་སོགས་སྐྱ་མི་སྤང་ངོ་།

ཡང་དགྲ་པོའི་ཟས་དང་། ནར་མ་སྒྲེ་སྒྲིན་བསྐྱེད་གས་མཆོད་སྒྲིན་གྱི་ཟས་དང་། ཆོག་ས་
འདུས་སུ་སྒྲེ་བོ་མང་པོས་བསྒྲེན་པའི་ཟས་དང་། སྒྲིང་ཆོང་དང་འབྲེལ་བའི་ཟས་དང་། ཆོང་
པའི་ཟས་བཅས་ཟས་གྱི་རིགས་འདི་རྣམས་སྒྲིག་པས་འགོས་པས་བཟའ་བར་བྱ་བ་མ་
ཡིན་ནོ།།

དེ་བཞིན་དུ་ལུས་དང་མཚུ་ཉོ་དང་ལག་པའི་སེན་མོ་རྣམས་གྱི་སྒྲུ་འབྲིན་པར་ཡང་མི་
བྱ་ལ། ལག་པ་དང་སྒྲུ་སྒྲུགས་ཤིང་བསྒྲོད་པར་ཡང་མི་བྱའོ། །ཁྱུ་ཁྲུང་ཆེན་པོ་དང་མའི་མུང་
པོ་དང་སྒྲུ་མ་ལ་སོགས་པ་མཆོད་པར་བྱ་བ་བཅས་དེ་དག་གི་བྱང་དུ་དོན་མེད་པར་འགྲོ་བ་
སྤང་དགོས་སོ།།

དེ་བཞིན་དུ་རོ་བསྐྱེགས་པ་ལས་བྱུང་བའི་དྲུང་པ་དང་། ཆང་དང་། རྒྱན་པོ་དང་། བྱང་
མེད་སོགས་ལ་ཆེས་ཆགས་པ་དང་། བྱང་མེད་ལ་ཡིད་ཆེས་དང་། དེ་གང་འདོད་བྱེད་པའི་
རང་དབང་དུ་བྱུང་བ་རྣམས་ཀྱང་སྤང་བར་བྱའོ་ཞེས་སོ།།

སྒྲོ་དང་ལྷན་པའི་སྒྲོད་པ།

आचार्यः सर्वचेष्टासु लोक एव हि धीमतः ।
अनुकुर्यात्तमेवातो लौकिकेऽर्थे परीक्षकः ॥ ५४ ॥

སྒྲོ་ལྷན་སྒྲོད་པ་ཐམས་ཅད་ལ།

འཇིག་རྟེན་ཉིད་ནི་སྒྲོབ་དཔོན་ཡིན།

དེ་བས་འཇིག་རྟེན་པ་ཡི་དོན།

རྟོགས་པར་བྱེད་པས་དེ་ཉིད་བྱ། ༥༧ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། སྒྲེས་བྱ་སྒྲོ་བོས་དང་ལྷན་པ་དག་གིས་སྒྲོད་པ་ཅི་བྱེད་ཐམས་ཅད་གྱི་
སྤང་དོར་སྒྲོབ་པའི་སྒྲོབ་དཔོན་ནི་འཇིག་རྟེན་པ་ཉིད་ཡིན་ཏེ། ཁྱུ་མཆོན་དེའི་ཕྱིར་འཇིག་རྟེན་
པའི་དོན་རྟོགས་ཤིང་ཤེས་པར་བྱས་ཏེ་སྤང་སྤང་མ་འཛོལ་བར་བྱེད་པའི་སྒྲེས་བྱ་དག་གིས་

འཇིག་རྟེན་དམ་བ་དེ་དག་གི་སྒྲིབ་བའི་ཇེས་སུ་ཞུགས་ཏེ་དམ་བའི་སྒྲིབ་བ་དེ་ཉིད་བྱ་
དགོས་སོ་ཞེས་བའི་དོན་ཏོ། །སྒྲོ་གསུམ་གྱི་བཟང་བའི་སྒྲིབ་བ་ཐམས་ཅད་འཇིག་རྟེན་དམ་
བ་དེ་དག་ལས་ཤེས་བར་བྱ་དགོས་སོ།།

དམ་བའི་སྒྲིབ་པ།

आर्द्रसन्तानता त्यागः कायवाक्चेतसां दमः ।
स्वार्थबुद्धिः परार्थेषु पर्याप्तमिति सद्व्रतम् ॥ ५५ ॥

སྤྱིང་ཇེས་བརྒྱན་ཞིང་གཏོང་དང་ལྷན།

ལུས་དང་ངག་ཡིད་དུལ་བ་དང་།

གཞན་གྱི་དོན་ལ་རང་དོན་སེམས།

དེ་དག་དམ་བའི་སྒྲིབ་མཐར་ཐུག། ༥༥ ॥

ཞེས་བ་ནི། སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་བརྟེ་ཞིང་སྤྱིང་ཇེས་བརྒྱན་བ་དང་། སྤྱིན་བ་
གཏོང་བའི་སེམས་དང་ལྷན་བ་དང་། ལུས་ངག་ཡིད་གསུམ་ཞི་ཞིང་དུལ་བ་དང་།
སེམས་ཅན་གཞན་གྱི་དོན་དུ་བྱ་བའི་ལས་ལ་ཡང་རང་གི་དོན་དང་གཅིག་བར་སེམས་བའི་
སྒྲེ་བོ་དེ་དག་ནི་ཡ་རབས་དམ་བའི་སྒྲིབ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མཐར་ཐུག་ཡིན་པར་བསྟན་བ་
ཡིན་ནོ། །བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་བཅུ་གསུམ་པར་ཡང་། ལུས་པས་བྱང་ཆུབ་མཆོག་གི་སེམས་
གཉིས་བསྒྲེད། ལུས་ངག་ཡིད་འདུལ་མངས་མེད་གཏོང་སེམས་ལྷན། གཞན་གྱི་དོན་
ལ་འང་རང་གི་འདྲར་སེམས་པ། དེ་དག་དམ་བའི་སྒྲིབ་བ་མཐར་ཐུག་གོ། ཞེས་གསུངས་སོ།།

ཤེས་བཞིན་སྤང་བ།

नक्तंदिनानि मे यान्ति कथम्भूतस्य सम्प्रति ।
दुःखभाङ्गन भवत्येवं नित्यं सन्निहितस्मृतिः ॥ ५६ ॥

ད་ལྟར་བདག་ནི་ཉིན་མཚན་དུ།
 ཇི་ལྟ་བུར་ནི་གནས་འགྲོ་ཞེས།
 ཏྲག་རྩ་བྲན་པ་ཉེར་འཛིག་པ།
 སྐྱལ་བསྐལ་སྒྲོད་དུ་མི་འགྱུར་རོ། ། ༡༩ །

ཞེས་བྱ་བ་ནི། དུས་ད་ལྟ་པའི་ཉིན་མོ་དང་མཚན་མོའི་གནས་སྐྱབས་ཐམས་ཅད་དུ་
 བདག་གིས་དགོ་སྒྲིག་གི་ལས་ཇི་ལྟ་བུ་ཞིག་བྱེད་ཅིང་གནས་ཏེ་དུས་འདས་ཤིང་འགྲོ་བ་
 ཡིན་ཞེས་དུས་ཏྲག་རྩ་བྲན་པ་ལ་ཉེ་བར་བཞག་ཅིང་སྐྱང་སྐྱང་མ་གོར་བ་བྱས་ན་འདི་སྤི་
 གནས་སྐྱབས་དང་དུས་ཐམས་ཅད་དུ་བདེ་བ་འབྱུང་ཞིང་སྐྱལ་བསྐལ་གྱི་སྒྲོད་དུ་མི་འགྱུར་
 རོ་ཞེས་སོ། །བཤད་སྒྲུང་ལེའུ་བཅུ་གསུམ་པར། དེ་ལྟར་བདག་ནི་ཉིན་མཚན་གནས་འགྲོ་
 ཞེས། ཏྲག་རྩ་བྲན་པ་ཉེར་འཛིག་སྐྱལ་བསྐལ་བསྐྱང་། ཞེས་གསུངས་སོ། །

འབྲས་བུ་མདོར་བསྐྱུས་ཏེ་བསྟན་པ།

इत्याचारः समासेन यं प्राप्नोति समाचरन् ।
 आयुरारोग्यमैश्वर्यं यशो लोकांश्च शाश्वतान् ॥ ५७ ॥

དེ་ལྟར་སྒྲོད་པ་མདོར་བསྐྱུས་པས།
 །གང་ཞིག་ཀུན་རྩ་སྒྲོད་བྱེད་པ།
 ཆོ་དང་ནད་མེད་དབང་ལྷག་དང་།
 གྲགས་པ་འཛིག་རྟེན་རྟག་ཐོབ་འགྱུར་། ། ༢༠ །

ཞེས་བ་ནི། ཉིན་རེའི་སྒྲོད་པ་མདོར་བསྐྱུས་ཏེ་བཤད་པ་དེ་ལྟར་གལ་ཏེ་སྐྱེས་བུ་གང་
 ཞིག་གིས་དུས་ཀུན་རྩ་སྒྲོད་པར་བྱས་ན་སྐྱེས་བུ་དེ་དག་ནམས་ཀྱི་ཆོ་འཕེལ་ཞིང་ནད་མེད་
 པ་དང་། དབང་ལྷག་སྟེ་འབྱོར་པ་དང་ལྡན་ཞིང་། སྟན་གྲགས་དང་། འཛིག་རྟེན་པ་རོལ་གྱི་མི་
 བཟད་པའི་གནས་སོགས་ཐོབ་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་ནོ། །

མཐུག་དོན་བསྟུ་བ།

इति अष्टाङ्गहृदयस्य सूत्रस्थाने दिनचर्या नाम
द्वितीयोऽध्यायः समाप्तः ॥

ཡན་ལག་བརྒྱད་པའི་སྙིང་པོ་བསྟུས་པ་ལས་མདོའི་གནས་ཀྱི་
ཉིན་རེ་ཞིང་སྟོད་པ་ཞེས་བྱ་བའི་ལེའུ་སྟེ་གཉིས་པའོ། ༥

སྟོབ་དཔོན་དཔའ་བོས་མཛད་པའི་ཡན་ལག་བརྒྱད་པའི་སྙིང་པོ་བསྟུས་པའི་ཆོག་དོན་
གསལ་བར་བྱེད་པའི་འགྲེལ་པ་ཆོག་ཉུང་དོན་གསལ་ཞེས་བྱ་བ་ལས་མདོ་གནས་ལེའུ་
གཉིས་པ་ཉིན་རེ་ཞིང་སྟོད་པའི་ལེའུའི་འགྲེལ་པ་ཇོགས་སོ། ༥

• • •

ऋतुचर्याऽध्यायः
दुसःसुःसुदःपदिःलेतु।

बर्दोःगर्दसःलेतुःगर्दसुसःपदिःकुँसःपदःदसःपठल।

अथात ऋतुचर्याऽध्यायः व्याख्यास्यामः ॥ १ ॥

देःकसःदुसःसुःसुदःपदिःलेतुःवसदःपदःसुदो॥ २ ॥

बेसःपदि। देःकसःबेसःपदिःकेगःदोःलेतुःददःपदःवसदःबेकःपःपुदःददः। लेतुः
गर्दिसःपदःकिसःरेःबेदःकुँदःदुःसुदःपदिःलेतुःवसदःबेकःपदिःहेसःबेगसःदेःकसःदुसः
पुदःपदःसोःसोदिसःपुदःपदःपुदःपदिःसुदःपदःवसदःपदिःलेतुःददःवसदःपदःसुदोः
बेसःपदिःदोःको। देःपदःपुदःकेगःपिःकःपसःवसुसःपःपिःपदःकेगः। पदःकेगःपिःकः
पसःवसुसःपःपुदःकेगः। पुदःकेगःपिःकःपसःवसुसःपसःकिसःपदः। किसःपदःपिःकः
पसःवसुसःपसःपुदः। पुदःपदिःकःपसःवसुसःपसःदुसः। दुसःपिःकःपसःवसुसःपसःपुदः
पुदःपिःवसुदःपः। वसुदःपःगर्दिसःवसुसःपसःपदःपुदःपःपिःपदः। देःपुदःपुदःपुदः
पिःवसुदःपःगर्दिसःददःदुसःदुगःसोःसोदिसःपुदःपदःपुदःपदिःदुसःपिःसुदःपदःवसदःपदिः
लेतुःपदःददःवसदःपदःसुदोःबेसःपदिःदोःपिःको॥

दुसःपिःदोःपदिः

मासैर्द्विसंख्यैर्माघाद्यैः क्रमात् षडृतवः स्मृताः ।
शिशिरोऽथ वसन्तश्च ग्रीष्मो वर्षाशरद्धिमाः ॥ २ ॥

दुगःपुदःपःपःसोःपसःगर्दिसःगर्दिसः॥
देसःवसुदःदुसःपिःदुगःदुःवसदः॥

དགུན་རྩ་དེ་ནས་དབྱིད་ཀ་དང་།

སོ་ག་དབྱར་དང་སྟོན་རྣམས་སོ། ༢ །

ཞེས་བྲ་བ་ནི། དགུན་རྩ་ར་བ་དང་འབྲིང་པོ་ཐ་ཆུང་གསུམ། དབྱིད་རྩ་ར་བ་དང་འབྲིང་པོ་
ཐ་ཆུང་གསུམ། དབྱར་རྩ་ར་བ་དང་འབྲིང་པོ་ཐ་ཆུང་གསུམ། སྟོན་རྩ་ར་བ་དང་འབྲིང་པོ་ཐ་
ཆུང་གསུམ་བཅས་དབྱར་སྟོན་དགུན་དབྱིད་དུས་བཞི་ལ་རྩ་བ་ར་འབྲིང་ཐ་གསུམ་སྟུར་བས་
རྩ་བ་བཅུ་གཉིས་ཏེ་ལོ་གཅིག་ཡིན་ནོ།

སྟུར་ས་གཞིས་ཆགས་བབས་དང་ཡུལ་ཡུང་སོ་སོའི་གནམ་གཤིས་འགྲུར་འགྲོས་ལ་
བརྟེན་ནས་དུས་ཀྱི་བྱུང་བར་མི་འདྲ་བ་ཡོད་བར་མ་ཟད། འདིར་ཡང་དགུན་རྩ་ར་བ་ལ་
སོགས་བའི་དུས་འགོ་འཛིན་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་མང་ཡང་ཡོངས་གྲགས་ལྟར་ན། དགུན་རྩ་ར་
བ་བཅུ་བ་སྟོན་དུག་རྩ་བ་དང་འབྲིང་པོ་མགོ་རྩ་བ་བཅུ་གཅིག་ལ་གཉིས་དགུན་སྟོན་དང་།
དགུན་རྩ་ཐ་ཆུང་རྩ་བ་བཅུ་གཉིས་ལ་དང་དབྱིད་རྩ་ར་བ་ཐ་ཆུང་རྩ་བ་དང་པོ་གཉིས་
དགུན་སྟུན། དབྱིད་རྩ་འབྲིང་པོ་དཔོ་རྩ་བ་གཉིས་ལ་དང་དབྱིད་རྩ་ཐ་ཆུང་ནག་ལ་རྩ་བ་
གསུམ་ལ་གཉིས་དབྱིད་ཀ། དབྱར་རྩ་ར་བ་ས་ག་རྩ་བ་བཞི་ལ་དང་དབྱར་རྩ་འབྲིང་པོ་རྩ་བ་
ལ་བ་སྟོན་གཉིས་སོས་ཀ། དབྱར་རྩ་ཐ་ཆུང་རྩ་བ་དུག་པ་ཆུ་སྟོན་དང་སྟོན་རྩ་ར་བ་གྲོ་
བཞིན་རྩ་བ་བདུན་ལ་གཉིས་དབྱར་ཁ། སྟོན་རྩ་འབྲིང་པོ་རྩ་བ་བཅུད་པ་བྱུམ་སྟོན་དང་སྟོན་
རྩ་ཐ་ཆུང་རྩ་བ་དགུ་ལ་དུག་པ་གཉིས་སྟོན་ཁ་བཅས་རྩ་བ་གཉིས་གཉིས་ལ་རིམ་ལ་
བཞིན་དུས་རེ་བཅེས་པས་དགུན་སྟོན་དང་། དགུན་སྟུན། དབྱིད་ཀ། སོ་ག་དབྱར་ཁ། སྟོན་ཁ་
བཅས་དུས་དུག་དུ་བཤད་པ་ཡིན་ནོ། རྒྱ་གཞུང་ལ་ཡར་ངོ་མར་ངོའི་བཤད་སྟེལ་ཡོད། །
བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་བཅུ་བཞི་པོར། དགུན་སྟོན་དགུན་སྟུན་དབྱིད་དང་སོ་ག་དང་། དབྱར་སྟོན་
དགུན་རྩ་ར་སོགས་གཉིས་རིམ་བཞིན། སྐད་ཅིག་ལ་སོགས་ཐང་ཅིག་ཡུད་ཅམ་ལ། ཉིན་
ནག་རྩ་བ་དུས་དང་ལོར་འགྲུར་ཏེ། ཞེས་གསུངས་སོ།

ཉི་མ་བྱང་བསྐོད་ཀྱི་དུས་བསྐྱེན་པ།

शिशिराद्यैस्त्रिभिस्तैस्तु विद्यादयनमुत्तरम् ।
आदानं च तदादत्ते नृणां प्रतिदिनं बलम् ॥ ३ ॥

དེ་ནས་དགུན་ཆེ་མ་ཆུང་སོགས།

གསུམ་ནི་བྱང་དུ་འགྲོ་ཞེས་བྲ།

དེ་ཆེ་མི་རྣམས་ཉིན་རེ་བཞིན།

མཐུ་འཕྲོག་བ་ཞེས་བྲ་བ་ཡིན། ३ ॥

ཞེས་བྲ་བ་ནི། ཉི་མ་བྱང་དུ་འགྲོ་བའི་དུས་ནི་དགུན་ཆེ་མ་ཆུང་དང་དབྱིད་ཆེ་མ་བ་
གཉིས་དགུན་སྐད་དང་། དབྱིད་ཆེ་འབྲིང་པོ་དང་དབྱིད་ཆེ་མ་ཆུང་གཉིས་དབྱིད་ཀ་དང་།
དབྱར་ཆེ་མ་བ་དང་དབྱར་ཆེ་འབྲིང་པོ་གཉིས་སོ་ག་ཡིན་པས་དེ་ལྟ་བུའི་ཆེ་བ་དུག་གི་
བདག་ཉིད་ཅན་གྱི་དུས་དགུན་སྐད་དང་། དབྱིད་ཀ་དང་། སོ་ག་གསུམ་ལ་ནི་ཉི་མ་བྱང་
ཕྱོགས་སུ་འགྲོ་བའི་དུས་ཞེས་བྲ་ལ། དུས་དེ་དག་གི་ཆེ་ཉི་མ་དང་ཆུང་གི་རྒྱས་སྟོབས་
ཀྱིས་མི་རྣམས་ཀྱི་མཐུ་སྟོབས་ཉིན་རེ་བཞིན་འཕྲོག་ཅིང་འབྲི་བར་བྱེད་བ་ཡིན་པས་ཉི་མ་
བྱང་ཕྱོགས་སུ་འགྲོ་བའི་དུས་དེ་དག་ལ་མཐུ་སྟོབས་འཕྲོག་བ་ཞེས་བྲ་བ་ཡིན་ནོ། །བཤད་
ཆུད་ལེའུ་བརྒྱ་བཞི་བར། དེ་ལ་དགུན་ཆེ་མ་ཆུང་ལ་སོགས་པ། ཉི་མ་བྱང་དུ་འགྲོ་བའི་དུས་
ཀྱི་ཆོ། །ཞེས་གསུངས་སོ།

བྱང་བསྐོད་ཀྱི་ལམ་གྱི་ངོ་བོ་

तस्मिन् ह्यत्यर्थतीक्ष्णोष्णरूक्षा^२ मार्गस्वभावतः ।
आदित्यवनाः सौम्यान् क्षयन्ति गुणान् भुवः ॥ ४ ॥

དེ་ཆེ་ཤིན་དུ་རྩོལ་ཆོ།

རྩུབ་པའི་ལམ་^३ གྱི་ངོ་བོ་ནིད།

२ 'तीक्ष्णोष्णरूपा' इति पाठान्तरम् ।

३ 'བོད་འགྲུར། ལས་སྒྲུང་མོད་ལམ་གྱི་ཞེས་པ་དག་བར་སྒྲུང་།

ཉི་མ་རྒྱུད་གིས་རྒྱ་བ་ཡི།

ས་ཡི་ཡོན་ཏན་ཟད་པར་བྱེད། ལ ॥

ཞེས་པ་ནི། ཉི་མ་བྱུང་དུ་འགྲོ་བའི་དུས་དེ་དག་གི་ཆེ་བསྟོན་པའི་ལམ་གྱི་ངོ་བོ་ནི་ད་
མིན་དུ་རྫོང་བ་དང་། ཆེ་བ་དང་། ལུ་བ་པའི་རང་བཞིན་ཅན་ཡིན། དེ་ལྟ་བུའི་རང་བཞིན་ལྡན་
པའི་ཉི་མ་དང་རྒྱུད་དག་གིས་རྒྱ་བ་བསལ་ཞིང་ཞི་བ་ས་ཡི་ཡོན་ཏན་ཅན་གྱི་རང་བཞིན་
ནམས་ཟད་ཅིང་འབྲི་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་པ་ལོ། །བཤད་རྒྱུ་དེ་ལེའུ་བཅུ་བཞི་པར། མིན་དུ་
རྫོང་ཆུ་བ་པའི་ངོ་བོར་འགྱུར། རྒྱུད་དང་ཉི་མ་དག་གི་རྩས་སྟོབས་ཀྱིས། རྒྱ་བ་ས་ཡི་
ཡོན་ཏན་ཟད་པར་བྱེད། ཞེས་གསུངས་སོ།

བྱུང་བསྟོན་དུས་ཀྱི་རོ་སྟོབས།

तित्तः कषायः कटुको बलिनोऽत्र रसाः क्रमात् ॥ ५ ॥

འདིར་ནི་ཁ་བསྐྱེད་ཆོ་བ་ཡི།

རོ་ནམས་སྟོབས་ནི་ཆེ་བ་ཡིན། ཎ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། ཉི་མ་བྱུང་དུ་འགྲོ་བའི་དུས་དགུན་སྟེང་དང་། དཔྱིད་ཀ་དང་། སོ་ག་
གསུམ་གྱི་དུས་འདི་དག་ནམས་སྟེང་རོ་ཁ་བ་དང་། བསྐྱེད་བ་དང་། ཆོ་བ་གསུམ་གྱི་མཐུ་
སྟོབས་ཆེ་བ་ཡིན་ཅིང་། དེ་ཡང་དགུན་སྟེང་གི་དུས་སྟེང་རོ་ཁ་བའི་མཐུ་སྟོབས་ཆེ་བ་དང་།
དཔྱིད་ཀྱི་དུས་སྟེང་བསྐྱེད་བ་སྟོབས་ཆེ་བ་དང་། སོ་གའི་དུས་སྟེང་ཆོ་བ་སྟོབས་ཆེ་བ་ཡིན།
དུས་དེ་དག་གི་ཆེ་རོ་ཁ་བ་ལ་སོགས་པ་འདི་ནམས་བསྐྱེད་པར་བྱེད་པ་ནི་མ་ཡིན་གྱི་འོན་
ཀྱང་དུས་དེ་དག་ནམས་སྟེང་རོ་རང་རང་གི་མཐུ་སྟོབས་རྒྱས་ཏེ་རྩས་པ་གསལ་བར་སྒྲང་
བར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། རྒྱ་ཟེར་དུ་དགུན་སྟེང་རོ་ཆོ་བ་སྟོབས་ཆེ། དཔྱིད་ནི་བསྐྱེད་བ་ལོ། སོ་གའི་

ནི་ཁ་བ་སྟོབས་ཆེ་བའོ། ཞེས་གསུངས་སོ། བཤད་ཀྱང་ལེན་བཅུ་བཞི་མར། འདིར་ནི་ཆ་
བསྐྱེད་པའི་རོ་སྟོབས་ཆེ། མི་རྣམས་ཀྱི་ནི་མཐུ་སྟོབས་ཉིན་རེ་འཕྲོག་ ཞེས་གསུངས་སོ།

བྱང་བཟོད་དུས་སུ་མཐུ་སྟོབས་འཕྲོག་ཚུལ།

तस्मादादानमागजेयम्—

६

དེ་བས་མེ་ནི་མཐུ་སྟོབས་འཕྲོག། ༩ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། ཉི་མ་བྱང་བཟོད་དེ་མེ་སྟོབས་ལྷན་པ་ཡིན། རྒྱང་དང་ཉི་མ་དག་གི་ནུ་
ཚོ་ཆ་རྩལ་བ་དང་རོ་ཁ་ཆ་འཕེལ་བ་དག་གི་རྩལ་བས་སྒྲ་བ་བསིལ་ཞིང་ཞི་བ་སའི་ཡོན་
ཏན་རྣམས་ཟད་ཅིང་འབྲི་བར་བྱས་ཏེ་རྩལ་བའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་མེ་སྟོབས་སྐྱེད་ཅིང་དུས་
དེར་རྩལ་བའི་རོ་བཅུད་འཕེལ་ནས་མི་རྣམས་ཀྱི་མཐུ་སྟོབས་ཀྱང་འཕྲོག་པར་བྱེད་པ་ཡིན་
ཞེས་པའི་དོན་ནོ། ཉི་མས་སྐྱུ་མ་པའི་སྟོབས་འཕྲོག་ཅིང་། རྒྱང་གིས་ཀྱང་ཆུ་ཁམས་སྐྱེམས་
པར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ།

ཉི་མ་སྟོ་བཟོད་ཀྱི་དུས་བསྐྱེད་པ།

..... ऋतुवो दक्षिणायनम् ॥
वर्षादयो विसर्गश्च यदबलं विसृजत्ययम् ।
सौम्यत्वादत्र सौमो हि बलवान् हीयते रविः ॥ ७ ॥

སྟོ་སྟོགས་སུ་ནི་འཕྲོ་བའི་དུས།
དབྱར་ལ་སྟོགས་པར་སྐྱར་སྟོབས་བསྐྱེད།
འདིར་སྟོབས་སྐྱར་ནི་བསྐྱེད་པས་ན།
འདིར་ནི་བསིལ་བའི་སྒྲ་བ་ནི།
སྟོབས་དང་ལྷན་པས་ཉི་མ་འབྲི། ༧ ॥

ཞེས་པ་ནི། ཉི་མ་སྟོ་སྟོགས་སུ་འཕྲོ་བའི་དུས་དབྱར་ཁ་དང་། སྟོན་ཁ། དགུན་སྟོད་

གསུམ་ལ་སྤར་ཉི་མ་བྱང་བཤོད་གྱི་སྤྲེལ་མི་རྣམས་གྱི་སྤྲེལ་འབྲི་བ་རྣམས་སྤར་མཐུ་
 སྤྲེལ་བསྐྱེད་པར་བྱེད་བ་ཡིན། རྒྱ་བ་དྲུག་གི་བདག་ཉིད་ཅན་གྱི་དུས་འདི་གསུམ་ལ་
 སྤྲེལ་སྤར་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར་དུས་དེ་དག་དུ་བསེལ་ཞིང་ཞི་བ་ཅན་གྱི་རྒྱ་བ་སྤྲེལ་དང་ལྷན་
 པར་གྱུར་ཏེ་སྤར་གྱི་ཉི་མའི་སྤྲེལ་རྣམས་ནི་འབྲི་ཞིང་ཆུང་བར་འགྱུར་བ་ཡིན་ནོ། །བཤད་
 རྒྱུད་ལེའུ་བཅུ་བཞི་པར། ཆར་དུས་ལྷོ་སྤྲེལ་འགྲོ་ཆེ་སྤར་སྤྲེལ་སྐྱེད། །བསེལ་བ་རྒྱ་བའི་
 སྤྲེལ་ལྷན་ཉི་མ་འབྲི། །ཞེས་གསུངས་སོ།།

སྤྲོ་བཤོད་དུས་གྱི་རོ་སྤྲེལ།

मेघवृष्ट्यनिलैः शीतैः शान्ततापे महातले ।
 स्निग्धाश्चेहाम्ललवणमधुरा बलिनो रसाः ॥ ८ ॥

ཆར་འབབ་བ་དང་རྒྱུད་བསེལ་བས།།

ས་སྤྲེང་ཆ་བ་ཞི་བས་ན།།

འདིར་ནི་སྤྲེལ་དང་སྤྲེལ་ལན་ལྟོ།།

མངར་བའི་རོ་རྣམས་མཐུ་བསྐྱེད་དོ།། ༥ ॥

ཞེས་བྱ་ནི། ཉི་མ་སྤྲོ་སྤྲེལ་སྤྲེལ་འགྲོ་བའི་དུས་དེ་དག་ལ་ཆར་འབབ་བ་དང་རྒྱུད་
 བསེལ་བ་དྲུག་གིས་སྤར་གྱི་ས་སྤྲེང་གི་ཆ་བ་རྣམས་ཞི་བ་ཡིན་ལ། དེས་ན་དུས་དེ་དག་
 རྣམས་སྤྲེལ་དུས་བ་སྤྲེལ་བ་དང་། རོ་སྤྲེལ་བ་དང་། ལན་ལྟོ་བ་དང་། མངར་བ་རྣམས་གྱི་མཐུ་
 སྤྲེལ་བསྐྱེད་པར་བྱེད་བ་ཡིན། དེ་ཡང་དཔྱད་གྱི་དུས་སུ་རོ་སྤྲེལ་བའི་མཐུ་སྤྲེལ་ཆེ་ལ།
 སྤྲོན་གྱི་དུས་སུ་ལན་ལྟོ་བ་དང་། དྲུག་སྤྲེལ་ལ་མངར་བའི་མཐུ་བསྐྱེད་པར་བྱེད་དོ། །བཤད་
 རྒྱུད་ལེའུ་བཅུ་བཞི་པར། ཆར་འབབ་རྒྱུད་གིས་ས་སྤྲེང་ཆ་བ་ཞི། །སྤྲེལ་དང་ལན་ལྟོ་མངར་
 བའི་རོ་སྤྲེལ་སྐྱེད། །ཞེས་གསུངས་སོ།།

དུས་སོ་སོའི་ལུས་སྤྲེལ་སྤྲེལ་བསྐྱེད་པ།

शीतेऽप्यं वृष्टिर्मैल्यं बलं मध्यं तु शेषयोः ॥ ९ ॥

དགུན་ཆེ་ཆར་དང་ཆ་དུས་སུ།

སྟོབས་ཚུང་ལྷག་མ་དག་ལ་འབྲིང་། ཅ ॥

ཞེས་པ་ནི། དགུན་སྟོད་དང་དགུན་སྨྱད་གཉིས་ལ་མི་རྣམས་ཀྱི་མཐུ་སྟོབས་ཆེ་བ་ཡིན་
ཅིང་། དེ་བཞིན་དུ་ཆར་དུས་དབྱར་དང་། ཆ་དུས་སོ་ག་གཉིས་ཀྱི་དུས་སུ་མི་རྣམས་ཀྱི་མཐུ་
སྟོབས་ཚུང་བ་དང་། དེ་དག་དུ་མ་གཏོགས་པའི་ལྷག་མ་སྟོན་ཁ་དང་། དབྱིད་ཀ་དག་ལ་མི་
རྣམས་ཀྱི་མཐུ་སྟོབས་ཆེ་ཚུང་རན་ཞིང་འབྲིང་པོར་འགྱུར་བ་ཡིན་ནི་ཞེས་པའོ། །བཤད་སྐད་
ལེའུ་བཅུ་བཞི་པར། དགུན་ཆེ་སོས་དང་དབྱར་ཆུང་སྟོན་དབྱིད་འབྲིང་། ཞེས་གསུངས་པ་
ལྟར་རོ།

དགུན་སྟོད་ཀྱི་རང་བཞིན།

बलिनः शीतसरोधाद्धेमन्ते प्रबलोऽनलः ।

भवत्यल्पेन्धनो धातून् स पचेद्वायुनेरितः ।

अतो हिमेऽस्मिन्सेवेत स्वाद्वल्लवणान् रसान् ॥ १० ॥

སྟོབས་ལྷན་གྲང་བས་བཀག་པས་ན།

དགུན་གྱི་དུས་སུ་མི་སྟོབས་ལྷན།

དེ་ནི་རྒྱུད་གིས་སྤར་བས་ན།

ཟས་ཉུང་འགྱུར་ན་ལུས་རྒྱངས་སྐྱེམས།

དེ་བས་དགུན་ནི་མངར་སྤྱར་དང་།

ལན་ཚུའི་རོ་ནི་བསྟོན་པར་བྱ། ༡༠ ॥

ཞེས་པ་ནི། ཉི་མ་ལྟོ་སྟོགས་སུ་འགྲོ་བའི་དུས་སུ་མི་རྣམས་ཀྱི་སྟོབས་སྤར་བསྐྱེད་དེ་
སྟོབས་དང་ལྷན་བ་ཡིན་ཞིང་། སྟོབས་དང་ལྷན་པའི་སྐྱེས་བུ་རྣམས་དུས་དེར་སྤྱི་རོལ་གྱི་
གྲང་བས་ལུས་ཀྱི་བ་སྤྱིའི་བུ་ག་རྣམས་བཀག་སྟེ་མེ་དྲོད་སྤྱིར་མི་འབྱུང་བར་ནང་དུ་གནས་
པས་སོ་བའི་མེ་དྲོད་སྟོབས་དང་ལྷན་པར་གྱུར་བ་དེ་རྒྱུད་གིས་སྤར་ཞིང་བྱས་ཏེ་མེ་དྲོད་ཆེར་

འབར་བའི་དུས་དེ་དག་གི་སྐབས་སུ་ཟས་ཉུང་བར་འགྱུར་ན་མེ་དྲོད་ཀྱིས་ལུས་ཟུངས་
 རྣམས་བསྐྱེད་པས་ཤིང་བཅོས་ཏེ་སྐྱེམས་པར་འགྱུར་བ་ཡིན་ནོ། །རྒྱ་མཚན་དེའི་ཕྱིར་དགུན་མེ་
 དྲོད་འབར་བའི་དུས་སུ་ཟས་འགྲངས་ཤིང་རྒྱས་པ་ལྷི་ལ་རོ་མངར་བ་དང་། སྦྱར་བ་དང་།
 ལན་ལྟ་བུ་རྣམས་བསྐྱེན་ཞིང་ལོངས་སྤྱད་པར་བྱའོ་ཞེས་བའི་དོན་ནོ། །བཤད་སྤྱད་ལེའུ་བཅུ་
 བཞི་པར། དགུན་སྟོད་གང་བས་བ་སྦྱེའི་སྟོ་བཀླག་སྟེ། མེ་ལིས་སྟོབས་ལྡན་རྒྱུད་གིས་སྦར་
 བ་ཡིས། །ཟས་ཉུང་གྱུར་ན་ལུས་ཟུངས་འབྲི་བར་འགྱུར། །དེ་ཕྱིར་དང་པོའི་རོ་གསུམ་
 བསྐྱེན་པར་བྱ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

དགུན་སྟོད་སྦྱད་པར་བྱ་བའི་ཆོག་

दैर्घ्यानिशानामेतर्हि प्रातरेव बुभुक्षितः ।
 अवश्यकार्यं सम्भाव्य यथोक्तं शीलयेदनु ॥
 वातघ्नतैलैरभ्यङ्गं मूर्ध्नि तैलं विमर्दनम् ।
 नियुद्धं कुशलैः सार्द्धं प्रादायातं च युक्तितः ॥ ११ ॥

དེ་ཆོ་མཚན་མོ་རིང་བས་ན།

ནངས་པར་ཉིད་ནི་བཀླགས་པར་འགྱུར།

ངས་པར་བྱ་བ་བྱས་ནས་ནི།

ཇི་སྒྲིད་བཤད་ཇོགས་དེ་ཇེས་ལ།

རྒྱུད་འཛོམས་ཏིལ་མར་གྱིས་བྱུགས་ཤིང་།

སྦྱེ་བོའང་ཏིལ་མར་གྱིས་བྱུགས་མཉེ།

བག་ཡོད་བ་དང་སྟོབས་འགྱུད་ཅིང་།

ཀླང་པས་རན་པར་མཉེ་བར་བྱ། ११ ॥

ཞེས་པ་ནི། དགུན་གྱི་དུས་དེ་དག་གི་ཆོ་མཚན་མོ་རིང་བ་ཡིན་པས་ནངས་པར་སྦྱེ་
 རངས་གྱི་དུས་ཉིད་ཏིལ་མ་གྱེས་ཤིང་སྟོབས་པར་འགྱུར་བ་ཡིན་ནོ། །དེས་ན་ངས་པར་བྱ་བྱ་

དགོས་པའི་བྱ་བ་སོ་ཤིང་བཅའ་བ་དང་། བཤད་གཅི་དོར་བ་ལ་སོགས་པ་ཉིན་རེ་ཞིང་སྒྲིང་
 པའི་ལེའུར་ཇི་སྐད་བཤད་པ་ལྟར་གྱི་ལས་ཀྱན་ཇོགས་པར་བྱོས་ཏེ་དེའི་རྗེས་སུ་རྒྱུང་
 འཛམས་པའི་ཕྱིར་ལུས་ལ་ཏིལ་མར་བྱུགས་ཤིང་ལག་པས་ལེགས་པར་འཕྱར་མཉེ་བྱ་བ་
 དང་། དེ་བཞིན་དུ་སྒྲི་བོར་ཡང་ཏིལ་མར་བྱུགས་ཤིང་མཉེ་བར་བྱའོ། །ཡང་བསྐྱུ་མཉེའི་
 ཐབས་ལ་མཁས་ཤིང་གོམས་པའི་བག་ཡོད་པ་དང་ལྟར་པའི་མི་གཞན་གྱི་མཉམ་དུ་ལག་
 བས་ཤིང་བྱུགས་གྱིས་སྒྲོབས་འབྱེད་པའི་ཚུལ་དུ་བསྐྱུ་མཉེ་བྱ་བ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ལུས་
 མཉེད་ལ་མཁས་པའི་མིས་རྒྱུང་བ་དག་གིས་ལུས་རྒྱབ་ལ་ཤིང་རན་ཞིང་འཛམ་པར་མཉེ་
 བར་བྱའོ་ཞེས་པའི་དོན་ནོ། །བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་བཅུ་བཞི་བར། དེ་ཆོ་མཚན་མོ་རིང་བས་
 བཀྲེས་གྲུར་ཏེ། དེ་ཡིས་ལུས་རྒྱུངས་འབྲི་བར་འགྲུར་བའི་ཕྱིར། ཏིལ་མར་གྱིས་བྱུག་ཤིང་།
 ཞེས་གསུངས་སོ།

དགུན་སྒྲིང་སྒྲིང་པར་བྱ་བའི་བྱུས་དང་བསྐྱུ་བདུག

कषायोपहतस्नेहस्ततः स्नातो यथाविधि ।

कुंकुमेन सदपेण प्रदिग्धोऽगुरुधूपितः ॥ १२ ॥

དེ་ནས་བསྐྱུ་བས་སྐྱུམ་བསལ་ལ།

ཆོ་ག་བཞིན་དུ་བྱུས་དག་བྱ།

གྲུར་གྲུམ་སྒྲ་ཙེ་དང་བཅས་པས།

ལུས་བསྐྱུས་ཨ་ཀ་རུ་ཡིས་བདུག། १२ ॥

ཞེས་པ་ནི། ལུས་ལ་བསྐྱུ་མཉེ་ལ་སོགས་པ་བྱས་པའི་རྗེས་སོགས་དེ་ནས་སྐན་རྒྱུང་
 གི་སྒྲེ་མ་ལ་སོགས་པ་རོ་བསྐྱུ་བའི་རྗེས་ལུས་ལ་འཕྱར་མཉེ་བྱས་ཏེ་བསྐྱུ་མཉེ་བྱས་པའི་
 སྐྱུམ་དེ་བསལ་ཞིང་ཕྱིས་ཏེ་མེད་པར་བྱས་ལ། སྐར་ཉིན་རེ་ཞིང་སྒྲིང་པའི་ལེའུ་རི་སྐབས་སུ་
 བཤད་པའི་ཆོ་ག་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་རྒྱ་རྒྱུ་གྱིས་ལུས་སྐད་བཀྲུ་བ་ལ་སོགས་པའི་བྱུས་
 དག་བྱའོ། དེ་ནས་གྲུར་གྲུམ་དང་སྒྲ་ཙེ་བཅས་པའི་རྗེས་གྱིས་ལུས་ལ་བསྐྱུ་བྱུག་བྱས་ལ།
 དེའི་རྗེས་ལ་ཨ་ཀ་རུ་ཡི་དུང་བས་བདུག་པར་བྱའོ་ཞེས་སོ།

དགུན་སྒོ་ད་ཀྱི་བཟའ་བཏུང་སོགས།

रसान् स्निग्धान् पलं पुष्टं गौडमच्छसुरां सुराम् ।
 गोधूमपिष्टमाषेक्षुक्षीरोत्थविकृतीः शुभाः ॥
 नवमन्नं वसां तैलं शौचकार्ये सुखोदकम् ॥ १३ ॥

ཤ་ཚློན་བྱ་བ་སྦྱུམ་བག་དང་།
 བྱ་རམ་ཆང་དང་ཆང་དྲངས་ཆང་།
 བྲོ་དང་འབྲས་བྱར་མ་ཤ་དང་།
 འོ་མ་བྱ་རམ་ཤིང་བྱས་བཟའ།
 ཁ་ཟས་གསར་དང་ཞག་ཏིལ་མར།
 རྩོལ་འཇམ་ཚུ་ཡིས་གཙང་སྤྱོད་བྱ། ༡༣ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། ཤ་བཟའ་ལ་མ་རིད་ཅིང་སྦྱུམ་ཚིལ་དང་ལྷན་པའི་ཤ་ཚློན་པོའི་བྱ་བ་དང་།
 སྦྱུམ་བག་ལྷན་པའི་ཟས་དང་། བྱ་རམ་གྱིས་བཟོས་པའི་ཆང་དང་། གཞན་ཡང་ཆང་དྲངས་
 མ་དང་། ཆང་གར་བའམ་སྤྱོད་བ་དག་གི་བཏུང་བ་དང་། བྲོ་དང་འབྲས་བཏགས་པའི་སྤྱེ་མ་
 ལས་བཟོས་པའི་སྦྱུམ་བྱར་དང་། མོན་སྤན་མ་ཤ་བཟོས་བ་རྣམས་བཟའ་ཞིང་། གཞན་ཡང་
 འོ་མ་དང་འོ་མ་ལས་བཟོས་པའི་ཞོ་སོགས་དང་བྱ་རམ་ཤིང་ལས་བྱས་པའི་བཟའ་བ་དང་
 བཏུང་བའི་ཚོགས་འདི་དག་རྣམས་ཟ་ཞིང་འོངས་སྤྱད་པར་བྱའོ། ཁ་ཟས་ཀྱང་མ་རྟིང་བར་
 གསར་བ་དང་། ཚིལ་མེད་པའི་ཤ་བཟོས་པའི་བྱ་བའི་སྤྱེང་གི་ཞག་ཅི་དང་། ཏིལ་མར་
 རྣམས་དགུན་གྲང་དུས་ཀྱི་རྒྱུད་དང་མེ་རྩོད་ཆེས་འབར་བས་ཉེན་བ་ལ་མཉན་བས་བསྟེན་བར་
 བྱ་ལ། དེ་བཞིན་དུ་རྩོལ་འཇམ་གྱིས་ལུས་བཀྱ་བ་ལ་སོགས་བ་གཙང་སྤྱོད་ཚོ་ག་རྣམས་
 བྱའོ་ཞེས་པའི་དོན་ནོ། །བཤད་རྒྱུ་ད་ལེའུ་བཏུ་བཞི་པར། །.....ཤ་བྱ་སྦྱུམ་བ་བཟའ། །
 ཞེས་གསུངས་སོ།

དགུན་སྒྲིབ་ཀྱི་གྱོན་གོས་དང་མལ་སྒྲན།

प्रवाराऽजिनकौशेयप्रवेणीकौचवाऽस्तृतम् ॥
उष्णस्वभावैर्लघुभिः प्रावृतः शयनं भजेत् ।
युक्त्यार्ककिरणान् स्वेदं पादलाणं च सर्वदा ॥ १४ ॥

མེའུ་རས་སྒྲོག་པ་དར་སོགས་བགོ།

དེའུ་རྩོག་རེའུ་བལ་ཅན་གདིང་།

རང་བཞིན་དྲོ་ཞིང་ཡང་བ་ཡི།

གོས་བགོ་མལ་ལ་བརྟེན་བར་བྱ།

ཉི་མའི་འོད་ལ་རན་བར་འདྲེ།

དུགས་བྱ་ལྷམ་ནི་རྟག་ཏུ་བགོ། ༡༥ ॥

ཞེས་པ་ནི། དགུན་གྲང་བའི་དུས་དེ་དག་གི་ཆོ་སྒྲིམ་བྱ་ན་མས་ཀྱིས་མེའུ་རས་ཞེས་
མེའུ་རི་སྐུ་ལས་བྱས་པའི་སྐུ་གམ་ལ་བ་དང་། བགས་བས་བཅོས་པའི་གོས་སྒྲོག་པ་དང་།
རྒྱལ་སྐུ་ལ་མ་སྐ་བ་ལས་བཅོས་པའི་དར་གྱི་རས་གོས་སོགས་ལུས་སྟེང་ནས་གྱོན་བ་དང་
དེ་བཞིན་དུ་སྐུ་ལས་བྱས་པའི་རེའུ་བལ་དང་དེའུ་རྩོག་གམ་གྱུ་གདན་ན་མས་འོག་ལ་
གདན་དུ་གདིང་བར་བྱའོ། །མདོར་ན་དུས་དེའི་ཆོ་སྐུ་སྐུ་བ་དང་སྐུ་སྐུ་ལས་བཅོས་པའི་རང་
བཞིན་དྲོ་ལ་ཡང་བའི་གྱོན་གོས་ན་མས་དུས་རྟག་ཏུ་གྱོན་བ་དང་གདན་དུ་གདིང་བ་སོགས་
དེ་ལྟ་བུའི་མལ་སྒྲན་ལ་སྒྲིམ་བྱས་བརྟེན་བར་བྱའོ། །དེ་བཞིན་དུ་དུས་དེར་ཉི་མའི་འོད་ཟེར་
ལ་རན་བར་འདྲེ་ཞིང་བསྟོ་བ་དང་། ལུས་ལ་དྲོད་དུགས་བྱ་བ་དང་། ཀླང་བ་ལ་ལྷམ་རྟག་ཏུ་
གྱོན་བར་བྱའོ་ཞེས་པའོ། །བཤད་རྒྱུ་དེ་ལྟར་བྱུང་བཞིན་པར་དེ་སྒྲིམ་པའི་གོས་དང་ལྷམ་ནི་
རྟག་ཏུ་བགོ་ དུགས་དང་མེ་ཉིའི་འོད་ལ་རན་བར་བསྟོ། །ཞེས་གསུངས་སོ།

‘कौथवाऽस्तृतम्’ इति पाठान्तरम् ।

དགུན་སྟོད་བསྐྱེན་པོས་བའི་ཆུང་མ།

पीवरोरुस्तनश्रोण्यः समदाः प्रमदाः प्रियाः ।
हरन्ति शीतमुष्णांगयो धूपकुंकुमयौवनैः ॥ १५ ॥

ཆུང་མ་གཞོན་ཁིང་ཡིད་འོང་གྲགས།

ཁུ་མ་བརྒྱ་དང་རོ་སྤྲད་གྲས།

གུར་གུམ་གྱིས་བྱགས་སྟོས་ཀྱིས་བདུགས།

ལུས་ཀྱི་དྲོད་ཀྱིས་གང་སེལ་ལོ། ༡༥ ॥

ཞེས་པ་ནི། དུས་དེའི་ཆོ་ཆུང་མ་གཞོན་ཁིང་དར་ལ་འབབ་བ་དང་། ཡིད་དྲོ་འོང་ཁིང་།
དེའི་ལུས་སྤྱི་དང་བྱད་བར་དུ་ཁུ་མ་དང་བརྒྱ་དང་རོ་སྤྲད་ནམས་གྲས་ཤིང་བརྟམ་བ་དང་།
ལུས་ལ་གུར་གུམ་གྱིས་བྱགས་ཤིང་སྟོས་ཀྱིས་བདུགས་བ་སོགས་བྱས་པའི་ལུས་དྲི་ཁིམ་
སོ་དང་ལྡན་པའི་ཆུང་མའི་ལུས་ཀྱི་དྲོད་ཀྱིས་གང་བ་སེལ་ལུས་བ་ཡིན་པས་དེ་ལྟ་བུའི་ཆུང་
མ་དུས་དེར་བསྐྱེན་བར་བྱའོ། ཞེས་གསུངས་སོ།

དགུན་སྟོད་ཀྱི་གནས་ཁང་།

अङ्गारतापसंतप्तगर्भभूवेश्मचारिणः
शीतपारुष्यजनितो न दोषो जातु जायते ॥ १६ ॥

ས་ཁང་ཁང་བ་ཉིས་རིམ་བྱ།

མདག་མེའི་དྲོད་ཀྱིས་བྱསྟོས་པས་ནི།

གང་དང་ཐུབ་བ་ལས་བྱུང་བའི།

ཉིས་པ་ནམ་ཡང་མི་འབྱུང་རོ། ॥ १६ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། གང་བའི་དུས་དེ་དག་གི་ཆོ་ས་བཞོས་ཤིང་དོང་དུ་བྱས་པའི་ས་ཁང་
བཞོས་ཏེ་སྟོད་པའམ། ཁང་བའི་ནང་དུ་ཁང་བར་བྱས་པའི་ཉིས་རིམ་གྱི་གནས་ཁང་བཞོས་

ཉེ་སྔོན་པ་དང་། སོལ་བ་ལ་སོགས་པའི་མདག་མེའི་དྲོད་ཀྱིས་བསྐྱོས་པའི་ཁང་བ་བཅས་
དེ་ལྟ་བུའི་ཁང་བ་ནམས་ཀྱི་ནང་དུ་གནས་པའི་སྐྱེས་བུ་དེ་དག་ལ་གྲང་བ་དང་རྩལ་བ་
ལས་བྱུང་བའི་ཉེས་པའི་རིགས་ནམ་ཡང་འབྱུང་བར་མི་འགྱུར་རོ་ཞེས་པའོ། །བཤད་རྒྱུད་
ལེའུ་བཅུ་བཞི་པར། ས་ཡི་ཁང་བ་ཉེས་རིམ་ནང་དུ་བསྐྱུང་། ཞེས་གསུངས་སོ།

དགུན་སྐྱད་དུས་ཀྱི་ཆོག།

अयमेव विधिः कार्यः शिशिरेऽपि विशेषतः ।
तदा हि शीतमधिकं शैक्ष्यं चादानकालजम् ॥ १७ ॥

དགུན་སྐྱད་དུས་སུ་ལྷག་པར་ཡང་།
ཆོག་འདི་ཉིད་བྱ་བ་ཡིན།
དེ་ཆོ་ལྷག་པར་གྲང་བ་དང་།
སྒོ་བས་འཕྲོག་ལས་བྱུང་རྩལ་བའང་ཡིན། ༡༧ ॥

ཞེས་པ་ནི། དགུན་སྐྱད་ཀྱི་དུས་སུ་དགུན་སྔོན་ལས་ཀྱང་ཆེས་ལྷག་པར་གྲང་བ་དང་།
སྐྱེས་བུའི་སྒོ་བས་འཕྲོག་པའི་དུས་སུ་བྱུང་བའི་རྩལ་བ་ཡང་དེའི་ཆོ་བྱུང་བ་ཡིན་པས། དེས་
ན་སྐར་དགུན་སྔོན་ཀྱི་དུས་སུ་བསྐྱེན་པར་བྱ་བའི་སྐྱུམ་པ་དང་། དང་པོའི་རོ་མངར་སྐྱུར་ལན་
ཙྏ་གསུམ་ལ་སོགས་པའི་དགུན་སྔོན་ཀྱི་ཆོག་ཐམས་ཅད་དགུན་སྐྱད་ཀྱི་དུས་འདིར་ཡང་
བསྐྱེན་དགོས་པར་མི་ཟད་དགུན་སྔོན་ལས་ཀྱང་ལྷག་པར་ཤས་ཆེ་བར་བསྐྱེན་པར་བྱའོ་ཞེས་
སོ། །བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་བཅུ་བཞི་པར། དགུན་སྐྱད་དུས་ན་ལྷག་པར་གྲང་བས་ན། དེར་ཡང་
སྔོན་ལམ་འདི་ཉིད་སྐྱད་པར་བསྐྱུགས། ཞེས་གསུངས་སོ།

དམིད་དུས་ཀྱི་ཆོག།

कफश्चितो हि शिशिरे वसन्तेऽर्काशुतापितः ।
हत्वाऽग्निं कुरुते रोगान्तस्तं त्वरया जयेत् ॥
तीक्ष्णैर्वमननस्याद्यैर्लघुरूक्षैश्च भोजनैः ।

व्यायामोद्धतनांघातैर्जितत्वा श्लेष्माणमुल्बणम् ॥

स्नातोऽनुलिप्तः कर्पूरचन्दनागुरुकुंकुमैः ॥ १८ ॥

དགུན་ནི་བད་ཀན་ཁོང་ན་སོགས།

དབྱིད་དུས་ཉི་མའི་འོད་དྲོས་པས།

མེ་ཡི་དྲོད་ཉམས་ནད་བསྐྱེད་དེ།

དེ་བས་དེ་ནི་སྤྱར་དུ་བསལ།

ཚོ་དང་སྒྲིག་སྒྲན་སྒྲ་སྒྲན་སོགས།

ཡང་དང་རྩ་བ་པའི་ཁ་ཟས་དང་།

བཅག་དང་ལུས་སྤྱི་མཉེ་བ་ཡིས།

བད་ཀན་བདོ་བའི་ནད་བསལ་བྱ།

བྱས་བྱས་ག་ཕྱར་ཅན་དང་།

གར་གུམ་ལ་སོགས་བསྐྱོ་བར་བྱ། ༡༨ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། དགུན་གྱི་དུས་སུ་སྤྱེས་བྱས་ཁ་ཟས་སྒྲན་བག་བསྐྱེན་བ་ལ་སོགས་
པའི་དབང་གིས་བད་ཀན་ཁོང་དུ་འཕེལ་ཞིང་དུས་དེར་གང་བས་སྒྲན་བག་བསྐྱེད་ས་ཕྱར་
དྲིལ་ཏེ་གསོག་བ་ཡིན་ལ། སྤྱར་དབྱིད་གྱི་དུས་ལ་སྤྱེས་པའི་ཆེ་ཉི་མའི་འོད་ཟེར་གྱི་དྲོད་
ཆོས་སུ་བག་འབྲགས་ནས་བསྐྱེད་ས་ཕྱར་བ་དེ་ཞུ་ནས་ཁོང་པའི་མེ་དྲོད་གྱི་མི་
མཐན་སྤྱོགས་སུ་གྱར་ཏེ་མེ་དྲོད་ཉམས་ཤིང་མ་ཞུ་བ་ལ་སོགས་པའི་ནད་སྐྱེད་པར་བྱེད་དོ། །
དེས་ན་དབྱིད་གྱི་དུས་སྤྱེས་མ་ཐག་ཁོང་དུ་བསགས་པའི་ནད་དེ་སྤྱན་ནོ་བ་དང་། སྒྲིགས་
སྒྲན་དང་། སྒྲ་སྒྲན་ལ་སོགས་པ་བཏང་ནས་སྤྱར་བར་འབྲལ་དུ་བསལ་ནས་མེད་པར་བཟོ་
དགོས་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཡང་བ་དང་རྩ་བ་པའི་གྲར་པའི་ཁ་ཟས་བཟའ་བ་དང་།
ཚོལ་བཅག་དང་། དྲིལ་སྤྱིས་དང་། མཉེ་བ་ལ་སོགས་པས་བད་ཀན་བདོ་བའམ་འཕེལ་
པའི་ནད་དག་བསལ་བར་བྱ། དེའི་རྗེས་ལ་བྱས་བྱས་ནས་ག་ཕྱར་དང་ཅན་དན་དང་གར་

གུམ་ལ་སོགས་པས་ལྷུས་ལ་བསྐྱུ་བྱུགས་བྱའོ་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་ནོ། །བཤད་གྱུད་ལེའུ་
བཅུ་བཞི་པར། དབྱུན་དུས་བད་ཀན་ཁོག་ཏུ་གསོག་པ་སྟེ། འདྲིའི་དུས་ཉི་འདྲོད་དོས་པས་
མེ་དོད་ཉམས། །བད་ཀན་ལྷང་ཞིང་ཐ་མའི་རོ་གསུམ་བསྟེན། །ཞེས་དང་། ཡང་། ཚུལ་
བས་བཅག་དང་དྲིལ་སྤྲིས་བད་ཀན་བསལ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

དབྱུན་དུས་ཀྱི་ཐས་སྟོན།

पुराणयवमोधूमक्षौद्रजाङ्गलशूल्लभुक्	॥
सहकारस्योस्मिश्रानास्वाद्य प्रिययाऽर्पितान्	।
प्रियाऽऽस्यसङ्गसुरभीन् प्रियानेतोत्पलांकितान्	॥
सौमनस्यकृतो हृद्यान्वयस्यैः सहितः पिबेत्	।
निर्गदानासवाग्निधुमाद्वीकमाधवान्	॥
शृङ्गवेराम्बु साराम्बु मध्वम्बु जलदाम्बु वा ^६	॥ १९ ॥

ནས་དང་གྲོ་ཞི་རྩིང་པ་དང་།

སྤྲིང་ཅི་སྐྱམ་པའི་བསྟེགས་པ་ན།

ཨམ་འི་བྱ་དང་སྐྱར་བ་ཡི།

བྱ་བ་སྟོན་དུ་སྐྱར་བ་བཏུང་།

ཆུང་མ་དྲི་ཞིམ་ལྷུང་ལ་གྱི།

མིག་དང་ལྷན་དང་ལྷན་ཅིག་ཅིང་།

ཡིད་ནི་དྲིག་པ་ཞིང་བདེར་བྱས་པས།

གྲོགས་དང་ལྷན་ཅིག་བཏུང་བར་བྱ།

སྐྱོན་མེད་ཆང་གཞན་དྲོ་འཇམ་དང་།

བྱ་རམ་གྱན་ཆང་སྤྲང་ཆང་དང་།

སྒྲ་ཚུ་བསྐྱོལ་དང་མེད་ཅི་ཚུ།

སྒྲ་ཚུ་ལ་སྒྲ་སྒྲ་ཚུ་བཏུང་བྱ། ༡༦ །

ཞེས་བ་ནི། དབྱིད་ཀྱི་དུས་སུ་ནས་རྒྱིང་བ་དང་། གྲོ་རྒྱིང་བ། སྒྲ་ཅི་། སྒྲ་ས་ས་ལ་
གནས་པའི་སྒྲོག་ཆགས་ཀྱི་ཤ་མེ་ལ་བསྐྱེད་པ་བ་རྣམས་ཟ་བར་བྱ་ཞིང་། ཡང་ཤིང་
ཨ་མ་ལ་ཅུ་ཏེ་ཁྱ་བ་དང་མཉམ་དུ་བསྐྱེད་ཤིང་སྒྲ་བའི་ཁྱ་བ་དག་སྐྱོལ་དུ་བཏུང་བར་བྱ།
རང་འགྲེལ་དུ་ཤིང་ཨ་མ་ཁྱ་བ་ཚུ་དང་སྒྲ་ཏེ་བསྐྱོལ་བའི་ཁྱ་བ་དང་། སྐྱོལ་དུ་སྒྲ་བའི་ཁྱ་
བ་དང་ས་མ་བཏུང་དོ། གསུངས་སོ། དེ་ཡང་དྲི་ཞེས་ལ་ཁྱུ་ལྟ་བུ་གྱི་མིག་དང་ལྟ་བུ་བའི་ཡིད་
དུ་འོང་བའི་ཚུང་མ་ལས་སྒྲ་སྒྲ་ཤིང་དེ་དང་ལྟ་བུ་གནས་ཏེ་བཏུང་བར་བྱའོ། །དེ་ལྟ་
བུས་ཡིད་དགའ་ཞིང་བདེ་བར་གནས་པར་བྱས་ནས་ཡིད་འོང་གི་མཛེས་སྒྲོགས་དག་དང་
ལྟ་བུ་གཞི་བཏུང་བ་རྣམས་བཏུང་བར་བྱའོ། །དེ་བཞིན་དུ་ཆང་མདོག་དང་དྲི་མ་རོ་སྒྲོགས་
ལ་སྐྱོན་མེད་པའི་ཡུན་རིང་ལོན་པའི་ཆང་གཞི་དོ་འཇམ་དང་། བྱར་ཆང་དང་། ལྷན་ཆང་
དང་། སྒྲ་ཆང་དང་། བཅའ་སྒྲ་བསྐྱོལ་བའི་ཚུ་དང་། མེའུ་འབྲུ་བསྐྱོལ་བའི་ཚུ་དང་། སྒྲ་
ཅི་དང་ཚུ་སྒྲ་བའི་སྒྲ་ཚུ་དང་། སྒྲ་སྒྲ་བསྐྱོལ་བའི་ཚུ་འདི་རྣམས་དུས་འདིར་བཏུང་བར་
བྱའོ་ཞེས་བའོ། །བཤད་གྱུར་ལེའུ་བཅུ་བཞི་བར། ནས་རྒྱིང་སྒྲ་སའི་ཤ་དང་སྒྲ་ཅི་དང་། །
ཚུ་སྐྱོལ་སྒྲ་ཐང་བཏུང་ཞིང་ཅུ་བ་བ་བསྐྱེད། ཞེས་གསུངས་སོ།

དབྱིད་དུས་ཀྱི་གནས།

दक्षिणाऽनिलशीतेषु परितो जलवाहिष ॥
अदृष्टनष्टसूर्येषु मणिकुट्टिमकान्तिषु ।
परपुष्टविद्युष्टेषु कामकर्मान्तभूमिषु ॥
विचित्रपुष्पवृक्षेषु काननेषु सुगन्धिषु ।
गोष्ठीकथाभिश्चित्राभिर्मध्याह्नं गमयेत्सुखी ॥ २० ॥

སྒྲོ་སྤྱོགས་བསེར་བྱས་བསིལ་བ་དང་།
མཐའ་མ་ཀུན་དུ་ཆུ་འབབ་པ།
ཉི་མའི་འོད་ནི་མི་སྤྲང་དང་།
ནོར་བུ་བཅག་འདྲའི་མདངས་ལྡན་པ།
ཁྱ་བྱུག་སྟན་པའི་སྒྲོ་སྤྱོགས་ཤིང་།
འདྲོད་པའི་ཡོངས་སྤྱོད་ལྡན་པའི་ས།
སྒྲོ་ཚོགས་མེ་ཏོག་ལྡན་པའི་ཤིང་།
དྲི་ཞིམ་སྤྱོད་མོས་ཚལ་དུ་ནི།
དགའ་འདུན་གཏམ་ནི་སྒྲོ་ཚོགས་པས།
སྤྱོད་དུས་བདེ་བས་བདེ་བར་བྱ། ༢༠ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། དཔྱིད་ཆ་བའི་དུས་དེར་སྒྲོ་སྤྱོགས་ཀྱི་རྒྱུད་བསེར་བྱས་བསིལ་བ་དང་།
སྤྱོགས་མཐའ་ཀུན་དུ་ཆུ་རྒྱུད་འབབ་པ་དང་། ནགས་ཚལ་སྤྱུག་པོས་གཡོགས་པས་ཉི་འོད་
ཀྱང་ལ་ལར་ཅུང་ཟད་ཅམ་ལས་གཞན་མི་སྤྲང་བ་དང་། མ་གད་དང་བེདྲུ་ལ་སོགས་པའི་
རིན་པོ་ཆེ་ཆེས་སྤྲ་བ་བཅག་པ་དང་འདྲ་བའི་མདངས་དང་ལྡན་པའི་འོད་འཛེར་བ་དང་།
གཡས་གཡོན་དུ་ཁྱ་བྱུག་ལ་སོགས་པས་སྟན་པའི་སྒྲོ་སྤྱོགས་ཤིང་། འདྲོད་པའི་ཡོན་
ཏན་གྱི་ཡོངས་སྤྱོད་ལྡན་སྒྲོ་ཚོགས་པ་དང་ལྡན་པའི་སའམ་གནས་སུ་མེ་ཏོག་མི་འདྲ་བ་
སྒྲོ་ཚོགས་དང་ལྡན་པའི་ཤིང་གིས་ཁེངས་ཤིང་དྲི་ཞིམ་ལ་ཡིད་དུ་འོང་བ་དེ་ལྟ་བུའི་སྤྱོད་
མོས་ཚལ་དུ་སྤྱོད་དང་རོལ་མོ་ལ་སོགས་པ་དགའ་ཞིང་འདུན་པའི་ཚོགས་དང་ལྡན་ལ། སྟན་
པའི་གཏམ་སྒྲོ་ཚོགས་པས་སྤྱོད་མོལ་བྱེད་བཞིན་ཉིན་བྱེད་ཆ་བའི་དུས་སུ་དེ་ལྟ་བུའི་གནས་
སུ་བདེ་བར་འདུག་ལྟེ་གནས་པར་བྱའོ་ཞེས་པའོ། །བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་བཅུ་བཞི་བར། དྲི་ཞིམ་
སྤྱོད་མོས་ཚལ་གྱི་ནི་གྲིབ་འདུག་ཞེས་གསུངས་སོ།

དབྱིད་དུས་སྤང་དགོས་པའི་ཟས་སྤྲོད།

गुरुशीतदिवास्वप्नस्निग्धाम्लमधुरांस्त्रजेत् ॥ २१ ॥

མྱི་བསིལ་ཉིན་མོ་ཉལ་བ་དང་།

སྤུམ་བག་མངར་སྤྲུང་སྤང་བར་བྱ། २१ ॥

ཞེས་པ་ནི། དབྱིད་ཀྱི་དུས་དེའི་ཆོ་ཁ་ཟས་ནུས་པ་མྱི་བ་དང་བསིལ་བྱ་དང་སྤུམ་བག་
དང་ཕྲན་པ་དང་། རོ་མངར་བ་དང་སྤྲུང་བ། ཉིན་མོ་གཉིད་ཉལ་བ་བཅས་འདི་རྣམས་ཀྱིས་
བད་ཀན་འཕེལ་བས་སྤང་བར་བྱའོ་ཞེས་པའོ།

སོ་གར་སྤང་དགོས་པའི་ཟས་སྤྲོད།

तीक्ष्णांशुरतितीक्ष्णांशुर्ग्रीष्मे संक्षिपतीव्र यत् ॥

प्रत्यहं क्षीयते श्लेष्मा तेन वायुश्च वर्धते ॥

अतोऽस्मिन्पटुकट्वम्लव्यायामार्ककरांस्त्यजेत् ॥ २२ ॥

ཉི་མའི་འོད་ཟེར་རབ་ཆ་བསོ།

སོ་ག་འཕྲོག་པ་འདྲ་བ་ཡིན།

ཉིན་རེ་བཞིན་དུ་བད་ཀན་ཟད།

དེ་ཡིས་རྒྱུད་ནི་འཕེལ་བར་བྱེད།

དེ་བས་དེ་ཆོ་ལན་ལྷ་ཆ།

སྤྲུང་ཚོལ་ཉི་མའི་འོད་ཟེར་སྤང་། २२ ॥

ཞེས་པ་ནི། སོ་གའི་དུས་སུ་ཉི་མའི་འོད་ཟེར་རབ་དུ་རྒྱ་ཆ་བའི་དབང་གིས་སྤྲོག་
ཆགས་ཀྱན་གྱི་མཐུ་སྤོབས་འཕྲོག་པའི་དུས་མཐར་ཐུག་པའི་རང་བཞིན་ཡིན། དེ་ཡང་སོ་

བོད་འགྲུར། ཉིན་རེ་ཞེས་པ་ནས་འཕེལ་བར་བྱེད་ཅེས་པའི་བར་གྱི་ཆོགས་རྒྱུད་འདི་གཉིས་མི་སྤང་
ཡང་ལེགས་སྤྲུང་ལྟར་བཞག་གོ།

ག་ནི་འགོ་བའི་སྐྱུམ་པའི་ཡོན་ཏན་རྣམས་ཟད་ནས་ཉིན་རེ་བཞིན་བད་ཀན་ཟད་ལ་རྒྱང་
 འཕེལ་བར་བྱེད་བ་ཡིན་པས་མཐུ་སྟོབས་འཕྲོག་པའི་དུས་ཀྱི་རང་བཞིན་དང་འདྲ་བའི་བྱ་
 བ་དག་བྱེད་བ་ཡིན་ནོ། །རྒྱ་མཚན་དེ་བས་ན་དུས་དེའི་ཆེ་ཁ་ཟས་རོ་ལན་ཚུ་བ་དང་ཆ་བ་
 དང་སྐྱར་བ་རྣམས་དང་། སྟོད་ལམ་ཚོལ་བཅག་དང་ཉི་མའི་འོད་ཟེར་རབ་རྩ་ཆ་བ་རྣམས་
 སྤང་བར་བྱའོ་ཞེས་པའི་དོན་ནོ། །ཞོང་གི་རབ་རྩ་ཆ་བ་ཞེས་པའི་ཆ་བ་རྩ་བྱ་དཔེར་ནྟེ་བ་དང་།
 དེ་བཞིན་དུ་བད་ཀན་གྱི་རང་བཞིན་ཟད་ཅིང་རྒྱང་འཕེལ་བ་ཡང་སྤང་ངོ་། །འགས་ཁ་ཟས་རོ་
 ལན་ཚུ་ཆ་སྐྱར་ཅན་བསྟེན་ན་མཁྲིས་པ་འཕེལ་ཞིང་སྟོབས་ཟད་ཅེས་གསུངས་འདུག །
 བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་བཅུ་བཞི་པར། སོ་ག་ནི་མའི་འོད་ཟེར་རབ་ཆ་པས། སྟོབས་འཕྲོག་གིས་
 ན་..... ཞེས་དང་ཡང་། ལན་ཚུ་ཆ་སྐྱར་ཚོལ་བ་ཉི་འོད་སྤང་། ཞེས་གསུངས་སོ།

སོ་ག་ར་བསྟེན་དགོས་པའི་ཟས་ཀྱི་རོ་ནས།

भजेन्मधुस्मेवानं लघु स्निग्धः हिमं द्रवम् ॥ २३ ॥

ཟས་ནི་མངར་དང་ཡང་བ་དང་།

སྐྱུམ་བསིལ་སྤྲ་བ་ཉིད་བསྟེན་བྱ། २३ ॥

ཞེས་པ་ནི། སོ་ག་འི་དུས་དེའི་ཆེ་ཁ་ཟས་རོ་མངར་བ་དང་། རྩས་པ་ཡང་བ་དང་སྐྱུམ་
 བ་དང་བསིལ་བ་དང་སྤྲ་བ་རྣམས་ཁོ་ན་བསྟེན་ཞིང་རོ་རྩས་གཞན་ལས་གྱུར་པའི་ཟས་
 བསྟེན་པར་མི་བྱའོ་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན། བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་བཅུ་བཞི་པར། །.....མངར་
 ཡང་སྐྱུམ་བསིལ་བ་ཟེལ། ཞེས་གསུངས་སོ།

སོ་ག་འི་དུས་ཀྱི་ཁྱུས།

सुशीतोद्योपसिक्ताङ्गो लिह्यात्सकून् सशर्करान् ॥ २४ ॥

རབ་བསིལ་ཁུ་ཡིས་ལུས་བཀྲ་ཞིང་།

ཕྱེ་ཟན་ཁ་རར་བཅས་པ་བཟེལ། २४ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། དུས་དེའི་ཆོར་བ་དུ་བསིལ་བའི་ཚུས་ལུས་བཟུ་ཞིང་། སྤན་མའི་བྲེ་མ་
ལ་སོགས་པ་ལས་བཞེས་པའི་བྲེ་ཟན་ཏེ་ཅུ་མ་པའི་ཟན་ཀ་ར་དང་ལྟན་དུ་སྦྲར་ཏེ་བཟའ་བར་
བྱའོ་ཞེས་པའི་དོན་ནོ། །བཤད་ཆུད་ལེའུ་བཅུ་བཞི་པར། བསིལ་ཚུས་ལུས་བཟུ་.....།
ཞེས་གསུངས་སོ།

སོ་གའི་དུས་ཆང་སྤང་དགོས་པ།

मद्यं न पेयं पेयं वा स्वल्पं सुबहुवारि वा ॥ २५ ॥

ཆང་མི་བདུང་སྟེ་འཕུང་ན་ཡང་།

ཉུང་བའམ་ཆུ་མང་བསྟེས་ལ་བདུང་། २५ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། སོ་ག་ཆ་བའི་དུས་སུ་ཆང་བདུང་བར་མི་བྱ་ཞིང་། གལ་ཏེ་བཞག་མ་
ཐུབ་པར་འཕུང་དགོས་བྱུང་ནའང་ཆང་ཉ་ཅང་མང་པོ་མིན་པར་ཉུང་དུ་རེ་འཕུང་བའམ།
ཡང་ན་ཆང་དེ་ལ་ཆུ་མང་པོ་བསྟེས་ཏེ་ཆང་ཤིན་དུ་སྦྲ་བ་བདུང་བར་བྱའོ་ཞེས་སོ། །བཤད་
ཆུད་ལེའུ་བཅུ་བཞི་པར། །.....ཆང་ཆུ་བསྟེས་བ་བདུང་། །ཞེས་གསུངས་སོ།

སོ་གའི་དུས་ཆང་མ་སྤང་བའི་ཉེས་སྦྱོན།

अन्यथा शोषं शैथिल्यदाहमोहान् करोति तत् ॥ २६ ॥

གཞན་དུ་དེ་ནི་ཁ་སྦྱས་སྦྱོང་།

ཆ་དང་ཚོངས་པར་བྱེད་བ་ཡིན། ॥ २६ ॥

ཞེས་བ་ནི། གོང་དུ་སྦྱས་བ་དེ་ལས་བློ་ག་ཅིང་གཞན་དུ་གྱུར་བ་སོ་གའི་དུས་དེར་
ཆང་ཉ་ཅང་མང་དུ་འཕུང་བའམ། ཡང་ན་ཆུ་མང་པོ་མ་བསྟེས་པར་གར་པོ་འཕུང་བ་ཡིན་ན་
དེ་ཡིས་ཁ་སྦྱས་ཞིང་ལུས་སྦྱོང་བ་དང་། ཆ་བ་འབར་ཞིང་སེམས་ཚོངས་པར་བྱེད་བ་ཡིན་ནོ།

ཞེས་སོ། །བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་བཅུ་དྲུག་པར། ཐལ་དྲགས་སེམས་འགྱུར་བག་མེད་ངོ་ཚ་
འཛིག། ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ།།

སོ་གའི་དུས་ཀྱི་གཡོས་སུ་བྱས་པའི་བཟའ་བ།

कुन्देन्दुधवलं शालिमशनीयाज्जाङ्गलैः पलैः ॥ २७ ॥

འབྲས་ཆན་ཀུན་ཆུ་ལྷར་དཀར།

སྐྱམ་སའི་སྲོག་ཆགས་ཤ་དག་བཟའ། २७ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། སོ་གའི་དུས་སུ་འབྲས་སྐྱ་ལྷ་ལ་སོགས་པ་བཙོས་པ་ལས་བཟོས་པའི་
འབྲས་ཆན་མེ་ཏོག་ཀུན་དང་ཆུ་བ་ལྷར་དཀར་བ་དེ་སྐྱམ་ས་ལ་གནས་པའི་སྲོག་ཆགས་ཀྱི་
ཤ་དང་མཉམ་དུ་བཟའ་ཞིང་ལོངས་སྤྱད་པར་བྱའོ་ཞེས་པའི་དོན་ནོ།།

སོ་གའི་དུས་ཀྱི་གཡོས་སུ་བྱས་པའི་བདུང་བ།

पिबेद्रसं नातिघनं रसालां रागखांडवौ^{१०} ॥

पानकं पञ्चसारं वा नवमृद्भाजने स्थितम् ।

मोचचोचदलैर्युक्तं साम्लं मृण्मयशुक्तिभिः ॥ २८ ॥

བྱ་བ་མི་སྐྱ་ཞོ་དང་ནི།

“བྱ་རམ་སྦྱར་སོགས་གཡོས་བྱས་བདུང་།”

པལ་ཆེར་སྦྱར་བ་བདུང་བར་བྱ།

१० 'रागखांडवौ' इति पाठान्तरम् ।

२७ ལེགས་སྦྱར། བྱ་བ་མི་བསྐྱ་དྲི་འཛིན་དང་། ཆོས་དང་སྦྱར་པའི་བདུང་བ་དག །ཁྱན་ཆུའི་བདུང་
བ་སྒྲིང་པོ་ལ། །པམ་པོར། །ཞེས་སོགས་བྱ་རམ་དངས་མ་དང་བསྐྱེས་པའི་བདུང་བ་རྒྱས་ལྷ་སྒྲི་
འཛིན་དང་། མངར་སྦྱར་བསྐྱེས་པའི་བདུང་བ་ཁ་དོག་དམར་པོ་རྒྱག་སྒྲི་ཆོས་དང་མངར་སྦྱར་ལན་
ཚྭ་ཆ་བསྐྱ་རྣམས་དང་བསྐྱེས་པའི་ཁར་སྒྲི་སྦྱར་པའི་བདུང་བ་བཤད་པས་བོད་འགྱུར་དུ་གསལ་
བར་མི་མཛོན་ནོ།།

སྟོང་པོ་ལྷ་ཡི་བདུང་བ་ནི།

ཁམ་པོར་གསར་བ་ལ་གནས་པ།

ཅུ་ཤིང་ཁྱེ་སྟར་དུམ་བུར་གནས།

སྟར་བཅས་ཁམ་པོར་སྟོད་ཀྱིས་བདུང་། ༢༥ ॥

ཞེས་བ་ནི། ཤ་བྱ་གར་པོ་མེད་པའི་སྟེ་བ་འཕྱང་བ་དང་། དེ་བཞིན་དྲྀ་ཞོ་དང་བུ་རམ་
ལྟན་དུ་སྟར་ནས་དེ་ལ་སྟག་སྟེལ་དང་ན་ལེ་ཤམ་དང་ཤིང་ཆོལ་སོགས་པའི་སྟོད་བདུབ་སྟེ་
གཡོས་སུ་བུས་པའི་བདུང་བ་ར་སྟེ་ལྷ་སྟེ་དྲི་འཛིན་འཕྱང་བ་དང་། སྟོམ་པལ་ཆེ་བ་ནི་སེ་
འབྱུ་ལ་སོགས་པའི་སྟར་བ་ལས་གཡོས་སུ་བུས་པའི་བདུང་བའི་རིགས་རྣམས་བདུང་
བར་བྱའོ། རྟག་སྟེ་ཆོས་ཀྱི་བདུང་བ་དང་། བ་རྟག་སྟེ་རྟུན་ཅུའི་བདུང་བ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་
སྟང་ཅི་དང་འབྲུ་གོའམ་ཁ་སྟར་དང་རྟུན་འབྲུམ་དང་བུ་རུཤག་དང་ཀ་རའི་ཅུ་སྟེ་སྟོང་པོ་
ལྷའི་སྟོམ་བཅས་བདུང་བ་འདི་དག་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ཁམ་ས་ལས་བུས་པའི་རྒྱ་པོར་
རམ་རྒྱ་སྟོད་གསར་པའི་ནང་དུ་སྟུགས་ཏེ་བཞག་པ་དེ་ལ་ཅུ་ཤིང་གི་འབྲས་བུ་སྟེ་གེ་ལ་
དང་། ཅུ་སྟར་གྱི་འབྲས་བུ་སྟེ་རྟེན་ལལ་གཉིས་ཀྱི་ཆ་ཤས་དུམ་བུ་བསྟེན་ཤིང་། དེ་ལ་སེའུ་
འབྱུ་དང་སྟེ་རྟེན་ལ་སོགས་པའི་སྟར་དང་བཅས་ཏེ་ཅུ་གར་བས་རྒྱ་བདུང་སྟོད་ཁམ་ས་ལས་
བཅོས་པའི་རྒྱ་པོར་གྱི་བདུང་སྟོད་ཅུའི་ནང་དུ་སྟུགས་ཏེ་བདུང་བར་བྱའོ་ཞེས་པའོ།

སོ་གའི་དུས་ཀྱི་བདུང་བ་ཅུ།

पाटलावासितं चाम्भः सकपूरं सुशीतलम् ॥ २९ ॥

ཅུ་ནི་སྟེ་ལྷ་ལྷས་བསྟོས་ཤིང་།

ག་བུར་བཅས་ཤིང་ཤིན་ཏུ་བསིལ། ༣༠ ॥

ཞེས་བ་ནི། དུས་དེའི་ཆེ་ཤིན་ཏུ་བསིལ་བའི་ཅུ་འཕྱང་དགོས་ཏེ། དེ་ཡང་ཅུ་དང་སྟོད་
རྣམས་མེ་ཏོག་སྟེ་ལྷའི་དྲི་མ་ཞིམ་པོས་བྱུང་བའི་བསྟོས་པར་བུས་ཏེ། དེ་ལ་ག་བུར་ལ་

སོགས་པ་བསེལ་བའི་རྣམ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་སྐྱབས་ཏེ་དེ་ལྟ་བུའི་ཤིན་ཏུ་བསེལ་བའི་ཚུ་
རྣམས་སྐྱོམ་སྐྱོད་རྣམ་གསལ་བའི་ནང་དུ་བཏུང་བར་བྱའོ་ཞེས་བའི་དོན་ཡིན་ནོ།

སོགས་བཟའ་བཏུང་བསྐྱེན་དུས།

शशाङ्ककिरणान् भक्ष्यान् रजन्यां भक्षयन् पिबेत् ।
ससितं माहिषं क्षीरं चन्द्रनक्षत्रशीतलम् ॥ ३० ॥

སྐྱ་ཟེར་ལྟ་བུའི་བཟའ་བ་ནི།

མཚན་མེད་དུས་སུ་བཟའ་བ་དྲང་།

སྐྱ་བ་སྐྱར་མ་ལྟར་དཀར་བའི།

མ་དེད་འོ་མ་བསེལ་བ་བཏུང་། ३० ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། ཤིན་ཏུ་བསེལ་བ་སྐྱ་བའི་འོད་ཟེར་ལྟ་བུའི་ཁ་ཟས་འབྲས་ཀྱི་ཁུར་བ་ག་
བུར་དང་བཅས་པའི་བཟའ་བ་བསེལ་བ་རྣམས་མཚན་མོ་བསེལ་བའི་དུས་སུ་བཟའ་བར་
བྱ་ཞིང་། ཡང་སྐྱོམ་དུ་མ་དེད་འོ་མ་ཀར་དཀར་པོ་བཏྲབ་སྟེ་མཚན་མོ་སྐྱ་བ་དང་སྐྱར་མའི་
འོད་ཀྱིས་ཐོག་སྟེ་བསེལ་བར་གྱུར་བ་དགེ་ཀྱང་དུས་དེར་བཏུང་བར་བྱའོ་ཞེས་སོ།

སོགས་ཉི་ཤེད་ཚད་དུས་ཀྱི་སྒྲིང་གནས།

अभङ्गमहाशालतालरुद्धोष्णरश्मिषु ।

वनेषु गाधवीशिलष्टद्राक्षास्तबकशालिषु ।

सुगन्धिहेमपनीयसिञ्च्यमानपटालिके ॥

कायमाने चिते चूतप्रवालफललुम्बिभिः ।

कदलीदलकंठारमृणालकमलोत्पलैः ॥

कल्पितेकोमलैस्तल्पै^{१२} हसत्कुसुमपल्लवे ।

मध्यन्दिनेऽर्कतापार्तः स्वप्याद्धारागृहे^{१३} ॥ ३१ ॥

१२ 'कोमलैः कल्पिते तल्प' इति पाठान्तरम् ।

१३ 'स्वप्याद्धारागृह अथवा' इति पाठान्तरम् ।

ས་ལ་རྒྱ་ལ་ཆེན་པོ་ནི།
 སྤྲིན་རེག་ཆ་བའི་འོད་ཟེར་སྤྲིབ།
 རྒྱན་འབྲུའི་སྟེ་མ་གཡུར་ཟ་ཞིང་།
 འབྲི་ཤིང་ལྷན་དང་ནགས་ཆལ་བཟང་།
 རྩི་བཟང་ཁང་བ་རྩ་ཡིས་ནི།
 བསིལ་ཁང་ལུས་དང་འཆམས་བྱས་བར།
 ཆག་ཆག་བཏབ་དང་ཨ་མ་ཡི།
 ལྷམ་བྱ་འབྲས་བྱ་འབྲང་བ་དང་།
 རྩ་ཤིང་འདབ་དང་ཀ་ལ་རྒྱར་།
 བད་ཙ་བཟླ་ལྷུན་ལ།
 མེ་ཏོག་རྒྱས་པ་དང་ལྷན་བར།
 འཇམ་བའི་གནས་མལ་བཅས་ནས་ནི།
 སྤྲེད་དུས་ཉི་མས་གདུངས་པ་ན།
 ཉལ་བའམ་..... ། ༣༡ །

ཞེས་བ་ནི། སོ་ག་ཉིན་གང་ཆ་བའི་གདུངས་པའི་དུས་ཀྱི་སྤྲོད་གནས་ནི། ཤིང་སྤྲེལ་
 དང་རྒྱ་ལའི་སྤྲོད་པོ་ཤིན་དུ་ཆེན་པོ་ལོ་འདབ་རྒྱས་ཤིང་བར་སྤྲང་གི་སྤྲིན་པ་ལ་རེག་བ་ལྟ་
 བུའི་སྤྲོན་ཤིང་མཐོ་ཞིང་རིང་བ་དེ་ལྟ་བུས་སོ་གའི་རབ་དུ་ཆ་བའི་ཉི་མའི་འོད་ཟེར་ཡང་
 སྤྲིབ་པས་ཆེས་མི་སྤྲང་བ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་རྒྱན་འབྲུའི་ཤིང་གི་ཆལ་དུ་རྒྱན་འབྲུའི་སྟེ་མ་
 གཅིག་དུ་ཚོགས་ཤིང་འབྲང་ལ་གཡུར་ཟ་བ་དང་། དེ་འབྲུའི་ཤིང་ནམས་ལ་འབྲི་ཤིང་འབྲ་
 མིན་སྤྲེལ་ཚོགས་པས་འབྲུད་ཅིང་འབྲིས་ཏེ་གནས་པ་དང་ལྷན་པའི་ནགས་ཆལ་ལམ་སྤྲེད་
 མས་ཆལ་བཟང་པོ་ན་མལ་སྤྲན་བྱས་ཏེ་ཉལ་བར་བྱའོ་ཞེས་བའོ། །ཡང་གནས་ཁང་དུ་ག་

བྱར་ལ་སོགས་པ་བསིལ་བའི་དྲི་བཟང་པོས་བསྒྲོས་པའི་རྩའི་སྦྱིལ་བྱ་ལ་སོགས་པའི་
 བསིལ་ཁང་རང་གི་ལུས་ཀྱི་ཚད་དང་འཆམས་པར་བཅོས་པའི་ནང་གངས་ཚུ་ལ་སོགས་
 པ་བསིལ་བའི་རྩུས་གནས་ཁང་ཆག་ཆག་བཏབ་སྟེ་བརྒྱན་པར་བྱས་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་
 གནས་ཁང་གི་གཡས་གཡོན་ཉེ་འཁོར་དུ་ཨ་ལྷའི་ལྷུས་བྱའི་འབྲས་བྱའི་ཚོགས་འབྲུང་བ་
 དང་། མེ་ཏོག་རྩུས་པས་ཀུན་ནས་བསྐྱོར་ཞིང་བྱབ་པ་དང་ལྷན་པ་དེ་ལྟ་བུའི་གནས་སུ་རྩ་
 ཤིང་གེ་ལའི་ལོ་མ་དང་ལྷུས་བྱ་ཀ་ལ་རྒྱར་ལོ་འདབ་མེ་ཏོག་བཟང་པོ་དང་པད་ཅ་ཞེས་པད་
 མའི་ཡལ་རྒྱང་སྤྱོད་པ་དེ་དང་། སྒྲི་ཐེར་དུ་བརྒྱའི་རྩ་བ་ནི་བརྒྱའི་རྩ་བ་གཞིན་ནུའི་ཞེས་
 གསུངས་འདུག དེ་བཞིན་མེ་ཏོག་བརྒྱ་དང་། ལྷུས་སོགས་ལས་བྱས་པའི་གནས་མལ་
 འཇམ་པོ་བཅོས་ཉེ་དེར་སོ་ག་ཉིན་བྱེད་དམ་ཉིན་གྲང་ཆ་བས་གདུངས་པའི་དུས་སུ་ཉལ་
 བར་བྱའི་ཞེས་པའི་དོན་ནོ། ཁོང་གི་ཀལ་རྒྱར་ཞེས་པ་ནི་སྤང་པོ་སེར་པོ་ཡུང་བ་འདྲ་བ་མེ་
 ཏོག་དབང་པོའི་གཞུ་ལྷར་སྒྲི་ཚོགས་བཟ་བ་ལ་མཐར་དམར་པོར་འགྱུར་འགྲོ་བ་ཞིག་ཡིད།
 བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་བཅུ་བཞི་པར། །.....བསིལ་ཁང་དྲི་བཟང་བསྟེན། ཤིང་གི་བ་ཇི་ཆར་
 བསེར་བྱ་དང་ལྷན་བྱ། ཞེས་གསུངས་སོ།

སོ་ག་ཚད་ལས་གནས་པའི་རྩ་ཁང་།

..... འཕྲུལ་ །

पुस्तस्त्रीस्तनहस्ताऽस्युत्तेशीरवारिणि ॥ ३२ ॥

..... རྩ་ཡི་ཁང་བ་ནི།

བྱུང་མེད་བཅོས་གཞུགས་ནུ་མ་ལག།

ཁ་ལས་ལྷུ་ཤིར་རྩ་འབབ་བྱ། ३२ །

ཞེས་པ་ནི། སོ་ག་ཉིན་དགུང་ཆ་བས་གདུང་བའི་དུས་སུ་རྩའི་ཁང་བ་བཅོས་པའི་
 གནས་སུ་འདུག་པར་བྱའོ། དེ་ཡང་སའམ་ཤིང་ལས་བྱས་པའི་བྱུང་མེད་གཞིན་ནུ་གཞུགས་

བཟང་བ་ཞིག་བཟོས་ཏེ་དེའི་ཁོག་པར་ཨྱ་ཤིར་རམ་བྱ་ཤེལ་ཅེ་དང་སྦྱར་བའི་ཚུ་བསིལ་བ་
བསྐྱང་སྟེ་དེའི་རྩ་མ་དང་ལག་སོར་དང་ཁ་རྣམས་ལས་ཨྱ་ཤིར་དང་སྦྱར་བའི་བསིལ་བའི་ཚུ་
རྒྱན་འབབ་བ་དེ་ལྟ་བུའི་བྱང་དུ་ཉིན་གྱང་ཆ་བའི་དུས་སུ་དེ་ལ་རེག་ཅིང་གནས་པར་བྱའོ་
ཞེས་བའོ།

སོ་ག་མཚན་མོ་ཉལ་བའི་གནས།

निशाकरकराकीर्णे सौधपृष्ठे निशासु च ।

आसना—----- ॥ ३३ ॥

མཚན་མོ་ཡང་ཐོག་དོ་ཐལ་བྱགས།

ཟླ་བའི་འོད་ཀྱིས་བསིལ་བར་ཉལ།

མལ་སྟན་བདེ་བར་----- ॥ ३३ ॥

ཞེས་བ་ནི། སོ་ག་མཚན་མོའི་དུས་སུ་ཁང་བཟངས་དོ་ཐལ་དཀར་པོའི་དཀར་ཅིས་
བྱགས་ཤིང་ཟླ་བའི་འོད་ཟེར་གྱིས་ཐོག་ནས་བསིལ་བར་བྱས་བའི་བསིལ་ཁང་གི་ཡང་ཐོག་
དུ་མལ་སྟན་བཅོས་ཏེ་ཉལ་བར་བསྐྱགས་བ་ཡིན་ལོ།

སོ་གའི་དུས་ཀྱི་གོས་རྒྱན་སོགས།

स्वस्थचित्तस्य चन्दनार्द्रस्य मालिनः ।

निवृत्तकामतन्त्रस्य सुसूक्ष्मतनुवाससः ॥ ३४ ॥

-----: སེམས་བདེ་ཞིང་།

ཅུན་ཁྲེ་གྲ་སྤང་བ་སོགས།

རབ་དུ་སྤྲ་བའི་གོས་བགོས་ཤིང་།

འདོད་པའི་རྒྱན་ལས་ལྷོག་པར་བྱ། ३८ ॥

ཞེས་བ་ནི། གོང་དུ་བཤད་བའི་བསིལ་ཁང་གི་ཡང་ཐོག་དུ་མལ་སྟན་བདེ་བར་བཏིང་

ནས་སེམས་བདེ་བར་ཐ་མལ་དུ་གནས་ཏེ་ལུས་མ་ཅན་གྱི་ཐྱེ་གསུ་བྱུགས་པ་དང་། མེ་
 ཏིག་གི་སྒྲེང་བ་སྒྲ་ཚོགས་ཐོགས་ཤིང་རྒྱན་པ་དང་། རབ་དུ་ཕྱ་བའི་རྒྱ་ལས་བྱས་པའི་གོས་
 ལྷབ་པ་གྱོན་ཏེ་གནས་པར་བྱ་ཞིང་། བྱད་མེད་དང་ལྷན་དུ་འདོད་པ་སྦྱོད་པའི་རྒྱན་ལས་ལྷོག་
 སྒྲེ་སྒྲང་བར་བྱའོ་ཞེས་པའི་དོན་ནོ། །བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་བརྒྱ་བཞི་བར། །.....རབ་སྒྲའི་གོས་
 བཞོ་ཞེས་གསུངས་སོ།

སྟོ་ག་སྒྲོམ་པ་སེལ་བྱེད་ཀྱི་ཚོ་ག།

जलाद्रास्तालवृन्तानि विस्तृताः पद्मिनीपुटौः ।
 ऊक्षेपाश्च मृदूत्क्षेपा जलवर्षिहिमानिलाः ॥
 कर्पूरमल्लिका माला हाराः सहरिचन्दनाः ।
 मनोहरकलाऽलापाः शिशवः सारिकाः शुकाः ॥
 मृणालवलयः कान्ताः प्रोत्फुल्लकमलोज्ज्वलाः ॥
 जङ्गमा इव पद्मिन्यो हरन्ति दयिताः क्लमम् ॥ ३५ ॥

དུ་ལའི་བསེལ་ཡབ་སྒྲོམ་རྒྱས་གདབ།
 བསྒྲ་འདབ་རྒྱས་རྒྱུང་གཡབ་དང་།
 དལ་གྱིས་ལེགས་པར་གཡོབ་པ་དང་།
 ཇི་ཆར་བསེར་བྱ་དང་ལྷན་པ།
 ག་བྱར་ལྷ་སྒྲིག་ཏི་སྒྲེང་བ།
 ལུ་ཏིག་དོ་ཤལ་ཅན་དཀར།
 བེ་ཙྰ་ཤུ་རི་ཀ་ལ་སོགས ॥^༡
 ལྷ་སྒྲན་ཡིད་འོང་སྒྲོགས་པ་དང་།
 རྒྱང་མ་གདུ་བྱ་བད་ཙྰ་འདྲ།

^༡ ལེགས་སྒྲར། བེ་ཙྰ་ཤུ་རི་ཀ་ཀྱིས། ཞེས་སོགས་སྒྲའི་ཆབ་དུ་བྱིའུ་སྒྲུང་དོ།

བསྐྱ་རྒྱས་བ་ལྟ་བུར་མཛེས།

བསྐྱ་ཅན་ནི་འགྲོ་འདྲ་བ།

སྟོམ་བ་སེལ་བར་བྱེད་བ་ཡིན། ༣༡ ॥

ཞེས་བ་ནི། ཤིང་རྒྱ་ལའི་ལོ་མ་སོགས་ལས་བྱས་པའི་བསིལ་གཡལ་སྟོས་རྒྱ་ལ་
སྤངས་ནས་བརྒྱན་པར་བྱས་བ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་བསྐྱ་འདབ་མ་རྒྱས་བ་ལས་བྱས་པའི་
བསིལ་གཡལ་དང་། བྱ་སྟོ་སོགས་ལས་བྱས་པའི་རྒྱང་གཡལ་རྣམས་ཀྱིས་གཡལ་བས་
སྟོས་རྒྱ་དང་ལྡན་པའི་ཐེགས་བ་གང་མོ་དང་བསེར་བྱའི་ཇི་ཆར་གྱིས་བསིལ་བའི་བྱ་བ་བྱེད་
ནས་བས་བསིལ་གཡལ་དེ་རྣམས་དལ་གྱིས་ག་ལེར་གཡོལ་བར་བྱའོ། །ཡང་བསིལ་ཞིང་དྲི་
ཞིམ་པའི་ག་བྱར་གྱི་དྲིས་བསྟོས་པའི་མ་སྟོ་ཀའི་སྤེད་བ་གཏགས་བ་དང་། ཡང་ག་བྱར་ཉིད་
ཀྱི་སྤེད་བ་ལ་བཤད་པའང་འདུག །ཟུ་ཏིག་གི་དོ་ཤལ་ཙུན་དཀར་པོ་དང་བཅས་པའི་སྤེད་
བ་རྒྱན་དུ་འཆང་བ་དང་། །གཡལས་གཡོན་དུ་ནི་ཙོ་དང་ཤུ་རི་ཀ་ལ་སོགས་བ་བྱ་སྟོད་ཡིད་དུ་
འོང་ཞིང་སྟན་པའི་སྟོ་སྟོགས་བ་དང་། རྒྱང་མ་དག་ཀྱང་ཀང་ལག་སོགས་ལ་གདུ་བྱ་བ་དང་ཙ་
ལྟར་དཀར་བ་སོགས་ཤིང་སྟོས་བ། བཞིན་རས་མེ་དོག་བསྐྱ་རྒྱས་བ་ལྟ་བུའི་མཛེས་བ་དེ་ནི་
གདུ་བྱ་སོགས་ཀྱིས་མཛེས་པའི་རྒྱང་མ་བསྐྱ་ཅན་གྱི་མཚོ་འགྲོ་བ་དང་འདྲ་བར་བལྟ་ཞིང་
དགའ་བ་བསྟེད་པར་བྱའོ། ཁོང་གསལ་དེ་དག་གིས་ལས་ལ་སྟོ་བ་ཞན་པའི་ལུས་སྟོམ་བ་
དང་ཚ་བས་གདུངས་བ་རྣམས་སེལ་བར་བྱེད་ནས་བ་ཡིན་མོ་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་མོ།

དབྱར་དུས་ཀྱི་རོ་གོ།

आदानलानवुषामग्निः सन्नोऽपिसीदति ।

वर्षासु दोषैः----- ॥ ३६ ॥

མཐུ་འཕྲོག་བ་ནི་ན་བའི་ལུས།

དམན་བ་ལས་ཀྱང་དམན་འགྱུར་ཏེ།

དབྱར་ནི་གཞོད་པས་.....། ༣༦ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། ཉི་མ་བྱང་བཤོད་ཀྱི་དུས་སྟེ་དགུན་སྤྱང་དང་དབྱིད་ཀྱི་དང་སོ་ག་འདི་
གསུམ་ལ་མི་རྣམས་ཀྱི་མ་མུ་སྟོབས་འཕྲོག་པའི་དུས་སོ། - དུས་དེ་དག་ལ་མི་རྣམས་ཀྱི་
ལུས་ཀྱི་མེ་དྲོད་རྒྱུ་ལ་མ་མུ་འཕྲོག་ཅིང་སྟོབས་འབྲི་བའི་དབང་གིས་ན་བར་འགྱུར་བའི་
ལུས་ཡིན་ལ། དབྱར་གྱི་དུས་འདིར་ནི་གཞོན་བྱེད་ཉེས་པ་རྒྱུ་ལ་སོགས་པ་འབྲུགས་པས་
སྤར་མུ་འཕྲོག་པའི་དུས་ཀྱི་མེ་དྲོད་རྒྱུ་བ་དེ་ལས་ཀྱང་དབྱར་དུས་འདིར་མེ་དྲོད་ཆེས་
དམན་ཞིང་རྒྱུ་བ་ཉིད་དུ་འགྱུར་རོ།

དབྱར་དུས་ཀྱི་མེ་དྲོད།

----- दुष्यन्ति तेऽम्बुलम्बाम्बुदेऽम्बरे ॥
सतुषारेण मरुता सहसा शीतलेन च ।
भूबाष्पेणाम्लपाकेन मल्लिनेन च वारिणा ॥
वह्निनैव च मन्द्रेण तेष्वित्यन्योन्यदूषिषु ।
भजेत्साधारणं सर्वमूष्मणस्तेजनं च यत् ॥ ३७ ॥

.....གཞོན་འགྱུར་ཏེ།

མཁའ་ལ་སྤྱིན་འདུས་རྒྱུ་ཡིས་བརྒྱན།

རྒྱ་ཐིགས་བཅས་པའི་རྒྱུ་དང་ནི།

གྲང་བ་དྲག་པོར་སྤར་བ་དང་།

ས་ཡི་རྒྱུ་ལ་སྤྱར་སྤྱིན་ཏེ་དང་།

རྒྱ་ཉི་ཞོག་པ་ཅན་དག་གིས།

མེ་དྲོད་རྒྱུ་བས་གཞོན་པར་བྱེད།

ཕན་རྒྱུན་གཞོན་པས་དེ་ལ་ནི།

དྲོ་ཞིང་མེ་ཡི་སྟོབས་སྤྱེད་པ།

སྤར་མོང་གང་ཡིན་བསྟེན་པར་བྱ། ३७ ॥

ཞེས་པ་ནི། རྒྱུད་ལ་སོགས་པའི་ཉེས་པ་དག་གིས་ལུས་ལ་གཞོན་པར་འགྱུར་ཏེ། ཇི་
ལྟར་ཞེ་ན། ཉམ་མཁའ་ལ་ཆར་སློན་གྱི་ཚོགས་འདུས་གིང་ཆུ་ཡིས་བར་སྤང་དང་ས་སྤེང་
ཀུན་བརྒྱན་པར་བྱས་ཏེ། བར་སྤང་གི་ཆུ་ཐེགས་སྤྲོ་མོ་མང་པོ་དང་བཅས་རྒྱུད་གྲང་མོར་བ་
དུ་དྲག་ཅིང་བྱགས་ཆེ་བ་ལྡང་བ་དང་། ས་སྤེང་དུ་བྱག་ན་ལ་སོགས་པའི་རྒྱུད་ས་བ་བྱུང་
ཞིང་། ཆུ་དག་རྩ་སྐྱར་བའི་རྣམ་པར་སློན་ཞིང་རྩོགས་དྲི་ཅན་དུ་འགྱུར་བ་བཅས་ཀྱི་དབང་
གིས་མོ་བའི་མེ་དྲོད་ཆུང་བར་འགྱུར་ནས་ཉེས་པ་རྒྱུད་མ་གྲིས་བད་ཀན་རྣམས་འཕེལ་ཏེ་
ལུས་ལ་ནད་ཀྱིས་གདུངས་པའི་སློ་ནས་གཞོན་པར་བྱེད་དོ། །དེས་ན་པན་ཚུན་གཅིག་ལ་
གཅིག་གཞོན་ཅིང་འབྲུགས་པའི་ངང་ཚུལ་ཅན་དེ་དག་ལ་ནུས་པ་དྲོ་ཞིང་མོ་བའི་མེ་དྲོད་ཀྱི་
སློབས་སླྱེད་ཅིང་ཉེས་པ་གསུམ་གྱི་ཐུན་མོང་དུ་སྟེལ་བར་བྱེད་པའི་བཟའ་བདུད་དང་སྤྲན་
གང་ཡིན་པ་རྣམས་བསྟེན་པར་བྱའོ། །འཕྲད་སྤྱི་ལོ་ཏུ་བཅུ་བཞི་པར། དབྱར་དུས་མཁའ་ལ་
སློན་འདུས་ཆུ་ཡིས་བརྒྱན། རྒྱུད་དང་གྲང་བ་ས་རྒྱུད་ཆུ་རྩོག་ཅན། མེ་དྲོད་གཞོན་པས་མེ་
དྲོད་སླྱེད་པ་བསྟེན། ཞེས་གསུངས་སོ། །

དབྱར་དུས་ཀྱི་ཟས་སྟོན།

आस्थापनं शुद्धतनुजीर्णं धान्यं रसान् कृतान् ।	।
जाङ्गलं पिशितं यूषान् मध्वरिष्टं चिरन्तनम् ॥	॥
मस्तु सौवर्चलाढ्यं वा पञ्चकोलाऽवचूर्णितम् ।	।
दिव्यं कौपं शृतं चाम्भो भोजनं त्वतिदुर्दिने ॥	॥
व्यक्ताम्ललवणस्नेहं सशुष्कं क्षौद्रवल्लघुः ॥ ३८ ॥	॥ ३८ ॥

སྤྱད་བས་ལུས་ནི་དག་བྱས་ལ།

ཟས་ནི་ཡང་བག་བྱ་བ་བཟའ།

སྤྲན་སའི་སྟོག་ཆགས་ས་བྱ་དང་།

རྒྱུད་ཅི་ཆར་ནི་རྩོག་པ་བདུད་།

དར་བ་^{ལྷ}ཁ་རྩ་ཚ་སྦྱར་བའམ།
 ཚ་བ་ལྲ་ཡི་ཕྱེ་མ་ཅན།
 ཁྲོན་དང་^{ལྷ}ཆར་ཚུ་བསྐྱོལ་བའང་རུང་།
 ཆར་ཆེའི་དུས་སུ་ཁ་ཟས་ནི།
 རབ་སྦྱར་ལན་ཚ་སྦྱར་དང་བཅས།
 སྐམ་ཞིང་སྦྱང་ཅི་ལྟན་པ་ཡང་། ༣༤ །

ཞེས་བྱ་བ་ནི། སྦྱགས་སྦྱར་ལ་སོགས་པས་ནད་མཐའ་དག་སྦྱང་ཞིང་ཁོང་བ་དག་པར་
 བྱས་ལ། ཁ་ཟས་ནི་ནས་གྲོ་རྒྱིང་བ་ལ་སོགས་པའི་ཡང་བག་འཛུ་སྦྱ་བ་དང་། རྒྱང་ལོན་
 ཕྱིར་ཤ་བྱ་ལས་གཡོས་སུ་བྱས་པ་སོགས་བཟའ་བར་བྱའོ། དེ་བཞིན་དུ་སྐམ་ས་ལ་
 གནས་པའི་སྟོག་ཆགས་ཀྱི་ཤ་དང་། སྐན་མ་ལྷུ་ལ་སོགས་པ་བཙོས་པའི་བྱ་བ་དང་། སྦྱང་
 ཅི་ལས་བཟོས་པའི་ཆང་རྒྱིང་པ་རྣམས་བདུང་བར་བྱའོ། དེ་བཞིན་དུ་དར་བའམ་ཁ་རྩ་ཚ་
 དང་སྦྱར་བའམ། སི་སི་ལིང་དང་སི་སི་ལིང་ཙ་བ་དང་ཙོ་ཏྲ་ག་དང་དོང་ག་དང་དབྱི་མོང་སྟེ་
 ཚ་བ་ལྲ་ཡི་ཕྱེ་མ་ཅན་གྱི་སྐྱོམ་དང་། ཡང་ན་ཁྲོན་པའི་ཚུ་དང་ཆར་པའི་ཚུ་བསྐྱོལ་བ་ཡང་
 བདུང་དུ་རུང་ངོ་། ཤིན་དུ་ཆར་ཤོད་ཆེ་བའི་དུས་སུ་ཁ་ཟས་ནི་རོ་རབ་དུ་སྦྱར་བ་དང་ལན་
 ཚྭ་བ་དང་། རུས་པ་སྦྱུམ་པ་དང་བཅས་པ་དང་། སྐམ་ཞིང་སྦྱང་ཅི་དང་ལྟན་པའི་ཡང་ཞིང་
 འཛུ་སྦྱ་བ་རྣམས་བསྟེན་པར་བྱའོ་ཞེས་པའོ། །བཤད་གྲུད་ལེའུ་བཅུ་བཞི་བར། དང་པོའི་རོ་
 གསུམ་ཡང་དྲོ་སྦྱུམ་བཅས་བཟའ། སྐམ་སའི་ཆང་བདུང་.....། ཞེས་གསུངས་སོ།

དབྱར་དུས་འགྲོ་འདུག་གི་སྦྱོད་པ།

अपादचारी सुरभिः सततं धूपिताम्बरः ।
 हृष्यपृष्ठे वसेदवाष्पशीतशीकरवर्जिते ॥ ३९ ॥

ལྷ ལེགས་སྦྱར། མཐུ་སྟེ་ཞོ་ཁ་ཚུ་ཞེས་སྦྱང་ངོ་།
 ལྷ བོད་འགྲུར། ཁྲོན་པའི་ཞེས་སྦྱང་ངོ་།

རྒྱུ་གིས་མི་འགྲོ་བྱི་ཞིས་བྱུགས།
 རྒྱུ་གིས་མི་སྤོས་ཀྱིས་བདུག།
 ཁང་བཟངས་སྤྱང་དུ་བ་མོ་བསིལ།
 ཆར་གྱི་ཟེགས་སྤངས་གནས་བར་བྱ། ༣༩ །

ཞེས་བ་ནི། དབྱར་གྱི་དུས་དེའི་ཆེ་རྒྱུ་ཐང་གིས་མི་འགྲོ་བར་རྒྱུ་གིས་སྤོས་ལ་
 བཞེན་ནས་འགྲོ་དགོས་པ་དང་། དེ་བཞེན་དུ་ཨ་ག་རུ་ལ་སྤོས་པ་དྲི་མ་ཞིས་པོ་དང་ལྷན་
 བས་ལུས་ལ་བྱུགས་པ་དང་། རྒྱུ་གིས་སྤོས་ནས་སྤོས་ཀྱིས་བདུག་པར་བྱ། ཁང་
 བའི་སྤྱང་ཐོག་དུ་བ་མོ་དང་བསེར་བུས་བསིལ་བ་དང་ཆར་གྱི་ཟེག་མ་ལ་སོར་བའི་ཉེན་
 མེད་པའི་གནས་སུ་འདུག་པར་བྱ། བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་བཅུ་བཞི་པར།ཁང་
 སྤྱང་བསིལ་སྤངས་གནས། ཞེས་གསུངས་སོ།

དབྱར་དུས་སྤངས་དགོས་པའི་ཟས་སྤྱོད།

नदीजलोदमन्थाहः स्वप्नायसातपांस्त्यजेत् ॥ ४० ॥

ཀླུ་རྒྱུ་དང་སྤྱར་སྤྱོ་མ་དང་།
 ཉིན་གཉིད་ཚོལ་དང་ཉི་ཚན་སྤང་། ༥༠ །

ཞེས་བ་ནི། དབྱར་གྱི་དུས་སུ་རྒྱུ་གི་རྒྱུ་སྤངས་དགོས་པ་དང་། རྒྱུ་དང་ཙམ་སྤྱོ་
 གཉིས་མར་དང་བསྤེས་ཤིང་སྤྱར་བའི་སྤྱོ་མ་བཏུང་བར་མི་བྱ་ཞིང་། དེ་བཞེན་དུ་ཉིན་མོ་
 གཉིད་ལོག་པ་དང་། ངལ་ཚོལ་དུག་པོ་བསྤེན་པ་དང་། ཉི་མའི་འོད་ཟེར་ཆ་བ་རྣམས་སྤང་
 བར་བྱའོ་ཞེས་པའི་དོན་ནོ།

སྤོན་དུས་ཀྱི་ཆོ་ག།

वर्षाशीतोचिताङ्गानां सहसैवाकर्षिमभिः ।
 तप्तानां सञ्चितं वृष्टौ पित्तं शरदि कुप्यति ॥

तज्जयाय घृतं तिक्तं विरेको रक्तमोक्षणम् ॥ ४१ ॥

དབྱར་ལུས་བསིལ་བར་གྱུར་པ་ལ།
 འཕྲལ་དུ་ཉི་ཟེར་གྱིས་གདུངས་བས།
 ཆར་འབབ་ཆེན་བསགས་ས་ཡི།
 མཁྲིས་པ་སྟོན་ནི་ལྡང་བར་འགྱུར།
 དེ་བསལ་སྤྱིར་ནི་སྟོན་མར་ ཁྱེ།
 བུ་སྟོན་བཏང་དང་གཏར་ག་བྱ། ལ།

ཞེས་པ་ནི། དབྱར་ཆར་དུས་སྟེས་བུའི་ལུས་བསིལ་ཞིང་གྱུར་བར་གྱུར་པ་ལ་དུས་དེ་
 རྗེས་མཆམས་སུ་འཕྲལ་ལ་སྟོན་གྱི་དུས་ལ་སྟེབས་ནས་ཉི་ཟེར་གྱི་ཆ་པོས་
 གདུངས་པའི་སྟེན་གྱིས་དབྱར་ལུས་བསིལ་བ་དེ་སྟོན་དུས་འདིར་དྲོས་པར་གྱུར་ཏེ་སྟེར་
 དབྱར་ཆར་འབབ་པའི་དུས་ཀྱི་ཆེ་བསགས་པའི་མཁྲིས་པ་སྟོན་དུས་འདིར་ཉི་འོད་གྱིས་
 དྲོས་ཏེ་ལྡང་བར་འགྱུར་བ་ཡིན། དེ་ལྟར་སྟོན་དུས་སུ་ལྡང་བའི་མཁྲིས་པ་དེ་འཛམས་ཤིང་
 བསལ་བར་བྱ་བའི་སྤྱིར་སྟོན་མར་རྩ་བ་གཏོང་བ་དང་། བུ་སྟོན་བཏང་ནས་བཤལ་བ་
 དང་། བྱ་གཏར་ག་ལ་སོགས་པ་བྱའོ་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་ནོ། །བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་བཅུ་བཞི་
 པར། དབྱར་བསིལ་འཕྲལ་དུ་ལུས་ལ་ཉི་ཟེར་གདུངས། ཆར་དུས་བསགས་པའི་མཁྲིས་
 པ་སྟོན་ན་ལྡང་། དེ་བསལ་སྤྱིར་ནི་མངར་ཁ་བསྐྱེད་བ་བསྟེན། ཞེས་གསུངས་སོ།

སྟོན་དུས་ཀྱི་ཁ་ཟས།

तिक्तं स्वादु कषायं च क्षुधितोऽन्नं भजेल्लघु ।
 शालिमुद्रसिताधात्रीपटोलमधुजाङ्गलम् ॥ ४२ ॥

ཁ་དང་མངར་དང་བསྐྱ་བ་དང་།
 བཀྲེས་ཆེ་ཟས་ནི་ཡང་བ་བཟའི།
 འབྲས་ཆན་ཕྱུག་ཤོར་རྩྱུ་ཅུ་།
 སྤང་ཅི་སྐམ་སའི་བ་རྩོ་ལོ། ༧༢ ༥

ཞེས་བ་ནི། སྟོན་ཁ་ལྟོགས་ཤིང་བཀྲེས་བའི་དུས་སུ་རོ་ཁ་བ་དང་མངར་བ་དང་བསྐྱ་
 བ་དང་རྒྱས་བ་ཡང་བག་དང་ལྡན་བའི་ཁ་ཟས་རྣམས་བཟའ་བར་བྱ། དེ་བཞིན་དུ་སྤང་ལུ་
 འབྲས་ཆན་དང་། ཕྱུག་སྟེ་མོན་སྤན་སྟེ་དང་། བྲེ་མ་ཀ་ར་དང་། སྤྱུ་ཅུ་ར་དང་། སྤང་ཅི་
 དང་། སྐམ་སའི་སྟོག་ཆགས་ཀྱི་ཤ་དང་། བ་རྩོ་ལའི་ཆོད་མ་འདི་བདུན་ལ་སྟོགས་བ་ཡང་
 བའི་ཁ་ཟས་རྣམས་བཟའ་བར་བྱའོ། །བཤད་སྟུང་ལེའུ་བཅུ་བཞི་བར། །.....མངར་ཁ་
 བསྐྱ་བ་བསྟེན། །ཞེས་གསུངས་སོ།

སྟོན་དུས་ཀྱི་བདུང་བ།

तप्तं तप्तांशुकिरणैः शीतं शीतांशुरश्मिभिः ।
 समन्तादप्यहोरात्रमगस्त्योदयनिर्विषम् ॥
 शुचिं हंसोदकं नाम निर्मलं मलजिज्जलम् ।
 नाभिष्यन्दि न वा रूक्षं पानादिष्वमृतो मम ॥ ४३ ॥

ནི་མའི་ཟེར་གྱིས་གདུངས་བ་དང་།
 ལྷ་བའི་འོད་གྱིས་བསིལ་བྱས་ལ།
 རི་ཁྱི་ཤར་བས་དུག་མེད་པ།
 ཉིན་མཆོན་གཉིས་ཀར་སྤྱད་ཆུ་བདུང་།
 ངང་བའི་རྩྱུ་མེད་ཆུ་ཞེས་པ།

༢༠ བོད་འགྲུར། ཤཏར་ཞེས་བ་མི་སྤང་ངོ་།

༢༡ བོད་འགྲུར། དངས་བའི་ཞེས་སྤང་ངོ་།

དྲི་མེད་དྲི་མ་བསལ་འགྱུར་བ།

མི་འབྲུག་རྩལ་པ་མ་ཡིན་པ།

བདུད་བ་ལ་སོགས་བདུད་ཅིང་མཚུངས། ༥༢ ॥

ཞེས་བ་ནི། ལྷོན་གྱི་དུས་ཁྲོན་པའི་ཆུ་མ་གཏོགས་ཆུ་གཞན་ནམས་ཉིན་མོ་ཉི་མའི་
འོད་ཟེར་གྱིས་གདུངས་པ་དང་། མཚན་མོ་སྤྲིང་པའི་འོད་ཟེར་གྱིས་བསལ་བར་འགྱུར་བས་
དྲི་མེད་གྱི་ཆུ་དུག་ཅན་ནམས་དངས་པར་འགྱུར་བ་ཡིན་ལ། ཁྲོན་བ་ནི་དུས་ཐམས་ཅད་དུ་
དུག་མེད་པ་ཡིན། དེ་བས་ཀྱང་སྐར་མ་དེ་ཁྲི་ཤར་བའི་ཆེ་མཁའ་འོད་དང་ཇིང་ཆུ་ལ་སོགས་པ་
ནམས་དུག་ལྷག་པར་དུ་མེད་པར་འགྱུར་བས་ཉིན་མོ་དང་མཚན་མོ་གཉིས་ཀར་འོད་ས་
སྤྲད་ཅིང་བདུང་བ་དང་བྱས་ལ་སོགས་པ་བྱའོ། །དེ་ཁྲི་ཤར་བའི་སྐར་མ་གྱི་ཆུ་དེ་ནི་རང་
བས་ཐུང་བའི་ཆུ་དངས་མ་ལྷོར་ཉི་མེ་གཉིས་ཀས་བསྐྱེན་ཅིང་དྲི་མ་སྤྲིངས་ཤིང་མེད་པ་ཞེས་
དུལ་དང་བལ་ཞིང་དྲི་མ་མེད་པའི་ཆུ་དེས་རྒྱང་ལ་སོགས་པའི་ནད་ཀྱི་དྲི་མ་སེལ་ཞིང་
འཛེམས་པར་འགྱུར་ལ། མི་འབྲུག་པ་ཞེས་བ་ནི་ལྷོ་སྐྱུམ་ལ་སོགས་པ་མེད་པས་ཆུ་དེ་
འབྱུང་ན་བད་ཀན་མི་བསྐྱེད་པ་དང་། རྩལ་པ་མ་ཡིན་ཞེས་རྒྱང་བསྐྱེད་པའི་རང་བཞིན་རྩལ་
པ་ཡང་མ་ཡིན་པས་ཉེས་པ་འབྲུགས་པ་ཞི་ལ་མ་ཉན་པ་མི་འབྲུགས་པའི་རྩུ་ཉིད་ཀྱི་བྱ་བ་
བྱེད་པའི་ཕྱིར་དུས་དེའི་ཆུ་ནི་བདུང་བ་སོགས་ལ་བདུད་ཅིང་མཚུངས་པ་དང་། དེ་བཞིན་
ཟས་དང་བྱས་བྱ་བ་ལ་ཡང་བདུད་ཅིང་མཚུངས་པར་བསྐྱེན་ཏོ།

ལྷོན་དུས་ཀྱི་མཚན་མོའི་གནས་ཁང་།

चन्दनोशीरकपूरमुक्तास्त्रगवसनोज्ज्वलः ।

सौधेषु सौधधवलां चन्द्रिकां रजनीमुखे ॥ ४४ ॥

ཅན་ལྷོ་ཤིར་ག་བྱར་དང་།

ལུ་ཉིག་རྩུན་འབྱུང་ཐེང་གོས་མཛེས།

ཁང་བཟང་དོ་ཐལ་གྱིས་དཀར་ཞིང་།

ཟླ་ཟེར་ཅན་དུ་མཚན་གནས་བྱ། ལྟོ ॥

ཞེས་བ་ནི། མཚན་མོའི་ཐུན་དང་པོར་ཅན་དང་། ལྷ་ཤིར་དང་། ག་བྱར་དང་། ལྷ་ཏིག་གི་ཐེང་བ་ལ་སོགས་བ་རྣམས་གྱིས་རྒྱན་གོས་མངོས་བར་བྱས་ཏེ་ཁང་པར་དོ་ཐལ་བྱགས་ནས་དཀར་པོར་བྱས་པ་ལ་ཟླ་བའི་འོད་ཟེར་གྱིས་སོག་བ་དེ་ལྷ་བྱའི་བསིལ་བའི་ཁང་བཟང་གི་ཡང་ཐོག་དུ་མཚན་སྟོན་གནས་པར་བྱའོ་ཞེས་བའི་དོན་ནོ། །རང་འགྲེལ་དུ། སྟོན་ཆ་བའི་དུས་ན་བསིལ་བར་འགྱུར་བ་ཅན་དང་། ག་བྱར་དང་། སྟོན་ལྷ་ཤིར་བསིལ་བའི་ས་ལ་བསྐྱེད་པ་གནས་ནི་ཁང་བ་བསིལ་བ་དོ་ཐལ་གྱི་ཞལ་ཞལ་ཅན་གྱི་ནང་དུ་ཉིན་མཚན་དག་དུ་འདུག་པར་བྱའོ་ཞེས་དང་། བཤད་གྱུར་ལེའུ་བཅུ་བཞི་པར། ག་བྱར་ཅན་ལྷ་ཤིར་དེ་ལྷན་བའི། བོས་བཞོ་ཁང་བ་ཆག་ཆག་བཏབ་པར་འདུག་ཞེས་གསུངས་སོ། །

སྟོན་དུས་སྤང་དགོས་པའི་ཟས་སྟོད།

तुषारक्षारसौहित्यदधितैलवसाऽऽतपान् ।
तीक्ष्णमंघ्रदिवास्वप्नपुरोवातान् परित्यजेत् ॥ ४५ ॥

ཟིལ་བ་ཐལ་སྟོན་ཏ་ཅང་འགྲངས།

ཞོ་དང་ཏིལ་མར་དང་ཤིང་ཆོན་མོ།

མི་བཟང་ཆང་དང་ཉིན་པར་ཉལ།

མདུན་གྱི་བསེར་བུ་ཡོངས་སུ་སྤང་། ལྟོ ॥

ཞེས་བ་ནི། ཟིལ་བའི་ཁྲོད་དུ་འགོ་འདུག་དང་། ཐལ་སྟོན་ཆོན་པོ་ལུས་ལ་བསྐྱེད་བ་དང་། ཏ་ཅང་འགྲངས་ཆེས་བ་དང་། ཞོ་དང་ཏིལ་མར་དང་ཤིང་ཆོན་མོ་རྣམས་བཟང་བ་དང་། ཉི་མ་

ཚ་བར་འདུག་པ་དང་། ཆང་མི་བཟད་པ་འཐུང་བ་དང་། ཉིན་མོ་གཉིད་ཉལ་བ་དང་། ཤར་
 སྤོགས་ལས་ལྡང་བའི་རྒྱང་བསེར་བྱ་བཅས་གོང་གསལ་འདི་ནམས་སྟོན་དུས་འདིར་
 ཡོངས་སུ་སྤང་བར་བྱའོ་ཞེས་པའི་དོན་ནོ། །ལེགས་སྐྱར་དུ། ཐལ་སྤྲོད་ཞེས་པ་ཀླར་སྟེ་ལན་
 ཚུ་དང་། ཡང་རྒྱ་འབྲེལ་འགར་ཡབ་ཀླར་ཞེས་ཀྱང་གསལ་ཡོ། །ཡང་ཆང་མི་བཟད་ཞེས་
 པར་ལེགས་སྐྱར་དུ་ཆང་ནོ་བ་ཞེས་གསུངས་ཡོད་དོ། །

དུས་དུག་སོ་སོར་བསྟེན་དགོས་པའི་རོ།

शीते वर्षासु चाद्यांस्त्रीन् वसन्तंऽत्यान् रसान्भजेत् ।

स्वादुं निदाघे शरदि स्वादुतिक्तकषायकान् ॥ ४६ ॥

དགུན་དང་དབྱར་ནི་དང་པོའི་གསུམ།

དབྱིད་ནི་ཐ་མའི་རོ་གསུམ་བསྟེན།

སོ་ག་མངར་ཏེ་སྟོན་ཀ་ནི།

མངར་དང་ཁ་དང་བསྐྱ་བ་བསྟེན། ༥༦ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། དུས་དུག་ཡོད་པ་ལས་དགུན་སྟོན་སྤྲད་དང་དབྱར་ཁ་གསུམ་ལ་དང་
 པོའི་རོ་མངར་བ་དང་སྐྱར་བ་དང་ལན་ཚུ་བ་གསུམ་ལས་གྱུར་བའི་ཟས་སྟོམ་ནམས་བསྟེན་
 དགོས་ཤིང་། དེ་བཞིན་དུ་དབྱིད་ཀ་ལ་ནི་ཐ་མའི་རོ་ཁ་བ་དང་ཆང་བ་དང་བསྐྱ་བའི་ཟས་སྟོམ་
 ནམས་བསྟེན་དགོས་ལ། ཡང་སོ་གའི་དུས་སུ་ནི་རོ་མངར་བ་བསྟེན་དགོས་པ་དང་། སྟོན་
 གྱི་དུས་སུ་རོ་མངར་བ་དང་ཁ་བ་དང་བསྐྱ་བ་ལས་གྱུར་བའི་ཟས་སྟོམ་ནམས་བསྟེན་པར་
 བྱའོ་ཞེས་པའི་དོན་ནོ། །བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་བཅུ་བཞི་པར། དབྱར་དང་དགུན་ནི་དང་པོའི་རོ་
 གསུམ་བསྟེན། དབྱིད་ཀ་ཐ་མའི་རོ་གསུམ་སོ་ག་མངར། །སྟོན་ཀ་མངར་ཁ་བསྐྱ་བ་བསྟེན་
 པར་བྱ། །སྟོན་དབྱིད་བཤལ་སྐྱུགས་དབྱར་ཁ་འཇམ་ཅི་མངགས། །དམན་ལྷག་ལོག་ན་དེ་དང་
 འཇམ་པར་དབྱད། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

དུས་དྲུག་སོ་སོར་བསྟེན་དགོས་པའི་རུས་པ།

शरद्वसन्तयो रूक्षं शीतं घर्मघनान्तयोः ।

अन्नपानं समासेन विपरीतमतोऽन्यदा ॥ ४७ ॥

མདོར་ན་ཟས་དང་སྟོམ་དག་གི།

སྟོན་དང་དབྱིད་ནི་རྩལ་པ་སྟེ།

སོ་ག་དབྱར་མཐར་བསིལ་བར་བྱ།

གཞན་དག་ཏུ་ནི་དེ་ལས་བསྟོགས། ༥༧ ॥

ཞེས་པ་ནི། མདོར་བསྟུས་ན་སྟོན་དང་དབྱིད་གཉིས་ཀྱི་དུས་སུ་ཟས་སྟོམ་རུས་པ་རྩལ་
པ་དང་། སོ་ག་དང་དབྱར་གྱི་མཐའ་གཉིས་ལ་ཟས་སྟོམ་རུས་པ་བསིལ་བ་བསྟེན་ལ། དུས་
གཞན་དག་དགུན་སྟོན་དང་དགུན་སྟོན་དབྱར་སྟོན་རྩམས་ལ་ནི་གོང་གི་སོ་ག་དང་དབྱར་
མཐའི་བསིལ་བ་དེ་ལས་གོ་བསྟོགས་པའི་རུས་པ་སྟུམ་ཞིང་དོ་བ་རྩམས་བསྟེན་དགོས་པ་
ཡིན་ནོ་ཞེས་པའོ། །གཞན་ཏུ་སྟོན་དབྱིད་གཉིས་ལ་རྩལ་པ་དང་སོ་ག་དང་དབྱར་ཁ་དགུན་
སྟོན་དགུན་སྟོན་རྩམས་ལ་སྟུམ་པའི་ཟས་སྟོམ་བསྟེན། སོ་ག་དང་སྟོན་གཉིས་ལ་བསིལ་
བའི་ཟས་དང་། དབྱར་དབྱིད་དགུན་སྟོན་སྟོན་རྩམས་ལ་ཟས་སྟོམ་དོ་བ་བསྟེན་དགོས་པ་
གསུངས་སོ། །འཕྲིད་རྒྱུ་ལེའུ་བཅུ་བཞི་པར། མདོར་ན་ཟས་སྟོམ་དབྱར་དགུན་དོ་བ་
བསྟེན། །དབྱིད་རྩལ་སོས་དང་སྟོན་ག་བསིལ་བར་བྱ། ཞེས་གསུངས་སོ། །

དུས་དྲུག་སོ་སོའི་རོ་བསྟེན་རྩལ།

नित्यं सर्वरसाभ्यासः स्वस्वाधिक्यमृतावृतौ ॥ ४८ ॥

རྟག་ཏུ་རོ་ཀུན་བསྟེན་པ་ལས།

རང་རང་དུས་སུ་ལྟག་བར་བསྟེན། ༥༨ ॥

ཞེས་པ་ནི། དགུན་སྟོན་སྟོན་པ་དབྱིད་ཀ་སོས་ཀ་དབྱར་སྟོན་བཅས་དུས་དྲུག་ཀ་ལ་

དུས་ཉག་དུ་རོ་མངར་སྐྱར་ལན་ཚྭ་ཁ་ཚ་བསྐྱ་བ་དུག་པོ་ཀུན་བསྟེན་དགོས་པ་ཡིན་ལ། བྱེད་
 པར་དུ་དུས་སོ་སོའི་ཆོ་ག་གོང་དུ་སྟོས་པ་ལྟར་དུས་རང་རང་གི་དུས་སུ་བསྟེན་དགོས་པའི་
 རོ་རྒྱམས་དུས་གཞན་ལས་ཆེས་མང་ཞིང་ལྷག་པར་བསྟེན་དགོས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བཤེ། །
 དཔེར་ན་སོ་གའི་དུས་སུ་རོ་ཀུན་བསྟེན་དགོས་ཀྱང་བྱེད་པར་དུ་སོ་གའི་དུས་དེ་ལ་བསྟེན་
 དགོས་པའི་རོ་མངར་བ་དེ་རོ་གཞན་རྒྱམས་ལས་ཆེས་ལྷག་པར་བསྟེན་དགོས་པ་ལྟ་བུའོ། །

དུས་མཆམས་གྱི་ཆོ་ག།

ऋत्वोऽन्त्यादिसप्ताहावृतुसन्धिरिति स्मृतः ।
 तत्र पूर्वो विधिस्त्याज्यः सेवनीयोऽपरः क्रमात् ॥ ४९ ॥

དུས་གཉིས་ཐོག་མཐའི་ཞག་བདུན་ནི།

དུས་མཆམས་ཡིན་པར་ཤེས་པར་བྱ།

དེས་ནི་སྤྱ་མའི་ཆོ་ག་སྤང་།

འོག་མ་རིམ་བཞིན་བསྟེན་པར་བྱ། ༥༠ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། དུས་དུག་ཡོད་པ་ལས་དུས་གཉིས་སོ་སོའི་བར་གྱི་དུས་མཆམས་གྱི་
 ཞག་ནི་དུས་སྤྱ་མའི་མཚུག་མཐའི་ཞག་བདུན་དང་། དུས་སྤྱི་མ་འགོ་ཚུགས་བཞིན་པ་དེའི་
 ཐོག་མའི་ཞག་བདུན་བཅས་ཞག་བཅུ་བཞི་བྱང་བ་རྒྱམས་ནི་དུས་གྱི་མཆམས་ཡིན་པར་
 ཤེས་པར་བྱ་དགོས་ལ། དུས་མཆམས་དེ་དག་སྟེབས་མཆམས་སུ་དུས་སྤྱི་མ་དེའི་ཟས་
 སྟོད་གྱི་ཆོ་ག་རིམ་གྱིས་སྤང་ལ། དུས་སྤྱི་མཉམ་འོག་མ་གང་ཡིན་པ་དེའི་ཆོ་ག་རྒྱམས་
 གཞུང་ནས་བཤད་པ་ལྟར་རིམ་བཞིན་ཆ་བསྐྱེད་དེ་བསྟེན་པར་བྱའོ། །དེ་ཡང་དུས་གཉིས་གྱི་
 ཐོག་མཐའི་ཞག་བདུན་གྱི་དུས་མཆམས་ནི། དཔེར་ན། དབྱར་དང་སྟོན་གྱི་དུས་མཆམས་ལྟ་
 བྱར་མཚོན་ན་དབྱར་གྱི་མཐའ་མའི་ཞག་བདུན་དང་། སྟོན་འགོ་ཚུགས་བཞིན་པ་དེའི་ཐོག་
 མའི་ཞག་བདུན་དེ་བཅུ་བཞི་ནི་དབྱར་སྟོན་གཉིས་གྱི་དུས་མཆམས་ཡིན་ལ། དེའི་ཆོ་དུས་
 སྤྱི་མ་དབྱར་གྱི་ཟས་སྟོད་གྱི་ཆོ་ག་རྒྱམས་ག་ལེར་ཆ་ཡིས་རིམ་གྱིས་སྤང་ནས་དུས་འོག་མ་

འགོ་ཚུགས་བཞིན་པའི་སྟོན་གྱི་ཆོ་ག་རྣམས་ཆ་ཡིས་གོམས་འདྲིས་བསྟེན་པར་བྱ་དགོས་
སོ་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་ནོ།

དུས་མཚམས་ཀྱི་ཆོ་ག་མ་བསྟེན་པའི་ཉེས་སྟོན།

अंसात्म्यजा हि रोगाः स्युः सहसा त्यागशीलुत्तात् ॥ ५० ॥

མ་སྦང་ན་ནི་ནད་འགྱུར་ཏེ།

འབྲལ་དུ་ནད་ནི་འོང་བར་འགྱུར། ॥ ༥༠ ॥

ཞེས་བ་ནི། གལ་ཏེ་གོང་དུ་བཤད་པ་ལྟར་དུས་མཚམས་སུ་སྟེབས་ཀྱང་དུས་སྡེ་མ་
དེའི་ཆོ་ག་མ་སྦང་བ་དང་། སྤྱི་མ་ཡང་གཤམ་ཆ་ཡིས་རིམ་གྱིས་གོམས་ཤིང་བསྟེན་པར་མི་
བྱེད་པར་སྟོབྱར་འབྲལ་དུ་དུས་སྡེ་མའི་ཟས་སྟོད་གྱི་ཆོ་ག་སྦང་བ་དང་། སྤྱི་མ་བསྟེན་པ་
སོགས་བྱས་ན་ལུས་ལ་ནད་འོང་བར་འགྱུར་རོ། །མདོར་ན་གཞུང་དུ་བཤད་པའི་ཚུལ་བཞིན་
གྱི་ཆོ་ག་རྣམས་མ་བྱས་པར་ཟས་སྟོད་འབྲལ་དུ་སྦང་བསྟེན་བྱས་ན་ནད་འོང་བར་འགྱུར་རོ་
ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་ནོ།

མཐུག་དོན་བསྟུ་བ།

इति अष्टाङ्गहृदयस्य सूत्रस्थाने ऋतुचर्यो नाम

तृतीयोऽध्यायः समाप्तः ॥

ཡན་ལག་བརྒྱད་པའི་སྟོང་པོ་བསྟུས་པ་ལས་མདོའི་གནས་གྱི་

དུས་སུ་སྟོད་པ་ཞེས་བྱ་བའི་ལེའུ་སྟེ་གསུམ་པའོ། ॥

སྟོབ་དཔོན་དཔའ་པོས་མཛད་པའི་ཡན་ལག་བརྒྱད་པའི་སྟོང་པོ་བསྟུས་པའི་ཆོག་དོན་
གསལ་བྱེད་པའི་འགྲེལ་བ་ཆོག་ཉུང་དོན་གསལ་ཞེས་བྱ་བ་ལས་མདོ་གནས་ལེའུ་གསུམ་
པ་དུས་སུ་སྟོད་པའི་ལེའུའི་འགྲེལ་བ་རྫོགས་སོ། ॥

१. रोगानुत्पादनीयोऽध्यायः ।
ནད་མི་འབྱུང་བར་བྱ་བའི་ལེའུ།

མདོ་གནས་ལེའུ་བཞི་པའི་རྩོམ་པར་དམ་བཅའ།

अथातो रोगानुत्पादनीयाध्यायं व्याख्यास्यामः ॥ १ ॥

དེ་ནས་ནད་མི་འབྱུང་བར་བྱ་བའི་ལེའུ་བཤད་པར་བྱའོ། ༡ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། ཏུས་སུ་སྦྱད་པར་བྱ་བའི་ལེའུ་བཤད་ཟེན་པའི་མཐུག་ཐོག་ནས་དེ་ནས་
 ནད་མི་འབྱུང་བར་བྱ་བའི་ལེའུ་བཅུ་མས་པའི་དགོས་དོན་གང་ཡིན་ཅེ་ན། གོང་དུ་ཏུས་སུ་
 སྦྱད་པར་བྱ་བའི་ཚེ་ག་རྣམས་ཚུལ་བཞིན་སྦྱད་པར་བྱས་ཀྱང་སྐབས་མཆོམས་ཉིན་རེའི་
 བཤད་གཅི་སོགས་ཀྱི་ཤུགས་བཀག་པ་སོགས་ལས་དེ་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པའི་ནད་འབྱུང་
 བར་འབྱུང་བ་ཡིན་ལ། དེ་ནི་ཏུས་ཀྱི་སྦྱོད་པ་ལོག་པར་སྦྱད་པ་དང་མཚུངས་པར་ནད་སྦྱུང་བ་
 ཡིན་ནོ། །དེས་ན་ནད་མེད་ཐ་མལ་དུ་གནས་པ་རྣམས་ལ་སྦྱར་ལུས་སེམས་ཀྱི་ནད་མི་
 འབྱུང་བའི་ཕྱིར་ནད་མི་འབྱུང་བར་བྱ་བའི་ལེའུ་འདི་བཤད་པ་ཡིན། གལ་ཏེ་ཐ་མལ་དུ་
 གནས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཏུས་སུ་སྦྱད་པར་བྱ་བ་ཚུལ་བཞིན་དུ་མ་སྦྱད་པ་དང་གནས་སྐབས་
 འབྲལ་གྱི་བཤད་གཅིའི་ཤུགས་བཀག་པ་སོགས་ཉིན་རེའི་སྦྱོད་པ་ལོག་པར་སྦྱོར་བ་ལས་
 ནད་འབྱུང་བར་འབྱུང་ལ། ཏུས་དང་གནས་སྐབས་ཀྱི་ལོག་པའི་སྦྱོར་བ་རྣམས་སྤང་ཞིང་
 ཚུལ་བཞིན་གྱི་སྦྱོད་པ་སྦྱད་པ་ལས་ནད་མི་འབྱུང་བས་དེའི་ཕྱིར་ཏུས་ཀྱི་སྦྱོད་པའི་ལོག་དུ་
 ཐ་མལ་ནད་མེད་རྣམས་ལ་ནད་མི་འབྱུང་བར་བྱ་བའི་ལེའུ་འདི་བཤད་པར་བྱའོ་ཞེས་སོ།

གནས་སྐབས་ཀྱི་སྦྱོད་ལམ་མདོར་བསྟན་པ།

वेगान्न धारयेद्वातविण्मूत्रक्षवतृदक्षुधाम् ।
 निद्राकासश्रम^१ श्वासजृम्भाऽश्रुच्छदिरितसाम् ॥ २ ॥

ཕྱི་དབྱགས་བཤང་གཅི་སྤྱི་བ་དང་།

བཀྲེས་སྒྲོམ་གཉིད་དང་ལུད་བ་དབྱགས་།

སྤྲལ་དང་མཆི་མ་སྐྱགས་མ་དང་།

ཁྲ་བའི་ཤུགས་ནི་དགག་མི་བྱ། ༢ །

ཞེས་བྱ་བ་ནི། ཐ་མལ་ནད་མེད་དུ་གནས་པའི་སྐབས་སྤྲང་ལ་སོགས་མ་དེ་དག་རང་གི་རང་གིས་ཕྱིར་འབྱུང་བ་ལ་མངོན་དུ་སྤྱོད་པའི་ཤུགས་དེ་རྣམས་ནན་གྱིས་དགག་པར་མི་བྱ་ཞིང་། གལ་ཏེ་བཀག་ན་དེས་ནད་སྒྲོམ་སྤྱི་བར་བྱེད་བ་ཡིན། དེ་ཡང་སྤྲང་ནི་གཙོ་བོར་འབྱུང་ལ། དེ་བཀག་ན་ཤིན་ཏུ་བརྒྱུག་དཀའ་བའི་ཉེས་བ་ཡོད་པས་སྤྲང་ལས་གྲུར་བའི་འཕྲུན་ནམ་འོག་སྤྲང་བཀག་པའི་འཛིགས་བ་དེ་དང་བོར་བསྐྱར་བ་ཡིན། མདོར་ན་ཕྱི་དབྱགས་དང་། བཤང་བ་དང་། གཅིན་དང་། སྤྱི་བ་དང་། བཀྲེས་བ་དང་། སྒྲོམ་བ་དང་། གཉིད་དང་། ལུད་བ་དང་། རལ་དུབ་གྱི་དབྱགས་དང་། སྤྲལ་བ་དང་། མཆི་མ་དང་། སྐྱགས་བ་དང་། ཁྲ་བ་དང་བཅས་བཅུ་གསུམ་འདི་རྣམས་རང་གི་རང་གིས་ཕྱིར་འབྱུང་བའི་ཤུགས་དེ་དགག་པར་མི་བྱའོ་ཞེས་པའོ། ཁོང་དུ་ཕྱི་དབྱགས་ཞེས་བ་འདིར་གྲེན་དུ་ཁ་ནས་འབྱུང་བའི་སྤྲང་སྤྱོད་པ་དང་། འོག་བཤང་ལས་ནས་འབྱུང་བའི་འཕྲུན་བཅས་གྲེན་ཐུར་གཉིས་ཀྱི་སྤྲང་ལ་གོ་བར་སྤང་ངོ་། །བཤད་སྐད་ལེའུ་བཙུ་ལྟ་བུར། བཀྲེས་སྒྲོམ་སྐྱགས་བ་གཤལ་དང་སྤྱི་བ་དང་། དབྱགས་གཉིད་ལུད་བ་མཆིལ་མ་བཤང་བ་འཕྲེན། གཅིན་དང་ཁྲ་བའི་ཤུགས་ནི་དགག་མི་བྱ། ཞེས་གསུངས་སོ།

འཕྲུན་བཀག་པའི་ནད།

अधोवातस्य रोधेन गुल्मोदावर्तकक्लमाः ।

वातमूत्रशकृत्सङ्गदृष्ट्यग्निवधहृद्गदाः

॥ ३ ॥

འདི་སྐབས་མཆི་མ་ཞེས་པའི་ཚབ་དུ་སྤྱི་བ་ཞི་དང་། ལྷ་ཟེར་རྣམས་སུ་མཆིལ་མ་ཞེས་གསུངས་སོང་། ལྷ་དཔེའི་ཙ་འགྲེལ་རྣམས་སུ་ཨ་བྱ་སྤྱོད་མཆི་མ་ཞེས་ཡོད་བ་དག་པར་སྤང་ངོ་།

འབྲེན་ནི་བཀག་པར་གྱུར་བ་ཡིས།།

སྐྱན་དང་རྒྱལ་སྐྱམ་གཟེར་སྟོམ་སྟེ།།

འབྲེན་དང་བཤང་གཅི་ཁོང་དུ་འགགས།།

མིག་བརྒྱལ་དོད་ཆུང་སྒྲིང་ནད་འགྱུར།། ३ ॥

ཞེས་པ་ནི། འབྲེན་ནམ་ལོག་ལྷུང་སྒྲིང་འགྱུར་བའི་ཤུགས་བཀག་པ་ཡིན་ན། དེ་ཡིས་
སྐྱན་དང་། རྒྱལ་སྐྱམ་དང་། ལྟོ་བ་གཟེར་བ་དང་། ཁོང་སྟོམ་ཞིང་སྟེ་བ་བཅས་ཀྱི་ནད་ནམས་
སྒྲིང་བ་ཡིན་ལ། དེར་མ་ཟད་འབྲེན་དང་བཤང་བ་དང་གཅིན་ནམས་སྒྲིང་མི་འགྱུར་བར་ཁོང་
དུ་འགག་པ་དང་། མིག་བརྒྱལ་ཞིང་མི་གསལ་བ་དང་། མེ་དོད་ཆུང་བར་འགྱུར་བ་དང་།
སྒྲིང་གི་ནད་ནམས་སྒྲིང་པར་འགྱུར་བ་ཡིན་ནོ། །བཤང་ཆུང་ལེའུ་བཙུ་ལྟ་བུར། འབྲེན་
བཀག་རྒྱལ་སྐྱམ་འབྲེན་དང་བཤང་བ་འགག། སྐྱན་གཟེར་མིག་རྒྱལ་དོད་ཆུང་སྒྲིང་ནད་
འགྱུར། ཞེས་གསུངས་སོ།།

འབྲེན་བཀག་པའི་ནད་ཀྱི་བཙུ་ཐབས།

स्नेहस्वेदविधिस्तत्र वर्तयो भोजनानि च ।

पानानि वस्तयश्चैव शस्तं वातानुलोमनम् ॥ ४ ॥

སྐྱམ་དང་དུགས་ཀྱི་ཆོ་ག་ནི།།

དེ་ལ་སྒྲིང་ཞིང་ཁ་ཟས་དང་།།

བདུང་བ་དང་ནི་མས་གཏོང་དང་།།

དེ་བཞིན་ལྷུང་རྗེས་མཐུན་པ་བསྐྱུས་སོ།། ॥ ॥

३ ལེགས་སྒྱུར། ལྷུ་བ་མི་སྒྲིང་དོ།།

॥ ལེགས་སྒྱུར་གྱི་རྒྱ་ཟེར་ཅ་བར་སྒྲིང་ཡང་དེ་ནི་ཅ་ར་ཀ་ལས་ལྷུང་དྲངས་ཞེས་མཆན་བྱུར་གསལ་བ་
ལྟར་ཅ་ར་ཀའི་མདོ་གནས་ ༧ ཆོགས་བཅད་ ༡༩ བར་སྒྲིང་དོ། ཁོད་འགྱུར་དུ་ཆོགས་བཅད་འདི་མི་
སྒྲིང་དོ།།

ཞེས་པ་ནི། འབྲེལ་བཀག་པ་ལས་གྱུར་པའི་ནད་ན་མས་ལ་སྦྱུལ་གྱི་སྦྱོར་བ་དང་།
 དུགས་གྱི་ཆོ་ག་ན་མས་ནད་དེ་ལ་བསྐྱེན་ཞིང་སྦྱོར་དགོས་པ་དང་། ཁ་ཟས་དང་བདུང་བ་ནི་
 རྒྱང་འཛོམས་པའི་ཟས་སྒྲོམ་དྲོ་འཇམ་བསྐྱེན་པ་དང་། མས་གཏོང་བྱ་བ་དང་། དེ་བཞིན་སྦྱོར་
 བ་ན་མས་ཅུང་ཟད་རྒྱང་ལོན་པ་ལ་རྩེས་སུ་མཐུན་པའི་སྦྱོར་བ་ན་མས་འབྲེལ་བཀག་པ་ལས་
 གྱུར་པའི་ནད་འདི་ན་མས་ལ་བསྐྱེད་པ་ཡིན་ནོ།

བཤང་བ་བཀག་པའི་ནད།

शकृतः पिण्डकोद्वेष्टप्रतिश्यायशिरोरुजः ।
 ऊर्ध्ववायुः परीकर्तो हृदयस्योपरोधनम् ॥
 मुखेन विट्प्रवृत्तिश्च पूर्वोक्ताश्चामयाः स्मृताः ॥ ५ ॥

བཤང་འགགས་བྱིན་པའི་ཁྱ་འགྱུར་ཞིང་།

ཆམ་པས་འདེབས་ཤིང་ལྷང་བ་ན།

རྒྱང་ནི་བྱེན་དུ་ཡོངས་སུ་རྒྱ།

སྦྱིང་ནི་ཉེ་བར་འགག་པར་འགྱུར། །

ཁར་ནི་མི་གཙང་འབྱུང་བ་དང་།

སྦྱར་བཤང་ནད་དུ་འང་འགྱུར་བ་ཡིན། ། ༥ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། བཤང་བ་བྱིན་འབྱུང་བ་བཀག་ན་བྱིན་པའི་ཁྱ་ན་མས་འགྱུར་བ་དང་།
 ཆམ་པས་འདེབས་ཤིང་ན་བ་དང་། ལྷང་བའམ་མགོ་ན་བ་དང་། རྒྱང་ཞིང་ནས་བྱེན་དུ་རྒྱ་
 ཞིང་སྦྱིང་ན་བ་དང་། ཁ་ནས་མི་གཙང་བའི་བཤང་བ་སྦྱོགས་འབྱུང་བ་དང་། དེར་མ་ཟད་སྦྱར་
 འབྲེལ་འགགས་པ་ལས་གྱུར་བར་བཤང་པའི་ནད་སྦྱན་དང་། ཏུག་སྦྱུལ་དང་། གཟེར་དང་།
 ཞིང་སྦྱོམ་པ་དང་། འབྲེལ་དང་བཤང་གཅི་འགགས་པ་དང་། མིག་བརྒྱལ་བ་དང་། མེ་དྲོད་

༥ རྒྱང་ནི་ཞེས་པ་ནས་འགགས་པར་འགྱུར་ཞེས་པའི་བར་ཆོགས་ཀྱང་གཉིས་བོད་འགྱུར་དུ་མི་སྦྱང་ངོ་།

ཅུང་བ་དང་། སྒྲིང་ནད་བཅས་ནད་འདི་རྣམས་སུ་ཡང་འགྱུར་བ་ཡིན་ནོ། །བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་
བཅོ་ལྔ་པར། བཤད་བ་བཀག་པས་ཁ་རུ་མི་གཅང་འབྱུང་། ཁྲུད་བ་ན་ཞིང་ན་འགྱུར་ཆམ་
པས་འདེབས། སྒྲར་བཤད་ནད་འགྱུར་.....། །ཞེས་གསུངས་སོ།

གཅིན་བཀག་པའི་ནད།

अङ्गभङ्गाश्मरीवस्तिमेद्वद्वक्षणावेदनाः ।

मूत्रस्य रोधात्पूर्वं च प्रायो रोगाः---- ॥ ६ ॥

གཅིན་འགགས་བ་ཡིས་ཡན་ལག་ན།

དེའུ་ཆུ་སོ་སོ་མཆན་ན།

དུག་ཡི་ནད་ན་སྒར་གྱི་ནད།

ཕལ་ཆེར་འབྱུང་ངོ་.....། ༩ ॥

ཞེས་བ་ནི། གཅིན་སྒྲིང་འབྱུང་བ་བཀག་ན་དེ་ཡིས་ཡན་ལག་རྣམས་ན་བ་དང་།
དེའུ་ནད་འབྱུང་བ་དང་། ཆུ་སོ་འཕ་གཅིན་གྱི་གནས་སྒྲང་བ་དང་སོ་མཆན་རྣམས་ན་བ་
དང་། བརྒྱ་སྐྱུགས་གྱི་མཆན་དུག་འདི་ནད་ལོགས་སུ་ན་བ་དང་། དེར་མ་ཟད་སྒར་གྱི་འབྲེན་
དང་བཤད་བ་བཀག་པ་ལས་བྱུང་བའི་ནད་སྒྲན་ལ་སོགས་པ་ཕལ་ཆེ་བ་ཡང་འབྱུང་བར་
འགྱུར་རོ། །བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་བཅོ་ལྔ་པར། །.....གཅིན་བཀག་དེའུ་ནད་དང་། ཆུ་སོ་སོ་
མཆན་དུག་ནད་སྒར་ནད་འབྱུང་། ཞེས་གསུངས་སོ།

འབྲེན་དང་བཤད་གཅིན་བཀག་པའི་ནད་ཀྱི་སྒྲན་མོང་གི་བཅོས་ཐབས།

..... तदौषधम् ।

त्रत्यभ्यङ्गावपाहाश्च स्वेदनं वस्तिकर्म च ॥ ७ ॥

..... དེ་ཡི་སྒྲན།

རེང་བྱ་བསྐྱུ་བྱུགས་ལུས་བཅིང་དང་།

དུགས་དང་སྤྲན་མར་མས་གཏོང་བའོ། ༡ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། འབྲེན་དང་བཤང་བ་དང་གཅིན་གསུམ་བཀག་པ་ལས་གྱུར་པའི་ནད་
 ནྤམས་ཀྱི་ཐུན་མོང་གི་བཅོས་ཐབས་ལ་པོ་སོན་ཆ་དང་ཁང་པའི་དུད་པ་དང་ལན་ཚུ་སོགས་
 ལས་བྱས་པའི་སྤྲན་གྱི་སྦྱར་བ་ནར་མོ་རེང་བྱར་བཅོས་ཏེ་བཤང་སྒོ་ནས་ཡར་གཏོང་བའི་
 རེང་བྱ་དང་། ཏིལ་མར་ལ་སོགས་པ་ལུས་ལ་བསྐྱེད་བྱུགས་པ་དང་། སྤྲན་བསྐྱོལ་བའི་བྱ་
 བའམ་ཏིལ་མར་ལ་སོགས་པ་བཀའ་བའི་གཞོང་བ་ཆེན་པོའི་ནད་ལུས་སུ་ཞུགས་ཏེ་
 ལུས་བཅིང་བའམ་སྦྱིང་བ་དང་། རྟོད་དུགས་བྱ་བ་དང་། བཤང་སྒོ་ནས་གཏོང་བའི་སྤྲན་མར་
 གྱི་མས་གཏོང་བཅས་འདི་ནྤམས་གོང་གི་འབྲེན་དང་བཤང་གཅི་འགགས་པ་ལས་གྱུར་
 པའི་ནད་ནྤམས་ལ་ཐུན་མོང་དུ་བསྟེན་པར་བྱའོ་ཞེས་པའི་དོན་ནོ། །བཤང་གྱུད་ལེའུ་བཅོ་ལྔ་
 པར། དེ་སྤྲན་རེང་བྱ་མས་བཏང་ལུས་བཅིང་དང་། བསྐྱེད་བྱུག་དུགས་དང་སྤྲན་མར་བསྟེན་
 པར་བྱ། ཞེས་གསུངས་སོ། །རང་འགྲེལ་དུ་འབྲེན་བཀག་པའི་ནད་འབའ་ཞིག་གི་བཅོས་
 ཐབས་ཡིན་པར་གསུངས་སོ། །

བཤང་བ་འགག་པའི་ནད་ཀྱི་བཅོས་ཐབས།

अनपानं च विड्भेदि विड्विरोधोत्थेषु यक्ष्मसु ॥ ८ ॥

ཟས་སྒོ་མ་བཤང་བ་འགགས་པ་དང་།

བཤང་འགགས་ལས་བྱུང་སྒོ་གཅིང་མཚུངས། ༩ ॥

ཞེས་པ་ནི། བཤང་བ་བཀག་པའི་ནད་བཅོས་ཐབས་ཀྱི་ཟས་སྒོ་མ་ནི་བཤང་བ་
 འགགས་པ་དང་བཤང་བ་འགགས་པ་ལས་བྱུང་བའི་སྒོ་གཅིང་གཉིས་མཚུངས་པ་ཡིན།
 བཤང་འགགས་ལ་ཕན་པའི་ཟས་ནས་ཐུག་དང་ཟན་དོན་མོ་དང་ཞོ་ཁ་ཆུ་དང་ལྷུས་དང་
 ལྷན་དང་སྒྲེ་ཚོད་མཐུག་པོའི་ཤ་དང་བཅས་པ་དང་ཆང་གར་བ་ལ་སོགས་པ་འདི་ནྤམས་

བཤང་འགག་ལས་བྱུང་བའི་སྤྲིང་གཙང་གྱིན་པའི་རྩ་འགྱུར་བའི་ནད་ནྟམས་ལ་ཡང་སྤྲར་བར་
བྱའོ་ཞེས་པའི་དོན་ནོ།

དྲི་ཆུ་བཀག་པའི་ནད་ཀྱི་བཙུན་ཐབས།

मूलजेषु तु पाने च प्राग्भक्तं शस्यते घृतम् ॥
जीर्णान्तिकं चोत्तमया मात्रया योजनाद्वयम् ।
अवपीडकमेतच्च संज्ञितम् ----- ॥९॥

ཆུ་འགགས་པ་ལས་མར་སར་ནི།
ཟས་ཀྱི་སྤྲིན་དུ་བཏུང་བ་བསྐྱགས།
ཞུ་བའི་རྩེས་ནི་ཆེ་ཆད་ལ།
སྤྲིར་བ་གཉིས་ཀྱི་ཆད་ལ་ནི།
ཆེ་ཆད་ཞེས་ནི་བརྗོད་བ་ཡིན་།
ཆེ་ཆད་ཙམ་ནི་རབ་དུ་སྤྲོར། ༩ ॥

ཞེས་པ་ནི། བོད་དུ་དྲི་ཆུ་བཀག་པ་ལས་བྱུང་བའི་ནད་ཡན་ལག་ན་བ་དང་དེའུ་ནད་
ལ་སོགས་པ་ནྟམས་ལ་ཟས་མ་ཟོས་པའི་སྤྲིན་དུ་མར་གསར་གྱི་བཏུང་བ་བསྐྱགས་པ་ཡིན་
ལ། དེ་བཞིན་དུ་ཟས་ཞུ་བའི་རྩེས་ལ་ཡང་མར་དེ་སྤྲིན་བར་བྱའོ། མར་གསར་དེ་ཡང་ཟས་
ཞུ་བའི་རྩེས་ལ་སྤྲིན་ཆད་ཆེ་བ་སྤྲིན་མཆན་གཅིག་གིས་ཇི་ཙམ་འདྲུ་རྩུས་པར་འགྱུར་
བའི་ཆད་ཆེ་བ་བསྤྲིན་བར་བྱའོ། །ཟས་མ་ཟོས་པའི་སྤྲིན་དང་ཞུ་བའི་རྩེས་ཀྱི་སྤྲིར་བ་དེ་
གཉིས་ལ་ཨ་བཞི་རན་སྤྲིན་ཆེ་ཆད་ཞེས་བརྗོད་བ་ཡིན་ལ། དེ་ལྟ་བུའི་མར་གསར་ཆེ་ཆད་
དུས་དེ་དག་ལ་རབ་དུ་སྤྲོར་བར་བྱའོ། །ཞེས་པའི་དོན་ནོ། །ཁྱུ་འགྲེལ་འགར་ཟས་ཀྱི་སྤྲིན་

७ 'च' इति पाठान्तरम् ।

८ ཟས་ཀྱི་སྤྲིན་ཞེས་པ་ནས་བརྗོད་བ་ཡིན་ཞེས་པའི་བར་ཆོགས་རྟེན་བཞི་པོ་འདི་བོད་འགྱུར་དུ་མི་
སྤྲང་དོ།

དུ་མར་གསར་ཐུན་ཚད་ཆུང་བ་དང་། ཟས་ཞུ་བའི་རྒྱུ་ལ་ཉིན་མཚན་གཅིག་གིས་རི་ཙམ་
འདྲ་ལྷན་བའི་ཐུན་ཚད་ཆེ་བ་སྦྱར་བར་བྱ་ལ། དེ་ལྟ་བུའི་མར་གསར་གྱི་སྦྱོར་བ་གཉིས་ལ་
ཨ་བཤྲི་ཏན་ཟེར་ཞེས་གསུངས་འདུག །

སྒྲིགས་བ་བཀག་བའི་ནད་དང་བཅོས་ཐབས།

..... धारणात्पुनः ॥

उद्गारस्यरुचिः कम्पो विबन्धो हृदयोरसोः ।

आध्यमानकासहिष्माश्च हिष्मावत्तत्र भेषजम् ॥ १० ॥

སྒྲིགས་བ་བཀག་ན་ཡི་ག་འཆུས།

ལུས་འདར་སྒྲིང་དང་བྱང་འགགས་ན།

སྒོ་ཞིང་ལུད་བ་སྒྲིགས་བྱས་འདེབས།

དེའི་སྒྲན་སྒྲིགས་བྱ་དག་དང་འབྲ། ༡༠ ॥

ཞེས་བ་ནི། སྒྲིགས་བ་འབྱུང་བ་བཀག་ན་ཡི་ག་འཆུས་བ་དང་ལུས་འདར་བ་དང་སྒྲིང་
དང་བྱང་གཉིས་ཀྱི་སྦྱབས་འགགས་ཤིང་རེངས་བ་སྒྲན་དུ་ན་བ་དང་སྒོ་བ་སྒོ་བ་དང་ལུད་
བ་དང་སྒྲིགས་བྱའི་ནད་ནམས་འབྱུང་བར་འགྱུར་རོ།

སྒྲིགས་བ་བཀག་བ་ལས་བྱུང་བའི་ནད་ནམས་ཀྱི་སྒྲན་ནི་འོག་ནས་བཤད་བའི་སྒྲིགས་
བྱ་དག་དང་འབྲ་བ་ཡིན་པས་སྒྲིགས་བྱའི་ནད་ཀྱི་བཅོས་ཐབས་བྱའི་ཞེས་བའི་དོན་ཡིན་ནོ། ཁོང་དུ་
གསལ་བ་ལྟར་སྒྲིག་བ་འདི་ལེགས་སྦྱར་དུ་གནས་སྐབས་ཀྱི་སྦྱོད་ལམ་བཅུ་གསུམ་ལས་
ཐུའི་དབུགས་ཞེས་བའི་ཁོངས་སུ་བསྩམས་སོ།

སྒྲིང་བ་བཀག་བའི་ནད།

शिरोऽतीन्द्रियदौर्बल्यमन्यास्तम्भार्दितं क्षुतेः ॥ ११ ॥

སྒྲིང་བཀག་མགོ་ན་དབང་མི་རྒྱ།

གཉེའུ་རེངས་ཁ་ཡོ་འགྲམ་ཆགས་འགྱུར། ༡༡ །

ཞེས་བ་ནི། སྒྲིང་བ་བཀག་ན་མགོ་ན་བ་དང་། མིག་ལ་སོགས་བ་དབང་པོ་རྣམས་ཀྱིས་
སོ་སོའི་ཡུལ་གཞུགས་ལ་སོགས་བ་འཛིན་མི་རྒྱས་པས་དབང་པོ་མི་རྒྱ་བ་དང་། ལྷག་པའི་
གཉེའུ་རེངས་ནས་པར་ཚུར་འགྱུར་མི་བྱུང་བ་དང་། རྒྱུང་གིས་ཁ་ཡོ་བ་འགྲམ་བ་ལ་ཆགས་
པའི་ནད་འདི་རྣམས་སྲུ་འགྱུར་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སོ། །བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་བཅོ་ལྔ་པར། སྒྲིང་
བཀག་དབང་པོ་མི་གསལ་མགོ་བོ་ན། གཉེའུ་བ་རེངས་དང་ཁ་ཡོ་འགྲམ་ཆག་འགྱུར། །
ཞེས་གསུངས་སོ།

སྒྲིང་བ་བཀག་པའི་ནད་ཀྱི་བཅོས་ཐབས།

तीक्ष्णधूमाञ्जनो घ्राणनावनार्कविलोकनैः ।

प्रवर्तयेत्क्षुतिं सक्तां स्नेहस्वेदौ च शीलयेत् ॥ १२ ॥

དུད་རྫོན་གྱིས་བདུག་མིག་སྒྲན་དང་།

སྒྲ་སྒྲན་ཉི་མ་བལྟ་བ་ཡིས།

སྒྲིང་བ་འགགས་བ་བསལ་བྱ་ཞིང་།

སྒྲུམ་དང་དུགས་ཀྱང་བསྐྱེན་པར་བྱ། ༡༢ །

ཞེས་བ་ནི། སྒྲིང་བ་བཀག་བ་ལས་བྱུང་བའི་ནད་མགོ་ན་བ་དང་དབང་པོ་མི་རྒྱ་བ་ལ་
སོགས་པའི་ནད་རྣམས་ཀྱི་བཅོས་ཐབས་ནི་དུད་བ་རྫོན་པོ་སྒྲ་ལ་བདུག་བ་དང་། མིག་སྒྲན་
རྫོན་པོ་མིག་ལ་བསྐྱེད་བ་དང་། སྒྲ་སྒྲན་རྫོན་པོ་སྒྲ་ལ་སྒྲུགས་བ་དང་། ཉི་མར་བལྟ་བ་བཅས་
འདི་རྣམས་ཀྱིས་སྒྲིང་བ་འོང་བ་ཡིན་པས་དེ་ལྟ་བུའི་སྒྲོ་ནས་སྒྲིང་བ་དབྱུང་ཞིང་སྒྲིང་བ་
འགགས་པའི་ནད་བསལ་བར་བྱ། དེ་བཞིན་དུ་སྒྲིང་བ་འགགས་པའི་ནད་དེ་ལ་སྒྲུམ་དང་
དུགས་རྣམས་ཀྱང་བསྐྱེན་པར་བྱའོ། །བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་བཅོ་ལྔ་པར། དུད་རྫོན་སྒྲ་སྒྲན་ཉི་མ་

བལྟ་བས་བསལ། ཞེས་གསུངས་སོ།།

སྒྲོམ་བཀག་པའི་ནད་དང་བཅོས་ཐབས།

शोषाङ्गसादबाधिर्यसम्मोहभ्रमहृद्गदाः ।

तृष्णाया निग्रहात्तत्र शीतः सर्वो विधिर्हितः ॥ १३ ॥

སྒྲོམ་བཀག་པས་ནི་ཁ་སྒྲམས་ཤིང་།།

ཡན་ལག་མི་བདེ་ན་མི་གསང་།།

མགོ་འཁོར་སྒྲིལ་དང་སྒྲིང་ནད་འབྱུང་།།

དེ་བསིལ་ཆོག་ཐམས་ཅད་པན། ༡༣ ॥

ཞེས་བ་ནི། ཁ་སྒྲོམ་བ་བཀག་ན་ཁ་སྒྲམས་བ་དང་རྐང་ལྷག་ལ་སོགས་པའི་ཡན་ལག་
མི་བདེ་བ་དང་ན་མི་གསང་བས་སྒྲིལ་མི་ཐོས་བ་དང་མགོ་འཁོར་བ་དང་སེམས་སྒྲིལ་བ་དང་
སྒྲིང་ནད་རྣམས་འབྱུང་བ་ཡིན་ནོ། །བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་བཅོ་ལྔ་པར། སྒྲོམ་བཀག་ཁ་སྒྲམས་
མགོ་འཁོར་སྒྲིང་ནད་འབྱུང་། སྒྲིལ་འབྱུང་.....། ཞེས་གསུངས་བ་དང་།

ནད་དེ་རྣམས་ཀྱི་བཅོས་ཐབས་ནི་ལྷུས་ཁྱུས་སོགས་བྱེད་བ་དང་བཟའ་བརྟུང་སྒྲིང་
ལམ་ཐམས་ཅད་བསིལ་བའི་ཆོག་བྱས་ན་པན་པར་འབྱུང་རོ། །བཤད་རྒྱུ་དུ་གོང་གི་
འཕྲོར། །.....དེ་བསིལ་ཆོག་ཐམས་ཅད་པན། ཞེས་གསུངས་སོ།།

བགྲེས་བ་བཀག་པའི་ནད་དང་བཅོས་ཐབས།

अङ्गभङ्गारुचिग्लानिकाश्यशूलभ्रमाः क्षुधः ।

तत्र योज्यं लघु स्निग्धमुष्णमल्पं च भोजनम् ॥ १४ ॥

བགྲེས་བས་ལྷུས་ཞིག་ཡི་ག་འཆུས།།

ལྷུས་སྒྲོམ་ཉམ་ཆུང་གཟེར་མགོ་འཁོར།།

དེ་ལ་ཟས་ཡང་སྐྱུམ་དྲོ་དང་།

ཆུང་བ་དག་ནི་སྐྱུར་བར་བྱ། ༡༥ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། བཀྲེས་པ་བཀའ་ན་ལུས་དང་ཡན་ལག་ཞིག་པ་སྟེ་ཆག་སྐྱུམ་སེམས་པ་
དང་། ཡི་ག་འཆུས་པ་དང་། ལུས་སྐྱུམ་ཞིང་གཟེངས་དམའ་བ་དང་། ལུས་ཉམ་ཆུང་ཞིང་
སྐྱེག་པ་དང་། ཟུག་གཟེར་འོང་བ་དང་། མགོ་འཁོར་བ་བཅས་ནད་འདི་རྣམས་འབྱུང་བ་ཡིན་
མོ། །བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་བཅོ་ལྔ་པར། བཀྲེས་བཀའ་ལུས་ཞིག་ཉམ་ཆུང་ཡི་ག་འཆུས། མགོ་
འཁོར་.....། ཞེས་གསུངས་སོ།

ནད་དེ་རྣམས་ལ་ཟས་རྒྱས་པ་ཡང་བ་དང་། སྐྱུམ་པ་དང་། དྲོ་བ་རྣམས་བསྐྱེན་བར་བྱ་
ལ། དེ་ཡང་ཉ་ཅང་མང་པོ་མིན་པར་འཇུ་ཆོད་ཅམ་དུ་རན་ཞིང་ཆུང་བ་དག་སྐྱུར་བར་བྱའོ་
ཞེས་བའོ། །བཤད་རྒྱུད་དུ་གོང་གི་འགྲོར། །.....དེ་ཟས་ཡང་སྐྱུམ་དྲོ་ཆུང་སྐྱུར། ཞེས་
གསུངས་སོ།

གཉིད་བཀའ་པའི་ནད་དང་བཅས་ ཐབས།

निद्राया मोहमूर्धाक्षिगौरवालस्यजृम्भिकाः ।
अङ्गमर्दश्च तत्रेष्टः स्वप्नः संवाहनानि च ॥ १५ ॥

གཉིད་བཀའ་ཁོང་ཚུས་སྐྱེ་བོ་མིག།

སྐྱེ་ཞིང་སྐྱུམ་ལ་སྐྱེ་གཉིད་འོང་ེ།

ལུས་ཞིག་སྐྱུམ་སེམས་དེ་ལ་ནི།

གཉིད་ལོག་ལུས་མཉེ་པོན་པ་ཡིན། ༡༦ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། གཉིད་བཀའ་ན་ཁོང་ཚུས་ཏེ་དྲན་པ་སྐྱེར་སྐྱུམ་བྱེད་པ་དང་། སྐྱེ་བོ་དང་

མིག་གཉིས་མྱི་བ་དང་། ལུས་སྒྲིམ་བ་དང་། ཁ་གདངས་ཏེ་རྒྱང་ལག་རྒྱུང་ཤེད་བྱེད་བའི་
 སྤྲུལ་འོང་བ་དང་། གཉིད་འོང་བ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ལུས་ཞིག་པ་སྒྲིམ་དུ་སེམས་པར་བྱེད་
 བ་བཅས་འདི་རྣམས་གཉིད་བཀག་བ་ལས་བྱུང་བ་ཡིན། བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་བཙུ་ལྟ་བུ་པར།
 གཉིད་བཀག་གཡལ་མང་ལུས་སྒྲིམ་མགོ་བོ་མྱི། མིག་འགྲིབ་ཁ་ཟས་མི་འཇུ་.....། །
 ཞེས་གསུངས་སོ།།

གཉིད་བཀག་བ་ལས་བྱུང་བའི་ནད་དེ་རྣམས་ལ་བཙུན་ཐབས་ནི། གཉིད་ངོམས་པར་
 འོག་པ་དང་། ལུས་མཉེ་རྣམས་པན་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བའི་དོན་ཏོ། །བཤད་རྒྱུ་དུ་གོང་གི་
 འཕྲོར། །.....ཤ་ཁུ་དང་། ཆང་འཐུང་བསྐྱུ་མཉེ་བྱ་ཞིང་གཉིད་འོག་པར། ཞེས་
 གསུངས་སོ།།

ལུད་བ་བཀག་བའི་ནད་དང་བཙུན་ཐབས།

कासस्य रोधात्तदवृद्धिः श्वासाऽरुचिहृदामयाः ।

शोषो हिष्मा च कार्योऽत्र कासहा सुतरां विधिः ॥ १६ ॥

ལུད་བ་འགགས་པས་དེ་འཕེལ་ཞིང་།

དབྱགས་མི་བདེ་ཞིང་ཡི་ག་འཆུས།

སྤྲིང་ནད་སྤྲིམ་བྱེད་སྤྲིགས་བྱས་འདེབས།

དེར་ནི་ལུད་བསལ་ཆོ་ག་བྱ་^{༡༠} ॥ ༡༦ ॥

ཞེས་བ་ནི། ལུད་བ་བཀག་ན་ལུད་བ་དེ་ཉིད་འཕེལ་བར་འགྱུར་བ་དང་། དབྱགས་མི་
 བདེ་བ་དང་། ཡི་ག་འཆུས་བ་དང་། སྤྲིང་ནད་དང་། སྤྲིམ་བྱེད་ཅེས་བའི་གཙང་ཆེན་པོ་དང་།
 སྤྲིགས་བྱས་འདེབས་བ་བཅས་ནད་འདི་རྣམས་འབྱུང་བ་ཡིན་ནོ། །བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་བཙུ་ལྟ་
 བུར། ལུད་བ་བཀག་བས་ལུད་འཕེལ་དབྱགས་མི་བདེ། ཤ་སྤྲིམ་སྤྲིགས་བྱ་སྤྲིང་ནད་ཡི་ག་

^{༡༠} ལེགས་སྒྲུར། ལུད་བསལ་ཆོ་ག་ཤིན་ཏུ་དེར་ཞེས་ཤིན་ཏུ་ཞེས་བ་སྒྲུང་ངོ་། །

འཆུས། །ཞེས་གསུངས་སོ།།

ནད་དེ་རྣམས་ལ་བཅོས་ཐབས་ནི་འོག་ནས་ལུང་བ་གསོ་བའི་སྐབས་ནས་འཆད་པར་
འགྱུར་བའི་ལུང་བ་བསལ་བའི་ཆོ་ག་རྣམས་ཤིན་ཏུ་འབད་དེ་བྱའོ། །བཤད་རྒྱད་དུ་གོང་གི་
འཕྲོར། དེར་ནི་ལུང་བ་བསལ་བའི་ཆོ་ག་བྱ། །ཞེས་གསུངས་སོ།།

ངལ་དུབ་བཀག་པའི་ནད་དང་བཅོས་ཐབས།

गुल्महृद्गोशसम्मोहाः श्रमश्चासाद्विधारितात् ।

हितं विश्रमणं तत्र वातघ्नश्च क्रियाक्रमः ॥ १७ ॥

ངལ་དུབ་དེ་བྱུགས་ནི་བཀག་པ་ལས་།།

སྒྲན་དང་སྒྲིང་ནད་སྐྱོས་པར་འགྱུར།།

དེ་ལ་ངལ་གསོ་བྱ་བ་དང་།།

རྒྱང་སེལ་བྱ་བའི་ཆོ་ག་པན།། ༡༧ །།

ཞེས་པ་ནི། ལུས་ངག་དབྱེ་ཤུལ་གྱི་བྱ་བས་ངལ་ཞིང་དུབ་པ་ལས་འཕྲལ་དུ་བྱུང་བའི་
དབྱེགས་འཆངས་པ་དེ་བཀག་ན་སྒྲན་དང་། སྒྲིང་ནད་དང་། སྐྱོས་ཤིང་མི་དྲན་པར་འགྱུར་
བ་བཅས་ནད་འདི་རྣམས་འབྱུང་བ་ཡིན། བཤད་རྒྱད་ལེའུ་བཅོ་ལྔ་པར། ངལ་དུབ་དབྱེགས་
བཀག་སྒྲན་དང་སྒྲིང་ནད་འབྱུང་། སྐྱོས་འགྱུར་.....། །ཞེས་གསུངས་སོ།།

ནད་དེ་རྣམས་ལ་བཅོས་ཐབས་ནི་ངལ་གསོ་བྱ་བ་དང་། རྒྱང་གི་ནད་སེལ་ཞིང་
འཛོམས་པར་འགྱུར་བའི་ཆོ་ག་རྒྱང་གསོ་བའི་སྐབས་ལྟར་བསྒྲན་ནི་པན་པ་ཡིན་ནི་ཞེས་
པའོ། །བཤད་རྒྱད་དུ་གོང་གི་འཕྲོར། །.....དེར་ནི་ངལ་གསོ་རྒྱང་སེལ་པན། །ཞེས་
གསུངས་སོ།།

སྐལ་བཀག་པའི་ནད་དང་བཅོས་ཐབས།

जृम्भायाः क्षववद्गोः सर्वश्चाऽनिलजिद्विधिः ॥ १८ ॥

སྤྲུལ་བཀག་ན་ནི་སྤྲིད་འགགས་མཚུངས།

ཆོ་ག་ཐམས་ཅད་རྒྱུ་འཛུལ་བུ། ༡༥ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། ཁ་གདངས་པ་དང་བཅས་རྒྱུ་ལག་རྒྱུ་ཤེད་བྱེད་པའི་གཡལ་ལམ་
སྤྲུལ་ཞེས་བ་དེ་འབྱུང་བའི་ཆོ་བཀག་པ་ཡིན་ན་སྤྲིད་བ་བཀག་པ་ལས་བྱུང་བའི་ནད་དང་
མཚུངས་པར་མགོ་ན་བ་དང་། དབང་པོ་མི་གསལ་བ་དང་། གཉལ་རེངས་ཤིང་ཁ་ཡོ་བ་
འགུམ་པ་ལ་ཆགས་ཤིང་ཞེན་པའི་རྒྱུ་ནད་བཅས་ནད་འདི་རྣམས་འབྱུང་བ་ཡིན་ལ།
བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་བཅོ་ལྔ་པར། གཡལ་བཀག་དེ་འདྲ་.....། ཞེས་གསུངས་བ་དང་།

དེ་ལྟ་བུའི་སྤྲུལ་བཀག་པ་ལས་བྱུང་བའི་ནད་རྣམས་ལ་རྒྱུ་འཛུལ་ཤིང་ཞི་བར་
འགྱུར་བའི་ཆོ་ག་ཐམས་ཅད་པན་བ་ཡིན་པས་རྒྱུ་འཛུལ་པའི་ཆོ་ག་ཐམས་ཅད་སྤྲིད་
བར་བྱའོ་ཞེས་སོ། །བཤད་རྒྱུ་ཏུ་གོང་གི་འགྲོར། །.....ཆོ་ག་རྒྱུ་འཛུལ་པར། ཞེས་
གསུངས་སོ།

མཆི་མ་བཀག་པའི་ནད་དང་བཅས་ཐབས།

पीनसाक्षिशिरोहृद्बुद्धमन्यास्तम्भारुचिभ्रमाः ।

सगुल्माबाष्पस्तत्र स्तब्धो मद्यं प्रियाः कथाः ॥ १९ ॥

མཆི་མ་བཀག་པས་མགོ་སྤྲིད་ན།

གཉལ་རེངས་ཡི་ག་འཆུས་མགོ་འཁོར།

སྤྲིན་བཅས་སྤྲུལ་འཛུལ་འགྱུར་དེར།

གཉིད་ལོག་ཆང་བདུང་གཏམ་སྤྲིན་པར། ༡༩ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། མིག་ནས་མཆི་མ་འབྱུང་བ་བཀག་པ་ཡིན་ན་དེ་ཡིས་མགོ་ན་བ་དང་།
སྤྲིད་ན་བ་དང་། གཉལ་རེངས་བ་དང་། ཡི་ག་འཆུས་བ་དང་། མགོ་འཁོར་བ་དང་། སྤྲིན་ནད་
དང་། ཆམ་པས་སྤྲུལ་འཛུལ་པར་འགྱུར་བ་ཡིན། བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་བཅོ་ལྔ་པར། མཆི་མ་

བཀག་པས་སྒྲིབ་དང་མགོ་བོ་ན། །སྤྱ་ཚུ་འཛུག་ཅིང་མགོ་འཁོར་ཡི་ག་འཆུས། །ཞེས་
གསུངས་སོ།།

ནད་དེ་ནམས་ལ་བཅས་ཐབས་སུ་གཉིད་ལོག་པ་དང་། ཆང་འཐུང་བ་དང་། ཡིད་
དགའ་བར་འགྱུར་བའི་གཏམ་སྟན་པོ་ནམས་བསྟེན་ན་མཆི་མ་བཀག་པ་ལས་བྱུང་བའི་
ནད་ནམས་ལ་མན་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བཤོ། །བཤད་རྒྱུད་ཏུ་གོང་གི་འཕྲོར། དེ་ལ་ཆང་འཐུང་
གཉིད་ལོག་གཏམ་སྟན་པ་ན། །ཞེས་གསུངས་སོ། །འདི་སྐབས་བཤད་རྒྱུད་དང་བསྟེན་འགྱུར་
ཏུ་བཞུགས་པའི་སྤྱ་ཟེར་ཅ་འབྲེལ་སོགས་སུ་མཆི་ལ་མ་ཞེས་སྤྱང་ཡང་ལེགས་སྒྱུར་ཏུ་མཆི་
མ་ཡོད་དོ།།

སྐྱུ་ག་པ་བཀག་པའི་ནད།

विसर्पकोठकुष्ठाक्षिकृपण्डूप्रइवामयज्वराः ।

सकासश्चासहृत्लासव्यङ्गश्चयथवो वमेः ॥ २० ॥

སྐྱུ་ག་བྱོ་བརྒྱགས་པས་མེ་དབལ་མཛོ།

འབྲས་དང་མིག་ནད་གཡན་པ་རིམས།

སྐྱ་ཐབ་ལུད་པ་དྲུགས་མི་བདེ།

དང་ག་རོ་སྟོད་མི་བདེ་སྒྲིབ་ས། ༢༠ །

ཞེས་བྱ་བ་ནི། སྐྱུ་ག་པ་བྱོ་བ་བཀག་ན་མེ་དབལ་དང་། མཛོ་ནད་དང་། འབྲས་ནད་
དང་། མིག་ནད་དང་། གཡན་པ་དང་། རིམས་དང་། སྐྱ་ཐབ་དང་། ལུད་པ་དང་། དྲུགས་
མི་བདེ་བ་དང་། དང་ག་མི་བདེ་ཞིང་སྒྲིབ་གར་འཆངས་སྟམ་བྱེད་པ་དང་། རོ་སྟོད་མི་བདེ་
བ་དང་། སྤྱང་བར་འགྱུར་བ་བཅས་ནད་འདི་ནམས་འཐུང་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སོ། །འདི་སྐབས་
རོ་སྟོད་མི་བདེ་ཟེར་བ་དེར་སྤྱ་ཟེར་ཏུ་ཁ་མ་གཏོགས་པ་གཞན་ཏུ་སྟོན་པོ་ཐལ་ཐལ་འགྱུར་
བའི་ཞེས་དང་། རྒྱ་དཔེར་གཏོང་ལ་ནག་པོ་སྟོར་སྟོར་པོ་ཆགས་པར་འགྱུར་ཞེས་གསུངས་

སོ། །བཤད་ཀྱིད་ལེའུ་བཙོ་ལྷ་པར། སྐྱག་སྐྱེ་བཀག་དང་ག་འགག་དང་དབྱག་སྐྱེ་བདེ།
སྐྱེ་ནམ་མེ་དབལ་གཡན་པ་འབྲས་དང་མཛོ། མིག་ནད་ལུད་པ་རིམས་ནད་འབྱུང་བར་
འབྱུང། །ཞེས་གསུངས་སོ།།

སྐྱག་པ་བཀག་པའི་ནད་ཀྱི་བཙོས་ཐབས།

गण्डूषधूमानाहारा रूक्षं भुक्त्वा तदुद्धमः ।
व्यायामः स्तुतिरस्त्रस्य शस्त्रं चात्र विरेचनम् ।
सक्षारलवणं तैलमभ्यङ्गार्थं च शस्यते ॥ २१ ॥

དེར་ཁ་བཀང་དཔོ་དུད་སྐྱེ་གནས།
རྩལ་ཐོས་དེ་ཉིད་སྐྱག་པ་དང་། །
ཚོལ་དང་ལྷུང་བར་གཏར་ག་འདབ།
བཟུ་སྐྱན་གཏོང་བའང་བསྐྱག་སྐྱེ་ཡིན།
ཆོག་བཙས་ལན་ཚུ་ཉིལ་མར་གྱིས།
བསྐྱེ་བྱག་དེ་ལ་བསྐྱག་སྐྱེ་ཡིན། २१ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། སྐྱག་པ་བྱོ་བ་བཀག་པ་ལས་བྱུང་བའི་ནད་དེ་རྣམས་ཀྱི་བཙོས་ཐབས་
ནི་སྐྱན་བསྐྱོལ་བའི་བྱ་བས་ཁ་བཀང་ནས་ཡུད་ཙམ་ཁ་ནད་ཉར་མེས་སྐྱར་གྱིར་དཔོ་བ་
མཁུར་བཀང་དང་། དུད་པ་རྩོན་པོ་སྐྱེ་ནས་བདུག་པ་དང་། ཁ་ཐས་མ་ཐོས་པར་སྐྱུང་བར་
གནས་པ་དང་། ཡང་ན་ཁ་ཐས་རྣམས་པ་རྩལ་པ་བཟས་ནས་གང་ཐོས་པའི་ཐས་དེ་ཉིད་སྐྱག་
ཏུ་འཕྱག་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ལུས་དུལ་བར་བྱེད་པའི་ངལ་ཚོལ་བསྐྱེན་པ་དང་། ལྷུང་བ་
ཉིད་དུ་གཏར་ག་གདབ་ནས་ཁྲག་དབྱུང་བ་རྣམས་དང་། བཟུ་སྐྱན་བཏང་ནས་བཤལ་བ་
ཡང་བསྐྱག་སྐྱེ་ཡིན། དེ་བཞིན་དུ་ཆོག་པ་སྐྱེ་ཐལ་སྐྱན་དང་ལན་ཚུ་བ་བཙས་པའི་ཉིལ་
མར་གྱིས་ལུས་ལ་བསྐྱེ་བྱག་བྱས་ན་ཡང་བསྐྱག་སྐྱེ་མཛན་པོ་ཡིན་ན་ཞེས་བཤོ། །བཤད་
ཀྱིད་ལེའུ་བཙོ་ལྷ་པར། སྐྱེ་གནས་དུད་རྩོན་ཁ་བཀང་དཔོ་བར་བྱ། །ཞེས་གསུངས་སོ།།

ཁྱུ་བ་བཀའ་པའི་ནད།

शुक्रात्तत्त्रवर्णं गुह्यवेदनाश्चयथुर्ज्वराः ।
हृद्यथा मूलसङ्गाऽङ्गभङ्गवृद्धयश्मषण्डताः ॥ २२ ॥

ཁྱ་བ་བཀྲག་བས་དེ་འཛག་དང་།
ཐོ་མཆན་ན་དང་འོར་ནད་རིམས།
སྒྲིང་ནད་ཁྱ་འགགས་ལྷས་ཞིག་དང་།
དེའུ་འཐོལ་དང་མ་ནིང་འགྲུང་། ། ༢༢ །

ཞེས་བྱ་བ་ནི། བྱ་བ་བཀག་ན་ཁྱ་བ་དེ་ཉིད་འཕེལ་ཞིང་རང་དཔེ་མེད་པར་འཛེག་པ་
 དང་། སོ་མཚན་ན་བ་དང་། འོར་ནད་དང་། རིམས་ནད་དང་། ལྷིང་ནད་རྣམས་འགྱུར་བ་དང་།
 རྨི་ཆུ་འགགས་པ་དང་། ལྷས་ན་ཞིང་ཞིག་པ་སྣམ་སེམས་པ་དང་། དེའུ་འཕེལ་བ་དང་། བྱད་
 མེད་རྣམས་ལ་ཉལ་སོ་བྱེད་མི་རྣམས་པའི་སྣ་ནིང་ཏུ་འགྱུར་རོ་ཞེས་སོ། །བཤད་སྐྱུད་ལེའུ་བཙོ་
 ལྷ་བར། བྱ་བ་བཀག་པས་དེ་འཛེག་སོ་མཚན་ན། ཆུ་འགགས་དེའུ་འཕེལ་དང་མ་ནིང་
 འགྱུར། ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཁྱུ་བ་བཀག་པའི་ནད་གྱི་བཅོས་ཐབས།

ताम्रचूडंसुराशालिवस्त्यभ्यङ्गाऽवगाहनम् ।
वस्तिशुद्धिकरैः सिद्धं भजेत्क्षीरं प्रियः स्त्रियः ॥ २३ ॥

དེ་ལ་བྱིམ་བྱའི་ཤ་དང་ཆང་།
 འབྲས་ཆན་མས་གཏོང་ལྷས་བཅིང་དང་།
 རྩ་མའི་ནད་བསལ་ཉིལ་མར་བཅོས།
 འོ་མ་བྱད་མེད་གཞོན་བསྟེན་ཕན། ༢༢ །

ཞེས་པ་ནི། བྱ་བ་བཀག་པ་ལས་བྱུང་བའི་གོང་དུ་བཤད་པའི་ནད་རྣམས་ལ་བཙོས་

ཤུགས་ནི་བཀག་དང་བཅོར་བ་ཡིས།།

ནད་ནི་ཀུན་ཀྱང་འབྱུང་བར་འགྱུར།། ༢༥ །

ཞེས་པ་ནི། དེ་ལྟར་གོང་དུ་སྒྲོས་པའི་བཤད་གཅི་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ཀྱི་ཤུགས་
བཀག་པ་དང་། མེད་བཞིན་དུ་ནད་གྱིས་བཅོར་བ་བཅས་ཀྱིས་གོང་དུ་བཤད་པའི་ནད་ཅམ་
དུ་མ་ཟད་རིམས་ལ་སོགས་པའི་ནད་ཀྱི་རིགས་གཞན་ཐམས་ཅད་ཀྱང་དེ་དག་བཀག་པ་
དང་བཅོར་བ་ལ་བརྟེན་ནས་འབྱུང་ཞིང་སྦྱེ་བར་འགྱུར་བ་ཡིན་ནོ། །བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་བཅོ་ལྔ་
པར། དེ་ལྟར་ཤུགས་ནི་བཀག་དང་བཅོར་བ་ཡིས། །ནད་ཀུན་འབྱུང་འགྱུར་.....།
ཞེས་གསུངས་སོ།།

ཤུགས་བཀག་པའི་ནད་སྦྱིའི་བཅོས་ཐབས།

निर्दिष्टं साधनं तत्र भूयिष्ठं ये तु तान् प्रति ।

ततश्चानेकधा प्रायः पवनो यत्प्रकुप्यति ।

अनपानौषधं तस्य^१ युञ्जीताऽतोऽनुलोमनम्^२ ॥ २६ ॥

ཤིན་ཏུ་མང་པོ་དེ་ཡི་ཕྱིར།།

གསོ་དབྱུང་མང་པོ་འདིར་བཤད་དོ།།

དེ་ལ་པལ་ཆེར་རྒྱུད་དུ་མ།།

གང་ཕྱིར་འབྲུགས་མར་འགྱུར་བས་ན།།

དེ་ཕྱིར་དེའི་ཟས་སྒོམ་དང་སྒྲན།།

མཉམ་པར་འགྱུར་བ་^१སྦྱར་བར་བྱ།། ༢༦ །

ཞེས་བྱ་བ་ནི། ནད་ཀྱི་རྣམ་གངས་ཤིན་ཏུ་མང་པོ་དག་ཤུགས་བཀག་པ་དང་བཅོར་བ་

१२ 'तत्र' इति पाठान्तरम् । ।

२२ ལེགས་སྦྱར། ཇེས་སུ་མཐུན་པ་ཞེས་སྒྲུབ་པོ། །

ལས་འབྱུང་བ་ཡིན་པས་རྒྱ་མཚན་དེའི་ཕྱིར་དེ་དག་རྣམས་ཀྱི་བཅོས་ཐབས་སུ་གསོ་དབྱུང་
 མང་པོ་འདིར་བཤད་པ་ཡིན། སྤྱགས་བཀག་པ་དང་། བཅོར་བ་ལས་འབྱུང་བའི་ནད་པལ་མོ་
 ཆེ་ནི་རྒྱང་དེ་དག་རྣམས་ཏུ་མའི་ཚུལ་གྱིས་འབྱུགས་པར་གྱུར་བ་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་ཅིང་།
 རྒྱ་མཚན་དེས་ན་རྒྱང་ལོག་པའི་ལམ་ཏུ་ཞུགས་པ་དེ་རང་མལ་ཏུ་མཉམ་པར་གནས་པར་
 བྱེད་པ་དང་རྒྱང་འབྱུགས་པ་བསལ་བར་འགྱུར་བ་དེ་ལྟ་བུའི་རྒྱང་དང་རྩེས་སུ་མཐུན་པའི་
 ཟས་སྒོམ་དང་སྒྲན་དག་སྤར་བར་བྱའོ་ཞེས་བའོ། །བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་བཅོ་ལྔ་པར། །.....
 འབྲལ་ཏུ་རྒྱང་འབྱུགས་པས། དེ་ཕྱིར་དེ་ཡི་ཟས་དང་སྒྲན་སྒོམ་སྤར། ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཡིད་ཀྱིས་བཀག་དགོས་པའི་ཉེས་པ།

धारयेत्तु सदा वेगान् हितैषी प्रेत्य चेह च ।

लोभेभ्याद्विषमात्सर्वरागादीनां जितेन्द्रियः ॥ २७ ॥

འདི་དང་གཞན་ཏུ་ཕན་འདོད་པས།

འདོད་ཆེན་སྤྲོད་པ་ཞེས་དང་།

མེར་སྒྲ་འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་སྤྱགས།

རྟག་བཀག་དབང་པོ་སྤལ་བར་བྱ། ༢༧ ॥

ཞེས་བ་ནི། འཛིག་རྟེན་འདི་དང་གཞན་ཏུ་ཕན་པར་འདོད་པའི་སྤྱེས་བུ་རྣམས་ཀྱིས་
 གཞན་རྩས་ལ་རེ་བ་སོགས་ཀྱི་འདོད་ཆེན་དང་། སྤྲོད་དོག་དང་། ཞེས་དང་། མེར་སྒྲ་དང་།
 བྱུང་མེད་ལ་ཞེན་པའི་འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ཀྱི་སྤྱགས་ཏུས་རྟག་ཏུ་བཀག་སྟེ་
 དབང་པོ་རྣམས་ཞི་ཞིང་འདུལ་བའི་སྒོ་ནས་སྤལ་བར་བྱའོ། །སོགས་སྤྱེས་ཁྱོ་བ་དང་། གཡོ་
 སྤྱུ་དང་། དེགས་པ་ལ་སོགས་པ་འདིར་མ་བཤད་པ་རྣམས་ཀྱང་བཀག་དགོས་པར་བསྟུན།

དེ་མ་རྣམས་མ་སྤང་བའི་སྒོ་ན།

यतेत च यथाकालं मलानां शोधनं प्रति ।

अत्यर्थसञ्चितास्ते हि क्रुद्धाः स्युर्जीवितच्छिदः ॥ २८ ॥

དྲི་མ་རྣམས་ནི་སྤྱང་བའི་ཕྱིར།

ཇི་བཞིན་དུས་སུ་ནན་ཏན་བྱ།

དེ་ནི་ཤིན་ཏུ་སོགས་གྱུར་ན།

ཤས་ཆེར་འབྲུགས་པས་སྟོག་གྱུར་གཙོང་། ༢༤ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། སྤྱང་མཁྲིས་བད་ཀན་དང་བཤང་གཅི་ལ་སོགས་པའི་དྲི་མ་རྣམས་སྤྱང་
 ཞིང་བསལ་བའི་ཕྱིར་རང་རང་གི་དུས་ཆོགས་ལས་མ་ཡོལ་བར་སྤྱང་བ་ལ་འབད་བ་ནན་
 ཏན་གྱིས་བྱ་དགོས་པ་ཡིན། ཅི་སྟེ་དྲི་མ་རྣམས་རང་རང་གི་དུས་ལ་མ་བསལ་ན་དྲི་མ་དེ་
 རྣམས་རང་གནས་སུ་ཤིན་ཏུ་འཕེལ་ཞིང་བསགས་པར་གྱུར་ཏེ་ནམ་ཞིག་ཟས་སྤྱོད་ལ་
 སོགས་པའི་ཤིན་ཏུ་དྲི་མ་རྣམས་ཆོབས་ཆེར་འབྲུགས་པར་འགྱུར་ནས་ཆོ་སྟོག་གི་གྱུར་
 གཙོང་བར་བྱེད་བ་ཡིན་ལ། དེ་ལྟ་བུའི་ཤིན་ཏུ་ཆོབས་ཆེར་བསགས་པའི་ནད་ལ་སྤྱང་བ་
 དེའི་ལས་ཤིན་ཏུ་སྤྱར་བའི་དབང་གིས་ཐབས་ཀྱི་གཙོ་བོ་ཡིན། ནད་གཞན་ལ་ལར་ནི་ཡུན་
 རིང་བའི་སློ་ནས་སྤྱང་བར་གནས་པ་དང་། ཞི་བྱེད་ཀྱིས་ནད་བསལ་བའི་ཆོ་ག་གཙོ་བོར་
 འགྱུར་བ་སོགས་ཀྱང་ཡོད་དོ།

སྤྱངས་པའི་ཡོན་ཏན།

दोषाः कदाचित्कुप्यन्ति जिता लङ्घनपात्रनैः ।

ये तु संशोधनैः शुद्धा न तेषां पुनरुद्भवः ॥ २१ ॥

གཙོང་བ་སྤྱང་དང་གཞུ་བྱེད་པས།

བསལ་ཡང་སྤྱར་ནི་ལྔ་དྲིང་གི།

གང་ཞིག་ལེགས་པར་སྤྱངས་པ་དག།

དེ་ནི་སྤྱར་ཡང་འགྱུར་མི་འགྱུར། ༢༥ ॥

ཞེས་པ་ནི། སྤྱང་ལ་སོགས་པ་གཙོང་བྱེད་ཉེས་པ་རྣམས་སྤྱང་བར་གནས་པ་དང་ཞི་

བྱེད་སྤྲོད་གྱིས་ཞུ་བར་བྱས་ཏེ་རེ་ཞིག་ནད་བསལ་ནས་མེད་པར་བཟོས་ཀྱང་ནམ་ཞིག་སྤར་
 ཡང་ཉེས་པ་ནམས་འབྲུགས་ཤིང་ལྷང་སྲིད་པ་ཡིན། འོན་ཀྱང་ཉེས་པ་གང་ཞིག་བཤལ་
 སྤྲུགས་ལ་སོགས་པའི་སྒོ་ནས་ལེགས་པར་སྦྱངས་ཤིང་ཁོང་པ་དག་སྟེ་གཙང་བར་བྱར་ན་
 ནད་དེ་ནམས་ཀྱི་ཅ་བ་བཅད་པ་ཡིན་པས་སྤར་ཡང་སྟེ་བར་མི་འགྱུར་རོ། །སྤྱི་མཚན་དེའི་
 སྤར་སྦྱང་བར་བྱས་པ་དང་། ཞུ་བར་བྱས་ཟེན་ཀྱང་སྤར་ཡང་སྦྱང་དགོས་པ་མ་ཟད་སྦྱང་བ་དེ་
 ཡང་ཡུལ་དུས་དང་ལུས་སྟོབས་སོགས་ལ་དཔགས་ཏེ་བྱ་དགོས་པ་དང་། སྦྱང་བའི་སྤབས་
 སུའང་སྦྱང་མི་ལྷང་བའི་ཚུལ་གྱིས་བྱ་དགོས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སོ། །ལེགས་སྤར་དུ་འགྱུར་ཅུང་
 མི་འདྲ་བ་འདི་ལྟར། གནོད་པ་ནམ་ཞིག་འབྲུགས་བྱུར་པ། །སྦྱང་དང་ཞུ་བས་བསལ་བར་
 བྱ། །གང་ཞིག་ལེགས་པར་སྦྱངས་པ་དག་དེ་ནི་སྤར་ཡང་འབྱུང་མི་འགྱུར། །ཞེས་སོ། །བཤད་
 བྱུང་ལེའུ་བཙོ་ལྷ་བར། ནད་གང་སྦྱང་དང་ཞེ་བས་བཞུ་བྱས་ཀྱང་། །རྩི་མ་ལྷང་འགྱུར་ལེགས་
 སྦྱངས་སྤར་མི་འབྱུང་། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

བཅུད་ལེན་དང་རོ་ཙའི་ཚོགས།

यथाक्रमं यथायोगमत ऊर्ध्वं प्रयोजयेत् ।
 रसायनानि सिद्धानि वृष्ययोगांश्च कालवित् ॥ ३० ॥

དུས་ཤེས་པ་ཡིས་དེ་ཕན་ཆད།

རིམ་པ་བཞིན་དུ་ཅི་རིགས་པར།

བཅུད་གྱིས་ལེན་ནམས་གྲུབ་པ་དང་།

རོ་ཙའི་སྦྱར་བ་སྦྱར་བར་བྱ། ३० ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། དུས་དང་ཡུལ་དང་རང་བཞིན་དང་ལུས་སྟོབས་ལ་སོགས་པའི་ཚུལ་
 ཤེས་པའི་སྤར་པ་མཁས་པ་དག་གིས་གོང་དུ་སྦྱོས་པ་ལྷང་ཁོང་ས་དག་པར་སྦྱངས་ཚར་
 བའི་རྗེས་སོགས་ལ་རིམ་པ་བཞིན་དུ་དང་པོ་ཞུགས་བཅུན་གྱི་རིང་ཐུག་པ་ལ་སོགས་པ་
 བཞེན་ཏེ་ལུས་སྟོབས་མཐར་ཐིན་པ་དང་ཐ་མལ་པའི་ཁ་ཟས་ཟོས་ཏེ། དེ་ནས་གྲུབ་པ་སྟེ་
 དང་སྦྱང་ནམས་གྱིས་བཤད་པའམ་ཡང་ན་ཚངས་པ་ལ་སོགས་པས་སྤར་གིང་ཁོངས་སྤར་

བར་གྲགས་པའི་བཅུད་ལེན་རྣམས་རང་བཟོའི་མ་བསྐྱད་བར་ལུས་ཁམས་སོ་སོའི་རང་
བཞིན་དང་མ་འགལ་བར་འོས་གིང་ཅི་རིགས་པའི་སྒྲོ་ནས་བསྐྱེན་དགོས་པ་དང་། དེ་བཞིན་
དུ་ཁམས་གསོ་བ་རོ་ཅའི་སྒྲོར་བ་རྣམས་ཀྱང་བསྐྱེན་བ་བཅས་དེ་རྣམས་དུས་ལ་སོགས་པ་
ཤེས་པའི་སྒྲན་བ་མཁས་པ་དག་གིས་རིམ་བཞིན་སྒྲུར་བར་བྱའོ་ཞེས་པའི་དོན་ནོ།

སྟོབས་སྐྱེད་བརྟ་བའི་ཟས་སྟོང་།

भेषजक्षपिते पथ्यमाहारैर्बृहणं क्रमात् ।
शालिषष्टिकगोधूममुदगमांसघृतादिभिः ॥
हृद्यदीपनभैषज्यसंयोगाद्बुचिपक्तिदैः ।
साभ्यङ्गोद्वर्तनस्नाननिरूहस्नेहवस्तिभिः ॥ ३१ ॥

སྒྲན་རྣམས་ཀྱིས་ནི་ལུས་སྒྲུངས་པ་ན།
སྤ་ལུ་དུག་ཅུ་བ་དང་གོ།
ལྷན་ཤ་དང་མར་ལ་སོགས།
ཕན་པའི་ཟས་ཀྱིས་ལུས་བརྟ་ཞིང་།
ཡིན་འོང་བྱེད་སྐྱེད་སྒྲན་སྒྲུར་བ།
ཡི་ག་འབྲེ་ཞིང་འཇུ་བྱེད་དང་།
བསྐྱེད་ཞིང་དྲིལ་བྱིས་བྱས་བྱས་དང་།
དུག་པོ་འཇམ་ཅི་མས་གཏོང་བརྟ་ ॥ ३१ ॥

ཞེས་པ་ནི། སྒྲན་རྣམས་ཀྱིས་བཤལ་སྒྲུག་ལ་སོགས་པའི་སྒྲོ་ནས་སྒྲུངས་ཏེ་ལུས་ཀྱི་
ཉམས་སྟོབས་དམན་བར་གྱུར་བ་ལ་སྒྲུར་ལུས་སྟོབས་སྐྱེད་ཅིང་བརྟ་བར་བྱེད་པ་ལ་ཕན་
པའི་ཟས་འབྲས་མཆོག་སྤ་ལུ་དམར་པོ་དང་ཉིན་ཞག་དུག་ཅུ་ལ་སྒྲིན་པའི་འབྲས་དུག་ཅུ་
བ་དང་། གོ་དང་། ལྷན་སྟེ་མོན་སྒན་སྟེའུ་དང་། ཤ་དང་། མར་ལ་སོགས་པ་སྟོབས་སྐྱེད་པ་ལ་

ཕན་པའི་ཟས་ནམས་ཀྱིས་ལུས་བརྟ་བར་བྱ་ཞིང་། དེ་བཞིན་དུ་ཡིད་དུ་འོང་ཞིང་ཡི་ག་འབྲེ་
བ་དང་བྱོད་སྐྱེད་ཅིང་འབྱུ་སྟོབས་འཕེལ་བའི་སྤྲན་སྤྲ་པི་པོ་སྟེ་ཆོ་བ་གསུམ་དང་། སེ་འབྱུ་
དང་། དར་རྩིང་དང་། ལྷེ་སྤྲང་ཆོ་ལ་སོགས་པ་ཡིད་འོང་བྱོད་སྐྱེད་ཀྱི་སྤྲན་ནམས་དང་སྤྲར་
བའི་ཁ་ཟས་བསྟེན་པའི་སྤྲོ་ནས་ལུས་བརྟ་བར་བྱ་ལོ། །དེ་བཞིན་དུ་ལུས་ལ་མར་གྱིས་བསྐྱ་
བྱུག་དང་། ལྷེ་གྲ་གར་བ་སོགས་ཀྱིས་བྲིལ་སྤྱིས་དང་། ལུས་རྒྱས་འབྱུང་བ་དང་། བཀྲ་སྤྲན་
དཔག་པོ་ནི་རུ་ཉ་དང་། སྤྲུམ་གྱི་སྤྲོར་བའི་འཇམ་ཅི་དག་གིས་མས་གཏོང་བཅས་ཀྱི་སྤྲོ་ནས་
སྤར་སྤྲོང་གིས་ལུས་སྟོབས་ཉམས་དམད་པ་དེ་སྤྲར་སྟོབས་སྐྱེད་ཅིང་བརྟ་བར་བྱ་དགོས་སོ།

སྟོབས་སྐྱེད་བརྟ་བའི་ཡོན་ཏན།

तथा स लभते शर्म सर्वपावकपाटवम् ।

धीवर्णेन्द्रियवैमल्यं वृषतां दैर्घ्यमायुषः ॥ ३२ ॥

དེས་ནི་མེ་ཀྱན་སྟོབས་ལྡན་ཞིང་།

སྤྲོ་མདོག་དབང་པོ་དྲོ་མ་མེད།

དེ་བཞིན་ཆེ་རིང་རོ་ཅ་དང་།

དཔལ་དང་གཟི་མདངས་ལྟོ་ཐོབ་པར་འགྱུར། ३२ ॥

ཞེས་པ་ནི། བོད་དུ་བཤད་པའི་བྱ་བ་དེ་དག་ཚོགས་པར་བྱས་པ་ཡིན་ན། དེ་ཡིས་ལུས་
བྱངས་དྲངས་མ་ཁྲག་གི་ཆོལ་རུས་རྐང་ཁུ་བ་བདུན་སོ་སོ་ལ་གནས་པའི་མེ་བྱོད་ཀྱི་ཆ་
ཤས་ནམས་དང་། འབྱུང་བ་ཆེན་པོ་ས་རྒྱ་མཚོ་ནམ་མཁའ་ལྷའི་བདག་ཉིད་དུ་གནས་
པའི་མེ་ནམས་དང་། ཐོ་བ་ལ་གནས་པའི་མེ་བྱོད་བཅས་མེ་བྱོད་བརྒྱ་གསུམ་པོ་འདི་དག་
ཀྱན་གྱི་སྟོབས་དང་སྤྲན་པའི་རྒྱས་པ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་པ་ཡིན། དེ་བཞིན་དུ་སྤྲོ་གོས་དང་། ཁ་
དོག་དང་། དབང་པོ་ནམས་གསལ་ཞིང་དྲངས་ལ་དྲོ་མ་མེད་པར་འགྱུར་བ་དང་། དེ་བཞིན་
དུ་ཆེ་རིང་དུ་འཆོབ་དང་། རོ་ཅ་བ་དང་། དཔལ་དང་། གཟི་བཞིན་དང་མདངས་བཟང་པོ་

ནམས་ཐོབ་པར་འགྱུར་རོ། །བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་ཉེར་དབྱ་པར། དེ་ཡིས་སྒྲོབས་འཕེལ་ནད་ཀྱན་
ཟེལ་གཞོན་རྩས། དཔེར་ན་ཁ་ཉེན་པོ་ཡིས་རྩས་རྟེན་བཞིན། ཞེས་གསུངས་སོ།།

སྒྲོ་བྱར་གྱི་ནད།

ये भूतविषवाय्वग्निक्षतभङ्गादिसम्भवाः ।

रागद्वेषभयाद्याश्च^{१६} ते स्युरागन्तवो गदाः ॥ ३३ ॥

འབྱུང་པོ་དུག་དང་རླུང་དང་མེ།

མཚོན་མས་ཆག་གྲགས་སོགས་བྱུང་དང་།

འདོད་ཆགས་ཞེ་སྤང་འཇིགས་སོགས་གང་།

དེ་ནི་སྒྲོ་བྱར་ནད་ཅེས་བྲ། ३३ ॥

ཞེས་པ་ནི། འབྱུང་པོའི་གདོན་གྱིས་ཟེན་པ་དང་། དུག་གིས་ཟེན་པ་དང་། སྒྲིའི་འབྱུང་བ་
རླུང་གིས་གཞོད་པ་དང་། མེ་དང་མཚོན་གྱིས་མས་བཟུམ་དོ་ལ་སོགས་པས་ཡན་ལག་དང་
རྩས་པ་ཆག་གྲགས་སུ་བྱུར་བ་སོགས་ནི་འཕྲལ་སྒྲོ་བྱར་གྱི་རྟེན་ལས་བྱུང་བའི་ལུས་ཀྱི་
ནད་ཡིན། དེ་བཞིན་དུ་འདོད་ཆགས་དང་ཞེ་སྤང་དང་འཇིགས་སྐྱག་ལ་སོགས་པ་སྒྲོ་བྱར་
ཡིད་ཀྱི་ནད་དུ་འགྱུར་བ་གང་ཡིན་པ་བཅས་དེ་ནམས་ལ་སྒྲོ་བྱར་འཕྲལ་དུ་བྱུང་བའི་ནད་
ཅེས་བྲ་བ་ཡིན་ནོ། །བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་བརྒྱ་གཉིས་པར། རང་བཞིན་གནས་པ་ཁོང་གི་ཉེས་པ་
དང་། ཁྱི་རྟེན་ལས་བྱུང་སྒྲོ་བྱར་ཉེས་པ་གཉིས། དང་པོ་རླུང་མཁྲིས་བད་ཀན་གསུམ་ཡིན་ཏེ།
གཉིས་པ་དུག་མཚོན་གདོན་དང་ནམ་པ་གསུམ། ཞེས་དང་། བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་བརྒྱ་གསུམ་
པར། སྒྲོ་བྱར་ནད་ལྟའི་དབྱ་ལ་སྐྱེལ་མ་བསྐྱེན། ཞེས་དང་། མན་རྒྱུད་ལེའུ་བརྒྱན་ཅུ་དོན་
གཉིས་པར། སྒྲོ་བྱར་ནད་ལ་སྤྲ་རགས་ཞིབ་ཚགས་གསུམ། ཞེས་སོགས་དང་། མན་
རྒྱུད་ལེའུ་བརྒྱད་ཅུ་བྲ་གཉིས་པར། མདའ་དོ་གྱི་མདུང་རྩ་ཤིང་མཆེ་བ་མེ། །ལུས་ལ་བསྐྱད་
པས་སྒྲོ་བྱར་རྟེན་མར་འགྱུར། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ།།

སྒྲོ་བྱར་ལ་སོགས་པའི་ནད་ཀྱི་བསྐྱོག་ཐབས།

त्यागः प्रज्ञाऽपराधानामिन्द्रियोपशमः स्मृतिः ।
 देशकालात्मविज्ञानं सद्वृत्तस्यानुवर्तनम् ॥
 अनुत्पत्त्यै समासेन विधिरेष प्रदर्शितः ।
 निजागन्तुविकाराणामुत्पन्नानां च शान्तये ॥ ३४ ॥

ཤེས་རབ་ཉེས་པ་སྦྱང་བ་དང་།

དབང་པོ་ཉེར་ཞི་བྱན་པ་དང་།

ཡུལ་དུས་བདག་ཉིད་ཤེས་པ་དང་།

དམ་བའི་སྦྱོད་པའི་རྗེས་འཇུག་པ།

ལྷན་ཅིག་སྦྲེས་དང་སྒྲོ་བྱར་ནད།

མདོར་ན་མ་སྦྲེས་མི་འབྱུང་དང་།

སྦྲེས་པ་ཞི་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར།

ཆོ་ག་འདི་ནི་བསྐྱོན་པ་ཡིན། ३༥ ॥

ཞེས་པ་ནི། ལུས་ངག་ཡིད་གསུམ་གྱིས་སྦྱང་སྦྱང་གོ་སྒྲོག་དུ་བྱེད་པའི་དམ་པ་མ་ཡིན་
 པའི་སྦྱོད་པ་བྱེད་པ་དེ་ལྟ་བུ་ནི་འབྲུལ་བའི་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཉེས་པ་ཡིན་པས་དེ་དག་སྦྱང་བ་
 དང་། མིག་ལ་སོགས་པའི་དབང་པོ་རྣམས་མི་དགེ་བའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་ཡུལ་ལ་འཇུག་
 པ་ལས་ལྷོག་སྟེ་དབང་པོ་ཉེ་བར་ཞི་བ་དང་། དགེ་མི་དགེའི་ཚུལ་རྣམས་ཡིད་ལ་བྱན་བཞིན་
 དུ་སྦྱང་དོར་བྱེད་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཡུལ་དགུན་དུང་ཅན་སྐྱམ་སའམ་སྐྱམ་ཅན་ནམ་སྐྱམ་
 རྒྱུ་ཆ་མཉམ་པ་སོགས་གང་དང་ཇི་ཡིན་ཡུལ་གྱི་རང་བཞིན་ཤེས་པར་བྱ་བ་དང་། དགུན་
 ཉིད་སྦྱང་ལ་སོགས་པ་དུས་གང་ཡིན་ཤེས་པར་བྱ་བ་དང་། ཡང་བདག་ཉིད་ཤེས་པ་སྟེ་ངའི་
 རང་བཞིན་དང་མུ་ངན་ལས་འདས་པའི་རང་བཞིན་འདི་གཉིས་ཏྲོགས་ཤིང་ཤེས་པ་དང་། དེ་
 བཞིན་དུ་སྦྲེས་བྱ་དམ་པ་རྣམས་ཀྱི་ལུས་ངག་ཡིད་གསུམ་གྱི་སྦྱོད་པ་གང་བྱེད་པ་དེ་དག་
 གི་རྗེས་སུ་རང་ཉིད་ཀྱང་འཇུག་ཅིང་ཉམས་སུ་ལེན་དགོས་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་དང་པོ་ནས་

ལུས་དང་མཉམ་དུ་ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་པའི་ནད་དང་། མྱོ་བྱུང་འབྱུང་པོའི་གདོན་སོགས་ལས་
འབྱུང་དུ་སྐྱེས་པའི་ནད་ནམས་མ་སྐྱེས་པ་མྱིས་མི་འབྱུང་བ་དང་། སྐྱེས་ཟེན་པ་ནམས་ནི་
བར་བྱ་བའི་མྱིར་སློབ་དཔོན་གྱིས་ཆོ་ག་འདི་ཉིད་མདོར་བསྐྱུས་ཏེ་བསྐྱེད་ཅིང་བཤད་པ་ཡིན་
ནོ། །བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་བཙུ་པར། རྟེན་ཀྱན་མི་སྐྱེ་སྐྱེས་པའང་ནི་བྱའི་མྱིར། གནས་སྐྱབས་
སྤྱིད་པའི་ཆོ་ག་འདི་ཉིད་བསྐྱུས་པ། ཁྱེས་གསུངས་སོ། །

དུས་ལས་བྱུང་བའི་ནད་བསལ་བའི་ཐབས།

१० शीतोद्धवं दोषचयं वसन्ते
विशोधयन् ग्रीष्मजमभ्रकाले ।
घनात्यये वार्षिकमाशु सम्यक्
प्राप्नोति रोगानृतुजान्न जातु ॥ ३५ ॥

གྲང་བ་ལས་བྱུང་ཉེས་ཚོགས་དབྱིད་ཀྱི་ཆོ།
ནམ་བསལ་སོ་ག་ལས་བྱུང་དབྱར་དུས་ན།
དབྱར་བསགས་སྤྱིན་བྲལ་དུས་སུ་ལེགས་སྐྱུངས་ན།
དུས་བྱུང་ནད་ནི་ནམ་ཡང་འབྱུང་མི་འགྱུར། ३५ ॥

ཁྱེས་པ་ནི། དགུན་སྤྱིད་དང་དགུན་སྐྱུང་གྲང་བའི་དུས་གཉིས་སུ་བསགས་པའི་བད་
ཀན་ལ་སོགས་པ་ཉེས་པའི་ཚོགས་ནམས་དབྱིད་ཀྱི་དུས་སུ་སྐྱུང་བ་ལ་སོགས་པའི་སྐོ་ནས་
ནམ་བར་བསལ་ཞིང་མེད་བར་བཟོ་དགོས་པ་དང་། ཡང་སོ་གའི་དུས་སུ་བསགས་པའི་རྒྱུར་
གི་ནད་ནམས་དབྱར་དུས་ན་སྐྱུང་བར་བྱའོ། །དེ་བཞིན་དུ་དབྱར་གྱི་དུས་སུ་བསགས་པའི་
མཁྱིས་པའི་ནད་ནམས་ཆར་དུས་ཀྱི་སྤྱིན་དང་བྲལ་ཞིང་ནམ་མཁའ་དྲངས་པར་གྱུར་པ་སྟོན་
གྱི་དུས་སུ་ལེགས་པར་སྐྱུང་ན་དུས་ལས་བྱུང་བའི་ནད་ཀྱི་རིགས་ནམས་ནམ་ཡང་འབྱུང་
བར་མི་འགྱུར་རོ། །དེ་ཡང་གྲང་དུས་སུ་བསགས་པའི་ཉེས་པའི་ཚོགས་ནམས་དབྱིད་རྒྱ་

འབྲིང་པོ་ནག་པ་རྒྱ་བ་མགོ་བྱུག་པ་ཁོ་ནའི་དུས་སྐབས་དགོས་པ་དང་། དུས་དེ་ལས་འདས་ན་
གསོ་དཀའ་བར་འགྱུར་བ་ཡིན། ཡང་སོ་ག་བསགས་པའི་ཉེས་པ་རྣམས་དབྱར་མ་རྒྱུང་གོ་
བཞིན་རྒྱ་བར་སྐབས་དགོས་པ་དང་། དབྱར་དུས་བསགས་པའི་ཉེས་པ་ཡང་སྟོན་རྒྱ་གཉིས་ཀྱི་
སྤྱི་མའི་ཆ་མ་རྒྱུང་སྟོན་དུག་གི་དུས་སྐབས་ལ་དགོས་པ་ཡིན། དེ་ལྟར་གོང་གི་དུས་ཚིགས་
སོ་སོ་ལས་འདས་ན་གསོ་དཀའ་བར་འགྱུར་བའི་ཉེས་པ་ཡོད་པས་དུས་ལས་མ་ཡོལ་བར་
བསལ་དགོས་པ་གལ་ཆེ་བ་ཡིན་ནོ། །བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་བཙོ་ལྷ་བར། དེ་སྤྱིར་དབྱར་བསགས་
གྲང་ནད་དཔྱིད་དུས་སྐབས་། སོས་བསགས་དབྱར་སྐབས་དབྱར་བསགས་སྟོན་དུས་སྐབས་། །
ལེགས་པར་སྐབས་པས་རོ་ཐོན་ནད་མེད་འགྱུར། །ཞེས་གསུངས་སོ།།

ཟས་སྟོད་ཚུལ་བཞིན་བསྟེན་པའི་འབྲས་བུ།

नित्यं हिताहारविहारसेवी

समीक्ष्यकारी विषयेष्वसक्तः ।

दाता समः सत्यपरः क्षमावान्-

आप्तोपसेवी च भवत्यरोगः ॥ ३६ ॥

རྟག་དུ་པན་པའི་ཟས་དང་སྟོད་ལམ་བསྟེན།།

བརྟགས་ཏེ་བྱེད་ཅིང་ཡུལ་རྣམས་ལ་མི་ཆགས།།

གཏོང་ལུན་སེམས་སྟོམས་བདེན་བཙོན་བཟོད་དང་ལྷན།།

ཉམས་ལུན་བསྟེན་པར་བྱེད་ན་ནད་མེད་འགྱུར་ལྟ་། ॥ ३६ ॥

ཞེས་པ་ནི། དུས་རྟག་དུ་པན་པའི་ཟས་དང་སྟོད་ལམ་རྣམས་གཞུང་དུ་བཤད་པའི་ཆོ་
ག་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་དུ་བསྟེན་པ་དང་། བྱ་བ་གང་ལ་ཡང་བརྟགས་ཤིང་དབྱེད་པའི་སྟོན་ནས་
སྐབས་བྲང་མ་ཞོར་བར་བྱེད་པ་དང་། དབང་པོ་རྣམས་ཀྱི་ཡུལ་གཞུགས་དང་སྤྱི་ལ་སོགས་པ་

༡༤ གོང་གི་སྟོན་གཉིས་ཀྱི་སྤྱི་མ་ཚུངས་པ་རིམ་བཤིན་དབང་པོ་དེ་དང་།
ཉེ་དབང་དེ་ཇི་དག་གོ།

འདྲོད་ཡོན་ལྷའི་ཡུལ་ལ་མི་ཆགས་པ་དང་། གཏོང་མོད་ལྷན་ཁིང་སྦྱན་པ་དང་། སེམས་ཅན་
 ཐམས་ཅད་ལ་ཉེ་རིང་ཆགས་སྤང་མེད་པར་སེམས་སྦྱོམས་པ་དང་། སྦྱ་བ་མེད་པའི་བདེན་
 ཆོག་ལ་བརྩོན་པ་དང་། བཟོད་པ་དང་ལྷན་པ་དང་། ལུང་དང་མན་ངག་གིས་བྱུག་ཅིང་སྤང་
 འོར་གྱི་གནད་སོགས་ལ་མ་ཁྲུས་པའི་ཉམས་ལྷན་གྱི་སྦྱེ་བོ་རྟག་ཏུ་བསྟེན་པར་བྱེད་པའི་
 སྦྱས་བྱ་རྣམས་ལ་ནད་ཀྱི་རིགས་མེད་པར་འབྱུང་རོ། ཞེས་པའི་དོན་ཡིན། བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་
 བཙོ་ལྷ་པར། རྟག་ཏུ་པན་པའི་ཟས་དང་སྦྱོད་ལམ་རྣམས། །ཉམས་ལྷན་བསྟེན་པར་བྱེད་ན་
 ནད་མི་འབྱུང་། ཞེས་གསུངས་སོ།།

མཚུག་དོན་བསྟུ་བ།

इति अष्टाङ्गहृदयस्य सूत्रस्थाने रोगानुत्पादनीयो

नाम चतुर्थोऽध्यायः समाप्तः॥

ཡན་ལག་བརྒྱད་པའི་སྡིང་པོ་བསྟུས་པ་ལས་མདོའི་གནས་ཀྱི་ནད་མི་

འབྱུང་བར་བྱ་བ་ཞེས་བྱ་བའི་ལེའུ་སྟེ་བཞི་པའོ། །

སྟོབ་དཔོན་དབང་བོས་མཛད་པའི་ཡན་ལག་བརྒྱད་པའི་སྡིང་པོ་བསྟུས་པའི་ཆོག་དོན་
 གསལ་བར་བྱེད་པའི་འགྲེལ་བ་ཆོག་ཉུང་དོན་གསལ་ཞེས་བྱ་བ་ལས་མདོ་གནས་ལེའུ་
 བཞི་བ་ནད་མི་འབྱུང་བར་བྱ་བའི་ལེའུ་འགྲེལ་བ་ཇོགས་སོ། །

• • •

द्रवद्रव्यविज्ञानीयोऽध्यायः ।

ཅུ་སྒྲ་ཚོགས་པ་ལ་སོགས་པ་གཤེར་བའི་ཇས་ཀྱི་
བྱེ་བྲག་རྣམ་པར་ཤེས་པར་བྱ་བའི་ལེའུ།

མདོ་གནས་ལེའུ་ལྔ་བའི་ཚུམ་པ་དམ་བཅའ།

अथातो द्रवद्रव्यविज्ञानीयमध्यायं व्याख्यास्यामः ॥ १ ॥

དེ་ནས་ཅུ་སྒྲ་ཚོགས་པ་ལ་སོགས་པའི་བྱེ་བྲག་ཤེས་པར་བྱ་
བའི་ལེའུ་བཤད་པར་བྱོལ། ༡ ॥

ཞེས་པ་ནི། ཏུས་རྟག་ཏུ་པན་བའི་ཟས་དང་སྦྱོད་ལམ་རྣམས་བསྟེན་པར་བྱས་ན་ནད་
མེད་པར་འགྱུར་ལ། དེ་ལྟ་བུའི་ཟས་སྦྱོད་གཉིས་ལས་ཟས་སྟོམ་དེ་དག་རྣམས་ཀྱི་རང་རང་
གི་ངོ་བོ་དང་ལས་དང་ཡོན་ཏན་གྱི་བྱེ་བྲག་མཉན་གཞིད་ལ་སོགས་པ་རྟོགས་ཤིང་ཤེས་པར་
བྱ་བའི་ཕྱིར་སྟོམ་དང་ཟས་ཀྱི་ལེའུ་དེ་གཉིས་རིམ་པ་བཞིན་དུ་བསྟན་པ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་
མདོ་གནས་ལེའུ་བཞི་པ་ནད་མི་འབྱུང་བར་བྱ་བའི་ལེའུ་བཤད་པའི་མཁུག་ཐོགས་སུ་ཅུ་སྒྲ་
ཚོགས་པ་ལ་སོགས་པ་གཤེར་བའི་ཇས་རྣམས་ཀྱི་རྩ་བུས་ཡོན་ཏན་པན་གཞིད་ལ་སོགས་
པའི་བྱེ་བྲག་ཤེས་པར་བྱ་བ་ནི་གཙོ་བོ་ཡིན་པས་དང་བོར་སྟོམ་གྱི་ལེའུ་འདི་བཤད་པ་ཡིན།
དེ་ལ་ཅུ་སྒྲ་ཚོགས་པ་ལ་སོགས་པ་ཞེས་པ་ནི་ཅུ་རྣམས་དང་། འོ་མ་དང་། བྱ་རམ་ཤིང་གི་
ཁྱ་བ་དང་། ཉིལ་མར་དང་། ཆང་ལ་སོགས་པ་གཤེར་བའི་ཇས་རྣམས་ཡིན་ནོ།

ཅུའི་སྡེ་ཆན།

སྟོམ་དེ་དག་རྣམས་ཀྱི་ནད་ནས་ཅུ་ནི་ཐམས་ཅད་ལ་དགོས་ཤིང་གཙོ་བོ་ཡིན་པས་
གཤེར་ཇས་རྣམས་ཀྱི་དང་བོ་ཉིད་དུ་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ།

གཤམ་ཆུང་ཡོན་ཏན།

जीवनं तर्पणं हृद्यं ह्लादिं बुद्धिप्रबोधनम् ।
तन्वव्यक्तस्संमृष्टं शीतं लघ्वमृतोपमम् ॥
गङ्गाम्बु नभसो भृष्टं स्पृष्टं त्वर्केन्दुमारुतैः ।
हिताहितत्वे तदभूयो देशकालावपेक्षते ॥ २ ॥

མཁའ་ལས་འབབ་པའི་གཤམ་ཆུ།
འཆོ་བྱེད་ངོམས་བྱེད་ཡི་གར་འོང་།
ཆོམ་བྱེད་སེམས་ནི་གསལ་བྱེད་ལ།
སྤྲ་ཞིང་རོ་མི་གསལ་ལ་ཞིམ།
བསེལ་ཞིང་ཡང་བ་བདུད་ཅིར་མཆུངས།
ཉི་མུ་ཆུང་གིས་རེག་གུར་བ།
དེ་ཡི་ཡུལ་དུས་ལ་སྒྲིས་ནས།
ཕལ་ཆེར་ཕན་དང་གཞོན་པ་ཡིན། २ ॥

ཞེས་པ་ནི། རྣམ་མཁའ་ལས་འབབ་པའི་གཤམ་ཆུ་སྤྲ་ཆར་ཆུ་དེ་ནི་འཕྱང་ན་སྒྲིག་འཆོ་
ཞིང་མདངས་འཕེལ་བར་བྱེད་པ་དང་། དེའི་དུས་སེལ་ཞིང་ཁ་ངོམས་པར་བྱེད་པ་དང་། ཡིད་
དགའ་མ་སྤྲེལ་ཕན་པར་བྱེད་པ་དང་། ཆོམ་ཞིང་བདེ་བ་སྤྲེལ་ལ་ནད་སེལ་བར་བྱེད་པ་དང་།
སེམས་སམ་སྒྲོ་གསལ་བར་བྱེད་པ་བཅས་ཡོན་ཏན་འདི་དག་དང་ལྡན་པ་ཡིན། ཆུ་དེ་ནི་སྤྲ་
ཞིང་རོ་ཆེར་མི་གསལ་བ་དང་། ཞེས་པས་འཕྱང་འདོད་ཀྱི་སྤྲེད་པ་འཕེལ་བ་དང་། རེག་གུ་
དང་རྒྱས་པ་གོཉིས་ཀ་བསྐྱེད་པ་དང་། ཡོན་ཏན་ཡང་བོ་དེ་ལྡན་པ་བཅས་བདུད་ཅི་དང་
མཆུངས་པ་ཡིན་ཏེ། །ཞེས་མཁའ་ལས་ཆར་དུ་འཕེལ་བའི་ཆུ་དེ་ཡང་ཉི་མ་དང་ཆུ་བ་དང་
ཆུང་གིས་རེག་ཅིང་འཕྱང་པར་གྱུར་པ་དེ་དེ་འབབ་སའི་ཡུལ་དང་དུས་ལ་སྒྲིས་པའི་
ཡོན་ཏན་གྱི་བྱེད་པར་པ་སྤྲིས་ནས་ཆུ་དེ་ཡང་ཕལ་ཆེར་ཕན་པ་དང་གཞོན་པའི་རང་བཞིན་
དག་ཏུ་འགྱུར་བ་ཡིན་ནོ། །བསྐྱད་ཆུང་ལེའུ་བཅུ་དྲུག་པར། མཁའ་ལས་འབབ་པ་རོ་མི་
གསལ་ལ་ཞིམ། འཆོ་ངོམས་བསེལ་ལ་ཡང་བས་བདུད་ཅིར་མཆུངས། ཞེས་གསུངས་སོ།

གཤམ་ཆུའི་མཚན་ཉིད།

येनाऽभिवृष्टम्^१ मलं शाल्यन्तं राजते^२ स्थितम् ।
अविलनमविवर्णं च तत्पेयं गाङ्गम् ॥ ३ ॥

གང་ཞིག་ཆར་འབབ་དྲི་མ་མེད།

འབྲས་ཆན་དངུལ་ཕོར་ནང་གནས་པ།

མ་རུལ་མདོག་ཀྱང་མ་གྱུར་པ།

གཤམ་ཆུ་སྟེ་བཏུང་བར་བྱ། ३ ॥

ཞེས་པ་ནི། ཆུ་གང་ཞིག་ནམ་མཁའ་ལས་ཆར་དུ་འབབ་ཅིང་དྲི་མ་དང་བྲལ་བའི་ཆུ་
དེའི་ནང་འབྲས་སུ་ལུང་འབྲས་ཆན་སྦངས་པ་དངུལ་ཕོར་གྱི་ནང་དུ་ཞག་གཅིག་གནས་པ་
དེ་མ་རུལ་བ་དང་། མདོག་ཀྱང་མ་འགྱུར་བར་ཡོད་ན་དེ་ལ་གཤམ་ཆུ་ཞེས་བྱ་སྟེ་དེ་ལྟ་བུའི་
ཆུ་དེ་འཐུང་ན་གནོད་པ་མེད་པས་བཏུང་བར་བྱའོ་ཞེས་སོ།

ལྷ་མཚོའི་ཆུའི་མཚན་ཉིད།

..... अन्यथा ।
सामुद्रं तन्न पातव्यं मासादाश्चयुजाद्विना ॥ ४ ॥

གཞན་དུ་མཚོ་ཆུ་སྟོན་ཟླ་ནི།

འབྲིང་པོ་མིན་པར་བཏུང་བར་བྱ། ८ ॥

ཞེས་པ་ནི། ཡང་རྒྱས་མཁའ་ལས་ཆར་དུ་འབབ་པའི་ཆུ་དེ་དང་ལྷན་དུ་སྦྱར་བའི་
འབྲས་ཆན་དངུལ་ཕོར་ནང་དུ་ཡོད་པ་ནི་ཉིད་ཅུལ་བ་དང་མདོག་གཞན་དུ་འགྱུར་བ་དྲི་ནི་
ལྷ་མཚོའི་ཆུ་ཡིན་པས་བ་ལྟ་ལ་སོགས་པའི་སྟོན་དང་ལྷན་པའི་སྟེན་ཆུ་དེ་བཏུང་བར་མི་
བྱའོ། འོན་ཀྱང་སྟོན་ཟླ་འབྲིང་པོ་དྲང་སྟོང་སྐར་མ་རི་ཁྱི་ཤར་བའི་དུས་སུ་མཚོ་དྲང་ཇིང་བྱ་

१ 'अभिवृष्टम्' इति पाठान्तरम् ।

२ 'राजतस्थितम्' इति पाठान्तरम् ।

ལ་སོགས་པ་ཆུ་ཐམས་ཅད་གཞོད་པ་མེད་ཅིང་ཕན་པར་འགྱུར་བ་ཡིན་པས་དུས་དེའི་ཆེ་
འབྱུང་ལ། དེ་མ་གཏོགས་པའི་དུས་གཞན་དག་ཏུ་ཆུ་དེ་བརྟུང་བར་མི་བྱའོ་ཞེས་སོ།

བརྟུང་རུང་པའི་ཆུའི་མཆོད་ཉིད།

ऐन्द्रमम्बु सुपात्रस्थमविपन्नं सदा पिबेत् ॥
तदभावे च भूमिष्ठमन्तरिक्षानुकारि यत् ।
शुचिपृथ्वसितश्चेत् देशोऽर्कपवनाहतम् ॥ ५ ॥

ཆར་པའི་ཆུ་ནི་སྟོད་བཟང་བཞག་ག།
འགྱུར་བ་མེད་པ་རྟག་ཏུ་བརྟུང་།
དེ་མེད་ན་ནི་ཐང་ལ་གནས།
བར་སྒྲང་བ་དང་རྗེས་མ་ཐུན་ཡིན།
ས་སྟོགས་དཀར་ནག་གཙང་ཞིང་ཡངས།
ཉི་འོད་རླུང་གིས་སྟོག་པ་བསྐྱེད་སོ།

ཞེས་བྱ་བ་ནི། བར་སྒྲང་ལས་ཆར་དུ་འབབ་པའི་ཆར་པའི་ཆུ་དེ་སྟོད་བཟང་པོ་ཞིག་གི་
ནང་བསགས་ནས་བཞག་པ་དེའི་ཁ་དོག་དང་རོ་ནམས་མ་ཉམས་ཤིང་འགྱུར་བ་མེད་པར་
གནས་ཡོད་ན་དེ་ལྟ་བུའི་ཆུ་དེ་ནི་དུས་རྟག་ཏུ་བརྟུང་བར་བྱ་བ་ཡིན་ལ། གལ་ཏེ་དེ་ལྟ་བུའི་
མཆོད་ཉིད་དོང་ལྡན་པའི་ཆར་ཆུ་དེ་མ་ཐོབ་ན། ཐང་དུ་གནས་པའི་ཆུ་དེ་ཡང་བར་སྒྲང་ལས་
འབབ་པའི་ཆུའི་ཡོན་ཏྲན་དང་འབྲ་བར་འཆོ་བར་བྱེད་པ་སོགས་དང་ཆ་མ་ཐུན་པ་ཡིན་ལ།
ཆུ་དེ་ཡང་ས་སྟོགས་དཀར་ནག་འདྲེས་པ་དག་ཏུ་ཡོད་པ་དང་། གཙང་བ་དང་། ས་སྟོགས་
ཡངས་ཤིང་རྒྱ་ཆེ་བ་ན་ཡོད་ཅིང་ཉི་མའི་འོད་དང་རླུང་བསེར་བྱས་སྟོག་པའི་ཆུ་དེ་དག་
ནམས་ཀྱང་བརྟུང་བར་བསྐྱེད་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་པའོ། །བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་བཅུ་དྲུག་པར། ས་
གཙང་ཉི་འོད་རླུང་གིས་སྟོག་པ་བཟང་། ཞེས་གསུངས་སོ།

བདུང་མི་རུང་བའི་ཚུའི་མཚན་ནི།

च पिबेत्पंकशैवालतृणपर्णाविलास्तृतम् ।
सूर्येन्दुपवनादृष्टमभिवृष्टं घनं गुरु ॥
फेनिलं जन्तुमत्तप्तं दन्तग्राह्यतिशैत्यतः ॥
अनार्तवं च यद्विव्यमार्तवं प्रथमं च यत् ।
लूतादितन्तुविण्मूर्तविषसंश्लेषदूषितम् ॥ ६॥

ལྷེང་ཀྱ་འདྲམ་རྩལ་ཉི་ལྷེ་བས་དང་།

ལྷ་དང་ལོ་མ་རྫོག་མ་ཅན།

ཉི་ཟླ་རྒྱུང་གིས་མ་སྟོག་པ།

མངོན་དུ་འབབ་དང་རྩེ་གར་ལྷེ།

སྤྱ་བ་སྟོག་ཆགས་ཅན་དང་དོ།

གྲང་ཆས་སྟོ་ཡིས་མི་བཟོད་པ།

ཆར་གང་དུས་སུ་མ་འབབ་དང་།

དུས་ཀྱི་འདྲ་དང་སྟོར་འབབ་བ་གང་།

སྟོག་ཆགས་བདུག་དང་བ་སྟོགས་འདྲེས་།

བྲམ་གཅི་དུག་བསྟེས་གཞོན་མི་བདུང་། ॥ ७ ॥

ཞེས་བ་ནི་བདུང་བར་མི་རུང་བའི་ཚུའི་རྒྱ་གང་ཞེས་ལྷེང་ཀའམ་ལུ་མའི་རྩེ་མིག་ཡིན་
པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་རྩེ་གང་ཞེས་འདྲ་བ་རྩེ་དང་། ཉི་ལྷེ་བས་ཡོད་པ་དང་། ལྷ་དང་ལོ་
མ་ལ་སྟོགས་པས་རྫོག་པ་ཅན་དུ་གྱུར་པའི་རྩེ་དེ་དག་དང་། ཉི་མའི་འདྲ་དོང་ལྷེ་འདྲ་རྒྱུང་
བསེར་བྱ་བཅས་ཀྱིས་མ་སྟོག་པ་དང་། ཆར་དུ་འབབ་པ་རྫོག་པ་ཅན་གཞོན་དང་འདྲེས་པ་
དང་། ལྷ་དང་ལོ་མ་གཞིས་པས་རྩེ་གང་ཞིང་ལྷེ་བརྩེ་བྱུང་བ་དང་། ལྷ་བ་ཡོད་པ་དང་། རྩེ་དེར་

ལེགས་སྤྱད་། སྟོག་ཆགས་བ་ལ་སྟོགས་པའི་རྩེ། -ཞེས་སྤྱད་།

སྒྲིབ་བྱ་ལ་སོགས་པའི་སྒྲོག་ཆགས་ཡོད་པ་དང་། ཉི་མས་ཉ་ཅང་གཏུངས་ཆེས་པས་ཆུ་བྱོ་
 ཞིང་ཆ་བ་དང་། ཡང་ཆུ་ཉ་ཅང་གཏུང་ཆེས་པ་སོ་ཡིས་རེག་པར་མི་བཟོད་པ་བཅས་གོང་
 གསལ་གྱི་ཆུ་དེ་ལྟ་བུ་ནམས་བཏུང་ཞིང་ལོངས་སྤྱད་པར་མི་བྱུལ། ཡང་ཆུ་གང་ཞིག་ནམ་
 མཁའ་ལས་འབབ་པའི་ཆར་ཆུ་ཡིན་ཀྱང་ཆར་དུས་སུ་མ་འབབ་པར་དུས་གཞན་དུ་འབབ་
 པའི་ཆར་ཆུ་དང་། ཡང་ཆར་དུས་རང་ལ་འབབ་པའི་ཆར་ཆུ་ཡིན་ཀྱང་དང་མོར་འབབ་པའི་
 ཆར་ཆུ་དེ་ལ་ནམ་མཁའི་རྩལ་དང་ལྡན་པས་རྫོགས་པ་ཅན་ཡིན་པའི་དེ་དག་བཏུང་བར་མི་
 བྱ་ལ། དེ་བཞིན་དུ་ཆར་ཆུ་ཡིན་ཀྱང་དེ་ཉིད་ལ་སྒྲོག་ཆགས་གདུག་པ་ཅན་གྱི་རིགས་དང་།
 སྒྲིབ་བྱ་སྒྲིབ་ལ་སོགས་པའི་བ་ཐག་གམ་ཆུ་དང་། སྒྲོག་ཆགས་དེ་ནམས་ཀྱི་བཤང་བ་དང་།
 གཅིན་དང་། དུག་སོགས་དང་འདྲེས་པའི་ཆར་ཆུ་དེ་ནམས་གཞོད་པ་ཡིན་པས་ཆུ་དེ་དག་
 ནམས་བཏུང་བར་མི་བྱུལ། བཤད་ཆུ་ལེའུ་བུ་དུག་པར། འདམ་ཇབ་ཉ་ལྷུ་བས་རྩ་ལོ་ཤིང་
 གྲིབ་པོ་ག། བ་ཚྭ་སྒྲོག་ཆགས་ཁྱ་བས་ཉེས་ཀྱན་སྒྲིབ། །ཞེས་གསུངས་སོ།

ཆུ་སྤྱང་གི་ཆུ་སྒྲིབ་མཚན་ཉིད།

पश्चिमोदधिगाः शीघ्रवहा याश्चाऽमलोदकाः ।

पथ्याः समासात्ता नद्यो विपरीतस्त्वतोऽन्यथा ॥ ७ ॥

རུབ་སྒྲོགས་ནས་ནི་ཆུ་མཚོར་འབབ།

གང་ཡང་མུར་འབབ་དུལ་མོད་ཆུ།

དེ་དག་མདོར་ན་དགེ་བ་ཡིན།

དེ་ལས་བརྫོགས་པ་བཟང་མ་ཡིན། ༥ ༥ ॥

ཞེས་པ་ནི། ཆུ་བོ་གང་ཞིག་རུབ་ཀྱི་སྒྲོགས་ནས་ཆུ་མཚོར་འབབ་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་
 ཆུ་གང་ཡང་ཤུགས་དུག་ཅིང་མུར་བར་འབབ་པ་དང་། ཆུ་དེ་ལ་རྩལ་གྱིས་རྫོགས་པའི་དྲི་མེད་

༥ 'समासतो नद्यो' इति पाठान्तरम्-।

༥ ལེགས་སྤྱང་། ཅ་འབྲེལ་གཉིས་ཀར། དེ་ལས་བརྫོགས་པ་གཞན་དུ་འགྱུར། ཞེས་སྤྲོད་པོ་

བ་བཅས་ཡོན་ཏན་དེ་གསུམ་དང་ལྷན་པའི་ཆུ་དེ་དག་ནི་མདོར་ན་དགེ་ཞིང་བཟང་བ་ཡིན་
ལ། ཡོན་ཏན་དེ་དག་ལས་བསྐྱོད་པ་རྒྱབ་སྟོབས་ནས་རྒྱ་མཚོར་མི་འབབ་པ་དང་། ལྷུང་བར་
མི་འབབ་པ་དང་། རྩལ་དང་ལྷན་པ་བཅས་ནི་ཆུ་བཟང་སོ་མ་ཡིན་ཞིང་གཞོན་པར་བྱེད་པ་
ཡིན་ནོ།

གངས་ཅན་དང་མ་ལ་ཡ་ལས་འབབ་པའི་ཁྱུང་རྒྱུ་དགེ་སྟོན།

उपलास्फालनाक्षेपविच्छेदैः खेदितोदकाः ।

हिमवन्मलयोद्धृताः पथ्यास्ता एव च स्थिराः ।

कृमिश्लीपदहृत्कण्ठशिरोरोगान् प्रकुर्वते ॥ ८ ॥

རྩོལ་སྟུགས་བྲག་རྒྱུ་དེ་བས་པ་ཡིས།

རྒྱན་ཅན་གཡེངས་པའི་ཆུ་དག་དང་།

གངས་ཅན་མ་ལ་ཡ་ལས་བྱུང་།

དགེའོ་དེ་ནི་བཏན་གཡུང་ན།

སྟིན་བྱ་ཀང་འབམ་སྟིང་དང་ནི།

སྐྱོག་མ་སྐྱད་པའི་ནད་སྐྱེད་འགྱུར། ༥ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། རི་སོ་གངས་ཅན་དང་མ་ལ་ཡ་གཉིས་ལས་བྱུང་བའི་ཆུ་ཁྱུང་གི་ཆུ་སོ་
བྲག་དང་རྩོལ་སྟུགས་བྲག་སོས་རྒྱུ་དེ་བས་ཤིང་ལྷུང་བར་འབབ་པའི་ཆུ་རྒྱན་རྣམས་པར་འཛོར་
ཞིང་དུམ་བྱར་ཆད་པ་དང་། གཡེངས་ཤིང་སྟུགས་པའི་ངང་ཆུལ་དང་ལྷན་པའི་ཆུ་དེ་དག་
རྣམས་འཐུང་ན་ཕན་ཞིང་དགེ་བ་ཡིན་ལ། བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་བཅུ་བྲག་པར། གངས་ཅན་
ལས་བྱུང་སྟུགས་བྲག་བཤད་པའི་ཆུ། ཤིན་ཏུ་བཟང་བསེལ་མེ་ཡིས་བྱབ་པར་དགལ།
ཞེས་དང་།

གཡལ་ཏེ་གོང་སྒྲོལ་ལས་བསྐྱོད་སྟེ་ཆུ་དེ་བརྟན་ཞིང་གཡུང་བ་ཞེས་ཆེར་མི་གཡོ་བར་
 དལ་བར་འབབ་པར་འགྱུར་ན་ཆུ་དེ་ཡིས་སྲིན་བུའི་ནད་དང་། ཀླུ་འབམ་ནད་། སྦྱིང་ནད་
 དང་། སྐྱོག་མའི་ནད་དང་། ལྷན་བ་སྟེ་མགོ་བའི་ནད་ན་མས་སྦྱེད་པར་འགྱུར་བ་ཡིན་ནི་ཞེས་
 སོ། །བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་བཙུང་བྱུག་པར། བརྟན་གཡུང་སྲིན་བུ་རྒྱུ་འབམ་སྦྱིང་ནད་སྦྱེད། ཞེས་
 གསུངས་སོ། །

རི་པོ་སྒྲོ་ཆོགས་ལས་འབབ་པའི་ལྷང་ཆུའི་དགེ་སྦྱོན།

प्राच्याऽऽद्वज्यपरान्तोत्था दुर्नामानि महेन्द्रजाः ।
 उदरश्लीपदांतकान् सह्यविन्ध्योद्भवाः पुनः ॥
 कुष्ठापाण्डुशिरोरोगाज्ज्ञोदोषघ्न्यः पारियात्रजाः ।
 बलपौरुषकारिण्यः सागराम्भस्त्रिदोषकृत् ॥ ९ ॥

ཤར་དང་རྩབ་ཀྱི་མཐའ་ལས་བྱུང་།
 གཞང་འབྱམ་སྦྱེད་དོ་དབང་ཆེན་འབབ།
 དམུ་ཇིང་རྒྱུ་འབམ་ནད་སྦྱེད་འགྱུར།
 སྤྱུ་བེན་འི་རི་ལས་འབབ།
 མཇོ་དང་སྦྱ་བའ་ལྷན་ནད་འགྱུར།
 སྤྱི་ཡུ་ཏའི་ནད་ཀྱན་སེལ།
 སྦྱོབས་དང་སྦྱེས་པའི་རྩས་བ་སྦྱེད།
 རྒྱ་མཆོའི་ཆུ་ནི་ཉེས་གསུམ་སྦྱེད། ཅ ॥

ཞེས་བ་ནི། ཤར་སྦྱོགས་ཀྱི་ཡུལ་ལྷོངས་གོ་དང་། རྩབ་སྦྱོགས་མཐའ་ནི་དང་། ཉི་འོག་
 མཐའ་མཆོས་སྦྱོ་རྩབ་ཀྱི་ཡུལ་གོ་རྟན་བཅས་ལས་འབབ་པའི་ཆུ་པོ་རྩམས་ཀྱིས་གཞང་

༤ སྦྱོབས་ཞེས་བ་ནས་ཉེས་གསུམ་སྦྱེད་ཅེས་པའི་བར་གྱི་ཆོགས་རྒྱུ་དཔེར་སྤང་ཡང་བོད་
 འགྱུར་བྱ་མི་སྤང་ངོ་། །

ཞེས་པ་ནི། ཁྲོན་པ་དང་། ཇིང་བྱ་དང་། མཆོའུ་དང་། རྩ་མིག་ལ་སོགས་པའི་རྩ་མས་
 གྱི་རྩས་པ་སྟེ་ཡང་དང་མན་གཞི་དམ་སྟོན་ཡོན་གང་དང་ཇི་ཡོད་རྩ་དེ་དག་གནས་སའི་ས་
 སྟོགས་དེ་སྐམ་གཤེར་བྲག་རི་བཅས་གང་ཡིན་བདུག་སྟེ་ས་སྟོགས་དེ་དག་གི་སྟོན་དང་
 ཡོན་ཏན་ལས་དབགས་ཏེ་རྩའི་དགེ་སྟོན་གྱིས་བར་བྱའོ། །དེ་ཡང་སྐམ་སའི་ས་སྟོགས་ན་
 གནས་པའི་ཁྲོན་པ་ལ་སོགས་པའི་རྩ་མས་ནི་རྩས་པ་ཡང་བ་དང་། རྩ་མིང་གཤེར་སར་
 གནས་པའི་ཁྲོན་པ་ལ་སོགས་པའི་རྩ་མས་ནི་སྟེ་བའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྷན་པ་དང་། བྲག་རི་
 ལས་དབང་ཆེན་གྱི་ཉེ་འདབས་ན་གནས་པའི་ཁྲོན་པ་ལ་སོགས་པ་ནི་ཉེས་པ་རྩ་མས་སྟེང་
 བར་བྱེད་པ་ཡིན་ལ། སྤེལ་བྲུ་བྱའི་ཉེ་འདབས་ན་གནས་པའི་རྩ་མིང་ལས་བསྐྱེད་སྟེ་
 ཉེས་པ་རྩ་མས་འཛམས་པར་རྩས་པ་ལྟ་བུ་ཀུན་ལ་རིགས་བསྐྱེད་ཞེས་པའི་དོན་ནོ།

རྩ་བརྒྱུད་མི་རྩུང་བའི་ནད་གཞི།

नाम्बु पेयमशक्त्या वा स्वल्पमल्पाग्निगुल्मिभिः ।

पाण्डुरातिसाराशोग्रहणीदोषशोथिभिः ।

ऋते शरन्निदाघाभ्यां पिबेत्स्वस्थोऽपि चाल्पशः ॥ ११ ॥

དྲོད་རྩུང་སྐྱན་ཡོད་སྟེ་བ་དང་།

དམུ་ཇིང་ཆད་འབྲུ་གཞིང་འབྲུམ་མམ།

ཕོ་བའི་དྲོད་རྩུང་འོར་ནད་ཅན།

མི་བརྒྱུད་བརྒྱུ་དཀའ་ཉུང་ཟད་བརྒྱུད་།

སྟོན་ཀ་སོས་ཀ་མ་གཏོགས་པར།

ནད་མེད་མིས་ཀྱང་ཅུང་ཟད་བརྒྱུད་། ११ ॥

ཞེས་པ་ནི། རྩ་བརྒྱུད་དུ་མི་རྩུང་བའི་ནད་གཞི་ནི་ལུས་དྲོད་རྩུང་བ་དང་། སྐྱན་ཡོད་པ་
 དང་། སྟེ་བ་གྱི་ནད་དང་། དམུ་ཇིང་དང་། ཆད་འབྲུ་དང་། གཞིང་འབྲུམ་མམ་ཕོ་བའི་མེ་
 དྲོད་རྩུང་བ་དང་། འོར་ནད་ཅན་བཅས་འདི་རྩ་མས་ཀྱིས་རྩ་བརྒྱུད་བར་མི་བྱའོ། །གལ་ཏེ་གིན་

དུ་ཁ་སྒྲོམ་པས་བཞག་ཅིང་བཀག་སྐབ་དཀའ་བར་གྱུར་ན་ནད་པའི་ལུས་ཀྱི་རང་བཞིན་དང་
 ཡུལ་དུས་སོགས་ལ་དཔགས་ཏེ་ཆུ་ཅུང་ཟད་བཏང་ངོ་། དེ་བཞིན་དུ་སྒྲོན་ཀ་དང་སོ་ག་
 གཉིས་མ་གཏོགས་པའི་དུས་གཞན་དགུན་སྒྲོད་སྒྲོད་དང་། དབྱིད་ཀ་དང་། དབྱར་ནམས་སུ་
 ནད་མེད་པའི་མི་ནམས་ཀྱིས་ཀྱང་ཆུ་ཅུང་ཟད་དམ་ཉུང་ཤས་ཉུང་ཤས་དག་བཏང་བ་ལས་
 མང་པོ་བཏང་བར་མི་བྱུང་།

ཟས་ཀྱི་སྐབས་ཆུ་འཐུང་ཚུལ།

समस्थूलकृशा भुक्त 'मध्यान्तप्रथमा'म्बुपाः ॥ १२ ॥

ཟས་ཟོས་བར་མཐའ་ཐོག་མར་ནི།

ཆུ་འཐུང་རན་དང་སྒྲོམ་སྒྲེམ་འགྱུར། ༡༢ ॥

ཞེས་བ་ནི། ཟས་ཟོས་པའི་བར་དུ་ཆུ་འཐུང་ན་སྒྲོམ་སྒྲེམ་རན་བར་འགྱུར་བ་དང་། ཟས་
 ཟོས་ཚར་བའི་རྗེས་ཀྱི་མཐའ་ལ་ཆུ་འཐུང་ན་ལུས་སྒྲོམ་ཞིང་རྒྱས་པར་འགྱུར་བ་དང་། ཡང་
 ཟས་ཀྱི་སྒྲོན་ནམ་ཐོག་མར་ཆུ་འཐུང་ན་ལུས་སྒྲེམ་པོར་འགྱུར་བ་ཡིན། དེ་ཡང་ཟས་ཀྱི་བར་
 དུ་ཆུ་འཐུངས་པས་ལུས་བྱངས་ནམས་མཉམ་པར་སྒྲིད་ཅིང་སྒྲོམ་སྒྲེམ་རན་བར་བྱེད་བ་དང་།
 ཟས་ཀྱི་མཐའ་མར་ཆུ་འཐུངས་པ་དེས་པོ་བ་མ་ཞུ་བའི་གནས་སུ་བད་ཀན་འཕེལ་ནས་
 སྒྲོམ་པོར་འགྱུར་བ་དང་། ཟས་ཀྱི་ཐོག་མ་ལ་ཆུ་འཐུང་ན་འབྱད་ཤིང་ལྷ་བྱའི་ཟས་མེད་པའི་
 པོ་བ་སྒྲོང་བར་གནས་པ་ལ་ཆུ་དེས་པོ་བའི་མེ་དྲོད་ཉམས་ཤིང་ཟས་འཇུ་མི་རྒྱས་པར་གྱུར་
 ཏེ་དྲངས་མ་ལ་སོགས་པའི་ལུས་བྱངས་ནམས་འཕེལ་ཞིང་རྒྱས་པར་མ་རྒྱས་ནས་སྒྲེམ་
 པོར་གྱུར་བ་ཡིན་ནོ། །བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་བཙུ་བཙུད་པར། ཟས་ཟོས་བར་མཐའ་ཐོག་མར་
 སྒྲོམ་འཐུངས་ན། ཉམ་འཚག་རན་ཞིང་སྒྲོམ་དང་སྒྲེམ་པོར་འགྱུར། ཞེས་གསུངས་སོ།

ཁུ་བསེལ་གྱི་ཡོན་ཏན།

शीतं मदात्ययग्लानिमूर्च्छाच्छर्दिश्रमभ्रमान् ।
तृणोष्णादाहपित्तास्त्रविषाण्यम्बु नियच्छति ॥ १३ ॥

ཁུ་བསེལ་ཆང་ནད་བརྒྱལ་བ་དང་།

སྐྱགས་དང་ངལ་དང་མགོ་འཁོར་དང་།

སྒྲོམ་དང་ལུས་ཚ་མཁྲིས་བ་དང་།

ཁྲག་རྒྱས་དྲག་ནི་སེལ་བྱེད་ཡིན། ॥ १३ ॥

ཞེས་པ་ནི། ཆང་དྲགས་པའི་ནད་དང་། དན་མེད་དུ་བརྒྱལ་བ་དང་། སྐྱགས་བ་དང་།
ངལ་དུ་བ་དང་། མགོ་འཁོར་བ་དང་། ཁ་སྒྲོམ་བ་དང་། ལུས་ཚ་བ་དང་། མཁྲིས་བ་དང་ཁྲག་
རྒྱས་ཤིང་འཕེལ་བ་དང་། ཁུ་བ་དང་མི་ཁུ་བའི་དྲག་གི་ནད་བཅས་གོང་གསལ་གྱི་ནད་འདི་
དག་ནྲམས་ལ་ཁུ་བསེལ་འཕུངས་བ་དང་གཏོར་བ་སོགས་བྱས་ན་ནད་ནྲམས་སེལ་བར་
བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་བཙུ་བྱག་པར། ཁུ་བསེལ་བརྒྱལ་ངལ་ཆང་ནད་མགོ་
འཁོར་སྐྱག། སྒྲོམ་དང་ལུས་ཚ་ཁྲག་མཁྲིས་དྲག་ནད་སེལ། ཞེས་གསུངས་སོ།

ཁུ་བསྐྱེལ་གྱི་ཡོན་ཏན།

दीपनं पाचनं कण्ठ्यं लघूष्णं वस्तिशोधनम् ॥
हिध्माऽध्मानाऽनिलश्लेष्मसद्यः शुद्धे^{१०} नव्रज्वरे ।
कासाऽमप्रीनसश्वासपार्श्वरुक्षु च शस्यते ॥ १४ ॥

ཁུ་ཚན་བྱོད་སྦྱེད་ཟས་འདུ་ཞིང་།

མགུལ་བདེ་ལུས་ཡང་འགཅིན་ནད་སེལ།

སྐྱགས་བྱ་ལྟོ་སྒྲོམ་རྒྱུང་བད་ཀན།

१० 'शुद्धि' इति पाठान्तरम् ।

११ ལེགས་སྦྱར། མགུལ་བདེ་ཡང་བྱོ་གཅིན་ནད་སེལ། ཞེས་བྱོ་བ་སྦྱང་ཞིང་ལུས་མི་སྦྱང་ངོ་།

རིམས་གསར་འབྲལ་དུ་བསྐྱོག་བྱེད་ཅིང་།

ལུད་པ་ཆམ་གསར་དབྱགས་མི་བདེ།

ཅིབ་ལོགས་བྱག་ལ་བསྐྱགས་པ་ཡིན། ༡༥ ॥

ཞེས་པ་ནི། རྩ་ཆེན་ནམ་རྩ་བསྐྱོལ་ཆ་པོ་འབྲུང་ན་མེ་དོད་སྐྱེད་པ་དང་། ཁ་ཟས་འཇུ་བར་བྱེད་པ་དང་། མགྲལ་གྱི་བད་ཀན་སོགས་དག་ཏེ་བདེ་བ་དང་། ལུས་ཡང་བར་བྱེད་པ་དང་། རྩ་སེའི་གཅིན་ནད་ནམས་སེལ་ཞིང་འཛོམས་པ་དང་། ཡང་སྐྱིགས་བྱའི་ནད་དང་། ལྷོ་བ་སྐྱོས་པ་དང་། རྩུང་ནད་དང་། བད་ཀན་རྩུས་པ་དང་། ལེགས་སྦྱར་ལྟར་ན་སྐྱགས་སོགས་ཀྱིས་སྦྱང་བའི་རྒྱས་དང་། རིམས་གསར་པ་ནམས་རྩ་བསྐྱོལ་འབྲུང་ན་འབྲལ་དུ་བསྐྱོག་པར་བྱེད་ཅིང་། དེ་བཞིན་དུ་ལུད་པ་དང་། ཆམ་པ་གསར་པ་དང་། དབྱགས་མི་བདེ་བ་དང་། ཅིབ་ལོགས་སུ་བྱག་གཟེར་བྱང་བ་ནམས་ལ་ཡང་རྩ་བསྐྱོལ་འབྲུང་བ་བསྐྱགས་པ་ཡིན་ནོ། ། བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་བཅུ་དྲུག་པར། རྩ་བསྐྱོལ་དོད་སྐྱེད་ཟས་འཇུ་སྐྱིགས་བྱ་སེལ། བད་ཀན་ལྷོ་སྐྱོས་དབྱགས་མི་བདེ་བ་དང་། ཆམ་པ་རིམས་གསར་འབྲལ་དུ་སྐྱོག་པར་བྱེད། ཞེས་གསུངས་སོ།

རྩ་བསྐྱོལ་གྲང་གི་ཡོན་ཏན།

अनभिष्यन्दि लघु च तोयं क्वथितशीतलम् ।
संसर्गे पित्तकफयोः सन्निपाते च पूजितम् ।
पित्तयुक्ते हितं दोषे व्युषितं तत्तिदोषकृत् ॥ १५ ॥

རྩ་ནི་བསྐྱོལ་ནས་གྲངས་པ་དག།

བད་ཀན་མི་སྐྱེད་ལུས་ཡང་ཞིང་།

བད་མཁྱིས་ལྷན་པ་དག་དང་ནི།

འདུས་པ་ལ་ཡང་བསྐྱུས་པ་ཡིན།²²

མཁྱིས་པ་ཅན་ལ་མན་པ་ཡིན།

དེ་ནི་ཞག་ལོན་ཉེས་གསུམ་སྦྱེད། ༡༧ ॥

ཞེས་པ་ནི། རྒྱ་བསྐྱེད་ནས་གང་དུ་བརྒྱུག་པའི་བསྐྱེད་གང་དེ་དག་འཕྱང་ན་བད་ཀན་གྱི་ནད་མི་སྦྱེད་ཅིང་ལུས་ཡང་བར་བྱེད་པ་ཡིན། དེ་བཞིན་དུ་བད་མཁྱིས་ལྷན་པའི་ནད་དང་འདུས་པ་ལ་ཡང་རྒྱ་བསྐྱེད་གང་བསྐྱུས་པ་ཡིན་ནོ། རྒྱ་བསྐྱེད་གང་དེ་ནི་རྒྱང་མཁྱིས་དང་བད་མཁྱིས་ལྷ་བྱའི་མཁྱིས་པ་ཅན་གྱི་ནད་ལ་མན་པ་ཡིན། གལ་ཏེ་རྒྱ་བསྐྱེད་གང་དེ་མ་འཕྱང་བར་ཉིན་ཞག་གཅིག་འདས་པའམ་ཡུན་རིང་ལོན་པའི་རྒྱ་རྒྱིང་པ་དེ་ནི། དུས་ཀྱི་རང་བཞིན་དང་མེད་ཡོན་ཏན་ལས་ཉམས་ཤིང་སྦྱར་བའི་རྣམ་པར་འགྱུར་བས་ཉེས་པ་རྒྱང་མཁྱིས་བད་ཀན་གསུམ་ག་སྦྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་བརྒྱུག་པར། བསྐྱེད་གངས་བད་ཀན་མི་སྦྱེད་མཁྱིས་པ་སེལ། །ཞག་གཅིག་ལོན་ནས་དུག་འདྲ་ཉེས་ཀྱན་སྦྱེད། །ཞེས་གསུངས་སོ།

ལྷ་སྒྲར་གྱི་རྒྱའི་ཡོན་ཏན།

नारिकेलोदकं^{१४} स्निग्धं स्वादु वृष्यं हिमं लघु ।

तृष्णापित्ताग्निहरं दीपनं वस्तिशोधनम् ॥ १६ ॥

ལྷ་སྒྲར་རྒྱའི་སྦྱུམ་པ་དང་།

རོ་མངར་རོ་ཙ་བསེལ་ཞིང་ཡང་།

སྦྱུམ་དང་མཁྱིས་པ་རྒྱང་ནད་སེལ།

དྲོད་སྦྱེད་རྒྱང་པའི་ནད་སྦྱོང་བྱེད། ༡༩ ॥

22 ལེགས་སྦྱར། བད་མཁྱིས་ཞེས་པ་ནས་བསྐྱུས་ཞེས་པའི་བར་ཆོགས་རྒྱང་གཉིས་གཞན་ལས་

དངས་ཏེ་རྒྱ་བའི་ཁོངས་སུ་གསལ་ཡང་མོད་འགྱུར་དུ་མི་སྦྱང་ངོ་།

14 'नारिकेलोदकं' इति पाठान्तरम् ।

ཞེས་བ་ནི། རྒྱ་སྐར་གྱི་ནང་གི་འབྲས་བུ་འི་ཆུ་དེ་ནི་སྐྱུ་མ་པའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་བ་དང་།
 རོ་མངར་ཞིང་ཞེས་བ་དང་། རོ་ཙ་སྟེ་ཁྱ་བ་འཕེལ་བར་བྱེད་བ་ཡིན། དེ་བཞིན་དུ་ནུས་བ་
 བསེལ་ཞིང་ཡང་བ་དང་ལྡན་ལ། ཆུ་དེ་ཡིས་སྐྱོམ་བ་དང་མཁྲིས་བ་དང་སྦྲང་གི་ནད་ནམས་
 སེལ་ཞིང་མེ་དྲོད་སྦྱེད་བ་དང་སྦྲང་པའི་ནད་གི་ནད་ནམས་སྦྱང་ཞིང་དག་པར་བྱེད་བ་ཡིན།
 འདིར་རྒྱ་སྐར་གྱི་ཆ་ཤས་གཞན་ལས་འབྲས་བུ་འི་ནད་གི་ཆུ་དེ་གཙོ་བོར་བྱས་ནས་ཆུ་འོ་སྟེ་
 ཆན་དུ་བཤད་པ་ཡིན་པར་གཤེས་དགོས་སོ། །འབྲས་བུ་དེ་ནི་རྒྱ་གར་བས་རྣམས་ལ་ཞེས་
 ཡོངས་གྲགས་ཡིན་ནོ།

དབྲས་དུས་གྱི་ཆུ་འི་བཟང་ངན།

वर्षासु दिव्यनादेयं परं तोये वराऽवरे ॥ १७ ॥

དབྲས་ནི་ཆར་ཆུ་ཆུ་བོའི་ཆུ།

མཆོག་ཏུ་བཟང་དང་ངན་པར་བཤད། ། ༡༧ །

ཞེས་བ་ནི། དབྲས་གྱི་དུས་སུ་ཆར་པའི་ཆུ་ནི་དྲངས་ཤིང་དུལ་སོགས་གྱི་དྲི་མ་དང་བྲལ་
 བས་མཆོག་ཏུ་བཟང་བ་ཡིན་ལ་ཆུ་སྦྲང་ངམ་ཆུ་བོའི་ཆུ་ནི་རྟོག་དྲི་ཅན་དུ་གྱུར་པས་ཆེས་
 ངན་ཞིང་སྦྱད་བ་ཡིན་པར་བཤད་བ་ཡིན་ནོ། །བཤད་ཤིང་ལེའུ་བཅུ་དྲུག་པར། ཆུ་ནི་ཆར་ཆུ་
 གངས་ཆུ་ཆུ་སྦྲང་ཆུ། ཆུ་མིག་ཁྲོན་པ་བ་ཚུ་ཤིང་གི་ཆུ། རིམ་པས་དང་བོ་མཆོག་ཡིན་ཕྱི་མ་
 དམན། ཞེས་དུས་ལ་མ་ལྟོས་པར་ཆུ་སྦྱེད་བཟང་ངན་གྱི་རིམ་པ་དེ་ལྟར་གསུངས་སོ། །

དོན་བསྒྲུབ།

इति तोयवर्गाः ।

ཆུ་འི་སྟེ་ཆན་ནོ། །

ཞེས་བ་ནི། འདི་ཡན་སྐྱོམ་དུ་གྲགས་པའི་ནད་གི་དང་བོ་ཆུ་སྐྱོམ་སྐྱོན་བ་ཆུ་ཡི་སྟེ་
 ཆན་དུ་གྲགས་པ་ཚོགས་སོ། །

འོ་མའི་སྒྲིབ་པ།

གོང་གསལ་ཆུ་ནི་འཛོ་བར་བྱེད་པ་ལ་སོགས་པའི་ཡོན་ཏན་དུ་མ་དང་ལྡན་པ་དེ་
བཞིན་དུ་འོ་མ་ལ་ཡང་ཡོན་ཏན་མང་པོ་དང་ལྡན་ཞིང་། སྤྱི་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མཆོག་ཞུན་
མར་ཡང་འོ་མ་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་པས་སྒྲིབ་གཞན་དག་ལས་འོ་མ་ཉིད་མཆོག་དུ་གྱུར་བ་
ཡིན་པའི་བྱིར་རྒྱུ་འོག་དུ་འོ་མ་སྒྲིབ་དང་བྱེད་བྱུག་སོ་སོའི་ཡོན་ཏན་དང་ལས་སྒྲིབ་པ་འོ་མའི་
སྒྲིབ་པ་འདི་བཤད་པ་ཡིན་ནོ།

འོ་མའི་དབྱེ་བ།

गव्यं माहिषमाजं च कारभं स्तैणमाविकम् ।
ऐभमैकशफं चेति क्षीरमष्टविधं मतम् ॥ १८ ॥

བ་དང་མ་ཉི་མ་དང་ནི།

ར་མོང་བྱུང་མེད་མ་མོ་དང་།

སྤྱང་མོ་དང་ནི་མིག་གཅིག་སྒྲིབ།

འོ་མ་རྒྱམ་པ་བརྒྱད་དུ་བཤད།^{੨੦} ॥ १८ ॥

ཞེས་པ་ནི། འོ་མའི་དབྱེ་བ་བཤད་པ་ལ། བ་ཡི་འོ་མ་དང་། མ་ཉིད་འོ་མ་དང་། ར་ཡི་འོ་
མ་དང་། ར་མོང་གི་འོ་མ་དང་། བྱེད་ཀྱི་འོ་མ་དང་། ལུག་མོ་འཕ་མ་མའི་འོ་མ་དང་། སྤྱང་མའི་
འོ་མ་དང་། གོད་མ་དང་བོང་བྱ་ལ་སོགས་པ་མིག་གཅིག་མའི་འོ་མ་བཅས་འོ་མའི་དབྱེ་
བ་རྒྱམ་པ་བརྒྱད་དུ་བཤད་པ་ཡིན་ནོ།

འོ་མ་སྒྲིབ་ཡོན་ཏན།

स्वादुपाकरसं^{੨੧} स्निग्धमोजस्यं धातुवर्धनम् ॥

੨੦ ལེགས་སྒྲིབ། ཅ་འབྲེལ་གཞན་དག་དུ་སྤྱང་ཐམས་འདིར་བཞེད་པ་ལོ།

੨੧ 'स्वादु पाकरसं' इति पाठान्तरम् ।

वातपित्तहरं वृष्यं श्लेष्मलं गुरु शीतलम् ।

प्रायः पयो ॥ ११ ॥

འོ་མ་སལ་ཆེར་རོ་ཞུ་མངར།།

སྦྱུམ་ཞིང་མདངས་སྦྱེད་ལྷུས་བྱངས་འཕེལ།།

ལྷུང་དང་མཁྲིས་སེལ་རོ་ཅ་བྱེད།།

བད་ཀན་སྦྱེད་མྱི་བསིལ་བ་ཡིན།།^{੨੦} ੧੧ ॥

ཞེས་བ་ནི། འོ་མ་སལ་ཆེ་བ་ནི་རོ་མངར་ལ་ཞུ་མྱེས་ཀྱང་མངར་བ་དང་། སྦྱུམ་བའི་ཡོན་
ཏན་དང་ལྷན་བ་དང་གཟི་མདངས་སྦྱེད་ཅིང་དྲངས་མ་ལ་སོགས་བའི་ལྷུས་བྱངས་བདུན་
ན་མས་འཕེལ་ཞིང་རྒྱས་བར་བྱེད་བ་དང་། ལྷུང་དང་མཁྲིས་བའི་ནད་སེལ་ཞིང་རོ་ཅ་སྦྱེ་བྱ་
བ་འཕེལ་བར་བྱེད་ཅིང་། ཉེ་བཞིན་དུ་འོ་མས་བད་ཀན་སྦྱེད་ཅིང་མྱི་བ་དང་བསིལ་བའི་
ཡོན་ཏན་དག་དང་ལྷན་བ་ཡིན་ནོ། འོ་མའི་ཡོན་ཏན་དང་ལས་འདི་ན་མས་འོ་མ་མང་ཆེ་བ་
ལ་འབྱུང་མོད་ཐམས་ཅད་ལ་གཅིག་ཏུ་ངེས་པ་མེད། འོ་མ་སྦྱིའི་ལས་དང་ཡོན་ཏན་འདི་
ལྟར་བཤད་ཀྱང་བྱེ་བྲག་ཏུ་རྩ་མོང་གི་འོ་མ་ཅུང་ཟད་རྩ་བ་ཅིང་ཆ་བ་དང་། ལན་ལྟ་བྱ་ཞིང་
ཡང་བ་དང་ལྷན་ལ། དེ་བཞིན་དུ་རའི་འོ་མ་ཡང་བ་དང་། ལྷག་གི་འོ་མས་ཆ་བ་སྦྱེད་བ་
སོགས་རྒྱས་བ་མི་འདྲ་བ་སྦྱང་ངོ་། འོན་ཀྱང་རོ་མངར་བ་དང་ཞུ་མྱེས་མངར་བ་ནི་འོ་མ་
ཐམས་ཅད་ལ་གཅིག་བར་འབྱུང་ཞིང་མཚུངས་བ་ཡིན་ནོ། བཤད་སྦྱང་ལེའུ་བཅུ་དྲུག་པར།
འོ་མ་སལ་ཆེར་རོ་དང་ཞུ་མྱེས་མངར། སྦྱུམ་མྱི་བྱངས་འཕེལ་མདངས་སྦྱེད་ལྷུང་མཁྲིས་
སེལ། རོ་ཅ་བད་ཀན་སྦྱེད་བསིལ་མྱི་བ་ཡིན། ཞེས་གསུངས་སོ།

བ་ཡི་འོ་མའི་ཡོན་ཏན།

.....उत्त गव्यं तु जीवनीयं रसायनम् ।

क्षतक्षीणहितं मेध्यं बल्यं स्तन्यकरं सरम् ।

^{੨੦} ལེགས་སྦྱར། བད་ཀན་སྦྱེད་མྱི་བསིལ་བ་ཡིན། ཅེས་མྱི་བ་གསལ་ལོ།

श्रमभ्रममदाऽलक्ष्मीश्चासकासाऽतितृट्क्षुधः ।

जीर्णज्वरं मूलकृच्छ्रं रक्तद्धितं च नाशयेत् ॥ २० ॥

བ་ཡི་འོ་མ་འཚོ་བྱེད་ཅིང་།

བཅུད་ཀྱིས་ལེན་ཡིན་སྒྲོ་དྲོལ་དང་།

སྒྲོ་གཅོང་ལ་ཕན་ཡིད་གཞུངས་བྱེད་།

སྟོབས་སྦྱེད་རྩ་ཞོ་སྦྱེད་དང་འབྲུ།

ངལ་དང་མགོ་འཁོར་སྟུས་དཔལ་ཉམས་།

ལུད་པ་དབྱགས་མི་བདེ་བཤེས་སྟོམ།

རིམས་རྙིང་གཅིན་ནི་སྤྱི་བ་དང་།

བྲག་དང་མཁྲིས་པ་སེལ་བ་ཡིན། ༢༠ ॥

ཞེས་པ་ནི། འོ་མ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་བ་ཡི་འོ་མས་ལུས་སྒྲག་པར་འཚོ་བར་བྱེད་པ་
 དང་། འོ་མ་དེས་སྟོག་རིང་དུ་འཛིན་པར་བྱེད་པས་བཅུད་ལེན་དུ་འགྱུར་བ་ཡིན་ཞིང་། དེ་
 བཞིན་དུ་སྒྲོ་དྲོལ་དང་། ལུས་ཟུངས་ཟད་ཅིང་ཉམས་པར་བྱེད་པའི་སྒྲོ་བའི་གཅོང་ནད་
 རྣམས་ལ་ཕན་པ་ཡིན། ཡང་ཡིད་གཞུངས་སྟེ་སྒྲོ་གྲོས་འཕེལ་བར་བྱེད་པ་དང་། ཟུངས་
 སྟོབས་དང་བྱེད་ཀྱི་རྩ་ཞོ་དག་འཕེལ་ཞིང་སྦྱེད་པར་བྱེད་དོ། །ཡང་འབྲུ་བར་བྱེད་པའི་ངང་
 རྩལ་དང་ལྷན་པ་ཡིན། གཞན་ཡང་ངལ་ཞིང་དུ་བ་པ་དང་། རྩུང་གིས་མགོ་འཁོར་བ་དང་།
 ཡིད་སྟུས་པ་དང་། མདངས་ལ་སྟོགས་པའི་དཔལ་ཉམས་པ་དང་། ལུད་པ་དང་། དབྱགས་
 མི་བདེ་བ་དང་། བཤེས་པ་དང་། ཤིན་དུ་སྟོམ་པ་དང་། རིམས་རྙིང་པ་དང་། གཅིན་སྤྱི་ཞིང་
 ཉུང་བ་དང་། བྲག་དང་མཁྲིས་པ་བཅས་ནད་འདི་དག་རྣམས་བ་ཡི་འོ་མས་སེལ་བར་བྱེད་
 དོ། །ལེགས་སྦྱར་གྱི་རྒྱ་དཔེ་འགར་བ་ཡི་མདོག་དང་། བེའུ་བྲིད་མང་ཉུང་གིས་འོ་མ་ལ་
 ཡང་བྲུད་པར་འབྱུང་བར་བཤད་དོ། །དེ་ཡང་། བ་གསར་རྣམས་ཀྱི་འོ་མ་ནི། མངར་ཞིང་
 བཅུད་ཀྱི་ལེན་དུ་འགྱུར། །ཉེས་གསུམ་སེལ་བ་དེ་བཞིན་དུ། །ཤས་པ་ལས་ནི་སྟོབས་ཟད་

བཞེད། མངལ་དང་བཅས་པའི་མ་ཡིན། རྒྱ་གསུམ་ལོན་པས་མཁྲིས་པ་སྟེད། ཁྱོད་དང་
མངས་དང་དེ་བཞིན་དུ། སྐྱེས་བྱེད་དུ་ནི་བཤད་པ་ཡིན། ཞེས་གསུངས་སོ། །བཤད་ཀྱང་ལེའུ་
བཅུ་དྲུག་པར། བ་ཡི་འོ་མ་སྟོང་ལ་གཙང་ལ་པན། རིམས་སྟོང་གཅིན་སྟེ་ཡིད་གཞུངས་འཆོ་
བྱེད་ཡིན། ཞེས་འདི་སྐབས་ཀྱི་གཅིན་སྟེ་བ་དང་། རྒྱུད་དུ་གཅིན་སྟེ་བ་གཉིས་འགལ་བ་
ཡིན་པས་གང་ཡང་རུང་བ་ཞིག་གྱིས་མ་དག་རྒྱན་འབྲུམས་སུ་སྟོང་བ་སོགས་ཇི་ཡིན་མྱོང་
གོམས་ཀྱིས་དབྱེད་པར་བྱ་དགོས་སོ།

མ་ཉེའི་འོ་མའི་ཡོན་ཏན།

हितमत्यग्न्यनिद्रेभ्यो गरीयो माहिषं हिमम् ॥ २१ ॥

མ་ཉེའི་འོ་མ་འཕྱུ་དྲུགས་དང་།

གཉིད་མེད་ལ་པན་རབ་ལྷི་བསེལ། २१ ॥

ཞེས་པ་ནི། མ་ཉེའི་འོ་མ་ནི་མེ་དྲོད་ཆེ་དྲུགས་ནས་ཇི་ཅམ་ཐོས་ཀྱང་འགྲངས་མི་ཤེས་
བའི་ནད་དང་གཉིད་མེད་པ་རྣམས་ལ་པན་བ་ཡིན། འོ་མ་འདི་ནི་བ་ལ་སོགས་པའི་འོ་མ་
གཞན་དག་ལས་རབ་དུ་ལྷི་ཞིང་བསེལ་བའི་རྒྱས་སྟོབས་དང་ལྡན་པ་ཡིན་ཞེས་བའི་དོན་ནོ།

ར་ཡི་འོ་མའི་ཡོན་ཏན།

अल्पाभ्युपानव्यायामकटुतिक्ताशनैर्लघु ।

आजं शोषज्वरं^{१८} आसंरक्तपित्तातिसारजित् ॥ २२ ॥

ར་ནི་ཆུ་ཉུང་འཕུང་ཟས་ཆོད།

ཁ་ཞིང་ཆོ་བ་ཟླ་བས་ཡང་།

སྐྱེས་དང་རིམས་དང་དབྱུགས་མི་བདེ།

བྲག་དང་མཁྲིས་པ་ཆད་ནད་སེལ། २२ ॥

ཞེས་པ་ནི། ར་ནི་ཆུ་ཉུང་དུ་འཕྱང་བ་དང་། ལུས་ཀྱི་ཚོལ་བ་མང་ཞིང་གོད་པའམ་
 འབྲུག་ཆེ་བ་དང་། རོ་ཁ་ཞིང་ཆོ་བ་དང་ལྷན་པའི་མས་ཀྱི་རིགས་མ་བའི་རང་བཞིན་གྱི་
 དབང་གིས་ར་ཡི་འོ་མ་དེ་ཡང་བ་ཡིན་ཞིང་། འོ་མ་དེས་གཙང་ཆེན་སྒྲིམ་པོ་དང་། རིམས་
 དང་། དབྱགས་མི་བདེ་བ་དང་། བྲག་དང་། མཁྲིས་པ་དང་། ཆེད་འབྲུའི་ནད་ནྟམས་སེལ་
 གྱུར་བྱེད་པ་ཡིན། འདིར་འོ་མའི་རྣམས་པ་ཡང་བར་འབྱུང་བའི་རྒྱ་ཆུ་ཉུང་དུ་འཕྱང་བ་ལ་
 སོགས་པའི་རང་བཞིན་སྒྲིམ་པ་ནི་གཞན་དག་ནྟམས་ཀྱང་རྒྱ་དོང་མཐུན་པར་ཡང་བ་དང་
 ལྷི་བ་ཅི་རིགས་སུ་འབྱུར་བ་ཤེས་པའི་ལྷི་བ་སྒྲིམ་པ་དང་། རང་བཞིན་དེ་ཡང་ཡུལ་དུས་
 སོགས་ལ་ལྷོས་ནས་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། །བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་བརྒྱུག་པར། ར་ཡི་འོ་མས་དབྲུགས་
 མི་བདེ་བ་སེལ། ཞེས་གསུངས་སོ།

ར་མའི་འོ་མ་ཡིན་ཏེ།

ईषद्रूक्षोष्णालवणामौष्टकं दीपनं लघु ।
 शस्तं वातकफानाहकृमिशोफोदराशंसाम् ॥ २३ ॥

ར་མའི་འོ་མ་ཅུང་ཅུབ་དོ།

ལན་ཚུ་སྤོ་ཞིང་དོད་ཆེ་ཡང་།

སྤྱང་དང་བན་ཀན་ལྷོ་སྒྲིམ་སྤིན།

འོར་ནད་དམུ་ཇིང་གཞང་ནད་སེལ། २३ ॥

ཞེས་པ་ནི། འོ་མ་ནྟམས་ཀྱི་ནད་ནས་ར་མའི་འོ་མ་ནི་ཅུང་ཅུབ་པ་དང་། ཅུང་ཅུབ་དོ་
 བ་དང་། ཅུང་ཅུང་ལན་ཚུ་སྤོ་བ་དང་། འཕྱང་ན་མེ་དོད་ཆེར་སྒྱེད་པ་དང་། ཡང་བ་བཅས་ཡོད་
 པ་ཡིན། འོ་མ་དེ་ཡིས་སྤྱང་དང་། བན་ཀན་དང་། ལྷོ་བ་སྒྲིམ་པ་དང་། སྤིན་གྱི་ནད་དང་། འོར་
 ནད་དང་། དམུ་ཇིང་དང་། གཞན་འབྲུམ་གྱི་ནད་ནྟམས་སེལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན།

བྱེད་ཀྱི་ལོ་མའི་ཡོན་ཏན།

मानुषं वातपित्तासृगभिघाताक्षिरोगजित् ।
तर्पणाऽऽश्रोतनैर्नस्यैः ॥ २४ ॥

བྱེད་མེད་རུ་ཞོ་རྒྱུང་མཁྲིས་ཁྲག་
སྒྲུང་པའི་མིག་ནད་སེལ་བྱེད་དེ།
ཆོམ་བྱེད་མིག་དང་སྒྲུང་སྒྲགས་པན། ༢༤ ॥

ཞེས་པ་ནི། འཇིག་རྟེན་མི་ཡི་བྱེད་ཀྱི་རུ་ཞོ་དེ་ཡིས་རྒྱུང་ནད་དང་། མཁྲིས་པ་དང་།
ཁྲག་དང་། རྒྱུན་གྱིས་སྒྲུང་པའི་མིག་ནད་རྣམས་སེལ་བར་བྱེད་དོ། རྟེ་ཡང་ཇི་ལྟར་སེལ་བ་
ཡིན་ཞེ་ན། ཆོམ་བྱེད་ཞེས་པ་སྤྲན་མའམ་ནས་ཀྱི་ཟན་ལ་སོགས་པ་ནར་མོ་རེང་བྱར་བཅོས་
ཏེ་མིག་གི་མཐའ་བསྐྱོར་ནས་དེའི་ནད་དུ་འོ་མ་བཀང་བ་དང་། ཡང་མིག་གི་འབྲས་བུའི་
སྒྲུང་འོ་མ་དེ་སྒྲགས་པ་དང་། སྒྲུང་སྒྲགས་པ་སོགས་ཀྱིས་ནད་སེལ་བར་བྱེད་དོ། རང་
འགྲེལ་དུ་རུ་ཞོ་འབྲས་ན་བྱིས་པ་ངོམས་པར་བྱེད་ཞེས་གསལ་ལོ།

ལྷག་གི་ལོ་མའི་ཡོན་ཏན།

..... अह्वं तूष्णमाविकम् ॥
वातव्याधिहरं हिष्माश्वासपित्तकफप्रदम् ॥ २५ ॥

ལྷག་གི་ལོ་མ་སྤྱིང་གཞོད་ཆོ།
རྒྱུང་འཛོམས་སྒྱིགས་བྱ་དབྱགས་མི་བདེ།
མཁྲིས་པ་བད་ཀན་སྒྱེད་པ་ཡིན། ༢༥ ॥

ཞེས་པ་ནི། ལྷག་གི་ལོ་མ་དེ་ཡིས་སྤྱིང་མི་དགའ་བར་བྱེད་པ་ལ་སོགས་པའི་ནད་སྒྱེད་
པའི་སྒྲོ་ནས་གཞོད་པ་དང་། རྒྱས་པ་ཚོ་བ་དང་། རྒྱུང་འཛོམས་པ་ཡིན། ཡང་སྒྱིགས་བྱ་དང་།
དབྱགས་མི་བདེ་བ་དང་། མཁྲིས་པ་དང་། བད་ཀན་གྱི་ནད་རྣམས་སྒྱེད་པར་བྱེད་པ་ཡིན། །
བཤད་སྒྱེད་ལེའུ་བཅུ་དྲག་པར། ལྷག་གི་ལོ་མས་རྒྱུང་འཛོམས་སྤྱིང་ལ་གཞོད། ཞེས་
གསུངས་སོ།

སྒྲུང་མའི་འོ་མའི་ཡོན་ཏན།

हस्तिन्याः स्थैर्यकृद् ॥ २६ ॥

བ་སྒྲུང་མོ་ཡིས་རབ་བརྟན་བྱེད། ॥ २७ ॥

ཞེས་པ་ནི། སྒྲུང་ཆེན་མའི་འོ་མ་འཕྱངས་ན་ལུས་རབ་དུ་བརྟན་བརྟན་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་
པའི་དོན་ཡིན་ནོ། །རང་འགྲེལ་དུ་སྒྲུང་མའི་འོ་མ་ནི་འཕྱངས་ན་ལུས་ཀྱི་ཁོང་རབ་དུ་ཆ་ཞིང་
ལུས་ཀྱི་ཤ་སྦྱེ་ཞིང་ལུས་བརྟན་པར་འགྱུར་རོ་ཞེས་གསལ་ལོ།

མིག་པ་གཅིག་པའི་འོ་མའི་ཡོན་ཏན།

..... बाढमुष्णं त्वैकशफं लघु ।

शाखावातहरं सांमल्लवणं जडताकरम् ॥ २७ ॥

མིག་པ་གཅིག་པའི་འོ་མ་ཆོ།¹⁰

ཡན་ལག་རྒྱང་སེལ་སྦྱར་བཅས་ཤིང་།

ཡན་ལྷ་བྱོ་ཞིང་མྱོངས་པར་བྱེད། ॥ २८ ॥

ཞེས་པ་ནི། ཀྱང་ལག་གི་མིག་པ་ཁ་བལ་དུ་མ་གྱུར་པར་མིག་པ་སྦྱབས་གཅིག་ཅན་ཏྲ་
དང་བོང་བུ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ཀྱི་འོ་མ་ནི་ནུས་པ་ཆ་ཞིང་དྲོ་བ་དང་ལྷན་ལ། ཀྱང་ལག་གི་
ཆ་ཡན་ལག་གི་ཁྲག་ལ་སོགས་པའི་བྱངས་རྣམས་སུ་ཞུགས་པའི་རྒྱང་སེལ་ཞིང་འཛོམས་
པར་བྱེད་པ་དང་། མིག་པ་གཅིག་པའི་འོ་མ་དེ་དག་ནི་རོ་ཅུང་ཟད་སྦྱར་བ་དང་བཅས་ཤིང་
ཅུང་ཟད་ཡན་ལྷ་ཡང་བྱོ་བ་དང་། འོ་མ་དེ་འཕྱངས་པས་ཤེས་རབ་ལ་གནོད་པས་མྱོངས་
པར་བྱེད་པ་ཡིན། ལུས་བཅས་པོ་ནི་དུ་བྱེད་པ་ལ་ཡང་བཤད། འགས་སྒྲན་པ་ནི་དུ་བྱེད་དོ་

¹⁰ ལེགས་སྦྱར། མིག་གཅིག་འོ་མ་ཤིན་དུ་ཆོ་ཞེས་དང་། ཡང་། ཡན་ལྷ་ཡང་ཞིང་མྱོངས་པར་
བྱེད། །ཅེས་ཤིན་དུ་ཆ་བ་དང་ཡང་བ་ཡང་སྦྱང་རོ།

གསུངས། བཤད་ཆུང་ལེུ་བཅུ་དྲུག་པར། ཏྲ་བོང་འོ་མ་སྒོ་གསོ་སྒོངས་པར་བྱེད། ཞེས་སྒོ་
བ་གསོ་བ་ཡང་གསུངས་སོ།

འོ་སྒོ་ན་སོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན།

पयोऽभिष्यन्दि गुर्वमिं युक्त्या श्रुतमतोऽन्यथा ।
भवेद् गरीयोऽतिश्रुतं ॥ ३८ ॥

འོ་སྒོ་ན་བད་ཀན་སྒྱེད་ཅིང་ལྷི།

རིགས་པར་བསྐྱོལ་ནས་དེ་ལས་གཞན།

ཤིན་ཏུ་བསྐྱོལ་ན་འཇུ་དགའ་ལྷི། ༣༨ ॥

ཞེས་པ་ནི། འོ་མ་གང་ཡང་རྒྱང་བ་དེ་དག་ནྲ་མས་བཞེས་ནས་གྲུང་རྒྱས་སྒྲར་མ་བསྐྱོལ་
བར་འོ་སྒོ་ན་འཇུང་ན་བད་ཀན་སྒྱེད་ཅིང་རྒྱས་པ་ལྷི་བས་འཇུ་དགའ་བར་འགྱུར་བ་ཡིན། གལ་
ཏེ་འོ་མ་དེ་དག་འོས་ཤིང་རན་པའི་རིགས་མར་བསྐྱོལ་ནས་འཇུང་ན་འོ་མ་དེའི་རྒྱས་པ་གོང་
གི་དེ་ལས་གཞན་དུ་གྱུར་ཏེ་བད་ཀན་སེལ་ཞིང་རྒྱས་པ་ཡང་བས་འཇུ་སྒྲ་བར་གྱུར་བ་ཡིན་
གསུངས། དེ་ཡང་འོ་སྒོ་ན་ལ་སྒྲིས་ཏེ་བད་ཀན་མི་སྒྱེད་ཅིང་ལྷི་བ་ཡང་མ་ཡིན་པར་སྒོན་ནོ། །
རིགས་པར་བསྐྱོལ་ཞེས་པ་ནི་འོ་མ་དེ་དག་འོས་ཤིང་འཚམས་ལ་རན་པར་བསྐྱོལ་བ་ལ་
བྱེད། རྟེན་ལས་བསྐྱོལ་ཏེ་ཤིན་ཏུ་མང་པོ་བསྐྱོལ་བའམ་ཡང་ན་ཤིན་ཏུ་རྒྱང་དུ་ལས་མ་
བསྐྱོལ་བ་སོགས་ནི་མི་རིགས་པར་བསྐྱོལ་བ་ཡིན་ཞིང་བསྐྱོལ་དུགས་པ་དེ་ནི་རྒྱས་པ་ལྷི་
བར་གྱུར་བ་ཡིན། ཡང་འོ་མའི་སྤྱིད་ཆུ་དང་བསྐྱེས་ནས་བསྐྱོལ་ན་རྒྱས་པ་འོ་སྒོ་ན་ལས་ཤིན་
ཏུ་ཡང་བར་འགྱུར་བ་ཡིན། འོ་མ་གང་མི་རིགས་པར་བསྐྱོལ་ཞིང་ཆུ་མེད་པར་བསྐྱོལ་ནས་
འོ་མའི་ཆ་གཅིག་དང་། ཆ་གཉིས་དང་། ཆ་གསུམ་དང་། ཆ་བཞི་སོགས་ནས་རིམ་བར་བསྐྱུ་
ཞིང་བསྐྱོལ་བས་མཐར་ཆ་བསྐྱེད་ཀྱི་བར་དུ་མ་བསྐྱུས་བར་བསྐྱོལ་བ་དེ་གོང་མ་ལས་ལྷི་མ་
ན་མས་སུ་སྒྲིང་པོ་འདུས་པར་གྱུར་བ་ཡིན། དེ་ལྟར་ཆུ་མེད་པར་ལུན་དུ་བསྐྱོལ་ཞིང་གཏུས་
པའི་སྤྱིང་པོ་དེ་ནི་རིམ་བཞིན་རབ་དུ་ལྷི་ཞིང་འཇུ་དགའ་ལ་སྒྲིབས་སྒྱེད་པར་བྱེད་དོ། འོ་མ་

དེ་དག་མིན་ཏུ་མང་པོ་བསྟོལ་ན་སྒྲིང་པོ་གཤམ་པས་རྩལ་པ་ལྷི་ཞིང་འཛུ་དཀར་བར་གྱུར་པ་
ཡིན། །བཤད་རྒྱད་ལེའུ་བཅུ་དྲུག་པར། རྩོམ་ལྷི་བསལ་སྒྲིན་དང་བད་ཀན་སྟེད། །བསྟོལ་ན་
ཡང་དྲོ་བསྟུན་ན་འཛུ་དཀར་ལྷི། །ཞེས་གསུངས་སོ།

བཞེས་མ་ཐག་པའི་འོ་མའི་ཡོན་ཏན།

धारोष्णममृतापमम् ॥ २९ ॥

བཞེས་མ་ཐག་དྲོ་བདུད་ཅིར་མཆུངས། ॥ २९ ॥

ཞེས་པ་ནི། བཞེས་མ་ཐག་པའི་འོ་མ་རྩོམ་པོ་དེ་དག་ནི་མན་བས་བདུད་ཅི་དང་
མཆུངས་པ་ཡིན་ནོ། །བཤད་རྒྱད་ལེའུ་བཅུ་དྲུག་པར། བཞེས་ཐག་པའི་མ་རྩོམ་པོ་བདུད་ཅིར་
མཆུངས། །ཞེས་གསུངས་སོ།

ཞ་ཡི་ཡན་ཏན།

अम्लपाकरसं ग्राहि गुरुष्णं दधि वातजित् ॥
मैदः शुक्रबलश्लेष्मपित्तरक्ताग्निशोफकृत् ।
रोचिष्णु शंस्तमरुचौ शीतके विषमज्वरे ॥
पीनसे मूलकृच्छ्रे च रूक्षे^{२०} तु ग्रहणीगदे ।
नैवाद्यानिशि नैवौष्णं वसन्तोष्णशरत्सु न ॥
नाम्रिदगसूर्प नाक्षीदं तत्रा^{२१} घृतसितोपलम् ।
न चानामलकं नापि नित्यं नोऽमन्दमन्यथा ॥
ज्वरसृक्पित्तवीर्यसर्पकुष्ठपाण्डुभ्रमप्रदम् ॥ ३० ॥

ཞ་ཞིང་དང་ཞུ་རྩིས་སྟུང་།
རྩུག་སྟེམ་ལྷི་ལ་ཆུང་ནད་སེལ། ॥ ३० ॥

२० 'रूक्षे' इति पाठान्तरम् ।
२१ 'तत्र' इति पाठान्तरम् ।
२२ ལེགས་སྟུང་། རྩུག་སྟེམ་ལྷི་དྲོ་ཆུང་ནད་སེལ། ཞེས་དྲོ་བ་ཡང་སྟུང་ངོ་།

ཚིལ་དང་བྱ་ཆུ་སྟོབས་བད་ཀན།
 བྱ་མཁྱིམ་དོད་སྟེན་འོར་ནད་སྟེད།
 ཡི་ག་འབྲེད་ཅིང་ཁ་ཟས་མེན།
 གྲང་བའི་རིམས་དང་མི་སྟོམས་རིམས།
 ཆམ་པ་གཅིན་འགགས་གྲར་བ་དང་།
 འབྲུ་བའི་ནད་ལ་ཕྱབ་མོ་པན།
 ཞོ་དོན་དབྱིད་དང་སོ་གྲང་།
 སྟོན་དུས་མཆན་མོ་བཏུང་མི་བྱ།
 དེ་ནི་སྤྲུའི་སྤན་ཚོད་དང་།
 སྤང་ཅི་མར་དང་ཤ་ཁ་ར།
 སྤྱུ་རུ་ར་ནི་མེད་མི་བཏུང་།
 ཏུག་ཏུ་མ་ཡིན་མ་ལངས་མིན།
 གཞན་དུ་རིམས་བྲག་མེ་དབལ་དང་།
 མཛེ་དང་སྤྱུ་བབ་མགོ་འཁོར་སྟེད། ༣༠ །

ཞེས་བ་ནི། འོ་མ་བསྟལ་ནས་ཞོར་འབྱར་བ་ཡིན་ཞིང་། དེ་ཡང་ཞོ་ལེགས་བར་ལངས་
 བ་དང་། མ་ལངས་བ་དང་། ལངས་ནས་ཐལ་ཆེས་པ་སྟོགས་གནས་སྟབས་དུ་མར་གྱུར་བ་
 ཡིན། ཞོ་ནམས་ཀྱི་རོ་དང་ཞུ་ཆེས་གཉིས་ཀ་སྤྱུར་བ་ཡིན་བ་དང་། ཞོ་དེ་ཡིས་བཤང་བའམ་
 ཏུག་པ་རང་གི་གནས་སུ་སྤྲུའི་ཞོང་ཞོང་བྱེད་བ་དང་། ཡོན་ཏན་སྤྱི་བ་དང་བོ་བ་ལྷན་ལ།
 སྤྱང་གི་ནད་སེལ་བ་ཡིན། ཚིལ་དང་། བྱ་ཆུ་དང་། སྟོབས་དང་། བད་ཀན་དང་། བྱ་མཁྱིམ་དང་།

༣༣ ལེགས་སྤྱུར། སྤྲུའི་སྤན་བྱ་ཞེས་བ་ལས་ཚོད་མ་མི་སྤྱང་ངོ་།

༣༤ ལེགས་སྤྱུར། གཞན་དུ་རིམས་མཁྱིམ་བྲག་མེ་དབལ། ཞེས་མཁྱིམ་བ་ཡང་སྤྱང་ངོ་།

མཁྱིམ་བ་དང་། མེ་དྲོད་རྣམས་འཕེལ་བ་དང་། འཛིན་སྒྲིབ་པར་བྱེད་དོ། ཞོ་དེ་ཡིས་ཡི་ག་
འབྱེད་བ་དང་། ཁ་ཟས་ལེན་ཞེས་ཡི་ག་འཕྱུས་པའི་ཟས་གཞན་དག་གྲང་བ་འདྲིས་སྒྲིབ་
པར་བྱེད་དོ། བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་བཅུ་དྲུག་པར། ཞོ་ཀུན་རྫོང་དང་ཁྲུ་རྒྱུ་སྐྱར་བསོལ་སྐྱམ། ཁྲུ་ག་
སྐྱམ་རྒྱུ་ཆད་སེལ་ཞིང་ཡི་ག་འབྱེད་། ཞེས་གསུངས་སོ།

ཡང་གྲང་བ་ལས་གྲུར་པའི་རིམས་དང་། ལྷང་དུ་བ་བྱེད་པའི་མི་སྟོམས་པའི་རིམས་
དང་། ཆམ་པའི་ནད་དང་། གཅིན་འགྲགས་གྱི་ནད་དང་། འཁྱུ་བའི་ནད་བཅས་འདི་རྣམས་ལ་
ཞོ་ཡི་སྐྱིས་མ་བཤུས་པའི་ཞོ་རྩ་བ་མོ་དེ་ཡིས་ཕན་པ་ཡིན། ཡང་འགས་ཞོ་ལེགས་པར་
ལངས་བ་ལས་དུས་ཡུལ་ནས་རིམ་གྱིས་ཤིན་ཏུ་སྒྲིན་པར་གྲུར་བ་ནི་རྩ་བ་མོ་ཞེས་བྲལ། དེ་
ལྟ་བུའི་ཞོ་རྩ་བ་མོ་དེ་ཡིས་གྲང་བའི་རིམས་ནས་འཁྱུ་བའི་བར་གྱི་ནད་རྣམས་ལ་ཕན་བ་
ཡིན་ཞེས་བཤད་དོ། བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་བཅུ་དྲུག་པར། འོ་མ་སྒྲིང་པོ་བཏོན་པའི་ཞོ་སྐྱ་ཡིས།
མ་སྟོམས་རིམས་ཆམ་འགྲམས་འཁྱུགས་འཁྱུ་བ་སེལ། ཞེས་གསུངས་སོ།

ཡང་ཞོ་དྲོན་མོ་བདུང་མི་རུང་ལ། དེ་བཞིན་དུ་དབྱིད་ཀ་དང་། སོ་ག་དང་། སྟོན་གྱི་དུས་
རྣམས་སུ་ཆད་པས་ཞོ་དྲོན་མོར་གྲུར་བ་བདུང་བར་མི་བྱུལ། ། དེ་བཞིན་དུ་མཆན་མོ་ཡང་ཞོ་
འཕྱང་མི་རུང་བ་ཡིན། རྒྱ་ཟེར་དུ་ཞོ་དྲོན་མོར་མི་བདུང་ཞེས་བ་སོ་ག་ཡིན་པར་བཤད། རང་
འགྲེལ་དུ་སྟོན་དབྱིད་སོ་ག་གསུམ་ལ་ཡང་ཞོ་གྲང་མོ་བདུང་རུང་བར་བཤད། གལ་ཏེ་ཞོ་དེ་
དག་འཕྱང་བར་བྱེད་ན་ཡང་ཞོ་དེ་སྤྲན་མ་སྐྱུ་འི་ཆོད་མ་དང་སྐྱར་ཏེ་འཕྱང་བཤམ། སྤང་ཅི་
དང་སྐྱར་བཤམ། མར་དང་སྐྱར་བཤམ། ཤེལ་ཀ་ར་དང་སྐྱར་བཤམ། སྐྱ་རུ་དང་སྐྱར་ཏེ་བདུང་
བར་བྱུལ། ཞོ་དེ་སྤང་ཅི་ལ་སོགས་བ་དང་མ་སྐྱར་བར་བདུང་མི་རུང་ངོ། ཞོ་དེ་དུས་ཉག་
ཏུ་བདུང་མི་རུང་ལ། ཞོ་མ་ལངས་བ་ཡང་བདུང་མི་འོས་སོ། གལ་ཏེ་གོང་གི་ཆོག་ལས་
གཞན་པའི་སྤང་སྤང་གོ་བསྐྱོག་ཏུ་བྱས་ན། རིམས་དང་། ཁྲུ་དང་། མེ་དབལ་དང་། མཛེ་
དང་། སྐྱ་ཟབ་དང་མགོ་འཁོར་བ་བཅས་ནད་འདི་རྣམས་སྐྱེད་པར་བྱེད་དོ། འོ་མ་ནད་ལ་རང་
འགྲེལ་དུ་སྤངས་པའི་བག་ཏུ་འགྱུར་ཞེས་གསལ། བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་བཅུ་དྲུག་པར། ཞོ་ཀུན་

རྩོ་དང་ཁྱེས་སྐྱར་བསིལ་སྒྱུ་མ། །རྒྱལ་སྐྱེས་རྒྱུང་ཚད་སེལ་ཞིང་ཡི་ག་འབྱེད། །ཞེས་སྒྱུ་ལྷ་མ་
དང་བསིལ་མ་དག་ཀྱང་གསལ། སྤྱིང་སོ་བསྐྱེས་ས་ལས་ནི་དོ་བ་དང་། རྒྱུད་བཞིར་བསིལ་མ་
གསལ་བས་དེ་དག་གང་རྒྱུང་ཞིག་སྤྱིས་མ་དག་རྒྱན་འབྲམས་སུ་སོང་བཅས་ལྷུ་ལྷས་
གནས་སྐབས་སོགས་ཀྱི་བྱད་བར་སོགས་རྩི་ཡིན་དབྱེད་དཔོས་བར་གདོ།

དར་བའི་ཡོན་ཏན།

तत्रं लघु कमाग्रालं दीपनं कफवातजित् ॥
शोफोदराशोग्रहणीदीपमूलग्रहावरुचिः ।
स्निग्धमृत्तप्यापदगम्पाम्द्रवामसाञ्जयेत् ॥ ३१ ॥

དར་གསལ་སྐལ་ལ་མ་བསྐྱེས་ཞིང་སྐྱར་།
དོད་སྤྱིད་བད་ཀན་རྒྱུང་དག་སེལ་།
ཁོར་ནད་ཀྱི་དུམ་ཇིང་གཞན་འབྲམས་དང་།
སོ་ནད་ཏུ་སྤྱི་ཡི་ག་འབྱེད་།
མཆེར་བ་སྐྱར་དང་མར་མ་ལྷ།
སྐྱར་དུག་སྐྱེ་མཁ་ནད་ནམས་སེལ་། ३१ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། ཞོ་དཔོགས་མིང་བསྐྱབས་བ་ལས་བྱུང་བ་དར་བ་ཡིན་ཞིང་། དེ་ཡང་མར་
ཐམས་ཅད་བཏོན་པའི་དར་བ་རྩལ་བོ་དང་། མར་ཕྱེད་ཅམ་བཏོན་པའི་དར་བ་དང་། མར་སྐྱ་
བཏོན་པའི་དར་བ་བཅས་དར་བ་འདྲི་གསུམ་ག་ཡང་གསར་བ་རྒྱས་བ་ཡང་ཞིང་རོ་བསྐྱེས་ས་
དང་སྐྱར་བ་ཡིན་ལ། དར་བ་དོ་དག་གིས་སོ་བའི་མེ་དོད་སྤྱིད་ཅིང་བད་ཀན་དང་རྒྱུང་ནམས་
སེལ་བ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཁོར་ནད་དང་། མོད་འབྱུར་དུ་ཁོར་ནད་ཚབ་དུ་སྐྱར་ནད་བཤད།
རང་འགྲོལ་དུ་སྐྱངས་པའི་བག་ཞེས་གསལ། དུམ་ཇིང་དང་། གཞན་འབྲམས་དང་། སོ་བའི་

མ་ མོད་འབྱུར། སྐྱར་ནད་ཅམ་གསལ་ཡང་བྱ་དཔོན་ཁོར་ནད་སྐྱང་བ་དོ་དག་མར་སྐྱར་ཏེ། མོད་འབྱུར་
དུ་ཁོག་དེ་མ་ཐག་དུ་སྐྱར་གསལ་བས་སོ།

འཕྲུལ་དང་། སྒྲིབ་སྒྲིབ་བ་དང་། ཡི་ག་འཕྲུལ་བ་དང་། མཆེར་པའི་ནད་དང་། སྒྲིབ་ནད་དང་། མར་
མང་དུ་བཟུང་བ་ལས་ཟ་ཞེས་པ་ལས་བྱུང་བའི་མར་མ་ཞུ་བ་དང་། སྒྲིབ་དུག་དང་། སྒྲིབ་བ་
བཅས་ནད་འདི་ནམས་སེལ་ཞིང་འཛོམས་སར་བྱེད་བ་ཡིན་ནོ། །བཤད་སྒྱུད་ལེའུ་བཅུ་དུག་
པར། །དར་གསར་བསྐྱོར་ཡང་ཞིང་མེ་དྲོད་སྒྱེད། །སྒྲིབ་མཆེར་གཞན་འབྱུང་མར་མ་ཞུ་བ་
སེལ། ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཞོ་ཁ་ཆུའི་ཡོན་ཏན།

तद्वन्मस्तु सरं श्रोतः शोधि विष्णुमज्जिल्लघु ॥ ३२ ॥

དེ་ལྟར་ཞོ་ཁ་ཆུ་འབྱུང་ཡང་།

ཅ་སྒྲིབས་སྒྲིབ་ལ་དུག་སྒྲིབ་སེལ། ३२ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། ཞོ་ཁ་ཆུའི་ཡོན་ཏན་ཞེས་པ་ནི་དར་བའི་ཆུ་དྲོད་འབྱུང་ལ་ཡོན་ཏན་ཡང་འབྱུང་
བ་ཡིན་ཞིང་། བྱུང་བར་ནི་ཞོ་ཁ་ཆུ་དེ་ཡིས་ཁོང་ཅུང་ཟད་འབྱུང་བར་བྱེད་ཅིང་། དར་བ་ལས་
འདི་ཉིད་ཆེས་ཡང་བ་དང་། ཅ་སྒྲིབས་ནམས་སྒྲིབ་ཞིང་དག་པར་བྱེད་བ་དང་། དུག་སྒྲིབ་སྒྲིབ་
ཞིང་འགགས་པ་ནམས་འདིས་སེལ་བར་བྱེད་བ་ཡིན་ནོ། །འདི་ནི་ཁོ་མ་དགྲོགས་པའི་རྗེས་
ཀྱི་སྒྲིབ་མ་ཞེས་བ་དེ་ཡིན་པར་འདོད་བ་དང་། ཆུ་དཔེར་ཞོ་ཁ་ཆུ་གདུས་པ་ལས་སྒྲིབ་པའི་
གོང་བྱུང་བར་ཡང་བཤད་བ་དང་། ཡང་ཞོ་ཁ་ཆགས་པའི་ཁ་སྐོགས་སུ་སྒྲིབ་པའི་ཆུ་ལ་
བཞིན་བ་དང་ཞོ་ལ་འབྱུང་བའི་གཤེར་བའི་ཆ་ལ་ཞོ་ཁ་ཆུར་འདོད་བ་སྐོགས་ཡོད་དོ། །
བཤད་སྒྱུད་ལེའུ་བཅུ་དུག་པར། ཞོ་ཁ་ཆུ་འབྱུང་བཤད་སྒྲིབ་ཅ་སྒྲིབས་སྒྲིབ་། ཞེས་གསུངས་སོ། །

མར་གསར་གྱི་ཡོན་ཏན།

नवनीतं नवं वृष्यं शीतं वर्णबलाग्निकृत् ।

सङ्ग्राहि वातपित्तामृक्क्षयाशौंऽदितकासजित् ॥

ब्रह्मक्षयत्ववृद्धानां प्रशस्तं सौकुमार्यकृत् ॥ ३३ ॥

འབྲུལ་གྱི་མར་གསར་རོ་ཙ་ཞིང་།།

བསེལ་ཞིང་མདོག་སྟོབས་རྩོད་སྦྱོང་བྱེད།།

འབྲུ་གཙོད་རྒྱུང་མཁྲིས་ཁྲག་གཞུང་འབྲུམ།།

སྟོ་གཙོང་ཁ་ཡོན་ལུང་བ་སེལ།།

མིག་དང་བྱིས་བ་གཞི་བོ་དང་།།

རབ་གཞོན་བྱེད་ལ་མཚོག་ཏུ་བསྐྱགས།།²⁵ 32 ॥

ཞེས་པ་ནི། ཞོ་དགོགས་ཐོན་མ་ཐག་ཏུ་བཏོན་པའི་མར་གསར་བ་ནི་རོ་ཙ་སྟེ་བྲུ་བ་
འཕེལ་བར་བྱེད་བ་དང་། དེའི་རྩམས་པསེལ་བ་དང་ལྷན་ལ། མདོག་དང་། ལུས་སྟོབས་
དང་། མེ་བྱོད་རྣམས་སྦྱང་བར་བྱེད་བ་ཡིན། འབྲུ་བ་གཙོད་ཅིང་བཤང་བ་གོང་བྱར་བྱེད་བ་
དང་། ཡང་རྒྱུང་དང་། མཁྲིས་བ་དང་། ཁྲག་དང་། གཞུང་འབྲུམ་དང་། སྟོ་གཙོང་དང་། རྒྱུང་
གིས་ཁ་ཡོན་པོར་འཁྲུག་པའི་ནད་དང་། ལུང་བ་བཅས་འདི་རྣམས་སེལ་བར་བྱེད་བ་ཡིན།
དེ་བཞིན་ཏུ་མིག་ནད་དྲོད་། བྱིས་བ་དང་། གན་པོ་རྣམས་ལ་ཕན་ཞིང་ན་ཚོད་རབ་ཏུ་གཞོན་
བར་བྱེད་བ་ལ་མཚོག་ཏུ་བསྐྱགས་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་པའོ། གོང་དུ་རྒྱུང་མཁྲིས་ཁྲག་ཞེས་བ་
ལ་ཟུ་ཐེར་དུ་རྒྱུང་ལས་གྱུར་པའི་ཁྲག་དང་། མཁྲིས་བ་ལས་གྱུར་པའི་ཁྲག་ཞེས་གསལ། །
བཤང་གྱུང་ལེའུ་བཙུ་བྱག་བར། དེ་ལ་མར་གསར་བསེལ་ཞིང་རོ་ཙ་ལ། མདོག་སྟོབས་སྦྱོང་
ཅིང་མཁྲིས་ཚད་སེལ་བར་བྱེད། ཞེས་གསུངས་སོ།

འོ་མཉེ་མར་གྱི་ཡོན་ཏན།

क्षीरोद्धवं तु संग्राहि रक्तपित्ताक्षिरोगजित् ॥ ३४ ॥

འོ་མ་ལས་བྱུང་མར་གྱི་ནི།

²⁵ བོད་འགྲུར། མིག་ཞེས་བ་ནས་བསྐྱགས་ཞེས་པའི་བར་ཚིགས་ཀྱང་ཕྱི་མ་གཉིས་མི་སྤྱང་ཡང་
ལེགས་སྤྱར་རང་འགྲེལ་གཉིས་ཀར་སྤྱང་ངོ་།

འབྲུ་གཙོད་ཁྲུ་མཁྲིས་མིག་ནད་སྒྲིང་པོ་ ༣༧ ॥

ཞེས་པ་ནི། འོ་མ་ཉིད་དཀྲོག་མོ་པ་ལས་བརྟོན་པའི་མར་གསེབ་པ་ནི་འབྲུ་བ་གཙོད་
ཅིང་། ཁྲུ་དང་། མཁྲིས་པ་དང་། མིག་གི་ནད་ན་མོས་སྒྲིང་པོར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །འདིར་ཁྲུ་
མཁྲིས་ཞེས་པར་རྒྱ་ཟེར་དུ་རྒྱུང་ལས་གྲུ་པའི་ཁྲུ་དེར་། མཁྲིས་པ་ལས་གྲུ་པའི་ཁྲུ་
ཞེས་གསལ་ལོ།

ཞུ་མར་གྱི་ཡོན་ཏན།

शस्तं धींस्मृतिमैध्याग्निबलोयुः शुक्रं चक्षुषाम् ।
बालवृद्धप्रजाकान्तिस्सौकुमार्यस्वराधिनाम् ॥
क्षतक्षीणपरीसर्पशस्त्राग्निगलपितात्मनाम् ।
वातपित्तविषोन्मादशोषाऽलक्ष्मीज्वरीपहम् २८ ॥
स्नेहानामुन्नमं शीतं त्रयस्रः स्थापनं परम् ।
सहस्रवीर्यं विधिभिः २९ घृतं कर्मसहस्रकृत् ॥ ३५ ॥

ཞུ་མར་གྱི་ཡོན་ཏན་གསལ་ཞིང་།
ཡིད་གཞུངས་དོད་སྒྱུད་སྟོབས་ཆེ་འཕེལ།
མིག་དང་བྱིས་ཀན་བྱ་འདོད་དང་། ༣༠ །
མདངས་བཟང་རབ་གཞོན་སྐད་སྟན་པ་ན།
སྟོང་ལ་སྟོ་གཙོད་མེ་དབལ་དང་། ༣༡
མཚོན་མུས་མེས་ཆོག་མུ་ལའང་བསྟུགས།

༢༧ བོད་འགྲུར་དུ་མི་སྒྲུང་ཡང་ལོགས་སྒྲུར་རང་འབྲེལ་གཉིས་ཀར་སྒྲུང་དོ།

༢༨ 'ज्वरहृत्' इति पाठान्तरम् ।

༢༩ 'विधिवत्' इति पाठान्तरम् ।

༣༠ ལོགས་སྒྲུར། མིག་ཁྲུ་བྱིས་ཀན་བྱ་འདོད་དང་། ཞེས་ཁྲུ་བ་ཡང་སྒྲུང་དོ།

༣༡ བོད་འགྲུར། སྟོ་བརྟེན་སྟོ་མེ་དང་གཙོད་དང་འབྲེལ། ཞེས་གསལ་ཡང་ལོགས་སྒྲུར་དུ་སྒྲིམ་དོད་
འབྲེལ་མི་གསལ་བར་མེ་དབལ་སྒྲུང་དོ།

རྒྱུ་དང་མཁྱིས་པ་དྲུག་དང་སྟོ།།
 ལུས་སྐྱེས་མ་དང་ས་ཉིས་ཅིས་ས་རྣམས་སེལ།།
 ལྷུ་གྱི་ནང་ན་སྐྱེས་མཆོག་སྟོ།།
 བསེལ་ཞིང་ན་ཆོད་འཛོག་པའི་མཆོག།
 རྒྱན་མར་སྟོབས་ནི་སྟོང་དང་ལྷན།།
 སྟོར་བས་ལས་ནི་སྟོང་བྱེད་འགྲུར།། ༢༡ །

ཞེས་པ་ནི། རྒྱན་མར་བསྟོན་ན་སྟོན་པ་དང་། དུན་པ་གསལ་བར་བྱེད་པ་དང་། ཡིད་
 གཞུངས་པ་སྟེ་སྟོ་གྲོས་དང་ལྷན་པར་བྱེད། བོ་བའི་མེ་དྲོན་སྟོན་པ་དང་ལུས་སྟོབས་དང་ཆེ་
 འཕེལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན། ཡང་སྟོན་དང་ལོ་བཅུ་དྲུག་མཁྱི་གྱི་སྟོས་པ་དང་ལོ་དྲུག་ཅུ་ཡན་གྱི་
 གན་པོ་དང་བྱ་སྟེ་པར་འདོད་པའི་སྟོས་ལྷ་བཅས་འདི་རྣམས་ལ་པན་པ་ཡིན། གཟི་མདངས་
 མཆོག་དུ་བཟང་བར་བྱེད་ཅིང་། གླིང་པའི་མཆོན་མ་རྒྱུ་ཉི་ལྷུས་རབ་དུ་གཞོན་པར་བྱེད་པ་
 དང་། སྐད་སྟན་པར་འདོད་པ་རྣམས་ལ་པན་ལ། དེ་བཞིན་དུ་སྟོ་དེལ་གྱི་ནད་དང་། ལུས་
 གཅོང་ཅན་དང་། མེ་དབལ་དང་། མཆོན་གྱིས་སྐྱས་པ་དང་། མོ་ཡིས་ཆོག་པའི་མ་རྣམས་ལ་
 ཡང་རྒྱན་མར་བསྟུགས་པ་ཡིན། ཡང་རྒྱུང་དང་། མཁྱིས་པ་དང་། དྲུག་དང་། སྟོ་བ་དང་།
 ལུས་པ་སྐྱེས་པ་དང་། ལུས་ཀྱི་གཟི་མདངས་ཉིས་པ་དང་། ཅིས་ས་ཀྱི་ནད་འདི་རྣམས་
 ཀྱང་སེལ་བར་བྱེད་དོ།།

ཉིལ་མར་དང་། ཞག་དང་། ཆོལ་དང་། ཀྱང་མར་ལ་སོགས་པའི་སྐྱེས་རྣམས་ཀྱི་ནད་
 གས་རྒྱན་མར་ནི་མཆོག་དུ་གྱུར་པ་ཡིན་ནོ། རྒྱན་མར་དེ་ནི་རྣམས་པ་བསེལ་ཞིང་དེ་བསྟེན་ན་
 གས་པའི་རྟགས་རྒྱལ་སྟེ་དུས་ལྷན་ཅིང་པོར་ན་ཆོད་གཞོན་རྒྱར་འཛོག་པ་ལ་མཆོག་དམ་
 བར་འགྲུར་པ་ཡིན་ལ། རྒྱན་མར་དེ་སྟོབས་སྟོང་དང་ལྷན་ཞེས་པ་ནི་རྣམས་སྟོབས་མཐའ་ལས་
 མིང་རབ་དུ་མང་པོ་ཡོད་པར་བསྟན་པ་དང་། རྒྱན་མར་དེ་བརྟུང་པ་དང་། སྟོ་ནས་གཏོང་བ་
 དང་། བསྟོ་བ་དང་། འཇམ་ཅི་གཏོང་བ་ལ་སོགས་པའི་སྟོ་ནས་བསྟེན་ཞིང་སྟོར་བར་བྱས་

བས་དེ་ཡིས་པན་པའི་ལས་སྒྲོང་བྱེད་ཞེས་ལུས་ལ་པན་པའི་ལས་མཐའ་ཡས་པའི་མང་པོ་
བྱེད་པའི་དོན་ནོ། །ཞུན་མར་ནི་རྒྱ་གར་བས་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་སྒྲི་ཞེས་པ་དེ་ཡིན་ནོ། །བཤད་
རྒྱུ་ལེའུ་བཙུ་བྱུག་པར། ཞུན་མར་སྒྲོ་ནི་བྲན་གསལ་བྱོད་སྒྲོ་བས་སྒྱེད། །ཆེ་འཕེལ་སྐྱུ་པའི་
མཆོག་སྒྲེ་ལས་སྒྲོང་བྱེད། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཞུན་མར་རྒྱིང་པའི་ཡོན་ཏན།

मदापस्मारमूर्च्छयशिरः कर्णाक्षियोनिजान् ।
पुराणं जयति व्याधीन् व्रणशोधनरोपणम् ॥ ३६ ॥

མར་རྒྱིང་སྒྲོ་དང་བཟེད་བྱེད་བརྒྱལ།
ལྷད་ནད་ན་མིག་མངལ་ནད་དང་།
མ་རྒྱམས་སྒྲོང་ཞིང་འཆོ་བྱེད་བས།
ནད་ལས་རྒྱལ་བྱེད་དམ་བ་ཡིན། ३७ ॥

“ཞེས་པ་ནི། དུས་ཡུན་རིང་པོ་ལོན་པའི་ཞུན་མར་རྒྱིང་བས་སྒྲོ་བ་དང་། བཟེད་བྱེད་དང་།
བྲན་མེད་དུ་བརྒྱལ་བ་དང་། ལྷད་ནད་དམ་མགོ་བའི་ནད་དང་། རྒྱ་བའི་ནད་དང་། མིག་གི་
ནད་དང་། མངལ་གྱི་ནད་བཅས་ནད་འདི་རྒྱམས་སེལ་བར་བྱེད་བ་ཡིན། དེ་བཞིན་དུ་མའི་
རྒྱག་ལ་སོགས་པ་རྒྱམས་སྒྲོང་ཞིང་དག་ནས་མ་ཁ་སྒྲོར་ལ་བགས་པའི་མདོག་ཀྱང་མ་མེད་
པའི་བགས་མདོག་ལྷར་འགྱུར་བའི་སྒྲོ་ནས་མ་རྒྱམས་འཆོ་བར་བྱེད་བ་སོགས་ནད་ཀྱི་
གཡུལ་ལས་རྒྱལ་བར་བྱེད་པའི་མཆོག་དམ་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སོ། །བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་བཙུ་བྱུག་
པར། མར་རྒྱིང་སྒྲོ་དང་བཟེད་བྱེད་བརྒྱལ་མ་འཆོ། ཞེས་གསུངས་སོ། །

ལྷ་
སྐྱུ་མ་རིགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན།

बल्याः किलाटपीयूषकूचिकामोरणादयः ।
शुक्रनिद्राकफकरा विष्टम्भिगुरुदोषलाः ॥ ३७ ॥

ལྷུ་མ་གསར་སྤྱི་དང་རྒྱ་ལྷུ་མ་དང་།
 རྒྱ་བ་ལ་སོགས་སྟོབས་སྤྱི་ཅིང་།
 ལྷུ་བ་གཉིད་དང་བད་ཀན་འཕེལ།
 རྒྱ་མ་སྤྱི་བུ་ལྷུ་ཉེས་དང་ལྷུ་མ། ༣༧ །

ཞེས་བྱ་བ་ནི། ལྷུ་མ་གསར་རམ་གཤམ་ཞེས་བ་ནི་འོ་མ་ཉལ་དུ་ཞིག་ལ་ཞོའམ་དར་བ་
 མང་པོ་སྤྱགས་ཤིང་བཅོས་ཏེ་གར་པོར་གྱུར་བའི་ཆ་ཤས་དེ་ལ་ལྷུ་མ་གསར་བྱ། འདི་ལ་རྒྱ་
 གར་བས་མལ་སྤྱད་དུ་ཁྲོ་བྱ་ཞེས་ཡོངས་གྲགས་ཡིན་ཞིང་འགས་འདིས་ཤ་ཡི་ཚབ་བྱས་
 ཏེ་མོག་མོག་བཟོ་གི་ཡོད།

སྤྱིའམ་བེའུའུ་ཞེས་བ་ནི་བ་ལ་སོགས་བའི་ལྷུ་གྱ་སྤྱིས་མ་ཐག་བའི་འོ་མ་གར་པོ་
 སྤྱིགས་མ་ཅན་དེ་བསྟོལ་ཏེ་གདུས་བ་ལས་བྱུང་བ་ཡིན། དེ་ཡང་སྤྱིས་ནས་འོ་མའི་རྩྭ་མ་
 དངས་ཏེ་གཙང་མ་མ་འགྱུར་བར་དུ་སྤྱི་ཡིན།

རྒྱ་ལྷུ་མ་མམ་ཀུརྟི་ཀླ་ཞེས་བ་ནི་འོ་མའི་ནང་ཞོའམ་དར་བ་ལྷན་བྱ་སྤྱགས་ཏེ་བཅོས་
 བའི་འོ་མ་ཤི་ནས་མཐག་པོ་ཐ་དང་སྤུལ་པོ་དོག་དོག་པོར་གྱུར་བའི་འོ་མའི་བཙོ་ལྷུ་མ་
 ཨམི་རྩེ་ཞེས་བའོ། རྒྱ་མཁར་སྟོ་གོས་རྒྱལ་པོས་རྒྱ་ལྷུ་མ་ཐོ་མར་ཡིན་གསུངས་ཡོད།

ཡང་སྤྱིར་བའམ་མོར་ཆ་ཞེས་བ་ནི་དར་བའམ་ཞོ་ཁ་རྒྱ་བཅོས་ཤིང་འདུས་བ་ལས་གྱུར་
 བ་ཡིན། འདི་རྣམས་ལ་སོགས་བའི་འོ་མ་ལས་བྱུང་བའི་ལྷུ་གྱི་རིགས་གཞན་ཡང་ཇི་སྟེད་
 ཡོད་པ་དེ་རྣམས་ཀྱིས་ལུས་སྟོབས་སྤྱི་ཅིང་། ལྷུ་བ་དང་གཉིད་དང་བད་ཀན་རྣམས་འཕེལ་
 བ་དང་། རྒྱ་མ་སྤྱི་བུ་ལྷུ་ཉེས་དང་ལྷུ་མ་འཕྱུར་ཀུའ་ལ་ཉེས་བ་དང་ལྷན་བ་ཡིན་
 བས་ནད་དུ་འགྱུར་ནས་གཞོད་བར་བྱེད་དོ་ཞེས་བའོ། །བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་བཙུ་བྱ་བར། ལྷུ་མ་
 གསར་སྤྱི་དང་སྤྱིར་བ་ལ་སོགས་པ། དང་ག་ལེན་ཞིང་རྒྱ་སྤྱི་མས་བད་ཀན་སེལ། ཞེས་སྟེང་
 པོ་བསྟུས་བར། བད་ཀན་འཕེལ་བར་གསུངས་བ་དང་། བཤད་རྒྱུ་དུ་བད་ཀན་སེལ་བར་
 གསུངས་བ་གཉིས་འགལ་བར་སྤང་བས་དབྱེད་དགོས་པར་གཏེ།

དཀར་གྱི་མཆོག་དམན།

गव्ये क्षीरघृते श्रेष्ठे निन्दिते चाविसम्भवे ॥ ३८ ॥

བ་མར་འོ་མ་མཆོག་ཡིན་ཏེ།

ལུག་ལས་བྱུང་བ་སྤྲད་བ་ཡིན། ३८ ॥

ཞེས་བ་ནི། མར་དང་འོ་མར་གཏོགས་བ་ཀུན་ལས་བ་ཡི་མར་དང་འོ་མ་ནི་གཞན་ལས་
མཆོག་དུ་འགྱུར་བ་ཡིན་ལ། ལུག་ལས་བྱུང་བའི་མར་དང་འོ་མ་ནི་དམན་ཅིང་སྤྲད་བ་ནི་ད་
དུ་འགྱུར་བ་ཡིན་ནོ། །སྤྱིར་སེམས་ཅན་རང་རང་གི་འོ་མ་དང་འོ་མ་ལས་བྱུང་བའི་དཀར་
རིགས་ ཐམས་ཅད་ལ་སྒྲོན་དང་ཡོན་ཏན་རེ་ཡོད་ཀྱང་འདྲིར་སྒྲོས་ས་སྒྲོས་སྤྱོད་གས་ཀྱིས་
མཆོག་དམན་དུ་བཤད་བ་ཡིན་ནོ། །བཤད་རྒྱུད་ལེན་བཅུ་དྲུག་པར། དཀར་ནམས་ལུག་དང་
འབྲི་ཡི་དྲོ་ལ་བཅུད། །བ་ར་བསེལ་ཡང་མཛོ་ཡི་སྒྲོམས་བ་ཡིན། ཞེས་གསུངས་སོ།

དོན་བསྐྱུ་བ།

इति दुग्धवर्गाः ।

འོ་མའི་སྤེ་ཚན་ནོ།

ཞེས་བ་ནི། བྱུང་བ་ནམས་ཀྱི་ནང་གི་གཉིས་བ་འོ་མ་དང་འོ་མ་དེ་ལས་བྱུང་བའི་
རྒྱས་སྒྲོམས་སྒྲོན་བ་འོ་མའི་སྤེ་ཚན་རྣམས་སོ། །

བྱ་རམ་ཤིང་གི་ཁྱ་བའི་སྤེ་ཚན།

བྱ་རམ་ཤིང་གི་ཁྱ་བ་ནི་འོ་མ་ལྟར་རོ་དང་ཞུ་རྒྱུ་རྒྱས་གཉིས་ཀ་མངར་ཞིང་འོ་མའི་ཡོན་
ཏན་དང་བྱེད་ལས་དག་དང་མཚུངས་པའི་ཕྱིར་འོ་མའི་སྤེ་ཚན་གྱི་འོག་དུ་བྱ་རམ་ཤིང་གི་
ཁྱ་བའི་སྤེ་ཚན་འདི་སྒྲོས་བ་ཡིན་ནོ།

བྱ་རམ་གྲིང་ཁྱེ་ཡོན་ཏན།

इक्षो रसो गुरुः स्निग्धो बृंहणः कफमूलकृत् ।
वृष्यः शीतोऽस्त्रपित्तघ्नः स्वादुपाकरसः सरः ॥ ३९ ॥

བྱ་རམ་གྲིང་ཁྱེ་ཡོན་ཏན།
ཤ་སྦྱེ་རོ་ཙ་བད་གཅིན་འཕེལ།
བསིལ་ཞིང་ཁྱེ་མཁྲིས་སེལ་བ་དང་།
རོ་དང་ཁྱེ་མཁྲིས་མངར་བ་ཡིན། ३९ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། བྱ་རམ་གྲིང་གི་ཁྱེ་བ་དེ་ཡིས་ཁོང་འཁྱེ་བ་དང་། རུས་བ་ལྷེ་ལ་སྦྱུང་བ་
དང་ལྷན་བས་ཤ་སྦྱེ་ཞིང་ལུས་སྦྱོང་མོར་བྱེད་བ་དང་། རོ་ཙ་བ་དང་། བད་ཀན་དང་གཅིན་
ནམས་འཕེལ་བར་བྱེད་བ་ཡིན་ལ། དེ་བཞིན་རུས་བ་བསིལ་ཞིང་ཁྱེ་མཁྲིས་དང་མཁྲིས་བ་སེལ་
བར་བྱེད་བ་དང་། བྱ་རམ་གྲིང་གི་ཁྱེ་བའི་རོ་དང་ཁྱེ་མཁྲིས་གཉིས་ཀ་མངར་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་
བཤོ། །བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་ཉི་ཤུ་བར། སྦྱན་ཏུ་བྱ་རམ་གྲིང་སྦྱང་སེལ་བའི་ན། ཞེས་གསུངས་བ་
ལྟར་ན་དོ་བ་ཡིན་པར་གསུངས་བས་རྒྱུ་དུ་གྲང་སྦྱང་སེལ་བ་དང་། འདིར་ཁྱེ་མཁྲིས་
སེལ་བ་ནི་ཤེལ་གྲེང་སོགས་སུ་གསུངས་བ་ལྟར་གསར་རྟོག་དང་། ལས་ཀྱི་ཆོ་ག་སོགས་ཀྱི་
ཁྱེ་དང་ལ་དགོངས་ཏེ་གསུངས་པར་གདོན་མི་ཟ་བར་མ་ཟད། བྱ་རམ་གྲིང་ལ་ཡང་ནང་
གསེས་མང་བས་རུས་བའི་ཁྱེ་དང་ཡང་བསིལ་བྱོད་མི་འདྲ་བ་དུ་མ་ཡོད་དོ།

བྱ་རམ་གྲིང་ཁྱེ་ཡོན་ཏན།

सोऽग्रे सलवणो दन्तपीडितः शर्करासमः ॥ ४० ॥

དེ་ཙེ་ལན་ལྷ་སྦྱོ་ཞིང་སོས།
བཅས་ན་ཁ་ར་དག་དང་འདྲ། ४० ॥

ཞེས་བ་ནི། བྱ་རམ་གྲིང་དེའི་ཙེ་མོ་ནི་ཅུང་ཟད་ལན་ལྷ་སྦྱོ་བ་དང་། སོ་ཡིས་བཅས་
བཞིན་དུ་ཁྱེ་བ་འཛིབ་པའམ་ཟོས་པའི་ཆོ་ན་དེའི་ཡོན་ཏན་གསལ་དུ་གསལ་བའི་ཤ་ཁ་ར་
དང་འདྲ་ཞིང་མཆོངས་བ་ཡིན་ནོ།

བྱར་ཤིང་ཁུ་བའི་སྒྲོམ།

मूलाऽग्रजन्तुजग्धादिप्रीडनात्मलसंकरात् ।
किञ्चित्कालं विधृत्या च विकृतिं याति यान्त्रिकः ।
विदाही गुरुविष्टम्भी तेनासौ ॥ ४१ ॥

ཙ་བ་ཙེ་མོ་འབྱས་ཐོས་སོགས།
བཙིང་དང་བྱི་མས་སྐྱགས་པ་དང་།
དྲུས་ནི་ཅུང་ཟད་ལོན་པ་ལས།
འབྲུལ་འཁོར་ཅན་ནི་ནྟམ་འགྱུར་ཏེ།
ཆ་ཞིང་མྱི་ལ་མཁའགས་པར་འགྱུར།
དེས་ན་.....། ༡༡ །

ཞེས་བྲུ་བ་ནི། འུར་ཤིང་གི་རྩ་བ་དང་ཅེ་མོ་འབྱུ་ཤིན་གྱིས་ཐོས་པ་ལ་སོགས་པའི་སྒྲིན་
 དང་ལྷན་པའི་ཁྱ་བ་བཙོར་བ་དང་། འུར་ཤིང་དེར་རྒྱལ་དང་ཉི་ཟེར་དང་རྒྱུང་གིས་སོག་པ་ལ་
 སོགས་པའི་དྲི་མའི་སྒྲིན་གྱིས་སྒྲགས་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་དུས་ལྡན་ཅུང་ཟད་ལོན་པའི་
 འུར་ཤིང་བཅས་སྒྲིན་དང་ལྷན་པའི་ཆ་ཤས་དེ་དག་དང་ལྷན་དུ་འབྱུལ་འཁོར་གྱིས་བཙོར་
 པའི་ཁྱ་བ་རྣམས་རང་གི་ངོ་བོའི་ཡོན་ཏན་ལས་རྣམ་པ་གཞན་དུ་འགྱུར་བ་ཡིན། དེས་ན་
 བསིལ་བའི་ཡོན་ཏན་ལས་ཆེས་ཆེ་བར་འགྱུར་ཞིང་། ཡང་བ་ལས་མྱི་བར་འགྱུར་བ་དང་།
 འབྲུ་བ་ལས་སྒྲ་ཞིང་མཁྲིགས་པའི་རྣམ་པར་འགྱུར་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་སོ།།

ཁ་ར་དཀར་པོའི་ཤིང་ལ་སོགས་པའི་ཡོན་ཏན།

-----तत्र पौण्ड्रकः ।

शैत्यप्रसादमाधुर्यैर्वरस्तमनुवांशिकः ॥ ४२ ॥

..... དེ་ལ་ཁར་དཀར་གིང་།

བསིལ་དྲངས་^{³²}མངར་བའི་མཚོག་ཡིན་ལ།

དེ་ཡི་འོག་མ་སྐྱབས་ཅན་ཡིན། ༥༢ ॥

ཞེས་བ་ནི། བྱ་རམ་གྱི་གིང་དེ་རྣམས་གྱི་ནང་ནས་ཁ་ར་དཀར་བའི་གིང་པོར་ཞེས་བ་
དེ་ནི་རྒྱས་བ་བསིལ་ཞིང་རབ་དྲླ་དྲངས་ལ་དྲི་མ་མེད་བ་དང་། མངར་བ་ཡིན་བས་གཞན་
ཐམས་ཅད་ལས་མཚོག་དྲླ་འགྱར་བ་ཡིན། འདིས་རྒྱང་མཁྲིས་སེལ་བ་དང་སྐྱབས་བསྐྱེད་
བར་ཡང་བཞེད། དེའི་འོག་མ་ནི་མྱོད་ཀྱི་ཞེས་བའི་བྱར་གིང་སྐྱབས་ཆེ་བ་ཅན་དེ་ཡིན། དེ་ནི་
གོང་མ་ལས་བསིལ་བ་ལ་སོགས་བའི་ཡོན་ཏན་རྒྱུད་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་བའོ།

བྱར་གིང་སྐྱོམས་གྱི་ཡོན་ཏན།

श्रातपर्वक^{³³} कान्तारनैपालाद्यास्ततः क्रमात् ।

सक्षाराः सकषायाश्च सोष्णाः किञ्चिद्विदाहिनः ॥ ४३ ॥

ཆོགས་བརྒྱ་བ་དང་ཀླུ་རྒྱར།

བལ་ཡུལ་སྐྱེས་སོགས་དེ་ལས་རིམ།

ཅུང་ཟད་ལྷ་བློ་བསྐྱ་བ་དང་།

དྲོ་བཅས་ཅུང་ཟད་ཆ་བ་སྐྱེད། ༥༣ ॥

ཞེས་བ་ནི། སྒྲ་བརྒྱལ་ཞེས་ཆོགས་མང་དྲླ་ཡོད་བའི་བྱར་གིང་ཆོགས་བརྒྱ་བ་དང་།
ཀླུ་རྒྱར་ཞེས་བའི་བྱར་གིང་བྱ་མོ་རིང་བོ་ཞིག་ཡོད། འདི་ལ་བྱ་རམ་ནག་པོ་ཡང་ཟེར།
བལ་ཡུལ་ལས་སྐྱེས་བའི་བྱར་གིང་ལ་སོགས་བ་འདི་རྣམས་ནི་རིམ་བ་བཞིན་སྐྱ་མ་སྐྱ་མ་
ལས་སྐྱེ་མ་སྐྱེ་མ་རྣམས་བསིལ་བ་ལ་སོགས་བའི་ཡོན་ཏན་རྒྱུད་བ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་བྱར་

^{³²} བོད་འགྱུར། བསིལ་དང་། ཞེས་སྤང་ངོ་།

^{³³} 'शतपर्वक' इति पाठान्तरम् ।

ཤིང་སྟུབས་ཅན་སྤྲོད་ཀྱི་ལས་བྱར་ཤིང་ཚིགས་བརྒྱ་པ་ཡིན་ཏན་དམན་པ་དང་། ཚིགས་བརྒྱ་
པ་ལས་ཀླུར་བྱ་བའི་བྱར་ཤིང་དམན་ལ། དེ་ལས་ཀྱང་བལ་ཡུལ་ལས་སྟེས་པའི་བྱར་ཤིང་
དམན་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ནམས་ཅུང་ཟད་ལན་ཚེ་བྱོ་བ་དང་། ཅུང་ཟད་བསྐྱོ་བ་དང་། ཅུང་ཟད་དོ་
བ་དང་བཅས་ཤིང་ཅུང་ཟད་ཚེ་བ་སྟེད་པའི་ངང་ཚུལ་ཅན་ཡིན་ནོ་ཞེས་པའོ།

བྱ་རམ་ལྷ་བ་ཅན་གྱི་ཡོན་ཏན།

फाणितं गुर्वभिष्यन्दि चयकृन्मूत्रशोधनम् ॥ ४४ ॥

ལྷ་བ་ཅན་ལྷི་བད་ཀན་སྟེད།

སོགས་བྱེད་གཅིན་ནི་སྟོང་བྱེད་ཡིན། ༧༧ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། ལྷ་བ་ཅན་དུ་གྲགས་པའི་བྱ་རམ་ནི་རྩས་པ་ལྷི་ཞིང་འཕྱ་དཀའ་ལ་བད་
ཀན་སྟེད་པར་བྱེད་ལ། དེ་བཞིན་དུ་ཉེས་པ་གསུམ་ཁོང་དུ་གསོག་ཅིང་གཅིན་ནད་སྟོང་ཞིང་
དག་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ།

བྱ་རམ་བསྟོལ་ཏེ་གདུས་པའི་ཆོ་ཁའི་དབྱ་བ་དང་དྲི་མ་ངན་པ་བཞུམས་པའི་འོག་ལྷ་
བ་ཅན་ཁ་སྟོ་སྟོ་མོ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ལ་ལྷ་བ་ཅན་ཞེས་བྱ། དེའི་འོག་བར་གྱི་ཆ་ལ་བྱ་རམ་
འབྱུང་ཞིང་དེ་ལ་མདོག་གི་དབྱེ་བའི་དཀར་དམར་གཉིས་ཡོད་པར་བཤད། ཤེལ་སྟེང་སོགས་
སུ་བྱ་རམ་གང་ཡང་བསྟོལ་བའི་ཁ་སྟོ་དང་པོ་དེ་བྱར་སྟུག་དང་། དེ་ནས་སྟར་བསྟོལ་བས་
བྱར་སེར་དང་། སྟར་བསྟོལ་བས་ལི་ཁ་ར་འདྲ་བའི་བྱར་དཀར་བྱང་ཞེས་གསུངས་སོ། །ཁྱ་
འགྲེལ་དུ་བྱར་ཤིང་གི་ཁྱ་བ་དེ་སྟེ་ཚན་ལྷ་རུ་འབྱུང་སྟེ་དང་པོ་དབྱ་བ་ཅན་དེ་དང་། དེ་འོག་
བྱ་རམ། དེ་འོག་མཐུན་སྟེ་རྒྱགས། དེ་འོག་ཁར། དེ་འོག་ཤར་སོགས་ཡིན་པར་བཤད་དོ།

བྱར་དཀར་སོགས་གྱི་ཡོན་ཏན།

नातिश्लेष्मकरो धौतः सुष्टमूत्रशकृदगुडः ।

प्रभूतकृमिमज्जासृङ्मेदो मांसकफोऽपरः ॥ ४५ ॥

དཀར་པོ་བད་ཀན་ཆེར་མི་སྦྱེད།
 བཤང་དང་གཅི་བ་བདེ་བར་འབྱིན།
 དམར་ནག་ཅེ་པལ་ཆེར་སྦྱིན་བྱ་བྲག།
 ཀང་ཆོལ་ཤ་དང་བད་ཀན་སྦྱེད། ལྟ ॥

ཞེས་བ་ནི། བྱ་རམ་བསྐྱོལ་ཞིང་གདུས་ཏེ་རྩོག་མ་བྲལ་ལ་དྲངས་པར་བྱས་པ་ནི་བྱ་
 རམ་དཀར་པོ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཡིས་བད་ཀན་ཅུང་ཟད་ཅམ་ལས་ཆེར་མི་སྦྱེད་པ་དང་། བཤང་བ་
 དང་གཅིན་རྣམས་བདེ་བར་འབྱིན་པར་བྱེད་དོ། རྩོག་གི་དང་མ་བྲལ་བའི་བྱ་རམ་གཞན་
 དམར་ནག་ཅན་པལ་ཆེ་བས་ཁོང་གི་སྦྱིན་བྱ་དང་བྲག་དང་ཀང་དང་ཆོལ་དང་ཤ་དང་བད་
 ཀན་རྣམས་སྦྱེད་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། གྱུ་འབྲེལ་རྣམས་སྤྱ། བྱ་རམ་ལ་དབྱེ་བ་མི་འདྲ་བ་
 བཞིར་བཤད་དེ། དངས་པར་བྱས་པ་དཀར་པོ་དང་། རྩོག་ཅན་དཀར་པོ་མ་ཡིན་པ་དང་།
 གསར་པ་དང་། རྩིང་བ་བཅས་སོ།

བྱ་རམ་གསར་རྩིང་གི་ཡོན་ཏན།

हृद्यः पुराणः पथ्यश्च नवः श्लेष्याऽग्निसादकृत् ॥ ४६ ॥

རྩིང་བ་ཡིད་འོང་ཕན་བ་ཡིན།

གསར་བ་དྲོད་འབྱི་བད་ཀན་སྦྱེད། ལྟ ॥

ཞེས་བ་ནི། བྱ་རམ་རྩིང་བ་ལོ་མང་པོ་ལོན་པར་གྱུར་པ་ནི་ཡི་གར་འོང་ཞིང་། དྲངས་
 མ་མ་སོགས་པའི་ལུས་བྱུངས་དང་རྩིང་ལ་སོགས་པའི་གནོད་བྱེད་ཉེས་པ་དེ་དག་ཀྱན་ལ་
 ཕན་བ་ཡིན། བྱ་རམ་གསར་བ་རྣམས་ནི་མེ་དྲོད་འབྱི་བ་དང་བད་ཀན་སྦྱེད་པར་བྱེད་པ་
 ཡིན་ནོ།

༤༥ ལེགས་སྤྱར། དམར་ནག་གི་ཆབ་ཏུ་གཞན་དག་ཅེས་སྤྲང་དོ།

ཀ་རའི་དབྱེ་བ་དང་ཡོན་ཏན།

वृष्याः क्षतक्षीणहिता रक्तपित्तानिलापहाः ।

मत्स्यण्डिकाखण्डसिताः क्रमेण गुणवत्तमाः ॥ ४७ ॥

རྒྱགས་དང་ཁར་ཁ་ར་དཀར།

རིམ་གྱིས་ཡོན་ཏན་ཆེ་བ་སྟེ།

རོ་ཙ་སྟོ་གཙང་སྟོ་དྲིལ་དང་།

ཁག་དང་མཁྲིས་བ་རྒྱུང་སེལ་ཡིན། ༥༧ ॥

ཞེས་བ་ནི། བྱ་རམ་གྱི་བྱ་བ་གོ་བྱས་པའི་ཞབས་གྱི་བྱུངས་མ་ཤུར་རྩ་འགྱུར་ཏེ། དེ་
འབྲེལ་བྱ་བ་དེ་བསྟོལ་ཞིང་བསྟུས་པ་ལས་རྒྱགས་སྟེ་མཐུན་ཀྱི་འམ་མི་སྟེ་ཞེས་བྱ་བ་ཁ་དོག་
དཀར་ཞིང་རྒྱན་དང་སྟུམ་ཅུང་ཡོད་པ་འབྲེལ་བ་ལ་ཤིན་ཏུ་མངར་བ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ཡིན་པར་
བཤད། སེལ་སྟེང་དུ་དེ་ནི་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་བྱེ་མ་ཀ་ར་དེ་ཡིན་པར་གསུངས། དེ་ལས་
བྱུངས་ཤིང་བྱི་མ་མེད་པ་ནི་ཁར་ཁ་ཡིན་ལ། དེ་ལས་ཀྱང་ཤིན་ཏུ་བྱུངས་ཤིང་སྟོག་མ་མེད་པ་
ནི་ཁ་ར་དཀར་པོ་སེལ་ཀ་ར་དང་རྟ་སོ་མ་སོགས་སུ་གྲགས་པའི་ཀ་ར་དེ་ཡིན་པར་སེལ་སྟེང་
དུ་བཤད་ཀྱང་རྒྱ་འབྲེལ་རྣམས་སུ་འདི་ལ་བྱེ་མ་ཀ་རར་བཞེད་པ་ཡང་སྤང་དོ། །དེས་ན་དེ་
དག་སྟེ་མ་ལས་བྱེ་མ་བྱུངས་པའི་དབང་གིས་རིམ་བཞིན་ཏེ་ལས་ཁར་ཡོན་ཏན་ཆེ་བ་
དང་། ཁར་དེ་ལས་ཁ་ར་དཀར་པོ་ཡོན་ཏན་ཆེ་བ་ཡོད་དོ། དེ་དག་གིས་རོ་ཙ་བ་དང་། སྟོ་
གཙང་དང་། སྟོ་དྲིལ་དང་། ཁག་དང་། མཁྲིས་བ་དང་། རྒྱུང་རྣམས་སེལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ།
།སེལ་སྟེང་དུ་བྱ་རམ་ཀ་ར་གཉིས་དངས་སྟེགས་ཀྱིས་བྱུང་བར་ལས་རིགས་གཅིག་ཏུ་
བཞེད་པ་ནི་བྱ་རམ་གྱི་ཞབས་གྱི་ཤ་ཀ་ར་ཞེས་པའི་འབྲེལ་བའི་སྟོ་ནས་མིང་དུ་གྲགས་པ་ལ་
འབྲེལ་བ་ལས་དོན་དུ་བྱ་རམ་དང་ཀ་ར་གཉིས་རིགས་གཅིག་དངས་སྟེགས་སྟེ་ཏེ་བྱུང་
བ་མ་ཡིན་པར་བྱ་རམ་དང་ཀ་ར་གཉིས་བྱུང་བའི་རྒྱ་ཤིང་སོ་སོར་ཡོད་པ་མ་ཟད་ཀ་ར་
འབྲེལ་བའི་རྒྱ་ནི་ཤིང་ལི་ཁ་ར་ཞེས་པ་དེ་ཡིན་གསུངས། ཤིང་དེའི་བྱ་བ་གོ་བྱས་པ་ལས་དང་

མོར་རྒྱགས། དེ་ནས་ཁ་རྒྱ། དེ་ལས་ཁ་ར་དཀར་པོ་སྟེ་དངས་སྟོགས་གྱིས་དབྱེ་བས་རིམ་བ་
གསུམ་བྱུང་བར་གསུངས་བ་སྟུང་ངོ་།

ཡ་བ་ཀ་རའི་ཡོན་ཏན།

तदगुणा तित्तमधुरा कषाया यासशर्करा ॥ ४८ ॥

ཡཱ་ས་ཤཀར་ཚ་ཞིང་མངར།

བསྐྱ་སྟེ་ཡོན་ཏན་དེ་དང་འདྲ། ༥༤ ॥

ཞེས་བ་ནི། ཡཱ་བ་ཀ་རའམ་ཡཱ་ས་ཤཀར་ཞེས་བྱ་བའི་ཀ་ར་དེ་ནི་རོ་ཚ་ཞིང་མངར་ལ་
བསྐྱ་བ་དང་ལྡན་པས་གོང་གི་རྒྱགས་ལ་སོར་པའི་ཡོན་ཏན་དེ་དག་དང་མཚུངས་ཤིང་འདྲ་
བ་ཡིན། ལེགས་སྦྱར་དུ་རོ་ཚ་བའི་ཚབ་དུ་རོ་ཁ་བ་ཞེས་སྟུང་ངོ་། དེ་ནི་ལ་ལས་བྱི་ཆེར་གྱི་
ཁུ་བ་ལ་བཞེད། ལ་ལས་ཤིང་སྦྱངས་བ་ཆེར་མ་ཅན་གྱི་ཁུ་བ་བསྐྱོལ་བ་ལས་བྱས་ཞེས་
བཤད་ངོ་།

ཀ་ར་སྟེའི་ཡོན་ཏན།

दाहृत्दृच्छर्दिमूर्च्छासृक्पित्तघ्न्यः सर्वशर्कराः ॥ ४९ ॥

ཁ་ར་དཀར་ཀུན་ཚ་དང་སྟོམ།

སྦྱགས་བྱོ་བརྒྱལ་དང་ཁག་མཁྲིས་སེལ། ༥༥ ॥

ཞེས་བ་ནི། ཀ་ར་དཀར་པོའི་རིགས་སུ་གཏོགས་བ་ཀུན་གྱིས་ཚ་ས་དང་། སྟོམ་བ་དང་།
སྦྱགས་བ་བྱོ་བ་དང་། དམ་མེད་དུ་བརྒྱལ་བ་དང་། ཁག་དང་། མཁྲིས་བ་རྣམས་སེལ་ཞིང་
འཛོམས་བར་བྱེད་བ་ཡིན་ནོ། བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་ཉི་ཤུ་བར། ཀ་ར་ཁག་མཁྲིས་ཚ་བ་སེལ་
བའི་དྲ། ཞེས་གསུངས་སོ།

བྱ་རྩམ་གྲུས་ཁྲི་མཆོག་དམན།

शर्करेक्षुविकारणां फाणितञ्च वराऽवरे ॥ ५० ॥

བྱ་རྩམ་གྲུས་ཁྲ་ར་དང་།

ལྷ་བ་ཅན་མཆོག་ཐ་མ་ཡིན། ༥༠ ॥

ཞེས་པ་ནི། བྱ་རྩམ་གྲུས་བསྐྱོལ་ཞིང་གྲུས་པ་ལས་བྱུང་བའི་ནམ་འབྱུར་ནམས་ཀྱི་
ནང་ནས་ཤཀར་མཆོག་ཡིན་ལ། ལྷ་ཆེན་འམ་རྒྱལ་ཞེས་པའི་བྱ་རྩམ་ལྷ་བ་ཅན་ནམ་བྱ་རྩམ་
ལྷ་མོ་ཆོག་པ་ཅན་དེ་ནི་ཀུན་ལས་ཐ་མ་ཡིན་ནོ།

དོན་བསྒྲུབ།

इति इक्षुवर्गाः ।

བྱ་རྩམ་གྲུས་གི་སྡེ་ཆན་ནོ།

ཞེས་པ་ནི། འདི་ཡན་བུང་བ་ནམས་ཀྱི་ནང་ནས་བྱ་རྩམ་གྲུས་སྡེ་ཆོག་པ་པོའི་ཡོན་
ཏན་སྟོན་པ་བྱ་རྩམ་གྲུས་གི་སྡེ་ཆན་ཞེས་པ་ཚོགས་སོ།

• སྤང་ཅིའི་སྡེ་ཆན།

བྱ་རྩམ་གྲུས་ཁྲི་སྡེ་ཆན་བསྐྱར་པའི་འོག་ཏུ་སྤང་ཅིའི་སྡེ་ཆན་འདི་རོ་སོགས་གོང་
མཐུན་པས་སྟོས་པ་ཡིན། འོན་ཀྱང་འགའ་ཤས་ཀྱིས་གྲུས་བུང་བྱ་རྩམ་དང་། ཅི་བ་
ལས་བྱུང་བའི་སྤང་ཅི་གཉིས་སྡེ་ཆན་གཅིག་ཏུ་གསུངས་པ་ཡང་ཡོད་དོ།

སྤང་ཅིའི་ཡོན་ཏན།

चक्षुष्यं छेदि तद्दशलेष्मविषहिध्मास्त्रपित्तनुत् ।

मेहकुष्ठकृमिच्छर्दिश्चासकासातिसारजित् ३५ ॥

व्रणशोधनसन्धानरोपणं वातलं मधु ।
रूक्षं कषायमधुरं तत्तुल्या मधुशर्करा ॥५१॥

སྤྲང་ཅི་མིག་པན་གཅོད་སྒྲོམ་དང་།^{༣༩}
བད་ཀན་དུག་སྒྲིགས་བྲག་མཁྲིས་འཛོམས།
ཆེལ་ཆེན་མཛེ་ནད་^{༤༠}གཅིན་ནད་སྒྲུག།
ལུད་བ་དབྱགས་མི་བདེ་ཆད་སེལ།
མ་སྤྲོད་མ་འཆོཆག་གྲུགས་འབྱོར།
ལྷང་ནི་སྒྲིད་བར་བྱེད་བ་ཡིན།
རྩ་བ་ཅིང་བསྐྱལ་མངར་བ་སྒྲེ།
སྤྲང་ཅི་འི་ཁར་དེ་དང་འབྲེལ། ༥༡ །

ཞེས་བ་ནི། སྤྲང་ཅི་ནི་མིག་ལ་པན་བ་དང་། སྤྲང་ཅི་ནི་ལ་རྩ་བ་པས་བད་ཀན་འབྱོར་
བག་དང་འདྲིལ་བ་སོགས་དུམ་བྱར་གཅོད་བར་བྱེད། ཁ་སྒྲོམ་བ་དང་། བད་ཀན་དང་།
དུག་དང་། སྒྲིགས་བྲ་དང་། བྲག་དང་། མཁྲིས་བ་རྣམས་འཛོམས་བར་བྱེད་བ་ཡིན། ཡང་
ལུས་སྒྲོབས་རྒྱས་ཤིང་ཆེལ་ཆེ་བ་དང་། སྒྲིན་ནད་དང་། མཛེ་ནད་དང་། གཅིན་ནད་དང་།
སྒྲུག་བ་དང་། ལུད་བ་དང་། དབྱགས་མི་བདེ་བ་དང་། ཆད་འབྱ་རྣམས་སེལ་བར་བྱེད། དེ་
བཞིན་དུ་མ་འི་རྒྱལ་ལ་སོགས་བ་སྤྲོད་ཞིང་དག་བར་བྱེད་ཅིང་མ་འཆོཆིང་བགས་བའི་
མདོག་ཀྱང་མ་མེད་བའི་རང་མདོག་དང་མཉམ་བར་བྱེད་ལ། ཆག་གྲུགས་སུ་གྱུར་བ་
འབྱོར་བ་དང་། མ་ཁ་པན་ཚུན་གཅིག་དུ་འབྱོར་བར་བྱེད་བ་ཡང་ཡིན། ལྷང་གི་ནད་ནི་སྒྲིད་
ཅིང་འཁལ་བར་བྱེད་བ་ཡིན། སྤྲང་ཅི་ནི་རྩས་བ་རྩ་བ་ཅིང་རོ་བསྐྱལ་བ་དང་མངར་བ་ལྡན་ལ།

༣༩ ལེགས་སྒྲུར། སྤྲང་ཅི་མིག་པན་གཅོད་སྒྲོམ་དུག་གཅིས་དུག་ཀྱང་གསལ་ལོ།

༤༠ ལེགས་སྒྲུར། མཛེ་དང་སྒྲིན་བྲ། ཞེས་དང་། བོད་འགྲུར། ཆེལ་ཆེན་མཛེ་དང་། ཞེས་མི་འབྲ་བ་
སྤྲང་འོ།

སྤྱང་ཅི་འི་གཤམ་འམ་སྤྱང་ཅི་གདུས་པའི་ཁྱ་དེ་ཡི་མན་ཡོན་ནི་སྤྱང་ཅི་ཉིད་ལ་ཡོན་ཏན་
 རི་ཅམ་ཡོད་པ་དེ་ཐམས་ཅད་སྤྱང་ཅི་འི་ཁྱ་ལའང་ཡོད་པས་དེ་གཉིས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་
 མཚུངས་ཞིང་འདྲ་བ་ཡིན་ནོ། །བཤད་ལྷན་ལེའུ་ཉི་ཤུ་པར། སྤྱང་ཅི་ཅུ་མེར་བད་ཀན་མེལ་
 བའི་ན། ཞེས་གསུངས་སོ།

སྤྱང་ཅི་ཆ་བའི་ཉེས་སྟོན།

उष्णमुष्णार्तमुष्णो च युक्तं चोष्णैर्निहन्ति तत् ॥ ५२ ॥

ཆ་ཞིང་ཆས་གདུངས་ཆ་བར་ལྷན།

ཆ་བ་དེས་ནི་བསོད་བར་འགྱུར། ॥ ५२ ॥

ཞེས་པ་ནི། སྤྱང་ཅི་གང་ཞིག་མེལ་སོགས་པས་བསོས་ཏེ་ཆ་ཞིང་འོ་བར་གྱུར་བ་དང་།
 ཉི་ཆན་ལ་སོགས་པ་ཆ་བས་གདུངས་པའི་སྤྱང་ཅི་ཆ་པོ་རྣམས་ཀྱིས་མའི་ལུས་འཛུམས་
 བྱིང་། ཡང་ཆ་བར་ལྷན་པ་སྟེ་ཆ་བའི་དུས་སམ་ཆ་བའི་ཡུལ་དུ་སྤྱང་ཅི་བཟའ་བ་དང་། དེ་
 བཞིན་དུ་ཆ་བ་ཞེས་མེ་སོགས་ལ་བསྟོལ་ཞིང་ཆ་བར་གྱས་པའི་སྤྱན་དང་མཉམ་དུ་སྤྱང་ཅི་
 སྤྱར་ནས་བཟས་པ་བཅས་གོང་གསལ་ཆ་ཞིང་འོ་བ་དང་ལྷན་པའི་སྤྱང་ཅི་དུག་གིས་སྦྱེས་
 བྱ་རྣམས་ཀྱི་ལུས་ལ་གནོད་ཅིང་བསོད་བར་བྱེད་དོ། །དྲོ་ཞིང་ཆ་བས་སྤྱང་ཅི་དེ་ཉིད་ཀྱི་
 དུག་འཕེལ་བར་བཞེད་པ་ཡོད་དོ།

སྤྱང་ཅི་འོ་བ་གནོད་ཅུང་བའི་ཡུལ།

प्रच्छन्ने निरुहे च मधूष्णं न निवार्यते ।

अलब्धपाकमाश्वेव तयोर्यस्मान्निवर्तते ॥ ५३ ॥

སྤྱག་སྤྱན་སྤྱན་མར་མས་གནོད་ལ།

སྤྱང་ཅི་འོ་བ་བཀག་པ་མེད།

གང་ཕྱིར་དེ་ནི་མི་འཇུ་བར།

ཟུར་དུ་ལྷོག་པར་འགྱུར་ཕྱིར་རོ། ། ༡༢ །

ཞེས་པ་ནི། སྤང་ཅི་དྲོ་བ་ན་མས་སྤྱག་སྤན་དང་། སྤན་མར་གྱི་ཚུལ་དུ་མས་གཏོང་བྱེད་
བ་ལ་གོང་ལྷར་བཀག་པ་མེད་ཅིང་དོན་དུ་སྤང་ཅི་དྲོ་བས་ནི་རྟུམ་མས་གཏོང་བྱེད་ཚོག་པར་
བསྟན་པ་ཡིན། རྒྱ་མཚན་གང་གི་ཕྱིར་ཞེ་ན། སྤྱག་སྤན་དང་མས་གཏོང་བྱས་པའི་སྤན་མར་
ནི་འཇུ་མི་དགོས་པར་དེ་ནི་ད་ཟུར་དུ་ལྷོག་ཅིང་ཕྱིར་འགྱུར་བར་འགྱུར་བས་མི་གནོད་པ་
ཡིན་པར་བཤད་དོ། །འོད་འགྱུར་ནང་ཆོགས་ཀྱང་ཕྱི་མ་གཉིས་ནི་བསྐྱས་པ་ལས་གཏན་
ཆོགས་བཤད་པ་ཡིན་ཞེས་གསུངས་སོ།

དོན་བསྐྱུ་བ།

इति मधुवर्गाः ।

སྤང་ཅི་དེ་སྤེ་ཚན་རོ།

ཞེས་པ་ནི། བདུང་བ་ན་མས་གྱི་ནང་ནས་བཞི་བ་སྤང་ཅི་སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་གི་ སྤྱིན་ཡོན་
སོགས་བསྟན་པ་སྤང་ཅི་དེ་སྤེ་ཚན་རོགས་སོ།

ཟུམ་གྱི་སྤེ་ཚན།

གོང་དུ་སྤང་ཅི་དང་བྱ་རམ་གིང་གི་སྤེ་ཚན་བསྟན་པའི་རྗེས་ཐོགས་ནི་ད་དུ་ཉིལ་ལམ་
འབྱུ་མར་གྱི་སྤེ་ཚན་བཅུ་མས་པའི་དགོས་པ་ནི་སྤྱི་བོ་ན་མས་ལ་གིན་དུ་མན་ཐོགས་གིང་
སྤོབས་སྤྱེད་པ་དང་རྒྱུད་ཞི་བ་ལ་མན་པས་སྤོས་པ་ཡིན་ལ། སྤང་ཅིས་རྒྱུད་སྤྱེད་པར་བྱེད་པ་
ལ་སོགས་པའི་རྒྱུད་དེ་ཞི་བར་བྱེད་པ་ལ་ཉིལ་ལམ་འབྱུ་མར་སྤྱི་དང་བྱེད་པར་དུ་ཉིལ་མར་
ནི་ད་ལས་མཚོག་དུ་གྱུར་པའི་རྗེས་གཞན་མེད་པས་དེས་ན་གོང་གི་སྤེ་ཚན་གྱི་རྗེས་ཐོགས་
ནི་ད་དུ་ཉིལ་མར་སྤོས་པ་ཡིན་རོ།

ཉིལ་མར་གྱི་ཡོན་ཏན།

तैलं स्वयोनिवत्तत्र मुख्यं तीक्ष्णं व्यवायि च ।
त्वग्दोषकृदचक्षुष्यं सूक्ष्मोष्णं कफकृन् च ॥
कृशानां बृंहणायालं स्थूलानां कर्शनाय च ।
बद्धविदकं कृमिघ्नं च संस्कारात्सर्वरोग^{३८} जित् ॥ ५४ ॥

འབྲུ་མར་རང་གནས་ལྷ་བྱ་ཡིན།
དེ་ལ་ཉིལ་མར་ཉིལ་དང་མཚུངས།
གཙོ་བོ་རྫོ་ཞིང་བྱལ་བ་ཡིན།
བགས་པའི་ཉེས་སེལ་མིག་ལ་གཞོད།
ཆ་ཞིང་རྫོ་ལ་བད་ཀན་སེལ།
སྒྲེམ་པོ་དག་ནི་ཤ་སྒྲིད་ཅིང་།
སྒྲེམ་པོའི་ཤ་འབྲི་མཁྲེགས་པར་འོང་།
རྒྱག་འགགས་སྒྲིན་བྱ་འཛེམས་བ་དང་།
སྒྲུར་བས་ནད་རྣམས་ཐམས་ཅད་སེལ། ༥༧ ॥

ཞེས་བ་ནི། ཉིལ་ལམ་འབྲུ་མར་གྱི་རིགས་སུ་གཏོགས་པའི་སྐྱུ་ཀུན་གྱི་ཡོན་ཏན་ནི་
མར་དེ་ཉིད་འབྲུང་སའི་གནས་སམ་རྒྱ་གང་ཡིན་པ་དེ་ཉིད་གྱི་ཡོན་ཏན་ཇི་འདྲ་ཡོད་པ་དེ་
ལྷ་བྱ་ཞིག་ཡོད་པ་ཡིན། དཔེར་ན་ཨེར་རྩ་ལ་རྩས་པ་གང་ཡོད་པ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཨེ་
ར་རྩའི་མར་ལ་ཡང་ཡོད་པ་ལྷ་བྱའོ།

དེ་ལྷ་བྱའི་འབྲུ་མར་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་ཉིལ་མར་གྱི་ཡོན་ཏན་ནི་མར་དེ་ཉིད་འབྲུང་
སའི་ཉིལ་དངོས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་དང་མཚུངས་པ་ཡིན། དེ་ཡང་རྒྱ་ཉིལ་དེ་ཉིད་ལས་ཉིལ་མར་
འབྲུང་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཡོན་ཏན་མཚུངས་སོ། །ཨེ་ར་ཁམ་དརྩའི་སྐྱུ་དང་། ཡུངས་

३८ 'सर्वदोष' इति पाठान्तरम् ।

དཀར་གྱི་སྐྱམ་དང་། བ་རུའི་སྐྱམ་དང་། གུར་གུམ་གྱི་སྐྱམ་ལ་སོགས་པ་འབྲུ་མར་ཀུན་གྱི་
ནང་ནས་གཙོ་བོ་ཏིལ་མར་ཡིན་ལ། དེ་ནི་རྩ་ཆེན་ཆེད་ལྡན་གུན་ལ་སྐྱར་དུ་བྱུང་བ་ཅིང་མཆོད་
བར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ།

གོང་གི་བགས་པའི་ཉེས་པ་ཞེས་པའི་སྐབས་ལེགས་སྐྱར་དུ་ཆོག་སྒྲུབ་གྱི་དབང་གིས་
ཏིལ་མར་དེ་ལ་གོམས་ཤིང་འགྲེལ་བས་བགས་པའི་ཉེས་པ་སྦྱེད་ཞེས་པ་ཞིག་དང་། ཡང་
བགས་པའི་ནད་རྣམས་སེལ་ཞེས་གྲི་གཙོད་པ་ལའང་ཞེས་པའི་བྱིངས་ལས་རབ་དུ་འབྱོར་
བར་བྱས་ཏེ་བགས་པའི་ཉེས་པ་སེལ་བར་གོ་བ་ཞིག་ཀྱང་སྤངས་། རང་འགྲེལ་དུ་ཏིལ་མར་
འབའ་ཞིག་རྟག་དུ་འཐུངས་ན་ཤ་མདངས་གྱི་བགས་པའི་མདོག་ལ་གཙོད་དེ་ཤ་བཀྲ་དང་
ཤུ་བ་དང་མཛེ་ལྷ་བུའི་བགས་ནད་དུ་འགྱུར་རོ་ཞེས་གསལ།

དེ་བཞིན་དུ་ཏིལ་མར་གྱིས་མིག་ལ་གཙོད་པ་དང་། དེ་ནི་ཆོ་ཁེང་རྩ་བས་ལུས་ཀྱི་ཙ་
སྐབས་སྤ་བ་ཀུན་དུ་ཞུགས་པར་བྱེད་ཅིང་བད་ཀན་གྱི་ནད་སེལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན། ས་བོན་
ལས་སྦྱོས་པའི་རང་བཞིན་གྱི་སྦྱེམ་པོ་དང་། རུབ་པའི་ཟས་སྦྱོད་ལ་སོགས་པས་སྦྱེད་པ་
རྗེས་སུ་འབྱུང་བའི་སྦྱེམ་པོ་གཉིས་ཀ་ཡང་ཙ་རྒྱུད་ཁུམས་ཤིང་བསྐྱུས་ཏེ་གནས་པ་ཐམས་
ཅད་ལ་ཏིལ་མར་ལས་ལྷག་པའི་ཙ་རྒྱུད་སྤ་བ་རྣམས་སུ་འཇུག་པུབ་པའི་རྩས་པ་གཞན་
མེད། ཏིལ་མར་རྩ་ཆེན་སྤ་བའི་ཡོན་ཏན་རྣམས་ཀྱིས་ཙ་རྒྱུད་རྣམས་སུ་འབྲུལ་དུ་ཞུགས་ཏེ་
སྦྱེམ་པོ་རྣམས་ཤ་སྦྱེད་པར་བྱེད་པ་ཡིན། འོན་ཀྱང་རིགས་ལས་སྦྱོས་པའི་རྣམ་འགྱུར་ལ་ཤ་
གསོ་མི་རུང་ཞེས་ཀྱང་བསྟན་ཡོད། དེ་བཞིན་དུ་སྦྱོམ་པོ་ལ་ཡང་ས་བོན་གྱི་རང་བཞིན་ལས་
སྦྱོས་པའི་སྦྱོམ་པོ་དང་། གཅིག་ཤིས་ནི་སྦྱོས་ནས་རྗེས་སུ་བྱུང་བའི་སྦྱོམ་པོ་བཅས་གཉིས་
ཀ་ཡང་ཏིལ་མར་གྱི་རྩ་བ་དང་ཆོ་བ་དང་སྤ་བ་དང་བྱུང་བའི་ཡོན་ཏན་གྱིས་ཙ་རྒྱུད་རྣམས་
དག་པར་བྱེད་པའི་རྒྱ་ནིད་ཀྱི་སྤྱིར་ཆོལ་བསགས་པའི་སྦྱོམ་པོ་རྣམས་ཤ་འབྲི་བར་བྱེད་པ་
དང་། ལུས་སྤ་ཆེད་མཁྲེགས་པར་འོང་བ་ཡིན། བཅོག་པའམ་རྟག་པ་འགགས་པ་སེལ་བ་
དང་། སྤོན་བྱ་འཛོམས་པར་བྱེད་པ་ཡིན། ཏིལ་མར་དང་སྐྱར་བའི་ཟས་སྦྱོམ་བསྟན་ན་ནད་

ཀྱི་རིགས་རྣམས་ཐམས་ཅད་སེལ་ཞིང་ནི་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །བཤད་ཆུང་ལེའུ་བཙུང་བྱ་ག་
 བར། ཉིལ་མར་ཆོ་རྣ་སྒྲེམ་པོ་ཤ་སྒྲེད་ཅིང་། སྒྲོམ་པོ་འབྲི་ལ་མཁུགས་ཏེ་བད་རྒྱུང་སེལ། །
 ཞེས་གསུངས་སོ།།

དན་རོག་མར་གྱི་ཡོན་ཏན།

सतिक्तोषणमैरण्डं तैलं स्वादु सरं गुरु ।
 वर्ध्मगुल्मानिलकफानुदरं विषमज्वरम् ॥
 रुक्शोफौ च कटीगुह्यकोष्ठपृष्ठाश्रयौ जयेत् ॥५५॥

ཨེ་རེ་རྒྱའི་མར་ཆོ་ཞིང་ཁ།།

ཞུ་རྩེས་མངར་སྤྱི་འབྲུ་བ་ཡིན།།

སྒྲིག་རྒྱགས་སྒྲིང་རྒྱུང་བད་ཀན་དང་།།

སྒྲོ་ནད་ལྡང་དུབ་རིམས་རྣམས་སེལ།།

འོར་ནད་ཀྱིད་པ་གསང་བ་དང་།།

སྒྲོ་བ་རོ་རྒྱབ་ནད་ལ་ཕན།། ཻ་ ॥

ཞེས་བ་ནི། ཨེ་རེ་རྒྱའམ་དན་རོག་གི་མར་ནི་རོ་ཆོ་ཞིང་ཁ་བ་དང་ཞུ་རྩེས་མངར་ཞིང་
 རྒྱས་བ་སྤྱི་ལ་འབྲུ་བར་བྱེད་པ་ཡིན། སྒྲོམ་དེ་ཡིས་སྒྲིག་རྒྱགས་ཀྱི་ནད་དང་། སྒྲིན་ནད་དང་།
 རྒྱུང་ནད་དང་། བད་ཀན་གྱི་ནད་དང་། སྒྲོ་བའི་དམུ་རྩིང་གི་ནད་དང་། རིམས་ལྡང་དུབ་བྱེད་
 བ་རྣམས་སེལ་བ་ཡིན། དེ་བཞིན་དུ་འོར་ནད་དང་། སྒྲིད་བ་དང་། གསང་གནས་དང་། སྒྲོ་བ་
 དང་། རོ་རྒྱབ་ན་བའི་ནད་རྣམས་ལ་ཕན་བ་ཡིན། །རང་འབྲེལ་དུ་ཨེར་རྒྱ་དཀར་པོ་ཞེས་
 གསལ་ལ། བཤད་ཆུང་ལེའུ་ཉི་ཤུ་བར། དན་རོག་སྤྱི་ཁར་བྱ་ག་པོར་སྦྱོང་། ཞེས་དང་། སྤྱི་མ་
 ཆུང་གི་ལེའུ་བཙུང་བཞེ་བར། དན་རོག་པོ་སྤྱི་འདོན་སྤྱེ་ལ་གཏུལ། ཞེས་གཏུལ་ཚུལ་དང་
 བཅས་བཤལ་སྤྲན་བྱ་ག་པོ་དེད་དཔོན་བཞི་སྦྱོར་དང་འཇམ་པོ་བཙུ་སྦྱོར་གཉིས་ཀའི་ནད་དུ་
 ཡོད་དོ།།

ཨི་རུ་དམར་པོའི་མར་གྱི་ཡོན་ཏན།

तीक्ष्णोष्णं पिच्छलं विस्त्रं रक्तरण्डोद्धवं त्वति ॥ ५६ ॥

ཨི་རུ་ནི་དམར་པོའི་མར།

རྫོ་ཚ་བྱི་ང་རབ་འབྱེལ་འབྱེད།^{३०} ॥ ५६ ॥

ཞེས་བ་ནི། རུ་ཨི་རུ་དམར་ཨི་རུ་དམར་པོར་གྲགས་བ་དེའི་མར་ནི་མིན་ཏུ་རྫོ་བ་
དང་། མིན་ཏུ་ཚ་བ་དང་། མིན་ཏུ་བྱི་ང་བ་དང་། མིན་ཏུ་འབྱར་བའི་ལྷ་བྱའི་རྣམ་པ་ལ་ལག་
བས་མནན་ན་རབ་ཏུ་འབྱེལ་ཞིང་འབྱེད་པར་བྱེད་བ་ཡིན་ནོ།

ཡུངས་མར་གྱི་ཡོན་ཏན།

कटूष्णं सार्षपं तीक्ष्णं कफशक्रानिलापहम् ।

लघुपित्तस्त्रकृत् कोष्ठ^{४०} कुष्ठशोत्रणजन्तुजित् ॥ ५७ ॥

ཡུངས་མར་ཚོ་རྫོ་བ་དང་།

བད་ཀན་རླུང་སེལ་བྱ་བ་འབྱི།

ཡང་ཞིང་བྲག་མཁྲིས་སྐྱེད་བྱེད་ལ།

ཤ་བཀྲ་མཛོ་འབྲུམ་མ་སྲིན་སེལ་^{४१} ॥ ५७ ॥

ཞེས་བ་ནི། སར་སྤོང་གི་སྐྱུ་མ་མམ་ཡུངས་དཀར་གྱི་མར་ནི་རྫོ་ཚ་ཞིང་བྱོ་བ་དང་རྫོ་བའི་
ཡོན་ཏན་ལྷན་ལ། སྐྱུ་མ་དེ་རྟག་ཏུ་བསྐྱེད་ན་དེ་ཡིས་བད་ཀན་དང་རླུང་སེལ་ཞིང་བྱ་བ་འབྱི་
བར་འབྲུར་བ་ཡིན། དེ་བཞིན་ཏུ་ཡང་ཞིང་བྲག་དང་མཁྲིས་བ་སྐྱེད་པར་བྱེད་ལ། བད་རླུང་
ལས་གྱུར་བའི་ཤ་བཀྲ་དང་མཛོ་དང་གཞིང་འབྲུམ་གྱི་ནད་དང་མ་དང་སྐྱོ་བར་སྲིན་ཡོད་པའི་

३० བོད་འགྲུར། རྫོ་ཚ་བྱི་ང་རབ་འབྱེལ་འབྱེད། ཞེས་གསལ་ཡང་ཡིག་དོར་ཡིན་པེས་སོ།

४० 'कोष्ठकुष्ठ' इति पाठान्तरम् ।

४१ བོད་འགྲུར། མེན་བྱ་དང་། རླུ་འགྲེལ་གཞན་རྣམས་སྟུ། མ་དང་སྲིན་བྱ། རླུ་ཟེར་རླུ་དཔེར། མ་
ཡི་སྲིན་བྱ་ཞེས་སྤྲང་རོ།

ནད་འདི་རྣམས་སེལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་བཅུ་དྲུག་པར། ཡུངས་མར་
རྒྱུད་གཞོན་བད་མཁྲིས་སྦྱེད་པ་ཡིན། །ཞེས་བད་ཀན་ཡང་སྦྱེད་པར་གསུངས་སོ།

བ་རུའི་སྐྱེ་བྱི་ཡོན་ཏན།

आक्षं स्वादु हिमं केश्यं गुरुपित्तानिलापहम् ॥ ५८ ॥

བ་རུ་རའི་མངར་བསེལ་ཞིང་ལྷོ།

སྐྱ་སྦྱེད་རྒྱུད་དང་མཁྲིས་པ་སེལ། ॥ ५८ ॥

ཞེས་བ་ནི། བ་རུ་ར་ལས་བྱུང་བའི་མར་ནི་རོ་མངར་ཞིང་རྣམས་པ་བསེལ་བ་དང་ལྷོ་བ་
ཡིན། སྐྱེ་བྱི་ཡོན་སྐྱ་སྦྱེད་པ་ལ་མན་ཞིང་རྒྱུད་དང་མཁྲིས་པ་སེལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །
ཡང་རང་འབྲེལ་དུ་མཁྲིས་པ་དང་བད་ཀན་སེལ་ཞེས་གསུངས་སོ།

ནེམ་པ་འུ་ཡོན་ཏན།

नात्युष्णं निम्बजं तिक्तं कृमिकुष्ठकफप्रणुत् ॥ ५९ ॥

ནེམ་པར་རབ་དུ་ཆ་མིན་ཁ།

སྐྱ་སྦྱེད་མཁྲིས་པ་བད་ཀན་སེལ། ॥ ५९ ॥

ཞེས་བ་ནི། ནེམ་པ་འུ་ཡོན་ཏན་པ་དང་རྣམས་པ་ཅུང་ཟད་ཆ་བ་ཅམ་ལས་རབ་དུ་ཆ་བ་
མ་ཡིན་ལ། སྐྱ་བའི་སྦྱ་སྦྱེད་དང་། མཁྲིས་པ་དང་། བད་ཀན་གྱི་ནད་སེལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན། །
ལེགས་སྦྱར་དུ་སྦྱ་སྦྱེད་དང་། མཁྲིས་པའི་ཆབ་དུ་མཛེ་དང་། བད་ཀན་གྱི་ནད་འཛེམས་གིང་
སེལ་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསལ་ལོ།

ཅ २ བོད་འབྲུང་། སྐྱ་སྦྱེད་ཅེས་གསལ་ཡང་ལེགས་སྦྱར་དང་རང་འབྲེལ་གཉིས་ཀར་སྐྱ་སྦྱེད་ཡོད་པ་
དག་པར་སྒྲུང་ངོ་།

ཅ ३ བོད་འབྲུང་། སྐྱ་སྦྱེད་མཁྲིས་པ་བད་ཀན་སེལ། ཞེས་སྒྲུང་ཡང་ལེགས་སྦྱར་དུ་ སྦྱ་སྦྱེད་མཛེ་དང་
བད་ཀན་སེལ། ཞེས་གསལ་ལོ།

ཟར་མ་དང་ལེ་བཟན་ཅི་འི་མར་གྱི་ཡོན་ཏན།

उमाकुसुम्भजं चोष्णं त्वग्दोषकफपित्तकृत् ॥ ६० ॥

ཟར་མ་ལེ་བཟན་ཅི་ཡི་མར།

དྲོ་ཞིང་བགས་ནད་བད་མཁྲིས་སྟེད། ༥༠ ॥

ཞེས་བ་ནི། ལེགས་སྦྲར་དུ་ཁྱུ་ལྷ་དང་པལ་སྦྲད་དུ་ཨལ་སྦྲེ་རང་མེད་སྦྲད་དུ་ཟར་མ་ཞེས་
བ་དེ་དང་། ལྷ་སྦྲད་དུ་ཀུ་སྦྲེ་ཞེས་ལེ་བཟན་ཅི་སྟེ་དེང་སང་སྦྲོད་བཞིན་པའི་གུར་གུམ་ལ་
ངོས་འཛིན་བ་བཅས་ཟར་མ་དང་ལེ་བཟན་ཅི་འདི་གཉིས་ཀྱི་མར་ནི་དྲོ་ཞིང་། བགས་པའི་
ནད་མཛེ་ལ་སོགས་བ་དང་བད་ཀན་དང་མཁྲིས་བ་ནམས་སྟེད་པར་བྱེད་བ་ཡིན་ནོ། །བཤད་
རྒྱུ་ལེའུ་བཅུ་དྲུག་པར། ཟར་མ་མངར་ཁ་སྦྲུམ་འཇམ་རྒྱུད་ལ་པན། ཞེས་ཟར་མའི་འབྲུ་ཡི་
པན་ཡོན་གསུངས་བ་ལས་ཤེས་ཐབ་བོ། །ཡང་། བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་ནི་ཤུ་པར། གུར་གུམ་
མཆིན་ནད་ཀུན་སེལ་ཙ་ཁ་སྦྲེམ། ཞེས་གསུངས་སོ། །ཡང་ཤེལ་གྲེང་དུ། ལེ་བཟན་ཙ་ཆད་
མཐུད་བྱེད་མ་ལ་པན། ཞེས་གུར་གུམ་ལ་ལེ་བཟན་ཅི་ཞེས་བ་དང་། འདི་མངའ་རིས་མེ་
རྟོག་ལ་ལེ་བཟན་ཅི་ཞེས་བ་མ་འབྲུལ་ཞིག །གསུངས་བ་དང་གུར་གུམ་ལ་མཆོག་དམན་
མང་བས་རྟོག་བ་དང་ལྷན་བ་ནམས་ཀྱིས་དཔྲུད་པར་རིགས་སོ། །

ཞག་དྲོང་རྒྱུ་གི་ཡོན་ཏན།

वसा मज्जा च वातघ्नौ बलपित्तकफप्रदौ ॥ ६१ ॥

ཞག་དྲོང་རྒྱུ་ནི་རྒྱུ་འཇོམས་ཤིང་།

སྦྲོབས་དང་མཁྲིས་བ་བད་ཀན་སྟེད། ༥༡ ॥

ཞེས་བ་ནི། ཞག་ཅི་དང་རྒྱུ་མར་དག་གིས་རྒྱུ་འཇོམས་པར་བྱེད་ཅིང་། ལུས་སྦྲོབས་
དང་མཁྲིས་བ་དང་བད་ཀན་ནམས་སྟེད་པར་བྱེད་བ་ཡིན། དེ་ཡང་ཞག་ནི་ཆོལ་དང་རྩེས་སུ་

མཐུན་པ་ཤ་བཅོས་པའི་དྲངས་མའི་སྤྲང་གི་སྐྱུམ་ཡིན་ཞེས་འདོད་པ་དང་། གཞན་དག་གིས། དག་པའི་ཤ་ཡི་སྐྱུམ་གང་ནི། དེ་ནི་ཞག་ཞེས་ཡོངས་སུ་བཟློད་། ཞེས་ཀྱང་བཤད་པ་ཡིན་ནོ། །རང་འབྲེལ་དུ་སྐྱུ་རབ་དང་མིག་ལ་གཞོད། ཞེས་གསལ་ལོ། །བཤད་ཆུང་ལེའུ་བཅུ་དྲག་པར། ཀྱང་མར་རྒྱུང་འཛུམས་ཁྱུ་སྟོབས་བད་ཀན་སྟེད། ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཤ་དང་ཆོལ་གྱི་ཡོན་ཏན།

मांसानुगस्वरूपौ च विद्यान्मेदोऽपि ताविव ॥ ६२ ॥

ཤ་ནི་རང་དངོས་རྗེས་མཐུན་ལ།

ཆོལ་ཡང་དེ་དག་འདྲར་ཤེས་བྱ། ७२ ॥

ཞེས་པ་ནི། ཞག་དང་རྒྱུང་དེ་སྟོག་ཆགས་གང་འདྲ་ཞིག་གི་ཡིན་པ་དེའི་ཤ་དེ་ལ་ཡང་རང་རང་གི་ཞག་དང་རྒྱུང་དེ་དག་དང་རྗེས་སུ་མཐུན་པའི་ཡོད་ཏན་ཡོད་པ་ཡིན། དེས་ན་སྟོག་ཆགས་རྣམས་ཀྱི་སྟེ་གནས་སྐྱུམ་ས་དང་རྒྱན་ཅན་ལ་སོགས་པ་ཡུལ་གྱི་སྤྲེ་བྲག་ཇི་ལྟ་བུ་བུ་དེ་བཞིན་དུ་ཤ་དང་། ཀྱང་དང་། ཞག་རྣམས་ཀྱང་དེ་འདྲ་བའི་རང་བཞིན་གྱི་ཡོན་ཏན་འབྱུང་བ་ཡིན། ཆོལ་དེ་ཡང་རང་རང་གི་ཞག་དང་རྒྱུང་ལ་སོར་པ་དེ་དག་གི་ཡོན་ཏན་དང་མཚུངས་ཤིང་འདྲ་བར་འབྱུང་བར་ཤེས་པར་བྱའོ། །བཤད་ཆུང་ལེའུ་བཅུ་དྲག་པར། ཆོལ་གྱིས་རུས་ཆོགས་ན་དང་མེས་འཆོག་ནང་། རྒྱུང་དང་རྣ་ཁྲད་མངལ་ནད་སེལ་བར་བྱེད། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

དོན་བསྐྱུ་བ།

इति तैलादिवर्गाः ।

ཏིལ་མར་ལ་སོགས་པའི་སྟེ་ཆན་ནོ།

ཞེས་པ་ནི། འདི་ཡན་བརྒྱུང་བ་རྣམས་ཀྱི་ནད་ནས་ཏིལ་མར་ལ་སོགས་པ་སྐྱུམ་གྱི་སྟེ་ཆན་སྟོན་པ་རྫོགས་སོ། །

ཆང་གི་སྤྲེ་ཚན།

ཆང་གིས་མེ་དྲོད་སྐྱེད་ཅིང་ཡི་ག་འབྲེ་བ་དང་སྦྱང་ལ་སོགས་པའི་ནད་མེད་པར་བྱེད་པ་
ལ་སོགས་པའི་ཡོན་ཏན་གྱི་ཚོགས་མང་སོ་དང་ལྡན་ཞིང་། ཏིལ་མར་དང་ཐུན་མོང་གི་ཡོན་
ཏན་ཡང་ཅུང་ཟད་ཡོད་པས་ཏིལ་མར་ལ་སོགས་པའི་འོག་ཏུ་ཆང་གི་སྤྲེ་ཚན་འདི་
བཙུམས་པ་ཡིན་ནོ།

ཆང་སྤྲིའི་ཡོན་ཏན།

दीपनं रोचनं मद्यं तीक्ष्णोष्णं तुष्टिपुष्टिदम् ।	।
सस्वादुतिक्तकटुकमम्लपाकरसं सरम् ॥	॥
सकषायं स्वरारोग्यप्रतिभावर्णकृल्लघु ।	।
नष्टनिद्राऽतिनिद्रेभ्यो हितं पित्तास्रदूषणम् ।	।
कृशस्थूलहितं रूक्षं सूक्ष्मं स्त्रोतोविशोषनम् ॥	॥
वातश्लेष्महरं युक्त्या पीतं विषवदन्यथा ॥ ६३ ॥	॥ ६३ ॥

ཆང་ནི་དྲོད་འབར་ཡི་ག་འབྲེད།

རྫོ་ཞིང་དྲོད་སྐྱེད་ཁོང་བཏང་བ།

མངར་བཅས་ཁ་ཞིང་ཚ་ས་དང་།

ཞུ་རྩེས་སྐྱར་ཞིང་ཅུང་ཟད་འབྲུ།

བསྐྱ་བཅས་གདངས་སྒྲན་ནད་མེད་དང་།

སྤོབས་སྐྱེད་མདོག་འགྱར་ཁོང་ཡང་ལ།

གཉིད་མེད་པ་དང་གཉིད་ཆེ་ལ།

ཕན་ཞིང་བྲག་དང་མཁྲིས་པ་སྐྱེད།

རིགས་འཐུངས་སྐྱེམ་དང་སྤོམ་ཕན་ཞིང་།

རུབ་རྫོ་ལུས་སྤོ་བྲབ་ཅིང་སྤྱོད་།

སྒྲིང་དང་བད་ཀན་སེལ་བ་ཡིན།།

གཞན་དུ་བསྐྱེན་ན་དུག་དང་མཚུངས།། ༩༢ །

ཞེས་པ་ནི། ཆང་སྒྲིའི་རྩན་མོང་གི་ཡོན་ཏན་ནི་ལྷ་ས་ཀྱི་མེ་དྲོད་འབར་ཞིང་། ཡི་ག་
འབྱེད་པར་བྱེད་པ་དང་། རྫོ་ཞིང་དྲོད་སྒྲིེད་པའི་རྩས་པ་དང་ལྷན་ལ། ཁོང་བརྟ་བ་སྟེ་ལྷ་ས་
རྒྱས་པར་བྱེད་ལ། སེམས་དགའ་བ་འོང་ཞིང་། རོ་ཅུང་ཟད་མངར་བ་དང་ཅུང་ཟད་ཁ་བ་དང་
ཅུང་ཟད་ཆ་བ་དང་ཅུང་ཟད་སྐྱར་བ་དང་ཅུང་ཟད་བསྐྱར་བ་ཡོད་པ་ཡིན་ལ། ཞུ་ཇེས་སྐྱར་ཞིང་
ཁོང་འབྲུ་བར་ཡང་བྱེད་པ་ཡིན། དེ་བཞིན་དུ་སྐྱད་མདངས་གསལ་ཞིང་སྟན་པར་བྱེད་པ་
དང་། ནད་མེད་པར་བྱེད་པ་དང་། སྐྱ་བ་ལ་སོགས་པའི་སྟོབས་པ་སྒྲིེད་ཅིང་། མདོག་མདངས་
ཡང་ལྷན་པར་འབྱུར་ལ། ཁོང་ཡང་བར་བྱེད་པ་ཡིན། དེ་བཞིན་དུ་གཉིད་མེད་པ་དང་གཉིད་
ཆེ་བ་གཉིས་ཀ་ལ་ཕན་པ་ཡིན། དེ་ཡང་བད་ཀན་འཕེལ་བར་བྱེད་པའི་འབྲུ་ཆང་ལ་སོགས་
པས་གཉིད་མེད་པ་ལ་ཕན་པ་དང་། ཡང་སྐྱར་ཆང་ལ་སོགས་པ་བད་ཀན་སེལ་བར་བྱེད་
པའི་ཆང་ལ་ལ་ནི་གཉིད་ཆེ་བ་ལ་ཕན་ཏེ་གཉིད་ཆུང་བར་བྱེད་པ་ཡིན། ཡང་ན་མཐུ་ནིད་
ཀྱིས་ཆང་ཐམས་ཅད་གཉིད་མེད་པ་དང་གཉིད་ཆེ་བ་ལ་ཕན། ཆང་དེ་དག་གིས་ཁྲག་དང་
མཁྲིས་བ་སྒྲིེད་པར་བྱེད་དོ།།

རིགས་པ་སྟེ་རན་བར་འཐུངས་ན་རྩས་ཀྱི་རྒྱའི་རྩས་པའམ་སྟོར་བ་ལ་སོགས་པའི་
དབང་གིས་ཆང་ལ་ལས་སྟོམ་པོ་སྟོམ་པར་བྱེད་པ་དང་། ལ་ལས་སྟོམ་པོ་སྟོམ་པོར་བྱེད་པ་
ལ་ཕན་པ་ཡིན། དེ་བཞིན་དུ་རྩབ་པའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྷན་ལ། རྫོ་བས་རྩ་རྒྱས་པ་མོ་རྣམས་
ལ་འཕྲག་པར་བྱེད་ཅིང་། ཆང་དེ་དག་ལྷས་ལ་སྐྱར་དུ་ཁྲབ་ཅིང་ལྷས་ཀྱི་སྟོ་དག་སོགས་
ནས་བད་ཀན་དང་། རྒྱང་དང་། ཆེལ་དང་། རི་མ་རྣམས་སྟོང་བར་བྱེད་ཅིང་། ཆང་རན་བར་
འཐུངས་ན་རྒྱང་དང་བད་ཀན་སེལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་ནད་ཁམས་དང་ལྷས་
སྟོབས་ལྷ་ལ་དུས་སོགས་གང་ཡིན་ཤེས་པར་བྱས་ཏེ་འོངས་སྟོད་ཅིང་འཐུངས་བ་ནི་རན་བ་
ཡིན། དེ་ལྟར་ལྷ་ལ་དུས་ན་ཚོད་དང་ནད་ཁམས་རྣམས་དང་ཇེས་སུ་མཐུན་པར་འཐུངས་ན་

མན་པས་བདུད་རྩི་དང་འབྲ་བ་དང་། གལ་ཏེ་དེ་དག་ལས་གཞན་པའི་དམན་ལྷག་ལོག་
 ཅིང་ཡུལ་དུས་སོར་མི་རིགས་པར་འབྱུང་ཞིང་བསྐྱེད་ན་གནོད་པས་དུག་དང་མཚུངས་པ་
 ཡིན་ནོ། །བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་བཅུ་དུག་པར། ཆང་ནི་མངར་སྦྲར་ཁ་ལ་བྱ་རྩིས་སྦྲར། རྩོད་རྩུབ་
 གྲུ་རུང་ཟད་ཐུར་དུ་འབྱ། རྩོད་འབར་སྦོབས་སྦྱེད་གཉིད་འཁེལ་བད་རྒྱུང་སེལ། ཐལ་དུགས་
 སེམས་བསྐྱར་བག་མེད་ངོ་ཚ་འཛིག། ར་རོ་དང་སོ་བག་མེད་གནས་ལ་གནས། རྣམ་རྟོག་
 ངན་བཅོམ་བདེ་བ་ཡིན་སྦྲུམ་སེམས། ར་རོ་གཉིས་པ་སྦྱང་ཆེན་སྦྱོན་པ་ལྟར། །ཁ་ན་མ་ཐོ་
 རྩུལ་ཁྲིམས་འཆལ་བའི་གནས། ར་རོ་ཐ་མ་སེམས་མེད་རོ་ལྟར་ཉལ། གང་ཡང་མི་ཤེས་
 ཐུན་པའི་གནས་སུ་འགྱུར། ཞེས་གསུངས་སོ།

ཆང་གསར་རྩིང་གི་ཡོན་ཏན།

गुरु तद्दोषजननं^{४५} नवं जीर्णमतोऽन्यथा ॥६४॥

ཆང་གསར་སྦྱི་ཞིང་ཉེས་སྦྱེད་ཡིན།

ཆང་རྩིང་དེ་ལས་གཞན་དུ་བྱེད། ༥༧ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། ཆང་གསར་པ་ཐམས་ཅད་ནི་རྩུས་པ་སྦྱི་ཞིང་ཉེས་པ་རྣམས་འབྲུགས་
 ཤིང་སྦྱེད་པར་བྱེད་པ་ཡིན། ལོ་གཅིག་འདས་པ་ལ་སོགས་པའི་ཆང་རྩིང་པ་རྣམས་གོང་
 སྦོས་ཆང་གསར་པའི་ཡོན་ཏན་དེ་ལས་གཞན་པའི་རྩུས་པ་ཡང་བ་དང་། ཉེས་པ་རྒྱུང་དང་
 བད་ཀན་རྣམས་སེལ་བར་བྱེད། འོན་ཀྱང་མཁྲིས་པ་ནི་སྦྱེད་པར་བྱེད་དོ། །བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་
 བཅུ་དུག་པར། གསར་པ་སྦྱི་ཞིང་རྩིང་པ་ཡང་བ་ཡིན། གསར་འཇམ་སོ་བའི་བྱོད་སྦྱེད་འཇུ་
 བ་སྒྲ། གྲོ་ཆང་འབྲས་ཆང་ནས་ཆང་གོང་མ་སྦྱི། སོ་བ་སྦྱེད་ཡོས་ཆང་ཡང་བ་ཡིན། ཞེས་
 གསུངས་སོ།

४५ 'त्रिदोषजननं' इति पाठान्तरम् ।

ཆང་གི་སྤང་བ།

पेयं नोष्णोपचारेण न विरिक्तक्षुधातुरैः ।

नात्यर्थतीक्ष्णमृद्वल्पसम्भारं कलुषं न च ॥ ६५ ॥

ཆ་བའི་སྤྱད་པར་ལྡན་མི་བཏུང་།

བཀྲ་སྒྲན་ཅིང་བཀྲེས་ཉེན་ནད་པས་མིན།

ཤིན་ཏུ་རྩོམ་མིན་གསར་བ་དང་།

ལེགས་པར་མ་བསྒྲངས་རྩོག་ཅན་ཡིན། ༥༦ ॥

ཞེས་པ་ནི། ཆང་དེ་རྣམས་ཟས་ཆ་བ་ཟོས་པའི་ཇེས་དང་། སོ་ག་ལ་སོགས་པའི་ཆ་
བའི་དུས་དང་། ཉི་ཆན་ལ་སོགས་པ་ཆ་བས་བཀྲངས་པའི་དུས་ལྟ་བུ་ཟས་སྤྱད་དོ་ཞིང་ཆ་
བ་བསྒྲན་ཅིང་སྤྱད་པའི་སྤྱེས་བྱ་རྣམས་ཀྱིས་ཆང་བཏུང་བར་མི་བྱའོ། །ཡང་བཀྲ་སྒྲན་བཏུང་
བའི་ཇེས་དང་། བཀྲེས་པའི་དུས་དང་། སྒྲན་དང་དམུ་ཇིང་དང་གཞང་འབྲུམ་དང་རྟུག་སྒྲེམ་
རྣམས་ཀྱི་ཉེས་པ་དང་ལྡན་པའི་ནད་པའམ་ཅས་འདི་དག་གིས་བཏུང་མི་རུང་ཞིང་། དེ་ཡང་
ནད་པའི་ལུས་དང་ནད་ཀྱི་གནས་སྐབས་ལས་དཔགས་ཏེ་བཏུང་མི་རུང་བར་ཤེས་དགོས་
སོ། །དེ་བཞིན་དུ་ཤིན་ཏུ་རྩོམ་པ་དང་། ཆང་ནར་མ་སོན་པའི་གསར་བ་རྣམས་བཏུང་བར་མི་བྱ་
ལ། འཇིག་རྟེན་དུ་བྲགས་པའི་ཆང་ལེགས་པར་ལངས་པའི་ཆད་ལྟར་མ་ལངས་པ་དང་
རྟུལ་དང་འདམ་རྒྱུ་ལ་སོགས་པ་སྒྲིགས་མ་དང་ལྡན་པའི་ཆང་རྩོག་པ་ཅན་དེ་རྣམས་
བཏུང་བར་མི་བྱའོ་ཞེས་པའི་དོན་རྟོ།

འབྲུ་ཆང་གི་ཡོན་ཏན།

गुल्मोदराशौग्रहणीशोषहृत् स्नेहनी गुरुः ।

सुराऽनिलघ्नी मेदोऽसृक्स्तन्यमूत्रकफावहा ॥ ६६ ॥

འབྲུ་ཆང་སྐྱན་དང་དམུ་ཇིང་འབྲུམ་།
 ཏུག་སྐྱེམ་སྒོ་གཙང་རྒྱང་སེལ་སྦྱུམ།
 ཏུ་ཞོ་ཆིལ་དང་ཁྲག་སྐྱེད་མྱི།
 གཅིན་བདེར་འབྱིན་དང་བད་ཀན་སྐྱེད། ༤༩ ॥

ཞེས་བ་ནི། འབྲུ་ཆང་ནི་གྲོ་དང་འབྲས་སྤྱ་ལུ་སོགས་ལས་བཅོས་པའི་ཆང་སྐྱ་ཞིང་
 དཀར་བ་དེ་དག་གིས་སྐྱན་དང་དམུ་ཇིང་དང་གཞང་འབྲུམ་དང་ཏུག་སྐྱེམ་དང་སྒོ་གཙང་དང་
 རྒྱང་གི་ནད་ནམས་སེལ་ཞིང་སྦྱུམ་བ་ཡང་ཡིན། བྱང་མེད་ཀྱི་ཏུ་ཞོ་དང་། ཆིལ་དང་། ཁྲག་
 ནམས་སྐྱེད་ཅིང་མྱི་བ་ཡང་ལྡན་ལ། གཅིན་བདེར་བར་འབྱིན་ཞིང་བད་ཀན་སྐྱེད་པར་བྱེད་དོ། །
 རང་འགྲེལ་དུ་འབྲུ་ཆང་གི་ཆབ་ཏུ་གྲོ་ཆང་དང་། ཏུག་སྐྱེམ་ལ་སོ་ནད་དང་ག་སྐྱེམ་ཞེས་
 གསལ་ལོ།

ཆང་དྲངས་ཀྱི་ཡོན་ཏན།

तद्गुणा वारुणी हृद्या लघुस्तीक्ष्णा निहन्ति च ।
 शूलकासवमिश्रासविबन्धाध्मानपीनसान् ॥ ६७ ॥

ཆང་དྲངས་ཡོན་ཏན་དེ་འབྲ་བས།
 ཡིད་ལྡོང་ཡང་ཞིང་ཚོ་བ་དང་།
 གཟེར་དང་ལུད་པ་དབྱགས་མི་བདེ།
 སྦྱག་གྲོ་བཤང་འགགས་སྒོས་ཆམ་འཛོམས། ༥༠ ॥

༥༠ བོད་འགྲུར། འབྲུ་ཆང་སྐྱན་དང་དམུ་ཇིང་ད། ཞེས་གསལ་ཡང་ལེགས་སྦྱར་དུ་གཞང་འབྲུམ་སྤྱང་
 བས་དེ་ལྟར་བཞག་གོ།

༥༡ བོད་འགྲུར། རྒྱང་འཛོམས་ཆིལ་དང་ཁྲག་སྐྱེད་ཅིང་། ཞེས་བ་ལས་ཏུ་ཞོ་དང་མྱི་བ་དག་མི་སྦྱང་
 བ་མ་ཟད། སྦྱུམ་བ་ཡང་མི་མངོན་ཡང་ལེགས་སྦྱར་དུ་དེ་ནམས་གསལ་ལོ།

ཞེས་བྱ་བ་ནི། ཆང་གི་སྤྲོད་དུ་བྱུང་བའི་རྫོག་མ་མེད་ཅིང་འཛག་བདེ་བའི་ཆང་གི་
 དྲངས་མ་ཆུ་ལྟ་བུ་དེ་ལ་དྲངས་ཆང་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ལ། དེའི་འོག་མ་ཆང་བསྐྱེད་པ་ཞེས་
 འབྱུང་ལ། དེའི་འོག་མ་དེ་ལ་སྒྲིགས་མ་ཞེས་བཤད་པ་ཡིན། དེས་ན་ཆུ་ལྟ་བུའི་དྲངས་ཆང་
 ལྟ་བུ་ཞེས་བ་དེ་ཡི་ཡོན་ཏན་ནི་ཆང་སྐྱེད་པ་སྤྲོད་ཞེས་བ་དང་འདྲ་བ་ཡིན། ཆང་དྲངས་དེ་
 ཡིས་ཡིད་དུ་འོང་ཞིང་དགའ་བར་བྱེད་པ་དང་། རྒྱས་བ་ཡང་ཞིང་ནོ་བ་དྲངས་ལྟ་བུ་བད་
 ཀན་དང་ཆེལ་ལ་སོགས་པ་སེལ་བར་བྱེད། གཟེར་དང་། ལུད་བ་དང་། དྲུག་གས་མི་བདེ་བ་
 དང་། སྐྱུག་བ་བྱོ་བ་དང་། བཤང་བ་འགགས་བ་དང་། སྒྲོས་བ་དང་། ཆམ་བ་བཅས་ནད་འདྲི་
 རྣམས་འཛོམས་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །གཞན་དུ་ལྟ་བུ་རྒྱ་ནི་འབྲས་དང་བུན་ནུ་དཀར་པོ་
 སོགས་ཀྱི་ཅ་བ་དང་ལྟན་དུ་སྤྲོད་ཏེ་བཟོས་པ་ཞིག་ཡིན་པར་བཤད་དོ།

བ་རུའི་ཆང་གི་ཡོན་ཏན།

नातितीव्रमदा लघ्वी पथ्या ब्रैभीतर्की सुरा ।
 व्रणे पाण्ड्वामये कुष्ठे न चात्यर्थं विरुध्यते ॥ ६८ ॥

བ་རུའི་ཆང་ནི་ཡང་ཞིང་པན།

ཤིན་དུ་ར་རོར་མི་འགྱུར་ཞིང་།

མ་དང་སྐྱེ་བ་མཛེ་ནད་ལ།

ཏ་ཅང་གཞོད་པར་མི་འགྱུར་ཞིང་། ༦༨ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། བ་རུ་ལས་སྤྲོད་པའི་ཆང་ནི་རྒྱས་བ་ཡང་ཞིང་ཉེས་པ་འཛོམས་པ་ལ་
 བན་བ་དང་། ཆང་དེ་འཐུང་ན་ཆང་གཞན་ལྟར་ཤིན་དུ་ར་རོ་ཞིང་སྒྲོས་པར་མི་བྱེད་པ་ཡིན་ལ།
 དེ་བཞིན་དུ་མ་དང་སྐྱེ་བ་མཛེ་ནད་རྣམས་ལ་ཆང་གཞན་དག་ལྟར་ཏ་ཅང་གཞོད་པར་
 མི་འགྱུར་བ་ཡིན་ནོ།

ནས་ཆང་གི་ཡོན་ཏན།

विष्टम्भिनी यवसुरा गुर्वी रूक्षा त्रिदोषला ॥ ६९ ॥

ནས་ཆང་རྟུག་སྐྱེམ་མྱི་བ་དང་། །

རྩལ་དང་ཉེས་གསུམ་སྐྱེད་བ་ཡིན།^༧ ॥ ७० ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། ཡལ་སུར་འཇམ་ནས་ཆང་ནི་ནས་ལས་བྱས་པའི་ཆང་དོ། །ཆང་དེ་ཡིས་
རྟུག་སྐྱེམ་སེལ་ཞིང་རྩས་བ་མྱི་བ་དང་རྩལ་བ་ལྷན་ལ། ཉེས་བ་སྐྱེད་མཁྲིས་བད་ཀན་གསུམ་
གྲི་སྐྱེད་བར་བྱེད་བ་ཡིན་ནོ།

སྐན་ཆང་གི་ཡོན་ཏན།

यथाद्रव्यगुणोऽस्तिः सर्वमद्यगुणाधिकः ।

ग्रहणीपाण्डुकुष्ठार्शः शोफशोषोदरज्वरान् ।

हन्ति गुल्मकृमिप्लीहान्^८ कषायकटुवातलः ॥ ७० ॥

ཇས་བཞིན་ཡོན་ཏན་ཇེས་མཐུན་ཆང་།

ཆང་གི་ཡོན་ཏན་ཀུན་ལས་ལྷག་།

ཕོ་ནད་སྐྱ་བལ་མཛེ་གཞང་འབྲུམ།

ལུས་སྐྱེམ་སྐྱང་འོར་དམུ་ཇིང་རིམས།

སྐན་དང་སྐན་ནད་མཆེར་ནད་སེལ།

རོ་ནི་བསྐྱ་ཞིང་ཆ་སྐྱེད་སྐྱེད། གྲྲ་ ॥

ཞེས་བ་ནི། ཆང་ནམས་ནི་ཇས་གང་ཡང་སྐྱར་བ་དང་བསྐྱོལ་བ་དང་མནན་ཏེ་བསྐྱལ་བ་
ལ་སོགས་པའི་ཆོ་གས་བྱས་བ་ཞིག་ཡིན་ལ། ཆང་དེ་ནམས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ནི་སྐན་ཇས་གང་

^༧ བོད་འགྲུར། མི་སྤང་མོད་ལེགས་སྐྱར་ཅུ་འབྲེལ་གཉིས་ཀར་སྤང་དོ།

^༨ 'प्लीहः' इति पाठान्तरम् ।

དང་གང་ལས་ཆང་དུ་བྱས་པའི་གྲུ་དེ་དང་དེའི་རྗེས་སུ་འབྲང་སྟེ་རྗེས་སོ་སོའི་ཡོན་ཏན་
དང་ལྷན་པར་འགྱུར་རོ།

ཨྲིཏྌ་འམ་སྐྱན་ཆང་དེ་ནི་དོད་སྦྱེད་པ་ལ་སོགས་པའི་ཆང་གི་ཡོན་ཏན་ཐམས་ཅད་
དང་ལྷན་པས་དེ་ནི་ཆང་གཞན་ལས་ཡོན་ཏན་ལྷག་པར་མྱང་བ་དང་ལྷན་པ་ཡིན་ལ། ཆང་དེ་
ཡིས་པོ་ནད་དང་། སྦྱ་ཐབ་དང་། མཛེ་དང་། གཞང་འབྲུམ་དང་། ལྷས་སྐྱེས་པོར་གྱུར་བ་དང་།
ལྷས་སྐྱངས་བ་དང་། འོར་དང་། དམུ་རྩིང་དང་། རིམས་དང་། སྐན་དང་། སྤིན་ནད་དང་།
མཆེར་ནད་ནམས་སེལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན། དེ་དག་གི་རོ་ནི་བསྐྱེད་ཞིང་ཆ་བ་དང་ལྷན་ལ་རྒྱང་
སྦྱེད་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། ཨྲིཏྌ་ཞེས་པ་སྦྱིར་ནི་སྦྱོང་དང་སྦྱོག་པ་དང་ཆང་སོགས་ལ་གོ་བ་
དང་འཛིག་རྟོག་ཡོངས་བྲག་གས་སུ་ཆང་ཞེས་ཟེར་གྱི་ཡོད་འདྲ་ག། འདྲིར་སྐྱན་རྗེས་གང་ཡང་
རུང་བའི་སྐྱན་ཚུ་བསྐྱོལ་བ་ལས་བཟོས་པའི་ཆང་ལ་ཟེར་ཞེས་གསུངས་པ་སྤྱང་ངོ་།

གྲུ་ཆང་གི་ཡོན་ཏན།

माद्रीकं लेखनं ह्यद्यं नात्युष्णं मधुरं सरम् ।
अल्पपित्तानिलं पाण्डुमेहार्शः कृमिनाशनम् ॥ ७९ ॥

གྲུ་ཆང་ནད་སྦྱོང་སྦྱིང་ལ་ཐན།

ཤིན་ཏུ་དྲོ་མིན་མངར་ཞིང་འཁྲུ།

མཁྲིས་རྒྱང་ཅུང་ཟད་སྦྱེད་སྦྱེད་ཐན།

གཅིན་ནད་གཞང་འབྲུམ་སྤིན་ནད་སེལ། ༡༡ ॥

ཞེས་བྲ་བ་ནི། གྲུ་འབྲུམ་ལས་བྱས་པའི་ཆང་ནི་གྲུ་ཆང་ཡིན་ལ། དེ་ནི་ཤིན་ཏུ་རྩོ་བ་
ཡིན་པས་བད་ཀན་ལ་སོགས་པའི་ནད་སྦྱོང་ཞིང་སེལ་བར་བྱེད་ལ། སྦྱིང་ལ་ཐན་བ་དང་།
གྲུ་ཆང་དེ་ཅུང་ཟད་ཅམ་ལས་ཤིན་ཏུ་དྲོ་བ་མ་ཡིན་ལ། དེའི་རོ་ནི་མངར་ཞིང་འཁྲུ་བར་
བྱེད་པ་ཡིན། ཆང་གཞན་ལ་སྦྱོས་ན་འདྲིས་མཁྲིས་བ་དང་རྒྱང་གཉིས་ཅུང་ཟད་སྦྱེད་པར་

བྱེད་པ་ཡིན། དེ་བཞིན་བྱ་སྐྱེ་ནས་དང་གཅིན་ནད་དང་གཞང་འབྲུམ་དང་སྲིན་ནད་རྣམས་
སེལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ།

འབྲ་གོའི་ཆང་གི་ཡོན་ཏན།

अस्मादल्पान्तरगुणं खार्जूरं वातलं गुरु ॥७२॥

འདི་ལས་ཡོན་ཏན་ཅུང་ཟད་གཞན།

ཁུར་ཆང་ནི་སྤྱད་སྤྱེད་ལྟོ། ༥༢ ॥^༡

ཞེས་བ་ནི། ཁུར་སྤྱེད་འབྲ་མོ་ཞེས་ཨ་རུ་ར་ཙམ་ལ་མདོག་ཁམ་བྱ་དང་འབྲ་བ་ཁམ་
སེར་རོ་མངར་བ་ཚིག་གྲུ་ནས་མོ་ཅན་ཁ་སྲུར་ཞེས་ཡོད་ས་གྲགས་ཡིན་པ་དེའི་ཆང་ནི་གོང་དུ་
བཤད་པའི་གྲུ་ཆང་ལས་ཡོན་ཏན་ཅུང་ཟད་གཞན་ཏེ་མི་འབྲ་བ་ཡོད་པ་དང་། ཆང་འདིས་
སྤྱད་སྤྱེད་ཅིང་ལྟོ་བའི་རྒྱས་བ་དང་ལྷན་བ་ཡིན་ནོ།

གྲགས་པའི་ཆང་གི་ཡོན་ཏན།

शार्करः सुरभिः स्वादुर्हृद्यो नातिमदो लघुः ॥७३॥

གྲགས་ཆང་ནི་དྲི་ཞིམ་མངར།

སྤྱང་དགའ་ཤིན་ཏུ་བཟེ་མིན་ཡང་། ༥༣ ॥^༢

ཞེས་བ་ནི། གྲགས་སྤྱེད་བྱེ་མ་ཀ་ར་ལས་བྱས་པའི་ཆང་ནི་དྲི་ཞིམ་པ་དང་། རོ་མངར་
ལ་སྤྱང་ལ་མན་ཞིང་དགའ་བར་བྱེད་པ་དང་། དེ་འབྲུང་ན་ཤིན་ཏུ་ར་བཟེ་བར་མི་འགྱུར་ལ་
རྒྱས་བ་ཡང་བ་དང་ལྷན་བ་ཡིན་ནོ།

༡༢ བོད་འགྱུར་མི་སྣང་མོད་ལེགས་སྐྱར་ཙ་ཙ་འགྲེལ་གཉིས་ཀར་སྣང་ངོ།

༡༣ བོད་འགྱུར་མི་སྣང་མོད་ལེགས་སྐྱར་ཙ་ཙ་འགྲེལ་གཉིས་ཀར་སྣང་ངོ།

བྱ་ར་ཆང་གི་ཡོན་ཏན།

सृष्टमूलशकृद्वातो गौडस्तर्पणदीपनः ॥ ७४ ॥

བྱ་ར་མ་ཆང་ནི་གཅིན་རྟེན་འགགས།

འབྲིན་ཞིང་ངོམས་ལ་བྲོད་སྐྱེད་ཡིན། ༥༧ ॥

ཞེས་པ་ནི། བྱ་ར་མ་ལས་བཅོས་པའི་ཆང་ནི་བཤང་གཅི་དང་འབྲིན་འགགས་པ་ན་མས་
 བྱིར་བདེ་བར་འབྲིན་པར་བྱེད་པ་དང་། ལུས་བྱངས་ངོམས་ཤིང་ཆོམ་པར་བྱེད་ལ། མེ་བྲོད་
 སྐྱེད་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། བྲི་མ་རྒྱུད་ལེའུ་བཅུ་པར། བྱ་ར་ཆང་ནས་དང་གཟེ་མ་གྲོ་དང་
 གསུམ། བཅོས་ཏེ་ལངས་པའི་སྐྱུ་ལ་བྱ་ར་རྒྱས་བསིངས། རྒྱུང་ནད་མ་ལུས་སེལ་བར་
 བྱེད་པ་སྟེ། རྒྱུད་པར་སློ་སྒྲིང་མཁལ་རྒྱས་རྒྱུང་ཆབས་འདོན། ཡང་ན་ནས་ཆང་བྱ་ར་མ་སྐྱར་
 བ་ཡང་། བྱ་ར་མ་བྱ་ར་ཆང་ཞེས་བྱ་རྒྱུང་ཀུན་འཛོམས། ཞེས་གསུངས་ཡོད།

བྱ་ར་མ་ཤིང་ཆང་གི་ཡོན་ཏན།

वातपित्तकरः सीधुः^{५३} स्नेहश्लेष्मविकारहा ।

मेदः शोफोदराशौंघस्तत्र पक्करसो वरः ॥ ७५ ॥

བྱ་ར་མ་ཤིང་ཆང་རྒྱུང་མཁལིས་སྐྱེད།

སྐྱུ་མ་དང་བད་ཀན་ལས་བྱང་འཛོམས།

ཆོལ་འོར་དུ་ཇིང་གཞང་འབྱུ་མ་སེལ།

དེ་ལས་ཁྱ་བ་བསྐྱོལ་མཆོག་ཡིན། ༥༨ ॥

ཞེས་པ་ནི། སྐྱུ་སྟེ་བྱ་ར་མ་ཤིང་གི་ཆང་ལ་བྱ་ར་ཤིང་གི་ཁྱ་བ་བསྐྱོལ་བ་དང་། མ་
 བསྐྱོལ་བ་ལས་བྱང་བ་ན་མ་བ་གཉིས་ཡོད། དེ་ཡང་བྱ་ར་མ་ཤིང་གི་ཁྱ་བ་མ་བསྐྱོལ་བའི་
 རྒྱུ་བ་ནི་རྒྱས་པ་བསིལ་བ་ཡིན་ལ། དེ་བསྐྱོལ་བ་ལ་བསྐྱོལ་མའི་ཆང་ཞེས་འབོད་པ་ལྟར་

ལས་གསུངས་སོ།

བྱ་རམ་གྲིང་ཆང་དེ་ཡིས་རྒྱང་དང་མཁྲིས་བ་སྦྱེད་བར་བྱེད་པ་དང་། ལྷམ་བ་ལས་བྱང་
བའི་ནད་དང་བད་ཀན་ལས་བྱང་བའི་ནད་འཛོམས་ལ། དེ་བཞིན་དུ་ཆོལ་དང་། འོར་དང་།
དམུ་ཇིང་དང་། གཞང་འབྲུམ་གྱི་ནད་ནམས་སེལ་བ་ཡིན། གོང་སློས་བྱ་རམ་གྲིང་ཆང་
བསྐོལ་བ་དང་མ་བསྐོལ་བའི་སློན་བ་གཉིས་ཀྱི་ནད་ནས་ཁྱ་བ་བསྐོལ་བའི་བྱ་རམ་གྲིང་གི་
ཆང་དེ་མཆོག་ཏུ་འགྱུར་བ་ཡིན། ཁ་བསྐོལ་བའི་ཁྱ་བ་དེ་ལ་བསེལ་བའི་བྱ་རམ་གྲིང་ཆང་
ཞེས་བཤད་དོ།

སྤང་ཆང་གི་ཡོན་ཏན།

छेदी मध्वासवस्तीक्ष्णो मेहपीनसकासजित् ॥ ७६ ॥

སྤང་ཆང་འགྲིབ་བྱེད་ནི་བ་སྟེ།

གཅིན་ནད་ཆམ་བ་ལུད་བ་སེལ། ७६ ॥

ཞེས་བ་ནི། སྤང་མས་བསགས་བའི་སྤང་ཅི་དང་སྤང་བ་ལས་བཅོས་བའི་སྤང་ཆང་ནི་
ནི་བ་ཡིན་ཅིང་། དེས་བད་ཀན་དང་ཆོལ་འཕེལ་ནས་སློམ་པོར་གྱུར་བ་ནམས་འགྲིབ་བར་
བྱེད་ལ། དེ་བཞིན་དུ་གཅིན་ནད་དང་ཆམ་བ་དང་ལུད་བ་ནམས་སེལ་བར་བྱེད་བ་ཡིན་ནོ།
སྤྱི་མ་རྒྱུད་ལེའུ་བཅུ་པར། སྤང་ཆང་གྱང་ཁྱ་ག་ཡོངས་ཇོགས་གསུམ་དང་བྱ་སྤྱི་སྤང་ཆང་
བཅས་གསུངས་ཡོད།

ཆ་ཆང་གི་ཡོན་ཏན།

रक्तपित्तकफोत्क्लेदि शुक्तं वातानुलोमनम् ।
भृशोष्णतीक्ष्णरूक्षाम्लं हृद्यं रुचिकरं सरम् ।
दीपनं शिशिरस्पर्शं पाण्डुदृक्कृमिनाशनम् ॥ ७७ ॥

ཆ་ནི་ཁྱ་ག་མཁྲིས་བད་ཀན་དག།

འཇུ་ཞིང་རྒྱང་ནི་སློམས་བྱེད་ལ།

རབ་རྩ་ཚེའི་རྣེ་རྩུབ་སྐྱུར།
 ཡིད་འོང་ཡི་ག་འབྲེད་ཅིང་འབྲུ།
 རྫོད་སྦྱོད་རེག་ན་བསིལ་བ་དང་།
 སྐྱུ་རབ་སྤྱིན་སེལ་མིག་ལ་གཞོད། ༥༥ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། ཆང་ཐམས་ཅད་པལ་ཆེར་རོལ་དང་ལྷན་བ་ཡིན་ཀྱང་དུས་ལས་ཡོལ་བ་ན་རོག་ཞན་ནམས་ཡལ་ཏེ་མཐར་རོསྐྱུར་བ་ཁོ་ན་ཤས་ཆེར་འཕེལ་བར་གྱུར་བའི་གིན་དུ་སྐྱུར་བའི་ཆང་དེ་ལ་གྲུག་སྟེ་ཆ་ཞེས་བྱ་ལ།

དེ་ལྟ་བུའི་ཆང་དེ་ཡིས་ཁྲག་དང་མཁྲིས་བ་དང་བད་ཀན་དག་འཇུ་བར་བྱེད་ཅིང་འབྲེས་བ་རང་རང་གི་གནས་སུ་འབྲེན་བར་བྱེད། རྒྱུང་ལོག་པའི་ལམ་གཞན་དུ་ཞུགས་པ་ལས་བྱངས་ཏེ་རང་མལ་དུ་སྦྱོམས་པའམ་ཞི་བར་བྱེད་པ་ཡིན། ཆང་དེ་ནི་རབ་རྩ་ཚེ་བ་དང་རྣེ་བ་དང་རྩུབ་བ་དང་རོསྐྱུར་བ་ཡིན། ཆང་དེས་དགའ་ཞིང་ཡིད་དུ་འོང་བ་དང་། ཡི་ག་འབྲེད་བ་དང་། ཁོང་འབྲུ་བར་བྱེད་བ་དང་། མོ་བའི་མེ་རྫོད་སྦྱོད་བ་དང་། རེག་བ་བསིལ་བ་དང་གྲུགས་ན་བསིལ་བར་བྱེད་ཅིང་། སྐྱུ་རབ་དང་སྤྱིན་ནད་སེལ་ཞིང་མིག་ལ་གཞོད་པ་ཡིན་ནོ། །བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་བརྩུ་བྱག་བར། ཆ་ནི་ཁྲག་མཁྲིས་བད་ཀན་སེལ་བར་བྱེད། ཞེས་གསུངས་སོ།

ཆ་ཆང་གི་དབྱེ་བ་དང་ཡོན་ཏན།

गुडेक्षुमद्यमार्द्धीकशुक्तं लघु यथोत्तरम् ॥ ७८ ॥

བྱ་རམ་བྱ་རམ་ཤིང་ཆང་གྲུན།^{༥༥}

ཆ་ནི་སྤྱི་མ་སྤྱི་མ་ཡང་། ༥༥ ॥

^{༥༥} བོད་འགྲུར། བྱ་རམ་བྱ་རམ་ཤིང་གྲུན་ཆང་། ཞེས་གོ་རིམ་འཆོལ་བར་སྒྲུང་ངོ་།

ཞེས་པ་ནི། ཚེས་ཤིན་ཏུ་སྐྱར་བར་གྱུར་བའི་ཆང་དེ་ལ་བྱ་རམ་གྱི་ཚ་དང་། བྱ་རམ་གྱི་ཤིང་གི་ཁྲ་བའི་ཚ་དང་། ཆང་གཞན་གྱི་ཚ་དང་། ལྷན་ཆང་གི་ཚ་བཅས་ཡོད། ཚ་དེ་རྣམས་སྡེ་མ་སྡེ་མ་ལས་ཐྱི་མ་ཐྱི་མ་རྣམས་ཡང་བ་ཡིན། དེ་ཡང་བྱ་རམ་ཆང་གི་ཚ་ལས་བྱ་རམ་ཤིང་གི་ཁྲ་བའི་ཚ་ཡང་བ་ཡིན་ལ། བྱ་རམ་ཤིང་གི་ཁྲ་བའི་ཚ་ལས་ཆང་གཞན་གྱི་ཚ་ཡང་བ་དང་། ཆང་ཐམས་ཅད་གྱི་ཚ་ལས་ལྷན་ཆང་གི་ཚ་དེ་ཡང་བ་ཡིན་ནོ།

མནན་བྱས་སྐྱར་བའི་ཡོན་ཏན།

कन्दमूलफलाद्यं च तद्वद्विद्यात्तदाऽऽसुतम् ॥ ७९ ॥

སྔོང་བྱ་ཙ་བ་འབྲས་སོགས་ལས།

མནན་བྱས་དེ་དང་འབྲས་ཤེས་བྱ། ༧༩ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། ཚེ་ཆང་གང་ཡང་རྩང་བ་ལ་སྔོང་བྱ་དང་། ཙ་བ་དང་། འབྲས་བྱ་ལ་སོགས་པ་སྐྱགས་ཏེ་དྲུས་ཡུན་རིང་པོར་མནན་ཏེ་བསྐྱལ་ནས་བཞག་ན་ཨྲ་སྐྱུ་ཏེ་མནན་བྱས་ཞེས་པ་དེ་བྱུང་ལ། ཡང་ན་སྔོང་བྱ་ལ་སོགས་པ་རྩས་གང་ཡིན་པ་དེ་ཉིད་ལ་ཤིན་ཏུ་སྐྱར་བའི་ཚེ་ཞེས་པ་དེ་སྐྱེད་པར་བྱས་ཏེ་བཞག་པ་ལ་ཨྲ་སྐྱུ་ཏེ་བྱུང་བ་ཡིན། ཡང་སྐྱར་རྩས་ཀྱི་སྔོང་བྱ་དང་ཙ་བ་འབྲས་བྱ་སོགས་ཀྱི་ཁྲ་བ་ལ་སྐྱར་པོ་སྐྱེད་དུ་བཅུག་ནས་བཟོས་པའི་སྐྱར་ཙ་བས་ལ་ཡང་ཨྲ་སྐྱུ་ཟེར་བ་དང་། ལ་ལར་འདི་ལ་ཨྲ་རྩེ་ཞེས་བཤད་འདུག།

དེ་ཡི་ཡོན་ཏན་ནི་གོང་དུ་སྔོས་པའི་ཚེ་ཆང་དེ་དང་འབྲས་བ་ཡིན་པར་ཤེས་བར་བྱའོ། ། དེས་ན་གོང་གི་ཚེ་དེ་ལ་རྩས་སྔོབས་ཇི་འདྲ་ཡོད་པ་དེ་འདྲ་ཞིག་མནན་བྱས་ཀྱི་ཨྲ་སྐྱུ་ཏེ་ལ་ཡང་འབྲས་བར་བསྐྱར་ཏོ། །སོགས་སྐྱས་བྱན་པ་དྲོད་ལོ་མ་ལ་སོགས་པ་བསྐྱའོ། །འདིར་འགྲེལ་བྱེད་གཞན་ལྟར་ན། སྔོང་བྱ་མནན་པ་ལས་བྱས་པ་དང་། ཙ་བ་མནན་པ་ལས་བྱས་པ་དང་། འབྲས་བྱ་མནན་པ་ལས་བྱས་པའི་སྐྱར་པོ་དེ་རྣམས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ནི་ཚེ་ཆང་དང་འབྲས་བར་འབྲུང་ཞེས་གསུངས་སོ།

དུས་ཀྱི་སྐྱུར་ཙམས་ཀྱི་ཡོན་ཏན།

शाण्डाकी चाऽऽसुतं चान्यत्कालाम्लं रोचनं लघु ॥ ८० ॥

དོ་ག་སོགས་ལས་བཞུར་བ་གཞན།

དུས་ཀྱི་སྐྱུར་པོ་ཡང་ཟས་ལེན། ༥ ॥

ཞེས་བ་ནི། དོ་ག་མོན་སྙན་ལ་སོགས་པའི་ཚོད་མ་སྤྱགས་ནས་སྐྱུར་པོར་བྱས་བ་ཤུ་
 རྒྱ་ཀྱི་ཞེས་བ་དེ་ནི་ཡང་ཞིང་ཡི་ག་འབྱེད་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་གཞན་ཡང་ཙ་བ་དང་།
 འབྲས་བུ་ལ་སོགས་པ་སྤྱགས་ཤིང་དུས་ལྷན་རིང་པོར་བཞག་ནས་སྐྱུར་པོར་གྱུར་བ་དེ་ཡང་
 རྒྱས་བ་ཡང་ལ་ཁ་ཟས་ལེན་ཅིང་ཡི་ག་འབྱེད་པར་བྱེད་དོ། །རང་འབྲེལ་དུ། ལ་སྤྱག་དང་།
 ཡུངས་མ་བདུབས་དེ་བཞུར་བ་སྙན་སྒྲེ་དང་བསྐྱེས་དེ་སྤྱག་པར་བྱས་དེ་སྒྲ་དང་། བི་མི་མིང་
 དང་། ན་ལེ་ཤམ་དང་། ལན་ཚུ་དང་། གོ་སྟོད་དང་། སྐྱེ་ཆེ་དང་སྐྱུར་དེ་དོ་འཇམ་ཙམ་དུ་མནན་
 པ་འདི་གཞིས་ཀྱང་ཡི་ག་འབྱེད། འབྲེལ་སྤྱི་ཡང་དོ། །ཞེས་གསུངསོ། །ཁྱེད་པོ་འགར་ལ་
 སྤྱག་གི་ལོ་མ་སོགས་ལས་བཟོས་པའི་ཞུ་སྤྱད་སྐྱུར་ཙམས་ལ་ཤུ་ཀྱི་ཟེར་ཞེས་གསལ་
 འདུག་གོ། ॥

འབྲས་ཁུའི་རང་སྐྱུར་གྱི་ཡོན་ཏན།

धान्याम्लं भेदि तीक्ष्णोष्णं पित्तकृत्स्पर्शशीतलम् ॥
 श्रमक्लमहरं रुच्यं दीपनं वस्तिशूलनुत् ।
 शस्तमास्थपाने हृद्यं लघु वातकफापहम् ॥
 एभिरेव गुणैर्युक्ते सौवीरकतुषोदके ।^{५५}
 कृमिहृद्रोगगुल्मार्शः पाण्डुरोगनिबर्हणे ।
 ते क्रमाद्वितुषैर्विद्यात् सतुषैश्च यवैः कृते ॥ ८१ ॥

འབྲས་ཁུའི་རང་སྐྱུར་འབྲུ་ཚོ་ཚ།
 མཁྱིས་པ་སྤྱེད་བྱེད་བསྐྱུས་ན་བསེལ།

५५ एभिरेवतः कृतेति यावत् मुम्बायाः प्रकाशिते क्षेमराज संस्करणे व्याख्यात्रयेऽपि नोपलभ्यते ।

ངལ་དང་སྐྱ་སེལ་ཡི་ག་འབྱེད།
 འོད་སྐྱེད་ཅུ་སེལ་གཟེར་ནད་སེལ།^{༡༩}
 མས་གཏོང་ལ་ཕན་ཡིད་དུ་འོང་།
 ཡང་ཞིང་རྒྱུང་དང་བད་ཀན་འཛུམས།
 སྐྱར་བ་དང་ནི་ནས་ཤུན་སྐྱར།
 ཡོན་ཏན་འདི་དག་ཉིད་དང་ལྡན།
 སྤྱིན་དང་སྤྱིང་སྐྱོན་གཞིང་འབྱུང་དང་།
 སྐྱ་ཐབ་ནད་རྣམས་འཛུམས་པར་བྱེད།
 དེ་ནི་རིམ་བཞིན་ཤུན་དང་བྲལ།
 ནས་ཀྱི་ཤུན་བ་ལྡན་པས་སོ། ༥ ॥^{༢༠}

ཞེས་བྱ་བ་ནི། འབྲས་ཁྲུའི་རང་སྐྱར་ཙམས་སམ་ཀུན་གྱི་ཞེས་པའི་བཏུང་བ་སྐྱར་པོ་དེ་
 བོ་ཚོ་བ་དང་། ཚོ་བ་དང་། ཁོང་འབྲུ་བར་བྱེད་བ་དང་། མཁྲིས་བ་སྐྱེད་པར་བྱེད་ཅིང་། ལུས་ཀྱི་
 སྤྱི་ནས་བསྐྱས་ན་རེག་བ་བསེལ་བ་འོང་། ངལ་དུ་བ་དང་། སྐྱ་སྐྱེ་ཞུས་ཞིང་ཉམ་ཅུང་བ་
 རྣམས་སེལ་ཞིང་། ཁ་ཟས་ལ་ཡི་ག་འབྱེད་བ་དང་། པོ་བའི་འོད་སྐྱེད་ཅིང་ཅུ་སོ་ཞེས་བ་སྐྱང་
 པའི་གཟེར་ནད་འཛུམས་ཤིང་གཅིན་འབྱེན་པར་བྱེད་ལུས་ལ། དེ་བཞིན་དུ་རྒྱུང་ལ་སོགས་
 པར་བཤང་ལམ་ནས་མས་གཏོང་བ་ལ་ཕན་བ་དང་། སྤྱིང་དགའ་ལ་ཡིད་དུ་འོང་བ་དང་། དེ་
 བོ་ཡང་ཞིང་རྒྱུང་དང་བད་ཀན་གྱི་ནད་འཛུམས་པར་བྱེད་བ་ཡིན། སྐྱར་བ་དང་ནས་ཤུན་གྱི་
 སྐྱར་ཙམས་རྣམས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ཡང་གོང་སྟོས་འབྲས་ཁྲུའི་རང་སྐྱར་གྱི་ཡོན་ཏན་འདི་དག་

^{༡༩} བོད་འབྲུར། འོད་སྐྱེད་ཅུ་སེལ་གཟེར་ནད་སེལ་ཡིན། ཞེས་སྟངས་ལོ།

^{༢༠} བོད་འབྲུར། སྐྱར་བ་ཞེས་བ་ནས་ཤུན་བ་ལྡན་པས་སོ། ཞེས་པའི་བར་ཚིགས་ཀྱང་དུག་མི་སྐྱང་
 ཡང་ལེགས་སྐྱར་གྱི་ག་དཔེ་ཚིགས་ལེགས་སྐྱར་དེབ་ཁྲང་ནས་དཔར་དུ་བཏབ་པར་སྐྱང་ཡང་ཐུགས་
 རྣམ་དཔེར་དུ་བཏབ་པའི་ཁྲེམ་རྫོང་མ་དཔེའི་འགྲེལ་བ་གསུམ་སྟགས་སུ་མི་གསལ་ཡོད།

དང་ལྷན་པ་ཡིན་ཅིང་། །དེ་ཡིས་སྤྱིན་ནད་དང་སྤྱིང་ནད་དང་སྤྱིན་དང་གཞང་འབྲུམ་དང་སྤྱི་
 བཅ་གྱི་ནད་ནམས་འཛམས་པར་བྱེད་པ་ཡིན། །དེ་ནི་རིམ་པ་བཞིན་སྤྱིར་ཚབས་ནི་ནས་གྱི་
 བྱུན་པ་མེད་པ་ལས་བཟོས་པ་དང་། ནས་ཚབས་ནི་ནས་བྱུན་དང་བཅས་པ་ལས་བཟོ་བ་
 ཡིན་ནོ། །འདི་ནི་འབྲས་དང་སྒན་མ་སོགས་འབྲུ་རིགས་གྱི་སྤྱེ་མ་ལས་སྤྱིར་བཟོ་བྱས་པ་
 ཡིན་གསུངས་འདུག་གོ །

དོན་བསྐྱུ་བ།

इति मद्यवर्गः ।

ཆང་གི་སྤྱེ་ཚན་ནོ།

ཞེས་པ་འདི་ཡན་ཆང་སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་སྤྱི་ཚོགས་པའི་ཡོན་ཏན་ལ་སོགས་པ་བསྐྱུ་བ་
 ཆང་གི་སྤྱེ་ཚན་དུ་བྲགས་པ་ཚྛགས་སོ།

གཅིན་གྱི་སྤྱེ་ཚན།

ཞེས་པ་ནི། བདུང་བ་ནམས་གྱི་ནད་ནས་གཅིན་ནི་དྲོ་བ་དང་ནོ་བའི་ཡོན་ཏན་མང་དུ་
 བྱུང་བས་ཆང་དང་ཆ་མཐུན་པ་ཡོད་པས་ཆང་གི་འོག་དུ་གཅིན་གྱི་སྤྱེ་ཚན་འདི་སྤྱོན་པ་ཡིན་
 ནོ། །གཅིན་གྱི་སྤྱེ་ཚན་འདི་ཆང་གི་ཁོངས་སུ་གསུངས་པའང་ཡོད་དོ།

གཅིན་གྱི་དབྱེ་བ་དང་ཡོན་ཏན།

मूत्रं गोऽजाविमहिषीगजाश्वोष्ट्रखरोद्धवम्	।
पित्तलं रूक्षतीक्ष्णोष्णं लवणानुरसं कटु	॥
कृमिशोफोदरानाहशूलपाण्डुकफानिलान्	।
गुल्माऽरुचिविप्रश्चित्तकुष्ठार्शान्नि जयेल्लघु	॥८२॥

བ་གཅིན་ར་ལུག་མ་དྲེ་དང་།

སྤྱང་སྒྲོ་ཏ་བོང་རྩ་མའི་གཅིན།

མཁྱིས་སྤྱད་རྩལ་ཅིང་རྣེ་ལ་ཚ།
 འཐུངས་རྩལ་ཚུ་བྱོར་ཚ་སྤྱ།
 སྤྱན་ནད་འོར་ནད་དུ་རྩལ་སྤྱས།
 གཟེར་དང་སྤྱ་ཐབ་བད་ཀན་རྩུང་།
 དུག་སྤྱན་གྱི་བཟ་ཡི་ག་འཆུས།
 མཛེ་དང་གཞང་འབྲུམ་འཛེམས་གིང་ཡང་ ॥ ༥༢ ॥^{༥༤}

ཞེས་པ་ནི། དེ་རྩལ་བ་གཅིན་དང་། ར་དང་། ལུག་དང་། མ་ཉེ་དང་། སྤྱང་པོ་དང་། ཉ་
 དང་། བོང་བྱ་དང་། ར་མོང་གི་གཅིན་བཅས་བརྒྱད་གསུངས་ཡོད། དེ་རྣམས་ཀྱིས་མཁྱིས་པ་
 སྤྱད་ཅིང་། རྩལ་བ་རྩལ་ཅིང་རྣེ་ལ་ཚ་བ་དང་ལྷན་པ་ཡིན། འཐུངས་ན་རོ་གཞན་རྣམས་ཀྱི་
 རྩལ་སྤྱ་ལན་ཚུ་བྱོར་ཞིང་རོ་ཚ་བ་ཡིན། གཅིན་རྩེ་རྣམས་ཀྱིས་སྤྱན་ནད་དང་འོར་ནད་དང་དུ་
 རྩལ་དང་སྤྱས་པ་དང་གཟེར་དང་སྤྱ་ཐབ་དང་བད་ཀན་དང་རྩུང་དང་དུག་དང་སྤྱན་དང་གྱི་
 བཟ་དང་ཡི་ག་འཆུས་པ་དང་མཛེ་དང་གཞང་འབྲུམ་བཅས་ནད་འདི་རྣམས་འཛེམས་པར་
 བྱེད་ཅིང་རྩལ་པ་ཡང་བ་ཡང་ཡིན་ནོ་ཞེས་པའི་དོན་ནོ། །བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་ཉི་ཤུ་པར། མི་རྩལ་
 གཉན་སྤོན་སེལ་རིམས་སྤྱང་། །བ་རྩལ་རྩལ་སེར་ཚད་རྩིང་སྤྱང་། །ཞེས་གསུངས་སོ།

དོན་བསྒྲུབ།

इति मूत्रवर्गः ॥

གཅིན་གྱི་སྤྱེ་ཚན་ནོ།

ཞེས་པ་བ་ཕུགས་ལ་སོགས་པ་སེམས་ཅན་སྤྱ་ཚོགས་པའི་གཅིན་གྱི་ཕན་ཡོན་སྤྱིར་
 བསྟན་པ་གཅིན་གྱི་སྤྱེ་ཚན་ཞེས་པ་ཇོགས་སོ། ॥

^{༥༤} བོད་འགྲུར། མཛེ་དང་གཞང་འབྲུམ་སྤྱར་དུ་འཛེམས། །ཞེས་ཡང་བ་མི་སྤྱང་འོ།

བཏུང་བ་སྒྲིང་དོན་བསྐྱུས་པ།

तोयक्षीरेक्षुतैलानां वर्गेर्मद्यस्य च क्रमात् ।
इति द्रवैकदेशोऽयं यथास्थूलमुदाहृतः ॥ ८३ ॥

དེ་ལྷ་རྩ་ཁོ་བྱ་རམ་ཤིང་།

ཉི་ལ་མར་ཆང་གི་སྒྲེ་ཆོས་ས་རིམ་།

གཤེར་བའི་རྩ་ས་སྒྲིག་ས་གཅིག་པ་འདི།

རགས་རིམ་རྩི་བཞིན་བསྐྱུས་པ་ཡིན། ༥༣ ॥

ཞེས་པ་ནི། བོང་དུ་རྩ་དང་། ཁོ་མ་དང་། བྱ་རམ་ཤིང་དང་། ཉི་ལ་མར་དང་། ཆང་གི་སྒྲེ་
ཆོན་རྩ་ས་རིམ་པ་བཞིན་དུ་གཤེར་བའི་རྩ་ས་མཐའ་ཡས་པའི་ནང་ནས་སྒྲིག་ས་ཉུང་ཟད་
ཅིག་རགས་རིམ་ཙམ་ཞིག་བསྐྱུས་པ་ཡིན་ནོ། །འདིར་སྐྱང་ཙེ་ནི་བྱ་རམ་ཤིང་བྱའི་ཁོངས་
དང་། གཅིན་ནི་ཆང་གི་ཁོངས་སུ་བསྐྱུས་པ་ཡིན་ནོ།

མཐུག་དོན་བསྐྱུས་པ།

इति अष्टाङ्गहृदयस्य सूत्रस्थाने द्रवद्रव्यविज्ञानीयो नाम
पञ्चमोऽध्यायः समाप्तः ॥

ཡན་ལག་བརྒྱད་པའི་སྒྲིང་པོ་བསྐྱུས་པ་ལས་མདོའི་གནས་ཀྱི་རྩ་སྒྲེ་

ཆོག་ས་པ་ལ་སོགས་པ་གཤེར་བའི་རྩ་ས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་རྩ་ས་པར་

ཤེས་པར་བྱ་བ་ཞེས་བྱ་བའི་ལེའུ་ལྷ་ལྷ་པོ། ॥

སྒྲིབ་དཔོན་དཔའ་བོས་མཛད་པའི་ཡན་ལག་བརྒྱད་པའི་སྒྲིང་པོ་བསྐྱུས་པའི་ཆོག་དོན་
གསལ་བར་བྱེད་པའི་འགྲེལ་བ་ཆོག་ཉུང་དོན་གསལ་ཞེས་བྱ་བ་ལས་མདོ་གནས་ལེའུ་ལྷ་
པ་རྩ་སྒྲེ་ཆོག་ས་པ་ལ་སོགས་པ་གཤེར་བའི་རྩ་ས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་རྩ་ས་པར་ཤེས་པར་བྱ་བའི་
ལེའུ་ལྷ་ལྷ་པོ་པོ་ལྷོགས་སོ། ॥

अन्नस्वस्त्वविज्ञानीयोऽध्यायः ।

ཁ་ཟས་ཀྱི་ཚུལ་བརྟག་ཅིང་ཤེས་པར་བྱ་བའི་ལེའུ།

མདོ་གནས་ལེའུ་དུག་པའི་བཤད་པར་དམ་བཅའ།

अथातोऽन्नस्वस्त्वविज्ञानीयमध्यायं व्याख्यास्यामः ॥ १ ॥

དེ་ནས་ཁ་ཟས་ཀྱི་ཚུལ་བརྟག་ཅིང་ཤེས་པར་བྱ་བའི་

ལེའུ་བཤད་པར་བྱའོ། ༡ །

ཞེས་པ་ནི། མོང་དུ་སློམ་གྱི་ལེའུ་བཤད་པའི་ཧེས་ཐོགས་དེ་ནས་ཟས་ཀྱི་ཚུལ་བརྟག་
ཅིང་ཤེས་པར་བྱ་བའི་ལེའུ་འདི་བཅུ་མས་པ་ཡིན་ལ། ཟས་དེ་ཡང་གཡོས་སུ་བྱས་པ་དང་
གཡོས་སུ་མ་བྱས་པ་གཉིས་ཡོད་པ་དེ་དག་རང་རང་གི་རོ་དང་རྒྱས་པ་དང་ཞུ་ཧེས་དང་
མཐུ་སྟོབས་དང་ཡོན་ཏན་དང་ལས་ལ་སོགས་པའི་རང་བཞིན་གྱི་ཚུལ་བརྟག་ཅིང་ཤེས་
པར་བྱ་བའི་ཟས་ཀྱི་ལེའུ་འདི་བཤད་པར་བྱའོ་ཞེས་པའི་དོན་ནོ།

འབྲུའི་སྡེ་ཚན།

ཟས་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་དང་པོ་འབྲུ་དེ་ལ་ཡང་ནས་དང་འབྲས་ལ་སོགས་པ་རྩེ་མོ་རྩོ་
ཞིང་གྲ་མ་ཡོད་པ་གྲ་མ་ཅན་གྱི་འབྲུའི་རིགས་དང་། ལྷན་མ་ལ་སོགས་པ་གང་བྱའི་ནང་དུ་
ཡོད་པའི་གང་བྱ་ཅན་གྱི་འབྲུ་བཅས་རིགས་གཉིས་ཡོད་པ་ཡིན་ནོ། ཡང་འབྲས་ས་
ལུ་དམར་པོ་ལ་སོགས་པ་ཤུན་པ་ཐུད་ཧེས་དཀར་རྒྱང་དུ་འབྱུང་བའི་འབྲས་ས་ལུའི་འབྲུ་
རིགས་དང་། དུག་ཅུ་པ་ལ་སོགས་པ་ཞིབ་པར་བཏགས་ཧེས་དཀར་པོར་འབྱུང་ཞིང་ཆོས་
དཀར་པའི་རིགས་ཀྱི་མྱི་ཕྱི་འབྲུ་རིགས་དང་། ནས་ལ་སོགས་པ་གྲ་མ་ཅན་གྱི་འབྲུ་ཡི་སྡེ་
དང་། ལྷན་མ་ལ་སོགས་པ་གང་བྱ་ཅན་གྱི་སྡེ། ཁྲེ་ལ་སོགས་པ་རྩ་ཅན་གྱི་འབྲུའི་སྡེ་
བཅས་ལྷ་རྩ་བཤད་པ་ཡང་ཡོད་དོ།

གྲ་མ་ཅན་གྱི་འབྲུའི་སྒྲེ་ཆན།

འབྲུ་དེ་དག་ལས་གྲ་མ་ཅན་གྱི་འབྲུའི་རིགས་དེ་མང་དུ་དགོས་ཤིང་ཐེད་སྟོད་ཆེ་ལ་
གཙོ་བོར་གྱུར་བས་ཐོག་མར་བསྐྱུན་བ་ཡིན། གྲ་མ་ཅན་གྱི་འབྲུའི་ནང་ནས་ཀྱང་འབྲུས་དེ་
དགོས་པ་ཆེས་མང་བས་དང་བོར་བསྐྱུན་རྟོ།

འབྲུས་བཟང་པོ་སྒྲིབ་དབྱེ་བ་དང་ཡོན་ཏན།

रक्तो महान् सकलमस्तूर्णकः शकुनाहतः ।
सारमुखो दीर्घशको रोधशूकः सुगन्धिकः ॥
पतङ्गास्तप्रनीयाश्च ये चान्ये शालयः शुभाः ।
स्वादुपाकरसीः स्निग्धा वृष्या बद्धाल्पवर्चसः ॥
कषायानुरसाः पथ्या लघवो मूत्रला हिमाः ॥ १ ॥

རྩ་སྐར་འབྲུས་ཆེན་ཀ་ལ་མ་།
དུག་ཅུ་བ་དང་བྱ་ཡིས་སྦངས།
སྟོན་བྱའི་མཆུ་དང་ཅེ་རྩོན་དང་།
རོ་རྩའི་འབྲུས་འབྲུ་དྲི་བཟངས་དང་།
བ་ཏར་དང་གསེར་མདོག་ཅན།
གང་གཞན་འབྲུས་ནི་བཟང་པོ་རྣམས།
རོ་མངར་ཞུ་རྒྱུ་མངར་ཞིང་སྐྱུམ།
རོ་ཅ་བཤང་གཅི་སྐྱ་ཞིང་ཆུང་།
རེ་རྒྱུ་བསྐྱ་ཞིང་ཕན་བ་དང་།
ཡང་ཞིང་གཅིན་མང་བསེལ་བ་ཡིན། २ ॥

ཞེས་བ་ནི། བྲ་མ་ཅན་གྱི་འབྲུ་ནྟམས་ལས་འབྲས་ནི་མཆོག་ཏུ་གྱུར་བས་དང་པོར་
བསྟན་བ་དང་། འབྲས་དེ་ནྟམས་ཀྱི་ནང་ནས་ཀྱང་གང་གང་མཆོག་ཏུ་གྱུར་བ་དེ་དང་དེ་དག་
སྟེ་མ་སྟེ་མར་བསྟན་བ་ཡིན་ལ་དམན་བ་ནྟམས་སྤྱི་མ་སྤྱི་མར་རིམ་བཞིན་བསྟན་དོ།
འབྲས་འདི་ནྟམས་དབྱན་སྟོད་དུས་སྤྱི་བ་དང་སྟན་མེད་འབྲས་དཀར་པོའི་རིགས་ཡིན།

དེ་ཡང་འབྲས་རྒྱུ་ལིའམ་སྤྱུ་ཅ་སྟར་སྟེ་སྤྱུ་དམར་པོར་གྲགས་བ་དེ་ནི་སྤྱི་ཤུན་
དམར་ལ་ཁོང་དཀར་མདོག་ཅུང་ཟད་ཅ་སྟར་བ་ཞིག་ཡོད། མདྲ་ལི་སྟེ་འབྲས་ཆེན་ནི་
འབྲས་དཀར་ལ་ཆེ་ཞིང་རིང་བ་ཞིག་ཡོད་བ་དེ་ནི་ཁ་ཆེ་ནྟམས་སྤྱི་བྲགས་བར་བཤད་ལ།
འབྲས་ཀལམ་ནི་དྲི་རབ་དུ་ཞིམ་ལ་ཁོང་དཀར་བ་ཞིག་ཡོད། མིང་གཞན་དུ་འབྲས་མཆོག་
ཀྱང་བྲ་བར་བཤད། དེ་ནི་ལྷལ་དབྲས་མགུ་ནྟམས་སྤྱི་བྲགས་བ་ཡིན། འབྲས་དུཆ་ཀལམ་
དུག་ཅུ་བ་ནི་ལྷང་འདབ་སྤྱུ་དུང་འདུངས་པའི་ནང་ནས་སྟོན་བ་རབ་དུ་བཟང་ཞིང་། དེ་ནི་
མཆུ་ཐུང་ལ་ལྷམ་བ་ཅ་བ་རབ་དུ་དཀར་ལ་རོ་ཡང་ཞིམ་བ་ཡིན། འབྲས་འདི་བཏབ་ནས་
ཞག་དུག་ཅུ་ལ་འབྲས་བྲ་སྟོན་བས་དུ་ཅུ་བའམ་སྤྱུ་དུ་སྟོན་བའི་འབྲས་ཞེས་ཟེར། དེ་ལ་
ལྷའཛེལ་ཡང་གྲགས། འབྲས་ཤུག་ནྟེ་སྤྱི་བྲ་ཡིས་སྤངས་ཞེས་བ་ནི་སངས་རྒྱས་བྱོན་པའི་
དུས་སྤྱི་མི་སྟན་ལས་ངང་བས་འཁྱེར་ནས་འོངས་བ་ལྷོག་རིམ་དུ་ཟེར་བ་དེ་ཡིན། དེ་ག་ལེར་
མགུ་ནྟམས་སྤྱི་བྲ་ཡིས་སྤངས་ཞེས་དོན་དང་ཇེས་སྤྱི་མཐུན་པའི་མིང་ཡིན་ལ།
།དེ་ནི་དེ་ཅམ་རིང་བ་དང་ལྷམ་བ་མ་ཡིན་ལ་ཡིད་འཛུམ་འཛོང་ལྟར་ཡོད་བར་གྲགས།
འབྲས་སྤྱུ་ལ་སྟེ་སྟོན་བའི་མཆུ་ཞེས་བ་ནི་དབྱིབས་སྟོན་བའི་མཆུ་འབྲ་ལ་དཀར་ཞིང་བྲ་
མ་ནག་བ་ཞིག་ཡོད། འབྲས་རྒྱུ་ཤུག་སྟེ་ཅེ་རྟོན་ནམ་རིང་བ་ནི་འབྲས་དཀར་པོའི་ནྟམ་བ་
ཅན་མཆུ་རིང་ལ་ཅེ་རྟོན་བ་ཞིག་ཡོད་བར་གྲགས། འབྲས་རྒྱུ་ཤུག་སྟེ་མེ་ཏོག་རྒྱུ་འབྲས་
བའི་ནྟམ་བ་ཅན་གྱི་བྲ་མ་ཅན་ཅེ་མོ་རྟོན་པོར་བྱང་བ་དེ་ལ་ཟེར་བ་ཡིན། འབྲས་སྤྱུ་ཤུག་
སྟེ་དྲི་བཟང་ཞེས་བ་ནི་དྲི་དང་དང་སྟན་པའི་ངང་ཚུལ་དུ་བཤད་ཅིང་། དེ་ནི་མཐུག་ཅིང་ལེབ་
ལ་མཆུ་ཐུང་ལ་དཀར་བ་ཞིག་ཡོད་བ་མགུ་དུང་འཛུམ་རྟམས་སྤྱི་བྲགས་བར་བཤད་
ཅིང་། མིང་གཞན་ལ་དེ་སྤྱུ་ལྷལ་འམ་ལྷལ་འབྲས་ཞེས་ཀྱང་ཟེར། འབྲས་བཏུ་ཞེས་བ་སྤྱི་པོར་

བ་ཞིག་ཡོད་པར་བཤད། འབྲས་ཏེ་བརྒྱུ་སྟེ་གསེར་མདོག་ཅན་ཞེས་མདོག་དེ་ལྟར་སྒྲིང་བ་
 ཞིག་གོ། འདིར་འབྲས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་ཇི་སྟེད་ཅིག་སྟོས་པ་རྣམས་སྒྲིང་མོགས་པའི་ཡུལ་གྱི་ཞིང་
 བ་སོཌ་ལས་ཤེས་དགོས་པ་ལས་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་དང་ཡུལ་སྐད་སྒྲིང་མོགས་མཆིས་
 བས་ངོ་འཕྲོད་པ་དག་འཁོ། འདིར་འབྲས་ཏྲི་བཟང་གི་རྩེས་སུ་ཆུ་དཔེ་གཞན་རྣམས་སུ་
 འབྲས་བུ་རྩ་དང་། བུ་རྩ་སྟེ་སྒྲིང་བོ་དང་། བུ་རྩ་རྩེ་སྟེ་པད་དཀར་དང་། བུ་སོད་སྟེ་རབ་དགའ་
 དང་། བུ་རིག་སྟེ་བུ་བླ་རིའི་མིག་འབྲས་དང་། གུ་རྩ་སྟེ་གསེར་དང་། མ་ཉེ་དང་། གང་བྱ་ཅན་
 དང་། འབྲས་རན་དང་། མེ་ཏོག་ཐེའུ་དང་། ལོ་ཏུ་ལུ་དང་། བྱི་ཏུ་རྩུ་ག་རྣམས་བཀོད་ཡོད་
 གྲུང་དེ་དག་རེ་རེ་ནས་ངོས་འཛིན་ཆེས་དཀའ་ལ་ཡུལ་སྒྲིང་མོགས་པ་རང་རང་གི་ངོས་འཛིན་
 དང་མིང་གི་བདེ་ཁྲད་འདྲ་མིན་མཆིས་མོད་པན་གཞོད་ནི་འབྲས་སྒྲིང་མཚུངས་པས་རེ་རེ་
 རྣམ་འབད་བར་མ་བྱས་སོ།

དེ་ལྟར་གོང་དུ་སྟོས་པའི་འབྲས་དེ་རྣམས་དང་། གང་དེ་དག་དང་འདྲ་བའི་འབྲས་
 བཟང་པོ་གཞན་ཇི་སྟེད་ཡོད་པ་ཐམས་ཅད་ནི་རོ་དང་ཁྱུ་རྩེས་གཉིས་ཀ་མངར་བ་དང་། རུས་
 བ་སྐྱུམ་དང་། རོ་ཅ་ཞིང་ཁུ་བ་འཕེལ་བར་བྱེད་པ་དང་། བཤད་གཅི་བསྟོད་བྱུར་འདྲིལ་ཞིང་
 སྐལ་གར་སྟེ་ཆུང་དུར་བྱེད་པ་དང་། རོ་གཞན་གྱི་རྩེས་ཆེར་མི་གསལ་བའི་རོ་བསྐྱུ་བའི་
 རྣམས་བྱུང་བ་དང་། རྩེས་པ་སེལ་བ་ལ་པན་པ་དང་། ཡོན་ཏན་ཡང་བ་དང་ལྷན་ལ་གཅིན་
 མང་དུ་འཕེལ་བར་བྱེད་པ་དང་། བྲང་ཞིང་བསེལ་བའི་རྣམས་པ་དང་ལྷན་ནོ། དེས་ན་དེ་དག་
 རྣམས་ནི་སྐུ་ཅ་སྒྲིང་ལ་སོགས་པའི་བྲ་མ་ཅན་གྱི་འབྲས་བཟང་པོ་རྣམས་ཀྱི་སྒྲིང་ཡོན་
 ཏན་ཡིན་ནོ། བཤད་ཆུད་ལེའུ་བཟུ་བླ་ག་པར། དེ་ལ་འབྲས་ནི་སྐྱུམ་འཇམ་བསེལ་ལ་ཡང་།
 རྩེས་པ་གསུམ་སེལ་རོ་ཅ་འབྲུ་སྐྱུ་ག་གཅོད། ཞེས་དང་། ཤེལ་སྟེང་དུ། ལུས་ཡང་ཡིད་
 གཞུངས་མདངས་དཀར་གསལ། ཞེས་གསུངས་སོ།

འབྲས་ཅ་སྐྱར་གྱི་ཡོན་ཏན།

शूकजेषु वरस्तत्र रक्तस्तृष्णालिदोषहा ॥ ३ ॥

དེ་ལ་ཅེ་ནོ་ནང་ཅ་སྒྲུང་།

མཆོག་ཡིན་སྒྲོམ་དང་ཉེས་གསུམ་སེལ། ༢ ॥

ཞེས་བ་ནི། དེ་ལྟར་ཅེ་མོ་རྣེ་ཞིང་གྲ་མ་དང་ལྟན་པའི་འབྲས་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་རྟ་
 སྤྱུལ་འཕ་སྤྱུ་ཅུ་སྒྲུང་དུ་གྲགས་པའི་འབྲས་དམར་པོ་དེ་ནི་ཡོན་ཏན་མཆོག་དམ་པར་གྱུར་
 ལ། དེ་ཡིས་སྒྲོམ་དང་དང་ཉེས་བ་གསུམ་རྣམས་སེལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ།

འབྲས་མཆོག་དམན་གྱི་རིམ་པ།

महान्तमनुः कलमस्तं चाप्यनु ततः परे

॥ ४ ॥

དེ་ཡི་འོག་ཏུ་འབྲས་ཆེན་དམན།

དེ་འོག་ཀ་ལ་མ་དེའི་འོག། ༥ ॥

ཞེས་བ་ནི། བོད་དུ་སྒྲོམ་པའི་འབྲས་རྟ་སྤྱུལ་དེ་ཡི་འོག་མ་ནི་འབྲས་མདུ་སྤྱུལ་འཕ་
 འབྲས་ཆེན་ཞེས་བ་དེ་ཡིན། རྟ་སྤྱུལ་འོན་ཏན་ལས་འབྲས་ཆེན་གྱི་ཡོན་ཏན་དམན་བ་
 ཡིན། མདོར་ན་རྟ་སྤྱུལ་ནི་མཆོག་ཡིན་ལ་དེ་ཡི་འོག་མ་འབྲས་ཆེན་ཡིན། འབྲས་ཆེན་དེ་
 ཡི་འོག་མ་ནི་ཀ་ལ་མ་ཞེས་བའི་འབྲས་དེ་ཡིན། དེ་ནི་འབྲས་ཆེན་ལས་ཡོན་ཏན་རྒྱུང་བ་
 ཡོད། ཀ་མ་ལ་དེ་ཡི་འོག་མ་དུག་ཅུ་བ་ཡིན། དེ་ལྟར་བོད་དུ་སྒྲོམ་པའི་འབྲས་རྣམས་རིམ་
 བ་བཞིན་དུ་སྤྱ་མ་སྤྱ་མ་ལས་སྤྱི་མ་སྤྱི་མ་རྣམས་ཡོན་ཏན་རྒྱུང་བ་ཡོད་པ་ཡིན། འབྲས་
 བཟང་ངན་སོགས་ནི་སྤྱི་བོན་དང་། བཏུབ་པའི་ཆོག་དང་། རྒྱ་སོགས་ལ་བཞེན་ནས་བྱུང་བ་
 ཡིན། རྒྱ་ཇི་ཙམ་མང་བ་བྱུང་བ་དེ་ནི་མཆོག་ཏུ་གྱུར་ལ། རྒྱ་ཉུང་དུ་ལ་བཞེན་པའི་འབྲས་
 རྣམས་ནི་ཆེ་ལ་ཡོན་ཏན་དམན་བ་འབྱུང་བར་བཤད་དོ།

འབྲས་ནས་འདྲ་སོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན།

यवकां हायनां: पोसुबाजैषधकादयः ।
स्वादूष्णा गुरवः स्निग्धाः पाकेऽम्लाः श्लेष्मपित्तलाः ॥
सृष्टमूलपुरीषाश्च पूर्व पूर्व च निन्दिताः ॥ ५ ॥

ནས་འདྲ་རྒྱ་ཡན་ཏན་སྒྲ།

ཞི་ཤ་རྩ་ཀ་ལ་སོགས་པ།

རོ་མངར་དྲོ་ཞིང་མྱི་ལ་སྐྱུ་མ།

ཞུ་བའི་རྩེས་སྐྱར་བད་མཁྱིས་སྐྱེད།

བཤང་དང་གཅིན་བ་ཐུར་དུ་འབྱིན།

སྐྱ་མ་སྐྱ་མ་སྐྱད་བ་ཡིན། ५ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། ཡམས་ཀྱི་ནས་འདྲ་ཞེས་པའི་འབྲས་དང་། འབྲས་རྒྱ་ཡན་དང་།
ཤྱོ་སྐྱུ་སྐྱུ་སྐྱེ་ཆར་མ་ཞེས་པའི་འབྲས་དང་། འབྲས་ཞི་ཤ་རྩ་ཀ་བཅས་འདི་བཞི་ལ་སོར་བའི་
འབྲས་ཆེ་བ་རྣམས་ནི་རོ་མངར་བ་དང་། རུས་བ་དྲོ་ཞིང་མྱི་ལ་སྐྱུ་མ་བ་དང་། ཞུ་རྩེས་སྐྱར་
ཞིང་། བད་ཀན་དང་མཁྱིས་བ་སྐྱེད། བཤང་བ་དང་གཅིན་བ་ཐུར་དུ་ཐུར་འབྱིན་པར་བྱེད་དོ། །དེ་
དག་རྣམས་ཀྱི་སྐྱ་མ་སྐྱ་མ་རིམ་བཞིན་སྐྱད་བ་ཡིན། དེ་ཡང་ཞི་ཤ་རྩ་ཀ་ལས་ཆར་མ་སྐྱད་བ་
ཡིན། ཆར་མ་ལས་རྒྱ་ཡན་སྐྱད་བ་ཡིན་ལ། རྒྱ་ཡན་ལས་ནས་འདྲ་སྐྱད་བ་བཅས་གོང་སྐྱོས་
རྣམས་འོག་མ་འོག་མ་ལས་གོང་མ་གོང་མ་རྣམས་བཞིན་སྐྱད་བ་ཡིན། ཤྱོ་སྐྱུ་སྐྱུ་སྐྱེ་ཆར་
མ་ཞེས་པའི་འབྲས་དེ་ནི་སྐྱུ་མ་སྐྱུ་མ་ལས་སྐྱེ་བར་བཞིན། གཞན་རྣམས་ཀྱི་ངོས་འཛིན་གསལ་
ཁ་མི་སྐྱང་ངོ་།

३ བོད་འགྲུར། དྲི་ཞེས་ཞེས་སྐྱང་ཡང་མ་དག་པར་གདམས།

༤ བོད་འགྲུར། ཞུ་བའི་རྩེས་སྐྱར་ཞེས་སྐྱང་ཡང་མ་དག་པར་གདམས།

འབྲས་བྲག་ཅུ་པའི་ཡོན་ཏན།

स्निग्धो ग्राही-लघुः^५ स्वादुस्त्रिदोषघ्नः स्थिरो हिमः ।

षष्टिको- व्रीहिषु-श्रेष्ठो- गौरश्चाऽसितगौरतः ॥ ६ ॥

འབྲས་ནང་བྲག་ཅུ་པ་མཆོག་སྟོ།

སྣ་སེར་ཤུན་པ་གནག་པ་དག།

སྦྱ་ཁྱིང་ཡང་ལ་^५བརྟན་ཁྱིང་མང་།

ཉེས་པ་གསུམ་སེལ་བ་སེལ་རྒྱལ་འདྲིལ། ॥ ६ ॥

ཞེས་པ་ནི། འབྲས་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་ས་བོན་བརྟན་ནས་ཞག་བྲག་ཅུ་ལ་སྦྱིན་པའི་
འབྲས་པུའི་ཀྱ་སྟེ་བྲག་ཅུ་པ་ཞེས་པ་འདི་འབྲས་གཏོགས་པའི་འབྲས་རྣམས་ཀྱི་མཆོག་ཡིན་
ལ། དེ་ལ་ཡང་སྣ་སེར་དང་། ཤུན་པ་གནག་པ་བཅས་དབྱེ་བ་གཉིས་ཡོད། དེ་དག་ལས་ཤུན་
པ་གནག་པ་དེ་དམན་ཅིང་འབྲས་སྣ་སེར་དེ་མཆོག་ཡིན་པར་བཤད།

འབྲས་འདི་ནི་སྦྱ་ཁྱིང་འཕྱ་སྦྱ་བའམ་ཡང་པའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་ལ། རོ་མངར་བ་
དང་། རྒྱང་ལ་སོགས་པའི་ཉེས་པ་གསུམ་སེལ་ཁྱིང་རུས་པ་བསེལ་ལ་བརྟན་པ་དང་ལྡན་
ཁྱིང་རྒྱལ་བའམ་བཤད་པ་འདྲིལ་ཁྱིང་གོང་བྱར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ།

འབྲས་སྦྱ་ཆོགས་ཀྱི་མཆོག་དམན་རིམ་པ།

ततः क्रमान्महव्रीहिकृष्णव्रीहिजतूमुखाः ॥

कुक्कुटाण्डकलावाख्यपारावतकशूकराः ।

वरकोद्दालकोज्वालचीनशारददर्दुराः ॥

गन्धनाः कुरुविन्दाश्च गुणैरल्पान्तराः स्मृताः ॥ ७ ॥

དེ་ལས་རིམ་བཞིན་ཐུག་ཆེན་དང་།

ཤུན་གནག་གྱ་སྟེ་གསུམ་ཆོགས་མ་འདྲ།

५ 'गुरुः' इति पाठान्तरम् ।

६ བོད་འབྲས། འཕྱ་སྦྱ་ཞེས་སྦྱང་མོད་དོན་ལ་མི་འདྲ་བ་མེད་སྟུང་།

བྱིས་བྱའི་སྒོར་འདྲ་ཕྱར་པའི་མིག།

ཕྱག་རོན་འབྲས་དང་ག་ག་རྒྱ།

བ་ར་ག་དང་ལྷུན་ལག་འབར།།

ཅོན་སྒྲོན་སྒྲེས་དུ་ར།

གན་རྒྱན་དང་ཀྱ་ཕྱ་མེན་དང་།

ཡོན་ཏན་རིས་བཞིན་ཆུང་ཤེས་བྱ། བ །

ཞེས་བ་ནི། བོད་དུ་སྒྲོས་པའི་དྲུག་ཅུ་བ་ནས་ཀྱ་ཕྱ་མེན་ཞེས་པའི་བར་གྱི་འབྲས་
ནམས་སྒྲ་མ་སྒྲ་མ་ལས་སྤྱི་མ་སྤྱི་མ་རྣམས་རིས་བ་བཞིན་དུ་ཡོན་ཏན་ཆུང་བ་ཡོད། དེ་
ཡང་བོད་དུ་སྒྲོས་པའི་འབྲས་དྲུག་ཅུ་བ་ལས་མདུག་གི་ཞེས་པའི་འབྲས་ཕྱག་པོ་ཆེར་འབོད་
བ་ཡོན་ཏན་ཆུང་ལ། ཕྱག་པོ་ཆེ་དེ་ལས་འབྲས་གྱི་ཕྱོག་གི་ཞེས་བ་དེ་ཡོན་ཏན་ཆུང་། དེ་ཡི་
སྤྱི་ཤུན་དང་འབྲས་ནག་ཤས་ཡོད། ཡང་དེ་ལས་སྤྱི་ཤུན་གནག་པའི་འབྲས་ཇོ་ཏུ་ལྷུག་ཞེས་
བ་ཅེ་མོ་ལྷ་སྒྲེགས་གྱི་ཆོགས་མ་འདྲ་བ་ཞིག་ཡོད་བ་དེ་ཡོན་ཏན་ཆུང་། དེ་ལས་ཀྱ་ལྷ་རྒྱ་
སྤྱི་བྱིས་བྱའི་སྒོར་འདྲ་བ་ཞིག་ཡོད་བ་དེ་ཡོན་ཏན་ཆུང་། དེ་ལས་ཀ་ལྷ་ཕམ་ཞེས་བྱ་བ་ཕྱར་
པའི་མིག་འདྲ་བ་དེ་ཡོན་ཏན་ཆུང་། ཕྱར་པའི་མིག་འདྲ་བ་དེ་ལས་བླ་ཕམ་ཏག་སྤྱི་ཕྱག་རོན་
གྱི་འབྲས་ཞེས་བ་དེ་ཡོན་ཏན་ཆུང་། འབྲས་དེ་དང་པོ་བྱ་ཕྱག་རོན་གྱིས་ས་བོན་འཁྲུང་ཏེ་
འོངས་བ་ཞིག་ཡིན་པས་དེ་ལ་ཕྱག་རོན་འབྲས་ཞེས་སྤྱིས་གྲགས་པར་བཤད། འབྲས་དེ་
ལས་ཤུགས་སྤྱི་ཕམ་འབྲས་ཞེས་བ་དེ་ཡོན་ཏན་ཆུང་། དེ་ལས་བར་ག་ཏམ་ཆུང་བ་ཞེས་བ་
དེ་ཡོན་ཏན་དམན། དེ་ལས་ལྷུན་ལག་ཞེས་བ་དེ་ཡོན་ཏན་ཆུང་། དེ་ལས་ལྷུན་ལག་སྤྱི་འབར་
བ་ཞེས་བ་དེ་ཡོན་ཏན་དམན། འབར་བ་དེ་ལས་ཅོན་སྒྲོན་ལྷ་ནག་ཞེས་དེ་སྤྱོགས་ནས་བྱུང་
པའི་འབྲས་ཁྱེ་འདྲ་བ་ཞིག་ཡོད་བ་དེ་ཡོན་ཏན་ཆུང་། དེ་ལས་ཤུར་དེ་སྤྱི་བྱིས་བྱའི་འབྲས་

ཞེས་བ་དབྱིད་བཏབ་བ་སྟོན་ལ་སྟེ་བའི་འབྲས་དེ་ཡོན་ཏན་རྒྱུ་། དེ་ལས་དཔྱར་ཞེས་བ་རི་
ལས་སྟེས་བ་དེ་ཡོན་ཏན་དམན། དེ་ལས་གཞན་ཞེས་བ་བྱི་དང་རི་ལས་སྟེས་བའི་འབྲས་
ཞེས་བ་དེ་ཡོན་ཏན་དམན། དེ་ལས་ཀུན་མཁྱེན་སྟེ་དམར་སྟེ་ཞེས་བའི་འབྲས་དེ་ཡོན་ཏན་
དམན་བ་ཡིན། དེས་ན་གོང་སྟོས་འབྲས་རྣམས་སྡེ་མ་སྡེ་མ་ལས་ཐུ་མ་ཐུ་མ་རྣམས་ཡོན་
ཏན་རྒྱུ་བ་ཡོད། འབྲས་འདི་ལ་སོགས་བ་རྣམས་ནི་དབྱར་དུས་སྟེ་བ་དང་བཏགས་
རྗེས་དཀར་བོ་ཡོད་ལ་ཚོས་དཀར་བ་སོགས་ཀྱི་བྱད་ཚོས་ལྷན་ཡོད་བ་ཡིན་ནོ།

འབྲས་མ་སྟོས་ས་གཞན་རྣམས་ཀྱི་སྟེ་ཡོན་ཏན།

स्वादुरम्लत्रिपाकोऽन्यो ब्रीहिः पित्तकरो गुरुः ।

बहुमूलपुरीषोष्मा त्रिदोषस्त्वेव पाटलः ॥ ८ ॥

འབྲས་གཞན་མངར་ཞིང་ལྷ་རྗེས་སྟེ།

མཁྱེས་བ་སྟེད་ཅིང་ཐུ་མ་བ་དང་།

གཅིན་དུག་མང་ཞིང་ཚ་བ་ཡིན།

སྡེ་མ་ལ་ཉིད་ཉེས་གསུམ་སྟེད། - ༥ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། གོང་དུ་མ་སྟོས་བའི་འབྲས་ཀྱི་བྱེ་བྲག་གཞན་རྣམས་ནི་རོ་མངར་ཞིང་
ལྷ་རྗེས་སྟེ་བ་དང་། མཁྱེས་ས་སྟེད་ཅིང་ཐུ་མ་སྟེ་བ་དང་། གཅིན་དང་བཤང་བ་མང་དུ་
འཕེལ་ཞིང་ཚ་བ་སྟེ་དོད་སྟེད་པར་བྱེད་བ་ཡིན།

སྡེ་མ་ལ་ཞེས་བྱ་བའི་འབྲས་ནི་ཉེས་བ་རྒྱུང་མཁྱེས་བད་ཀན་གསུམ་ཀ་སྟེད་པར་བྱེད་
བ་ཡིན་ནོ།

རྩ་ཅན་འབྲེལ་ཡོན་ཏན།

ऋद्धकोद्रवतीवाण्डग्रामाक्रादि हिमं लघु ।

तृणधान्यं पवनकृल्लेखनं कफपित्तहृत् ॥ ९ ॥

ཅི་ཅོ་ཁྱེ་དཔེ་ནི་ལྷ་རྒྱ།

ཁྱེ་ཁྱོད་སྒྲེའུ་འབྲས་སོགས་བསེལ་ཡང་།

སྒྲེའུ་དེ་དག་རྒྱུད་སྒྲེའུ་ཅིང་།

ཁོང་རྒྱུ་བད་ཀན་མཁྱིས་བ་སེལ། ཅ །

ཞེས་བ་ནི། རྒྱ་ཅན་གྱི་འབྲུའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་བ་ཅི་ཅོ་ཁྱེ་ནི་ལེགས་སྒྱུར་དུ་ཀླུ་
འཕ་བྱེ་ཡུལ་ཞེས་བ་དེ་ཡིན། དེ་ལ་ཁ་དོག་དམར་པོ་དང་སེར་པོ་དང་ནག་པོ་དང་དྲུག་པོ་
བཞི་ཡོད་པ་ལས་སྤྱི་མ་གཅོད་པོ་ཡིན། ཡང་སེར་པོ་མཆོག་ཡིན་པར་བཙི་བའང་ཡོད། འདི་
ལོ་མ་ནས་འབྲེལ་རིང་བ་སྟོན་ཆར་གང་བྱའི་རྒྱུ་འབྲུ་རྒྱུ་ཡོད་པ་ཡིན། མ་སྒྲིན་
སྐབས་ལྷང་བྱ་དང་ཆར་དུས་རྫོགས་ཁར་སྒྲིན་རྫོང་སེར་པོར་འགྲོ་བ་ཡིན། སྒྲིན་སྤྱི་སངས་
རྒྱས་རྒྱ་མཆོས་ལྷང་བ་ནས་དང་མཚུངས་སྤྱིར་སྟེ་མ་པལ་ཆེར་འབྲས་དང་འབྲེལ་བ་དེའི་འབྲུ་
དཀར་དམར་བྱུང་བ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ཡིན་ཞེས་དང་། མཁས་པ་འགས་སྟེ་སྤྱི་ལོའི་མཇུག་
མའི་དབྱིབས་དང་འབྲེལ་བ་ལོ་མའི་མདོག་ཅུང་ཟད་དམར་ནག་ཅན་གྱི་ལོ་དོག་ཤུན་བ་ཕུད་
རིས་དུ་མ་ཟེར་བ་ཞིག་ཡོད་པ་དང་དེས་ཐུག་པ་བསྐྱོལ་ནས་ཟས་སུ་བྱེད་པ་དེ་ཡིན་ཞེས་
བཤད་དོ། རང་འབྲེལ་དུ་འབྲུའི་རྒྱུ་གངས་ལ་དྲང་ཀུན་དང་ཀོད་མ་དང་ནི་མ་ར་དང་ཁྱེ་
ཁྱོད་དང་ཞེས་པ་ལས་ངོས་འཛིན་གང་ཡང་མ་གསལ།

དེ་བཞིན་དུ་ཀོ་དྲ་མ་ནི་ཁྱེ་ཁྱོད་དམ་ཀོ་དྲ་ཡིན་པ་དང་། དེ་ནི་ཆར་དུས་སུ་སྒྲེ་ཁོང་
ཡུལ་དཀར་འབྲེལ་བའི་སྤྱན་མ་ནག་པོ་རྒྱུད་ཆུ་ཞིག་ཡོད། དེ་དབྱར་ཆར་དུས་སྒྲེ་བའི་འབྲུ་
རིགས་ཤིག་ཡིན། རང་འབྲེལ་དུ་ཀོ་དྲ་མ་དང་ཁྱེ་ཁྱོད་སོ་སོ་ཡིན་པ་ལྟ་བུ་གསལ་བ་ཡོད།

རྒྱ་མ་ར་ཞེས་བ་ནི་ཆར་དུས་སུ་ཚོལ་བ་ལ་བརྟེན་མི་དགོས་པར་རང་བཞིན་གྱིས་
མགྲོགས་པོར་སྒྲེ་བ་དང་མདོག་དང་དབྱིབས་སོགས་འབྲས་དང་མཚུངས་ཀྱང་རོ་མངར་མོ་
ཡིན། ཡུལ་གྱི་པལ་སྐད་དུ་རྒྱ་རྒྱེ་ཞེས་ཀྱང་ཟེར། འདི་འབྲས་བྱ་དང་འབྲེལ་བར་སྤྱི་བའི་ཆོས་
གྱི་ཟས་བཅད་སྐབས་ཀྱང་མཆོག་པར་གྲགས་པ་ཞིག་ཡིན།

ལྷུ་མཁ་སྟེ་སྟེ་ལྷུ་འབྲས་ཞེས་པ་དེ་ལ་ཡང་ཆུ་དང་། སྒྲང་པོ་དང་། ར་མོང་གི་དབྱེ་བས་
གསུམ་དུ་ཡོད་པར་བཤད། དེ་ནི་བཟའ་རུང་བའི་འབྲས་བྱ་རྩ་ལྷུ་མ་ལས་བྱུང་བ་ཞིག་ཏུ་
འདོད། དེ་ལ་རྒྱ་གར་སྐད་དུ་སྟོ་མུ་ཞེས་གྲང་ཟེར། བཤད་རྒྱུ་ལེུ་བཙུ་བྱ་ག་པར། སོ་བ་སྟེ་
ད་བསིལ་ཡང་བད་མཁྲིས་སེལ། ཞེས་པའི་སོ་བ་སྟེ་ནས་དང་འབྲ་ལ་སྦྱུ་ཤས་ཡོད་པའི་རྩ་
ཤུན་ཅན་ཅམ་པ་བཟོས་ན་རྩ་མང་དུ་བྱུང་བ་དེ་དང་རྩས་སོགས་མཆུངས་པར་སྒྲུང་ངོ་།

དེ་ལྟར་གོང་དུ་སྟོས་པའི་ཅི་ཙམ་ཞེས་དང་། རྩ་མ་ར་དང་། ཁྲི་ཁོད་དང་། སྟེ་ལྷུ་འབྲས་ལ་
སོར་བ་རྩ་ཅན་གྱི་འབྲུ་ནམས་རྩས་པ་བསིལ་ལ་ཡང་བ་དང་། རྩ་འབྲུ་དེ་དག་གིས་རྒྱུང་
སྟེ་ཅིང་ཁོང་རྩབ་པར་བྱེད་པས་བད་ཀན་དང་མཁྲིས་པ་སེལ་བར་བྱེད། བད་ཆེལ་འཕེལ་
བའི་སྟོབས་ལྷན་གྱི་མི་ལ་མཆོག་ཏུ་ཤན་པར་བཤད་དོ།

ཁྲི་ཡི་ཡོན་ཏན།

भग्नसंधानकृत्तत्र प्रियंगुर्बृहणी गुरुः ॥ १० ॥

དེ་ལ་ཁྲི་ནི་བརྟ་བྱེད་ལྷི།

ལུས་ཀྱི་ཆག་གྲུགས་འབྲོར་བར་བྱེད། ༡༠ །

ཞེས་པ་ནི། གོང་དུ་སྟོས་པའི་རྩ་ཅན་གྱི་འབྲུ་ནམས་ཀྱི་ནང་ནས་ཁྲི་སྟེ་སྟེ་ཡི་རྒྱ་ཞེས་བྱ་
བ་དེ་ནི་ལུས་ཀྱི་ཤ་འཆོག་བརྟ་བར་བྱེད་ཅིང་རྩས་པ་ལྷི་བ་དང་། ལུས་ཀྱི་ཡན་ལག་ལ་
སོགས་པ་ཆག་གྲུགས་སུ་བྱུང་བ་རྩ་མས་ཤན་རྩ་འབྲོར་ཞིང་འཆོ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ།
ཁབས་རྒྱུ་ལེུ་བཙུ་བྱ་ག་པར། ཁྲི་ནི་སྟེ་བསིལ་བརྟ་བྱེད་ཆག་གྲུགས་འབྲོར། ཞེས་
གསུངས་སོ།

ཁྲི་ཁོད་ཀྱི་ཡོན་ཏན།

कोरदूषः परं ग्राही स्पर्शो शीतो विषापहः ॥ ११ ॥

ཁྱི་ཚོད་མཆོག་ཏུ་འབྱུང་གཅོད་ཅིང་།

རེག་ན་བསིལ་ལ་དུག་སེལ་ཡིན། ༡༡ ॥

ཞེས་བ་ནི། ལྷ་ཅན་གྱི་འབྱུང་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་གོང་དུ་སྒྲོས་པའི་གོང་མ་སྟེ་ཁྱི་ཚོད་དེ་
ནི་མཆོག་ཏུ་འབྱུང་བ་གཅོད་ཅིང་སྤྱི་ནས་ལུས་ལ་བསྐྱུ་བྱུགས་སོགས་བྱས་ན་རེག་བ་
བསིལ་བས་ཚ་བ་སེལ་བར་བྱེད་པ་དང་དུག་གི་ནད་སེལ་བ་ཡིན་ནོ།

སྟེ་འབྲས་སོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན།

उद्दालकस्तु वीर्योष्णो नीवारः श्लेष्मवर्धनः ।

श्यामाकः शोषणो रूक्षो वातलः श्लेष्मपित्तहा ॥ १२ ॥^९

ལྷ་རྒྱལ་ཀ་ནི་རྩས་པ་ཚ།

ནྤ་ཕྱ་ར་ནི་བད་ཀན་སེལ།

སྟེ་འབྲས་སྟེམ་རྩལ་སྒྲིང་ཅིང་།

བད་ཀན་མཁྲིས་པ་འཛོམས་བར་བྱེད། ༡༢ ॥^{१०}

ཞེས་བྱ་བ་ནི། གོང་དུ་སྒྲོས་པའི་འབྲས་ལྷ་རྒྱལ་ཀ་ཞེས་བ་དེ་ནི་རྩས་པ་ཚ་བ་ཡིན་ལ།
ལྷ་ཅན་གྱི་འབྱུང་ནང་དུ་གཏོགས་པ་ནི་ཕྱ་ར་ཞེས་བ་དེས་ནི་བད་ཀན་སེལ་བར་བྱེད་པ་
དང་། ལྷ་མ་ཀ་སྟེ་སྟེ་འབྲས་དེ་ནི་རྩས་པ་རྩལ་བས་སྟེམ་ཁིང་སྒྲིང་བར་བྱེད་ལ་བད་
ཀན་དང་མཁྲིས་པ་དག་ནི་འཛོམས་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ།

ནས་ཀྱི་ཡོན་ཏན།

रूक्षः शीतो गुरुः स्वादुः सरो विड्वातकृद्यवः ।

९ अयं पाठः प्राचीनपुस्तकेषूपलभ्यते ।

१० ལེགས་སྐྱུར། སྤྱ་དཔེ་རྫིང་པར་ཤད་གྲག་ནང་སྤྱང་ངོ་།

སྐྱུག་མའི་ནས་ཀྱི་ཡོན་ཏན།

सक्षोष्णीं वंशजो यैवः ॥ १५ ॥

སྐྱུག་སྐྱེས་འབྲས་ནས་རྩལ་ཅིང་ཆོ། ༡༥ ॥

ཞེས་བ་ནི། མཐོང་སྟེ་སྐྱུག་མའམ་འོད་མ་ལས་སྐྱེས་པའི་འབྲས་ཀྱི་སྐྱུག་མའི་ནས་
ཞེས་བ་ནས་དང་འབྲས་བཞིག་ཡོད་པ་དེ་ནི་རྩལ་ཅིང་ཆོ་པའི་རྩལ་པ་དང་ལྷན་པ་ཡིན་ནོ།

གྲོའི་ཡོན་ཏན།

वृष्यः शीतो गुरुः स्निग्धो जीवनो वार्तापित्तहा ।

संधानकारी मधुरो गोधूमः स्थैर्यकृत्सरः ॥ १६ ॥

གྲོ་ནི་རོ་ཙ་སྐྱུམ་བྱ་སེལ་ལྟེ།

འཆོ་བྱེད་རྒྱུད་དང་མཁྲིས་པ་སེལ།

ཆག་གྲུགས་འབྱོར་བྱེད་མངས་བ་དང་།

ག་མཁྲིགས་བྱེད་ཅིང་ཅུང་ཟད་འབྱུ། १६ ॥

ཞེས་བ་ནི། གྲོ་ནི་རོ་ཙ་བར་བྱེད་པ་དང་། སྐྱུམ་པ་དང་བསེལ་བ་དང་ལྟེ་བའི་ཡོན་ཏན་
ནམས་དང་ལྷན་པ་ཡིན། ལུས་འཆོ་བར་བྱེད་ཅིང་རྒྱུད་དང་མཁྲིས་པ་སེལ་བ་དང་ཡན་ལག་
སོགས་ཀྱི་ཆག་གྲུགས་འབྱོར་བར་བྱེད་པ་ཡིན། རོ་ནི་མངས་བ་དང་། ལུས་ཀྱི་ག་སྐྱ་
མཁྲིགས་བར་བྱེད་ཅིང་ཅུང་ཟད་འབྱུ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། རེ་ཡང་། རེ་ལ་གྲོ་ནི་ཡིད་བཟང་
ཞེས། རྩལ་པ་གསུམ་དུ་གྲགས་པ་སྟེ། གྲོ་ཆེན་ཞེས་ནི་གྲགས་པ་ནི། རྩལ་གྱི་ཕྱོགས་ནས་
ཡང་དགོ་བྱུང་། རེ་ནས་མཐོ་ལོ་ཞེས་པ། རེ་ནི་ཡུལ་དཔུས་སྟེ་བ་ཡིན། གྲོ་མེད་རིང་པོའི་
གྲོ་བ། རྒྱུ་ཁྱི་སྐྱབས་འགར་བཤད། ཞེས་གྲོ་རིགས་གསུམ་གསུངས་ལ། བཤད་རྒྱུད་
ལེའུ་བརྒྱུག་པར། གྲོ་ནི་ལྟེ་བསེལ་འཆོ་བྱེད་རྒྱུད་མཁྲིས་སེལ། ཞེས་གསུངས་སོ།

གོ་ན་མི་སྤྲིའི་ཡོན་ཏན།

पथ्या नन्दीमुखी शीता कषायमधुरा लघुः ॥१७॥

ན་མི་སྤྲི་འི་ཡོན་ཏན།

བསིལ་ཁིང་མངར་ཡང་པན་བ་ཡིན། ༡༧ ॥

ཞེས་བ་ནི། ན་མི་སྤྲི་འི་ཡོན་ཏན་སྤྲི་འི་རིགས་སུ་གཏོགས་པ་སྤྲི་འི་རིང་བ་ཞིག་
ཡོད། དེ་ནི་འོ་སྤྲི་འི་ཡོན་ཏན་མངར་བ་ཡིན་ཅིང་། བསིལ་ལ་ཡང་མའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་བ་
ཡིན། དེས་ནི་ཉེས་བ་དང་ལྷས་བྱུངས་སྤྲི་འི་ཡོན་ཏན་སྤྲི་འི་ཡོན་ཏན་ལ་པན་བ་ཡིན་ནོ།

དོན་བསྒྲུབ།

इति शूकधान्यवर्गः ॥

གྲ་མ་ཅན་གྱི་འབྲེལ་བ་སྤྲི་འི་ཡོན་ཏན།

ཞེས་བ་ནི། བསིལ་ལ་འབྲེལ་བ་སྤྲི་འི་ཡོན་ཏན་མངར་བ་ཡིན་ཅིང་། བསིལ་ལ་ཡང་མའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་བ་
ཡིན། དེས་ནི་ཉེས་བ་དང་ལྷས་བྱུངས་སྤྲི་འི་ཡོན་ཏན་སྤྲི་འི་ཡོན་ཏན་ལ་པན་བ་ཡིན་ནོ།

གང་ལྟ་ཅན་གྱི་འབྲེལ་བ་སྤྲི་འི་ཡོན་ཏན།

གྲ་མ་ཅན་གྱི་འབྲེལ་བ་སྤྲི་འི་ཡོན་ཏན་མངར་བ་ཡིན་ཅིང་། བསིལ་ལ་ཡང་མའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་བ་
ཡིན། དེས་ནི་ཉེས་བ་དང་ལྷས་བྱུངས་སྤྲི་འི་ཡོན་ཏན་སྤྲི་འི་ཡོན་ཏན་ལ་པན་བ་ཡིན་ནོ།

གང་ལྟ་ཅན་གྱི་འབྲེལ་བ་སྤྲི་འི་ཡོན་ཏན།

मुद्गाढकीमसूरादि शिम्बीधान्यं विबन्धकृत् ।

कषायं स्वादु संग्राहि कटुपाकं हिमं लघु ॥

मेदः श्लेष्मास्त्रपित्तेषु हितं लेपोपसेकयोः ॥ १८ ॥

མོན་སྐན་སྤུ་དཀར་སྐན་ཚུང་སོགས།

གང་བྱ་ཅན་འབྲུ་ཅ་སྒྲོ་འགགས།

རོ་བསྐྱ་མངར་ཁིང་འབྲུ་བ་གཅོད།

ཞུ་རྩེས་ཆ་ལ་བསེལ་ཁིང་ཡང་།

ཆོལ་དང་བད་མཁུ་མཁུས་པ་ལ།

བསྐྱུས་ཤིང་སྐྱུགས་ན་པན་བ་ཡིན། ༡༨ ॥

ཞེས་པ་ནི། མོན་སྐན་སྤུ་སྤུ་སྐན་མ་སྐྱུ་ཞེས་པ་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་སྐྱུ་དྲུལ་ཞེས་
བའི་དྲུལ་སེར་པོ་ཆུང་དུ་དེ་ཡིན། སྐན་མ་འདི་བགས་པ་མ་བཤུས་པའི་སྐྱུ་བས་ནག་པོ་དང་
ལྗང་ཁུ་རིགས་གཉིས་ཡོད་པ་ལས་ལྗང་ཁུ་དེ་མཆོག་ཡིན་གསུངས་སོ། །ཡང་འགའ་ཤས་
ཀྱི་འདི་ལ་ནག་པོ་དང་སེར་པོ་དང་ལྗང་ཁུ་དཀར་པོ་དམར་པོ་སོགས་རིགས་མང་པོ་ཡོད་
པར་གསུངས་འདུག །

མོན་སྐན་དཀར་ཅུ་སྤུ་ཨ་ཤཱ་ཀི་འམ་དུ་སྐྱུ་རྩི་ཞེས་སྐྱུ་གྲགས་པ་ནི་དྲུལ་རིགས་ཅུང་ཆེ་བ་
ཅ་ནུ་འདྲ་ཅམ་ཡོད་པ་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་ཨ་ཤཱ་ཀི་ཞེས་བའི་དྲུལ་སེར་པོ་དེ་ཡིན།

སྐན་ཚུང་ནི་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་མ་སྐྱུ་དྲུལ་ཞེས་བའི་དྲུལ་དམར་པོ་ཆུང་དུ་དེ་ཡིན།
སྐན་ཚུང་དེ་བགས་པ་མ་བཤུས་པའི་སྐྱུ་བས་ལ་ནག་པོ་དང་སྐྱུ་པོ་རིགས་གཉིས་ཡོད་པར་
བཤད། བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་བརྒྱུད་པར། སྐན་ཚུང་བསྐྱ་མངར་ཉེས་པ་གསུམ་གསུམ། སྐྱུ་
མས་མེད་བལ་རྩེག་ནད་ཁྲག་ནད་སེལ། ཞེས་གསུངས་སོ། །

སྐན་མ་འདི་དག་ལ་སོགས་པ་གང་བྱ་ཅན་གྱི་འབྲུའི་རིགས་རྣམས་ཀྱིས་ཅ་སྐྱུ་བས་

གྱི་སྒྲོ་འགགས་སུ་བྱེད། རོ་བསྐྱ་ས་ནང་མངར་བ་ཡིན་ཅིང་འབྲུ་བ་གཙོན་པར་བྱེད་བ་དང་།
 བྱ་ཇེས་ཆ་བ་དང་རྒྱས་བ་བསེལ་ཞིང་ཡང་བ་ཡིན། ཡང་ཆོས་དང་བད་ཀན་དང་བྲག་དང་
 མཁྲིས་བ་རྣམས་འཕེལ་བ་ལ་སྲན་མ་གང་ཡང་རྩང་བ་ཞིས་ཏུ་བྱེད་གས་པའི་སྡེ་མ་བྱས་
 པའི་སྡེ་གྱུ་ལུས་ལ་བསྐྱ་བྱུགས་བྱ་བ་དང་ལུས་ལ་དེ་དག་གི་ཁྱ་བ་བྱུགས་བ་སོགས་བྱས་
 ན་ནད་འདི་རྣམས་ལ་པན་བ་ཡིན་ནོ། །སྲན་རྩང་ལ་སོགས་བ་ཞེས་པའི་ཁོངས་སུ་ཅན་དང་།
 མཁར་ལ་སོགས་བ་དུལ་ལམ་སྲན་པའི་རིགས་ཇི་སྟེད་ཡོད་བ་རྣམས་བསྐྱ་བ་ཡིན་ནོ། །
 བཤད་གྱུད་ལེའུ་བཅུ་བྱུག་པར། གང་བྱ་ཅན་འབྲུ་སྲན་མ་མོན་སྲན་གཉིས། བསྐྱ་མངར་
 བསེལ་ཡང་སྐྱ་ལ་ཅ་སྒྲོ་འགག། བད་ཀན་ཆ་བ་སེལ་ཞིང་འབྲུ་བ་གཙོན། སྐྱ་མ་སེལ་བྲག་
 མཁྲིས་ཆོས་ལ་བྱུགས་ན་མེད། ཞེས་གསུངས་སོ།

སྐྱ་དང་མ་རྩུ་མོན་སྲན་དཀར་པོ་གསུམ་གྱི་ཡོན་ཏན།

वरौऽल-मुद्गोऽल्पबलः १३ कलाय १४ स्त्वतिवातलः ।

राजमाधोऽनिलकरो रुक्षो बहुशकृद् गुरुः ॥ १९ ॥

འདི་ལས་སྐྱ་མཆོག་རྩང་རྩང་།

སྲན་མ་མོན་ཏུ་རྩང་སྟེད་ཡིན།

མོན་སྲན་དཀར་པོ་རྩང་སྟེད་ཅིང་།

རྩང་ཅིང་སྐྱ་ལ་བཤད་བ་འཕེལ། १७ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། ཁོང་རྩ་སྒྲོས་པའི་སྲན་མ་སྐྱ་སྟེ་མོན་སྲན་སྟེ་ལམ་ཡོངས་གྲགས་གྱི་
 སྐྱ་དུལ་ཞེས་པ་དེ་ནི་གང་བྱ་ཅན་གྱི་འབྲུ་རྣམས་གྱི་ནང་ནས་མཆོག་ཏུ་གྱུར་བ་ཡིན་ལ།
 འདིས་རྩང་རྩང་ཟད་ཞིག་སྟེད་པར་བྱེད་དོ།

སྲན་མ་ཞེས་པ་ནི་ཀལ་ལ་སྟེ་སྲན་རིགས་ཆེ་བ་ཡོངས་གྲགས་མ་ཁར་ཞེས་པ་དེ་ཡིན་

१३ 'मुद्गोऽल्पबलः' इति पाठान्तरम् ।

१४ 'कडाले' इति पाठान्तरम् ।

པར་བཤད། དེ་ལ་དབྱེ་བ་རྩུར་གསུམ་པ་ཞིག་དང་རྩུམ་པ་ཞིག་བཅས་གཉིས་ཡོད། དེ་དག་གིས་རྒྱང་ཤས་ཆེར་སྦྱེད་པ་ཡིན།

མོན་སྒྲན་དཀར་པོ་ཞེས་པ་ལུས་ཀྱི་མཁལ་མའི་དབྱིབས་ཅན་གྱི་རྒྱུ་མཉམ་ཞེས་པའི་སྒྲན་མ་དེ་ཡིན་ཅིང་། ཡོངས་གྲགས་རྒྱུ་མཉམ་ཟེར་བ་དེའོ། །འདི་ལ་དཀར་པོ་དང་དམར་པོ་དང་ནག་པོ་བཅས་རིགས་གསུམ་ཡོད་པ་དང་། དེ་དག་ལས་ཆེ་བ་ཡོད་པ་རྣམས་ཡོན་ཏན་མང་བར་ཡོད་པ་དུག །དེ་ཡིས་རྒྱང་སྦྱེད་ཅིང་རྩས་པ་རྩལ་ཅིང་ལྷི་བ་དང་ལྷན་ལ་བཤང་བ་འཕེལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ།

ལྷ་སྒྲན་ནག་པོའི་ཡོན་ཏན།

उष्णाः कुलत्थाः पाकेऽप्लाः शुक्राश्मश्रासपीनसान् ।
कासार्षः कफवातांश्च घ्नन्ति पित्ताग्निदाः परम् ॥ २० ॥

ལྷ་སྒྲན་ནག་ཆ་ཞུ་ཇེས་སྦྱར།

ཁྲ་ཆུའི་དེའུ་ཆམ་ལུད་པ།

དབྱགས་མི་བདེ་རྒྱང་དང་གཞང་འབྲུམ།

འཛམས་ཤིང་བྲག་མཁྲིས་མཆོག་ཏུ་སྦྱེད། ༢༠ ॥

ཞེས་བྲ་བ་ཟླ། ལྷ་སྒྲན་ནག་པོ་ཀལ་རྒྱ་ཞེས་བྲ་བ་དེ་ནི་རྩས་པ་ཆ་ཞིང་དོད་དང་ལྷན་ལ། ཞུ་ཇེས་སྦྱར་བ་དང་། སྒྲན་མ་འདི་ཡིས་ཁྲ་ཆུ་ལས་སྦྱེས་པའི་དེའུ་ནད་དང་ཆམ་པ་དང་ལུད་པ་དང་དབྱགས་མི་བདེ་བ་དང་རྒྱང་དང་བད་ཀན་དང་གཞང་འབྲུམ་བཅས་ཀྱི་ནད་རྣམས་འཛམས་པར་བྱེད་ལ། བྲག་དང་མཁྲིས་པ་ནི་མཆོག་ཏུ་ཤས་ཆེར་སྦྱེད་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །སྒྲན་མ་དེ་ནི་དོ་གསེབ་དང་ཆོ་བའི་གནས་སུ་སྦྱེ་བའི་དབང་གིས་ཁྲ་ཆུའི་དེའུ་བསལ་ཞིང་ཁྲ་བ་འཛམས་པར་བཤད། བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་བརྒྱུག་པར། ལྷ་སྒྲན་བད་རྒྱང་ལུད་པ་དབྱགས་མི་བདེ། །གཞང་འབྲུམ་ཁྲ་བའི་དེ་འཛམས་བྲག་མཁྲིས་སྦྱེད། །ཞེས་གསུངས་སོ།

སྒན་ཚོད་ཀྱི་ཡོན་ཏན།

निष्पावो वातपित्तास्त्रस्तन्यमूत्रकरो गुरुः ।

सरो विदाही दृक्शुक्रकफशोफविषापहः ॥ २१ ॥

ནྤེལ་བ་ནི་རླུང་མཁྲིས་ཁྲག།

རུ་ཞོ་གཅིན་འཕེལ་མྱི་ཞིང་འབྲ།

ཆ་བྱེད་མིག་གཞོད་ཁྲ་བ་འབྲི།

བད་ཀན་འོར་ནད་དུག་རྣམས་སེལ། २१ ॥

ཞེས་བ་ནི། རླུང་བ་ཞེས་བའི་སྒན་ཚོད་དེ་ལ་འགས་མཁའ་ཀྱི་ནང་ཚན་ཀླུལ་མ་ཁར་
ཡིན་ཞེས་ཟེར། རྒྱ་གར་གཤམ་རྒྱུ་བ་ཚོས་སྤེལ་ཞེས་བཅོད་དེ་སྤུམ་དང་ལྷན་དུ་བ་བར་གྲགས།
དེ་ལ་སེམ་ཞེས་ཀྱང་བཅོད་ཀྱི་ཡོད།

ནིས་སྤེལ་ཞེས་བའི་སྒན་མ་དེས་རླུང་དང་མཁྲིས་བ་དང་ཁྲག་དང་བྱེད་མེད་ཀྱི་རུ་ཞོ་
དང་གཅིན་རྣམས་འཕེལ་བར་བྱེད་དོ། རུས་བ་མྱི་ཞིང་ཁོང་འབྲ་བ་དང་ལུས་ཆ་བར་བྱེད།
མིག་ལ་གཞོད། ཁྲ་བ་འབྲི་ཞིང་ཟད་བར་བྱེད། དེ་བཞིན་དུ་བད་ཀན་དང་འོར་ནད་དང་དུག་
གི་ནད་རྣམས་སེལ་བར་བྱེད་བ་ཡིན་ནོ།

མོན་སྒན་བྲེའུའི་ཡོན་ཏན།

माषः स्निग्धो बलश्लेष्ममलपित्तकरः सरः ।

गुरूष्णोऽनिलहो स्वादुः शुक्रवृद्धिविरेककृत् ॥ २२ ॥

མུ་པ་སྤུམ་སྤྱོད་བས་བད་ཀན་སྒྱེད།

བསྐང་གཅི་མཁྲིས་བ་འཕེལ་བྱེད་འབྲ།

མྱི་ཞིང་ཆ་ལ་རླུང་འཛོམས་མངར་པ་ ॥

ཁྲ་བ་འཕེལ་ཞིང་འབྲིན་བར་བྱེད། २२ ॥

ཁ་ བོད་འགྲུར། མྱི་ཞིང་ཆ་ལ་རླུང་འཛོམས་དང་། ཞེས་མངར་མི་རླུང་ཡང་ལེགས་སྤྱར་ལྟར་བཞག་གོ།

ཞེས་བྱ་བ་ནི། མ་ཤ་ནི་ལེགས་སྦྱར་གྱི་སྐད་ཡིན་ལ་བོད་སྐད་དུ་མོན་སྐན་གྱེའུ་ཞེས་
 ཟེར། དེ་ནི་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་ཨྱཱ་ད་དུལ་ཞེས་པའི་སྐན་མའམ་དུ་ལི་ནག་པོ་ཆུང་དུ་དེ་
 ཡིན། སྐན་མ་དེ་སྦྱུ་མ་ཞིང་སྟོབས་དང་བད་ཀན་སྦྱེད་པར་བྱེད་པ་དང་། དེ་མ་བཤང་གཅི་དང་
 མཁྲིས་པ་འཕེལ་བར་བྱེད། ཁོང་ལ་ཁྱུ་བ་ཡིན། རྩས་པ་ལྷི་ཞིང་ཆ་ལ་རྒྱང་ནད་འཛུམས་པར་
 བྱེད་པ་ཡིན། རོ་མངར། ཁུ་བ་མང་དུ་འཕེལ་ཞིང་མཚན་མའི་ལམ་ནས་ཕྱིར་འབྱིན་པར་བྱེད་
 པ་ཡིན་ནོ། །བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་བརྒྱུད་པར། མ་ཤ་རྒྱང་འཛུམས་བད་མཁྲིས་ཁུ་སྟོབས་
 འཕེལ། །ཞེས་གསུངས་སོ།།

སྐན་མ་ཀླ་ཀློ་ལ་སོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན།

फलानि माषवद्विद्यात्काकाण्डोलात्मगुप्तयोः ॥ २३ ॥

ཀླ་ཀློ་ལ་ཁ་སྐལ་ཁེའུ།

ཡོན་ཏན་མོན་སྐན་གྱེའུ་འབྲས་^{༢༤}འདྲ། ༢༣ །

ཞེས་བྱ་ནི། ཀླ་ཀློ་ལ་དང་ཁ་སྐལ་ཁེའུ་གཉིས་ཀྱི་འབྲས་བུའི་ཡོན་ཏན་ནི་གོང་གི་
 མོན་སྐན་གྱེའུ་དང་འདྲ་བ་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་ཀ་ཀན་དོ་ལ་ནི་ཀའློ་ཁེའུ་ཞེས་གྲགས་པར་བཤད།
 ཁ་སྐལ་ཁེའུ་ནི་སྐན་མ་ཨྱཱ་དུ་སྟེ་ས་ལ་འབྱིང་བར་སྦྱེ་བ་ཞིག་ཡོད་པར་བཤད་དོ།

ཏིལ་འབྲུའི་ཡོན་ཏན།

उष्णास्त्वच्यो हिमः स्पर्शं केश्यो बल्यस्तिलो गुरुः ।

अल्पमूलः कटुः पाके मेधाऽग्निकफपित्तकृत् ॥ २४ ॥

ཏིལ་འབྲུ་དྲོ་ཞིང་པགས་པ་འཇམ།

བསིལ་ཞིང་སྐྱ་དང་སྟོབས་སྦྱེད་པ།

མྱེ་ཞིང་གཅིན་ཉུང་ཞུ་རྩེས་ཚ།

ཡིད་གཞུངས་དྲོད་སྦྱེད་བད་མཁྲིས་སྦྱེད། ༢༧ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། ཉིལ་གྱི་འབྲུ་ནི་རྣམས་པ་དྲོ་བ་དང་། བགས་བ་འཇམ་ཞིང་མཉེན་བར་བྱེད།
རེག་བ་བསིལ། སྦྱ་སྦྱེ། སྦྱོབས་སྦྱེད། མྱེ་ཞིང་གཅིན་ཉུང་ཅུར་བྱེད། ཞུ་རྩེས་ཚ། ཡིད་གཞུངས་
བ་སྦྱེ་ཤེས་རབ་སྦྱེད། མེ་དྲོད་དང་བད་ཀན་དང་མཁྲིས་བ་རྣམས་སྦྱེད་པར་བྱེད་བ་ཡིན།
ཉིལ་རྣམས་ལས་ནག་པོ་མཚོག་ཡིན་པར་བཤད་དོ། །དེ་ལོག་ཉིལ་དཀར་དང་ཐ་མ་ནི་ཉིལ་
དམར་དེ་ཨ་རུ་ཆ་ཞེས་བ་དེ་ཡིན་པར་བཤད་དོ། །བཤད་ཐུང་ལེའུ་བཙུ་བླ་མ་པར། ཉིལ་འབྲུ་
མྱེ་དྲོ་རོ་ཙ་རྒྱུང་ནད་འཛོམས། །ཞེས་གསུངས་སོ།

ཟར་མ་དང་ལེ་བཞན་ཅི་ལི་འབྲུ་ལི་ཡོན་ཏན།

स्निग्धोमा स्वादुतिक्तोष्णा कफपित्तकरी गुरुः ।

हृक्शुक्रहृत्कटुः पाके तद्वद् बीजं कुसुंभजम् ॥ २५ ॥

ཟར་མ་སྦྱུ་མངར་ཁ་ཞིང་དྲོ།

མྱེ་ཞིང་བད་ཀན་མཁྲིས་བ་སྦྱེད།

མིག་གཞོད་བྱ་སྦྱེམ་ཞུ་རྩེས་ཚ།

ལེ་བཞན་ཅི་འབྲུས་དེ་དང་འབྲ། ༢༨ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། ཟར་མ་ལི་འབྲུ་དེ་ནི་རོ་མངར་བ་དང་ཁ་བ་ཡིན་ལ། རྣམས་བ་སྦྱུ་ལ་དྲོ་
ཞིང་མྱེ་བ་དང་། བད་ཀན་དང་མཁྲིས་བ་སྦྱེད། མིག་ལ་གཞོད། བྱ་བ་སྦྱེམ་པར་བྱེད། ཞུ་རྩེས་
ཚ་བ་ཡིན་ནོ།

དེ་ནི་མེ་ཏོག་སྦྱོན་པོ་ཅན་དེའི་འབྲུ་ཅུང་ཅུ་ཤིན་ཏུ་འཇམ་ལ་ཡིད་འཛོང་ཅམ་ཅུར་
སྒངས་ན་ཆོ་ཆེ་བ་འཇམ་འབྲེད་ཅན་བྱུང་བས་རིལ་ཅི་གཞོང་བ་སོགས་ཀྱང་བྱེད་པས་ཡོང་
གྲགས་ཡིན། དེ་ལ་ལེགས་སྦྱར་གྱི་ཨུ་མ་ཞེས་དང་པལ་སྒྲད་དུ་ཨུལ་སྦྱི་ཞེས་ཟེར་རོ།

བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་བྱུག་པར། ཟར་མ་མངར་ཁ་སྐྱུམ་འཇམ་རྒྱུང་ལ་པན། ཞེས་གསུངས་
སོ།།

ལེ་བཀན་ཅིའི་འབྲས་བྱ་འདི་ལ་ལེའུ་སྐྱུར་སྐྱུང་དུ་ཀྱ་སུམ་ཞེས་གསལ་ལ། དེང་སང་
སྐྱོད་བཞིན་པའི་ཡོངས་གྲགས་གྱུར་གྱུམ་དེ་ཡིན་འདུག །བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་ནི་བྱ་པར། གྱུར་
གྱུམ་མཆིན་ནད་ཀྱན་སེལ་ཙ་ཁ་སྐྱོམ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་བྱས་ན་སྐྱུར་གྱུར་གྱུམ་ལ་
དབྱེ་བ་མང་པོ་ཡོད་ཀྱང་འདིར་རྩས་བ་ཆ་བྱང་གོ་ལྟོག་དུ་སྒྲིང་བས་དཔྱོད་ལྡན་དག་གིས་
དབྱེད་པའི་གཞིའོ། དེའུ་དམར་དགེ་བཤེས་ཀྱི་ཤེལ་སྟེང་དུ། ལེ་བཀན་ཙ་ཆད་མཐུད་བྱེད་ཆ་
ལ་པན། ཞེས་འདི་ལེ་བཀན་ཅི་ནི་མེ་ཏོག་ལྷུས་རར་སྐྱེ་བའི་མངའ་རིས་མེ་ཏོག་ཡིན་པ་
ལས་གྱུར་གྱུམ་ལ་ལེ་བཀན་ཅི་ཟེར་བ་དེ་འདི་མིན་ཞེས་གསུངས་སོ། །འདིར་རྩས་བ་ནི་
འབྲུའི་རྩས་པ་བཤད་པའི་སྐྱབས་ཡིན་པ་ལས་མེ་ཏོག་གི་རྩས་བ་འཆད་པའི་སྐྱབས་མ་
ཡིན་ནོ།།

ལེ་བཀན་ཅིའི་འབྲུ་དེ་ཡི་ཡོན་ཏན་ནི་གོང་དུ་སྒྲོས་པའི་ཟར་མའི་ས་བོན་གྱི་ཡོན་ཏན་
དེ་དག་དང་འདྲ་བ་ཡིན། ཞེས་པའི་དོན་ནོ།།

འབྲུ་མཆོག་དམན་གྱི་བྱུང་པར།

माषोऽत्र सर्वेष्ववरो यवकः शूकजेषु च ॥ २६ ॥

གྲ་མ་ཅན་ལས་ནས་གོད་དང་།

མྱ་ཤ་གང་བྱ་ཅན་ཐ་ཆད། २७ ॥

ཞེས་པ་ནི། གོང་དུ་སྒྲོས་པའི་གྲ་མ་ཅན་གྱི་འབྲུ་རྣམས་ཀྱི་ནད་ནས་ནས་གོད་ཐ་ཆད་
སྟེ་ཞན་པ་ཡིན་ལ། གང་བྱ་ཅན་གྱི་འབྲུ་རྣམས་ཀྱི་ནད་ནས་མྱ་ཤ་སྟེ་མོན་སྒན་གྱེའུ་དམན་
ཞིང་ཐ་ཆད་ཡིན་ནོ་ཞེས་པའོ།།

འབྲུག་པ་རྩིང་སོགས་ཀྱི་རྣམས་པ།

नवं धान्यमभिष्यन्दि लघु संवत्सरोषितम् ।
शीघ्रजन्म तथा सूप्यं निस्तुषं युन्नितभर्जितम् ॥ २७ ॥

འབྲུག་པ་གསར་ཐོག་བད་ཀན་སྤྱིད།

ལོར་ལོན་འབྲུག་པ་ཡང་བ་ཡིན།

ལྷན་སྤྱིད་དེ་བཞིན་སྤྲོད་བྱ་བ་ལྟར།

སྤྲོད་མེད་ལེགས་བཅོས་ཆོད་མ་ཡང་། २७ ॥

ཞེས་པ་ནི། ག་མ་ཅན་དང་གང་ལྟ་ཅན་གྱི་འབྲུག་རྣམས་གསར་ཐོག་ལོ་མ་ལོན་པ་ནི་བད་ཀན་སྤྱིད་པར་བྱེད་པ་དང་། ཅ་སྤྱབས་རྣམས་ལས་སྤྲ་ཞིང་གཤེར་བ་འཛོག་པས་ཁྱེ་བའི་ཚུལ་གྱིས་བད་ཀན་སྤྱིད་པ་ཡིན། དོན་དུ་འབྲུག་པ་ར་བ་ནི་བད་ཀན་ས་ཆུའི་ངང་ཚུལ་དང་ལྷན་པ་ཡིན། བཤད་ཆུང་ལེའུ་བརྩུག་པར། སྤྲོད་སྤྱོད་སྤྲོད་པ་ཡང་བ་ཡིན། ། ཞེས་གསུངས། དེ་ལས་བསྐྱོག་སྟེ་ལོ་ལོན་ཅིང་ལོ་གཅིག་འདས་པའི་འབྲུག་རྩིང་པ་རྣམས་ནི་བད་ཀན་སེལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན། ལོ་གཅིག་ལོན་པའི་འབྲུག་རྣམས་ལྷི་བ་དང་བྲལ་ཏེ་ཡང་བར་འགྱུར་བ་ལས་རྣམས་བ་དང་བྲལ་བར་མི་འགྱུར། དེ་བཞིན་དུ་སྤྲོད་པའི་ལོན་ཏན་ཡང་རིམ་གྱིས་ཏུང་ཟུང་ཟུང་འབྲི་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །བཤད་ཆུང་ལེའུ་བརྩུག་པར། འབྲུག་ཀན་གསར་ཐོག་ཆོད་པ་ལྷི་བ་སྟེ། ཞེས་གསུངས་སོ།

འབྲུག་པ་ཞིག་དུས་ཆོད་རིང་ལོ་མ་ཐོགས་པར་སྤྱར་དུ་སྤྱེ་བའི་རིགས་ལས་བཅོས་པའི་ཆོད་མ་དང་། དེ་བཞིན་མོན་སྤྲོད་ལ་སོགས་པ་སྤྲོད་མའི་བྲུ་བ་དང་། གང་ཡང་སྤྲོད་པའམ་སྤྲོགས་སྤྲོད་མེད་པར་བྱས་པ་ལས་བཅོས་པའི་ཆོད་མ་དང་། ལེགས་པར་བཅོས་པའི་ཆོད་མ་བཅས་ཆོད་མ་འདི་དག་རྣམས་ཀྱང་ཡང་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་པའི་དོན་ནོ། །བཤད་ཆུང་ལེའུ་བརྩུག་པར། རེན་བ་བཅོས་དང་གཞིས་སྤྱོད་པ་ཀྱང་། རིམ་བཞིན་ཡང་ཞིང་འཕུ་སྤྲོད་པར་འགྱུར། ཞེས་གསུངས་སོ།

དོན་བསྟུ་བ།

इति शिम्बीधान्वयवर्गः ॥

གང་བྱར་ཆགས་པའི་འབྲུའི་སྡེ་ཚན་རོ།།

ཞེས་བྱ་བ་ནི། འབྲུ་ལ་གྲ་མ་ཅན་དང་གང་བྱ་ཅན་གྱི་རིགས་གཉིས་སུ་ཡོད་པ་ལས་
གང་བྱར་ཆགས་པའི་འབྲུའི་སྡེ་ཚན་འདིར་རྫོགས་སོ་ཞེས་པ་ལོ།།

གཡོས་སུ་བྱས་པའི་ཟས་ཀྱི་སྡེ་ཚན།

གོང་དུ་གྲ་མ་ཅན་དང་གང་བྱ་ཅན་གྱི་འབྲུ་སྟོ་ཚོགས་པ་སྟོས་པ་དེ་དག་ན་མས་མེ་ལ་
བཅོས་པ་ལ་སོགས་པའི་སྟོ་ནས་གཡོས་སུ་བྱས་པ་ཉིད་ཀྱིས་ཁ་ཟས་ཀྱི་དགོས་པ་བྱེད་པ་
ཡིན་གྱི་མ་བཅོས་པ་དང་མ་བཟོས་པ་ལ་སོགས་པ་རྗེ་བས་ཁ་ཟས་ཀྱི་བྱ་བ་བྱེད་པ་མ་
ཡིན་ལ། དེས་ན་གྲ་མ་ཅན་དང་གང་བྱ་ཅན་གྱི་སྡེ་ཚན་གྱི་འོག་ཏུ་གཡོས་སུ་བྱས་པའི་ཁ་
ཟས་ཀྱི་སྡེ་ཚན་བཅུ་མས་པ་ཡིན་རོ།།

འབྲས་ཐུག་སྟེའི་དབྱེ་བ་དང་ཡོན་ཏན།

मण्डपेयाविलेपीनामोदनस्य च लाघवम् ।

यथापूर्वं शिवः ----- ॥ २८ ॥

འབྲས་ཐུག་སྟེ་སྟོ་གར་བ་དང་།།

འབྲས་ཆན་ན་མས་ནི་སྟེ་མ་བཞིན།།

ཡང་ངོ་ ॥ २८ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། གཡོས་སུ་བྱས་པའི་ཟས་ཀྱི་སྡེ་ཚན་ལས་དང་པོ་འབྲས་ཐུག་སྟེ་བ་
དང་། དེ་ལས་ཅུང་ཟད་སྟོ་བ་དང་། འབྲས་ཐུག་སྟོ་བ་དེ་ལས་ཀྱང་སྟོ་བའི་འབྲས་ཐུག་གར་
པོ་དང་། འབྲས་བཅོས་པའི་འབྲས་ཆན་ཏེ་ཡོངས་གྲགས་སྟངས་ཞེས་པ་དེ་དང་བཅས་བཞི་

ཡོད་པ་འདི་རྣམས་ཕྱི་མ་ཕྱི་མ་ལས་སྒྲ་མ་སྒྲ་མ་ཡང་བ་ཡིན། དེ་ཡང་སྦྱིར་འབྲས་ནི་ཡང་
བ་ཡིན་ལ། དེ་ལས་འབྲས་ཆན་ཡང་བ་དང་། འབྲས་ཆན་དེ་ལས་འབྲས་ཐུག་གར་པོ་ཡང་
བ་དང་། གར་པོ་དེ་ལས་འབྲས་ཐུག་སྐྱ་བ་ཆེས་ཡང་བ་དང་། སྐྱ་བ་དེ་ལས་འབྲས་ཐུག་སྐྱ་
བ་ཤིན་ཏུ་ཡང་བ་ཡིན་ནོ། །ལེགས་སྦྱར་དུ་འབྲས་ཐུག་སྐྱ་བ་ལ་མར་དང་། སྐྱ་བ་ལ་མེལ་
དང་། གར་བ་ལ་མེལ་མྱོང་དང་། འབྲས་ཆན་ལ་ཨོད་ཆ་ཞེས་ཟེར་བ་ཡིན་ནོ། །

དེ་རྣམས་ལས་ཐུག་བ་སྐྱ་ན་ཏེ་མཆོག་ཡིན་པས་དང་པོར་བསྟན་བ་ཡིན། དེ་ཡང་ཅར་
ཀ་ལས། སྦྱོད་པའི་ཡིང་དང་། རོང་ག་དང་། སེ་འབྲུ་དང་། འབྲས་ཡོས་ལ་སོགས་པ་ལས་
བྱས་པའི་ཟས་ཀྱི་རྣམ་བ་ཤིན་ཏུ་སྐྱ་བ་ནི་འབྲས་ཐུག་སྐྱ་ན་ཏེ་ཞེས་བཤད་དེ་འདིས་མེ་དོད་
སྦྱོད་ཅིང་རྒྱུད་རྣམས་ཀྱང་ལུགས་མཐུན་དུ་རྒྱ་བར་བྱེད་ཅེས་གསུངས་སོ། །གཞན་ཡང་
གཞུང་དག་ཏུ་ཕྱི་བ་དང་བྲལ་བ་ནི་ཐུག་བ་སྐྱ་བ་དང་། ཕྱི་བ་དང་ལྷན་བ་ཐུག་བ་སྐྱ་བ་དང་
གར་པོ་ཡིན་ཞེས་ཀྱང་བཤད་དོ། །ཞེས་དང་། ཡང་འགས། ནས་ཐུག་འབྲུ་སོགས་ཐ་དད་
གནས། ཞེས་རྒྱ་ཐ་དད་ལས་བྱས་པའི་ཐུག་པའི་རིགས་ཀྱི་རྣམ་བ་རྒྱའི་དབང་གིས་ཐ་
དད་ཡོད་པར་བཤད་དོ། །བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་བཙུ་བླ་མ་གྲགས་པ། འབྲས་ཐུག་སྐྱ་དང་སྐྱ་དང་གར་བ་
དང་། འབྲས་ཆན་རྣམས་ནི་སྒྲ་མ་སྒྲ་མ་ཡང་། ཞེས་དང་། ཡང་། དེ་གྱིར་རིམ་པས་ཉམ་རྒྱུད་
ཁྱས་ཤིས་བསྐྱགས། ཞེས་གསུངས་སོ། །

འབྲས་ཐུག་སྐྱ་བའི་ཡོན་ཏན།

----- तत्र मण्डो वातानुलोमनः ॥
तृङ्गलानिदोषशेषजः पाचनो धातुसाम्यकृत् ।
स्त्रोतोमार्दवकृत्स्वेदी संधुक्षयति चानलम् ॥ २९ ॥

..... དེ་ལས་སྐྱ་བ་ནི།

དགེ་ཞིང་རྒྱུད་ནི་ལུགས་མཐུན་བྱེད།

སྐྱ་མ་རྒྱ་ཉེས་པ་ལྷག་མ་འཛོམས།

འཇུ་ཁིང་ལུས་བྱངས་མཉམ་པར་བྱེད།

ཙ་སྦྱབས་མཉེན་བྱེད་རྩལ་བ་དང་།

མེ་ཡི་བྱོད་ནི་སྦྱེད་པར་བྱེད། ༣༧ ॥

ཞེས་བ་ནི། འབྲས་ཐུག་དེ་དག་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་འབྲས་ཐུག་སྦྱ་བ་ནི་དགོ་ཁིང་ཉེས་
བ་མེད་ལ་བདེ་བར་གནས་པར་བྱེད་པ་དང་། རྒྱུང་ལམ་ལོག་པར་ཞུགས་པ་རང་གི་རྒྱ་བའི་
གནས་སུ་ལུགས་མཐུན་དུ་འཛོག་པར་བྱེད།

ཡང་སྒྲོམ་གྱིས་གཏུངས་པ་དང་རྒྱ་ཁིང་ཉམ་ཆུང་བ་དང་ཉེས་པའི་ལྷག་མ་བཅས་
འདི་རྣམས་འཛོམས་པར་བྱེད་པ་ཡིན། དེ་ཡང་ཉེས་པའི་ལྷག་མ་ཞེས་བ་ནི་བཤལ་སྦྱུགས་
འཇམ་ཅི་ལ་སོགས་པ་སྦྱོང་བཏང་ནས་ནད་དམ་ཉེས་པའི་ལྷག་མ་ཅུང་ཟད་ལུས་ཡོད་ན་
དེ་ལ་སྦྱར་སྦྱོང་བར་མི་བྱེད་པར་འབྲས་ཐུག་སྦྱ་བ་དག་གིས་དེ་ལྟ་བུའི་ཉེས་པའི་ལྷག་མ་
རྣམས་འཛོམས་པར་བྱེད་པ་ཡིན། སྦྱོང་བཏང་ནས་ཉེས་པའི་ལྷག་མ་ཅུང་ཟད་ཅམ་ལུས་
བ་ལ་སྦྱར་སྦྱོང་བཏང་ན་ཆེས་ལྷག་ཅིང་ཐལ་ཆེས་ཏེ་ནད་གཞན་སྦྱོང་བའི་འཛོམས་པ་ཡོད་
པ་ཡིན།

དེ་བཞིན་དུ་ཉེས་པ་དང་ལུས་བྱངས་རྣམས་འཇུ་ཁིང་སྦྱོན་པར་བྱེད་པ་དང་། འཕེལ་
ཟད་མཉམ་ཁིང་ཆུ་སྦྱོམས་པར་བྱེད་པ་དང་། ཙ་སྦྱབས་རྣམས་མཉེན་ཅིང་འཇམ་པར་བྱེད།
ལུས་རྩལ་བ་དང་། ཐོ་བའི་མེ་བྱོད་སྦྱེད་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་བརྒྱུག་བར།
སྦྱ་བ་སྒྲོམ་རྒྱ་ཉེས་པ་ལྷག་མ་འཛོམས། །འཇུ་ཁིང་བྱངས་སྦྱོམས་བྱོད་སྦྱེད་ཙ་སྦྱབས་
མཉེན། །ཞེས་གསུངས་སོ།

འབྲས་ཐུག་སྦྱ་བའི་ཡོན་ཏན།

क्षुत्तृष्णाग्लानिदौर्बल्यकुक्षिरोगज्वरोंपहा ।

मलानुलोमनी पथ्या पेया दीपनपाचनी ॥ ३० ॥

ཐུག་སྐྱེ་བ་གྲེས་སྐྱེ་ཉམ་ཆུང་ཟླ།
 ལྟོ་ནད་རིམས་ནད་སེལ་བ་ཡིན།
 གྲི་མ་འགགས་ལ་ཕན་བ་སྟེ།
 གྲོད་སྐྱེད་དང་ནི་འཇུ་བར་བྱེད། ༣༠ ॥

ཞེས་བ་ནི། འབྲས་ཐུག་ཏུ་ཟད་སྐྱེ་བ་རྣམས་ཀྱིས་བ་གྲེས་བ་དང་། སྐྱེ་མ་བ་དང་། ཉམ་
 ཆུང་ཞིང་སྐྱོབས་ཆུང་བ་དང་། ཟླ་སྟེ་འདི་སྐབས་རིང་ཅིང་སྐྱེས་བ་དང་། ཚད་པས་འབྲུ་བའི་
 ལྟོ་བའི་ནད་དང་། རིམས་ནད་བཅས་འདི་དག་རྣམས་སེལ་བར་བྱེད་བ་ཡིན་ནོ། གྲི་མ་འཇུ་
 བཤང་བ་འགགས་བ་ལ་ཕན་བ་སྟེ་གྲི་མ་བདེ་བར་འབྱིན་ཞིང་སྐྱེ་མས་བར་བྱེད་པས་ཕན་ནོ།
 དེ་བཞིན་དུ་མེ་གྲོད་སྐྱེད་ཅིང་འཇུ་སྟེ་སྐྱེན་བར་བྱེད་དོ། བཤད་ཀྱང་ལེའུ་བཙུ་བྲུག་པར། སྐྱེ་
 བ་གྲོད་སྐྱེད་བ་གྲེས་སྐྱེ་ཉམ་ཆུང་ཟླ། རྟན་འཇུ་བྱེད་ཅིང་གྲི་མ་འགགས་བ་སེལ། ཞེས་
 གསུངས་སོ།།

འབྲས་ཐུག་གར་བའི་ཡོན་ཏན།

विलेपी ग्राहिणी हृद्या तृष्णाघ्नी दीपनी हिता ।
 व्रणाक्षिरोगसंशुद्धदुर्बलस्नेहपायिनाम् ॥ ३१ ॥

ཐུག་གར་འབྲུ་གཙོད་ཡི་གར་འོང་།
 སྐྱེ་མ་སེལ་གྲོད་སྐྱེད་མ་དང་མིག།
 བཟུ་སྐྱེན་རྗེས་དང་ཉམ་ཆུང་དང་།
 ལྷུ་མ་འཇུངས་རྗེས་ལ་ཕན་བ་ཡིན། ༣༡ ॥

ཞེས་བྲུ་བ་ནི། འབྲས་ཐུག་གར་པོ་རྣམས་ཀྱིས་འབྲུ་བ་གཙོད་བ་དང་། ཡི་གར་འོང་
 བར་བྱེད། སྐྱེ་མ་གྱིས་གདུངས་བ་སེལ། མེ་གྲོད་སྐྱེད་བར་བྱེད། ཡང་མ་དང་མིག་གི་ནད་དང་

བཀུ་སྐྱན་སོགས་ཀྱིས་སྤྲང་བའི་རྩེས་དང་ཉམ་རྒྱུད་ཞིང་རིད་པ་དང་མར་ལ་སོགས་པའི་
སྐྱུ་མ་འཕྱངས་པའི་རྩེས་བཅས་འདི་དག་ནམས་ལ་པན་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །བསྐྱེད་རྒྱུད་
ལེའུ་བཅུ་དྲུག་པར། ཐུག་གར་འབྲུ་གཅིད་ཡིད་འོང་སྒྲོམ་པ་མེལ། །ཞེས་གསུངས་སོ།

འབྲས་ཆན་གྱི་ཡོན་ཏན།

सुधौतः प्रसृतः^{१९} स्विन्नोऽत्यक्तोष्मा चौदनो लघुः ।
यश्चाग्नेयौषधक्वाथसाधितो भृष्टतण्डुलः ॥
विपरीतो गुरुः क्षीरमांसासाद्यैर्यश्च साधितः ॥ ३२ ॥

འབྲས་ཆན་ལེགས་བཀུས་ཁྱ་བཅགས་ཚེས།

རྒྱངས་པ་དང་ནི་མ་བྲལ་དང་^{२०} ॥

གང་ཡང་ཆ་བའི་སྐྱན་ནམས་ཀྱིས།

བསྒྲོལ་བའི་འབྲས་ཆན་ཡང་བ་ཡིན།

དེ་ལས་བསྐྱོག་དང་གང་ཞིག་ནི།

ག་ཁྱ་འོ་མ་བསྒྲོལ་སོགས་ཟྱི། ३२ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། འབྲས་ཆན་གང་ཞིག་གི་འབྲས་དག་བར་བཀུས་པ་དང་། ཁྱ་བ་
བཅགས་པ་དང་། ལེགས་པར་ཚེས་པ་དང་། རྒྱངས་པ་དང་མ་བྲལ་ཞིང་རྒྱོད་མ་ཡལ་བའི་
རྩྭ་མོ་འདི་ནམས་ཡང་བ་ཡིན་ལ། དེ་བཞིན་དུ་མི་མི་ལིང་དང་ མི་མི་ལིང་གི་ཙ་བ་དང་། ལྷ་
དང་། དབྱི་མོང་དང་། ཅིང་ཀ་སྟེ་ཆ་བ་ལྷ་ལ་སོགས་པའི་ཆ་བའི་སྐྱན་གྱི་རྒྱུ་ལ་བསྒྲོལ་བའི་
འབྲས་ཆན་དང་། ཡང་འབྲས་བཟོས་ནས་ཚེས་པར་བྱས་པའི་འབྲས་ཆན་ལ་སོགས་པ་
ནམས་ནི་ཡང་བ་ཡིན།

१९ 'प्रसृतः' इति पाठान्तरम् ।

२० བོད་འབྲུར། རྒྱངས་པ་དང་ནི་བྲལ་བ་དང་། ཞེས་མ་དག་བར་སྐྱང་ངོ་།

གལ་ཏེ་འབྲས་ཆན་གང་ཡང་གོང་དུ་སྒྲོས་པའི་ཆོག་ལས་བསྒྲོག་ཏེ་དག་པར་མ་
བཀྲུས་པ་དང་། ཁྱ་བ་མ་བཅགས་པ་དང་། མ་ཆོས་པ་དང་། བྲང་མོ་དང་། མ་བཅོས་པ་
དང་། ཆ་བ་ལྷ་ལ་སོགས་པའི་སྤྲན་གྱི་ཁྱ་བས་མ་བསྒྲོལ་བ་དེ་དག་ན་མས་ནི་ལྷི་བ་ཡིན་ནོ།

དེ་བཞིན་དུ་འབྲས་ཆན་གང་ཞིག་འོ་མ་དང་ཤ་ཁྱ་སོགས་ཀྱིས་བསྒྲོལ་བ་ཡང་ལྷི་བ་
ཡིན། སོགས་སྤྲན་ཏིལ་མར་དང་། ཆོད་མ་དང་། ཞག་དང་། མར་དང་། འབྲས་བྱ་དང་། མོན་
སྤན་སྤེའུ་ལ་སོགས་པ་དང་ལྷན་ཅིག་དུ་བསྒྲོལ་བའི་འབྲས་ཆན་ཡང་ལྷི་བ་ཡིན་པར་བསྤྲན་
ནོ། །བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་བཅུ་དྲུག་པར། འབྲས་ཆན་ལེགས་བཅོས་ཆ་བའི་སྤྲན་དང་བསྒྲོལ།
ཡང་ཞིང་འཇུ་སྤྲ་ཤ་ཁྱ་འོ་བསྒྲོལ་ལྷི་ཞེས་གསུངས་སོ།

རྣམས་སོགས་ཀྱི་ཁྱད་པར་ཤེས་དགོས་པ།

इति द्रव्यक्रियायोगमानाद्यैः सर्वमादिशेत् ॥ ३३ ॥

དེ་ལྟར་རྣམས་དང་བྱ་སྒྲུར་དང་།

ཆོད་ལ་སོགས་པས་ཀྱན་ཤེས་བྱ། ३३ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། དེ་ལྟར་འདིར་སྒྲོས་པ་དང་མ་སྒྲོས་པའི་གཡོས་སུ་བྱས་པའི་ཟས་ཀྱི་
རིགས་ཀྱན་གྱང་རྣམས་ཀྱི་ལྷི་ཡང་དང་། མཛོན་པར་འདུ་བྱེད་པའི་བྱ་བའི་ལས་ཀྱི་ཁྱད་པར་
དང་། རྣམས་གཅིག་གམ་མང་པོ་ལྷན་དུ་སྒྲུར་བའི་སྒྲུར་བ་དང་། མང་ཉུང་གི་ཆོད་ལ་སོགས་
པ་ཀྱན་ཤེས་དགོས་པར་བསྤྲན་པ་ཡིན།

དེ་ཡིང་རྣམས་ནི་དཔེར་ན་འབྲས་སྤྲེའུ་དང་དྲུག་ཅུ་བ་དང་མོན་སྤན་སྤེའུ་ལ་སོགས་པ་
རང་བཞིན་གྱིས་ཡང་བའི་རྣམས་ལས་བྱས་པའི་འབྲས་ཆན་སོགས་ནི་ཡང་བ་དང་། ཡང་འོ་
མ་དང་བྱ་རམ་ཤིང་དང་མོན་སྤན་སྤེའུ་དང་རྒན་ཅན་གྱི་ཤ་ལ་སོགས་པ་རང་བཞིན་གྱིས་ལྷི་
བའི་རྣམས་སོགས་ལས་བྱས་པའི་འབྲས་ཆན་སོགས་ནི་ལྷི་བ་ཡིན་ནོ།

བྱ་བ་ནི་མངོན་པར་འདུ་བྱེད་པའི་ལས་ཡིན་ལ། མེ་དང་ཆུ་འབྲུད་པར་བྱས་པའི་
སྒྲོབས་དང་། སྒྲོད་ཀྱི་བྱུང་པར་དང་། དཀྱུགས་པ་ལ་སོགས་པ་འདུས་བྱས་ཤིང་ཚོགས་པའི་
ཡོན་ཏན་གྱི་བྱུང་པར་ལས་ནུས་པའི་བྱུང་པར་མི་འདྲ་བ་བྱུང་བ་ཡིན་ནོ།

སྒྲོར་བ་ནི་རྩས་གཅིག་གམ་མང་པོ་ལྟན་ཅིག་ཏུ་སྒྲོར་བའི་སྒྲོར་བ་ལ་ཟེར་བ་ཡིན་ནོ།

ཚད་ནི་སྤང་དང་། ཞོ་དང་། བྱུལ་དང་། བྲེ་ལ་སོགས་པའི་སྒྲོར་ཚད་མང་ཉུང་གི་ཚད་
གཞི་ལ་བྱ་བ་ཡིན།

དེ་ལྟར་སྒྲན་གྱི་རྩས་ཀྱི་བྱུང་པར་དང་། བྱ་བ་དང་། སྒྲོར་བ་དང་། ཚད་ཀྱི་བྱུང་པར་
སོགས་ཀྱི་གནད་རྣམས་ཀྱན་ཤེས་པར་བྱ་དགོས་པ་ཡིན། སོགས་སྒྲས་ལུལ་དང་དུས་དང་
ལུས་ཀྱི་ཡན་ལག་ལ་སོགས་པ་འང་ཡོངས་སུ་ཤེས་དགོས་པ་བསྐྱེད། །དྲང་སྤྱོད་ཙ་ར་
ཀམ།^{༢༧} སྒྲོད་དང་ལུས་ཀྱི་ཡན་ལག་དང་། །རང་བཞིན་ལུས་བྱུངས་བྱ་བ་དང་། །མཚན་མ་
ཚད་དང་ལས་སུ་བྱས། །ཚད་དག་འདིར་ནི་བཟླ་བ་དང་། །ཞེས་བཟླ་བ་རྣམས་པ་དགྲ་
གསུངས་སོ།

དེ་ཡང་དང་པོ་སྒྲོད་པ་ནི་ཟས་ལྷི་བ་ཟ་ཞིང་གཤེར་ལས་སྦྱེས་པ་དང་། གཤེར་ལ་གནས་
ཤིང་སྒྲོད་པའི་ཤ་ལ་སོགས་པ་ནི་ལྷི་བ་ཡིན་ལ། དེ་ལས་བཟོག་པ་ཟས་ཡང་བ་ཟ་ཞིང་སྒྲམ་
སར་སྦྱེས་པ་དང་དེར་གནས་ཤིང་སྒྲོད་པའི་རིགས་ཀྱི་ཤ་རྣམས་ནི་ཡང་བ་ཡིན་ནོ།

གཉིས་པ་ལྟས་ཀྱི་ཡན་ལག་ལས་བརྒྱ་ཤ་ལྷི་བ་དང་བརྒྱ་ལས་མགོ་ལྷི་བ་དང་མགོ་
ལས་རོ་སྒྲོད་ལྷི་བ་སོགས་ལུས་ཀྱི་ཡན་ལག་གི་བྱུང་པར་དང་།

གསུམ་པ་རང་བཞིན་གྱིས་ཡང་བ་སྒྲུག་སོགས་དང་། རང་བཞིན་གྱིས་ལྷི་བ་མོན་སྒྲན་
གྲེའུ་ལ་སོགས་པ་ལྟ་བུ་དེ་དག་རང་བཞིན་གྱི་བྱུང་པར་དང་།

མོན་སྤན་སྤེའུའི་ཁྱ་བའི་ཡོན་ཏན།

मौदगस्तु पथ्यः संशुद्धव्रणकण्ठाक्षिरोगिणाम् ॥ ३५ ॥

མོན་སྤན་སྤེའུ་སྤྲངས་དང་མ།

སྐློག་མ་མིག་ནད་དག་ལ་པན། | ३५ ||

ཞེས་བྱ་བ་ནི། མོན་སྤན་སྤེའུ་འམ་སྤྲུང་དུ་ལ་ཞེས་བྱ་བ་བཙུག་པའི་ཁྱ་བ་ནི་བཤམ་སྤྲུག་གི་སྤན་ལ་སོགས་པས་སྤྲངས་པའི་ལུས་དང་མ་བྱུང་མ་དང་སྐློག་མ་ན་བ་དང་མིག་ན་བ་བཅས་འདི་རྣམས་ལ་པན་བ་ཡིན་ལོ།

ཁྱ་སྤན་ཀུལ་རྩི་ཡི་ཁྱ་བའི་ཡོན་ཏན།

वातानुलोमी कौलत्थौ गुल्मतूनीप्रतूनिजित् ॥ ३६ ॥

ཀུ་ལ་རྩི་ཁྱ་རྒྱུང་དང་སྤྲུག།

རོ་སྤྲད་སྤྲར་གཟེར་གཞོད་བ་སེལ། ३६ ॥

ཞེས་བ་ནི། ཁྱ་སྤན་ཀུལ་རྩིའི་ཁྱ་བ་ནི་རྒྱུང་རང་ལམ་དུ་ལུགས་མཐུན་འབྱུང་བར་བྱེད་བ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་སྤྲུག་ནད་སེལ། ལུས་ཀྱི་རོ་སྤྲད་དུ་ནད་བྱུང་ནས་བཤང་གཅི་འགག་སྤྲུམ་བྱེད་བ་སོགས་བཤང་ལམ་དང་འདོམས་སུ་བྱུང་བའི་ནད་ལུགས་མཐུན་མི་ཁྱ་ཞིང་གཞོད་བར་བྱེད་པའི་ལུགས་ཀྱིས་ནད་དེ་སོ་བར་སྤྲིན་ནས་སྤྲར་གཟེར་ཞིང་གཞོད་བར་བྱེད་པའི་ནད་རྣམས་སེལ་བ་ཡིན་ལོ་ཞེས་པའོ།

དྲིལ་གྱི་འབའ་ཆ་སོགས་ལས་གཡོས་སུ་བྱས་པའི་ཡོན་ཏན།

तिलपिण्याकविकृतिः शुष्कशाकं विरूढकम् ।

शाण्डाकीवटकं दृग्घ्नं दौषलं ग्लपनं गुरु ॥ ३७ ॥

དྲིལ་ཆོགས་གཡོས་སུ་བྱས་བྱས་ནས།

ཆོད་མ་སྤྲུམ་དང་སྤྲུ་ག་དང་།

སྐྱར་པོར་ཆང་བྱ་བ་བཅུག་པ་ནི།

མིག་གཞི་དེ་ཉེས་སྐྱེད་སྐྱེད་ཕྱེད་ལྟེ། ༣༧ །

ཞེས་བྱ་བ་ནི། ཉིལ་གྱི་ཚིགས་མ་ཞེས་བ་ནི་ཉིལ་བཙོར་ཉེ་མར་བཏོན་པའི་སྒྲིགས་མ་
དེ་ལ་ཟེར། དེའི་མིང་གི་ནམ་གངས་གཞན་འབའ་ཆ་ཡིན་པར་གྲགས། དེ་ལྟ་བུའི་ཉིལ་གྱི་
ཚིགས་མ་ལས་གཡོས་སུ་བྱས་པའི་ཚོད་མའམ་ཉིལ་ཉིད་ཚོད་མའི་ནང་དུ་བཏང་སྟེ་
གཡོས་སུ་བྱས་པའི་ཚོད་མ་དང་། བད་ཚལ་ལ་སོགས་པའི་ཚལ་སྐྱམ་པོ་ལས་བྱས་པའི་
ཚོད་མ་དང་། འབྲས་ལ་སོགས་པ་ཅ་བ་ལས་བསྐྱུན་པའི་སྤྱ་བྱ་ནར་མ་སོན་པའི་ཚོད་མ་
དང་། མོན་སྒན་གྱེུ་ལྷད་ཞེས་པའི་དྲལ་ལམ་སྒན་མའི་བྱེ་མ་སོགས་ལ་སྟོད་བཏབ་སྟེ་
ཉིན་འགའ་ཤས་བསྐྱལ་བའི་རྩེས་དེ་ལ་སྐྱར་མནམ་པ་ནི་ཤུ་གཉིས་ལྟ་སྟེ་སྐྱར་པོ་ཆང་བྱ་
བཅུག་པ་ཞེས་བྱ་བ་ཡིན་ལ། འདིར་སྐྱེད་ཟེར་དུ་ཆང་བྱ་ཞེས་བ་སྐྱམ་པོ་རྒྱང་རྒྱང་པོ་སྟེ་སྐྱལ་
ལ་སོགས་པ་ལས་བྱས་བ་ཡིན་པར་གཟུང་སྟེ་སྐྱར་སྐྱར་པོ་སྐྱོས་པའི་སྐྱབས་སུ་རྩས་གཤེར་
པའི་ནམ་བུ་འདིས་ཟེན་པས་འདིར་ལ་བྱུག་དང་། ཡུངས་ཀར་ལ་སོགས་པའི་ཚོད་མ་
བསྐྱོལ་བའི་འོག་དུ་བྱིས་སྟེ་ཆེའི་བྱེ་མ་བཅུག་པ་སྐྱར་ཞིང་ཚལ་སོགས་པ་ནོ་བ་ལ་སྐྱར་
པའི་སྐྱར་བཤད་པ་ཡིན་ནོ།

ཡང་འགས་སྐྱར་པོར་ཆང་བྱ་བཅུག་པ་ནི་ལ་བྱུག་དང་ཡུངས་དཀར་ལ་སོགས་པའི་
ཚོད་མ་བསྐྱོལ་བ་སྐྱོས་སྒན་བྱེ་ལ་སོགས་པ་བཅུག་པའམ་སྐྱར་དེ་ཉིན་ཤས་བསྐྱལ་ནས་
ལངས་པའི་སྐྱར་པོ་དེ་བཙོར་ཉེ་ཅང་ཅང་པོར་གྱུར་པའི་སྐྱམ་པོ་ལས་གཡོས་སུ་བྱས་བ་
ཡིན་པར་བཤད་དོ།

དེ་ལྟ་བུའི་སྐྱར་པོར་ཆང་བྱ་བཅུག་པ་ལས་ཚོད་མར་བྱས་པ་བཅས་གོང་གསལ་ཚོད་
མ་འདི་ནམས་ཀྱིས་མིག་ལ་གཞི་བུ་དང་ཉེས་བ་ནམས་སྐྱེད་ཅིང་ལུས་སྐྱེད་ཞིང་ཉམ་ཆུང་
བར་བྱེད་པ་དང་ལྟེ་བ་ཡིན་ནོ།

དྲི་འཛིན་གྱི་ཡོན་ཏན།

रसाला बृहणी वृष्या स्निग्धा बल्या रुचिप्रदा ॥ ३८ ॥

དྲི་འཛིན་ལུས་བརྟ་རོ་ཙ་ཞིང་།

སྦྱུམ་ཞིང་སྟོབས་སྦྱེད་ཡི་ག་འབྱེད། ३८ ॥

ཞེས་བ་ནི། རས་ལུ་སྟེ་དྲི་འཛིན་ཞེས་བ་དེ་ནི་ཞོ་ལ་དྲི་སྦྱ་གསུམ་བཏབ་སྟེ་ལག་པས་
མཉེས་ཤིང་དཀྱགས་པའི་བརྟང་བ་ཞིག་ལ་ཟེར་རོ། དྲི་སྦྱ་གསུམ་ནི་ན་ལེ་ཤམ་དང་གྲུན་
འབྱུམ་དང་ཀ་རའི་སྟེ་མ་གསུམ་ཡིན། ཡང་འགའ་ཤས་ཀྱིས་དྲི་འཛིན་ཞེས་བ་དེ་ནི་ཞོ་ཅུང་
ཟད་བསྐྱབས་བ་ལ་སྟོད་ཤིང་ཆོད་དང་སྐྱུག་སྦྱེལ་དང་གམ་མེད་དང་ན་ལེ་ཤམ་དང་ཤ་ཀ་རའི་
སྟེ་མ་རྣམས་བཏབ་ནས་ལག་པས་དཀྱགས་ཏེ་རས་ལ་བཙགས་པའི་བརྟང་བ་ལ་ཟེར་
ཞེས་གསུངས་སོ།

བརྟང་བ་དེ་ཡིས་ལུས་རྒྱས་ཤིང་བརྟ་བར་བྱེད་པ་དང་། རོ་ཙ་བ་དང་། སྦྱུམ་པའི་ཡོན་
ཏན་དང་ལྡན་པ་དང་། སྟོབས་སྦྱེད་པ་དང་། ཡི་ག་འཆུས་བ་རྣམས་ཡི་ག་འབྱེད་བར་བྱེད་པ་
ཡིན་ནོ། རས་ལུ་འདི་ལ་སྦྱེའར་ཡང་འབོད་པར་བཤད་དོ།

གྲུན་ཆུའི་བརྟང་བའི་ཡོན་ཏན།

श्रमश्चतुर्द्वलमहरं पानकं प्रीणनं गुरु ।

विष्टम्भि मूत्रलं हृद्यं यथाद्रव्यगुणं च तत् ॥ ३९ ॥

གྲུན་ཆུའི་བརྟང་བ་ངལ་དུབ་དང་།

བཀེས་སྟོམ་སྟོམ་སེལ་ཆོམ་བྱེད་ལྷི།

རྒྱག་སྐྱམ་གཅིན་མང་ཡི་གར་འོང་།

དེ་ཡི་ཡོན་ཏན་སྦྱན་བཞིན་བཟ། ३९ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། གྲུན་ཆུའི་བརྟང་བ་ནི་སྤྲུག་ཞེས་པའི་བརྟང་བའི་རིགས་ཤིག་ཡིན།

དཔེར་ན་ཨེམ་ལྷི་ཆུའི་ནང་ལ་སྤངས་ཏེ་ལག་པས་མཉེས་ཏེ་ཚགས་ཀྱིས་བཅགས་པའི་བྱ་
བ་ལ་བྱ་རམ་དང་བྱེ་མ་ཀ་ར་སོགས་བཏབ་སྟེ་འབྱུང་བའི་བཏུང་བ་དེ་སྤྲུག་ཞེས་ཀྱན་
ཆུའི་བཏུང་བ་ཞིག་རེད། །དེ་བཞིན་བྱ་ན་ལེ་ཤམ་ལས་བཅོས་པའི་ཀྱན་ཆུའི་བཏུང་བ་དང་།
སྤྲང་ཕྱི་ལས་བཅོས་པའི་བཏུང་བ་དང་། གྱི་སྤྲ་གསུམ་ལས་བཅོས་པའི་བཏུང་བ་དང་། འབྲ་
གོ་ལས་བཅོས་པའི་བཏུང་བ་དང་། ཀྱན་འབྲུམ་ལས་བཅོས་པའི་བཏུང་བ་སོགས་ཇས་
རིགས་ཐ་དད་བ་མང་པོ་ཞིག་ལས་བཅོས་པའི་ཀྱན་ཆུའི་བཏུང་བའོ་རིགས་རྣམ་གྲངས་
མི་འདྲ་བ་མང་པོ་ཞིག་ཡོད་བ་ཡིན་ནོ།

སྤྱིར་ཀྱན་ཆུའི་བཏུང་བ་དེ་རྣམས་ཀྱིས་ངལ་དུ་བ་དང་། བཞེས་བ་དང་། སློམ་བ་དང་།
ཁོང་སློམ་བ་རྣམས་སེལ་ཞིང་ཡིད་ཚིམ་པར་བྱེད་བ་དང་། རུས་བ་སྦྱི་བ་ཡིན། རྟག་པའམ་
བཤང་བ་སྤྲུམ་ཞིང་འདྲིལ་བར་བྱེད། གཅིན་མང་ཞིང་ཡི་གར་འོང་བར་བྱེད་བ་ཡིན། བྱུང་བར་
བྱ་ཀྱན་ཆུའི་བཏུང་བ་དེ་སྤྲུག་དང་ཇས་གང་དང་གང་ལས་བཅོས་པའི་སྤྲུག་ཇས་དེ་དང་དེའི་
ཡོན་ཏན་ཇི་ཡོད་ཐམས་ཅད་ནི་བཏུང་བ་དེ་ལ་ཡང་ཡོད་པར་བཟུང་བར་བྱའོ། །དཔེར་ན་ན་ལེ་
ཤམ་ལས་བཅོས་པའི་ཀྱན་ཆུའི་བཏུང་བ་དེ་ལ་སྤྲུག་ཇས་ན་ལེ་ཤམ་ལ་ཡོན་ཏན་ཇི་ཡོད་
བཏུང་བ་དེ་ལ་ཡང་ཡོད་དོ།

འབྲས་ཡོས་ཀྱི་ཡོན་ཏན།

लाजास्तृदछर्द्यतीसारमेहमेदः कफच्छिदः ।

कासपित्तोपशमना दीपना लघवो हिमाः ॥ ४० ॥

འབྲས་ཡོས་སློམ་དང་སྤྲུག་ཚད་འབྲུ།

གཅིན་མང་ཆེལ་དང་བད་ཀན་སེལ།

ལུད་བ་མཁྲིས་བ་ཉེར་ནི་བྱེད།

བྱོད་སྦྱེད་ཡང་ཞིང་བསིལ་བ་ཡིན། ༥༠ ॥

ཞེས་པ་ནི། འབྲས་ཡོས་ཏེ་ལྷ་རྒྱུ་ཞེས་པ་འབྲས་བཅོས་པ་ལས་བྱས་པའི་འབྲས་ཡོས་
 བཏགས་ཏེ་ཐུག་པ་སོགས་གཡོས་ལྷ་བྱས་པའི་ཟས་སྒྲོམ་གྱི་ཡོན་ཏན་ནི་སྒྲོམ་དང་དང་།
 སྐྱལ་པ་དང་། ཚད་འབྲུ་དང་། གཅིན་མང་བ་དང་། ཚེལ་དང་བད་ཀན་རྒྱས་པ་འདི་ནམས་
 སོལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན། དེ་བཞིན་དུ་ལུད་པ་དང་མཁྲིས་པ་ཏེ་བར་ནི་བར་བྱེད་ཅིང་མོ་བའི་
 མེ་དོད་སྦྱེད་པ་དང་། ཡང་བའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་ཞིང་བསིལ་བའི་རྒྱས་པ་སྦྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །
 འབྲས་ཡོས་ནི་སོ་བ་ལ་སོགས་པ་འབྲུ་རིགས་བཅོས་པ་ལས་བཅོས་པ་ཞིག་ལ་ངོས་
 འཛིན་བྱེད་ཀྱང་སྦྱར་འབྲས་ཡོས་ནི་འབྲས་ཁོ་ན་ལས་བཅོ་བར་བཤད་དོ། །བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་
 བཅུ་རྒྱལ་པར། འབྲས་ཡོས་འབྲུ་བ་གཅིད་དང་རྒྱས་ཆག་སྦྱར། ཞེས་གསུངས་སོ།

སྐྱུས་ལེབ་ཀྱི་ཡོན་ཏན།

पृथुका गुरवो बल्याः कफविष्टम्भकारिणः ॥ ४१ ॥

སྐྱུས་ལེབ་སྦྱི་ཞིང་སྦྱབས་སྦྱེད་ལ།

བད་ཀན་བཤང་བ་སྤྱེད་ཡིན། ༥ ॥

ཞེས་པ་ནི། དུཐུག་འམ་རྩྭ་ཞེས་པ་སྐྱུས་ལེབ་ཡིན། དེ་ནི་སྦྱིན་ཐག་མ་ཚད་པའི་ནས་
 དང་འབྲས་ལ་སོགས་པའི་འབྲུ་རིགས་གསར་ཐོག་ལྡང་བ་སྦྱོན་པོ་ཅན་སྦྱོན་པ་ཉིད་བཅོས་
 ཏེ་སྦྱན་པ་མེད་པར་བྱས་པ་གཏུན་གྱིས་བརྟེངས་པའི་ལེབ་མོ་ལ་སོགས་པ་ནམས་ལ་སྐྱུས་
 ལེབ་ཟེར། །ཡང་འགས་སྐྱུས་བཅོས་པ་དང་། འགས་སྐྱུས་བཏགས་པ་ལ་བྱའོ་ཞེས་ཟེར།

དེ་ལྟ་བུའི་སྐྱུས་ལེབ་ལས་གཡོས་སུ་བྱས་པའི་ཟས་ཐུག་པ་སོགས་ནི་རྒྱས་པ་སྦྱི་ཞིང་
 སྦྱབས་སྦྱེད་པར་བྱེད་པ་དང་། བད་ཀན་སྦྱེད་པ་དང་བཤང་བ་སྤྱེད་ཞིང་མཁྲིགས་པར་བྱེད་པ་
 ཡིན་ནོ། །བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་བཅུ་རྒྱལ་པར། སྐྱུས་ཐུག་.....རྒྱུན་འགག་མེ་དོད་
 འཛིམས། ཞེས་གསུངས་སོ།

ནས་ཡོས་ཀྱི་ཡོན་ཏན།

धाना विष्टम्भिनी रूक्षा तर्पणी लेखनी गुरुः ॥ ४२ ॥

ནས་ཡོས་རྟུག་མཁྲིགས་རྩལ་པ་དང་།

སྒྲིམ་ཁིང་ཁོང་འབྲུགས་སྦྱི་བ་ཡིན། ༥༢ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། རས་མེ་ལ་བཟོས་པའི་ཡོས་ནི་རྟུག་པ་མཁྲིགས་སྦྱི་སྒྲིམ་པར་བྱེད་པ་
དང་། རྩལ་པ་དང་། སྒྲིམ་དད་སྦྱེད་པ་དང་། ཁོང་གི་ཉེས་པ་འབྲུགས་ཤིང་སྦྱི་བའི་ཡོན་ཏན་
དང་ལྡན་པ་ཡིན་ནོ། །བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་བཙུ་བླ་པར། །.....ནས་རྩུག་རྩུན་འགག་མེ་བྱོད་
འཛེམས། །ཞེས་གསུངས་སོ།།

རྩལ་པའི་ཡོན་ཏན།

सक्तवो लघवः क्षुत्तृष्टमनेनामयव्रणान् ।

अन्ति संतर्पणाः पानात्सद्य एव बलप्रदाः ॥ ४३ ॥

ནས་སྤྱེ་ཁོང་ཡང་བགྲེས་སྒྲིམ་དང་།

ངལ་དུབ་མིག་ནད་མ་ལ་པན།

སྒྲི་མར་བྱས་པ་འཐུངས་པ་ཡིས།

འཕལ་དུ་སྟོབས་ནི་སྦྱེད་བྱེད་ཡིན། ༥༣ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། རས་བཟོས་ཇེས་ཞིབ་པར་བཏགས་པའི་ནས་སྤྱེ་སྟེ་རྩལ་པ་ཡིན། རྩལ་
པ་ནི་ནི་ཁོང་ཡང་བ་དང་བགྲེས་པ་དང་སྒྲིམ་པ་དང་ངལ་ཞིང་དུབ་པ་དང་མིག་ནད་དང་
མ་རྣམས་ལ་པན་པ་ཡིན། གལ་ཏེ་རྩལ་པ་དེ་ལ་རྩལ་སོགས་པ་གཤེར་ཇེས་སྒྲུགས་ཏེ་སྒྲི་
མར་བྱས་ཏེ་འཐུངས་པ་ཡིན་ན་དེ་ཡིས་འཕལ་དུ་སྟོབས་སྦྱེད་ཅིང་ལུས་བཏན་བར་བྱེད་པ་
ཡིན་ནོ། །རྩལ་པས་སྟོབས་སྦྱེད་ཅིང་རོ་ཙ་བར་བྱེད་མོད་ཀྱི་ལྷག་པར་དེ་ཉིད་དར་ལ་སོགས་
པ་དང་མཉམ་དུ་སྒྲི་མར་བྱས་ཏེ་བདུང་ན་མཐུ་ལ་བཞེན་ནས་འཕལ་དུ་སྟོབས་སྦྱེད་ཞེས་

གསུངས་སོ། །བཤད་ཀྱང་ལེའུ་བཅུ་དྲུག་པར། ཅུམ་པ་གྲང་མོ་སྟོབས་སྟྱེད་སྟྱེ་བ་ཡིན།
བཙེས་ཟན་ཡང་ལ་འཇམ་པས་འཇུ་བ་སྟེ། །ཁེངས་པོ་ཐམས་ཅད་པོ་བའི་མེ་དྲོད་འཇོམས།
ཁྱ་སྐྱར་འཇུ་སྟེ་སྟོབས་འཕྲོག་ཉིས་ཀྱན་སེལ། །ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཅུམ་པ་བཟའ་བའི་སྤྲིང་བ།

नोदकान्तरितान् द्विर्न निशायां न केवलान् ।
न भुक्त्वा न द्विजैश्छित्त्वा सक्तूनद्यान् वा बहून् ॥ ४४ ॥

ཁུ་དང་སྟེ་སྟོལ་མི་བཟའ་ཞིང་།

དུས་གཉིས་མཚན་མོའང་སྤང་མེད་མིན།

འགྲངས་རྗེས་མི་བཟའ་སོས་བཅད་མིན།

ཏ་ཅང་འགྲངས་ཆེས་བཟའ་མི་བྱ། གྲྭ །

ཞེས་པ་ནི། ཅུམ་པ་འགམས་ནས་བར་དུ་ཁུ་བདུང་ཡང་ནས་སྟེ་འགམས་ཡང་ཁུ་
བདུང་བ་ལྟ་བུ་ཅུམ་པ་དང་ཁུ་སྟེ་ལ་ཁྲིང་བཟའ་བར་མི་བྱའོ། །ཡང་ན་ཅུམ་པ་བཟའ་བཞིན་
དུ་ཁུ་འཐུང་བར་མི་བྱ་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན། ཅུམ་པ་དེ་ཉིད་ཉིན་གཅིག་ལ་དུས་གཉིས་
བཟའ་མི་རུང་། མཚན་མོའི་དུས་སུ་ཡང་ནས་སྟེ་བཟའ་མི་རུང་སྟེ་དེ་ནི་བཟའ་མི་གིས་བ་
ཡིན་ཞེས་བཤད། དེ་བཞིན་དུ་སྤང་མེད་མིན་ཞེས་པ་ཅུམ་པ་དེ་གཤེར་གཞན་དང་མི་ལྟན་
བར་རྒྱང་བ་བཟའ་མི་རུང་། ཡང་རྒྱ་འགྲེལ་འགར་ཅུམ་པ་ཁེར་རྒྱང་མིན་བར་དེ་དང་མཉམ་
དུ་བྱ་རམ་དང་སི་བཅ་སོགས་བཟའ་དགོས་པར་བཤད། ཡང་ཁ་ལག་བཟས་ཏེ་ལྟོ་བ་
འགྲངས་པའི་རྗེས་ལ་ཅུམ་པ་མི་བཟའ་ཞིང་། མཚན་མོའི་དུས་ཅུམ་ཟན་ལག་པས་བཟུང་
སྟེ་སོས་བཅད་ཅིང་བཟའ་བར་མི་བྱ་ཞིང་སྟེ་ཟན་དེ་ཉིད་ཏ་ཅང་འགྲངས་ཆེས་པ་ཡང་
བཟའ་བར་མི་བྱའོ་ཞེས་པའི་དོན་ཏོ། །

འབའ་ཆའི་ཡོན་ཏན།

पिण्याको ग्लपन्नो रूक्षो विष्टम्भी दृष्टिदूषणः ॥ ४५ ॥

འབའ་ཆ་ཉམས་འབྲི་རྩལ་བ་དང་།

བཤང་མཁེགས་མིག་ལ་གཞོད་བ་ཡིན། ༥༣ ॥

ཞེས་བ་ནི། ཉིལ་དང་སྒྲར་གའི་འབྲས་བུ་ལ་སྟོགས་པ་བཅོར་ནས་མར་དང་སྒལ་བའི་
སྟོགས་མ་དེ་ལ་བིརྒྱལ་སྟེ་འབའ་ཆ་ཞེས་ཟེར་བ་ཡིན།

འབའ་ཆ་དེ་ཡིས་ལུས་ཀྱི་ཉམས་སྟོབས་འབྲི་བར་བྱེད་བ་དང་། རྩས་བ་རྩལ། བཤང་
བ་མཁེགས་ཤིང་སྐྱམ་ནས་སྤྱིར་འབྱུང་བ་དཀའ་མིག་ལ་གཞོད་བར་བྱེད་བ་ཡིན་ནོ།

ཤ་གཡོས་སུ་བྱས་པའི་ཡོན་ཏན།

वेसवारो गुरुः स्निग्धो बलोपचयवर्धनः ॥ ४६ ॥

ཤ་གཡོས་སྟོད་སྒྲར་སྒྲུམ་ཞིང་ལྷི།

སྟོབས་སྟེད་ཤ་འཕེལ་བརྟས་པར་བྱེད། ༥༤ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། ཤ་གཡོས་ནས་དེ་ལ་སྟོད་ཤིང་ཀུན་དང་། ལན་ཚྭ་དང་། མར་དང་།
ཉིལ་མར་དང་། བི་བི་ལིང་དང་། བཅའ་སྒྲ་དང་། ལུ་སུ་དང་། གོ་སྟོད་དང་། ཟེར་ལ་སྟོགས་
བ་སྒྲར་ནས་བཅོས་པའི་ཤ་གཡོས་སྟོད་དང་སྒྲར་བ་དེ་ནི་སྒྲུམ་ཞིང་ལྷི་བ་དང་། སྟོབས་སྟེད་
པར་བྱེད་བ་དང་། -ཤ་འཕེལ་པར་བྱེད་བ་དང་། ལུས་བྱུངས་ནམས་བརྟས་ཤིང་རྒྱས་པར་
བྱེད་བ་ཡིན་ནོ།

མོན་སྒན་སྟེའུ་སྟོགས་ལས་གཡོས་སུ་བྱས་པའི་ཡོན་ཏན།

मुद्गादिजास्तु गुरुवो यथाद्रव्यगुणानुगाः ॥ ४७ ॥

མྱུ་སོགས་²³གཡོས་སྤར་བྱི་བ་དང་།

སྤན་གྱི་ཆ་དང་ཡོན་ཏན་འདྲ། ལ། །

ཞེས་པ་ནི། མོན་སྤན་སྟེ་འཇ་མྱུ་སོགས་དང་སྟོང་སྤར་ཏེ་གོང་ལྟར་གཡོས་སྤར་བ་དེ་ལྟ་བུ་རྣམས་ནི་སྟེ་བ་ཡིན། མྱུ་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་གང་དང་གང་ཡོད་པ་སྤན་དེ་དང་དེ་ཡི་ཡོན་ཏན་གྱི་ཆ་རྣམས་གཡོས་སྤར་བ་དེ་ལ་ཡང་ཡོད་པ་ཡིན། རྒྱ་འབྲེལ་འགར་གྱི་ཆ་བ་ཏུ་མྱུ་དང་ཅ་རྒྱ་སོགས་སྤར་བ་ལས་གཞན་སྤོར་ཚུལ་གོང་དང་མཚུངས་པ་ཡིན་ཞེས་བཤད་ཀྱང་ཟླ་ཟེར་དུ་གྲ་ཡང་ཡོད་ཟེར་རོ།

ཁྱར་བ་བཅོམ་སྟེགས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་དང་ཡོན་ཏན།

कुकूलकपूरभाष्टकन्द्रंगारविपाचितान् ।

एकयोनील्लघून्विद्यादपूपानुत्तरोत्तरम् ॥ ४८ ॥

ཁྱར་བ་མདག་བཅོས་དོག་ལེ་དང་།

ས་སྤང་ད་རྩར་རྒྱ་སོལ་བསྟེགས།

ཁྱར་བ་འདི་རྣམས་རིགས་གཅིག་ཀྱང་།

སྟེ་མ་སྟེ་མ་ཡང་བ་ཡིན། ལ། །

ཞེས་པ་ནི། ཁྱར་བ་སྟེ་བག་ལེབ་ཀྱི་རིགས་པལ་སྤང་དུ་རྟེན་ཞེས་པ་དེ་ཡིན། ལྷང་བ་ཁ་ཤས་ཀྱི་ཡུལ་སྤང་དུ་སྟེ་བསྟེགས་བག་ལེབ་ལ་ཡང་ཁྱར་བ་ཟེར་སྟོལ་འདུག།

འབྲས་དང་གྲོ་དང་ནས་སོགས་ལས་བཅོས་པའི་ཁྱར་བ་གང་ཞིག་མདག་མེའི་མེ་ལ་བཅོས་པ་དང་། དོག་ལེའི་ནང་དུ་བཅོས་པ་དང་། ས་སྤང་དུ་བཅོས་པ་དང་། ད་རྩར་དུ་བསྟེགས་པ་དང་། རྒྱ་སོལ་ལ་བསྟེགས་པ་བཅས་གོང་གསལ་གྱི་ཁྱར་བ་དེ་རྣམས་རྒྱ་གྲོ་

23 སོད་འགྱུར། སོགས་ཞེས་པ་མི་སྤང་རོ།

ལ་སོགས་བ་རིགས་གང་རུང་གཅིག་ལས་བཅོས་བ་ཡིན་ཀྱང་བཅོས་ཤིང་བསྐྱེགས་པའི་
 ཚུལ་མི་འདྲ་བའི་དབང་གིས་སྔ་མ་སྔ་མ་ལས་བྱི་མ་བྱི་མ་ཡང་བ་ཡིན། དེ་ཡང་གྲུ་རིགས་
 གཅིག་ལས་མདག་མར་བཅོས་བ་ནི་ཡང་ལ། མདག་བཅོས་དེ་ལས་དོག་ལེར་བཅོས་བ་
 ཡང་བ་དང་། དོག་ལེར་བཅོས་བ་ལས་ས་སྤང་དུ་བཅོས་བ་ཆེས་ཡང་བ་དང་། ས་སྤང་དུ་
 བཅོས་བ་ལས་ད་ནུར་དུ་བཅོས་བ་རབ་དུ་ཡང་བ་དང་། ད་ནུར་དུ་བཅོས་བ་ལས་རྒྱ་སོལ་
 དུ་བཅོས་བསྐྱེགས་བྱས་བ་ཤིན་དུ་ཡང་བ་ཡིན་ནོ།

མདག་བཅོས་ནི་མདག་མའི་ཤས་རྒྱུང་བ་ཤིང་ཤུན་དང་། ཅ་སྤང་བསྐྱེགས་པའི་དོང་དུ་
 བཅོས་བསྐྱེགས་བྱས་བ་ལ་བཤད་བ་དང་། ཡང་འགས་ནི་སྤངས་བཅོས་ལ་བཞེད་བ་དང་།
 ཁ་ཅིག་ནི་ཐལ་བ་མེ་མ་སྤར་དུ་བསྐྱེགས་བ་ཡིན་ཟེར།

དོག་ལེ་ནི་མེ་འབར་བ་ལ་བཅུགས་པའི་ལྷགས་སྤང་ངམ་ས་སྤོད་གྱི་ནང་དུ་བསྐྱེགས་
 བ་ལ་བྱ་ཞིང་།

ས་སྤང་ནི་ནས་དང་ཅ་རྒྱ་ལ་སོགས་བ་རྒྱུང་བའི་ས་སྤང་ལྟ་བུར་བསྐྱེགས་བ་ལ་ཟེར།

ད་ནུར་ནི་མེ་འབར་བའི་དོང་གི་ནང་ལྷེབས་སོགས་སུ་སྤར་བའི་ཚུལ་གྱིས་ད་ནུར་ལྟར་
 བསྐྱེགས་པའི་ལྷགས་ཤིག་དུ་སྤང་།

རྒྱ་སོལ་ནི་བ་ལ་སོགས་པའི་ལྷི་བ་འཚིག་པའི་སོལ་བའི་མེ་མ་སྤར་གྱི་སྤང་དུ་བཅོས་
 བསྐྱེགས་བྱས་བ་ཞིག་ཡིན་པར་བཤད་དོ།

དོན་བསྐྱེག་བ།

इति कृतान्तवर्गः ॥

གཡོས་སུ་བྱས་པའི་ཁ་ཟས་གྱི་སྤྲེ་ཚན་ནོ།

ཞེས་བ་ནི། ཁ་ཟས་ལས་ཟས་སྤྲེ་ཚོགས་པའི་གཡོས་སུ་བྱས་པའི་ཁ་ཟས་གྱི་སྤྲེ་ཚན་
 བསྐྱན་བ་རྒྱུགས་སོ།

ཤའི་སྡེ་ཚན།

གཡོས་སུ་བྱས་པའི་ཁ་བས་དེ་ཡང་ཤ་དང་ཚོད་མ་ལ་སོགས་པ་དང་ལྟན་ཅིག་ཏུ་
 སྦྲར་ཞིང་བསྟེན་ན་ཉེས་པ་མེད་ཅིང་བསྟེན་པར་འོས་ལ། འོན་ཀྱང་སྟགས་མ་ཙམ་ལས་མང་
 དུ་དགོས་པ་མ་ཡིན་པའི་སྦྲར་གཡོས་སུ་བྱས་པའི་ཁ་བས་ཀྱི་སྡེ་ཚན་གྱི་ཇེས་སོགས་སུ་ཤ་
 དང་ཚོད་མའི་སྡེ་ཚན་གཉིས་རིམ་པ་བཞིན་བསྟེན་པ་ཡིན་ཅིང་། དེ་དག་ལས་ཤ་ནི་ཟན་དང་
 ལྟན་ཅིག་ཐོས་ན་ཇི་ལྟར་ཚོད་མ་ལ་ལྟོས་ན་ཉེས་པ་མེད་ཅིང་རྒྱང་འཛུམས་པ་སོགས་
 བསྟེན་པར་བྱ་བ་ཡིན་པས་དེ་གཉིས་ལས་ཤའི་སྡེ་ཚན་དེ་དང་པོར་བསྟེན་པ་ཡིན་ནོ།

རི་བླགས་ཀྱི་སྡེ།

----- हरिणैणकुरङ्गर्क्षगोकर्णमृगमातृकाः ।

शशशम्बरचारुष्कशरभाद्या मृगाः स्मृताः ॥ ४९ ॥

ཤ་བ་དགོ་བ་ཀྱ་རྒྱ།

རྒྱང་དང་རི་ཀྱ་རི་བླགས་མ།

རི་བོང་དང་སྒོ་རྩ་རྒྱ།

ལྷང་སྒོ་ལ་སོགས་རི་བླགས་ཡིན། ༧༧ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། ཤ་བ་དང་། ཨིཾསྟེ་དགོ་བ་དང་། རི་བླགས་རྒྱང་རྩ་མགྲོགས་པར་འགྲོ་
 པའི་ཀྱ་རྒྱ་དང་། རྒྱང་དང་། རི་ཀྱ་སྟེ་རི་དོམ་དང་། ལུས་རྒྱང་ལ་སྟོ་བ་འཕྱང་བ་རི་བླགས་མ་
 དང་། རི་བོང་དང་། དབྱང་བ་མི་སྟོམས་པ་ཡ་མ་བྱང་ལ་རྩ་སྟོ་མོགས་དང་ལྟན་པའི་རི་
 བླགས་དང་སྒོ་དང་། ལུས་མཛེས་པ་ཅན་གྱི་རི་བླགས་རྩ་རྒྱ་དང་། ཀྱང་བ་བརྒྱད་པ་ཅན་
 གྱི་ལྷང་སྒོ་ལ་སོགས་པ་ཉག་དུ་སྟུལ་ཞིང་འགྲོ་བའི་དུད་འགྲོ་རྣམས་ནི་རི་བླགས་ཀྱི་
 རིགས་སུ་གཏོགས་པ་ཡིན་ནོ། །བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་བརྒྱུག་པར། ཤ་བ་སྟེ་དགོ་གཉན་དང་རི་
 བོང་དང་། གཙོད་ཀྱི་ཤ་རྣམས་རི་བླགས་སྡེ་ཚན་ཡིན། ཞེས་གསུངས་སོ།

ཁྲོན་གྱིས་ཤོ་བའི་བྱའི་སྒྲེ།

लाववतीकवतीरक्तवर्त्मककुक्कुभाः ।
कपिञ्जलोपचक्राख्यचकोरकुरु बाहवः ॥
वर्तको वर्तिका चैव तित्तिरिः क्रकरः शिखी ।
ताम्रचूडाख्यबकरगोनर्दगिरिवर्तिकाः ॥
तथा शारपदेन्द्राभवरटाद्याश्च^{२४} विष्किराः ॥ ५० ॥

ལཱ་ཤ་བརྟིག་བུརྟིར།
གོ་ཙ་དམར་དང་གོང་མོ་དང་།
སྒྲེག་པ་ཁྱུང་ཙང་དང་།
ཀའི་རྒྱུ་ལ་ཀུ་བུ་བུ།
བརྟིག་བརྟི་ཉི་རྟི་རི་^{२४} །
གོང་མ་སྒྲེག་དང་མ་བྱ་དང་།
ཁྲིམ་བྱ་དང་ནི་བཀར།
གོན་དང་རི་ལ་གནས།
ལྷ་རལ་དང་ཨི་རྟུ་བྱ།
རི་བྱ་འདི་དག་གཟས་ཁྲོན་ཤོ། ५० ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། ལཱ་ཤ་ནི་ཅིང་ཡོན་སྒྲེ་བཀར་འཛིངས་ཞེས་བའི་བྱ་དེ་ལ་སྐྱུ་ལ་དང་། གོ་
རྟུ་གྱུ་དམར་བཅས་རིགས་བཞི་ཡོད་འདུག །བརྟི་ག་ནི་ཙང་ག་སྒྲེ་རྒྱ་ཡོད་འཐུང་
ཞེས་བའི་ཁང་བྱིའུ་རི་གས་ནགས་སུ་གནས་པ་ཞིག་ཡོད་པ་དང་། བུརྟི་རི་སྒྲེག་པ་དང་
འདྲ་བའི་བྱ་རྒྱུང་བྱ་ཞིག་ཡོད་ཅིང་དེ་ཚོགས་ཉུང་བྱ་ཉུང་བྱ་ལྷན་དུ་འགྲོ་མཁན་ཞིག་ཡོད་
པར་གྲགས། གོ་ཙ་དམར་ཞེས་བ་ནི་སྐྱམ་ས་ལ་གནས་བའི་བྱ་དམར་པོ་ཡིན་པ་ལ་སྐྱེ་ནག་

२४ 'शारपदेन्द्राभवरटाद्यश्चेति' इति पाठान्तरम् ।

२५ བོད་འགྲུར། ཉི་རྟི་རི་ཞེས་བ་མི་སྐྱུང་ངོ་།

ཅིང་གདོང་ལྟོ་བ་སྤྱིར་ཁང་བྱིའུ་དང་འབྲ་བ་ཞིག་ཡོད། གོང་མོ་ནི་གོ་སྤྱོད། བྱ་སྤྱོད་པ་ནི་གོ་
 སྤྱོད་ཉམས་ཕྱག་རོན་ཅམ་ཞིག་ཡོད་པ་ཡོངས་བྲགས་དང་། ལྷུ་ཅན་ནི་ཁྱུང་བྱར་སྤྱོད་པ་
 སྤྱོད་མཆུ་སྤྱུ་ལ་སྤྱོད་པའི་རང་བཞིན་ལྷན་པ་ཞིག་ཡོད། ཀའི་རྒྱུ་རྒྱུ་ནི་གོང་མོ་དཀར་པོ་
 ཡིན་པར་བཤད། ཀུའུ་རྒྱུ་ནི་མིག་དམར་ལ་མགྱིན་པ་སྤྱོད་མགོ་ཅེ་དམར་ལ་གཤོག་པ་དཀར་
 ཞིང་རྒྱང་པ་མི་སྤྱོད་པ་ཞིག་ཡོད་པར་བཤད། བརྟུ་ནི་གོང་གི་བརྟུ་དང་འབྲ་ཡང་དེ་ལས་
 རྒྱུང་བ་ཞིག་ཡོད་པ་དང་། བརྟུ་ཡང་དེ་དང་འབྲ་བ་ཞིག་ཡོད་འདུག ཉི་རྩེ་ནི་དེ་ལས་
 གྲང་རྒྱུང་ལ་གཤོག་པ་བཟ་བ་ཞིག་ཡོད་པ་དང་། དེ་ལ་རྒྱ་བྱ་ཞེས་གྲང་ཟེར། གོང་མ་སྤྱོད་
 ནི་སྤྱོད་མི་སྤྱོད་པར་འབྱིན་ཅིང་མདོག་མེར་ལ་མགྱིན་པ་དང་མཆུ་དང་རྒྱང་པ་རྣམས་ནག་
 ཅིང་རྒྱུ་དམར་བ་ཞིག་ཡོད་པ་དང་། མ་བྱ་ནི་ཀུན་གྱིས་ཤེས་སྤྱོད། ཟངས་ཀྱི་གཙུག་ཕྱད་ཅན་
 ཉེ་ཁྱིམ་བྱ་དང་། ལག་པ་དག་གིས་གཞན་གཟུང་བའི་གཡོ་སྤྱོད་ཅན་གྱི་བྱ་བཀར་དང་། རྒྱ་ལ་
 གནས་པའི་བྱ་གྲོན་དང་། གོང་གི་བྱ་བརྟུ་ཉེ་བྱ་ལ་གནས་ཞེས་པ་དང་། མཛེས་
 པར་འགྲོ་བའི་བྱ་ཁྱུག་ཏུ་འབྲ་བའི་སྤྱོད་པ་དང་། ཁྱུག་ཏུ་དང་འབྲ་བ་མདོག་སྤྱོད་མཆོག་ཅན་
 ཞི་རྒྱུ་དང་། བརྟུ་སྤྱོད་པ་ནི་དང་པོ་འབྲ་བའི་བྱ་ཞིག་ཡོད་པའོ། ཉེ་ཁྱུ་གོང་གསལ་གྱི་
 བྱ་འདི་དག་རྣམས་ནི་རྒྱང་པས་ཟས་ཤིང་ཤིང་ཤིང་འབྲུ་ལ་སྤྱོད་པའི་ཟས་འཛོལ་ཞིང་
 ཟ་བའི་ཕྱིར་ཟས་ཁོན་གྱིས་ཤིང་ཕྱི་ཕྱི་ཞེས་བཤད་པ་ཡིན་ནོ། །བཤད་ཀྱུང་ལེའུ་བརྒྱུ་
 པར། མ་བྱ་གོང་སྤྱོད་གྲྭ་བྱ་ནག་དང་། ཁི་བྱ་རྣམས་ནི་ཁོན་གྱིས་ཤིང་ཕྱི་ཕྱི་ཞེས་
 གསུངས་སོ།།

མཆུས་ཤིང་ཕྱི་ཕྱི་སྤྱོད།

जीवञ्जीवकदात्यूहभृङ्गाहृशुकसारिकाः ॥

लट्वाकोकिलहारीतकपीतचटकादयः ।

प्रतदाः ----- ॥ ५१ ॥

ཤང་ཤང་ཉེའུ་དྲུའུ།

བརྟུ་ནི་མོ་སྤྱོད་སྤྱོད།

ཅུལ་མཐུས་ཟ་བའི་སྒྲེ།

गोखराश्वतरोष्ठांश्चद्वीपिसिंहर्क्षवानरा ।
मार्जारमूषकव्याघ्रवृकबभ्रुतरक्षवः ॥
लोपाकजम्बुकश्येनचाषवान्तादवायसाः ।
शशघ्नीभासकुरंगधौलूंककुलिङ्गकाः ॥
धूमिका मधुहा चेति प्रसहा मृगपक्षिणः ॥ ५३ ॥

བ་ལང་རྟ་བོང་རྡེ་འུ་རྩ་མོང་མེ་ལྷོ།

སྒྲུག་གཟེག་སེང་གེ་དོམ་སྒྲེ་འུ།

བྱི་བ་བྱི་ལ་སྦྱང་གི་དང་།

སྒྲེ་མོང་དང་ཞི་རྡེ་དག་དང་།

མུ་དང་འཕར་བ་ཁ་དང་ཞི།

ཅུན་ལག་ཁ་ལྷང་བྱ་རོག་གི།

བྱ་རིགས་ཁ་སྒྲོན་བྱ་ཀྱ་ར།

བྱ་མོང་འུག་པ་ཀྱ་ལྷོ།

དུད་ཅན་མ་རྩུ་རྩུ་ལ་སོགས།

གཅན་གཟན་བྱ་དག་ཅུལ་མཐུས་ཟ། ॥ ५३ ॥

ཞེས་བ་ནི། བ་ལང་དང་། རྟ་དང་། བོང་བྱ་དང་། རྟ་དང་བོང་བྱ་འདུས་པ་ལས་སྒྲེས་པའི་
རྡེ་འུ་དང་། རྩ་མོང་ལ་སོགས་པ་སྒྲོ་བྱུགས་སྒྲེ་འདིར་བ་ལང་ལ་སོགས་པ་བྱུགས་རྣམས་
ཅུལ་མཐུས་ཟ་བའི་ཁོངས་སུ་བཤད་ཀྱིང་བཤད་ཀྱི་ལེ་འུ་བརྒྱ་བྱུག་བར། མཛོ་གཡག་རྩ་
མོང་རྟ་བོང་བ་ལང་དང་། སྒྲོམ་པོ་ར་ལུག་གི་དང་མག་པ་བྱ། །བྱི་ལ་ལ་སོགས་མི་ཡིས་
བདག་བྱེད་སྒྲེ། ཞེས་འདི་དག་རྣམས་མིའི་བདག་བྱེད་ཀྱི་སྒྲེ་ཁོངས་སུ་བཞག་ཡོད།

ཅུལ་མཐུས་ཤ་རྒྱོན་ཟ་བ་ལ་གཅན་གཟན་དང་བྱ་གཉིས་སུ་ཡོད་པ་ལས་དང་པོ་
གཅན་གཟན་ལ་སྒྲག་དང་། གཟིག་དང་། རི་དྲགས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་སོང་གོ་དང་། དོམ་དང་། སྤུ་
དང་། བྱི་བ་སྟེ་ཅི་ཅི་དང་། བྱི་ལ་སྟེ་ཞི་མི་དང་། སྤྱང་གི་དྲང་། སྟེ་མོང་སྟེ་ཞི་ལེ་དང་། མི་དྲེད་
ལྷགས་དྲེད་དག་དང་། སྟེ་མོ་དང་། འཕར་བ་དང་། ཁྱི་རྒྱམས་ཡིན་ནོ། །འཕད་རྒྱུད་ལེའུ་བཅུ་
བྱུག་པར། སྒྲག་གཟིག་དོམ་དྲེད་གསལ་དང་སྤྱང་གི་གཡི། སྟེ་དང་འཕར་བ་སྟེ་སོགས་
གཅན་གཟན་སྟེ། ཞེས་གསུངས་སོ།།

གཉིས་པ་བྱའི་རིགས་སུ་གཏོགས་པ་ལ་བྱིུ་གསོད་བའི་བྱ་དང་། རི་མོང་ལ་གསོད་
བར་གྲགས་ཅིང་མགོ་དཀར་བའི་རྒྱལ་ལག་དང་། བྱ་ལྷང་དང་། བྱ་རོག་སྟེ་མོ་རོག་དང་བྱ་ཏ་
གཉིས་ཀ་ལ་འཇུག་པར་བཤད་བ་དང་། བྱ་རིགས་ཏེ་བའི་མཇུག་ཏུ་འགྲོ་བ་དང་། བྱ་སྟེ་
སྟོན་པོ་ཅན་གྱི་བྱ་སྟོན་དང་། བྱ་ཀྱ་ར་སྟེ་བྱ་མགོ་དཀར་ཅན་ཏ་བཟུང་བ་ཞིག་དང་། བྱ་ཚོད་
དང་། ལྷག་པ་དང་། འད་བྱིུ་ནག་པོ་ཀྱའི་རྒྱ་དང་། ཏུད་བའི་མདོག་ཅན་བྱ་དྲུད་ཅན་དང་།
མཇུ་ཏ་སྟེ་སྤྱང་ཅི་འཛོམས་ཞེས་པ་ལ་སོགས་པའི་བྱ་རྒྱམས་ནི་ཤ་ལ་སོགས་པ་སྟོབས་
ཀྱིས་འཕྲོག་ཅིང་ཅུལ་གྱི་མཐུས་ཟས་ཟ་བས་ན་ཅུལ་མཐུས་ཀྱིས་ཟ་བའི་སྟེ་ཞེས་བཤད་
པ་ཡིན་ནོ། །འཕད་རྒྱུད་ལེའུ་བཅུ་བྱུག་པར། བྱ་ཚོད་ཁྱ་སྟེ་ཞེ་ལེ་བྱ་རོག་དང་། ལྷག་པ་
བྱིུ་བྱ་ཅུལ་མཐུས་ཟ་བའི་སྟེ། ཞེས་གསུངས་སོ། །འདི་སྟེ་བས་ཀྱི་ཅུལ་མཐུས་ཟ་བའི་སྟེ་
ལ་སྟོབས་ཀྱིས་དང་གཅན་གཟན་དང་བྱ་བཅས་གསུམ་བཤད་དོ།

རི་དྲགས་ཆེ་བའི་སྟེ།

वराहमहिषन्यङ्कुरुः रुरोहितवारणाः ।
सूर्यश्चमरः खड्गो गर्वयश्च महामृगाः ॥ ५४ ॥

པག་ཚོད་ཏུ་ཏུ་མ་ཏེ་སྟེ་ཞེ།

རོ་ཏེ་ཏ་དང་སྤྱང་པོ་ཆེ།

ཏྲ་ཚོད་²⁴གནག་ཚོད་བསེ་དང་ནི།

སྒྲིབ་གྲང་ཞེས་བྲགས་རི་དྲགས་ཆེ། ༡༧ །

ཞེས་པ་ནི། བག་ཚོད་དང་། ཤ་བའི་བྱེ་བྲག་སྒྲོན་དུས་སུ་རྩ་བམེ་བའི་རུ་རུ་དང་། མ་ཉེ་
དང་། ཤ་བ་ལྟ་བའི་རྒྱ་ཡི་རིགས་སྒྲིན་དང་། རི་དྲགས་དམར་པོ་རྒྱ་ཉིད་དང་། གྲང་བོ་ཆེ་
དང་། མཛོ་ཚོད་ལ་ལེགས་སྒྲུར་དུ་ནགས་ཀྱི་ཏྲ་ཚོད་ཞེས་གསལ། གནག་ཚོད་ཞེས་ནགས་
ལ་གནས་པའི་བ་དང་། བསེ་རུ་དང་། ནགས་སུ་གནས་པའི་སྒྲིབ་གྲང་སྟེ་བ་མིན་ལ་སོགས་
བ་ནམས་ནི་སྣ་གཟན་རི་དྲགས་ཆེ་བའི་རིགས་ཡིན་ནོ། །བཤད་སྐད་ལེའུ་བཅུ་དྲུག་པར།
རྒྱ་དང་ཁ་ཤ་ར་ཚོད་མག་ཚོད་དང་། མ་ཉེ་བསེ་སྒྲིབ་རྒྱང་དང་གཡག་ཚོད་དང་། མཛོ་ཚོད་
ལ་སོགས་རི་དྲགས་ཆེ་བའི་སྟེ། ཞེས་གསུངས་སོ།

ཏུར་གནས་བྱའི་སྟེ།

हंससारसकादम्बबककारण्डवप्लवाः ।

बलाकोत्क्रोशचक्राह्वमद्गक्रौंचादयोऽप्वराः ॥ ५५ ॥

ཏུར་གནས་ངང་བ་སྐར་ས།

ཏུ་སྐར་ཀླར་རྩ་བྱ།

རྒྱ་དང་ཁྱང་ཁྱང་རུར་བ་བཞད་²⁵།

སོ་བྱ་ཀླ་དཔྱ་སོགས་ཡིན། ༡༨ །

ཞེས་པ་ནི། ཏུའི་ནང་དུ་གནས་ཤིང་ཏུ་ལ་སྒྲིབ་པའི་ངང་བ་དང་། ཏུར་གནས་པའི་བྱ་སྐ་
ར་ས་དང་། ཏུ་སྐར་ཞེས་བ་སྐ་པལ་ཆེ་དཀར་པོ་ཡིན་པའི་ཏུ་བྱ་མཚོ་དང་མཚོའུ་ལ་གནས་
ཤིང་ཉ་དང་དྲང་སོགས་ཟ་བ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་དང་། ཀླར་རྩ་ཞེས་རུར་པའི་བྱེ་བྲག་བྱ་དཀར་

²⁴ བོད་འགྱུར། མཛོ་ཚོད་ཞེས་པ་སྐར་ངོ་།

²⁵ བོད་འགྱུར། བཞད་ཞེས་པ་མི་སྐར་ངོ་།

པོ་ཞིག་ཡོད་སྟེ། རྩ་ལ་བརྒྱལ་ནས་འགྲོ་བའི་བྱ་བ་དང་། རྩུང་ལྷུང་དང་རིགས་ལྟ་བུ་གྱུ་
 རྩ་དང་། རྩུང་ལྷུང་དང་། རྩུང་བ་དང་། བཞད་དེ་རྩུང་བའི་རིགས་ལྟ་བུ་རྩ་སྟེ་འཁོར་ལོའི་རྩུང་
 པོ་ཞེས་བ་དེ་དང་། རྩུང་བྱ་ནག་པོ་ཁ་ཏུ་འཛིན་ཆེ་ཆུང་ཙམ་ཡོད་པའི་སོ་བྱ་དང་། འགས་སོ་ཐོ་
 ནག་པོ་ཟེར་བ་མཆུད་ནང་ལ་སོ་ཡོད་པས་མིང་ཡང་སོ་བྱ་ཞེས་གྲགས་ཟེར། ཀླ་དཔྱ་ནི་
 མཐེང་རིལ་དུ་གྲགས་པ་སྟེ་མདོག་དཀར་ལ་མཆུ་དང་རྩུང་བ་དམར་པོ་ཅན་ཆེ་ཆུང་ཁ་ཏུ་
 ཙམ་ཞིག་ཡོད། དེ་ལྟར་གོང་དུ་སྟོན་པའི་བྱ་ནམས་ནི་ཆུ་ཡི་ནང་ལ་རྩུང་ཞིང་གནས་ལ། དེ་
 དག་ཆུ་ལ་སྟོད་པ་ཡིན་པས་ཆུ་ལ་གནས་པའི་སྟེ་ཞེས་བྱའོ། །བཤད་ཆུང་ལེའུ་བཅུ་དུག་
 པར། རྩུང་ལྷུང་དང་རྩུང་སོ་བྱ་སྟུར་མོ་དང་། །སྟུར་དང་ཉ་སོགས་ཆེན་ལ་གནས་པའི་སྟེ། །
 ཞེས་གསུངས་སོ།

ཆུར་གནས་ཉ་རིགས་ཀྱི་སྟེ།

मत्स्या रोहितपाठीनकूर्मकुम्भीरककंटाः ।
 शक्तिशंखोदशम्बूकशफरीवर्मिचन्द्रिकाः ॥
 चूलूकीनक्रमकरिशिशुमारतिमिङ्गिलाः ।
 राजीचिलिचिमाद्याश्च ----- ॥ ५६ ॥

ཉ་རྩོ་ཉི་ཏ་སྟེ་ཁ།
 ཉ་ཐུས་རུས་སྟེ་ཁ་ཀུམ་བྱེ་ར།
 ཀུལ་ཏ་དུང་སྟེ་ཁ་ཤུག་ཀ།
 ཉི་ལྷུང་བཞི་ཙུང་ཀ།
 བྱ་ལུ་ཆུ་སྟེ་ནག་ཁ་ལྷུང་དང་།
 ཉ་བོ་ཆེ་ནི་བྱུས་པ་གསོད།
 རྩ་རྩོ་ཙུང་ཙུང་མ་སོགས། ༥༦ ॥

ཞེས་པ་ནི། ཉ་ནམས་ལས་ལྷུས་དམར་ཞིང་མཆུག་མ་གནས་ཅིང་ཉ་ཐུས་ཟེར་བའི་ཉ་

རྫོ་ཉི་ཉ་དང་། ལུས་ནག་ཅིང་ལྟོ་བ་དངུལ་དང་འདྲ་ལ་གསོག་གཉེར་གྱི་ཅེ་རྣམས་ཆེར་མ་
ལྟར་རྫོ་བ་ཉ་སྤྲི་ན་དང་། ལུ་ཉིག་ལྟར་ལ་མདོག་སེར་ཉམས་ཅན་ཉ་སྤྲིས་དང་། ལུས་སྤུལ་
དང་། བོང་ཆོད་ཆེ་ལ་ཆུ་སྤྲིན་འདྲ་བའི་ཀླུ་མཁྱི་ར་དང་། ཀལ་ཁ་ཉ་སྤྲི་གཉིས་སྤྲིན་དང་། རྒྱུ་ཁེ་
མིར་གྲགས་པ་ཉ་ཟ་བའི་སྤྲིག་ཆགས་སྤུམ་དང་། ཉུང་དང་། ཉུང་སྤྲུང་བ་ཤུམ་ཀ་དང་། ཉེ་
ལྟར་ཁེས་པའི་ཉ་ཆུང་དང་། སྤུལ་གྱི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་ཉ་བཅི་དང་། དབྱིབས་ལྷུ་མ་ལ་གསོགས་
རྣམས་སྤྲུ་ཆེར་མ་འདྲ་བའི་བྲུབ་པའི་ཅ་སྤྲི་ཀ་དང་། ཁ་ནང་དུ་སོ་འདྲ་བ་ཡོད་ཅིང་སྤྲོ་ནས་
དབྱུགས་སྤྲུང་བའི་བྲུ་ལུ་དང་། ཆུ་སྤྲིན་དང་། ཐག་པའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་ཆུ་སྤྲིན་ནག་ཁ་ཁ་དང་།
དབག་ཆད་བརྒྱ་ཅམ་ཡོད་པ་སེམས་ཅན་ཡང་ཁྱུར་མིད་ཐུབ་པའི་ཉ་སོ་ཆེ་དང་། བྲིས་པ་
གསོད་ཐུབ་པའི་ཉ་བྲིས་པ་གསོད་ཁེས་པ་དང་། དེ་ཐེ་དང་འདྲ་བ་ལུས་ལ་འོད་ཅན་རྫ་རྫོ་
དང་། ལུས་འོད་ཅན་མིག་དམར་བ་ས་ལ་ཡང་སྤྲོད་ཐུབ་མཁན་ཅི་ལི་ཅི་མ་ལ་སོགས་པ་
རྣམས་ཆུ་ལ་གནས་ཤིང་སྤྲོད་པའི་ཉའི་རིགས་ཀྱི་སྤྲེ་ཆན་ཡིན་ནོ། རེ་ལྟར་གོང་དུ་གསལ་
བའི་བྲུ་དང་གཅན་གཟན་དང་རི་དྲགས་དང་ཉ་ལ་སོགས་པའི་སྤྲིག་ཆགས་རྣམས་ཡུལ་ཐ་
དད་པ་སོ་སོ་ན་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཐ་དད་དུ་གྲགས་པ་དང་། ཡུལ་ཐམས་ཅད་ལ་སྤྲིག་
ཆགས་འདི་དག་མེད་པས་གང་སྤྲིག་ཆགས་འདི་དག་ཡོད་པའི་ཡུལ་སོ་སའི་ཉ་པ་སོགས་
ལས་ཤེས་དགོས་པ་སྤོབ་དཔོན་རྣམས་ཀྱིས་གསུངས་སོ། །བཤད་རྒྱུ་དུ་གོང་གི་འཕྲོར། ཉ་
སོགས་ལྷན་ལ་གནས་པའི་སྤྲེ། ཁེས་ཉ་རིགས་ལྷན་གནས་ཀྱི་སྤྲེར་གསུངས་སོ།

ཤའི་དབྱེ་བའི་རྣམ་གྲངས།

मांसमित्याहुरष्टधा ॥ ५७ ॥

དེ་ལྟར་ཤ་ནི་བརྒྱད་དུ་བཤད། ५७ ॥

ཁེས་པ་ནི། གོང་དུ་སྤྲོས་པའི་ཤ་ལ་རི་དྲགས་དང་། ཁོན་གྱིས་ཤོ་བ་དང་། རྒྱས་བཤོ་བ་
དང་། ཁྱུང་ན་གནས་པ་དང་། ཅུལ་མཐུས་ཟ་བ་དང་། རི་དྲགས་ཆེ་བ་དང་། རྒྱར་གནས་པའི་
བྲུ་དང་། རྒྱར་གནས་པའི་ཉའི་རིགས་བཅས་དབྱེ་བ་རྣམ་པ་བརྒྱད་དུ་སྤོན་གྱི་སྤོབ་དཔོན་

ནམས་ཀྱིས་བཤད་པ་ཡིན་ནོ། །བཤད་ཆུང་ལེའུ་བཅུ་བླ་པར། ཁྲོན་གྱིས་བསྐོ་བའི་སྒྲེ།
 མཆུས་བསྐོ་བའི་སྒྲེ། རི་བླ་པས་ཀྱི་སྒྲེ། བྱང་ནས་གནས་བའི་སྒྲེ། རྒྱན་ན་གནས་བའི་སྒྲེ། རི་
 བླ་པས་ཆེ་བའི་སྒྲེ། མིའི་བདག་བྱེད་ཀྱི་སྒྲེ། བྱ་གཅན་ཙལ་མཐུས་ཟ་བའི་སྒྲེ་བཅས་བརྒྱད་
 ཏུ་གསུངས་པས་རྒྱུར་གནས་ཉ་རིགས་དང་། བྱ་རིགས་གཉིས་སོ་སོར་མི་གསལ་བར་དེ་
 དག་ཐུན་མོང་ཏུ་རྒྱན་ན་གནས་བའི་སྒྲེའི་ཁོངས་གཏོགས་སུ་བཞག་མོད། ལྷིང་པོ་བཐུས་པ་
 འདིར་ནི་མིའི་བདག་བྱེད་དང་བྱ་གཅན་ནམས་ཙལ་མཐུས་ཟ་བའི་སྒྲེར་གཏོགས་པ་དང་།
 རྒྱུར་གནས་བྱ་རིགས་དང་ཉ་རིགས་གཉིས་སྒྲེ་ཚན་སོ་སོར་བསྟན་ནོ།

དབྱེ་བར་མ་ངེས་པའི་ར་ལུག

योनिष्वजावी व्यामिश्रगोचरत्वादनिश्चिते ॥ ५८ ॥

ར་ལུག་ཟས་ཀྱི་སྟོད་ཡུལ་ནི།

འདྲེས་པས་རིགས་གཅིག་ངེས་མ་ཡིན། ༥༨ ॥

ཞེས་པ་ནི། ར་དང་ལུག་གཉིས་ནི་འཆོ་བའི་ཟས་ལ་སྟོད་པའི་ཡུལ་སྐྱམ་ས་དང་རྒྱན་
 ཅན་གཉིས་ཀ་ལ་གནས་ཤིང་སྟོད་ཡུལ་སྐྱམ་གཤེར་འདྲེས་པར་གནས་ཏེ་ངེས་འགའ་ནི་
 སྐྱམ་ས་ཁོ་ནར་གནས་པ་དང་། སྐབས་འགའ་རེ་ནི་རྒྱན་ཅན་ལ་གཅིག་ཏུ་འཆོ་བའི་རང་
 བཞིན་གྱི་དབང་གིས་རིགས་སྒྲེ་བརྒྱད་ཀྱི་ནང་ཚན་གཅིག་ཏུ་ངེས་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན། ལྷ་བྱ་
 ཉིདྱར་ཞེས་པ་ཡང་སྐྱམ་གཤེར་གཉིས་ཀ་ལ་གནས་ཤིང་སྟོད་པ་ཡིན་པས་རྒྱུང་ལ་སོགས་
 པའི་ནེས་པ་གསུམ་ག་སེལ་བར་བཤད་དོ།

གནས་ཀྱི་བྱེད་པར།

आद्यान्त्या जाङ्गलानूपा मध्यौ साधारणौ स्मृतौ ॥ ५९ ॥

སྐོག་མ་ཐ་མ་སྐྱམ་གཤེར་གནས།

བར་མ་གཉིས་པོ་ཐུན་མོང་བཤད། ༥༩ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། ཤ་རིགས་སྡེ་བརྒྱད་ཀྱི་ནང་ནས་ཐོག་མའི་རི་དྲགས་ཀྱི་སྡེ་དང་ཁྲིན་དུ་
 རྟོ་བའི་སྡེ་དང་མཚུས་རྟོ་བའི་སྡེ་གསུམ་ནི་སྐམ་ས་ལ་གནས་པ་ཡིན། ཐ་མའི་རི་དྲགས་
 ཆེ་བ་དང་ཆུར་གནས་བུའི་སྡེ་དང་ཉ་རིགས་བཅས་གསུམ་ནི་ལྷན་ཅན་གཤེར་ས་ལ་གནས་
 ཤིང་སྦྱོད་པ་ཡིན། བར་མའི་ཁྲུང་ན་གནས་པ་དང་ཙལ་མཐུས་ཟ་བའི་སྡེ་གཉིས་ནི་སྐམ་
 གཤེར་གཉིས་ཀ་ལ་གནས་ཤིང་བྱན་མོང་དུ་སྦྱོད་པ་ཡིན་པར་བཤད་དོ། །བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་
 བརྒྱ་བླ་པར། ཐོག་མཐའ་བར་མ་སྐམ་གཤེར་བྱན་མོང་གནས། ཞེས་གསུངས་སོ།

སྐམ་སའི་ཤ་སྦྱིའི་ཡོན་ཏན།

तत्र३० बद्धमलाः शीता लघवो जांङ्गला हिताः ॥

पित्तोत्तरे वातमध्ये सन्निपाते कफानुगे ॥ ६० ॥

དེ་ལས་སྐམ་སའི་ཤ་རྒྱལ་འགགས།

བསིལ་བ་དང་ནི་ཡང་བ་ཡིན།

འདུས་པ་མཁྲིས་པ་ཤས་ཆེ་ཞིང་།

རླུང་འབྲིང་དང་བད་ཀན་རྒྱུང་ལ་སྟུང་། ༦༠ ॥

ཞེས་བ་ནི། སྐམ་སར་གནས་པ་དང་གཤེར་སར་གནས་པ་དང་སྐམ་གཤེར་བྱན་མོང་དུ་
 གནས་པ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་སྐམ་སར་གནས་པའི་སྟོག་ཆགས་ཀྱི་ཤ་རྣམས་ནི་རྒྱལ་
 བའམ་བཤད་བ་འགགས་པར་བྱེད། རུས་པ་བསིལ་བ་དང་ཡང་བ་ཡིན། སྐམ་སའི་ཤ་དེ་
 དག་གིས་ཉེས་པ་གསུམ་ག་འདུས་པའི་ནད་ཡིན་པ་གང་ཞིག་མཁྲིས་པ་ཤས་ཆེ་བ་དང་
 རླུང་འབྲིང་དང་བད་ཀན་ཤས་རྒྱུང་བ་ཡོད་པ་དེ་ལྟ་བུའི་འདུས་པའི་ནད་ལ་སན་པ་ཡིན་ནོ། །
 བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་བརྒྱ་བླ་པར། སྐམ་སའི་ཤ་རྣམས་བསིལ་ཞིང་ཡང་ལ་རྒྱལ། རླུང་དང་
 བད་ཀན་ལྟན་པའི་ཆ་བ་སེལ། ཞེས་གསུངས་སོ།

རི་བོང་གི་ཤའི་ཡོན་ཏན།

दीपनः कटुकः पाके ग्राही रूक्षो हिमः शशः ॥ ६१ ॥

རི་བོང་གི་ཤའི་དྲོད་སྐྱེད་ཅུ་བ།

ཁྱ་ཇེས་ཆ་ཞིང་འབྲུ་གཙོད་བསིལ། ༡ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། སྐམ་སར་གནས་པའི་རི་དྲགས་ཀྱི་ཤ་རྒྱམས་ཀྱི་ནང་རྒྱས་རི་བོང་གི་ཤ་
ནི་ཐོ་བའི་མེ་དྲོད་སྐྱེད། རྒྱས་པ་ཅུ་བ་བ་དང་། ཁྱ་ཇེས་ཀྱི་རོ་ཆ། འབྲུ་བ་གཙོད་བར་བྱེད།
བསིལ་བའི་མཚན་ཉིད་ཅན་ཡིན་ནོ། །བཤད་སྐྱོད་ལེའུ་བཙུ་བྱག་པར། རི་བོང་གི་ཤུ་བ་དྲོད་
སྐྱེད་འབྲུ་བ་གཙོད། ཞེས་གསུངས་སོ།

སྐམ་སའི་ཁྲོན་གྱིས་ཤོ་བའི་ཤ་སྐྱེད་ཡོན་ཏན།

ईषदुष्पागुरुस्निग्धा बृंहणा वर्तकादयः ॥ ६२ ॥

བརྟག་ལ་སོགས་པའི་ཤ།

ཅུང་ཟད་སྐྱམ་དྲོ་ཁྱི་བརྟས་བྱེད། ༢ ॥

ཞེས་བ་ནི། སྐམ་སར་གནས་པ་རྒྱམས་ཀྱི་ནང་ནས་ཁྲོན་གྱིས་ཤོ་ཞིང་ཟས་འཚོལ་བའི་
བྱ་བརྟག་ལ་སོགས་པའི་ཤ་ནི་ཅུང་ཟད་སྐྱམ་ལ། དྲོ་བ་དང་ཁྱི་བ་དང་ལུས་བརྟས་པར་བྱེད་
བ་ཡིན་ནོ།

སྐྱ་བུའི་ཤའི་ཡོན་ཏན།

तित्तिरिस्तेष्वपि वरो मेधाग्निबलशक्तकृत् ।
ग्राही वणर्थोऽनिलोद्विक्तसन्निपातहरः परम् ॥ ६३ ॥

དེ་རྒྱམས་ལས་ཀྱང་སྐྱ་བུའི་ཤ།

ཡིད་གཞུངས་དྲོད་སྐྱོབས་ཁྱ་བ་འཕེལ།

བཤང་སྒྲིམ་མདོག་བཟང་རྒྱུང་ཤས་ཆེ།

འདུས་པ་སེལ་བའི་དམ་པ་ཡིན། ༤༢ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། སྒྲིམ་སར་གནས་པའི་ཁྲོན་དུ་བཞོ་བའི་བྱ་བརྟུག་ལ་སོགས་པ་དེ་
རྣམས་ལས་ཀྱང་རྒྱ་གྱི་རྩི་རིའི་ཤ་ནི་མཆོག་ཡིན་ལ། ཤ་དེ་ཡིས་ཡིད་གཞུངས་པ་དང་།
བྱོད་དང་སྟོབས་སྦྱེད། ཁྱུ་བ་འཕེལ། བཤང་བ་སྒྲིམ་པ་དང་། ལུས་ཀྱི་མདོག་བཟང་པོར་
འགྱུར་བ་ཡིན། རྒྱུང་ཤས་ཆེ་བ་ཡོད་པའི་འདུས་པའི་ནད་སེལ་བའི་མཆོག་དམ་པ་ཡིན་ལོ།

མ་བྱའི་ཤའི་ཡོན་ཏན།

नातिपथ्यः शिखी पथ्यः श्रोत्रस्वरवयोदृशाम् ॥ ६४ ॥

མ་བྱའི་ཤ་ནི་བཟང་མིན་ཡང་།

རྣ་མིག་སྒྲིབ་འགགས་ཆས་སྲར་པན། ༤༣ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། སྒྲིམ་སར་གནས་པ་རྣམས་ཀྱི་ནད་ནས་ཁྲོན་དུ་བཞོ་བའི་ཁོངས་སུ་
གཏོགས་པ་མ་བྱའི་ཤ་ནི་པན་ཞིང་བསྐྱུགས་པའི་བཟང་པོ་ཞིག་མ་ཡིན། འོན་ཀྱང་རྣ་བས་
སྒྲི་ཐོས་པ་དང་མིག་གིས་ལེགས་པར་མཐོང་བར་བྱེད་པ་བཅས་ལ་པན། དེ་བཞིན་སྒྲིབ་
འགགས་པ་སེལ། མཁྱོགས་པོ་ཆས་པ་ལས་བསྐྱུང་བས་ཆས་སྲ་བར་འགྱུར་བ་བཅས་
འདི་དག་རྣམས་ལ་པན་ཞིང་བསྐྱུགས་པ་ཡིན་ལོ། བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་བརྒྱུག་པར། མ་བྱ་
མིག་ནད་སྒྲིབ་འགགས་ཆས་སྲ་པན། ཞེས་གསུངས་སོ།

ཁྲིམ་བྱའི་ཤའི་ཡོན་ཏན།

तद्वच्च कुक्कुटो वृष्यः ग्राम्यस्तु श्लेष्मलो गुरुः ॥ ६५ ॥

ཁྲིམ་བྱ་དེ་འདྲ་རྩི་ཙུལ།

གྲོང་གནས་ཁྱི་ཞིང་བད་ཀན་སྦྱེད། ༤༤ ॥

ཞེས་པ་ནི། སྐམ་སར་གནས་པ་ཁྲིན་དུ་བཞོ་བ་བྱིས་བྱའི་ཤ་སྦྱར་ནི་གོང་དུ་སྦྱོས་པའི་
མ་བྱའི་ཤ་དང་འདྲ་བར་ཤ་བཟང་པོ་ནི་མིན་མོད། འོན་ཀྱང་ན་བ་དང་མིག་དང་སྤྲང་
འགགས་པ་རྣམས་སེལ་ཞིང་། གས་སྤ་བར་འགྱུར་བ་བཅས་འདི་དག་རྣམས་ལ་ཕན་ཞིང་
འདི་ནི་མ་བྱ་ལས་ཆེས་རོ་ཙ་བར་བྱེད། སྦྱི་བོའི་གོང་གི་བྱིས་ན་གནས་པའི་བྱིས་བྱའི་ཤ་ནི་
ཕྱི་ཞིང་བད་ཀན་སྦྱེད་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་བཙུང་བླ་མར། བྱིས་བྱ་.....ཁྱ་
འཕེལ་སྐྱ་ལ་ཕན། ཞེས་གསུངས་སོ།

གོང་མོ་ལ་སོགས་པའི་ཤིའི་ཡོན་ཏན།

मेधाऽनलकरा हृद्याः क्रकरा सोपचक्रकाः ॥ ६६ ॥

གོང་མོ་ཁྱ་བ་ཙ་ཀྱར་བཅས།

ཡིད་གཞུངས་དྲོད་སྦྱེད་ཡི་གར་འོང་། ॥ ६६ ॥

ཞེས་པ་ནི། སྐམ་སར་གནས་པ་ཁྲིན་དུ་བཞོ་བའི་བྱ་གོང་མོ་དང་། ཁྱ་བ་ཙ་ཀྱ་གཉིས་ཀྱི་
ཤ་ནི་ཡིད་གཞུངས་སྦྱེ་ཤེས་རབ་སྦྱེད། སོ་བའི་མེ་དྲོད་སྦྱེད་པ་དང་། ཡི་གར་འོང་ཞེས་པ་སྦྱིང་
དགའ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ།

ཐེ་བ་ཞར་བའི་ཤིའི་ཡོན་ཏན།

गुरुः सलवणः काणकपोतः सर्वदोषकृत् ॥ ६७ ॥

ཐེ་བ་ཞར་བའི་ཤ་སྦྱི་ཞིང་།

ཚུ་བློ་ཉེས་པ་ཐམས་ཅད་སྦྱེད། ॥ ६७ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། སྐམ་སར་གནས་པའི་མཚུ་ཏོས་བཞོ་ཞིང་ཟས་འཚོལ་བའི་སྦྱེ་ལས་
མིག་ལ་གཅིག་མི་མཐོང་བར་གྲགས་པའི་བྱ་ཐེ་བ་ཞར་བ་ཞེས་པ་དངོས་ནི་བྱ་ཕུག་རོན་ཁྱ་
བོ་ཡིན། དེ་ཡི་ཤ་ནི་སྦྱི་བ་དང་། ཅུང་ཟད་རོ་ལན་ཚུ་བློ་སྦྱང་ལ་སོགས་པའི་ཉེས་པ་གསུམ་
པོ་ཐམས་ཅད་སྦྱེད་པར་བྱེད་དོ།

བྱིའུ་ཤའི་ཡོན་ཏན།

चटकाः श्लेष्मलाः स्निग्धा वातघ्नाः शुक्रलाः परम् ३१ ॥ ६८ ॥

བྱིའུ་ཤ་བད་ཀན་སྒྲིང་ཅིང་སྟུམ།

རྒྱང་འཛོམས་ཁྱ་བ་རབ་འཕེལ་བྱེད། ༤༧ ॥

ཞེས་བ་ནི། སྒྲམ་སར་གནས་པའི་མཆུས་བརྒྱ་བའི་སྒྲེ་ལས་མཆིལ་བ་ལ་སོགས་བ་བྱ་
ཐན་བྱིའུ་ནམས་ཀྱི་ཤ་ནི་བད་ཀན་སྒྲིང་ཅིང་སྟུམ་བ་དང་རྒྱང་འཛོམས་ཤིང་ཁྱ་བ་རབ་བྱ་
འཕེལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་བློ་ག་པར། །.....བྱིའུ་ཁྱ་བའེལ་
མ་ལ་པན། །ཞེས་གསུངས་སོ།

ཁྱ་བ་གནས་སོགས་སྒྲེ་ཆན་བྱི་མ་ལྟ་བུ་ཤའི་ཡོན་ཏན།

गरुष्ठास्निग्धमधुरा वर्गाश्चातो यथोत्तरम् ।

मूत्रशुक्रकृतो बल्या वातघ्नाः कफपित्तलाः ॥ ६९ ॥

སྒྲེ་ཆན་དེ་ལས་བྱི་མ་ནམས།

རིམ་བཞིན་སྒྲིང་སྟུམ་ཞིང་མངར།

གཅིན་མང་རོ་ཅ་སྒྲོབས་སྒྲིང་ཅིང་།

རྒྱང་འཛོམས་བད་ཀན་མཁྱིས་བ་བྱེད། ༤༨ ॥

ཞེས་བ་ནི། ཤ་རིགས་སྒྲེ་ཆན་བརྒྱད་དུ་བཤད་པ་ལས། རི་དྲགས་ཀྱི་སྒྲེ་དང་། ཁྲོན་དུ་
བརྒྱ་བའི་སྒྲེ་དང་། མཆུས་བརྒྱ་བའི་སྒྲེ་གསུམ་ནི་གོང་དུ་སྒྲོས་ཟིན་ལ། སྒྲེ་ཆན་དེ་ནམས་ཀྱི་
ལྷག་འཕྲོས་སྒྲེ་ཆན་བྱི་མ་ཁྱ་བ་གནས་པའི་སྒྲེ་དང་། ཅལ་མཐུས་བ་བའི་སྒྲེ། རི་དྲགས་ཆེ་
བའི་སྒྲེ། རྒྱང་གནས་བྱའི་སྒྲེ། ཉ་རིགས་ཀྱི་སྒྲེ་བཅས་སྒྲེ་ཆན་བྱི་མ་ལྟ་བུ་ཤའི་ཡོན་ཏན་ཀྱི་ཤ་ནི་
སྒྲིང་བ་དང་རྒྱ་བ་དང་སྟུམ་ཞིང་རོ་མངར་བ་དང་ལྷན་བ་ཡིན་ལ། ལྷག་བར་དུ་སྒྲེ་ཆན་སྒྲམ་

སྤྲུམ་ལས་བྱེ་མ་བྱེ་མ་རྣམས་རིམ་བཞིན་དུ་ཆེས་ལྷིང་སྤྲུམ་མངར་གྱི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་
 བ་ཡིན་ནོ། དེ་ཡང་ཁྱད་ན་གནས་བ་རྣམས་ཀྱི་ཤ་ནི་ལྷིང་བ་དང་། རྩོ་བ་དང་། སྤྲུམ་བ་དང་།
 མངར་བ་དང་ལྡན་བ་ཡིན་ལ། ཁྱད་ན་གནས་པའི་ཤ་དེ་ལས་རྩ་ལ་མཐུས་ཟ་བའི་ཤ་རྣམས་
 ཆེས་ལྷིང་སྤྲུམ་མངར་དང་ལྡན་ལ། དེ་ལས་ཀྱང་རི་དྲགས་ཆེ་བའི་སྤྲུམ་གྱི་ཤ་ལྷིང་སྤྲུམ་
 མངར་དང་ལྡན་བ་དང་། དེ་ལས་ཀྱང་རྩ་གནས་པའི་བྲ་རྣམས་ཀྱི་ཤ་ཆེས་ལྷིང་བ་ལ་
 སོགས་བ་དང་ལྡན་བ་དང་། དེ་ལས་ཀྱང་ཉ་རིགས་རྣམས་ཀྱི་ཤ་ཆེས་ལྷིང་སྤྲུམ་མངར་གྱི་
 ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་བ་ཡིན་ནོ། ཁོང་དུ་སྤྲོས་པ་དེ་བཞིན་དུ་སྤྲུམ་ཆོན་བྱེ་མ་ལྷ་པོ་དེ་དག་གིས་
 རིམ་གྱིས་སྤྲུམ་སྤྲུམ་ལས་བྱེ་མ་བྱེ་མ་རྣམས་ཆེས་གཅིན་མང་བ་དང་། རོ་ཙ་བ་དང་།
 སྤྲོབས་སྤྱེད་བ་དང་། ལྷང་འཛོམས་ཤིང་མཁྲིས་བ་དང་བད་ཀན་སྤྱེད་པར་བྱེད་བ་ཡིན་ནོ།

རི་དྲགས་ཆེ་བའི་ཤ་སྤྱིའི་ཡོན་ཏན།

शीता महामृगास्तेषु ॥ ७० ॥

དེ་ལས་རི་དྲགས་ཆེན་པོའི་བསེལ། ॥ ७० ॥

ཞེས་བ་ནི། སྤྲུམ་ཆོན་བྱེ་མ་ལྷ་པོ་དེ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་རི་དྲགས་ཆེན་པོའི་སྤྲུམ་ཆོན་དུ་
 གཏོགས་པའི་ཤ་རྣམས་ནི་ནུས་བ་བསེལ་བ་དང་ལྡན་བ་ཡིན་ནོ།

རྩ་ལ་མཐུས་ཤ་སྤྲོན་ཟ་བ་རྣམས་ཀྱི་ཤ་སྤྱིའི་ཡོན་ཏན།

-----कव्याद प्रसहाः पुनः ।

लवणानरसाः पाके कटुका मांसवर्धनाः ॥

जीर्णांशौग्रहणीदोषशोषार्तानां परं हिताः ॥ ७१ ॥

རྩ་ལ་མཐུས་ཤ་སྤྲོན་ཟ་བའི་ཡང་།

རོ་རྩེས་ལན་ཚྭ་བྲོ་བྲུ་རྩེས།

ཆོ་ཞིང་ཤ་ནི་འཕེལ་བར་བྱེད།

གཞང་འབྲུམ་སྒྲིང་པ་པོ་བ་གྲང་།

སྒྲིམ་ནད་ཉེན་ལ་མཆོག་ཏུ་པན། ༡༡ །

ཞེས་བ་ནི། ཅུལ་མཐུས་ཟ་བའི་སྒྲེ་ཚན་བསད་མ་ཐག་པའི་ཤ་སྒྲོན་ཟ་བའི་རིགས་ལ་
གཅན་གཟན་དང་བྱ་གཉིས་སུ་ཡོད་པ་དེ་དག་གི་ཤ་ཡང་ནི་གོང་གི་གཙོ་བོའི་རོ་ཡི་རྒྱུ་
ལ་ལན་ཚུ་ཅུང་ཟད་ཅམ་ཆེར་མི་གསལ་བའི་ཚུལ་དུ་བྲོ་བ་དང་། ལྷ་རྒྱུ་གྱི་རོ་ཆ། ཤ་
འཕེལ་བར་བྱེད། གཞང་འབྲུམ་སྒྲིང་པ་དང་པོ་བ་གྲང་ཞིང་བྲོད་ཚུང་བའི་ནད་དང་སྒྲིམ་ནད་
གྱིས་ཉེན་པ་རྣམས་ལ་མཆོག་ཏུ་པན་པ་ཡིན་ནོ། གོང་གི་ཡང་ཞེས་པ་མཆོམས་སྦྱར་ལས་
རྒྱས་པའི་དོན་མིན་པས་ལེགས་སྦྱར་དུ་མི་སྒྲུང་། རང་འབྲེལ་དུ་མིག་ནོ་བར་འགྱུར། བཤང་
གཅི་འགགས་མི་སྲིད་གསུངས་འདུག །བཤད་ཀྱང་ལེའུ་བརྒྱད་བྱུག་པར། བྱ་གཅན་ཅུལ་
མཐུས་ཤ་སྒྲོན་ཟ་བ་རྣམས། ཅུབ་ཡང་ནོ་བས་པོ་བའི་མེ་བྲོད་སྒྲིད། སྒྲན་བཤིག་ཤ་འཕེལ་
གྲང་བའི་ནད་ཀྱན་མེལ། ཞེས་གསུངས་སོ།

ར་ཤའི་ཡོན་ཏན།

तातिशीतगुरुस्निग्धं मांसमाजमदोषलम् ॥

शरीरधातुसामान्यादनभिष्यन्दि बृंहणम् ॥ ७२ ॥

ར་ཤ་ཤིན་ཏུ་བསིལ་མིན་ཞིང་།

སྦྱི་སྦྱུམ་མ་ཡིན་ཉེས་མེད་མིན།

ལུས་དང་ཁམས་ནི་མཉམ་པས་ན།

བད་ཀན་མི་སྒྲིད་ལུས་བརྟས་བྱེད། ༡༢ །

ཞེས་བྱ་བ་ནི། ར་ཡི་ཤ་ནི་ཤིན་ཏུ་བསིལ་བ་མིན་ཡང་ཅུང་ཟད་བསིལ་བ་དང་། དེ་
བཞིན་དུ་ཅུང་ཟད་སྦྱི་བ་དང་ཅུང་ཟད་སྦྱུམ་པ་ཡིན་ལ་ཤིན་ཏུ་སྦྱི་བ་དང་སྦྱུམ་པ་ནི་མིན་ནོ།
ར་ཤ་དེ་ལ་ཉེས་པ་མེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ་བད་ཀན་ཅུང་ཟད་སྒྲིད་བར་བྱེད་པ་ཡིན། གཞུང་

གཞན་དུ་ཉེས་པ་གསུམ་ག་ཡང་ཅུང་ཟད་འབྲུགས་ཤིང་སྐྱེད་པར་བཤད། འོན་ཀྱང་མི་
 རྣམས་ཀྱི་ལུས་དང་ཁམས་ཀྱི་ཚུལ་ཇི་འདྲ་ཡོད་པ་དེ་བཞིན་དུ་ར་ཡི་ལུས་དང་ཁམས་ཀྱང་
 དེ་དང་འདྲ་བ་ཡོད་པ་ཡིན། དེས་ན་མི་དང་ར་ཡི་ལུས་དང་ལུས་བྱངས་ཀྱི་ཁམས་རྣམས་
 མཚུངས་ཤིང་མཉམ་བའི་ཐྱིར་ར་ཤ་དེས་ནི་ཉེས་པ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མི་སྐྱེད་པ་ཡིན་ཞེས་སོ། །
 འདིས་ཤུགས་ལས་མི་ཡི་ཤའི་རང་བཞིན་ཡང་བཤད་པ་ཡིན་ལ། དེས་ན་ར་ཤ་དེ་ཡིས་བད་
 ཀན་ཡང་ཤས་ཆེར་སྐྱེད་པར་མི་བྱེད་ཅིང་ལུས་བརྟན་ཤིང་ཤ་འཕེལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །
 བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་བཅུ་དྲུག་པར། ར་ཤ་སྤྱི་བསིལ་ཉེས་པ་གསུམ་སྟོང་ཞིང་། །བསེ་དྲུག་
 འབྲུམ་ནག་མེས་འཆོག་མ་ལ་པན། །ཞེས་གསུངས་སོ།

ལུག་ཤའི་ཡོན་ཏན།

विपरीतमतो ज्ञेयमाविकं ब्रूहणं तु तत् ॥ ७३ ॥

ལུག་ཤ་དེ་ལས་བཞྲོག་པ་སྟེ།

ལུས་བརྟན་ཡིན་པར་ཤེས་པར་བྱ། ༧༣ ॥

ཞེས་པ་ནི། ལུག་ཤ་དེ་ནི་གོང་གི་ར་ཤ་ལས་གོ་བཞྲོག་པའི་ཡོན་ཏན་འབྱུང་སྟེ། ར་ཤ་
 བསིལ་ལ་ལུག་ཤ་ནི་དོ་བ་དང་། ར་ཤ་ཅུང་ཟད་སྦྱུམ་ལ་ལུག་ཤ་ནི་ཤིན་དུ་སྦྱུམ། ར་ཤ་ཅུང་
 ཟད་སྤྱི་ལ་ལུག་ཤ་ནི་ཤིན་དུ་སྤྱི་བ་ཡོད། དེ་བཞིན་དུ་མི་དང་ལུག་གི་ལུས་དང་ལུས་བྱངས་
 མི་མཉམ་པར་བརྟན་ཉེས་པ་གསུམ་སྐྱེད་པར་ཡང་བཤད། ལུག་ཤས་ལུས་བརྟན་ཤིང་
 རྒྱས་པར་བྱེད་པ་ཡིན་པ་ཤེས་པར་བྱ་ཞེས་པའི་དོན་ནོ། །ལུས་བརྟན་པ་ལ་ར་ཤ་ལས་གོ་
 བཞྲོག་མེད་དོ། །འབྲེལ་པ་རྒྱ་ཟེར་རྒྱ་དཔེ་དང་བོད་འགྲུར་གཉིས་ཀར་ལུག་ཤ་ཤིན་དུ་
 བསིལ་བ་བཤད་པ་དང་། རྒྱ་དཔེ་གཞན་དུ་ནི་དོ་བ་བཤད་པས་དབྱེད་པར་བྱའོ། །བཤད་རྒྱུ་
 ལེའུ་བཅུ་དྲུག་པར། ལུག་ཤ་སྦྱུམ་དོ་སྟོབས་འཕེལ་ལུས་བྱངས་སྐྱེད། །ཞེས་གསུངས་སོ།

བ་ལང་གི་ཤེའི་ཡོན་ཏན།

शष्ककासश्रमात्यग्निविषमज्वरपीनसान् ।
काश्यं केवलवातांश्च गोमांसं सन्नियच्छति ॥ ७४ ॥

བ་ལང་གི་ནི་ལུད་སྐྱེས་དང་།

ངལ་དང་ཆ་ཆེས་མ་སྒྲོམས་རིམས།

ཆམ་བ་དང་ནི་སྐྱེས་བ་དང་།

སྐྱེད་ནད་གཅིག་ཕུ་ན་བ་སེལ། ༧༤ ॥

ཞེས་པ་ནི། བ་ལང་གི་ཤེའི་ལུད་བ་སྐྱེས་པོར་ཁོང་བ་དང་ངལ་དུབ་དང་ཉ་ཅང་མེ་དྲོད་
ཆ་ཆེས་བ་དང་རིམས་ལྡང་དུབ་མི་སྒྲོམས་བ་དང་ཆམ་བ་དང་ལུས་སྐྱེས་བ་དང་སྐྱེད་ནད་
གཅིག་ཕུ་སྐྱེད་པར་ན་བ་བཅས་གོང་གསལ་གྱི་ནད་འདི་ནམས་སེལ་བར་བྱེད་བ་ཡིན་ནོ། །
བཤད་སྐྱེད་ལེའུ་བཅུ་དུག་པར། བ་ལང་བསེལ་སྐྱེས་སྐྱེད་ལྡན་ཆ་བ་སེལ། ཞེས་
གསུངས་སོ།

མ་ཉེའི་ཤེའི་ཡོན་ཏན།

उष्णो गरीयान्महिषः स्वप्नदाढ्यबृहत्त्वकृत् ॥ ७५ ॥

མ་ཉེའི་ཤེའི་སྐྱེ་ཞིང་ཆ།

གཉིད་ཆེ་བརྟན་བྱེད་ཤ་ཆེར་སྐྱེད། ༧༥ ॥

ཞེས་པ་ནི། མ་ཉེའི་ཤེའི་ཤིན་ཏུ་སྐྱེ་ཞིང་ཆ་བ་དང་། ཤ་དེ་ཡིས་གཉིད་ཆེ་ལ་བརྟན་པར་
བྱེད། ལུས་ཤ་ཆེར་སྐྱེད་པར་བྱེད་བ་ཡིན་ནོ། །བཤད་སྐྱེད་ལེའུ་བཅུ་དུག་པར། མ་ཉེའི་ཤ་
ཡིས་གཉིད་དང་ཤ་འཕེལ་བྱེད། ཞེས་གསུངས་སོ།

ཕག་ཚོད་ཀྱི་ཤའི་ཡོན་ཏན།

तद्वद्वराहः श्रमहा रुचिशुक्रबलप्रदः ॥ ७६ ॥

ཕག་ཚོད་ཤ་ནི་དེ་འདྲ་ཞིང་།

ངལ་སེལ་ཟས་ལེན་བྱ་སྟོབས་སྐྱེད། ॥ १७ ॥

ཞེས་བ་ནི། ཕག་ཚོད་ཀྱི་ཤ་ནི་གོང་གི་མ་ཉེའི་ཤ་དང་འདྲ་བར་སྐྱེ་ཞིང་ཚ་བ་དང་།
གཉིད་ཆེ་ཞིང་བཟན་པར་བྱེད། ལུས་ཤ་ཆེར་སྐྱེད་བ་ཡིན། བྱད་པར་དུ་ཤ་འདིས་ངལ་དུ་བ་
སེལ་བ་དང་། ཟས་ལེན་ཞིང་ཡི་ག་འབྱེད་པར་བྱེད། བྱ་བ་དང་སྟོབས་སྐྱེད་པར་བྱེད་བ་ཡིན་
ནོ། །བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་བཙུ་བླ་ག་པར། ཕག་ཤ་བསེལ་ཡང་མ་འཇིག་སྐྱེག་པོ་སེལ། ཞེས་
གསུངས་སོ།

ཉ་ཤ་སྐྱེའི་ཡོན་ཏན།

मत्स्याः परं कफकराः ॥ ७७ ॥

ཉ་ནི་མཆོག་ཏུ་བད་ཀན་སྐྱེད། ॥ ११ ॥

ཞེས་བ་ནི། རྩ་རྩེ་ཏ་དང་པུ་རྩེན་ལ་སོགས་པའི་ཉ་ཤ་རྣམས་ནི་བད་ཀན་ཆེས་ཤིན་ཏུ་
མང་བར་སྐྱེད་པར་བྱེད་བ་ཡིན་ནོ། །བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་བཙུ་བླ་ག་པར། ཉ་ཤ་པོ་བའི་ནད་སོལ་
དང་ག་འབྱེད། ཁིག་གསལ་མ་འབྲས་བད་ཀན་བཤིག་པར་བྱེད་དོ་ཞེས་གསུངས་སོ།

ཉ་ཅི་ལི་ལྷོ་མའི་ཤའི་ཡོན་ཏན།

चिलिचीमस्त्रिदोषकृत् ॥ ७८ ॥

ཅི་ལི་ལྷོ་མ་ཉེས་གསུམ་སྐྱེད། ॥ १२ ॥

ཞེས་བ་ནི། ཉ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་གོང་དུ་སྟོས་པའི་ཅི་ལི་ལྷོ་མ་ཞེས་པའི་ཉ་དེ་ཡི་ཤ་ནི་
ཉེས་པ་རྒྱུང་ལ་སོགས་པ་གསུམ་ག་སྐྱེད་པར་བྱེད་བ་ཡིན་ནོ།

སྡེ་ཚན་སོ་སའི་ཤའི་མཆོག།

लावरोहितगोधैणाः स्वे स्वे वर्गे वराः परम् ॥ ७९ ॥

ལཱ་ཕ་རྩོ་ཉི་ཏ་སྒྲིན་གོར།

ཤ་བ་རང་རང་སྡེ་ཚན་མཆོག། ༧༩ ॥

ཞེས་པ་ནི། ལཱ་ཕ་ལ་སོགས་པའི་ཤ་འདི་རྣམས་རང་རང་གི་སྡེ་ཚན་གྱི་ཤ་རྣམས་ཀྱི་
མཆོག་ཡིན་ཏེ། དེ་ཡང་ལཱ་ཕ་ནི་ཁྲོན་དུ་ཤོ་བའི་ཤ་རྣམས་ཀྱི་མཆོག་ཡིན་ལ། རྩོ་ཉི་ཏ་ནི་ཉ་
ཡི་ཤ་རྣམས་ཀྱི་མཆོག་དུ་འགྱུར་ཅིང་། སྒྲིན་གོར་ནི་ཁྲུང་ན་གནས་པའི་ཤ་རྣམས་ཀྱི་
མཆོག་ཡིན་པ་དང་། ཤ་བ་ནི་རི་དྲགས་ཀྱི་ཤ་རྣམས་ཀྱི་མཆོག་ཡིན་ལོ།

བཟའ་རུང་བའི་ཤ།

मांसं सद्योहतं शुद्धं वयस्थं च भजेत् ॥ ८० ॥

ཤ་ནི་འབྲུལ་བསད་པ་དག་དང་།

དར་ལ་བབ་པའི་བསྐྱེན་པར་བྱ། ༨༠ ॥

ཞེས་པ་ནི། ཤ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་འབྲུལ་གྱི་བསད་མ་ཐག་པའི་ཤ་དང་། དུག་ལ་
སོགས་པའི་སྒྲོན་དང་མ་འབགས་པར་གཙང་ཞིང་དྲག་པ་དང་། ཉ་ཅང་ཀན་པ་དང་གཞོན་
པར་མ་འགྱུར་ཐའི་ན་ཚོད་དར་ལ་བབ་པའི་ཤ་བཅས་དེ་ལྟ་བུའི་ཤ་བསད་མ་ཐག་པ་དང་།
དག་པ་དང་། དར་ལ་བབ་པའི་ཤ་དེ་དག་ནི་ཐན་པ་ཡིན་པས་བསྐྱེན་པར་བྱའོ། གཞན་དུ་ན་
དར་མ་ལ་ལྟོས་ན་ཀན་པོ་དང་གཞོན་པའི་ཤ་ནི་གཞོད་པས་བསྐྱེན་མི་རུང་། བསྐྱུས་པ་ལས་
ཀྱང་། གཞོན་པ་རྣམས་ཀྱི་ཤ་དག་བསྐྱེད་མཇུག་དང་ལུས་ནི་སྦྱི་བ་ཡིན། ཀས་པ་རྣམས་ཀྱི་ཤ་
ལྷག་ཅིང་། སྒྲོབས་མེད་སྦྱི་ཞིང་ཉེས་པ་སྦྱེད། ཞེས་གསུངས་སོ།

བཟའ་མི་རུང་བའི་ཤ།

----- त्यजेत् ।
 मृतं कृशं भृशं मेघं व्याधिवारिविषैर्हतम् ॥ ८१ ॥
 རང་གི་རིད་དང་གིན་ཏུ་འཚོ།
 ཅད་ཚུ་དུག་གིས་གི་བ་སྤང་༥ ८१ ॥

ཞེས་བ་ནི། ཤ་རྣམས་ལས་རང་ཉིད་གི་བ་སྤེ་རང་གི་ཐེབས་བ་དང་། ཤ་རིད་ཅིང་སྤྲུམ་
 བ་དང་། ཤ་གིན་ཏུ་ཆོལ་ཆེས་ཏེ་འཚོ་དུགས་བའི་རྒྱག་བ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ནད་ཀྱིས་གི་བ་
 དང་། ཚུ་ལ་བྱིངས་བ་སོགས་ཀྱིས་གི་བ་དང་། དུག་གིས་གི་བ་བཅས་དེ་ལྟ་བུའི་གོང་
 གསལ་གྱི་ཤ་རྣམས་བཟའ་མི་རུང་བས་སྤང་བར་བྱའོ།

ཤ་ཕྱི་ཡང་གི་བྱད་བར།

पुंस्त्रियोः पूर्वपश्चार्धे गुरुणी गर्भिणी गुरुः ।
 लघुर्योषिच्चतुषत्यासु विहङ्गेषु पुनः पुमान् ॥
 शिरःस्कन्धोरुपृष्ठस्य कट्याः सक्थंनोश्च गौरवम् ।
 तथाऽऽमपक्काशययोर्यथापूर्वं विनिर्दिशेत् ॥
 शोणितप्रभृतीनां च धातूनामुत्तरोत्तरम् ।
 मांसादगरीयो वृषणमेढ्रवृक्कयकृद् गुदम् ॥ ८२ ॥

ཐོ་དང་མོ་ཡི་སྟོད་སྟོད་ཕྱེད།
 ཕྱི་སྟེ་སྟེ་མ་འི་ཐམས་ཅད་ཕྱི།
 ཀླང་བཞི་མོ་ཡི་ཡང་བ་ཡིན།
 བྱ་རྣམས་ཀྱི་ནི་ཐོ་ཡི་ཡང་།
 མགོ་བོ་རོ་སྟོད་བྱང་དང་རྒྱལ།
 ཀླད་བ་དབྱི་ཡི་ཕྱི་བ་ཡིན།
 དེ་བཞིན་ཐོ་བ་རྒྱ་མ་སོགས།

གོ་རིམ་བཞིན་དུ་ཕྱི་བ་ཡིན།།

ཁྲག་ལ་སོགས་པའི་ལུས་བྱངས་ནྟམས།།

ཕྱི་མ་ཕྱི་མ་ཕྱི་བ་ཡིན།།

ཤ་ལས་རླིག་པ་པོ་མཚན་དང་།།

མཁལ་མ་མཚན་པ་³²གཞུང་དག་ཕྱི།། ༥༢ །

ཞེས་པ་ནི། སྤྱིར་སྟོག་ཆགས་ཀྱང་གྱི་པོ་དང་མོ་ཡི་ཤ་ནྟམས་གོ་རིམ་བཞིན་དུ་པོ་ཡི་སྟོད་མགོ་བ་ནས་ལྟེ་བའི་བར་གྱི་ལུས་སྟོད་གྱི་ཤ་ཕྱི་བ་དང་། མོ་ཡི་ལྟེ་བ་མན་ཆད་གྱི་ལུས་གྱི་རོ་སྟོད་གྱི་ལུས་བྱེད་གྱི་ཤ་ནྟམས་ཕྱི་བ་ཡིན། གལ་ཏེ་སྤྱི་མ་མ་ཡིན་ཆེ་སྤྱིར་ལུས་གྱི་སྟོད་སྟོད་ཐམས་ཅད་ཕྱི་བ་ཡིན། ཡང་རི་དྲགས་དང་ར་ལུག་ལ་སོགས་པ་རྐང་བ་བཞིས་འགྲོ་བའི་སེམས་ཅན་ནྟམས་གྱི་ཤ་ནི་པོ་ལས་མོ་ཡི་ཤ་ཡང་བ་ཡིན་ལ། དང་བ་དང་མ་བྱ་དང་བྱིས་བྱ་ལ་སོགས་པའི་གཤོག་པ་ཅན་གྱི་བྱ་ཡི་ཤ་ནྟམས་ནི་མོ་ལས་པོ་ཡི་ཤ་ཡང་བ་ཡིན་ནོ། །བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་བརྒྱ་བར། ཤ་ཀྱན་པོ་མའི་སྟོད་སྟོད་བྱེད་ཕྱི་སྟེ། །སྤྱི་མ་ཀྱན་ཕྱི་རྐང་བཞི་མོ་ཡི་ཡང་། བྱ་ནྟམས་ཀྱན་ནི་པོ་ཡི་ཡང་བ་ཡིན། ཞེས་གསུངས་པ་དང་།

ཡང་སྟོག་ཆགས་གང་ཡང་རྩལ་བའི་མགོ་བོ་ལ་སོགས་པའི་ཤ་ནྟམས་གོ་རིམ་བཞིན་ཕྱི་བ་ཡིན་པར་སྟོན་ཏེ། དེ་ཡང་དབྱི་ཡི་ཤ་ལས་རྐང་བའི་ཤ་ཕྱི། རྐང་བའི་ཤ་ལས་རྩབ་གྱི་ཤ་ཕྱི། རྩབ་གྱི་ཤ་ལས་བྱང་གི་ཤ་ཕྱི། བྱང་གི་ཤ་ལས་རོ་སྟོད་གྱི་ཤ་ཕྱི། རོ་སྟོད་གྱི་ཤ་ལས་མགོ་བའི་ཤ་ཆེས་ཕྱི་བ་ཡིན་ནོ། དེ་བཞིན་དུ་ཞུ་བའི་གནས་རྒྱ་མ་ལ་སོགས་པ་ལྟེ་བ་མན་ཆད་གྱི་ནང་གྲོལ་གྱི་ཤ་ནྟམས་ལས་མ་ཞུ་བའི་གནས་པོ་བ་ལ་སོགས་པ་ལྟེ་བ་ཡན་ཆད་གྱི་ནང་གྲོལ་གྱི་ཤ་ནྟམས་གོ་རིམ་བཞིན་དུ་ཕྱི་བ་ཡིན་ནོ། །བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་བརྒྱ་བར། མགོ་དང་རོ་སྟོད་བྱང་རྩབ་དབྱི་རྐང་ཕྱི། ཞེས་གསུངས་སོ།

32 བོད་འགྲུར། མཆེར་བ་ཞེས་སྟངས་ཡོད།

ཡང་ཁྲག་ལ་སོགས་པའི་ལུས་བྱངས་བླ་ག་བོ་ནམས་སྲ་མ་སྲ་མ་ལས་སྤྱི་མ་སྤྱི་མ་སྤྱི་
བ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཡང་ཁྲག་ལས་ཤིང་། ཤ་ལས་ཆེ་ལ་སྤྱི། ཆེ་ལ་ལས་ཅུས་བ་སྤྱི། ཅུས་ལས་
ཀང་སྤྱི། ཀང་ལས་ཁྲ་བ་སྤྱི་བ་ཡིན། བཤད་གྱུར་ལེའུ་བཅུ་བླ་ག་བར། ལུས་བྱངས་བདུན་བོ་
སྤྱི་མ་སྤྱི་མ་སྤྱི། ཞེས་སོ།

དེ་བཞིན་དུ་ལུས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ཤ་ནམས་ལས་ཁྲིག་བ་སྤྱི་ལྟས་བྱའི་ཤུབས་གསང་
སྤྱི་ཤིང་ཤིང་སྤྱི་བ་དང་། ཁྲིག་བ་ལས་སོ་མཆོན་གྱི་ཤིང་སྤྱི་བ་དང་། སོ་མཆོན་གྱི་ཤིང་ལས་མཁལ་
མའི་ཤིང་སྤྱི་བ་དང་། མཁལ་མའི་ཤིང་ལས་མཆོན་པའི་ཤིང་སྤྱི། མཆོན་པའི་ཤིང་ལས་གཞང་སྤྱི་
བཤང་ལས་གྱི་ཤིང་སྤྱི་བ་ཡིན། རྒྱ་ཐེང་ཙ་འགྲེལ་དུ་མཆོན་པའི་ཆབ་དུ་མཆོང་བ་སྤྲང་ངོ་།

དོན་བསྟུ་བ།

इति मांसवर्गाः ॥

ཤིང་སྤྱི་ཆོན་ནོ།

ཞེས་པ་ནི། དེ་ལྟར་ཁ་ཟས་ཀྱི་ལེའུ་ལས་ཤིང་གསལ་སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་གི་ཡོན་ཏན་བཤད་
པའི་སྤྱི་ཆོན་ཇོགས་སོ།

ཆོན་མའི་སྤྱི་ཆོན།

ཁ་ཟས་ལས་གོང་གི་ཤིང་སྤྱི་ཆོན་བསྟན་པའི་རྗེས་སོགས་ལ་སྤྲང་ཆོད་མར་བསྟན་པ་
དེ་ནམས་ཀྱི་ལྷག་མ་སྤྱི་ཆོད་སྤྱི་ཆོགས་སྤྱི་ན་པའི་སྤྱི་ཆོན་འདི་བཙམས་པ་ཡིན་ནོ།

ཆོད་མ་སྤྱི་ལ་སོགས་པ་སྤྱི་ཡོན་ཏན།

शाकं पाठाशठीशूषा^{३४} सुनिषण्णसतीनजम् ।

त्रिदोषघ्नं लघु ग्राहि स राजक्षववास्तुकम् ॥ ८३ ॥

ཚོད་མ་སྤྲ་ཐུ་ཤ་རྒྱུ་དང་།

སྤྲ་ཐུ་སྤྲ་ནི་པ་ཆ་དང་།

ས་རྒྱུ་ན་ང་གྱ་སྤྲུ་རྒྱུ་བ་ལྟ་།

ཉེས་པ་གསུམ་འཛམས་རྒྱལ་སྤྲ་ཡང་། ༥༢ །

ཞེས་པ་ནི་སྤྲ་ཐུ་སྤྲ་ཐུ་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་གཞན་དུ་བཤད་ཅི་ལེ་ཀ་ཞེས་བྱ་བའི་ཚོད་མ་མེ་
 ཏོག་ཚུང་ལ་མ་ཚོན་མདངས་བཟྱ་བ་མ་བྱའི་མདོངས་འདྲ་བ་ཆར་དུས་སྤྲ་ཐུ་བ་དང་།
 འབྲས་བྱ་དམར་པོ་ཡོད། དེའི་ཁྱུ་བ་ཚུ་དང་བསྐྱེད་ན་ཞོ་ལྷར་གར་པོ་ཆགས་ཤིང་རོ་ཤིན་དུ་
 ཁ་བ་དང་དྲི་མ་མེད་པ་ཞིག་ཡོད་པ་ཡིན། ཤ་རྒྱུ་ཞེས་པའི་ཚོད་མ་ནི་ལྷང་ནག་ཅན་ཞིག་
 ཡོད་སྟེ། སྤྲ་ཐུ་ཞེས་པའི་ཚོར་མ་ཅན་གྱི་སྤྲ་ཚོད་པོ་ཉར་སོགས་སྤྲ་ཡོད་པར་གྲགས། སྤྲ་ནི་
 པ་ཆ་ཞེས་པ་ནི་འདབ་མ་བཞི་ཡོད་པ་བཙོང་གི་དྲི་འདྲ་བ་ཚུའི་ནང་ན་སྤྲུ་བ་ཞིག་ཡོད། ས་
 རྒྱུ་ན་ཞེས་པ་ནི་མ་གྲར་རམ་སྤན་མའི་རིགས་ཤིག་ཡིན་སྟེ། རྒྱུ་བ་ནི་མིང་གི་རྣམ་
 གྲངས་གཞན་དུ་བཟེས་བྱེད་ཅེས་བྱ་བར་གྲགས། གྱ་སྤྲུ་ནི་ལོ་མ་མཐུག་ལ་འབྱར་བག་
 ཉམས་མདོག་ལྷང་ཁྱུ་དང་རྒྱུ་མེས་ལོ་འདབ་དམར་པོར་འགྲོ་བ་ནས་དང་གྲོ་ཡི་ཞིང་ཁར་
 མང་དུ་སྤྲུ་ཞེས་གསུངས་པ་ལྷར་ལོ་མ་དམར་ལ་འོད་དང་ལྷན་པའི་སྤྲ་ལྷུ་མ་ཞིག་ཡོད་པ་
 ཡིན། དེ་དག་ལ་སོགས་པའི་ཚོད་མ་རྣམས་ཀྱིས་ཉེས་པ་རྒྱུང་མཁྲིས་བད་ཀན་གསུམ་ག་
 འཛམས་ཤིང་རྒྱལ་བ་སྤྲ་ཞིང་མཁྲིགས་པར་བྱེད་ཅིང་ཡང་བ་ཡིན་ནོ།

སྤྲ་ནི་པ་ཆ་ཡི་ཡོན་ཏན།

सुनिषण्णोऽग्निःकुदवृष्यस्तेषु ॥ ८४ ॥

དེ་ལས་སྤྲ་ནི་པ་ཆ་ནི་ནོ།

རོ་ཙ་.....

॥ ༥༢ ॥

༥༢ བོད་འགྲུར། ས་རྒྱུ་ན་ང་གྱ་སྤྲུ་སོགས། ཞེས་རྒྱུ་བ་མི་སྤྲང་ཡང་སོགས་སྤྲ་སྤྲང་ངོ།

ཞེས་བ་ནི། གོང་དུ་གསལ་བའི་སྤྱི་ཤིང་ཞེས་པའི་ཚོད་མ་དེ་ནི་དོད་སྤྱིད་ཅིང་རོ་ཙ་
བར་བྱེད་བ་ཡིན་ནོ།

རྒྱུ་ལེ་ཡོན་ཏན།

-----राजक्षवः स्म ।

ग्रहण्यशौविकारघ्नः ॥ ८५ ॥

..... རྒྱུ་ལེ་ནི།

ཐོ་བ་གཞང་འབྲུམ་ནད་སེལ་མཆོག། ༥༥ ॥

ཞེས་བ་ནི། གོང་གི་ཚོད་མ་ནམས་ཀྱི་ནད་ནས་རྒྱུ་ལེ་ཞེས་པའི་ཚོད་མ་དེ་ནི་ཐོ་བ་
དང་གཞང་འབྲུམ་གྱི་ནད་སེལ་བའི་མཆོག་ཡིན་ནོ།

རྒྱ་སྤྱུ་ལེ་ཡོན་ཏན།

वर्चोभेदि तु वास्तुकम् ॥ ८६ ॥

རྒྱ་སྤྱུ་རྒྱ་སྤྱུ་ལེ་ཡོན་ཏན། ༥༦ ॥

ཞེས་བ་ནི། གོང་དུ་སྤྱོད་པའི་རྒྱ་སྤྱུ་སྤྱུ་བསྐྱུ་ལེ་ཞེས་པའི་ཚོད་མ་དེ་ནི་རྒྱ་སྤྱུ་
ལེ་ཡོན་ཏན་ལྟར་བྱེད་བ་ཡིན་ནོ། །བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་བླ་བླ་པར། སྤྱུ་ཚོད་མིག་ལ་
གཞོད་ཅིང་རྒྱ་སྤྱུ་ལེ་ཞེས་གསུངས་སོ།

མོན་སྤྱུ་ལེ་ཡོན་ཏན།

हन्ति दोषत्रयं कुष्ठं वृष्या सोष्णा रसायनी^{३७} ।

काकमाची सरा स्वर्या ----- ॥ ८७ ॥

མོན་སྤྲེའུ་དཔེ་རྩ་ཉེས་གསུམ་འཛུམས།

མཛེ་སེལ་རོ་ཙ་བཅུད་ལེན་དྲོ།

འབྲུ་ཞིང་མགྲོལ་བ་སྟན་པར་བྱེད། ༥༧ ॥

ཞེས་པ་ནི། བོང་དུ་སྟོས་པའི་ཀླ་མ་ལྷོ་སྟེ་མོན་སྤྲེའུ་དཔེ་རྩ་ཞེས་པ་དེ་ཡིས་ཉེས་པ་
སྤྲང་མཁྲིས་བད་ཀན་གསུམ་ག་འཛུམས་པར་བྱེད། མཛེ་ནད་སེལ། རོ་ཙ་ཞིང་ཁྲ་བ་འཕེལ་
པར་བྱེད། ཆེ་འཕེལ་ཞིང་བཅུད་ལེན་དུ་འབྱུར། རུས་པ་དྲོ་བས་ཅུང་ཟད་དྲོད་སྟེད། འབྲུ་བར་
བྱེད། མགྲོལ་བ་གསང་ཞིང་སྟན་སྟན་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །བཤད་སྟུང་ལེའུ་བཅུ་དྲུག་པར།
མོན་སྤྲེ་དཔེར་པོས་ཉེས་པ་གསུམ་ག་སེལ། ཞེས་གསུངས་སོ།

རྫོང་རིའི་ཡོན་ཏན།

----- चाङ्गेयम्लाऽग्निदीपनी ।

ग्रहण्यशोऽनिलश्लेष्महितोष्णा ग्रहिणी लघुः ॥ ८८ ॥

རྫོང་རི་སྟུར་མེ་དྲོད་སྟེད།

པོ་བ་གཞང་འབྲུམ་བད་ཀན་སྤྲང་།

དྲོད་ཆེ་འབྲུ་གཙོད་ཡང་བ་ཡིན། ༥༨ ॥

ཞེས་པ་ནི། རྫོང་རི་ཞེས་པའི་ཆོད་མ་དེ་ནི་རོ་སྟུར། པོ་བའི་མེ་དྲོད་སྟེད་པར་བྱེད། པོ་བ་
དང་གཞང་འབྲུམ་དང་བད་ཀན་དང་སྤྲང་ནམས་ལ་ཐན་པ་ཡིན། དེ་བཞིན་དུ་དེ་ཡི་རུས་པ་
དྲོད་ཆེ་ཞིང་འབྲུ་བ་གཙོད་པར་བྱེད་ཅིང་ཡང་བ་ཡིན་ནོ། །ཙང་གི་རིའི་མིང་གི་ནམ་གངས་
གཞན་དུ་ཉིབ་ཉིཡུ་བྲིས་པ་ཡང་སྟངས་ལོ།

བ་ལྷོལ་ལ་སོགས་པ་སྟེ་ཆོད་སྟེ་ཡོན་ཏན།

पटोलसप्तलाखिशार्ङ्गैश्चावल्गुजाऽमृताः ॥

वेत्ताग्रबृहतीवासाकुंतिलीतिलपर्णिकाः ।

मण्डूकणीककोटकारखेल्लकप्रपटाः ॥
 नाडीकलायं गोजिह्वा वार्ताकं वनतिक्तकम् ।
 करीरं कलकं नन्दी कुचैला शकुलादनी ॥
 कटिल्लं केम्बकं शीतं संकोशातककर्कशम् ।
 तिक्तं पाके कटु ग्राहि वातलं कफपित्तजित् ॥ ८९ ॥

བ་རྩོལ་དང་སྤྲ་ལ།
 བེམ་བ་སྤྲུལ་སྤྲུ་ཤེས།
 ཨ་བསྐྱར་ཅུ་འི་བྱ་ག།
 བརྟ་ཏི་དང་སྤྲ་སྤྲ་དང་།
 ཏིལ་བཞིག་ཀྱ་ཏི་ལ།
 མཐུག་འེ་འདབ་ཀྱོ་རྒྱ་ལ།
 ཀྱ་ར་བེསྤྲ་བཟུ་རྒྱ།
 རྒྱ་ཁྲི་ཀྱ་ལྷ་ཡ་དང་བེ།
 བོ་ཁྲི་རྒྱ་དང་སྤྲ་རྒྱ།
 བ་ན་ཏིགྱ་ཀ་རི་རམ།
 ཀྱ་ལ་ཀམ་དང་ནམྲ་དང་།
 ཀྱ་ཅོ་ལྷ་དང་ཤྱ་ལྷ་དེ།
 ཀྱ་ཁྲི་དང་ཀྱ་སྤྲ་ཀམ།
 བྱི་ཏམ་ཀྱོ་བྱ་ཏཀ་དང་བེ།
 ཀྱ་ཀྱ་ཤ་འཇམ་བསེལ་ཁ་ཞིང་ཆ།
 བཤང་མྱི་རྒྱུང་སྤྲེད་བད་མཁྲིས་སེལ། ८९ ॥

བེམ་བྱ་བ་བེ། བ་རྩོལ་བེ་འགྲེལ་བྱ་ཨ་རུ་ལྷ་བྱ་ལ་གཞུང་རིས་ཅན་བར་བལ་བེམ་བྱ་
 བྱ་གས་བ་དེ་ཡིན། འགྲེལ་སྤྲོ་སྤྲུན་རོ་མངར་བ་ཞུ་རྒྱེས་ཀྱང་མངར་ཞིང་སྤྲུན་ནད་སེལ་བ་

ཞིག་ཡོད་པར་བཤད། འགས་ནི་ཐང་མཚམས་སུ་སྤྱེ་ཞིང་དེའི་རྩ་བ་སྤངས་ནས་ལྷུ་མ་རྩ་
 བཅུགས་པ་ཆུ་འདལ་བ་ཞེས་པལ་སྤྲད་དུ་ཆུ་འཐག་པ་ཟེར་བའི་ལོ་མ་རལ་གྱི་འདྲ་བ། ཅ་
 བ་ར་མཉེ་ཕྱོགས་འདྲ་ལས་སྤྱེ་སྤྱེ་ལྷ་ར་མང་དུ་འབྲེལ་ནས་སྤྱེ་ཞིང་ཡན་ལག་སྤྱེ་སྤྱེ་མང་ལ་
 རོ་མངར་ཁ་ཚོན་བ་དང་ལྷན་པ་ཞིག་ཡོད་པར་བཤད། ལུང་འགའ་ཤས་སུ་པ་ལྟོ་ལའི་ལོ་
 མ་ནི་ཞེས་ལ་བད་ཀན་དང་མཁྲིས་པ་སེལ། འབྲས་བུས་ཉེས་གསུམ་སེལ། ཅ་བས་བཀྱ་
 སྤན་བྱེད་ཞེས་ཆུ་དཔེ་འགར་གསལ་ལོ། །དངོས་ནི་བར་བལ་ཞེས་པའི་ཚོད་མ་བྱེད་བ་དེ་
 ཡིན་འདུག །ཁླ་ཟེར་དུ་བ་ལྟོ་ལ་ནི་ཁ་བ་ཞིག་གོ་ཞེས་གསུངས་སོ། །འགས་ཁྱར་མང་ལ་
 ཡང་དངོས་འཛིན་བུས་ཡོད། སྤྱེ་ལྷ་ནི་སྤྱེ་ལྷ་ཞེས་པའི་སྤྱེ་ཚོད་ཞིག་ཡོད་སྤྲད། སྤན་འདིའི་
 བགས་པ་དང་མེ་ཏྲ་ཞོ་བཅས་སྤྱན་དུ་གཏོང་བ་ཡིན། ཨའི་ལྷ་ནི་ནི་མ་བ་ཞེས་པའི་ཤིང་
 བྱན་པ་མཐུག་ལ་རོ་ཁ་བ་ཞིག་ཡོད་པར་གྲགས། བྱེ་ལྷ་ནི་ཨ་རྒྱར་བལྟག་ཞེས་པའི་སྤྱེ་ཚོད་
 ཞིག་གོ། །དེ་ལ་མཛྲིང་ཞེས་བྲིས་པ་འདྲ་སྤྲད། ཨ་བསྐྱུག་ལྷ་ཞེས་པ་ལྷ་ཀྱ་རྩོ་སྤྱེ་སོ་མ་ར་རྩ་
 ཡིན། ཨ་ཕྱི་ཏའམ་གྱི་ལོ་སྤྱེ་བདུད་ཅི་ཞེས་སྤྱེ་ལྷེས་ལ་ཟེར། ལྷའི་སྤྱེ་གྱ་ནི་ཅ་གཞོན་ལྷའི་ཅ་
 མོ་དང་། བྱེ་ཏྲ་ཞེས་པ་རིགས་མི་འདྲ་བ་མི་སྤྱེ་སྤྱེ་སེང་གེ་དང་། བྱ་རྒྱ་ར་བཅས་གཉིས་ཡོད།
 གཅིག་ནི་སྤྱེ་མ་ལ་ཆེ་བ་དང་། གཅིག་ཤོས་དེ་ལ་ཀུ་ཀ་རི་ཞེས་ཟེར། འདི་ལ་མིང་གཞན་
 ལྷུང་སྤྱེ་ཆུང་ཕན་ཞེས་ཀྱང་ཟེར། འདིའི་སྤྱེ་ར་གཤམ་དུ་ཡང་བཤད་ཡོད། ལྷ་སྤྱེ་ནི་བྲིས་སྤྱེ་བ་
 ཤ་ཀ་དང་། ཏིལ་པ་རྟིག་ནི་ཆུ་ཤུག་གི་ལོ་མའམ་ཡང་ན་ཏིལ་གྱི་ལོ་མར་གོ་བ་དང་། ཀྱ་ཏི་ལྷི་
 ནི་ཏི་ལི་ཞེས་པའི་ཚོད་མ་ཞིག་གོ། །མུ་ཀའི་འདབ་ནི་མུ་ཀི་ཞེས་པའི་ཚོད་མ་དང་།
 ཀའོ་ཀའི་ནི་ལུག་གི་རྩ་འདྲ་བའི་ཚོད་མ་ཞིག་ཡོད་པར་གྲགས། ཀྱར་བསྐྱེ་ཞེས་པ་ནི་ཀ་དུ་ཀ་བི་
 ལའི་འབྲས་བུ་རོ་ཁ་ལ་བགས་པ་སུལ་རིས་ཅན་ནང་དུ་གསེར་མེའི་འབྲུ་འདྲ་བ་ཡོད་པའི་
 ཆུ་གར་དུ་ཡོངས་སུ་གྲགས་པའི་ཚོད་མ་ཀ་རེ་ལྷ་ཞེས་པའི་ཁ་ཏིག་ཅན་དེ་ཡིན། པཨ་ཀ་ནི་
 ལྷུ་མ་བུ་སྤྱེ་བཟང་དང་སྤྱེ་ན་པོ་ཆེག་ཐུབ་འཁྲི་ཤིང་རལ་བ་ཅན་སོགས་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་
 དུ་མ་དང་ལྷན་པའི་ལོ་མ་སྤྱེ་སེབ་གང་བུ་ནར་མོ་ཉ་ག་ཅན་འབྲས་བུ་ཞིབ་མོ་མོན་སྤན་གྱི་
 དབྱིབས་འདྲ་བའི་རོ་ཁ་ལ་ནུས་པ་བསིལ་ཞིང་རིམས་དང་དུག་སེལ་བ་ཞིག་ཡོད།

ནུ་རྒྱུ་ལུ་ཞེས་པ་ནི་སྤན་མའི་རིགས་མ་དྲར་ཡིན་པར་གྲགས། ཟླ་ཟེར་དུ་སྤན་མའི་སྤྱར་ར་
 ཞེས་གསལ། བོ་ཇི་རྟ་ནི་སྤྲང་ངམ་ར་མོང་གི་ལྷ་འདྲ་བའི་ཚོད་མ་མེ་ཏོག་གང་ལུ་ཅན་གཉིས་
 ཡོད་པར་བཤད། འདིར་དངོས་ནི་རྒྱ་གར་ན་ཡོངས་སུ་གྲགས་པའི་བན་གྲོ་ལྷ་ཞེས་པའི་ཚོད་
 མ་དེ་ཡིན་འདུག། །བུཏྟ་ནི་ཚོད་མ་འཛོང་མོ་ཚལ་བཟོས་ན་སྤྲུལ་འདྲ་བ་ཞིག་འབྱུང་བ་
 ཡོངས་གྲགས་རྒྱ་གར་བས་བོང་གན་ཞེས་པའི་ཚོད་མ་དེ་ཡིན། བན་ཏིལ་ནི་ནགས་ཀྱི་ཏིག་
 ཏ་ལྷེ་མིང་གཞན་དུ་བད་ས་ཀ་དང་། ཀྲོ་རེ་ཡ་དང་། ཅི་རྩ་ཡ་རྩ་སོགས་ཀྱང་ཟེར། ཀ་རི་རམ་
 ནི་སྤྲུག་མའི་སྤྱ་གུའི་ཚོད་མ་ཞེས་ཟེར་བ་དང་། ཀྲུལ་ཀམ་ནི་ཀྲུག་ཏིལ་ཀ་འམ་པལྱོལ་པར་ཞེས་
 བོང་དུ་བཤད་པའི་པལྱོལ་ལམ་པར་བལ་ཟེར་བའི་ཚོད་མ་དེའི་ལོ་མ་ཡིན། ནུ་རྒྱུ་ནི་མེད་མི་རྟེ་
 ལྷེ་རྩ་ཏིའི་ཤིང་ཡིན་པར་བཤད། ཀྲུལ་ནི་སྤྲུ་ནག་པོ་ཡིན་པར་བཤད། ཤྲུལ་དན་ཞེས་པ་
 ནི་ཀྲུལ་ཞེས་པའི་སྤྱ་ཚོད་དམར་ལ་རོ་ཁ་བ་ཞིག་ཡོད་པར་བཤད། ཀའི་སྤྱ་ནི་དུན་ནུ་ཞེས་
 པའི་མེ་ཏོག་དམར་པོ་ཅན་ཞིག་ཡོད། ཀེ་སྤྱ་ནི་ཀའེ་སྤྱ་ཞེས་པའི་ཚོད་མ་དང་། ཤྱི་ཏ་མ་
 ཞེས་པའི་ཚོད་མ་དང་། ཀྲོ་ཤྲུལ་ཞེས་པ་ནི་ཚོད་མ་སྤྲུལ་ཅན་ཞིག་ཡོད་པ་དང་། ཀལ་ནི་
 ཀལ་ཞེས་མཁྲགས་ཤིང་ཞིག་གི་མིང་ཡིན་པར་བཤད།

དེ་ལྟར་བོང་དུ་སྤྱོས་པའི་པལྱོལ་ནས་ཀལ་པར་གྱི་ཚོད་མ་འདི་རྣམས་ཐམས་ཅད་
 སྤྱིར་རྣམ་པ་བསལ་ཞིང་། རོ་ཁ། ལྷུ་ལྷེས་ཚ། བཤང་བ་སོགས་སྤྱི་ཞིང་མཁྲགས་པར་བྱེད།
 ལྷུང་སྤྱེད། བད་ཀན་དང་མཁྲིས་པ་སེལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །འདི་རྣམས་ཀྱིས་གཙོས་པོད་
 ཀྱི་ཡུལ་དང་ཐ་སྤྱད་ལ་མེད་པ་མང་ཞིང་ཡུལ་དུས་ཀྱི་སྤྱོད་གོམས་ཐོན་རྣམས་ཀྱི་འབྱུར་
 འགྲོས་ལ་བརྟེན་ནས་རེ་རེ་བཞིན་ངོ་འཕྲོད་དཀའ་བར་མངོན་ནོ།

པལྱོལ་འདི་ཡོན་ཏན།

हृद्यं टोलं कृमिनुत्खादुपाकं रुचिप्रदम् ॥ १० ॥

པ་ལྱོལ་ཞིམ་སྤྱན་ནད་སེལ།

ལྷུ་ལྷེས་མངར་ཞིང་ཡི་ག་འབྱེད། ཅེ ॥

ཞེས་བ་ནི། བོང་དུ་སྒྲོས་པའི་སྔ་ཚོད་ནམས་ཀྱི་ནང་ནས་བ་ཤོ་ལ་འཕ་པར་བལ་ཞེས་
བ་དེ་ནི་ཞེས་སྟེ་སྒྲིབ་དགའ་བར་བྱེད་པ་དང་། སྒྲིབ་ནད་སེལ། ལྷ་རྒྱེས་ཀྱི་རོ་མངར་ཞིང་ཡི་
ག་འབྱེད་པ་ཡིན་ནོ།

གྲིབ་ཀྱི་ཡི་ཡོན་ཏན།

पित्तलं दीपनं भेदि वातघ्नं बृहतीद्वयम् ॥ ११ ॥

གྲིབ་ཀྱི་གཉིས་མཁྲིས་སྒྱེད་འབྲ།

བྱོད་སྒྱེད་རྒྱུང་ནི་འཛམས་པ་ཡིན། ཅ། ॥

ཞེས་བ་བ་ནི། བོང་དུ་སྒྲོས་པའི་གྲིབ་ཀྱི་ཞེས་པའི་སྔ་ཚོད་ལ་རིགས་ཆེ་ཆུང་གཉིས་
ཡོད། གཅིག་ནི་སྒྲོམ་ལ་གྲིབ་ཀྱི་ཞེས་ཟེར་ལ། གཉིས་བ་དེ་ནི་ཀུ་ཀ་རི་ཡིན། འདི་
གཉིས་ཀས་མཁྲིས་པ་སྒྱེད་པར་བྱེད་པ་དང་། དེ་བཞིན་མེ་བྱོད་སྒྱེད། ཁོང་འབྲ་བ་དང་
རྒྱུང་འཛམས་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་ནི་ཤུ་བར།ཀུ་ཀ་རིས་རྒྱུང་
ཚད་སེལ། །ག་བྱ་དག་ཀྱང་དེ་བཞིན་རིམས་ལ་པན། ཞེས་གསུངས་སོ།

བ་ཤ་ག་ཡི་ཡོན་ཏན།

वृषं तु वमिकामघ्नं रक्तपित्तहरं परम् ॥ १२ ॥

བྱི་པ་རྩོན་པོ་དང་ལུད་པ་འཛམས།

ཁྲག་མཁྲིས་སེལ་བའི་དམ་པ་ཡིན། ཅ། ॥

ཞེས་བ་བ་ནི། བྱ་སྐྱ་སྟེ་བྱིས་ཞེས་པ་བ་ཤ་ག་ཡིན། དེ་ཡིས་རྩོན་ནམ་སྐྱུ་གྲ་བ་དང་
ལུད་པ་ནམས་འཛམས་པར་བྱེད། དེ་བཞིན་དུ་ཁྲག་དང་མཁྲིས་པ་སེལ་བའི་མཆོག་དམ་
པ་ཡིན་ནོ། །བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་ནི་ཤུ་བར། བ་ཤ་ག་ཡིས་ཁྲག་ཚད་མ་ལུས་སེལ། །ཞེས་
གསུངས་སོ།

ཀ་རེ་ལཱ་ཡི་ཡོན་ཏན།

कारखेल्लं सकटुकं दीपनं कफजित्परम् ॥ ९३ ॥

ཀཱར་ཤེལ་ཁ་བ་^{༣༩}དང་།

དྲོད་སྦྱེད་བད་ཀན་སེལ་མཆོག་ཡིན། ༩༣ ॥

ཞེས་པ་ནི། གོང་དུ་སྟོན་པའི་ཀཱར་ཤེལ་སྟེ་ཡོངས་གྲགས་སུ་སྔ་ཆོད་ཀ་རེ་ལཱ་ཞེས་
བའི་ཁ་ཉིག་ཆལ་དེ་ཡིན། དེ་ནི་རོ་ཁ་བ་ཡིན། སྔ་བའི་མེ་དྲོད་སྦྱེད་བར་བྱེད། དེ་བཞིན་དུ་
བད་ཀན་སེལ་བའི་མཆོག་ཡིན་ནོ།

བེང་གན་གྱི་ཡོན་ཏན།

वार्ताकं कटुतिक्तोष्णं मधुरं कफवातजित् ।

सक्षारमग्निजननं हृद्यं रुच्यमपित्तलम् ॥ ९४ ॥

བཱརྱ་ཀའི་རོ་ཆ་ཞིང་ཁ།

མངར་དྲོ་བད་ཀན་རླུང་དག་སེལ།

ལན་ལྟར་བཅས་པ་མེ་དྲོད་སྦྱེད།

ཡིད་འོང་ཟས་ལེན་མཁྲིས་མི་སྦྱེད། ༩༤ ॥

ཞེས་པ་ནི། གོང་དུ་སྟོན་པའི་བཱརྱ་ཀ་སྟེ་རྒྱ་གར་བས་ཡོང་གྲགས་ཀྱི་སལ་སྐད་དུ་བེང་
གན་ཞེས་ཟེར་བའི་ཆོད་མ་དེ་ཡིན། དེ་ནི་རོ་ཆ་པ་དང་ཁ་བ་དང་མངར་བ་ཡོད། ལུས་པ་དྲོ་
བ་དང་ལྟན་པ་ཡིན། དེས་བད་ཀན་དང་རླུང་སེལ་བར་བྱེད། འདི་ལ་ལན་ལྟ་ཅུང་ཟད་ཡོད་
བས་ལན་ལྟར་བཅས་ཞེས་སྟེ་སོ། །ལན་ལྟར་བཅས་པ་ནི་དེ་གིས་མེ་དྲོད་སྦྱེད་བར་བྱེད་
ཅིང་། ཡིད་དུ་འོང་ཞིང་སོམས་དགའ་བར་བྱེད། ཁ་ཟས་ལེན་ཞིང་ཡི་ག་འབྱེད་བར་བྱེད་
པ་ཡིན། མཁྲིས་པ་ཡང་ཅུང་ཟད་ཅིམ་ལས་ཆེར་མི་སྦྱེད་པས་གཞོད་པར་མི་འགྱུར་བ་ཡིན་ནོ།

༣༩ ལེགས་སྦྱར། ཆ་དང་བཅས། ཞེས་སྦྱང་ངོ་།

༤༠ རྟོད་འགྱུར། ཉི་སྦྱ་སྦྱང་ཡང་འདིར་ལེགས་སྦྱར་དང་མཐུན་པར་བྱས་སོ།

ཀ་རྩི་རམ་གྱི་ཡོན་ཏན།

करीरमाध्मानकरं कषायं स्वादु तिक्तकम् ॥ ९५ ॥

ཀ་རྩི་རམ་ནི་སྤྱོས་བྱེད་ཅིང་།

རོ་བསྐྱུས་མངར་ཞིང་ཁ་བ་ཡིན། ཅེ ॥

ཞེས་པ་ནི། བོང་དུ་སྤྱོས་པའི་ཀ་རྩི་རམ་ཞེས་པའི་ཚོད་མ་དེ་ཡིས་སྤྱོ་བ་སྤྱོས་པར་བྱེད་
 ཅིང་། རོ་བསྐྱུས་བ་དང་མངར་བ་དང་ཁ་བ་ན་མས་དང་ལྷན་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ནི་སྐྱར་མ་རི་ཁི་
 འཆར་སྐྱབས་མཆན་མོ་བསྐྱེན་ན་བསྐྱགས་པར་བཤད་དོ།

སོ་མ་རྩ་ཚྲ་དང་གོ་སྤྱད་ཀྱི་གཉིས་ཀྱི་ཡོན་ཏན།

कोशातकावल्गुजकौ भेदिनावग्निदीपनौ ॥ ९६ ॥

གོ་སྤྱད་ཀྱི་བཟུ་ཚྲ།

འབྲུ་ཞིང་དྲོད་ནི་སྤྱེད་བྱེད་ཡིན། ཅེ ॥

ཞེས་པ་ནི། བོང་དུ་སྤྱོས་པའི་ཚོད་མ་སྐྱབས་ཅན་གོ་སྤྱད་ཀྱི་སྤྱོ་རྒྱུ་ཞེས་པ་དང་།
 བཟུ་ཚྲ་སྤྱོ་སོ་མ་རྩ་ཚྲ་བཅས་ཚོད་མ་འདི་གཉིས་ཀྱིས་འབྲུ་བར་བྱེད་པ་དང་། དྲོད་སྤྱེད་བར་
 བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །གཞན་དུ་འདི་དག་གིས་མཁྱིས་པ་སྤྱེད་ཅིང་བད་རླུང་སེལ་བར་བཤད།
 ལུང་ལས། བཟུ་ཚྲ་ནི་བད་རླུང་སེལ། ཞེས་སོ། །བསྐྱུས་པ་ལས་ནི། རླུང་སྤྱེད་པ་སོགས་དེ་
 ལས་གཞན་དུ་གསུངས་སོ། །བཤད་སྤྱད་ལེའུ་ཉི་ཤུ་བར། སོ་མ་རྩ་ཚྲ་སྐྱགས་ནད་ཚུ་
 སེར་སེལ། ཞེས་གསུངས་སོ།

ཏུ་ལྷུ་འི་ཡོན་ཏན།

तण्डुलीयो हिमो रूक्षः स्वादुपाकरसो लघुः ।

मदपित्तविषास्रघ्नः ----- ॥ ९७ ॥

ཏུའི་བསེལ་རྩལ་བ་དང་།

རོ་མངར་ཞུ་རྩེས་མངར་ཞིང་ཡང་།

ཆང་ནད་མཁྲིས་ནད་དྲུག་ཁྲག་སེལ། ལ། ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། ཏུའི་ལ་ཞེས་བ་ནི་བེའུ་ལི་སྟེ་ལོ་མ་ཆོད་མ་བྱས་ཏེ་བཟའ་རུང་བའི་སྟེ་
ཆོད་དམར་བོ་དང་ལྷང་ཁྲའི་རིཌ་གཉིས་ཡོད་པར་བཤད། འདི་ལ་རྩོལ་ཞེས་ཀྱང་ཟེར་གྱི་
འདུག། བྲིའུ་བླ་གི་ལོ་མ་འབྲ་ལ་དེ་ལས་ཆེ་བ་དང་འབྲས་བྱ་རྩུང་དུ་ཡོད་ཅིང་ཆར་དུས་
དང་དགུན་ལ་སྟེ་བར་བཤད། དེ་ནི་ཡོན་ཏན་བསེལ་ཞིང་རྩལ་བ་དང་། རོ་མངར། ཞུ་རྩེས་
ཀྱང་མངར་བ་ཡིན། རྩས་བ་ཡང་བ་དང་ལྷན་ནོ།

ཆོད་མ་འདི་ཡིས་ཆང་ནད་དང་མཁྲིས་བའི་ནད་དང་དྲུག་དང་ཁྲག་གི་ནད་རྣམས་
སེལ་བར་བྱེད་བ་ཡིན་ནོ།

ཐུའི་ཡོན་ཏན།

-----मुञ्जातं वातपित्तजित् ।
स्निग्धं शीतं गुरु स्वादु बृहणं शुक्रकृत्परम् ॥ ९८ ॥

ཐུའི་ལས་བྱུང་རྩུང་མཁྲིས་སེལ།

ཐུའི་བསེལ་ལྷི་ཞིང་མངར་བ་དང་།

ལུས་བརྟས་བྱ་བ་འཕེལ་བའི་མཆོག། ལ། ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། ཐུའི་ནི་ཁ་ཆེའི་སྟེང་བྱ་ཞེས་བའི་རྩ་ལས་བྱས་བའི་ཆོད་མ་ནི་རྩུང་དང་
མཁྲིས་བ་སེལ་བ་དང་། རྩས་བ་ཐུའི་བ་དང་བསེལ་བ་དང་ལྷི་བ་རྣམས་དང་ལྷན་ཞིང་། རོ་
མངར་བ་དང་། ལུས་བརྟས་ཤིང་བྱ་བ་འཕེལ་བའི་མཆོག་དམ་བ་ཡིན་ནོ། ཤིང་འདི་ནི་མེ་
དོག་སྐྱམ་དུས་དཀར་པོར་འགྲོ། འདི་ལ་རིགས་གཉིས་ཡོད། སྤང་ནས་བལྟས་ན་བྱར་
ཤིང་འབྲ་བ་ཡོད་དོ།

སྤྲ་ལག་གི་ཡོན་ཏན།

गुर्वी सरा तु पालंक्रया^{४१} ॥११॥

སྤྲ་ལི་ཀྲ་ནི་མྱེ་འབྲུ་བྱེད། ༡༡ ॥

ཞེས་པ་ནི། སྤྲ་ལ་ཀྲ་ཞེས་པ་ནི་ཐུག་པ་དང་ཚོད་མ་སོགས་ལ་སྦྱར་བཞིན་པའི་དེང་སང་
ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་སྤྲ་ལག་ཞེས་པའི་ལོ་མའི་ཆུན་པོ་ཅན་དེ་ཡིན་ནོ། སྤྲ་ལག་གི་ཚོད་མ་ནི་
མྱེ་བའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་པས་ཁོང་འབྲུ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། ལེགས་སྦྱར་དུ་གསལ་བའི་
གོང་གི་ནི་སྦྱས་བད་ཀན་སྦྱེད་པ་དང་། འདྲེད་པ་སྟེ་འབྱར་བག་རྣམས་འབྱིད་པའི་རྣམ་པ་
ཅན་ཡིན་པ་དང་། བསིལ་བ་དང་ལྡན་པ་བཅས་འདི་དག་རྣམས་བསྟུ་བའི་དོན་དུ་ནི་སྦྱ་
བཀོད་པ་ཡིན་ནོ། དེ་ཡང་བསྟུས་པ་ལས། སྤྲ་ལི་ཀྲ་ནི་འདྲེད་ཅིང་མྱེ། བད་ཀན་སྦྱེད་བསིལ་
འབྲུ་བར་བྱེད། ཞེས་གསུངས་སོ།

ལྷ་སྤྲི་ཀྲ་ཡི་ཡོན་ཏན།

मदघ्नी चाप्युपोदिका^{४२} ॥१००॥

ལྷ་སྤྲི་དི་ཀྲ་འང་ཆང་ནད་འཛོམས། ༡༠༠ ॥

ཞེས་པ་ནི། ལྷ་སྤྲི་དི་ཀ་ཞེས་པ་ནི་གོང་གི་སྤྲ་ལག་གི་དུམ་ཆུ་ཞིག་ཡིན་འདུག མིང་
གི་རྣམ་གྲངས་གཞན་དུ་སྤྲིམ་ཡང་ཟེར། འདྲི་དེ་ལོ་མ་མ་ཐུག་ལ་ལྷང་ཡུན་ལོན་ཇེས་ལོ་
མར་དམར་ཐིག་ཆགས་པ་དང་འབྲས་བུ་སྟན་མ་ལྟར་སྦྱུ་པ་པོ་ཡིད། དེ་སྦྱིན་ནས་ནག་པོ་ཆུ་
ཅན་དུ་འབྱར་ཞིང་དེ་བཅག་ན་ཁུ་བ་དམར་པོ་ཐོན་པ་ཡིན།

ཚོད་མ་དེས་ཆང་གིས་སྦྱོས་པའི་ནད་འཛོམས་པ་ཡིན། ལེགས་སྦྱར་དུ་གསལ་བའི་
འང་སྦྱས་གོང་གི་སྤྲ་ལག་བཞིན་དུ་མྱེ་བ་དང་འབྲུ་བར་བྱེད་པ་ཡང་སྦྱོན་པ་ཡིན་ནོ།

४१ 'पालक्रया' इति पाठान्तरम् ।

४२ 'उपोदिका' इति पाठान्तरम् ।

ཅུ་ཡི་ཡོན་ཏན།

पालंक्षवत्सृतश्चञ्चुः स तु संग्रहणात्मकः ॥ १०१ ॥

ཅུ་བླ་ཡི་ཡོན་ཏན་ལ།

དེ་ནི་འབྲུ་གཅོད་བདག་ཉིད་ཅན། ༡༠༡ ॥

ཞེས་བྲུ་བ་ནི། ཅུ་སྒྲེ་མཆུ་འདྲ་ཞེས་པའི་ཚོད་མ་ནི་བླ་ཡི་གཞི་ཡོན་ཏན་དང་འདྲ་བར་
སྒྲིབ་ཡིན། འོན་ཀྱང་ཅུ་ཞེས་པའི་ཚོད་མ་དེ་ནི་འབྲུ་བ་གཅོད་པའི་བདག་ཉིད་ཅན་ཡིན་
གྱི་ཁོང་འབྲུ་བར་བྱེད་བ་ནི་མ་ཡིན་ནོ། །འདི་ལ་ཡང་རིགས་བྲལ་ཅུ་དང་ཁྱུ་དང་ཁྱུ་དང་
མདུ་ཅུ་སོགས་ཡོད། རྒྱས་བ་དོ་ཞིང་སྒྲན་དང་དུ་ཇིང་གཞན་འབྲུ་མ་སོགས་ལའང་མན་
པར་གསུངས་འདུག།

མི་དྲ་རྒྱུ་ཡོན་ཏན།

विदारी वातपित्तघ्नी मूलला स्वादुशीतला ।

जीवनी बृंहणी कण्ठ्या गुर्वी वृष्या रसायनम्^{४३} ॥ १०२ ॥

མི་དྲ་རྒྱུ་ཡི་ཚུང་མཁྲིས་སེལ།

གཅིན་མང་མངར་ཞིང་བསིལ་བ་ཡིན།

འཚོ་བར་བྱེད་ཅིང་སྒྲོག་ནད་སེལ།

ལུས་བཏར་ཅི་ཚ་མྱི་བཅུད་ལེན། ༡༠༢ ॥

ཞེས་བ་ནི། མི་དྲ་རྒྱུ་ལ་མིང་གཞན་དུ་སྤྲི་ག་ལི་ཁ་ཞེས་བཤད། འདི་ནི་ཚུ་མང་པོ་ཡོད་
སར་མང་བར་སྒྲེ། དེ་ལ་སྒྲུ་མག་ཟེ་འདྲ་བའི་སྒྲུ་བ་ཡོད། མེ་ཏོག་སེར་པོ་དང་དཀར་པོ་
འཆར། མཚན་ལ་དྲི་མ་མངར་སིང་ཡོད། ལོ་མ་དང་པོ་དམར་པོ་དང་དེ་རྗེས་ག་ལེར་སེར་
པོ་དང་ལྷུང་ཁུར་འགྲོ་བ་ཡིན།

ཚོད་མ་དེ་ནི་རླུང་དང་མཁྲིས་པ་སེལ་ཞིང་གཅིན་མང་བར་བྱེད། རོ་མངར་ཞིང་རྩས་པ་
བསེལ་བ་ཡིན། ལྷས་སྟོག་འཛོལ་ར་བྱེད། སྟོག་མའི་ནད་སེལ། ལྷས་བདེ་ཞིང་རྩས་པར་བྱེད།
རོ་ཅ་ཞིང་ཁྲ་བ་འཁེལ་བ་དང་། ལྷ་བའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྷན། སྟོ་ཚོད་འདི་ནི་སྟོབས་སྒྲིབ་བཅུད་
ལེན་དུ་འགྱུར་བ་ཡིན་ནོ།

རྫོང་སྒྲིབ་ཡོན་ཏན།

चक्षुष्या सर्वदोषघ्नी जीवन्ती मधुरा हिमा ॥ १०३ ॥

རྫོང་སྒྲིབ་མངར་བསེལ་བ་དང་།

མིག་ལ་ཕན་ཞིང་ཉེས་གསུམ་སེལ། ༡༠༣ ॥

ཞེས་པ་ནི། རྫོང་སྒྲིབ་པའི་ཚོད་མ་དེ་ནི་རོ་མངར་ཞིང་རྩས་པ་བསེལ་བ་དང་ལྷན་པ་
ཡིན། ཚོད་མ་དེ་ཡིས་མིག་ལ་ཕན་ཞིང་རླུང་ལ་སྟོགས་པའི་ཉེས་པ་གསུམ་ག་སེལ་བར་
བྱེད་དོ།

རྫོང་སྒྲིབ་པ་འདི་ལ་མངར་བ་ཞིག་དང་རོ་མངར་བ་དང་མི་ལྷན་པ་ཞིག་བཅས་
གཉིས་ཡོད་པ་ལས་རོ་མངར་བ་དེ་ནི་མཆོག་ཡིན་ལ། མངར་བ་དང་མི་ལྷན་པ་དེ་ནི་ཅུང་
ཟད་དམན་པ་བསྐྱུས་པ་ལས་བཤད་ཅིང་། ཅོ་ར་ཀ་དང་། སྤྲུལ་ཏྲ་ནམས་སྟོ་ཚོད་མ་ཀྱན་ལས་
རྫོང་སྒྲིབ་པ་མཆོག་ཡིན་པར་བཤད། འདི་ལ་དབྱེ་བ་འགའ་ཤས་ཡོད་པ་གསུམ་དུ་
འགྲེལ་བཤད་བྱས་ཡོད།

འབྲས་བུའི་ཚོད་མ་སྒྲིབ་ཡོན་ཏན།

कूष्माण्डतुम्बकालिङ्गकर्कावैर्वारुतिण्डशम् ।

तथा त्रपुसचीनाकचिर्भटं कफवातकृत् ॥

भेदि विष्टभ्यभिष्यन्दि स्वादुपाकस्सं गुरु ॥ १०४ ॥

ཀུལྱུ་ཐུ་བུ་ཤ་ཀུལྱུ།
 ཀུལྱུ་དང་ནི་ཨེན་ཏུ།
 ཉི་ཐུ་ཤ་དང་ག་གོན་དང་།
 ཅིན་ཀུ་དང་ཅིར་བུ།
 བད་ལྷུང་སྤྱེད་ཅིང་འབྲུ་གཅིན་མང་།
 བཤང་མི་ལྷི་ཁིང་ལྷུ་རྩེས་མང་། ༡༠༥ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། ཀུལྱུ་ཐུ་ཞེས་པ་ནི་བོད་ཞེས་ཀུ་བ་དང་འབྲུ་བ་ལ་ནང་དུ་ས་བོན་མང་
 བོས་གང་བ་ཞིག་ཡོད། འདི་ལ་དབྱིན་སྐད་དུ་བཅ་ཀིན་ཟེར། བུམ་ཤ་ནི་ཀུ་བའི་ཤ་ལ་ཟེར།
 རང་འགྲེལ་དུ་མོན་པའི་དོ་བ་ཞེས་སྤང་། མིང་གཞན་ལ་ཏུ་སྤྱི་ཞེས་འབོད་པ་དེ་ཡིན། དེ་ནི་
 ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་ལོ་ཀི་ཞེས་པ་དེ་ཡིན་འདུག འདི་ལ་དབྱིས་སྤྱི་པོ་ཞིག་དང་ནར་མོ་
 ཞིག་བཅས་རིགས་གཉིས་ཡོད། ཀུལྱུ་ནར་མོ་ཡང་ཟེར། ཀུལྱུ་ནི་གྲུ་གར་བས་ཀུལྱུ་རི་
 ཞེས་ཟེར་བའི་ཚོད་མ་ནར་མོ་དེ་ཡིན། ཀུལྱུ་ཞེས་པ་ནི་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་ཉར་བུ་རྩེ་ཞེས་
 པ་དེ་ཡིན། ཨེན་ཏུ་ནི་སལ་སྐད་དུ་སྤྱི་རྩེ་ཞེས་པའི་འབྲས་བུའི་ཚོད་མ་ནར་མོ་གང་ཆལ་
 སོགས་བཟོ་བ་དེ་ཡིན་ལ་འགའ་ཤས་ཀྱིས་ཀུལྱུ་རི་དང་དབྱིན་སྐད་དུ་ཀུལྱུ་ཐུར་བྱིས་
 པའང་འདུག ཉི་ཐུ་ཤ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ག་གོན་གྱི་རིགས་ཡིན་པར་བཤད། ག་གོན་ནི་ཏུ་བུས་
 སྤྱི་སྤྱི་རྩེ་ཆུང་བ་ལ་གོ་བར་སྤང་། བོད་དུ་སྤྱིས་པའི་ཀུལྱུ་དང་། ཀུལྱུ་དང་། ཨེན་ཏུ་དང་། ལོ་
 མ་ཤིང་ནམས་ནི་ག་གོན་གྱི་རྩམ་གངས་ཡིན་ཞེས་སྤྱི་ཟེར་དུ་གསུངས། ཅིན་ཀུ་ནི་འདི་ཡིན་
 ཞེས་གསལ་ཁ་གང་དུ་འང་མི་སྤང་། ཅིར་བུ་ཞེས་པ་ནི་སྤྱུར་སྤྱི་ཀུལྱུ་ཆུང་བ་ལ་གོ་བར་
 བཤད། འདི་ལ་མེ་ཉོག་སེར་ལ་འབྲས་བུ་སྤོར་མོ་ཆུང་དུ་ཅན་མ་སྤྱིན་སྐབས་ལྷང་ཁྱ་དང་
 སྤྱིན་ནས་སེར་པོར་འགྲོ་བ་ཡིན། དེ་ལྟར་བོད་དུ་སྤྱིས་པ་འདི་ནམས་འབྲི་ཤིང་ལ་བརྟེན་ཏེ་

༡༠༥ བོད་འགྲེལ། ད་ན་དས་ཞེས་བྱ་བ་དང་། ད་ན་དིས་དང་ག་གོན་དང་། ཉེས་སྤང་ཡང་སྤོས་པ་
 མིན་ནམ་སྤྱི་མོ།

སྤྱིས་པའི་འབྲས་བྱ་ཚོད་མར་རུང་བའི་རིགས་ཡིན།

གོང་དུ་སྤྱིས་པའི་ཚོད་མ་འདི་ན་མས་ཀྱིས་སྤྱིར་བད་ཀན་དང་རླུང་སྤྱིད་པར་བྱེད། ཐུན་
མོང་གིས་འབྲུ་བར་བཤད། གཅིན་མང་དུ་འཕེལ་བ་དང་ རླུང་གིས་བཤང་བ་སྤྱི་བར་བྱེད།
རྒྱས་པ་ལྷེ་ཞིང་ཞུ་ཇེས་ཀྱི་རོ་མངར་བ་ཡིན། བྱེ་བྲག་དུ་རང་འབྲེལ་དུ་ག་གོན་གྱི་ཁོང་འབྲུ་
ཞིང་གཅིན་མང། ཅི་རྒྱལ་ནི་བཤང་བ་སྤྱི་ཞིང་ཐུར་དུ་མི་འོང། ཅིར་རྒྱུ་ནི་བད་ཀན་དུ་འབྲུར་
རོ། །འདི་གསུམ་གྱི་ཞུ་ཇེས་མངར་བ་དང་ རྒྱས་པ་ལྷེ་བས་འཇུ་དཀའ་བ་དང་ བད་ཀན་
དང་རླུང་གཅིས་སྤྱིད་པ་ནི་འབྲ་ཞེས་གསལ་ལོ།

འབྲས་བྱའི་ཚོད་མའི་ནང་གི་མཆོག་

वल्लीफलानां प्रवरं कूष्माण्डं वातपित्तजित् ।

वस्तिशुद्धिकरं वृष्यम् ----- ॥ १०५ ॥

འབྲི་ཤིང་འབྲས་བྱའི་ནང་ན་མཆོག་།

ཀུལྷཱཱླ་སྤེ་རླུང་མཁྲིས་སེལ་།

གཅིན་ནད་སེལ་ཞིང་རོ་ཙར་བྱེད། ༡༠༥ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། གོང་དུ་སྤྱིས་པའི་ཀུ་བ་ལ་སོགས་པ་འབྲི་ཤིང་ལ་བརྟེན་ནས་སྤྱིས་པའི་
འབྲས་བྱ་ན་མས་ཀྱི་ནང་ནས་མཆོག་དུ་གྱུར་བ་ནི་ཀུལྷཱཱླ་ཞེས་པ་དེ་ཡིན། འདིས་རླུང་དང་
མཁྲིས་པ་སེལ་བར་བྱེད། གཅིན་ནད་སྤྱོད་ཞིང་སེལ་བ་དང་རོ་ཙར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ།

ག་གོན་གྱི་ཡོན་ཏན།

---- त्रपुसं त्वतिमूत्रलम् ॥ १०६ ॥

ག་གོན་ཤིན་དུ་གཅིན་མང་ཞིང་། ༡༠༦ ॥

ཞེས་པ་ནི། གོང་དུ་སྤྱིས་པ་ལྷར་ཐུགས་ཞེས་པའི་ཁྲིར་རླུང་བ་དེ་ལ་ག་གོན་ཐེར་ཞིང་།

འབྲི་ཤིང་ལ་བརྟེན་པའི་འབྲས་བུ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་འདི་ནི་གཅིན་ཤིན་ཏུ་མང་པོ་འབྱུང་
བར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ།

ཀྱ་བ་སོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན།

तुम्बं रूक्षतरं ग्राहि कालिङ्गैर्वारुचिर्भटम् ।
बालं पित्तहरं शीतम् ----- ॥ १०७ ॥

ཀྱ་བ་ཤིན་ཏུ་རྩུབ་པ་ཅིང་འབྲུ་^{ལྔ}།

ཀླུ་ལྷོ་དང་ཨེན་ཏུ།

ཅིར་བྱུར་མ་བྲེགས་གཞོན་མཁྲིས་སེལ་བ་སེལ། ༡༠༧ ॥

ཞེས་པ་ནི། འབྲི་ཤིང་ལ་བརྟེན་པའི་འབྲས་བུ་ཚོད་མ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་གོང་དུ་
གསལ་བའི་ཏུ་མྱིའམ་ཀྱ་བ་ཞེས་པ་དེ་ནི་ཤིན་ཏུ་རྩུབ་པ་དང་འབྲུ་བར་བྱེད་པ་ཡིན། ཀྱ་བ་
ལ་མིང་གཞན་ཀྱ་ཀུམ་འབར་དང་བརྒྱ་བཀོད་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཨ་འབྲུམ་ཟེར་གྱི་ཡོད། དེ་
བཞིན་དུ་གོང་གསལ་ཀླུ་ལྷོ་འམ་ཏར་བུ་ཇཱ་ཞེས་པ་དེ་དང་། ཨེན་ཏུ་འམ་ཁྲི་རུ་དང་། ཅིར་
བྱུར་འམ་ཁྲི་རུ་རྩུང་བ་བཅས་འདི་གསུམ་སོ་ཡང་རྩུབ་པ་ཡིན་པར་མ་ཟད་བཤང་བ་ལ་
སོགས་པ་མཁྲེགས་པར་བྱེད། གལ་ཏེ་དེ་དག་མ་སློན་ཞིང་རོ་དང་རྒྱས་པ་མ་རྫོགས་པའི་
གཞོན་རུ་རྣམས་མཁྲིས་པ་སེལ་ཞིང་རྒྱས་པ་བ་སེལ་བ་ཡིན་ནོ།

ཀྱ་བ་ལ་སོགས་པ་སློན་པའི་ཡོན་ཏན།

विद्यात्यक्वमतोऽन्यथा ॥ १०८ ॥

སློན་པ་དེ་ལས་གཞན་དུ་བྱེད། ༡༠༨ ॥

ཞེས་པ་ནི། གོང་དུ་སློས་པའི་ཚོད་མ་དེ་དག་རྣམས་སློན་པ་ནི་མ་སློན་པ་དེ་ལས་
གཞན་ཏེ་གོ་བཟོག་པ་མཁྲིས་པ་སླེད་པ་དང་། རྒྱས་པ་ཆ་བ་ཡིན། མ་སློན་པ་གཞོན་རུ་
རྒྱས་པ་ལས་སློན་པ་གོ་བཟོག་པ་ཡིན་ནོ།

ལྔ་ བོད་འགྲུར། ཀྱ་བ་ཤིན་ཏུ་རྩུབ་པ་ཡིན། ཨེས་འབྲུ་བ་མི་གསལ་ལོ།

འབྲས་བུའི་ཚོད་མ་རྫིང་པའི་ལུང་གི་ཡོན་ཏན།

शीर्णवृत्तं तु सक्षारं पित्तलं कफवातजित् ।
रोचनं दीपनं हृद्यमष्टीलाऽऽनाहंनुल्लघु ॥ १०९ ॥

འབྲས་བུ་རྫིང་ལུང་ཡན་ཚུར་བཅས།

མཁྲིས་སྒྲིད་བད་ཀན་རླུང་ནད་སེལ།

ཡི་ག་འབྲེ་ཁིང་དྲོ་ཡིད་འོང།

ཏན་ལངས་སྟོ་སྟོས་སེལ་ཁིང་ཡང་། ༡༠༩ ॥

ཞེས་པ་ནི། འབྲི་ཤིང་ལ་བརྟེན་པའི་འབྲས་བུ་ཀླ་ལི་རྒྱ་དང་། ཞེས་ཏེ། ཅིར་བྱུང་བཅས་
འདི་གསུམ་གྱི་ལུང་རྫིངས་པར་གྱུར་ཅིང་ཏ་ཅང་སྒྲིན་བྲགས་པ་ནི་ཅུང་ཟད་ལན་ཚུ་བྲོ་བ་
དང་། མཁྲིས་བ་སྒྲིད་ཅིང་བད་ཀན་དང་རླུང་ནད་སེལ་བར་བྱེད། ཡི་ག་འབྲེ་ཁིང་། དྲོ་ལ་མེ་
དྲོད་སྒྲིད་བ་དང་། ཡིད་དགའ་བར་འོང་། ཏན་ལངས་བ་དང་སྟོ་བ་སྟོས་པའི་ནད་ནྐམས་
སེལ་ཁིང་ནུས་བ་ཡང་བ་ཡིན། ཏན་ལངས་པའི་ནད་ཞེས་བྲུ་བ་ནི་རླུང་གིས་སྟོས་ཤིང་སྟོ་བ་
སྟེ་ལ་ནད་བྱེན་དུ་ལྔ་ཁིང་བྲུག་གཟེར་དང་བཅས་པ་ལ་ཟེར་རོ།

ཡལ་འདབ་ཀྱི་ཚོད་མ་སྒྲིང་ཡོན་ཏན།

मृणालबिसशालूककुमुदोत्पलकन्दकम् ॥

नन्दीमाषककेलूटशृङ्गाटककसेरुकम्^{४६} ।

क्रौञ्चादनं कलौड्यं च रूक्षं ग्राहि हिमं गुरु ॥ ११० ॥

བད་ཙ་ཙ་བ་སྐྱ་ལྷ་ཀྲ།

ཀྱ་མུད་ལྷུང་ལ་རུ་བ་དང་།

ནཱྲི་རུས་བ་ཀེ་ལྷ་ཏ་།

४६ 'काशेरुकम्' इति पाठान्तरम् ।

ལྷ བོད་འགྲུར། བད་ཙ་ཙ་བ་ལྷུང་ལ་རུ། ཞེས་གསལ་ཡོད།

མྱོ་རྟ་དང་ཀ་སེ་རྩ་ཀ།

རྟོ་རྩ་དང་ཀ་ལྷོ་རྩ་།

རྩ་བ་ཅིང་བཤང་སྤྱི་བསིལ་ཞིང་ལྷོ། ༡༡༠ །

ཞེས་བྱ་བ་ནི། མེ་དོག་བསྐྱེལ་ལྷུ་གུ་ཕྱ་སྒྲོམ་གཉིས་སུ་ཡོད་པ་ལས། བད་ཅ་འཕ་
བསྐྱེལ་ཅ་ལག་ནི་བསྐྱེལ་ཅ་བའི་ལྷུ་གུ་ཕྱ་མོ་དེ་ཡིན། གཞན་འགས་དེ་ལ་བསྐྱེལ་ཅ་བ་ཞེས་
བཤད། བསྐྱེལ་ཅ་བ་ནི་བསྐྱེལ་དེ་ནི་ད་ཀྱི་ལྷུ་གུ་སྒྲོམ་བ་དེ་ཡིན། ལྷུ་གུ་ནི་མེ་དོག་བསྐྱེལ་ཅ་
བ་དངོས་དེ་ལ་ཟེར། དེ་བཞིན་དུ་མཚན་མོ་ཁ་སྤྱེ་བའི་མོ་དོག་ཀྱི་ཕྱད་དམ་ཆེ་བ་ལ་དགའ་
བ་ཞེས་བའི་ཅ་བ་དང་། མེ་དོག་ལྷུ་གུ་ཀྱི་ཅ་བ་དང་། མེ་དོག་ལྷུ་གུ་འཕྲི་བ་སྤྱེ་གུ་དུ་
ཁུབ་བའི་ཅ་རྩུས་དང་། རྩུས་བ་སྤྱེ་རྩུ་ལས་སྤྱེས་བའི་ལྷུ་གུ་ཕྱ་མོ་ཀ་ཞེས་བ་དང་། ཀེ་ལྷུ་
ར་ནི་ལྷུ་དུམ་ཡ་རའི་རིགས་ཤིག་ཡིན་སྟེ། ཆེ་ཟེར་དུ་ལྷུ་གུ་ཕྱད་དེ་ཞེས་གསལ། མྱོ་
རྟ་ནི་ཅེ་གསུམ་ཅན་ཆུའི་ནང་དུ་སྤྱེ་ཞིང་སྤྱོད་བྱ་ནང་དཀར་ལ་འབྱུ་སྤྱོད་འབྱུ་བ་ཞིག་ཡོད་
པར་གྲགས། ཀ་སེ་རྩ་ཞེས་བ་འདི་ལ་ཆེ་རྩུང་རིགས་གཉིས་ཡོད། ཆེ་བ་དེ་ལ་རྩ་རྩ་ཀ་སེ་རྩ་
དང་རྩུང་བ་དེ་ལ་རྩོ་རྩོ་ཞེས་ཟེར། རྟོ་རྩ་དང་ནི་ཀ་ལྷོ་ལོ་ཞེས་གསལ། ཀ་ལྷོ་རྩ་ནི་བསྐྱེལ་
སོན་ཡིན་ནོ།

གོང་གསལ་རྣམས་ཆུའི་ནང་སེར་ཆེན་པོ་ལས་སྤྱེས་བ་ཡིན་གསུངས། བད་ཅ་ནས་ཀ་
ལྷོ་རྩ་བར་གྱི་ཆོད་མ་རྣམས་ནི་རྩ་བ་བའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྷན་ཞིང་། བཤང་བ་སྤྱི་ཞིང་
འགགས་བ་དང་། རྩས་བ་བསིལ་བ་དང་ཡོན་ཏན་སྤྱི་བ་ཡོད་པ་ཡིན་ནོ།

ཀ་ལྷུ་ལ་སོགས་པའི་ཆོད་མ་སྤྱིའི་ཡོན་ཏན།

कलम्ब^{४८}नालिकामार्षकुटिञ्जरकुतुम्बकम् ।

चिल्लीलट्वाकलोणीकाकुरुटक^{४९} गवेधुकम् ॥

^{४८} 'कलम्बुः' इति पाठान्तरम् ।

^{४९} 'कुरुटक' 'कुरुटक' इति पाठान्तरम् ।

जीवन्तद्भुञ्जंवेङ्गजः^{५०} यवशाकसुर्वचलाः^{५१} ।
 आलुकानि च सर्वाणि तथा सूप्यानि लक्ष्मणम्^{५२} ॥
 स्वादु रूक्षं सलवणं वातश्लेष्मकरं गुरु ।
 शीतलं सृष्टविण्मूत्रं प्रायो विष्टभ्य जीर्यति ॥ १११ ॥

ཀ་ལསྐ་དང་རྒྱ་ལི་ག།
 ལྷ་ཁྲ་ཞེས་ནི་བྱ་བ་དང་།
 ཀུ་ལི་རྩ་ར་ཀུ་ཏུསྐ་ཀམ།
 སེང་ཁྲོམ་ཡུངས་མ་ལོ་རྒྱུ་ག།
 ཀ་ཅ་ར་ཀ་ག་མེ་རྩུ་ག།
 འཆོ་བྱེད་དང་ནི་རྒྱ་རྒྱ་དང་།
 ཞེ་ར་ག་ཇ་དག་དང་ནི།
 ཡ་བ་སྐ་ག་ལུམ་བ་དང་།
 ཞུ་ལུ་ག་སོགས་ཐམས་ཅད་དང་།
 སྒན་ལོ་སྤང་མངར་ལོ་མ་དག།
 མངར་ཞིང་རུབ་ལ་ལན་ལྟ་བོ།
 བད་ཀན་རྒྱང་སྒྱེད་ལྷི་བ་དང་།
 བསེལ་ཞིང་བཤང་གཅི་འབྱུང་སྐྱ་བྱེད།
 བལ་ཆེར་ཞུ་ནས་བཤང་གཅི་མཁྲེགས། १११ ॥

ཞེས་པ་ནི། ཀ་ལསྐ་ནི་རི་ལས་སྒྲིས་པའི་ཆོད་མ་ཞིག་ཡོད་འདུག རྒྱ་ལི་ག་ནི་སྤང་པོ་
 རིང་བ་ཞིག་ཡོད་པར་བཤད། ཀ་ལསྐ་དང་རྒྱ་ལི་ག་གཉིས་ཀ་ཡིང་གོང་དུ་གསལ་བའི་ཀ་མེ་

५० 'वेङ्गज' इति पाठान्तरम् ।
 ५१ 'सुवर्चलम्' इति पाठान्तरम् ।
 ५२ 'लाक्ष्मणम्' इति पाठान्तरम् ।

མུ་ཡི་བྱེ་བྲག་ཡིན། མུ་ཏཱ་ནི་གན་ད་རི་ཞེས་པའི་ཚོད་མ་དེ་ཡིན། འདི་ལ་རིགས་དཀར་པོ་
 དང་དམར་པོ་གཉིས་ཡོད། རང་འགྲེལ་དུ་མོན་སྒན་གྱི་ཡིན་པར་གསུངས། ཀྱའི་རྒྱ་ར་ནི་
 ཟངས་ཀྱི་ཅ་བ་ཅན་ཞེས་པའི་འབྲས་བུ་ལས་ཚོད་མར་བྱས་པའོ། ཀྱའི་དུས་ཀྱི་ནི་མེ་ཏོག་
 རྒྱུ་ཞེས་བྲགས་སོ། །མིང་ཁྲོམ་ནི་ལྷན་བྲ་བྲ་ད་ན་སྟེ་ཤིང་སྟང་ཆེ་ལ་ལོ་མ་ཡང་བ་
 དབྱིབས་འཛོལ་རྒྱུ་ཅན་ཞུ་མཁན་ཞེས་པ་དེ་ཡིན། མིང་གཞན་དུ་ཅིསྟེ་ཡང་བྲིས་པར་སྟང་།
 ཡུངས་མ་ནི་ལ་བྲ་བྲ་ག་ཞེས་པའི་ཚོད་མ་དེ་ཞེས་ཅན་ཞིག་གོ། མིང་གཞན་དུ་སྟེ་ཡུ་བྲ་
 ཀྱང་ཟེར། ལོ་རྒྱུ་ཀྱའི་ཁ་ཅོན་ལོ་རྒྱ་རྒྱ་ཞེས་པའི་ཚོད་མའོ། ཀྱའི་དུས་ཀྱི་ཤིང་པ་ར་ཞེས་
 པའི་འབྲས་བུ་སྟེ་མོ་ཞིག་གི་མིང་ཡིན་སྟང་། ག་པེ་དུ་ནི་འབྲུའི་བྱེ་བྲག་ཞིག་གོ། འཚོ་བྱེད་ནི་
 རི་བརྟེ་ཞེས་མར་སྟེ་ཆེ་བ་ལ་གོ་བར་བཤད། རྒྱུ་རྒྱུ་དུག་ཞེས་པ་ནི་རི་མོ་ཞེས་གསུངས།
 ཞེ་ཀྱའི་ཤིང་བྲ་ན་ཀྱའི་མ་ཅག་བཤད་དང་། ཡ་བ་སྟེ་ག་ནི་ནས་ཀྱི་ནང་ནས་སྟེ་བ་ཀྱན་མམ་
 ཞེས་བྲ་བ་ཀྱེ་སྟེ་ཡི་བྱེད་པར་ཀྱི་སྟེ་ཚོད་ཡིན། དེའི་ལོ་མ་ཆུང་དུ་ཡོད། ཅིསྟེ་ཆུང་བ་
 ཡང་ཟེར། ལྷམ་པ་ནི་སྟེ་ཅན་ལ་ཞེས་ཡོངས་སུ་བྲགས་སོ། ཞུ་ལུ་ག་ནི་ཞོག་ཞོག་ཡིན།
 འདི་ལ་དཀར་པོ་དང་། ལྷམ་པོ་དང་། ལྷང་ཁྱེད་དང་། དམར་པོ་བཅས་ནམ་པ་མང་པོ་ཡོད་
 འདུག སྒན་ལོ་ནི་མོན་སྒན་གྱི་ལ་སོགས་པ་དེ་ལ་ཀྱའི་རིགས་སུ་གཏོགས་པའི་སྒན་མ་ཀྱན་
 གྱི་ལོ་མ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ལྷན་སྟེ་ཤིང་མངར་གྱི་ལོ་མ་ཡིན།

གོང་གསལ་ཀ་ལསྟེ་ནས་ཤིང་མངར་གྱི་ལོ་མའི་བར་འདི་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱང་རོ་
 མངར་ཞིང་ཆུང་ཟད་ལན་ཚུ་བྱོ་བ་དང་། ཡོན་ཏན་ཆུབ་པ་དང་། ལྷུ་བ་དང་བསེལ་བ་རྣམས་
 དང་ལྷན་ཞིང་། བད་ཀན་དང་རྒྱང་སྟེད་པར་བྱེད། བཤང་བ་དང་གཅིན་གཉིས་ཀ་སྟེར་འབྱུང་
 སྟེ་བར་བྱེད། གོང་གསལ་རྣམས་ལས་པལ་ཆེ་བ་ཞུ་ཟེན་ནས་བཤང་གཅི་མཁྲེགས་པར་
 གྱུར་ནས་སྟེར་མི་འབྱུང་བར་འགགས་པར་བྱེད་དོ། འདི་རྣམས་ཀྱི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་དང་།
 ཡུལ་སྟངས་སོ་སོ་ལས་བཅུད་ཅིང་ཤེས་དགོས་པ་སྟོབ་དཔོན་རྣམས་ཀྱིས་གསུངས་སོ།

བཅོས་པའི་སྔོ་ཚོད་སྒྲིབ་ཡོན་ཏན།

स्विन्नं निष्पीडितरसं स्नेहाढ्यं नातिदोषलम् ॥ ११२ ॥

ཚོས་ཤིང་བྱ་བ་ལེགས་བཅོར་ལ།

མར་ཆེར་བཏབ་བ་ཉེས་མི་སྒྲིབ། ॥ ११२ ॥

ཞེས་པ་ནི། ཀ་ལ་སྐྱ་ལ་སོགས་པའི་ཚོད་མ་འདི་དག་ཚོས་པར་བཅོས་ཏེ་བྱ་བ་རྣམས་
ལག་པས་བཅོར་ཏེ་བྱ་བ་སྒྲིབ་པོ་ནས་དེ་ལ་མར་ཆེར་བཏབ་སྟེ་བཅོས་པའི་ཚོད་མ་ཁོང་དུ་
བསྟེན་ན་ཉེས་པ་ཆེར་སྒྲིབ་པར་མི་འགྱུར་རོ་ཞེས་སོ།

སང་ཁྲོམ་འདབ་ཕྱ་ཅན་གྱི་ཡོན་ཏན།

लघुपत्रा तु या चिल्ली सा वास्तुकसमा मता ॥ ११३ ॥

སང་ཁྲོམ་འདབ་བྱ་ཞེས་བྱ་གང་།

དེ་ནི་རྒྱ་སྟེའུ་དང་འདྲར་འདོད། ॥ ११३ ॥

ཞེས་པ་ནི། སང་ཁྲོམ་མམ་ཅི་སྒྲིབ་འདབ་ལོ་རྒྱུང་བ་ཡོད་པ་དེའི་ཚོད་མ་ནི་ཡོན་ཏན་གོང་
གི་བསྐྱུག་སྟེ་རྒྱ་སྟེའུ་ཞེས་པ་དང་འདྲ་བའི་ཡོན་ཏན་ཡོད་པ་ཡིན་ནོ།

ཏྲཱ་རི་དང་ཨ་རུ་ཆ་གཉིས་ཀྱི་ཡོན་ཏན།

तर्कारीवरुणं^{५३} स्वादु सतिक्तं कफवातजित् ॥ ११४ ॥

ཏྲཱ་རི་བ་རུ་ཆ་མངར།

ཁ་བཅས་རྒྱུང་དང་བད་ཀན་སེལ། ॥ ११४ ॥

ཞེས་པ་ནི། ཏྲཱ་རི་ནི་རྩལ་ཤིང་ཨ་རུ་མ་རྒྱ་སྟེ་མེ་འབར་བདེ་བས་དྲང་སྟོང་དག་གིས་
སྒྲིན་བསྟེན་སོགས་ལ་བཅད་སྟོད་བྱེད་པར་བཤད། འདི་ནི་ས་ཆ་ཆང་མར་སྒྲིབ་བ་དང་ཤིང་སྟོང་

ཆེ་ཙམ་ལ་ལོ་མ་སྒོར་མོ་མེ་ཏོག་དཀར་བོ་དྲི་མ་ཞིམ་བ་འབྲས་བུ་ཆུང་དུ་ཡོད་པ་ཡིན། བ་
 ཅུ་ཆ་ནི་ཏ་མུ་ལ་ཞེས་སྒྱུན་དུ་ལུང་ཁྱུང་སྒྲོད་མཁན་གྱི་ཤིང་ཤུན་པ་ནག་ལ་མེ་ཏོག་དཀར་བོ་
 འཆར་ཞིང་ཡོང་བྲག་ས་ཀྱི་ཤུན་ཟ་སྐྱབས་བཀུམས་སྒྱུ་ལི་ལོ་མ་དེ་ཡིན་འདུག། དེ་ཡིས་
 རྟིལ་རྩི་གསོ་བར་བཤད།

དེ་ལྟར་ཏ་ཀླ་རི་དང་། བ་ཅུ་ཆ་འདི་གཉིས་ནི་རོ་མངར་ཞིང་ཅུང་ཟད་ཁ་བ་བོ་བ་དང་
 ཆུང་དང་བད་ཀན་གྱི་ནད་རྟིས་སེལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ།

བྱུ་རྩམ་གཉིས་སོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན།

वर्षाभ्यौ कालशाकं च सक्षारं कटुतिक्तकम् ।
 दीपनं भेदनं हन्ति गरुडोष्कफानिलान् ॥ ११५ ॥

བྱུ་རྩམ་གཉིས་ཀྱི་ལ་ཤུག།

ཅུང་ཟད་ལྷ་བོ་ཁ་ཞིང་ཆ།

དྲོད་སྒྲེད་ཁོང་འབྲུ་བར་དུག་དང་།

འོར་ནད་བད་ཀན་ཆུང་ནད་རྟིས་སེལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། ११५ ॥

ཞེས་བ་ནི། བྱུ་རྩམ་ན་བྲ་ཞེས་བ་འདི་ལ་སྒྲོན་བོ་དང་དམར་བོ་གཉིས་ཡོད་པར་སྒྲིང་།
 གཞན་དག་དུ་ཆེ་ཆུང་གཉིས་ཡོད་པར་བཤད། དེ་ཡང་ཀ་ཤེལ་ལ་ནི་ལོ་མ་རིང་ལ་ཆུང་བ་
 དང་། ས་སི་ན་དྲི་ཀ་ནི་དཀྱིལ་འཁོར་ལྷ་བྱུ་ལི་ལོ་མ་སྒྲིམ་བོ་ཡོད་པ་བན་ནམ་ཤ་གེ་ཅུ་ཆེན་
 བོ་ཡང་ཟེར་བར་བཤད། སྐབས་འགར་སྒྱུ་བོ་བཅས་རིགས་གསུམ་དུ་སྒྲེ་བ་ཡང་འདུག།
 དེ་བཞིན་དུ་ཀླ་ལ་ཤུག་ཞེས་བ་ལྷུ་ལའི་ཆོད་མ་འདྲ་བ་ཞིག་ཡོད་པར་བྲག་ས་

དེ་ལྟར་བྱུ་རྩམ་ན་བྲ་གཉིས་དང་ཀླ་ལ་ཤུག་བཅས་འདི་གསུམ་ནི་ཅུང་ཟད་ལན་ལྷ་བོ་བ་
 དང་རོ་ཁ་བ་དང་ཆོབ་ཡིན་ཞིང་ཕོ་བའི་མེ་དྲོད་སྒྲེད་པ་དང་ཁོང་འབྲུ་བར་བྱེད། སྒྲིང་བའི་
 དུག་དང་འོར་ནད་དང་བད་ཀན་དང་ཆུང་ནད་རྟིས་སེལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ།

ཀ་རུ་ཁི་ཡོན་ཏན།

दीपनाः कफवातघ्नाश्चरविल्वांकुराः सराः ॥ ११६ ॥

ཅེར་བེལ་ཡི་མུ་གུ་ནི།

དོད་སྦྱིད་རླུང་དང་བད་སེལ་འབྲུ། ११६ ॥

ཞེས་པ་ནི། ཅེར་བེལ་ནི་སྤུ་ཉི་ཀ་རུ་ཞེས་པ་དེ་ཡིན་པར་བཤད། མིང་གཞན་དུ་སྤྱ་གི་
 བྱ་ཞེས་ཀྱང་ཟེར་འདུག ཀ་རུ་དེ་ཡི་མུ་གུ་ནི་དོད་སྦྱིད་ཅིང་རླུང་དང་བད་ཀན་སེལ་ཞིང་
 འབྲུ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །འདི་ནི་བེལ་ཁི་རིགས་ཤིག་ཡིན་འདྲ་འདུག།

ཉེ་ཤིང་གི་ཡོན་ཏན།

शतावर्यकुरास्तिक्ता वृष्या दोषत्रयापहाः ॥ ११७ ॥

ཉེའུ་ཤིང་མུ་གུ་ཁ་བ་སྦྱེ།

རོ་ཙ་ཉེས་གསུམ་སེལ་བ་ཡིན། ११७ ॥

ཞེས་པ་ནི། ཉེའུ་ཤིང་ནི་ཤ་རྒྱ་བ་རི་ཞེས་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་རྩ་བ་ལྗེའི་ནང་ཚན་ཉེ་ཤིང་
 ཞེས་པ་དེ་ཡིན། ཉེ་ཤིང་གི་མུ་གུ་དེ་ནི་རོ་ཁ་བ་དང་། རོ་ཙ་བར་བྱེད། རླུང་ལ་སོགས་པའི་
 ཉེས་པ་གསུམ་ག་སེལ་བ་ཡིན། བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་ཉེ་ཤུ་བར། ཉེ་ཤིང་.....ཆེ་བསྐྱིང་
 རྩ་སེར་སེལ། ཞེས་གསུངས་པ་དེ་ཡིན་ནོ།

སྤྱ་མའི་མུ་གུ་ཁི་ཡོན་ཏན།

रूक्षो वंशकरीस्तु विदाही वातपित्तलः ॥ ११८ ॥

སྤྱིག་མའི་མུ་གུ་རྩལ་བ་དང་།

ཁོང་ཆ་རླུང་དང་མཁྲིས་པ་སྦྱིད། ११८ ॥

ཞེས་པ་ནི། སྤྱིག་མའི་མུ་གུ་ནི་རྩལ་བ་དང་། ཁོང་པ་ཆ་བར་བྱེད། རླུང་དང་མཁྲིས་པ་
 སྦྱིད་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ།

པར་རེ་ཡོན་ཏན།

पत्तुरो दीपनस्तिक्तः प्लीहाशः कफवातजित् ॥ ११९ ॥

པར་རེ་དོད་སྤྱད་ཁ།

མཆེར་པ་གཞང་འབྲུམ་བད་སྤྱད་སེལ། ॥ ११९ ॥

ཞེས་པ་ནི། པར་རེ་ཉལ་ལྷ་བུའི་སྤྲན་མཆུ་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ཡིན། མ་ཆེ་མྱི་ཡང་ཟེར་
གྱི་འདུག། རེ་ཡིས་མེ་དོད་སྤྱད། རོ་ཁ་བ་ཡིན། མཆེར་ནད་དང་གཞང་འབྲུམ་དང་བད་ཀན་
དང་སྤྱད་ནད་ནམས་སེལ་བར་བྱེད་བ་ཡིན་ནོ།

ཀླས་མདོ་ཡི་ཡོན་ཏན།

कृमिकासकफोत्त्वलेदान् कांसमदौ जयेत्सरः ॥ १२० ॥

ཀླས་མ་དོ་སྤྲིན་ལུད་པ།

བད་ཀན་སེལ་ཞིང་ལྷ་བྱེད་འབྲུ། ॥ १२० ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། ཀླས་མ་དོ་ནི་ཀ་སྟོང་དེ་ཞེས་པའི་གྲིང་ཆེར་མ་ཅན་ཞིག་ཡོད་པར་བཤད།
འདིའི་ལོ་མ་དང་ཅུ་བའི་བགས་པ་འབྲུམ་བྱ་བཅས་སྤྲན་དུ་བེད་སྤྱོད་བྱེད་བ་ཡིན།

སྤྲན་དེ་ཡིས་སྤྲིན་ནད་དང་ལུད་པ་དང་བད་ཀན་ནམས་སེལ་ཞིང་། ཅུ་ལམ་གྱི་དྲི་མ་
ནམས་སྤྱང་ཞིང་ལྷ་བར་བྱེད་པ་དང་། ཞིང་འབྲུ་བ་ཡིན་ནོ།

ལེ་བཀན་ཅི་ཆོད་མའི་ཡོན་ཏན།

रूक्षोष्णामलं कौसुमं गुरु पित्तकरं सरम् ॥ १२१ ॥

ལེ་བཀན་ཅི་ཆོད་ཅུ་བ་སྤྱར་ཆ།

སྤྱ་ཞིང་མཁྲིས་པ་སྤྱོད་ལ་འབྲུ། ॥ १२१ ॥

ཞེས་པ་ནི། ལེ་བཀན་ཅི་ནི་ཀློ་སྤྲུ་ཞེས་ཡོངས་གྲགས་ཡིན། དེ་ཡི་ལོ་མའི་ཆོད་མ་ནི་

ཅུབ་བ་དང་། ཚ་བ་དང་། ཟླ་བ་ནམས་དང་ལྷན་ལ། རོ་སྐྱར་བ་ཡོད། མཁྲིས་བ་སྐྱེད་བ་དང་
ཁོང་འབྲུ་བར་བྱེད་བ་ཡིན་ནོ།

ཡུངས་དཀར་གྱི་ཚོད་མའི་ཡོན་ཏན།

गुरुष्णां सार्धं बद्धविण्मूत्रं सर्वदोषकृत् ॥ १२२ ॥

ཡུངས་དཀར་ཚོད་མ་ཟླ་ཁིང་ཚོ།

བཤང་དང་གཅི་འགགས་ཉེས་གསུམ་སྐྱེད། ॥ १२३ ॥

ཞེས་བ་ནི། ཡུངས་དཀར་གྱི་ཚོད་མ་ནི་རྒྱས་བ་ཟླ་ཁིང་ཚ་བ་དང་བཤང་བ་དང་གཅིན་
འགགས་བ་དང་། ཉེས་བ་གསུམ་པོ་ཀུན་སྐྱེད་པར་བྱེད་བ་ཡིན་ནོ། །བཤང་རྒྱུད་ལེའུ་བཅུ་
དྲུག་པར། ཡུངས་དཀར་ལོ་མ་བད་མཁྲིས་འབྲུག་པར་བྱེད། །ཞེས་གསུངས་སོ།

ལ་སྐྱུག་གཞོན་ནུའི་ཡོན་ཏན།

यद्बालमव्यक्तरसं किञ्चित्क्षारं सतिवृत्तकम् ॥

तन्मूलकं दोषहरं लघु सोष्णं नियच्छति ।

गुल्मकासक्षयश्चासत्रणनेत्रगलामयान् ॥

स्वराग्निसादोदावर्तपीनसांश्च ----- ॥ १२३ ॥

ལ་སྐྱུག་གཞོན་ནུ་རོ་མི་གསེལ།

ཅུང་ཟད་ཚྭ་བོ་ཁ་དང་བཅས།

གང་ཡིན་དེ་ནི་ཉེས་ཀུན་སེལ།

ཡང་ཁིང་ཅུང་ཟད་ཚ་བ་དང་།

སྐྱན་དང་ལུད་གཅོང་དབྱགས་མི་བདེ།

མ་དང་མིག་ནད་སྐྱོག་ནད་སེལ།

སྐད་འགགས་དོད་ཚུང་རྟུག་སྐུམ་དང་།

ཆམ་བའི་ནད་ནི་འཛོམས་པ་ཡིན། ༡༢༣ །

ཞེས་པ་ན། ལ་སྤྱག་སྐྱེས་ནས་རིང་སོ་མ་ལོན་བའི་གཞོན་ནུ་ནར་མ་སོན་པ་རྣམས་ནི་
མངར་བ་ལ་སོགས་པའི་རོ་ཆེར་གསལ་བར་མི་འགྱུར་གྱིང་ཅུང་ཟད་ལན་ཚུ་བྱོ་བ་དང་རོ་
ཁ་བག་ཀྱང་ཅུང་ཟད་ཡོད་པ་དེ་ལྟ་བུའི་ལ་སྤྱག་ནར་མ་སོན་པ་རྣམས་ནི་ཉེས་པ་གསུམ་
ག་སེལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན། རྟུག་པ་ཡང་བ་དང་ཅུང་ཟད་ཆ་བས་དོད་སྐྱེད་པར་བྱེད། ལ་སྤྱག་
དེ་ཡིས་སྐྱན་དང་ལུད་པ་དང་སྒོ་གཅིང་དང་དབྱགས་མི་བདེ་བ་དང་མ་དང་མིག་ནད་དང་
སྒོག་ནད་དང་སྐད་འགགས་པ་དང་དོད་ཚུང་བ་དང་རྟུག་སྐུམ་དང་ཆམ་བའི་ནད་བཅས་
གོང་གསལ་གྱི་ནད་རྣམས་འཛོམས་པར་བྱེད་པ་ཡིན། བཤད་སྐྱེད་ལེའུ་བཅུ་བླ་ལར། ལ་
སྤྱག་གཞོན་ནུ་ཡང་དོ་མེ་དོད་སྐྱེད། །ཞེས་གསུངས་སོ།

ལ་སྤྱག་ནར་སོན་གྱི་ཡོན་ཏན།

-----महत्युनः ॥

रसे पाके च कटुकमुष्णवीर्यं त्रिदोषकृत् ।

गुर्वभिष्यन्दि च ----- ॥ १२४ ॥

ནར་སོན་རོ་དང་ལྷ་ཇེས་ཆོ།

དོད་སྐྱེད་བྱེད་ཅིང་ཉེས་གསུམ་སྐྱེད།

བད་ཀན་སྐྱེད་མྱི་ ॥ ༡༢༤ ॥

ཞེས་པ་ནི། ལ་སྤྱག་སྐྱེས་ཞིང་ནར་སོན་ལ་རྣམས་པ་དེ་ནི་རོ་དང་ལྷ་ཇེས་གཉིས་ཀ་ཆ་བ་
ཡིན། དེ་བཞིན་དུ་དོད་སྐྱེད་པའི་རྟུག་པ་ཡོད་པ་དང་ཉེས་པ་གསུམ་ག་སྐྱེད་ཅིང་། ལྷག་
པར་དུ་བད་ཀན་སྐྱེད་པ་དང་རྟུག་པ་མྱི་བ་ཡིན་ནོ། །བཤད་སྐྱེད་ལེའུ་བཅུ་བླ་ལར། ནར་
སོན་མྱི་བསེལ་བད་ཀན་སྐྱེད་པར་བྱེད། །ཞེས་གསུངས་སོ།

ལ་སྟག་བཙོས་པའི་ཡོན་ཏན།

-----स्निग्धस्विन्नः५४ तदपि वातजित् ॥१२५॥

.....བཙོས་པ་ནི།

སྟུམ་ཁིང་དེ་ཡང་རྒྱུང་སེལ་ཡིན། १२५ ॥

ཞེས་པ་ནི། ལ་སྟག་གང་ཤ་དང་སྟུམ་ལ་སོགས་པར་བཙོས་ཤིང་བཟོས་པ་དེ་དག་ནི་
སྟུམ་ཁིང་རྒྱུང་སེལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་བཙུ་བྱུག་པར། ལ་སྟག་ཚ་བ་
དོད་སྒྲིང་ལྟུང་བ་གཙོད། ཞེས་གསུངས་སོ།

ལ་སྟག་སྟུམ་པའི་ཡོན་ཏན།

वातश्लेष्महरं शुष्कं सर्वम् ॥१२६॥

སྟུམ་པོ་ཐམས་ཅད་བད་རྒྱུང་སེལ། १२६ ॥

ཞེས་པ་ནི། ལ་སྟག་ནར་སོན་པ་དང་ནར་མ་སོན་གཉིས་ཀ་ཡང་སྟུམ་པོར་གྱུར་པ་ལས་
བཙོས་པའི་ཚོད་མ་ནི་རྒྱུང་དང་བད་ཀན་སེལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ།

ལ་སྟག་རྗེན་པའི་ཉེས་པ།

----- आम तु दोषलम् ॥१२७॥

རྗེན་པ་ཐམས་ཅད་ཉེས་སྒྲིང་ཡིན། १२७ ॥

ཞེས་པ་ནི། ལ་སྟག་མེ་ལ་མ་བཙོས་པའི་རྗེན་པ་ཐམས་ཅད་ནི་ཉེས་པ་གསུམ་ག་སྒྲིང་
བར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ།

ཡུངས་མའི་ཡོན་ཏན།

‘कटूष्णो वातकफहा पिण्डालुः पित्तवर्धनः’ ॥ १२८ ॥

ཡུངས་མ་ཚེ་ཞིང་དོ་བོ་དང་།

བད་ཀན་རླུང་སེལ་མཁྲིས་བ་སྒྱེད། ॥ १२८ ॥

ཞེས་པ་ནི། ཡུངས་མ་དག་ནི་རོ་ཅུང་ཟད་ཚ་བ་དང་རྩས་བ་དོ་བོ་དང་བད་ཀན་དང་
རླུང་སེལ། མཁྲིས་བ་སྒྱེད་བར་བྱེད་བ་ཡིན། རོང་འགྲེལ་དུ་ཡུངས་མ་འདི་ལ་ཞིང་ལས་
སྒྱེས་པའི་ཚོན་པའི་དུ་བ་ཞེས་གསུངས་འདུག་ལེགས་སྐར་དུ་བིརྩ་ལུ་ཟེར་བ་ཡིན།

ཤ་ཏ་སྐུ་ལའི་ཡོན་ཏན།

ཤ་ཏ་སྐུ་ལ་མཁྲིས་སེལ་ཞིང་།

བསེལ་ཞིང་ཞུ་རྒྱུས་མངར་བ་དང་།

རོ་མངར་བསྐྱ་ཞིང་ཁ་བ་སྒྱེ།

བད་ཀན་དུག་ཀྱང་སེལ་བར་བཤད། ॥ १२९ ॥^{੨੨}

ཞེས་པ་ནི། ཤ་ཏ་སྐུ་ལ་ཞེས་བ་དེས་མཁྲིས་བ་སེལ་ཞིང་རྩས་བ་བསེལ་བ་དང་། ཞུ་
རྒྱུས་མངར་བ་ཡིན། རོ་མངར་བ་དང་བསྐྱ་བ་དང་ཁ་བ་ན་མས་དང་ལྡན་ལ། མཁྲིས་བ་མ་
ཟད་བད་ཀན་དང་དུག་ཀྱང་སེལ་བར་བཤད་དོ། ཤ་ཏ་སྐུ་ལ་ཞེས་པའི་ཚིག་ཀྱང་བཞི་འདི་རྒྱ་
ཟེར་ལས་རྒྱ་དཔེ་རྩ་འགྲེལ་དུ་མི་གསལ།

ལྷུ་ལུ་སྒྱིའི་ཡོན་ཏན།

कुठेरशिगुसुस्त सुमुखासुरिभूस्तृणम् ।

फणिज्जार्जकजम्बीरप्रभृति ग्राहि शालनम् ॥

^{੨੨} བོད་འགྲུར་དུ་སྐར་ལ་ལེགས་སྐར་རྒྱ་དཔེ་གང་དུ་འད་མི་གསལ་ལོ།

विदाहि कटु रूक्षोष्णं हृद्यं दीपनरोचनम् ।
 हृक्शुक्रकृमिहृत्तीक्ष्णं दोषोत्त्वलेशकरं लघु ॥१२९॥
 ཀུ་ཐེར་བྱིའུ་རུག་ཤི་གྲུ།
 སུ་མུ་ཁ་དང་སྒྲེ་ཆོ་དང་།
 བླ་སྒྲུ་ཆམ་དང་པ་ཁི་རྩ།
 ཟེན་ཐིག་ལེ་དང་རྩྭ་ར།
 དེ་ལ་སོགས་པའི་ལྷམ་རྣམས་ནི།
 བཤང་གཅི་སྲ་ཞིང་མེ་དྲོད་སྒྲིད།
 ཁོང་པ་ཆ་བྱེད་ཁ་རུབ་ཆ།
 ཡིད་འོང་ལུས་དྲོ་ཡི་ག་འབྱེ།
 མིག་གཞོད་ཁྱེ་བ་སྤྲོ་འཛུམས་རྩ།
 ཉེས་འབྲུགས་བྱེད་ཅིང་ཡང་བ་ཡིན། ॥ १२९ ॥

ཞེས་བ་ནི། འདི་སྐབས་ཀྱི་ལྷམ་བྱ་ཞེས་པ་སྔོ་རྩྭ་རྩེན་པ་ལྷང་བྱ་ཟས་སུ་སྒྲིད་རུང་
 བའི་རིགས་ལ་ཟེར། ལྷམ་བྱ་རྣམས་ལས་ཀུ་ཐེར་ཞེས་པ་ནི་ཀ་ཤི་རུ་ཀ་ཟེར་བའི་འདབ་མ་
 རྩུང་བའི་ལྷམ་བྱ་ཞིག་ཡོད། བྱིའུ་རུག་ནི་སུ་ར་ས་ཞེས་པའི་ལྷམ་བྱ་ཅ་བ་གཅིག་ལ་སྔོང་
 ཀངས་པ་མང་པོ་བྱས་པའི་སྒྲིབ་ལོ་མ་པ་སྤྲོ་བེར་སྒྲེ་བ་མནས་ན་དྲི་མ་ཞེས་པ་བྲམ་ཟེ་བ་
 དག་གིས་མཆོད་པའི་བྱེད་བྲག་ལ་མེད་སྒྲིབ་བྱེད་ཅིང་མིང་གཞན་དུ་རྩུལ་སྤྱི་ཞེས་ཟེར་བ་དེ་
 ཡིན། ཤི་གྲུ་ནི་ས་རྩ་རྩེན་ཞེས་པའི་དབྱེ་བ་ཞིག་གོ། སུ་མུ་ཁ་ནི་བན་ཏིག་ཏའོ་ཞེས་
 གསུངས་། སྒྲེ་ཆོ་ནི་ལྷ་སུ་རི་སྒྲེ་མིང་གཞན་དུ་རྩུལ་ཞེས་ཟེར་བའི་ལྷམ་ནག་གི་རྩུ་ལོ་ཏོག་
 གི་རིགས་ཤིག་ཡིན། དེ་ལ་ཡལ་ག་མང་པོ་བྱས་ཤིང་མེ་ཏོག་སེར་པོ་བཞད་པ་ལོ་མ་ནག་
 ལ་འབྲས་བྱ་གང་བྱ་ཅན་གྱི་ནང་ན་སྤྲོ་རིལ་རྩུམ་ཡུངས་ནག་འདྲ་བ་མང་པོ་ཡོད་པ་
 ཞིག་གོ། བླ་སྒྲུ་ཆམ་ནི་རྩུ་དྲི་མ་ཞེས་པོ་ཞིག་ཡོད་སྐད། པ་ཁི་རྩེན་ཞེས་པ་ནི་མ་རི་རྩ་ཀའོ་གསུངས་

འདུག་ ཟིན་ཐེག་ལེན་ཀྱ་ཐེ་རའི་དབྱེ་བ་ཨར་ཇཱ་ཞེས་བྱ་བའི་འདབ་མ་སྤ་བ་ཞིག་སྟེ་རང་
འགྲེལ་དུ་ཞེས་ཐེག་ལེ་ཡིན་བར་གསུངས། ཇཱ་སྤར་ནི་ལོ་རྒྱུ་བ་ཅེས་བྱ་བ་སྤྱར་ཅི་ཅུང་དུ་སྟེ་
ཚེ་ལུ་མ་འདྲ་བ་ལ་ཅུང་དུ་ཡོད་བ་ནི་སྤའི་རིགས་ཤིག་ཡིན།

དེ་ལྟར་གོང་དུ་གསལ་བའི་ཀྱ་ཐེར་ལ་སོགས་བའི་ལྷམ་བུའི་རིགས་ཇེན་བ་དེ་རྣམས་
ཀྱིས་བཤང་གཅི་སྤ་བར་བྱེད། མེ་དོད་སྦྱེད་བར་བྱེད་བའི་རྣམ་བ་དང་ལྷན་བ་ཡིན། ཁོང་བ་
ཚེ་བར་བྱེད། རོ་ཁ། རྒྱུ་བ་བ་དང་ཚེ་བའི་རྣམ་བ་ལྷན། ལུས་དྲོ་བར་བྱེད། ཟས་ལ་ཡི་ག་འབྱེ་
བ་དང་། མིག་ལ་གཞོད། བྱ་བ་དང་སྤོན་འཛམས་ཤིང་འབྱེ་བར་བྱེད། རྩོ་བ་དང་ལྷན་ཞིང་།
ཉེས་བ་འབྲུགས་བར་བྱེད་ཅིང་ཡང་བ་ཡང་ཡིན་ནོ།

བྱིའུ་རྒྱག་གི་ཡོན་ཏན།

हिध्माकासविषश्चासपाशर्वरुक्पूतिगन्धहा ।

सुरसः-----

॥ १३० ॥

བྱིའུ་རྒྱག་སྦྱིགས་ལུང་དབྲགས་མི་བདེ།

ཅིབ་ལོགས་བྱག་དྲག་ཁ་མནམ་སེལ། १३० ॥

ཞེས་བ་ནི། གོང་དུ་གསལ་བའི་ཀྱ་ཐེར་ལ་སོགས་བའི་ལྷམ་བུའི་སྟེ་ཚན་ལས་སྤརས་
སྟེ་བྱིའུ་རྒྱག་བའམ་དུལ་སྟེ་ཞེས་བ་དེ་ཡིས་སྦྱིགས་བྱ་དང་། ལུང་བ་དང་། དབྲགས་མི་བདེ་
བ་དང་། ཅིབ་མའི་ལོགས་ལ་བྱག་གཟེར་ལྷང་བ་དང་། སྤྱར་བ་ལ་སོགས་བའི་དྲག་དང་། ཁ་
ལ་དྲི་མི་ཞེས་བ་མནམ་བ་བཅས་ནད་འདི་དག་རྣམས་སེལ་བར་བྱེད་བ་ཡིན་ནོ། བྱིའུ་རྒྱག་
བའི་ངོས་འཛིན་བྱེད་ཚེས་གོང་དུ་ལྷམ་བུ་སྦྱིའི་སྤབས་བཤད་ཡོད།

སུ་སྤ་ཁའི་ཡོན་ཏན།

सुमुखो नातिविदाही गरशोफहा ॥ १३१ ॥

སྤྲུ་མུ་ཁ་ནི་རབ་ཚ་མིན།

སྤྲུ་དུག་འོར་ནད་སེལ་བ་ཡིན། ॥ १३१ ॥

ཞེས་བ་ནི། ཀུ་ཐེ་ར་ལ་སོགས་པའི་སྤྲུ་ཚན་གྱི་ནད་ནས་སྤྲུ་ཁ་ཞེས་བ་ནི་རབ་དུ་ཚ་
བ་མ་ཡིན་ཞིང་། འདི་ཡིས་སྤྲུ་དུག་དང་འོར་ནད་ནི་སྤྲུ་སེལ་བར་བྱེད་བ་ཡིན་ནོ། །རང་
འགྲེལ་དུ་སྤྲུ་ཁ་འདི་ལ་འུན་ཏེ་ཞེས་གསུངས་སོ།

འུ་སྤྲུ་ལོ་མ་འུ་ཡོན་ཏན།

आर्द्रिका तिक्तमधुरा मूलला न च पित्तकृत् ॥ १३२ ॥

འུ་སྤྲུ་ལོ་མ་ཁ་ཁ་ཞིང་མངར།

གཅིན་མང་མཁྲིས་བ་སྤྲེད་མ་ཡིན། ॥ १३२ ॥

ཞེས་བ་ནི། འུ་སྤྲུ་ལོ་མ་ལ་ལྷ་རྒྱུ་ཟེར། དེ་ནི་རོ་ཁ་བ་དང་མངར་བ་ཡིན། གཅིན་
མང་བར་བྱེད། མཁྲིས་བ་ནི་སྤྲེད་བར་བྱེད་བ་མ་ཡིན་ནོ།

དེ་ནི་ཁྱ་གར་བས་ཡོངས་གྲགས་ཆེན་ལྷ་ཞེས་དང་། རང་རེས་བསོད་ནམས་པད་
འཛོམས་ཞེས་ཟེས་ལ་སྤྲོད་པའི་ལོ་མ་སྤྲུ་དབྱིབས་ཅན་དེ་ཡིན། བསྟན་ཆུང་ལེའུ་ནི་སྤྲུ་
བར། འུ་སྤྲུ་པོ་བའི་བད་ཀན་ཚ་བ་སེལ། ཞེས་འབྲུ་དེ་སྤྲུ་ལ་མེད་སྤྲོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་དོ།

སྤྲུ་སྤྲུ་ལོ་མ་ཏན་

लशुनो भृशतीक्ष्णोष्णः कटुपाकरसः सरः ॥

हृद्यः केश्यो गुरुवृष्यः स्निग्धो रोचनः दीपनः ५६ ।

भग्नसन्धानकृद् ब्रूल्यो रक्तपित्तप्रदूषणः ॥

किलासकुष्ठगुल्माऽशोमेहक्रिमिकफानिलान् ।

सहिष्माणानसंश्चासंकासान् हन्ति रसायनम् ५७ ॥ १३३ ॥

५६ 'रोचनदीपनः' इति पाठान्तरम् १.

५७ 'हन्त्यस्त्रपित्तकृत' इति पाठान्तरम् ।

སློག་སྐྱ་རབ་དུ་ཚ་ཞིང་ནོ།
 ལུ་རྩེས་ཚ་ཞིང་འབྲུ་བ་དང་།
 ཞིས་ཞིང་སྐྱ་སྐྱེད་མྱི་རོ་ཙ།
 ལྷམ་ཞིང་འོད་སྐྱེད་ཡི་ག་འབྲེ།
 ཆག་འབྱོར་སྟོབས་སྐྱེད་བཅུད་ཀྱིས་ལེན།^{༡༥}
 ཤ་བ་ཀྱ་མཛེ་སྐྱན་གཞང་འབྲུམ་དང་།
 གཅིན་ནད་སྲིན་དང་བད་ཀན་རྒྱང་།
 སྐྱིག་སྲ་བྱ་ཆམ་བ་དབྱག་ས་མི་བདེ།
 ལུད་བ་སེལ་ཏེ་བྲག་མཁྲིས་སྐྱེད། ༡༣༣ །

ཞེས་བ་ནི། སློག་སྐྱ་ནི་ལེགས་སྐྱར་དུ་ལ་ཤུན་དང་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་གར་བས་ལན་
 ལུན་ཟེར། དེ་ནི་དབྲེ་དབྲེ་འབྲུ་བ་མང་པོ་ཐུང་པོ་གཅིག་དུ་བསྐྱས་བ་དབྱིབས་བཙོང་འབྲུ་བ་
 ཡོངས་གྲགས་ཟས་ལ་སྐྱེད་བའི་སློག་བ་ཞེས་སུ་གྲགས་བ་དེ་ཡིན།

དེ་ནི་རབ་དུ་ཚ་ཞིང་ནོ་བ་ཡིན། རོ་དང་ལུ་རྩེས་ཀྱང་རབ་དུ་ཚ་ལ། འབྲུ་བར་བྱེད། དེ་ནི་
 ཞིས་ཞིང་ཡིད་དུ་འོང་བ་དང་། སྐྱ་འབྲེ་བ་སྐྱེ་བར་བྱེད། མྱི་བ་དང་ལྷན་ལ་རོ་ཙ་ཞིང་ཁྱ་བ་
 འཕེལ་བར་བྱེད་བ་དང་། ལྷམ་བའི་ཡོན་ཏན་ཡང་ལྷན་ཞིང་འོད་སྐྱེད་བར་བྱེད། ཟས་ལ་ཡི་
 ག་འབྲེ་བར་བྱེད་བ་ཡིན། རུས་བ་ཆག་བ་འབྱོར་ལ། སྟོབས་སྐྱེད་ཅིང་བཅུད་ཀྱིས་ལེན་བར་
 བྱེད་དོ། །དེ་བཞིན་དུ་ཤ་བ་ཀྱ་དང་མཛེ་ནད་དང་སྐྱན་དང་གཞང་འབྲུམ་དང་གཅིན་སྲི་བའི་
 ནད་དང་སྲིན་ནད་དང་བད་ཀན་དང་རྒྱང་དང་སྐྱིག་སྲ་དང་ཆམ་བ་དང་དབྱག་ས་མི་བདེ་བ་
 དང་ལུད་བ་བཅས་ནད་འདི་རྣམས་སེལ་བར་བྱེད་བ་ཡིན། འོན་ཀྱང་བྲག་དང་མཁྲིས་བ་ནི་
 སྐྱེད་བར་བྱེད་བ་ཡིན་ནོ། །བསྐྱས་པ་ལས། སློག་སྐྱ་འི་ལྷ་ལྷ་ནི་ལན་ཚུ་ཞིང་མངར་བ་དང་།

^{༡༥} བོད་འབྲུར། བཅུད་ལེན་ཅེས་མི་སྐྱང་མོད་ལེགས་སྐྱར་ལྷར་དག་བར་མཛོན།

བར་དུ་འང་མང་ཞིང་འབྱེད་པར་བྱེད། སྤྱིར་བཏགས་ཆོ་བ་ཡིན་གསུངས་འདུག བཤད་
 རྒྱུད་ལེའུ་བརྒྱུད་པར། སློག་སྐྱེ་ལྷོ་བསེལ་སྤྱིན་ནད་ཆད་རྒྱུ་མེད། ཞེས་དང་། ཡང་།
སློག་སྐྱེ་སློག་སྤྱིན་ཆོ་བ་རྒྱུད་ལ་མཐོང་། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་ན་བསེལ་དྲོད་གོ་བསློག་དུ་
 བྱུང་བས་མི་རྒྱུ་འོགས་ཀྱིས་དབྱེད་པར་བྱེད།

བཙུང་གི་ཡོན་ཏན།

पलाण्डुस्तदगुणान्यूनः श्लेष्मलो नातिपित्तलः ॥ १३४ ॥

ཀུན་དོང་དེ་ལས་ཡོན་ཏན་དམན།

བད་ཀན་སྤྱིད་མཁྱིས་རབ་མི་སྤྱིད། ॥ १३८ ॥

ཞེས་བ་ནི། ཀུན་དོང་ནི་བལྟ་རྒྱ་སྤྱི་བཙུང་ཡིན། རྒྱ་གར་བས་ཡོངས་གྲགས་ལྷོ་ཟེར་
 དེ་ནི་གོང་དུ་བཤད་པའི་སློག་སྐྱེ་འོན་ཏན་དང་ལྟན་ཡང་དེ་ལས་ཡོན་ཏན་དམན་པ་སྤྱི་
 རྒྱུད་བ་ཡིན། དེས་བད་ཀན་སྤྱིད་ཅིང་མཁྱིས་བ་ནི་ཉ་ཅང་རབ་དུ་སྤྱིད་པར་བྱེད་པ་མ་ཡིན་
 བོ། ། རང་འབྲེལ་དུ་བཙུང་གྲུབས་ལ་བཙུང་ཏེ་སྤྱིད་ནས་བདུགས་སམ་ཟོས་ན་གཞིང་
 འབྲུམ་ལ་མན་པ་དང་། གཞན་ཡང་རྒྱུད་ནད་དང་། བད་ཀན་ལ་མན་ཞེས་གསུངས་སོ།
 ། བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་བརྒྱུད་པར། བཙུང་སློག་གཉིད་འཕེལ་ཟས་ལེན་བད་རྒྱུད་མེད། ཞེས་
 དང་། ཡང་། སློག་སྤྱིན་ཆོ་བ་རྒྱུད་ལ་མཐོང་། ཞེས་དང་། གཞན་དུ། བཙུང་གིས་དྲོད་སྤྱིད་མ་ཞུ་
 མེད། དེ་ལ་ཡང་རི་སྤྱིས། ཞིང་སྤྱིས་གཉིས་སུ་བཤད་དོ།

ཀེའུ་ཡི་ཡོན་ཏན།

कफवातार्शसां पथ्यः स्वेदेऽभ्यवह्नौ तथा ॥

तीक्ष्णो गृञ्जनको ग्राही पित्तिनां हितकृन्त सः ॥ १३५ ॥

ཀེའུ་བཙུང་དུགས་སྐྱུར་ཟོས་པ་ཡིས།

བད་ཀན་རྒྱུད་དང་གཞིང་འབྲུམ་མེད།

རྩོམ་ཞིང་རྟུག་པ་སྤྱི་བ་དང་།

དེ་ནི་མཁྲིས་ཅན་ལ་ཕན་མིན། ༡༣༥ ॥

ཞེས་བ་ནི། གེའུ་ནི་ལེགས་སྦྱར་དུ་གྲིཊ་ནས་ཞེས་དང་ཕལ་སྐད་དུ་ཤལ་ཐེམ་ཟེར་བ་དེ་
ནི་རྟུང་མ་ལྟར་མདོག་ནག་པོ་ཡོད་པ་ཞིག་གོ་ཞེས་དང་ཡང་རྟུང་མར་འདོད་པ་སོགས་
འདུག་ཀྱང་མཁས་པ་མང་པོས་གོང་ལ་སྤྱག་ཞེས་བའི་ལ་སྤྱག་དམར་པོ་དེར་ངོས་འཛིན་
གནང་འདུག །

དེ་གཏུབས་ཤིང་བཅོས་ཏེ་ལུས་སྦྱད་སོགས་སུ་དུགས་བ་དང་། ཡང་ན་ཁ་ཟས་སུ་
ཐོས་པ་ཡིན་ན་དེས་བད་ཀན་དང་རྒྱུང་དང་གཞང་འབྲུམ་རྣམས་སེལ་བར་བྱེད། རྩོམ་རྟུག་
བའམ་བཤང་བ་སྤྱི་ཞིང་མཁྲིས་པར་བྱེད་བ་དང་། གེའུ་དེ་ནི་མཁྲིས་པ་ཅན་གྱི་མི་ལ་ཕན་
བ་མ་ཡིན་ནོ།

སྤྱར་གྱི་ཡོན་ཏན།

दीपनः सूरणो रुच्यः कफघ्नो विशदो लघुः ।

विशेषादर्शसां पथ्यः----- ॥ १३६ ॥

སྤྱར་རྩོད་སྦྱེད་ཁ་ཟས་ལེན།

བད་སེལ་དྲི་མ་སྦྱང་ཞིང་ཡང་། །

མཆོག་ཏུ་གཞང་འབྲུམ་དག་ལ་ཕན། ༡༣༦ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། སྤྱར་ནི་ཐིག་ཀར་ཞེས་བའི་སྦྱང་བྱ་སྦྱོམ་པ་ཞིག་ཡོད། དེ་ཡིས་པོ་བའི་
མེ་རྩོད་སྦྱེད་བ་དང་། ཁ་ཟས་ལེན་ཞིང་ཡི་ཤ་འབྲེ་བར་བྱེད། བད་ཀན་སེལ། མཆོལ་མ་དང་
འབྲུར་བག་ལ་སོགས་པའི་དྲི་མ་སྦྱང་ཞིང་ཡང་བ་ཡིན། མཆོག་ཏུ་གཞང་འབྲུམ་གྱི་ནད་
རྣམས་ལ་ཕན་བ་ཡིན་ནོ།

སྤྱང་བྱམ་གྱི་རྩས་པ།

भूकन्दस्त्वतिदोषलः ॥ १३७ ॥

སྤྱང་བྱམ་ཤིན་ཏུ་ཉེས་སྤྱིང་ཡིན། १३७ ॥

ཞེས་པ་ནི། སྤྱང་བྱམ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ལེགས་སྤྱར་དུ་བྱུ་ཀྲུ་ཟེར། ཡང་མིང་གཞན་དུ་
བྱུ་སྤྱོར་དང་ཀུ་ཀུར་མུར་ཞེས་ཀྱང་སྤྱང་། ཚོན་མ་དེ་ནི་ཤིན་ཏུ་ངན་ཅིང་ཉེས་པ་ཐམས་ཅད་
སྤྱིང་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ།

ཚོན་མའི་ཁྱི་ཡང་གི་བྱེད་པར།

पत्ने पुष्पे फले नाले कन्दे च गुरुता क्रमात् ॥ १३८ ॥

མེ་ཏོག་འདབ་མ་འབྲས་ཡལ་ག།

སྤྱིང་བྱ་རིམ་བཞིན་ཁྱི་བ་ཡིན། १३८ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། མེ་ཏོག་ལ་སོགས་པའི་ཚོན་མ་འདི་རྣམས་གོང་མ་གོང་མ་ལས་འོག་མ་
འོག་མ་རྣམས་རིམ་བཞིན་ཁྱི་བ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཡང་མེ་ཏོག་གི་ཚོན་མ་ལས་འོ་འདབ་གྱི་ཚོན་
མ་ཁྱི་བ་ཡིན་ལ། འོ་འདབ་གྱི་ཚོན་མ་ལས་འབྲས་བྱའི་ཚོན་མ་ཁྱི་བ་དང་། འབྲས་བྱའི་ཚོན་
མ་ལས་ཡལ་གའི་ཚོན་མ་ཁྱི་བ་དང་། ཡལ་གའི་ཚོན་མ་ལས་སྤྱིང་བྱའི་ཚོན་མ་ཁྱི་བ་ཡིན་
ནོ། །རང་འབྲེལ་སོགས་སུ་སྤྱིང་བྱ་ལས་ཙ་བ་ཁྱི་བར་བཤད་པ་དང་། བྱ་འབྲེལ་དུ་མེ་ཏོག་
གི་སྤྱོན་དུ་འདབ་མ་གསལ། དེ་བཞིན་རྗེན་པར་བཟའ་བ་དང་། བཙོས་ཏེ་བཟའ་བ་སོགས་གྱི་
ཁྱི་ཡང་ཡང་ཤེས་པར་བྱ་དགོས་སོ།

ཚོན་མའི་མཚོག་དམན།

वरा शाकेषु जीवन्ती सार्धं त्ववरां परम् ॥ १३९ ॥

ཚོད་མའི་རབ་མཆོག་འཚོ་བྱེད་ཡིན།

ཡུངས་ཀར་ཚོད་མ་ཐ་ཆད་ཡིན། ༡༢༩ ॥

ཞེས་བ་ནི། ཚོད་མའི་སྡེ་ཚན་ནམས་ཀྱི་ནང་ནས་རབ་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་ནི་རྫོགས་སྡེ་སྡེ་
འཚོ་བྱེད་ཞེས་བྱ་བའི་ཚོད་མ་དེ་ཡིན་ལ། ཡུངས་ཀར་གྱི་ལོ་མའི་ཚོད་མ་ནི་ཚོད་མ་ཀྱན་གྱི་
ཐ་ཆད་ཡིན་ནོ།

དོན་བསྟུ་བ།

इति शाकवाः ॥

ཚོད་ངད་ནམས་ཀྱི་སྡེ་ཚན་ནོ།

ཞེས་པ་ནི། ཁ་ཟས་ཀྱི་ལེའུ་ལས་ཚོད་མར་གཏོགས་པའི་སྡེ་ངད་སྡེ་ཆོགས་པ་ནམས་
ཀྱི་ཡོན་ཏན་བསྟུན་པའི་སྡེ་ཚན་རྫོགས་སོ།

འབྲས་བུའི་སྡེ་ཚན།

ཟས་ཀྱི་ནང་ནས་ཤིང་ཏོག་ནི་ཚོད་མ་ལ་ལྟོས་ན་དགོས་པ་ཉལ་ཞིང་ཁ་ཟས་ཀྱི་ཐ་མར་
བཟའ་བར་བྱ་བ་ཡིན་པས་ཚོད་མའི་རྗེས་ཐོགས་སུ་འབྲས་བུའི་སྡེ་ཚན་འདི་སྟོས་པ་ཡིན་ནོ།

གྲན་འབྲས་ཀྱི་ཡོན་ཏན།

द्राक्षा फलोत्तमा वृष्या चक्षुष्या सृष्टमूत्रविद् ॥

स्वादुपाकरसा स्निग्धा सकषाया हिमा गुरुः ।

निहन्त्यनिलपित्तास्त्रतिक्तास्यत्वमदात्ययान् ॥

तृष्णाकासश्रमश्वासस्वरभेदक्षतक्षयान् ॥ १४० ॥

གྲན་འབྲས་འབྲས་བུའི་མཆོག་ཡིན་ཏེ།

རོ་ཙ་མིག་པན་བཤང་གཅི་ཅོ་སྟ།

མངར་ཞིང་ཞུ་ཆེས་སྦྱུལ་བ་དང་།
 ཅུང་ཟད་བསྐྱ་ཞིང་བསིལ་ལ་ལྷི།
 རླུང་དང་ཁྲག་མཁྲིས་སེལ་བྱེད་ཅིང་།
 ཁ་ནང་ཁ་བྲོ་ཆང་ནད་དང་།
 སྒྲོམ་ལུད་ངལ་དུབ་ལྷོ་དབྱུགས་མི་བདེ།
 སྐད་འཛེར་སྒྲོ་རྩོལ་སྒྲོ་གཙོང་སེལ། ༡༥༠ །

ཞེས་བྱ་བ་ནི། རྒྱན་འབྱུམ་ནི་འབྱས་བྱ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་མཆོག་དམ་པར་གྱུར་བ་
 ཡིན་ཏེ། དེ་ཡིས་རྩ་ཙམ་བརྒྱུད། མིག་ལ་མན། བཤད་གཅི་སྒྲ་བར་བྱེད། རྩ་དང་ཞུ་ཆེས་
 མངར་ལ་རྒྱས་བ་སྦྱུལ་ཞིང་རྩ་ཙམ་བསྐྱ་བ་དང་བཅས་སྤིང་བསིལ་ལ་ལྷི་བ་ཡིན། རླུང་
 དང་ཁྲག་དང་མཁྲིས་བ་རྣམས་སེལ་བར་བྱེད། རྩོལ་ཆེས་ཁ་ཡི་ནང་དུ་ཁ་བའི་རྩ་བྲོ་བ་
 ཡིན། ཆང་ནད་དང་སྒྲོམ་དང་དང་ལུད་བ་དང་ཆད་རིམས་དང་དབྱུགས་མི་བདེ་བ་དང་སྐད་
 འཛེར་བ་དང་སྒྲོ་རྩོལ་དང་སྒྲོ་གཙོང་བཅས་ནད་འདི་རྣམས་སེལ་བར་བྱེད་བ་ཡིན་ནོ། སྒྲོག་
 མའི་རླུང་མ་གཏོགས་རླུང་ནད་ཀྱན་སེལ་བར་བྱེད་ཀྱང་སྒྲོག་མ་ལ་རྒྱན་འབྱུམ་གྱིས་རླུང་
 སྒྲིང་ཅེས་བསྟན་བ་ལས་བཤད། བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་ཉི་ཤུ་པར། རྒྱན་འབྱུམ་སྒྲོ་ནད་སེལ་ཞིང་
 ཆད་བ་སྒྲོང་། ཞེས་གསུངས་སོ།

སེ་འབྱུའི་ཡོན་ཏན།

उद्विक्तपित्ताञ्जयति तीन्दोषान्स्वादु दाडिमम् ॥
 पित्ताऽविरोधि नात्युष्णामम्लं वातकफापहम् ।
 सर्वं हृद्यं लघु स्निग्धं ग्राहि रोचनदीपनम् ॥ १४१ ॥

༦༠ བོད་འབྱུར། ལྷི་ཞེས་སྤྲང་ཡང་མ་དག་པར་གདམས།

༦༡ བོད་འབྱུར་རྒྱ་ཟེར་དང་རང་འབྲེལ། ཆད་རིམས་ཞེས་གསལ་ཡང་ལེགས་སྦྱར་དུ་ངལ་དུབ་ཞེས་
 སྤྲང་བས་འཐད་པར་བཞག་གོ།

བལ་བོའི་སེའུ་མངར་མཁྲིས་རྒྱས་དང་།

ཉེས་བ་གསུམ་པོ་སེལ་བ་ཡིན།

སྐྱར་བ་མཁྲིས་སྐྱེད་མིན་ཅུང་པོ།

སྐྱང་དང་བད་ཀན་འཛམས་བར་བྱེད།

སེའུ་ཀུན་ཀྱང་ཡིད་འོང་སྐྱུམ།

ཡང་ཞིང་བཤང་སྲ་དྲོད་ཟས་ལེན། ༡༩༡ །

ཞེས་བྱ་བ་ནི། བལ་བོའི་སེའུ་སྟེ་སེའུ་ཤིང་གི་འབྲས་བྱ་སེ་འབྲུ་ཞེས་བའི་འབྲས་བྱ་དེ་
ལ་རོ་མངར་བ་ཞིག་དང་སྐྱར་བ་ཞིག་བཅས་གཉིས་ཡོད།

དང་བོ་རོ་མངར་བའི་འབྲས་བྱ་དེས་ནི་མཁྲིས་བ་ཤས་ཆེར་རྒྱས་ཤིང་འཕེལ་བའི་ནད་
དང་། སྐྱང་དང་། བད་ཀན་བཅས་ཉེས་བ་གསུམ་ག་འཛམས་བར་བྱེད།

གཉིས་བ་རོ་སྐྱར་བ་དེས་ནི་མཁྲིས་བ་མི་སྐྱེད་ཅིང་ཅུང་ཟད་དྲོ་བ་ཡིན། དེ་བཞིན་དུ་
སྐྱང་དང་བད་ཀན་འཛམས་བར་བྱེད་དོ།

གོང་དུ་སྟོས་བའི་སེ་འབྲུ་མངར་བ་དང་། སྐྱར་བ་དང་། མངར་སྐྱར་འབྲེས་མ་བཅས་
ཀུན་ཀྱང་ཡིད་དུ་འོང་ཞིང་སྟོང་དགའ་བར་བྱེད་བ་དང་། ཡོན་ཏན་སྐྱུམ་ཞིང་ཡང་བ་དང་ལྷན་
བཤང་བ་སྲ་ཞིང་མཁྲིགས་བར་བྱེད། ཐོ་བའི་མེ་དྲོད་སྐྱེད། ཁ་ཟས་ལེན་ཞིང་ཡི་ག་འབྲེད་
བར་བྱེད་བ་ཡིན། བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་ནི་ཤུ་བར། སེ་འབྲུ་ཐོ་བའི་ནད་ནམས་མ་ལུས་སེལ། མེ་
དྲོད་སྐྱེད་ཅིང་བད་ཀན་གྲང་ནད་འཛམས། ཞེས་གསུངས་སོ།

འབྲུ་གོ་ལ་སོགས་པ་འབྲས་བྱའི་ཡོན་ཏན།

मोचखर्जूरपनसनारिकेलपशूषकम् ।

आम्राततालकाशमर्यराजादनमधूकजम् ॥

सौवीरबदराङ्गेल्लफल्गुश्लेष्मातकोद्धवम् ।

वातामाभिषुकाक्षोडमुकूलकनिकोचकम् ॥
 उरुमाणं प्रियालं च बृंहणं गुरु शीतलम् ।
 दाहक्षतक्षयहरं रक्तपित्तप्रसादनम् ॥
 स्वादुपाकरसं स्निग्धं विष्टम्भि कफशुक्रकृत् ॥ १४२ ॥

ཕྱི་ཚེ་འབྲུ་གོ་བ་ན་ས།

ལྷ་སྒྲོན་པ་རུ་ཁྱ་ཀ་དང་།

ལྷ་མེད་ཏཱ་ལ་ཀུན་ལ་འབྲས།

རྩ་རྒྱུ་དན་མ་རྩུ་ཀའི་འབྲས།

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

མཐུ་མེ་མུ་ཏའི་འབྲས་བུ།

བླ་མ་སྐྱེ་བུ་སྒྲུབ་གཤིན་འབྲས།

ཐུ་ག་ལ་དང་བྱ་ཁམ་དང་།

ཨཱ་རུ་མཱ་ཏ་བྷི་ཡཱ་ལ་འབྲས།

བདུས་བྱེད་ཕྱི་ཞིང་བསེལ་བ་ཡིན།།

ལུས་ཚ་སྒོ་དྲེལ་སྒོ་གཅིང་སེལ།

ཁྱེད་ཀྱི་མཁའ་མཁའ་ལ་ཕྱོད་པའི་ཕྱི་ལོ།

ཞ་རྗེས་མངར་ཞིང་སྐྱུ་མ་པ་དང་།

བཤང་སྲི་བད་ཀན་བྱ་བ་འཕེལ། ༡༥༢ །

ཞེས་པ་ནི། མྱོཅ་ཞེས་པ་ནི་ཤིང་ལོ་མ་ཆེ་ལ་ལེབ་པ་ཉ་ག་ཅན་འབྲས་བུ་མཚུ་བ་མའི་
 དབྱིབས་ལྟར་མང་པོ་ཐུང་པོར་སྒྲེ་བ་ངང་ལག་སྟེ་ཆུ་ཤིང་འབྲས་བུར་འབོད་པ་དེ་ཡིན། མིང་
 གཞན་དུ་གྲུ་གར་བས་ཡོངས་གྲགས་ཀེ་ལཱ་ཞེས་ཟེར་བ་དེ་ལོ། །འབྲུ་གོ་ནི་འབྲས་བུ་ཆེ་ཆུང་
 ཞུ་བ་ཅིམ་ལ་ནང་དུ་ཆོག་ནར་མོ་ཡོད་པ་ཡོངས་གྲགས་སལ་སྐད་དུ་ཁ་ཐུར་ཞེས་འབོད་

བ་དེ་ཡིན། ལེགས་སྦྲར་དུ་ཁུར་ཟེར། བ་ན་ས་ནི་ཀའ་ཉལ་ཞེས་སྦྲ་གུར་ལྟ་བུའི་ཤིང་སྤོང་
 ཆེ་ལ་འབྲས་བུའི་ནང་དུ་ཤ་འབྲ་ཞིང་སྤྱི་པགས་གྲོད་པའི་རྣམ་པ་ཡོད་པའི་འབྲས་བུ་ཆེ་བ་
 དེ་ཡིན། ཤིང་འདིའི་པགས་པ་ནག་པོ་ཡོད། གཏུབས་ན་འོ་མ་དཀར་པོ་འབབ་པ་ཡིན། རྒྱ་
 ལྷར་ནི་ལེགས་སྦྲར་སྐད་དུ་རྒྱ་རི་ཀེལ་ཞེས་པའི་ཤིང་འབྲས་སྤྱི་ལྷ་ལགས་ཀྱིས་གཏུབས་ཤིང་
 འབྲས་བུའི་སྤྱི་ཤུན་སྦྲུག་ལ་ནང་དཀར་བ་བཅག་ན་ནང་དུ་བདུད་ཅི་ལྟ་བུའི་ཆུ་དྲངས་མ་
 ཡོད་པ་པལ་སྐད་དུ་རྒྱ་རི་ལལ་ཟེར་བ་དེ་ཡིན། བརྒྱུག་ནི་འཇམ་པའི་འབྲས་བུ་ཞེས་རྒྱུ་
 ལ་རུས་པའི་འབྲས་བུ་ཞིག་ཡོད་སྐད། འདིའི་ཤིང་སྤོང་རིང་པོ་མེད། ལོ་མ་སྒྲོར་མོ་གསུམ་
 ཚོགས་ཅན་ཡོད། འབྲས་བུ་སྒྲོར་མོ་མ་སྒྲིན་སྐབས་ལྷུ་ཁྲ་དང་སྒྲིན་ནས་དམར་མདངས་
 ལྡན་འབྱར་རོ། ཞུ་ལྷན་ནི་པལ་སྐད་དུ་ཞུ་མ་ཞེས་སོས་ཀའི་དུས་སུ་རྒྱ་ཐང་དུ་གྲགས་ཆེ་
 ཞིང་ཞོར་བུ་རམ་བཅད་པའི་རོ་དང་མཆུངས་པ་རྩོ་ཉ་ཞེས་གྲགས་པའི་འབྲས་བུ་ལོ། ཉལ་
 ནི་ཤིང་སྤོང་རིང་ལ་ཆེ་བ་དེའི་ལོ་མར་གནའ་དུས་སུ་ཡི་གེ་འབྲི་བ་སོགས་མེད་སྤྱོད་བྱེད་
 པར་བཤད་པ་དེའི་འབྲས་བུ་ལོ། ཀླུ་སྦྲུལ་འབྲས་ནི་རྩ་མ་རྩུ་རི་ཞེས་པའི་འབྲས་བུ་ཡིན་སྐད་
 གཤམ། རྩ་རྩུ་དན་ནི་འབྲིག་འབྱུང་པའི་ཤིང་ཞིག་ཡོད་འདུག མིང་གཞན་དུ་བརྒྱར་བྱེད་ལྟེ་
 སྤྱི་དཀའ་ཞེས་ཀྱང་གྲགས། འགའ་རེས་འདི་ལ་ཁིར་རྒྱ་ཡང་ཟེར་གྱི་འདུག ཤིང་འདིའི་
 འབྲས་བུ་མ་སྒྲིན་དུས་ལྡང་ཁྲ་ཡིན། གཏུབས་ན་འོ་མ་འབབ། སྒྲིན་རྩེས་སེར་པོ་ཆགས་
 གྱི་ཡོད། མ་དུག་འབྲས་ནི་མ་རུ་ཞུ་ཞེས་པའི་ཤིང་གི་འབྲས་བུ་དང་མེ་ཏོག་གཉིས་ལ་གོ་
 བ་ལས་འདིར་འབྲས་བུ་ལ་བཤད། ཤིང་འདིའི་མེ་ཏོག་དཀར་པོ་དང་སེར་པོ་རིགས་གཉིས་
 ཡོད། མེ་ཏོག་དེའི་ཁྲ་བ་བཅུད་ལེན་དུ་འབྱུར་བ་ཡིན། རྒྱ་ཡི་ནང་སྤྱི་བ་དེ་ལ་རྒྱལ་མདུན་
 ཞེས་ཟེར་བ་ཡིན། རྒྱ་ཤུག་ནི་བ་དར་ཞེས་པའི་ཤུག་བ་ཤིང་རོ། འགས་བྱེ་ཐང་དུ་སྤྱི་བའི་
 རྩ་ཤིང་དབྱེན་སྐད་དུ་རྟེན་(date)ཡིན་པར་བཤད། སྤྱི་བྱེན་ནི་གོང་གི་རྒྱ་ཤུག་ལ་དབྱེ་བ་ལྟ་
 ཡོད་པ་ལས་ཆེ་བ་ཞིག་ལ་ཟེར་སྐད། ཞུ་རྩོ་ལ་ནི་ཡོངས་གྲགས་བྱེད་ཞེས་པའི་བཟླ་ཤིས་
 པའི་རྩས་བརྒྱད་ཀྱི་ནང་ཚན་གྱི་ཤིང་ཏོག་དེ་ཡིན། བཟླ་ཞེས་པ་ནི་གྲུ་ལར་ཞེས་བཟའ་རུང་
 ཞིང་ལི་ཅི་འདྲ་ལ་ནང་སྤོང་པ་ཅན་ཞིག་ཡོད་པར་བཤད། འདི་ལ་ཞུ་རྩོར་ཡང་ཟེར། རྩོ་ལྟ་

ཏའི་འབྲས་བུ་ནི་ལ་སྟོད་ཞེས་པའི་ཤིང་གི་འབྲས་བུ་ཡིན་སྟེ། བུ་དྲུམ་ནི་ཡོངས་གྲགས་
 ལུ་ཟ་པའི་འབྲས་བུ་སྦྱུམ་དང་ལྷན་པའི་ཆེ་གུ་པལ་སྟེད་དུ་བུ་དྲུམ་ཞེས་ཟེར་བ་དེ་ཡིན།
 ཨ་ཁྱི་ཤུ་ནི་ཅི་ལ་གྲོ་ཆེ་ཞེས་པའི་འབྲས་བུ་ཞིག་ཡོད་འདུག སྤར་ཁའི་འབྲས་བུ་ནི་ཨ་ཁ་རོ་
 ཞེས་བཅག་ན་ནང་དུ་ཁྲད་པའི་དབྱིབས་ཆགས་པ་ཟ་རྒྱ་ཡོད་པ་ཡོངས་གྲགས་དེའོ།
 ཟུག་ལག་ནི་ལ་ཕུག་འབྲས་པའི་འབྲས་བུ་ཞིག་ཡོད་སྟེ། མིང་གཞན་དུ་མི་སྒྲ་ཡང་ཟེར། རྒྱ་
 ཁམ་ནི་ཅི་སྒྲོ་རྒྱ་འཕེན་གྱི་ཅག་ཞེས་པ་ཞིག་ཡོད་འདུག ལྷུ་ལྷུ་ཆེན་ཞི་སྦྱུམ་པ་དང་ལྷན་པའི་
 འབྲས་བུ་ཞིག་ཡོད་པར་བཤད། བྲི་ལལ་འབྲས་བུ་ནི་འབྲས་རྩི་སོགས་བྱུང་བའི་ཤིང་ཞིག་གི་
 འབྲས་བུ་ཡིན་པར་བཤད། ཤིང་སྒྲིང་དེ་རིང་པོ་དང་འདྲེངས་པོ་ཡོད། ལོ་མ་སྤུ་ལ་འབྲས་
 བག་ཅན། མེ་དོག་མང་ལ་མདོག་སེར་པོ་དང་སྒྱ་པོ་ཡོད། འབྲས་བུ་སྦྱིན་ནས་ནག་པོ་
 ཆགས། ནང་གི་འབྲས་མཁྲེགས་པོ་ཅན་ཞིག་ཡོད།

དེ་ལྟར་གོང་སྟོས་ཀྱི་འབྲས་བུ་མོ་ཙཱ་ཞེས་པ་ནས་བྲི་ལལ་བར་གྱི་འབྲས་བུ་རྣམས་ནི་
 ལུས་ཤ་བཏྲས་ཤིང་རྒྱས་པར་བྱེད་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ལྷུ་བ་དང་བསིལ་བའི་ཡོན་ཏན་དང་
 ལྷན། ལུས་ཆ་བར་བྱེད། སྒྲོ་རྩོལ་དང་སྒྲོ་གཙང་ཆེན་པོ་ཟེད་བྱེད་རྣམས་སེལ། བྲག་དང་
 མཁྲིས་པ་སྟོམས་པར་བྱེད། རོ་དང་ལྷ་རྩེས་མངར་ཞིང་སྦྱུམ་པ་དང་། བཤང་བ་སྤི་བར་བྱེད།
 བད་ཀན་དང་ཁྲ་བ་འཕེལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ།

དུ་ལ་གྱི་འབྲས་བུ་ཡོན་ཏན།

फलं तु पित्तलं तालं सरं ॥ १४३ ॥

དུ་ལའི་འབྲས་བུ་མཁྲིས་སྦྱེད་འབྲུ། ༡༤༣ ॥

ཞེས་པ་ནི། གོང་དུ་བཤད་པའི་མོ་ཙཱ་ལ་སོགས་པའི་ཤིང་དོག་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་དུ་ལ་
 ཞེས་པའི་ཤིང་སྒྲིང་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་དེའི་འབྲས་བུ་དེ་ནི་མཁྲིས་པ་སྦྱེད་ཅིང་ཁོང་འབྲུ་
 བར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ།

ཀླུ་འབྲས་བུ་ཡིན་ཏན།

-----काश्मर्यजं हिमम् ॥

शकृन्मूलविबन्धजं केश्यं मेध्यं रसायनम् ॥ १४४ ॥

ཀླུ་འབྲས་བུ་སེལ་བ་དང་།

བཤང་གཅི་འགགས་བ་སེལ་བྱེད་ཅིང་།

སྐྱ་སྐྱེད་ཡིད་གཞུངས་བཅུད་ལེན་འགྱུར། ༡༧༧ ॥

ཞེས་བ་ནི། བོད་དུ་སྐྱོས་པའི་ཀླུ་འབྲས་བུ་ནི་རུས་བ་བསེལ་བ་དང་བཤང་གཅི་
འགགས་བ་སེལ་བར་བྱེད་ཅིང་། སྐྱ་སྐྱེད་ཞིང་ཡིད་གཞུངས་བ་དང་། བཅུད་ལེན་དུ་འགྱུར་བ་
ཡིན་ལོ།

བྲ་ཏྲ་མ་གྱི་ཡིན་ཏན།

वातमाद्युष्णवीर्यं तु कफपित्तकरं सरम् ।

परं वातहरं स्निग्धम् ----- ॥ १४५ ॥

བྲ་ཏྲ་མ་སོགས་འོ་བ་དང་།

བད་ཀན་མཁྲིས་བ་སྐྱེད་བྱེད་འབྲུ།

སྐྱ་སྐྱེད་མཚོག་ཏུ་རྒྱུང་སེལ་བར་བྱེད། ༡༧༨ ॥

ཞེས་བ་ནི། བོད་དུ་སྐྱོས་པའི་མྱོཅ་ལ་སོགས་བ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་བྲ་ཏྲ་མ་ལ་སོགས་
བ་གཞན་རྣམས་ནི་རུས་བ་འོ་བ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་བད་ཀན་དང་མཁྲིས་བ་སྐྱེད་བར་བྱེད།
ཁོང་འབྲུ་བ་དང་། སྐྱ་སྐྱེད་མཚོག་ཏུ་རྒྱུང་སེལ་བར་བྱེད་བ་ལ་མཚོག་ཏུ་གྱུར་བ་ཡིན་ལོ།

བྲིལ་གྱི་འབྲས་བུ་ཡིན་ཏན།

..... अनुष्णं तु प्रियालजम् ।

प्रियालमज्जा मधुरो वृष्यः पित्तानिलापहः ॥ १४६ ॥

བྲིཡུལའི་འབྲས་ཚ་བ་མིན།།

བྲིཡུལའི་ཆེ་གུ་མངར།།

རོ་ཙ་མཁྲིས་པ་རླུང་ནད་སེལ།། ༡༧༩ ॥

ཞེས་པ་ནི། བོང་དུ་སློམ་པའི་བྲིཡུལ་གྱི་འབྲས་སུ་ནི་ཚ་བ་མིན་ལ་བསེལ་བའི་རྩས་པ་
དང་ལྡན་པ་ཡིན། བྲིཡུལ་གྱི་འབྲས་སུ་ནི་ནད་གི་ཆེ་གུ་ནི་རོ་མངར་བ་དང་། རོ་ཙ་བར་བྱེད།
མཁྲིས་པ་དང་རླུང་ནད་སེལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ།

ལྷ་མུག་གི་ཆེ་གུའི་ཡོན་ཏན།

कोलमज्जा गुणैस्तद्वत्तृच्छर्दिः कासजिच्च सः ॥ १४८ ॥

ལྷ་མུག་ཆེ་གུའི་ཡོན་ཏན་ནི།།

དེ་འདྲ་སློམ་སློན་ལུད་པ་སེལ།། ༡༨༠ ॥

ཞེས་པ་ནི། ལྷ་མུག་ནད་གི་ཆེ་གུའི་ཡོན་ཏན་ནི་བོང་གི་བྲིཡུལ་གྱི་འབྲས་སུ་ནི་ནད་གི་
ཆེ་གུའི་ཡོན་ཏན་རྣམས་ལྡན་ལ། འདིས་ཁྱད་པར་དུ་སློམ་ནད་དང་། སློན་ནས་སྐྱུག་པ་བྲོ་བ་
དང་། ལུད་པ་རྣམས་སེལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ།

བེལའི་འབྲས་སུ་ནི་ཡོན་ཏན།

पक्कं सुदुर्जरं बिल्वं दोषलं पूतिमारुतम् ।

दीपनं कफवातघ्नं बालं ग्राह्यभयं च तत् ॥ १४९ ॥

བེལ་འབྲས་སླིན་པ་འཇུ་དཀའ་ཞིང་།།

ཉེས་སྒྲིད་འབྲེན་ནི་བྲི་བ་བྱེད།།

མ་སྒྲིན་དོད་སྒྲིད་བད་རླུང་སེལ།

དེ་དག་གཉི་ག་འབྲུ་བ་གཙོད། ༡༧༥ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། བེལྲའི་འབྲས་བྱ་ཡོངས་སུ་སྒྲིན་པ་ནི་འཇུ་དཀའ་ཞིང་ཉེས་པ་རླུང་
མཁྲིས་བད་ཀན་གསུམ་སྒྲིད་པ་དང་། འོག་རླུང་ངམ་འབྲེན་གྱི་བྱི་ང་ཞིང་མནམ་པར་བྱེད་པ་
ཡིན། ཡང་བེལྲའི་འབྲས་བྱ་མ་སྒྲིན་པ་དེ་ནི་མེ་དོད་སྒྲིད་པ་དང་། བད་ཀན་དང་རླུང་སེལ་
བར་བྱེད། བེལ་འབྲས་སྒྲིན་པ་དང་མ་སྒྲིན་པ་དེ་དག་གཉིས་ཀས་འབྲུ་བ་གཙོད་པར་བྱེད་པ་
ཡིན་ནོ།

བེལྲ་ནི་སྒྲོན་བཙོམ་ལྡན་འདས་ཞལ་བཞུགས་པའི་ཆེ་ཤིང་གི་ལྷ་མོ་ཞིག་གིས་ཤིང་
ཏོག་བེལྲ་བྱལ་ཏེ་བཀྲ་ཤིས་པའི་རྩས་སུ་བྱིན་གྱིས་རྒྱབས་པ་ཞིག་ཡིན། དེ་ནི་ཤིང་སྒྲོང་ཆེ་
ལ་ཡལ་ཕྲན་དང་ལོ་མས་གདུགས་ལྟར་གཡོགས་པའི་ཆོགས་མཆོམས་རྣམས་སུ་འབྲས་
བྱ་འདོགས་པ་ཡོངས་གྲགས་ཡིན། དེང་སང་ཆུ་གར་དུ་ཆེད་སུ་སྒྲིན་པའི་ཤིང་ཏོག་བྱི་
ཅུང་ཟད་མཁྲེགས་ལ་ནང་དུ་འབྲས་བྱ་ཅུང་ཆོན་ཞིང་ཆེ་གྲུ་ཕྲ་མོ་དག་ཡོད་པ་ཞོ་དང་སྐར་
ནས་བཏུང་བ་བྱེད་པ་ཕོ་བ་ལ་ཕན་པར་བཤད་པ་དེ་ཡིན་ནོ།

ཀའི་ཐྲའི་འབྲས་བྱའི་ཡོན་ཏན།

कपित्थमामं कण्ठं दोषलं दोषघाति तु ।

पक्कं हिष्मावमथुजित् सर्वं ग्राहि विषापहम् ॥ १५० ॥

མ་སྒྲིན་ཀ་བེལྲ་མགུལ་ནད་དང་།

ཉེས་པ་ཀུན་སྒྲིད་སྒྲིན་པ་ནི།

ཉེས་འཛུམས་སྒྲིགས་བྱ་སྒྲོན་བྱ་སེལ།

ཀུན་ཀྱང་འབྲུ་གཙོད་དུག་འཛུམས་ཡིན། ༡༧༦ ॥

ཞེས་བ་ནི། མ་སྤྱིན་པའི་ཀེ་འི་རྩ་ཞི་མགུལ་ནད་སྤྱིད་ཅིང་སྤྱིད་གསང་ཉམས་པར་བྱེད་བ་
 དང་། ཉེས་པ་རྒྱུད་མཁྲིས་པ་དང་ཀན་གུན་སྤྱིད་པར་བྱེད་ཅིང་། འོན་ཀྱང་ཀེ་འི་རྩ་སྤྱིན་བ་དེ་ནི་
 ཉེས་པ་གསུམ་ག་སེལ་ཞིང་འཛམས་པར་བྱེད་བ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་སྤྱིགས་བྱ་དང་། སྤོན་ཕོ་
 སྤྱི་སྤྱིགས་པ་རྣམས་སེལ་བ་ཡིན། ཀེ་འི་རྩ་སྤྱིན་བ་དང་མ་སྤྱིན་བ་དེ་དག་ཀྱན་ཀྱང་འབྱུ་བ་
 གཙོད་ཅིང་དུག་འཛམས་ཤིང་སེལ་བར་བྱེད་བ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་ཀེ་འི་རྩ་མ་སྤྱིན་པའི་དུས་
 ཐམས་ཅད་དུ་རོ་བསྐྱ་ཞིང་སྤྱིར་བ་འབྱུང་ལ། རོ་བསྐྱ་བ་ཉིད་ཀྱིས་མགུལ་ནད་སྤྱིད་པར་བྱེད་
 ཏོ། །དེ་བཞིན་དུ་ཀེ་འི་རྩ་མཛར་པའི་རོ་དང་ལྷན་བ་ནི་དུས་ཐམས་ཅད་དུ་དེ་ཉིད་སྤྱིན་པའི་
 ཡོན་ཏན་ཡིན་པར་ཤེས་དགོས་བ་དང་། འབྲས་བྱ་འདི་རྒྱུང་ལ་མཁྲིགས་པ་ཞིག་ཡོད་
 པ་དང་། དེ་ནི་འཇུ་དཀའ་བས་སྤྱིར་བེད་སྤྱོད་མེད་ཀྱང་སྤྱང་ཆེན་གྱིས་བཟའ་བར་བཤད་དོ།

འཛམ་བུའི་ཤིང་འབྲས་ཀྱི་ཡོན་ཏན།

जाम्बवं गुरु विष्टम्भि शीतलं भृशवातलम् ।
 सङ्ग्राहि मूत्रशकृतोरकण्ठ्यं कफपित्तजित्^{६४} ॥ १५१ ॥

འཛམ་བུའི་ཤིང་ཏོག་བཤང་གཅི་སྤྱི།

སྤྱི་བ་སེལ་⁶⁵ཤིན་དུ་རྒྱུད་སྤྱིད་ཡིན།

བཤང་དང་གཅི་བ་གཙོད་བྱེད་ཅིང་།

སྤྱོག་མ་ལ་གཞོད་བད་མཁྲིས་སེལ། ༡༥༠ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། ཤིང་འཛམ་བུའི་འབྲས་བྱ་ནི་བཤང་གཅི་སྤྱི་བར་བྱེད། དེ་ལ་སྤྱི་བ་དང་
 བ་སེལ་བའི་ཡོན་ཏན་ལྷན། རྒྱུད་ཤིན་དུ་སྤྱིད་པར་བྱེད་བ་ཡིན། བཤང་གཅི་འབྱུ་འགོག་
 ཅིང་གཙོད་པར་བྱེད། སྤྱོག་མ་ལ་གཞོད། བད་ཀན་དང་མཁྲིས་པ་སེལ་བར་བྱེད་བ་ཡིན།

64 अत्र कफपित्तनुत् इति पाठान्तरम् ।

65 བོད་འབྲས་དུ་མེ་སྤྱང་ཡང་། ལེགས་སྤྱར་བྱ་དཔེར་གསལ་ཡོ།

འཛམ་བྱ་ནི་ཤིང་གི་མིང་སྟེ་ལེགས་སྤྱར་དུ་འཛུ་ཞེས་དང་དེང་སང་རྒྱ་མཚོ་ཟེར་བ་དེ་
ཡིན་ཞིང་། དེའི་ཆོག་རྒྱུས་ནི་སྟོན་ག་རིལ་མ་ལས་ཆེ་ཙམ་གསལ་བ་ཁོང་སྟོང་ཞིང་བུམ་
གཟུགས་འབྲས་སྟམ་ཡོད་བ་སྤྱར་དུ་བེད་སྟོད་བྱེད་པའི་ས་འབྲས་ཞེས་བ་དེ་ཡིན་ནོ། །བཤད་
རྒྱུ་དེ་ལེའུ་ཉི་ཤུ་པར་།.....ས་འབྲས་.....མཁའ་ནད་སེལ། ཞེས་བ་དེ་ལོ།

ཨ་མྲའི་འབྲས་བྱ་ཡོན་ཏན།

वातपित्तास्रकृद् बालं बद्धास्थि कफपित्तकृत् ।
गुर्वाग्रं वातजित्पक्कं स्वाद्धम्लं कफशुक्रकृत् ॥ १५२ ॥

ཨ་མྲའི་འབྲས་བྱ་མ་སྤྱིན་རྒྱུང་།

བྲག་མཁྲིས་སྟེད་བྱེད་རུས་ཆགས་པ།

བད་ཀན་མཁྲིས་སྟེད་སྤྱིན་^{༤༩}རྒྱུང་སེལ་^{༥༠}།

ལྷི་མངར་སྤྱར་བད་^{༥༡}བྲ་བ་འཕེལ། ༡༣༢ ॥

ཞེས་བ་ནི། ཨ་མྲའི་འབྲས་བྱ་ནད་དུ་རུས་བ་མེད་ཅིང་མ་སྤྱིན་བ་དེ་ནི་རྒྱུང་དང་བྲག་
དང་མཁྲིས་བ་རྣམས་སྟེད་པར་བྱེད། ནད་དུ་ཆོ་གའི་རུས་བ་ཆགས་པའི་ཨ་མྲའི་འབྲས་བྱ་
མ་སྤྱིན་བ་དེ་དག་གིས་བད་ཀན་དང་མཁྲིས་བ་སྟེད་པར་བྱེད་བ་ཡིན། ཡང་ཨ་མྲའི་འབྲས་
བྱ་སྤྱིན་ཞིང་ནར་སོན་བ་ནི་རྒྱུང་སེལ། རུས་བ་ལྷི་ལ་རོ་མངར་བ་དང་སྤྱར་བ་ལྷན་བ་ཡིན།
དེས་ནི་བད་ཀན་དང་བྲ་བ་འཕེལ་བར་བྱེད་བ་ཡིན་ནོ།

ཨ་མྲ་ནི་ཡོངས་བྲགས་ཐལ་སྤྱར་དུ་ཨ་མ་ཞེས་འབོད་བ་དེ་ཡིན། དེ་ལ་མིང་གི་རྣམ་
གྲངས་གཞན་སྤྲུགས་དང་རྩྱུ་ཉ་སོགས་ཡོད། དེའི་རོ་ནི་ཞོ་ལ་བྱ་རམ་བསྐྱེས་པའི་བྲོ་བར་
དགོ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་གྱིས་གསུངས་བ་དེ་ལྷན་ཡོད་བ་ཡིན། དེའི་ནང་གི་རུས་བ་དེ་ལ་

༤༩ བོད་འགྲུར་དུ་སྤྱང་ལ་ལེགས་སྤྱར་རྒྱ་དཔེ་གྲང་དུ་ཡང་མི་གསལ་ལོ།

༥༠ བོད་འགྲུར། སྟེད་ཅེས་སྤྱང་ཡང་མ་དག་གོ།

༥༡ བོད་འགྲུར། ལྷི་མངར་བད་ཀན་བྲ་བ་འཕེལ་ཞེས་སྤྱང་ཡང་སྤྱར་མི་གསལ་ལོ།

ཨ་འབྲས་ཞེས་སྒྲིན་དུ་བེད་སྤྱོད་བྱེད་པ་དེ་ཡིན། དེ་ཡང་བསྒྲུབ་པ་ལས། སྒྲིན་གྲུ་འཛི་རོ་ནི་
ཡིད་དུ་འོང་། ཁྱི་ཞེས་སྒྲུབ་དང་ཡི་ག་འབྱེད། ཞེས་དང་། བེ་བེད་རྒྱུད་ལེའུ་ནི་ཤུ་པར། ཨ་
འབྲས་.....མཁལ་ནད་སེལ། ཞེས་གསུངས་སོ།།

བློ་ཨ་སྒྲིན་ཡོན་ཏན།

वृक्षाम्लं ग्राहि रूक्षोष्णं वातश्लेष्महरं लघु ॥ १५३ ॥

བློ་ཨ་སྒྲིན་རྩལ་བཤང་སྒྲི།

ཡང་ཆ་ལྷོ་བད་ཀན་རྒྱུད་དག་འཛོམས། ༡༥༣ ॥

ཞེས་པ་ནི། བློ་སྒྲིན་དུ་གྲགས་པའི་འབྲས་བྱ་དེ་ནི་རྩལ་བ་དང་། བཤང་བ་སྒྲི་ཞིང་འབྲས་
བ་གཅོད་པར་བྱེད། རྩལ་བ་ཡང་བ་དང་ཆ་བ་ཡིན་ཅིང་། དེས་བད་ཀན་དང་རྒྱུད་དག་
འཛོམས་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། ཤིང་དེ་ལོ་མ་རིང་ལ་འབྲས་བག་ཅན་འབྲས་བྱ་སྒྲིར་ཅི་རྒྱུང་
དུ་དང་འདྲ་བར་སྒྲུར་མོ་ཞིག་ཡིད།

ཤས་ལྷོ་འབྲས་བྱའི་ཡོན་ཏན།

शम्या० गुरूष्णं केशघ्नं रूक्षम् ॥ १५४ ॥

ཤས་ཆ་ལྷོ་སྒྲི་གཞོད་རྩལ། ༡༥༤ ॥

ཞེས་པ་ནི། ཤིང་ཤས་ལྷོ་འབྲས་བྱ་ནི་རྩལ་བ་ཆ་བ་དང་། རང་བཞིན་ལྷོ་བ་ཡིན། སྒྲི་ལ་
གཞོད་ཅིང་འབྲས་བར་བྱེད་པ་དང་རྩལ་བར་འབྲས་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས་པའི་དོན་ནོ།

ཤི་ལྷོ་འབྲས་བྱའི་ཡོན་ཏན།

----- पीलु तु पित्तलम् ।

कफवातहरं भेदि प्लीहाशः कृमिगुल्मनुत् ॥

༩༩ བོད་འབྲས། ལྷོ་ཆ་ཞེས་སྒྲུབ་པ་ལས་ཡང་བ་མི་སྒྲུབ་པོ།

༡༠ 'सम्या' इति पाठान्तरम् ।

सतिक्तं स्वादु यत्पीलु नात्युष्णं तत्तिदोषजित् ॥ १५५ ॥

སྤྱི་ལུ་འབྲས་བྱ་མཁྲིས་བ་སྦྱེད།

བད་ཀན་རླུང་ནད་སེལ་ཞིང་ལུ།

མཆེར་བ་གཞང་འབྲུམ་སྦྲན་སྤྲིན་སེལ།

སྤྱི་ལུ་མངར་ཞིང་ཁ་བ་གང་ཡ།

ཤིན་ཏུ་ཆ་མིན་ཉེས་གསུམ་འཛེམས། ༡༥༥ ॥

ཞེས་བ་ནི། ཤིང་སྤྱི་ལུ་འབྲས་བྱ་དེས་ནི་མཁྲིས་བ་སྦྱེད། བད་ཀན་དང་རླུང་ནད་སེལ་
ཞིང་། ལུ་བར་བྱེད། དེ་བཞིན་ཏུ་མཆེར་བ་དང་གཞང་འབྲུམ་དང་སྦྲན་དང་སྤྲིན་ནད་ནམས་
སེལ་བར་བྱེད་དོ། ཤིང་སྤྱི་ལུ་འབྲས་བྱ་གང་ཞིག་མངར་ཞིང་ཅུང་ཟད་ཁ་བའི་རོ་དང་ལྡན་
བ་དེ་ནི་ཅུང་ཟད་ལས་ཤིན་ཏུ་ཆ་བ་མ་ཡིན་པས་ན་ཉེས་བ་རླུང་མཁྲིས་བད་ཀན་གསུམ་ག་
འཛེམས་བར་བྱེད་བ་ཡིན་ནོ།

ཤིང་དེའི་ལོ་མ་ལྡང་ཁྱ་འབྲུར་བག་ཅན་ཞིག་ཡོད། འདི་ལ་འབྲས་བྱ་ཆེ་ཆུང་གི་དབང་
གིས་རིགས་གཉིས་ཡོད། འབྲས་བྱ་མ་སྦྲིན་དུས་ལྡང་ཁྱ་དང་སྦྲིན་རྩེས་དམར་པོ་འམ་ནག་
པོར་འབྲུར་འགྲོ་བ་ཡིན།

མ་ཏུ་ལྡན་འབྲས་བྱའི་ཡོན་ཏན།

त्वक्तिकटका सिग्धा मातुलुङ्गस्य वातजित् ॥

बृहणं मधुरं मांसं वातपित्तहरं गुरु ।

लघु तत्केसरं कासश्वासहिष्मामदात्ययान् ॥

आस्यशोषानिलश्लेष्मविबन्धच्छर्द्यरोचकान् ।

गुल्मोदरार्शः शूलानि मन्दाग्नित्वं च नाशयेत् ॥ १५६ ॥

ཤིང་དེ་ཆེན་པོ་མེད། ལོ་མ་ནི་མ་བྱའི་ལོ་མ་འབྲ་ཡང་ཆེས་རིང་པོ་ཡོད། མེ་དོག་
དཀར་པོ་དྲི་མ་ཞིས་ལ་འབྲས་བུ་རྒྱུ་པོ་ཆེན་པོ་ཡོད། མ་སྟེན་དུས་ལྡང་བྱ་དང་སྟེན་རྗེས་
སེར་པོར་འགྲོ། འདི་ལ་མངར་མོ་དང་སྦྱར་མོ་རིགས་གཉིས་ཡོད།

སྦྱར་ཅི་ཆུང་དུ་འེ་ཡོན་ཏན།

मधुरं किञ्चिदम्लं च हृद्यं भक्तप्ररोचकम् ।

गुरु वातप्रशमनं विद्याभारङ्गजं फलम् ॥ १५७ ॥^{७३}

ནྭ་རྒྱ་འབྲས་མངར་ཅུང་སྦྱར།

ཡི་གར་འོང་ཞིང་ཁ་ཟས་ལེན།

སྦྱི་ཞིང་རྒྱུང་ནི་རབ་འཛུམས་^ཡཔའི།

ཡོན་ཏན་ལྷན་པར་གྲེས་པར་བྱ། ༡༥༩ ॥^ཡ

ཞེས་པ་ནི། ནྭ་རྒྱ་སྦྱེ་སྦྱར་ཅི་ཆུང་དུ་འེ་འབྲས་བུ་ནི་རོ་མངར་ཞིང་ཅུང་ཟད་སྦྱར་བ་
ཡིན། དེ་ཡིས་ཡི་གར་འོང་ཞིང་ཁ་ཟས་ལེན་པ་དང་། རྩུས་པ་སྦྱི་ཞིང་རྒྱུང་འཛུམས་པའི་ཡོན་
ཏན་དང་ལྷན་པར་གྲེས་པར་བྱའོ། །ནྭ་རྒྱ་ཞེས་པ་ནི་ཆོ་ལུ་མ་འབྲ་པའི་འབྲས་བུ་ཆུང་དུ་ཞིག་
ཡོད་པ་དེ་ལ་ཟེར་རོ།

བསེ་ཤིང་གི་འབྲས་བུ་འེ་ཡོན་ཏན།

भल्लातकस्य त्वड्मांसं बृहणं स्वादु शीतलम् ।

तदस्थ्यग्निंसमं मेध्यं कफवातहरं रम् ॥ १५८ ॥

བསེ་ཤིང་འབྲས་བུ་འེ་ཡོན་པ་ཤ།

ཁོང་བདུས་བྱེད་ཅིང་མངར་ལ་བསིལ།

७३ अन्यपाठ उपलभ्यते ।

ཡ་ བོད་འགྲུར། རབ་སྦྱེད་ཅེས་སྦྱང་ཡང་མ་དུག་པ་སྦྱང་ངོ་།

ཡ་ ལེགས་སྦྱར། མ་དཔེ་པལ་ཆེར་ནང་མི་སྦྱང་ངོ་།

དེའི་རྩས་མེ་མཉམ་ཡིད་གཞུངས་བྱེད།

བད་ཀན་རྒྱུང་ནི་སེལ་བའི་མཆོག། ༡༧༧ ॥

ཞེས་བ་ནི། བསེ་ཤིང་གི་འབྲས་བྱ་ལྷམ་ཏུ་ཞེས་བ་དེའི་ཤུན་བ་དང་ནང་གི་ཤ་དེ་དག་གིས་ཁོང་བརྟམ་ཤིང་ལུས་རྒྱས་བར་བྱེད་བ་དང་། རོ་མངར་ཞིང་བསེལ་བའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྷན་བ་ཡིན། བསེ་ཤིང་གི་འབྲས་བྱའི་ནང་གི་རྩས་བའི་མེ་ཆོ་གུ་དེ་ནི་རྩོ་ཞིང་ཆ་བས་མེ་ཉིད་དང་མཉམ་བར་བཤད་ལ། དེས་ཡིད་གཞུངས་བར་བྱེད། བད་ཀན་དང་རྒྱུང་སེལ་བའི་མཆོག་ཏུ་གྱུར་བ་ཡིན། འགས་བསེ་ཤིང་གི་འབྲས་བྱའི་རྩས་བ་ནི་རྩོ་བ་དང་ཆ་བ་དང་མེ་ལྷར་རྒྱ་བྱར་འབྱེན་བར་བྱེད་སྐས་མེ་དང་མཉམ་བ་ཡིན་ཞེས་བཤད། ལ་ལ་ནི་ཅིང་ཀ་དང་མཉམ་བར་ཡོན་ཏན་དང་སྒྲིན་སྒྲིན་བར་བྱེད་སྐས་ཅིང་ཀ་དང་མཆོངས་བ་ཡིན་ཟེར། རྒྱ་ཟེར་དུ་ནི་རྩོ་བས་མེ་དང་མཉམ་བ་དང་། སྤྱི་རོལ་དུ་བསྐྱས་ན་རྒྱ་བྱར་འབྱུང་བར་བྱེད་བས་ན་མེ་དང་མཉམ་བ་ཞེས་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཁོང་དུ་གཏོང་བའི་སྤྲན་དང་སྐྱར་བས་སྐྱར་དུ་ཟས་འཇུ་བར་བྱེད་ཅིང་རྟོད་མཆོག་ཏུ་སྒྲིན་བར་བྱེད་སྐས་ཅིང་ཀ་དང་མཆོངས་བ་ཡིན་བས་མེ་དང་མཉམ་བ་ཞེས་བྱའོ་གསུངས་སོ།

བསེ་ཤིང་ནི་ཤིང་སྒྲིང་ཆེ་ཅོམ་ལ་ལོ་མ་མཐུག་ལ་ཆེ་བ། མེ་ཏོག་དམར་པོ་འདབ་མ་ལྷ་ཅན་འཆར་བ་ཞིག་ཡིད་བ་དང་། དེའི་འབྲས་བྱ་ལ་ལྷམ་ཏུ་སྒྲིབ་པོ་བྱི་ཞེས་འབོད་བའི་བསེ་དཀར་གྱི་འབྲས་བྱ་དེ་ཡིན་ནོ།

ཀུ་ཤུའི་ཡོན་ཏན།

स्वाद्वम्ल शीतमुष्णं च द्विधा पालेवतं गुरु ।

रुच्यमत्यग्निंशमनम्----- ॥ १५८ ॥

ཀུ་ཤུ་ནམ་གཉིས་ལྷི་བ་སྒྲི།

མངར་སྐྱར་བསེལ་དང་ཆ་བ་ཡིན།

ཡི་ག་འབྲེ་ཞིང་མེ་རབ་བྱི། १༧༨ ॥

ཞེས་བ་ནི། ཀྱ་ཤུ་ལ་མངར་བ་དང་སྐྱར་བ་རྣམ་པ་གཉིས་ཡོད་དེ། ཀྱ་ཤུ་མངར་བ་དེ་
ནི་བསིལ་བ་དང་། སྐྱར་བ་དེ་ནི་རྩས་པ་ཆ་བ་ཡིན། དེ་གཉིས་ཀ་ལྷི་བ་ཡིན་ཞིང་། ཡི་ག་འབྲེ་
བ་དང་མེ་བྲོད་རབ་ཏུ་འབྲི་ཞིང་ཟད་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །འདི་ལ་ལེགས་སྐྱར་དུ་སྤྲེལ་བ་ཏེ་
ཞེས་ཟེར། དེ་ནི་ཏེ་རྩ་ཞེས་པའི་ཤིང་ཏོག་གི་རིགས་ཡིན། །འདིའི་མེ་ཏོག་དཀར་པོ་ཡོད།
དེང་དུས་བྲག་གས་པའི་ཀྱ་ཤུ་དེ་མིན་ནོ།

ཁམ་བུའི་ཡོན་ཏན།

----- रुच्यं मधुस्मारकम् ।
पक्वमाशु जरां याति नात्युष्णगुरुदोषलम् ॥ १५९ ॥
ཁམ་ཤ་ཡི་ག་འབྲེད་ཅིང་མངར།
སྤྲིན་པ་སྐྱར་དུ་འཇུ་བར་འགྱུར།
ཤིན་ཏུ་ཆ་མིན་ལྷི་ཉེས་སྤྱིད། ༡༥༩ ॥

ཞེས་བ་ནི། ཁམ་ཤ་ལ་སྤྲིན་དབྱེད་ཀྱི་ལུང་དུ་ཁམ་ཤ་དང་། ཁམ་ཚོད་དང་ ཅི་ལི་དང་།
ཤྱ་ཁམ་སྤྱེ་ཁམ་བུའི་རིགས་ཀྱི་བྲུད་པར་རྣམ་པ་བཞི་ཡོད་པར་བཤད། དེ་ཀུན་གྱང་ཁ་ཟས་
ལོན་ཞིང་ཡི་ག་འབྲེད་པར་བྱེད་པ་དང་། རོ་མངར་བ་ཡིན། ཤིན་ཏུ་སྤྲིན་ཅིང་ཚོས་པ་ནི་སྐྱར་
དུ་འཇུ་བར་འགྱུར་བ་ཡིན། དེ་ནི་ཤིན་ཏུ་ཆ་བ་ལ་སོགས་པ་མིན་པར་ཅུང་ཟད་ཆ་བ་དང་
ཅུང་ཟད་ལྷི་བ་དང་ཅུང་ཟད་ཉེས་པ་སྤྱིད་པར་བྱེད་དོ།

གྲན་འབྲུམ་ལ་སོགས་པ་མ་སྤྲིན་པའི་ཡོན་ཏན།

द्राक्षापरूषकं चार्द्रमम्लं पित्तकफप्रदम् ।
गुरुष्णावीर्यं वातघ्नं सरं सकरमर्दकम्^{७६} ॥ १६० ॥

གྲུན་འབྲུམ་པ་ཅུ་ཤ་ཀ་དང་།
 ཀ་རྩ་མཛཀ་བཅོས་ཆོན་སྐྱར།
 མཁྲིས་པ་བད་ཀན་སྐྱེད་ཅིང་འབྲ།
 ཟླ་ཞིང་ནས་ཆ་རྒྱུང་འཛམས་སོ། ༡༩༠ ॥

ཞེས་པ་ནི། བོད་དུ་སྐྱོས་པའི་གྲུན་འབྲུམ་དང་། པ་ཅུ་ཤ་ཀ་དང་། ཀ་རྩ་མཛཀ་བཅས་
 འདི་གསུམ་བཅོས་ཆོན་སྐྱེ་སྐྱེ་པོ་མ་ཡིན་པར་ཆོན་པ་མ་སྤྲིན་ཞིང་རོ་སྐྱར་བར་འབྲུར་བ་ནི་
 མཁྲིས་པ་དང་བད་ཀན་སྐྱེད། ཁོང་འབྲུ་བ་དང་། ཟླ་ཞིང་རྒྱུང་འཛམས་ལ་ནུས་པ་ཆ་བ་
 ཡིན་ནོ།

གྲུ་བྱུག་ལ་སོགས་པའི་ཡོན་ཏན།

तथाऽम्लं कोलकर्कशूलकुचांघ्रातकारुकम् ।
 ऐरावतं दन्तशठं सतूदं मृगलिण्डिकम् ।
 नातिपित्तकरं पक्कं शुष्कं च कर्मदकम् ॥ १६१ ॥

གྲུ་བྱུག་སྐྱར་ཐུང་ལ་ཀུ་སྒོ།
 ཨ་ལྷ་ཏ་ཀ་ཨུཊུག་ཡེ་དེ་བཞིན།
 ཨ་རྩ་བ་ཏ་དུ་ད་དང་།
 ཟླ་ག་ལིཊིག་ཇིམྱིར་བཅས།
 སྤྲིན་དང་ཀ་ར་མཛ་སྐྱེ།
 མཁྲིས་པ་ཤིན་དུ་སྐྱེད་བྱེད་མིན། ༡༩༡ ॥

ཞེས་པ་ནི། གྲུ་བྱུག་སྐྱར་པོ་ཞེས་པ་ནི་ཨ་ལྷ་ཀོ་ལ་སྐྱེ་པལ་སྐྱེད་དུ་བེར་ཟེར་བ་དེ་ལོ། གྲུ་

ཤུག་ཐུང་དུ་ནི་ཀར་ཀུལ་སྟེ་མེར་གྱི་རིགས་པ་དང་མེ་ཞེས་པའི་རོ་ཁ་བསྐྱེད་ལ་ཆོ་ག་ཅན་གྱི་
འབྲས་བྱ་འདོགས་པ་ཡིན། ལ་ཀུ་ཅན་པ་ཤུལ་སྟེ་ཆོས་མེར་འབྱུང་བ་ཞིག་ཡོད་འདུག །
ཤིང་དེ་གཏུབས་ན་འོ་མ་འབབ། ལོ་མ་ཆེ་ལ་མེ་ཏོག་སེར་སོ་རྒྱུ་པོ་ཡོད། ལོ་རེ་ལ་མེ་
ཏོག་ཐངས་གཉིས་རེ་འཆར་བས་འབྲས་བྱ་ཡང་ཐངས་གཉིས་སྟེ་བ་ཡིན། ཨ་རྒྱ་ཏག་ནི་
ཨ་མ་རྒྱ་ཞེས་གྲགས་པའི་ཤིང་ཏོག་ཞིག་གོ། ཤིང་སྤྱོད་ཆེ་ལ་བགས་པ་དཀར་ཞིང་ལོ་མ་
སེར། འབྲས་བྱ་རྒྱུ་པོ་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་འདིས་ཨ་རྒྱ་དང་ཅན་ནི་སོགས་བཟོ་བར་བེད་
སྤྱོད་བྱེད་ཅིང་མ་སློན་དུས་སྤྱོད་མོ་དང་སློན་རྩེས་མངར་མོ་ཡོད། ཨ་རྒྱ་ཀའི་གོང་དུ་གསལ་
པའི་ཁམ་ཤ་ཞེས་པ་དེ་ཡིན།

འདི་ནམས་ནི་གོང་དུ་བཤད་པ་དང་ཆ་འདྲ་བར་མ་སློན་པ་ཆོན་ཞིང་སྤྱོད་བར་གྱུར་པ་ནི་
མཁྲིས་པ་དང་བད་ཀན་སྟེ། ཁོང་འབྲུ་བ་དང་། སྤྱི་ཞིང་རྒྱང་འཛམས་ལ་རྩས་པ་ཆོ་བ་ཡིན།

ཨ་རྒྱ་བ་ཏ་ཞེས་པ་ནི་ནར་རྩ་སྟེ་ཆོ་ལུ་མ་ལྟ་བུ་ལ་དེ་ལས་རྒྱང་བ་ཡོད་པའི་ཤིང་ཏོག་
ཞིག་ཡོད། དེ་ལ་སྤྱོད་ཅི་རྒྱང་དུ་ཡང་ཟླར། ཏུད་ནི་ཆེ་རྒྱང་རིགས་གཉིས་ཡོད། ཆེ་བ་དེའི་
ལོ་མ་ཆེ་ལ་མེ་ཏོག་དཀར་ཉམས་ལ་འབྲས་བྱ་སེར་པོ་ཡོད། རྒྱང་བ་དེའི་ལོ་མ་རྒྱང་ལ་
ཤིང་སྤྱོད་ཡང་རྒྱང་འབྲས་བྱ་ནག་པོ་ཡོད། ཁྲིག་ལི་རྟི་ཀའི་བཞེད་སྟེ་བ་རུ་ར་ཡིན་པར་
གསུངས་འདུག རྩམས་ནི་དཔྱེགས་སྟེ་ནི་སྤྱི་ཞེས་ཡོངས་སུ་གྲགས་པའི་སྤྱོད་ཆོན་པ་ལྟ་བུ་
ལ་དེའི་སྤྱོད་ཁྲ་རྩ་ཐང་ལ་སྤྱགས་ཏེ་བཏུང་བ་དང་། ཁ་ཟས་རྩེས་ལ་དེ་དུམ་བུར་བཏུབ་སྟེ་
སྤྱོད་ཁྲ་བཙོར་ནས་སྤྱོད་པའི་འབྲས་བྱ་དེ་ཡིན། དེ་ལྟར་སྤྱོད་དུ་ལེ་མོན་ཟེར་བ་དེ་ལོ།

དེ་ལྟར་སློན་པའི་འབྲས་བྱ་འདི་ནམས་ནི་མཁྲིས་པ་ཤིན་ཏུ་སྤྱོད་པ་མ་ཡིན་ལ། དེ་
བཞིན་དུ་ཀར་མདུག་སྐྱམ་པོ་ཡང་མཁྲིས་པ་ཤིན་ཏུ་སྤྱོད་བར་བྱེད་པ་མ་ཡིན་པ་སྟེ་དེ་དག་
ཀུན་གྱི་འཁྲིས་པ་ཅུང་ཟད་སྤྱོད་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ།

ཀར་མདུག་ཞེས་པ་དེའི་ལོ་མ་མཐུག་ལ་རྒྱུ་པོ་ཆེར་མ་ཅན་ཞིག་ཡོད། མེ་ཏོག་
དཀར་པོ་འཆར་ལ་འབྲས་བྱ་རྒྱུ་པོ་མ་སློན་པར་གཏུབས་ན་འོ་མ་དཀར་པོ་འབབ་པ་དང་

སྐྱར་མོ་ཡིན། སྒྲིན་རྩེས་འབྲས་བྱ་ནག་པོར་འགྱུར་འགྲོ་བ་དང་རོ་མངར་མོ་ཡོད།

ཨ་སྒྲིག་སོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན།

दीपनं भेदनं शुष्कमम्लीकाकोललयोः फलम् ।
तृष्णाश्रमक्लमच्छेदि लघ्विष्टं कफवातयोः ॥ १६२ ॥

ཨ་སྒྲིག་དང་ཁྱ་ཤུག་སྐྱར།

སྐྱམ་པོ་བྱོད་སྒྲིད་འབྲུ་བ་དང་།

སྐྱམ་དང་དལ་དང་སྐྱ་བ་སེལ།

ཡང་ཁིང་རླུང་དང་བད་ཀན་འཛོམས། ॥ १६३ ॥

ཞེས་པ་ནི། ཨ་སྒྲིག་ནི་ཅུའི་གསེ་འབྲས་བྱ་སྐྱར་པོ་ཅན་ཞིག་ཡོད་དེ། དེ་ནི་ཡོངས་སུ་
གྲགས་པ་ཨིམ་ལི་ཞེས་འབོད་པའི་འབྲས་བྱ་གང་བྱ་ནས་མའི་ནང་ནས་སྐྱར་འབྲས་སྐྱག་པོ་
ཆོ་གྱ་སྐྱག་ལེབ་ཅན་ཁྲོམ་གཞུང་དུ་འབྲས་བྱ་དེའི་ནང་འབྲས་ཙ་རས་སུ་སྐྱགས་ནས་ཁྲོམ་
སྒྲོན་བྱེད་པ་དེ་ཡིན། ཁྱ་ཤུག་སྐྱར་པོ་ནི་གོང་དུ་སྐྱེས་པའི་ཨ་སྐྱ་ཀོལ་སྒྲེ་ཁྱ་ཤུག་སྐྱར་པོ་དེ་
ཡིན། འགས་གོང་སྐྱེས་ཁྱ་ཤུག་བྱང་དུ་བཅས་ཁྱ་ཤུག་ཆེ་ཆུང་གཉིས་ཀ་ལ་གོ་དགོས་
གསུངས་འདུག །

འབྲས་བྱ་དེ་དག་སྐྱམ་པོ་ཡིན་ཆོ་བྱོད་སྒྲིད་པ་དང་། འབྲུ་བ་ཡིན། སྐྱམ་དང་དང་དལ་
དུབ་དང་སྐྱ་བ་རྣམས་སེལ་བར་བྱེད། དེ་བཞིན་དུ་རྒྱས་པ་ཡང་ལ། རླུང་དང་བད་ཀན་
འཛོམས་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ།

འབྲས་བྱའི་ནང་གི་མ་ཆད།

फलानामवरं तत्र लकुचं सर्वदोषकृत् ॥ १६४ ॥

དེ་ལ་འབྲས་བུ་ཀུན་ཐ་ཆད།

ལ་ཀུ་ཙ་སྟེ་ནད་ཀུན་སྒྲོང་། ༡༩༧ །

ཞེས་པ་ནི། གོང་དུ་སྒྲོས་པའི་འབྲས་བུ་དེ་ནམས་ཀུན་གྱི་ནད་ནས་ཐ་ཆད་ནི་ལ་ཀུ་ཙ་
ཞེས་པའི་ཤིང་རྟོག་དེ་ཡིན་ལ། ལ་ཀུ་ཙ་དེ་ཡིས་ནད་རྒྱུང་མཁྲིས་བད་ཀན་ཀུན་སྒྲོང་བར་
བྱེད་པ་ཡིན་ནོ།

དོན་བསྟུ་བ།

इति फलवार्गः ॥

འབྲས་བུའི་སྟེ་ཆད་ནོ།

ཞེས་པ་ནི། ཟས་གྱི་ཚུལ་ཤེས་པར་བྱ་བའི་ལེའུ་ལས་འབྲས་བུར་གྲགས་པའི་ཤིང་
རྟོག་སྒྲ་ཆོགས་པ་བསྟན་པའི་སྟེ་ཆད་རྟོགས་སོ།

སྒྲ་བུའི་འབྲ།

हिमानिलोष्णादुर्वातव्याललालाऽऽदिदूषितम् ॥

जन्तुजुष्टं जले मग्नमभूमिजमनार्तवम् ।

अन्यधान्ययुतं हीनवीर्यं जीर्णतयाऽतिः^{७९} च ॥ १६५ ॥

ཁ་བ་མེ་རྒྱུང་བསེར་བུས་ཉེན་པོ།

སྐྱུལ་གྱི་ཁ་ཚུ་སོགས་པས་ཕོག།

སྟོན་བུས་ཐོས་དང་ཚུ་ནད་ལྟུང་།

ས་ངན་དུས་མིན་སྐྱེས་པ་དང་།

७९ अत्र अपि इति पाठान्तरम् ।

༨༠ བོད་འབྲུར། ཁ་བ་མེ་དང་རྒྱུང་གཞོན་ཉེན། ཞེས་གསལ་ཡང་ལེགས་སྒྲུང་དུ་རྒྱུང་དང་བསེར་བུ་
གཉིས་ཀ་སྐྱང་བས་དེ་རྟུང་བཞག་གོ།

འབྲུ་གཞན་འདྲེས་ཤིང་མཐ་ཉམས་དང་།

ཤིན་ཏུ་རྒྱིང་གྱུར་འབྲུ་སྤང་བྱ། ༡༩ ॥

ཞེས་བ་ནི། འབྲུའི་སྤྲེ་ཚན་དུ་བཤད་པའི་འབྲུ་རིགས་ནམས་ལས་སྤང་བར་བྱ་བ་ནི་
 འབྲུ་གང་ཞིག་ཁ་བ་སྤྲེ་གངས་ཀྱིས་གནོད་ཅིང་ཉེན་ས་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཉི་ཚན་དང་མེས་
 ཚིག་པའི་གནོད་པས་ཉེན་བཤམ། རྒྱུ་རྩུབ་པོས་སོག་ཅིང་ཉེན་པ་དང་། མདུན་གྱི་བསེར་
 བྱས་གནོད་པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་སྤྱུལ་སོགས་ཀྱི་ཁ་རྒྱས་སོག་པ་དང་། སོགས་སྤྱུས་རོ་
 བསྐྱེད་པའི་དྲིས་སོག་པ་དང་། བཤང་བ་དང་གཅི་བས་སོག་པ་ནམས་བསྐྱེད། །ཡང་འབྲུ་
 གང་ཞིག་འབྲུ་སྤྲེ་ནམས་ཀྱིས་སྤོས་པ་དང་། རྒྱུ་རྩུབ་དུ་སྤྲེང་མ་དང་། འབྲུ་གང་དང་གང་
 དུ་སྤྲེ་བར་འོས་པའི་ས་རུ་མ་སྤྲེས་པར་རིས་མི་མཐུན་པའི་ས་ངན་གཞན་དག་དུ་སྤྲེས་པ་
 དང་། དེ་བཞིན་དུ་འབྲུ་ནམས་སོ་སོའི་སྤྲེ་བའི་དུས་སུ་མ་སྤྲེས་པར་དུས་མིན་གཞན་དག་དུ་
 སྤྲེས་པ་ནམས་དང་། དེ་ནི་སྤྲེན་པའི་དུས་སུ་མ་སྤྲེན་པས་རོ་ལ་སོགས་པ་ཡོངས་སུ་མ་
 རྫོགས་པས་གནོད་པ་ཡིན་ནོ། །ཡང་འབྲུ་རིགས་མི་མཐུན་པ་གཞན་དག་དང་འདྲེས་པར་
 བྱུར་པ། དཔེར་ན་འབྲས་རྩ་གྲུ་ལི་ཙ་སྤྲེ་ནི་འབྲས་ཡུལ་གྱི་ཞེས་བྱ་བ་ནས་འདྲ་དང་འདྲེས་
 ན་གནོད་པ་ཡིན་ལ། དེ་བཞིན་དུ་མོན་སྒན་སྤེལ་སྤྲེ་ནི་མོན་སྒན་གྱི་འདྲ་འདྲེས་དང་མི་མཐུན་པ་
 ཡིན་ནོ། །བྲ་མ་ཅན་ཡང་བྲ་མ་ཅན་པན་ཚུན་ནང་གསེས་རིགས་མི་མཐུན་པ་འདྲེས་པ་དང་།
 གང་བྱ་ཅན་ཡང་གང་བྱ་ཅན་རིགས་མི་མཐུན་པ་དང་འདྲེས་པ་སྤང་བར་བྱའོ། །འགས་འབྲུ་
 བྲ་མ་ཅན་དང་གང་བྱ་ཅན་རིགས་མི་མཐུན་པ་འདྲེས་པར་འདོད་པ་དང་། ལ་ལས་འབྲུ་
 གསར་རྒྱིང་འདྲེས་པ་ནི་འབྲུ་གཞན་འདྲེས་པར་འདོད་པ་སོགས་ཀྱང་སྤང་རོ། །ཡང་འབྲུ་
 གང་ཞིག་གི་རང་རང་གི་མཐུ་ཉམས་ཤིང་རྒྱས་པ་ཟད་པར་བྱུར་པ་དང་། ལོ་མང་ལོན་པས་
 ཤིན་ཏུ་རྒྱིང་པར་བྱུར་པ་བཅས་གོང་དུ་སྤྲེས་པའི་སྤྲེན་དང་ལྡན་པའི་འབྲུ་དེ་ལྟ་བུ་ནམས་
 བསྐྱེན་མི་རུང་བར་སྤང་དགོས་པ་ཡིན་ནོ། །རྒྱུད་གཞན་དུ་འབྲུ་ཐམས་ཅད་ལོ་གཅིག་ལོན་ན་
 རྒྱུ་བ་ཉིད་མེད་པར་བྱུར་གྱི། འོན་ཀྱང་དེའི་རྒྱས་པ་མེད་པར་མི་འབྱུར་ལ། ལོ་གཅིག་འདས་
 ནས་རིམ་གྱིས་རྒྱས་པ་ནམས་ཀྱང་འདོར་བར་བཤད་དོ།

སྤང་བུའི་ཚོད་མ།

धान्यं त्यजेत्तथा शाकं रुक्षसिद्धमकोमलम् ।
असञ्जातरसं तद्वच्छुष्कं चान्यत्र मूलकात् ॥ १६६ ॥

ཚོད་མ་འང་དེ་བཞིན་རྩལ་བར་ནི།

གཡོས་པ་དག་དང་མི་སྟེ་དང་།

རོ་ནི་སྟེན་པར་མ་གྱུར་དང་།

ལ་ཕུག་མ་གཏོགས་སྐྱམ་པོ་དང་། ༡༩༩ ॥

ཞེས་བ་ནི། ཚོད་མ་རྣམས་ཀྱང་གོང་གི་འབྲུ་བཞིན་དུ་ཁ་བ་དང་བསེར་བུ་དང་སྤང་
སོགས་གྱིས་གནོད་པའི་རིགས་དང་། སྤུལ་གྱི་ཁ་ཆུ་སོགས་བས་ཐོག་བ་དང་། སྟོན་བྱས་
ཐོས་བ་དང་། རྩལ་དུ་སྤང་བ་དང་། ས་ངན་དང་དུས་མིན་དུ་སྟེན་བ་དང་། ཚོད་མ་གཞན་
དག་དང་འབྲེས་བ་དང་། རྩལ་མཐུ་ཉམས་བ་དང་། སྟོན་དུ་རྟོན་པར་གྱུར་པའི་ཚོད་མ་རྣམས་
ཀྱང་སྤང་དགོས་བ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་སྤུམ་ཆེར་མེད་པའི་རྩལ་ཅིང་སྤུ་བར་བཅོས་ཤིང་
བཅོས་པའི་རྩལ་པོར་གཡོས་སྟོར་བྱས་པའམ། ཡང་ན་དར་བ་དང་ཞོ་ཁ་ཆུ་དང་སྤུར་པོ་ལ་
སོགས་པར་གཡོས་སྟོར་བྱས་བ་ནི་རྩལ་པོར་གཡོས་བ་ཡིན་པས་དེ་ལྟ་བུ་རྩལ་པོར་
གཡོས་པའི་ཚོད་མ་དང་། ཡང་ཚོད་མ་གང་ཞིག་རང་བཞིན་གྱིས་སྤུ་བའམ། གཡོས་སྤུ་
བྱས་པས་སྤུ་ཞིང་མཁྲིགས་པར་གྱུར་བ་རྣམས་དང་། རོ་མ་སྟེན་བ་དང་། ཁྱུ་བ་མེད་པའི་
སྐྱམ་པོ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ལ་ཕུག་མ་གཏོགས་གཞན་སྐྱམ་པོར་གྱུར་པའི་ཚོད་མ་བཅས་
གོང་གསལ་གྱི་སྟེན་འདི་དག་དང་ལྡན་པའི་ཚོད་མ་རྣམས་སྤང་བར་བྱའོ་ཞེས་པའོ།

སྤང་བུའི་འབྲས་བུ།

प्रायेण फलमप्येवं तथाऽऽमं बिल्ववर्जितम् ॥ १६७ ॥

འབྲས་བུའང་ཕལ་ཆེར་དེ་བཞིན་ཏེ།

བེལ་བ་མ་གཏོགས་སྟོན་བ་སྤང་། ༡༩༧ ॥

ཞེས་པ་ནི། འབྲས་བུ་ཤིང་ཏོག་ནྟམས་ཀྱང་གོང་དུ་སྒྲོས་པ་ལྟར་ཁ་བ་དང་མེ་དང་
བམེར་བུ་དང་རླུང་སོགས་ཀྱིས་གཞོད་པ་དང་། སྤྱུལ་གྱི་ཁ་ཆུ་སོགས་ཀྱིས་སོག་པ་དང་། དེ་
བཞིན་དུ་སྤྱན་བྱས་ཐོས་པ་དང་། རླུང་དང་རླུང་བ་དང་། སངས་དང་དུས་མིན་དུ་སྒྲེས་པ་
དང་། མཐུ་ཉམས་པ་དང་། རྟིང་པར་གྱུར་པ་ནྟམས་དང་། སྤ་བ་དང་། རོ་མ་སྤྱིན་ཞིང་ཁྱ་བ་
མེད་པ་ནྟམས་སྤང་དགོས་པར་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ། །འདིར་པལ་ཆེར་ཞེས་སྒྲོས་པ་ནི་འབྲུ་
ནྟམས་རིགས་མི་མཐུན་པ་འདྲེས་པ་དང་། ཚོད་མ་རྩལ་མོར་གཡོས་སྒྲོར་བྱས་པ་དང་། ལྷན་
འབྲུམ་ལ་སོགས་པ་སྐྱམ་པོ་ཡང་སྒྲོར་བ་དག་ལ་དགོས་ཤིང་སྒྲོན་མེད་པ་ལ་སོགས་པ་
འདི་ནྟམས་གོང་མ་དང་སྒྲུར་མི་རིགས་པར་ཤེས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་པལ་ཆེར་ཞེས་སྒྲོས་པ་
ཡིན་ནོ། །འབྲས་བུ་ནྟམས་ལས་སེལ་བུ་མ་གཏོགས་ཤིང་ཏོག་གཞན་མམས་ཅད་སྤྱིན་པར་
མ་གྱུར་པའི་ཚོན་པ་སྤང་བར་བྱའོ།

ལན་ལྟེ་སྤྱི་ཆན།

ལན་ལྟེ་ལ་སོགས་པ་སྒྲོད་ནི་ཁ་ཟས་གཡོས་སྒྲོར་བྱེད་པ་ལ་ངེས་པར་དགོས་པ་དང་།
དེ་ཡང་ལན་ལྟེ་སྒྲོན་དུ་ངེས་པར་མཁོ་ཞིང་པན་བ་ཉིད་ཀྱི་ཕྱིར་འབྲས་བུའི་སྤྱི་ཆན་གྱི་
འོག་དུ་ལན་ལྟེ་དང་པོར་བསྟན་ཞིང་དེ་ནས་སྒྲོད་དང་སྒྲན་སྒྲའི་རིགས་སྤྱོད་ཆོགས་པའི་ཡོན་
ཏན་ནྟམས་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ།

ལན་ལྟེ་སྤྱི་ཡོན་ཏན།

विष्यन्दि लवणं सर्वं सूक्ष्मं सृष्टमलं मृदुः^{८१} ।
वातघ्नं पाकि तीक्ष्णोष्णं रोचनं कफपित्तकृत् ॥ १६८ ॥

ལན་ལྟེ་ཀུན་ཀྱང་བད་ཀན་སྤྱེད།

སྤ་ཞིང་བཤང་གཅི་འབྱིན་ལ་འཇམ།

རྒྱུང་འཛོམས་འཇུ་བྱེད་ཚེ་ཞིང་ནོ།

ཡི་ག་འབྱེད་ཅིང་བད་མཁྲིས་སྟེད། ༡༩༤ །

ཞེས་པ་ནི། སྒྲིབ་ལན་ཚུ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་བད་ཀན་སྟེད་ཅིང་ཅ་སྐབས་ཀྱི་རྒྱན་ལས་ཚུ་
ནམས་འཛོམས་པར་བྱེད་པ་ཡིན་པས་ཀྱན་ཀྱང་བད་ཀན་སྟེད་ཅེས་བཤད། དེ་བཞིན་དུ་ཅ་
སྐབས་སྤྱོད་མོ་ལ་ཞུགས་པར་བྱེད་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ལན་ཚུ་ནི་སྤྱོད་པ་ཡིན། དེ་མ་བཤད་བ་དང་
གཅིན་ནམས་ཕྱིར་འབྱིན་ཞིང་འབྲུ་བར་བྱེད། རང་བཞིན་འཛོམས་ཞིང་མཉེན། རྒྱུང་འཛོམས་
བར་རྒྱས་པ་དང་། ཁ་ཟས་དང་མ་ལ་སོགས་པ་འཇུ་ཞིང་སྟོན་པར་བྱེད། རྒྱས་པ་ཚེ་ཞིང་ནོ་
བས་ལྟེན་ཟུངས་འབྲེལ་པའི་དང་དང་ལྟན། ཁ་ཟས་ལེན་ཞིང་ཡི་ག་འབྱེད་པ་དང་། བད་
ཀན་དང་མཁྲིས་པ་སྟེད་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་བཅུ་དགུ་པར། ལན་ཚུས་སྤྱོད་
འབྲེལ་འགགས་པ་འབྱིན་པ་དང་། དྲུགས་ཀྱིས་རྩལ་དང་བློ་སྟེད་ཡི་ག་འབྱེད། ཞེས་
སོགས་གསུངས་སོ།

ལྷེ་མུང་ཚུ་ཡོན་ཏན།

सैन्धवं तत्र सस्वादु वृष्यं हृद्यं त्रिदोषनुत् ॥

लघ्वनुष्णं दृशः पथ्यमविदाह्यग्निदीपनम् ॥ १६९ ॥

དེ་ལ་ལྷེ་མུང་ཚུ་མངར་བཅས།

རོ་ཅ་ཡིད་འོང་ཉེས་གསུམ་སེལ།

ཡང་ཞིང་ཅུང་ཚེ་མིག་ལ་པན།

ཚ་བ་མི་སྟེད་མེ་བློ་སྟེད། ༡༩༥ །

ཞེས་པ་ནི། ལན་ཚུ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ནང་ནས་ལྷེ་མུང་ཚུ་ནི་ཅུང་ཟད་མངར། དེས་རོ་ཅ་
ཞིང་ཁུ་བ་འཕེལ། ཡིད་དུ་འོང་ཞིང་སྟོང་དགའ་བར་བྱེད། ཉེས་པ་རྒྱུང་མཁྲིས་བད་ཀན་
གསུམ་སེལ། ཡང་ཞིང་ཅུང་ཟད་ཚེ་མིག་ལ་པན། དེ་བཞིན་དུ་མིག་ལ་པན། ཚ་བ་མི་སྟེད་ལ།
མེ་བློ་སྟེད་པར་བྱེད་དོ།

ཕྱེ་ཕྱང་ཚྭ་ནི་ཁ་དོག་དམར་ཉམས་ཅན་དྲངས་པ་བཅག་ཁ་ཤེལ་འོད་ལྡན་པ་མེར་
 བསྟེགས་ན་ཆག་སྒྲིང་བཅས་འཕར་བའི་ལན་ཚུའི་རོ་བོ་བ་ཡོད་པའི་ཚྭ་རིགས་ཆེས་
 མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་ཞིག་ཡིད། །རྒྱ་དཔེར་སེན་རྩ་ཞེས་གསལ་འདུག་པ་དེ་ནི་རྒྱམ་ཚྭ་ཡིན་
 པར་མངོན། འོན་ཀྱང་སྒྲ་ཟེར་དང་རང་འགྲེལ་སོགས་བོད་དཔེ་རྣམས་སུ་ཕྱེ་ཕྱང་ཚྭ་ཞེས་
 གསལ། དོན་དུ་ལན་ཚྭ་འདི་གཉིས་ཀྱི་རྩས་པ་ཆེས་འདྲ་བར་མ་ཟད་ཚྭ་ཡི་མཆོག་ཀྱང་འདི་
 གཉིས་ལ་བཞེད་པར་སྒྲུང་། བཤད་གྱུད་ལེའུ་ཉི་ཤུ་པར། རྒྱམ་ཚྭས་བད་རྒྱུང་མ་ཞུ་བྱང་བ་
 སེལ། ཕྱེ་ཕྱང་ཚྭ་ཡང་དེ་བཞིན་མིག་ལ་པན། ཞེས་གསུངས་པས་ཕྱེ་ཕྱང་ཚྭ་མིག་ལ་ཆེས་
 བཙན་པ་ལས་གཞན་རྩས་པ་གཅིག་པོ་ཡིན་ཚུལ་གསུངས་པ་དང་། བཤད་གྱུད་ལེའུ་བཅུ་
 དགུ་པར། ཕྱེ་ཕྱང་རྒྱམ་ཚྭ་མ་གཏོགས་མིག་ལ་གཞོད། གསུངས་པ་ལྟར་འདིར་རྒྱམ་ཚུའི་
 རྩས་པ་ཡང་མཆོད་ཐབས་ལྟ་བུར་མངོན་ནོ། །སྐབས་འགར་རྒྱམ་ཚྭ་ཆ་དང་ཕྱེ་ཕྱང་ཚྭ་གཅིག་
 ཏུ་མཛོད་པ་ཡང་སྒྲུང་ངོ་།

ཅལ་རུ་ཚྭ་ཡང་ཡིད་ཏན།

लघु सौवर्चलं हृद्यं सुगन्ध्यदूग्रास्त्रोधनम् ।
 कटुपाकं विबन्धनं दीपनीयं रुचिप्रदम् ॥ १७० ॥

ཅལ་རུ་ཚྭ་ཡང་ཡིད་ཏན་ཞིང་།

སྒྲིགས་པ་སྒྲིང་ཞིང་དྲི་ཞིམ་ལ།

ཞུ་རྩེས་ཆ་ཞིང་བཤད་སྟེ་སེལ།

དོད་སྒྲིང་ཡི་ག་འབྱེད་བྱེད་ཡིན། ༡༧༠ ॥

ཞེས་པ་ནི། ཅལ་རུ་ཚྭ་ནི་ཡང་ཞིང་ཡིད་དུ་འོང་བ་དང་། ཁ་ནས་སྒྲིགས་པའི་དྲི་མི་ཞིམ་
 པ་སྒྲིང་བར་བྱེད་ཅིང་། ཚྭ་དེ་ནི་དྲི་མ་ཞིམ་ལ་ཞུ་རྩེས་ཆ། བཤད་པ་སྟེ་བ་སེལ། དོད་སྒྲིང་ཅིང་
 ཡི་ག་འབྱེད་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ།

འདི་ལ་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་གཞན་ཅབས་ཏུ་ཚྭ་དང་། སྟོབ་ཅུལ་དང་། ཏུ་ཙ་ཀ་དང་།
སང་ཅར་ཡང་ཟེར། དེ་ནི་ཁ་དོག་དཀར་ཉམས་མདུང་ཅེ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡོད་པ་འགས་བཤད།
དེང་དུས་བཟོས་པའི་ཅབས་ཏུ་ཚྭ་ནི་དམར་སྟག་ཤས་ཆེ་བ་ཡོད་པར་བཤད་ཀྱང་། བཟོ་
ཅུལ་ལ་གཞིགས་པའི་ཁ་དོག་སྟགས་མཚན་ཉིད་མཐའ་གཅིག་ཏུ་བཟོད་པར་དཀའ།

བཟོ་ཅུལ་ནི་བྱང་ཚྭ་དངས་པ་ཆ་ལྡ་ལ། ཆ་ལ་བཟང་པོ་ཆ་གསུམ། རྩ་ཚྭ་ཟེ་ཚྭ་མཚུར་
དཀར་གསུམ་ཆ་ལྟེད་བྱས་པ་ཞིབ་པར་བཏགས་པ་ཆང་གིས་སྦྱས་ཏེ་མཐེབ་ཀྱི་བཟོས་ཏེ་
སྐམ་པ་དང་། སྤར་ཀོང་བྱར་སྟགས་ལ་འདྲེས་པར་དྲུག་ཅིང་བཞུས་ལ་བྱོ་བ་རོ་ལན་ཚྭ་བྱོ་
བ་དེ་ཅབས་ཏུ་ཚྭ་ཡིན་ཞེས་དེའུ་དམར་གྱིས་གསུངས་སོ། །བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་ནི་བྱ་བར། ཁ་
ཏུ་ཆ་དང་ཅབས་ཏུ་འི་ཆ་གཉིས་ཀྱིས། འོད་སྟེང་སྟོ་སྟེག་འབྱིངས་དང་བད་རྒྱུང་འཛོམས། །
ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཁ་ཏུ་ཚྭ་བཅས་པའི་ཡོན་ཏན།

ऊर्ध्वाधः कफवातानुलोमनं दीपनं बिडम् ।

विबन्धानाहविष्टम्भशूलगौरवनाशनम् ॥ १७१ ॥

ཁ་ཏུ་ཚྭ་ནི་སྟོད་བད་ཀན།

སྟད་ཀྱི་རྒྱུང་འབྱིན་དོད་སྟེང་ལ།

བཤང་འགགས་སྟོ་སྟེས་དྲུག་སྐམ་དང་།

གཟེར་བྱག་ལུས་ལྷི་སེལ་བ་ཡིན། ༡༧ ॥

ཞེས་པ་ནི། ཁ་ཏུ་ཚྭ་འདི་ནི་བེད་ཞེས་བཟོས་པའི་ཁ་ཏུ་ཚྭ་ཡིན། བཟོ་ཅུལ་ནི་བྱང་ཚྭ་
སྤར་གསུམ། བྱང་བྱལ་སྤར་བཞི། གནའ་ཏུ་སེར་ཉོག་སྤར་བྱག་རྣམས་ཞིབ་པར་བཏགས་
ཏེ་ཆ་ལ་ཞོ་གང་དང་བཅས་ཆུས་སྦྱས་ཤིང་བྱ་ལུང་ཐང་ཙམ་ཤིང་ལ་ཀོང་བྱར་སྟགས་ནས་
བཟོས་ཏེ་སྟོད་དུ་བྱོས་པས་བྱ་བ་པ་ཡིན། ཡང་ན་བྱང་ཚྭ་སྤར་བྱག་བྱལ་ཏེ་གཟེང་གཉིས་

ཞིབ་པར་བཏགས་ནས་ཀོང་བྱར་བཞུས་ཏེ་བྱོ། ཞུན་མར་དང་ལོགས་སུ་ཆུ་བཅད་པའི་ཆ་ལ་
 ཆ་སྟེང་། རྒྱ་ཚྭ་ཆ་གསུམ། གཡལ་ཚོད་ཀྱི་རྩ་གཞི་བཅུ་བཞི་རྣམས་ཞིབ་པར་བརྟུངས་ལ་
 བོང་གི་ཕྱེ་ལས་བརྒྱད་བསྟུར་གྱི་ཆུ་ལ་གདུས་པའི་དྲངས་མར་བོང་གི་དེ་བཏབ་ནས་
 ཁར་ལམ་ཀོང་བྱར་བསྟེགས་པས་གྲུབ་པར་བཤད། ཡང་ན་ལན་ཚྭ་ཆ་གཅིག་སེར་མཚུར་
 དང་བྱང་བྱལ་ཆ་གཅིག་རྩ་ཚོགས་ཆད་མེར་བསྟེགས་པ་སྟེང་དེའི་སྟེང་བཅས་བསྟེགས་
 པའམ་བཞུས་ཏེ་དོ་སྟོང་བྲུགས་པས་ངེས་པར་གྲུབ་ཚུལ་དེའུ་དམར་གྱིས་གསུངས།

དེ་ལྟ་བུའི་ཁ་ཅུ་ཚྭ་དེ་ཡིས་སྟོད་ཀྱི་བད་ཀན་སྟེག་པ་སྟེན་དུ་འབྲེན་པ་དང་། སྟོད་ཀྱི་
 འོག་རྒྱང་འབྲིན་པར་བྱེད། འོད་སྟེང་པ་ཡིན། དེ་བཞིན་དུ་བཤང་བ་འགགས་པ་དང་ལྟོ་བ་
 སྟོས་པ་དང་རྟུག་པ་སྐྱམ་པ་དང་གཟེར་བྱག་དང་ལུས་ལྟེ་བ་རྣམས་སེལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་
 རོ། །བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་ཉི་ཤུ་པར། ཁ་ཅུ་ཆ་དང་ཅབས་ཅའི་ཆ་གཉིས་ཀྱིས། འོད་སྟེང་སྟོ་སྟེག་
 འབྱེངས་དང་བད་རྒྱང་འཛུམས། ། ཞེས་གསུངས་སོ།

རྒྱ་མཚོའི་ལན་ཚྭའི་ཡོན་ཏན།

विपाके स्वादु सामुद्रं गुरुश्लेष्मविवर्धनमो ॥ १७२ ॥

རྒྱ་མཚོའི་ལན་ཚྭ་ཞུ་རྩེས་མངར།

ལྷི་ཞིང་བད་ཀན་རྣམས་འཕེལ་བྱེད། ༡༧༢ ॥

ཞེས་པ་ནི། རྒྱ་མཚོ་ལས་བྱང་བའི་ལན་ཚྭ་ནི་ཞུ་རྩེས་མངར་བ་དང་། ལྷི་ཞིང་བྱང་བར་
 དུ་བད་ཀན་འཕེལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་རོ།

བཀོད་མའི་ལན་ཚྭའི་ཡོན་ཏན།

सतिक्तकटुकक्षारं तीक्ष्णमुत्क्लदि चौद्धिदम् ॥ १७३ ॥

བཀོད་མའི་ལན་ཚྭ་ཅུང་ཟད་ཁ།

ཆ་དང་བ་ཚྭ་ནི་བྱེད་གཤེར། ༡༧༣ ॥

ཞེས་པ་ནི། བཀོད་མའི་ལན་ལྟ་ནི་ས་ལས་སྐྱེས་པའི་ལན་ལྟ་སྟེ་ཅུང་གི་དམ་ཞེས་པའི་
ལྟ་དེ་ཡིན། རང་འགྲེལ་དུ་ཆུ་མིག་ཁྲུང་མ་ལས་བྱུང་བའི་ལྟ་ཞེས་གསལ་འདུག། ལྟ་དེ་ནི་
ཅུང་ཟད་ཁ་བ་དང་ཅུང་ཟད་ཆ་བ་དང་ཅུང་ཟད་བ་ལྟའི་ཞད་ཤོ་བ་ཡིན། ལྟ་དེ་ནི་བའི་ཡོན་
ཏན་དང་ལྟན་པ་དང་། སྤྲ་ཞིང་གཤེར་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ།

ཁ་བ་ལྟ་ནག་པོའི་ཡོན་ཏན།

कृष्णो सौवर्चलगुणा लवणो गन्धवर्जिताः ॥ १७४ ॥

ཁ་བ་ལྟ་ནག་པོའི་ཡོན་ཏན་ནི།

མ་གཏོགས་ཡོན་ཏན་སྟོབས་ལ་མཆུངས། ༡༧༤ ॥

ཞེས་པ་ནི། ཁ་བ་ལྟ་ནག་པོའི་ནི་ཅམ་མ་གཏོགས་ཡོན་ཏན་གཞན་གོང་དུ་སྟོས་པའི་
སྟོབས་ལ་ཏེ་ཅལ་བ་ལྟ་ཞེས་པ་དང་མཆུངས་པ་ཡིན་ནོ།

བོད་སྐད་དུ་བཞུགས་པའི་ལྷ་ཟེར་དུ། ཁ་བ་ལྟ་ནག་པོའི་ཡོན་ཏན་ནི། མ་གཏོགས་ཡོན་ཏན་
བེད་མཆུངས། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་ན་བཅོས་ལྟའི་ཁ་བ་ལྟ་ལ་སྟོད་ཀྱི་བད་ཀན་སྟེགས་པ་
འདྲན་པ་དང་སྟོད་ཀྱི་འོག་རྒྱུང་འབྲིན་པར་བྱེད། འོད་སྟོད། བཤང་བ་འགགས་པ་དང་ལྟ་བ་
སྟོས་པ་དང་རྟུག་པ་སྟེམ་པ་དང་གཟེར་བྱུག་དང་ལུས་སྟེ་བ་ནམས་སེལ་བའི་ཡོན་ཏན་དང་
ལྟན་པ་དེ་བཞིན་དུ་ཁ་བ་ལྟ་ནག་པོའི་ལ་ཡང་ཡོན་ཏན་དེ་དག་དང་ལྟན་པ་མཆུངས་པ་
སྟོན་པ་ཡིན།

འོན་ཀྱང་རང་འགྲེལ་དུ་ཁ་བ་ལྟ་ནག་པོའི་ནི་ནི་ཞིས། བཅོས་མའི་ལྟ་ཁ་བ་ལྟ་བེད་
ནི་རོ་དང་ནི་མི་ཞིས་པ་ཞིག་ཡོད་གསུངས་སོ།

ཆུ་དཔེར་ཁ་བ་ལྟ་ནག་པོའི་ཡོན་ཏན་ནི་མ་མ་གཏོགས་གོང་གི་ལན་ལྟ་སྟོབས་ལ་གྱི་
ཡོན་ཏན་དང་མཆུངས་ཞེས་གསལ། དེས་ན་ཅལ་བ་ལྟ་ལམ་སྟོབས་ལ་ནི་ནི་མ་ཞིས་ལ། ཁ་

རུ་ཚྭ་ནག་པོ་འདི་དྲི་མི་ཞིས་པ་ཞིག་དགོས་པར་མངོན། བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་ཉི་ཤུ་པར། ཁ་རུ་
 ཚྭ་དང་ཅབས་རུ་ཚྭ་གཉིས་ཀྱིས། ། རྩོད་སྒྲེད་སྒོ་སྒྲེག་འབྲིང་དང་བད་རྒྱུང་འཛོམས། ། ཞེས་
 གསུངས་པ་ལྟར་ཁ་རུ་ཚྭ་དང་ཅབས་རུ་ཚྭ་གཉིས་ཀྱིས་རྩོད་སྒྲེད་པ་སོགས་ཡོན་ཏན་
 མཛུངས་པར་བཤད་པས་འདིར་ཡང་མི་འགལ་བའོ།

མཚོ་ཚྭ་ཡོན་ཏན།

रोमकं लघु ----- ॥१७५॥

མཚོ་ཚྭ་ཡང་སྟེ་ ॥ १७५ ॥

ཞེས་པ་ནི། ལན་ཚྭ་ནམས་ཀྱི་ནང་ནས་མཚོ་ཚྭ་ནི་རྡོ་མཁ་ཞེས་ཟེར་བ་དེ་ཡིན། ཚྭ་དེ་ནི་
 ཡང་བའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་པ་ཡིན་ནོ།

སྐམ་ཚྭ་ཡོན་ཏན།

पांसूत्थं सक्षारं श्लेषमलं गुरु ॥ १७६ ॥

..... ས་སྐམ་ཚྭ།

བད་ཀན་སྒྲེད་ཅིང་འཇུ་དཀར་ལྷི། १७६ ॥

ཞེས་པ་ནི། གད་རལ་དང་ས་ཕྱག་སྐམ་པོ་སོགས་ས་སྐམ་ས་ལས་བྱུང་བའི་སྐམ་ཚྭ་
 ནི་བ་ཚྭ་ལྟར་ཆགས་ཤིང་ས་རྩལ་ཅན་གྱི་ཕྱོགས་ནས་བྱུང་བའི་ཚྭ་ཡིན། ཚྭ་དེ་ནི་བ་ཚྭ་པོ་
 ཞིང་བད་ཀན་སྒྲེད། འཇུ་དཀར་བ་དང་ལྷི་བ་ཡིན་ནོ།

ལན་ཚྭ་སྒྲོར་བ།

लवणानां प्रयोगे तु सैन्धवादीन्^{८३} प्रयोजयेत् ॥ १७७ ॥

ལན་ཚུ་ནམས་ཀྱི་སྒྲུབ་བ་ལ།

རྒྱལ་ཚུ་ལ་སོགས་རབ་དུ་སྒྲུར། ༡༧༧ །

ཞེས་བ་ནི། བོད་དུ་སྒྲོམ་པའི་ཕྱེ་ཕྱང་ཚུ་ལ་སོགས་པའི་ཚུ་སྒྲུབ་རྒྱལ་ཚུ་ནམས་ཀྱི་ནང་
ནས་གཅིག་གམ་གཉིས་ལ་སོགས་པ་གང་ཞིག་དགོས་པ་བརྗེས་པའི་ཕྱེ་མ་དང་སྒྲན་མར་
དང་ཏིལ་མར་ལ་སོགས་པའི་སྒྲུབ་བ་དེ་དང་དེ་དག་ནམས་ལ་རྒྱལ་ཚུ་ལ་སོགས་པའི་ཚུ་
ནམས་རབ་དུ་སྒྲུར་བར་བྱའོ། །དེ་ཡང་སྒྲུབ་བ་གང་དུ་བྱད་མེད་པའི་ལན་ཚུ་གཅིག་སྒྲོམ་པ་
ཡོད་ན་དེ་ལ་རྒྱལ་ཚུ་འམ་ཕྱེ་ཕྱང་ཚུ་སྒྲུར་བར་བྱ། ཡང་གང་དུ་གཉིས་སྒྲོམ་པ་དེར་ནི་རྒྱལ་
ཚུ་དང་ཅལ་ཅུ་ཚུ་ལོ། །གང་དུ་ལན་ཚུ་གསུམ་འདེབས་དགོས་པ་ཡོད་ན་དེ་ལ་རྒྱལ་ཚུ་དང་
ཅལ་ཅུ་ཚུ་དང་ཁ་ཅུ་ཚུ་ནག་པོ་ལོ། །སྒྲུབ་བ་གང་དུ་ལན་ཚུ་བཞི་སྒྲོམ་པ་ཡོད་ན་དེར་རྒྱལ་ཚུ་
དང་ཅལ་ཅུ་ཚུ་དང་ཁ་ཅུ་ཚུ་དང་ཁ་ཅུ་ཚུ་ནག་པོ་ལོ། །གང་དུ་ལྔ་གསུངས་པ་དེར་ནི་ཕྱེ་ཕྱང་
ཚུ་དང་ཅལ་ཅུ་ཚུ་དང་ཁ་ཅུ་ཚུ་དང་ཁ་ཅུ་ཚུ་ནག་པོ་དང་རྒྱ་མཚོའི་ཚུ་སྒྲུར་བར་བྱ། དེ་བཞིན་
དུ་བཀོད་མའི་ལན་ཚུ་ལ་སོགས་པ་ཡང་སྒྲུར་འོ་ཞེས་པའི་དོན་ནོ། །འདིར་རྒྱ་འགྲེལ་ནམས་
སུ་ཕྱེ་ཕྱང་ཚུ་དང་རྒྱལ་ཚུ་གཉིས་བྱད་མེད་གཅིག་པར་བཞེད་དོ།

ནས་ཆོག་འབྲས་པའི་ཡོན་ཏན།

गुल्महृद्ग्रहणीपाण्डुप्लीहानाहगलामयान्
श्वासार्षःकफकासांश्च शमयेद्यवशूकंजः

।

॥ १७८ ॥

ནས་ཆོག་འབྲས་པའི་ལན་ཚུ་ནི།

སྒྲན་སྒྲིང་སྒྲུབ་བ་པོ་མཆེར་སྒྲོག།

ལུད་པ་གཞང་འབྲུམ་དབྲགས་མི་བདེ།

སྒྲོ་སྒྲོམ་བད་ཀན་སེལ་བ་ཡིན། ༡༧༨ །

ཞེས་བ་ནི། རས་ཆོག་འབྲས་པའི་ལན་ཚུ་ནི་ནས་བསྐྱེད་པའི་ཐལ་བ་ལས་བརྗེས་

པའི་ལན་ཚུ་ཞིག་ཡིན། ལན་ཚུ་དེ་ཡི་བཟོ་ཚུལ་གྱི་ཚུ་གཞི། ཞིང་ལས་ནས་སྤངས་ཏེ་
ཡན་ལག་ལྔ་དང་ལྔ་ན་པར་སྐྱམ་པའི་རྗེས་ནས་དེ་མེར་བསྐྱེད་པ། ཐལ་བ་དེ་སྤྱར་སྤྱོད་དུ་
སྤྱུགས་ནས་ཚུས་ཆ་དྲུག་བཀའ་ཞིང་ལེགས་པར་བསྐྱུབས་ཏེ་མཚན་གང་གཅིག་སྤངས་
ནས་བཞག། སང་ཉིན་དེར་ཆུ་དང་ཐལ་བ་ཐེངས་ཉི་ཤུ་ཙུ་གཅིག་གོས་མཐུག་པོས་ཚགས་
བྱས་ཏེ་དྲངས་སྤྱིགས་དབྱེ་འབྱེད་ཀྱིས་དྲངས་མ་དེ་སྤྱར་བསྐྱོལ་ཏེ་ཁ་ཐུ་ལམ་རྒྱུ་པོའི་ལྷག་
མ་ཞིག་བྱང་བ་དེ་ནས་ཚིག་འབྲུས་པའི་ལན་ཚུ་ཡིན་པར་བཤད། ལན་ཚུ་འདི་ཡི་མིང་ལ་
ཡ་བ་ཤུག་དང་ཡ་བ་ཤུར་ཞེས་ཀྱང་ཟེར་རོ།

དེ་ལྟ་བུའི་ནས་ཚིག་འབྲུས་པའི་ལན་ཚུ་དེ་ཡིས་སྤྱན་དང་སྤྱིང་ནད་དང་སྤྱི་ཐབ་དང་པོ་
ནད་འབྲུ་བ་དང་མཆེར་བ་དང་སྐྱོག་ནད་དང་ལུད་པ་དང་གཞང་འབྲུམ་དང་དབྱགས་མི་བདེ་
བ་དང་ལྟོ་བ་སྐྱོས་བ་དང་བད་ཀན་བཅས་ནད་འདི་དག་ནམས་སེལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན། རང་
འགྲེལ་དུ་སྐྱོག་ནད་ལ་ཤྲ་བ་བྱང་བ་ཞེས་གསུངས་འདུག།

ཐལ་ཚུ་སྤྱིའི་ཡོན་ཏན།

क्षारः सर्वश्च रमं तीक्ष्णोष्णः कृमिजिल्लघुः ।

पितासूदूषणः पाकी छेद्यह्वो विदारणः ॥

अपथ्यः कटुलावण्याच्छुक्रौजः केशचक्षुषाम् ॥ १७९ ॥

སྤྱིག་^ལསྐགས་ཐལ་ཚུ་ཀྱན།

རབ་རྩྭ་ཆེ་ཞིང་སྤྱིན་སེལ་ཡང་།

ལཱ བོད་འབྲུར། འདིར་ཚིགས་ཀྱང་ལྔ་བ་ཙན་དུ་སྤྱང་ཡང་། ཐལ་ཚུ་རྩམས་པས་ཀྱང་བཞིར་བཅད་
པ་བོད་འབྲུར་མ་དཔེར་འདི་ལྟ་སྟེ། རས་ཚིག་འབྲུས་པའི་ལན་ཚུ་ནི། སྤྱན་དང་སྤྱིང་ནད་སྤྱི་ཐབ་
དང་། ཁོ་བ་མཆེར་བ་སྐྱོག་ནད་དང་། ལུད་པ་གཞང་འབྲུམ་དབྱགས་མི་བདེ། ལྟོ་སྐྱོས་བད་
ཀན་སེལ་བ་ཡིན། ཞེས་གསལ་ལོ།

ལཱ ལེགས་སྤྱུར། སྤྱིག་ཞེས་པ་མི་གསལ་ལོ།

ཁྲག་མཁྲིས་སྐྱེད་བྱེད་སྒྲིན་བྱེད་ལ།

གཙོད་ཅིང་མི་ཞེས་རྣམ་པར་འབྱེད།

ཚེ་དང་ལན་ཚུ་ཉིད་ཀྱིས་ནི།^༤

མདོག་མདངས་ཁྲ་བ་སྐྱ་མིག་གཞོད། ༡༧ །

ཞེས་བ་ནི། སྤྲིལ་ནི་རོ་བོ་སྟེ་མ་ནག་པོ་ཡོད་པའི་ནས་བསྐྱེགས་པའི་ཐལ་བ་ལས་
བྱུང་བའི་ཚྭ་འདོད་པ་དང་། འགས་ནས་ཚིག་ཁྲ་བ་ཁོ་ནར་འདོད་པ་དང་། རང་འབྲེལ་དུ་
དབྱེ་འབྱེད་བྱས་ཏེ་གསུངས་ཡོད་ཀྱང་འདི་སྐབས་སྐྱ་དཔེར་སྤྲིལ་ཞེས་བྱུང་དུ་མི་སྒྲུང་ངོ་།

སྤྲིལ་དང་ནས་ཚིག་ཁྲ་བ་ལ་སོགས་པའི་ཐལ་ཚའི་རིགས་ཀྱན་ཀྱང་ནུས་པ་རབ་དུ་
རྩོམ་ཚེ་ཆ་བ་དང་ལྷན་ སྒྲིན་ནད་སེལ་ཞིང་ཡང་། ཁྲག་དང་མཁྲིས་པ་སྐྱེད་པར་བྱེད། ཟས་ལ་
སོགས་པ་སྒྲིན་ཞིང་འཇུ་བར་བྱེད། ཚེལ་དང་བད་ཀན་དང་ཁྲ་ཚུ་ལ་སོགས་པའི་འབྱུར་བག་
གཙོད་པར་བྱེད། མི་ཞེས་སྟེ་སྟོང་མི་དགའ་བར་བྱེད་ཅིང་། སྒྲིན་པའི་འབྱུམ་བུ་དང་སོལ་མིག་
ལ་སོགས་པ་རྣམ་པར་འབྱེད་པར་བྱེད་པ་དང་། དེ་རྣམས་རོ་ཚེལ་ལན་ཚུ་བ་བྱོ་བའི་
དབང་གིས་མདོག་མདངས་དང་ཁྲ་བ་དང་སྐྱ་དང་མིག་རྣམས་ལ་གཞོད་པ་ཡིན། བོད་
འབྱུར་ཟླ་ཟེར་དུ། ནས་ཚིག་འབྲས་ཚུ་ཁ་བས་ན། མདོག་མདངས་ཁྲ་བ་སྐྱ་མིག་གཞོད། །
ཞེས་གསུངས་འདུག །

སྒྲིན་སྒྲིའི་སྟེ་ཚན

ལན་ཚུའི་སྟེ་ཚན་གྱི་རྗེས་སུ་ཁ་ཟས་ཀྱི་བྱོ་མདོག་འདོན་པ་ལ་ངེས་པར་མཁོ་བའི་
སྟོད་དང་སྒྲིན་སྒྲིའི་ཚིག་སྐྱ་མིག་པའི་སྟེ་ཚན་འདི་སྟོས་པ་ཡིན་ནོ།

༤ བོད་འབྱུར། ནས་ཚིག་འབྲས་ཚུ་ཁ་བས་ན། ཞེས་པ་ལས་ཚེ་དང་ལན་ཚུ་ཉིད་ཀྱིས་ཞེས་མི་སྒྲུང་།

ཤིང་ཀུན་གྱི་ཡོན་ཏན།

हिं गु वातकं फानाहशूलघ्नं पित्तकोपनम् ।
कटुपाकसं रुच्यं दीपनं पाचनं लघु ॥१८०॥

ཤིང་ཀུན་རྒྱུང་དང་བད་ཀན་སེལ།
སྣོ་བ་སྣོས་གཟེར་འཛམས་མཁྲིས་སྦྱེད་བྱེད།^ལ
ཞུ་ཇེས་རོ་ཆ་ཡི་ག་འབྱེད།
དྲོད་སྦྱེད་ཟས་འཇུ་ཡང་བ་ཡིན། ॥ ༡༨༠ ॥

ཞེས་བ་ནི། ཤིང་ཀུན་ནི་ཅི་པོ་ཆེ་སྟེ་ལེགས་སྦྱར་དུ་ནི་རྒྱུ་ཞེས་ཟེར། དེ་ནི་ཤིང་པོ་སྣོ་ཞེས་
བའི་ཆོ་བ་ཡིན་པར་བཤད། དྲོད་དང་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བ་ཞིག་ཡོད། དེང་དུས་བོད་པ་མང་ཆེ་བས་
ཕལ་སྐད་དུ་ཡིང་ཞེས་འབོད་བ་དེ་ཡིན།

དེ་ཡིས་རྒྱུང་དང་བད་ཀན་སེལ་བར་བྱེད། སྣོ་བ་སྣོས་པ་དང་གཟེར་དག་འཛམས་པ་
དང་། མཁྲིས་པ་སྦྱེད་པར་བྱེད། དེའི་ཞུ་ཇེས་དང་རོ་གཉིས་ཀ་ཆོ་བ་ཡིན། ཟླ་ཟེར་དང་རང་
འབྲེལ་གཉིས་ཀར་མངར་བ་བཤད་དོ། དེས་ཡི་ག་འབྱེད་པ་དང་། དྲོད་སྦྱེད་པ་ཡིན། ཟས་
མ་ཞུ་བ་འཇུ་བར་བྱེད་པ་དང་། ཡང་བའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྡན་ནོ། །བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་ནི་ཤུ་པར།
ཤིང་ཀུན་སྤྱིན་འཛམས་གྲང་ནད་སྤྱིང་རྒྱུང་སེལ། ཞེས་གསུངས་སོ།

ཨ་རུ་ར་ཡི་ཡོན་ཏན།

कषाया मधुरा पाके रूक्षा विलवणा लघुः ।
दीपनी पाचनी मेध्या वयसः स्थानी परा^{८८} ।
उष्णवीर्या सराऽऽयुष्या बुद्धिर्द्विद्यबलप्रदा ।
कुष्ठवैवर्ण्यवैस्वर्युराणविषमञ्चरान् ।
शिरोऽक्षिपांडुहृद्गोकामलाग्रहणीगदान् ।

^ལ བོད་འབྲུར། གཟེར་འཛམས་མཁྲིས་པ་སྦྱེད་བྱེད་དེ། ཞེས་པ་ལས་སྣོ་བ་སྣོས་པ་མི་སྦྱང་།

^{८८} अत्र 'परम्' इति पाठान्तरम् ।

सशोषशोफातीसारमेदमोहवमिक्रिमीन् ॥
 श्वासकासप्रसेकार्शः प्लीहानाहगरोदरम् ।
 विबन्धं स्त्रोतसां गुल्ममूरुस्तंभमरोचकम् ।
 हरीतकी जयेद्व्याधीस्तांस्तांश्च कफवातजान् ॥ १८१ ॥

ཨ་རུ་ར་བསྐྱུ་བྱ་རྩེས་མངར།
 རུབ་ཅིང་ལན་ཚུའི་རོ་མེད་ཡང་།
 རྫོད་ཆེ་ཟས་འཇུ་ཡིད་གཞུངས་བྱེད།
 ར་ཚོད་ལ་འཛོག་དམ་པ་ཡིན།
 རྫོ་ཞིང་འབྲུ་ལ་ཆེ་ལ་པན།
 རྫོ་དང་དབང་གསལ་སྟོབས་རབ་སྦྱེད།
 མཛོ་དང་བཞིན་ལུས་མདོག་མི་སྦྱག།
 སྐད་འགགས་རིམས་སྦྱིང་མི་བཟད་རིམས།
 ལྷན་པ་མིག་ནད་སྦྱུ་བབ་དང་།
 སྦྱིང་དང་མིག་སེར་ཕོ་བའི་ནད།^ལ
 སྦྱོམ་བཅས་འོར་ནད་གཅིན་ནད་^ལདང་།
 ཚད་འབྲུ་མོངས་བག་སྦྱོས་སྦྱོན་སྦྱིན།
 མཆིལ་མང་ལུད་པ་དབྱུགས་མི་བདེ།
 གཞང་འབྲུམ་མཆེར་བ་སྟོ་སྦྱོས་དུག།
 དམུ་རྫིང་^ལསྦྱོན་འགགས་སྦྱན་དང་ནི།

ལེ བོད་འགྲུར། མིག་སེར་ཕོ་བའི་ནད་ནྦམས་དང་། ཞེས་སྦྱིང་ནད་མི་གསལ་ཡང་ལེགས་སྦྱར་དུ་

སྦྱང་བར་ལྟར་བཞག་གོ།

ལེ ལེགས་སྦྱར། གཅིན་ནད་ཞེས་པ་མི་གསལ་ལོ།

ལེ བོད་འགྲུར། གསུས་འཕེལ་ཞེས་པ་ལས་དམུ་རྫིང་མི་གསལ་ལོ།

ད་ཀན་ན་དང་ཡི་ག་འཆུས།

སྒྲིང་དང་བད་ཀན་ལས་གྲུར་ནད།

དེ་དང་དེ་ནི་སེལ་བྱེད་ཡིན། ༡༥༡ །

ཞེས་པ་ནི། ཨ་རུ་ར་ནི་རབ་ཏུ་བསྐྱེད་དང་ཁྱེས་མངར་བ་ཡིན། རུབ་པའི་ཡོན་ཏན་
དང་ལྷན་ཞིང་། ཨ་རུ་ར་ལ་ལན་ཚུ་བའི་རོ་མེད་པ་མ་གཏོགས་པ་གཞན་རོ་དུག་གི་ནང་
ནས་མངར་བ་དང་སྐྱེད་བ་དང་ཁ་བ་དང་ཚ་བ་དང་བསྐྱེད་བ་ལྟ་དང་ལྷན་ཞིང་། དེ་དག་གི་ནང་
ནས་རོ་བསྐྱེད་བ་ནི་གས་ཆེ་ཞིང་རབ་ཏུ་མང་བའི་སྐྱེར་རོ་བསྐྱེད་བ་ཞེས་བྱུང་དུ་སྟོས་པ་ཡིན།

དེ་ནི་ཡང་བ་དང་བྱོད་སྒྲིང་ཅིང་ཟས་འཇུ་བར་བྱེད། ཡིད་གཞུངས་པར་བྱེད། གས་སྤ་
ཞིང་ན་ཚོད་དར་ལ་འཛོག་པའི་མཚོག་དམ་པ་ཡིན། རུས་པ་བྱོ་ཞིང་འབྱུང་བར་བྱེད། ཆེ་རིང་དུ་
གནས་པ་ལ་མན། སྒྲིང་དང་མིག་ལ་སོགས་པའི་དབང་པོ་རྣམས་གསལ་ཞིང་བྱུངས་སྟོབས་
རབ་ཏུ་སྒྲིང་བར་བྱེད།

དེ་བཞིན་དུ་མཛེ་ནད་དང་། བཞིན་གདོང་དང་། ལུས་ཀྱི་མདོག་མི་སྟུག་པ་དང་། སྐད་
འགགས་པ་དང་། རིམ་སྤ་ནད་སྟིང་བ་དང་། མི་བཟད་རིམ་སྤ་དེ་རིམ་སྤ་ལྟར་དུ་བ་མི་སྟོམས་
པའི་ནད་དང་། ལྷན་བ་སྟེ་མགོ་ན་བ་དང་། མིག་ནད་དང་། སྐྱེ་ནད་དང་། སྐྱེ་ནད་དང་། མིག་
སེར་དང་། ཐོ་བའི་ནད་རྣམས་དང་། སྐྱོམ་ནད་དང་། འོར་ནད་དང་། གཅིན་ནད་དང་། ཚད་
འབྱུང་དང་། གཅིན་སྟེ་ལ་སོགས་པའི་ནད་ཀྱིས་སྟོས་ཏེ་མོངས་བག་ཏུ་གྲུར་བ་རྣམས་དང་།
སྐྱོན་ཏེ་སྟུགས་པ་བྱོ་བ་དང་། སྟིན་ནད་དང་། མཆིལ་མ་མང་བ་དང་། ལུད་བ་དང་། དབྱུགས་
མི་བདེ་བ་དང་། གཞང་འབྱུམ་དང་། མཆེར་པའི་ནད་དང་། ལྟོ་བ་སྟོས་པ་དང་། དབྱིག་དུག་
དང་། གསུས་འཕེལ་ཏེ་དབྱུ་ཇིང་དང་། བཤང་བ་སོགས་ཀྱི་རྒྱན་འགགས་པ་དང་། སྐྱན་ནད་
དང་། ད་ཀན་ན་བ་དང་། ཡི་ག་འཆུས་པ་བཅས་གོང་དུ་གསལ་བའི་ནད་འདི་དག་རྣམས་
ཨ་རུ་ར་སེལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན།

གཞན་ཡང་རྒྱུ་དང་བད་ཀན་ལས་གྱུར་བའི་ནད་གང་དང་གང་ཡོད་པ་དེ་དང་དེ་དག་
 ཐམས་ཅད་ཨ་རུ་རས་སེལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། ཀའ་རྣམས་ལ། ཨ་རུ་ར་མངས་བ་དང་
 སྦྱར་བ་ཉིད་ཀྱིས་སྦྱར་རྒྱུ་སེལ་བ་དང་། ཁ་བ་དང་ཚ་བ་ཉིད་ཀྱིས་བད་ཀན་སེལ་ཞིང་།
 བསྐྱར་བ་དང་མངས་བ་ཉིད་ཀྱིས་མཁྲིས་པ་སེལ་ཞེས་བཤད་དོ། མདོར་ན་ཉེས་པ་གསུམ་ག་
 སེལ་བར་ཡང་བཤད་ཅིང་། ཡང་ཨ་རུ་ར་གང་ཞིག་ཆུ་ཡི་ནང་དུ་སྦྱར་ན་གཏིང་དུ་མི་བྱིང་
 བ་དེ་མཚོག་ཡིན་པར་བཤད་པ་ཡང་འདུག བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་ཉི་ཤུ་བར། ཨ་རུ་ལན་ཚུ་མ་
 གཏོགས་རོ་ལྔ་ལྔ། འཚོ་བྱེད་དོད་སྦྱེད་ཟས་འཇུ་འཕྲོད་བར་བྱེད། རྒྱུ་མཁྲིས་བད་ཀན་
 ལས་གྱུར་ནད་ཀྱན་འཛོམས། ཉེ་ལ་རིགས་ལྔ་རྣམས་རྒྱལ་འཛིགས་མེད་དང་། བདུད་ཅི་
 འཕེལ་བྱེད་སྦྱེམ་པོ་ལྔ་ཡིན་ཏེ། རྣམ་པར་རྒྱལ་བ་ཀུ་བའི་མཇུག་མ་འདྲ། རྒྱུ་མཁྲིས་བད་
 ཀན་འདུ་བའི་ནད་རྣམས་སེལ། བྱད་པར་བཀུ་ཤིས་དོན་ཀྱན་འབྱུང་པས་བཟང་། །
 འཛིགས་མེད་ཟུར་ལྔ་མིག་ནད་གདོན་ལ་བསྐྱབས། བདུད་ཅི་ཤ་མཐུག་སྦྱེམ་པོ་ཤ་འཕེལ་
 བྱེད། འཕེལ་བྱེད་རྒྱུ་པོ་བྱུ་འདྲ་མ་ལ་བསྐྱབས། སྦྱེམ་པོ་སྤུལ་མང་བྱིས་བའི་མཁྲིས་
 ནད་སེལ། ཞེས་དང་། བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་ཉི་ཤུ་ཙ་བརྒྱད་པར། ཨ་རུ་.....འདུ་བ་སྦྱི་རུ་
 སྦྱོམས། ཞེས་དང་། རྒྱུ་བཞིའི་མཇུག་དོན་གྱི་ལེའུར། ནད་རྣམས་ཀྱན་ལ་ཨ་རུ་ར་ཉིད་
 མཚོག་ཞེས་གསུངས་སོ། ཉེ་ལ་རིགས་སོགས་རྒྱུ་བའི་སྦྱོས་པ་མངས་ཀྱིས་དྲོགས་ནས་
 མ་བྱས་སོ།

སྦྱུ་རུ་ར་ཡི་ཡོན་ཏན།

तद्वदामलकं शीतमम्लं पित्तकफापहम् ॥ १८२ ॥

སྦྱུ་རུ་ར་ཡང་དེ་འདྲ་བསེལ།

རོ་སྦྱུར་བད་མཁྲིས་སེལ་དེ་ལས། ༡༨༢ ॥

ཞེས་བ་ནི། སྦྱུ་རུ་ར་དེ་ཡང་གོང་དུ་སྦྱོས་པའི་ཨ་རུ་ར་ལ་ཡོན་ཏན་གང་ཡོད་པ་དེ་དག་
 ཡོད་པ་ཡིན་ལ། འོན་ཀྱང་དེ་གཉིས་ཀྱི་བྱད་པར་ནི་ཨ་རུ་ར་རྣམས་པ་དྲོ་བ་དང་སྦྱུ་རུ་ར་ནི་

བསེལ་བ་ཡིན། ཨ་ཏུ་ར་རོ་བསྐྱུས་བ་ཤས་ཆེ་བ་དང་སྐྱུ་ཏུ་ར་རོ་སྐྱུར་ཤས་ཆེ་བ་ཡིན། ཨ་ཏུ་
རས་རྒྱུད་དང་བད་ཀན་སེལ་ལ། སྐྱུ་ཏུ་རས་བད་ཀན་དང་མཁྲིས་བ་སེལ་བ་ཡིན་ནོ། །བྱང་
བར་དེ་རྣམས་མ་གཏོགས་གཞན་གོང་དུ་སྒྲོམ་པའི་ཨ་ཏུ་ར་ལ་ཡོན་ཏན་གང་ཡོད་པ་སྐྱུ་ཏུ་
ར་ལ་ཡང་ཡོད་པས་འདིར་བསྐྱུར་སྒྲོམ་མ་དགོས་པར་ཨ་ཏུ་རའི་ཡོན་ཏན་ལ་གཟིགས་ན་
ཤེས་སོ། །ཡང་ནག་པོ་རྒྱན་ཤེས་ཀྱི་བྱས་སྐྱུ་ཏུ་ར་ཡིས་ཉེས་བ་གསུམ་ག་སེལ་བར་བཤད་
དེ། སྐྱུར་བ་ཉིད་ཀྱིས་རྒྱུད་སེལ་ཞིང་། །བསེལ་དང་མངར་བས་མཁྲིས་བ་སེལ། །རྩྭ་བ་དང་
བསྐྱུར་བས་བད་ཀན་སེལ། །དེ་ལྟར་ཉེས་གསུམ་སེལ་བར་བྱེད། །ཞེས་གསུངས་སོ། །གཞན་
ཡང་སྐྱུ་ཏུ་སྐྱུ་ཏུ་ར་འབྲས་རོ་ཆོད་དང་། མིག་པན་ཉེས་བ་ཐམས་ཅད་སེལ། སྐྱུར་བ་ཉིད་
ཀྱིས་རྒྱུད་སེལ་བྱེད། མངར་དང་བསེལ་བས་མཁྲིས་བ་སེལ། རྩྭ་བ་དང་བསྐྱུར་བས་བད་ཀན་
སེལ། འབྲས་རྣམས་ལས་ནི་མངོན་བར་འཕགས། །ཞེས་གོང་མ་དང་འབྲ་བར་གསུངས་
འདུག །བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་ཉི་ཤུ་བར། སྐྱུ་ཏུ་ར་ཡིས་བད་མཁྲིས་བྲག་ནད་སེལ། །ཞེས་
གསུངས་སོ། །

བ་ཏུ་ར་ཡི་ཡོན་ཏན།

कटु पाके हिमं केश्यमक्षमषीच्च^{१२} तद्गुणम् ॥ १८३ ॥

ཡོན་ཏན་ཏུང་དམན་བ་ཏུ་ར།

ཞུ་རྗེས་ཆོ་བསེལ་སྐྱུ་ལ་པན། १८३ ॥

ཞེས་བ་ནི་གོང་དུ་སྒྲོམ་པའི་ཨ་ཏུ་ར་དང་། སྐྱུ་ཏུ་ར་གཉིས་ལ་ཡོད་པའི་ཡོན་ཏན་སྐྱུན་
མོང་བ་བ་ཏུ་ར་ལ་ཡང་ཡོད་པ་ཡིན། འོན་ཀྱང་དེ་དག་ལས་ཡོན་ཏན་ཏུང་ཟད་དམན་ལ་ཞུ་
རྗེས་ཆོ་ཞིང་རྣམས་བ་བསེལ་བ་དང་། སྐྱུ་ལ་པན་སར་བཤད། ཟླ་ཟེར་དང་རང་འགྲེལ་རྣམས་
སྐྱུ་བསེལ་བའི་ཆོ་བ་ཏུ་མངར་བ་སྤང་། དེ་བཞིན་དུ་མིག་ལ་པན་ཞེས་ཅ་ཆོག་དུ་ཡོད་མོད་

ཀྱ་དཔེར་ཨ་ཀྲ་སྟེ་མིག་ཞེས་པ་བ་རུ་རའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཡིན་པས་པལ་ཆེར་ནོར་བར་
 སེམས་པས་དབྱུང་བར་བྱལོ། །འདིར་ཡོན་ཏན་རུང་དམན་ཞེས་པ་སྒྲ་ཟེར་དུ་ཨ་རུའི་ཡོན་
 ཏན་ལས་རུང་དམན་པ་ཡིན་ཞེས་དང་། རང་འབྲེལ་དུ་སྐྱུ་རུའི་ཡོན་ཏན་བསེལ་བ་ལས་
 རུང་ཟད་དམན་པ་དང་། ཀྱ་འབྲེལ་འགར་བ་རུ་ལ་ཨ་རུ་དང་སྐྱུ་རུ་གཉིས་ཀའི་ཡོན་ཏན་
 སྒན་བྱ་ཡོད་བཤད་དོ། །བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་ཉི་ཤུ་བར། བ་རུ་ར་ཡིས་བད་མཁྲིས་རུ་སེར་སེལ། །
 ཞེས་གསུངས་སོ།

འབྲས་བྱ་གསུམ་སྐྱུ་མོང་གི་ཡོན་ཏན།

इयं रसायनवरा त्रिफलाऽक्ष्यामयापहा ।

रोपणी त्वग्गदक्लेदमेदोमेहकफास्त्रजित् ॥ १८४ ॥

འབྲས་བྱ་གསུམ་པོ་འདི་དག་ནི།

བཅུད་གྱིས་ལེན་མཚོག་མིག་ནད་སེལ།

མ་འཚོ་ཞིང་འབྱོར་བར་བྱེད།

ཆེལ་ཆེས་གཅིན་སྟེ་བད་ཁྲག་སེལ། ༡༨༤ ॥

ཞེས་པ་ནི། ཨ་རུ་དང་བ་རུ་དང་སྐྱུ་རུ་གསུམ་ལ་འབྲས་བྱ་གསུམ་ཟེར་བ་ཡིན། འབྲས་
 བྱ་གསུམ་པོ་འདི་དག་ནི་བཅུད་ལེན་གྱི་མཚོག་དམ་པ་ཡིན་པ་དང་། མིག་ནད་སེལ་བ་
 དང་། མ་འཚོ་ཞིང་འབྱོར་བར་བྱེད། དེ་བཞིན་དུ་ལྷགས་ནད་མཛེ་དང་མེ་དབལ་ལ་སོགས་པ་
 དང་མ་རེད་དེ་ཁྲག་སོགས་འཛིག་པ་དང་ཆེལ་ཆེས་པ་དང་གཅིན་སྟེ་དང་བད་ཀན་དང་
 ཁྲག་བཅས་ནད་འདི་རྣམས་སེལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །ཀྱ་འབྲེལ་གཞན་དུ། ཨ་རུ་ར་
 སོགས་ལ་སྐྱ་སྟོམ་ཆེ་རུང་སོགས་མ་ངེས་པའི་དབྱེ་བ་ཡོད་ཀྱང་སྐྱུ་རུ་འདེགས་ཆད་ཀྱུ་སྟེ་
 མགོན་བྱའི་ཆད་དང་སྐྱུ་རུ་ན་བ་རུ་མཚོག་ཀྱུ་གཅིག་ཨ་རུ་ཀྱུ་གཉིས། སྐྱུ་རུ་ཀྱུ་སྟེད་གྱི་
 རྒྱུད་ཆད་འབྱུང་བ་དང་། གྲངས་ཆད་བྱས་ན་ཨ་རུ་གཅིག་བ་རུ་གཉིས། སྐྱུ་རུ་བཞིའི་ཆད་
 དུ་འབྱུང་བར་བསྟན་པ་དང་། དེ་ཡང་ཨ་རུ་ར་ནི་འབྲས་བྱའི་མཚོག་ཡིན་ཞིང་། ཡོན་ཏན་
 སྐྱུ་སྟེ་སོགས་དགུ་དང་ལྷན་པར་བཤད་དོ།

དྲི་བཟང་རྣམས་གྱི་ཡོན་ཏན།

सकेसरं चतुर्जातं त्वक्पत्रैलं त्रिजातकम् ।

पित्रकोपि तीक्ष्णोष्णं रूक्षं दीपनरोचनम्^{१३} ॥ १८५ ॥

ཤིང་ཚ་སྤྱག་སྒྲེལ་མྱ་ང་གསུམ།

གེ་སར་བཅས་པ་དྲི་བཟངས་བཞི།

དེ་དག་མཁྲིས་སྒྲིབ་ནི་དོ་ཅུབ།

ཡི་ག་འབྱེད་ཅིང་མེ་དོད་སྒྲིབ། ༡༨༥ ॥^{༡༤}

ཞེས་པ་ནི། ཤིང་ཚ་དང་སྤྱག་སྒྲེལ་དང་གནད་མྱ་ང་འདི་གསུམ་ལ་དྲི་བཟངས་གསུམ་
ཟེར་བ་དང་། དེ་གསུམ་གྱི་སྒྲིབ་རྒྱལ་གེ་སར་བཅས་པ་ལ་དྲི་བཟངས་བཞི་ཞེས་ཟེར་བ་ཡིན།
གོང་མ་གསུམ་ལ་འི་རྒྱུ་དང་། འོག་མ་བཞི་ལ་ཅད་རྒྱུ་དག་ཞེས་གྲགས།

དྲི་བཟང་གསུམ་པ་དང་བཞི་པ་དེ་དག་གི་སན་ཡོན་ནི་མཁྲིས་པ་སྒྲིབ་པར་བྱེད་པ་དང་།
རྒྱས་པ་རྣེ་ཞིང་དོ་ལ་ཅུབ་པ་རྣམས་དང་ལུན་ལ། ཡི་ག་འབྱེད་པ་དང་། མེ་དོད་སྒྲིབ་པར་
བཤད། བོད་འབྱུར་ཆེ་ཟེར་ཅ་འབྲེལ་དུ་དེ་དག་གསུམ་དུ་གསལ་བའི་ན་ལེ་ཤམ་གྱི་སན་
ཡོན་དུ་གསུངས་འདུག །གསོ་དབྱུང་ཀའི་ག་ཞེས་པར། ཤིང་ཚ་སྤྱག་སྒྲེལ་མྱ་ང་དྲི་བཟངས་
གསུམ། །དེ་དག་བད་རྒྱུ་འཛོམས་པ་རབ་གྲགས་སྟེ། །མདོག་བཟང་དུག་སེལ་རྒྱག་མེ་
དོག་བཅས། དྲི་བཟངས་བཞི་ནི་དུ་ནི་ཤེས་པར་བྱ། ཞེས་དང་། གཞན་དུ། ཡི་ག་འབྱེད་
ཅིང་དོད་སྒྲིབ་གཙོད། དྲི་བཟངས་བད་ཀན་རྒྱུང་དག་སེལ། ཞེས་གསུངས་སོ།

དེ་དག་ལས་ཤིང་ཚ་ནི་ཤིང་ཞིག་གི་བགས་པ་ཡིན། དེ་ལ་རྒྱ་གར་གྱི་སལ་སྐད་དུ་
དུལ་རྒྱུ་ཞེས་ཁ་ཟས་ཤོ་མདོག་འདོན་པའི་སྟོད་ལ་འདེབས་པ་དང་། དེ་ནི་ཤིང་སྟོད་ཤུན་

१३ अत्र 'रोचनदीपनम्' इति पाठान्तरम् ।

१४ བོད་འབྱུར། ཚོགས་རྒྱུང་མ་མ་གཉིས་ན་ལེ་ཤམ་གྱི་སན་ཡོན་དུ་བཤད་ཀྱང་། ལེགས་སྒྲུར་གྱིས་
ནི་དྲི་བཟང་རྣམས་གྱི་སན་ཡོན་དུ་བཤད་དོ།

ལྷགས་ཁམ་སེར་ཅན་ལོ་མ་མཐུག་འཇམ་མེ་ཏོག་ལྷང་སེར་དང་དཀར་པོ་སོགས་རྩུང་བཞད། འབྲས་བྱ་དམར་སྒྲགས་པོན་སྒྲགས་པོ་ཅན་འདོགས་ཤིང་། ལྷན་པའི་ཁ་དོག་ཁམ་སྒྲགས་ལ་སྤྱི་རྩུབ་ནང་འཇམ་ཤས་ཆེ་བ་ལྷན་ལྷགས་ནང་དུ་འདྲིལ་ཉམས་ཡོད་བ་དེ་ཡིན།

སྤྱག་སྒྲེལ་ནི་རྒྱ་གར་བས་མལ་སྐད་དུ་ཨི་ལཱ་ནི་རྩུང་བ་ཞེས་འབོད་པའི་འབྲས་བྱ་ལྷང་ཁྱ་འཛོང་ནར་ལུག་རིལ་ཅམ་ཡོད་པ་ཇ་སོགས་ཀྱི་བྲོ་འདོན་ལ་ཡང་འདེབས་བ་དང་། སྐན་གཞུང་དུ་བཟང་པོ་དུག་གི་ནང་ཚན་མཁལ་མའི་བཟང་པོ་དེ་ཡིན།

གནད་ལྟ་བུ་ནི་ཏེཾབྟ་དང་བྟ་ག་ཞེས་ལོ་མ་ཞིག་འདུག ཁང་རེའི་སྐན་གཞུང་དུ་ལྷམ་རིགས་ལོ་མ་ལྷང་སྐྱུང་ར་བའི་ལོགས་སུ་སྤྱོད་བ་དང་། མེ་ཏོག་དཀར་པོ་སྤྱོད་བའི་དབྱིབས་ལྟར་འཆར་བ་ལ་གོ་སར་སེར་སྐྱ་མང་པོ་ཚོས་བྱར་སྤྲས་བ་ཞིག་དང་། ཡང་མེ་ཏོག་སེར་པོ་ཤར་བ་ཞིག་བཅས་ཡོད་ཅིང་། དེ་གཉི་ག་སྤྱོད་ལྟ་སྤྱོད་ལྟ་སྤྱོད་ཅམ་ལ་དྲི་མ་ཞིམ་བ་ཞིག་ཡོད།

རྒྱག་གོ་སར་ནི་སྤྱིར་ཤིང་སྤྱོང་ཆེ་ལ་ཆེར་མ་ཡོད་པ་མེ་ཏོག་དམར་པོ་འཆར་བ་ཞིག་ལ་ངོས་འཛིན་གནད་སྟོན་ཡོད་ཀྱང་དེང་རྒྱ་གར་བས་བྱི་ཏང་ག་འདྲ་ཅམ་བྱི་འབྲས་བྱ་ས་པོན་རྩུང་བུ་ཞིག་བསྐྱན་རྒྱ་འདུག་གོ ཁདི་སྐབས་མཁས་བ་འགས་རྒྱག་གོ་སར་བྱི་ཆབ་དུ་ཅུ་གང་དང་། ཡང་འགས་གཞན་དེ་ཆབ་དུ་ག་གོ་ལ་བཅས་སྐབས་སྤྱིར་གོ་ས་མཁའི་ལྷག་སྟོན་མེ་འདྲ་བ་ཡང་ཡོད་པ་ཡིན་ནོ།

ཨ་རིལ་གྱི་ཡོན་ཏན།

रसे पाके च कटुकं कफघ्नं मरिचं लघु ॥ १८६ ॥

ན་ལེ་ཤམ་ནི་རོ་ལྷ་ཇེས།

ཆ་ཞིང་བད་ཇེམས་ཡང་བ་ཡིན། १८६ ॥^{er}

ཞེས་པ། ན་ལེ་ཤམ་ནི་རོ་དང་ལྷ་ཇེས་གཉིས་ཀ་ཆབ་དང་། བད་ཀན་འཇེམས་ཤིང་རྒྱས་

བ་ཡང་བ་ཡིན་ནོ། བོད་འགྱུར་ཟླ་ཟེར་ཅ་འགྲེལ་ནམས་སུ། ན་ལེ་ཤམ་ནི་མཁྲིས་སྐྱེད་ནོ།
 ཟུབ་ཏུ་བྱོད་སྐྱེད་ཡི་ག་འབྱེད། རྩོད་པ་ལྟ་རྒྱུ་དེས་དག་ཀྱང་ཆ། བད་ཀན་འཛམས་ཤིང་ཡང་བ་
 ཡིན། ཞེས་ཆོགས་རྒྱུ་དང་པོ་གཉིས་དེ་ན་ལེ་ཤམ་གྱི་ཡོན་ཏན་ཡིན་པར་བཤད་མོད། རྒྱ་
 འགྲེལ་དུ་དེ་ནི་གོང་གི་དྲི་བཟང་དག་གི་ཡོན་ཏན་དུ་བཤད་འདུག།

ན་ལེ་ཤམ་ནི་ཤིང་སྐན་ལོ་མ་སྒྲོང་དབྱིབས་ལ་འབྲས་བུ་སྐན་རིལ་འདྲ་བ་གཞོན་དུས་
 ལྡང་ལ་སྐྱིན་ནས་དམར་པོ་དང་། སྐྱམ་རྒྱུ་ནག་པོར་འགྱུར་བ་ཞིག་ཡོད་པ་ཡིན། དེ་ཡང་
 ནག་པོ་ནི་ཕུགས་ཀྱི་ཕོ་བའི་ནང་གི་སྤུལ་རིས་འདྲ་བ་ཡོད་པས་འདྲ་བའི་སྒྲོ་ནས་མིང་ཡང་
 ཕོ་བ་རིས་ཞེས་བཏགས་སྟུག། རོན་ཀྱང་འགས་དེ་ལྟར་མི་བཞེད། བདུ་དུས་ཀྱི་བྱུང་པར་
 དང་། ཉིན་འགའ་ཕྱུ་ལ་སྤངས་ནས་སྤྱི་ཕྱགས་བུའུ་ཉེ་ཆ་སྐྱམ་བཏང་བས་འཇམ་ལ་
 མདོག་དཀར་པོ་ཡོང་བ་དེ་ལ་ཕོ་རིལ་དཀར་པོ་ཞེས་ཀྱང་ཟེར། དཀར་ནག་གཉིས་ཀ་ཟས་
 ཀྱི་བྱོ་མདོག་འདོན་པའི་སྒྲོད་ལ་སྒྲུར་བ་ཡིན། གསོ་དབྱུད་ཀལི་ཀ་ལས། ཤིན་དུ་བྱོ་དང་
 མཁྲིས་སྐྱེད་མིན། ཆོད་པ་རྣེས་ན་ལེ་ཤམ། ཞེས་དང་། བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་ཉི་ཤུ་བར། ན་ལེ་
 ཤམ་གྱིས་བད་ཀན་གྲང་ནད་འཛམས། ཞེས་གསུངས་སོ།

ཐི་ཐི་ལིང་གི་ཡོན་ཏན།

श्लेष्मला स्वादु शीताद्रा गुर्वी स्निग्धा च पिप्पली ।
 सा शुष्का विपरीताऽतः स्निग्धा वृष्या रसे कटुः ।
 स्वादुपाकाऽनिलश्लेष्मश्चासकासापहा सरा ।
 न तामत्युपयुञ्जीत रसायनविधिं विना ॥ १८७ ॥

ཐི་ཐི་ལིང་རྫོན་བད་སྐྱེད་མངར།

བསེལ་ཞིང་ལྷི་ལ་སྐྱུམ་པ་ཡིན།

ཅན་ བོད་འགྱུར། ན་ལེ་ཤམ་ནི་མཁྲིས་སྐྱེད་ནོ། ཟུབ་ཏུ་བྱོད་སྐྱེད་ཡི་ག་འབྱེད། རྩོད་པ་ལྟ་རྒྱུ་དེས་དག་
 ཀྱང་ཆ། བད་ཀན་འཛམས་ཤིང་ཡང་བ་ཡིན། ཞེས་ལེགས་སྐྱུར་ལ་ཆོགས་རྒྱུ་དང་པོ་གཉིས་
 དྲི་བཟང་གི་ཡོན་ཏན་དུ་བཤད་པ་མ་ཟད། ཟུབ་ཏུ་ཞེས་ཅུང་མི་འདྲ་བ་སྐྱེད་ཏོ།

སྐམ་པོ་དེ་ལས་བཞོག་པ་ཡིན།
 ལྷུ་ཞིང་རོ་ཙ་རོ་ཆ་ལ།
 ལྷུ་རྩེས་མངར་ཞིང་བད་རྒྱུང་དང་།
 ལྷུང་བ་དབྱགས་མི་བདེ་སེལ་ལྟ།
 དེ་གཉིས་བཅུད་ལེན་མ་གཏོགས་པ།
 གཞན་ལ་ཤས་ཆར་སྐྱར་མི་བྱ། ༡༥ ॥

ཞེས་པ་ནི། བི་བི་ལིང་རྫོན་པ་ནི་བད་ཀན་སྐྱེད་ཅིང་རོ་མངར་བ་དང་། ལྷུས་པ་བསེལ་བ་
 དང་། ལྷུ་ལ་སྐྱམ་པའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྷན་པ་ཡིན།

བི་བི་ལིང་སྐམ་པོ་ནི་བི་བི་ལིང་རྫོན་པ་ལས་གོ་བཞོག་པ་ཡིན་ཏེ། སྐམ་པོ་དེས་ནི་བད་
 ཀན་སེལ་ཞིང་རོ་ཆ་བ་དང་། ལྷུས་པ་རྩོ་ཞིང་ཡང་བ་ཡིན། གཞན་ཡང་སྐྱམ་པ་དང་ལྷན་ཞིང་
 རོ་ཙ་བར་བྱེད། རོ་ཆ་བ་ཡིན་ཡང་ལྷུ་རྩེས་ནི་མངར་བ་འོང་། དེས་བད་ཀན་དང་རྒྱུང་དང་
 ལྷུང་བ་དང་དབྱགས་མི་བདེ་བ་རྣམས་སེལ་བ་དང་། ལྟ་བར་བྱེད་པ་ཡིན།

བི་བི་ལིང་སྐམ་རྫོན་གཉིས་ཀ་ཡང་བཅུད་ལེན་གྱི་ཆ་ག་མ་གཏོགས་པར་སྐྱར་བ་
 གཞན་ལ་ཤས་ཆར་སྐྱར་བར་མི་བྱའོ།

བི་བི་ལིང་ཞེས་པ་ནི་ལེགས་སྐྱར་དུ་བི་བླ་མི་སྟེ་སྐྱར་གིང་མ་ལྷུ་མ་གྱི་འབྲས་བྱ་འབྲུམ་
 རིས་ཅན་ནར་མོ་རོ་ཆ་བ་ཤས་ཆེ་བྱོ་བ་ཞིག་ཡོད་དོ། །འདི་ལ་གཞི་བི་བི་ལིང་དང་། སེཏྲ་བི་
 བི་ལིང་། བི་བི་ལིང་ལྷུ་ལ། བན་སོགས་གྱི་བི་བི་ལིང་བཅས་རིགས་བཞི་ཡོད་པར་
 གསུངས། ཡམད་རྒྱུད་ལེའུ་ནི་བྱ་བར། བི་བི་ལིང་གི་གྲང་ནད་མ་ལུས་སེལ། ཞེས་
 གསུངས་སོ།

དོང་གའི་ཡོན་ཏན།

नागरं दीपनं वृष्यं ग्राहि हृद्यं विबन्धनुत् ।
रुच्यं लघु स्वादुपाकं स्निग्धोष्णं कफवातजित् ॥ १८८ ॥

དོང་ག་དོད་སྒྲིད་རོ་ཙ་དང་།
འབྲུ་གཙོད་ཡིད་འོང་མཁྲིགས་པ་སེལ།
ཡི་ག་འབྲེད་ཡང་ཞུ་རྩེས་མངར།
ཁོང་སྐྱམ་དོད་ཆེ་བད་རྒྱུང་སེལ། ༡༨༨ ॥

ཞེས་པ་ནི། དོང་ག་ནི་དོད་སྒྲིད། རོ་ཙ་བར་བྱེད། འབྲུ་བ་གཙོད། ཡིད་དུ་འོང་བར་བྱེད།
ཙ་རྒྱུད་ནི་མས་འགའ་ཏེ་མཁྲིགས་པ་སེལ་ཞིང་དག་པར་བྱེད་པ་དང་། ཁ་ཟས་ལ་ཡི་ག་
འབྲེད། ཡང་ཞིང་ཞུ་རྩེས་མངར། ཁོང་སྐྱམ་ལ་དོད་ཆེ། བད་ཀན་དང་རྒྱུང་སེལ་བར་བྱེད་པ་
ཡིན་ནོ།

དོང་ག་ནི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་སུ་རྣམ་རམ་དང་བེའུ་བེ་དང་ཡི་དོང་ག་སོགས་ཟེར་ལ།
རྒྱ་གར་བས་སལ་སྐྱེད་དུ་སྒྲིང་ཞེས་ཁ་ཟས་ཀྱི་བློ་མདོག་འདྲོལ་བའི་སྒྲིང་སོགས་ལ་བེད་
སྒྲིང་བྱེད་པ་དེ་ཡིན་ནོ།

སྒྲིུ་གཤེར་གྱི་ཡོན་ཏན།

तद्वदार्द्रकमेतच्च त्रयं ॥ १८९ ॥

སྒྲིུ་གཤེར་དེ་འདྲ་..... ॥ ༡༨༩ ॥

ཞེས་པ་ནི། སྒྲིུ་གཤེར་ཞེས་པ་གོང་དུ་སྒྲོས་པའི་དོང་ག་སྒྲོན་པ་ལ་ཟེར་བ་ཡིན། དེ་ལ་
ལེགས་སྐྱར་དུ་ཞུ་དར་ཀ་དང་ཡོངས་གྲགས་རྒྱ་གར་གྱིས་ཨ་ད་རཁ་ཞེས་ཁ་ཟས་ལ་
འདེབས་པ་དེ་ཡིན།

དེ་ཡི་ཡོན་ཏན་ནི་གོང་གི་དོང་གྲ་དང་འབྲ་བར་བྱོད་སྐྱེད་ཅིང་རོ་ཙ་བ་དང་། འབྲུ་བ་
གཙོད། སྤྱིང་དགའ་བར་བྱེད་པའི་མཆོག་ཏུ་གྲུར་ཅིང་མཁེགས་པ་སེལ་བ་བཅས་ཀྱི་ཡོན་
ཏན་དང་ལྡན་བ་ཡིན་ལོ།

ཆ་བ་གསུམ་གྱི་ཡོན་ཏན།

----- त्रिकटुकं जयेत् ।
स्थौल्याग्निसदनश्चासकांसश्लीपदपीनसोन् ॥ १९० ॥

..... དེ་དག་ནི།

ཆ་བ་གསུམ་སྟེ་ཤ་སྟོམ་དང་།

མེ་བྱོད་ཉམས་དང་དབྱུགས་མི་བདེ།

ལྷད་པ་རྐང་འབམ་ཆམ་པ་འཛེམས། ༡༩༠ ॥

ཞེས་པ་ནི། གོང་དུ་སྟོས་པའི་བི་བི་ལིང་དང་དོང་གྲ་དང་ན་ལེ་ཤམ་གསུམ་ལ་ཆ་བ་
གསུམ་ཞེས་ཟེར་བ་ཡིན། །དོང་གྲ་དང་སྐྱེའུ་གཤེར་གཉིས་སྐྱམ་སྒྲོན་གྱི་ཁྱད་པར་ཙམ་མ་
གཏོགས་གཅིག་ཏུ་ངོས་འཛིན་བ་ཡིན།

ཆ་བ་གསུམ་གྱིས་ཤ་སྟོམ་པ་དང་མེ་བྱོད་ཉམས་པ་དང་དབྱུགས་མི་བདེ་བ་དང་ལྷད་
པ་དང་རྐང་འབམ་དང་ཆམ་པ་བཅས་ནད་འདི་ཉམས་འཛེམས་པར་བྱེད་བ་ཡིན་ལོ།

དབྱེ་མོང་མོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན།

चविका पिप्पलीमूलं मरिचाल्पान्तरं गुणैः ॥ १९१ ॥

དབྱེ་མོང་བི་བི་ལིང་རྩ་བ།

ནལ་ཤམ་ཡོན་ཏན་ཅུང་ཟད་ཆུང་། ༡༩༡ ॥

ཞེས་པ་ནི། དབྱི་མོང་དང་པི་པི་ལིང་གི་ཙ་བ་ལདི་གཉིས་ནི་གོང་དུ་སྒྲིམ་པའི་ན་ལེ་
ཤམ་གྱི་ཡོན་ཏན་ལས་ཅུང་ཟད་ཆུང་བ་ཡིན། འོན་ཀྱང་ན་ལེ་ཤམ་ལྟར་རོ་དང་ཞུ་རྩེས་ཆོ་བ་
དང་། བད་ཀན་སེལ། ཡང་ཞིང་རྩོ་བའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྟན་པ་ཡིན་ནོ།

དབྱི་མོང་ནི་ལེགས་སྒྲུར་དུ་ཅེས་ཀྱི་ཟེར། མིང་གི་རྣམ་གྲངས་སུ་ཅ་བྱ་ཞེས་ཀྱང་གྲགས།
དེ་ནི་གཞན་ལ་འབྲིལ་ནས་སྒྲེ་ལ་ཡལ་བྱན་མང་ཞིང་མེ་ཏོག་སེར་སྒྲུ་དྲིལ་དབྱིབས་ཁ་ཐུམ་
བ་ལད་བ་ཡོད་པ་དབྱི་མོང་དཀར་པོ་དང་། ཡང་གོང་བཞིན་མེ་ཏོག་སེར་ཉམས་བཞད་པ་
དབྱི་མོང་ནག་པོ་བཅས་ནང་གསེས་དཀར་ནག་གཉིས་དང་། དཀར་ནག་ཁྲ་གསུམ་དུ་
བཞེད་བའང་ཡོད། དེ་དག་གི་མེ་ཏོག་ཡལ་རྩེས་ཀྱན་པོའི་མ་གྲོ་ལྟར་སྒྲུ་སོབ་དཀར་པོའི་
རྩོག་པོ་མངོན་གསལ་ཅན་འཆར་བ་ཡིན་ནོ། །བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་ནི་བྱ་བར། སྒྲུབ་ཀ་རུལ་
གཙོད་དོད་སྒྲིད་ཆུ་སེར་འབྲེན། ལྷེ་ཆ་དབྱི་མོང་གཉིས་ཀྱང་དེ་བཞིན་ནོ། ཞེས་གསུངས་སོ།
པི་པི་ལིང་ཙ་བ་ནི་པི་ལྷོ་ལི་ལྷུལ་ཞེས་དེང་དུས་ལྷུ་བར་ངོས་འཛིན་བྱེད་པ་དེ་དང་སྒྲིགས་
མཚུངས་ཅམ་ལ་དེ་ལས་ཆེས་ཆུང་བ་ཞིག་འདུག།

ཅི་ཏྲ་ཀའི་ཡོན་ཏན།

चित्रकोऽग्निसमः पाके शोफार्शः कृमिकुष्ठहा ॥ १९२ ॥

ཅི་ཏྲ་ཀ་སྒྲོབས་མེ་དང་མཉམ།

འོར་ནད་གཞང་འབྲུམ་སྲིན་མཛེ་སེལ། ༡༩༢ །

ཞེས་པ་ནི། ཅི་ཏྲ་ཀ་ནི་ཤིན་ཏུ་ཆ་ཞིང་རྩོ་བས་སྒྲོབས་མེ་དང་མཉམ་ཞིང་མེ་དང་
མཚུངས་པའི་བྱེད་ལས་ཅན་ཡིན་ནོ། །དཔེར་ན་སྤྱི་ལོ་གྱི་མེ་ལྷེ་འབར་བ་དག་གིས་སྒྲོད་
ནང་གི་ཟས་ཆོས་ཤིང་སྲིན་པར་བྱེད་པ་དེ་བཞིན་དུ་གང་ཅི་ཏྲ་ཀ་དང་ལྟན་པའི་ཟས་སྒྲིན་
དེས་ནི་ཕོ་བའི་མེ་རྩོད་སྒྲིད་པའི་སྒྲོ་ནས་ཁ་ཟས་སྒྲུར་དུ་འཇུ་བར་བྱེད་པའི་ལས་དེ་མེ་དང་
མཉམ་ཞིང་མཚུངས་པ་ཡིན། དེས་ནི་འོར་ནད་དང་གཞང་འབྲུམ་དང་སྲིན་ནད་དང་མཛེ་ནད་

རྣམས་སེལ་བར་བྱེད་དོ། །བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་ནི་ཤུ་པར། ཅི་ཏྲ་ཀ་སྟོབས་མེ་འབྲ་མེ་བྱོད་སྦྱེད།
ཁོར་ནད་གཞང་འབྲུམ་སྟིན་ནད་མཛེ་ནད་སེལ། །ཞེས་གསུངས་སོ།།

ང་བོ་ནི་ཏིག་ཏ་འབྲ་བའི་སྟོང་རྒྱུ་དམར་སྦྱག་ཅན་ཞིག་འདུག་པ་དེ་སྦྲན་དུ་གཏོང་
ཞིང་། རྒྱ་གར་གྱི་ཆེའི་རིག་བྱེད་དུ་སི་པཱ་ལ་བྱེད་པ་ནི་མི་སྦྲང་ངོ་། འདི་ལ་ཅི་ཏྲ་ཀ་དང་ཅི་
ཏྲ་ཀ་དམར་པོ་བཅས་རིགས་གཉིས་ཡོད་པ་ཡང་གསུངས་འདུག།

ཆ་བ་ལྷ་ཡི་ཡོན་ཏན།

पञ्चकोलकमेतच्च मरिचेन विना स्मृतम् ।
गुल्मप्लीहोदरानाहशूलघ्नं दीपनं परम् ॥ १९३ ॥

འདི་རྣམས་ལས་ནི་ན་ལེ་ཤམ།།

མ་གཏོགས་ཆ་བ་ལྷ་ཞེས་བཤད།།

སྦྲན་མཆེར་དམུ་ཇིང་ལྟོ་སྟོས་དང་།།

གཟེར་འཛམས་བྱོད་ནི་སྦྱེད་པའི་མཆོག་།། ༡༩༣ །།

ཞེས་པ་ནི། བོང་དུ་སྟོས་པ་འདི་རྣམས་ལས་ན་ལེ་ཤམ་མ་གཏོགས་པར་གཞན་མི་མི་
ལིང་དང་། མི་མི་ལིང་ཅ་བ་དང་། དབྱི་མོང་དང་། ཅི་ཏྲ་ཀ་དང་། རོང་གྲ་བཅས་འདི་ལྷ་ལ་ཆ་
བ་ལྷ་ཞེས་བཤད་པ་ཡིན། ན་ལེ་ཤམ་ནི་ཆ་བ་ལྷའི་ཁོངས་སུ་མ་གཏོགས་པ་ཡིན་ནོ།།

ཆ་བ་ལྷ་དེ་རྣམས་ཀྱིས་སྦྲན་དང་མཆེར་ནད་དང་དམུ་ཇིང་དང་ལྟོ་སྟོས་དང་གཟེར་
རྣམས་འཛམས་པར་བྱེད་ཅིང་ལྷག་པར་དུ་བྱོད་སྦྱེད་པའི་མཆོག་ཡིན་པར་བཤད་དོ། །ཆ་བ་
ལྷའི་སྟེང་ན་ལེ་ཤམ་བསྐྱན་པས་ཐུབ་ཆ་སྟེ་ཆ་བ་དུག་ཅེས་ཀྱང་བྱེད། དཔལ་ལྷན་རྒྱུད་
བཞིར། སྒྲ་སྟེ་དོང་གྲ་དང་། མི་མི་ལིང་དང་། ན་ལེ་ཤམ་དང་། དབྱི་མོང་དང་། ཅི་ཏྲ་ཀ་བཅས་
འདི་ལྷ་ལ་ཆ་བ་ལྷ་ཞེས་གསུངས་སོ།།

ཙ་བ་ཆེན་པོ་ལྷའི་ཡོན་ཏན།

बिल्वकाशमर्यतकशिपाटलाटुण्टकैर्महत ।
जयेत्कषायतिक्तोष्णं पञ्चमूलं कफानिलौ ॥ १९४ ॥

བིལ་ཀཱམྲུ་དང་།

པ་ཏ་ལཱ་དང་ལེའུ་ཀ།

ཙ་ཆེན་པོ་བསྐྱུས་པ་པོ།

རྒྱང་དང་བད་ཀན་སེལ་བྱེད་ཡིན། ༡༩༤ ॥

ཞེས་པ་ནི། བིལ་བ་དང་། ཀཱམྲུ་དང་། ཏཱ་རྒྱའི་དང་། པ་ཏ་ལཱ་དང་། ལེའུ་ཀ་བཅས་ལ་ཙ་
བ་ཆེན་པོ་ལྷ་ཞེས་ཟེར་བ་ཡིན། ཙ་བ་ཆེན་པོ་ལྷ་པོ་དེ་དག་ནི་རོ་བསྐྱུས་བ་དང་ཁ་བ་ཡིན།
རྣམ་པ་པོ་བ་དང་། ཡོན་ཏན་གྱིས་རྒྱང་དང་བད་ཀན་སེལ་བར་བྱེད་དོ།

དེ་ཡང་བིལ་ནི་དཔལ་གྱི་འབྲས་བུ་སྟེ་རྒྱ་གར་གྱི་པལ་སྐྱད་དུ་བེལ་ཞེས་འབོད་པའི་
ཤིང་སྟོང་ཆེ་ལ་འབྲས་བུ་ཕྱི་ཕྱན་སྲ་བ་ཅན་འདོགས་པ་ཡོངས་སུ་གྲགས་ལ། ཀཱམྲུ་ནི་ཁ་
ཆེར་གྲགས་པའི་གམ་གྱི་རྩ་དང་ཤི་མི་བརྟེན་ཞེས་ཟེར་བ་ཞིག་ཡོད་སྟེ། ཏཱ་རྒྱའི་ནི་ཨ་ཁྱིམ་རྒྱ་
དང་ཨ་རྟིག་སོགས་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཇི་སྟེད་འབོད། པ་ཏ་ལཱ་ནི་ཟངས་ཀྱི་མེ་ཏོག་ཡིན་
སྟེ། བ་སན་ཏ་དུ་ཏི་དང་ཏམ་ར་བུལ་སོགས་ཀྱང་ཟེར། ལེའུ་ཀ་ནི་སྤྲོ་ཀྱ་ཞེས་པ་ལས་ངོས་
འཛིན་གསལ་བ་མ་བྱུང་། འདི་ཀཱན་ཤིང་སྟོང་དང་འབྲས་བུ་དག་ཀྱང་ཆེ་བ་དང་ལྷི་བ་
སོགས་འབྱུང་བ་ཡིན་དོ།

ཙ་བ་རྒྱང་བ་ལྷའི་ཡོན་ཏན།

ह्रस्वं बृहत्पंशुमतीद्वयगोक्षुरकैः स्मृतम् ।
स्वादुपाकस्सं नातिशीतोष्णं सर्वदोषजित् ॥ १९५ ॥

ཨ་རྒྱ་མ་ཏི་བློ་ཏ་ཏི།

གཞིས་གཞིས་གཞེ་ཙ་རྒྱང་ལྷར་བཤད།

ཞུ་ཇེས་རོ་མངར་ཏ་ཅང་ནི།

བསེལ་དང་ཆ་མེན་ཉེས་ཀྱན་སེལ། ༡༩༡ ॥

ཞེས་བ་ནི། ཡུལ་མ་ཉི་གཉིས་ནི་སྤུལ་བརྒྱུ་དང་བློ་བྱེད་དག་ཡིན། བློ་ཉེ་ནམ་གཉིས་
ནི་ཕྱ་བ་སྟེ་ཀླུང་མིང་གི་ནམ་གངས་གཞན་ཀླུ་ཀརྱ་དང་བློ་སྟེ་ཟེར། སྟོན་བ་སྟེ་བཅས་བློ་
ཉེ་གཉིས་སོ། །འདི་གཉིས་ལ་ཀ་ཏེ་རི་ཆེ་ཆུང་གི་ཐ་སྟངས་ཀྱང་བཤད་འདུག། དེས་ན་
སྤུལ་བརྒྱུ་དང་། བློ་བྱེད་དང་། བློ་ཉེ་ཕྱ་སྟེ་གཉིས་དང་། གཟེ་མ་བཅས་ཅ་བ་འདི་ལྟ་ལ་
ཅ་བ་ཆུང་བ་ལྟ་ཞེས་བཤད་བ་ཡིན།

ཅ་བ་ཆུང་བ་ལྟ་བོ་དེ་དག་གི་ཞུ་ཇེས་དང་རོ་མངར་བ་ཡིན། ཏ་ཅང་ཆ་བ་དང་བསེལ་
བ་མེན་ཡང་ཆ་བ་དང་བསེལ་བ་ཅུང་ཟད་དེ་ལྟན་བས་སྟན་མོང་གི་བསེལ་དྲོད་ཆ་མཉམ་
བར་བཤད། དེ་བཞིན་དུ་ཆུང་ལ་སོགས་བའི་ཉེས་བ་ཀྱན་འཛུམས་བས་ན་ནད་ཀྱན་སེལ་
ཞེས་བུའོ།

སྤུལ་བརྒྱུ་ཞེས་བ་དེ་ནི་ཅ་བ་རིང་བོ་ཡོད། འདིའི་ལོ་མ་ཆེ་ལ་སྤུལ་བྱི་ལོ་མ་ལྟར་
ཡོད་བས་སྤུལ་བརྒྱུ་ཞེས་ཟེར། ལོ་མ་གསུམ་རེ་མཉམ་དུ་འདྲགས་ལ་ཁ་དོག་དཀར་བོ་
དང་ལྗང་ཁུ་རིགས་གཉིས་ཡོད། ལོ་མ་ལྗང་ཁུ་ཡོད་བ་དེར་རི་མོ་དཀར་བོ་ཡོད་བས་
མངོན་བར་མཛེས་སོ་ཞེས་གསུངས་བ་འདུག །

བློ་བྱེད་ཞེས་བ་འདི་ལ་རིགས་ལྟ་ཡོད། ལོ་མ་ལྗང་ཁུ་སྟོར་མའི་དབྱིབས་ཅན་ལ་
ཆར་དུས་རྫོགས་སྐབས་འབྲས་བུ་སྟིན། འགའ་ཤས་ཀྱི་འདི་ཡི་དོན་ལོ་མ་ཐིག་ལེ་ཅན་
ཞེས་ཟེར་ཡང་འགས་ལོ་མ་ཆུང་ཟེར་བ་དེའི་དོན་ལོ་མ་ཐིག་ལེ་ཅན་གསུངས་བ་འདུག །

དེ་ལ་ཀླུ་ཀརྱ་ནི་ཤིང་ཆེར་མ་ཅན་ལོ་མའི་རྒྱབ་སྐྱུ་ཤས་ཡོད་བ་ཞིག་ཡོད། དེ་དང་འབྲ་
བ་ལ་ལོ་མ་སོགས་ཅུང་ཆེ་བའི་ཆེར་ཤིང་བཅས་འདི་གཉིས་ལ་བློ་ཉེ་གཉིས་ཟེར་བ་ཡིན།
འགས་ཀླུ་ཀརྱ་ཆུང་བ་དང་ཀླུ་ཀརྱ་ཆེ་བ་ཞེས་ཀྱང་ཟེར། ལ་ལ་དག་ཆེ་བ་ལ་ག་བྱ་དང་

ཀུན་གྱི་སྐྱུག་པོ་ཡང་ཟེར་སྐད། དེ་དང་སྟོགས་མཚུངས་པ་སྟག་ཆེར་ཞེས་འབྲས་བུ་བྲ་བོ་
 ཁམ་བུའི་ཆེ་ཆུང་ཅམ་ལ་ལོ་མ་དང་འབྲས་བུ་གཉིས་ཀར་ཆེར་མ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་
 ལ་ཡང་གྱུ་དཔེར་ཀུན་གྱི་རི་ཟེར། ཡང་ཀུན་གྱི་རི་དཀར་པོ་དང་སྐྱུག་པོ་དང་གྲ་དང་སྟག་
 ཆེར་བཅས་དེ་དག་བཞི་སོ་སོར་ངོས་འཛིན་པ་སྟོ་སྟན་མཁན་པོ་རི་ཞིང་བསྟན་བྲགས་ལས་
 རོས་སོ། །གྱུ་དཔེ་འགར་བྱིན་ཏིད་ཀར་པོ་དང་། འབྲི་ཀླ་བྱིན་ཏི། མདུ་ཏྲི་ཀུན་བྱིན་ཏི་བཅས་
 རིགས་གསུམ་དང་། འགའ་ཤས་ཀྱིས་མེ་ཏོག་དཀར་པོ་ཅན་དང་སྟོན་པོ་ཅན་རིགས་
 གཉིས་སུ་འདྲོད་པའང་ཡོད། ཆུང་བ་ཀུན་གྱི་རི་ཞེས་པ་ལ་ཀུན་གྱི་རི་དཀར་པོ་དང་ཀུན་
 ཀྱི་རི་ཆུང་བ་བཅས་ནང་གསེས་རིགས་གཉིས་སུ་གསུངས་པའང་ཡོད་དོ།

གཟེ་མ་ནི་སྤྲད་རིགས་ཀྱི་ལོ་མ་འབྲས་བུ་སྟོ་སྟན་གཡས་གཡོན་ཁ་སྟོད་དུ་སྟེ་བ་མེ་
 ཏོག་སེར་པོ་འབྲས་བུ་ཅེ་བྱར་མང་ལ་ནོ་བ་ཆེར་མའི་གོང་བུ་ཡོད་པ་དེ་ལ་གྱུ་གར་བས་
 གོ་སྟར་ཞེས་ཟེར། འདི་ལ་ཡང་རིགས་ཆེ་ཆུང་གཉིས་ཡོད།

ཙ་བ་ཆུང་བ་ལྔ་འདི་དང་ གོང་དུ་སྟོས་པའི་ཙ་བ་ཆེ་བ་ལྔ་བཅས་བསྟུས་པ་ལ་ཙ་བ་
 བུ་ཞེས་སྟན་དབྱེད་ཀྱི་ཕྱང་ལས་གསུངས་སོ།

ཙ་བ་འབྲིང་པོ་ལྔ་འདི་ཡོན་ཏན།

बलापुनर्नवैरण्डशूर्पणीद्वयेन तु ।
 मध्यमं कफवातघ्नं नाऽतिपित्तकरं सरम् ॥ १९६ ॥

བལ་བུན་ཏན་ཡེར་རྒྱ།

བྱུང་བ་ཆེ་ན་མ་གཉིས་ཙ།

འབྲིང་ཡིན་བད་ཀན་ཆུང་འཛོམས་ཡིན།

ཤིན་ཏུ་མཁྲིས་པ་མི་སྟེད་འབྲ། ༡༩༦ ॥

ཞེས་བ་ནི། བལ་དང་བྱན་ནུ་དང་ཨེར་རྒྱ་བཅས་གསུམ་དང་། ཡང་སྤྲུལ་པ་དང་སྤྲུལ་
པ་ཆི་སྟེ་ཤུལ་པ་ཆི་ནམ་གཉིས་བཅས་འདི་ལྟེ་ཙ་བ་ལ་ཙ་བ་འབྲིང་པོ་ལྟེ་ཞེས་ཟེར་བ་ཡིན།

ཙ་བ་འབྲིང་པོ་འདི་ནམས་ཀྱིས་བད་ཀན་དང་རྒྱུང་འཛམས་པར་བྱེད་བ་ཡིན། ཐིན་ཏུ་
མཁྱིས་བ་མི་སྦྱེད་ཀྱང་ཅུང་ཟད་ཙམ་སྦྱེད་པར་བྱེད་ལ། ཁོང་འབྲུ་བར་ཡང་བྱེད་བ་ཡིན་ནོ།

བལ་ནི་བླ་དོ་ད་རི་ཞེས་བྱ་ལ། འགས་བྱ་ཤེལ་ཅེ་ཡིན་པར་ཡང་བཤད། འོན་ཀྱང་འདི་
ནི་བྱ་དག་འདྲ་ལ་རིགས་མི་འདྲ་བ་རྒྱག་བ་ལྟ་དང་། ཨཏི་བ་ལྟ་དང་། མདྲ་བ་ལྟ་ཅེས་
གསུམ་དུ་སྒྲུང་དོ། །འགའ་རེར་གོང་གི་སྟེང་བླ་དྲུ་དེ་ནི་དང་མདྲ་སྤྲུ་བཅས་རིགས་ལྟ་ཡོད་
པའང་འདུག། བྱན་ནུ་ནི་བརྒྱ་རྒྱུ་ཞེས་བྱ། དེ་ལ་དཀར་དམར་རིགས་གཉིས་དང་ལ་ལར་
སྟོན་པོ་བཅས་རིགས་གསུམ་དུ་བཅི་བའང་ཡོད། དཀར་པོ་ནི་མེ་ཏོག་དཀར་པོ་འབྲུ་ཅུང་
ཅུང་བྱར་གསུམ་ཅན་དང་། དམར་པོ་ནི་མེ་ཏོག་དམར་ཉམས་ཡོད་བ་ཡིན།

ཨེར་རྒྱ་ནི་སོར་ལྟ་བ་སྟེ་དན་རོག་ཞེས་བ་དེ་ཡིན། འབྲས་བྱ་འཇམ་ལ་དེ་བཅོར་ན་
སྤྲུལ་འབྲུང་བ་ཡོང་བྲགས་ཡིན། སྤྲུལ་པ་ཆི་ནི་ལོ་མ་མོན་སྤན་སྟེ་འུ་ལོ་མ་འདྲ་ལ་ཁ་དོག་
ལྟ་བུ་གསུམ་ཚོམས་སུ་སྟེ། མེ་ཏོག་སེར་པོ་ཅན་ཡོད། གང་བྱ་ལས་འབྲུ་ལྟ་ནས་དྲུག་
བར་ཐོན། ལྟ་བུ་པ་ཆི་ནི་ལོ་མ་མོན་སྤན་གཞུང་འདྲ་ལ་གསུམ་རེ་མཉམ་ཚོམས་སུ་ཁ་སྟོགས་
གཅིག་ཏུ་བསྟན་ནས་སྟེ་བ་ཡིན། གང་བྱ་ལས་འབྲུ་ལྟ་ནས་དྲུག་བར་ཐོན། མེ་ཏོག་དམར་
སྟོག་ཉམས་ཡོད་བ་ཡིན།

འཚོ་བྱེད་ཀྱི་ཙ་བ་ལྟེ་ཡོན་ཏན།

अभीरुवीराजीवन्तीजीवकर्षभकैः स्मृतम् ।

जीवनाख्यं तु^{९६} चक्षुष्यं वृष्यं पित्तानिलापहम् ॥ १९७ ॥

ཉིའུ་ཤིང་ཀླ་ཀོ་ལྷི་འཆོ་བྱེད།

རྩོ་བ་ཀ་དང་རིམ་བུར་བཤད།

འཆོ་བྱེད་ཅེས་བྱ་མིག་ལ་ཕན།

རོ་ཙ་ཞིང་དང་མཁྲིས་པ་སེལ། ༡༩༧ ॥

ཞེས་པ་ནི། ཉི་ཤིང་དང་ཀླ་ཀོ་ལྷི་དང་འཆོ་བྱེད་དང་རྩོ་བ་ཀ་དང་རིམ་བུར་བཅས་འདི་ལྟའི་
ཙ་བ་ལ་འཆོ་བྱེད་ཀྱི་ཙ་བ་ལྟ་ཞེས་བཤད་པ་ཡིན།

འཆོ་བྱེད་ཀྱི་ཙ་བ་ལྟ་པོ་དེ་དག་གིས་མིག་ལ་ཕན་པ་དང་། རོ་ཙ་ཞིང་དང་མཁྲིས་
པ་སེལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན།

ཉིའུ་ཤིང་ནི་ཨ་མྱེའུ་དང་ཤུབ་བྱེ་ཞེས་ཟེར་། དེ་ནི་སྤྱི་ལྟ་ལོ་མ་ལྟ་སིབ་ཆོར་མའི་
བག་དང་ལྟན་པ། སྤྱི་དེའི་ཙ་བ་སྤྱི་དུ་གཏོང་ཞིང་ཉི་ཤིང་ཞེས་ཡོངས་སུ་གྲགས་པའི་ཙ་
བ་ལྟའི་ནང་ཆན་དེའོ། །བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་ནི་ཤུ་བར། ཉི་ཤིང་.....ཆོ་བསྐྱེད་ཆུ་སེར་སེལ།
ཞེས་གསུངས་སོ། །ཀླ་ཀོ་ལྷི་ནི་བློ་ཞེས་བྱ་ལ། འདི་ལ་རིགས་གཉིས་ཡོད་འདུག །འཆོ་
བྱེད་ནི་རྩོ་བ་རྩོ་སྤྱི་ལྟའི་ལ་ནང་གསེས་དབྱེ་བ་མང་དུ་ཡོད་ཀྱང་གཙོ་བོ་རྩོ་བ་རྩོ་དང་།
བྱེད་རྩོ་བ་རྩོ་དང་། སྤྱི་རྩོ་བ་རྩོ་བཅས་གསུམ་ཡོད། ཡང་རིགས་གཉིས་དང་བཞི་དང་ལྟ་
སོགས་ཀྱང་ཡོད། རྩོ་བ་ཀ་ནི་ཀླ་ཙ་ཤིང་ཤི་དང་། རིམ་བུར་ནི་བཤད་ནི་ཞེས་ཟེར་སྤྱི་དང་།
འདི་གཉིས་ཀ་ནི་མ་ལ་ཡི་རི་བརྒྱུད་དུ་སྤྱི་པའི་ལོ་མ་རྩོ་བོ་ཙན་ཞིག་ཡོད་པ་ཡིན་
གསུངས་སོ། །ཐ་སྙད་བོད་སྤྱི་དུ་བཞུགས་པ་མ་མཐོང་ངོ་།

རྩོ་ཙ་བ་ལྟའི་ཡོན་ཏན།

तृणाख्यं पित्तजिह्वभकासेक्षुशरशालिभिः ॥ १९८ ॥

འཇག་མ་ཀྱ་ཤ་འབྲས་བྱར་ཤིང་།

འདམ་ཙྰ་ཙྰར་བཤད་ལྷ་མཁྲིས་སེལ། ༡༥ ॥

ཞེས་པ་ནི། འཇག་མ་དང་ཀྱ་ཤ་དང་འབྲས་དང་བྱར་རམ་ཤིང་དང་འདྲ་ཙྰ་བཅས་འདི་
ལྷའི་ཙྰ་བ་ལ་ཙྰའི་ཙྰ་བ་ལྷ་ཞེས་བཤད་པ་ཡིན། འདི་ནི་ཙྰ་བ་རྒྱུད་འབྲིང་ཆེན་པོ་ལ་སོགས་
པ་རྣམས་ཀྱི་ཙྰ་བའི་དབྱེ་བ་ལྷ་བ་དེ་ཡིན།

ཙྰའི་ཙྰ་བ་ལྷ་པོ་འདི་དག་གིས་མཁྲིས་པའི་ནད་སེལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་གསུངས་སོ།

དེ་ལ་འཇག་མ་དང་ཀྱ་ཤ་གཉིས་ནི་རིགས་གཅིག་ཡིན་ཀྱང་ཕྱ་སྟོམ་གྱི་བྱུང་པར་ཡོད་
པས་གཉིས་སུ་བཤད་དོ། འཇག་མ་ནི་གཙང་པོའི་ཉེ་འགམ་སོགས་རྩ་ཡོད་སར་མང་བར་
སྟེ། ཀྱ་ཤ་ནི་སར་ཉལ་ཉེ་གྲེས་མའི་དབྱིངས་འདྲ་ཞིང་ཕྱ་ལ་རིང་བ་མགོ་ལ་སྟེ་མ་མེད་
པར་གྲག་ཉམས་ཅན་བྱར་རྩ་བ་དེ་ཡིན་ནོ། ཉིང་སྐབས་ཀྱི་དབང་ལོད་སྐབས་སུ་སྟོད་པའི་
ཙྰ་དེ་མིན་པར་འདུག རྒྱ་གར་བ་བྲམ་ཟེ་འགས་དེ་ནི་ཕྱགས་མ་རེད་ཅེས་ཟེར། བར་སྐབས་
སུ་ངོས་འཛིན་བྱེད་སྟོགས་ཐད་ནོར་འགལ་བྱུང་མིན་ནམ་སྟུམ། འབྲས་ནི་གོང་དུ་བཞུན་
ཟེན་པའི་འབྲས་རྩ་གྲུ་ལི་ལ་སོགས་པ་གྲ་མ་ཅན་གྱི་འབྲུ་ཡི་སྟེར་སྟོས་པའི་འབྲས་
རྣམས་སོ། བྱར་རམ་ཤིང་ཡང་གོང་དུ་བཤད་པའི་བྱར་རམ་གང་ལས་བྱུང་བའི་ཤིང་རྣམས་
ཡིན། འདམ་ཙྰ་ནི་འདམ་ལས་སྟེས་པའི་འདམ་བྱའི་ཙྰ་བྲན་ཡིན་ནོ།

ཟས་ཀྱི་དོན་བསྟུ་བ།

शूकशिम्बीजपक्वान्नमांसशाकफलौषधैः ।

वर्गितैरन्नलेशोऽयमुक्तो नित्योपयोगिकः ९८ ॥ १९९ ॥

གྲ་མ་གང་བྱ་གཡོས་སྦྱར་ཟས།

ཤ་དང་ཚོད་མ་ཤིང་རྟོག་སྟུན།

ཟས་ཆ་ཅུང་ཟད་ཆན་གདུས་འདི།

ཏྲག་ཏུ་དགོས་པ་ཡོད་པར་སྒྲིས། ༡༩༩ །

ཞེས་པ་ནི། བོད་ཏུ་བཤད་པའི་གྲ་མ་ཅན་དང་། གང་བྱ་ཅན་གྱི་འབྲུ་དང་། གཡོས་སུ་
སྐྱར་བའི་ཟས་དང་། ཤ་དང་། རྩ་མ་དང་། ཤིང་ཏྲོག་དང་། སྒྲན་སྒྲ་ཚོགས་དང་། རྩ་མ་
སྒྲ་ཚོགས་པ་ལ་སོགས་པ་ཟས་ཀྱི་རིགས་སུ་གཏོགས་པ་མཐའ་ཡས་པའི་ནང་ནས་ཅུང་
ཟད་ཅིག་སྒྲེ་ཆན་སོ་སོར་བསྐྱུས་ཏེ་བཏོད་པའི་ཇས་དེ་དག་ནད་མེད་པ་དང་ནད་ཅན་
ནམས་ཀྱི་ཁམས་སྒྲ་མས་པར་བྱ་བའི་བྱིར་འདི་དག་ཏྲག་ཏུ་དགོས་མཁོ་ཡོད་གསེས་འདིར་
བཤད་ཅིང་སྒྲིས་པ་ཡིན་ལོ།

མཐུག་དོན་བསྐྱུས་པ།

इति अष्टाङ्गहृदयस्य सूत्रस्थाने अन्नस्वरूपविज्ञानीयो न । म
षष्ठोऽध्यायः समाप्तः ॥

ཡན་ལག་བརྒྱད་པའི་སྒྲིང་པོ་བསྐྱུས་པ་ལས་མདོའི་གནས་ཀྱི་
ཁ་ཟས་ཀྱི་ཚུལ་བརྟག་ཅིང་ཤེས་པར་བྱ་བ་ཞེས་བྱ་བའི་ལེའུ་སྒྲེ་
བླ་པ་ལོ། ॥

སྒྲོབ་དཔོན་དཔའ་བོས་མཛད་པའི་ཡན་ལག་བརྒྱད་པའི་སྒྲིང་པོ་བསྐྱུས་པའི་ཆོག་དོན་
གསལ་བར་བྱེད་པའི་འགྲེལ་པ་ཆོག་ཉུང་དོན་གསལ་ཞེས་བྱ་བ་ལས་མདོ་གནས་ལེའུ་
བླ་པ་ཁ་ཟས་ཀྱི་ཚུལ་བརྟག་ཅིང་ཤེས་པར་བྱ་བའི་ལེའུ་འགྲེལ་པ་ཇོགས་སོ། ॥

ཁ་སྐོང་སྡེ་ཚན་དང་པོ།

ལེའུ་དུག་པའི་སྐྱབས་འདིར་ཟླ་ཟེར་སོགས་ཀྱི་འབྲེལ་ནམས་སུ་བསྐྱས་པ་ལས་
དྲངས་པའི་གསེར་སོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ལུང་དྲངས་མཛད་པ་འདི་ཁ་སྐོང་གི་ཚུལ་དུ་བསྐྱར་
བཏོད་བྱས་པ་འདི་ལྟ་སྟེ།

གསེར་གྱི་ཡོན་ཏན།

सुवर्णं बृहणं स्निग्धं मधुरं रसपाकयोः ।
विषदोषहरं शीतं सकषायं रसायनम् ॥ २०० ॥

གསེར་ནི་བཀྲས་བྱེད་ཞུ་རྩེས་རོ།

མངར་བ་དང་ནི་སྦྱུམ་པ་ཡིན།

དུག་གི་ཉེས་སེལ་བསེལ་བ་དང་།

བསྐྱར་བ་དང་བཅས་བཅུད་ཀྱིས་ལེན། २०० ॥

ཞེས་བ་ནི། གསེར་ནི་ལུས་ཟུངས་བཀྲས་ཤིང་རྒྱས་པར་བྱེད་ལ། དེའི་རོ་དང་ཞུ་རྩེས་ནི་
མངར་ཞིང་ནུས་པ་སྦྱུམ་པ་ཡིན། དེས་དུག་གི་ཉེས་པ་སེལ་ཞིང་བསེལ་བ་ཡང་ཡིན། རོ་
ཅུང་ཟད་བསྐྱར་བ་དང་བཅས་ཤིང་བཅུད་ལེན་དུ་འབྱུར་བ་ཡིན་ནོ། །བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་ཉི་ཤུ་
པར། གསེར་གྱིས་ཆོ་རིང་ཆས་སྤྲད་ཀྱིས་སེལ། ཞེས་གསུངས་སོ།

དུལ་གྱི་ཡོན་ཏན།

रूप्यं स्निग्धं कषायाम्लं विपाके मधुरं समम् ।
वयसः स्थापनं शीतं लेखनं वातपित्तजित् ॥ २०१ ॥

དུལ་སྦྱུམ་ཞུ་རྩེས་བསྐྱར་དང་སྐྱུར།

མངར་བ་དང་ནི་འཁྱུ་བར་བྱེད།

ན་ཚོད་འཛོག་ཅིང་བསེལ་བ་དང་།

ནད་སྔོང་འབྲུ་དང་རྒྱུང་མཁྲིས་སེལ། ༢༠༡ །

ཞེས་བ་ནི། དངུལ་ནི་ངོ་བོ་སྒྱུ་མ་ཞིང་ཞུ་རྩེས་དང་རོ་ཅུང་ཟད་བསྐྱར་བ་དང་སྒྱུར་བ་དང་
མངར་བ་དང་བཅས་བསེལ་ནི་འབྲུ་བར་བྱེད་ཅིང་ན་ཚོད་གཞིན་ནུ་ལྟ་བུའི་དར་མ་ལ་འཛོག་
བར་བྱེད་ཅིང་། རྒྱས་བ་བསེལ། ནད་སྔོང་ཞིང་དག་བར་བྱེད་ལ། ཚད་འབྲུ་དང་རྒྱུང་དང་
མཁྲིས་བ་སེལ་བ་ཡིན་ནོ། །རྒྱུད་གཞན་དུ་རོ་དང་ཞུ་རྩེས་ཆ་བ་དང་། བད་ཀན་སེལ་ཞིང་
ཡང་བ་ཡིན་བར་བཤད་བ་དང་། བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་ནི་ཤུ་བར། དངུལ་གྱིས་རྒྱ་སེལ་ནད་དང་
ནད་ཀྱིས་སྐྱེས། ཞེས་གསུངས་སོ།

ཟངས་ཀྱི་ཡོན་ཏན།

ताम्रं सतिक्तमधुरं कषायं लेखनं लघु ।

कटुपाकरसं शीतं रोपणं कफपित्तजित् ॥२०२॥

ཟངས་ནི་ཁ་བ་དང་བཅས་མངར།

བསྐྱར་དང་ནད་སྔོང་ཡང་བ་ཡིན།

ཞུ་རྩེས་རོ་ནི་ཆ་དང་བསེལ།

ཟངས་དང་བད་ཀན་མཁྲིས་བ་སེལ། ༢༠༢ །

ཞེས་བ་ནི། ཟངས་ནི་རོ་ཅུང་ཟད་ཁ་ཞིང་ཅུང་ཟད་མངར་བ་དང་ཅུང་ཟད་བསྐྱར་བ་ཡིན་
ལ། དེ་ཡིས་རྒྱག་ལ་སོགས་བའི་ནད་སྔོང་ཞིང་། ཡང་བ་དང་། ཞུ་རྩེས་ཀྱི་རོ་ནི་ཆ་བ་དང་།
རྒྱས་བ་བསེལ་བ་ཡིན། གཉལ་བ་སོགས་ཟངས་བ་དང་བད་ཀན་དང་མཁྲིས་བ་སེལ་བར་
བྱེད་དོ། །བཤད་རྒྱུད་ལེའུ་ནི་ཤུ་བར། ཟངས་ཀྱིས་རྒྱག་སྐྱེས་སྔོ་མཆིན་ཆ་བ་སེལ། ཞེས་
གསུངས་སོ།

རག་གི་ཡོན་ཏན།

कांस्यं कषानानुरसं विशदं लखनं सरम् ।
दृष्टिप्रसादनं रूक्षं तिक्तं पित्तकफाहम् ॥
सतिक्तलवणं भेदि पाण्डुत्वक्क्रिमिवातनुत् ॥ २०३ ॥

རག་གི་རོ་རྩེས་བསྐྱ་བ་དང་།
སྦྱང་བྱེད་ཁོང་དག་འབྱ་བར་བྱེད།
མིག་ལ་རབ་པན་རྩ་བ་དང་ཁ།
མཁྲིས་པ་བད་ཀན་སེལ་བ་ཡིན།
ཁ་དང་ལན་ཚྭ་བཅས་དང་གཅོད།
སྦྱ་བ་ལྷགས་སྲིན་རྒྱང་ནད་སེལ། २०३ ॥

ཞེས་པ་ནི། རག་གི་རོ་རྩེས་བསྐྱ་བ་ཡིན། ནད་སྦྱང་ཁོང་ཁོང་པ་དག་པར་བྱེད། འབྱ་བ་
ཡིན། དེ་བཞིན་དུ་མིག་ལ་རབ་ཏུ་པན་ཁོང་། རྩས་པ་རྩ་བ་བ་དང་རོ་ཁ་བས་མཁྲིས་པ་དང་
བད་ཀན་སེལ་བ་ཡིན། ཡང་རོ་རྩེད་ཟད་ཁ་བ་དང་ལན་ཚྭ་བཅས་པས་བད་ཀན་འབྱར་བག་
གཅོད་བ་དང་། སྦྱ་བ་དང་ལྷགས་སྲིན་གྱི་ནད་དང་རྒྱང་ནད་རྣམས་སེལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་
ནོ། །དེ་ཡང་རག་ནི་ཏི་ཚད་ཀར་པོ་ལ་ཟངས་གསུམ་སྐོར་བ་སྲིས་པ་མོ་རྒྱ་ལྗང་སེར་དང་།
ཟངས་ལྷས་པར་རག་རྗེ་ཚོད་ཀྱིས་བཏབ་པའི་པོ་རག་སྦྱ་བོ་གཉིས་སོ་སོར་བྱུང་བ་ཡིན་
པར་བཤད་དོ།

ལྷ་ཉེ་སོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན།

लेखनं पित्तलं किंचित् तपु सीसं च तद्गुणम् ॥ २०४ ॥

གཤམ་དང་ལྷ་ཉེ་དེའི་ཡོན་ཏན།
ནད་སྦྱང་མཁྲིས་པ་རྩེད་ཟད་སྦྱེད། २०४ ॥

ཞེས་བ་ནི། རྩ་བུ་ནི་འགས་ཞ་ཉེ་དཀར་སོའམ་གསལ་དཀར་ལ་འདོད་ཀྱང་དངོས་ནི་རྩ་
 བོན་ཏུ་མཁེགས་པའི་ལྷགས་རིགས་དཀར་སོ་དབྱིན་སྐད་དུ་ཤིན་ཟེར་བ་ཞིག་ཡོད། གསལ་
 དང་ཞ་ཉེ་གཉིས་ནི་གོང་གི་རག་ལ་ཡོད་པའི་ཡོན་ཏན་སྦྱང་བར་བྱེད་སྐད་དང་། མིག་ལ་མན་
 བ་སོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་གང་ཡོད་པ་འབྱུང་ལ། དེར་མ་ཟད་ནད་སྦྱང་ཞིང་མཁྲིས་བ་ཅུང་ཟད་
 སྦྱང་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ།

ལྷགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན།

चक्षुष्यं कृष्णालोहं तु कषायं स्वादु तिक्तकम् ।
 लेखनं वातलं शीतं कृमिकुष्ठकफप्रणुत् ।
 गात्रशौथिल्यपालित्यपाण्डुघ्नं शोषशोफजित् ।
 तद्वत्तीक्ष्णं विशेषेण तद्विकाशि सुदुर्जरम् ॥२०५॥

ལྷགས་ནག་མིག་ལ་མན་བ་དང་།

བསྐྱ་དང་མངར་དང་ཁ་བ་ཡིན།

ནད་སྦྱང་རྒྱང་སྦྱང་བསེལ་བ་དང་།

སྲིན་བུ་མཛེ་དང་བད་ཀན་སེལ།

ལུས་སྒྱ་སྒྱ་འབྲི་སྒྱ་ཐབ་དང་།

སྐྱོམ་དང་འོར་ནད་རྣམས་སེལ་བྱེད།

དེ་བཞིན་རྩོ་བ་བྱེད་པར་དུ།

མདངས་གསལ་མས་དཀར་སྐྱ་བར་བྱེད། ༢༠༥ ॥

ཞེས་བ་ནི། ལྷགས་ནི་མིག་ལ་མན། རོ་ནི་བསྐྱ་བ་དང་མངར་བ་དང་ཁ་བ་རྣམས་ཡོད་
 པ་ཡིན། དེས་ནད་སྦྱང་ཞིང་རྒྱང་སྦྱང་བར་བྱེད་ལ། ལུས་བ་བསེལ་བ་དང་ལྷན། སྲིན་བུ་དང་
 མཛེ་དང་བད་ཀན་སེལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །ལུས་སྒྱ་བ་སྒྱེ་ལུས་ཀྱི་ཉམས་སྦྱོབས་འབྲི་བ་
 དང་། སྒྱ་འབྲི་བར་བྱེད། སྒྱ་ཐབ་དང་གཙང་ཆེན་སྐྱོམ་ནད་དང་འོར་ནད་རྣམས་སེལ་བར་

བྱེད་དོ། དེ་བཞིན་དུ་རྩལ་བ་ནི་བའི་ལྷགས་དེ་ནི་བྱེད་བར་དུ་ལྷལ་མདངས་གསལ་ཞིང་
གསལ་དཀའ་ཞིང་གསལ་སྤྱ་བའི་བྱ་བ་དག་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། ། བཤད་སྤྱད་ལེའུ་ནི་བྱ་བར།
ལྷགས་ཀྱིས་མཆིན་དུག་མིག་ནད་སྦྱ་ན་བ་སེལ། ཞེས་གསུངས་སོ།

པད་རག་སོགས་མོར་བྱ་རིན་ཆེན་གྱི་ཡོན་ཏན།

पद्मरागमहानीलपुष्परागविदूरकाः ।
मुक्ताविद्रुवजत्रेन्द्रवैदूर्यस्फटिकादिकम् ।
मणिरत्नं सरं शीतं कषायं स्वादु लेखनम् ।
चक्षुष्यं धारयेत्पाणौ पाष्माऽलक्ष्मीविषापहम् ।
सक्षार उष्णावीर्यश्च काचो दृष्टिकृदंजनात् ॥ २०६ ॥

པད་རྒྱག་དང་ནི་ལ་ཆེ།
བུལྲ་རྒྱག་དང་བི་དུར་ཀ།
ཐུ་ཏིག་བྱ་བ་པ་ལམ་དང་།
བེད་རྩ་དང་རྩོ་ཤེལ་སོགས།
མོར་བྱ་རིན་ཆེན་ལུ་དང་བསེལ།
བསྐྱ་དང་མངར་དང་ནད་སྦྱང་ཡིན།
མིག་ལ་པན་དང་ལག་ལམ་ན།
སྤྱིག་དུག་སྤྱ་མི་ཤིས་སོགས་སེལ།
ལན་མོ་བཅས་ཤིང་རྩལ་བ་ནོ།
ཀུ་ཅ་ལས་བྱུང་མིག་ལ་པན། २०७ ॥

ཞེས་བ་ནི། པལྲ་རྒྱག་དང་། རྒྱ་ལ་ཆེན་པོ་ཞེས་བ་དང་། བུལྲ་རྒྱག་དང་། བི་དུར་ཀ་
དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཐུ་ཏིག་དང་། བྱ་བ་དང་། པ་ལམ་དང་། བེད་རྩ་དང་རྩོ་ཤེལ་ལ་སོགས་བ་
མོར་བྱ་རིན་པོ་ཆེ་དག་ནི་ཁོང་ལུ་བར་བྱེད་ལ། རྩལ་བ་བསེལ་བ་ཡིན། རོ་ནི་བསྐྱ་ཞིང་

མངར་བ་དང་བཅས་ཤིང་། ནད་དྲི་རྣམས་སྦྱོང་བར་བྱེད་བ་ཡིན་ནོ། །འིན་པོ་ཆེ་འདི་རྣམས་
རྣམ་ཀུན་ལག་ཏུ་བཟུང་ན་མིག་ལ་ཕན་ཅིང་། སྤྲིག་བ་དང་དུག་དང་བགྲ་མི་ཤིས་བ་ལ་
སོགས་བ་རྣམས་སེལ་བར་བྱེད་བ་ཡིན་ནོ། །ཀླ་ཙ་ཞེས་ཤེལ་དང་། ལྷ་དང་། འཇིམ་བ་
བཅས་ལས་གྲུབ་བའི་ཀླ་ཙ་མི་འདྲ་བ་ཡོད། དེ་ནི་ཅུང་ཟད་ལན་ལྔ་མི་རོ་བྲོ་བ་དང་། རྒྱས་བ་
དྲོ་ཞིང་། དེ་ལས་བཟོས་བའི་མིག་སྤྲན་གྱིས་མིག་ལ་ཆེས་ཆེར་ཕན་བར་བྱེད་དོ།

དུང་དང་རྒྱ་མཆོའི་ལྷ་བའི་ཡོན་ཏན།

शंखोदधिमलौ शीतौ कषायावतिलेखनौ ॥ २०७ ॥

དུང་དང་རྒྱ་མཆོའི་ལྷ་བ་བསེལ།

བསྐྱ་དང་ཤིན་ཏུ་སྦྱོང་བ་ཡིན། ༢༠༧ ॥

ཞེས་བ་ནི། དུང་དང་རྒྱ་མཆོའི་ལྷ་བ་གཉིས་ནི་རྒྱས་བ་བསེལ་ལ། རོ་བསྐྱ་བ་དང་། ནད་
ཤིན་ཏུ་སྦྱོང་ཞིང་འཕྲིགས་བའི་བྲ་བ་བྱེད་དོ།

མིག་ཕན་གྱི་ཡོན་ཏན།

तुत्थकं कटुकं क्षारं कषायं विषदं लघु

।

लेखनं भेदि चक्षुष्यं कण्डूकृमिविषापहम्

॥ २०८ ॥

དུཊ་ལན་ཆར་བཅས་ཤིང་ཆོ།

བསྐྱ་བ་དང་ནི་གསལ་དང་ཡང་།

ནད་སྦྱོང་གཅོད་བྱེད་མིག་ལ་ཕན།

གཡན་བ་སྤྲན་བྲ་དུག་རྣམས་འཇོམས། ༢༠༨ ॥

ཞེས་བ་ནི། དུཊ་ནི་མིག་ཕན་སྤྲན་ལ་སྦྱོང་དང་མཚུར་སྦྱོན་སོགས་ཟེར་བ་ཡིན། རོ་ཆ་
བ་དང་ཅུང་ཟད་ལན་ལྔ་བ་དང་ཅུང་ཟད་བསྐྱ་བ་ཡིན། དེས་མདོག་མདངས་གསལ་ཞིང་
རྒྱས་བ་ཡང་བ་ཡིན། ནད་སྦྱོང་ལ་བད་ཀན་འབྲར་བག་གཅོད་ལ་མིག་ལ་ཕན་བ་ཡིན། དེ་

བཞིན་དུ་གཡན་བ་དང་སྤོན་བུ་དང་དུག་རྣམས་འཛུམས་པར་བྱེད་བ་ཡིན་ནོ། །བཤད་སྒྱུད་
ལེའུ་ཉི་ཤུ་བར། མིག་པན་འབྲས་གཙེད་སྤྲོན་བཞིག་ལིང་ཐོག་ལེན། གསུངས་སོ།

བཙག་གི་ཡོན་ཏན།

विशादो गैरिकः स्निग्धः कषायमधुरो हिमः ॥ २०९ ॥

བཙག་ནི་གསལ་དང་སྤྲུམ་བ་དང་།

བསྐྱ་དང་མངར་དང་བསིལ་བ་ཡིན། २०९ ॥

ཞེས་པ་ནི། བོ་རིག་སྤྱེ་བཙག་ཅེས་བ་དེ་མདོག་མདངས་གསལ་ཞིང་སྤྲུམ་བ་དང་ལྷན་
ལ། རོ་བསྐྱ་བ་དང་མངར་བ་ཡིན། རུས་བ་བསིལ་བ་ཡོད་དོ། །འདི་ལ་བོ་རུ་དང་གསེར་བོ་
རུ་རིགས་གཉིས་སུ་ཡོད། གཉིས་ག་ཁ་དོག་དམར་པོ་ཡོད་པ་མ་ཟད་ཕྱི་མ་དེ་སྤྲུམ་ལས་
དམར་བ་ཡོད། འདི་གཉིས་ཀ་རི་པོ་འབྲིགས་བྱེད་ཀྱི་བརྒྱུད་དུ་ཐོན་པར་བཤད། དབྱིན་
སྐད་དུ་ཨོཀར་དང་། དེ་ཡུལ་སྤྲོན་ཞེས་ཟེར། འདིས་དུག་དང་ཚབ། བྲག་མཁྲིས་མིག་
ནད་རྣམས་སེལ་བར་བཤད་དོ། །འདི་དངོས་ནི་བཙག་ཞེས་པའི་མདོག་དམར་པོ་ཡོད་པའི་
དེའི་སྤྲོན་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ཡིན། བཤད་སྒྱུད་ལེའུ་ཉི་ཤུ་བར། །.....བཙག་.....རྣམས་
ལ་སོགས། མིག་ནད་རུས་ཚད་སེལ་ཞིང་ཚུ་སེར་སྤྲོམ། ཞེས་གསུངས་སོ།

མ་རྩོ་རྒྱུ་ཡོན་ཏན།

कफघ्नी तिक्तकटुका मनोह्रा लेखनी सरा ॥ २१० ॥

མ་རྩོ་རྒྱུ་ནི་ཁ་དང་ཚོ།

བད་ཀན་འཛུམས་ཞིང་སྤྲོད་དང་འབྲུ། २१० ॥

ཞེས་པ་ནི། མ་རྩོ་རྒྱུ་ཞེས་པའི་གཏེར་དོད་ནི་རོ་ཁ་བ་དང་ཚོ་སྤྲུམ་ལ། བད་ཀན་
འཛུམས་པར་བྱེད། །ལུས་ཀྱི་ནད་སྤྲོད་བ་སྤྱེ་དག་པར་བྱེད་ཅིང་འབྲུ་བ་ཡང་ཡིན་ནོ། །མ་རྩོ་
རྒྱུ་ལ་དབྱིན་སྐད་དུ་རིལ་གར་ཞེས་ཟེར་བ་ཡིན་ནོ།

བ་སྒྲེལ་ཡོན་ཏན།

स्निग्धं कषायं कटुकं हस्तितालं विषप्रणुत् ॥ २११ ॥

བ་སྒྲེལ་སྒྲུལ་དང་བསྐྱེད་བ་དང་།

ཚ་དང་དུག་ནི་རབ་དུ་འཛོམས། २११ ॥

ཞེས་བ་ནི། བ་སྒྲེལ་སྒྲུལ་ཞིང་རོ་བསྐྱེད་བ་དང་ཚ་བ་ལྡན་པས་དུག་གི་ནད་རབ་དུ་
འཛོམས་པར་བྱེད་བ་ཡིན་ནོ། །བསྐྱེད་ཅུང་ལེའུ་ནི་སྤྱུ་བར། བ་སྒྲེལ་མེན་ངན་རུལ་བ་
གཙོང་། ཞེས་གསུངས་སོ།

མིག་སྒྲན་གྱི་ཡོན་ཏན།

कषायं मधुसं शीतं लेखनं स्निग्धमञ्जनम् ।

रक्तपित्तविषच्छर्दिहिष्माघ्नं दृक्प्रसादनम् ।

स्त्रोतोऽञ्जनं वरं तत्र ततः सौवीरकाञ्जनम् ॥ २१२ ॥

མིག་སྒྲན་བསྐྱེད་དང་མངར་དང་བསེལ།

སྒྲོང་བ་དང་ནི་སྒྲུལ་བ་དང་།

ཁྲག་དང་མཁྲིས་བ་དུག་དང་ནི།

སྒྲོན་དང་སྒྲིགས་བྱ་མིག་རབ་དངས།

དེ་ལས་སྒྲོཏ་མིག་སྒྲན་མཆོག།

སྒྲིར་པའི་ཁར་བྱུག་བ་ཡིན། २१२ ॥

ཞེས་བ་ནི། མིག་སྒྲན་ནམས་ནི་སྒྲིར་རོ་བསྐྱེད་ཞིང་མངར་བ་དང་། རུས་བ་བསེལ་བ་
དང་། སྒྲོང་བར་བྱེད་བ་དང་། སྒྲུལ་བ་དང་། ཁྲག་དང་མཁྲིས་བ་དང་དུག་དང་སྒྲོན་ཏེ་སྒྲུར་བ་
དང་སྒྲིགས་བྱའི་ནད་ནམས་འཛོམས་པར་བྱེད་དོ། །དེ་ལ་མིག་སྒྲན་བྱུག་བ་ནམས་གྱི་ནད་

ནས་སྤྱོད་ཨུན་ཞེས་བ་དེ་མཆོག་ཡིན་ལ། དེའི་འོག་མ་སྟོང་མ་ཨུན་ཞེས་བའི་བྱ་བ་བ་དེ་
ཡིན་པར་བཤད་དོ། །སྟོང་མ་ཨུན་ལ་སྐྱེར་བའི་ཁུ་ཞེས་གསུངས་ཡོད། མིག་སྒྲུབ་དེ་
གཉིས་ཀྱི་སྐྱེར་ལེའུ་གཉིས་བའི་སྐབས་བཤད་ཟིན་ཏོ། །

ལྷ་མོ་པའི་ཡོན་ཏན།

कफजं तिक्तकटुकं छेदि सोष्णं रसाञ्जनम् ।
सर्वदोषप्रशमनं कासमोहक्षयापहम् ॥२१३॥

ཕྱེར་བྱ་ཁ་དང་ཆོ་དང་གཙོད།

བད་ཀན་ནད་སེལ་དྲོ་དང་བཅས།

ཉེས་ཀྱི་ཐམས་ཅད་རབ་ཏུ་འཛོམས།

ལྷན་པ་ཚྲིངས་དང་གཙོང་ནད་སེལ། ༢༡༣ །

ཞེས་པ་ནི། སྐྱེར་པ་ལི་ཁར་མིག་ལ་བྱུག་པ་དང་སྐྱེར་བྱ་མིག་ལ་སྐྱུགས་པར་བྱེད་པ་
དེའི་རོ་ནི་ཁ་བ་དང་ཚ་བ་ཡིན། དེས་འབྱར་བཤམ་གཅོད་ཅིང་བད་ཀན་གྱི་ནད་སེལ། ཅུང་ཟད་
རྩོ་བ་དང་བཅས་ཤིང་ཉེས་པ་རྒྱུང་མཁྲིས་བད་ཀན་ཐམས་ཅད་རབ་དྲུ་འཛོམས་པར་བྱེད།
ལྟར་བ་དང་རྫོངས་བཤམ་དང་གཅོད་ནད་རྣམས་སེལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ།

ཐུག་ཅིང་གྱི་ཡོན་ཏན།

कफघ्नमुष्णकटुकं शिलाजतु रसायनम् ।
तिक्तं च छेदनं योगवाहित्वात्सर्वरोगजित् ॥२१४॥

ཐུག་ཅིང་གྲིས་ནི་བཅུད་གྲིས་ལེན།

དྲོ་དང་ཆ་དང་བད་ཀན་སེལ།

༢ ཡན་ལག་བརྒྱད་པའི་སྤྱིང་པོ་བསྐྱུས་པའི་ལེགས་སྤྱད་ཏུ་ཆོག་ཀྱང་འདི་མི་སྤྱད་ངོ་॥

३ ཡན་ལག་བརྒྱད་པའི་སྒྲིང་པོ་བརྒྱས་པའི་ལེགས་སྒྲུང་། སྤྱུའུ་ཧི་ཧྲཱུ་ཤམའུ་ཀཱ་སུ་མེ་མཁུ་ཤཱུ་ཤུ་ཤུ་།

ཞེས། མངར་དང་སྤྲིགས་བྱ་རབ་འཛོམས་ཤིང་། །ལུང་པ་གཅིན་སྟེ་གཙོང་ནད་སེལ། །ཞེས་འབྱུང་།

ཁ་དང་གཅོད་དང་འབྱོར་ཉིད་ལས།

ནད་ནྟམས་ཐམས་ཅད་སེལ་བ་ཡིན། ༢༡༥ ॥

ཞེས་བ་ནི། བྲག་ཞུན་ནི་བཅུད་ལེན་དུ་འགྱུར་ལ། དེ་ནི་དོ་ཞིང་རོ་ཆ་བ་དང་ལྡན་བས་
བད་ཀན་སེལ་ཞིང་འབྱར་བག་གཅོད་བར་བྱེད། ཁ་བ་ཡང་ལྡན་ཞིང་། ཆགས་བྱུམས་དང་མ་
ནྟམས་འབྱོར་བ་བྱེད་བ་དང་། གཅིན་ནད་དང་སྒྱུ་རབ་ལ་སོགས་བ་ཆུ་གཞིའི་ནད་ནྟམས་
ཀྱང་སེལ་བར་བྱེད་བ་བཅས་མདོར་ན་ནད་ཐམས་ཅད་སེལ་བའི་མཆོག་དམ་བ་ཡིན་ནོ། །
བཤད་སྐྱད་ལེའུ་ཉི་ཤུ་བར། བྲག་ཞུན་ཆོད་བའི་ནད་ནྟམས་ཀྱན་ལ་ཕན། བྱད་བར་པོ་མཆོན་
མཁལ་ཆོད་སེལ་བའི་མཆོག་ཞེས་གསུངས་སོ།

སྒྲུག་ཏུ་གང་གི་ཡོན་ཏན།

कषाया मधुरा रूक्षा कफघ्नी वंशरोचना ॥ २१५ ॥

སྒྲུག་མའི་ཏུ་གང་བསྐྱོད་དང་མངར།

རྩ་བ་དང་བད་ཀན་འཛོམས་བ་ཡིན། ༢༡༦ ॥

ཞེས་བ་ནི། སྒྲུག་མའི་སྒྲུབས་ནས་ཐོན་བའི་སྒྲུག་ཏུ་གང་གི་རོ་བསྐྱོད་བ་དང་མངར་བ་
ལྡན། རྩས་བ་རྩ་བ་ཅིང་བད་ཀན་འཛོམས་བར་བྱེད་བ་ཡིན།

ཏུ་གང་གི་ཡོན་ཏན།

तुगाक्षीरी क्षयश्वासकासघ्नी मधुरा हिमा ॥ २१६ ॥

ཏུ་ག་ཀྱི་རྩི་གཅོང་ནད་དབྱགས།

ལྷད་བ་སེལ་ཞིང་མངར་དང་བསེལ། ༢༡༧ ॥

ཞེས་བ་ནི། ཏུ་ག་ཀྱི་རྩི་ཞེས་བ་དེ་ཡིས་གཅོང་ནད་དང་། དབྱགས་མི་བདེ་བ་དང་།
ལྷད་བ་ནྟམས་སེལ་བར་བྱེད་ཅིང་རོ་མངར་ལ་རྩས་བ་བསེལ་བ་ཡིན་ནོ། །ཏུ་ག་ཀྱི་རྩི་

ཞེས་པ་དེ་ནི་ཅུ་གང་གི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཞིག་ཡིན། བཤད་སྤྱད་ལེན་ཉི་ཤུ་བར། ཅུ་གང་
སྐོན་དང་ཀུན་སེལ་མ་ཚད་གཅོག་ཞེས་གསུངས་སོ། །

ཟེ་ར་ནག་པོ་སྐོག་གི་ཡོན་ཏན།

कारवी कुञ्चिकाऽजांजी कबरी धान्यतुम्बरु ।
अन्नगन्धहरं रुच्यं दीपनं कफवातजित् ॥ २१७ ॥

ཀུར་བྱི་ཀུའྲི་ཀུ་ཨཱྲཱྲི།
ཀ་བ་རྩི་ཅུ་སྤྱ་ཏུ་སྤྲེང་།
ཟས་ཀྱི་དྲི་བསལ་ཡི་ག་འབྱེད།
དྲོད་སྤྱེད་སྤྱེད་དང་བད་ཀན་སེལ། ॥ २१७ ॥

ཞེས་པ་ནི། ཀུར་བྱི་ཞེས་པ་ཟེ་ར་ནག་པོ་དང་། ཀུའྲི་ཀུ་ཞེས་པ་དུག་མོ་ཉུང་དང་། ཨཱྲཱྲི་
ཞེས་པ་ཟེ་ར་དཀར་པོ་སྤྲེང་། ཀ་བ་རྩི་ཞེས་པ་སྤྲེང་རིགས་སེར་པོ་ལེབ་ཉམས་ཅན་ཞིག་
ཡིད། དེ་ཡི་སྤྱེ་མའི་སྤྱེ་གྲུ་གྲུས་མོ་སྐོག་ལ་བྱུག་ན་སྤྲངས་པ་འཛུམས་པར་བཤད། སྤྱ་
གར་བས་མེ་སྤྱི་ཞེས་ཟེར་བ་དེ་ཡིན་འདུག། རྩི་ཅུ་ཞེས་པ་ཅུ་སྤྱ་ཏུ་སྤྲེང་སྤྱེ་དྲི་ཟེ་འབྱེད་
བཅས་འདི་རྣམས་ཀྱིས་ཁ་ཟས་ཀྱི་དྲི་མ་སྤྱོད་ཞིང་ཡི་ག་འབྱེད་པ་དང་། དྲོད་སྤྱེད་ཅིང་། སྤྱེད་
དང་བད་ཀན་རྣམས་སེལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ།

ཤིང་ཀུན་ལོ་མ་སྐོག་གི་ཡོན་ཏན།

बाघिका कटुतीक्ष्णोष्णा कृमिश्लेष्महरा परम् ।
तद्वच्च राजिका विघ्नसाधनी दीपनी परम् ॥
शूलाटोपहरो रुच्यो----- ॥ २१८ ॥

བླུ་ཀུ་ཚ་ཚོ་དྲོ།
སྤྲེང་དང་བད་ཀན་འཛུམས་པའི་མཚོག།

དེ་བཞིན་བད་ཁ་བགེགས་སེལ་ཞིང་།

དོད་སྦྱིད་བ་ཡི་མཆོག་ཡིན་ཅིང་།

གཟེར་དང་སྦྱིགས་འཛུམས་ཡི་ག་འབྱེད་༥ ༢༧ ༥

ཞེས་བ་ནི། བུ་ཁྲི་ཀ་ནི་ཤིང་ཀུན་གང་ལས་བྱུང་བའི་ཤིང་གི་ལོ་མ་ཡིན་འདུག། དེ་ནི་རོ་
ཆོ་བ་དང་རྫོ་བ་ལྡན་ལ། རྒྱས་བ་དོ་བ་ཡིན། སྦྱིན་དང་བད་ཀན་འཛུམས་བའི་མཆོག་ཏུ་
འགྲུར་རོ།

དེ་བཞིན་དུ་བད་ཁ་ཞེས་བའི་སྦྱུ་མ་བཅོར་རྒྱ་ཡོད་བའི་སྦྱན་རིལ་དེས་བགེགས་
འཛུམས་ཤིང་ལྷག་བར་དོད་སྦྱིད་བ་ལ་མཆོག་ཏུ་འགྲུར་བ་དང་། གཟེར་དང་སྦྱིགས་བྱ་
འཛུམས་ཤིང་ཡི་ག་འབྱེད་བར་བྱེད་བ་ཡིན་ནོ།

ཡུངས་དཀར་སོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན།

----- दीप्यकः कोष्ठशूलजित् ।

अहद्याः सर्षपाः स्निग्धा बाष्पिकावच्च कीर्तिताः* ॥ २१९ ॥

ཨ་ཇ་བ་ཡན་སྟོ་གཟེར་སེལ།

ཡུངས་དཀར་སྦྱིང་མི་དགའ་ལ་སྦྱུ།

བུ་ཁྲི་ཀ་བཞིན་དུ་བྲགས། ༢༨ ༥

ཞེས་བ་ནི། ཨ་ཇ་བ་ཡན་སྟོ་ལ་ལ་བྱུང་དུ་བྲགས་བ་དེས་ནི་སྟོ་བ་གཟེར་བའི་ནད་
འཛུམས་བ་དང་། ཡུངས་དཀར་གྱིས་ནི་སྦྱིང་མི་དགའ་བར་བྱེད་ཅིང་ངོ་བོ་སྦྱུ་བ་ཡིན་ནོ། །
གོང་དུ་གསལ་བའི་ཤིང་ཀུན་ལོ་མ་བ་ཁྲི་ཀ་ཞེས་བ་དེ་ཡི་ཡོན་ཏན་རྣམས་ཀྱང་འདི་ལ་
ཡོད་བར་བསྟན་ནོ།

ལྷ་མོང་གྲུག་པ་སྐོག་སྒྲིག་ཡོན་ཏན།

शताह्वकुष्ठगरसुरदारुहरेणवः ।
एलैलवालुसंरलत्वग्व्यघ्नखचोरकाः ।
लघूष्णाः कटुकाः पार्क कफवातनिबर्हणाः ॥ २२० ॥

སྒྲིག་ཡོན་ཏན་ཡོན་ཏན།
ལྷ་མོང་གྲུག་པ་ཏ་རེ་ཏ།
སྒྲུག་སྒྲེལ་དང་ནི་ཀ་ཀོ་ལ།
རྒྱུ་དང་མིང་ཚད་དག་དང་ནི།
སྒྲུག་གི་སྒྲེར་མོ་རྒྱ་ར་ཀ།
ཡང་དང་རྒྱ་དང་ལྷ་མོང་ཚོ།
བད་ཀན་རྒྱུང་དག་འཛུལ་པ་ཡིན། २२० ॥

ཞེས་པ་ནི། སྒྲིག་ཡོན་ཏན་ཡོན་ཏན་དང་། ལྷ་མོང་གྲུག་པ་དང་། སྒྲུག་སྒྲེལ་
དང་། ཀ་ཀོ་ལ་དང་། རྒྱུ་དང་། མིང་ཚད་དང་། སྒྲུག་གི་སྒྲེར་མོ་ཞེས་པའི་མིང་ཚན་གྱི་སྒྲུག་
རྒྱུ་དང་། རྒྱ་ར་ཀ་བཅས་གོང་གསལ་གྱི་སྒྲུག་འདི་རྣམས་རྒྱས་པ་ཡང་ཁྱིའི་རྒྱ་དང་། ལྷ་
མོང་ཚོ་བ་ཡིན། བད་ཀན་དང་རྒྱུང་རྣམས་འཛུལ་པ་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ།

སེར་ཡག་གི་ཡོན་ཏན།

सैर्यकस्तिक्तमधुरः सिग्धोष्णः कफवातजित् ॥ २२१ ॥

སེར་ཡག་ཁ་ཁྱིའི་མངར་བ་དང་།
སྒྲུལ་རྒྱུ་བད་ཀན་རྒྱུང་དག་འཛུལ་པ། २२१ ॥

ཞེས་པ་ནི། སེར་ཡག་ཅེས་པ་དེ་ནི་སེར་ཁ་ཁྱིའི་མངར་བ་ལྷན་ཅུས་པ་སྒྲུལ་ལ་རྒྱུ་བ་
ཡིན། བད་ཀན་དང་རྒྱུང་རྣམས་འཛུལ་པ་བྱེད་པ་ཡིན། དེ་ནི་ཁྱིའི་མངར་བ་ཚན་གྱི་སེར་ཡག་ཞེས་
པ་དེ་ཡིན་པར་བཤད་དོ།

གཟེ་མའི་ཡོན་ཏན།

वस्तिमूलविबन्धनो वृष्यो गोक्षुरको हिमः ॥ २२२ ॥

གཟེ་མ་ལྷང་དང་གཅིན་འགགས་སེལ།

རྩ་ཙམ་བྱེད་ཅིང་བསེལ་བ་ཡིན། २२२ ॥

ཞེས་བ་ནི། གོ་ཁུ་སྟེ་གཟེ་མ་ར་མགོ་ཞེས་བའི་ཙམ་ཙམ་མང་ལ་རྩ་བ་ཆེར་མའི་རང་
བཞིན་ཅན་གྱི་ཡོངས་སུ་གྲགས་བ་དེས་ནི་ལྷང་བའི་ནད་དང་། གཅིན་འགགས་བ་དག་
སེལ་ཞིང་། དེ་བཞིན་དུ་རྩ་ཙམ་བྱེད་ཅིང་བསེལ་བ་ཡིན་ནོ། །བཤད་རྒྱུ་ལེན་ཉི་ཤུ་བར།
གཟེ་མས་གཅིན་སྟེ་གྲུ་མ་ལྷང་ནད་སེལ། ཞེས་གསུངས་སོ།

བོང་དཀར་གྱི་ཡོན་ཏན།

पाचनं कफपित्तघ्नं तिक्तं शीतं विषाह्वयम् ॥ २२३ ॥

བོང་དཀར་གཉིས་ཀའང་འཇུ་བྱེད་ཅིང་།

བད་མཁྲིས་དུག་སེལ་ཁ་བསེལ་ལྷན། २२३ ॥

ཡཉིས་ཞེས་བ་ནི་བོང་དཀར་ཡིན་ལ། འདི་ལ་ཁ་བ་དང་མངར་བ་ རིགས་མི་འདྲ་བ་
གཉིས་ཡོད་ཅིང་། དེ་གཉིས་ཀས་ཟས་སྟོན་ཅིང་འཇུ་བར་བྱེད་བ་དང་། བད་མཁྲིས་དང་
དུག་སེལ་ཞིང་། རྩ་ལ་རུས་བ་བསེལ་བ་ཡིན་ནོ། །བཤད་རྒྱུ་ལེན་ཉི་ཤུ་བར། བོང་ང་
དཀར་པོས་རིམས་དུག་མཁྲིས་ཆད་སེལ། ཞེས་གསུངས་སོ།

སྟེ་ཕྱིས་སོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན།

कफघ्नं तिक्तकटुकं मुस्तं संग्राहि पाचनम् ।

तिक्ताऽमृता त्रिदोषघ्नी ग्राहिण्युष्णा रसायनी ।

दीपनी ज्वरहृदद्वाहकामलावातरक्तनुत् ॥ २२४ ॥

མུསྟ་མྱ་ནི་བད་ཀན་སེལ།
 ཁ་ཚ་འབྲུ་གཅོད་འཇུ་བྱེད་ཡིན།
 སྡེ་ཤེས་ཁ་ཞིང་ཉེས་གསུམ་སེལ།
 འབྲུ་གཅོད་འོ་ཞིང་བཅུད་ལེན་ཡིན།
 འོད་སྦྱེད་རིམས་སྒོམ་ཁོང་ཚ་དང་།
 ཀླུ་ལྷ་ཞེས་བྲ་རྒྱུད་བྲག་སེལ། ༢༢༥ ॥

ཞེས་བ་ནི། མུསྟ་ཞེས་པའི་མྱ་ཡིས་བད་ཀན་སེལ་བར་བྱེད་ཅིང་། རོ་ཁ་བ་དང་ཚ་བ་
 ཡིན། འབྲུ་བ་གཅོད། ཟས་འཇུ་ཞིང་སྒྲིན་བར་བྱེད་བ་ཡིན།

སྡེ་ཤེས་ནི་རོ་ཁ་ཞིང་ཉེས་བ་རྒྱུད་མཁྲིས་བད་ཀན་གསུམ་ག་སེལ་བ་དང་། འབྲུ་བ་
 གཅོད་བར་བྱེད། འོ་ཞིང་བཅུད་ལེན་དུ་ཡང་འབྲུར་བ་ཡིན་ནོ། རེ་བཞིན་དུ་འོད་སྦྱེད་ཅིང་།
 རིམས་དང་སྒོམ་དང་དང་ཁོང་ཚ་བ་རྣམས་སེལ་བར་བྱེད་དོ། བཤད་སྦྱེད་ལེའུ་ཉི་ཤུ་བར།
 སྡེ་ཤེས་.....རྒྱུད་ཚད་སེལ། ཞེས་གསུངས་སོ། ཡང་ཀླུ་ལྷ་ཅེས་བ་དེས་ནི་རྒྱུད་
 བྲག་སེལ་ཞེས་གསུངས་སོ།

བར་བཅུ་སོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན།

तिक्तशीतौ ज्वरहयौ लघू भूनिम्बपपटौ ॥ २२५ ॥

བྱུ་ནིསྟ་དང་བར་བཅུ་དག།
 ཁ་བསིལ་རིམས་འཛོམས་ཡང་བ་ཡིན། ༢༢༥ ॥

ཞེས་བ་ནི། བྱུ་ནིསྟ་དང་བར་བཅུ་དག་ནི་རོ་ཁ་བ་དང་། རོ་བོ་བསིལ་བ་ཡིན་ཅིང་།
 རིམས་འཛོམས་ཤིང་རྣམས་བ་ཡང་བ་ཡིན། དེ་ལ་བྱུ་ནིསྟ་ལ་ཅིར་ཡང་ཞེས་ཀྱང་ཟེར་བ་ཡིན་
 བེས་བར་བྱེད།

ནེསྤེལ་ཡོན་ཏན།

निम्बस्तिकतौ हिमः कुष्ठकृमिपित्तकफापहः ।

महानिम्बः परं ग्राहि कषायो रुक्षशीतलः ॥ २२६ ॥

ནེསྤེལ་ཁ་ཁིང་བསིལ་བ་དང་།

མཛེ་སྲིན་བད་ཀན་མཁྲིས་པ་སེལ་།

ནེམ་ཆེན་མཆོག་ཏུ་འབྱུ་བ་དང་།

བསྐྱ་དང་རྩལ་དང་བསིལ་བ་ཡིན། ॥ २२६ ॥

ནེས་པ་ནི། སྤྲན་དབྱེད་ཀྱི་གཞུང་དུ་གྲགས་པའི་ནེམ་པ་ནི་རོ་ཁ་ཁིང་བསིལ་བ་ཡིན་ལ།
དེ་ཡིས་མཛེ་ནད་དང་སྲིན་ནད་དང་བད་ཀན་དང་མཁྲིས་པ་རྣམས་སེལ་བ་ཡིན། ཡང་ནེམ་
ཆེན་དུ་འབོད་པ་དེ་ནི་མཆོག་ཏུ་འབྱུ་བར་བྱེད་ཅིང་། རོ་བསྐྱ་ལ་རྩལ་པ་རྩལ་ཅིང་བསིལ་བ་
ཡིན་ནོ།

གྲ་གྲལ་གྱི་ཡོན་ཏན།

गुग्गुलुः पिच्छिलः स्पर्शो विशदोऽभ्यवहारतः ।

सस्वादुः सकटुस्तिकतः सकषायो रसायनः ।

व्रणयः स्वर्यः कटुः पाके रुक्षः सूक्ष्मोऽग्निदीपनः ।

क्लेदमेदोऽनिलश्लेष्मगंडमेहापचीकृमीन् ।

पिडिका५ ग्रन्थिशोफांश्च हन्त्युष्णः स्रंसनो लघुः ॥ २२७ ॥

གྲ་གྲལ་རེག་ན་འབྱར་བག་ཅན།

མངོན་པར་ཐོས་ན་ཙ་སྤྲུས་གསལ།

མངར་དང་ཆོ་དང་ཁ་བ་དང་།

བསྐྱ་བ་དང་བཅས་བཅུད་ཀྱིས་ཡིན།

མ་དང་སྐེ་པན་ཞུ་ཆེས་ཆོ།
 ཅུ་བ་ཅིང་སྤ་དང་མེ་དྲོད་སྐྱོད།
 རྒྱ་དང་ཆེལ་དང་བད་ཀན་རྒྱང་།
 གཉན་འབྱར་གཅིན་སྟེ་མ་ཞུ་དང་།
 སྟེན་དང་ཐོལ་མིག་གྲུམ་བྱ་དང་།
 འོར་ནད་རྣམས་འཛོམས་དྲོ་བ་དང་།
 འོག་འབྲེན་དང་ནི་ཡང་བ་ཡིན། २३१ ॥

ཞེས་བ་ནི། གྲུ་གྲུལ་དེ་ནི་ལག་པས་རེག་ན་འབྱར་བག་ཅན་འབྱུང་ལ། དེ་ཉིད་མངོན་
 བར་ཁ་ལ་ཐོས་ན་ཅ་རྒྱས་རྣམས་དག་ཅིང་གསལ་བར་བྱེད། དེ་ནི་རོ་ཅུང་ཟད་མངར་བ་
 དང་ཅུང་ཟད་ཆ་བ་དང་ཅུང་ཟད་ཁ་བ་དང་ཅུང་ཟད་བསྐྱེད་བ་ཡོད་བ་ཡིན་ལ་བཅུད་ལེན་དུ་
 ཡང་འབྱུར་བ་ཡིན་ནོ། དེ་བཞིན་དུ་མ་དང་སྐེ་ལ་པན་ཞིང་ཞུ་ཆེས་ཆོ་བ་དང་། ཅུས་བ་རྒྱུ་
 ཅིང་སྤ་བ་དང་ལྷན་ཞིང་། དེ་ཡིས་མེ་དྲོད་སྐྱོད་བར་བྱེད་བ་དང་། རྒྱ་དང་ཆེལ་དང་བད་ཀན་
 དང་རྒྱང་དང་གཉན་འབྱར་དང་གཅིན་སྟེ་དང་མ་ཞུ་བ་དང་ཐོལ་མིག་དང་གྲུམ་བྱ་དང་འོར་
 ནད་བཅས་ནད་འདི་དག་རྣམས་འཛོམས་བར་བྱེད། འོ་ཞིང་ནད་ཐུར་དུ་འབྲེན་བར་བྱེད་བ་
 དང་ཡང་བ་ཡིན་ནོ།

དུང་གི་མེ་ཏོག་གི་ཡོན་ཏན།

शंखपुष्पी सरा तित्ता मेध्यां कृमिविषापहा ॥ २२८ ॥

དུང་གི་མེ་ཏོག་འཁྱོད་དང་ཁ།

ཆེལ་འཕེལ་སྟེན་དང་དུག་རྣམས་སེལ། २३२ ॥

ཞེས་བ་ནི། གླ་བུལ་སྟེ་དུང་གི་མེ་ཏོག་དུ་གྲགས་བ་དེ་ནི་འཁྱོད་བར་བྱེད་བ་དང་། རོ་ཁ་
 བ་ལྷན་ལ། ཆེལ་འཕེལ་བ་དང་སྟེན་ནད་དང་དུག་ནད་རྣམས་སེལ་བར་བྱེད་བ་ཡིན་ནོ།

ཨ་ག་རུ་འི་ཡོན་ཏན།

कुष्ठं तिक्तोष्णमगुरुस्निग्धं स्वादु कफापहम् ।
पित्तास्रविषतृदाहकृमिघ्नं गुरु रूक्षणम् ॥ २२९ ॥

ཨ་ག་རུ་ནི་ཁ་ཚདྲོ།

སྙུམ་མངར་བད་ཀན་འཛེམས་བར་བྱེད།

མཁྲིས་བ་ཁྲག་དུག་སྒོམ་བ་དང་།

ཁོང་ཚ་སྲིན་འཛེམས་སྡི་རུབ་ཡིན། २२९ ॥

ཞེས་བ་ནི། ཨ་ག་རུ་ནི་ཁ་ཚ་བ་དང་ཁ་བ་དང་མངར་བ་ཡིན། རྒྱས་བ་དྲོ་ལ་སྙུམ་བ་
དང་ལྡན་བ་ཡིན་བས་བད་ཀན་འཛེམས་ཤིང་། མཁྲིས་བ་དང་ཁྲག་དང་དུག་དང་སྒོམ་བ་
དང་ཁོང་ཚ་བ་དང་སྲིན་བཅས་ཀྱི་ནད་རྣམས་ཀྱང་འཛེམས་བར་བྱེད་ཅིང་། དེ་ནི་སྡི་ལ་རུབ་
བ་ཡང་ཡིན་གསུངས། རྒྱད་གཞན་དུ། ཨ་ག་རུ་མངར་ཞིང་བད་ཀན་ཡང་འཛེམས་ཞེས་
གསུངས། དོན་དུ་སྡི་སྙུམ་བ་སེལ་བ་འི་ཨར་སྡྱ་ཨར་ནག་ཨར་དམར་སོགས་རིགས་མང་
ཡང་འདི་ནི་སྡི་འི་ཡོན་ཏན་ཅམ་བཤད་བ་དང་། བཤད་རྒྱད་ལེའུ་ནི་བྱ་བར། ཨ་ག་རུ་ཡིས་
སྡིང་སྒོག་ཚ་བ་སེལ། ཞེས་གསུངས་སོ།

ཅན་དན་གྱི་ཡོན་ཏན།

सर्वं सतिक्तमधुरं चन्दनं शिशिरं परम् ।
लघु रक्तं ----- ॥ २३० ॥

ཅན་དན་ཐམས་ཅད་ཅུང་ཁ་ཞིང་།

མངར་བཅས་མཆོག་ཏུ་བསེལ་བ་དང་།

དེ་ལས་དམར་སོ་ཡང་བ་ཡིན། २३० ॥

६ 'कटुतिक्तोष्णमधुरा स्निग्धा स्वादुकफापहा' इति पाठान्तरम् ।

७ 'सतिक्तं मधुरं' इति पाठान्तरम् ।

ཞེས་པ་ནི། ཚན་དན་དཀར་དམར་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ཅུང་ཟད་ཁ་བ་དང་ཅུང་ཟད་མངར་
བ་ལྷན་ཞིང་། རྩས་པ་ནི་མཆོག་ཏུ་བསེལ་བ་ཡིན། དེ་རྣམས་ལས་ཚན་དན་དམར་པོ་ནི་ཡང་
བ་ཡིན་ནོ། །བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་ནི་ཤུ་པར། ཚན་དན་དཀར་པོས་སྒྲོ་སྒྲིང་འབྲུགས་ཆད་སེལ།
ཚན་དན་དམར་པོས་འབྲུག་གི་ཆད་བ་སེལ། ཞེས་གསུངས་སོ།

བུ་ཤེལ་ཅེ་སྟགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན།

तथोशीरं वातलं पांचनं च तंत ।
ज्वरातीसारवमथुरक्तपित्तकफापहम् ॥ २३१ ॥

བུ་ཤེལ་ཅེ་ནི་རྒྱུང་སྒྲིང་ཅིང་།
སྒྲིན་བྱེད་རིམས་དང་ཆད་འབྲུ་དང་།
སྒྲུག་པ་འབྲུག་དང་མཁྲིས་པ་དང་།
བད་ཀན་སེལ་བར་བྱེད་བ་ཡིན། २३१ ॥

ཞེས་པ་ནི། ལྷུ་ཤིར་གྱི་བུ་ཤེལ་ཅེ་ནི་རྒྱུང་སྒྲིང་ཅིང་། འབྲུག་སྟགས་སྒྲིན་བར་བྱེད་ཅིང་།
རིམས་དང་ཆད་འབྲུ་དང་སྒྲུག་པ་དང་འབྲུག་དང་མཁྲིས་པ་དང་བད་ཀན་སྒྲོ་གཙོང་རྣམས་
སེལ་བར་བྱེད་བ་ཡིན། དེ་ལ་ཚན་དན་དམར་པོའི་ཡོན་ཏན་ཡང་ཡོད་པར་བཤད་ནོ། །བཤད་
རྒྱུ་ལེའུ་ནི་ཤུ་པར། བུ་ཤེལ་སྒྲུག་གཙོང་བད་ཀན་ཆ་བ་སེལ། ཞེས་དང་། ཡང་། བཤད་
རྒྱུ་ལེའུ་བཅུ་བཞི་པར། ག་ཤུར་ཚན་དན་ལྷུ་ཤིར་དྲི་ལྷན་པས། འོས་བཀོ་ཁང་བ་ཆག་
ཆག་བཏབ་པར་འདུག ཞེས་གསུངས་པའི་ལྷུ་ཤིར་དེ་ཡིན་ནོ།

ཤིང་མངར་གྱི་ཡོན་ཏན།

मधुरं रक्तफित्तघ्नं व्रणशोधनरोफणम् ।
गुरु स्वादु हिमं वृष्यं चक्षुष्यं स्वरवर्णकृत् ॥ २३२ ॥

ཤིང་མངར་ཁྲག་དང་མཁྲིས་བ་འཛོམས།

མ་ནམས་སྤྱོད་ཞིང་འཛོམས་བྱེད།

སྤྱི་དང་མངར་དང་བསིལ་བ་དང་།

རོ་ཙ་མིག་ཕན་གདངས་མདོག་གསལ། २३२ ॥

ཞེས་བ་ནི། སྤྱན་དབྱེད་དུ་ཡོངས་སུ་གྲགས་པའི་ཤིང་མངར་གྱིས་ནི་ཁྲག་དང་མཁྲིས་
བ་འཛོམས་བ་དང་། མ་ཡི་དྲི་མ་ནམས་སྤྱོད་ཞིང་དག་ནས་འཛོམས་སྐྱེད་བ་ཡིན། དེ་ནི་རོ་
མངར་ལ་རྒྱས་བ་སྤྱི་ཞིང་བསིལ་བ་དང་ལྡན་ལ། རོ་ཙ་བར་བྱེད། མིག་ལ་ཕན། སྤྱད་གདངས་
དང་ལུས་ཀྱི་མདོག་མདངས་གསལ་བར་བྱེད་བ་ཡིན་ནོ། །བསྐྱེད་ལུ་ཉི་ཤུ་བར། ཤིང་
མངར་སྤྱོད་ནད་རྩ་ནད་སེལ་བར་བྱེད། ཞེས་གསུངས་སོ།

ཡུང་བའི་ཡོན་ཏན།

कटुतिक्ते निशे कुष्ठमेहपित्तकफापहे ।

प्रलपोज्जयतः कण्डूं शोफं दुष्टव्रणं विषम् ॥ २३३ ॥

ཡུང་བ་དག་ནི་ཚད་ཁ།

གཅིན་སྙེ་མཛེ་དང་བད་མཁྲིས་སེལ།

རབ་དུ་བྱུག་པས་གཡན་བ་དང་།

འོར་དང་མ་ངན་དུག་འཛོམས་བྱེད། २३३ ॥

ཞེས་བ་ནི། ཡོངས་གྲགས་ཁ་ཟས་ཀྱི་བྲོ་མདོག་འདོན་བ་ལ་སྤྱོད་པའི་རྩ་སྤྱི་ལས་ཡུང་
བ་སྙེ་རང་རེའི་ཕལ་སྤྱད་དུ་སྤྱོད་སེར་ཞེས་བ་དེ་དང་། ཡང་དུ་རྩ་སྤྱི་སྙེ་བྲུག་ཤིང་སྤྱོད་
ཞེས་སེར་ཚོས་འབྱུང་བའི་རྩ་སྤྱི་སྤྱོད་སྤྱོད་ཤིག་ཡོད་བ་སྙེ་སྤྱོད་ཀྱི་ལོ་རྩ་བ་ཚོས་སྤྱོད་བ་
དྲིས་འདུག་པར་མ་ཟད་རང་རེའི་རྩ་སྤྱི་གཞུང་དུ་ཡུང་བ་དང་སྤྱོད་བ་གཉིས་ལ་སེར་བོ་
གཉིས་ཞེས་ཟེར་བ་དེའོ།

འདི་དག་ནི་རོ་ཚ་བ་དང་ཁ་བ་ཡིན་ལ། གཅིན་སྟེ་དང་མཛོ་དང་བད་ཀན་དང་མཁྲིས་
བའི་ནད་རྣམས་སེལ་བ་ཡིན། དེ་དག་ལུས་ལ་རབ་རྩ་བྱུག་བས་གཡན་བ་དང་འོར་ནད་
དང་མ་ངན་གསོར་མི་འདོད་བ་དང་དྲུག་གི་ནད་རྣམས་འཛོམས་བར་བྱེད་བ་ཡིན་ནོ། །
བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་ཉི་ཤུ་བར། ལྷང་བས་དྲུག་སེལ་རུལ་གཅོད་གཉན་ནད་འཛོམས། ཞེས་
དང་། སྦྱར་བའི་མེ་ཏོག་འབྲས་བྱས་འབྲུ་བ་གཅོད། ཞེས་དང་ཡང་། སྦྱར་བ་.....དྲུག་
སྟེང་ཚུ་སེར་སེལ། ཞེས་གསུངས་སོ།།

བསྐྱ་དཀར་པོའི་ཡོན་ཏན།

प्रपौण्डरीकं चक्षुष्यं शिशिरं व्रणरोपणम् ।
कषायमधुरं तिक्तं रक्तपित्तप्रसादनम् ॥ २३४ ॥

བསྐྱ་དཀར་པོ་མིག་པན་ཞིང་།
བསིལ་དང་མ་ནི་འཚོ་བར་བྱེད།
བསྐྱ་དང་ཁ་དང་མངར་བ་དང་།
ཁྲག་དང་མཁྲིས་བ་རབ་དྲངས་བྱེད། २३ॣ ॥

ཞེས་བ་ནི། བུ་རྒྱ་རྒྱུ་སྟེ་བསྐྱ་དཀར་པོར་འབོད་བ་དེ་ནི་མིག་ལ་པན་ཞིང་ རྩས་བ་
བསིལ་ལ་མ་འཚོ་བར་བྱེད་བ་ཡིན། རོ་ནི་བསྐྱ་བ་དང་ཁ་བ་དང་མངར་བ་རྣམས་ལྷན་ཞིང་།
ཁྲག་དང་མཁྲིས་བ་དག་རབ་རྩ་དྲངས་གིང་གཅོད་བར་བྱེད་བ་ཡིན་ནོ།།

བལྲ་རྣམ་གསུམ་གྱི་ཡོན་ཏན།

बलात्रयं स्वादु वृष्यं स्निग्धं शीतं बलप्रदम् ।
तत्र नागबला बल्या क्षतक्षीणहिता गुरुः ॥ २३५ ॥

བ་ལྲ་རྣམ་གསུམ་མངར་དང་སྦྱུམ།
རོ་ཙ་བསིལ་དང་སྦྱོབས་རབ་སྦྱེད།

དེ་ལས་རྒྱག་བལྟ་ཞེས་བྱ་བ།

སྟོབས་སྦྱེད་སྟོ་དྲོལ་གཅོང་པན་མྱི། ༢༣༥ ॥

ཞེས་བ་ནི། བལྟ་ཅེས་བ་རྩ་བ་ཤུ་དག་འདྲ་སྒྲམ་བ་གཉེར་ཚིགས་དང་ནང་དཀར་པོ་དེ་
ཅམ་མེད་བ་ཞིག་ཡོད། དེ་ལ་རིགས་མི་འདྲ་བ་གཅོ་བོ་རྒྱག་བ་ལྟ་དང་། ཨ་ཏི་བ་ལྟ་དང་།
མདྲ་བ་ལྟ་ཞེས་གསུམ་གསུངས། དེ་གསུམ་ག་ཡང་རོ་མངར་བ་དང་། སྒྲམ་ལ་རོ་ཅ་ཞིང་
བསེལ་བ་ཡིན། སྟོབས་ཀྱང་རབ་ཏུ་སྦྱེད་པར་བྱེད་བ་ཡིན་ནོ། །དེ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་རྒྱག་བ་
ལྟ་ཞེས་བ་དེས་ནི་ལུས་སྟོབས་སྦྱེད་ཅིང་། སྟོ་དྲོལ་དང་སྟོ་གཅོང་གི་ནང་ལ་པན་བ་དང་།
མྱི་བ་ཡང་ཡིན་པར་བཤད་དོ།

སོ་ཅི་ཡོན་ཏན།

ताम्बूलं कटु सक्षारं रुच्यमुष्णं कफप्रणुत् ॥ २३६ ॥

སོ་ཅི་ཆ་དང་ལན་ཚུ་བཅས།

ཡི་ག་འབྱེད་དྲོ་བད་ཀན་སེལ། ༢༣༦ ॥

ཞེས་བ་ནི། ཏུ་སྦྱུལ་སྟེ་སོ་ཅི་ཞེས་བ་དེ་ནི་རོ་ཅུང་ཟད་ཆ་བ་དང་ཅུང་ཟད་ལན་ཚུ་བ་
ཡིན། སོ་ཅི་དེ་ཡིས་ཁ་ཟས་ཡི་ག་འབྱེད་བ་དང་། དྲོ་བ་ལྡན་ཞིང་། བད་ཀན་སེལ་བར་བྱེད་
བ་ཡིན་ནོ།

གྲ་ཡུའི་ཡོན་ཏན།

भेदि संमोहकृत् पूगं कषायं स्वादु रोचनम् ॥ २३७ ॥

གྲ་ཡུ་གཅོད་དང་ཁོང་སྟོམ་བྱེད།

བསྐྱ་དང་མངར་དང་ཡི་ག་འབྱེད། ༢༣༧ ॥

ཞེས་བ་ནི། གྲ་ཡུ་དཀར་དམར་དག་གིས་བད་ཀན་འབྱར་བག་གཅོད་ཅིང་། ཁོང་སྟོམ་
བར་བྱེད་ལ། དེ་ནི་རོ་བསྐྱ་བ་དང་མངར་བ་རྣམས་ལྡན་ལ། ཡི་ག་འབྱེད་བར་བྱེད་བ་ཡིན་ནོ།

ལི་ཤི་སོགས་གྱི་ཡོན་ཏན།

जातिपत्नी कटुफलं कंकोकलवङ्गकम् ।
लघु तृष्णापहं हृद्यं वक्त्रदौर्गन्ध्यनाशनम् ॥ २३८ ॥

ཨྲ་ཏི་ལོ་མ་ཀ་རུ་འི་འབྲས།
ཀ་སྐྱོ་ལ་དང་ལི་ཤི་དང་།
ཡང་ཁིང་སྐྱེ་མ་འཛུམས་སྟིང་དགའ་བྱེད།
ཁ་ཡི་དྲི་ངན་འཛུམས་པར་བྱེད། २३८ ॥

ཞེས་པ་ནི། ཨྲ་ཏི་ལོ་མ་ཀ་རུ་འི་འབྲས་བྱ་དང་། ཀ་སྐྱོ་ལ་དང་།
ལི་ཤི་བཅས་འདི་རྣམས་ནི་ངོ་བོ་ཡང་ཁིང་། ཁ་སྐྱེ་མ་པ་འཛུམས།
སྟིང་དགའ་བར་བྱེད། ཁ་ཡི་དྲི་ངན་པ་རྣམས་ཀྱང་འཛུམས་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ།

ག་བྱར་གྱི་ཡོན་ཏན།

सुस्वादुस्तिकतृष्णाघ्नः१० कर्पूरश्छेदनो हिमः ॥ २३९ ॥

ག་བྱར་མངར་བཅས་ཁ་བ་དང་།
སྐྱེ་མ་འཛུམས་གཏོད་བྱེད་བསིལ་བ་ཡིན། २३९ ॥

ཞེས་པ་ནི། ག་བྱར་ནི་ཅུང་ཟད་མངར་བ་དང་ཁ་བ་ཡོད། དེ་ཡིས་ཁ་སྐྱོ་མ་པ་འཛུམས།
བད་ཀན་འབྲས་བཀ་གཏོད་པར་བྱེད། རྒྱས་པ་བསིལ་བ་ཡིན་པར་བཤད་དོ། བཤད་སྐྱུང་
ལེའུ་ཉི་ཤུ་པར། ག་བྱར་ཚབ་རྒྱས་པ་སོགས་བསམ་གསོད། རྟིངས་ཤིང་ཞེན་པའི་ཚབ་ཅད་
ནས་འབྱེན། ཞེས་དང་། སྐྱེ་མ་སྐྱུང་ལེའུ་བཞི་པར། ག་བྱར་གྱི་དབྱེ་བ་མང་དང་སྐྱག་ཟེལ་
དང་ཤེལ་ག་བྱར་གསུམ་དང་དེ་དག་སོ་སོའི་ཡོན་ཏན་དང་སྦྱོར་བབཅུ་བཞི་རྣམས་གསུང་
ཡོད་དོ། ཞེས་གསུངས་སོ།

ལ་ཏཱ་ཀཱ་རིའི་ཡོན་ཏན།

लताकस्तूरिका तद्वन्मुखशोषहरा परम् ॥२४०॥

ལ་ཏཱ་ཀཱ་རི་དེ་བཞིན་ཏེ།

ཁ་སྐྱོམ་འཛོམས་པའི་མཆོག་ཏུ་བཤད། ༢༤༠ ॥

ཞེས་བྱ་བ་ནི། ལ་ཏཱ་ཀཱ་རི་ནི་གོང་དུ་སྐྱོས་པའི་ག་བྱར་ལ་ཡོན་ཏན་གང་ཡོད་པ་དེ་
བཞིན་དུ་འདི་ལ་ཡང་ཡོད་པ་ཡིན་ལ། བྱད་བར་དུ་ཁ་སྐྱོམ་པ་འཛོམས་པའི་མཆོག་ཏུ་
བཤད་པ་ཡིན་ནོ། །འདི་ནི་འབྲུ་རྩུང་མཁལ་དབྱིབས་འབྲ་བ་དེང་དུས་མང་ཆེ་བས་སོ་མ་ར་
རྒྱ་ཞེས་པ་འདི་གཏོང་གི་ཡོད་ཀྱང་། འདི་ནི་སོ་མ་རྒྱ་རྒྱ་དངོས་དེ་མིན་བར་སྒྲུང་ངོ་།

བསྐྱའི་ཡོན་ཏན།

कषायमधुरं शीतं पद्मं पित्तकफास्त्रजित् ॥ २४१ ॥

བསྐྱ་བསྐྱ་དང་མངར་དང་བསེལ།

མཁྲིས་པ་བད་ཀན་བྲག་འཛོམས་ཡིན། ༢༤༡ ॥

ཞེས་པ་ནི། ཡོངས་སུ་གྲགས་པའི་བསྐྱ་ནི་རོ་བསྐྱ་བ་དང་མངར་བ་ལྟན། རྒྱས་པ་
བསེལ་བ་ཡིན། དེ་ཡིས་མཁྲིས་པ་དང་བད་ཀན་དང་བྲག་རྣམས་འཛོམས་པར་བྱེད་པ་
ཡིན་ནོ།

ཁྱུ་ལ་སོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན།

तद्वद्वकुलपुत्रागकुमुदोत्पलपाटलम् ॥ २४२ ॥

དེ་བཞིན་བ་ཀྱལ་རྒྱག་གེ་སར།

ཀྱ་ཁྱད་ཁྱུ་ལ་ཁྱ་སེར་ངོ་། ༢༤༢ ॥

ཞེས་པ་ནི། བ་ཀྱལ་ཞེས་པའི་ཁྱུན་ལྡང་གིང་སྤྱང་ཆེན་སོ་ཞིག་ཡོད་པ་དེའི་མེ་ཏྲག་དང་།

རྒྱ་ག་གེ་སར་དང་། ཀྱ་ཐུང་དང་། ལྷ་ལ་དང་། ལྷ་སེར་མེ་རྟོག་བཅས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ནི་གོང་
གི་བསྐྱེད་ལ་ཡོན་ཏན་གང་འདྲ་ཡོད་པ་དེ་ལྟར་ཡོད་པ་ཡིན་ནོ།

ཙམ་བ་ཀའི་ཡོན་ཏན།

सचम्पकं ततो न्यूनं गुणैः ॥ २४३ ॥

ཙམྱ་དེ་ལས་ཡོན་ཏན་དམན། २८३ ॥

ཞེས་པ་ནི། མེ་རྟོག་ཙམ་བ་ཀ་ནི་གོང་དུ་སྒྲོས་པའི་བསྐྱེད་དེ་ལས་ཡོན་ཏན་ཅུང་ཟད་
དམན་ཞིང་ཆུང་བ་ཡིན་ནོ།

ཀྱི་ཀྱ་སྐོག་སྐྱི་ཡོན་ཏན།

----- कोस्टकिंशुकम् ।
मालतीमल्लिकापुष्पं तिक्तं जयति मारुतम् ॥ २४४ ॥

ཀྱོ་རན་ཏ་དང་ཀྱི་ཀྱ།

མྱ་ལ་རྟི་དང་ནི་མཁྱི་ཀའི།

མེ་རྟོག་ཁ་ཞིང་ཆུང་འཛེམས་ཡིན། २८४ ॥

ཞེས་པ་ནི། མེ་རྟོག་ཀྱོ་རན་ཏ་དང་། ཀྱི་ཀྱ་དང་། མྱ་ལ་རྟི་སྟེ་ཙམ་མེ་ལྷ་དང་། མཁྱི་ཀ་
བཅས་འདི་རྣམས་ནི་རོ་ཁ་ཞིང་ཆུང་འཛེམས་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ།

རྒྱ་ག་གེ་སར་སྐོག་སྐྱི་ཡོན་ཏན།

विषपित्तकफान्नागं सिन्दुवारं च तद्गुणम् ।
कफघ्नं कैतकं तिक्तं शैरीषं विषहारि च ॥ २४५ ॥

རྒྱ་ག་དུག་མཁྱིས་བྱང་ཀན་སེལ།

སིན་རྩ་ལྷ་ར་དེ་ཡི་ཡོན་ཏན།

ཀེ་ཏ་ཀ་ཁ་བད་ཀན་འཛམས།

སྤྱི་ཏྲས་དུག་ཀྱང་འཛམས་བ་ཡིན། ༢༧ ॥

ཞེས་པ་ནི། རྒྱ་ག་གེ་སར་གྱིས་དུག་དང་མཁྲིས་བ་དང་བད་ཀན་ནམས་སེལ་བར་བྱེད་
བ་ཡིན། མིན་རྩ་ལྷ་ར་ཞེས་པ་དེ་ལ་ཡང་རྒྱ་ག་གེ་སར་གྱི་ཡོན་ཏན་ནམས་ཡོད་བ་ཡིན་ནོ། །
ཀེ་ཏ་ཀ་ནི་རོ་ཁ་ཞིང་བད་ཀན་འཛམས་བར་བྱེད་ཅིང་། སྤྱི་ཏྲ་ནི་རོ་ཁ་བ་ལ་སོགས་གོང་གི་
ཀེ་ཏ་ཀའི་ཡོན་ཏན་དང་ལྷན་བར་མ་ཟད་དུག་ཀྱང་འཛམས་བར་བྱེད་བ་ཡིན་ནོ།

རི་ཕི་མེ་ཏོག་གི་ཡོན་ཏན།

वातलं पुष्पागस्त्यं कषायं कफपित्तजित् ।

चातुर्थिकज्वरहरं नावनेनोपयोजितम् ॥ २४६ ॥ ११

རི་ཕི་མེ་ཏོག་རྩུང་སྦྱེད་ཅིང་།

བསྐྱེད་དང་བད་ཀན་མཁྲིས་བ་སེལ།

སྤྱར་སྤྱགས་ཉེ་བར་སྦྱོད་བ་ཡིས།

རིམས་བཞི་བ་དག་སེལ་བར་བྱེད། ༢༧ ॥

ཞེས་པ་ནི། རི་ཕི་ཞེས་པའི་མེ་ཏོག་དེ་ནི་རྩུང་སྦྱེད་ཅིང་། རོ་བསྐྱེད་བ་དང་ལྷན་ལ། བད་
ཀན་དང་མཁྲིས་བ་དག་སེལ་བར་བྱེད་བ་ཡིན་ནོ། །མེ་ཏོག་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཁུ་བ་སྤྱར་སྤྱགས་བ་
དང་ཉེ་བར་སྦྱོད་པས་ཏྲག་པའི་རིམས་སོགས་རིམས་མི་འདྲ་བ་བཞི་པོ་ནམས་ཀྱང་སེལ་
བར་བྱེད་བ་ཡིན་ནོ།

བན་རྩ་ཀ་སོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན།

बन्धूकं श्लेष्मलं ग्राहि तद्वदेव च यूथिका ॥ २४७ ॥

བན་རྩུ་ཀ་གཅོད་བད་ཀན་སྦྱེད།

དེ་བཞིན་དུ་ནི་ཡུ་ཐི་ག། ༢༠༧ ॥

ཞེས་པ་ནི། ཉིན་མོར་འཆར་བའི་མེ་ཏོག་བན་རྩུ་ཀ་ནི་འབྲུ་བ་གཅོད་ཅིང་། བད་ཀན་སྦྱེད་པར་བྱེད་དོ། །འདི་མེ་ཏོག་དམར་པོ་ཅན་རྒྱུ་པོ་ལ་གེ་སར་སེར་པོ་ཅན་ཞིག་ཡོད། ལོ་མ་བཞི་ལྷ་ཙམ་རེ་དང་། འབྲས་བུ་རྒྱུ་པོ་ཡོད། སྤྲིན་རྩེས་འབྲས་བུ་ལས་འབྲུ་ནག་པོ་ཞིག་ཐོན་གྱི་ཡོད།

དེ་བཞིན་དུ་ཡུ་ཐི་ག་ཞེས་པའི་མེ་ཏོག་དེ་ཡང་འབྲུ་བ་གཅོད་ཅིང་། བད་ཀན་སྦྱེད་པར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །ཡུ་ཐི་ག་དེ་ནི་མེ་ཏོག་སྤྲིན་གྱི་རིགས་ལུ་ཏིག་འབྲུ་བ་ཞིག་ཡོད་སྟེ། འདིའི་མེ་ཏོག་དཀར་པོ་དང་སེར་པོའི་རིགས་གཉིས་ཡོད། མེ་ཏོག་རྒྱམས་མཚན་མོར་ཤར་བར་བཤད་དོ།

ཁ་ཆེ་གུར་གུམ་གྱི་ཡོན་ཏན།

कफजमुष्णवीर्यं च कुङ्कुमं व्रणशोधनम् ॥ २४८ ॥

ཁ་ཆེ་གུར་གུམ་བད་ཀན་སེལ།

རྩས་པ་དྲོ་བཅས་མ་རྒྱུང་སྦྱོང་། ॥ ༢༠༨ ॥

ཞེས་པ་ནི། ཁ་ཆེ་གུར་གུམ་སྟེ་ཁ་ཆེ་ཤ་སྐྱམ་དང་། སྟེ་སར་དང་། ཀུམ་ཀུམ་སོགས་མིང་གི་རྒྱམ་གངས་སུ་འབོད་པ་དེ་ཡིས་བད་ཀན་སེལ་བར་བྱེད་ཅིང་། རྩས་པ་ཅུང་ཟད་དྲོ་བ་དང་བཅས་ཤིང་མ་ཡི་དྲི་མ་སྦྱོང་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །རྒྱུད་གཞན་དུ་ཁ་ཆེ་ཤ་སྐྱམ་འདི་བསེལ་ཞིང་རྩ་ཁ་སྦྱོམ་པ་སོགས་ལ་ཕན་པར་བཞེད་པས་དབྱུང་བར་བྱ་བའི་གཞིའོ།

སོ་མ་རྩ་ལྷ་སོགས་གྱི་ཡོན་ཏན།

अवल्गुजैडगलजं१२ बीजं वातकफप्रणुत् ॥ २४९ ॥

སོ་མ་ར་ཇ་ཐལ་ཀ་དོར།

ས་བོན་རྒྱང་དང་བད་ཀན་འཛམས། ༢༧ ॥

ཞེས་བ་ནི། སོ་མ་ར་ཇ་དང་ཐལ་ཀ་དོར་གཉིས་ཀྱིས་རྒྱང་དང་བད་ཀན་འཛམས་པར་
བྱེད་དོ། །བཤད་རྒྱུ་ལེའུ་ཉི་ཤུ་བར། སོ་མ་ར་ཇས་བགས་ནད་རྒྱ་སེར་སྟེལ། །ཐལ་ཀ་དོར་
དག་ཀྱང་དེ་བཞིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས། སོ་མ་ར་ཇ་འདི་དེང་དུས་ཡོངས་གྲགས་སྟོན་པའི་
གོང་གསལ་དེ་མིན་པར་ཨ་ལྷ་རྒྱུ་ཞེས་པའི་འབྲུ་སྐབ་སྐམ་མཁལ་དབྱིབས་སྒོར་ཉམས་
ཡོད་པ་དེ་ཡིན་ནོ། །ཐལ་ཀ་དོར་ནི་མེ་ཏོག་སེར་ལ་གང་སྒྱ་ནར་རིང་ལོ་མ་སྒོར་འཛོང་ཅན་
དེ་ཡིན་པ་ཡོངས་གྲགས་ཡིན། ལྷན་ནི་གང་བྱའི་ནང་གི་འབྲུ་དེ་ཡིན་ནོ།

ལུས་དལ་བ་དང་བཅག་པའི་ཡོན་ཏན།

आस्या वर्णश्लेष्ममेदः सौकुमार्यकृदन्यथा ।

अतोऽध्वाऽग्नि१३ बलायूंषि कुर्याच्चक्रमणं सुखम् ।

मारुतस्यानुलोमम्यं च खुडस्तम्भ१४श्रमापहम् ॥ २५० ॥

དལ་བ་ཡིས་ནི་མདོག་མདངས་དང་།

ཆེལ་དང་གཞོན་ནུར་བྱེད་དེ་གཞན།

བདེ་བར་བཅག་པས་མེ་དོར་དང་།

སྒོབས་དང་ཆེལ་པན་པར་བྱེད།

རྒྱང་ནི་ལུགས་མཐུན་རྒྱ་བ་དང་།

བརྒྱ་རེངས་ངལ་དུབ་སེལ་བ་ཡིན། ༢༧ ॥

ཞེས་བ་ནི། ལུས་སྟོད་ཅིང་དལ་བར་གནས་པས་མདངས་མདོག་དང་བད་ཀན་དང་
ཆེལ་ནམས་སྟོད་ཅིང་། ཏུག་ཏུ་གཞོན་ནུར་ལྟ་བུར་གནས་པའི་བྱ་བ་བྱེད་ལ། དལ་བ་དེ་ལས་

१३ 'अन्योऽध्वाऽग्नि इति पाठान्तरम् ।

१४ 'वपुस्तम्भ' इति पाठान्तरम् ।

གཞན་པའི་ལུས་ཚྭ་ལ་བདེ་བར་པར་རྒྱུ་འགྲོ་བསྐྱོད་ལྟ་བུ་བཅག་པས་ནི་མེ་བྱོད་དང་
སྟོབས་དང་ཆེ་འཕེལ་བ་རྣམས་ལ་པན་བར་བྱེད་པ་ཡིན། དེ་བཞིན་དུ་རྒྱུང་མ་འབྱུགས་པར་
ལུགས་མཐུན་དུ་རྒྱ་བར་བྱེད་ཅིང་། བསྐྱ་རེངས་དང་ངལ་དུ་བ་ཆེས་པ་སེལ་བར་བྱེད་པ་
ཡིན་ནོ།

ལྷམ་གྱི་ཡོན་ཏན།

अन्वर्थसंज्ञं पादलं बलदृक्शुक्ररक्षणम्^{१५} ॥ २५१ ॥

དོན་མཐུན་ཞེས་བྱ་མཆིལ་ལྷམ་ནི།

རྒྱུང་པའི་ཉེན་སྟོབས་མིག་བྱ་བྱང་། २५१ ॥

ཞེས་པ་ནི། རྒྱུང་པའི་ཉེན་སྟོབས་པའི་མཆིལ་ལྷམ་སྟེ་ལྷམ་གྱོན་
པས་རྒྱང་པ་ལ་གཞོད་ཅིང་འཆེ་བའི་འབྲུ་སྲིན་ཆེར་མ་གྲིང་ལ་སོགས་པའི་གཞོད་པ་ལས་
སྟངས་ཞིང་། སྟོབས་དང་། མིག་དང་། བྱ་བ་རྣམས་འཕེལ་ཞིང་སྟངས་བར་བྱེད་པ་ལ་པན་བ་
ཡིན་ནོ།

གཏུགས་གྱི་ཡོན་ཏན།

वर्ण्यं नेत्रहितं छत्रं वातवर्षातपापहम् ॥ २५२ ॥

གཏུགས་ནི་མདོག་དང་མིག་ལ་པན།

རྒྱུང་དང་ཆར་པ་ནི་ཆོན་སེལ། २५२ ॥

ཞེས་པ་ནི། ཉི་གཏུགས་སོགས་གྱིས་ལུས་མདོག་དང་མིག་ལ་པན་པ་ཡིན་ལ། དེ་
བཞིན་དུ་རྒྱུང་དང་ཆར་པ་དང་ནི་ཆོན་སྟེ་ཉི་མ་ཆོ་བ་སོགས་གྱིས་གཏུངས་པ་རྣམས་ལས་
སྟངས་ཞིང་སྟོབས་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ།

१५ 'बलकृच्छ्रकलं तथा' इति पाठान्तरम् ।

མདུན་གྱི་བསེར་བྱའི་ཡོན་ཏན།

प्रवातो रौक्ष्यवैवर्ण्यस्तम्भकृद्वाहतृड्भ्रमान् ।
श्रमाग्निमूर्च्छश्च जयेदप्रवातस्ततोऽन्यथा^{१६} ॥ २५३ ॥

མདུན་གྱི་བསེར་བྱ་རྩལ་མདོག་ངན།
རེངས་དང་ཁོང་ཚ་མགོ་འཁོར་སྒྲོམ།
ངལ་དུབ་བྱོད་དང་བརྒྱལ་བ་སེལ།
དེ་ལས་གཞན་ནི་མདུན་སེར་མིན། २५३ ॥

ཞེས་བ་ནི། བར་སྒྲོགས་སོགས་ལས་ལྷང་བའི་མདུན་གྱི་ངད་ཅན་རྒྱང་བསེར་བྱ་དེ་
ཡིས་ལྷས་རྩལ་བ་དང་ལྷས་མདོག་ངན་བ་དང་ལྷས་རེངས་བ་དང་ཁོང་ནང་ཚ་བ་དང་སྒྲོམ་
བ་དང་མགོ་འཁོར་བ་དང་ངལ་ཞིང་དུབ་བ་དང་བྱོད་གྱི་སྒྲོབས་དང་བྲན་མེད་དུ་བརྒྱལ་བ་
བཅས་ནད་འདི་དག་ནམས་སེལ་བར་བྱེད་དོ། དེ་ལྟ་སྒྲུབ་བྱ་བ་མི་བྱེད་པའི་ལྷོག་པའི་རྒྱང་
གཞན་ནམས་ནི་མདུན་གྱི་བསེར་བྱ་མིན་ནོ།

བར་སྒྲོགས་གྱི་རྒྱང་གི་ཡོན་ཏན།

प्राग्वायुरुष्णोऽभिष्यन्दी त्वग्दोषाशोविषक्रिमीन् ।
सन्निपातच्चरश्चासमामवायुं च कोपयेत् ॥ २५४ ॥

བར་གྱི་རྒྱང་ཚ་བད་ཀན་དང་།
བགས་ནད་གཞང་འབྱུམ་དུག་སྲིན་བྱ།
འདུས་པའི་རིམས་དང་དབྱུང་མི་བདེ།
མ་ཞུ་རྒྱང་ནི་འབྲུགས་པར་བྱེད། २५४ ॥

ཞེས་བ་ནི། བར་སྒྲོགས་ལས་ལྷང་བའི་རྒྱང་ནི་ཚ་བ་ཡིན་ལ། བད་ཀན་དང་བགས་ནད་

དང་གཞན་འབྱུང་དང་དུག་དང་སྲིན་བྱ་དང་འདུས་པའི་རིམས་དང་དབྱུགས་མི་བདེ་བ་དང་
མ་ཁྱ་བ་དང་རྒྱུང་ནམས་འབྱུགས་ཤིང་སྦྱེད་པར་བྱེད་དོ།

རྩལ་སྦྱོགས་ཀྱི་རྒྱུང་གི་ཡིན་ཏེ།

पश्चिमः शिशिरो हन्ति मूर्च्छां दाहं तृषं विषम् ॥ २५५ ॥^{१७}

རྩལ་སྦྱོགས་རྒྱུང་ནི་བསིལ་བ་དང་།

བརྒྱལ་དང་ཁོང་ཚ་སྦྱོང་དུག་སེལ། २५५ ॥

ཞེས་བ་ནི། རྩལ་སྦྱོགས་ནས་ལྷང་བའི་རྒྱུང་ནི་བསིལ་བ་ཡིན་ལ། རྒྱུང་བསིལ་བ་དེ་
ཡིས་དན་མེད་དུ་བརྒྱལ་བ་དང་ཁོང་བ་ཚ་བ་དང་སྦྱོང་གིས་ཉེན་བ་དང་དུག་བཅས་ནད་
འདི་དག་ནམས་སེལ་བར་བྱེད་བ་ཡིན་ལོ།

སྦྱོ་སྦྱོགས་ཀྱི་རྒྱུང་གི་ཡིན་ཏེ།

दक्षिणो मारुतः श्रेष्ठे नेत्र्योऽङ्गबलवर्धनः ।

रक्तपित्तप्रशमनो न च वातप्रकोपनः ॥ २५६ ॥^{१८}

སྦྱོ་ཡི་རྒྱུང་ནི་མཆོག་ཡིན་ཏེ།

མིག་དང་ཡན་ལག་སྦྱོ་བས་འཕེལ་བྱེད།

ཁྲག་དང་མཁྲིས་བ་རབ་འཛུམས་ཡིན།

འོན་ཀྱང་རྒྱུང་ནི་རབ་ཏུ་འབྱུགས། २५६ ॥

१७ 'कषायः पश्चिमो रुक्षो लघुर्नातिविदह्यते' इति पाठान्तरम् । རྩལ་སྦྱོགས་རྒྱུང་ནི་ཁ་དང་ལྷུག་ལྷུང་བསྐྱེད་པའི་བྱེད། ཞེས་མི་འདྲ་བ་སྦྱང་ངོ་།

१८ 'याम्योऽसृग्वातकफकृच्छीतः स्वादुः कषायकः । वातकृत्कफपित्तप्रो मूर्च्छादाहभ्रमापहः ॥ इति पाठान्तरम् । གཤིན་མའི་རྒྱུང་ནི་བསིལ་མངར་བསྐྱེད། ཁྲག་དང་རྒྱུང་དང་བད་ཀན་དང་། རྒྱུང་སྦྱེད་བད་ཀན་མཁྲིས་སེལ་ཞིང་། བརྒྱལ་དང་ཁོང་ཚ་མགོ་འཁོར་སེལ། ཞེས་མི་འདྲ་བ་སྦྱང་ངོ་།

ཞེས་པ་ནི། ལྷོ་ཡི་ཕྱོགས་ནས་ལྷང་བའི་རྒྱུ་ནི་གཞན་ལས་ཆེས་མཆོག་ཏུ་གྱུར་པ་
ཡིན་ཏེ། དེ་ཡིས་མིག་ལ་ཐན་པ་དང་། ལུས་ཀྱི་ཡན་ལག་དང་སྟོབས་རྣམས་རྒྱས་ཤིང་
འཕེལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན་ལ། བྲག་དང་མཁྲིས་པ་དག་རབ་ཏུ་འཛུམས་པར་བྱེད། འོན་ཀྱང་
རྒྱུ་ནི་ཆེས་རབ་ཏུ་འབྱུགས་པར་ཡང་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །ཡང་གཞན་ལས་ནི་ཅུང་མི་འདྲ་སྟེ།
གཤིན་མེད་ཕྱོགས་རྒྱུང་བསིལ་ལ་མངར། །བསྐྱེད་བྲག་རྒྱུང་བད་ཀན་སྦྱེད། །ཅེས་གཤིན་
མེད་ཕྱོགས་ཏེ་ལྷོ་ནས་ལྷང་བའི་རྒྱུ་ནི་བསིལ་ཞིང་རྩ་མངར་བ་དང་བསྐྱེད་བའི་བདག་ཉིད་
ཅན་ཡིན་ཞིང་། དེས་བྲག་དང་རྒྱུང་དང་བད་ཀན་རྣམས་སྦྱེད་པར་བྱེད་ཅེས་བཤད་དོ།

བྱང་ཕྱོགས་ཀྱི་རྒྱུང་གི་ཡོན་ཏན།

उत्तरो मारुतः स्निग्धो मृदुर्मधुर एव च ।

कषायानुरसः शीतो दोषाणामप्रकोपनः ॥ २५७ ॥^{१९}

བྱང་གི་རྒྱུང་ནི་སྦྱུམ་པ་དང་།

འཇམ་དང་མངར་བ་ཉིད་ཡིན་ཏེ།

རྩ་མངར་བསྐྱེད་དང་བསིལ་བ་དང་།

ཉེས་པ་རྣམས་ནི་རབ་འབྱུགས་མིན། २५७ ॥

ཞེས་པ་ནི། བྱང་ཕྱོགས་ལས་ལྷང་བའི་རྒྱུ་ནི་སྦྱུམ་པ་དང་འཇམ་པ་དང་། རྩ་མངར་
བའི་བདག་ཉིད་ཏུ་གནས་པ་ཡིན་ཏེ། རྩ་མངར་བ་དེའི་རྩས་ཤུལ་ཏུ་བསྐྱེད་བའི་རྩ་ཅན་
ཆེས་མི་མངོན་པའི་ཚུལ་ཏུ་བྱོ་བ་ཡིན། དེ་བཞིན་ཏུ་རྒྱུང་དེ་ནི་བསིལ་བ་ཡིན་ལ། ཉེས་པ་
རྣམས་ཆེས་རབ་ཏུ་འབྱུགས་པར་བྱེད་པ་མ་ཡིན་ནོ།

१९ 'स्निग्धः शीतो लघुः सात्व्यः उत्तरः षड्सोऽनिलः । इति माठान्तरम् ।

བྱང་ཕྱོགས་རྒྱུང་ནི་སྦྱུམ་བསིལ་ཡང་། །འཕྲོད་ཅིང་རྩ་ཤུལ་ལྷན་བའི་རྒྱུང་། །ཅེས་མི་འདྲ་བ་སྦྱང་ངོ་།

ཕྱོགས་མཚམས་ཀྱི་རྒྱུད་གི་ཡོན་ཏན།

ऐशानः कटुरुक्षोष्ण आग्नेयश्चैव मारुतः ।
अम्लो विदाही नैर्ऋत्यो वायव्यस्तिक्त उच्यते ॥ २५८ ॥

དབང་ལྡན་ཕྱོགས་ནི་ཆ་རྩལ་དྲོ།
མེའི་ཕྱོགས་ནི་ད་ཀྱི་རྒྱུད་ཡང་ཡིན།
བདེན་བྲལ་སྐྱུར་དང་ཁོང་ཆ་དང་།
དེ་ནི་ཁ་བ་མིན་པར་བཤད། २५८ ॥

ཞེས་པ་ནི། ཕྱོགས་མཚམས་ལས་ལྡང་བའི་རྒྱུད་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་དབང་ལྡན་ཏེ་བྱང་
ཤར་ཕྱོགས་ཀྱི་རྒྱུད་ནི་རོ་ཆ་བ་དང་ནུས་པ་རྩལ་ལ་དྲོ་བ་དང་ལྡན་པ་ཡིན་ནོ། །མེའི་ཕྱོགས་
ཏེ་ཤར་ལྷོ་འཕྱུར་མཚམས་ལས་ལྡང་བའི་རྒྱུད་ཡང་གོང་ལྡར་རོ་ཆ་ལ། རུས་པ་རྩལ་ཅིང་དྲོ་བ་
དང་ལྡན་པར་བཤད་དོ། །བདེན་བྲལ་ཏེ་ལྷོ་རུབ་མཚམས་ལས་ལྡང་བའི་རྒྱུད་ནི་སྐྱུང་ཁོང་
ཁོང་ཆ་བར་བྱེད་པ་དང་། རྒྱུད་དེ་ནི་རོ་ཁ་བའི་རང་བཞིན་མིན་པར་བཤད་དོ། །

ནི་ཚན་དང་གྲིབ་མའི་ཡོན་ཏན།

आतपो धमतृदस्वेददाहमूर्च्छाविवर्णता ।
कुर्यात् पित्तास्रवह्नीश्च छाया त्वेतानपोहति ॥ २५९ ॥ २०

ནི་ཚན་མགོ་འཁོར་སྐྱོམ་དང་རྩལ།
ཁོང་ཆ་བརྒྱལ་དུབ་མདོག་ངན་བྱེད།
ཁག་མཁྲིས་མེ་དྲོད་སྐྱེད་པར་བྱེད།
གྲིབ་མས་དེ་རྣམས་འཇོམས་པ་ཡིན། २५९ ॥

ཞེས་པ་ནི། ནི་ཚན་ཏེ་ནི་མ་ཤིན་ཏུ་ཆ་བ་དེས་ནི་མགོ་བོ་འཁོར་བ་དང་སྐྱོམ་པ་དང་

ལུས་རྒྱལ་བ་དང་ཁོང་ཆ་བ་དང་བླན་མེད་དུ་བརྒྱལ་བ་དང་ངལ་ཞིང་དུ་བ་བ་དང་མདོག་
ངན་པར་བྱེད་པ་ཡིན། དེ་བཞིན་དུ་ཁྲག་དང་མཁྲིས་པ་དང་མེ་དྲོད་ཀྱི་སྒྲོབས་ནྟམས་སྒྱེད་
པར་བྱེད་པ་ཡིན།

གོང་གསལ་མགོ་འཁོར་བ་ལ་སོགས་པའི་ཉི་ཆེན་གྱིས་གཞོན་པ་འདི་དག་ནྟམས་
བསིལ་བའི་གྲིབ་ནག་གིས་འཛོམས་པར་བྱེད་ཅུས་པ་ཡིན་ནོ།

ཟླ་འོད་སོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན།

तमः कषायकटुकं ज्योत्स्ना मधुरशीतला ॥ २६० ॥

ཐུན་པ་བསྐྱ་དང་ཆ་བ་དང་།

ཟླ་འོད་མངར་དང་བསིལ་བ་ཡིན། २६० ॥

ཞེས་པ་ནི། འོད་དང་བྲལ་བའི་ནག་ཁུང་ཐུན་པ་དེ་ནི་རྩ་བསྐྱ་ཞིང་ཆ་བའི་བདག་ཉིད་
ཅན་ཡིན་ལ། དེ་བཞིན་དུ་ཟླ་བའི་འོད་ཟེར་དེ་ནི་རྩ་མངར་ཞིང་བསིལ་བའི་ཁྲད་ཆས་དང་
ལྷན་པའི་རང་བཞིན་ཡོད་པ་ཡིན་ནོ།

ཁ་སྐྱོང་གི་དོན་བསྟུ་བ།

रसादिभेदैरिति भैषजानां

दिङ्मात्रमक्तं न यतोऽस्ति किञ्चित् ।

अनौषधं द्रव्यमिहावबोधो

रूपस्य तेषां वनगोचरेभ्यः ॥ २६१ ॥

གང་འདིར་སྐྱན་མ་ཡིན་པར་ཅུང་ཟད་མེད།

སྐྱན་ནྟམས་དག་གི་རྩ་ལ་སོགས་པ་ཡི།

དབྱེ་བ་ཞེས་ནི་སྒྲོགས་ཙམ་སྒྲོས་པ་ཡིན།

དེ་དག་གི་གཟུགས་ནགས་ན་སྒྲོད་ལས་ཏྲོགས། २६१ ॥

ཞེས་བ་ནི། འཇིག་རྟེན་འདི་ན་སྤྱི་དངོས་སྤྲན་མ་ཡིན་པ་ནི་ཅུང་ཟད་ཅི་མ་ཡང་ཡོད་པ་
 མ་ཡིན་ཏེ། གང་གྱིར་གསོ་བྱ་གསོ་བྱེད་ཐམས་ཅད་འབྱུང་བ་ལྟས་བསྐྱེད་པ་དང་། འབྱུང་
 ལྟས་སྐྱེད་པའི་གསོ་བྱའི་ཁམས་འཁེལ་ཟད་འབྲུགས་པར་གྱུར་ཆེ་འབྱུང་ལྟས་སྐྱེད་པའི་
 གསོ་བྱེད་ཀྱི་གཉིན་པོ་ལྟོག་པ་གཞན་གྱིས་ངེས་པར་གསོ་ཞིང་སྟོམས་པར་བྱེད་པ་ལ་པན་
 པར་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟ་བུའི་ཐུ་མཐའ་མེད་པའི་སྤྲན་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་འགྲོ་བ་གང་
 དག་གི་ཆེ་ལ་པན་པའི་དོན་དུ་སྤྲན་གྱི་རོ་ལ་སོགས་པའི་དབྱེ་བ་སྟོགས་ཉུང་ཟད་ཅི་མ་ཞིག་
 སྟོས་བ་ཡིན་ལ། ཐམས་ཅད་ནི་བཟོད་ཀྱི་མི་ལང་ངོ་། །སྤྲན་དེ་རྣམས་ཀྱི་གྲུགས་དབྱིབས་
 སོགས་ངོ་བོ་རྣམ་པའི་ཁྱད་པར་རྣམས་ནི་ནགས་སུ་སྤྱོད་ཅིང་དཀའ་ཐུབ་ལ་གནས་པའི་
 དང་སྤོང་དག་དང་ཐུགས་ཀྱི་རྩི་བོ་སོགས་ས་སྟོགས་དེ་དང་དེར་གནས་པའི་སྤྱི་བོ་རྣམས་
 ལས་རྟོགས་ཤིང་ཤེས་པར་བྱུང་། ཟླ་ཟེར་བོད་འབྱུང་དུ་མི་སྤྲང་པའི་ཁ་སྐོང་རྩོགས་སོ།

སྤྲན་པ།

དུག་གསུམ་རྒྱུ་འབྲས་ལས་དབང་ཆེས་བཅན་པས།

ཉམ་ཐག་འགྲོ་བ་ནད་ཀྱིས་གཏུང་བ་ལ།

པན་པ་སྤྱ་མེད་འབྱེན་པའི་གནས་གཅིག་ཕུ།

གསོ་རིག་བསྟན་པའི་གཞུང་ལས་གཞན་དུ་ཅི།

སྤྱང་པའི་གཞུང་དོན་དཔག་པར་དཀའ་བ་འདི།

གོ་སྤྱི་ངག་གིས་བཀོད་དེ་བསྟོན་འཕྲི་དང་།

ཁ་སྐོང་གཞུང་བཞིན་བྱས་པའི་ཆ་ཤས་འདི།

གཟུར་གནས་མཁས་པ་དབྱེས་པའི་སྤྱིས་སུ་གཏད།

གསོ་རིག་བསྟན་པའི་ནགས་སུ་སྤྱག་པོ་ལས།

ཆེས་མཆོག་ལྟོན་པ་ངལ་བས་དངས་པ་གང་།

དེ་དོན་སྤྲ་བའི་དོན་གཉེར་ཅན་ནམས་ལ།
སྤང་བའི་གནད་དོན་རྟོགས་ལ་སྤན་པར་ཤོག།

སྤང་བོ་བསྐྱས་པའི་དགོངས་དོན་ཨ་དུ།
མ་རྟོགས་ལོག་རྟོགས་འབྲེག་པའི་འགྲེལ་བཤད་ཀྱིས།
ནག་ནོག་གི་ཡིས་སྤྲགས་པ་མཆིས་ངེས་ན།
གཟུར་གནས་མཁས་པར་འཆགས་ཤིང་བྱེད་ཅོད་མཛོད།

འདི་ལས་ལས་ཆོག་ས་གང་ཞིག་བསགས་གྱུར་པ།
འགྲོ་དག་དག་པའི་ས་ལ་མ་རེག་བར།
གསོ་རིག་རིག་པའི་བྱེ་མོ་འདི་ཉིད་ཀྱིས།
སྤྲོགས་ཀྱན་ཀྱན་བྱི་ནད་གསོས་འབྱར་བར་ཤོག།

...

ཁ་སྐོང་སྡེ་ཚན་གཉིས་པ།

ལེགས་སྦྱར་དང་བོད་སྐད་ཤན་སྦྱར་ཐ་སྙད་ཚུགས་བསྡེབས།

अष्टाङ्ग	ཡན་ལག་བརྒྱད།	६. मज्जा	ཀར།
१. काय	ལུས།	७. शुक	ཁྱ་བ།
२. बाल	བྱིས་པ།	त्रिमल	དྲི་མ་གསུམ།
३. ग्रह	གཏོན།	१. शकृत	བཤང་བ།
४. ऊर्ध्वाङ्ग	ལུས་སྟོད།	२. मूत्र	གཅིན།
५. शाल्य	མཚོན།	३. स्वेद	རྩལ།
६. दंष्ट्र	མཆེ་བ།	वायुलक्षण	རྩུང་གི་མཚན་ཉིད། ७
७. जरा	ནས་པ།	१. रूक्ष	རྩུབ་བ།
८. वृष्य	རོ་ཙ་བ།	२. लघु	ཡང་བ།
त्रिदोष	ཉིས་པ་གསུམ།	३. शीत	གྲང་བ།
१. वायु	རྩུང་།	४. खर	ཤ་བ།
२. पित्त	མཁྲིས་པ།	५. सूक्ष्म	ཤ་བ།
३. कफ	བད་ཀན།	६. चञ्चल	གཡོ་བ།
सप्तधातुः	ལུས་རྩུངས་བདུན།	पित्तलक्षण	མཁྲིས་པའི་མཚན་ཉིད། १
१. रस	དྲངས་པ།	१. सस्नेह	སྦྱུམ་བཅས།
२. आर्तव	ཁྲག།	२. तीक्ष्ण	རྩོ་བ།
३. मांस	ས།	३. उष्ण	ཚ་བ།
४. मेद	ཆེལ།	४. लघु	ཡང་བ།
५. अस्थि	རུས་པ།	५. विस्त्र	དྲི་མནས་པ།

३. वसन्त	དུའི་ཀ	भेड	ལུག
४. ग्रीष्म	སོ་ག	पुनर्वसु	ནལས་སོ་སྟེས།
५. वर्षा	དབྱར་ཀ	धोम्य	འོད་ཡངས།
६. शरद्	སྟོན་ཀ	पराशर	མདའ་མཆོག།
अथनद्वय	བཟོད་པ་གཉིས།	जातूकर्ण	སྒྲི་སྟེགས་ར།
उत्तर	བྱང་བཟོད།	क्षीरपणि	ལན་ལྡེའི་ལག་པ།
दक्षिण	ཕྱོད་བཟོད།	मरीचि	འོད་ཟེར་ཅན།
देवर्षि	ལྷ་དང་བྲམ་ཟེའི་མཆོན།	वशिष्ठ	གནས་འཛོག།
देव	ལྷ།	भरद्वाज	བྱ་ར་བྱ་ང།
विप्र	བྲམ་ཟེ།	धन्वन्तरि	ཐང་ལ་འབར།
प्रजापति	སྟེ་དགའི་བདག་པོ།	चरक	ཅ་ར་ཀ།
अश्विनीकुमारौ	ཐ་སྐྱར་གྱི་བྱ་གཉིས།	सुश्रुत	ལེགས་ཐོས།
इन्द्र	བརྒྱ་བྱིན།	शरीराङ्ग	ལུས་ཀྱི་ཡན་ལག
ब्रह्मा	ཚངས་པ།	केश्य	སྐ།
अग्निवेश	མེ་བཞིན་འཇུག།	कण्ठ	མགུལ།
अत्रि	སྒྱུན་ཤེས།	शाखा	ཡན་ལག
अत्रेय	སྒྱུན་ཤེས་ཀྱི་བྱ།	प्लीह	མཆེར་པ།
विष्णु	ཁྱབ་འཇུག།	चक्षु	མིག
शिव	དབང་ལྷུག།	योनि	མངལ།
निमि	མི་ལུ་ལྷུད་འཛོན།	हृदय	སྟེང་།
कार्तिकेय	གཞོན་ནུ་གཤོང་བྱུག།	नेत्र	མིག
कश्यप	འོད་སྤངས།	शिर	མགོ།

मलायन	སྐོང་ག།	उत्तमाङ्ग	མགོ་གོ
अङ्घ्रि	ཀྱང་པ།	षड्रस	རྩ་བྱ་ག
कर्ण	ན་པ།	१. स्वादु/मधुर	མངར་པ།
श्रवण	མཉན་བྱ།	२. अम्वल	སྐྱར་པ།
ऊर्जा	མདངས།	३. लवण	ལན་མོ།
अधकाय	ལུས་སྒྲིང།	४. तिक्त	ཁ་པ།
अस्त्र	ཁྱག	५. ऊष्ण	ཚ་པ།
हृदयोरस	སྙིང་དང་བྱང་།	६. कषाय	བསྐྱ་པ།
ऊर्ध्वाङ्ग	ལུས་སྐྱོང།	त्रिविपाक	ཞུ་ཇེས་གསུམ།
कटी	ཀྱེད་པ།	१. स्वादु	མངར་པ།
आस्य	ཁ།	२. अम्वल	སྐྱར་པ།
दन्तमांस	སྐོང་དང་རྩི་ལ།	३. कटु	ཚ་པ།
नख	སེན་མོ།	विंशतिगुण	ཡོན་ཉན་ཉི་ཤུ།
रोम	བ་སྐྱ།	१. गुरु	ཁྱི་པ།
श्मश्रु	ཁ་སྐྱ།	२. मन्द	བརྟུལ་པ།
पाद	ཀྱང་པ།	३. हिम	བསེལ་པ།
त्वक्	བགས་པ།	४. स्निग्ध	སྐྱམ་པ།
ओज	མདངས།	५. श्लक्ष्ण	འཇམ་པ།
वंक्षण	དྲུག།	६. सान्द्र	སྐྱ་པ།
व्यङ्ग	རྩོ་སྒྲིང།	७. मृदु	མཉན་པ།
वस्ति	ཚུ་སྐོས་སྒྲིང་པ།	८. स्थिर	བརྟན་པ།
कोष्ठ	ཁྱོ་པ།	९. समूक्ष्म	ཅུང་སྒྲ་པ།

༡༠. བཤའ་	སྐམ་བཟ་ཅན།	༣. ཕྱི་ཕྱོགས་	ཐི་ཐི་ལིང་།
དཔེ་འཇམ་པ་	ཐོག་པ་བཅུ།	ཕྱོགས་ལོ་	ཆོ་བ་ལྷ།
༡༡. ལྷ་	ཡང་བ།	༡. ལྷ་	དོང་གྲ།
༡༢. ལྷ་མོ་	རྩ་བ།	༢. ཕྱི་ཕྱོགས་	ཐི་ཐི་ལིང་།
༡༣. ལྷ་མོ་	དོང་བ།	༣. ཕྱི་ཕྱོགས་ལྷ་	ཐི་ཐི་ལིང་ཅ་བ།
༡༤. ལྷ་མོ་	ཅུ་བ་བ།	༤. ལྷ་མོ་	དཔེ་འཇམ་།
༡༥. ལྷ་མོ་	སྐྱ་བ།	༥. ལྷ་མོ་	ཅོ་ལྷ་།
༡༦. ལྷ་མོ་	སྐྱ་བ།	ཐི་ཐི་ལིང་ལྷ་མོ་	དོང་གྲ་བཟུ་མ།
༡༧. ལྷ་མོ་	སྐྱ་བ།	༡. ལྷ་མོ་	ཐི་ཐི་ལིང་།
༡༨. ལྷ་མོ་	སྐྱ་བ་ནལ་ནལ་པོ།	༢. ལྷ་མོ་	ཐི་ཐི་ལིང་།
༡༩. ལྷ་མོ་	གཞོ་བ།	༣. ལྷ་མོ་	ཐི་ཐི་ལིང་།
༢༠. ལྷ་མོ་	ཐོག་པ་བཅུ།	ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་	དོང་གྲ་བཟུ་མ།
ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་	ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་	༡. ལྷ་མོ་	ཐི་ཐི་ལིང་།
༡. ལྷ་མོ་	ཆོ་བ།	༢. ལྷ་མོ་	ཐི་ཐི་ལིང་།
༢. ལྷ་མོ་	བཟུ་མ་བ།	༣. ལྷ་མོ་	ཐི་ཐི་ལིང་།
ཐི་ཐི་ལིང་	ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་ལྷ་མོ་	༤. ལྷ་མོ་	ཐི་ཐི་ལིང་།
༡. ལྷ་མོ་	ལྷ་མོ་	ཕྱོགས་ལོ་	ཐི་ཐི་ལིང་།
༢. ལྷ་མོ་	ལྷ་མོ་	ཕྱོགས་ལོ་	ཐི་ཐི་ལིང་།
༣. ལྷ་མོ་	ལྷ་མོ་	ཕྱོགས་ལོ་	ཐི་ཐི་ལིང་།
ཐི་ཐི་ལིང་	ཆོ་བ་བཟུ་མ།	༡. ལྷ་མོ་	ཐི་ཐི་ལིང་།
༡. ལྷ་མོ་	དོང་གྲ།	༢. ལྷ་མོ་	ཐི་ཐི་ལིང་།
༢. ལྷ་མོ་	ནལ་ནལ་པོ།	༣. ལྷ་མོ་	ཐི་ཐི་ལིང་།

पञ्चमध्यमूल	ཙ་བ་འབྲིང་པོ་ལྟ།	१. ब्रह्म	ཀུ་ག།
१. बला	བ་ལྟ།	२. कास	འཇག་མ།
२. पुनर्नव	བྱུན་ན་བ།	३. ईक्षु	བྱ་རམ་ཤིང་།
३. ऐरण्ड	ཨེར་རྩ།	४. शर	འདམ་ཙ།
शूर्णपणीद्वय	གུར་པ་རྩི་གཉིས།	५. शाली	འབྲས།
४. मृगपणी	མྱུང་པ་རྩི།	रत्नवर्ग	རིན་ཆེན་སྟེ།
५. माषपणी	མྱུང་པ་རྩི།	सुवर्ण	གསེར།
पञ्चलघुमूल	ཙ་བ་ཚུང་བ་ལྟ།	रुप्य	དུལ།
अंशुमतीद्वय	ཨ་ཁུ་མ་རྩི་གཉིས།	ताम्र	ཟངས།
१. शालपणी	གྲུལ་པ་རྩི།	कांस्य	རག།
२. पृथिपणी	པུའི་པ་རྩི།	सीस	ལྷ་ཉེ།
बृहतीद्वय	བློན་རྩི་རྩམ་གཉིས།	कृष्णलोह	ལྷགས་ནག
३. बृहत् बृहती	བློན་རྩི་ཆེ་བ། གར་གརྩི་ཆེ་བ།	पद्मराग	པད་རག་
४. लघुबृहती	བློན་རྩི་ཐ་བ། གར་གརྩི།	मुक्त	མུ་ཉིག།
५. गोक्षुर	གཟེ་མ།	वज्र	དོ་རྩི་པ་ལམ།
जीवनपञ्चमूल	འཚོ་བྱེ་ཙ་བ་ལྟ།	वैडूर्य	བེ་རུ་བྱ།
१. अभीरु	ཉེ་ཤིང་།	विद्रम	བྱུ་བྱ།
२. वीरा	ཀློག་ལྟེ།	तुल्यक	ཐིག་པན།
३. जीवन्ती	འཚོ་བྱེང།	मनोह्रा	མ་ལོ་རྒྱ།
४. जीवक	རྩི་མ་ག།	रत्न	རིན་ཆེན།
५. रषभक	རིམ་རྩ་ག།	हारा	མུ་ཉིག།
पञ्चतृणमूल	ལྷ་ལི་ཙ་བ་ལྟ།	अम्बुवर्ग	ལུ་ཡི་སྟེ།

འཇུ	ཐུ།	པབ་ཤེད་	སྟོང་གིས་ཐོག་པ།
འཇུ	སྟོང་པ།	པཎ་	འདས་པ།
འཇུའཇུའཇུ	རྩ་མི་གསལ་པ།	ཤེད་ཤེད་	ཉ་སྟོང་པ།
འཇུ	ཞིས་པ།	འཇུའཇུ	མཛེན་དུ་འབབ།
འཇུ	འབབ་པ།	འཇུའཇུ	སྟོང་ཆགས་ཅན།
འཇུ	མལ་ཆེན།	པཎ་	སྟོང་པ།
འཇུ	དུ་ལ་ཐོང་།	པཎ་	པོ།
འཇུ	མ་ཐུང་པ།	འཇུ	སྟོང་མ་ཅན།
འཇུ	མ་ཐོག་མ་གྱུར་པ།	འཇུའཇུ	མཛེན་པ།
འཇུ	སྟོང་སྟོང་འབྱེད་པོ།	འཇུའཇུ	མ་ཡི་མི་བཟོད་པ།
འཇུ	སྟོང་བཟང་བཞག་པ།	འཇུའཇུ	དུས་སུ་མ་འབབ་པ།
འཇུ	འཇུའཇུ་ཐོང་།	འཇུའཇུ	སྟོང་མཛེན་འབབ་པ།
འཇུ	དུ་ལ་ཐོང་པ།	འཇུའཇུ	སྟོང་པ།
འཇུ	ཡང་ས་པ།	འཇུའཇུ	དུ་ལ་ཐོང་པ།
འཇུ	ས་སྟོང་པ།	འཇུའཇུ	དོ་ལ་སྟོང་པ་བཟོད་པ།
འཇུ	ཐང་ལ་གནས་པ།	འཇུའཇུ	གཞིང་ས་པའི་ཐུ།
འཇུ	ཆར་པའི་ཐུ།	འཇུའཇུ	གང་ས་ཅན།
འཇུ	ཐུ་ཐོག་པ་བཟོད་པ།	འཇུའཇུ	ཆར་གྱི་ཐོག་པ་མ།
འཇུ	སྟོང་ས་པ།	འཇུའཇུ	སྟོང་ཐུ།
འཇུ	མི་དུན་སྟོང་།	འཇུའཇུ	བཟོད་གཞིང་།
འཇུ	ཐུ་ཐོང་།	འཇུའཇུ	ཐར་ལས་སྟོང་པ།
འཇུ	བར་སྟོང་ཐུ།	འཇུའཇུ	ཐུ་ལས་སྟོང་པ།

अपरान्तोत्थ	མཐའ་ལས་བྱུང་བ།	दिव्य	ཆར་མུ།
दोषघ्न्य	ནད་ཀུན་སེལ་བ།	बाष्प	བཟོ།
पौरुकारिण्य	སྐྱེས་བའི་རུས་བ་སྐྱེད།	क्षीरवर्ग	དཀར་གྱི་སྡེ།
तडाग	རྩེང་།	क्षीर	འོ་མ།
शृङ्गबेराम्बु	སྐྱ་མུ།	दधि	ཞོ།
साराम्बु	སེ་འབྲེལ་མུ།	मस्तु	ཞོ་ཁ་མུ།
जलवर्षि	རྩི་ཆར།	नामन्ददधि	ཞོ་མ་ལངས་པ།
दुर्दिन	ཆར་ཆེད་དུས།	घृत	ཞུན་མར།
सुखोदक	དོ་འཇམ་མུ།	किलाट	སུམ་གསར།
समस्थूलकृश	རན་སྐྱོམ་སྐྱེམ།	पीयूष	སྤྱི།
वस्तिशोधन	གཅིན་ནད་སེལ་བ།	कुर्चिका	མུ་བུམ།
कथित	བསྐྱོལ་གྲང་།	मारण	ཐུར་བ།
व्युषित	ཞག་ལོན།	तक्र	དར།
नारिकेलोदक	མུ་ཉྩར་མུ།	ईक्षुवर्ग	བུ་རམ་ཤིང་ཁུའི་སྡེ།
मध्वम्बु	སྤྱིང་མུ།	इक्षु	བུ་རམ་ཤིང་ཁ།
जलदाम्बु	མུ་སྤྱིང་མུ།	पौण्ड्रक	ཁ་ར་དཀར་པོའི་ཤིང་།
पेय	བདུང་བ།	वांशिक	བུར་ཤིང་སྐྱབས་ཅན།
स्वल्प	ཉུང་ཉུང་།	गुड	བུ་རམ།
पञ्चसार	སྤྱིང་པོ་ལྔ།	धौतगुड	བུར་དཀར།
नादेय	མུ་པོའི་མུ།	जनतुजगाथा	འབྲེལ་ཆོས་པ།
वराऽवर	བཟང་ངན།	पीडन	བཙོར་བ།
आस्तृत	སྤྱིང་ཀ།	मलसंकर	དྲི་མས་སྐྱབས་པ།

किञ्चित्कालवित्त्य	དུས་ཅུང་ཟད་ལོན་པ།	वारुणी	ཁང་དུངས།
यान्त्रिक	འཕུལ་འཁོར་ཅན།	सीधु	བྱ་རམ་ཤིང་ཁང་།
शतपर्वक	བུར་ཤིང་ཆེན་བརྒྱ་པ།	यवसुर	ནས་ཁང་།
फाणित	བུར་ཤིང་ལྷ་བ་ཅན།	अरिष्ट	སྤན་ཁང་།
मत्स्यण्ड	རྒྱགས།	माद्धीक	གྲན་ཁང་།
सितोपल	ཤ་ཁ་ར།	खाजूर	ཁྲ་སྤར་ཁང་།
सिता	ཁ་ར་དཀར་པོ།	शाकर	ཤུཀར་ཁང་།
यासश्कर	ཡ་བ་ཀ་ར།	अतिमद	ཤིན་ཏུ་བཟེ་བ།
मधु	སྤང་ཅི།	गौड	བུར་ཁང་།
स्नेहवर्ग	སྤམ་གྱི་སྤེ།	मध्वासव	སྤང་ཁང་།
तैल	འབྲུ་མར།	वैभीतकी	བ་རུའི་ཁང་།
तिल	རྟིལ་མར།	अतितीव्रमद	ཤིན་ཏུ་ར་མོ།
सार्षप	ཡུངས་མར།	तीक्ष्णमद्य	མི་བཟད་ཁང་།
वसा	ཞག།	मद्यविक्रय	ཁང་ཆོང་བ།
मज्जा	ཀར་།	शुक्त	ཆ་ཁང་།
मेद	ཆེལ།	आसुत	མནན་བྱས་སྤྱར་པོ།
नवनीत	མར་གསར།	कालाम्ल	དུས་ཀྱི་སྤྱར་པོ།
घृत	ཞུན་མར།	शाण्डकी	དུས་ཀྱི་སྤྱར་ཅུབས།
क्षीरोद्भव	འོ་མའི་མར།	धान्यमत्र	འབྲས་ཁྲའི་རང་སྤྱར།
मद्यवर्ग	ཁང་གི་སྤེ།	आसव	ཁང་གན།
मद्य	ཁང་།	धान्यवर्ग	འབྲུ་ཡི་སྤེ།
सुरा	འབྲུ་ཁང་།	अन्नस्वरूप	ཁ་ཟས་ཀྱི་ཆུལ།

शालि	ཙ་སྐར་འབྲས།	गोधूम	གོ།
रक्तशालि	འབྲས་སྐ་ལུ་ཙ་སྐར།	यवा	ནས།
महाशालि	འབྲས་ཆེན།	अनुयव	ནས་ཅོད།
तूर्णक	འབྲས་དྲུག་ཙ་བ།	मुद्ग	མོན་སྐན་མེད།
शकुनाहत्	གུ་ཡིས་སྐང་ས།	कलाय	མོན་སྐན་དཀར་པོ།
सारमख	འབྲས་སྐྱོན་གཉི་མཆུ།	कुलत्था	ཆུ་སྐན་ནག་པོ།
दीर्घशूक	འབྲས་ཙེ་ཙོན།	माष	མོན་སྐན་གཉི།
सुगान्धि	འབྲས་དྲི་བཟང་།	शिमबीधान्य	གང་འབྲ་ཙན་གྱི་འབྲ།
यवक	འབྲས་ནས་འབྲ།	शूकधान्य	ག་མ་ཙན་གྱི་འབྲ།
पासुबाष्प	འབྲས་ཆར་མ།	नन्दीमुखी	སྐོ་རིགས་སྐ་རིང་།
षष्टिक	འབྲས་དྲུག་ཙ་བ།	कृत वर्ग	གཡོས་བྲས་གྱི་སྐེ།
महान्नीहि	འབྲས་ཐུག་ཆེན།	मण्डा	འབྲས་ཐུག་སྐ་བ།
कृष्णव्रीहि	འབྲས་ཐུན་ནག།	पेया	འབྲས་ཐུག་སྐ་བ།
जतुमख	འབྲས་ཆུ་སྐེར་ཆོར་འབྲ།	विलेपी	འབྲས་ཐུག་གར་བ།
कुक्कुटाण्ड	འབྲས་ཁྱིམ་གཉི་སྐོང་འབྲ།	ओदन	འབྲས་འཆན།
कलाव	འབྲས་ཉུར་བའི་མིག་འབྲ།	सुधौत	ལེགས་བཀུས།
पारावतक	ཐུག་ཙོན་འབྲས།	प्रस्तुत	ཁྱ་བ་བཙགས་པ།
कङ्क	ཁྱོ།	युक्तिभुजित	ལེགས་བཅོས།
कोद्रव	ཁྱོ་ཅོད།	स्विन्न	ཆོས་པ།
श्यामाक	སྐེའུ་འབྲས།	पलपुष्टरस	ས་ཆོན་ཁྱ་བ།
तृणधान्य	ཙ་འབྲ།	रसाला	དྲི་འཛིན།
प्रियंगु	ཁྱོ།	वेसवार	ས་གཡོས་སྐོད་སྐར།

पानक	शुद्धकुट्टि-वर्तुद-वा	चटक	विष्ठा मन् विष्ठा
लाजा	अमृत-यौग	हंस	दन्-वा
पृथुक	शुद्ध-लेवा	शिखी	अर्द्ध-अमृत-अ-वा
धाना	दन्वा	कृकर	वर्द्ध-वा
सक्तु	कुट्टि-वा	तित्तिर	कुट्टि
संतर्पण	शुद्ध	काणकपोत	वि-व-अ-वा
उदमन्ध	शुद्ध	हारीत	वृद्ध-वा
पिण्याक	अमृत-का	मत्स्य	१।
कुक्कूल	अमृत-वर्द्ध-वा	प्रसहा	कुट्टि-अमृत-अ-वा
कर्पर	दन्वा	प्रतुदा	अमृत-वा
भूरा	अ-वा	विकिर	वर्द्ध-वा
कन्द	दन्वा	महामृग	दन्वा-अ-वा
अङ्गार	अमृत-वा	बिलेशय	वृद्ध-व-अ-वा
वसवार	अ-वा	गोध	शुद्ध-वा
मांसवर्ग	अ-वा	कादम्बक	कुट्टि
मृग	दन्वा	सिंह	अ-वा
हरिण	अ-वा	गज	वृद्ध-वा
ऐण	दन्वा	कीट	अ-वा
शश	दन्वा	पिपीलिक	वर्द्ध-वा
कोकिल	वृद्ध	गव्य	व-वा
मरपुष्ट	वृद्ध	अज	२।
कपोत	शुद्ध-वा	कारभ	दन्वा

शुका	ནེ་ཙྨ་	चुलूकी	བུ་ལུ།
वराह	ཕག་ལོད།	नक्र	ནག་ཁ།
महिष	མ་རྟེ།	शिशुमार	བྱིས་པ་གསོད།
न्यंकु	སྒྲིམ།	तिमिङ्गिल	ཉ་པོ་ཆེ།
वारण	སྒྲང་པོ་ཆེ།	अजावी	ར་ལུག།
सूकर	ཕག་པ།	अविक	མ་མོ།
सृमर	རྟ་ལོད།	जाङ्गलानूप	སྐྱམ་གཤེར།
चमर	གནག་ལོད།	आद्यन्त्य	ཐོག་མ་མ་མ།
खड्ग	བསེ་རུ།	ग्राम्य	གྲོང་གནས།
गवय	སྒྲིམ་སྒྲང་། པ་མེན།	सद्योहत	འཕྲལ་བསད།
अप्वर	རྒྱུར་གནས།	क्रव्याद	ཤ་ཆོན།
प्लव	བུ་སྒྲ།	वयस्थ	དར་ལ་བབ་བ།
बलाक	རྒྱ་སྒྲར།	पुंस्त्रिय	ཕོ་དང་མོ།
क्रौञ्च	ཁྱུང་ཁྱུང་།	सक्थि	དཀྱི་མགོ།
उत्क्रोश	ལྷ།	गर्भिणी	སྐྱམ་མ།
चक्रवाक	བཞད།	विहङ्ग	ཤ།
कूर्म	རུས་སྐལ།	शोणित	ཁྱག།
शंख	དུང་།	गोकर्ण	རྒྱུང་།
शुक्ति	ཉ་བྱིས།	शम्बर	དང་སྒོ།
उद्रो	སྐམ།	शरभ	སྒྲང་སྒོ།
शफरी	ཉེ་ཁྱུང་།	रक्तवर्मक	གོ་ཙྨ་དམར།
मकर	རྒྱ་སྒྲིམ།	कपिञ्जल	སྐྱིག་པ།

उत्पलकन्द	ལྷུང་ལ་ཁུ་པ།	दाडिम	སེ་འབྲུ།
चिल्ली	སེང་ཁྲིམ།	मोच	ངང་ལག་ཁུ་ཤིང་འབྲས་བྲ།
शतवार्य	པདྨའི་སྤྱ་གྲ་སྤ་བ་	खजूर	འབྲ་གོ།
कौसुम्भ	ལེ་བཞན་ཅི།	नालिकेर	ཁྱ་སྤར་བེ་ཏ།
सार्षप	ཡུངས་དཀར།	आम्र	ཨ་འབྲས།
पिण्डालु	ཡུངས་མ།	वदर	ཁྱ་ཤུག
सुरस	བྱིའུ་ག།	तुम्ब	ཀྲ་པ།
असुरि	སྤྱེ་ཆོ།	शीर्णवंत	འབྲས་བྲ་མྱོང་ལུང་།
जम्बीर	སྤྱར་ཅི་ཆེན་གོ།	अला	དཔལ་གྱི་འབྲས་བྲ།
पलाण्डु	བཙོང་། ཀུན་དོང་།	कक्षोड	སྤར་ཁ།
गृञ्जनक	ཀུང་མ།	कोलमज्जा	ཁྱ་ཤུག་ཆེ་བ།
लशुन	སྤོག་སྤྱ།	बिल्व	བེལ་འབྲས།
कलोड्य	པདྨའི་ས་བོན།	नारङ्ग	སྤྱར་ཅི་ཆེན་གོ།
जीवन्ती	འཆོ་བྱེད།	भल्लतक	བསེ་ཤིང་འབྲས་གོ་བྲེ།
शाक	ཆོད་མ།	रुच्य	ཁམ་ཤ།
तन्मूलक	ལ་ཤུག	इमलीका	ཨེམ་ལི།
शुष्क	སྤམ་གོ།	लवणवर्ग	ལན་ཁྲི་སྤེ།
शुष्कशाक	ཆོད་མ་སྤམ་གོ།	लवण	ལན་ཁྲ།
विरुढक	སྤྱ་གྲ།	सैन्धव	ཁྱེ་སྤང་ཁྲ།
आम	ཇེན་པ།	सौवर्चल	ཙབས་ཀུ་ཁྲ།
फलवर्ग	འབྲས་བྲའི་སྤེ།	बिडम	ཁ་ཀུ་ཁྲ།
ब्राक्षा	ཀུན་འབྲུམ།	सामुद्र	ཁྱ་མཆོད་ལན་ཁྲ།

औद्धिद	བཞོད་མའི་ལན་ལྷོ།	गर	སྒྲིང་དུག
कृष्णसौवर्चल	ཁ་རུ་ལྷོ་ནག	गद	ནད།
रोमक	མཚོ་ལྷོ།	मूर्च्छा	བརྒྱལ་འཕོག
क्षार	མལ་ལྷོ།	अग्निसाद	རྩོད་འཁྲི་བ།
मेघवशूकज	ནས་ཚོག་ལུས་པའི་ལན་ལྷོ།	वातल	རྒྱུད་སྒྲིང་པ།
व्यञ्जन	སྒྲིང་གི་སྒྲེ།	मोहान्	མོངས་པ།
हिंगु	མིང་གུམ།	मेह	གཅིན་ནད།
मरिच	མོ་རིལ། ན་ལེ་ཤམ།	कुष्ठ	མཛོ།
पिप्पली	པི་པི་ལིང་།	रक्त	ཁག།
नागर	དོང་གྲ། སྤ།	कृमि	སྤྲིན།
त्वक्	པིང་ཚ།	श्वास	དབུགས་མི་བདེ་བ།
अद्रक	སྤུ་གཤིར།	किलास	ཤ་བགྲ།
चित्रक	ཅིང་ཏྲ་ག།	कोठ	འབྲས།
आर्द्रिका	འུ་སྤ།	जन्तु	སྤྲིན།
व्याधिवर्ग	ནད་དང་ནད་རྟགས།	विसर्प	མེ་དབལ།
कास	ལུད་པ།	अष्टील	ཏན་ལངས།
ज्वर	རིམས།	परीसर्प	མེ་དབལ།
नवज्वर	རིམས་གསར།	कण्डू	གཡན་པ།
जीर्णज्वर	རིམས་རྩིང་།	पाण्डु	སྤྲི་ནཔ།
शुकाशम	ཁ་རུའི་རྟུ།	शोफ	འོར་ནད།
तृष्णा	སྐྱུ་དད།	क्षत	སྐོ་བཞོལ།
विष	དུག	क्षीण	སྐོ་གཙོང་།

मूत्रकृच्छ	གཅིན་སྤེ་བ།	मूत्रघात	ཐུ་འགག
आनाह	ལྷོ་སྤྲོས།	प्रमेह	གཅིན་སྤེ་བ།
उदर	དུ་ཤུ་ཇིང་།	विद्रध	ཁོང་འབྲས།
अर्श	གཞང་འབྲས།	अनिर्त	ཐུང་གིས་གཟེར་བ།
दुर्नाम	གཞང་འབྲས།	वाक्तास्त्र	དྲེག་ནད།
ग्राहि	རྒྱག་སྤྲོས།	मदात्यय	ཆང་ནད།
ग्रहणी	འབྲུ་ནད།	विश	ཆོད་ནད།
दृढ	ཤུ་བ།	शिवत्र	ཤ་བཟ།
सर	འབྲུ་བ།	विषज्वर	མ་སྤྲོམས་རིམས།
पीनास	ཆམ་བ།	अलब्धपाक	མི་འཇུ་བ།
उन्माद	སྤྱོ་བ།	हिष्मा	སྤྱིགས་བྱ།
अपास्मर	བཟེད་བྱེད།	वर्ध	ཆིག་ཐུགས།
मद	སྤྱོ་བ།	असात्म्यज	ནད།
व्रण	མ།	विषमज्वर	ལྷང་དུ་བ་རིམས།
विष्टम्भी	རྒྱག་སྤྲོས།	आध्मोन	ལྷོ་སྤྲོས།
ऊरुस्तम्भ	ད་ཅན།	विड्वम	ངན་སྤྱུག
श्लीपद	ཀྱང་འབམ།	अंगभंग	ཡན་ལག་ན་བ།
श्लेष्म	བད་ཀན།	अश्मरी	དེལ།
वायु	ཐུང་།	कूर	ཤ་བ།
अन्तक	ནད།	कौपम	འབྲུགས་བ།
वमन	སྤྱུག་བ།	कुब्ध	འབྲུགས་བ།
यक्ष्मादि	གཙོང་སྤྲོགས།	तूनी	རྫོསྤང་ན་བ།

प्रतूनी	སྐར་གཟེར་ན་པ།	तन्त्रा	ལུས་སྟོམ།
आस्यपाक	ཁ་སྐྱེམ།	तृड	སྐྱེམ།
पुष्ट	ལྷུས་པ།	ग्रहणी	མ་བློད་ཚུང་པ།
स्वर	སྐད་འཛེར་པ།	दाह	ཚ་བློད།
वृष्य	རོ་ཙ་པ།	उष्णदाह	ལུས་ཚ་པ།
श्रम	ངལ་པ།	शोक	སྤང་ན།
श्रमक्लम	ངལ་དང་སྟུ།	विजृम्भण	སྟུལ།
आबाष्प	སྤྲ་ཚུ་འཛྲུག་པ།	क्षवथू	སྦྱིད་པ།
घृतव्यापत्	མར་མ་ཞུ་པ།	उद्गार	སྦྱིག་པ།
स्वेद	རླུ་པ།	शोष	ཁ་སྐྱེམ།
विबन्ध	བཤང་འགགས།	मेधा	ཡིད་གཞུངས་པ།
क्षुदातुर	བགྲེས་ཉེན།	धी	སྒོ་ནོ་པ།
मेध्य	ཡིད་གཞུངས།	स्मृति	བློན་བ་གསལ་པ།
अङ्गसाद	ཡན་ལག་མི་བདེ།	स्वर	སྐད་སྟོན་པ།
अबाधिर्य	རྒྱ་མི་གསང་པ།	अलक्ष्मी	མདངས་ཉམས་པ།
सम्मोह	སྟོམ་པ།	विड्भेद	བཤང་བ་འགགས་པ།
अङ्गभङ्ग	ལུས་ཞིག་པ།	मूत्रङ्ग	ཚུ་འགགས།
काश्य	ཉམ་ཚུང་།	बृहण	ཤ་སྦྱེ་པ།
गौरव	ཁྱི་པ།	कृत	སྦྱིད་པ།
आलस्य	སྟོམ་པ།	बल्य	སྟོབས།
अत्यग्नि	འཇུ་བྲགས་པ།	जडकर	སྟོངས་པར་བྱེད།
अनिद्र	གཉིད་མེད།	सङ्ग्राहि	འཁྱུ་གཙོད།

विष्टम्भी	हुण'अणणस	बद्धास्थि	हुस'कणस
विबन्ध	अणणस'वा	तृष्णा	सु'स'वा
इन्द्रियदीर्घल्य	द'व'स'स'स'स'वा	प्रतमक	स'द'स'स'स'
मन्यास्तम्भ	ग'स'स'स'स'वा	दीप्तोऽग्नि	स'स'स'स'स'
शिरोति	स'स'स'वा	मेद्वेदना	स'स'स'स'स'वा
अर्दित	स'स'स'स'स'स'वा	प्लीहन	स'स'स'स'स'
अर्दित	स'स'स'स'स'स'स'वा	चिकित्सावर्ग	ग'स'स'स'स'स'स'
शमन	स'स'वा	नावन	स'स'स'वा
पीडयेत्	ग'स'स'वा	गण्डूष	स'स'स'स'स'वा
भङ्ग	क'स'स'स'वा	धूम	स'स'स'वा
अजीर्ण	स'स'स'वा	स्वेद	स'स'स'वा
पिण्डकोद्वेष्ट	स'स'स'स'स'स'स'वा	तीक्ष्णधूम	स'स'स'स'स'वा
प्रतिश्याय	क'स'वा	व्यायाम	स'स'स'वा
दीपन	स'स'स'वा	उद्वर्तन	स'स'स'स'वा
उदावर्त	हुण'स'स'वा	स्नान	स'स'स'वा
वात	स'स'स'स'स'वा	स्वेदन	स'स'स'वा
संग	स'स'स'स'स'वा	लङ्ग	स'स'स'वा
अतिसारि	स'स'स'स'स'वा	अनाहार	स'स'स'स'स'वा
गुहावेन	स'स'स'स'स'स'वा	विरेचन	स'स'स'स'स'वा
प्रसादन	स'स'स'स'स'स'स'वा	क्षपित	स'स'स'स'स'वा
सुदुर्जर	स'स'स'स'स'स'वा	बस्ति	स'स'स'स'स'वा
पूतिरुत	स'स'स'स'स'स'वा	अभ्यङ्ग	स'स'स'स'स'वा

लेप	བསྐྱས་པ།	हरिचन्दन	ཅུན་དཀར་པོ།
अग्निकर्मकं	མེ་བཅའི་ལས།	उशीर	བྱ་ཤེལ་ཅེ།
उपसैक	སྤྱགས།	आक्ष	བ་རྩ་ར།
अवगाहन	ལུས་སྤྱིང་།	लक्ष्मण	ཤིང་མང་ར།
रसायन	བཅུད་ལེན།	चिल्ली	མིང་ཁྲོམ།
शोधन	སྤྱོད་བ།	सुवर्चल	ལྷམ་པ།
आस्थपन	སྤྱང་བ།	गुग्गुल	གུལ་ནག།
विश्रमण	ངལ་གཤོ།	शिलाजित	བྱག་ལྷན།
संवहन	ལུས་མཉེ་བ།	हरितल	བ་སྒྲ།
विमर्दन	མཉེ་བ།	वंशरोचन	སྤྱུ་ཅུ་གང་།
नियुद्ध	སྤྱོབས་འབྱེད།	शंखपुष्पी	དྲུང་གི་མེ་ཏོག།
निरूह	མསག་ཏོང་བྲག་པོ།	वासा	བ་ཤ་ག།
पादाघात	རྒྱང་བས་མཉེ་བ།	उत्पलकन्द	ལྷུང་ལ་ཅུ་བ།
स्नेह	འཇམ་ཅེ།	तालीस	སྤར་བྱ།
वर्त्ति	མེངས་བྱ།	तितितन्तद्वीक	བསེ་ཡབ།
रक्तमोक्षण	གདར་བ།	तुगा	ཅུ་གང་
पादाघात	རྒྱང་བས་མཉེ་བ།	तुगाक्षीरी	ཅུ་གང་།
दृक्सेक	མིག་བཟུ་བ།	यवानी	ལ་ལ་བྱད།
औषधवर्ग	སྤྱན་གྱི་སྡེ།	गुटिका	རིལ་བྱ།
उमा	ཟར་མ།	कोला	ཁྱུ་བྱག།
कुसम्भज	ལེ་བཞན་ཅེ།	लाज	འབྲས་སྡེ།
चन्दन	ཅན་དན།	तालीस	བ་བྱ།

सर्ज	སྐྱོས་དགར།	चविका	དབྱི་མོང་།
चटुमर्द	ཐལ་ཀ་དྲིཊ།	गोक्षुर	གཟེ་མ།
निशा	ཡུང་བ།	कुङ्कुम	ཁ་ཆེ་གུར་གུམ།
लोहितयष्टिक	བཙོད།	खदिर	མེང་མྱེང་།
करञ्ज	འཇམ་འབྲས།	कर्पूर	ག་ཐུར།
गैरिक	བཙོག།	धात्री	སྒྱུ་རྩ།
रोध	མེང་ཁྲོམ།	सोवीमाञ्जन	སྐྱེར་ཁར། སྐྱར་ཟེལ།
ताक्ष्यशैल	ལིག་ཐུ་མིག	रसाञ्जन	སྐྱེར་ཁར།
नलद	དྲིཊིག།	ताम्बूल	མོ་ཅི།
दावी	ཡུང་བ།	सिद्धमन्त्र	གྲུབ་བའི་གསང་སྐབས།
रक्तरात्रि	ཁག་འཐུར།	महौषध	སྐན་མཆོག།
कालानुसारि	སྐང་སྐྱོས།	एरण्ड	དན་རོག།
गोरोचन	གི་ཐང་།	रक्तेरण्ड	ཨིར་རྩ་དམར་པོ།
मञ्जिष्ठ	བཙོད།	विविधिवर्ग	སྐྱ་ཆོག་སྐྱ་མྱེ།
मांसी	སྐང་སྐྱོས།	प्रावार	ཐེུ་རས།
तुत्थ	སྐང་མ། ལིག་མན།	अजिन	སྐྱོག་བ།
दर्प	སྐྱ་ཅི།	कौशेय	དར།
बृहती	ཀར་ཀུ་རི་ཆེ་ཆུང་།	प्रवेणी	རེུ་རོག།
लक्ष्मण	མེང་མངར།	कोचव	རེུ་བལ།
शतावर्य	ཉེུ་མེང་།	वैद्य	སྐན་བ།
वंश	སྐྱག་མ།	धर्म	ཆོས།
सौवीरक	སྐྱེར་བ།	अर्थ	ནོར། དོན།

सुख	བདེ་བ།	आयुष्य	མོ།
आयुर्वेद	ཆེའི་རིག་བྱེད།	बल	སྟོབས།
तन्त्र	ཐུད།	पाष्प	མི་མེས་པ། སྤྲིག་པ།
मध्य	བར་མ།	कल्याणमित्र	དག་བའི་བཤེས།
रस	རོ།	हिंसा	འཆོ་བ། སྟོག་གཙོད།
विपाक	ཁྱ་རྩེས།	स्तेय	མ་བྱིན་ལེན།
गुण	ཡོན་ཏན།	अन्यथाकाम	ལོག་གཤེས།
स्वस्थ	ཐ་མཁལ།	पैशुन्य	ཤ་མ།
काल	དུས།	परुष	དག་ཙུབ།
कर्म	ལས།	अनृत	རྩྭ།
हीन	དམན་པ།	सम्भिन्नालाप	མི་འབྲེལ་སྒྲ་བ།
मिथ्या	ལོག་པ།	व्यापाद	གནོད་སེམས།
अतिमात्र	ལྷག་པ།	अभिध्य	བརྟམ་སེགས།
कृच्छ	གསོ་དཀའ་བ།	दृग्विपर्यय	ལོག་ལྟ།
रक्षा	སྤྱད་བ།	पाप	སྤྲིག་པ།
मुहूर्त	ཡུད་ཙམ།	मित	རན་པ།
भय	འཇིགས་པ།	सुमुख	བཞིན་འཇུས།
स्त्री	བྱང་མེད།	सुशील	སྟོང་བཟང་།
हास्य	བགད་པ།	करुणा	སྟོང་རྩེ།
भाष्य	སྒྲ་བ།	निक्षुब्ध	ཡིད་བརྟན།
साहस	གྲགས་འབྱིན་པ།	शङ्कित	དོགས་པ།
वृद्ध	ཆས་པ།	शत्रु	དགྲ།

त्रिवर्ग	ཆོས་པ་གསུམ།	प्रिय	ཡིད་འོང་།
मध्यम	དབུས་མ།	वीर्य	རུས་པ།
चैत्य	མཆོད་རྟེན།	चन्द्र	ཟླ་པ།
पूज्य	མཆོད་བྱ།	नक्षत्र	སྐར་མ།
ध्वजा	རྒྱལ་མཆོན།	तिथि	ཆེས།
भस्म	ཐལ་བ།	चूर्णित	ཐུམ་མ།
तुष	ཐུབ་མ།	कैप	ཁྲོན་པ།
बलि	གཏོར་མ།	पत्र	འདབ་མ།
मैथुन	ཉལ་བོ།	पुष्प	མེ་ཏོག།
तप	ཉི་ཚན།	फल	འབྲས་བྱ།
पुरोवात	མདུན་གྱི་བསེར་བྱ།	नाल	ཡལ་ག།
रज	རྩལ།	कन्द	སྔར་བྱ།
तुषार	བ་མོ།	गङ्गाम्बु	ཆར་ཆུ། གངས་ཁེ་ཆུ།
तोय	ཆུ།	सामुद्र	རྒྱ་མཚོ།
लोक	འཇིག་རྟེན།	पथ्य	པན་པ།
त्याग	གཏོར་བ།	कथशीतल	ཆུ་བསྐོལ་གྲང་།
दम	འདུལ་བ།	जीवनीय	འཆོ་བྱེད།
साधु	དམ་པ། ལེགས།	अमृत	བདུད་ཅི།
नित्य	རྟག་ཏུ།	विधि	ཆོག།
ऐश्वर्य	འོངས་སྒྱུད།	वर्ण	མདོག།
यश	གྲགས་པ།	श्रेष्ठ	མཆོག།
ऋतु	དུས།	निन्दित	སྤང་བ། དམན་པ།

संधानकारि	ཆག་གྲུགས་འབྱོར།	प्रकृति	རང་བཞིན།
अनुरस	རོ་རྩེས།	संसर्ग	ལྷན་པ།
जाङ्गल	སྐྱམ་ས།	सन्निपात	འདུས་པ།
रुचि	ཡི་ག།	कमला	མིག་མེར།
रुचिकर	ཡི་ག་བྱེད།	अनिल	རླུང་།
रुक	གཟེར་བ།	लवङ्ग	ཡི་ཤི།
क्लमा	སྒྲུལ།	किलास	ས་བགྲ།
अन्न	ཟས།	भूकन्द	སྤང་བྱུམ།
अरुचि	ཡི་ག་འཆུས་པ།	संक्षेप	བསྐྱེད་པ།
काश्य	ཉམ་ཆུང་།	विस्तर	ལྷིས་པ།
भ्रम	མགོ་འཁོར།	विकृत	རྒྱས་འགྱུར།
अल्प	ཉུང་ཉུང་།	अविकृत	རྒྱས་པར་མ་འགྱུར་པ།
संवाहन	ལུས་མཉེ།	छन्ति	འཛོམས་པ།
मन्यास्तम्भ	གཉའ་རེངས།	वर्तयन्ति	གནས་པ།
प्रियकथा	གཏམ་སྒྲུལ།	दूष्य	གཞོད་བྱ།
हृद्रोग	སྤྱིང་ནད།	अहो	ཉིན་མོ།
मोह	ཁྲིང་མྱོས།	रात्रि	མཚན་མོ།
शूल	གཟེར།	आदिग	རྟོགས་པ།
हृदामय	སྤྱིང་ན་བ།	विषम	མི་སྒྲུམས་པ།
बाष्प	མཆིམ།	विपर्यय	གཞོད་པ།
पीनस	སྤ་ཆུ་འཛོག་པ།	विपरीत	བསྐྱོག་པ།
आनूप	སྤན་ཅན།	मन्द	ཆུང་བ།

सम	མཉམ་པ།	अदिशेत्	བཤད་པ།
क्षय	ཟད་པ།	क्षणादि	སྐད་ཅིག་ལ་སོགས།
द्विदोषज	ཉེས་པ་གཉིས་བྱུང་པ།	अवस्था	སྐབས།
जन्मादौ	སྐྱེ་བའི་དང་སྟོ།	भेषज	སྤྲ།
विषकृमि	དུག་ཅན་སྤྲིན་བྱ།	योगकृत	སྦྱོར་བར་བྱེད།
बलावहा	སྤྲོམས་ཆེན།	शरीरज	ལུས་ལས་བྱུང་པ།
कुर्वते	བྱེད་པ།	परमौषध	སྤྲ་གྱི་དམ་པ།
प्राग्रूप	དང་མེའི་ཚུལ།	विरेक	བརྒྱ་སྤྲ།
गुणोत्कर्ष	ལུས་བྱུང་།	धैर्य	བདན་པ།
कारण	རྒྱ།	प्रतेयक	རེ་རེ།
द्विविधा	རྣམ་པ་གཉིས།	शास्त्रार्थः	གཞུང་དོན།
निज	རང་བཞིན།	शुचि	གཙང་པ།
आगन्तुक	སྐོ་བྱུང་།	दक्ष	མཁས་པ།
वैषम्य	མ་སྤྲོམས་པ།	तीर्थ	སྤྲེགས།
उदाहृत	བསྟན་པ།	दक्ष	སྤྲེག་པ།
उपशय	ཉེར་བསྤྲེན།	बहुकल्प	ཆོག་མང་སྟོ།
स्मृतत	བཤད་པ།	आढ्य	ལུག་པ།
अप्त	ཐོབ་པ།	सम्पन्न	ལུན་ཆོགས།
अधिष्ठान	གནས།	योग्य	འཕྲོད་པ།
भूयिष्ठ	སྐྱེད་པ།	भिषग्वश्य	བསྐོ་བ་ཉན་པ།
उल्बण	འཕེལ་པ།	ज्ञापक	ཤེས་ཁུས།
भूदेश	ས་ཡི་སྤྲེགས།	सत्त्ववान्	སྤྲིང་སྤྲོབས་ལྡན་པ།

दृष्टकर्म	ལས་རྒྱམས་མཐོང་བ།	शरीरमुच्यते	ལུས་ཀྱི་བཟོང་བ།
पादचतुष्टय	ཡན་ལག་རྒྱམ་པའི།	दूतज	བང་ཆེན།
यून	གཞིན་པ།	सार्वरोगिक	ནད་ཀྱན་འབྱུང་བ།
जितात्म	བདག་ཉིད་ཐུལ་བ།	वस्तिकल्पना	མས་གཏོང་ཆོག
अमर्मग	གནད་དུ་མ་སོང་བ།	वर्त्म	མིག་ཆ།
पादसम्पत्	ཡན་ལག་ཐུན་ཆོག་པ།	सन्धि	གྲ་མཆམས།
एकदोष	ཉེས་པ་གཅིག	दृक्मोलिङ्ग	མིག་འབྱས་རབ་རིག་
एकमार्ग	ལམ་གཅིག	भगन्दर	མཆོན་བར་བཤེལ།
औत्सुक्य	འདོད་ཆགས།	बीजोपशान	བྱད་མེད་ས་སོན་གསོ་བ།
मोह	གཏི་ཐུག	स्वस्थ	བདེར་གནས།
अरति	ཁྲོ་བ།	शरीरचिन्ता	ལུས་ཀྱི་བྱ་བ།
संकर	འབྲེས་པ།	दन्तधवन	སོ་ཡི་དག་བྱེད།
अनुपक्रम	བཙོས་ཐབས་མེད་པ།	अबाधयन्	མ་གནོད་པ།
याप्य	འཆོ་བ།	वमथु	སྟོན་བློ།
शस्त्रसाधन	མཆོན་གྱིས་གདབ་པ།	आंस्यपाक	ཁ་སྐྱམས།
भूपैद्विष्ट	རྒྱལ་པོ་ལ་སྤང་བའོ།	तेजोमय	མེ་ཡི་རང་བཞིན།
हीनोपकरण	ཡོ་བྱད་མི་འཕྲོར་བ།	शोषिण	ལུས་སྐྱེམ་པར་གྱུར་བ།
गतायुष	ཆོ་ཟད་པ།	दृष्टिप्रसाद	མིག་གསལ་བ།
शोकातुर	སྤང་ན་གྱིས་མཉན་པ།	आद्यकृत	བདུས་བྱེད།
कृतघ्न	བྱས་པ་མི་གཞོ་བ།	कफग्रस्त	བད་ཀན་སྐྱེས།
वैद्यमानिन	སྟོན་པར་བརྟུས་པ།	संशुद्धयकृत	བཟུ་སྟོན་བཏང་བ།
गर्भावक्रान्ति	མངལ་དུ་འདྲེག་པ།	पुष्ट्य	ལུས་རྒྱས།

पूर्वाभिभाषी	སྟོང་པོར་སྟུ་བོ།	दण्डी	དབྱུག་པ།
निःस्नेहता	མི་བྱམས་པ།	मौली	མགོ་དགྲིས།
प्रभु	གཙོ་བོ།	ज्ञानभुव	ཁྱུས་བྱས་ཀྱི་ས།
जनस्याशय	འགྲོ་བའི་བསམ་པ།	अग्रिस्कन्ध	མེ་ཚན་ཕུང་བོ།
पण्डित	མཛེངས་པ། མཁས་པ།	दुष्टयानवत्	བཞོན་པ་མི་སྟུན་བཞིན།
अलक्ष्य	སྟེས་ནས།	विकुष्णीयात्	བྱད་པར་མི་བྱ་བ།
अतिलालयेत्	རབ་ཉམས་བདེར་བྱ་བ།	संवृतमुख	ཁ་གདངས་པ།
प्रतिपद	ལམ།	उत्कटकस्थित	ཙོག་ཙོག་བྱར་འདུག་པ།
नीच	དིང་པོ།	अकस्माद्	དོན་མེད།
परितुष्यति	ཡོངས་སུ་མགྲ་བ།	चेष्ट	སྟོན་པ།
पराराधन	གཞན་དག་དགའ་བྱེད།	ऊर्वजातु	བྱས་བསྐྱེད་།
भजेत्	བསྟེན་པ།	सून	གསོད་ས།
स्त्रनशील	ཁྱུས་ལ་དགའ་བ།	श्मशान	དུར་ཁྱོད།
सुसुरभि	དྲི་ཞིམ་བསྟོོ་བ།	दीप्त	འཆེར་བ།
सुवेष	ཆ་ལུགས་བཟང་བ།	प्रतप्त	སྟུན།
अनुत्त्वण	མི་འཕྱར་བ།	प्राक्	ཨ་ནས།
सातपत्र	གདུགས་དཀར།	चत्वर	གསུམ་མདོ།
युगमात्रदृक्	གཉིས་ཤིང་གང་ཙམ་ལྟ་བ།	चतुष्पथ	བཞི་མདོ།
उज्ज्वल	སྟོ།	अटवीशून्य	འགྲོག་སྟོང་།
पदत्राणं	ལྷམ།	आदित्य	ཉི་མ།
अत्यधिककार्य	དོན་ཆེན།	सर्वथा	ནམ་ཀུན།
विचरेद्	འགྲོ་བ།	अप्रिय	མི་སྟུག་པ།

सन्धान	སྒྱུར་བ།	शाश्वत	རྟག་དུ།
दानादान	སྤྲོན་པ་དང་ལེན་པ།	दम	འདུལ་བ།
अनृजु	གཏུ་བ།	पर्याप्त	མཐར་ཐུག།
विग्रह	མཛོ་འཆམས་པ།	कथम्भूत	ཇི་ལྟ་བུ།
कूच्छाया	གད་ཀའི་གྲིབ་མ།	शव	ཕོ།
चिन्त	སེམས་ལས།	आदान	མཐུ་འཕྲོག།
सत्राशन	ནར་མའི་ཟ།	मार्घस्वभाव	ལམ་གྱི་ཇོ་བོ།
गणकीर्ण	ཆོག་ས་འདུས།	सौम्य	ལྷི་བ།
गणिका	སྒྲིབ་ཆོར།	विसर्ग	སྒྲིབ་སྤྲོབས་སྒྲིབ།
पणिका	ཆོར་བ།	शान्तातप	ཆོ་བ་ཞི་བ།
अध्ययन	སྒྲོག་པ།	शीतसंरोध	གྲང་བས་བཀག་པ།
सन्ध्य	དུས་མཆོམས།	वायुनेरित	རླུང་གིས་སྒྲར་བ།
पुरुष	ཐུབ་པ།	दैयान्निशा	མཆོན་མེ་རིང་ལས་ན།
विश्रम्भ	ཡིད་རྟོན།	बुभुक्षित	བཀྲེས་པ།
स्वातन्त्र्य	རང་དབང།	क्षपयन्ति	ཟད་བར་བྱེད།
परीक्षक	རྟོགས་པར་བྱེད་པ།	प्रातरेव	ནངས་པར་རྟིང་དུ།
आर्द्रसन्ताना	སྤྱིང་ཇེས་བསྐྱར་པ།	आस्तृत	གདིང་བ།
त्याग	གཏོང་བ།	प्रमदा	རྒྱུ་མ།
सद्व्रत	དམ་བའི་སྦྱོང་བ།	पीवर	རྒྱས་པ།
सम्प्रति	ད་ལྟ།	उष्णाग्नय	ལུས་ཀྱི་རྩྭ།
सन्निहितस्मृति	དན་པ་ཉེར་འཛོག་	जातु	ནམ་ཡང་།
दुःखभाग्	སྤྱག་བསྐྱལ་སྦྱོང།	युक्ति	རན་བར།

महीतलं	ས་སྤྱིང་།	शर्कर	ཐོང་པ།
कुशल	བག་ཡོད།	लोष्ट	གསེག་མ།
समदा	རྒྱགས་པ།	दिवास्वप्न	ཉིན་མོ་ཉལ་པ།
यौवन	གཞོན་ནུ།	तीक्ष्णांशु	ཉི་མའི་འོད་ཟེར།
अरताप	མདག་མའི་བྱོད།	संक्षिपतीव	འཕྲོག་པ་འདྲ་པ།
कफश्चित	བད་ཀན་ཁོང་ན་སོགས་པ།	सुशीतल	རབ་བསིལ།
अकांशुतापित	ཉི་མའི་འོད་ཀྱིས་བྱོས།	लिह्यात्	བཟའ་པ།
पुराण	རྟིང་པ།	अभ्रंकष	སྤྲིན་རེག
वयस्य	གོ་གས།	सुबहुवारि	རྒྱ་མང་བསྐྱེས་པ།
सौमनस्य	ཡིད་དགལ།	श्लिष्टस्तबक	སྤྲེ་མ་གཡུར་བ་པ།
परित	མཐའ་མ་ཀུན་ནས།	कायमान	ལུས་འཛམས་བྱས།
कामकर्मान्त	འདོད་པའི་ལོག་སྤྱོད།	माधवी	འབྲི་ཤིང་།
कानन	སྤྱིང་མའི་ཆལ།	चूतप्रवाल	ཤུལ་འབྲུམ་བྱ།
मध्याह्न	ཐུང་དུས།	पटालिक	ཆག་ཆག་བཏབ་པ།
उल्बणं	བདོ་པ།	कोमलतल्प	འཇམ་པའི་གནས་མལ།
सहकाररस	ཤུལ་འབྲུམ་བྱ།	कल्पित	བཅས་ནས།
हृद्य	བདེར་བྱས་པ།	पुस्तस्त्री	བུད་མེད་བཅོས་གཟུགས།
निर्गंद	སྤྲིན་མེད།	सौधपृष्ठ	ཡང་སྐྱོག་རྩོ་མལ།
मणिकुट्टिम	རྟོར་བྱ་བཅས་འདྲ།	निशाकरकराकीर्ण	སྤྱིང་ཀྱིས་བསིལ་པ།
कान्ति	མདངས།	निवृत्तकामतेज	འདོད་པའི་རྒྱན་ལས་ཕྲོག་པ།
गोष्ठीकथा	དགའ་འདུན་གཏམ།	पद्मिनीपुट	པདྨའི་འདབ་མ།
सहायवान्	གོ་གས་ལྡན།	वृन्त	སྤྱིང་གཡལ།

मृदूत्क्षेप	དལ་གྱིས་ལེགས་པར་གཡོབ།	विद्	མི་གཙང་བ།
जलाद्रं	སྐྱེས་ཚུས་གདབ་བ།	प्राग्भक्त	ཟས་ཀྱི་སྒྲོན་དུ།
चन्दनार्द्रं	ཅོན་མེ་གྲ།	जीर्णान्तिक	ཁྱུ་བའི་རྗེས།
मनोहरकलालाप	སྐྱ་སྒྲན་ཡིད་འོད་སྐྱེད་པ།	अवपीडक	ཆེ་ཆད།
वलय	གདུ་བྲ།	निग्रह	བགག་བ།
पद्मिन्य	པདྨ་ཅན།	वातघ्न	སྐྱུང་སེལ།
अन्योन्यद्	མན་ཚུན།	क्रियाक्रम	ཆོག
चूर्णि	ཐེ་མ།	हल्लास	དགའ་བ།
सञ्चित	བསགས་པ།	तदुद्गम	དེ་ཉིད་སྐྱབས་པ།
अम्लपाक	སྐྱར་སྒྲིན།	गुह्यवेदना	གསང་ནད།
साधारण	ཐུན་མོང་།	षण्ढता	མ་མེད།
कुप्यति	ལྷང་བར་འགྱུར།	सिद्ध	བཙུང་བ།
तज्जयाय	དེ་བསལ་ཐུར།	वोगोदीरण	ཐུགས་བགག
सहसा	དྲག་པོར།	धारण	བཙུང་བ།
श्रुत	བསྐྱོལ་བ།	भूयिष्ठ	ཐིན་ཏུ་མང་པོ།
अन्त्यादि	ཐོག་མཐའ།	साधन	གསོ་དབྱུང།
ऋतुसन्धि	དུས་མཚམས།	अनेकधा	དུ་མ།
रोगोनुत्पादीय	ནད་མི་འབྱུང་བར་བྱ་བ།	इह प्रत्य	འདི་དང་གཞན་དུ།
वर्त	སྐྱོར་བ།	हितैषी	མན་འདོད་པ།
शस्त	བསྐྱགས་།	लोभ	འདོད་ཆེན།
ऊर्ध्ववायु	སྐྱུང་གེན་གྱི།	यतेत	ནན་ཏན་བྲ།
उपरोधात्	ཉེ་བར་འགགས་པ།	मात्सर्य	མེད་སྒྲ།

यथाकाल	ཇི་བཞིན་དུས་སུ།	विहारसेवी	སྒྲིང་ལམ་བསྐྱེད།
जीवितच्छिद	སྒོག་རྒྱན་གཅོད་པ།	समीक्ष्य	བརྟགས་ཏེ།
पाचन	གཞུ་བྱེད།	सत्यपर	བདེན་བཅོམ།
कदाचित्	སྐར་ཡང་།	अगस्त्योदय	ཇི་ཤི་ཤར་བ།
कालवित्	དུས་ཤེས་པ།	हंसोदक	ངང་པའི་ཆུ།
कफजित्	བད་ཀན་བསལ་བ།	अभिनिष्यन्दि	མི་ལུག།
ऊर्ध्व	དེ་མན་ཆད།	मुक्तस्त्रग	ཐུ་ཏིག་ཆུན་ལུང་།
यथाक्रम	རིམ་བ་བཞིན་དུ།	सौहित्य	ཏ་ཅང་གྲང་བ།
यथायोग	ཅི་རིགས་པ།	सौध	ཁང་བཟང་།
पथ्याहार	མན་པའི་ཟས།	द्रवद्रव्य	གཤེར་བའི་རྩས།
बृहण	ལུས་བརྟ་བ།	विज्ञानीय	རྣམ་པར་ཤེས་པར་བྱ།
हृद्य	ཡིད་འོང་།	नभस्	མཁལ།
पक्ति	འཇུ་བྱེད།	तर्पण	ངོམས་བྱེད།
आप्तोपसेवी	ཉམས་ལྡན་བསྐྱེད་པར་བྱེད་པ།	ह्लादि	ཆོམ་བྱེད།
आगन्तु	སྐོ་བྱར་བ།	बुद्धिप्रबोधन	སེམས་གསལ་བྱེད།
निज	ལྷན་ཅིག་སྒྲིང་བ།	शस्तमरुचि	ཁ་ཟས་ལེན།
शर्म	དབལ།	स्रोत	ཙ་སྐབས།
प्रज्ञाऽपराध	ཤེས་རབ་ཉེས་པ།	सौकुमार्य	རབ་གཞིན་བྱེད།
शीतोद्ध	གྲང་བ་ལས་བྱུང་བ།	प्रजा	བྱ་འདོད།
दोषचय	ཉེས་ཆོགས།	कान्ति	མདངས་བཟང་།
विशोधन	རྣམ་བསལ།	वयसस्थपन	ན་ཆོད་འཛིག།
घनात्यय	སྒྲིན་བྲལ།	विधि	སྒྲིར་བ།

ཁ་སྐོང་གཉིས་པ།

ཡན་ལག་བརྒྱད་པའི་སྒྲིང་པོ་བསྐྱུས་པ།

461

शालन

ལྷུས་བྲ།

स्नेहाढ्य

མར་ཆེར་བདེ་བ་པ།

पूतिगन्ध

ཁ་མནས།

दोषेत्वलेशकर

ཉེས་འཇུགས་བྱེད།

उद्वित

སྐྱུར་བ།

● ● ●

ཁ་སྐོང་ཕྱེ་ཚན་གསུམ་པ།
 བོད་སྐད་ཀྱི་ཚིགས་བཅད་གོ་རིམ་ཀ་མད་ལྟར་
 བསྟར་ཆགས་སུ་བསྒྲིགས་པ།

ཀ

ཀ་རི་ར་ཉི་ཤོས་བྱེད་ཅིང་།	༩/༩༧
ཀ་ལ་ཐུང་དང་རྒྱ་ལིག	༩/༡༡༡
ཀྲ་ཀྲ་ཆདོ་ལ་ཁ་སྐོང་ཁྲུ།	༩/༡༢
ཀྲ་བེལ་ཀྲ་ཕྱི་ཀྲ་ཨཱ་ཱ།	ཁ/༡༡༧
ཀྲ་བེལ་ཁ་བ་དང་།	༩/༩༢
ཀྲ་རན་པ་དང་ཀྲུ་ཀ	ཁ/༡༩༩
ཀྲ་ཐུང་འབྲས་བུ་ལ་བ་དང་།	༩/༡༩༩
ཀྲ་ས་མ་དོ་སྤོང་ལྟར་པ།	༩/༡༢༠
ཀྲ་ཐེ་ར་བྱིའུ་ཅུག་ཤི་གྲ།	༩/༡༢༩
ཀྲ་བ་ཤིན་ཏུ་ཅུབ་ཅིང་འབྲ།	༩/༡༣༧
ཀྲ་ཐུང་ཐུམ་ཤ་ཀྲ་ལིན།	༩/༡༣༩
ཀྲ་ཤུ་ནམ་གཉིས་ལྷི་བ་ལྷ།	༩/༡༣༩
ཀྲ་དོང་དེ་ལས་ཡོན་ཏན་དམན།	༩/༡༢༩
ཀྲུ་བཙོ་དྲགས་སྐར་བཟོས་བ་ཡིས།	༩/༡༢༧
ཀོ་ཤུ་ཏ་ཀ་བསྐྱེད།	༩/༩༩
དཀར་པོ་བད་ཀན་ཆེར་མི་སྤྱེད།	༧/༩༩
བཀོད་མའི་ལན་ཚུ་ཅུང་ཟད་ཁ།	༩/༡༡༢
སྐར་ཅུ་དང་སྐར་སྐོ་མ་དང་།	༢/༩༠
ཀྲ་གི་མི་འགོ་དྲི་ཞིས་བྱགས།	༢/༢༩

སྐད་ཅིག་ལ་སོགས་ནད་ཀྱི་སྐབས།	2/24
སྐམ་པོ་ཐམས་ཅད་བད་རླུང་སེལ།	5/225
སྐམ་ས་པལ་ཆེར་རླུང་སྐྱེད་ཅིང་།	2/25
སྐྱམ་བཀག་པས་ནི་ཁ་སྐྱམ་ཞིང་།	1/22
སྐྱ་རུ་ར་ཡང་དེ་འདྲ་བསེལ།	5/227
སྐྱག་བྱོ་བརྟགས་པས་མེ་དབལ་མཛོ།	1/20
སྐྱག་སྐྱན་སྐྱན་མར་མས་གཏོང་ལ།	7/70
སྐྱ་བའི་དང་པོ་བྱ་བྱ་བཀྲས།	2/20
སྐྱར་བྱ་ཁ་དང་ཆ་དང་གཅོད།	13/222
སྐྱ་སེན་ཁ་སྐྱ་རིང་མི་བཞག།	2/10
བཀྲེས་པས་ལྷས་ཞིག་ཡི་ག་འཆུས།	1/20

ཁ

ཁ་དང་མངར་དང་བསྐྱ་བ་དང་།	2/12
ཁ་ཆེ་གུར་གུམ་བན་ཀན་སེལ།	13/202
ཁ་བ་མེ་ཐན་རླུང་གཞོད་ཉེན།	5/257
ཁ་ར་དཀར་ཀྱན་ཆ་དང་སྐྱོམ།	7/70
ཁ་རུ་ཚུ་ནག་ཡོན་ཏན་འབྱ།	5/200
ཁ་རུ་ཚུ་ནི་སྐྱོད་བད་ཀན།	5/207
ཁམ་ཤ་ཡི་ག་འབྱེད་ཅིང་མངར།	5/250
བྱ་བ་བཀག་སས་དེ་འཛག་དང་།	1/22
བྱ་བ་ཉམས་བཏུས་ཆེག་བྱེད་ཅིང་།	5/20
བྱ་བ་མི་སྐྱ་ཞོ་དང་ནི།	2/24
བྱར་བ་མདག་བཙོས་དོག་ལེ་དང་།	5/102
མཁའ་ལས་བབ་བ་གསྐྱའི་ཆ།	7/2

བྱིས་བྱ་དེ་འདྲ་རོ་ཙ་ལ།	༩/༩༡
མ་བྱིས་པ་སྐྱུ་མ་བཅས་རྫོ་ཞིང་ཚ།	༢/༡༧
འབྲི་ཤིང་འབྲས་བྱའི་ནང་ན་མཆོག།	༩/༡༠༡
བྱས་ནི་འབྲས་ཆགས་ཁ་མིག་དང་།	༢/༢༡
བྱས་ནི་བྱོད་སྒྱེད་རོ་ཙ་དང་།	༢/༡༩
བྱས་ལ་དགའ་ཞིང་བྱི་ཞིས་བསྒོ།	༢/༩༡
བྱི་ཚོད་མཆོག་ཏུ་འབྱུ་གཙོད་ཅིང་།	༩/༡༡
བྱོན་པ་མྱིང་ལ་སོགས་བའི་ཚུ།	༡/༡༡
ག།	
ག་གོན་ཤིན་ཏུ་གཅིན་མང་ཞིང་།	༩/༡༠༩
ག་བྱར་མངར་བཅས་ཁ་བ་དང་།	ཁ/༢༢༩
གང་འདིར་སྐྱན་མ་ཡིན་པ་ཅུང་ཟད་མེད།	ཁ/༢༩༡
གང་ཞིག་ཆར་འབབ་བྱི་མ་མེད།	༡/༢
གྲ་གལ་རིག་ན་འབྱར་བག་ཅན།	ཁ/༢༢༧
གྲ་ལུ་གཙོད་དང་ཁོང་སྟོམས་བྱེད།	༩/༢༢༡
གོང་མོ་ཚུ་བ་ཙ་ཀར་བཅས།	༩/༩༩
དགུན་ནི་བད་ཀན་ཁོང་ན་གསོག།	༢/༡༤
དགུན་ཆེ་ཆར་དང་ཚད་སྟུ་སྟ།	༢/༩
དགུན་སྒྲོད་དུས་སྟུ་ལྷག་བར་ཡང་།	༢/༡༧
དགུན་རྒྱ་ར་བ་སོགས་གཉིས་གཉིས།	༢/༢
མྱང་མེད་འོ་མའི་རབ་བཏན་བྱེད།	༡/༢༧
མྱལ་བཀག་ན་ནི་སྒྲིད་འགགས་མཚུངས།	༩/༡༤
གྱུན་ཆུའི་བཏུང་བ་ངལ་དུབ་དང་།	༡/༧༢
གྱུན་འབྲུམ་པ་ཅུ་ཤ་ཀ་དང་།	༩/༡༩༡

ཁ་སྐོང་སྡེ་ཚན་གསུམ་པ།
 བོད་སྐད་ཀྱི་ཚིགས་བཅད་གོ་ངེས་ཀ་མད་ལྟར་
 བསྟར་ཆགས་སུ་བསྒྲིགས་པ།

ཀ

ཀ་རི་ར་ནི་སྐོས་བྱེད་ཅིང་།	༩/༩༧
ཀ་ལ་སྐ་དང་རྒྱ་ལི་ཀ	༩/༡༡༡
ཀྲ་ཀྲ་ཆདོ་ལ་ཁ་སྐ་ལ་ཁེ་ལ།	༩/༡༢
ཀྲ་མི་ལྷ་ཀྲ་ཕྱི་ཀྲ་ཨ་ཇྲ་ཇྲ།	ཁ/༡༡༧
ཀྲ་མེ་ལྷ་ཁ་བ་དང་།	༩/༩༢
ཀྲ་རན་ཅ་དང་ཀྲ་ཀྲ་ཀ	ཁ/༡༩༩
ཀྲ་མྲ་ཅུ་འབྲས་བུ་ལ་བ་དང་།	༩/༡༩༩
ཀྲ་ས་མ་ཇོ་སྐན་ལུང་པ།	༩/༡༢༠
ཀྲ་ཇེ་ར་བྱི་ཅུ་ཅག་གི་གྲ།	༩/༡༢༩
ཀྲ་བ་མིན་ཏུ་ཅུ་བ་ཅིང་འབྲ།	༩/༡༡༧
ཀྲ་མྲ་ཅུ་བུ་མ་གྲ་ཀྲ་ལྷོ	༩/༡༠༩
ཀྲ་མྲ་ན་མ་གཉིས་ལྷེ་བ་སྡེ།	༩/༡༣༩
ཀྲ་ན་དོང་དེ་ལས་ཡོན་ཏན་དམན།	༩/༡༢༩
ཀེ་ཅུ་བཙོ་དུགས་སྐར་བཙོས་བ་ཡིས།	༩/༡༢༣
ཀོ་མྲ་ཏ་ཀ་བསྐྱུ་ཇྲ།	༩/༩༩
དཀར་པོ་བད་ཀན་ཆེར་མི་སྡེ།	༡/༩༩
བཀོད་མའི་ལན་ལྷ་ཅུང་ཟད་ཁ།	༩/༡༡༢
ལྷང་ཅུ་དང་སྐར་སྐོ་མ་དང་།	༢/༩༠
ཀྲ་ལི་མི་འགོ་དྲི་ཞིས་བྱགས།	༢/༡༩

ཤུན་འབྲུམ་འབྲས་བྱའི་མཆོག་ཡིན་ཏེ།	༩/༡༧༠
སྒྲུ་གཤེར་དེ་འབྲ་དེ་དག་ནི།	༩/༡༧༧
སྒོག་སྐྱ་རབ་ཏུ་ཚེ་ཞིང་ནི།	༩/༡༧༩
ཤུན་ཤེས་ཀྱི་བྱ་ལ་སོར་བ་རྣམས་ཀྱིས་འདི་ལྟར་བཤད་དེ།	༡/༢
ཤྱ་སྟར་ཆུ་ནི་སྐྱུམ་བ་དང་།	༡/༡༧
ཤྱ་སྒྲུ་ཏུག་སྐྱུམ་འཛོམས་བ་ཡིན།	༩/༧༩
ཤྱ་མཆོའི་ལན་ལྟ་ཞུ་རྒྱུ་མང་ར།	༩/༡༧༩
ཤྱ་ཤུག་སྐྱར་བྱང་ལི་ག་ཅ།	༩/༡༩༢
སྒྲིག་བ་བཀག་ན་ཡི་ག་འཆུས།	༧/༡༠
གྲ་མ་གང་བྱ་གཡོས་སྐྱར་ཟས།	༩/༡༩༩
གྲང་བ་ལས་བྱང་ཉེས་ཆོགས་དབྱིད་ཀྱི་ཆེ།	༧/༢༡
གྲོ་ནི་རོ་ཙ་སྐྱུམ་བསེལ་ལྷ།	༩/༡༩
འགྲོ་བའི་བསམ་བ་ཤེས་ནས་ནི།	༢/༢༩

ང

ངལ་དུབ་དབྱགས་ནི་བཀག་བ་དང་།	༧/༡༧
དད་ལ་སྐྱུམ་ཞུ་རྒྱུ་མ་བསྐྱར་དང་སྐྱར།	ཁ/༢༠༢
རྩ་མའི་འོ་མ་ཅུང་ཅུབ་འོ།	༡/༢༧

ཅ

ཅི་ཙ་ཁྲེ་དང་ནི་བུ་ར།	༩/༩
གཅིག་བྱ་བདེ་མིན་ཐམས་ཅད་ལ།	༢/༢༧
གཅིན་འགགས་བ་ཡིས་ཡན་ལག་ན།	༧/༩
བཙོས་བའི་ཐབས་མེད་ཉིད་དུ་འབྱུང་།	༧/༡༠
ལྷགས་ནག་མིག་ལ་ཐན་བ་དང་།	ཁ/༢༠༡

ལྷི་བསིལ་ཉིན་མོ་ཉལ་བ་དང་།

3/27

ཆ

ཆང་དྲངས་ཡོན་ཏན་དེ་འབྲ་བས།

5/54

ཆང་ནི་དྲོད་འབར་ཡི་ག་འབྱེད།

5/56

ཆང་མི་འཐུང་སྟེ་འཐུང་ན་ཡང་།

3/25

ཆང་འཛོར་བ་དང་སྦྱར་བ་དག

3/22

ཆང་གསར་ལྷི་ཞིང་ཉེས་སྦྱེད་ཡིན།

5/55

ཆར་གང་དུས་སྤུ་མ་འབབ་དང་།

5/2

ཆར་བའི་རྒྱ་ནི་སྦྱོད་བཟང་བཞག

5/5

ཆར་འབབ་པ་དང་རྒྱུང་བསིལ་བས།

3/4

རྒྱ་འགགས་པ་ལས་མར་གསར་ནི།

5/10

རྒྱ་དང་ཕྱེ་སྤེལ་མི་བཟའ་ཞིང་།

5/52

རྒྱ་དོན་གྱིས་ནི་ལུས་ཀྱི་སྦྱད།

3/20

རྒྱ་ནི་སྤུ་པ་ལས་བསྦྱོས་ཤིང་།

3/20

རྒྱ་བོར་རྒྱལ་ཏེ་འགོ་མི་བྱ།

3/53

རྒྱ་ཚན་དྲོད་སྦྱེད་ཟས་འཕྱུ་ཞིང་།

5/25

རྒྱ་བསིལ་ཆང་ནད་བརྒྱལ་བ་དང་།

5/20

རྒྱུང་མ་གཞོན་ཞིང་ཡིད་འོང་རྒྱགས།

3/25

རྒྱར་གནས་ངང་པ་སྤུ་ར་ས།

5/55

ཆོས་ནམས་ཀྱན་གྱི་ལམ་ལ་ནི།

3/20

མཆི་མ་བཀག་པས་མགོ་སྦྱིང་ན།

5/20

མཆོད་ཏེན་མཆོད་བྱ་རྒྱལ་མཆན་དང་།

3/55

ཇ

འཇག་མ་ཀྱ་ག་འབྲས་བྱར་ཤིང་།

༩/༡༩༩

རྩེན་པ་ཐམས་ཅད་ཉིས་སྦྱེད་ཡིན།

༩/༡༢༧

ཉ

ཉ་ནི་མཚོག་ཏུ་བད་ཀན་སྦྱེད།

༩/༧༧

ཉ་རོ་ཉི་ཏ་སྤ་ཁྱི་ན།

༩/༧༩

ཉི་མའི་ཟེར་གྱིས་གདུངས་པ་དང་།

༢/༧༢

ཉི་མའི་འོད་ཟེར་རབ་ཚབས།

༢/༢༢

ཉི་ཚན་མགོ་འཁོར་སྟོམ་དང་རྩལ།

ཁ/༢༣༩

ཉེའུ་ཤིང་ཀ་ཀོ་ལི་འཚོ་བྱེད།

༩/༡༩༧

ཉེའུ་ཤིང་ཐུ་གྲ་ཁ་བ་སྟེ།

༩/༡༡༧

གཉིད་བཀག་ཁོང་སྟོམ་སྦྱི་བོ་མིག

༧/༡༧

རྩིང་པ་ཡིད་འོང་པན་པ་ཡིན།

༧/༧༧

སྦྱང་རྩེས་བརྒྱན་ཞིང་གཏོང་དང་ལྷན།

༢/༧༧

ཏ

ཏཱ་ལའི་འབྲས་བྱ་མཁྱིས་སྦྱེད་འབྲ།

༩/༡༧༢

ཏཱ་ལའི་བསེལ་ཡབ་སྟོམ་རྩས་གདབ།

༢/༢༧

ཏ་ཀླ་རི་བ་རུ་ཆ་མངས།

༩/༡༡༧

ཏིལ་འབྲུ་དྲོ་ཞིང་བགས་པ་འཇམ།

༩/༢༧

ཏིལ་ཚིགས་གཡོས་སུ་སྦྱར་བྱས་ནས།

༩/༢༧

ཏུ་གྲ་སྟེ་རི་གཙོང་ནད་དབྱགས།

ཁ/༢༡༩

ཏུ་རྩ་ཚད་ལན་ལྟ་ཞིང་།

ཁ/༢༠༤

ཏ་རྩ་ལྟ་བུ་སེལ་རྩབ་པ་དང་།

༩/༩༧

ཏྲ་ཏྲ་བསྐྱུ་བྱུག་སྒྲིབ་བྱེད་ན།	2/2
ཏྲ་ཏྲ་པན་བའི་ཟས་དང་སྒྲིབ་ལམ་བསྐྱེན།	༧/25
ཏྲ་ཏྲ་མིག་སྐྱན་སྒྲིབ་མི་ར།	2/3
ཏྲ་ཏྲ་རོ་ཀུན་བསྐྱེན་བ་ལས།	2/24
ལྷེང་ཀ་འདམ་རྒྱུ་ལྷེབས་དང་།	3/5
སྒྲིབས་ལྷན་གྲང་བས་བཀག་བས་ན།	2/20
སྒྲིབས་ལྷན་སྐྱུ་བག་ཟ་བ་དང་།	2/22

ཐ

ཐམས་ཅད་མཉམ་པས་འབྲེལ་འབྱུར་ཞིང་།	2/22
ཐི་བ་ཞར་བའི་ཤ་ལྷི་ཞིང་།	5/28
ཐུག་སྐྱེ་བཤེས་སྐྱོམ་ཉམ་ཆུང་མ།	5/20
ཐུག་གར་འབྲུ་གཅོད་ཡི་གར་འོང་།	5/27
ཐོག་མ་ཐ་མ་སྐྱམ་གཤེར་གནས།	5/22
ཐམ་འབྲོག་བ་ནི་ན་བའི་ལུས།	2/25

ད

ད་ལྟར་བདག་ནི་ནི་མཚན་དུ།	2/25
དལ་བ་ཡིས་ནི་མདོག་མདངས་དང་།	13/230
འདིར་ནི་ཁ་བསྐྱེ་ཆ་བ་ཡི།	2/3
དུང་དང་གྲུ་མཚོའི་ལྷ་བ་བསིལ།	13/207
དུང་གི་མེ་ཏོག་འབྲུ་དང་ཁ།	13/224
དུས་དོན་ལས་ཀྱི་སྒྲིབ་བ་ནམས།	2/22
དུས་སྐུ་པན་དང་རན་བར་སྐྱ།	2/22
གདུགས་དཀར་ལྷན་དང་ལྷན་བ་ནི།	13/232

མདུན་གྱི་བསེར་བྱ་ཉི་ཚན་དུལ།	ཁ/༢༣
དེ་གཉིས་གསུམ་ཟད་འབྲུགས་བ་ལས།	༡/༡༩
དེ་ལྟར་སྒྲོད་བ་མདོར་བསྟུས་བས།	༢/༣༧
དེ་ལྟར་ཐུག་ནི་རྣམ་བ་གསུམ།	༡/༢༣
དེ་ལྟར་ལེའུ་བརྒྱ་ཉི་ཤ།	༡/༣༩
དེ་ནི་མགོ་དང་ན་བ་དང་།	༢/༡༠
དེ་ནི་ལྟོ་བ་སྤ་སྟེ་རན།	༡/༡༢
དེ་ནི་མེ་ཡི་རང་བཞིན་ཏེ།	༢/༩
དེ་ནི་རང་བཞིན་རྣམ་གསུམ་སྟེ།	༡/༡༣
དེ་ནས་བསྐྱེད་སྤྱུང་བས་ལ་ལ།	༢/༡༢
དེ་ནས་དབྱུག་ཆེ་ཐ་རྒྱུད་སོགས།	༢/༢
དེ་ནས་ཉིན་རེ་ཞིང་སྒྲོད་པའི་ལེའུ་བཤད་བར་བྱའོ།	༢/༡
དེ་ནས་དུས་སྤ་སྒྲོད་པའི་ལེའུ་བཤད་བར་བྱའོ།	༢/༡
དེ་ནས་སྤ་སྒྲོད་མཁུར་བཀའ་དོར།	༢/༧
དེ་ནས་བྱི་མ་ནི།	༡/༣༤
དེ་ནས་གཞན་ཡང་བྱུང་འདི་ཡི།	༡/༣༢
དེ་རྣམས་ལུས་སེམས་དབྱེ་བ་ཡིས།	༡/༢༢
དེ་བས་མེ་ནི་མཐུ་སྟོབས་འཕྲོག།	༢/༩
དེ་བྱས་ཅི་བདེར་ལུས་དག་ནི།	༢/༡༣
དེ་ཆེ་མཆན་མོ་རིང་བས་ན།	༢/༡༡
དེ་བཞིན་བ་ཀྱལ་རྒྱལ་གེ་སར།	ཁ/༢༤
དེ་ཆེ་ཤིན་ཏུ་ནི་ཞིང་ཆ།	༢/༤
དེ་ལས་གཞན་ཡང་ཆོ་ག་བྱུག།	༡/༣༧
བདེར་གནས་ཆེ་ནི་སྤང་བའི་བྱིར།	༢/༢

མདོར་ན་སྤྲན་ནི་རྣམ་གཉིས་ཏེ།	༡/༢༩
མདོར་ན་ཟས་དང་སྒོམ་དག་གི།	༢/༩༧
འདོད་ཆགས་གཏི་ཐུག་ཀྱང་ཡིད་གྱི།	༡/༢༢
འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་མ་ལུས་བ་ཡི་ནད།	༡/༡
དྲིལ་ཕྱིས་བད་ཀན་སེལ་བ་དང་།	༢/༧༤

ན

ན་ག་དུག་མཁྲིས་བད་ཀན་སེལ།	ཁ/༢༩༣
ན་ཚོད་ཉིན་ཞག་ཟས་ཟས་ལ།	༡/༡༡
ན་རྒྱ་འབྲས་མངར་ཅུང་སྒྲུར།	༩/༡༣༧
ན་ལེ་ཤམ་ནི་རོ་ཞུ་རྒྱུས།	༩/༡༤༣
ནད་ཀྱན་འབྱུང་བའི་ནད་གཞི་དང་།	༡/༣༣
ནད་ཀྱི་གཞི་ཡི་དང་བའི་ཚུལ།	༡/༢༣
ནད་ནི་ཉེས་བ་མ་སྟོམས་ཡིན།	༡/༢༠
ནད་ནི་མཚོན་སོགས་ཀྱིས་གདབ་ཅིང་།	༡/༩༤
ནད་བ་བལྟ་དང་རེག་བ་དང་།	༡/༢༩
ནད་བ་ཐུག་ཅིང་བསྒོ་བ་ཉན།	༡/༩༩
ནད་གཡོག་རྒྱུ་བཅུ་གཙང་སྤྱུ་ཅན།	༡/༩༣
ནཱ་ཐུ་ཁྲི་རོ་བསྒྲུ་ཞིང་།	༩/༡༧
ནར་སོན་རོ་དང་ཞུ་རྒྱུས་ཚ།	༩/༡༢༩
ནས་ཚོད་ཅུང་ཟད་དམན་བ་ཡིན།	༩/༡༩
ནས་ཆང་རྟུག་སྒྲེམ་ལྷི་བ་དང་།	༣/༧༠
ནས་དང་གྲོ་ནི་རྟིང་བ་དང་།	༢/༡༩
ནས་འདྲ་ཏུ་ཡ་ན་ཆར་མ།	༩/༣
ནས་ནི་རྩལ་བསེལ་ལ་ཅི་ལ་མངར།	༩/༡༢

ནས་ཕྱེ་ཁོང་ཡངས་བཞེས་སྒྲིམ་དང་།	༩/༧༢
ནས་ཆོག་ལུས་པའི་ལན་ལྟོ་ནི།	༩/༡༧༧
ནས་ཡོས་རྟག་མཁེགས་རྩལ་བ་དང་།	༩/༧༢
ནིམ་ཁ་ཞིང་བསིལ་བ་དང་།	ཁ/༢༢༩
ནིམ་མར་རབ་དུ་ཆ་མིན་ཁ།	ལ/༩༠
ནིམ་བ་ནི་རྒྱུང་མཁེགས་ཁག	༩/༢༡
རུབ་བྱོགས་ནས་ནི་རྒྱ་མཆོར་འབབ།	ལ/༤
རུབ་བྱོགས་རྒྱུང་ནི་བསིལ་བ་དང་།	ཁ/༢༣༣
རྣམ་ཀུན་ནི་མ་ལ་མི་བཟ།	༢/༣༡
རྣམ་ནི་བྱད་པར་མི་བྱ་ཞིང་།	༢/༧༤
རྣམ་དང་དུགས་ཀྱི་ཆོ་ག་ནི།	༧/༧
གཞོད་འགྱུར་ཏེ།	༢/༢༧
གཞོད་བ་སྐྱུང་དང་གཞུ་བྱས་པས།	༧/༢༩
གཞོད་པར་བྱེད་བཙོན་དག་གཞན་ལའང་།	༢/༣༠

བ

བ་ལ་ཀྱ་ནི་མྱེ་འབྱུ་བྱེད།	༩/༩༩
བ་རྩ་ར་ནི་བྱོད་སྒྲིང་ཁ།	༩/༡༡༩
བ་ལོ་ལ་དང་ས་ལྟ་ལ།	༩/༤༩
བ་ལོ་ལ་ཞེས་སྤོན་ནད་སེལ།	༩/༩༠
བསྐྱ་དཀར་པོ་མིག་པན་ཞིང་།	ཁ/༢༣༧
བསྐྱ་བསྐྱ་དང་མངར་དང་བསིལ།	ཁ/༢༣༡
བསྐྱ་རག་དང་ནི་ལ་ཆེ།	ཁ/༢༠༩
བད་རྩ་རྩ་བ་ག་ལུག་ག།	༩/༡༡༠
བི་བི་ལིང་རྩོན་བད་སྒྲིང་མངར།	༩/༡༤༩

པི་ལུའི་འབྲས་བུ་མཁྲིས་བ་སྟེད།	ད/༡༣༣
བུ་ཤེལ་ཅེ་ནི་རླུང་བསྟེད་ཅིང་།	ཁ/༢༣༡
བུ་རྩ་རྩམ་གཉིས་ཀྱི་ལ་ཤ་གྲ།	ད/༡༣༣
ཤི་ཡ་ལའི་ཆི་གུ་མང་ར།	ཅ/༡༩༧

པ

པག་ཚོད་རུ་རུ་མ་ཉེ་སྟེན།	ད/༣༩
པ་ཚོད་ཤ་ནི་དེ་འདྲ་ཞིང་།	ད/༧༩
པོ་དང་མོ་ཡི་སྟོད་སྟངས་བྱེད།	ད/༤༢
པོངས་བ་ནད་བ་བྱ་ངན་གཟེར།	༢/༢༩
ཤིའི་དབྱུགས་བཤང་གཅི་སྟོད་བ་དང་།	ཅ/༢
འབྲེན་ནི་བཀག་བར་གྱུར་བ་ཡིས།	ཅ/༢
འབྲེལ་གྱི་མར་གསར་རོ་ཅ་ཞིང་།	༣/༢༩
ཤུམ་གསར་སྟོ་དང་རྒྱ་ཤུམ་དང་།	༣/༢༤

བ

བ་གཅིན་ར་ལུག་མ་ཉེ་དང་།	༣/༤༢
བ་དང་མ་ཉེ་ར་དང་ནི།	༣/༡༩
བ་མར་འོ་མ་མཆོག་ཡིན་ཏེ།	༣/༢༩
བ་ཡི་འོ་མ་འཆོབྱེད་ཅིང་།	༣/༢༡
བ་རུའི་ཆང་ནི་ཡང་ཞིང་པན།	༣/༩༩
བ་རུ་རའི་མངར་བསེལ་ཞིང་ལྟ།	༣/༣༩
བ་ལཱ་རྩམ་གསུམ་མངར་དང་སྟུམ།	ཁ/༢༣༣
བ་སྟུ་སྟུམ་དང་བསྟུ་བ་དང་།	ཁ/༢༣༣
བསྟུ་ཀ་ཆོ་རྟོ།	ཁ/༢༣༤

བད་ཀན་སྒྲིས་དང་མ་ཞུ་དང་།	2/77
བད་ཀན་སྒྲིས་བསིལ་ལྷི་བ་དང་།	7/74
བན་རྩུ་ཀ་གཙོད་བད་ཀན་བསྒྲིད།	13/207.
བྱ་རམ་ཆང་ནི་གཅིན་རྟག་འགགས།	5/205
བྱ་རམ་བྱ་རམ་ཤིང་གྱུན་ཆང་།	5/206
བྱ་རམ་ཤིང་གདུས་ཁ་ར་དང་།	5/205
བྱད་མེད་ནུ་ཞོ་རྒྱུང་མཁྲིས་ཁྲག	5/215
བྱད་མེད་བཅོས་གཟུགས་ནུ་མ་ལས།	2/22
རྒྱ་ནི་སྒྲིང་དང་བར་བལ་དག།	13/225
མེའུ་རས་སྒྲོག་པ་དང་སོགས་བགོ།	2/70
མོང་དཀར་གཉིས་ཀའང་འཕྱུ་བྱེད་ཅིང་།	13/222
དབང་ལྷན་ཕྱོགས་ནི་ཆ་རྩལ་དྲོ།	13/224.
དབང་པོ་གཟིར་བར་མི་བྱ་ཞིང་།	2/20
ལྷ་བ་ཅན་ལྷ་བད་ཀན་སྒྲིད།	5/205
མོ་དང་བརྟན་བདག་སོགས་ཤེས་པ།	7/27
མོ་ལྷན་སྒྲིད་པ་ཐམས་ཅད་ལ།	2/50
བྱང་གི་རྒྱུད་ནི་སྒྲིས་པ་དང་།	13/222
བྲག་ལྷན་གྲིས་ནི་བཅུད་གྲིས་ལེན།	13/220
དབྱར་ནི་ཆར་རྒྱ་རྒྱ་པོའི་རྒ།	5/74
དབྱར་ལུས་བསིལ་བར་གྱུར་བ་དང་།	2/27
འབྲུ་ཕྱིན་གྲོག་སྒྲུར་དག་ལ་ཡང་།	2/20
འབྲུང་པོ་དྲུག་དང་རྒྱུད་དང་མེ།	0/22
འབྲུར་དང་རྒྱད་ལའང་ཡིད་གཅིག་བྱ།	2/27
སྒྲུང་བས་ལུས་ནི་དག་བྱས་ལ།	2/24

འབྲུ་ཆང་སྐྱན་དང་དམུ་ཇིང་འབྲུམ།	༥/༩༧
འབྲུ་མར་རང་གནས་ལྟ་བུ་ཡི།	༥/༡༣
འབྲུ་ཡི་གསར་ཐོག་བད་ཀན་སྐྱེད།	༩/༢༧
འབྲས་ཁུའི་རང་སྐྱར་འབྲུ་རྩོ་ཚ།	༥/༤༢
འབྲས་ཆན་ཀུན་ལྷ་སྟར་དཀར།	༢/༢༧
འབྲས་ཆན་ལེགས་བཀྲས་ཁྱ་བཅགས་ཚོས།	༩/༢༢
འབྲས་ཐུག་སྐྱ་སྐྱ་གར་བ་དང་།	༩/༢༤
འབྲས་ནང་དུག་ཅུ་བ་མཆོག་སྟེ།	༩/༩
འབྲས་ཡོས་སྐྱོམ་དང་སྐྱུག་ཚད་འབྲུ།	༩/༧༠
སྐྱང་ཆང་འབྲིབ་བྱེད་རྩོ་བ་སྟེ།	༥/༧༧
སྐྱང་ཙི་མིག་མན་གཅོད་སྐྱོམ་དུག།	༥/༧༢
སྐྱིད་བཀག་མགོ་ན་དབང་མི་རྩོ།	༧/༡༡
སྐྱིད་པ་གད་མོ་སྐལ་བ་ལ།	༢/༧༧

མ

མ་ནོ་ཉ་ནི་ཁ་དང་ཚ།	ཁ/༢༡༠
མ་སྐང་ན་ནི་ནད་འབྱར་ཏེ།	༢/༡༠
མ་ཞུ་སྐྱོན་བོ་དབྱགས་མི་བདེ།	༢/༧
མ་ཉེའི་འོ་མ་འཕྱ་དུགས་དང་།	༥/༢༢
མ་སྐན་ཀ་མི་རྩ་མམགལ་ནད་དང་།	༩/༡༡༠
མ་ཏུ་ལྷན་མར་རྩིང་སྐྱོ་དང་བཟེད་བྱེད་བརྒྱལ།	༥/༢༧
མ་ཁ་སྐྱུམ་སྐྱོབས་བད་ཀན་སྐྱེད།	༩/༢༢
མིག་སྐན་བསྐྱ་དང་མངར་དང་བསིལ།	ཁ/༢༡༢
མྱུ་གཡོས་སྐྱར་ཕྱི་བ་དང་།	༩/༧༧
མྱུ་ལས་བྱང་རྒྱང་མཁྲིས་མེལ།	༩/༧༤

སྤྱན་པ་བསྐྱོད་དང་ཚ་བ་དང་།	ཁ/༢༩༠
སྤྱལ་ཙ་ནི་བད་ཀན་སེལ།	ཁ/༢༩༡
མེ་ཏོག་འདབ་མ་འབྲས་ཡལ་ག།	ཅ/༡༣༤
མོན་སྤེའུ་དམེ་རུ་ཉེས་གསུམ་འཛོམས།	ཅ/༤༧
མོན་སྤེའུ་དམེ་རུ་སྤེའུ་ཆུང་སོགས།	ཅ/༡༤
མོན་སྤེའུ་སྤེའུ་དང་མ།	ཅ/༣༧
མོས་པས་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་བསྟེན།	༢/༢༡
སྤྱན་ཀྱན་བཟོད་པར་རྟུས་པའི་ལུས།	༡/༡༧
སྤྱན་རྟེན་གྱིས་ནི་ལུས་སྤྱང་པན།	༡/༢༡
སྤྱན་པ་མཁས་སྟེགས་གཞུང་དོན་ཤེས།	༡/༡༢
སྤྱན་པ་རྒྱལ་པོ་ལ་སྤང་དང་།	༡/༣༡
སྤྱན་པ་དེ་ལས་གཞན་དུ་བྱེད།	ཅ/༡༠༤
མ་བྱའི་ཤ་ནི་བཟང་མིན་ཡང་།	ཅ/༩༡
མིག་གཅིག་འོ་མ་ཆ་ལ་ཡང་།	༧/༢༤
སྤྱིག་སྤྱིས་འབྲས་ནས་རུབ་ཅིང་འཛོལ།	ཅ/༡༧
སྤྱིག་མའི་སྤྱ་ག་རུབ་པ་དང་།	ཅ/༡༡༤
སྤྱིག་མའི་རུབ་གང་བསྐྱོད་དང་མང་།	ཁ/༢༡༧
ཙ	
ཙན་དན་ཐམས་ཅད་རུང་ཁ་ཞིང་།	ཁ/༢༣༠
ཙན་དན་ལྷ་ཤིར་ག་བྱར་དང་།	༢/༡༡
ཙན་དེ་ལས་ཡོན་ཏན་དམན།	ཁ/༢༡༢
ཙན་རི་སྤྱར་མེ་དྲོད་སྤྱེད།	ཅ/༤༤
ཙན་པ་ལྷ་འདྲ་ལ།	ཅ/༡༠༡
ཙན་ཀྱང་སྤྱོདས་མེ་དང་མཉམ།	ཅ/༡༢༠

ཅི་ལི་ཅི་མ་ཉེས་གསུམ་སྒྲིད།	༩/༧༩
ཅིར་བི་ལྷ་ཡི་བྱ་བ།	༩/༡༡༩
ཅ་སྒར་འབྲས་ཆེན་ཀ་ལ་མ།	༩/༢
ཅ་བ་ཅེ་མོ་འབྲས་ཟོས་སོགས།	༡/༧༢
ཅལ་མཐུས་ཤ་སྒོན་ཟ་བའི་ཡང་།	༩/༧༡
ཅལ་རྩ་ཆ་ཡང་ཡིད་འོང་ཞིང་།	༩/༧༧༠
ཅོལ་བ་མི་ཉལ་ལམ་བུ་མེད།	༢/༡༢
བཅག་ནི་གསལ་དང་སྒྱུ་མ་བ་དང་།	༣/༢༠༩
བཅོས་པ་ནི།	༩/༡༢༡

ཆ

ཆཱ་ནི་ཁྲག་མཁྲིས་བད་ཀན་དག	༡/༧༤
ཆ་བའི་སྒྲིད་པར་ལྡན་མི་བཏུང་།	༡/༩༩
ཆ་ཞིང་ཆས་གདུངས་ཆ་བར་ལྡན།	༡/༡༢
ཆངས་བས་ཆེ་ཡི་རིག་ཁྱེད་བླ།	༡/༡
མཆན་མོ་དོན་ཆེན་དག་ལ་ནི།	༢/༧༧
མཆན་མོ་ཡང་ཐོག་དོ་ཐལ་བྱགས།	༢/༢༢
མཆན་མོ་ཤིང་བྱང་བཞུན་མི་བྱ།	༢/༡༠
ཆོགས་བརྒྱ་བ་དང་ཀློང་ར།	༡/༧༧
ཆེན་རིང་བར་འདོད་པ་ཡི།	༡/༧
ཆེ་ཡི་ལྷག་མ་ལུས་ཐུར་འཚོ།	༡/༧༩
ཆེ་རིང་ཉིན་རེ་དུས་སྒྲིད་དང་།	༡/༡༢
འཆེ་དང་ཀྱ་དང་འདོད་ལོག་སྒྲིད།	༢/༢༡
ཆོད་མ་བུ་ཐ་ཤི་དང་།	༩/༤༢
ཆོད་མའང་དེ་བཞིན་རྩལ་བར་ནི།	༩/༡༩༩

ཚོད་མའི་རབ་མཚོག་འཚོ་བྱེད་ཡིན།	༩/༡༣༩
ཚོམ་གསུམ་མེད་པའི་ཚོམ་བ་ལ།	༢/༢༤
ཚོས་ཤིང་བྱ་བ་ལེགས་བཅོར་ལ།	༩/༡༡༢
མཚོ་ཚ་ཡང་སྟེ་ས་སྐྱམ་ཚ།	༩/༡༧༥

ར

རྩ་ཏིའི་ལོ་མ་ཀ་རྩའི་འབྲས།	ཁ/༢༢༤
རྩོ་བརྒྱུ་མངར་བམེལ་བ་དང་།	༩/༡༠༢
རྩས་ཀྱི་བྱ་བ་རྩམ་གསུམ་སྟེ།	༡/༢༧
རྩས་བཞིན་ཡོན་ཏན་རྩས་མཐུན་ཆང་།	༥/༧༡
འཛམ་བྱའི་ཤིང་ཏོག་བཤང་གཅི་སྟེ།	༩/༡༥༡

ཞ

ཞག་དང་ཀླད་ནི་རྩྱུང་འཛུམས་ཤིང་།	༥/༩༢
ཞུ་ནས་ཕན་ཞིང་རན་བར་བཟུལ།	༢/༢༢
ཞུན་མར་སྒོ་ནི་དྲན་གསལ་ཞིང་།	༩/༢༩
ཞོ་ནི་རོ་དང་ཞུ་རྩྱུང་།	༥/༢༡
གཞན་དུ་དེ་ནི་ཁ་སྐྱམ་སྟོང་།	༢/༢༩
བཞིན་འཇུག་སྟོང་པོར་སྐྱ་བ་དང་།	༢/༢༢
གཞན་དུ་མཚོ་ཆུ་སྟོན་སྒྲིལ་།	༥/༡༠

ཟ

ཟངས་ནི་ཁ་བ་དང་བཅས་མངར།	ཁ/༢༠༢
ཟར་མ་སྐྱུམ་མངར་ཁ་ཞིང་དོ།	༩/༢༥
ཟར་མ་ལེ་བཞུན་རྩི་ཡི་མར།	༥/༩༡
ཟས་སྟོམ་བཤང་བ་འགགས་བ་དང་།	༡/༤

ཟས་ནི་མངར་དང་ཡང་བ་དང་།	2/22
ཟས་ཐོས་བར་མཐའ་ཐོག་མར་ནི།	1/72
ཟེལ་བ་ཐལ་སྒྲན་ཏུ་ཅང་འབྲངས།	2/21
གཟེ་མ་སྒྲང་དང་གཅིན་འགགས་སེལ།	11/222

འ

འུ་སྤེལ་ལོ་མ་ཁ་ཞིང་མངར།	5/722
འོ་མ་ཐལ་ཆེར་རོ་ཞུ་མངར།	1/20
འོ་སྒྲན་བད་ཀན་སྒྲེད་ཅིང་ལྷ།	1/20
འོ་མ་ལས་བྱུང་མར་གྱི་ནི།	1/21

ཡ

ཡང་ཞིང་ལས་ནི་ཉུས་བ་དང་།	2/72
ཡུ་བ་ཀ་ར་ཆོ་ཞིང་མངར།	1/20
ཡུང་བ་དག་ནི་ཆོ་དང་ཁ།	11/222
ཡུངས་དཀར་ཆོད་མ་ལྷེ་ཞིང་ཆ།	5/722
ཡུངས་མར་ཆོ་དོ་ནོ་བ་དང་།	1/11
ཡོན་ཏན་ཅུང་དམན་བ་ཅུ་ར།	5/702
ཡོན་ཏན་ལྷེ་རྒྱལ་བསེལ་དང་སྤྱུལ།	1/21

ར

ར་ནི་ཆུ་ཉུང་འབྲང་ཟས་གོད།	1/22
ར་ལུག་ཟས་ཀྱི་སྒྲོད་ཡུལ་ནི།	5/11
ར་རྒྱ་བ་ནི།	5/11
ར་ཤ་ཤིན་ཏུ་བསེལ་མིན་ཞིང་།	5/11
རི་བོང་གྲ་ནི་བོད་སྒྲོད་རུབ།	5/51

རི་ཁྲི་མེ་ཏོག་རྒྱུད་སྒྲིང་ཅིང་།	ཁ/༢༧
རག་གི་རོ་མེས་བསྐྱེད་བ་དང་།	ཁ/༢༨
རང་གི་རིད་དང་གིན་ཏུ་འཆོ།	ཅ/༤༡
རབ་བསེལ་རྒྱ་ཡིས་ལུས་བཀྲ་ཞིང་།	༢/༢༧
རིན་ཆེན་གྲུབ་པའི་གསང་སྤྲུགས་དང་།	༢/༢༨
རིམས་ནད་གསོ་དང་བྲག་དང་ནི།	༡/༣༩
རོ་ནི་མངར་སྒྲུབ་ལན་ལྟ་དང་།	༡/༢༢
རྒྱུད་མཁྲིས་ནད་ཅན་བྱིས་བ་དང་།	༢/༡༢
རྒྱུད་དང་མཁྲིས་བ་བད་ཀན་ཡང་།	༡/༤

ལ

ལ་ཏུ་ཀུ་རི་དེ་བཞིན་ཏེ།	ཁ/༢༧
ལ་ལྷག་གཞོན་ནུ་རོ་མི་གསལ།	ཅ/༡༢༢
ལ་ཕ་བརྟེ་ཀ་བཞིར།	ཅ/༣༠
ལ་ཕ་རོ་ཉི་ཏ་སྒྲིན་གོར།	ཅ/༧༧
ལན་ལྟ་ཀུན་གྱི་བད་ཀན་སྒྲིང་།	ཅ/༡༤༤
ལན་ལྟ་ནམས་ཀྱི་སྒྲིང་བ་ལ།	ཅ/༡༧༩
ལྷག་གིས་འོ་མ་སྒྲིང་གཞོན་ཆ།	ཁ/༢༩
ལྷག་ཤ་དེ་ལས་བསྐྱེད་བ་སྒྲིང་།	ཅ/༧༢
ལྷད་པ་འགགས་པས་དེ་འཕེལ་ཞིང་།	ཅ/༡༩
ལུས་ཀྱི་བརྒྱུད་བྱ་སྒྲིང་།	༡/༣༧
ལུས་ཀྱི་བྱ་བ་རྒྱུས་བྱས་ནས།	༢༡
ལུས་རག་ཡིད་ཀྱི་སྒྲིང་བ་ནི།	༢/༧༧
ལུས་དང་བྱིས་བ་གདོན་སྒྲིང་ལས།	༡/༧
ལུས་རྒྱུད་དང་མ་བྲག་དང་ཤ།	༡/༢༠

ལུས་ལས་བྱང་བའི་ནད་ན་མས་ཀྱི།	༡/༧༠
ཤ	
ཤ་ནི་འཕལ་གསད་པ་དག་དང་།	༩/༤༠
ཤ་ནི་རང་དངོས་རྗེས་མ་ཐུན་ལ།	༡/༩༩
ཤ་བ་དགོ་བ་ཀྱ་རྒྱ།	༩/༧༩
ཤ་ཐུ་ཚ་ཕྱི་སྒྲི་གཞོད་ཅུབ།	༩/༡༩༧
ཤ་ཚོན་བྱ་བ་སྐྱམ་བལ་དང་།	༩/༡༩
ཤ་གཡོས་སྒོད་སྒྱར་སྐྱམ་ཞིང་ཕྱི།	༩/༧༩
ཤར་གྱི་རྒྱང་ཚ་བད་ཀན་དང་།	ཁ/༡༧༧
ཤར་དང་རྒྱབ་ཀྱི་མཐའ་ལས་བྱང་།	༡/༡༠
ཤར་ཤར་ཉེ་ཕྱ་དྲུ་ཉ།	༩/༡༡
ཤར་ཀར་ཆང་ནི་དྲི་ཞིམ་མངར།	༡/༧༧
ཤིང་ཀུན་རྒྱང་དང་བད་ཀན་སེལ།	༩/༡༧༩
ཤིང་མངར་བྲག་དང་མཁྲིས་པ་འཛོམས།	ཁ/༡༩༩
ཤིང་ཚ་སྐྱག་སྒྲེལ་བྱ་བ་གསུམ།	༩/༡༧༧
ཤིན་ཏུ་འཐོར་བ་དེ་ན་མས་ལས།	༡/༩
ཤིན་ཏུ་མང་པོ་དེ་ཡི་སྤྱིར།	༧/༡༩
ཤིན་ཏུ་ཚོལ་བྲགས་ལུང་བ་དང་།	༩/༡༩
ཤུགས་བཀག་ལས་བྱང་སྒྲོམ་པ་དང་།	༧/༡༧
ཤེས་རབ་ཉེས་པ་སྒྲོང་བ་དང་།	༧/༡༧
ཤམ་འདང་ལྷ་ཉི་དེའི་ཡོན་ཏན།	ཁ/༡༧
ཤམ་འདགས་འབྲིན་པའི་ཉུ་འབྱར་ཞིང་།	༧/༡

ས

ས་ཁང་ཁང་པ་ཉིས་རིམ་གྱ།	༢/༡༩
ས་དང་ལུས་ཀྱི་བྲེ་བྲག་གིས།	༡/༢༩
སྤ་ལ་རྒྱ་ལ་ཆེན་པོ་ནི།	༢/༢༡
སྤ་རྩི་ཀ་སོགས་ཐེལ་ཚྭ་ཀུན།	༩/༡༧༤
སྤ་སྤ་ཁ་ནི་རབ་ཚུ་མིན།	༩/༡༢༡
སྤ་ཡང་བདག་གི་དབྱ་ཡིན་དང་།	༢/༢༥
སྤ་རཏ་འོད་སྒྲིད་ཁ་ཟས་ལེན།	༩/༡༢༩
སེང་ཁྲོམ་འདབ་ཁྲ་ཞེས་བྱ་གང་།	༩/༡༡༢
སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་བདེ་འདོད་ཕྱིར།	༢/༢༢
སེམས་བདེ་ཞིང་།	༢/༢༧
སེར་ཡཀ་ཁ་ཞིང་མངར་བ་དང་།	ཁ/༢༢༡
སོ་མ་ར་ཇ་ཐལ་ཀ་དོར།	ཁ/༢༧༧
སོ་ཡུ་ཀྱ་ཀྱ་ཏ་ག་ཅ།	ཁ/༢༢༠
སོ་ཅི་སྒྲོ་འགྲམས་མཁྲིས་པ་ཁྲག	༢/༤
སོ་ཅི་ཆ་དང་ལན་ཚྭ་བཅས།	ཁ/༢༢༩
སྒྲོང་ལ་རྒྱབ་ཀྱིས་སྤོགས་མི་བྱ།	༢/༢༧
སྤུས་ལེབ་སྤྱི་ཞིང་སྤོབས་སྤྱིང་ལ།	༩/༧༡
གསེར་ནི་བརྟན་བྱེད་ལྷ་རྩེས་རོ།	ཁ/༢༠༠
གསོ་བ་དག་རྒྱ་བསྐྱུན་པ་ནི།	༡/༧༢
བསེ་ཐིང་འབྲས་བྱའི་ཐུན་པ་ག།	༩/༡༣༤

ད

དུགས་དང་ཁར་ཀ་ར་དཀར་།	ལ/༧༤
ལྷ་དང་དགེ་སློང་བུམ་ཟེ་དང་།	༢/༢༤
ལྷོ་ཕྱོགས་བསེར་བྱས་བསིལ་བ་དང་།	༢/༢༠
ལྷོ་ཡི་རླང་ནི་མཚོག་ཡིན་ཏེ།	ཁ/༢༧.༩

ཨ

ཨ་ག་ཅུ་ནི་ཁ་ཚ་མང་རྩོ།	ཁ/༢༢༩
ཨ་ལའི་འབྲས་བྱ་མ་སླིན་རླང་།	༩/༡༧༢
ཨ་ཇ་བ་ཡན་ལྷོ་གཟེར་སེལ།	ཁ/༢༡༩
ཨ་ཅུ་ར་བསྐྱ་ཞུ་ཇེས་མང་།	༩/༡༤༠
ཨ་རྒྱ་མ་རྒྱ་བྱི་ཏྲི།	༩/༡༩༢
ཨ་སྤྱི་ཀླ་དང་གྲུ་ཤུག་སྤྱུར།	༩/༡༩༢
ཨ་ལ་ཀ་ནི་རྩས་བ་ཚ།	༩/༡༢
ཨ་པོ་དེ་ཀའང་ཆང་ནད་འཛུམས།	༩/༡༠༠
ཨ་རེར་ནི་དམར་པོའི་མར།	ལ/༡༧
ཨ་རེར་འི་མར་ཆོ་ཞིང་ཁ།	ལ/༡༩

...

संस्कृतश्लोकानुक्रमणिका

संस्कृतश्लोकानुक्रमणिका

अङ्गभङ्गारुचिग्लानिकाशयैशूलभ्रमाः क्षुधः	४/१४
अङ्गभङ्गाशमरीवस्तिमेद्वङ्क्षणवेदनाः	४/६
अङ्गारतापसंतप्तगर्भभूवेश्मचारिजः	३/१६
अत उत्तरम्	१/५८
अत्र गव्यं तु जीवनीयं रसायनम्	५/२०
अथात आयुष्कामीयमध्यायं व्याख्यास्यामः	१/२
अथात ऋतुचर्याऽध्यायं व्याख्यास्यामः	३/१
अथातो दिनचर्याऽध्यायं व्याख्यास्यामः	२/१
अथातो द्रवद्रव्यविज्ञानीयमध्यायं व्याख्यास्यामः	५/१
अथातोऽन्नस्वरूपविज्ञानीयमध्यायं व्याख्यास्यामः	६/१
अथातो रोगानुत्पादनीयाध्यायं व्याख्यास्यामः	४/१
ऽथवा	३/३२
अधोवातस्य रोधेन गुल्मोदावर्तरुक्मलमाः	४/३
अनभिष्यन्दि लघु च तोयं क्वथितशीतलम्	५/१५
अनुष्णं तु प्रियालजम्	६/१४६
अन्नपानं च विड्भेदि विड्विरोधोत्थेषु यक्ष्मसु	४/८
अन्यथा	४/४
अन्यथा शोषशैथिल्यदाहमौहान् करोति तत्	३/२६
अम्लपाकस्सं ग्राहिं गुरुष्णं दधि वातजित्	५/३०
अभ्रङ्क्षमहाशालतालरुद्धोष्णरश्मिषु	३/३१
अवल्लुजैडगलजं बीजं वातकफप्रणुत्	५/२४९
असात्त्यजा हि रोगाः स्युः सहसा त्यागशीलनात्	३/५०
अनुपक्रम एव स्यात्स्थितोऽत्यन्तविपर्यये	१/५०
अनुयायात्प्रतिदं सर्वधर्मेषु मध्यमाम्	२/३९
अनुरक्तः शुचिर्दक्षो बुद्धिमान् परिचारकः	१/४५
अन्वर्थसंज्ञं पादत्रं बलदृक्शुक्ररक्षणम्	५/२५१

अपादचारी सुरभिः सततं धूपिताम्बरः	३/३९
अभीरुवीराजीवन्तीजीवकर्षभकैः स्मृतम्	६/१९७
अभ्यङ्गमाचरेन्नित्यं स जराश्रमंवातहा	२/९
अयमेव विधिः कार्यः शिशिरेऽपि विश्लेषतः	३/१७
अवृत्तिव्याधिशोकार्त्ताननुवर्तेत शक्तिः	२/२६
अर्चयेद् देवगोविप्रवृद्धवैद्यनृपातिथीन्	२/२८
अर्धशक्त्वा निषेव्यस्तु बलिभिः स्निग्धभोजिभिः	२/१४
अल्पांश्चुपानव्यायामकटुतिक्ताशनैर्लघु	५/२२
अस्मादल्पान्तरगुणं खार्जूरं वातलं गुरु	५/७२
अह्वयं तूष्णमाविकम्	५/२५
आक्षं स्वादु हिमं केश्यं मुरुपित्तानिलापहम्	५/५८
आचार्यः सर्वचेष्टासु लोक एव हि धीमतः	२/५४
आढ्यो रोगी भिषग्वश्यो ज्ञापकः सत्त्ववानपि	१/४६
आतपो भ्रमतृदस्वेददाहमूर्च्छाविवर्णता	५/२५९
आत्मवत्सततं श्येदपि कीटपिपीलिकम्	२/२७
आदानग्लानवपुषामग्निः सन्नोऽपि सीदति	३/३६
आद्यान्त्या जाङ्गलानृपा मध्यौ साधारणौ स्मृतौ	६/५९
आमं तु दोषलम्	६/१२७
आयुः कामयमानेन श्रमार्थसुखसाधनम्	१/४
आयुष्कामदिनत्वीहारोगानुत्पादनद्रवाः	१/५३
आर्द्रसन्तानता त्यागः कनयवाक्चेतसां दमः	२/५५
आर्द्रिका तिक्तमधुरा मूलला न च पित्तकृत्	६/१३२
आस्थापनं शुद्धतनुजीर्णं धान्यं रसान् कृतान्	३/३८
आस्या वर्णश्लेष्ममेदः सौकुमार्यवृद्धयथा	५/२५०

इ

इक्षो रसो गुरुः स्निग्धो बृंहणः कफमूलकृत्	५/३९
इति द्रव्यक्रियायोगमानाद्यैः सर्वमादिशेत्	६/३३
इति ह स्माहुरात्रेयादयो महर्षयः	१/३
इत्यध्यायशतं विंशं षड्भिः स्थानैस्तीरितम्	१/५९

इत्याचारः समासेन थं प्राप्नोति समाचरन्	२/५७
इयं रसायनवरा त्रिफलाऽक्ष्यामबापहा	६/१८४
ईषदुष्णगुरुस्निग्धा बृंहणा वर्तकादयः	६/६२
ईषदूक्षोष्णलवणमौष्ठकं दीपनं लघु	५/२३

उ

उत्तरो मारुतः स्निग्धो मृदुर्मधुर एव च	५/२५७
उद्दालकस्तु वीर्योष्णो नीचारः श्लेष्मवर्धनः	६/१२
उद्धर्तनं कफहरं मेदसः प्रविलापनम्	२/१८
उद्विक्तपित्ताञ्जयति त्रीन्दोषान्स्वादु दाडिमम्	६/१४१
उपकारप्रधानः स्यादपकारपरैऽप्यरो	२/३०
उपलास्फालनाक्षेपविच्छेदैः खेदितोदकाः	५/८
उमाकुसुम्भजं चोष्णं त्वन्दोषकफपित्तकृत्	५/६०
उष्णस्त्वच्यो हिमः स्पर्शं केश्यो बल्यस्तिलो गुरुः	६/२४
उष्णमुष्णार्तमुष्णो च युक्तं चोष्णैर्निहन्ति तत्	५/५२
उष्णशीतगुणोत्कर्षात्तत्र वीर्यं द्विधा स्मृतम्	१/२६
उष्णाः कुलत्थाः पाकेऽम्लाः शुक्राश्मश्रासपीनसान्	६/२०
उष्णाम्बुनाऽधः कायस्य परिषेको बलावहः	२/२०
उष्णो गरीयान्महिषः स्वप्नदाढ्यवृहत्त्वकृत्	६/७५
ऊर्ध्वाधः कफवातानुलोमनं दीपनं बिडम्	६/१७१

ऋ

ऋतुवो दक्षिणायनम्	३/७
ऋत्वोरन्त्यादिसप्ताहावृतुसन्धिरिति स्मृतः	३/४९

ऐ

ऐन्द्रमम्बु सुपात्रस्थमविपन्नं सदा पिबेत्	५/५
ऐशानः कटुरुक्षोष्ण आग्नयश्चैव मारुतः	५/२५८

क

कङ्ककोदवनीवाणायामार्कादि हिमं लघु	६/९
-----------------------------------	-----

कटुतिक्ते निशे कुष्ठमेहपित्तकफापहे	प/२३३
कटु पाके हिमं केश्यमक्षमषीच्चं तदगुणम्	६/१८३
कटूष्णं सार्षपं तीक्ष्णं कफशुक्रानिलापहम्	५/५७
कटूष्णो वातकफहा पिण्डालुः पित्तवर्धनः	६/१२८
कन्दमूलफलाद्यं च तद्वद्विद्यात्तदाऽऽसुतम्	५/७८
कपित्थमामं कण्ठघ्नं दोषलं दोषघाति तु	प/१५०
कफघ्नं तिक्तकटुकं छेदि सोष्णं रसाञ्जनम्	प/२१३
कफघ्नं तिक्तकटुकं मुस्तं संग्राहि पाचनम्	प/२२४
कफघ्नी तिक्तकटुका मनोह्रा लेखनी सरा	प/२१०
कफघ्नमुष्णकटुकं शिलाजतु रसायनम्	प/२१४
कफघ्नमुष्णवीर्यं च कुङ्कुमं व्रणशोधनम्	६/२४८
कफश्चितो हि शिशिरे वसन्तेऽर्काशुतापितः	३/१८
कफवातार्शसां पथ्यः स्वेदेऽभ्यवहृतौ तथा	६/१३५
कलम्बनालिकामार्षकुटिञ्जरकुतुम्बकम्	६/१११
करीरमाध्मानकरं कृषायं स्वादु तिक्तकम्	६/९५
कल्पसिद्धिरतः परम्	१/५७
कषायापहतस्नेहस्ततः स्नातो यथाविधिः	३/१२
कषायं मधुरं शीतं लेखनं स्निग्धमञ्जनम्	प/२१२
कषायमधुरं शीतं पद्मं पित्तकफास्रजित्	प/२४१
कषाया मधुरा पाके रूक्षा विलवणा लघुः	६/१८१
कषाया मधुरा रूक्षा कफघ्नी वंशरोचना	प/२१५
कायबालग्रहोर्ध्वाङ्गशल्यदंष्ट्राजरावृषान्	१/७
कारवी कुञ्जिकाऽंजाजी कबरी धान्यतुम्बरु	प/२१७
कारवेल्लं सकटुकं दीपनं कफजित्परम्	६/९३
कालार्थकर्मणां योगो हीनमिथ्याऽतिमात्रकाः	१/२९
काले हितं मितं ब्रूयाद्द्विसंवादि पेशलम्	२/३२
काश्मर्यजं हिमम्	६/१४४
कास्यं कषानानुरसं विशदं लेखनं सरम्	प/२०३
कासस्य रोधात्तदवृद्धिः श्वांसीरुचिहृदामयाः	४/१६
कुकूलकर्परभ्राष्ट्रकन्दंगारविपाचितान्	६/४८

कुठेशिग्रसुरस समुखासुरिभूस्तृणम्	६/१२९
कुन्देन्दुधवलं शालिमशनीयाज्जाङ्गलैः पलैः	३/२७
कृमिकासकफोत्क्लेदान् कासघर्दोः जयेत्सरः	६/१२०
कुष्ठं तिक्तोष्णमगुरुस्निग्धं स्वादु कफापहम्	प/२२९
कृष्णो सौवर्चलगुणा लवणो गन्धवर्जिताः	६/१७४
कूष्माण्डतुम्बकालिङ्गकर्कावैर्वारुतिण्डिशम्	६/१०४
कोरंटकिशुकम्	प/२४४
कोरदूषः परं ग्राही स्पर्शं शीतो विषापहः	६/११
कोलमज्जा गुणैस्तद्वत्तृदूर्ध्वः कासजिच्च सः	६/१४८
कोशातकावल्गुजकौ भेदिनावग्निदीपनौ	६/९६
कोष्ठः कूशो मृदुर्मध्यो मध्यः स्यात्तैः समैरपि	१/१३
ऋव्याद प्रसहाः पुनः	६/७१
क्षणादिव्याध्यवस्था च कालो भेषजयोगकृत्	१/३८
क्षारः सर्वश्च परमं तीक्ष्णोष्णः कृमिजिल्लघुः	६/१७९
क्षीरोद्भवं तु संग्राहि रक्तपित्ताक्षिरोगजित्	५/३४
क्षुत्तृष्णाग्लानिदौर्बल्यकुक्षिरोगज्वरापहा	६/३०
ग	
गण्डूषधूमानाहारा स्क्वं भुक्त्वा तदुद्वमः	४/२१
गव्यं माहिषमाजं च कारभं स्त्रैणमाविकम्	५/१८
गव्ये क्षीरघृते श्रेष्ठे निन्दिते चाविसम्भवे	५/३८
गर्भावक्रान्तितद्व्यापदङ्गमर्मविभागिकम्	१/५४
गुर्वी सरा तु पालकया	६/९९
गुग्गुलः पिच्छिलः स्पर्शं विशदोऽभ्यवहारतः	प/२२७
गुडेक्षुमद्यमार्द्धीकशुक्तं लघु यथोत्तम्	५/७८
गुरुः सलवणः काणकपोतः सर्वदोषकृत्	६/६७
गुरु तद्दोषजननं नवं जीर्णमृतोऽन्यथा	५/६४
गुरुमन्दहिमस्निग्धश्लक्ष्णसान्द्रमृदुस्थिराः	१/२८
गुरुशीतदिवास्वप्नस्निग्धाम्लमधुरांस्तृप्तेत्	३/२१
गुरूष्णां सार्षपं बद्धविण्मूत्रं सर्वदोषकृत्	६/१२२

गुरुष्णस्निग्धमधुरा वर्गाश्चातो यथोत्तरम्	६/६९
गुल्महृद्ग्रहणीपण्डुप्लीहानाहगलामयान्	६/१७८
गुल्महृद्गसम्मोहाः श्रमश्चासाद्धिधारितात्	४/१७
गुल्मोदराशौग्रहणीशोषहृत् स्नेहनी गुरुः	५/६६
गोखराश्वतरोष्ठाश्वद्वीपिसिंहर्क्षवानरा	६/५३

च

चक्षुष्यं कृष्णलोहं तु कषायं स्वादु तित्तकम्	प/२०५
चक्षुष्यं छेदि तृदश्लेष्मविषहिध्मास्त्रपित्तनुत्	५/५१
चक्षुष्या सर्वदोषघ्नी जीवन्ती मधुरा हिमा	६/१०३
चक्षुस्तेजोमयं तस्य विशेषाच्छ्लेष्मतोभयम्	२/६
चटकाः श्लेष्माः स्निग्धा वातघ्नाः शुक्रलाः परम्	६/६८
चन्दनोशीरकर्पूरमुक्तास्त्रग्वसनोज्ज्वलः	३/४४
चविका पिप्पलीमूलं मरिचाल्पान्तरं गुणैः	६/१९१
चाङ्गेर्यम्लाग्निदीनी	६/८८
चिकित्सितं ज्वरे रक्ते कासे श्वासे च यक्ष्मिणि	१/५६
चिलिचीमस्त्रिदोषकृत्	६/७८
चित्तकोऽग्निसमः पाके शोफार्शः कृमिकुष्ठहा	६/१९२
चैत्यपूज्यध्वजाशस्तच्छयाभस्मतुषाशुचीन्	२/४५

छ

छेदी मध्वासवस्तीक्ष्णो मेहपीत्रसकासजित्	५/७६
---	------

ज

जनस्याशयमालक्ष्य यो यंथा परितुष्यति	२/३६
जलाद्रास्तालवृन्तानि विस्तृताः पद्मिनीपुटाः	३/३५
जृम्भायाः क्षववद्रोगाः सर्वश्चानिलजिद्विधिः	४/१८
जाङ्गलं वातभूयिष्ठमनूपं तु कफोल्बणम्	१/३७
जातिपत्नी कटुफलं कक्रोकलवङ्गकम्	प/२३८
जाम्बवं गुरु विष्टम्भि शीतलं भृशवातलम्	६/१५१
जीवञ्जीवकदात्यूहभृङ्गाहृशुकसारिकाः	६/५१

जीवनं तर्पणं हृद्यं ह्लादि बुद्धिप्रबोधनम् ५/२
जीर्णं हितं मितं चाद्यान् वेगानीरयेद्वलात् २/२२

त

तं कृत्वाऽनुसुखं देहं मर्दयेच्च समन्ततः २/१५
तृष्णा क्षयः प्रतमको रक्तपित्तं श्रमः क्लमः २/१६
तक्रं लघु कषायाम्लं दीपनं कफवातजित् ५/३१
तण्डुलीयो हिमो रूक्षः स्वादुपाकरसो लघुः ६/९७
ततः क्रमान्महात्रीहिकृष्णात्रीहिजतूमुखाः ६/७
ततो नावनगण्डूषधूमताम्बूलभागभवेत् २/७
तथा चत्वरचैत्यान्तश्चतुष्पथसुरालयान् २/५०
तथाऽम्लं कोलकर्कशूलकुचाप्रातकारुकम् ६/१६१
तथा स लभते शर्म सर्वपावकपाटवम् ४/३२
तथोशीरं वातलं पाचनं च तत् ५/२३१

तदौषधम्

४/७

तदगुणा तिक्तमधुरा कषाया यासशर्करा ५/४८
तदगुणा वारुणी हृद्या लघुस्तीक्ष्णा निहन्ति च ५/६७
तद्वच्च कुक्कुटो वृष्यः ग्राम्यस्तु श्लेष्मलो गुरुः ६/६५
तद्वद्वकुलपुत्रागकुमुदोत्पलपाटलम् ५/२४२
तद्वदामलकं शीतमम्लं पित्तकफापहम् ६/१८२
तद्वद्वराहः श्रमहा रुचिशुक्रबलप्रदः ६/७६
तद्वदार्द्रकमेतच्च त्रयं ६/१८९
तद्वन्मस्तु सरं स्रोतः शोधि विष्टम्भजिल्लघु ५/३२
तत्र बद्धमलाः शीता लघवो जाङ्गला हिताः ६/६०
तत्र मण्डो वातानुलोमनः ६/२९

तत्र पौण्ड्रकः

५/४२

तत्राद्या मारुतं घ्नन्ति त्रयस्तिकादयः कफम् १/२४
तत्र स्क्वो लघुः शीतः खरः सूक्ष्मश्चलोऽनिलः १/१६
तन्त्रस्यास्य परं चातो वक्ष्यतेऽध्यायसंग्रहः १/५२
तप्तं तप्तांशुकिरणैः शीतं शीतांशुरश्मिभिः ३/४३

तमः कषायकटुकं ज्योत्स्ना मधुरशीतला	प/२६०
तर्कारीवस्पां स्वादु सतिक्तं कफवातजित्	६/११४
तस्मादादानमाग्नेयम्-	३/६
तस्मिन् ह्यत्यर्थतीक्ष्णोष्णरूक्षा मार्गस्वभावतः	३/४
ताम्बूलं कटु सक्षारं रुच्यमुष्णं कफप्रणुत्	प/२३६
ताम्बूलं क्षतपित्तास्त्ररूक्षोत्कुपितचक्षुषाम्	२/८
ताम्रं सतिक्तमधुरं कषायं लेखनं लघु	प/२०२
ताम्रचूडसुराशालिवस्त्यभ्यङ्गावगाहनम्	४/२३
तिक्तं स्वादु कषायं च क्षुधितोऽन्नं भजेत्लघु	३/४२
तित्तिरिस्तेष्वपि वरो मेधाग्निबलशुक्रकृत्	६/६३
तिलपिण्याकविकृतिः शुष्कशाकं विरूढकम्	६/३७
तिक्तः कषायः कटुको बलिनोऽन्न रसाः क्रमात्	३/५
तिक्तशीतौ ज्वरहरौ लघू भूनिम्बपर्पटौ	प/२२५
तीक्ष्णधूमाञ्जनाघ्राणनावनार्कविलोकनैः	४/१२
तीक्ष्णांशुरतितीक्ष्णांशुर्ग्रीष्मे संक्षिपतीव यत्	३/२२
तीक्ष्णोष्णं पिच्छिलं विस्रं रक्तैरण्डोद्भवं त्वति	५/५६
तुगाक्षीरी क्षयश्वासकासघ्नी मधुरा हिमा	प/२१६
तुत्थकं कटुकं क्षारं कषायं विषदं लघु	प/२०८
तुम्बं रूक्षतरं ग्राहि कालिङ्गैर्वा रुचिर्भटम्	६/१०७
तुषारक्षारसौहित्यदधितैलवसाऽऽतपान्	३/४५
तेभ्योऽतिविप्रकीर्णैर्भ्यः प्रायः सारतरोच्चयः	१/६
ते व्यापिनोऽपि हन्नाभ्योऽधोऽमध्योर्ध्वसंश्रयाः	१/१०
तेषां कायमनोभेदादधिष्ठानमपि द्विधा	१/३२
तैश्च तिस्रः प्रकृतयो हीनमध्योत्तमः पृथक्	१/१५
तैर्भवेद्विषमस्तीक्ष्णो मन्दश्चाग्निः समैः समः	१/१२
तैलं स्वयोनिवत्तत्र मुख्यं तीक्ष्णं व्यवायि च	५/५४
तृट्शूलार्तं त्यजेत् क्षीणं विड्वमं वेगरोधिनम्	४/२४
तृणाख्यं पित्तजिह्वर्धकासे क्षुशरशालिभिः	६/११८
त्रपुसं त्वतिमूलम्	६/१०६
त्रिकटुकं जयेत्	६/११०

त्रिधा विपाको द्रव्यस्य स्वाद्वम्लकटुकात्मकः	१/२७
त्रिवर्गशून्यं नारम्भं भजेत्तं चाविरोधयन्	२/३८
तोयक्षीरेक्षुतैलानां वर्गैर्मद्यस्य च क्रमात्	५/८३
त्यजेदार्तं भिषग्भूपैर्द्विष्टं तेषां द्विषं द्विषम्	१/५१
त्यजेत्	६/८१
त्यागः प्रज्ञाऽपराधानामिन्द्रियोपशमः स्मृतिः	४/३४
त्वक्तिककटुका स्निग्धा मातुलुङ्गस्य वातजित्	६/१५५

द

दक्षस्तीथा [*] त्तशास्त्रार्थो दृष्टकर्मा शुचिर्भिषग्	१/४३
दक्षिणानिलशीतेषु परितो जलवाहिषु	३/२०
दक्षिणो मारुतः श्रेष्ठो नेत्र्योऽङ्गबलवर्धनः	प/२५६
दर्शनस्पर्शनप्रश्नैः परीक्षेताथरोगिणाम्	१/३४
द्राक्षपरुषकं चार्द्रमम्लं पित्तकफप्रदम्	६/१६०
द्राक्षा फलोत्तमा वृध्या चक्षुष्या संष्टमूलविद्	६/१४०
दाहतृदृच्छर्दिमूर्च्छासृक्पित्तघ्न्यः सर्वशर्कराः	५/४९
दिङ्मात्रमुक्तं न यतोऽस्ति किञ्चित्	प/२६१
दीपनं भेदनं शुष्कमम्लीकाकोललयोः फलम्	६/१६२
दीपनः कटुकः पाके ग्राही रूक्षो हिमः शशः	६/६१
दीपनः सूरणो रुच्यः कफघ्नो विशदो लघुः	६/१३६
दीपनं पाचनं कण्ठ्यं लघूष्णं वस्तिशोधनम्	५/१४
दीपनं वृष्यमायुष्यं स्नानमूर्जाबलप्रदम्	२/१९
दीपनं रोचनं मद्यं तीक्ष्णोष्णं तुष्टिपुष्टिदम्	५/६३
दीपनाः कफवातघ्नाश्चिरविल्वाकुराः सराः	६/११६
दीप्यकः कोष्ठशूलजित्	प/२१९
दुष्यन्ति तेऽम्बुलम्बाम्बुदेऽम्बरे	३/३७
देहवाक्चेतसां चेष्टाः प्राक् श्रमाद्विनिवर्तयेत्	२/४९
दोषाः कदाचित्कुप्यन्ति जिता लङ्घनपाचनैः	४/२९
दैर्घ्यानिशानामेतर्हि प्रातरेव बुभुक्षितः	३/११

ध

धाना विष्टम्भिनी रूक्षा तर्पणी लेखनी गुरुः	६/४२
धान्यं त्यजेत्तथा शाकं रूक्षसिद्धमकोमलम्	६/१६६
धान्याम्लं भेदि तीक्ष्णोष्णं पित्तकृत्स्पर्शशीतलम्	५/८१
धारणात्पुनः	४/१०
धारेत्सततं रत्नसिद्धमन्त्रमहौषधीः	२/४२
धारयेत्तु सदा वेगान् हितैषी प्रेत्य चेह च	४/२७
धारोष्णममृतोपमम्	५/२९
धीधैर्यात्मादिविज्ञानं मनोदोषौषधं परम्	१/४१

न

न कञ्चिदात्मनः शत्रुं नात्मानं कस्यचिदिष्टम्	२/३५
नवनीतं नवं वृष्यं शीतं वर्णबलाग्निकृत्	५/३३
नक्तं दिनानि मे यान्ति कथम्भूतस्य सम्प्रति	२/५६
नदीं तरेन् बाहुभ्यां नाग्निस्कन्धमभिव्रजेत्	२/४६
नदीजलोदमन्थाहः स्वप्नायसातपांस्त्यजेत्	३/४०
नवं धान्यमभिष्यन्दि लघु संवत्सरोषितम्	६/२७
न पिबेत्पंकशैवालतृणपर्णाविलास्तृतम्	५/६
न पीडयेदिन्द्रियाणि न चैतान्यतिलालयेत्	२/३७
नागरं दीपनं वृष्यं ग्राहि हृद्यं विबन्धनुत्	६/१८८
नातितीव्रमदा लघ्वी पथ्या बैभीतकी सुरा	५/६८
नातिपथ्यः शिखी पथ्यः श्रोत्रस्वरवयोदृशाम्	६/६४
नातिशीतगुरुस्निग्धं मांसमाजमदोषलम्	६/७२
नातिश्लेष्मकरो धौतः सृष्टमूत्रशकृदगुडः	५/४५
नात्युष्णं निम्बजं तिक्तं कृमिकुष्ठकफप्रणुत्	५/५९
नाद्यादजीर्णवमथुश्वासकासज्वरादिती	२/४
नाम्बु पेयमशक्त्या वा स्वल्पमल्पाग्निगुल्मिभिः	५/११
नारिकेलोदकं स्निग्धं स्वादु वृष्यं हिमं लघु	५/१६
नासंवृतमुखः कुर्यात्क्षुतिहास्यविजृम्भणम्	२/४७
नासिकां न विकुष्णीयान्नाकस्माद्विलिखेद् भुवम्	२/४८

निजागन्तुविभागेन तत्र रोगा द्विधा स्मृताः	१/३१
नित्यं सर्वरसाभ्यासः स्वस्वाधिक्यमृतावृतौ	३/४८
नित्यं हिताहारविहारसेवी	४/३६
निदानं सार्वरोगिकम्	१/५५
निम्बस्तिक्तौ हिमः कुष्ठकृमिपित्तकफापहः	प/२२६
निर्दिष्टं साधनं तत्र भूयिष्ठं ये तु तान् प्रति	४/२६
निशाकरकराकीर्णं सौधपृष्ठे निशासु च	३/३३
निद्राया मोहमूर्धाक्षिगौरवालस्यजृम्भिकाः	४/१५
निशि चात्ययिके कार्ये दण्डी मौली सहायवान्	२/४४
निषवो वातपित्तास्वस्तन्यमूत्रकरो गुरुः	६/२१
नीचरोमनखश्मश्रुनिर्मलाङ्घ्रिमलायनः	२/४०
नैकः सुखी न सर्वत्र विश्रब्धो न च शक्तिः	२/३४
न्यूनो यवादनुयवः	६/१४
नोदकान्तरितान्नं द्विर्न निशायां न केवलान्	६/४४

प

पक्वं सुदुर्जरं बिल्वं दोषलं पूतिमारुतम्	६/१४८
पटोलसप्तलारिष्टाङ्गैश्चवल्गुजाऽमृताः	६/८९
पत्तूरो दीपनस्तिक्तः प्लीहाशः कफवातजित्	६/११९
पञ्चकोलकमेतज्ज्वरं मरिचेन विना स्मृतम्	६/१९३
पत्रे पुष्पे फले नाले कन्दे च गुरुता कृष्णात्	६/१३८
पथ्या नन्दीमुखी शीता कषायमधुरा लघुः	६/१७
पद्मरागमहानीलपुष्परोगविदूरकाः	प/२०६
पयोऽभिष्यन्दि गुर्वामं युक्त्या शृतमतोऽन्यथा	५/२८
पलाण्डुस्तदगुणान्यूनः श्लेष्मलो नातिपित्तलः	६/१३४
पश्चिमः शिशिरो हन्ति मूच्छं दाहं तृष विषम्	प/२५५
पश्चिमोदधिगाः शीघ्रवहा याश्चामलोदकाः	५/७
पांसूथं सक्षारं श्लेष्मलं गुरु	६/१७६
पाचनं कफपित्तघ्नं तिक्तं शीतं विषाह्वयम्	प/२२३
पाटलावासितं चाम्भः सकर्पूरं सुशीतलम्	३/२९

पालक्यवत्स्मृतश्चञ्चुः स तु संग्रहणात्मकः	६/१०१
पिण्याको ग्लपनो रूक्षो विष्टम्भी दृष्टिदूषणः	६/४५
पित्तं सस्नेहतीक्ष्णोष्णं लघु विस्रं सरं द्रवम्	१/१७
पित्तलं दीपनं भेदि वातघ्नं बृहतीद्वयम्	६/९१
पिबेद्रसं नातिघ्नं रसालां रागखांडवौ	३/२८
पीनसाक्षिशिरोहृद्गुमन्यास्तम्भारुचिभ्रमाः	४/१९
पीवरोरुस्तनश्रोण्यः समदाः प्रमदाः प्रियाः	३/१५
पीलु तु पित्तलम्	६/१५४
पुंस्त्रियोः पूर्वपश्चार्धे गुरुणी गर्भिणी गुरुः	६/८२
पुराणयवगोधूमक्षौद्रजाङ्गलशूल्यभुक्	३/१९
पुरोवातातपरजस्तुषारपरुषानिलान्	२/५३
पूर्वाभिभाषी सुमुखः सुशीलः करुणामृदुः	२/३३
पेयं नोष्णोपचारेण न विरिक्तक्षुधातुरैः	५/६५
पृथुका गुरवो बल्याः कफविष्टम्भकारिणः	६/४१
प्रच्छर्दने निरुहे च मधूष्णं न निवार्यते	५/५३
प्रौण्डरीकं चक्षुष्यं शिशिरं व्रणरोपणम्	५/२३४
प्रायेण फलमप्येवं तथाऽऽमं बिल्ववर्जितम्	६/१६७
प्रवातो रौक्ष्यवैवर्ण्यस्तम्भकृद्वाहतृड्भ्रमान्	५/२५३
प्रवाराजिनकौशेयप्रवेणीकौचवास्तृतम्	३/१४
प्राग्वायुरुष्णोऽभिष्यन्दी त्वग्दोषाशोविषाक्रिमीन	५/२५४
प्राच्याऽऽवन्त्यपरान्तोत्था दुर्नामानि महेन्द्रजाः	५/९

फ

फलं तु पित्तलं तालं सरं	६/१४३
फानितं गुर्वभिष्यद्भि चयकृन्मूलशोधनम्	५/४४
फलानामवरं तत्र ललकुचं सर्वदोषकृत्	६/१६४
फलानि माषवद्विद्यात्काकाण्डोलात्मगुप्तयोः	६/२३

ब

बन्धूकं श्लेष्मलं ग्राहि तद्वदेव च यूथिका	५/२४७
बलात्रयं स्वादु वृष्यं स्निग्धं शीतं बलप्रदम्	५/२३५

बलापुनर्नवैरण्डशूर्पणीद्वयेन तु	६/१९६
बलिनः शीतसंरोधाद्धेमन्ते प्रबलोऽनेलः	३/१०
बल्याः किलाटपीयूषकूर्चिकासौरणादयः	५/३७
बहुकल्पं बहुगुणं सम्पन्नं योग्यमौषधम्	१/४४
बाढमुष्णं त्वैकशफं लघु	५/२७
बाष्पिका कटुतीक्ष्णोष्णा कृमिश्लेष्महरा परम्	५/२१८
बिल्वकाशमर्यतकरीपाटलाटुण्टकैर्महत्	६/१९४
बृंहणः प्रीणनो वृष्यश्चक्षुष्यो व्रणहारः सः	६/३४
ब्रह्मा स्मृत्वायुषो वेदं प्रजापतिमजिग्रहत्	१/५
ब्राह्मो मुहूर्तं उत्तिष्ठेत्स्वस्थो रक्षार्थमायुषः	२/२

भ

भक्त्या कल्याणामित्राणि सेवेतेतरदूरगः	२/२४
भग्नसंधानकृत्तत्र प्रियंगुर्बृहणी गुरुः	६/१०
भजेन्मधुरमेवान्नं लघु स्निग्धं हिमं द्रवम्	३/२३
भल्लातकस्य त्वड्मांसं बृंहणं स्वादु शीतलम्	६/१५७
भिषग् द्रव्याण्युपस्थाता रोगी पादचतुष्टयम्	१/४२
भूकन्दस्त्वतिदोषलः	६/१३७
भूमिदेहप्रभेदेन देशमाहुर्हि द्विधा	१/३६
भेकगोधाहिश्चाविदाऽऽद्या बिलेशयाः	६/५२
भेदि संमोहकृत् पूगं कषायं स्वादु रोचनम्	५/२३७
भेषजक्षपिते पथ्यमाहारैर्बृंहणं क्रमात्	४/३१

म

मण्डपेयाविलेपीनामोदनस्य च लाघवम्	६/२८
मत्स्याः परं कफकराः	६/७७
मत्स्या रोहितपाठीनकूर्मकुम्भीरकर्कटाः	६/५६
मदापस्मारमूर्च्छयशिरः कर्णाक्षियोनिजान्	५/३६
मद्यं न पेयं पेयं वा स्वल्पं सुबहुवारिं वा	३/२५
मद्यविक्रयसन्धानदानानि नाचरेत्	२/५२
मदघ्नी चाप्युपोदिका	६/१००

मधुरं किञ्चिदम्लं च हृद्यं भक्तप्ररोचकम्	६/१५६
मधुरं रक्तपित्तघ्नं व्रणशोधनरोपणम्	५/२३२
मला मूत्रशकृत्स्वेदादयोऽपि च	१/२१
महत्युनः	६/१२४
महान्स्तमनुकलमस्तमं चाप्यनु तत परे	६/४
मांसमित्याहुर्गृध्रा	६/५७
मांसं सद्योहतं शुद्धं वयस्थं च भजेत्	६/८०
मांसानुगस्वरूपौ च विद्यन्मेदोऽपि ताविव	५/६२
मानुषं वातपित्तासृगभिघाताक्षिरोगजित्	५/२४
माद्वीकं लेखनं हृद्यं नात्युष्णं मधुरं सरम्	५/७१
माषः स्निग्धो बलश्लेष्ममलपित्तकरः सरः	६/२२
माषोऽत्र सर्वेष्ववरो यवकः शूकजेषु च	६/२६
मासैर्द्विसंख्यैर्माघाद्यैः क्रमात् षडृतवः स्मृताः	३/२
मुञ्जातं वातपित्तजित्	६/९८
मुद्गादिजास्तु गुरुवो यथाद्रव्यगुणानुगाः	६/४७
मुद्गाढकीमसूरादि शिम्बीधान्यं विबन्धकृत्	६/१८
मूत्रं गोऽजाविमहिषीगजाश्वोष्ट्रखरोद्धवम्	५/८२
मूत्रजेषु तु पाने च प्राग्भक्तं शस्यते घृतम्	४/९
मूलाग्रजन्तुजगधादिपीडनाम्लसंकरात्	५/४१
मृणालबिसशालूककुमुदोत्पलकन्दकम्	६/११०
मेघवृष्ट्यनिलैः शीतैः शान्तातापे महीतले	३/८
मेधाऽनलकरा हृद्याः क्रकरा सोपचक्रकाः	६/६६
मोचखर्जूरपनसनारिकेलपरूषकम्	६/१४२
मौद्गस्तु पथ्यः संशुद्धव्रणकण्ठाक्षिरोगिणाम्	६/३५
य	
यथाक्रमं यथायोगमत ऊर्ध्वं प्रयोजयेत्	४/३०
यथाद्रव्यगुणोऽग्निः सर्वमद्यगुणाधिकः	५/७०
यतेत च यथाकालं मलानां शोधनं प्रति	४/२८
यद्बालमव्यक्तसं किञ्चित्क्षारं सतिक्तकम्	६/१२३

यवका हायनाः पांसुबाष्पनैषधकादयः	६/५
येनाभिवृष्टम मलं शाल्यन्नं राजते स्थितम्	५/३
ये भूतविषयवाय्वग्निक्षतभङ्गादिसम्भवाः	४/३३
योनिष्वजावी व्यामिश्रगोचरत्वादनिश्रिते	६/५८

व

वज्र्योऽभ्यङ्गः कफग्रस्तकृतसंशुद्ध्यजीर्णिभिः	२/११
वयोऽहोरात्रिभुक्तानां तेऽन्तमध्यादिगाः क्रमात्	१/११
वरा शाकेषु जीवन्ती सार्षपं त्ववरं परम्	६/१३९
वराहमहिषन्यं कुरु रुरोहितवारणाः	६/५४
वरोऽन्न मुद्गोऽल्पचलः कलायस्त्वतिवातलः	६/१९
वर्चोभेदि तु वास्तुकम्	६/८६
वर्ण्यं नेत्रहितं छत्रं वातवर्षातपापहम्	५/२५२
वर्षाभ्रौ कालशाकं च सक्षारं कटुतिक्तकम्	६/११५
वर्षाशीतोचिताङ्गानां सहसैवार्करश्मिभिः	३/४१
वर्षासु दिव्यनादेये परं तोये वराऽवरे	५/१७
वल्लीफलानां प्रवरं कूष्माण्डं वातपित्तजित्	६/१०५
वसा मज्जा च वातघ्नौ बलपित्तकफप्रदौ	५/६१
वस्तिमूत्रविबन्धघ्नो वृष्यो गोक्षुरको हिमः	५/२२२
वातपित्तकरः सीधुःस्नेहश्लेष्मविकारहा	५/७५
वातपित्तामयी बालो वृद्धोऽजीर्णी च तं त्यजेत्	२/१३
वातपित्तास्रकृद् बालं बद्धास्थि कफत्तिकृत्	६/१५२
वातमाद्युष्णावीर्यं तु कफपित्तकरं सरम्	६/१४५
वातलं पुष्पमागस्त्यं कषायं कफपित्तजित्	५/२४६
वातश्लेष्महरं शुष्कं सर्वम्	६/१२६
वातानुलोमी कौलत्थो गुल्मंतूनीप्रतूनिजित्	६/३६
वार्ताकं कटुतिक्तोष्णं मधुरं कफवातजित्	६/९४
वायुः पित्तं कफश्चेति त्रयो दोषाः समासतः	१/८
विकृताऽविकृता देहं घ्नन्ति ते वर्तयन्ति	१/९
विदारी वातपित्तघ्नी मूत्रला स्वादुशीतला	६/१०२

विद्यात्कूपतडागादीन् ज्ञाङ्गलानूपशैलतः	५/१०
विद्यात्पक्वमतोऽन्यथा	६/१०८
विपरीतमतो ज्ञेयमाविकं बृंहणं तु तत्	६/७३
विपाके स्वादु सामुद्रं गुरुश्लेष्मविवर्धनम्	६/१७२
विमुखान्नार्थिनः कुर्यान्नावमन्येत नाक्षिपेत्	२/२९
विलेपी ग्राहिणी हृद्या तृष्णाघ्नी दीपनी हिता	६/३१
विशादो गैरिकः स्निग्धः कषायमधुरो हिमः	५/२०९
विशोधयन् ग्रीष्मजमभ्रकाले	४/३५
विषपित्तकफान्नागं सिन्दुवारं च तद्गुणम्	५/२४५
विष्टम्भिनी यवसुरा गुर्वी रूक्षा त्रिदोषला	५/६९
विष्यन्दि लवणं सर्वं सूक्ष्मं सृष्टमलं मृदुः	६/१६८
विसर्पकोठकुष्ठाक्षिकण्डूपाण्ड्वामयज्वराः	४/२०
वेगान्न धारेद्वातमूत्रक्षवतृदक्षुधाम्	४/२
वेसवारो गुरुः स्निग्धो बलोपचयवर्धनः	६/४६
वृक्षाम्लं ग्राहि रूक्षोष्णं वातश्लेष्महरं लघु	६/१५३
वृद्धिः समानैः सर्वेषां विपरीतैर्विपर्ययः	१/२२
वृषं तु वमिकासर्जनं रक्तपिाहरं परम्	६/९२
वृष्याः क्षतक्षीणहिता रक्तपित्तानिलापहाः	५/४७
वृष्यः शीतो गुरुः स्निग्धो जीवनो वातपित्तहा	६/१६
व्यायामजागराध्वस्त्रीहास्यभाष्यादिसाहसम्	२/१७
र	
रक्तपित्तकफोत्क्लेदि शुक्तं व्रातानुलोमनम्	५/७७
रक्तो महान् सकलमस्तूर्णकः शकुनाहृतः	६/२
रजस्तमश्च मनसो द्वौ च दोषाबुदाहृतौ	१/३३
रसान् स्निग्धान् पलं पुष्टं गौडमच्छसुरां सुराम्	३/१३
रसाला बृंहणी वृष्या स्निग्धा बल्या रुचिप्रदा	६/३८
रसासृङ्मांसमेदोऽस्थिमज्जशुक्राणि धातवः	१/२०
रसाः स्वाद्वम्ललवणक्लिषणकषायकाः	१/२३
रसे पाके च कटुकं कफघ्नं मरिचं लघु	६/१८६

रागादिरोगान सततानुषक्ताः	१/१
रसादिभेदैरिति भैषजानां	६/२६१
राजक्षवः परम्	प/८५
रुच्यं मधुरमारुकम्	६/१५९
रुच्यं स्निग्धं कषायाप्लवं विप्राके मधुरं सरम्	प/२०१
रूक्षः शीतो गुरुः स्वादुः सरो विड्वातकृद्यवः	६/१३
रूक्षो वंशकरीस्तु विदाही वातपित्तलः	६/११८
रूक्षोष्णामप्लं कौसुम्भं गुरु पित्तकरं सरम्	६/१२१
रूक्षोष्णो वंशजो यवः	६/१५
रोगं निदानप्राग्रूपलक्षणोपशयाप्तिभिः	१/३५
रोगाः सर्वेऽपि जायन्ते वेगोदीरणधारणैः	४/२५
रोगस्तु दोषवैषम्यं दोषसाम्यमरोगता	१/३०
रोमकं लघु	६/१७५

ल

लघु सौवर्चलं हृद्यं सुगन्ध्युद्गरशोधनम्	६/१७०
लताकस्तूरिका तद्वन्मुखशोषहरा परम्	प/२४०
लवणानां प्रयोगे तु सैधवादीन् प्रयोजयेत्	६/१७७
लशुनो भृशतीक्ष्णोष्णः कटुपाकरसः सरः	६/१३३
लाजास्तृट्छर्द्यतीसारमेहमेदः कफच्छिदः	६/४०
लाघवं कर्मसामर्थ्यं दीप्तोऽग्निर्मेदसः क्षयः	२/१२
लाववर्तीकवर्तीरक्तवर्त्मककुक्कुभाः	६/५०
लावरोहितगोधैणाः स्वे स्वे वर्गे वराः परम्	६/७९
लेखनं पित्तलं किञ्चित् त्रपु सीसं च तदगुणम्	प/२०४

श

शंखोदधिमलौ शीतौ कषायावतिलेखनौ	प/२०७
शंखपुष्पी सरा तिक्ता मेध्या कृमिविषामहा	६/२२८
शशाङ्ककिरणान् भक्ष्यान् रजन्यां भक्षयन् पिबेत्	३/३०
शकृतः पिण्डकोद्वेष्टप्रतिश्यायशिरोरुजः	४/५
शताह्वकुष्ठतगरसुरदारुहरेणवः	प/२२०

शमनं कोपनं स्वस्थहितं द्रव्यमिति त्रिधा	१/२५
शम्या गुरूष्णं केशघ्नं रूक्षम्	६/१५४
शरीरचिन्तां निर्वर्त्य कृतशौचविधिस्ततः	२/३
शरीरजानां दोषाणां क्रमेण परमौषधम्	१/४०
शरद्वसन्तयो रूक्षं शीतं घर्मघनान्तयोः	३/४७
शर्करेश्कुविकारणां फाणितञ्च वराऽवरे	५/५०
शस्तं धीस्मृतिमेधाग्निबलायुः शुक्रचक्षुषाम्	५/३५
शस्त्रादिसाधनः कृच्छ्रः संकरे च ततो गदः	१/४८
शाकं पाठाशठीशूषा सुनिषण्णसतीनजम्	६/८३
शाण्डाकी चाऽऽसुतं चान्यत्कात्वाभ्लं रोचनं लघु	५/८०
शातपर्वककान्तरानैपालाद्यास्ततः क्रमात्	५/४३
शतावर्यंकुरास्तिक्ता वृष्या दोषत्रयापहाः	६/११७
शार्करः सुरभिः स्वादुर्हृद्यो नातिमदो लघुः	५/७३
शिरःश्रवणपादेषु तं विशेषेण शीलयेत्	२/१०
शिरोऽतीन्द्रियदौर्बल्यमन्यास्यास्तम्भार्दितं क्षुतेः	४/११
शिशिराद्यास्त्रिभिस्तैस्तु विद्यादयनमुत्तमम्	३/३
शीतं मदात्ययग्लानिमूर्च्छाच्छर्दिश्रमभ्रमान्	५/१३
शीता महामृगास्तेषु	६/७०
शीतेऽयं वृष्टिघर्मेऽल्पं बलं मध्यं तु शेषयोः	३/९
शीते वर्षासु चाद्यांस्त्रीन् वसन्तेऽत्यान् रसान्भजेत्	३/४६
शीतोद्भवं दोषचयं वसन्ते	४/३५
शीर्णवृन्तं तु सक्षारं पित्तलं कफवातजित्	६/१०९
शूकजेषु वरस्तत्र रक्तस्तृष्णात्रिदोषहा	६/३
शूकशिम्बीजपल्लवत्रमांसशाकफलौषधैः	६/१९९
शुक्रार्तवस्थैर्जन्मादौ विषेणेव विषक्रिमेः	१/१४
शुक्रात्तत्त्रवणं गुह्यत्वेदनाश्वयथुर्ज्वराः	४/२२
शुष्ककासश्रमात्यग्निविषमज्वरपीनसान्	६/७४
शेषत्वादायुषो याप्यः पथ्याभ्यासाद्विपर्यये	१/४९
शोधनं शमनं चेति समासादौषधं द्विधा	१/३९
शोषाङ्गसाद्रबाधिर्येसम्मोहभ्रमहृद्गदाः	४/१३

श्रमक्षुत्तृदक्लमहरं पानकं प्रीणनं गुरु	६/३९
श्लेष्मला स्वादु शीताद्रां गुर्वी स्निग्धा च पिप्पली	६/१८७
स	
संसर्गः सन्निपातश्च तद्विनिक्षयकोपतः	१/१९
सकेसरं चतुर्जातं त्वक्पत्रैर्ल त्रिजातकम्	६/१८५
सक्तवो लघवः क्षुत्तृदश्रमनेत्रामयव्रणान्	६/४३
सचम्पकं ततो न्यूनं गुणैः	प/२४३
सतिक्तकटुकक्षारं तीक्ष्णमुत्कलदि चौद्धिदम्	६/१७३
सतिक्तोषणमैरण्डं तैलं स्वादु सरं गुरु	५/५५
समस्थूलकृशा भुक्तमध्यान्तप्रथमाम्बुपाः	५/१२
समीक्ष्यकारी विषयेष्वसक्तः	४/३६
सम्पद्विपत्स्वेकमना हेतावीर्येत् फले न तु	२/३१
सर्वथेक्षेत नादित्यं न भारं शिरसा वहेत्	२/५१
सर्वोषधक्षमे देहे यूनः पुंसो जितात्मनः	१/४७
सातपत्रपदत्राणो विचरेद्युगमात्रदृक्	२/४३
सुखार्थाः सर्वभूतानां मताः सर्वाः प्रवृत्तयः	२/२३
सुधौतः प्रस्नुतः स्विन्नोऽत्यक्तोष्मा चौदनो लघुः	६/३२
सुनिषण्णोऽग्निंकद्वृष्यस्तेषु	६/८४
सुमुखो नातिविदाही गरशोफहा	६/१३१
सुवर्णं बृहणं स्निग्धं मधुरं रसपाकयोः	६/२००
सुशीतयोपसिक्ताङ्गो लिह्यात्सक्तून् सशर्करान्	३/२४
सुस्वादुस्तिक्ततृष्णाघ्नः कर्पूश्छेदन्नो हिमः	प/२३९
सोऽग्रे सलवणो दन्तपीडितः शर्करासमः	५/४०
सृष्टमूत्रशकृद्वातो गौडस्तर्पणदीपनः	५/७४
सैन्धवं तत्र सस्वादु वृष्यं हृद्यं त्रिदोषनुत्	६/१६९
सैयर्कस्तिक्तमधुरः स्निग्धोष्णः कफवातजित्	प/२२१
सर्वं सतिक्तमधुरं चन्दनं शिशिरं परम्	प/२३०
स्नानमर्दितनेत्रास्यकर्णरोगातिसारिषु	२/२१
स्नानशीलः सुसुरभिः सुवेषोऽनुल्बणोज्ज्वलः	२/४१

स्नेहस्वेदविधिस्तत्र वर्तयो भोजनानि च	४/४
स्वादुपाकरसं स्निग्धमोजस्यं धातुवर्धनम्	५/१९
स्वादुरम्लविपाकोऽन्यो ब्रीहिः पित्तकरो गुरुः	६/८
स्वाद्वम्ल शीतमुष्णं च द्विधा पालेवतं गुरु	६/१५८
स्वस्थचित्तस्य चन्दनार्द्रस्य मालिनः	३/३४
स्विन्नं निष्पीडितरसं स्नेहाढ्यं नातिदोषलम्	६/११२
स्निग्धं कषायं कटु कं हरितालं विषप्रणुत्	५/२११
स्निग्धः शीतो गुरुर्मन्दः श्लक्ष्णो मृत्सः स्थिरः कफः	१/१८
स्निग्धस्विन्नं तदपि वातजित्	६/१२५
स्निग्धो ग्राही लघुः स्वादुस्त्रिदोषघ्नः स्थिरो हिमः	६/६
स्निग्धोमा स्वादुतिक्तोष्णा कफपित्तकरी गुरुः	६/२५

ह

हंससारसकादम्बबककारण्डवप्लवाः	६/५५
हन्ति दोषत्रयं कुष्ठं वृष्या सोष्णा रसायनी	६/८७
हरिणैणकुरङ्गर्क्षगोकर्णमृगमातृकाः	६/४९
हस्तिन्याः स्थैर्यकृद्	५/२६
हिङ्गु वातकफानाहशूलघ्नं पित्तकोपनम्	६/१८०
हिंसा स्तेयान्यथाकामं पैशुन्यं परुषानृते	२/२५
हिध्माकासविषश्चासपाश्वरुक्पूतिगन्धहा	६/१३०
हितमत्यग्न्यनिद्रेभ्यो गरीयो माहिषं हिमम्	५/२१
हिमानिलोष्णदुर्वातव्याललालाऽऽदिदूषितम्	६/१६५
हृद्यं पटोलं कृमिनुत्स्वादुपाकं रुचिप्रदम्	६/९०
हृद्यः पुराणः पथ्यश्च नवः श्लेष्माग्निसादकृत्	५/४६
ह्रस्वं बृहत्पशुमतीद्वयगोक्षुरकैः स्मृतम्	६/१९५

